



Budapest,
2005. december 25.,
vasárnap

**168. szám
1. kötet***

1–2. kötet ára: 10 649,– Ft

TARTALOMJEGYZÉK

		Oldal
1. kötet		
2005: CLIV. tv.	A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény, valamint egyéb munkaügyi tárgyú törvények módosításáról . . .	10973
2005: CLV. tv.	A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény módosításáról	10978
2005: CLVI. tv.	A nyugdíj-előtakarékossági számlákról	10982
2005: CLVII. tv.	Egyes agrárágazati törvények módosításáról	10985
2005: CLVIII. tv.	A mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. törvény módosításáról	10987
2005: CLIX. tv.	Egyes élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos törvények módosításáról	10988
2005: CLX. tv.	A Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény módosításáról	10995
2005: CLXI. tv.	A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény módosításáról . . .	10998
2005: CLXII. tv.	A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény módosításáról	11001
2005: CLXIII. tv.	Az adózás rendjéről szóló törvény egyes rendelkezéseinek alkalmazásáról és módosításáról, valamint egyes adótörvények módosításáról	11002
2005: CLXIV. tv.	A kereskedelemről	11008
2005: CLXV. tv.	Egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról	11013
2005: CLXVI. tv.	A szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény módosításáról	11024
2005: CLXVII. tv.	A környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvény módosításáról	11027
302/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A hatósági élelmiszer-ellenőrzés rendjéről	11032
303/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A Magyar Export hitel Biztosító Részvénytársaság által a központi költségvetés terhére, a Kormány kifizető kezessége mellett vállalható nem-piaci kockázati biztosítások feltételeiről szóló 312/2001. (XII. 28.) Korm. rendelet módosításáról	11035
304/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A Magyar Export-Import Bank Részvénytársaság kamatkiegyeztetési rendszeréről szóló 85/1998. (V. 6.) Korm. rendelet módosításáról	11042

A tartalomjegyzék a 10972. oldalon folytatódik.

* Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a Magyar Közlöny 168. száma terjedelmi okok miatt 1–2. kötetben jelenik meg.

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

305/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A közérdekű adatok elektronikus közzétételére, az egységes közadatkereső rendszerre, valamint a központi jegyzék adattartalmára, az adatintegrációra vonatkozó részletes szabályokról	11047
306/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló Keretegyezmény kihirdetéséről	11053
307/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A magánszálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosításáról szóló 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet módosításáról	11065
308/2005. (XII. 25.) Korm. r.	Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény végrehajtásának egyes szabályairól szóló 143/2005. (VII. 27.) Korm. rendelet módosításáról	11066
309/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény végrehajtásáról szóló 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelet módosításáról	11067
310/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról rendelkező 20/1997. (II. 13.) Korm. rendelet módosításáról	11071
311/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről	11073
312/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet módosításáról	11075
313/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet, valamint ezzel összefüggésben egyes további kormányrendeletek módosításáról	11075
314/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról	11089
315/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet módosításáról	11121
316/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról	11180
317/2005. (XII. 25.) Korm. r.	A Program utakról	11182
2. kötet		
96/2005. (XII. 25.) OGY h.	Az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióról	11184
97/2005. (XII. 25.) OGY h.	Az Országos Területfejlesztési Koncepcióról	11360

II. rész JOGSZABÁLYOK

Törvények

2005. évi CLIV. törvény

a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény, valamint egyéb munkaügyi tárgyú törvények módosításáról*

1. § A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 1. §-ának (1) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„1. § (1) E törvény hatálya – ha a nemzetközi magánjog szabályai eltérően nem rendelkeznek – kiterjed minden olyan munkaviszonyra, amelynek alapján a munkát a Magyar Köztársaság területén végzik, továbbá, amelynél a magyar munkáltató munkavállalója a munkát ideiglenes jelleggel külföldön végzi.”

2. § Az Mt. 6. §-a a következő új (5)–(6) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A (4) bekezdésben foglaltakon túlmenően, a postai szolgáltatások ellátásáról és minőségi követelményeiről szóló külön jogszabály szerint tértivevény különszolgáltatással feladott küldeményként kézbesített írásbeli nyilatkozatot

a) ha az érdekelt a küldemény átvételét megtagadta, a kézbesítés megkísérlésének napján,

b) egyéb esetekben az eredménytelen kézbesítési kísérlet, valamint az értesítés elhelyezésének napját követő tizedik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

(6) Az olyan nyilatkozattal kapcsolatban, amely tekintetében e törvény alapján bírósági eljárásnak van helye, az (5) bekezdésben szabályozott kézbesítési vélelem megdöntése iránt az eljárás kezdeményezésével egyidejűleg, a kézbesítési vélelem beálltáról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon, de legkésőbb a vélelem beálltától számított hat hónapon belül terjeszthető elő kérelem a bíróságnál. A kézbesítési vélelem megdöntésére egyebekben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 99/A. § (3) és (5) bekezdését kell megfelelően alkalmazni. A vélelem megdöntése esetén a bírósági eljárás kezdeményezésére előírt határidőt megtartottnak kell tekinteni.”

3. § Az Mt. 17. §-a (1) bekezdésének b) pontja a következők szerint módosul:

[17. § (1) A Kormány az Országos Érdekegyeztető Tanács egyetértésével]

„b) dönt a kötelező legkisebb munkabér és a munkavállaló által betöltött munkakörhöz szükséges iskolai végzettség, szakképesítés szintjétől függő garantált bérminimum mértékéről, továbbá a munkaügyi ellenőrzésre vonatkozó, kormányrendeletben történő szabályozásról;”

4. § (1) Az Mt. 76. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A feleknek a munkaszerződésben meg kell állapodniuk a munkavállaló személyi alapbérében, munkakörében, illetve munkavégzési helyében. A munkáltató a munkavállalót a munkaköri feladatokról, a munkakör betöltéséhez szükséges iskolai végzettségről – kivéve, ha ezt jogszabály határozza meg – a 76. § (7)–(8) bekezdésében foglalt rend szerint tájékoztatja.”

(2) Az Mt. 76. § (7) bekezdésének f)–g) pontja a következők szerint módosul, és a bekezdés a következő új h) ponttal egészül ki:

[(7) A munkaszerződés megkötésével egyidejűleg a munkáltató a munkavállalót tájékoztatja]

„f) a munkáltatóra és a munkavállalóra irányadó felmondási idő megállapításának szabályairól,

g) arról, hogy a munkáltató kollektív szerződés hatálya alá tartozik-e, valamint

h) a munkáltatónál képviselettel rendelkező szakszervezet megnevezéséről, illetőleg arról, hogy a munkáltatónál működik-e üzemi tanács (központi üzemi tanács, üzemi megbízott).”

5. § Az Mt. 85/A. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Jogutódlás esetén

a) az annak időpontjában fennálló munkaviszonyból származó, továbbá

b) amennyiben a jogutódlással a jogelőd megszűnik, az a) pontban foglaltakon túlmenően a már megszűnt munkaviszonyból származó

jogok és köteleességek a jogutódlás időpontjában a jogelőről a jogutód munkáltatóra szállnak át.”

6. § Az Mt. 90. §-a (1) bekezdésének e) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[90. § (1) A munkáltató nem szüntetheti meg rendes felmondással a munkaviszonyt az alábbiakban meghatározott időtartam alatt:]

„e) a gyermek ápolása, illetve gondozása céljára kapott fizetés nélküli szabadságnak [138. § (5) bekezdés], illetve a gyermek hároméves koráig – fizetés nélküli szabadság igénybevétele nélkül is – a gyermekgondozási segély folyósításának”

[időtartama.]

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 13-i ülésnapján fogadta el.

7. § Az Mt. 97. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A munkaviszony megszüntetésekor (megszűnésekor) a munkavállaló részére ki kell fizetni a munkabérét, egyéb járandóságait, valamint ki kell adni a munkaviszonyra vonatkozó szabályban és egyéb jogszabályokban előírt igazolásokat. Ha a munkaviszony

- a) a próbaidő alatt azonnali hatállyal,
- b) rendkívüli felmondással,
- c) azonnali hatályú közös megegyezéssel,
- d) a 94. §-ban foglalt lehetőség alkalmazásával, vagy
- e) a 101. § (1)–(2) bekezdése szerint

szűnik meg, a munkáltató legkésőbb a jognyilatkozat közlésétől, illetve a megállapodás megkötésétől számított harmadik munkanapon, egyébként legkésőbb az utolsó munkában töltött napon köteles a kifizetésről és az igazolások kiadásáról gondoskodni.”

8. § Az Mt. 101. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„101. § (1) A munkavállaló, ha munkaviszonyát nem e törvényben előírtak [87. § (2) bekezdés, 92. §, 96. §, 97. § (1) bekezdés] szerint szünteti meg, köteles a munkáltató számára a rá irányadó felmondási időre járó átlagkeresetének megfelelő összeget megfizetni. Amennyiben a munkavállaló munkaviszonyának megszüntetése kizárólag azért jogellenes, mert a felmondási idő egy részét nem tölti le, megtérítési kötelezettsége a le nem töltött idővel arányos.”

9. § Az Mt. 118/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„118/A. § (1) A 117/B. § (1)–(3) bekezdése szerinti napi munkaidő tartamának alapulvételével a munkaidő

- a) legfeljebb kéthavi, illetve legfeljebb nyolcheti,
 - b) időnymunka esetén legfeljebb négyhavi, illetve legfeljebb tizenhat heti
- keretben is meghatározható.”

10. § Az Mt. 124. §-ának (5) bekezdése a következő új c) ponttal egészül ki:

[(5) Munkaidőkeret alkalmazása esetén a pihenőnap]

„c) időnymunka esetén, a felek megállapodása alapján legfeljebb kéthavonta”

[– részben vagy egészben – összevontan is kiadható.]

11. § Az Mt. 124/A. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Ha a munkavállaló az (1) bekezdés alapján – a megszakítás nélküli, illetve a három- vagy ennél többműszakos munkarendben, a rendeltetése folytán vasárnap is működő munkáltatónál, illetve munkakörben, továbbá a legfeljebb heti 30 órás részmunkaidőben foglalkoztatott, valamint az időnymunkát végző munkavállaló kivételével – vasárnap végez munkát, számára az ezt közvetlenül megelőző szombaton rendes munkaidőben történő munkavégzés nem rendelhető el.”

12. § Az Mt. 140/A. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az (1) bekezdésben szereplő nyilvántartásból megállapíthatónak kell lennie naptári naponként vagy egybefüggő 24 óránként a beosztott, valamint a teljesített rendes és rendkívüli munka, továbbá az ügyelet, készenlét kezdő és befejező időpontjának.”

13. § Az Mt. 143. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A teljesítménykövetelmény megállapítása, illetve az azonos teljesítménykövetelmény hatálya alá tartozó munkavállalói csoportok meghatározása során tekintettel kell lenni a munkáltató működési körébe tartozó feltételekre, így különösen a munkavégzés, a munkaszervezés és az alkalmazott technológia objektív körülményeire.”

14. § Az Mt. a következő új 143/A. §-sal egészül ki:

„143/A. § (1) A teljesítménykövetelmény megállapítása sérti a 143. § (2)–(3) bekezdését, továbbá a jóhiszeműség és tisztesség alapelvét, amennyiben a naptári hónap átlagában az azonos teljesítménykövetelmény hatálya alá tartozó munkavállalók

- a) legalább fele nem éri el a százszázalékos teljesítményt, emellett
- b) tényleges átlagos teljesítményük száz százaléknál kevesebb.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt esetben a munkáltató köteles az azonos teljesítménykövetelmény hatálya alá tartozó valamennyi munkavállaló tárgyhavi teljesítményének azonos arányú kiigazítására oly módon, hogy átlagos teljesítményük a százszázalékos szintet elérje. A tárgyhavi teljesítménybért a kiigazított teljesítmény alapján kell megállapítani.

(3) A teljesítménykiigazítás során a munkáltató által megállapított teljesítménykövetelményt alapul véve, meg kell határozni a munkavállaló tényleges teljesítményszázalékát, azt meg kell szorozni százszal, és elosztani a munkáltatónál azonos teljesítménykövetelmény hatálya alá tartozó munkavállalók tényleges átlagos teljesítményszázalékával.

(4) Az (1)–(3) bekezdés alkalmazása során nem kell figyelembe venni

- a) a technológiaváltás, továbbá
- b) a munkába állás, illetve az új munkakör betöltése időpontjának naptári hónapjában, illetve az azt követő két naptári hónapban az ezzel érintett munkavállalók által nyújtott teljesítményt.

(5) A (4) bekezdéssel érintett munkavállalók teljesítményére az ott meghatározott időszak alatt a teljesítmény-, valamint ennek alapján a teljesítménybér-kiigazítás nem kötelező.

(6) A munkavállalót megillető kiigazított teljesítménybért a (2)–(5) bekezdésben foglalt eljárás alkalmazásával megállapított, kiigazított teljesítményszázalék alapján kell

meghatározni, és a 155. § (1) és (3) bekezdése alkalmazásával kifizetni.

(7) A teljesítménybér-kiigazítás érdekében a munkáltató naptári hónaponként köteles nyilvántartani

a) a munkáltató által megállapított teljesítménykövetelmény alapulvételével az egyes munkavállalók tényleges teljesítményszázalékát,

b) az azonos teljesítménykövetelmény hatálya alá tartozó munkavállalók tényleges, átlagos teljesítményszázalékát,

c) az egyes munkavállalók (2)–(5) bekezdés alapján kiigazított teljesítményszázalékát, valamint

d) a kiigazított teljesítményszázalék alapján a (6) bekezdés alkalmazásával megállapított kiigazított teljesítménybért.

(8) Az (1) bekezdésben szereplő vélelem a 143. § (5) bekezdésében foglaltak megfelelő alkalmazásával munkügyi perben megdönthető.”

15. § Az Mt. 144. §-ának (4)–(6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A kötelező legkisebb munkabér megállapításánál figyelembe kell venni a munkavállalók szükségleteit, mérlegelve a munkabérek országos szintjét, az életfenntartási költségeket, a társadalombiztosítási juttatásokat és az egyes társadalmi csoportok viszonylagos életszínvonalát, valamint a gazdasági körülményeket, ideértve a gazdasági fejlődés követelményeit, a termelékenység szinteket és a foglalkoztatottság növelésének kívánatos voltát.

(5) A munkavállalót megillető kötelező legkisebb munkabért és a 17. § (1) bekezdés b) pontja szerinti garantált bérminimumot, ezek hatályosságát – figyelemmel a 17. § (1) bekezdésének b) pontjában foglaltakra – a Kormány alapítja meg.

(6) A munkáltatói érdekképviselő és a szakszervezet által kötött kollektív szerződés a garantált bérminimum (5) bekezdésben foglalt mértékétől eltérhet, a kollektív szerződésben megállapított garantált bérminimum összege azonban a kötelező legkisebb munkabérnél alacsonyabb nem lehet.”

16. § Az Mt. a következő új 144/A. §-sal egészül ki:

„144/A. § Az egy órára járó személyi alapbért úgy kell kiszámítani, hogy a havi személyi alapbér összegét osztani kell

a) teljes munkaidős foglalkoztatás esetén 174-gyel,

b) részmunkaidős, rövidebb teljes munkaidős foglalkoztatás, illetve készenléti jellegű munkakörben a napi nyolc vagy heti negyven órát meghaladó mértékű munkaidő esetén a 174 óra időarányos részével.”

17. § Az Mt. 152. §-ának (10) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(10) Ha munkaviszonyra vonatkozó szabály fizetési kötelezettség megállapításánál havi átlagkereset alkalmazását írja elő, akkor egy havi átlagkereseten a munkavállaló egy napi átlagkeresetének a huszonkétszerese értendő.

Munkaidőkeret alkalmazása esetén a havi átlagkereset kiszámításánál a (8) bekezdésben foglaltak szerint meghatározott egy órára járó átlagkereset összege szorzandó 174-gyel, részmunkaidő, rövidebb teljes munkaidő, illetve készenléti jellegű munkakörben a napi nyolc vagy heti negyven órát meghaladó mértékű esetén, ennek időarányos részével. Órabér esetén az egy napi átlagkereset az egy órára megállapított átlagkereset és a munkaidő mértékének a szorzata.”

18. § Az Mt. 160. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„160. § A munkavállaló részére munkabéréről részletes írásbeli elszámolást kell adni. Az elszámolásnak olyannak kell lennie, hogy a munkavállaló a kiszámítás helyességét, valamint a munkabérből való levonások jogcímét és összegét ellenőrizni tudja; ettől érvényesen eltérni nem lehet. Az írásbeli elszámolásnak tartalmaznia kell a rendkívüli munkavégzés, az ügyelet és a készenlét jogcímén kifizetett díjazást is.”

19. § Az Mt. 193/D. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Tilos munkavállaló kölcsönzése:

a) jogszabály által meghatározott tilalomba ütköző munkavégzésre,

b) a kölcsönvevő olyan munkahelyén, illetve telephelyén történő munkavégzésre, ahol sztrájk van, a sztrájkot megelőző egyeztetés kezdeményezésétől a sztrájk befejezéséig, illetve

c) ha a kölcsönvevőnél a munkavállaló munkaviszonya – a munkáltató működésével összefüggő okra alapozott rendes felmondásával, illetve a próbaidő alatt azonnali hatályú megszüntetésével – legfeljebb hat hónapja szűnt meg.”

20. § (1) Az Mt. 193/G. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Eltérő megállapodás hiányában a kölcsönbeadó viseli a foglalkoztatással kapcsolatos jogszabályban meghatározott költségeket, így különösen a munkavállaló utazási költségeit és a munkavégzéshez szükséges egészségügyi alkalmassági vizsgálat díját. A kölcsönbeadó a kölcsönvevő kérése esetén köteles legkésőbb a munkavállaló munkába állásáig

a) az Egységes Munkaügyi Nyilvántartást működtető szerv által kiadott, a bejelentésről szóló igazolás, vagy – amennyiben a munkába állásra az igazolás kézbesítése előtt kerül sor – a munkaszerződés egy példányát a munkabér megismerésére alkalmatlan módon, valamint

b) a külön jogszabály szerinti kölcsönbeadóként történt nyilvántartásba vételét igazoló okirat másolatát a kölcsönvevő részére átadni.”

(2) Az Mt. 193/G. §-a a következő új (6)–(13) bekezdéssel egészül ki:

„(6) A 193/H. § (9)–(10) bekezdésébe foglalt rendelkezés alkalmazása érdekében a kölcsönbeadó – a kölcsönzött munkavállaló előzetes hozzájárulásával – köteles a kölcsönvevőt tájékoztatni különösen a munkavállaló szakképzettségéről és szakmai tapasztalatairól.

(7) Semmis a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő között létrejött megállapodás, ha a felek a 106. § (1) bekezdésében meghatározott tulajdonosi kapcsolatban állnak egymással.

(8) Ha a kölcsönvevőnél történő munkavégzés tényleges megkezdéséig

a) a kölcsönbeadó nem felel meg az e törvényben, illetve az egyéb jogszabályokban foglalt feltételeknek, vagy

b) a kölcsönbeadó nem köt a 193/H. § (1) bekezdés szerinti munkaszerződést,

a munkaviszony a kölcsönvevő és a munkavállaló között jön létre a munkavégzés tényleges megkezdésének napjával, a 193/G. § (1) bekezdés a) pontja alapján meghatározott időtartamra.

(9) A (8) bekezdés a) pontja szerint létrejött munkaviszony esetén a munkaszerződés tartalmának megállapításakor

a) munkavégzési helynek a 193/G. § (1) bekezdés b) pontja szerinti helyet,

b) munkakörnek és személyi alaphérnek a kölcsönzött munkavállalónak a 193/H. § (1) bekezdés b)–c) pontja alapján meghatározott munkakörét és személyi alaphérét kell tekinteni.

(10) A (9) bekezdésben foglaltaktól eltérően, a (8) bekezdés b) pontja alapján létrejött munkaviszony esetén

a) a kölcsönzött munkavállaló munkakörét a 193/G. § (1) bekezdés c) pontja alapján az elvégzendő munka jellegének,

b) személyi alaphérét – a 142/A. § megfelelő alkalmazásával – a kölcsönzött munkavállalót foglalkoztató szervezeti egységnél azonos munkakört betöltő munkavállalók személyi alaphére mértékének, azonos munkakört betöltő munkavállaló hiányában a kölcsönvevő tevékenysége szerinti ágazatban, a kölcsönzött munkavállaló által betöltött munkakörben szokásosan érvényesülő személyi alaphér alapulvételével kell meghatározni a munkaszerződésben.

(11) A (8) bekezdés a)–b) pontjában foglaltak együttes fennállása esetén a munkaszerződés tartalmának megállapításakor a (9)–(10) bekezdésben foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.

(12) Amennyiben a (8) bekezdésben foglaltak alapján a munkaviszony a kölcsönvevő és a munkavállaló között jön létre, a kölcsönvevő követelheti ezzel összefüggésben keletkezett kárának megtérítését a kölcsönbeadótól, feltéve, hogy e törvény szerint, jóhiszeműen és tisztességesen járt el.

(13) A (6)–(11) bekezdéstől érvényesen eltérni nem lehet.”

21. § (1) Az Mt. 193/H. §-át megelőző alcím a következőkre változik:

„A kölcsönbeadó és a munkavállaló között fennálló munkaviszony, a díjazás különös szabályai”

(2) Az Mt. 193/H. § a következő új (9)–(12) bekezdéssel egészül ki:

„(9) A kölcsönzés időtartama alatt a 142/A. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni a kölcsönvevővel munkaviszonyban álló, valamint a kölcsönzött munkavállaló vonatkozásában a személyi alaphér, a műszakpótlék, a rendkívüli munkavégzésért járó díjazás, továbbá az ügyelet, készenlét díjazása tekintetében, ha

a) a kölcsönvevőnél történő folyamatos munkavégzés tartama a hat hónapot meghaladja, vagy

b) a kölcsönzött munkavállaló a kölcsönvevőnél történő munkavégzés megkezdésének időpontját megelőző két évben a kölcsönvevőnél – kölcsönzés alapján – összesen legalább hat hónapot dolgozott. Ha a kölcsönvevőnél kölcsönzés alapján munkavégzéssel töltött összesített időtartam az újabb kölcsönzés alatt éri el a hat hónapot, a fenti szabályt a hat hónap elérésének időpontjától kell alkalmazni.

(10) A (9) bekezdésben foglaltaktól eltérően, a 142/A. § (3) bekezdésében szereplő juttatások tekintetében kell a 142/A. § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni a kölcsönvevővel munkaviszonyban álló, valamint a kölcsönzött munkavállaló vonatkozásában, ha

a) a határozott időre szóló kölcsönzés esetén a kölcsönvevőnél történő folyamatos munkavégzés időtartama a két évet, vagy

b) a határozatlan időre szóló kölcsönzés esetén a kölcsönvevőnél történő folyamatos munkavégzés időtartama az egy évet meghaladja.

(11) A (9)–(10) bekezdés rendelkezéseit nem kell alkalmazni a kölcsönzött munkavállalóra, ha munkaviszonyára a kölcsönbeadónál ennél kedvezőbb feltételek irányadók.

(12) A (9)–(11) bekezdésben foglaltaktól érvényesen eltérni nem lehet.”

22. § Az Mt. 193/I. §-ának (1) bekezdése a következő új d) ponttal egészül ki:

[193/I. § (1) A kölcsönzés céljából létesített munkaviszony megszüntethető:]

„d) azonnali hatállyal a próbaidő alatt.”

23. § (1) Az Mt. 193/P. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„193/P. § (1) Kölcsönzés esetén e törvény 3. §-ának (6) bekezdése, 76. §-ának (5)–(8) bekezdése, 76/B. §-a, 79. §-ának (4)–(5) bekezdése, 86/A–96. §-ai, 97. §-ának (2) bekezdése, 100. §-a, 106. §-a, 115–116. §-ai, 134. §-ának (1)–(2) és (5)–(6) bekezdése, 150. §-ának (1) bekezdése, 155. §-a (1) bekezdésének második mondata, a 167. §-ának (2)–(3) bekezdései, a Harmadik részének

X. fejezete, a 202. §-ának c)–d) pontja nem alkalmazhatók.”

(2) Az Mt. 193/P. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A kölcsönvevőnek a kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalók létszámáról és foglalkoztatási feltételeiről a nála működő üzemi tanácsot, illetve képviselettel rendelkező szakszervezetet rendszeresen, de legalább félévente egy alkalommal tájékoztatnia kell.”

24. § (1) E törvény – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) Az e törvény 3. és 15. §-ában említett garantált bérminimumra vonatkozó szabályok 2006. július 1-jén lépnek hatályba.

(3) Az e törvény 20. §-ával megállapított Mt. 193/G. § (7) bekezdésébe foglalt tilalmat az e törvény hatálybalépésekor fennálló, a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő között létrejött szerződésekre 2007. január 1-jétől kell alkalmazni.

(4) Ha a kölcsönzött munkavállaló kölcsönvevőnél történő munkavégzésének időtartama az e törvény 21. §-ával megállapított, az Mt. 193/H. § (9)–(10) bekezdésében foglalt feltételek valamelyikének e törvény hatálybalépésekor megfelel, az e törvény hatálybalépését követő időtartamra kell az Mt. 193/H. § (9)–(10) bekezdésében foglaltakat megfelelően alkalmazni.

(5) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az Mt. 1. §-ának (2)–(4) bekezdése.

25. § E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Nmjtvr.) 51. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„51. § (1) A munkaviszonyra azt a jogot kell alkalmazni, amelyet a felek a munkaszerződés megkötésekor vagy később választottak.

(2) Jogválasztás hiányában a munkaviszonyra annak az államnak a joga irányadó, amelynek területén

a) a munkavállaló a munkáját szokásosan végzi, abban az esetben is, ha ideiglenes jelleggel egy másik államban végzi munkáját, vagy

b) az a telephely található, amely a munkavállalót alkalmazza, amennyiben munkáját szokásosan nem ugyanazon állam területén végzi,

kivéve, ha a körülményekből az állapítható meg, hogy a munkaviszony szorosabban kötődik egy másik államhoz, ebben az esetben a munkaviszonyra e másik állam jogát kell alkalmazni.

(3) A felek jogválasztása nem eredményezheti a (2) bekezdés alapján egyébként alkalmazandó jog munkavállalót védő, kötelező rendelkezéseinek sérelmét.”

26. § E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény

71. §-a (2) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A Munka Törvénykönyve rendelkezéseit az alábbiak szerint kell megfelelően alkalmazni:]

„a) 3. §-ának (1)–(4) bekezdését, 4. §-át, 5–12. §-át, 15–19/A. §-át, 21–28. §-át, 70/A. §-át, 74. §-át, 77. §-át, 84/A. §-át, 85. §-át, 86/B–86/D. §-át, 97. §-át, 102. §-ának (1)–(3) bekezdését, 103. §-ának (1)–(2) és (4) bekezdését, 104. §-ának (4)–(5) bekezdését, 107. §-át, 117. §-ának (1) bekezdését, 117/B. §-ának (5) bekezdését, 118. §-ának (2) bekezdését, 118/A. §-ának (4)–(5) bekezdését, 119. §-ának (1)–(2) bekezdését és az (5) bekezdését, 120–121. §-át, 123–126. §-át, 127. §-ának (1)–(2) és (6)–(7) bekezdését, 128. §-ának (1) bekezdését, 129. §-át, 130. §-ának (2) bekezdését, 132. §-ának (1)–(3) bekezdését, 133. §-át, 135–140/A. §-át, 142/A. §-át, 144. §-ának (1) bekezdését, 144/A. §-át, 151. §-ának (2)–(4) bekezdését, 152–153. §-át, 154. §-a (1) bekezdésének első és harmadik mondatát, 155–157. §-át, 159–164. §-át, 165. §-ának (2) bekezdését, 166. §-ának (2) bekezdését, 167. §-ának (1) és (3) bekezdését, 168–169. §-át, 171–172. §-át, 174. §-át, 176–183. §-át, 184. §-ának (1)–(2) bekezdését, 185–187. §-át, 192/C–192/G. §-át, 193–193/A. §-át, 204–205. §-át, 207. §-át;”

27. § (1) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 6/A. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Amennyiben a reprezentativitás kérdésében vita merül fel, erről az érdekelt fél kérelmére soron kívül, nemperes eljárásban bíróság dönt.”

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Kjt. 38. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„38. § (1) A közalkalmazotti jogviszony tekintetében a Munka Törvénykönyvének a munkaviszony megszűnéséről és megszüntetéséről szóló rendelkezései közül (Harmadik rész, IV. fejezet), a 85/A. §-ának (5)–(6) bekezdése, a 86–86/A. §, a 87. §-ának (1) bekezdése, a 87/A. §, a 88. §, a 89. §-ának (1)–(6) bekezdése, a 92. §-a, a 93. §-ának (1)–(2) bekezdése, a 95–96. §-a, a 98. §-ának (1) bekezdése, a 99–101. §-a nem alkalmazható.”

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Kjt. 80. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„80. § A közalkalmazotti jogviszony tekintetében a Munka Törvénykönyvének a munka díjazására vonatkozó szabályai (Harmadik rész, VII. fejezet) közül a 142. §-a, a 143. §-a, a 144. §-ának (6) bekezdése, a 147. §-ának (6)–(7) bekezdése, a 154. §-a (1) bekezdésének utolsó mondata, a 154. §-ának (2) bekezdése, a 155. §-ának (2) bekezdése és a 165. §-ának (2) bekezdése nem alkalmazható.”

28. § E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 106. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„106. § (1) Az állomány tagja havi illetményre jogosult. Az illetmény beosztási illetményből, honvédelmi pótlékból, illetménykiegészítésből, illetménypótlékból, valamint jogszabály alapján meghatározott esetekben kiegészítő illetményből áll, amelyek illetménypótlék nélküli együttes összege nem lehet kevesebb a külön jogszabályban meghatározott, a betöltött munkakörhöz szükséges iskolai végzettség, szakképesítés szintjétől függő garantált bérminimum összegénél.”

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLV. törvény

a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény módosításáról*

1. § A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Met.) 2. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A munkaügyi ellenőrzést – az e törvényben foglalt kivételekkel – az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség területi felügyelőségeinek (a továbbiakban: területi felügyelőség) munkaügyi felügyelői (a továbbiakban: felügyelő) látják el.”

2. § A Met. a következő új 2/A. §-sal egészül ki:

„2/A. § (1) Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség az ellenőrzési tevékenységét e törvény szerinti szempontok alapján a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter által évenként február 20-áig közzétett ellenőrzési irányelv alapján végzi.

(2) A foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter ellenőrzési irányelve az aktuális foglalkoztatási folyamatokra, a foglalkoztatási célkitűzésekre, a jogszabályváltozásokra, a jogszerű foglalkoztatást leginkább sértő magatartásformákra, illetőleg a foglalkoztatási szempontból legnagyobb kockázatot jelentő foglalkoztatói, illetőleg munkavállalói csoportokra kiemelt figyelemmel szabályozza az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség ellenőrzési erőforrásainak felhasználását.

(3) Az ellenőrzési irányelv tartalmazza

- a) az adott év kiemelt ellenőrzési, vizsgálati céljait,
- b) az ellenőrizendő főbb tevékenységi köröket, szakmákat vagy ágazatokat.”

3. § (1) A Met. 3. §-a (1) bekezdésének h)–i) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A munkaügyi ellenőrzés kiterjed:]

„h) a foglalkoztatásra irányuló jogviszony megszűnésével összefüggő – a munkavállalót megillető – igazolások kiállítására és kiadására, valamint a munkaviszony megszűnéséhez, megszüntetéséhez kapcsolódó elszámolás megtörténteire vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek,

i) a külföldiek magyarországi foglalkoztatásának engedélyezéséről és foglalkoztatásáról szóló jogszabályok rendelkezéseinek”

[megtartására.]

(2) A Met. 3. §-a (1) bekezdésének k) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A munkaügyi ellenőrzés kiterjed:]

„k) a munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó, valamint a munkaerő-kölcsönzési tevékenység végzésére jogosító jogszabályok,”

[megtartására.]

(3) A Met. 3. §-ának (1) bekezdése a következő r) ponttal egészül ki:

[A munkaügyi ellenőrzés kiterjed:]

„r) az Európai Unióhoz a Magyar Köztársasággal azonos időpontban csatlakozó állam állampolgára és hozzátartozója magyarországi foglalkoztatására vonatkozó – külön jogszabályban meghatározott – bejelentési kötelezettségre vonatkozó rendelkezések”

[megtartására.]

(4) A Met. 3. §-a (3) bekezdésének c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, ezzel egyidejűleg a bekezdés a következő d) ponttal egészül ki:

[(3) A munkaerő-kölcsönzés esetében a munkaügyi ellenőrzés:]

„c) az (1) bekezdés d), i) és k) pontjában meghatározott szabályok vonatkozásában mind a kölcsönbeadóra, mind pedig a kölcsönvevőre,

d) az (1) bekezdés r) pontjában meghatározott szabály vonatkozásában külföldi székhellyel rendelkező kölcsönbeadó esetében a kölcsönvevőre, egyébként a kölcsönbeadóra”

[kiterjed.]

4. § (1) A Met. 6. §-a (1) bekezdésének b)–d) pontjai helyébe a következő rendelkezés lép:

[A felügyelő az ellenőrzés során tapasztalt szabálytalanságok megszüntetése érdekében:]

„b) kötelezi a foglalkoztatót a szabálytalanság meghatározott időn belül történő megszüntetésére,

c) megtiltja a további foglalkoztatást, ha az alkalmazás vagy a foglalkoztatás a 3. § (1) bekezdése a) pontjának

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 13-i ülésnapján fogadta el.

első fordulata, továbbá *b)*, *e)*, *f)*, *i)*, *k)* és *q)* pontjai esetében a jogszabálysértés súlyossága miatt nem tartható fenn, és a sérelem rövid időn belül nem orvosolható. Ha a további foglalkoztatás megtiltására azért került sor, mert a foglalkoztató megsértette a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozatok alakszerűségére vagy a jogviszony bejelentésére, illetőleg munkae-
rő-kölcsönzés esetén a munkaszerződés kölcsönbevevő részére történő átadására vonatkozó rendelkezéseket, a felügyelő az eltiltás időtartamára kötelezi a Munka Törvénykönyve 151. §-ának (4) bekezdése szerinti díjazásnak a munkavállaló részére történő megfizetésére,

d) kötelezi a külföldi munkavállalót munkavállalási engedély nélkül foglalkoztatót a Munkaerőpiaci Alapba történő befizetésre a 7/A. §-ban foglaltak szerint,”

(2) A Met. 6. §-ának (1) bekezdése a következő *i)* ponttal egészül ki:

[A felügyelő az ellenőrzés során tapasztalt szabálytalanságok megszüntetése érdekében:]

„*i)* eltiltja a foglalkoztatót tevékenysége folytatásától, ha a foglalkoztatásra vonatkozó jogszabályban előírt engeddéllyel, nyilvántartásba vétellel nem rendelkezik.”

5. § A Met. 7. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. § (1) Munkaügyi bírság akkor szabható ki, ha a foglalkoztató

a) a 3. § (1) bekezdése *a)* pontjának a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozatok alakszerűségére vonatkozó, valamint *b)*, *c)*, *d)*, *f)*, *i)*, *k)*, *l)*, *m)* és *n)* pontjában foglalt rendelkezéseket egy,

b) a 3. § (1) bekezdése *a)* pontjának a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozatok kötelező tartalmi elemeinek meglétére vonatkozó, valamint *e)*, *g)*, *h)*, *j)*, *o)*, *p)* és *r)* pontjában foglalt rendelkezések bármelyikét több

munkavállaló vonatkozásában megsérti.

(2) A munkaügyi bírság mértéke

a) a 3. § (1) bekezdése *a)* pontjának a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére vonatkozó nyilatkozatok alakszerűségére vonatkozó, valamint *b)*, *f)*, *i)* és *k)* pontjában foglalt rendelkezések megsértése esetén

aa) – amennyiben a megállapított egy jogsértés egy munkavállalót érint – harmincezer forinttól hárommillió forintig,

ab) – amennyiben a megállapított több jogsértés egy munkavállalót érint – harmincezer forinttól ötmillió forintig,

ac) – amennyiben a megállapított egy jogsértés több munkavállalót érint – harmincezer forinttól nyolcmillió forintig,

ad) – amennyiben a megállapított több jogsértés több munkavállalót érint – harmincezer forinttól tízmillió forintig;

b) a 3. § (1) bekezdésének *c)*, *d)*, *l)*, *m)*, *n)* pontjában foglalt rendelkezések megsértése esetén

ba) – amennyiben a megállapított egy jogsértés egy munkavállalót érint – harmincezer forinttól kétfélmillió forintig,

bb) – amennyiben a megállapított több jogsértés egy munkavállalót érint – harmincezer forinttól négymillió forintig,

bc) – amennyiben a megállapított egy jogsértés több munkavállalót érint – harmincezer forinttól hatmillió forintig,

bd) – amennyiben a megállapított több jogsértés több munkavállalót érint – harmincezer forinttól nyolcmillió forintig;

c) a 3. § (1) bekezdése *a)* pontjának a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozatok kötelező tartalmi elemeire vonatkozó, valamint *e)*, *g)*, *h)*, *j)*, *o)*, *p)* és *r)* pontjában foglalt rendelkezések megsértése esetén

ca) – amennyiben a megállapított egy jogsértés több munkavállalót érint – harmincezer forinttól ötmillió forintig,

cb) – amennyiben a megállapított több jogsértés több munkavállalót érint – harmincezer forinttól nyolcmillió forintig terjedhet.

(3) Ha a munkaügyi ellenőrzés a (2) bekezdés *a)*, *b)* vagy *c)* pontjai közül legalább két pontba tartozó jogsértés elkövetését állapítja meg, bírság kiszabása esetén az *a)*, *b)* vagy *c)* pont alá tartozó jogsértések miatt alkalmazandó bírságot külön-külön kell megállapítani. Az ily módon megállapított bírságok összegét összeadva kell a munkaügyi bírságot kiszabni, mely – a (4) bekezdésben foglalt kivétellel – nem haladhatja meg a tízenötmillió forintot.

(4) A (2)–(3) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával a munkaügyi bírság mértéke százezer forinttól húszmillió forintig terjedhet, ha a korábbi munkaügyi ellenőrzés eredményeként meghozott bírságot kiszabó közigazgatási határozat jogerőre emelkedésétől számított három éven belül legalább egy, a korábbival azonos jogsértés megállapítására kerül sor.

(5) Ha az eljárás alá vont foglalkoztatónál az ellenőrzés megkezdésekor a foglalkoztatottak száma a húsz főt nem haladja meg, a munkaügyi bírság mértéke harmincezer forinttól a (2)–(4) bekezdésben meghatározott összeg felső határának feléig terjedhet.

(6) Természetes személy foglalkoztató által nem egyéni vállalkozás keretében foglalkoztatott munkavállalót érintő jogsértés megállapítása esetén a munkaügyi bírság mértéke a (2)–(4) bekezdésben meghatározott összeg felső határának negyedéig terjedhet.

(7) A munkaügyi bírság összegének megállapításánál figyelembe kell venni különösen a jogszabály megsértésével okozott jogellenes állapot időtartamát, az okozott hátrány nagyságát, a megsértett jogszabályi előírások számát és hatását, valamint az érintett munkavállalók számát.

(8) A 6. § (1) bekezdésében meghatározott egyéb jogkövetkezmények – a 6. § (1) bekezdésének *a)* és *g)* pontját ki-

véve – alkalmazása, valamint a munkaügyi bírság egyidejű kiszabása esetén egy határozatot kell hozni.

(9) Egy ellenőrzés során ugyanazon jogszabályi rendelkezés megsértéséért a munkaügyi felügyelő szabálysértési eljárást nem folytathat le, rendbírságot nem szabhat ki, ha az illetékes területi felügyelőség vezetőjének munkaügyi bírság kiszabására tett javaslatot, és ennek alapján munkaügyi bírság kiszabására kerül sor.

(10) A munkaügyi határozatban, a Munkaerőpiaci Alap javára előírt pénzfizetési kötelezettség esetén a kiadmányozó szerv a hozzá befolyt bírság, teljesített befizetési kötelezettség 100%-át a Munkaerőpiaci Alap kezeléséről szóló jogszabályban foglaltak szerint átutalja a Munkaerőpiaci Alap számlájára.”

6. § A Met. a következő 7/A. §-sal egészül ki:

„7/A. § (1) Amennyiben annak megállapítására kerül sor, hogy a foglalkoztató munkavállalási engedély nélkül külföldit foglalkoztat, kötelezni kell a Munkaerőpiaci Alap foglalkoztatási alaprészébe történő befizetésre. A kötelezettség a foglalkoztatót annyi esetben terheli, ahány külföldi tekintetében az engedély nélkül történő foglalkoztatást megállapították.

(2) A Munkaerőpiaci Alapba történő befizetés mértéke

a) első alkalommal megállapított engedély nélkül történő foglalkoztatás esetén az engedély nélkül alkalmazott külföldi részére a foglalkoztatás megkezdésétől az engedély nélküli foglalkoztatás megállapításáig kifizetett munkabér (munkadíj) négyszeresének, de legalább a kötelező legkisebb munkabér (a továbbiakban: minimálbér) nyolcszorosának,

b) a korábbi engedély nélküli foglalkoztatást megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított három éven belül megállapított ismételt engedély nélküli foglalkoztatás esetén a külföldi részére a folyamatos foglalkoztatása megkezdésétől az engedély nélküli foglalkoztatás ismételt megállapításáig kifizetett munkabér (munkadíj) nyolcszorosának, de legalább a minimálbér tizenötszörösének

megfelelő összeg.

(3) Magánszemély munkáltató által nem egyéni vállalkozás keretében foglalkoztatott külföldi engedély nélkül történő foglalkoztatása esetén a természetes személy foglalkoztatót a (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően

a) első alkalommal megállapított engedély nélkül történő foglalkoztatás esetén a minimálbér kétszeresének,

b) a korábbi engedély nélküli foglalkoztatást megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított három éven belül megállapított ismételt jogsértés esetén a minimálbér négyszeresének
megfelelő összeg terheli.

(4) A (2) bekezdés a) pontjában foglaltaktól eltérően, a foglalkoztatót a kifizetett munkabér (munkadíj), de legalább a minimálbér kétszeresének megfelelő összeg Munkaerőpiaci Alapba történő megfizetésére kell kötelezni ak-

kor, ha a foglalkoztató külföldit úgy foglalkoztat tovább, hogy a munkavállalási engedély érvényességének lejártát megelőzően a külföldi számára új munkavállalási engedély iránti kérelmet az illetékes hatósághoz benyújtott, azonban a hatóság az ügyben nem hozott határozatot.

(5) Ha a külföldi részére kifizetett munkabér (munkadíj) összege nem állapítható meg,

a) a (2) bekezdés a) pontjában foglalt esetben a minimálbér nyolcszorosának,

b) a (2) bekezdés b) pontjában foglalt esetben a minimálbér tizenötszörösének,

c) a (4) bekezdésben foglalt esetben a minimálbér kétszeresének

megfelelő összeg terheli a foglalkoztatót.”

7. § (1) A Met. 8/A. §-a a következő új (1)–(2) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a § (1)–(4) bekezdésének számozása (3)–(7) bekezdésre változik:

„(1) A munkaügyi eljárás határideje a Ket. szabályaitól eltérően az eljárás megindításától számított hatvan nap

a) a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozatok alakszerűségére,

b) a munkaerő-kölcsönzésre, valamint

c) a munkaidőre, pihenőidőre, rendkívüli munkavégzésre

vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt folytatott eljárásokban. Amennyiben a munkaügyi hatóság előtt olyan ügy van folyamatban, amelyre különböző eljárási határidők vonatkoznak, a hosszabb eljárási határidőre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) A munkaügyi ellenőrzés alapján indult eljárásokban vélelmezni kell a tanúnak a Ket. 54. §-a (4) bekezdése szerinti olyan helyzetét, amely alapján őt tanúvallomása miatt súlyosan hátrányos következmény érheti. E rendelkezés megfelelően irányadó arra a természetes személyre is, akinek bejelentése alapján a hatóság az eljárást hivatalból megindította (bejelentő).”

(2) A Met. 8/A. §-a a következő új (8) bekezdéssel egészül ki:

„(8) A munkaügyi eljárásokban kiszabott bírság, megállapított befizetési kötelezettség adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül.”

8. § A Met. a következő 8/B–8/D. §-sal egészül ki:

„8/B. § Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség a munkaügyi ellenőrzéssel kapcsolatos feladatainak ellátásával összefüggésben együttműködik az Európai Unió tagállamainak munkaügyi feladatokat ellátó hatóságaival. A nemzetközi együttműködés keretében megkeresésre a hatáskörébe tartozó feladatokat érintően tájékoztatást nyújt az elvégzett munkaügyi ellenőrzések megállapításairól, valamint a munkaügyi jogszabályok tartalmáról.

8/C. § Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség a foglalkoztató kérelmére jogszabályban

meghatározott eljárásokban történő felhasználás céljából hatósági bizonyítványt állít ki.

8/D. § (1) A munkaügyi ellenőrzés támogatása, az érintett hatóságok munkájának összehangolása, a foglalkoztatásra vonatkozó szabályokba ütköző foglalkoztatás elleni hatékony fellépés érdekében Munkaügyi Ellenőrzést Támogató Tanács (a továbbiakban: Tanács) alakul.

(2) A Tanács feladatai közé tartozik:

a) rendszeres konzultáció folytatása a munkaügyi ellenőrzés aktuális kérdéseiről és helyzetéről,

b) az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség munkájáról szóló tájékoztatás meghallgatása,

c) javaslat tétele az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség éves munkaprogramjára,

d) a munkaügyi ellenőrzési feladatokkal kapcsolatos jogszabályok megalkotására, illetve előkészítésére vonatkozó ajánlások tétele a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter részére.

(3) A Tanács konzultációs jogkörrel rendelkező testület, melynek tagjai:

a) az Országos Érdekegyeztető Tanács (a továbbiakban: OÉT) munkavállalói oldala által delegált három tag,

b) az OÉT munkáltatói oldala által delegált három tag,

c) az OÉT kormányzati oldala részéről a Kormánynak – a feladatköre szerint a foglalkoztatással érintett miniszterek közül – kijelölt három tagja.

(4) Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség elnöke a Tanács ülésein állandó meghívottként tanácskozási joggal vesz részt.

(5) A Tanács működésének részletes szabályait ügyrendjében állapítja meg.”

9. § (1) A Met. 9. §-a (3) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(3) E törvény alkalmazásában]

„a) munkahelyen a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. §-ának 5. pontjában foglaltakat kell érteni, kivéve a bedolgozó, illetve a távmunkát végző munkavégzés céljára szolgáló lakóhelyét vagy más, általa a munkavégzés céljára biztosított lakóhelyiséget, továbbá a magánszemély munkáltató – egyéni vállalkozó székhelyének nem minősülő – lakóhelyét”

[is érteni kell.]

(2) A Met. 9. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Felhatalmazást kap a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter, hogy

a) a pénzügyminiszterrel egyetértésben rendeletben megállapítsa a munkaügyi eljárásokban kiállított hatósági bizonyítványok igazgatási szolgáltatási díjtételeit,

b) megállapítsa a 7/A. §-ban foglalt kötelezettség érvényesítéséhez szükséges eljárási szabályokat.”

10. § A Met. 10. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„10. § E törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) a Tanács 1993. november 23-i 93/104/EK irányelve a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól a Munka Törvénykönyve irányadó rendelkezéseivel együtt;

b) a Tanács 1975. február 10-i irányelve a férfiak és a nők egyenlő díjazása elvének alkalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről a Munka Törvénykönyve irányadó rendelkezéseivel együtt;

c) a Tanács 1976. február 9-i 76/207/EGK irányelve a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról, a Munka Törvénykönyve, a szakképzésről szóló 1993. évi LXXI. törvény, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény irányadó rendelkezéseivel együtt;

d) a Tanács 1991. október 14-i 91/533/EGK irányelve a munkaadónak a munkavállalóval szembeni, a szerződés, illetve a munkaviszony feltételeire vonatkozó tájékoztatási kötelezettségéről a Munka Törvénykönyve irányadó rendelkezéseivel együtt;

e) a Tanács 1992. október 19-i 92/85/EGK irányelve a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről a Munka Törvénykönyve, valamint a munkavédelemről szóló törvény irányadó rendelkezéseivel együtt;

f) a munkavállalók szolgáltatások nyújtása esetén történő kiküldetéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 1996. december 16-i 96/71/EK irányelve a Munka Törvénykönyve, a munkavédelemről szóló törvény és a nemzetközi magánjogról szóló törvényerejű rendelet irányadó rendelkezéseivel együtt;

g) a Tanács 1999. június 21-i 1999/63/EK irányelve az Európai Közösség Hajótulajdonosainak Szövetsége (ECSA) és a Közlekedési Dolgozók Szakszervezeteinek Szövetsége az Európai Unióban (FST) között, a tengerészek munkaidejének szervezésére vonatkozóan kötött megállapodásról a Munka Törvénykönyve, valamint a vízi közlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény irányadó rendelkezéseivel együtt;

h) az Európai Parlament és a Tanács 2000. június 22-i 2000/34/EK irányelve a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 93/104/EK tanácsi irányelvnek az abból kizárt ágazatok és tevékenységek szabályozása céljából történő módosításáról a Munka Törvénykönyve irányadó rendelkezéseivel együtt;

i) a Tanács 2000. november 27-i 2000/79/EK irányelve az Európai Légitársaságok Szövetsége (AEA), az Európai Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szövetsége (ETF), az Európai Közforgalmi Pilóták Szövetsége (ECA), az Európai Regionális Légitársaságok Szövetsége (ERA) és a Légiszállítók Nemzetközi Szövetsége (IACA) által kötött,

a polgári repülésben dolgozó utazó munkavállalók munkaidejének szervezéséről szóló európai megállapodásról a Munka Törvénykönyve, valamint a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény irányadó rendelkezéseivel együtt;

j) az Európai Parlament és a Tanács 2002. március 11-i 2002/14/EK irányelve az Európai Közösség munkavállalóinak tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció általános keretének létrehozásáról a Munka Törvénykönyve irányadó rendelkezéseivel együtt;

k) az Európai Parlament és a Tanács 2002. március 11-i 2002/15/EK irányelve a közúti fuvarozásban utazó tevékenységet végző személyek munkaidejének szervezéséről a Munka Törvénykönyve, valamint a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény irányadó rendelkezéseivel együtt;

l) az Európai Parlament és a Tanács 2003. november 4-i 2003/88/EK irányelve a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól, a Munka Törvénykönyve irányadó rendelkezéseivel együtt.”

11. § (1) E törvény – a (2)–(3) bekezdésben foglalt kivétellel – 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény 5–6. §-a, valamint 7. §-ának (2) bekezdése a törvény kihirdetését követő 46. napon lép hatályba.

(3) E törvény 7. §-ának (1) bekezdése a törvény kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(4) E törvény

a) 4–6. §-át és 7. §-ának (2) bekezdését a hatálybalépést követően elkövetett jogsértések miatt indított eljárásokban,

b) egyéb rendelkezéseit az (1)–(2) bekezdés szerint meghatározott hatálybalépését követően indult eljárásokban és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

12. § (1) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) az egyes munkaügyi és szociális törvények módosításáról szóló 1999. évi CXXII. törvény 42. §-a;

b) a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény, valamint az ezzel összefüggő törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2003. évi XX. törvény 67. §-a;

c) a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény módosításáról szóló 2004. évi XI. törvény 35. §-a;

d) a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 41. és 42. §-a.

(2) E törvény 6. §-ának hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 7. §-ának (4) bekezdése;

b) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosításáról szóló 1995. évi LII. törvény 1. § (1) bekezdése;

c) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosításáról szóló 1996. évi CVII. törvény 37. § (1) bekezdés a) pontja.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Met. 3/A. §-a (1) bekezdésében „Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség területi felügyelősége [a továbbiakban: megyei (fővárosi) felügyelőség]” szövegrész helyébe „A területi felügyelőség” szövegrész, ugyanezen § (2) bekezdésében „a megyei (fővárosi) felügyelőség” szövegrész helyébe „a területi felügyelőség” szövegrész lép.

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 17. §-a (5) bekezdésének második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az OMMF területi szervei az igazgató által irányított munkabiztonsági és munkaügyi felügyelőségek, amelyek keretében munkabiztonsági felügyelők működnek.”

(5) Az Mvt. 84. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A felügyelő a tényállás alapján jogosult a munkáltató és a munkahelyen munkát végző személy közötti munkavégzésre irányuló – az ellenőrzés megkezdésekor fennálló – jogviszonyt szervezett munkavégzésnek minősíteni.”

(6) Ahol munkavédelmi jogszabály vagy állami irányítás egyéb jogi eszköze „munkabiztonsági és munkaügyi felügyelőt” említ, azon „munkabiztonsági felügyelőt”, ahol „munkabiztonsági és munkaügyi felügyelőséget” említ, azon „munkabiztonsági, munkaügyi felügyelőséget” kell érteni.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLVI. törvény

a nyugdíj-előtakarékossági számlákról*

Az Országgyűlés az öngondoskodás, ezen belül is a nyugdíjcélú megtakarítások ösztönzése, a nyugdíj-előtakarékoskodók választási lehetőségeinek bővítése, vala-

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 13-i ülésnapján fogadta el.

mint a hazai tőkepiac fejlődési lehetőségeinek bővítése érdekében a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény hatálya

1. § (1) E törvény hatálya kiterjed a Magyar Köztársaság területén székhellyel rendelkező befektetési szolgáltató

- a) nyugdíj-előtakarékosági értékpapírszámla,
- b) nyugdíj-előtakarékosági értékpapír letéti számla, és
- c) nyugdíj-előtakarékosági pénzszámla

(a továbbiakban együtt: nyugdíj-előtakarékosági számlák) vezetési tevékenységére.

(2) A nyugdíj-előtakarékosági számlákra, a számlavezető befektetési vállalkozás és a hitelintézet befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységére a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.), a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.), valamint e törvények felhatalmazása alapján kiadott jogszabályok rendelkezéseit az e törvényben foglalt eltéréssel kell alkalmazni.

(3) Tilos a nyugdíj-előtakarékosági számla, nyugdíj-előtakarékosági értékpapírszámla, nyugdíj értékpapírszámla, nyugdíj-előtakarékosági letéti számla, nyugdíj letéti számla, nyugdíj-előtakarékosági pénzszámla és nyugdíj pénzszámla elnevezést, e fogalmak összetételeit, jelzős alakját, továbbá rokon értelmű vagy idegen nyelvű megfelelőjét megtevesztő módon használni.

Fogalmak

2. § E törvény alkalmazásában

1. *Előtakarékoskodó*: az a természetes személy, aki a nyugdíj-előtakarékosági számlák vezetésére a számlavezetővel megállapodást kötött.

2. *Előtakarékosági támogatás*: a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) 44/B. §-ának (1)–(2) bekezdésében meghatározott, az előtakarékoskodó javára teljesített átutalás.

3. *Nyugdíj-előtakarékosági értékpapírszámla* (a továbbiakban: *nyugdíj értékpapírszámla*): a Tpt. 5. §-a (1) bekezdésének 40. pontja szerinti értékpapírszámla.

4. *Nyugdíj-előtakarékosági letéti számla* (a továbbiakban: *nyugdíj letéti számla*): a nyomdai úton előállított értékpapírok nyilvántartását szolgáló számla.

5. *Nyugdíj-előtakarékosági pénzszámla* (*nyugdíj pénzszámla*): a Tpt. 5. §-a (1) bekezdésének 102. pontja szerinti ügyfélszámla, illetve befektetési szolgáltatási tevékenységet végző hitelintézet esetén – a Tpt. 148. §-ában

foglaltak szerint, az ügyfél kifejezett rendelkezése alapján – bankszámla.

6. *Számlavezető*: a nyugdíj-előtakarékosági számlákat vezető befektetési szolgáltató.

II. Fejezet

A NYUGDÍJ-ELŐTAKARÉKOSSÁGI SZÁMLÁK

A nyugdíj-előtakarékosági számlák közös szabályai

3. § (1) Nyugdíj-előtakarékosági számlák vezetésére vonatkozó megállapodást az a természetes személy köthet, aki

- a) nem jogosult az Szja tv. 3. §-ának 23. pontjában meghatározott nyugdíjra, és
- b) a számlanyitással egyidejűleg legalább ötezer forint befizetést teljesít a nyugdíj pénzszámlára.

(2) A nyugdíj előtakarékosági számlák vezetésére vonatkozó megállapodás kizárólag írásban köthető.

(3) Nyugdíj pénzszámla vezetésére vonatkozó megállapodás kizárólag nyugdíj értékpapírszámla és/vagy nyugdíj letéti számla vezetésére vonatkozó megállapodással együtt köthető.

(4) Nyugdíj értékpapírszámla és/vagy nyugdíj letéti számla vezetésére vonatkozó megállapodás kizárólag nyugdíj pénzszámla vezetésére vonatkozó megállapodással együtt köthető.

(5) A nyugdíj-előtakarékosági számlák vezetésére vonatkozó megállapodás megkötését megelőzően a befektetési szolgáltató – a Tpt. szerinti kötelezettségein felül – tájékoztatást ad az általa kínált befektetési eszközök, befektetési szolgáltatások és kiegészítő befektetési szolgáltatások köréről.

Nyugdíj pénzszámla

4. § (1) Nyugdíj pénzszámla kizárólag a Magyar Köztársaság törvényes fizetőeszközében vezethető.

(2) A nyugdíj pénzszámlán

a) az előtakarékoskodó által befizetett vagy átutalt pénz,

b) a nyugdíj értékpapírszámlán és/vagy a nyugdíj letéti számlán nyilvántartott befektetési eszközök hozama, a befektetési eszközök értékesítéséből származó ellenérték,

c) az előtakarékoskodó másik számlavezetőnél vezetett nyugdíj pénzszámlájáról – a számlavezető által kiadott, az előtakarékoskodó nyugdíj pénzszámlája egyenlegéről kiállított igazolás alapján – érkező átutalás, és

d) az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal által – az előtakarékoskodó javára – átutalt előtakarékosági támogatás kerülhet jóváírásra.

(3) A nyugdíj pénzzámlát a számlavezető az előtakarékoskodó által adott megbízás teljesítéséhez szükséges összeggel, valamint a számlavezetéshez kapcsolódó – 7. §-ban meghatározott – költséggel és díjjal terhelheti meg.

(4) A nyugdíj pénzzámlán nyilvántartott pénzeszközök a nyugdíj értékpapírszámla vagy a nyugdíj letéti számla javára teljesített ügyleten kívül más ügyletben fedezetként nem ajánlhatók fel, óvadék tárgyát nem képezhetik.

Nyugdíj értékpapírszámla és nyugdíj letéti számla

5. § (1) A nyugdíj értékpapírszámlán a nyugdíj pénzzámla egyenlegének fedezete mellett adott megbízás teljesítéséből származó dematerializált értékpapír írható jóvá, a nyugdíj letéti számlán a nyugdíj pénzzámla egyenlegének fedezete mellett adott megbízás teljesítéséből származó, nyomdai úton előállított értékpapír helyezhető letétbe.

(2) A nyugdíj értékpapírszámlán és a nyugdíj letéti számlán jóváírt értékpapírok fedezetként nem ajánlhatók fel, óvadék tárgyát nem képezhetik.

III. Fejezet

A SZÁMLAVEZETŐ BEFEKTETÉSI ÉS KIEGÉSZÍTŐ BEFEKTETÉSI SZOLGÁLTATÁSAI

6. § Az előtakarékoskodó a számlavezetőnek

- a) Magyarországon, illetőleg az Európai Gazdasági Térség (a továbbiakban: EGT) tagállamában kibocsátott kollektív befektetési értékpapírra,
 - b) magyarországi, illetőleg az EGT más tagállamának szabályozott piacára bevezetett értékpapírra,
 - c) a Magyar Állam, illetőleg az EGT más tagállama által kibocsátott állampapírra, és
 - d) pénzügyi eszközre
- vonatkozó ügyletre adhat megbízást.

7. § (1) A számlavezető a nyugdíj-előtakarékoskossági számlák vezetéséért előtakarékoskodónként legfeljebb az előtakarékoskodó nyugdíj-előtakarékoskossági számláin jóváírt éves átlagos állomány egy százalékának megfelelő összegű, de legalább kétezer forint számlavezetési díjat számíthat fel.

(2) Az előtakarékoskodó által adott megbízás alapján végrehajtott ügylet után a számlavezető az üzletszabályzatban előre meghirdetett, a Tpt. szerinti ügyfélszámla vagy a Tpt. 148. §-ában foglaltak szerinti bankszámla, az értékpapírszámla és/vagy az értékpapír letéti számla terhére teljesített ügyletek után felszámított díjakkal egyező díjat számíthat fel. Az előtakarékoskodó által minden, a nyugdíj pénzzámlára történő befizetést követő első, az előtakarékoskodó megbízás

sa alapján ezen befizetés összegéig, befektetési eszköz vételére vonatkozó ügylet díjmentes.

(3) Ha a nyugdíj pénzzámlán nyilvántartott pénzeszközök nem nyújtanak fedezetet az előtakarékoskodó által a nyugdíj-előtakarékoskossági számlák vezetésére vonatkozó megállapodásban foglalt kötelezettségei teljesítésére, a számlavezető felszólítja az előtakarékoskodót a hiányzó összeg befizetésére. Ha az előtakarékoskodó e felszólításnak a kézhezvételt – vagy ennek hiányában a jogszabály szerinti kézbesítési vélelem beálltát – követő tizenöt napon belül nem tesz eleget, a számlavezető a nyugdíj-előtakarékoskossági számlákat azonnali hatállyal felmondhatja.

IV. Fejezet

A NYUGDÍJ-ELŐTAKARÉKOSSÁGI SZÁMLÁK MEGSZŰNÉSE

8. § (1) A nyugdíj-előtakarékoskossági számlák megszűnnek:

- a) az előtakarékoskodó részéről történő felmondással,
- b) a számlavezető részéről történő felmondással,
- c) az előtakarékoskodó halálával.

(2) A nyugdíj-előtakarékoskossági számlák kizárólag írásban mondhatók fel. Az előtakarékoskodó az egy számlavezetőnél vezetett nyugdíj-előtakarékoskossági számlákat csak együtt mondhatja fel, kivéve, ha a felmondani kívánt számla a nulla egyenlegű nyugdíj letéti számla.

(3) Az előtakarékoskodó a nyugdíj-előtakarékoskossági számlák megszüntetésekor kérheti

- a) a nyugdíj értékpapírszámlán és/vagy a nyugdíj letéti számlán jóváírt, illetve letétbe helyezett értékpapírok, valamint a nyugdíj pénzzámlán nyilvántartott pénzeszközöknek általa meghatározott másik számlavezető által vezetett nyugdíj-előtakarékoskossági számlákra történő transzferálását,
- b) a nyugdíj értékpapírszámlán és/vagy a nyugdíj letéti számlán jóváírt, illetve letétbe helyezett értékpapírok általa meghatározott időpontban – de legkésőbb a felmondás időpontját követő 30 napon belül – történő értékesítését, és ezt követően a nyugdíj pénzzámlán nyilvántartott pénzeszközöknek a Magyar Köztársaság törvényes fizetőeszközeiben történő kifizetését, vagy
- c) a nyugdíj pénzzámla, a nyugdíj értékpapírszámla és/vagy a nyugdíj letéti számla átalakítását a Tpt. szerinti ügyfélszámlává vagy a Tpt. 148. §-ában foglaltak szerinti bankszámlává, értékpapírszámlává és/vagy értékpapír letéti számlává, vagy az egyes számlák állományának befektetési szolgáltatónál vezetett ügyfélszámlára, értékpapírszámlára és/vagy értékpapír letéti számlára történő átvezetését.

(4) Nyugdíjiszolgáltatásnak minősül a nyugdíj pénzzámlán nyilvántartott követelés, a nyugdíj értékpapírszámlán és/vagy a nyugdíj letéti számlán nyilvántartott be-

fektetési eszközök együttes összege, ha az előtakarékoskodó a felmondás időpontjában igazolni tudja, hogy jogosult az Szja tv. 3. §-ának 23. pontjában meghatározott nyugdíjra, és a felmondásra a számlanyitás adóévét követő harmadik adóévben vagy azt követően kerül sor.

(5) Az előtakarékoskodó halála esetén az örökös

a) a nyugdíj értékpapírszámlán és/vagy a nyugdíj letéti számlán jóváírt, illetve letétbe helyezett értékpapírok esetében kérheti

aa) az értékpapírok értékesítését, az ebből származó ellenérték nyugdíj pénzeszámlára történő átvezetését, vagy

ab) az értékpapírok transzferálását, megjelölve az értékpapírszámlája vagy az értékpapír letéti számlája számát, ahová azok átvezetését kéri;

b) a nyugdíj pénzeszámla esetében kérheti a nyilvántartott pénzeszközök készpénzben történő egyösszegű kifizetését vagy átutalását, megjelölve egyúttal azt a bankszámlaszámát, amelyre az összeg átutalását kéri.

V. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés

9. § (1) E törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény 10. §-a 2006. január 2-án lép hatályba.

Módosuló jogszabályok

10. § (1) Az Szja tv. 3. §-ának 76. pontjában a „vezetett számla” szövegrész helyébe a „vezetett, nyugdíj-előtakarékosági számláról szóló külön törvényben meghatározott nyugdíj-előtakarékosági pénzeszámla” szövegrész lép.

(2) Az Szja tv. 28. §-a (17) bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

„(17) Egyéb jövedelem: nyugdíjszolgáltatásnak nem minősülő kifizetés (juttatás), a nyugdíj-előtakarékosági számlán, valamint a nyugdíj-előtakarékosági számlákról szóló külön törvényben meghatározott nyugdíj-előtakarékosági értékpapírszámlán és nyugdíj-előtakarékosági letéti számlán kimutatott követelés azon része, amely meghaladja a számlatulajdonos által teljesített befizetések és átutalások összegét. E jövedelem szerzési időpontjának azt az időpontot kell tekinteni, amikor a számlatulajdonos olyan kifizetésről, átutalásról vagy átvezetésről rendelkezik, amely nem minősül nyugdíjszolgáltatásnak.”

11. § Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény 11. §-ának (11) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(11) E törvény alkalmazásában nem minősül kifizetőnek

a) az önkéntes kölcsönös biztosítópénztár a tag kilépése, illetőleg a várakozási idő letelte után a tag részére teljesített adóköteles pénztári kifizetés,

b) a számlavezető a nyugdíj-előtakarékosági számlákról szóló törvényben meghatározott számlatulajdonos részére kifizetett, egyéb jövedelemnek minősülő összeg tekintetében.”

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLVII.

törvény

egyes agrárágazati törvények módosításáról*

1. A szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény módosítása

1. § A szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (a továbbiakban: Ámt.) 25/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„25/A. § (1) Ha a jogutód nélkül megszűnt, illetve felszámolás, végelszámolás alatt álló szövetkezet után marad fel nem osztott termőföldvagyon, a védett, illetőleg védelemre tervezett természeti területeknek nem minősülő maradvány termőföldek e törvény erejénél fogva a Magyar Állam tulajdonába és az NFA tulajdonosi joggyakorlása alá kerülnek.

(2) A szövetkezet jogutód nélküli megszűnése esetén akik a szövetkezetben részarány-tulajdonra jogosultak voltak, azokat az állami tulajdonba került maradvány termőföldek után – a (3) bekezdésben meghatározott számítás szerint – 4000 Ft/AK értékben kártalanítás illeti meg, melyről az FM hivatal határoz.

(3) A kártalanítás kiszámításának alapjául szolgáló összeg (a továbbiakban: kártalanítási alap) az állami tulajdonba került maradvány termőföldek össz-Ak értékének és a kiadásra került összes részarány-tulajdon hányadosa. A 4000 Ft/AK értékű kártalanítás kiszámításánál az AK érték (a hányados nevezője) a kártalanítási alap és részarány-tulajdonos tulajdoni hányadának szorzatával kapott AK érték.

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el.

(4) A kártalanítási határozat meghozatala során az FM hivatal a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 7/A. § (4)–(7) bekezdései szerint jár el.”

2. A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény módosítása

2. § A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény (a továbbiakban: Fkbt.) 9/D. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„9/D. § (1) Ha a részarány-tulajdon rendezésére elkülönített földalapok AK értéke, valamint a szövetkezet gazdálkodási területén részarány-földtulajdon kiadására felhasználható egyéb területek [6. § (4) bek., 12. § (5) bek.] nem fedezik az igényeket, a kiadatlan részarány-tulajdonnal rendelkező személyek – választásuk szerint – a Nemzeti Földalap földkészletéből termőföldet igényelhetnek vagy kártalanításra tarthatnak igényt 4000 Ft/AK értékben. A részarány-tulajdonost a kérelemre induló eljárás során a választás joga egyszer illeti meg. Kérelem előterjesztésének hiánya esetén a részarány-tulajdonos részére az FM hivatal egyik juttatásról sem dönthet hivatalból induló eljárás keretében.

(2) A termőföld igénylésére, illetve a kártalanításra irányuló kérelmet az FM hivatalhoz kell benyújtani. Az FM hivatal a kérelem alapján megkeresi az illetékes földhivatalt, hogy nyilatkozzon a kérelmező kiadatlan részarány-tulajdonáról. Az FM hivatal ennek ismeretében megkeresi a Nemzeti Földalapkezelő Szervezetet (a továbbiakban: NFA), hogy a kérelmező tulajdonában lévő AK értéknek megfelelő termőföld a kérelemben megjelölt településen rendelkezésre áll-e. Az NFA a megkeresésnek legkésőbb 30 napon belül köteles eleget tenni. Az NFA nyilatkozata alapján az FM hivatal tájékoztatja a részarány-tulajdonost a rendelkezésre álló földrészeletről, illetőleg annak hiányáról.

(3) Termőföld igénylés esetén az FM hivatal a kérelem tárgyában a körzeti földhivatal igazolása, az NFA, valamint a kérelmező nyilatkozata alapján a termőföld-juttatásról határoz. Az FM hivatal a jogerős határozatot a részarány-tulajdon törlése és a termőföldre vonatkozó tulajdonjog bejegyzése céljából megküldi az illetékes körzeti földhivatalnak. Ha az NFA által felajánlott termőföld AK értéke nem fedezi a kérelmező nyilvántartott részarány-tulajdonát, az AK érték-különbözetre a részarány-tulajdonost az (1) bekezdésben meghatározott kártalanítás illeti meg, amelyről az FM hivatal a termőföld-juttatással egyidejűleg határoz.

(4) Pénzbeli kártalanítás esetén az FM hivatal a jogerős határozat alapján megkeresi az illetékes körzeti földhivatalt a részarány-tulajdon törlése céljából, egyben intézkedik a kártalanítási összegnek a kérelmező részére történő kifizetése iránt.

(5) A (3) és (4) bekezdésben foglaltak alapján hozott FM hivatali, földhivatali határozatokat az NFA részére is meg kell küldeni.”

3. § Az Fkbt. 12. § (6) bekezdése helyébe a következő bekezdés lép:

„(6) Ha további AK hiány kielégítéséhez már nem szükséges, az (5) bekezdésben megjelölt ingatlanok az Ámt. 25/A. §-ában foglaltak alapján a Magyar Állam tulajdonába és az NFA tulajdonos joggyakorlása alá kerülnek, kivéve a védett, illetőleg védelemre tervezett természeti területeket.”

3. A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény módosítása

4. § A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 21. §-a a következő új (3)–(4) bekezdésekkel egészül ki, és az eredeti (3)–(4) bekezdések számozása (5)–(6) bekezdésre változik:

„(3) Az állattartó telep és halastó üzemeltetőjét az ingatlan-nyilvántartásban szántó, rét, legelő, valamint fásított terület művelési ágban nyilvántartott termőföldre – a 21. § (1) bekezdésének a) pontjában foglalt személyekkel azonos sorrendben – előhaszonbérleti jog illeti meg, feltéve hogy

a) az állattartó telep és halastó a 3. § m) pontjának 1–2. alpontjai szerinti település valamelyikén fekszik, és

b) az állattartó telepet és halastavat a haszonbérletre vonatkozó ajánlat közlésének időpontjában, valamint az azt megelőző legalább egy éve folyamatosan működteti.

(4) Az állattartó telep és halastó működtetését igazolni kell, az igazolást az üzemeltető kérelmére a telep fekvése szerint illetékes megyei (fővárosi) állategészségügyi és élelmiszerellenőrző állomás adja ki.”

4. A szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény módosítása

5. § A szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény (a továbbiakban: Btv.) a következő 24/A. §-sal egészül ki:

„24/A. § (1) Mustot, bort és egyéb borászati terméket közfogyasztásra forgalomba hozni, vagy tovább-feldolgozás céljából külföldre vinni csak akkor lehet, ha azt tételesen az OBI, vagy külön jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő szervezet e törvény, valamint végrehajtási rendelete alapján kémiai és érzékszervileg előzetesen megvizsgálta, minőségét megállapította, és megfelelőnek minősítette. Az OBI a minősítés alapján kiadja az engedélyt, amely – a kérelemtől függően – vagy belföldi, vagy Magyarországon kívül az Európai Unió valamely tagállamában történő forgalombahozatalra jogosít.

Az OBI a határozatot a bor származási bizonyítványát kiadó hegyközséggel is közli.

(2) A bor belföldi forgalombahozatali engedélye kiadásának feltétele a 8 Ft/l forgalomba hozatali járulék megfizetése. Ha a forgalombahozatali engedély kiadására nem kerül sor, a járulékot vissza kell téríteni. Az Európai Unió tagállamából vagy harmadik országból behozott, vagy belföldi forgalombahozatalra nem Magyarországon engedélyezett bor után a járulékot a magyarországi forgalmazónak kell megfizetnie. Az évente 80 hektoliternél nem nagyobb mennyiségben bort forgalmazó magyarországi üzem a járulékot negyedéves részletekben fizetheti meg.

(3) A forgalmazót, ha nem tudja igazolni a járulék megfizetését, illetve azt, aki nem belföldi forgalmazásra kiadott engedély alapján a bort belföldön hozza forgalomba – azon kívül, hogy a járulékot behajtják rajta –, a járulékkal azonos, de legkevesebb ötvenezer forint összegű minőségvédelmi bírsággal kell sújtani. Akinek járulék tartozása van, forgalombahozatali engedélyt nem kaphat.

(4) A járulék a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetén belül a bormarketing és minőség-ellenőrzés célját szolgáló előirányzat bevétele. A forgalombahozatali járulék adók módjára behajtható köztartozás.

(5) A forgalombahozatali járulék címén befizetett összeg 60%-át a borok közösségi marketingprogramjának kidolgozására és végrehajtására (a továbbiakban: bormarketing) kell fordítani, beleértve az Európai Unió által meghirdetett bor-reklám és -marketing programok nemzeti társfinanszírozását is.

(6) A forgalombahozatali járulék címén befizetett összeg 40%-a az OBI-t illeti meg. Az OBI a járulékbevétele a származási bizonyítványok valóságtartalmának ellenőrzésére, az 500 hl feletti bormennyiség esetében a forgalombahozatali engedélyezési eljárásban hatósági mintavételre, a forgalomba hozott borok minőség-ellenőrzésére, és tervszerű célvizsgálatokra köteles fordítani, kiegészítve laboratóriumi és érzékszervi vizsgálatokkal. Az OBI köteles a járulékbevételeből végzett ellenőrzésekről és a felhasznált összegről félévente, július 31-ig, illetve január 31-ig jelentést készíteni a miniszternek.

(7) A forgalombahozatali járulék megfizetésének, visszatérítésének, kezelésének és felhasználásának részletes szabályait miniszteri rendelet határozza meg.”

6. § A Btv. 51. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A minőségvédelmi bírság mértéke – a kifogásolt tétel mennyiségétől, minőségétől, a hiba súlyától függően – legalább ötvenezer forint, legfeljebb a borászati termék literenként háromezer forinttal számított összege erejéig terjedhet. A minőségvédelmi bírság a 48. § (2) bekezdésében, valamint a 49. § (1) bekezdésében meghatározott jogkövetkezményekkel együtt is kiszabható. Az OBI a minőségvédelmi bírság kiszabása helyett az ügyet jövedéki eljárás lefolytatására átteszi az illetékes vámhatósághoz, ha a vizsgálat során azt állapítja meg, hogy a termék nem mi-

nősül a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény szerinti szőlőbornak.”

7. § A Btv. 57. §-ának (1) bekezdése a következő q) ponttal egészül ki:

[*Felhatalmazást kap a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, hogy rendeletben megállapítsa*]

„q) a forgalombahozatali járulék megfizetésének, visszatérítésének, kezelésének és felhasználásának szabályait.”

5. Záró rendelkezések

8. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2006. január 1-jén lép hatályba; az ezt megelőzően, az Fkbt. 9/D. § (1) bekezdése alapján benyújtott kérelmeket a kérelem benyújtásakor hatályos rendelkezések szerint kell elbírálni.

(2) A törvény 5–7. §-ai a kihirdetést követő 45. napon lépnek hatályba.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti:

a) az Fkbt. 7/A. § (3) bekezdése; az Fkbt. 7/A. § (4) bekezdéséből „(3) bekezdés szerinti” szövegrész;

b) a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXVIII. törvény 2. § (1) bekezdése, 7. § (2) bekezdés b)–c) pontjai;

c) a szőlőtermesztésről és borgazdálkodásról szóló 2004. évi. XVIII. törvény 25. § (4) bekezdése.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLVIII. törvény

a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. törvény módosításáról*

1. § A mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el.

szóló 2003. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: MVH tv.) 9. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A törvény hatálya alá tartozó intézkedésekkel kapcsolatos eljárásokra – ha e törvény másként nem rendelkezik – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) rendelkezéseit kell alkalmazni.”

2. § Az MVH tv. a következő 10/A. §-sal egészül ki:

„10/A. § (1) Az MVH eljárásaiban a Ket. 29. § (3) bekezdésének *b)* pontját nem kell alkalmazni.

(2) A Ket. 29. § (9) bekezdésében meghatározott értesítést az MVH a kérelem beérkezésétől számított 30 napon belül, elektronikus úton beérkezett kérelem esetén 15 napon belül küldi meg az ügyfélnek.”

3. § Az MVH tv. 11. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„11. § Ha a kérelem nem felel meg a jogszabályban vagy a pályázati felhívásban előírt feltételeknek, vagy az más okból kijavításra, illetve kiegészítésre szorul, az MVH az ügyfelet a kérelem beérkezésétől számított 8 napon, szakaszolt eljárások esetén pedig 30 napon belül – megfelelő határidő megjelölésével és a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetéssel – a hiányok megjelölésével a hibák kijavítására, illetve a hiányok pótlására szólítja fel.”

4. § Az MVH tv. 12. §-a a következő (6)–(7) bekezdésekkel egészül ki:

„(6) Az ügyfél-azonosításhoz szükséges adatok kivételével az ügyféltől nem kérhető olyan adat igazolása, amely az MVH jogszabállyal rendszeresített nyilvántartása, vagy a 6. § (5) bekezdésében meghatározott adatbázis tartalmaz.

(7) Az MVH az ellenőrzés megkezdéséig korlátozhatja az iratbetekintést, ha valószínűsíthető, hogy az iratok tartalmának megismerése a későbbi ellenőrzést megghiúsítaná. Az iratbetekintés korlátozásáról az MVH végzéssel dönt.”

5. § Az MVH tv. 20. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„20. § (1) Ha a helyszíni szemle és ellenőrzés eredményes lefolytatásához az ügyfél vagy más személy jelenléte szükséges, az MVH legfeljebb 48 órával a helyszíni szemle vagy az ellenőrzés megkezdése előtt az érintettet értesíti.

(2) A törvény hatálya alá tartozó ügyben helyszíni szemlét és ellenőrzést az MVH megbízólevéllel, illetve szolgálati igazolvánnyal rendelkező alkalmazottja, valamint az MVH ellenőrzésére jogosult szervezet megbízólevéllel rendelkező alkalmazottja végezhet.”

6. § Az MVH tv. 29. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A pályázat elbírálásánál, valamint az azt követő eljárások esetében a Ket. szabályait nem kell alkalmazni. A pályázatot a pályázati felhívás, illetve annak kiírása alapjául szolgáló jogszabály rendelkezései szerint kell elbírálni.”

7. § Az MVH tv. 45. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Felhatalmazást kap a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, hogy az MVH által lefolytatott díjköteles eljárásokat, a díjak mértékét, valamint a díjfizetés szabályait a pénzügyminiszterrel egyetértésben rendeletben állapítsa meg.”

8. § (1) Ez a törvény 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályukat veszítik az MVH tv. 3. § *a)–c)*, valamint *i), k)* pontjai, a 4–5. §-ai, a 14. § (1)–(2) bekezdése, a 17. § (3)–(4) bekezdése, a 18–19. §-ai, a 21–28. §-a, a 30–34. §-a, a 37. §, valamint a §-t megelőző alcím, továbbá a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. törvény módosításáról szóló 2005. évi X. törvény 8–9. §-ai.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLIX. törvény

egyes élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos törvények módosításáról*

*Az élelmiszerekről szóló
2003. évi LXXXII. törvény módosítása*

1. § Az élelmiszerekről szóló 2003. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Ét.) 5. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A gyártmánylap vezetése alól külön jogszabály felmentést adhat, illetve a gyártmánylap tartalmát a (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően állapíthatja meg.”

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el.

2. § Az Ét. 6. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az élelmiszer-előállítónak

a) a működése megkezdését az élelmiszer forgalomba hozatalának megkezdésével,

b) tevékenységének lényeges megváltozását – így különösen új tevékenység megkezdését, korábbi tevékenység megszüntetését, termékszerkezet vagy technológia váltást – a tevékenységének megváltozása napjával,

c) szüneteltetését a szünetelés kezdő napjával, illetve

d) megszűnését a megszűnés napjával

egyidejűleg írásban be kell jelentenie az illetékes megyei (fővárosi) állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomásnak (a továbbiakban: állomás).”

3. § Az Ét. 7. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az e törvényben meghatározott technikai jellegű előírásoknak nem kell megfelelniük azon termékeknek, amelyeket az Európai Unió valamely tagállamában vagy Törökországban állítottak elő, illetve hoztak forgalomba, vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes valamely EFTA-államban állítottak elő, az ott irányadó előírásoknak megfelelően, feltéve, hogy az irányadó előírások az emberi egészség és a fogyasztók védelme vonatkozásában az e törvényben meghatározottal egyenértékű védelmet nyújtanak.”

4. § Az Ét. 8. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A kérelem elsődleges értékelését az Országos Élelmiszerbiztonsági és Táplálkozástudományi Intézet (a továbbiakban: OÉTI) szakvéleménye alapján a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal végzi.”

5. § Az Ét. a „Csomagolás, a fogyasztók tájékoztatása” alcímet megelőzően a következő 8/A. §-sal egészül ki:

„8/A. § Az Európai Unióban nem engedélyezett adalékanyag forgalmazásának és felhasználásának határozott időtartamra szóló engedélyt az OÉTI adja ki.”

6. § Az Ét. 11. §-a (1) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A hatósági élelmiszer-ellenőrzés szakterületek szerint megosztott, külön jogszabályban meghatározott feladattal]

„a) az Országos Élelmiszervizsgáló Intézet és az állomások,”

[látják el.]

7. § Az Ét. 13. §-ának (1) bekezdése a következő d) ponttal egészül ki:

[Az élelmiszer-ellenőrző hatóság a jogszabályi előírások megszegése esetén]

„d) a földrajzi árujelző oltalomban részesült mezőgazdasági termék és élelmiszer földrajzi árujelzőjének hasz-

nátát külön jogszabály alapján megtilthatja vagy feltételhez kötheti.”

8. § Az Ét. 14. §-ának (3) és (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(3) A minőségvédelmi bírság mértéke:

a) a fogyasztó egészségét veszélyeztető élelmiszer-biztonsági hiba esetén a kifogásolt tétel értékének háromszorosára,

b) a fogyasztó érdekeit veszélyeztető összetételi, minőségi hiba esetén a kifogásolt tétel értékének kétszerese,

c) a fogyasztó valóság-hű tájékoztatását veszélyeztető jelölési hiba esetén a kifogásolt tétel értékének másfélszerese,

de legalább ötvenezer forint.

(4) A tétel értéke az adott élelmiszer-előállító, illetve -forgalmazó helyen a mintavétel időpontjában alkalmazott egységár és az ellenőrzött egységben található kifogásolt tétel mennyiségének szorzata.”

9. § Az Ét. 19. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„19. § A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter a Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság javaslata alapján a Magyar Élelmiszerkönyv

a) I. kötete előírásainak és III. kötetének az Európai Közösség irányelveinek átvételével készült előírásainak sorszámát, jelét, címét, a kötelező alkalmazás időpontját, és amennyiben közösségi irányelvet vesz át, annak számát – a gazdasági és közlekedési miniszter, az egészségügyi miniszter, valamint az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter egyetértésével – rendelettel kiadja, és az egyes előírásokat a Magyar Közlönyben közzéteszi,

b) II. kötete és III. kötetének nem az Európai Közösség irányelveinek átvételével készült irányelveit a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium hivatalos lapjában megjelenteti.”

10. § (1) Az Ét. 20. §-a (3) bekezdésének bevezető szövege és a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Felhatalmazást kap a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, hogy az egészségügyi miniszterrel, valamint az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszterrel együttes rendeletben szabályozza

a) az élelmiszerek jelölését a gazdasági és közlekedési miniszterrel egyetértésben,”

(2) Az Ét. 20. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Felhatalmazást kap a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, hogy az egészségügyi miniszterrel együttes rendeletben, a gazdasági és közlekedési miniszterrel, valamint az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszterrel egyetértésben szabályozza az élelmiszer-előállítás és forgalomba hozatal élelmiszer-higiéniai feltételeit.”

(3) Az Ét. 20. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) Felhatalmazást kap a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, hogy az ifjúsági, családjügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza a hagyományos különleges tulajdonságú mezőgazdasági termékek és élelmiszerek tanúsításának és ellenőrzésének rendjét.”

(4) Az Ét. 20. §-ának (9) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(9) Felhatalmazást kap az egészségügyi miniszter, hogy a gazdasági és közlekedési miniszterrel, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel, valamint az ifjúsági, családjügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszterrel egyetértésben szabályozza a vendéglátás higiéniai feltételeit.”

(5) Az Ét. 20. §-a (11) bekezdésének bevezető szövege helyébe a következő rendelkezés lép:

„Felhatalmazást kap az egészségügyi miniszter, hogy a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza”

(6) Az Ét. 20. §-ának (12) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(12) Felhatalmazást kap a gazdasági és közlekedési miniszter, hogy az egészségügyi miniszterrel, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel, valamint az ifjúsági, családjügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszterrel együttes rendeletben szabályozza az élelmiszerek forgalomba hozatalának és a vendéglátó termékek előállításának feltételeit.”

(7) Az Ét. 20. §-a a következő (14) bekezdéssel egészül ki:

„(14) Felhatalmazást kap az egészségügyi miniszter, hogy a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel, valamint a gazdasági és közlekedési miniszterrel együttes rendeletben szabályozza az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagok felhasználásának szabályait.”

11. § Az Ét. a következő 21. §-sal egészül ki:

„21. § (1) Ez a törvény a következő közösségi rendeletek végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg:

a) az Európai Parlament és a Tanács 852/2004/EK rendelete (2004. április 29.) az élelmiszer-higiénéről, 6. cikk,

b) az Európai Parlament és a Tanács 1935/2004/EK rendelete (2004. október 27.) az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagokról és tárgyokról, valamint a 80/590/EGK és a 89/109/EGK irányelv hatályaon kívül helyezésétől, 6. cikk.

(2) Ez a törvény az emberi fogyasztásra szánt élelmiszerekben felhasználásra engedélyezett élelmiszer-adalékanyagokra vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/107/EGK tanácsi irányelv 5. cikkének való megfelelést szolgálja.”

12. § Az Ét.

a) 17. §-a (2) bekezdésének a) pontjában a „termékleírásokat” szó helyébe a „termékelőírásokat” szó,

b) 20. §-a (5), (8) és (10) bekezdésében az „egészségügyi, szociális és családjügyi miniszter” szövegrész helyébe „egészségügyi miniszter” szövegrész,

c) 20. §-a (8) bekezdésében a „gazdasági és közlekedési miniszterrel” szövegrész helyébe „az ifjúsági, családjügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszterrel” szövegrész,

d) 20. §-a (5) bekezdésében a „gazdasági és közlekedési miniszter” szövegrész helyébe „az ifjúsági, családjügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter” szövegrész lép.

A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény módosítása

13. § A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény 121. §-a (1) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Felhatalmazást kap a Kormány, hogy]

„b) a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára és a termékek ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokat rendelettel megállapítsa.”

A takarmányok előállításáról, forgalomba hozataláról és felhasználásáról szóló 2001. évi CXIX. törvény módosítása

14. § (1) A takarmányok előállításáról, forgalomba hozataláról és felhasználásáról szóló 2001. évi CXIX. törvény (a továbbiakban: Tt.) 2. §-ának 1. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E törvény alkalmazásában:]

„1. *Takarmány*: az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 178/2002/EK rendelet) szerint takarmánynak minősülő anyag vagy termék.”

(2) A Tt. 2. §-ának 3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E törvény alkalmazásában:]

„3. *Takarmány-adalékanyag*: a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1831/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1831/2003/EK rendelet) szerint takarmány-adalékanyagnak minősülő anyag, mikroorganizmus vagy készítmény.”

(3) A Tt. 2. §-ának 5. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E törvény alkalmazásában:]

„5. *Előkeverék*: az 1831/2003/EK rendelet szerint előkeveréknek minősülő keverék.”

(4) A Tt. 2. §-ának 14. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E törvény alkalmazásában:]

„14. *Új takarmány*: sem határozott, sem határozatlan időtartamra szóló engedéllyel nem rendelkező, külön jogszabály szerint engedélyköteles takarmány.”

(5) A Tt. 2. §-ának 20–24. pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek, egyidejűleg a Tt. 2. §-a a következő 25. és 26. ponttal egészül ki:

[E törvény alkalmazásában:]

„20. *Forgalomba hozatal*: a 178/2002/EK rendelet szerinti tevékenység.

21. *Létesítmény*: a takarmányhigiénia követelményeinek meghatározásáról szóló, 2005. január 12-i 183/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti vállalkozási egység.

22. *Takarmány-előállító üzem*: takarmány-alapanyagot, -adalékanyagot, gyógyszeres takarmányt, előkeveréket, takarmánykeveréket, teljes értékű takarmányt, kiegészítő takarmányt, ásványi takarmányt, tejpótló takarmányt, különleges táplálási igényeket kielégítő takarmányt és ökológiai takarmányt előállító létesítmény.

23. *Takarmány-forgalmazó hely*: a takarmány forgalomba hozatalát végző létesítmény.

24. *Takarmány-tároló hely*: az a létesítmény, ahol a takarmányokat előállításuk, forgalomba hozataluk, illetve felhasználásuk előtt tartják.

25. *Takarmány-ellenőrzés*: a létesítmény, illetve a takarmány előállításának, tárolásának, forgalomba hozatalának, felhasználásának, takarmányozási szempontból szállításának, exportjának, importjának, országon való átszállításának, összetételének, előzetesen meghatározott tulajdonságainak, biztonságának, higiéniájának, mikrobiológiai állapotának, csomagolásának, jelölésének, nyomonkövethetőségének, tiltott anyagoktól való mentességének és a nemkívánatos anyagok mennyiségének ellenőrzése.

26. *Takarmányvizsgáló laboratórium*: e törvény szerint működési engedéllyel rendelkező, a takarmány tápláló- és károsanyag tartalmát, valamint tiltott komponenseit fizikai, kémiai, biokémiai és mikrobiológiai módszerrel vizsgáló laboratórium.”

15. § A Tt. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„5. § (1) A létesítmény működésének feltétele a külön jogszabályban foglalt engedélyezési, illetve nyilvántartásba vételi feltételek, valamint a takarmány-biztonsági és -minőségi előírások betartása.

(2) A takarmány előállításához engedélyezett takarmány-adalékanyag és állatok fehérje ellátásának javítására használható termék, valamint a külön jogszabályban fog-

laltaknak megfelelő takarmány-alapanyag használható fel. A takarmány előállításának megkezdése előtt a takarmányról gyártmánylapot kell készíteni.”

16. § A Tt. a következő 7. §-sal egészül ki:

„7. § Gyógyszeres takarmány a külön jogszabályban foglaltak szerint állítható elő.”

17. § A Tt. a 8. §-t megelőzően a következő alcímmel egészül ki, egyidejűleg a 8. § helyébe a következő rendelkezés lép:

„*Új takarmány eseti engedélyezése*

8. § Új takarmányt eseti jelleggel előállítani, felhasználni és behozni kizárólag az OMMI engedélyével, az abban meghatározott feltételekkel lehet. Gyógyszeres takarmány eseti engedélyezéséhez az ÁOGYTI szakhatósági állásfoglalást ad.”

18. § (1) A Tt. 9. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A takarmányok csomagolóeszközén, címkéjén, illetve ömlesztve vagy tartályban való szállítás esetén a kísérő okmányon jól láthatóan, olvashatóan és eltávolíthatatlanul – a Magyarországon forgalomba hozatalra kerülő takarmányok esetén magyar nyelven – fel kell tüntetni a külön jogszabályban foglalt adatokat.”

(2) A Tt. 9. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Takarmányt forgalomba hozni, illetve felhasználni kizárólag az (1)–(3) bekezdésekben foglalt előírások betartásával szabad.”

19. § A Tt. 10. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„10. § (1) A Kódex a takarmányokra, a takarmányok előállítására, forgalomba hozatalára, szállítására, vizsgálatára, a létesítményekre, valamint az állatok táplálóanyag szükségleteire vonatkozó kötelező előírások és ajánlott szakmai irányelvek gyűjteménye.

(2) A Kódex

a) I. kötete az Európai Unió jogi aktusai alapján a Magyarországon előállított vagy forgalomba hozott takarmányokra, a takarmány előállításra, forgalomba hozatalra, szállításra, valamint a létesítményekre vonatkozó kötelező előírásokat,

b) II. kötete a takarmányok kémiai leírásának, felhasználásának, valamint az állatok táplálóanyag szükségletének ajánlott szakmai irányelveit,

c) III. kötete az ajánlott takarmány-vizsgálati módszereket tartalmazza.

(3) A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter (a továbbiakban: miniszter) a kötelező előírásokat rendelettel kiadja, az ajánlott szakmai irányelvek és takarmány-vizsgálati módszerek jegyzékét a minisztérium hivatalos lapjában közzéteszi, az ajánlott szakmai irányelve-

ket és takarmányvizsgáló módszereket pedig kiadványban megjelenteti.”

20. § A Tt. a 10. §-t követően a következő alcímmel és 10/A. §-sal egészül ki:

„*A Magyar Takarmánykódex Bizottság*

10/A. § (1) A Magyar Takarmánykódex Bizottság (a továbbiakban: Bizottság)

a) javaslatot tesz a Kódex I. kötetének szakmai tervezetére, illetve kidolgozza a Kódex II. és III. kötetét,

b) véleményt nyilváníthat az Európai Unió jogi aktusainak átvételéről, illetve alkalmazási feltételeinek megteremtéséről,

c) javaslatot tehet az Európai Unió nem korlátozott hozzáférésű jogi aktusa tervezetének az Európai Unió intézményeiben való tárgyalása során képviselendő magyar álláspontra.

(2) A Bizottság tizenkét tagból áll, akiket a tudomány, a gazdaság, az eljáró engedélyező, illetve ellenőrző hatóságok, a minisztérium, valamint a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium képviselőiből a miniszter öt évre nevez ki.

(3) A Bizottság elnökét és annak helyettesét a Bizottság tagjai közül választja, titkárát – aki egyben a Bizottság tagja is – a minisztérium szabályozásért felelős részlegéből a miniszter nevezi ki.

(4) A Bizottság által elkészített, működésére vonatkozó ügyrendet a miniszter hagyja jóvá.

(5) A Bizottság feladatainak ellátásához szakértőket vehet igénybe.

(6) A Bizottság működéséhez szükséges pénzügyi, tárgyi és ügyviteli feltételeket a Bizottság által jóváhagyott éves munka- és pénzügyi tervre figyelemmel a minisztérium biztosítja.”

21. § (1) A Tt. 11. §-ának (1)–(4) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„11. § (1) A minisztérium

a) irányítja és felügyeli a takarmányokkal és a létesítményekkel kapcsolatos engedélyezési, nyilvántartási, ellenőrzési és vizsgáló feladatok végrehajtását,

b) kialakítja a takarmányozásra vonatkozó szabályozást,

c) elősegíti az új takarmány-vizsgáló módszerek honosítását és hazai elterjesztését,

d) kialakítja a takarmányozás területén a hatósági takarmány-ellenőrzés éves tapasztalatairól szóló jelentés elkészítésének szempontjait,

e) kijelöli a hatósági ellenőrzések során vett takarmányminták vizsgálatait végző laboratóriumokat, amelyek jegyzékét a minisztérium hivatalos lapjában közzéteszi,

f) gondoskodik az engedélyezési, ellenőrzési és takarmány-vizsgáló stratégia folyamatos fejlesztéséről,

g) kinevezi

1. a takarmány-adalékanyagok és az állatok fehérje ellátásának javítására használható termék közösségi engedélyezési és nyilvántartási eljárásának nemzeti referensét,

2. a takarmány-ellenőrzés külön jogszabály szerinti auditálását végző személyeket, illetve szervezetet.

(2) Az OMMI

a) minősíti, engedélyezi, nyilvántartja, valamint ellenőrzi az országban működő takarmányvizsgáló laboratóriumokat, valamint azok vizsgálatait,

b) eseti jelleggel engedélyezi az új takarmányok előállítását, felhasználását és behozatalát,

c) részt vesz a takarmány-vizsgáló módszerek kialakításában és fejlesztésében,

d) működteti a takarmányvizsgáló nemzeti referencia laboratóriumát és ellátja annak külön jogszabályban foglalt feladatait,

e) véleményezi a laboratóriumi vizsgálatok nemzetközi szabványait, érvényesíti a vizsgáló módszereket, gondoskodik az átvett vizsgáló módszerek hazai elterjesztéséről.

(3) Az ÁOGYTI

a) vizsgálatokat végez és – 75 napon belül – szakhatósági állásfoglalást ad a takarmány-előállító üzemek működésének engedélyezéséhez és nyilvántartásba vételéhez,

b) nyilvántartja az országban működő létesítményeket, valamint az Európai Unió tagállamain kívüli országban működő, az Európai Unióba takarmányt importáló takarmány-előállító üzemek Magyarországon bejegyzett képviselőit,

c) szakhatósági állásfoglalást ad a gyógyszeres takarmányt vizsgáló laboratóriumok működésének engedélyezéséhez, az állatgyógyászati készítmények vonatkozásában,

d) ellenőrzi a gyógyszeres takarmányt vizsgáló laboratóriumokat, az állatgyógyászati készítmények vizsgálata vonatkozásában,

e) hatósági igazolvánnyal rendelkező munkatársa beléphet a létesítmények területére, a takarmányokra vonatkozó nyilvántartásokat, dokumentációt megtekintheti, és azokról – az üzemi, illetve üzleti titok védelmére vonatkozó szabályok betartásával – másolatot készíthet,

f) végzi az ellenőrzések során vett minták vizsgálati eredményeinek országos értékelését a takarmány-biztonság és -minőség vonatkozásában,

g) ellátja az Állomások (4) bekezdésben meghatározott feladatainak szakmai irányítását és koordinálását,

h) elkészíti és a minisztériumnak megküldi a hatósági takarmány-ellenőrzés éves tapasztalatairól szóló jelentést,

i) a hatósági takarmány-ellenőrzés tapasztalatairól és helyzetéről a minisztériumot folyamatosan tájékoztatja,

j) gondoskodik a hatósági szakemberek képzéséről,

k) az Európai Unió élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó gyors-vészjelző rendszerén keresztül Magyarországra érkező bejelentés alapján, továbbá a Magyaror-

szágon észlelt veszélyhelyzet esetén megteszi a szükséges intézkedéseket.

(4) Az Állomás

a) ellenőrzi a létesítményeket, azok működési engedélyben foglaltak betartását, a takarmányok előállítását, tárolását, forgalomba hozatalát, felhasználását és szállítását, a takarmány-higiéniai előírások betartását, a takarmányok biztonságát, összetételét, garantált beltartalmát, mikrobiológiai állapotát, tiltott anyagoktól való mentességét, nemkívánatos anyag tartalmának mértékét, csomagolását, jelölését és az ezekre vonatkozó nyilvántartásokat, dokumentációkat, valamint a takarmányok exportját, illetékességi területén való átszállítását és importját a vámelőírások figyelembevételével,

b) ellenőrzi a forgalomba hozott és importált szálas- és tömegtakarmányok tiltott anyagoktól való mentességét, valamint a nemkívánatos anyag tartalmának mértékét,

c) ellenőrzi a takarmány-előállító üzemekben bevezetett HACCP rendszereket,

d) engedélyezi a takarmány-előállító üzemeket, egyéb létesítmények engedélyezéséhez szakhatósági állásfoglalást ad,

e) nyilvántartást vezet a működési engedéllyel rendelkező létesítményekről és nyilvántartásba veszi a nem engedélyköteles létesítményeket.”

(2) A Tt. 11. §-a (5) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A takarmányfelügyelő]

„a) a helyszínen ellenőrzi a (4) bekezdés a)–c) pontjában foglaltakat,”

22. § A Tt. 14. §-ának (1) és (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) Az OMMI

a) a külön jogszabályban foglaltak szerint a laboratóriumok működési engedélyt feltételhez köti, módosítja, felfüggeszti, korlátozza, illetve visszavonja,

b) a külön jogszabályban foglaltak szerint az új takarmány eseti engedélyt felfüggeszti, újabb feltételhez köti, módosítja, illetve visszavonja,

c) szabálysértési eljárást kezdeményezhet.

(2) Az ÁOGYTI

a) a gyógyszeres takarmányt vizsgáló laboratórium ellenőrzésekor tapasztalt nem megfelelő eredmény esetén javasolhatja az OMMI-nek az állatgyógyászati készítmény vizsgálatára vonatkozó engedély feltételhez kötését, módosítását, felfüggesztését, illetve visszavonását,

b) kezdeményezheti az Állomásnál a takarmány-előállító üzemek működésének felfüggesztését, feltételhez kötését, valamint működési engedélyének módosítását, visszavonását.”

23. § A Tt. 16. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a vizsgálat során az Állomás megállapítja, hogy az előállított, illetve forgalomba hozott takarmány gyárt-

mánnyal nem rendelkezik, beltartalmi értéke a külön jogszabályban meghatározottnál nagyobb mértékben tér el a gyártmánylapban, illetve a jelölésen vagy a kísérő okmányon feltüntetett garantált beltartalmi értéktől, a takarmány más módon minőségében károsult, az előírt mennyiségtől eltérő mértékben vagy módon, illetve meg nem engedett állatgyógyászati készítményt, takarmány-adalékanyagot vagy az előírt legmagasabb értéket meghaladó mennyiségű nemkívánatos anyagot, mikroorganizmust, tiltott anyagot, nem engedélyezett állati fehérjét tartalmaz, vagy a jelölési előírásoknak nem felel meg, minőségvédelmi bírságot szab ki.”

24. § A Tt. 18. §-a a következő q) ponttal egészül ki:

[Felhatalmazást kap a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, hogy rendeletben szabályozza]

„q) az auditálás személyi, tárgyi feltételeit és rendjét.”

25. § A Tt. 20. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„20. § (1) Ez a törvény a következő irányelveknek való megfelelést szolgálja:

a) a Tanács 79/373/EGK irányelve (1979. április 2.) a takarmánykeverékek értékesítéséről, valamint az azt módosító, a Tanács 86/354/EGK, 90/44/EGK, 96/24/EK irányelve, és az Európai Parlament és a Tanács 2000/16/EK irányelve,

b) az Európai Parlament és a Tanács 2002/32/EK irányelve (2002. május 7.) a takarmányban előforduló nemkívánatos anyagokról.

(2) Ez a törvény a következő közösségi rendeletek végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg:

a) az Európai Parlament és a Tanács 882/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről,

b) az Európai Parlament és a Tanács 183/2005/EK (2005. január 12.) rendelete a takarmányhigiénia követelményeinek meghatározásáról.”

A növényvédelemről szóló

2000. évi XXXV. törvény módosítása

26. § A növényvédelemről szóló 2000. évi XXXV. törvény (a továbbiakban: Nvt.) 4. §-ának (3) és (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(3) Az engedélyezett engedélyköteles termékkel kezelt növényt, növényi terméket élelmezési és takarmányozási célra csak az előírt élelmezés-egészségügyi várakozási időt követően szabad forgalomba hozni és felhasználni, kivéve, ha az illetékes megyei (fővárosi) növény- és talajvédelmi szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat) által végzett vizsgálat igazolta, hogy a növény, illetve növényi termék megfelel a forgalomba hozatal követelményeinek. Harna-

dik országba a vizsgálatköteles szemes termények az élelmezés-egészségügyi várakozási idő letelte előtt kivitel céljából feladhatók, amennyiben az importáló ország növényegészségügyi előírásai azt lehetővé teszik.

(4) A Szolgálat az általa ellenőrzött növény vagy növényi termék növényvédőszer-maradék, illetve termésnövelelő anyagnál származó toxikus vegyi anyag tartalmának laboratóriumi vizsgálati eredményeit megengedett határértéket meghaladó tartalom esetén – a termelő, illetve az ellenőrzött személy nevével és lakcímével vagy székhelyével együtt – külön jogszabály rendelkezései szerint közzéteszi.”

27. § Az Nvt. 8. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Külön jogszabályban meghatározott esetekben a növényeket, növényi termékeket növényútlevelel kell szállítani. Belföldi növényegészségügyi bizonyítvánnyal kell szállítani egyik megyéből a másik megyébe

a) gyűjtőhelyre a külön jogszabályban meghatározott esetekben, kiviteli céllal a célország előírásai szerint növényegészségügyi ellenőrzésre kötelezett küldeményeket,

b) hajóküldeményként történő feladáshoz a szemes terményeket.”

28. § Az Nvt. „Az engedély módosítása és visszavonása” alcímet megelőzően a következő 15/A. §-sal egészül ki:

„15/A. § (1) Az engedélyező hatóság a külön jogszabály rendelkezései szerint engedélyezi növényvédő szerek párhuzamos behozatalát.

(2) Az engedélyező hatóság az engedély megadásáról a kérelem elbírálásához szükséges adatok, termékminták hiánytalan benyújtását követő 60 napon belül dönt.”

29. § (1) Az Nvt. 38. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az engedély megadásáról a dokumentációk hiánytalan benyújtásától számított 6 hónapon belül kell dönten. A 37. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti szakhatósági állásfoglalás megadásának határideje 3 hónap.”

(2) Az Nvt. 38. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) A külön jogszabály szerinti védelem-egyenértékűség vizsgálata során a szakhatósági állásfoglalás határideje 2 hónap.”

30. § Az Nvt. 59/A. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a (2) bekezdés megjelölése (3) bekezdésre módosul:

„(2) Az EK-műtrágya hivatalból végzett vizsgálatának költségei – a műtrágyákról szóló, 2003. október 13-i 2003/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 2003/2003/EK rendelet) 29. cikkének megfelelően – az EK-műtrágya gyártóját, Magyarorszá-

gon való forgalomba hozataláért felelős személyt, importőrét, csomagolóját vagy a műtrágya jellemzőit megválogató forgalmazóját terhelik.”

31. § (1) Az Nvt. 60. §-a (1) bekezdésének c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Növényvédelmi bírságot kell kiszabni azzal szemben, aki]

„c) az 5. § (1) bekezdésének a) és c) pontjában, valamint (3) bekezdésében előírt védekezési kötelezettségét elmulasztja;”

(2) Az Nvt. 60. §-a (1) bekezdésének i) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Növényvédelmi bírságot kell kiszabni azzal szemben, aki]

„i) a 2003/2003/EK rendelet jelölésre, csomagolásra, a Közösségen belüli letelepedésre, nyilvántartásra, tápanyagtartalomra, valamint az egyes műtrágyatípusokra vonatkozó előírásait megsérti.”

32. § Az Nvt. 65. §-a (1) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Felhatalmazást kap a Kormány, hogy]

„a) a közérdekű védekezés költségei megállapításának és a költségvetési törvényben meghatározott előírányzattól való igénylésének részletes szabályait,”

[rendeletben állapítsa meg.]

33. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény

a) 8. §-a, 23. §-a és 30. §-a a törvény kihirdetését követő 45. napon,

b) 18. §-a és 22. §-a 2006. február 1-jén lép hatályba.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg

a) az Ét. 20. §-a (7) bekezdésének b) pontja,

b) a Tt. 7. §-át megelőző alcím és a Tt. 15. §-ának (2) bekezdése hatályát veszti.

(4) 2006. február 1-jén a Tt. 9. §-ának (4) bekezdése hatályát veszti.

(5) E törvény 8. §-át a hatálybalépést követően elkövetett jogsértések miatt indított eljárásokban kell alkalmazni.

34. § (1) Ez a törvény a következő közösségi rendeletek végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg:

a) az Európai Parlament és a Tanács 2003/2003/EK rendelete (2003. október 13.) a műtrágyákról, 29. cikk,

b) az Európai Parlament és a Tanács 852/2004/EK rendelete (2004. április 29.) az élelmiszer-higiéniáról, 6. cikk,

c) az Európai Parlament és a Tanács 882/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vo-

natkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről, 4. cikk,

d) az Európai Parlament és a Tanács 1935/2004/EK rendelete (2004. október 27.) az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagokról és tárgyakról, valamint a 80/590/EGK és a 89/109/EGK irányelv hatálya kívül helyezéséről, 6. cikk,

e) az Európai Parlament és a Tanács 183/2005/EK (2005. január 12.) rendelete a takarmányhigiénia követelményeinek meghatározásáról.

(2) Ez a törvény az emberi fogyasztásra szánt élelmiszerekben felhasználásra engedélyezett élelmiszer-adalékanyagokra vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/107/EGK tanácsi irányelv 5. cikkének való megfelelést szolgálja.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLX. törvény

a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény módosításáról*

1. § A Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Aptv.) 1. §-a (3) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(3) A gyorsforgalmi úthálózat fejlesztésével összefüggő]

„a) hatósági eljárásra – az e törvényben foglalt eltérésekkel – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény,”
(rendelkezéseit kell alkalmazni.)

2. § (1) Az Aptv. 3. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 13. §-ának (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, a magántőke bevonásával, piaci forrásból finanszírozni kívánt – ide nem értve a koncessziós szerződés keretében megvalósuló útszakaszokat – külön jogszabályban meghatározott gyorsforgalmi útszakaszok (a továbbiakban: Program utak) esetében az Állami Autó-

pálya Kezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság (a továbbiakban: ÁAK Zrt.) látja el a gyorsforgalmi úthálózat beruházási és üzemeltetési feladatait. Ennek keretében az ÁAK Zrt.

a) a Kincstári Vagyoni Igazgatósággal (a továbbiakban: KVI) a (6) bekezdésben foglaltak szerinti vagyongazdálkodási szerződést köt,

b) piaci források bevonásával végzi a beruházói és az üzemeltetési tevékenységet,

c) szolgáltatást nyújt, amelynek ellenértékéért piaci bevételeket realizál, így különösen a Magyar Állam által szerződés alapján fizetett rendelkezésre állási díjat. A rendelkezésre állási díjról szóló szerződés időtartama az egy évet meghaladhatja.”

(2) Az Aptv. 3. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A Nemzeti Autópálya Zártkörűen működő Részvénytársaság (a továbbiakban: NA Zrt.) és a KVI kötelesek a Program utakhoz kapcsolódó befejezetlen beruházások és azok tartozékai ellenérték fejében történő átadása-átvétele tárgyában szerződést kötni. A szerződés megkötését követően az NA Zrt. az általa a Program utak megépítése érdekében kötött vállalkozói szerződésekből eredő jogait saját nevében, de a KVI javára és utasításai szerint gyakorolja. Ennek során a KVI úgy köteles eljárni, hogy az ÁAK Zrt. (4) bekezdés c) pontjában foglalt kötelezettsége teljesítését elősegítse.”

(3) Az Aptv. 3. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) Az ÁAK Zrt.-t a Program utak (ideértve a befejezetlen beruházásokat és azok tartozékait), valamint az azok alapját képező földrészek tekintetében ellenérték fizetése nélkül vagyongazdálkodónak kell tekinteni. Az ÁAK Zrt. és a KVI kötelesek az e törvény erejénél fogva az ÁAK Zrt. vagyongazdálkodásába tartozó vagyonelemek tekintetében vagyongazdálkodási szerződést kötni.”

(4) Az Aptv. 3. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (7) bekezdés számozása (8) bekezdésre változik. A (8) bekezdésben az „ÁAK Rt.” kifejezés helyébe az „ÁAK Zrt.” lép:

„(7) Azon gyorsforgalmi utak tekintetében, amelyek nem minősülnek Program útnak és nem koncessziós szerződés keretében valósulnak meg, a KVI az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatósággal köt vagyongazdálkodási szerződést.”

(5) Az Aptv. 3. §-a a következő (9) bekezdéssel egészül ki:

„(9) A gyorsforgalmi közúthálózat fejlesztésének közérdekűségére tekintettel, az ÁAK Zrt. jogosult a 3. § (4) bekezdésben meghatározott beruházói és üzemeltetési feladatai ellátása érdekében, a Program utakkal kapcsolatban létrejött valamennyi megállapodást, nyilatkozatot, dokumentációt teljes terjedelmében megismerni, továbbá a piaci forrás bevonásához szükséges mértékben a jogszabályban foglalt eljárások szerint nyilvánosságra hozni.”

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el.

3. § Az Aptv. 6. §-a (2) bekezdésének utolsó mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A megvásárolt földrészlet az állam kincstári vagyonába kerül, amelyet a Kincstári Vagyon Igazgatóság a gyorsforgalmi út építése céljából ellenérték nélkül az építetű – Program utak esetében a beruházó – vagyonkezelésébe ad.”

4. § Az Aptv. 7. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A gyorsforgalmi út létesítése érdekében megszerzett földrészlet az állam kincstári vagyonába kerül, amelyet a KVI a gyorsforgalmi út építése céljából ellenérték nélkül az építetű, illetve a 3. § (6) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén az ÁAK Zrt. vagyonkezelésébe ad.”

5. § Az Aptv. 16. §-a (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A szakhatóságok, a közművek üzemben tartói és az utak kezelői a közlekedési hatóság által kitűzött helyszíni szemlén vagy az azt követű 15 napon belül kötelesek nyilatkozni arról, hogy a forgalomba helyezési engedélynek a külön jogszabályban meghatározott feltételei fennállnak-e. Ha a közművek üzemben tartói és az utak kezelői nem nyilatkoznak, a hozzájárulásukat megadottnak kell tekinteni.”

6. § (1) Az Aptv. 17/B. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A célkitermelőhely létesítését az építetű vagy a gyorsforgalmi út megépítése tekintetében az építetűvel szerződéses jogviszonyban álló vállalkozó kérelmére a Magyar Bányászati Hivatal (a továbbiakban: MBH) a kérelemhez mellékelte komplex műveleti terv jóváhagyásával engedélyezi [17/C. § (2) bekezdése].”

(2) Az Aptv. 17/B. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A jóváhagyás iránti kérelemnek tartalmaznia kell:

a) a kérelmezű megnevezését, székhelyét,

b) a 18. § (7) bekezdése alapján kiadott miniszteri rendelet megjelölését,

c) a tevékenységet végző megnevezését, székhelyét, amennyiben az nem a kérelmezű,

d) a felelű műszaki vezetű és helyettese nevét, lakcímét.”

7. § (1) Az Aptv. 18. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az e törvényben meghatározott gyorsforgalmi utak esetében az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 22. §-a (1) bekezdésének második és harmadik mondatában, valamint (2) bekezdésében foglaltakat – ide nem értve a 3. § (4) bekezdésében megjelölt Program utakat – nem kell alkalmazni.”

(2) Az Aptv. 18. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy

a) a 6. § (2) bekezdésében meghatározott elővásárlásra vonatkozó részletes rendelkezéseket, és

b) a 3. § (4) bekezdésében hivatkozott Program utak körét rendeletben állapítsa meg.”

8. § Az Aptv. 1. és 2. számű melléklete helyébe e törvény 1. és 2. számű melléklete lép.

9. § Ez a törvény 2006. január 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg hatályát veszti:

a) az Aptv. 3. számű melléklete,

b) a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közűthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény és az azzal összefűgű egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi XII. törvény 1. §-a, 13. §-a, 1. és 2. számű mellékletei,

c) a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közűthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény, valamint a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény módosításáról szóló 2005. évi LXV. törvény 1. §-ának (1)–(2) bekezdése, 1. §-ának (3) bekezdéséből az Aptv. 3. §-a (6) bekezdésének módosítására vonatkozó szűveg-rész, 2. §-a, 3. §-a, 5. §-a (1) bekezdésének második fordulata, valamint 5. §-ának (2) bekezdése,

d) a 65/2005. (VII. 6.) OGY határozat az Országgyűlés felhatalmazásának megadásáról az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 22. § (2) bekezdése alapján az M6-os autópályává fejleszthetű autút Szekszárd–Boly közötti szakaszának és az M60-as autópályává fejleszthetű autút Boly–Szentlőrinc közötti szakaszának koncesszióba adására vonatkozó közbeszerzési eljárás megkezdéséhez.

Solyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

1. számú melléklet a 2005. évi CLX. törvényhez

[1. számú melléklet a 2003. évi CXXVIII. törvényhez]

A szakasz neve	Kiépítés	2004 végéig átadásra kerülő gyorsforgalmi utak		2005 végéig átadásra kerülő szakaszok		2006 végéig átadásra kerülő szakaszok		2007 végéig átadásra kerülő szakaszok	
		sáv	km	sáv	km	sáv	km	sáv	km
M0 Kelet, M5–4. sz. főút között	Autópálya			2×2	13				
4. sz. főút Üllő és Vecsés elkerülő	Főút			2×2	13				
M0 Kelet, 4. sz. főút–31. sz. főút között	Autópálya							2×2	6
M0 Kelet, 31. sz. főút–3. sz. főút között	Autópálya							2×2	11
M0 Kelet, 3. sz. főút–M3 között	Autópálya							2×2	9
M0 Gödöllői átkötés (M31)	Autópálya							2×2	12
M0 Dél, M1–51. sz. főút között pálya- bővítés, 51–M5 között új út építés	Autópálya							3+1	23
								2×3	7
M0 Észak, M2–11. sz. főút között (M0 Északi-híd)	Autópálya							2×2	3
M3 Polgár–Görbeháza	Autópálya	2×2	13						
M3 Görbeháza–Nyíregyháza (4. sz. főút)	Autópálya					2×2	39		
M3 Nyíregyháza (keleti) elkerülő, 4. sz. főút–4911. sz. út között	Autópálya					2×2	8		
Nyíregyháza (nyugati) elkerülő főút	Főút					2×2	16		
M30 Emőd–Miskolc	Autópálya	2×2	24						
M35 Görbeháza–Debrecen (354. sz. főút)	Autópálya					2×2	35		
M35 Debrecen elkerülő, 354. sz. főút–4. sz. főút között	Autópálya					2×2	9		
Debrecen ÉNy-i elkerülő főút	Főút					2×2	4		
M43 Szeged–Maroslele elkerülő	Autópálya							2×2	23
M43 Maroslele–Makó elkerülő	Autóút							2×1	15
M5 Kiskunfélegyháza–Szeged	Autópálya					2×2	45		
M5 Szeged–Röszke	Autópálya					2×2	15		
M6 M0–Érdi tető	Autópálya					2×2	8		
M6 Érdi tető–Dunaújváros	Autópálya					2×2	54		
M6 Szekszárd–Bóly	Autóút							2×2	47
M6 Pécsi bekötés	Autóút							2×2	55
M7 Zamárdi–Balatonszárszó	Autópálya					2×2	14		
M7 Balatonszárszó–Ordacsehi	Autópálya			2×2	19				
M7 Ordacsehi–Balatonkeresztúr	Autópálya					2×2	25		
M7 Balatonkeresztúr–Nagykanizsa	Autópálya							2×2	36
M7 Nagykanizsa–Becsehely	Autópálya					2×2	20		
M7 Becsehely–Letenye	Autópálya	2×2	5						
M7 Letenye–országhatár (Mura-híd)	Autópálya					2×2	1		
M70 Letenye–Tornyiszentmiklós	Autóút	2×1	19						
M70 Tornyiszentmiklós–országhatár	Autóút					2×1	1		
M8 Dunaújváros (M6)–Dunavecse (51. sz. főút) (M8 dunaújvárosi Duna-híd)	Autópálya					2×2	9		
M9 6. sz. főút–51. sz. főút között (M9 szekszárdi Duna-híd)	Autóút	2×1	21						
M9 51. sz. főút–54. sz. főút között	Autóút					2×1	10		

2. számú melléklet
a 2005. évi CLX. törvényhez

[2. számú melléklet
a 2003. évi CXXVIII. törvényhez]

**A 2003–2007 között előkészítés alatt álló
gyorsforgalmi utak**

M2 Budapest–Vác–országhatár autót
M6 Dunaújváros–Szekszárd szakasz, autópályává fej-
leszthető autót
M30 Miskolc–Tornyosnémeti szakasz, autópályává fej-
leszthető autót
M43 Makó–országhatár szakasz, autópályává fejleszt-
hető autót
10. sz. főút Dorog–Budapest közötti szakasz
M0 útgűrű 11. sz. főút–10. sz. főút közötti szakasz,
autót
M0 útgűrű 10. sz. főút–1. sz. főút közötti szakasz,
autót, a forgalom igénye szerinti keresztmetszettel
M3 Nyíregyháza–országhatár szakasz, autót
M4 Szolnok–országhatár szakasz, autót
M8 Szentgotthárd–Veszprém–Dunaújváros és Dunave-
cse–Szolnok autót szakaszok
M9 Sopron–Kaposvár–Szekszárd és az 51–53. sz. főút
közötti autót szakaszok
M25 autót M3–Eger között
M6 Bóly–országhatár szakasz, autópályává fejleszthető
autót
M44 Kecskemét–Tiszaújváros–Szarvas–Békéscsaba kö-
zötti szakasz, autót
M49 autót, M3 autópályá–Mátészalka–Csenger–or-
szághatár közötti szakasz

**2005. évi CLXI.
törvény**

**a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési
Tervének elfogadásáról és a Balatoni
Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló
2000. évi CXII. törvény módosításáról***

1. § A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési
Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési
Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény
(a továbbiakban: Btv.) preambuluma helyébe az alábbi
rendelkezés lép:

„Az Országgyűlés – figyelemmel arra, hogy a Balaton
Kiemelt Üdülőkörzet területén a táji, természeti és telepü-
lési környezet minőségének védelme a megelőzés elvének
értékesítésével olyan véges és nehezen megújuló kör-
nyezeti értékek megőrzését szolgálja, amelyek a jelentős
gazdasági potenciált képviselő üdülés és idegenforgalom
minőségi fejlesztéséhez is szükségesek – a térség kiegyen-
súlyozottabb területi fejlődése érdekében a területhaszná-
lat módjáról és szabályairól, valamint az előírások érvé-
nyesítésének garanciáiról a következő törvényt alkotja:”

2. § A Btv. 6. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„6. § A vízpart-rehabilitációs tanulmánytervben, illetve
első felülvizsgálatát követően a vízpart-rehabilitációs
tervben (a továbbiakban együtt: vízpart-rehabilitációs
terv), továbbá a településrendezési tervben zöldterületi te-
rületfelhasználási egységbe sorolt, vagy az ingatlan-nyil-
vántartás szerint önkormányzati tulajdonban lévő park-
ként, díszkertként, közparkként, illetve közparkként be-
jegyzett területen

- a) más területfelhasználási egység nem jelölhető ki;
- b) vízgazdálkodási terület tömederben, területfelhasz-
nási területekkel közvetlenül érintkező vízfelület, me-
dencés kikötő nem alakítható ki;
- c) a gépjárműforgalom számára tervezett út, más jog-
szabályban meghatározott, kötelezően kialakítandó parko-
ló, kerékpárút, gyalogút, vendéglátó-, sport-, szabad-
idő-létesítmény, illetve a terület gondozását szolgáló épít-
mény a vízpart-rehabilitációs tervben foglaltakkal össz-
hangban létesíthető;
- d) magánszemély tulajdonjogot nem szerezhet;
- e) a c) pontban felsorolt létesítmények területét és e lé-
tesítményeket, csak a bérleti szerződés legalább 10 éven-
kénti megújításával lehet bérbe adni;
- f) a terület közcélú használata – a létesítmények va-
gyonvédelme érdekében tett legszükségesebb intézkedé-
sek kivételével – a közterületi jelleg megőrzése érdekében
nem korlátozható.”

3. § (1) A Btv. 9. §-a (5) és (6) bekezdésének helyébe az
alábbi rendelkezés lép:

„(5) Az üdülőkörzet településeinek beépítésre szánt te-
rületein, illetve belterületein, ahol a szennyvízcsatorna-
hálózat nem épült ki, illetve a tisztítómű tovább nem ter-
helhető:

- a) 2007. december 31-ig új épület építésére építésügyi
hatósági engedélyt adni, illetve az engedélyek érvényét
meghosszabbítani csak akkor lehet, ha vízzáró szennyvíz-
tároló, illetve az illetékes környezetvédelmi és vízügyi ha-
tóság által elfogadott szennyvíztisztító berendezés léte-
sült;
- b) 2007. december 31. után új épület építésére építés-
ügyi hatósági engedélyt adni, illetve az engedélyek érvé-
nyét meghosszabbítani csak a szennyvízcsatorna-hálózat
és megfelelő kapacitású tisztítómű megléte esetén lehet.

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 13-i ülésnapján fogadta el.

(6) Az üdülőkörzet településeinek beépítésre nem szánt területén, amennyiben nincs lehetőség a közcsontra történő csatlakozásra, új épület építésére építésügyi hatósági engedélyt adni csak vízzáró szennyvíztároló, illetve a környezetvédelmi és a vízügyi hatóság által elfogadott egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmény (korszerű csatorna-közműpótló) megléte esetén lehet.”

(2) A Btv. a következő 15/A. §-sal egészül ki:

„15/A. § A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervéből származó korlátozásokból eredő kártalanítási igények rendezésének részletes szabályait az Országos Területrendezési Tvről szóló törvény felhatalmazásán alapuló külön jogszabály határozza meg.”

4. § A Btv. 16. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„16. § (1) Az e törvényben meghatározott célok, valamint a külön jogszabályok szerinti környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási célok (a továbbiakban együtt: környezeti célok) megvalósítása érdekében a környezetvédelmi és vízügyi miniszter és a területrendezésért felelős miniszter a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek első felülvizsgálatát követően együttes rendelettel partvonal-szabályozási és vízpart-rehabilitációs tervet fogad el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott célok megvalósítása érdekében a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek első felülvizsgálatát megelőzően a környezetvédelmi és vízügyi miniszter rendelettel partvonal-szabályozási tervet fogad el.

(3) A partvonal-szabályozási és vízpart-rehabilitációs terv az illetékes körzeti földhivatal által hitelesített ingatlan-nyilvántartási térképmásolat felhasználásával készül és – az alaptérképi elemeken túl – kötelezően tartalmazza:

a) a part szabályozási vonalát (a továbbiakban: szabályozási partvonal),

b) az annak módosítására tett javaslatokat (a tervezett szabályozási partvonalat),

c) az engedély nélküli mederfeltöltéseket,

d) a minősített nádasok területét,

e) a védett és védelemre tervezett természeti területeket, továbbá a természeti területeket, természeti értékeket,

f) a természetes partszakaszokat,

g) a területfelhasználási egységeket,

h) a közterületeket,

i) a környezeti célokkal összhangban

ia) a kikötő létesítésére alkalmas partszakaszokat,

ib) a parti sétány létesítésére alkalmas nyomvonalakat (a sétány jellegű és gyalogos útvonalakat)

ic) a kerékpárút létesítésére alkalmas nyomvonalakat,

id) a strandok kijelölésére alkalmas partszakaszokat.

(4) A (2) bekezdés szerint elfogadásra kerülő partvonal-szabályozási terv a (3) bekezdés felvezető szövegében foglaltaknak megfelelően készül, és kötelezően tartalmazza a (3) bekezdés felvezető szövegében, valamint a (3) bekezdés *a)*, *b)*, *c)*, *d)* és *ia)* pontjában foglaltakat.

(5) A partvonal-szabályozási és vízpart-rehabilitációs terv meghatározása során figyelembe kell venni

a) az ingatlan-nyilvántartási térképen szereplő, a Balatonnal érintkező telkek határvonalát,

b) a mértékadó vízállást, a jégjárást és hullámverést, valamint a mederben kialakuló áramlási és fenék viszonyokat,

c) a természeti területek, védett természeti területek, valamint a védett természeti értékek, megőrzésének szempont- és feltételrendszerét,

d) a parti zóna ökológiai funkcióját,

e) környezeti célból megszüntetendő engedély nélküli mederfeltöltéseket,

f) a meder egyes területein (szennyzugok) összegyűlő hordalékok és uszadékok rendszeres figyelemmel kíséréséhez és szükség szerinti eltávolításához fűződő környezeti célokat.

(6) Az (5) bekezdésben foglaltakat a (2) bekezdés szerint elfogadásra kerülő partvonal-szabályozási terv meghatározása során is alkalmazni kell.

(7) A szabályozási partvonal és a jogi partvonal közötti

a) területen, amely a meder részének minősül, a feltöltés felülvizsgálatára, megszüntetésére külön jogszabályokban meghatározott hatósági eljárást kell indítani;

b) meder részének nem minősülő terület feltöltésére, és a partvonal-szabályozási tervben meghatározott kikötésre alkalmas partszakaszon kikötő létesítésére – külön jogszabályokban meghatározott feltételekre figyelemmel – vízjogi engedély alapján kerülhet sor;

c) feltöltésre került terület területfelhasználását a vízpart-rehabilitációs tervnek megfelelően, valamint a

d) pontban foglalt tilalommal összhangban kell meghatározni;

d) terület, amely feltöltésre, illetve a Balaton medréből kiszabályozásra került, beépítésre szánt területbe nem sorolható.

(8) A (7) bekezdés *a)* pontjában szereplő feltöltések felszámolásáról, illetve a (7) bekezdés *b)* pontjában szereplő feltöltések elvégzéséről a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség (a továbbiakban: hatóság) a területrendezési hatóság szakhatósági állásfoglalásának figyelembevételével, a kikötők létesítéséről a hatóság vízjogi engedélyének megfelelően, valamint a területrendezési hatóság szakhatósági állásfoglalásának figyelembevételével a Központi Közlekedési Felügyelet, illetve a megyei közlekedési felügyelet külön jogszabályok szerinti eljárás során határoz.

(9) A (8) bekezdés szerinti eljáró hatóság az állami ingatlanokat érintő eljárások megindulásáról a Kincstári Vagyoni Igazgatóságot és az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaságot tájékoztatja.

(10) A (7) bekezdés *a)* pontjában szereplő feltöltések felszámolására az köteles, aki a feltöltést engedély nélkül megvalósította.

(11) Amennyiben az engedély nélküli feltöltés megvalósítója ismeretlen, a feltöltéshez közvetlenül kapcsolódó parti ingatlan földhasználója köteles a feltöltés felszámolására. Több földhasználó esetében e kötelezettség egye-

temlegesen terheli őket. Amennyiben földhasználó nincs, e kötelezettség a tulajdonost terheli.

(12) A Balaton medrének területe a (7) bekezdés b) pontja szerinti vízjogi engedély alapján változtatható meg.”

5. § (1) A Btv. 20. §-ának (6) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(6) A parti sétány kialakítására alkalmas területet a települések szabályozási tervében zöldterületi vagy vízgazdálkodási területfelhasználási egységbe kell sorolni. IV–V. osztályú nádas területén lévő parti sétány csak vízgazdálkodási területfelhasználási egységbe sorolható. Vízgazdálkodási területen elhelyezkedő parti sétányon kizárólag gyalog- és kerékpárút alakítható ki.”

(2) A Btv. 20. §-a a következő (7)–(8) bekezdésekkel egészül ki:

„(7) Parti sétány, illetve gyalog- vagy kerékpárút nem jelölhető ki az I–III. osztályú minősített nádas területén.

(8) A (6), (7) bekezdéseket a vízpart-rehabilitációs tervek előkészítése során alkalmazni kell.”

6. § A Btv. 38. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„38. § A tómeder alóvezetén (D–1):

a) a Balaton tómedre az érvényes partvonal-szabályozási tervben meghatározottakon túlmenően nem csökkenthető;

b) a Balaton jogi partvonalát – a partvonal-szabályozási tervtől eltérően – megváltoztatni és az élővilágra, a vízminőségre káros befolyással bíró tevékenységet végezni nem lehet;

c) a parti móló, hullámtörő és kikötői létesítmény kivételével a tómederbe állandó létesítmény, sziget stb. nem építhető;

d) a parti élővilág védelme érdekében a tómederbe a nád gyökérzónáit kevésbé sértő, ideiglenes jellegű, csak az üdülési, illetve horgászdíjnyelben használatos műtárgy (pl. csónakkikötő, strandlétesítmények) helyezhető el;

e) az I–III. osztályú nádasban, illetve attól legalább 2 m-re, a környezeti kárelhárítás vagy az élet- és balesetvédelmi indokból szükséges beavatkozás eseteitől eltekintve, tilos minden olyan mechanikai beavatkozás (kotrás, feltöltés, építés, vízi állás-, csónakút-, horgász-hely-létesítés), amely a nádas állományát, annak minőségét károsítja, illetőleg a nádas pusztulását eredményezheti;

f) a IV–V. osztályú nádasban – védett természeti terület kivételével – az e) pont szerinti tevékenység a vízi állás létesítés kivételével a hatóság engedélyével végezhető, vízi állás a jegyző engedélyével létesíthető;

g) a védett természeti területen található nádasban osztályba sorolástól függetlenül, természetvédelmi kezelés kivételével – amelynek módját a természetvédelmi kezelési terv határozza meg – tilos a kotrás, valamint minden olyan tevékenység, amely a nádas állományát veszélyezteti vagy károsítja;

h) a tómeder nádasában, valamint a védett természeti területen lévő nádas területén, a kihirdetett partvonal szabályozási és vízpart-rehabilitációs terv által kijelölt kikötésre alkalmas partszakaszokon engedéllyel rendelkező kikötők esetén legfeljebb 5 méter széles bejáró, valamint a meglévő közhasználatú strandok előtt, fővenyes strandszakasz kialakítása érdekében, a IV–V. osztályú nádasban, legfeljebb 30 méter széles bejáró a hatóság engedélyével fenntartható;

i) az az üzemeltetési engedélyköteles vízi jármű, amely nem rendelkezik üzemeltetési engedéllyel és kiépített kikötőben kikötőhellyel, a tómeder területén nem tárolható;

j) a nyilvántartásba vételre nem kötelezett vízi jármű a tómeder területén csak kiépített kikötőben tárolható.”

7. § A Btv. 56. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § jelenlegi szövege (1) bekezdésre változik:

„(2) Ha a nem állami és nem önkormányzati tulajdonú ingatlan e törvény előírásai folytán az eredeti céljára használhatatlanná, illetve az ingatlannal kapcsolatos jog vagy foglalkozás gyakorlása lehetetlenné vagy számottevően költségesebbé válik, a tulajdonos a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet 5. §-ának megfelelő alkalmazásával az ingatlan kisajátítását kérheti.”

8. § A Btv. 58. §-a (2) bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép, valamint ezzel egyidejűleg a következő (3) és (4) bekezdéssel egészül ki:

„(2) Felhatalmazást kap a területfejlesztésért és területrendezésért felelős miniszter, hogy a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek első felülvizsgálatát megelőzően

a) a vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területeket kijelölje;

b) a vízpart-rehabilitációs szabályozási követelmények alapján a településrendezési tervek felülvizsgálatához szükséges tanulmányterveket rendelettel fogadja el.

(3) Felhatalmazást kap a környezetvédelmi és vízügyi miniszter, hogy a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek első felülvizsgálatát megelőzően a partvonal-szabályozási terveket rendelettel fogadja el.

(4) Felhatalmazást kap a területfejlesztésért és a területrendezésért felelős, valamint a környezetvédelmi és a vízügyi miniszter, hogy a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek első felülvizsgálatát követően a vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területeket együttes rendelettel kijelölje, valamint a partvonal-szabályozási és a vízpart-rehabilitációs terveket elfogadja.”

9. § A Btv. 59. §-a a következő (4)–(6) bekezdésekkel egészül ki:

„(4) A vízpart-rehabilitációs tanulmányterveket legkésőbb 10 év elteltével felül kell vizsgálni. A partvonal-szabályozási terveket első alkalommal a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek felülvizsgálatával egyidejűleg kell felülvizsgálni.

(5) A partvonal-szabályozási és vízpart-rehabilitációs terveket szükség szerint, de legalább 10 évenként felül kell vizsgálni, és szükség szerint módosítani.

(6) A partvonal-szabályozási tervek első felülvizsgálataig a kikötésre alkalmas partszakaszok, valamint a szabályozási partvonal tekintetében a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervekben foglaltakat kell irányadónak tekinteni.”

10. § Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLXII.

törvény

a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény módosításáról*

1. § A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 136/A. §-sal egészül ki:

„136/A. § (1) Az ingatlan-végrehajtás során a végrehajtás alá vont ingatlanra az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzatot elővásárlási jog illeti meg.

(2) A települési önkormányzat az elővásárlási joggal megszerzett ingatlan hasznosításának feltételeit rendeletében szabályozza.”

2. § A Vht. 147. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Az árverést addig kell folytatni, amíg ajánlatot tesznek. Ha nincs további ajánlat, a végrehajtó a felajánlott legmagasabb vételár háromszori kikiáltása után tájékoztatja a jelenlévőket, hogy az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzat 30 napon belül élhet elővásárlási jogával. Amennyiben az önkormányzat az árverés napjától számított 30 napon belül nem él elővásárlási jogával, vagy arról nem nyilatkozik, a végrehajtó a legtöbbet ajánlót írásban értesíti az ingatlan megvételéről. Amennyiben az önkormányzat él elővásárlási jogával, úgy a végrehajtó erről és a szerződés létrejöttéről írásbeli értesítést küld a legtöbbet ajánlónak.”

3. § A Vht. 149. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az árverési vevő köteles a teljes vételárat a települési önkormányzat 30 napos nyilatkozat tételi határidejének lejártától, illetve a települési önkormányzat elővásárlási jogáról lemondó nyilatkozatának keltétől számított

15 napon belül befizetni vagy átutalni a végrehajtói letéti számlára; ha elmulasztja, előlegét elveszti.”

4. § A Vht. 152. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A végrehajtó az árverésről a jegyzőkönyv mellett kép- és hangfelvételt készít.”

5. § A Vht. 154/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az adós és az adós jogán az ingatlanban lakó személyek – a (3) és (4) bekezdésben foglalt kivétellel – az árveréstől számított 30. napig, ha a végrehajtó ennél hosszabb határidőt adott a vételár megfizetésére, eddig az időpontig, jogorvoslat előterjesztése esetén pedig az erről szóló határozat rendelkezése szerint a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15. napig kötelesek az ingatlant ingóságaiktól kiürítve elhagyni, és biztosítani, hogy a végrehajtó átadja azt az árverési vevőnek.”

6. § A Vht. 156/D. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A felbontási eljáráson a végrehajtón és alkalmazottjain kívül a felek, azok, akiknek az ingatlanra vonatkozóan az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett joguk van, az ingatlanra elővásárlási joggal rendelkező, az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzat erre meghatalmazott képviselője, továbbá az ajánlattevők vehetnek részt személyesen vagy meghatalmazott útján; távolmaradásuk az eljárás lefolytatásának nem akadályozza.”

7. § A Vht. 156/F. §-ának (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A végrehajtó megállapítja a legmagasabb ajánlatot, majd tájékoztatja a jelenlévőket, hogy az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzat 30 napon belül élhet elővásárlási jogával. Amennyiben a települési önkormányzat az eredményhirdetés napjától számított 30 napon belül nem él elővásárlási jogával, vagy arról nem nyilatkozik, úgy a pályázatot a legmagasabb ajánlatot tevő nyeri, akit a végrehajtó erről írásban értesít. A települési önkormányzat elővásárlási jogának gyakorlása esetén a végrehajtó a legmagasabb összegű ajánlattevőt erről írásban értesíti.

(3) Ha több azonos összegű ajánlat érkezett, a végrehajtó az eredményhirdetésen megjelent érintett feleket erről tájékoztatja, és felhívja őket, hogy szóban újabb ajánlatot tehetnek. Az eljárást addig kell folytatni, amíg a megjelentek ajánlatot tesznek, majd a végrehajtó megállapítja a legmagasabb árajánlatot és tájékoztatja a jelenlévőket, hogy az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzatnak elővásárlási joga van, amellyel 30 napon belül élhet. Amennyiben a települési önkormányzat az eredményhirdetés napjától számított 30 napon belül nem él elővásárlási jogával, vagy arról nem nyilatkozik, úgy a pályázatot a legmagasabb ajánlatot tevő nyeri, akit a végrehajtó erről írásban értesít. A települési önkormányzat elő-

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 13-i ülésnapján fogadta el.

vásárlási jogának gyakorlása esetén a végrehajtó a legmagasabb összegű ajánlattevőt erről írásban értesíti.”

8. § A Vht. 158. §-ának (1), (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a 156. § alapján megtartott második árverés is sikertelen volt, az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzat az árverési jegyzőkönyv kézhezvételétől számított 30 napon belül az ingatlan a becsértéke felének megfelelő összeg erejéig élhet elővásárlási jogával. Amennyiben az önkormányzat 30 napon belül nem él elővásárlási jogával, vagy arról nem nyilatkozik, úgy a végrehajtást kérő veheti át az ingatlant.

(2) Ha több végrehajtást kérő van, a végrehajtó megállapítja a becsérték felét meghaladó legmagasabb árajánlatot és tájékoztatja őket, hogy az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzatnak elővásárlási joga van, amellyel 30 napon belül élhet. Amennyiben az önkormányzat a tájékoztatás napjától számított 30 napon belül nem él elővásárlási jogával, vagy arról nem nyilatkozik, úgy az ingatlant az veheti át, aki a becsérték felét meghaladó legmagasabb árajánlatot tette. Ha a becsérték felének megfelelően vagy azt meghaladóan több egyenlő árajánlatot tettek, az átvételi jogosultság a 165. §-ban meghatározott sorrend szerint alakul, amennyiben az önkormányzat nem élt elővásárlási jogával, vagy arról nem nyilatkozott.

(3) Amennyiben a települési önkormányzat nem élt elővásárlási jogával, vagy arról nem nyilatkozott, a becsérték felének, illetőleg az azt meghaladó átvételi árnak megfelelő összeget be kell számítani a végrehajtást kérő követelésébe.”

9. § Ez a törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLXIII. törvény

az adózás rendjéről szóló törvény egyes rendelkezéseinek alkalmazásáról és módosításáról, valamint egyes adótörvények módosításáról*

Az adózás rendjéről szóló törvény egyes rendelkezéseinek alkalmazásáról és módosításáról

1. § (1) Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 31. § (2) bekezdésében meg-

határozott rendelkezést – a soron kívüli adatszolgáltatásra kötelezettek kivételével – 2006. negyedik hónapjától kell alkalmazni.

(2) Az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevalási, illetőleg adatszolgáltatási kötelezettséget 2006. negyedik hónapjától

a) a 2005. december 31-ei állapot szerinti 10 000 legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező adózó,

b) az az adózó, amelynek (akinek) adóztatási feladatait a Pest megyei és fővárosi kiemelt adózók igazgatósága látja el,

c) az Art. 1. számú melléklet I/A/3. pontja szerinti havonta, illetőleg negyedévenként bevallásra kötelezett, ideértve minden esetben az előzőekben meghatározott naptári évtől eltérő üzleti évet választó adózókat is, 2006. január 1. és 2006. április 30. között az okmányirodánál teljesített regisztráció alapján a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 172. § j) pontja szerinti Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer igénybevitelével elektronikus úton teljesíti. Az adózó a regisztrációt követő 8 napon belül e kötelezettsége teljesítéséről bejelentést tesz az állami adóhatósághoz. A regisztrációs kötelezettség teljesítettnek minősül, ha az adózó az Art.-ben meghatározott szabályok szerinti állandó meghatalmazással vagy megbízással rendelkező képviselővel rendelkezik, és a képviselő a saját regisztrációját, már regisztrált képviselő esetén az adózó által adott állandó megbízás, meghatalmazás keletkezését követő 8 napon belül bejelenti az állami adóhatósághoz az általa a képviselt adózó nevét, elnevezését és adóazonosító számát. A regisztráció 2006. február 1-jétől elvégezhető elektronikusan is az APEH által korábban rendelkezésre bocsátott elektronikus aláírás igénybevitelével a Kormányzati Portálon keresztül.

(3) 2006. január 1. és 2006. április 30. között az adózó állandó meghatalmazással vagy megbízással rendelkező képviselője is regisztráltathatja magát annak érdekében, hogy az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevalási és adatszolgáltatási kötelezettséget önként választó megbízója nevében 2006. negyedik hónapjától elektronikus úton a külön jogszabályban meghatározott módon és technikai feltételekkel teljesíthesse. A kötelezettség teljesítését választó adózó regisztrációs kötelezettsége teljesítésének minősül, ha az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevallási és adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére állandó meghatalmazást vagy megbízást ad, és az állandó meghatalmazással vagy megbízással rendelkező képviselője a meghatalmazás vagy megbízás keltét követő 8 napon belül bejelenti az állami adóhatósághoz az általa képviselt adózó nevét, elnevezését és adóazonosító számát. Az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevalás teljesítésére irányuló választás nem vonható vissza.

(4) A (2)–(3) bekezdésben nem említett adózó 2007. január 1-jétől az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el.

bevallási, illetőleg adatszolgáltatási kötelezettséget elektronikus úton előzetes regisztráció alapján a külön jogszabályban meghatározott módon és technikai feltételekkel teljesíti.

(5) A (2)–(3) bekezdésben nem említett, az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevallás benyújtására 2007. január 1-jétől köteles adózók 2006. negyedik hónapjától kezdődően az állami adóhatóság értesítése alapján az okmányirodánál regisztráltatják magukat a Ket. 172. § j) pontja szerinti Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer igénybevételéhez szükséges egyedi azonosító megszerzése érdekében, és a regisztrációt követően e kötelezettsége teljesítéséről 8 napon belül bejelentést tesz az állami adóhatósághoz. A regisztrációs kötelezettség teljesítettnek minősül, ha az adózó az Art.-ben meghatározott szabályok szerinti állandó meghatalmazással vagy megbízással rendelkező képviselővel rendelkezik, és a képviselő a saját regisztrációját, már regisztrált képviselő esetén az adózó által adott állandó megbízás, meghatalmazás keletkezését követő 8 napon belül bejelenti az állami adóhatósághoz az általa a képviselt adózó nevét, elnevezését és adóazonosító számát.

(6) Az (1)–(5) bekezdésekben megjelölt kötelezettségek elektronikus teljesítése érdekében az okmányirodák előzetes időpontfoglalás alapján a képviseleti jogkörben eljáró természetes személyek – Ket. 160. § (5) bek. szerinti – regisztrációját teljes nyitvatartási időben soron kívül végzik.

(7) Az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevallás benyújtására 2006. negyedik hónapjától kötelezett, illetőleg az azt választó adózó az első bevallás benyújtásával egy időben az Art. 31. § (2) bekezdése szerinti bevallással nem érintett hónapokról, az Art. 31. § (2) bekezdésben meghatározott adattartalommal elektronikus úton összesített adatszolgáltatást teljesít. A kötelezettséget választó adózó, az adatszolgáltatással egy időben az Art. 31. § (2) bekezdésben meghatározott adattartalommal elektronikus úton havi bontásban bevallást teljesít.

(8) A (2)–(3) bekezdésben nem említett adózó a 2006. évről 2007. január 31-éig az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott adattartalommal elektronikus úton havi bontásban bevallást, valamint összesített adatszolgáltatást teljesít az állami adóhatóság részére.

(9) Az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevallás benyújtására év közben kötelezett – ideértve a 2006. január 1-jét követően tevékenységét megszüntető adózót is –, illetőleg e kötelezettséget választó adózó 2006. április 30-át megelőzően adóbevallásait, adatszolgáltatásait – a benyújtás módját illetően – a 2005. december 31-én hatályos rá vonatkozó szabályok szerint teljesíti.

(10) Az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevallás benyújtására 2006. negyedik hónapjától kötelezett, illetőleg az azt választó adózó 2006. negyedik hónapjától valamennyi bevallási, illetve adatszolgáltatási kötelezett-

ségét elektronikus úton teljesíti, függetlenül attól, hogy az mely időszakra vonatkozik.

(11) A (2)–(3) bekezdésben nem említett adózó a 2006. évben esedékes bevallásait – a bevallás módját illetően – a 2005. december 31-én hatályos szabályok szerint teljesíti, 2007. január 1-jétől valamennyi bevallási és adatszolgáltatási kötelezettségét, ideértve a 2006. évre vonatkozó, de 2007-ben teljesítendő bevallási és adatszolgáltatási kötelezettségét elektronikus úton teljesíti.

(12) A 2005. december 31-én az adóbevallási és adatszolgáltatási kötelezettségét az Art.-ben előírt kötelezettsége alapján elektronikus úton teljesítő adózó, ha az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevallás benyújtására 2006. negyedik hónapjától nem kötelezett és azt nem választja, a 2006. évben bevallási kötelezettségét papír alapú nyomtatványon, 2005-ről 2006-ban adatszolgáltatási kötelezettségét elektronikus úton teljesíti.

(13) A 2006. január 1-jét követően tevékenységét megszüntető adózó az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott adattartalommal a soron kívüli bevallásával egyidejűleg soron kívüli összesített adatszolgáltatást teljesít az állami adóhatósághoz.

2. § Az Art. 7. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Mentessül a mulasztási bírság alól az adózó állandó meghatalmazottja vagy megbízottja, ha bizonyítja, hogy a bevallás tartalma az ő érdekkörén kívül eső okból hibás vagy hiányos.”

3. § Az Art. 17. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A 31. § (2) bekezdése szerinti bevallás, illetőleg adatszolgáltatás benyújtására kötelezett adózó az adószám megszerzését követően 8 napon belül köteles az okmányirodánál regisztráltatni magát a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer használatának biztosítása érdekében, és erről a regisztrációt követő 8 napon belül bejelentést tesz az állami adóhatósághoz. Ha az adózó állandó meghatalmazással vagy megbízással rendelkező képviselője útján elektronikus úton teljesíti adóbevallási és adatszolgáltatási kötelezettségét, az állandó meghatalmazott vagy megbízott a megbízást követő 8 napon belül köteles az adóhatósághoz bejelenteni a képviselt adózó nevét, elnevezését és adóazonosító számát.”

4. § (1) Az Art. 52. § (7) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az állami adóhatóság megkeresésre adatot szolgáltat az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (a továbbiakban: OEP) és az Országos Nyugdíj-biztosítási Főigazgatóság (a továbbiakban: ONYF) igazgatási szervei, továbbá a menekültügyi hatóság (a továbbiakban: igazgatási szervek) részére az adóval összefüggő adatokról, tényről, körülményről, ha az valamely ellátás vagy támogatás megállá-

pítása, valamint a folyósítás jogszerűségének ellenőrzése érdekében szükséges. Az állami adóhatóság a (4) bekezdésben meghatározott bevallásra kötelezettek által nyugdíjjogosultsághoz, nyugdíj-megállapításához – a 31. § (2) bekezdése szerinti részletezettségnek megfelelően – bevallott adatok közül a bevallásra előírt határidőt követő harmadik hónap utolsó napjáig hivatalból átadja]

„a) az 1–7., 9–15. és 23–24. pontok adatait, – ide nem értve a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjaira vonatkozó adatokat – az ONYF,”

(2) Az Art. 52. §-a a következő új (15) bekezdéssel egészül ki:

„(15) Az állami adóhatóság a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszeren keresztül történő elektronikus adókötelezettség teljesítése érdekében nyilvántartja az elektronikus úton adóbevallást és adatszolgáltatást teljesítő adózó nevében eljáró magánszemély adóazonosító jelét.”

5. § Az Art. 172. §-a a következő új (17) bekezdéssel egészül ki:

„(17) A 31. § (2) bekezdése szerinti bevallás, illetőleg adatszolgáltatás benyújtására kötelezett adózó 500 ezer forintig terjedő mulasztási bírsággal sújtható, ha regisztrációs kötelezettségét nem, vagy késedelmesen teljesíti.”

6. § Az Art. 175. §-ának (13) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(13) Az elektronikus bevallás benyújtására nem kötelezett adózó bevallási és adatszolgáltatási kötelezettségét az állami adóhatóságnál – a pénzügyminiszternek a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszterrel és az informatikai és hírközlési miniszterrel kiadott együttes rendeletében meghatározott módon és technikai feltételekkel – választása alapján elektronikus úton teljesítheti.”

7. § Az Art. 8. számú melléklete e törvény 1. számú melléklete szerint módosul.

*A személyi jövedelemadóról szóló törvény
egyes rendelkezéseinek alkalmazásáról*

8. § Az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló 2005. évi CXIX. törvény a következő 178/A. §-sal egészül ki:

„178/A. § Az Szja tv. 11. §-a (2) bekezdésének e törvénnyel megállapított b) pontjában, valamint a 49. §-a (17) bekezdésének e törvénnyel megállapított b) pontjában említett egyéni vállalkozó az e pontokban foglalt rendelkezésektől eltérően a 2006. évre vonatkozó bevallási kötelezettségét az említett §-ok említett bekezdéseinek e törvénnyel megállapított a) pontjaiban meghatározott rendelkezések szerint teljesíti.”

*Az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény
egyes rendelkezéseinek alkalmazásáról*

9. § Az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló 2005. évi CXIX. törvény a következő 181/A. §-sal egészül ki:

„181/A. § (1) Az Eva tv. 11. § (4) bekezdésének az adóelőleg bevallására vonatkozó rendelkezésétől eltérően az adóalany a 2006. évre vonatkozó adóelőleg bevallási kötelezettségét az Eva tv. 2005. december 31-én hatályos rendelkezése szerint teljesíti.

(2) Az Eva tv. 16/A. § (4) bekezdésének a szakképzési hozzájárulás bevallására vonatkozó rendelkezésétől eltérően az adóalany a 2006. évre vonatkozó szakképzési hozzájárulás bevallási kötelezettségét az Eva tv. 2005. december 31-én hatályos rendelkezése szerint teljesíti.

(3) Az Eva tv. 22. § (8) bekezdésének a járulék és az egészségügyi hozzájárulás bevallására vonatkozó rendelkezésétől eltérően az egyszerűsített vállalkozói adó szabályai szerint adózó biztosított egyéni vállalkozó a 2006. évre vonatkozó társadalombiztosítási járulékot, egészségbiztosítási járulékot, nyugdíjjárulékot, egészségügyi hozzájárulást és a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ftt.) 46/B. § (2) bekezdése szerinti vállalkozói járulékot az Art. 31. § (2) bekezdése szerinti adattartalommal, havi bontásban 2007. január 31-ig vallja be.”

A társadalombiztosítási járulék, az egészségbiztosítási járulék és a nyugdíjjárulék bevallására vonatkozó rendelkezések alkalmazásáról

10. § A társadalombiztosítási járulék, az egészségbiztosítási járulék és a nyugdíjjárulék bevallására az e törvény 1. §-ában foglalt rendelkezések irányadóak.

A munkaadói, munkavállalói, vállalkozói járulék bevallására vonatkozó rendelkezések alkalmazásáról

11. § A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényben meghatározott munkaadói, munkavállalói és vállalkozói járulék bevallására az e törvény 1. §-ában foglalt rendelkezések irányadóak.

Az egészségügyi hozzájárulás bevallására vonatkozó rendelkezések alkalmazásáról

12. § Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvényben meghatározott egészségügyi hozzájárulás bevallására az e törvény 1. §-ában foglalt rendelkezések irányadóak.

13. § Amennyiben az eva adózó egyéni vállalkozó 2007. évre vonatkozóan a minimálbér összegénél magasabb járulékalapot választja a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 29/A. § (3) bekezdése alapján, az erre vonatkozó nyilatkozatát – az első ízben történő nyilatkozatot kivéve – 2007. január 31-ig az Art. 31. § (2) bekezdése szerinti bevallásában nyújtja be az állami adóhatósághoz.

14. § Az egyházi személyek után fizetendő 2006. évre vonatkozó magán-nyugdíjpénztári tagdíjat az egyház a Tbj. 26. §-a (3) bekezdésének 2005. december 31-ig hatályos rendelkezése szerint fizeti meg és vallja be.

15. § A pályakezdő fiatalok, az ötven év feletti munkanélküliek, valamint a gyermek gondozását, illetve a családtag ápolását követően munkát keresők foglalkoztatásának elősegítéséről, továbbá az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló 2004. évi CXIII. törvény módosításáról rendelkező 2005. évi LXXIII. törvény a következő 11. §-sal egészül ki:

„11. § A munkaadó a pályakezdő fiatal foglalkoztatására tekintettel igénybe vehető kedvezmény érvényesítése céljából 2006-ban a 10. § (4) bekezdésében meghatározott adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére köteles, ha

a) 2005. december 31-én nem tartozik a 10 000 legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező adózó közé,

b) adóztatási feladatait nem a kiemelt adózók igazgatósága látja el,

c) nem kötelezett az Art. 1. számú mellékletének I/A/3. pontja szerint havi, illetőleg negyedéves bevallásra,

d) nem választja az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevallási kötelezettség teljesítését 2006. április 1-jétől kezdődően.”

16. § Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény módosításáról szóló 2005. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Artmód.) 67. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az e törvény által megállapított Tbj. 47. §-ának (1) bekezdése szerinti bevallást első alkalommal 2006. áprilisára vonatkozóan kell az állami adóhatósághoz az Art. 31. §-ának (2) bekezdésében meghatározott határidőig teljesíteni. A 2005. és a 2006. évi adatokra vonatkozó adatszolgáltatást a Tbj. 47. §-a (1) bekezdésének, valamint a Tny. 97–99. §-ának 2005. december 31-ig hatályos rendelkezése szerint 2005-re vonatkozóan 2006. április 30-ig, 2006-ra vonatkozóan 2007. április 30-ig kell a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervekhez teljesíteni.”

17. § A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvénynek az Artmód. 66. §-a által megállapított 97. §-a (2) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„b) a 2007. január 1. napját megelőző időtartamra vonatkozó visszamenőleges adatokról, vagy az adatmódosításról, illetőleg”

*A személyi jövedelemadóról szóló
1995. évi CXVII. törvény módosítása*

18. § A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) 6. számú melléklete e törvény 2. számú mellékletével módosul.

*A társasági adóról és az osztalékadóról szóló
1996. évi LXXXI. törvény módosításáról*

19. § A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao.) 8. §-a (5) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az (1) bekezdés j) pontjának alkalmazásában]

„a) kötelezettség a kapott kölcsön, a zárt körben forgalomba hozott hitelviszonyt megtestesítő értékpapír miatt fennálló tartozás és a váltótartozás (kivéve a szállítói tartozás kiegyenlítése miatt fennálló váltótartozást), valamint minden más, a mérlegben kimutatott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírnak, illetve váltótartozásnak nem minősülő kötelezettség, amelyre az adózó az eredménye terhére kamatot fizet (kivéve a hitelintézetnél a pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatban, annak érdekében fennálló tartozást) adóévi napi átlagos állománya;”

20. § A Tao. 22. §-a a következő (10) bekezdéssel egészül ki:

„(10) Az adóév utolsó napján kis- és középvállalkozásnak minősülő adózó – a (9) bekezdésben foglalt adókedvezmény mellett – a szoftverfejlesztő alkalmazására tekintettel elszámolt bérköltség 15 százalékának megfelelő összegű adókedvezményt vehet igénybe az adóévben és az azt követő három adóévben egyenlő részletekben, azzal, hogy a megelőző adóév(ek)ben – adó hiányában – nem érvényesített adókedvezmény az említett időszakon belül igénybe vehető. Az adókedvezmény az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések alkalmazásában az adóévben igénybe vett csekély összegű (de minimis) támogatásnak minősül.”

*A regisztrációs adóról szóló
2003. évi CX. törvény módosítása*

21. § A regisztrációs adóról szóló 2003. évi CX. törvény (a továbbiakban: Rega-tv.) 2. §-ának 11–12. pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„11. *Közösségen belüli beszerzés:* új gépjármű másik tagállamból történő behozatala, vagy egyéb módon történő bejuttatása, ahol az általános forgalmi adó (a továbbiak-

ban: áfa) megfizetése az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: áfa-törvény) 46. §-a (2) bekezdésének *b*) pontja alapján történik;

12. *importáló*: az áfa-törvény szerinti importáló.”

22. § A Rega-tv. 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. § (1) Adókötelezettséget keletkeztet a gépjármű forgalomba helyezése.

(2) Adókötelezettséget keletkeztet továbbá

a) a gépjármű importálása,

b) a gépjármű Közösségen belüli beszerzése,

c) a gépjármű átalakítása,

feltéve, hogy annak közvetlen következményeként a gépjárművet forgalomba helyezik.”

23. § A Rega-tv. 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § (1) Az adó alanya az a természetes személy, jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet, akinek (amelynek) a nevére a forgalomba helyezést kezdeményezik.

(2) Ha a forgalomba helyezés a gépjármű importjának közvetlen következményeként valósul meg, az adó alanya az importáló.

(3) Ha a forgalomba helyezés Közösségen belüli beszerzés közvetlen következményeként valósul meg, az adó alanya az áfa fizetésére kötelezett személy.

(4) Ha a forgalomba helyezésre átalakítás miatt kerül sor, az adó alanya a gépjármű tulajdonosa.

(5) Közös tulajdon esetén a tulajdonostársak tulajdoni hányaduk arányában minősülnek adóalanyoknak. Az adó megfizetéséért a tulajdonostársak egyetemlegesen felelnek.

(6) Ha az adóalany székhelye, állandó telephelye vagy lakóhelye, illetve szokásos tartózkodási helye külföldön van, az adó alanya köteles az adókötelezettség teljesítése érdekében belföldön lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező, az Art.-ban meghatározott pénzügyi képviselőt meghatalmazni (a továbbiakban: képviselő). A képviselő az adókötelezettség teljesítéséért az adóalannal egyetemlegesen felelős.”

24. § A Rega-tv. 6. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„6. § (1) Az adófizetési kötelezettség a 3. § (1) bekezdése szerinti esetben legkésőbb a forgalomba helyezés időpontjában keletkezik.

(2) Az adófizetési kötelezettség

a) a 3. § (2) bekezdésének *a*) pontja szerinti esetben a vámjogi szabadforgalomba bocsátásról szóló határozat közlésének napján,

b) a 3. § (2) bekezdésének *b*) pontja szerinti esetben az áfafizetési kötelezettség keletkezésének időpontjában,

c) a 3. § (2) bekezdésének *c*) pontja szerinti esetben az átalakítás napján, de legkésőbb a forgalomba helyezés időpontjában keletkezik.”

25. § A Rega-tv. 7. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az adót az adóigazolás kiváltásával – az adóhatósághoz történt bejelentést követően – az adóigazolás kiváltásának időpontjában a 4. § (1) bekezdése szerinti adóalanyként értékesítő, vagy azt megelőző bármely értékesítő is megfizetheti, feltéve, hogy az értékesítő belföldön székhellyel, telephellyel, fiókteleppel vagy állandó lakóhellyel rendelkezik, és az általános forgalmi adó alanya. Az így megfizetett adó, mint más nevében és javára megfizetett összeg, nem tartozik bele a forgalomba helyezést megelőzően teljesített értékesítések, illetve az import áfa alapjába, feltéve, hogy az adó összegét az adót megfizető személy nyilvántartásában elszámolási kötelezettségként szerepelteti. Nem része az adó az import, illetve a Közösségen belüli beszerzés áfa alapjának akkor sem, ha a 4. § (2), illetve (3) bekezdése szerinti adóalany és a forgalomba helyezést saját nevére kezdeményező ugyanaz a személy. Nem tartozik bele továbbá az adó az áfa alapjába abban az esetben, ha a gépjármű e törvény szerinti átalakítása áfafizetési kötelezettséget keletkeztet.”

26. § A Rega-tv. 9. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (6) bekezdés jelölése (7) bekezdésre változik:

„(6) A közúti közlekedési nyilvántartást vezető szerv a tárgyhónapot követő hónap 15. napjáig a tárgyhónapban forgalomba helyezett, e törvény alkalmazásában személygépkocsinak és motorkerékpárnak minősülő gépjárművekről az adóhatóság részére adatot szolgáltat a következő tartalommal:

a) a gépjármű rendszáma, alvázszáma, motorszáma;

b) a forgalomba helyezés időpontja.”

Záró rendelkezések

27. § (1) Ez a törvény – figyelemmel a (8)–(14) bekezdésekben foglalt rendelkezésekre is – 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) A Rega-tv.-nek e törvénnyel megállapított rendelkezéseit e törvény hatálybalépését követően induló adóigazgatási eljárások esetén kell először alkalmazni.

(3) Az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény 48. §-a, a 49. §-ában a Rega-tv. 8. §-a (1) bekezdésének második mondata, valamint a 184. §-a (2) bekezdésének a Rega-tv. 6. §-ának (2) bekezdését hatályon kívül helyező rendelkezése nem lép hatályba.

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény 156. §-ával módosított, az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény 47/B. §-a (2) bekezdésében a „10. napig” szövegrész helyébe a „15. napig” szövegrész lép.

(5) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Rega-tv. 11. §-ának (4) bekezdésében a „4. § (6) bekezdése” szövegrész helyébe a „4. § (5) bekezdése” szövegrész lép.

(6) A 2006. január 1. napjától 2006. december 31. napjáig terjedő időszakban induló adóigazgatási eljárásokban a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet – e törvény kihirdetésének napján hatályos – A. Függelék A/2. számú mellékletének XIV. része 2. számú táblázatába tartozó azon gépjárművek esetében, amelyeknél e melléklet követelményeit 2007. január 1-jétől kell kötelezően alkalmazni (a továbbiakban: gépjármű-osztály), a Rega-tv.-nek az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvénnyel megállapított Melléklete I. része 1. Adótételek személygépkocsik esetén alrészében szereplő táblázatnak a „8-nál jobb” oszlopában meghatározott – a gépjármű-osztály adókatégoriájának megfelelő – adótételeit kell alkalmazni.

(7) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény 50. §-ának (1) bekezdésében a „40. § (2), (7)–(11) bekezdéseiben” szövegrész helyébe a „40. § (2), (7)–(12) bekezdéseiben” szövegrész, az 50. § (3) bekezdés *a*) pontjában a „40. § (2), (7)–(11) bekezdéseiben” szövegrész helyébe a „40. § (2), (7)–(12) bekezdéseiben” szövegrész, valamint a XV. fejezet címében a „A KÜLÖNBÖZET SZERINTI ADÓZÁS ÉS A HULLADÉK-FORGALMAZÁSRA VONATKOZÓ KÜLÖN ADÓZÁSI SZABÁLYOK” szövegrész helyébe a „A KÜLÖNBÖZET SZERINTI ADÓZÁS KÜLÖNÖS ADÓZÁSI SZABÁLYAI” szövegrész lép.

(8) E törvény 1–17. §-a és 19. §-a – az e törvény Art. 172. § (17) bekezdését megállapító 5. §-a kivételével –, valamint 1. számú melléklete 2006. január 2-án lép hatályba.

(9) E törvénynek az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló 2005. évi CXIX. törvény új 178/A. §-át, valamint 181/A. §-át megállapító rendelkezéseit 2006. január 2-ától kell alkalmazni.

(10) 2006. január 2-án az Art. 9. § (7) bekezdésében a „vagy gépi adathordozón” szövegrész, a 31. § (2) bekezdésének felvezető szövegében a „vagy gépi adathordozón” szövegrész, a 43. § (5) bekezdésében „, az állami adóhatóság más kötelezettségcsoportra” szövegrész, a 175. § (9)–(11) és (15) bekezdései, az 1. számú melléklet I/B/2.

pont második mondatában a „vagy gépi adathordozón” szövegrész, és az utolsó mondat, a 3. pont *aa*) pontjában „, elektronikus úton” szövegrész, *ab*) pontjában az „, elektronikus úton” szövegrész, *ac*) pontjában az „, elektronikus úton vagy gépi adathordozón” szövegrész, a 4. számú melléklet 4. pontjában a „külön” szövegrész, az Artmód. 40. § (6) bekezdésében a „– a társasági adóbevallás és megfizetés, valamint a hitelintézetek különadójának bevallása és megfizetése kivételével –” szövegrész, a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások különadójáról szóló 2004. évi CII. törvény 5. § (3) bekezdésében az „elektronikus úton” szövegrész, valamint az adókról, járulékokról, és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény 193. § (4) bekezdése hatályát veszti.

(11) Az Art. 172. § (16) bekezdését az Art. 31. § (2) bekezdésében meghatározott bevallás benyújtására 2006. negyedik hónapjától kötelezettek, valamint az azt választók esetében 2006. október 1-jétől, más adózó esetében 2007. július 1-jétől kell alkalmazni.

(12) E törvény 5. §-a 2006. február 15-én lép hatályba.

(13) Az Artmód. 9. §-a, 10. §-ának (2) bekezdése, 42. §-a, illetőleg 43. §-a nem lép hatályba.

(14) A (3) bekezdés e törvény kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

1. számú melléklet
a 2005. évi CLXIII. törvényhez

Az Art. 8. számú mellékletének 7. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. Az adózó negyedévenként, a tárgynegyedévet követő hónap 20. napjáig elektronikus úton, elektronikus aláírás alkalmazásával általános forgalmiadó-bevallást nyújt be. Az adózó elektronikus úton teljesítendő kötelezettségeit a közigazgatási eljárásban használható elektronikus aláírások követelményeinek megfelelő elektronikus aláírással teljesíti.”

2. számú melléklet
a 2005. évi CLXIII. törvényhez

Az Szja tv. 6. számú mellékletének II. Mezőgazdasági őstermelői termékek és tevékenységek fejezetének *C*) Tevékenységek pontja a következő 3. alponttal egészül ki:

„3. A külön jogszabályban meghatározott kistermelői élelmiszer-termelés, előállítás és értékesítés”

**2005. évi CLXIV.
törvény
a kereskedelemről***

Az Országgyűlés abból kiindulva, hogy a kereskedelem a nemzetgazdaság meghatározó ága és a mindennapi élet-
hez nyújt szolgáltatásokat, fontosnak tartja, hogy a keres-
kedelmi tevékenység gyakorlásának szabadságát megtart-
va, a hatékony működésre képes mikro-, kis- és középvál-
lalkozások fennmaradását és fejlődését előtérbe helyezve
a tevékenység folytatásának alapelveit és feltételeit szabá-
lyozza, különös tekintettel a gazdasági környezet, a keres-
kedők és a vásárlók érdekeire. Fontosnak tartja a vállalko-
zási szabadság elvének fenntartását, ezért a beavatkozások
körét minimálisra szűkítve elismeri a szakmai önszabályo-
zás, valamint olyan – a kereskedők csoportjai által létreho-
zott, magukra nézve kötelezően elismert – magatartási kó-
dex jelentőségét, amely meghatározza a kereskedők maga-
tartását olyan fontos területeken, mint a tisztességes keres-
kedelmi gyakorlat, a fogyasztókkal szemben folytatott
magatartás, vagy a beszerzési ár alatt történő értékesítés
gyakorlatának korlátozása. Ezért a következő törvényt al-
kotja:

A törvény hatálya

1. § E törvény hatálya a Magyar Köztársaság területén
– a külön törvényben meghatározott egészségügyi szolgál-
tatás kivételével – a kereskedelmi tevékenység folytatásá-
ra és annak ellenőrzésére terjed ki.

Értelmező rendelkezések

2. § E törvény alkalmazásában:

- a) *beszállító*: aki a terméket, szolgáltatást kereskedelmi
tevékenységet folytatónak forgalmazási céllal értékesíti;
- b) *beszerzési szövetség*: két vagy több vállalkozás által
a beszerzési stratégiájuk érvényesítésére, beszerzési tevé-
kenységük részének vagy egészének végzésére, koordiná-
lására kötött megállapodás;
- c) *csomagküldő kereskedelem*: az a kereskedelmi tevé-
kenység, amelynek során a kereskedő kizárólag a termék
ismertetőjét juttatja el bármely formában a vásárlóhoz
vagy reklámban hívja fel a figyelmet az árura, és az ismer-
tető vagy reklám alapján kiválasztott és megrendelt árut
szállítja (szállíttatja) a megjelölt címre;
- d) *internetes kereskedelem*: olyan kereskedelmi tevé-
kenység, amelynek során termékek, illetőleg szolgáltatá-
sok gazdasági tevékenység keretében történő értékesítése
történik a világhálón, valamint egyéb elektronikus hírköz-

lő eszközön keresztül, távollévők között kötött szerződés
keretében, ide nem értve a csomagküldő kereskedelmet;

e) *jelentős piaci erő*: olyan piaci helyzet, amelynek kö-
vetkeztében a kereskedő a beszállító számára termékeinek,
illetve szolgáltatásainak a vásárlókhoz való eljuttatása so-
rán ésszerűen megkerülhetetlen szerződéses partnerré vá-
lik, illetve vált és forgalmi részesedésének mértéke miatt
képes egy termék, termékcsoporthoz való jutását regionáli-
san vagy országosan befolyásolni;

f) *kereskedelmi szolgáltatás*: a termékek értékesítését
elősegítő vagy az értékesítéssel összefüggő szolgáltatások
üzletszerű nyújtása, így különösen a termékek kölcsönzé-
se, kiskereskedelem keretében értékesített fogyasztási cik-
kek javítása;

g) *kereskedelmi tevékenység*: kis-, illetve nagykereske-
delmi tevékenység, kereskedelmi ügynöki tevékenység,
vendéglátás, turisztikai tevékenység üzletszerű végzése,
kereskedelmi szolgáltatás nyújtása, amelybe beleértendő a
vásárolt termékek és kereskedelmi szolgáltatások gazda-
sági tevékenység keretében történő értékesítése, házhoz
szállítása;

h) *kereskedelmi ügynöki tevékenység*: olyan tevékeny-
ség, amelynek keretében a kereskedő más javára termékek,
szolgáltatások eladására vagy vételére tárgyalásokat foly-
tat, és azokra megbízás alapján szerződést köt;

i) *kereskedő*: aki kereskedelmi tevékenységet folytat;

j) *kiskereskedelem*: termékek és kereskedelmi szolgál-
tatások értékesítése, illetve nyújtása közvetlenül a vásárló
részére;

k) *közterületi értékesítés*: a közterületi engedély alap-
ján végzett kiskereskedelmi tevékenység;

l) *nagykereskedelem*: termékek átalakítás (feldolgo-
zás) nélküli továbbértékesítése kereskedő, feldolgozó ré-
szére, ideértve a termékek raktározásával, szállításával és
a termékekhez kapcsolódó közvetlen szolgáltatások nyúj-
tásával folytatott tevékenységet, a nagybani piaci tevé-
kenységet, valamint a felvásárló tevékenységet is;

m) *piac*: olyan értékesítő hely, ahol üzletben vagy üzlet
nélkül, általában napi, esetenként heti rendszerességgel
élelmiszert és napi cikket árusítanak;

n) *saját előállítású termék*: a kereskedő által előállított
és forgalomba hozott termék;

o) *saját termék*: a kereskedő által – saját márkanévvel,
illetve védjeggyel – előállított és forgalomba hozott ter-
mék;

p) *szexuális termék*: bármely birtokba vehető, forga-
lomképes olyan dolog, amelynek elsődleges célja a
szexuális ingerkeltés, különösen amelyik nemi aktust vagy
egyéb szexuális cselekményt nyíltan ábrázol, illetve embe-
ri testet, testrészt szexuális ingerkeltésre alkalmas módon
vagy szexuális ingerkeltés céljából ábrázol, ideértve – ren-
deltetése szerint – a szexuális ingerkeltésre szolgáló, nemi
aktus vagy egyéb szexuális cselekmény során alkalmazha-
tó eszközt is, a fogamzásgátlás céljából alkalmazható esz-
köz kivételével;

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 13-i ülésnapján fogadta el.

q) *turisztikai tevékenység*: az utazásszervezés, az utazásközvetítés, az idegenvezetés, a kereskedelmi szálláshely, idegenforgalmi információs és szolgáltató iroda működtetése, a magánszálláshely idegenforgalmi célú hasznosítása, a programszervezés és a turisztikai szolgáltatás (gyógy-, örökség-, kongresszusi és aktív turizmus igényeit kielégítő szolgáltatás) nyújtása;

r) *üzlet*: a szilárd térelemekkel körülhatárolt, talajjal egybeépített vagy ahhoz rögzített, tartós használatra készült, rendszeresen (állandóan vagy ideiglenes jelleggel) nyitva tartó kis- és nagykereskedelmi, jármű- és üzemanyag-kereskedelmi, vendéglátó, szálláshely-szolgáltató, idegenforgalmi, továbbá lakossági fogyasztási cikk javító-szolgáltató értékesítő hely, ideértve a lakástól vagy lakóingatlantól műszakilag el nem különíthető, fogyasztási cikk javító-szolgáltató tevékenység céljára kialakított helyet, a raktározás, tárolás célját szolgáló nyitott, értékesítést folytató helyet, valamint a különböző intézményekben, munkahelyeken üzemelő értékesítő helyeket és a csomagküldő kereskedésnek vevőszolgálat céljából működte-tett helyiségét;

s) *vásár*: olyan országos vagy helyi jellegű, általában időszaki vagy szakjellegű értékesítési forma, amelynek keretében a termékeket, szolgáltatásokat rendszerint nyílt területen, kirakodással értékesítik;

t) *vendéglátás*: kész vagy helyben készített ételek, italok jellemzően helyben fogyasztás céljából történő eladása, az azzal összefüggő szórakoztató és egyéb szolgáltató tevékenység, továbbá a munkahelyen, valamint az oktatási és nevelési intézményekben bármely formában üzletszerűen történő étkeztetés.

A kereskedelmi tevékenységek folytatásának általános feltételei

3. § (1) A Magyar Köztársaság területén kereskedelmi tevékenység – a határon átnyúló kereskedelmi tevékenység és a (3) bekezdésben foglaltak kivételével – külön jogszabály alapján meghatározott működési engedéllyel rendelkező üzletben folytatható.

(2) Az üzletben kereskedelmi tevékenységet végző személynek a külön jogszabályban meghatározott szakképessítéssel kell rendelkeznie.

(3) Az (1) bekezdéstől eltérően, nem szükséges üzlet – a külön jogszabályban meghatározott feltételekkel – az alábbi kereskedelmi tevékenységek folytatásához:

- a) automatából történő értékesítés;
- b) idegenvezetői tevékenység;
- c) internetes kereskedelem;
- d) kereskedelmi ügynöki tevékenység;
- e) utazás értékesítése kizárólag utazásközvetítő útján;
- f) közterületi értékesítés;
- g) magánszálláshely idegenforgalmi célú értékesítése;

h) piaci és vásári értékesítés, a külön jogszabályban meghatározott termékkörök kivételével;

i) a külön jogszabályban meghatározott üzleten kívüli kereskedés;

j) a külön jogszabályban meghatározott kistermelői termékértékesítés;

k) a külön jogszabályban meghatározott egyetemes postai szolgáltató által végzett kereskedelmi tevékenység.

(4) Azon termékek és szolgáltatások körét, amelyek esetében – közbiztonsági, környezetvédelmi, természetvédelmi, közegészségügyi szempontból vagy más közérdekből – a kereskedő hatósági nyilvántartásba vételére is szükség van, külön jogszabály állapítja meg.

(5) Az üzlet működéséhez szükséges feltételek – ideértve a szakhatósági állásfoglalások bekérését is – meglétét egy hatósági eljárás keretében, a kereskedő kérelmére az üzlet helye szerint illetékes települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat jegyzője (a továbbiakban: jegyző) vizsgálja meg. A jegyző a külön jogszabályban meghatározott feltételek teljesítése esetén köteles a működési engedélyt kiadni.

(6) A jegyző a működési engedélyt külön jogszabályban meghatározott üzletkörökre adja ki. Az üzletben kizárólag a működési engedélyben megjelölt, az üzletkörhöz tartozó termékek forgalmazhatók. Amennyiben a szakhatóság az üzletkörön belül egyes termékek értékesítéséhez, illetve tevékenységek végzéséhez nem járul hozzá, a jegyző a működési engedélyen megtiltja a termék értékesítését, illetve a tevékenység folytatását.

(7) A működési engedély tartalmazza:

- a) a kereskedő nevét;
- b) a kereskedő székhelyének címét;
- c) a kereskedő adószámát, statisztikai számjelét;
- d) a kereskedő cégjegyzékszámát, illetve vállalkozói igazolványának számát;
- e) az üzlet nevét;
- f) az üzlet címét;
- g) az üzletkör megnevezését;
- h) az üzletkör jelzőszámát;
- i) az üzletkörhöz tartozó, de szakhatósági állásfoglalás alapján a forgalmazni nem engedett termékek körét;
- j) mozgóbolt esetén az árusításra engedélyezett területeket és az árusításra kijelölt napokat.

(8) A jegyző az üzletekről, az üzletek nyitva tartásáról nyilvántartást vezet.

4. § (1) Olyan kereskedelmi egységre, amelynek az összes eladótere meghaladja a 3000 m²-t, építési engedély csak a külön törvényben meghatározott, illetékes regionális fejlesztési tanács véleményének kikérésével adható.

(2) A vélemény kialakítása során a települési önkormányzat bevételi szempontjai mellett mérlegelni kell a régió kereskedelmi üzletekkel való ellátottságát, a régió kereskedelmi kis- és középvállalkozásaira gyakorolt hatást, a

munkahelyteremtést, a régió lakosságának igényeit, az idegenforgalmi, környezetvédelmi szempontokat, valamint a régió egészére gyakorolt gazdasági hatást.

*A kereskedelmi tevékenységek folytatásának
egyéb feltételei*

5. § (1) A kereskedőnek az árusítás helyén rendelkeznie kell – amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik – az árusított termék – beleértve a saját terméket is – eredetét hitelt érdemlően igazoló bizonylattal (számla, szállítólevél, termékkísérő okmány stb.). Saját előállítású termék esetén a termékhez felhasznált nem saját előállítású termék eredetét hitelt érdemlően igazoló bizonylattal kell rendelkeznie a kereskedőnek az árusítás helyén. Amennyiben a kereskedő a bizonylatokat az adóhatósághoz bejelentett helyen – de nem az üzletben – őrzi, köteles az eredeti bizonylatok, dokumentumok másolatát az üzletben tartani. Az ellenőrzést végző hatóság felhívására köteles az eredeti bizonylatokat, dokumentumokat három munkanapon belül bemutatni.

(2) A kereskedő köteles biztosítani, hogy a vásárló a megvásárolni kívánt termék jellegétől függően, annak méretét, súlyát, illetve használhatóságát az üzletben ellenőrizhesse.

(3) A kereskedő, az üzletben foglalkoztatottakkal szemben nem tanúsíthat olyan magatartást, amely a foglalkoztatott személyiségi jogait, az egyenlő bánásmód követelményét, a munkaviszonnyal kapcsolatban létrejött szerződést sérti, vagy joggal való visszaélésnek minősül.

(4) Az üzletekben jól látható és könnyen hozzáférhető helyen vásárlók könyvét kell elhelyezni. A vásárlók a vásárlók könyvébe jegyezhetik be az üzlet működésével kapcsolatos panaszait, bejelentéseiket és javaslataikat. A vásárlót e jogának gyakorlásában megakadályozni vagy befolyásolni tilos. A bejegyzést a külön jogszabályban meghatározottak szerint kell a kereskedőnek megvizsgálnia és az intézkedésről harminc napon belül a vásárlót tájékoztatnia.

(5) Üzlet nélkül folytatott kereskedelmi tevékenység esetén az adott tevékenységre, kereskedelmi formára vagy módszerre vonatkozó külön jogszabályi rendelkezések szerint a kereskedő köteles tájékoztatni a vásárlót a székhelyéről, a panaszügyintézés helyéről, illetve módjáról, valamint az adott tevékenységre vonatkozó sajátos rendelkezésekről.

(6) A kereskedelmi szálláshelyeket és a vendéglátó üzleteket szolgáltatásaik színvonalától függően – a külön jogszabályban foglaltak szerint – kategóriába vagy osztályba kell sorolni. A turisztikai szolgáltatásokról, a vendéglátó üzletekben forgalomba hozott készítményekről,

azok áráról, kategóriájáról vagy osztályáról a vendégeket tájékoztatni kell.

(7) 18. életévét be nem töltött személy részére szeszes italt, szexuális terméket, valamint dohányterméket kiszolgáltatni, illetve értékesíteni tilos. Az e bekezdésben meghatározott korlátozás érvényesítése érdekében a kereskedő feladatkörében eljáró személy, kétség esetén – saját eljárási jogosultságának igazolását követően – életkorának hitelt érdemlő igazolására hívhatja fel a terméket vásárolni kívánó személyt. Az életkor megfelelő igazolásának hiányában a termék kiszolgáltatását meg kell tagadni.

(8) A (7) bekezdésben foglalt termékek forgalmazását külön jogszabály feltételekhez kötheti vagy korlátozhatja.

(9) A kereskedőnek biztosítania kell, hogy a gyártó a külön jogszabályban meghatározott módon ellenőrizhesse a forgalomba hozott áru biztonságosságát.

Az üzletek nyitva tartásának rendje

6. § (1) Az üzlet nyitvatartási idejét a vásárlási szokások, a foglalkoztatottak és a lakóköznyezet érdekeinek figyelembevételével a kereskedő állapítja meg.

(2) A kereskedő köteles

a) az üzlet nyitvatartási idejét a működési engedély iránti kérelem beadásakor, illetve az abban bekövetkező változást, az azt megelőző öt munkanapon belül a jegyzőnek írásban bejelenteni;

b) az üzlet nyitvatartási idejéről és az abban bekövetkező változásokról a vásárlókat tájékoztatni.

(3) December 24-én – a vendéglátó üzletek, kereskedelmi szálláshelyek, a virág-, az édességüzletek és az üzemanyagotöltő állomások kivételével – az üzletek 14 óráig tarthatnak nyitva.

(4) A települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete a helyi sajátosságok figyelembevételével az üzletek éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitvatartási rendjét rendeletben szabályozhatja.

(5) A jegyző bejelentés alapján vagy hivatalból – a lakók egészséges életkörülményeinek és pihenéshez való jogának biztosítása érdekében – a külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű zaj esetén az üzlet éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitva tartását korlátozhatja. A korlátozás keretében a jegyző a jogsértő állapot megszüntetéséig kötelező éjszakai zárva tartási időszakot rendelhet el.

(6) A külön jogszabályban meghatározott veszélyes mértékű zaj esetén a jegyző megtilthatja vagy korlátozhatja a kereskedő számára a hirdetés vagy figyelemfelhívás céljára szolgáló hanghatásokat okozó eszköz használatát, ha az az emberek nyugalma jelentős mértékben zavarja.

*A jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozásokra
vonatkozó szabályozás*

7. § (1) A beszállítóval szemben a jelentős piaci erővel visszaélni tilos.

(2) Az (1) bekezdés szerinti visszaélésnek minősül különösen

- a) a beszállító indokolatlan megkülönböztetése;
- b) a beszállító értékesítési lehetőséghez való hozzáféréseinek indokolatlan korlátozása;
- c) a tisztességtelen, a kereskedő számára egyoldalúan előnyös kockázatmegosztást eredményező feltételek előírása a beszállítóval szemben, különösen a kereskedő üzleti érdekeit is szolgáló – így raktározási, reklámozási, marketing és más – költségek aránytalan áthárítása a beszállítóra;
- d) a szerződéses feltételek beszállító hátrányára történő indokolatlan utólagos megváltoztatása, illetve ilyen lehetőség kikötése a kereskedő részéről;
- e) a beszállítóknak a kereskedővel, illetve más kereskedővel kialakítandó üzleti kapcsolataira vonatkozó indokolatlan feltételek előírása, különösen a legkedvezőbb feltételek alkalmazásának kikötése, ennek visszamenőleges érvényesítése, illetve annak előírása, hogy azonos időszakra adott termékre csak az adott kereskedőnek biztosítson akciót, valamint a kereskedő védjegyével vagy márkanevén árusított termék gyártásának előírása a beszállító számára a beszállító bármely termékének forgalmazása érdekében;
- f) a különféle – különösen a kereskedő beszállítóinak listájára vagy árukészletébe való bekerülésért, más, a beszállító által nem igényelt szolgáltatásokért fizetendő – díjak egyoldalú felszámítása a beszállítóknak;
- g) a szerződés felbontásával való fenyegetés, az egyoldalú előnyt jelentő szerződéskötési feltételek kikényszerítése érdekében;
- h) harmadik személy beszállítók vagy a kereskedő saját külön szolgáltatója igénybevételeinek indokolatlan rákényszerítése a beszállítókra;
- i) ha a termék nem a kereskedő tulajdona, a szerződésben megállapított számlázott átadási ár alatt meghatározott eladási ár alkalmazása, ide nem értve a minőséghibás termék értékesítése vagy a minőségmegőrzési határidő lejártát hét nappal megelőző kiadásítás során alkalmazott ár, továbbá a legfeljebb tizenöt napig alkalmazott bevezető ár, valamint a legfeljebb tizenöt napig alkalmazott szezonvégi, illetve típus- és profilváltással vagy az üzlet végleges bezárásával kapcsolatos készletkiadásítási ár alkalmazását.

(3) A jelentős piaci erő fennáll a beszállítóval szemben, ha az adott vállalatcsoport – ideértve a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény szerinti anya- és leányvállalatok összességét, közös beszerzés esetén pedig a beszerzési szövetséget alkotó vállalkozások összességét – kereskedelmi tevékenységéből származó előző évi konszolidált

nettó árbevétele (a továbbiakban: konszolidált nettó árbevétel) meghaladja a 100 milliárd forintot.

(4) A (3) bekezdésben meghatározottakon kívül akkor is fennáll a kereskedő jelentős piaci ereje, ha a piac struktúrája, a piacra lépési korlátok léte, a vállalkozás piaci részesedése, pénzügyi ereje és egyéb erőforrásai, kereskedelmi hálózatának kiterjedtsége, üzleteinek mérete és elhelyezkedése, kereskedelmi és egyéb tevékenységeinek összessége alapján a kereskedő vállalkozás, vállalatcsoport, illetve beszerzési szövetség a beszállítóval szemben egyoldalúan előnyös alkuhelyzetben van vagy abba kerül.

(5) A (3) bekezdés hatálya alá tartozó vállalkozások a beszállítókkal való kapcsolataikban a tisztességes kereskedelmi gyakorlatok alkalmazására, az ezeket tartalmazó önszabályozó etikai kódex megalkotására, valamint az abban foglaltak megsértése esetén alkalmazandó eljárásrend kialakítására kötelesek. Az etikai kódexet a törvény hatálybalépését követő hat hónapon belül kötelesek elkészíteni és jóváhagyásra benyújtani a Gazdasági Versenyhivatalhoz.

Érdek-képviselési szervezetek közreműködése

8. § (1) A kereskedelmi vállalkozások és a beszállítók képviselőjét ellátó társadalmi szervezetet az ügyfél jogállása illeti meg az e törvény megsértése miatt indított azon közigazgatási hatósági eljárásban (ideértve a versenyfelügyeleti eljárást is), amely a kereskedők vagy a beszállítók széles körét érinti, vagy a vállalkozások működésére jelentős hátrányt okoz.

(2) Az (1) bekezdés alapján fennálló eljárási jogosultság nem érinti a beszállító és a vállalkozás azon jogát, hogy a jogsértővel szemben igényét érvényesítse.

*A kereskedelmi tevékenységek folytatásának ellenőrzése,
jogkövetkezmények*

9. § (1) Az egyes kereskedelmi tevékenységek folytatására vonatkozó jogszabályi és hatósági előírások megtartásának ellenőrzését a jegyző, illetve a külön jogszabályokban meghatározott hatóságok végzik.

(2) A jelentős piaci erővel rendelkező kereskedő felett a 7. § szerinti visszaéléssel kapcsolatos felügyeletet a Gazdasági Versenyhivatal a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvényben (a továbbiakban: Tpv.) foglalt eljárási szabályok alkalmazásával végzi oly módon, hogy eljárásaiban a Tpv. 21. §-ának megsértése esetén irányadó rendelkezéseket alkalmazza.

(3) A 3. § (4) bekezdése szerinti nyilvántartásba vételi feladatokat a Kormány rendeletében meghatározott szerv látja el.

(4) Amennyiben a kereskedő a kereskedelmi tevékenység folytatásához előírt kötelezettségeinek nem tesz eleget

a) a jegyző az üzlet ideiglenes bezáratásáról, azonnali bezáratásáról, az éjszakai nyitva tartás korlátozásáról, éjszakai kötelező zárva tartási időszak megállapításáról, a 6. § (6) bekezdésében meghatározott hanghatást okozó eszköz használatának tiltásáról vagy korlátozásáról, illetve a működési engedély visszavonásáról külön jogszabályban foglaltak szerint határozatban dönt, amely határozat fellebbezésre tekintet nélkül azonnal végrehajtható;

b) az ellenőrzésre jogosult hatóság a külön jogszabályokban megállapított jogkövetkezményt alkalmaz és a külön jogszabályban meghatározott mértékű bírságot szabhat ki.

Záró rendelkezések

10. § (1) Ez a törvény a kihirdetését követő hatodik hónap első napján lép hatályba.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) a belkereskedelemtől szóló 1978. évi I. törvény;

b) a belkereskedelemtől szóló 1978. évi I. törvény módosításáról szóló 1989. évi VI. törvény;

c) a belkereskedelemtől szóló 1978. évi I. törvény módosításáról szóló 1986. évi 18. törvényerejű rendelet;

d) a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 73. §-a;

e) a pénzintézetekről és a pénzintézeti tevékenységről szóló 1991. évi LXIX. törvény 103. §-a;

f) a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény 24. §-ának b) pontja;

g) a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 54. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontja;

h) a gazdasági reklámok és az üzletfeliratok, továbbá egyes közérdekű közlemények magyar nyelvű közzétételéről szóló 2001. évi XCVI. törvény 6. §-ának (5) bekezdése.

11. § E törvény hatálybalépésével egyidejűleg

(1) a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény 15. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Felhatalmazást kap az OMH irányítását ellátó miniszter, hogy a mérőeszközökre vonatkozó egyedi előírásokat tartalmazó szabályokat, a mérőedényként használt palackok forgalomba hozatalának feltételeit, illetve az előrecsomagolt iparcikkek és élelmiszerek megengedett tömeg- és térfogatmértékeit és az ellenőrzés módszereit rendeletben állapítsa meg.”;

(2) az Fgytv. 56/A. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, egyidejűleg a § a következő (4)–(5) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Felhatalmazást kap a miniszter – hogy az érdekelt miniszterrel egyetértésben – rendeletben állapítsa meg a kizárólag használati és kezelési útmutatóval együtt forgalomba hozható áruk körét.

(4) Felhatalmazást kap az iparért és a fogyasztóvédelemért felelős miniszter, hogy a külön jogszabályban meghatározott termékek (termékkörök) használati és kezelési útmutatójának tartalmára részletes szabályokat együttes rendeletben állapítson meg.

(5) Felhatalmazást kap a kereskedelemért és a fogyasztóvédelemért felelős miniszter, hogy a fogyasztói forgalomba kerülő áruk ára, illetve szolgáltatások díja feltüntetésének részletes szabályait együttes rendeletben állapítsa meg.”.

12. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy

a) az üzletek működési engedélye kiadásának rendjét és feltételeit, az üzletben történő árusítás feltételeit, az engedélyezésben közreműködő szakhatóságok körét, az engedélyben foglaltak megtartása ellenőrzésének szabályait, valamint a jogszabályban előírt kötelezettségek be nem tartásának esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket,

b) az üzleten kívüli kereskedelem feltételeit,

c) az utazásszervező és -közvetítő tevékenység végzésének feltételeit, valamint a jogszabályban előírt kötelezettségek be nem tartásának esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket,

d) a magánszálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosításának feltételeit, a szállásadók nyilvántartásba vételére, valamint a vendégkönyv vezetésére vonatkozó részletes szabályokat, a szállásadók tájékoztatási és adatszolgáltatási kötelezettségeit,

e) a forgalomba hozható gyógynövények körét,

f) a fogyasztói panaszok és kifogások vásárlók könyvében történő dokumentálásának és intézésének rendjét,

g) a Kormány rendeletében meghatározott szerv ellenőrzése során a vonatkozó jogszabályok megsértése esetén kiszabható bírság megállapításának, mértékének és felhasználásának részletes szabályait,

h) a vásár- és piactartás részletes szabályait, a vásárrendező és piacfenntartó tevékenységek végzésének, valamint korlátozásának részletes feltételeit,

i) a közterületi értékesítés részletes feltételeit,

j) az automatából történő kereskedelem részletes feltételeit,

k) a falusi és agroturisztikai szolgáltató tevékenység feltételeit

rendeletben állapítsa meg.

(2) Felhatalmazást kap a kereskedelemért felelős miniszter, hogy

a) az egyes ipari, kereskedelmi és vendéglátóipari tevékenységek végzéséhez szükséges szakképesítéseket,

b) a nyilvántartásba vételre kötelezett áruk és szolgáltatások körét és az ezekre vonatkozó kereskedelmi tevékenység gyakorlásának feltételeit,

c) a kereskedelmi szakértői tevékenység folytatásának feltételeit,

d) a vendéglátó üzletek kategóriába sorolásának, valamint ártájékoztatásának szabályait,

e) a mutatónyos berendezések időszakos műszaki vizsgáztatásának rendjét
rendeletben állapítsa meg.

(3) Felhatalmazást kap az energetikáért felelős miniszter, hogy

a) a motorhajtó anyagok és egyes kőolajtermékek bel-földi forgalmazásának feltételeit,

b) a gépjármű-hajtóanyagok minőségi követelményeit
rendeletben állapítsa meg.

(4) Felhatalmazást kap a turizmusért felelős miniszter, hogy

a) az utazásszervezői szakmai minősítő vizsga követelményeit,

b) a kereskedelmi és fizető-vendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásának feltételeit, valamint a falusi szálláshelyek minősítésének szabályait,

c) a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok, valamint ezek munkaszervezeteinek feladatait,

d) az idegenvezetői tevékenység szabályait,

e) az idegenforgalmi tevékenységek végzéséhez szükséges szakképesítéseket,

f) a lovas szolgáltatás végzésének feltételeit
rendeletben állapítsa meg.

(5) Felhatalmazást kap a települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete, hogy a 6. § (4) bekezdésében meghatározottaknak megfelelően az üzletek éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitvatartási rendjét rendeletben szabályozza.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLXV. törvény

egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról*

I. Fejezet

*A bírósági végrehajtásról szóló
1994. évi LIII. törvény módosításai*

1. § A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 184/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„184/A. § (1) Ha a meghatározott cselekmény végrehajtása szabadalombitorlás, használati mintaoltalom bitorlása, mikroelektronikai félvezető termék topográfiájára vonatkozó oltalom bitorlása, növényfajta-oltalom bitorlása, védjegybitorlás, földrajzi árujelző-oltalom bitorlása, formatervezési mintaoltalom bitorlása, kiegészítő oltalmi tanúsítvány bitorlása, a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmára vonatkozó rendelkezések vagy szerzői jog megsértése miatt indított perben hozott határozat végrehajtására irányul, a végrehajtási lap kiállítására jogosult bíróság – a végrehajtási lap kiállítása helyett – a végrehajtást közvetlenül elrendelő határozatot hoz, amelyben a kötelezettet háromnapos határidővel hívja fel az önkéntes teljesítésre, és egyidejűleg megállapítja a késedelem esetén fizetendő pénzbírság napi összegét. Ha a meghatározott cselekmény ingóság átadása, illetve kiadása, a kötelezettet a bíróság azonnali teljesítésre hívja fel.

(2) A pénzbírság napi összege tízezer forinttól kétszáz-ezer forintig terjedhet. A pénzbírság napi összege a teljesítési határidő lejártát követő harmincadik napon és azt követően minden hónapban az előző tárgyi időszak szerinti összeg kétszeresére emelkedik. A kötelezett a pénzbírságot a teljesítési határidő lejártától a meghatározott cselekmény teljesítésének igazolásáig, illetve a meghatározott cselekmény kikényszerítéséig eltelt időszakra köteles megfizetni. A pénzbírságra megfelelően alkalmazni kell a 175. § rendelkezéseit.

(3) A határozatot a bíróság a végrehajtást kérő félnek és a végrehajtónak kézbesíti. A végrehajtó a határozat kézhezvételét követően három munkanapon belül felhívja a végrehajtást kérőt a végrehajtási eljárás költségeinek haladéktalan előlegezésére. Ideiglenes intézkedés végrehajtása esetén a végrehajtót eljárása kezdetén előlegként a teljes munkadíjnak és a várhatóan felmerülő készkiadásnak, illetve költségátalánynak megfelelő összeg illeti meg.

(4) A végrehajtó az előleg beérkezését követően három munkanapon belül a helyszínen kézbesíti a határozatot a kötelezettnek, és felhívja őt a teljesítésre. Ha a végrehajtó felhívására a kötelezett azonnal nem teljesít, a teljesítési határidő lejártakor a végrehajtó a helyszínen ellenőrzi a teljesítés megtörténtét.

(5) Ha a kötelezett a meghatározott cselekményt a teljesítési határidő lejártát követően teljesíti, és ezt igazolja, a végrehajtó az erről készített jegyzőkönyvet a napi összegben megállapított pénzbírság kiszabása céljából a teljesítési határidő lejárt napjának megjelölésével egyidejűleg beterjeszti a végrehajtást fogatosító bírósághoz.

(6) A teljesítés elmaradása esetén a végrehajtó a helyszíni ellenőrzésről készített és a teljesítési határidő lejártának napját is tartalmazó jegyzőkönyvet három munkanapon belül beterjeszti a végrehajtást fogatosító bírósághoz a végrehajtás módjának meghatározása és a kötelezett napi összegben megállapított pénzbírságban történő marasztalása érdekében. A bíróság a végrehajtás módjáról a 174. és a 177. §-nak megfelelően, soron kívül határoz azzal, hogy a 174. § a) és c) pontja nem alkalmazható.

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el.

(7) Ha az e címben szabályozott végrehajtás meghatározott ingóság átadására, kiadására vagy lefoglalására irányul, a végrehajtó a határozat kézbesítésekor az ingóságot lefoglalja, és intézkedik a határozatban megjelölt személyhez történő elszállítása iránt. Ha a kötelezett az ingóság átadását, kiadását megtagadja, vagy a foglalást megakadályozza, a végrehajtó a rendőrség közreműködésének közvetlen igénybevételével foganatosítja a végrehajtást.

(8) Ha a bíróság a lefoglalt eszközöknek és anyagoknak a bírósági végrehajtás szabályai szerinti értékesítését írja elő, azt a végrehajtó az ingóárverésre irányadó szabályok szerint foganatosítja azzal, hogy nincs helye az ingóság kötelezett részére történő – a 135. § (1)–(2) bekezdéseiben szabályozott – visszaadásának.

(9) Ha az (1) bekezdésben foglalt perben hozott határozat kizárólag pénzfizetésre kötelezést tartalmaz, a határozat végrehajtása a pénzkövetelés végrehajtására vonatkozó szabályok szerint történik.”

2. § A Vht. 187. §-ának (1) bekezdése a következő új b) ponttal egészül ki, és egyidejűleg a jelenlegi b) pont jelölése c) pontra változik:

[Biztosítási intézkedés rendelhető el az olyan követelés érdekében, amely iránt belföldi bíróságnál]

„b) szabadalombitorlás, használati mintaoltalom bitorlása, mikroelektronikai félvezető termék topográfijára vonatkozó oltalom bitorlása, növényfajta-oltalom bitorlása, védjegybitorlás, földrajzi árujelző-oltalom bitorlása, formatervezési mintaoltalom bitorlása, kiegészítő oltalmi tanúsítvány bitorlása vagy szerzői jog megsértése miatt eljárást indítottak, az irányadó külön törvényekben meghatározott feltételekkel;”

3. § A Vht. a 316. §-t követően a következő alcímmel és 317. §-sal egészül ki:

„Az Európai Unió jogának való megfelelés

317. § E törvény 184/A. §-a és 187. §-a (1) bekezdésének b) pontja a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.”

II. Fejezet

A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény módosításai

4. § A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) 35. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„35. § (1) Szadalombitorlást követ el, aki a szabadalmi oltalom alatt álló találmányt jogosulatlanul hasznosítja.

(2) A szabadalmas a bitorlóval szemben – az eset körülményeihez képest – a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

a) követelheti a szabadalombitorlás megtörténtének bírósági megállapítását;

b) követelheti a szabadalombitorlás vagy az azzal közvetlenül fenyegető cselekmények abbahagyását és a bitorló eltiltását a további jogsértéstől;

c) követelheti, hogy a bitorló szolgáltatson adatot a szabadalombitorlással érintett termékek, illetve szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevőkről, valamint az ilyen termékek terjesztésére kialakított üzleti kapcsolatokról;

d) követelheti, hogy a bitorló nyilatkozzon arról, hogy megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a bitorló részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

e) követelheti a szabadalombitorlással elért gazdaság visszatérítését;

f) követelheti a kizárólag vagy elsősorban a szabadalombitorlásra használt eszközök és anyagok, valamint a szabadalombitorlással érintett termékek lefoglalását, meghatározott személynek történő átadását, kereskedelmi forgalomból való visszahívását, onnan való végleges kivonását, illetve megsemmisítését.

(3) Szadalombitorlás esetén a szabadalmas a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.

(4) A szabadalmas a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott igényt azzal a személlyel szemben is támaszthatja, akinek szolgáltatásait a bitorlás elkövetéséhez igénybe vették.

(5) A szabadalmas a (2) bekezdés c) pontjában meghatározott igényt azzal a személlyel szemben is támaszthatja, aki

a) kereskedelmi mértékben birtokolta a bitorlással érintett termékeket;

b) kereskedelmi mértékben vette igénybe a bitorlással érintett szolgáltatásokat;

c) kereskedelmi mértékben nyújtott szolgáltatást a bitorlás elkövetéséhez;

d) az a)–c) pontokban meghatározott személyek állítása szerint közreműködött a bitorlással érintett termékek előállításában és terjesztésében, illetve a bitorlással érintett szolgáltatások nyújtásában.

(6) Az (5) bekezdés a)–c) pontjainak alkalmazásában a cselekmények kereskedelmi mértékűek, ha az érintett termékek, illetve szolgáltatások jellegéből és mennyiségéből nyilvánvaló, hogy e cselekmények – közvetlenül vagy közvetetten – kereskedelmi vagy más gazdasági előny szerzését szolgálják. Az ellenkező bizonyításáig nem minősülnek kereskedelmi mértékűnek a fogyasztó által jóhiszeműen végzett cselekmények.

(7) A (2) bekezdés c) pontja és az (5) bekezdés alapján a bitorló, illetve az (5) bekezdésben meghatározott személy különösen a következő adatok szolgáltatására kötelezhető:

a) a bitorlással érintett termékek, illetve szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevők, a bitorlással érintett termékeket birtoklók, va-

lamint a forgalmazásba bevonni kívánt vagy bevont nagy- és kiskereskedők neve és címe;

b) a bitorlással érintett termékek, illetve szolgáltatások előállított, forgalmazott, illetve igénybe vett, valamint megrendelt mennyisége, továbbá az azokért adott, illetve kapott ellenérték.

(8) A bíróság a szabadalmas kérelmére elrendelheti, hogy a lefoglalt, kereskedelmi forgalomból visszahívott, illetve onnan véglegesen kivont eszközöket, anyagokat, illetve termékeket fosszák meg jogsértő mivoltuktól, vagy – ha az nem lehetséges – semmisítsék meg. A bíróság indokolt esetben a megsemmisítés helyett elrendelheti a lefoglalt eszközöknek és anyagoknak a bírósági végrehajtás szabályai szerint történő értékesítését is; ebben az esetben a befolyó összeg felől ítéletben határoz.

(9) A szabadalombitorlásra használt eszközök és anyagok, valamint a szabadalombitorlással érintett termékek lefoglalásának helye van akkor is, ha azok nincsenek a bitorló tulajdonában, de a tulajdonos a szabadalombitorlásról tudott, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellett volna.

(10) A bíróság a (2) bekezdés f) pontjában és a (8) bekezdésben meghatározott intézkedéseket a bitorló költségére rendeli el, kivéve, ha az eset körülményei az ettől való eltérést indokolják. A kereskedelmi forgalomból való visszahívás, az onnan való végleges kivonás, illetve a megsemmisítés elrendelése tárgyában a bíróság a harmadik személyek érdekeinek figyelembevételével, valamint úgy dönt, hogy az elrendelt intézkedés a bitorlás súlyosságával arányban álljon.

(11) A bíróság a szabadalmas kérelmére elrendelheti a határozatnak a bitorló költségére történő nyilvánosságra hozatalát. A nyilvánosságra hozatal módjáról a bíróság dönt. Nyilvánosságra hozatalon kell érteni különösen az országos napilapban, illetve az internet útján történő közzétételt.”

5. § Az Szt. 69/A. §-a (8) bekezdésének b) és c) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

[A Magyar Szabadalmi Hivatal az írásos véleménnyel kiegészített újdonságkutatói jelentés díját kérelemre visszafizeti, ha]

„b) az a) pontban megjelölt időtartamon belül a Magyar Szabadalmi Hivatal elutasítja a szabadalmi bejelentést;

c) az a) pontban megjelölt időtartamon belül bekövetkező okból a bejelentést visszavontnak kell tekinteni.”

6. § Az Szt. a következő 81/A. §-sal egészül ki:

„81/A. § (1) A megsemmisítési eljárást bármelyik fél kérelmére gyorsítottan kell lefolytatni, ha a szabadalom bitorlása miatt pert indítottak és ezt igazolják.

(2) A gyorsított eljárás iránti kérelemért külön jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni e kérelem benyújtásától számított egy hónapon belül.

(3) Ha a kérelem nem felel meg az (1) bekezdésben meghatározott követelményeknek, a gyorsított eljárást

kérő felet hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre kell felhívni. A gyorsított eljárás iránti kérelmet el kell utasítani, ha az a hiánypótlás, illetve a nyilatkozat ellenére sem elégtí ki a törvényben meghatározott követelményeket. A gyorsított eljárás iránti kérelmet visszavontnak kell tekinteni, ha az azt előterjesztő fél a felhívásra a kitűzött határidőben nem válaszol.

(4) Ha a gyorsított eljárást kérő fél nem fizeti meg e kérelem díját, figyelmeztetni kell a törvényben megszabott határidőben történő hiánypótlásra. Ennek elmaradása esetén a gyorsított eljárás iránti kérelmet visszavontnak kell tekinteni.

(5) A Magyar Szabadalmi Hivatal a gyorsított eljárást végzéssel rendeli el.

(6) Gyorsított eljárás esetén – a 48. §-ban és a 81. §-ban foglaltaktól eltérően –

a) hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre tizenöt napos határidő is kitűzhető;

b) határidő-hosszabbítás csak különösen indokolt esetben adható;

c) a Magyar Szabadalmi Hivatal csak akkor tart szóbeli tárgyalást, ha a tényállás tisztázásához szükség van a felek együttes meghallgatására, vagy bármelyik fél ezt kellő időben kéri.”

7. § Az Szt. 83. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A 81/A. § rendelkezéseit a nemleges megállapítási eljárásban is alkalmazni kell.”

8. § (1) Az Szt. 101. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A bíróság az ügy érdemében hozott végzését kézbesítés útján közli; azt nem lehet a kihirdetéssel közzétekinteni.”

(2) Az Szt. 101. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A Fővárosi Bíróság végzése elleni fellebbezés elbírálása során a Pp. 257. §-ában foglaltakat kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a másodfokú bíróság erre irányuló kérelem esetén a feleket szóban is köteles meghallgatni, kivéve, ha a fellebbezést a Magyar Szabadalmi Hivatalnak a 85. § (1) bekezdésének c) és d) pontjában meghatározott döntései ellen előterjesztett megváltoztatási kérelem tárgyában hozott végzéssel szemben nyújtották be.”

9. § Az Szt. 104. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„104. § (1) A szabadalmi kényszerengedély megadására, módosítására és visszavonására irányuló perekben, az előhasználati és a továbbhasználati jog, továbbá a 84/K. § (6) bekezdésében szabályozott jogosultság fennállásával kapcsolatos perekben, valamint a találmány- vagy szabadalombitorlás miatt indított perekben a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességgel rendelkezik. E perekben a

Fővárosi Bíróság a 87. §-ban meghatározott összetételű tanácsban jár el.

(2) Szabadalombitorlás miatt indított perekben az ideiglenes intézkedést – az ellenkező valószínűsítéséig – a kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvédelméhez szükségesnek kell tekinteni, ha a kérelmező igazolja, hogy a találmány szabadalmi oltalom alatt áll, és ő a szabadalmas vagy olyan hasznosító, aki jogosult saját nevében fellépni a bitorlással szemben. Az ellenkező valószínűsítése során figyelembe kell venni az eset összes körülményeit, különösen azt, hogy a szabadalmat a Magyar Szabadalmi Hivatal vagy az első fokon eljáró bíróság megsemmisítette, vagy hogy a Magyar Köztársaságban is hatályos európai szabadalmat az Európai Szabadalmi Hivatal felszólalási osztálya megvonta, illetve azt az Európai Szabadalmi Szervezet másik tagállamában megsemmisítették. A kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvédelmének szükségességét megalapozó vélelemre vonatkozó rendelkezés nem alkalmazható, ha a szabadalombitorlás megkezdése óta hat hónap, illetve a kérelmezőnek a bitorlásról és a bitorló személyéről való tudomásszerzése óta hatvan nap már eltelt.

(3) Az ideiglenes intézkedéssel okozott hátrány és az azzal elérhető előnyök mérlegelése során figyelembe kell venni azt is, ha az intézkedés nyilvánvalóan és jelentős mértékben sérti a közérdeket, illetve harmadik személyek jogos érdekeit.

(4) Szabadalombitorlás esetén ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtását megelőzően is előterjeszthető, amelyet a Fővárosi Bíróság nemperes eljárásban bírál el. Az ideiglenes intézkedés iránti nemperes eljárásra e törvény, valamint a Pp. általános szabályai – a nemperes eljárás sajátosságaiból fakadó eltérésekkel – megfelelően irányadók. Ha a kérelmező a (8) bekezdésben foglaltak szerint a szabadalombitorlás miatt a pert megindította, a peres eljárás illetékeként a nemperes eljárásban lerótt illetéken felüli összeget kell megfizetni.

(5) A szabadalmas – a bitorlás esetén támasztható polgári jogi igényeken felül – az ideiglenes intézkedésre vonatkozó feltételekkel kérheti a bíróságtól

a) biztosítási intézkedés elrendelését a bírósági végrehajtásról szóló törvény szabályai szerint, ha valószínűsítette, hogy a kártérítés, illetve a bitorlással elért gazdagság visszatérítése iránti követelésének későbbi kielégítése veszélyben van;

b) a bitorló kötelezését banki, pénzügyi és kereskedelmi adatainak és iratainak közlésére, illetve bemutatására az a) pont szerinti biztosítási intézkedés elrendelése céljából;

c) biztosíték adását, ha ennek fejében – a szabadalombitorlás abbahagyásának követelése helyett – hozzájárul a feltételezett szabadalombitorlási cselekmények bitorló általi folytatásához.

(6) A biztosíték letételét az (5) bekezdés c) pontja alapján a bíróság a szabadalmas erre irányuló kérelme hiányában is elrendelheti, feltéve, hogy a szabadalmas előterjesz-

tett kérelmet a bitorlás abbahagyása iránt, és annak a bíróság nem ad helyt.

(7) A bíróság az ideiglenes intézkedés tárgyában soron kívül, legkésőbb az ilyen intézkedés iránti kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz. Az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat elleni fellebbezést a másodfokú bíróság soron kívül, legkésőbb a fellebbezés benyújtásától számított tizenöt napon belül bírálja el.

(8) A bíróság a keresetlevél benyújtását megelőzően előterjesztett ideiglenes intézkedés – ideértve az (5) és a (6) bekezdést is – tárgyában hozott határozatát az ellenfél kérelmére hatályon kívül helyezi, ha a szabadalmas a pert a szabadalombitorlás miatt az ideiglenes intézkedéssel érvényesített követelés tárgyában nem indította meg a határozat közlésétől számított tizenöt napon belül. A bíróság az ideiglenes intézkedés hatályon kívül helyezésére irányuló kérelem tárgyában soron kívül, legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz.

(9) Ha a szabadalombitorlás miatt indított perben az egyik fél tényállításait már elvárható mértékben valószínűsítette, a bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenfelet kötelezheti

a) a birtokában lévő okirat és egyéb tárgyi bizonyíték bemutatására, valamint a szemle lehetővé tételére;

b) banki, pénzügyi és kereskedelmi adatok közlésére, illetve a birtokában lévő ilyen iratok bemutatására.

(10) Előzetes bizonyításnak a per megindítása előtt helye van akkor is, ha a szabadalmas a szabadalombitorlás tényét vagy annak veszélyét elvárható mértékben valószínűsítette. Ha a per még nem indult meg, az előzetes bizonyítást a Fővárosi Bíróságnál kell kérni. Az előzetes bizonyítást a Fővárosi Bíróság fogatosítja. Az előzetes bizonyítás elrendelésének kérdésében hozott határozat ellen fellebbezésnek van helye.

(11) A bíróság az előzetes bizonyítást elrendelő határozatot az ellenfél kérelmére hatályon kívül helyezi, ha a szabadalmas a pert a szabadalombitorlás miatt nem indította meg az előzetes bizonyítást elrendelő határozat közlésétől számított tizenöt napon belül. A bíróság az előzetes bizonyítás hatályon kívül helyezésére irányuló kérelem tárgyában soron kívül, legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz.

(12) Ha a késelem helyrehozhatatlan károkat okozna, az a rendkívül sürgős szükség esetének minősül, és erre figyelemmel az ideiglenes intézkedés – ideértve az (5) és a (6) bekezdést is – elrendelésének kérdésében az ellenfél meghallgatása mellőzhető. Ha a késelem helyrehozhatatlan károkat okozna, vagy ha valószínűsíthető a bizonyítékok megsemmisítésének kockázata, az sürgős esetben minősül, és erre figyelemmel az előzetes bizonyítás elrendelésének kérdésében az ellenfél meghallgatása mellőzhető. Az ellenfél meghallgatásának mellőzésével hozott határozatot az ellenféllel a fogatosításkor kell közölni. A határozat közlését követően az ellenfél kérheti a meghallgatását és az ideiglenes intézkedést, illetve az előzetes bi-

zonyítást elrendelő határozat megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését.

(13) A bíróság az előzetes bizonyítás és – az (5) bekezdés c) pontját és a (6) bekezdést kivéve – az ideiglenes intézkedés elrendelését biztosítékadáshoz kötheti.

(14) Ha az (5) bekezdés c) pontjában, a (6) bekezdésben és a (13) bekezdésben meghatározott esetekben a biztosíték összegéből való kielégítésre jogosult fél igényét az előzetes bizonyítás, illetve az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzést hatályon kívül helyező határozat, illetve az ítélet (permegszüntető végzés) jogerőre emelkedésétől számított három hónapon belül nem érvényesíti, a letevő a biztosíték visszaadását kérheti a bíróságtól.

(15) Az (1) bekezdésben nem említett, szabadalommal kapcsolatos minden más jogvitás ügy a megyei bíróság (Fővárosi Bíróság) hatáskörébe tartozik.

(16) Az (1) és a (15) bekezdésben említett perekben egyebekben a Pp. általános szabályait kell alkalmazni az e törvény 89. és 94. §-ában, valamint 95. §-ának (3) bekezdésében foglalt eltérésekkel.”

10. § Az Szt. a 115/B. §-t követően a következő alcímmel és új 115/C. §-sal egészül ki, és a jelenlegi 115/C–115/D. §-ok számozása 115/D–115/E. §-okra változik:

„A közösségi növényfajta-oltalom bitorlásának jogkövetkezményei

115/C. § A közösségi növényfajta-oltalom bitorlására – a közösségi növényfajta-oltalmi rendelet hatodik részében foglaltakkal összhangban – ugyanazokat a jogkövetkezményeket kell alkalmazni, mint a Magyar Szabadalmi Hivatal által e törvény alapján megadott növényfajta-oltalom bitorlására.”

11. § (1) Az Szt. a 119. §-t megelőzően a következő alcímmel egészül ki:

„Az Európai Unió jogának való megfelelés”

(2) Az Szt. 119. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„119. § Ez a törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) az Európai Parlament és a Tanács 98/44/EK irányelve (1998. július 6.) a biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról;

b) az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről.”

III. Fejezet

A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény módosításai

12. § A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) 27. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„27. § (1) Védjegybitorlást követ el, aki a 12. §-ban foglalt rendelkezések megsértésével a védjegyet jogosulatlanul használja.

(2) A védjegyjogosult a bitorlóval szemben – az eset körülményeihez képest – a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

a) követelheti a védjegybitorlás megtörténtének bírósági megállapítását;

b) követelheti a védjegybitorlás vagy az azzal közvetlenül fenyegető cselekmények abbahagyását és a bitorló eltiltását a további jogsértéstől;

c) követelheti, hogy a bitorló szolgáltatson adatot a bitorlással érintett áruk, illetve szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevőkről, valamint az ilyen áruk terjesztésére kialakított üzleti kapcsolatokról;

d) követelheti, hogy a bitorló nyilatkozzon arról, hogy megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a bitorló részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

e) követelheti a védjegybitorlással elért gazdagodás visszatérítését;

f) követelheti a kizárólag vagy elsősorban a védjegybitorlásra használt eszközök és anyagok, valamint a védjegybitorlással érintett áruk, illetve csomagolóanyagok lefoglalását, meghatározott személynek történő átadását, kereskedelmi forgalomból való visszahívását, onnan való végleges kivonását, illetve megsemmisítését.

(3) Védjegybitorlás esetén a védjegyjogosult a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.

(4) A védjegyjogosult a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott igényt azzal a személlyel szemben is támaszthatja, akinek szolgáltatásait a bitorlás elkövetéséhez igénybe vették.

(5) A védjegyjogosult a (2) bekezdés c) pontjában meghatározott igényt azzal a személlyel szemben is támaszthatja, aki

a) kereskedelmi mértékben birtokolta a bitorlással érintett árukat;

b) kereskedelmi mértékben vette igénybe a bitorlással érintett szolgáltatásokat;

c) kereskedelmi mértékben nyújtott szolgáltatást a bitorlás elkövetéséhez;

d) az a)–c) pontokban meghatározott személyek állítása szerint közreműködött a bitorlással érintett áruk előállításában és terjesztésében, illetve a bitorlással érintett szolgáltatások nyújtásában.

(6) Az (5) bekezdés a)–c) pontjainak alkalmazásában a cselekmények kereskedelmi mértékűek, ha az érintett áruk, illetve szolgáltatások jellegéből és mennyiségéből nyilvánvaló, hogy e cselekmények – közvetlenül vagy közvetetten – kereskedelmi vagy más gazdasági előny szerzését szolgálják. Az ellenkező bizonyításig nem minősülnek kereskedelmi mértékűnek a fogyasztó által jóhiszeműen végzett cselekmények.

(7) A (2) bekezdés *c)* pontja és az (5) bekezdés alapján a bitorló, illetve az (5) bekezdésben meghatározott személy különösen a következő adatok szolgáltatására kötelezhető:

a) a bitorlással érintett áruk, illetve szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevők, a bitorlással érintett árukat birtoklók, valamint a forgalmazásba bevonni kívánt vagy bevont nagy- és kiskereskedők neve és címe;

b) a bitorlással érintett áruk, illetve szolgáltatások előállított, forgalmazott, illetve igénybe vett, valamint megrendelt mennyisége, továbbá az azokért adott, illetve kapott ellenérték.

(8) A bíróság a védjegyjogosult kérelmére elrendelheti, hogy a lefoglalt, kereskedelmi forgalomból visszahívott, illetve onnan véglegesen kivont eszközöket, anyagokat, árukat és csomagolóanyagokat – elsősorban a védjegy eltávolításával – fosszák meg jogsértő mivoltuktól, vagy – ha az nem lehetséges – semmisítsék meg. A bíróság indokolt esetben a megsemmisítés helyett elrendelheti a lefoglalt eszközöknek és anyagoknak a bírósági végrehajtás szabályai szerint történő értékesítését is; ebben az esetben a befolyó összeg felől ítéletben határoz.

(9) A védjegybitorlásra használt eszközök és anyagok, valamint a védjegybitorlással érintett áruk és csomagolóanyagok lefoglalásának helye van akkor is, ha azok nincsenek a bitorló tulajdonában, de a tulajdonos a védjegybitorlásról tudott, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellett volna.

(10) A bíróság a (2) bekezdés *f)* pontjában és a (8) bekezdésben meghatározott intézkedéseket a bitorló költségére rendeli el, kivéve, ha az eset körülményei az ettől való eltérést indokolják. A kereskedelmi forgalomból való visszahívás, az onnan való végleges kivonás, illetve a megsemmisítés elrendelése tárgyában a bíróság a harmadik személyek érdekeinek figyelembevételével, valamint úgy dönt, hogy az elrendelt intézkedés a bitorlás súlyosságával arányban álljon.

(11) A bíróság a védjegyjogosult kérelmére elrendelheti a határozatnak a bitorló költségére történő nyilvánosságra hozatalát. A nyilvánosságra hozatal módjáról a bíróság dönt. Nyilvánosságra hozatalon kell érteni különösen az országos napilapban, illetve az internet útján történő közzétételt.”

13. § A Vt. a következő 73/A. §-sal egészül ki:

„73/A. § (1) A törlési eljárást bármelyik fél kérelmére gyorsítottan kell lefolytatni, ha a védjegy bitorlása miatt pert indítottak és ezt igazolják.

(2) A gyorsított eljárás iránti kérelemért külön jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni e kérelem benyújtásától számított egy hónapon belül.

(3) Ha a kérelem nem felel meg az (1) bekezdésben meghatározott követelményeknek, a gyorsított eljárást kérő felet hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre kell felhívni. A gyorsított eljárás iránti kérelmet el kell utasítani, ha az a hiánypótlás, illetve a nyilatkozat ellenére sem elé-

gíti ki a törvényben meghatározott követelményeket. A gyorsított eljárás iránti kérelmet visszavontnak kell tekinteni, ha az azt előterjesztő fél a felhívásra a kitűzött határidőben nem válaszol.

(4) Ha a gyorsított eljárást kérő fél nem fizeti meg e kérelem díját, figyelmeztetni kell a törvényben megszabott határidőben történő hiánypótlásra. Ennek elmaradása esetén a gyorsított eljárás iránti kérelmet visszavontnak kell tekinteni.

(5) A Magyar Szabadalmi Hivatal a gyorsított eljárást végzéssel rendeli el.

(6) Gyorsított eljárás esetén – a 41. §-ban és a 73. §-ban foglaltaktól eltérően –

a) hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre tizenöt napos határidő is kitűzhető;

b) határidő-hosszabbítás csak különösen indokolt esetben adható;

c) a Magyar Szabadalmi Hivatal csak akkor tart szóbeli tárgyalást, ha a tényállás tisztázásához szükség van a felek együttes meghallgatására, vagy bármelyik fél ezt kellő időben kéri.”

14. § A Vt. 92. §-ának első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A bíróság az ügy érdemében hozott végzését kézbesítés útján közli; azt nem lehet a kihirdetéssel közölni tekinteni.”

15. § A Vt. 93. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„93. § A Fővárosi Bíróság végzése elleni fellebbezés elbírálása során a Pp. 257. §-ában foglaltakat kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a másodfokú bíróság erre irányuló kérelem esetén a feleket szóban is köteles meghallgatni, kivéve, ha a fellebbezést a Magyar Szabadalmi Hivatalnak a 77. § (1) bekezdésének *c)* és *d)* pontjában meghatározott döntései ellen előterjesztett megváltoztatási kérelem tárgyában hozott végzéssel szemben nyújtották be.”

16. § A Vt. 95. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„95. § (1) A védjegybitorlás miatt, valamint a közösségi védjegyrendelet [76/A. § *a)* pont] 106. és 107. cikke, illetve 142a. cikkének (5) bekezdése alapján a közösségi védjegy használatától való eltiltás iránt indított perekben a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességgel rendelkezik. E perekben a Fővárosi Bíróság a 78. § (2) bekezdésében meghatározott összetételű tanácsban jár el.

(2) Védjegybitorlás miatt indított perekben az ideiglenes intézkedést – az ellenkező valószínűsítéséig – a kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvédelméhez szükségesnek kell tekinteni, ha a kérelmező igazolja, hogy a védjegy oltalom alatt áll, és ő a védjegy jogosultja vagy olyan használója, aki jogosult saját nevében fellépni a bitorlással szemben.

(3) A (2) bekezdés nem alkalmazható, ha a védjegybitorlás megkezdése óta hat hónap, illetve a kérelmezőnek a

bitorlásról és a bitorló személyéről való tudomásszerzése óta hatvan nap már eltelt.

(4) Védjegybitorlás esetén ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtását megelőzően is előterjeszthető, amelyet a Fővárosi Bíróság nemperes eljárásban bírál el. Az ideiglenes intézkedés iránti nemperes eljárásra a törvény, valamint a Pp. általános szabályai – a nemperes eljárás sajátosságaiból fakadó eltérésekkel – megfelelően irányadók. Ha a kérelmező a (8) bekezdésben foglaltak szerint a védjegybitorlás miatt a pert megindította, a peres eljárásilletékeként a nemperes eljárásban lerótt illetéken felüli összeget kell megfizetni.

(5) A védjegyjogosult – a bitorlás esetén támasztható polgári jogi igényeken felül – az ideiglenes intézkedésre vonatkozó feltételekkel kérheti a bíróságtól

a) biztosítási intézkedés elrendelését a bírósági végrehajtásról szóló törvény szabályai szerint, ha valószínűsítette, hogy a kártérítés, illetve a bitorlással elért gazdagság visszatérítése iránti követelésének későbbi kielégítése veszélyben van;

b) a bitorló kötelezését banki, pénzügyi és kereskedelmi adatainak és iratainak közlésére, illetve bemutatására az a) pont szerinti biztosítási intézkedés elrendelése céljából;

c) biztosíték adását, ha ennek fejében – a védjegybitorlás abbahagyásának követelése helyett – hozzájárul a feltételezett védjegybitorlási cselekmények bitorló általi folytatásához.

(6) A biztosíték letételét az (5) bekezdés c) pontja alapján a bíróság a védjegyjogosult erre irányuló kérelme hiányában is elrendelheti, feltéve, hogy a védjegyjogosult előterjesztett kérelmet a bitorlás abbahagyása iránt, és annak a bíróság nem ad helyt.

(7) A bíróság az ideiglenes intézkedés tárgyában soron kívül, legkésőbb az ilyen intézkedés iránti kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz. Az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat elleni fellebbezést a másodfokú bíróság soron kívül, legkésőbb a fellebbezés benyújtásától számított tizenöt napon belül bírálja el.

(8) A bíróság a keresetlevél benyújtását megelőzően előterjesztett ideiglenes intézkedés – ideértve az (5) és a (6) bekezdést is – tárgyában hozott határozatát az ellenfél kérelmére hatályon kívül helyezi, ha a védjegyjogosult a pert a védjegybitorlás miatt az ideiglenes intézkedéssel érvényesített követelés tárgyában nem indította meg a határozat közlésétől számított tizenöt napon belül. A bíróság az ideiglenes intézkedés hatályon kívül helyezésére irányuló kérelem tárgyában soron kívül, legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz.

(9) Ha a védjegybitorlás miatt indított perben az egyik fél tényállításait már elvárható mértékben valószínűsítette, a bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenfelet kötelezheti

a) a birtokában lévő okirat és egyéb tárgyi bizonyíték bemutatására, valamint a szemle lehetővé tételére;

b) banki, pénzügyi és kereskedelmi adatok közlésére, illetve a birtokában lévő ilyen iratok bemutatására.

(10) Előzetes bizonyításnak a per megindítása előtt helye van akkor is, ha a védjegyjogosult a védjegybitorlás té-

nyét vagy annak veszélyét elvárható mértékben valószínűsítette. Ha a per még nem indult meg, az előzetes bizonyítást a Fővárosi Bíróságnál kell kérni. Az előzetes bizonyítást a Fővárosi Bíróság fogatosítja. Az előzetes bizonyítás elrendelésének kérdésében hozott határozat ellen fellebbezésnek van helye.

(11) A bíróság az előzetes bizonyítást elrendelő határozatot az ellenfél kérelmére hatályon kívül helyezi, ha a védjegyjogosult a pert a védjegybitorlás miatt nem indította meg az előzetes bizonyítást elrendelő határozat közlésétől számított tizenöt napon belül. A bíróság az előzetes bizonyítás hatályon kívül helyezésére irányuló kérelem tárgyában soron kívül, legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz.

(12) Ha a késelem helyrehozhatatlan károkat okozna, az a rendkívül sürgős szükség esetének minősül, és erre figyelemmel az ideiglenes intézkedés – ideértve az (5) és a (6) bekezdést is – elrendelésének kérdésében az ellenfél meghallgatása mellőzhető. Ha a késelem helyrehozhatatlan károkat okozna, vagy ha valószínűsíthető a bizonyítékok megsemmisítésének kockázata, az sürgős esetnek minősül, és erre figyelemmel az előzetes bizonyítás elrendelésének kérdésében az ellenfél meghallgatása mellőzhető. Az ellenfél meghallgatásának mellőzésével hozott határozatot az ellenféllel a fogatosításakor kell közölni. A határozat közlését követően az ellenfél kérheti a meghallgatását és az ideiglenes intézkedést, illetve az előzetes bizonyítást elrendelő határozat megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését.

(13) A bíróság az előzetes bizonyítás és – az (5) bekezdés c) pontját és a (6) bekezdést kivéve – az ideiglenes intézkedés elrendelését biztosítékadáshoz kötheti.

(14) Ha az (5) bekezdés c) pontjában, a (6) bekezdésben és a (13) bekezdésben meghatározott esetekben a biztosíték összegéből való kielégítésre jogosult fél igényét az előzetes bizonyítás, illetve az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzést hatályon kívül helyező határozat, illetve az ítélet (permegszüntető végzés) jogerőre emelkedésétől számított három hónapon belül nem érvényesíti, a letevő a biztosíték visszaadását kérheti a bíróságtól.

(15) Az (1) bekezdésben nem említett, védjeggyel kapcsolatos minden más jogvitás ügy a megyei bíróság (Fővárosi Bíróság) hatáskörébe tartozik.

(16) Az (1) és a (15) bekezdésben említett perekben egyebekben a Pp. általános szabályait kell alkalmazni az e törvény 80. és 85. §-ában, valamint 86. §-ának (3) bekezdésében foglalt eltérésekkel.”

17. § (1) A Vt. 122. §-át megelőző alcím helyébe a következő alcím lép:

„Az Európai Unió jogának való megfelelés”

(2) A Vt. 122. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„122. § Ez a törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) a Tanács 89/104/EGK első irányelve (1988. december 21.) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről;

b) az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről.”

IV. Fejezet

A szerzői jogról szóló

1999. évi LXXVI. törvény módosításai

18. § A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 20. §-a (2) bekezdésének harmadik mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A díjat az üres kép- és hanghordozó gyártója, külföldi gyártás esetén pedig a jogszabály szerint vám fizetésére kötelezett személy, vagy – vámfizetési kötelezettség hiányában – egyetemlegesen a hordozót az országba behozó személy és az azt belföldön először forgalomba hozó személy köteles az irodalmi és a zenei művekkel kapcsolatos szerzői jogok közös kezelését végző szervezethez a vámkézelés befejezésétől, vámfizetési kötelezettség hiányában pedig a forgalomba hozataltól vagy – ha ez a korábbi – a forgalomba hozatali céllal történő raktáron tartás megkezdésétől számított nyolc napon belül megfizetni.”

19. § Az Szjt. 22. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Aki a 20. §-ban meghatározott üres kép- vagy hanghordozót, vagy a 21. §-ban meghatározott készüléket üzletszerűen gyárt, vámfizetési kötelezettség nélkül az országba behoz, vagy az így behozott hordozót először belföldi forgalomba hozza, illetve, aki ilyen kép- vagy hanghordozó vagy készülék behozatala miatt jogszabály szerint vám fizetésére kötelezett, minden naptári hónap tizedik napjáig, de legkésőbb a 20. § (2) bekezdésében meghatározott fizetési határidőn belül köteles tájékoztatni a közös jogkezelő szervezetet a forgalomba hozott vagy behozott mennyiségről, továbbá a hordozó vagy a készülék fajtájáról.”

20. § Az Szjt. 24. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Nyilvános az előadás, ha az a nyilvánosság számára hozzáférhető helyen vagy bármely más helyen történik, ahol a felhasználó családján és annak társasági, ismerősi körén kívüli személyek gyűlnek vagy gyűlhetnek össze.”

21. § Az Szjt. 45. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Ha a 26. § (8) bekezdésében szabályozott módon történő nyilvánossághoz közvetítést maga a szerző gyakorolja, a felhasználási szerződést írásba foglaltnak kell te-

kinteni, ha a műre a szerző elektronikus úton kötött és rögzített szerződéssel enged további felhasználást.”

22. § Az Szjt. 92. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A 86–89. §-ok alapján nyilvántartásba vett, közös jogkezelést végző egyesület a közös jogkezelés körébe tartozó vagyoni jogok gyakorlása és bíróság előtti érvényesítése során a szerzői vagy szomszédos jog jogosultjának kell tekinteni. Nem szükséges más jogosult perben állása ahhoz, hogy a közös jogkezelést végző egyesület az igényét bíróság előtt érvényesítse.”

23. § Az Szjt. 94. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„94. § (1) Jogainak megsértése esetén a szerző a jogsértővel szemben – az eset körülményeihez képest – a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;

b) követelheti a jogsértés vagy az azzal közvetlenül fenyegető cselekmények abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;

c) követelheti, hogy a jogsértő – nyilatkozattal vagy más megfelelő módon – adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről és költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

d) követelheti, hogy a jogsértő szolgáltatson adatot a jogsértéssel érintett dolgok vagy szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevőkről, a jogsértő felhasználásra kialakított üzleti kapcsolatokról;

e) követelheti a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését;

f) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását, továbbá a kizárólag vagy elsősorban a jogsértéshez használt eszközök és anyagok, valamint a jogsértéssel előállított dolgok lefoglalását, meghatározott személynek történő átadását, kereskedelmi forgalomból való visszahívását, onnan való végleges kivonását, illetve megsemmisítését.

(2) A szerzői jog megsértése esetén a szerző a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.

(3) A szerző az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott igényt azzal a személlyel szemben is támaszthatja, akinek szolgáltatásait a jogsértés elkövetéséhez igénybe vették.

(4) A szerző az (1) bekezdés d) pontjában meghatározott igényt azzal a személlyel szemben is támaszthatja, aki

a) kereskedelmi mértékben birtokolta a jogsértéssel érintett dolgokat;

b) kereskedelmi mértékben vette igénybe a jogsértéssel érintett szolgáltatásokat;

c) kereskedelmi mértékben nyújtott szolgáltatást a jogsértés elkövetéséhez;

d) az a)–c) pontokban meghatározott személyek állítása szerint közreműködött a jogsértéssel érintett dolgok elő-

állításában és terjesztésében, illetve a jogsértéssel érintett szolgáltatások nyújtásában.

(5) A (4) bekezdés *a)–c)* pontjainak alkalmazásában a cselekmények kereskedelmi mértékűek, ha az érintett dolgok, illetve szolgáltatások jellegéből és mennyiségéből nyilvánvaló, hogy e cselekmények – közvetlenül vagy közvetetten – kereskedelmi vagy más gazdasági előny szerzését szolgálják. Az ellenkező bizonyításáig nem minősülnek kereskedelmi mértékűnek a fogyasztó által jóhiszeműen végzett cselekmények.

(6) Az (1) bekezdés *d)* pontja és a (4) bekezdés alapján a jogsértő, illetve a (4) bekezdésben meghatározott személy különösen a következő adatok szolgáltatására kötelezhető:

a) a jogsértéssel érintett dolgok, illetve szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevők, a jogsértéssel érintett dolgokat birtoklók, valamint a forgalmazásba bevonni kívánt vagy bevont nagy- és kiskereskedők neve és címe;

b) a jogsértéssel érintett dolgok, illetve szolgáltatások előállított, forgalmazott, illetve igénybe vett, valamint megrendelt mennyisége, továbbá az azokért adott, illetve kapott ellenérték.

(7) A bíróság a szerző kérelmére elrendelheti, hogy a lefoglalt, kereskedelmi forgalomból visszahívott, illetve onnan véglegesen kivont eszközöket, anyagokat, illetve dolgokat fosszák meg jogsértő mivoltuktól, vagy – ha az nem lehetséges – semmisítsék meg. A bíróság indokolt esetben a megsemmisítés helyett elrendelheti az eszközöknek és anyagoknak a bírósági végrehajtás szabályai szerint történő értékesítését is; ebben az esetben a befolyó összeg felől ítéletben határoz.

(8) A jogsértéshez használt eszközök és anyagok, valamint a jogsértéssel érintett dolgok lefoglalásának helye van akkor is, ha azok nincsenek a jogsértő tulajdonában, de a tulajdonos a jogsértésről tudott, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellett volna.

(9) A bíróság az (1) bekezdés *f)* pontjában és a (7) bekezdésben meghatározott intézkedéseket a jogsértő költségére rendeli el, kivéve, ha az eset körülményei az ettől való eltérést indokolják. A kereskedelmi forgalomból való visszahívás, az onnan való végleges kivonás, illetve a megsemmisítés elrendelése tárgyában a bíróság a harmadik személyek érdekeinek figyelembevételével, valamint úgy dönt, hogy az elrendelt intézkedés a jogsértés súlyosságával arányban álljon.

(10) A bíróság a szerző kérelmére elrendelheti a határozatnak a jogsértő költségére történő nyilvánosságra hozatalát. A nyilvánosságra hozatal módjáról a bíróság dönt. Nyilvánosságra hozatalon kell érteni különösen az országos napilapban, illetve az internet útján történő közzétételt.”

24. § Az Szjt. a következő 94/A–94/B. §-okkal egészül ki:

„94/A. § (1) A szerzői jog megsértése miatt indított perekben az ideiglenes intézkedést – az ellenkező valószínűsítéséig – a kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvé-

delméhez szükségesnek kell tekinteni, ha a kérelmező igazolja, hogy a mű szerzői jogi védelem alatt áll, valamint, hogy ő a szerző, a szerző jogutóda vagy a mű olyan felhasználója, illetve a szerzői jogok közös kezelését végző olyan szervezet, amely jogosult saját nevében fellépni a jogsértéssel szemben.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha a szerzői jog megsértésének megkezdése óta hat hónap, illetve a kérelmezőnek a jogsértésről és a jogsértő személyéről való tudomásszerzése óta hatvan nap már eltelt.

(3) A szerzői jog megsértése esetén ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtását megelőzően is előterjeszthető, amelyet a bíróság nemperes eljárásban bírál el. Az ideiglenes intézkedés iránti nemperes eljárásra e törvény, valamint a Pp. általános szabályai – a nemperes eljárás sajátosságaiból fakadó eltérésekkel – megfelelően irányadók. Ha a kérelmező a (7) bekezdésben foglaltak szerint a szerzői jog megsértése miatt a pert megindította, a peres eljárás illetékeként a nemperes eljárásban lerótt illetéken felüli összeget kell megfizetni.

(4) A szerző – a jogsértés esetén támasztható polgári jogi igényeken felül – az ideiglenes intézkedésre vonatkozó feltételekkel kérheti a bíróságtól

a) biztosítási intézkedés elrendelését a bírósági végrehajtásról szóló törvény szabályai szerint, ha valószínűsítette, hogy a kártérítés, illetve a jogsértéssel elért gazdagság visszatérítése iránti követelésének későbbi kielégítése veszélyben van, és a jogsértés kereskedelmi mértékű [94. § (5) bek.];

b) a jogsértő kötelezését banki, pénzügyi és kereskedelmi adatainak és iratainak közlésére, illetve bemutatására az *a)* pont szerinti biztosítási intézkedés elrendelése céljából;

c) biztosíték adását, ha ennek fejében – a jogsértés abbahagyásának követelése helyett – hozzájárul a feltételezett jogsértő cselekmények jogsértő általi folytatásához.

(5) A biztosíték letételét a (4) bekezdés *c)* pontja alapján a bíróság a szerző erre irányuló kérelme hiányában is elrendelheti, feltéve, hogy a szerző előterjesztett kérelmet a jogsértés abbahagyása iránt, és annak a bíróság nem adta helyt.

(6) A bíróság az ideiglenes intézkedés tárgyában soron kívül, legkésőbb az ilyen intézkedés iránti kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz. Az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat elleni fellebbezést a másodfokú bíróság soron kívül, legkésőbb a fellebbezés benyújtásától számított tizenöt napon belül bírálja el.

(7) A bíróság a keresetlevél benyújtását megelőzően előterjesztett ideiglenes intézkedés tárgyában – a (4) és az (5) bekezdést is ideértve – hozott határozatát az ellenfél kérelmére hatályon kívül helyezi, ha a szerző a pert a szerzői jog megsértése miatt az ideiglenes intézkedéssel érvényesített követelés tárgyában nem indította meg a határozat közlésétől számított tizenöt napon belül. A bíróság az ideiglenes intézkedés hatályon kívül helyezésére irányuló

kérelem tárgyában soron kívül, legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz.

(8) Ha a szerzői jog megsértése miatt indított perben az egyik fél tényállításait már elvárható mértékben valószínűsítette, a bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenfelet kötelezheti

a) a birtokában lévő okirat és egyéb tárgyi bizonyíték bemutatására, valamint a szemle lehetővé tételére;

b) kereskedelmi mértékű [94. § (5) bek.] jogsértés esetén banki, pénzügyi és kereskedelmi adatok közlésére, illetve a birtokában lévő ilyen iratok bemutatására.

(9) Előzetes bizonyításnak a per megindítása előtt helye van akkor is, ha a szerző a jogsértés tényét vagy annak veszélyét elvárható mértékben valószínűsítette. Ha a per még nem indult meg, az előzetes bizonyítást a szerző lakóhelye szerint illetékes megyei bíróságnál vagy annál a megyei bíróságnál lehet kérni, amelynek területén a bizonyítás a legcélszerűbben folytatható le. Az előzetes bizonyítás elrendelésének kérdésében hozott határozat ellen fellebbezésnek van helye.

(10) A bíróság az előzetes bizonyítást elrendelő határozatot az ellenfél kérelmére hatályon kívül helyezi, ha a szerző a pert a szerzői jog megsértése miatt nem indította meg az előzetes bizonyítást elrendelő határozat közlésétől számított tizenöt napon belül. A bíróság az előzetes bizonyítás hatályon kívül helyezésére irányuló kérelem tárgyában soron kívül, legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított tizenöt napon belül határoz.

(11) Ha a késelem helyrehozhatatlan károkat okozna, az a rendkívül sürgős szükség esetének minősül, és erre figyelemmel az ideiglenes intézkedés – ideértve a (4) és az (5) bekezdést is – elrendelésének kérdésében az ellenfél meghallgatása mellőzhető. Ha a késelem helyrehozhatatlan károkat okozna, vagy ha valószínűsíthető a bizonyítékok megsemmisítésének kockázata, az sürgős esetben minősül, és erre figyelemmel az előzetes bizonyítás elrendelésének kérdésében az ellenfél meghallgatása mellőzhető. Az ellenfél meghallgatásának mellőzésével hozott határozatot az ellenféllel a foganatosításkor kell közölni. A határozat közlését követően az ellenfél kérheti a meghallgatását és az ideiglenes intézkedést, illetve az előzetes bizonyítást elrendelő határozat megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését.

(12) A bíróság az előzetes bizonyítás és – a (4) bekezdés c) pontját és az (5) bekezdést kivéve – az ideiglenes intézkedés elrendelését biztosítékadáshoz kötheti.

(13) Ha a (4) bekezdés c) pontjában, az (5) bekezdésben és a (12) bekezdésben meghatározott esetekben a biztosíték összegéből való kielégítésre jogosult fél igényét az előzetes bizonyítás, illetve az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzést hatályon kívül helyező határozat, illetve az ítélet (permegszüntető végzés) jogerőre emelkedésétől számított három hónapon belül nem érvényesíti, a levévő a biztosíték visszaadását kérheti a bíróságtól.

94/B. § (1) Az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették.

(2) Ha az (1) bekezdés nem alkalmazható, az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, aki a művet sajátjaként a Magyar Szabadalmi Hivatalnál önkéntes műnyilvántartásba vetette, és ezt közokirattal igazolja.

(3) Ha a (2) bekezdés sem alkalmazható, az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, aki ezt közös jogkezelő szervezet által a közös jogkezelés alá tartozó művekről, szomszédos jogi teljesítményekről, illetve jogosultakról fenntartott adatbázis [88. § (1) bek. f) 2. pont] alapján kiállított teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolja. Ilyen magánokiratot a közös jogkezelő szervezet önként vállalt szolgáltatásként – alapszabályával összhangban – saját tagja számára, a tag kérésére állíthat ki.

(4) Ha a (3) bekezdés sem alkalmazható, az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, aki a művet először hozta nyilvánosságra.”

25. § Az Szjt. 98. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A szerző vagyoni jogainak megsértése esetén a kizárólagos felhasználási engedélyt a 43. § (1) bekezdése alapján megszerző személy felhívhatja a szerzőt, hogy a jogsértés abbahagyása iránt tegye meg a szükséges intézkedéseket.”

26. § Az Szjt. 99. §-ának első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A 94–98. §-ok rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a XI. és a XI/A. fejezet szabályainak megsértése esetén, illetve az e fejezetekben szabályozott jogokkal kapcsolatos műszaki intézkedések és jogkezelési adatok védelmére is.”

27. § Az Szjt. 106. §-ának (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(8) Az (1)–(7) bekezdésekben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell a szerzői joghoz kapcsolódó jogok jogosultjaira és az e jogosultakat megillető jogokra.”

28. § Az Szjt. 112. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Felhatalmazást kap az igazságügy-miniszter, hogy – a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökével egyetértésben – a Magyar Szabadalmi Hivatal által vezetett önkéntes műnyilvántartásra vonatkozó részletes szabályokat rendelettel megállapítsa.”

29. § (1) Az Szjt. 113. §-át megelőző alcím helyébe a következő alcím lép:

„Az Európai Unió jogának való megfelelés”

(2) Az Szjt. 113. §-a a következő h) ponttal egészül ki:
[E törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:]

„h) az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről.”

V. Fejezet

*A formatervezési minták oltalmáról szóló
2001. évi XLVIII. törvény módosításai*

30. § A formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Fmtv.) 58. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„58. § (1) A Magyar Szabadalmi Hivatal a megsemmisítési kérelemmel kapcsolatban nyilatkozattételre hívja fel a mintaoltalom jogosultját, majd írásbeli előkészítés után szóbeli tárgyalás alapján határoz a mintaoltalom megsemmisítéséről, változtatással való fenntartásáról, illetve korlátozásáról vagy a kérelem elutasításáról. Az eljárást befejező végzés tárgyaláson kívül is meghozható. A Magyar Szabadalmi Hivatal által a kérelmező számára kitűzött határidő elteltét követően a megsemmisítés alapjául szolgáló okként nem jelölhető meg olyan ok, amelyet az említett határidőn belül nem jelöltek meg a megsemmisítés okaként. Az így megjelölt okot az eljárást befejező határozat meghozatalakor figyelmen kívül kell hagyni.

(2) A tárgyalás folyamán hozott végzéseket és a határozatot a tárgyalás napján ki kell hirdetni, és a kihirdetést csak a határozatra nézve és csak akkor lehet – legfeljebb nyolc napra – elhalasztani, ha ez az ügy bonyolultsága miatt feltétlenül szükséges. A kihirdetés határnapját ilyen esetben nyomban ki kell tűzni, és a határozatot a kihirdetés napjáig írásba is kell foglalni.

(3) A döntés kihirdetése a rendelkező rész és az indokok rövid ismertetéséből áll.

(4) A döntést – kivéve, ha annak kihirdetését a Magyar Szabadalmi Hivatal elhalasztotta – annak meghozatalától számított legkésőbb tizenöt napon belül kell írásba foglalni, és az írásba foglalást követő tizenöt napon belül kézbesíteni kell. A felek részére a döntésnek nemcsak a rendelkező részét, hanem az indokolását is kézbesíteni kell.

(5) Az egy mintaoltalom ellen irányuló több megsemmisítési kérelmet lehetőség szerint egy eljárásban kell elintézni.

(6) A megsemmisítési kérelem visszavonása esetén az eljárást hivatalból folytatni lehet, kivéve, ha a megsemmisítést csak a 10. § vagy a 28. § (1) bekezdésének *d)* pontja alapján kérték. A Magyar Szabadalmi Hivatal ilyen esetben is a kérelem keretei között, a felek által korábban tett nyilatkozatok és állítások figyelembevételével jár el.

(7) A megsemmisítési eljárás költségeinek viselésére a vesztes felet kell kötelezni.

(8) A mintaoltalom megsemmisítését, változtatással való fenntartását vagy korlátozását be kell jegyezni a mintaoltalmi lajstromba (34. §), és arról hatósági tájékoztatást kell közölni a Magyar Szabadalmi Hivatal hivatalos lapjában (35. §).”

31. § Az Fmtv. a következő 58/A. §-sal egészül ki:

„58/A. § (1) A megsemmisítési eljárást bármelyik fél kérelmére gyorsítottan kell lefolytatni, ha a mintaoltalom bitorlása miatt pert indítottak és ezt igazolják.

(2) A gyorsított eljárás iránti kérelemért külön jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni e kérelem benyújtásától számított egy hónapon belül.

(3) Ha a kérelem nem felel meg az (1) bekezdésben meghatározott követelményeknek, a gyorsított eljárást kérő felet hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre kell felhívni. A gyorsított eljárás iránti kérelmet el kell utasítani, ha az a hiánypótlás, illetve a nyilatkozat ellenére sem elégtí ki a törvényben meghatározott követelményeket. A gyorsított eljárás iránti kérelmet visszavontnak kell tekinteni, ha az azt előterjesztő fél a felhívásra a kitűzött határidőben nem válaszol.

(4) Ha a gyorsított eljárást kérő fél nem fizeti meg e kérelem díját, figyelmeztetni kell a törvényben megszabott határidőben történő hiánypótlásra. Ennek elmaradása esetén a gyorsított eljárás iránti kérelmet visszavontnak kell tekinteni.

(5) A Magyar Szabadalmi Hivatal a gyorsított eljárást végzéssel rendeli el.

(6) Gyorsított eljárás esetén – a 33. § (1) bekezdésében és az 58. §-ban foglaltaktól eltérően –

a) hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre tizenöt napos határidő is kitűzhető;

b) határidő-hosszabbítás csak különösen indokolt esetben adható;

c) a Magyar Szabadalmi Hivatal csak akkor tart szóbeli tárgyalást, ha a tényállás tisztázásához szükség van a felek együttes meghallgatására, vagy bármelyik fél ezt kellő időben kéri.”

32. § Az Fmtv. 60. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az 58/A. § rendelkezéseit a nemleges megállapítási eljárásban is alkalmazni kell.”

VI. Fejezet

Záró rendelkezések

33. § (1) E törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – 2006. január 1-jén lép hatályba; rendelkezéseit – a (3)–(4) bekezdésekben megállapított eltérésekkel – csak a hatálybalépését követően indult eljárásokban lehet alkalmazni.

(2) E törvény 1–4. §-ai, 9. §-a, 11–12. §-ai, 16–17. §-ai, 23–24. §-ai és 28–29. §-ai 2006. április 15-én lépnek hatályba.

(3) E törvény 1. §-át a hatálybalépését követően indult végrehajtási eljárásokban lehet alkalmazni.

(4) E törvény 8. §-ának (2) bekezdését és 15. §-át a hatálybalépésüket követően benyújtott fellebbezések alapján indult eljárásokban is alkalmazni kell.

(5) Az Szjt. 88. §-a (1) bekezdése *f)* pontjának 2. alpontjában a „nyilvántartást vezet” szövegrész helyébe az „adatbázist tart fenn” szövegrész lép.

(6) A használati minták oltalmáról szóló 1991. évi XXXVIII. törvény 27. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A (4) bekezdés *c)* és *d)* pontjában említett kérdésekben hozott – az eljárást befejező – döntését a Magyar Szabadalmi Hivatal megváltoztatási kérelem alapján is csak akkor módosíthatja vagy vonhatja vissza, ha megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, vagy ha a felek a döntés módosítását vagy visszavonását egybehangzóan kérik.”

(7) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a Vt. 120. §-ának *j)* és *k)* pontja, a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény módosításáról szóló 2002. évi XXXIX. törvény 30. §-a, az egyes iparjogvédelmi és szerzői jogi törvények módosításáról szóló 2003. évi CII. törvény 41. §-a, 77. §-a és 110. §-ának *h)* pontja, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 251. §-a.

34. § Ez a törvény a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLXVI. törvény a szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény módosításáról*

1. § (1) A szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Szüt.) 22. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Fegyelmi vétséget követ el az a szabadalmi ügyvivő,

a) aki a szabadalmi ügyvivői tevékenység gyakorlásából eredő, jogszabályban, illetve az etikai szabályzatban meghatározott kötelezettségét vétkezen megszegi, vagy

b) akinek a szabadalmi ügyvivői tevékenységen kívüli vétke magatartása a szabadalmi ügyvivői kar tekintélyét csorbitja.”

(2) A Szüt. 22. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A fegyelmi vétséget az elkövetés idején hatályban lévő jogszabályok és fegyelmi szabályzat szerint kell elbírálni. Ha a fegyelmi vétség elbírálásakor hatályban lévő jogszabályok és fegyelmi szabályzat enyhébb elbírálást tesznek lehetővé, akkor azokat kell alkalmazni.”

2. § A Szüt. 23. §-a a következő (3)–(5) bekezdésekkel egészül ki:

„(3) Ha a fegyelmi eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő a terhére rótt cselekményben vagy mulasztásban vétkeességét elismerte, és a tárgyalás mellőzéséhez hozzájárult, a fegyelmi tanács [23/B. § (1) bek.] – a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel – tárgyalás nélkül határozhat.

(4) Tárgyalás mellőzésével a Kamarából való kizárás fegyelmi büntetést nem lehet kiszabni.

(5) A fegyelmi eljárás részletes szabályait a Kamara által kiadott fegyelmi szabályzat állapítja meg.”

3. § A Szüt. – a 23. §-t követően – a következő 23/A–23/B. §-okkal egészül ki:

„23/A. § (1) A Kamara fegyelmi jogkörét azzal szemben gyakorolja, aki a fegyelmi eljárás megindításakor a Kamara szabadalmi ügyvivő tagja.

(2) A kamarai tagság megszűnése – a halál esetét kivéve – a fegyelmi eljárás lefolytatását nem akadályozza.

23/B. § (1) Fegyelmi ügyekben a Kamara fegyelmi bizottsága [31. § (1) bek. *c)* pont] háromtagú tanácsban (a továbbiakban: fegyelmi tanács) jár el.

(2) A fegyelmi tanács elnökeként és tagjaként nem járhat el,

a) aki az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő képviselője és volt képviselője, valamint hozzátartozója [Pp. 13. § (2) bek.];

b) aki a panaszt előterjesztette, valamint annak képviselője és volt képviselője, továbbá hozzátartozója [Pp. 13. § (2) bek.];

c) a Kamara elnöke;

d) akinek a tanúkenti meghallgatása az eljárásban szükségessé válhat;

e) aki ellen fegyelmi vagy büntetőeljárás van folyamatban, ennek jogerős befejezéséig;

f) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

(3) Akivel szemben kizárási ok áll fenn, köteles azt a Kamara fegyelmi bizottsága elnökének haladéktalanul bejelenteni.

(4) Ha olyan körülmény merül fel, amely a fegyelmi tanács elnökének vagy tagjának elfogulatlanságát kétségesse teszi, az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő elfogultsági kifogást terjeszthet elő.

(5) A kizárási okról a fegyelmi bizottság elnöke határoz. Ha a fegyelmi tanács határozatképtelenné vált, a fegyelmi bizottság elnöke új fegyelmi tanácsot jelöl ki.

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 13-i ülésnapján fogadta el.

(6) Ha a fegyelmi bizottság elnöke kizárási ok vagy akadályoztatás miatt nem tud eljárni, helyette a fegyelmi bizottság korban legidősebb tagja jár el.

(7) A fegyelmi tanács elnöke és tagjai a fegyelmi eljárás intézése során függetlenek, kizárólag a törvénynek vannak alárendelve, és döntéseikkel kapcsolatban nem befolyásolhatók és nem utasíthatók.

(8) A (2)–(4) bekezdéseket és a (7) bekezdést megfelelően alkalmazni kell a vizsgálóbiztosra, azzal, hogy a kizárási okot, illetve az elfogultsági kifogást a Kamara elnökénél kell bejelenteni, illetve előterjeszteni, aki dönt a kizárási okról, illetve az elfogultsági kifogásról, illetve szükség esetén új vizsgálóbiztost rendel ki. A (2)–(5) bekezdéseket a jegyzőkönyvvezetőre is alkalmazni kell.”

4. § A Szüt. 24. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„24. § (1) Fegyelmi vétség alapos gyanúja esetén a szabadalmi ügyvivő ellen a fegyelmi eljárást a Kamara elnöke indítja meg. Szükség esetén az ügy előzetes kivizsgálására a fegyelmi bizottság tagjai és pótagjai közül vizsgálóbiztost rendel ki.

(2) Ha a Kamara elnöke kizárási ok [23/B. § (2) bek. a)–b) és d)–f) pontok] vagy akadályoztatás miatt nem tud eljárni, helyette a Kamara alelnöke jár el.

(3) A Kamara elnöke az előzetes vizsgálat elrendeléséről haladéktalanul tájékoztatja az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivőt, és közli vele az eljárás okát.

(4) A vizsgálóbiztos köteles a tényállás megállapításához szükséges körülményeket tisztázni és az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő javára és terhére szóló bizonyítékokat beszerezni. Ennek érdekében nyilatkoztatnia kell az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivőt, meghallgathatja a panasz előterjesztőjét és a tanúkat, szakértő közreműködését veheti igénybe, az ügy iratait a szabadalmi ügyvivőtől bekérheti és egyéb bizonyítást végezhet. Az eljárási cselekményről jegyzőkönyvet kell készíteni.

(5) A vizsgálóbiztos vizsgálatának nem akadály, ha az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő a meghallgatáson nem jelenik meg, vagy nem nyilatkozik. Erre a szabadalmi ügyvivőt figyelmeztetni kell.

(6) A vizsgálóbiztos a vizsgálat eredményéről jelentést készít a Kamara elnöke részére, amelyhez csatolni kell az iratokat.

(7) Az előzetes vizsgálatot három hónap alatt be kell fejezni. Ezt a határidőt a Kamara elnöke indokolt esetben, egy ízben további három hónappal meghosszabbíthatja.

(8) Az előzetes vizsgálat során az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivőt ugyanazok a jogok illetik meg, mint a fegyelmi eljárásban.”

5. § A Szüt. – a 24. §-t követően – a következő 24/A–24/H. §-okkal egészül ki:

„24/A. § (1) Ha a Kamara elnöke a tudomására jutott tények, illetve a vizsgálóbiztos jelentése alapján úgy ítéli meg, hogy fegyelmi vétség alapos gyanúja áll fenn, a

szabadalmi ügyvivő ellen a fegyelmi eljárást határozattal megindítja, egyidejűleg az iratokat megküldi a fegyelmi bizottság elnökének, és haladéktalanul értesíti az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivőt és a panasz előterjesztőjét. Ügyészi indítványra a fegyelmi eljárást meg kell indítani.

(2) A Kamara elnöke az eljárás megszüntetése mellett megtagadja a fegyelmi eljárás megindítását, és erről értesíti a panasz előterjesztőjét, valamint az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivőt, ha

a) a panasz nyilvánvalóan alaptalan;

b) fegyelmi vétség alapos gyanúja nem állapítható meg;

c) a fegyelmi felelősségre vonás lehetősége megszűnt; vagy

d) a panaszba foglalt tények miatt már jogerős fegyelmi határozatot hoztak.

(3) A Kamara elnökének a fegyelmi eljárást megtagadó határozatával szemben a panasz előterjesztője a kézbesítéstől számított harminc napon belül keresettel fordulhat a bírósághoz. Az eljárásra a 24/G. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

24/B. § (1) A fegyelmi eljárás elrendelését követően a fegyelmi bizottság elnöke kijelöli az eljáró fegyelmi tanács elnökét és tagjait. Az ügyben eljáró vizsgálóbiztos nem lehet a fegyelmi tanács elnöke vagy tagja.

(2) A fegyelmi tanács elnöke az előzetes vizsgálat iratainak beérkezését követően a következő intézkedéseket teheti:

a) a vizsgálat kiegészítését rendeli el, és az iratokat visszaküldi a vizsgálóbiztosnak;

b) határozat hozatalát kezdeményezi tárgyalás mellőzésével [23. § (3) bek.]; vagy

c) kitűzi a tárgyalást.

(3) Ha az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő a tárgyalás mellőzésével hozott, fegyelmi büntetést kiszabó határozat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül tárgyalás tartását kéri, a fegyelmi büntetést kiszabó határozat a hatályát veszti, és a fegyelmi tanács elnöke tárgyalást tűz ki.

24/C. § (1) A tárgyalásra az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivőt és képviselőjét meg kell idézni. A tárgyalásról a Kamara elnökét értesíteni kell.

(2) Ha az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg a tárgyaláson, azt a távollétében is meg lehet tartani. Erre az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivőt az idézésben figyelmeztetni kell.

(3) Az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő, a képviselője és a Kamara elnöke az eljárás bármely szakában az eljárásra, valamint a bizonyítékokra nyilatkozatot tehet, az iratokba betekinthet, azokról másolatot kérhet, a tanúhoz, a szakértőhöz kérdést intézhet, és bizonyítási indítványt terjeszthet elő.

(4) A tárgyalás nyilvános. A fegyelmi tanács a nyilvánosságot az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő vagy képviselője kérelmére a tárgyalás bármely szakában kizárhatja. A fegyelmi tanács hivatalból kizárja a nyilvános

ságot, ha szabadalmi ügyvivői titok vagy a személyiségi jogok védelme érdekében szükséges.

24/D. § (1) A tanácskozás és a szavazás zárt ülésen történik.

(2) A fegyelmi tanács a határozatát szótöbbséggel hozza. Elsőként az előadó tanácsstag, utolsóként a fegyelmi tanács elnöke szavaz.

(3) A fegyelmi tanács a határozatában

a) az eljárást megszünteti;

b) a szabadalmi ügyvivő vétkességének megállapítása mellett mellőzi a fegyelmi büntetés kiszabását a 23. § (2) bekezdése szerinti esetben; vagy

c) megállapítja az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő vétkességét, és büntetést szab ki.

(4) Az eljárás megszüntetésének van helye, ha

a) a 24/A. § (2) bekezdése c) vagy d) pontjában meghatározott körülmények valamelyike fennáll;

b) a fegyelmi tanács megállapítja, hogy az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő nem követte el a terhére rótt cselekményt vagy mulasztást, illetve az nem képez kötelezettségszegést vagy kifogásolható magatartást; vagy

c) az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő vétkessége nem állapítható meg.

(5) A határozatban rendelkezni kell az eljárási költség viseléséről.

(6) A határozatot a fegyelmi tanács elnöke és tagjai írják alá.

(7) A határozatot és indokait szóban ki kell hirdetni, kivéve a tárgyalás mellőzésének esetét, és harminc napon belül az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő, a képviselője, valamint a Kamara elnöke részére kézbesíteni kell.

(8) A tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni. A jegyzőkönyvet a fegyelmi tanács elnöke és a jegyzőkönyvvezető írják alá.

24/E. § (1) Ha a fegyelmi vétség – súlyára és természetére tekintettel – a Kamarából való kizárás fegyelmi büntetését vonhatja maga után, a fegyelmi tanács az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő tevékenységének gyakorlását határozattal felfüggesztheti.

(2) A felfüggesztés időtartama három hónap, amely egy ízben, legfeljebb három hónappal meghosszabbítható.

(3) A fegyelmi tanácsnak a felfüggesztésről hozott határozata ellen a szabadalmi ügyvivő a kézbesítéstől számított harminc napon belül keresettel fordulhat a bírósághoz. Az eljárásra a 24/G. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a kereset benyújtásának a határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya.

(4) A felfüggesztés alatt a kamarai tagságból és tisztségéből származó jogok nem gyakorolhatók. A szabadalmi ügyvivői tevékenység felfüggesztésének időtartama alatt létesített munkaviszony, közalkalmazotti vagy köztisztviselői jogviszony nem ütközik a 14. § (1) bekezdésébe.

24/F. § (1) Ha a fegyelmi eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő cselekménye miatt büntetőeljárás is indult, a fegyelmi eljárást a büntetőeljárás jogerős befejezéséig fel lehet függeszteni.

(2) A büntetőügyben eljáró hatóság a szabadalmi ügyvivő ellen indított büntetőeljárásról és annak befejezéséről értesíti a Kamarát.

(3) Ha a fegyelmi eljárás lefolytatása olyan előzetes kérdés elbírálásától függ, amelynek tárgyában az eljárás más hatóság hatáskörébe tartozik, a fegyelmi eljárást ennek az eljárásnak a jogerős befejezéséig fel lehet függeszteni.

24/G. § (1) A fegyelmi tanács határozata ellen az eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő a kézbesítéstől számított harminc napon belül keresettel fordulhat a bírósághoz. Az eljárásra a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességgel rendelkezik, és arra a közigazgatási perekre irányadó rendelkezéseket (Pp. XX. fejezet) kell alkalmazni.

(2) A kereset a határozat végrehajtására halasztó hatályú.

(3) A bíróság a fegyelmi tanács határozatát megsemmisítheti vagy megváltoztathatja, szükség esetén a fegyelmi tanácsot új eljárásra utasítja.

(4) A fegyelmi eljárás alá vont szabadalmi ügyvivő képviselőt szabadalmi ügyvivő is elláthatja. A jogorvoslati eljárásokban a képviselőt ellátó szabadalmi ügyvivőt jogi képviselőnek kell tekinteni.

(5) A fegyelmi tanács keresettel meg nem támadott határozata a kézbesítéstől számított harminc nap elteltével emelkedik jogerőre.

24/H. § (1) A jogerős határozat meghozatala után a Kamara elnöke vagy a szabadalmi ügyvivő, a szabadalmi ügyvivő halála esetén hozzátartozója [Pp. 13. § (2) bek.] új eljárást kezdeményezhet, ha olyan tényre vagy bizonyítékra, illetve olyan jogerős hatósági határozatra hivatkozik, amelyet a fegyelmi tanács nem bírált el, illetve nem vett figyelembe, feltéve, hogy az elbírálása, illetve figyelembevétele esetén a fegyelmi határozatra lényeges hatással lett volna. Új eljárásnak van helye akkor is, ha az alapügyben a fegyelmi tanács elnöke vagy tagja kötelességét a Büntető Törvénykönyvbe ütköző módon megszegte.

(2) Új eljárás kezdeményezésének a szabadalmi ügyvivő terhére csak a szabadalmi ügyvivő életében, az elévülési időn [25. § (1) és (3) bek.] belül van helye.

(3) Új eljárás elrendeléséről az ügyben korábban eljáró fegyelmi tanács határoz. A fegyelmi tanács elutasító határozata elleni jogorvoslatra a 24/G. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.”

6. § A Szüt. 27/F. §-ának (7) bekezdése a második mondatot követően a következő mondattal egészül ki:

„A Kamara fegyelmi jogkörét azzal szemben gyakorolja, aki a fegyelmi eljárás megindításakor a közösségi képviselők névjegyzékébe felvett közösségi képviselő, vagy olyan közösségi képviselő, aki korábban eseti szolgáltatást nyújtott.”

7. § A Szüt. 31. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A Kamara közgyűlése és az elnökség ülése nem nyilvános.”

8. § A Szüt. – a 33. §-t követően – a következő 33/A. §-sal egészül ki:

„33/A. § A Kamara törvénysértő határozata ellen – a fegyelmi ügyekben (22–25. §-ok) és a Ket. hatálya alá tartozó ügyekben (30. §) hozott határozatait, illetve döntéseit kivételével – a Kamara tagja a határozat közlésétől számított harminc napon belül keresettel fordulhat a bírósághoz. Ezek a perek a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékessége alá tartoznak, és azokra a Pp. általános szabályait kell alkalmazni.”

9. § (1) Ez a törvény 2006. január 1-jén lép hatályba; rendelkezéseit a hatálybalépése után indult fegyelmi eljárásokban lehet alkalmazni.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Szüt. 25. §-ának (2) bekezdésében a „három” szövegrész helyébe a „hat” szövegrész lép.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény módosításáról szóló 2003. évi VI. törvény 13. §-a és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 173. §-a.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CLXVII. törvény

**a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá
egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló
1995. évi LVI. törvény módosításáról***

Az Országgyűlés a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló – többször módosított – 1995. évi LVI. törvényt (a továbbiakban: Kt.) az alábbiak szerint módosítja:

1. § A Kt. 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. § A törvény célja, hogy hozzájáruljon a környezet-szennyezés megelőzéséhez, illetőleg csökkentéséhez, a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodásra irányuló tevékenységek ösztönzéséhez, valamint a környezetet vagy annak valamely elemét a termék előállítása, forgalmazása, felhasználása során, illetőleg azt követően

közvetlenül, illetve közvetve terhelő vagy veszélyeztető termék által okozott környezeti veszélyeztetések, illetőleg károk megelőzéséhez és csökkentéséhez pénzügyi forrásokat teremtsen. A törvény elősegíti az európai uniós és a hazai hulladékgazdálkodási szabályozás által az ország, illetve a piaci szereplők részére meghatározott környezetvédelmi előírások teljesítését.”

2. § (1) A Kt. 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(1) A (3) bekezdésben meghatározott termékdíjköteles termék után – ideértve más termékkel együtt vagy annak részeként, illetve összetevőjeként forgalomba hozott terméket is – környezetvédelmi termékdíjat (a továbbiakban: termékdíj) fizet]

„a) a belföldi előállítású termékdíjköteles termék esetében a termékdíjköteles termék első belföldi forgalomba hozója vagy saját célú felhasználója, a (3) bekezdés a) és f) pontjában meghatározott termék esetében az első belföldi forgalomba hozó első vevője vagy saját célú felhasználója,”

(2) A Kt. 2. §-a (1) bekezdésének c) és d) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

[(1) A (3) bekezdésben meghatározott termékdíjköteles termék után – ideértve más termékkel együtt vagy annak részeként, illetve összetevőjeként forgalomba hozott terméket is – környezetvédelmi termékdíjat (a továbbiakban: termékdíj) fizet]

„c) import esetén – a 4. § (1) bekezdésében meghatározott vámeljárással alkalmazva – a vámjogszabályok szerinti vámadós, illetve a vámszabad terület üzemeltetője;

d) a kereskedelmi csomagolás esetében – az a)–c) pontokban meghatározottakon túl – az első belföldi forgalomba hozó első továbbforgalmazó vevője [a továbbiakban a)–d) pontok együtt: kötelezett].”

(3) A Kt. 2. §-ának (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kötelezettől – a d) pontban foglalt kötelezett kivételével – külön jogszabályban meghatározott esetekben és feltételek teljesítése esetén a termékdíj-fizetési kötelezettséget átvállalhatja számla alapján

a) a csomagolás esetében a kötelezett számára a csomagolás összetevőit gyártó vagy forgalmazó belföldi vállalkozó, amennyiben az a hasznosítást koordináló szervezetten keresztül mentességet élvez,

b) belföldi előállítású termékdíjköteles egyéb kőolajtermék esetén az első belföldi forgalomba hozó.

A csomagolás összetevőit gyártó vagy forgalmazó, valamint a belföldi előállítású termékdíjköteles egyéb kőolajtermék esetén az első belföldi forgalomba hozó a termékdíj-fizetési kötelezettség átvállalása esetén kötelezettnek minősül. A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (a továbbiakban: Minisztérium) jóváhagyásával, szerződés alapján az első belföldi vevő (a továbbiakban:

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 13-i ülésnapján fogadta el.

másodlagos kötelezett), a hasznosítást koordináló szervezet a kötelezettől, valamint bérnyújtás esetén a hasznosítást koordináló szervezet az első vevő (bérnyújtató) által a kötelezettől (bérnyújtó) átvállalt termékdíj-fizetési kötelezettséget külön jogszabályban meghatározott feltételek teljesítése esetén átvállalhatja.

(3) E törvény alkalmazásában termékdíjköteles termék:

- a) az egyéb hőolajtermék,
 - b) a gumibroncs,
 - c) a hűtőberendezés, a hűtőközeg,
 - d) a csomagolás,
 - e) az akkumulátor,
 - f) az információhordozó papírok [20. § p) pont] közül a reklámhordozó papír [20. § r) pont],
 - g) az elektromos és elektronikai berendezés
- [a továbbiakban: a) közvetlenül szennyező termék; b)–g) együtt: hulladékká váló termék].”

3. § A Kt. 3. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Termékdíj-fizetési kötelezettség – a (2) és (3) bekezdésben foglalt eltéréssel – a belföldi előállítású, valamint a Közösségen belül behozott termékdíjköteles termék esetén a 2. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti kötelezettnek az első belföldi értékesítéskor kiállított számlán feltüntetett teljesítés napján vagy a saját célú felhasználás költségként történő elszámolásának napján keletkezik. A 2. § (1) bekezdés d) pontja szerinti kötelezett termékdíj-fizetési kötelezettsége a 2. § (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti kötelezett által a részére kiállított számlán feltüntetett teljesítés napján keletkezik.”

4. § A Kt. 4/B. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4/B. § Külön jogszabály alapján a Minisztériumnak benyújtott beszámoló ellenőrzéséhez szükséges adatokat az adóhatóság és a vámhatóság a Minisztérium rendelkezésére bocsátja.”

5. § A Kt. 5/A. §-ának (3)–(5) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(3) A 2. § (3) bekezdésének b)–e), valamint g) pontjaiban meghatározott termékek után fennálló termékdíj-fizetési kötelezettség alól mentesség szerezhető, amennyiben a kötelezett, másodlagos kötelezett, hasznosítást koordináló szervezet a hulladékká vált termékdíjköteles terméket – külön jogszabályban meghatározott mennyiségben és módon – hasznosítja, illetőleg a külön jogszabályban meghatározott feltételeket teljesíti. A kötelezett vagy a másodlagos kötelezett jogosult a mentesség igénybevételére, ha a hulladékká vált termékdíjköteles terméknek a kötelezett megbízása alapján hasznosításra történő átadás-átvétel tényét igazolja, vagy a külön jogszabályban meghatározottak szerint hasznosítást koordináló szervezethez csatolozik.

(4) A mentesség – hasznosítást koordináló szervezet kivételével – legfeljebb egy naptári évre szerezhető és az

évente megújítható. Hasznosítást koordináló szervezet esetén a mentesség legfeljebb két naptári évre szerezhető és külön jogszabályban meghatározott eljárásban legfeljebb tíz éven keresztül, alkalmanként kétéves időtartamokra meghosszabbítható.

(5) A mentesség feltételeit a Kormány rendeletben határozza meg úgy, hogy a 2003. évhez viszonyítva a 2006. évben az egyutas műanyag palackcsomagolás forgalomba hozott aránya ne növekedjen, illetve a 2007. évre 6% ponttal, a 2009. évre 12% ponttal csökkenjen.”

6. § A Kt. 5/B. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„5/B. § Külön jogszabályban meghatározott feltételekkel és mértékig visszaigényelheti a terméket terhelő termékdíjat az adóhatóságtól az a kötelezett vagy a másodlagos kötelezett, aki a termékdíjköteles termék gyártásához közvetlen anyagként termékdíjköteles terméket (alapanyagot) használt fel.”

7. § (1) A Kt. 5/C. §-ának (3) és (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(3) Az importált nem kereskedelmi jellegű, valamint Közösségen belüli behozatal esetén belföldi vállalkozónak nem minősülő természetes személy által saját célú felhasználásra behozott termék után nem keletkezik termékdíj-fizetési kötelezettség.

(4) A termékdíjköteles termék termékdíját nem kell megfizetni az importált termékekre, amennyiben

a) a termék változatlan formában és állapotban épül be az aktív feldolgozás esetén végleges rendeltetéssel külföldre – ideértve más közösségi tagállam területét is – kiszállított késztermékbe, továbbá

b) a termék változatlan formában és állapotban külföldre – ideértve más közösségi tagállam területét is – kiszállításra kerül,

c) a termék passzív feldolgozást követő visszahozatalakor a befizetési bizonylattal igazolják, hogy a feldolgozási célra kivitt termékdíjköteles termék után a termékdíjat megfizették.”

(2) A Kt. 5/C. §-ának (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(8) A hulladékká vált egyéb hőolajtermékből a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hgt.) 4. számú mellékletében meghatározott R9 eljárással előállított termékdíjköteles termék után termékdíj-fizetési kötelezettség nem keletkezik.”

8. § (1) A Kt. 7. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. § (1) A Minisztérium a külön jogszabályokban meghatározott feltételek szerint a (3) bekezdésben meghatározott termékek hulladékának hasznosítása érdekében, a környezetvédelmi termékdíjből befolyó összeg terhére hulladékhasznosító szolgáltatásokat vásárolhat (a továbbiakban: szolgáltatásmegrendelés), mely szolgáltatásmeg-

rendelés mentes a külön jogszabályokban meghatározott adófizetési kötelezettség alól.”

(2) A Kt. 7. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A szolgáltatásmegrendelés kiterjed a gumiabroncs, a hűtőberendezés, a hűtőközeg, a csomagolás, az akkumulátor, valamint az elektromos és elektronikai berendezés hulladékának jogszabályban meghatározott hasznosítására.”

9. § A Kt. 8. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„8. § A 7. § (1) bekezdésében foglaltak teljesítését a Minisztérium külön jogszabályban meghatározottak alapján ellenőrzi.”

10. § (1) A Kt. 12. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Cskt. alapja a csomagolás tömege, illetőleg a kereskedelmi csomagolás esetében a csomagolás darabszáma.”

(2) A Kt. 12. §-ának (3)–(6) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(3) Nem kell megfizetnie az éves szinten

a) bor esetében 10 000 darabnál,

b) alkoholtermék, köztes alkoholtermék, sör, alkoholmentes sör, nem szénsavas üdítő, szörp esetében 75 000 darabnál,

c) szénsavas üdítő, ásványvíz, kristályvíz, szikvíz, ivóvíz esetében 200 000 darabnál

nem nagyobb mennyiséget csomagoló a 2. § (1) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott kötelezettségnek a 2. számú melléklet I.2.1. pontjában meghatározott „Ú” termékdíjtétel alapján számított termékdíjat.

(4) Nem terheli termékdíj-fizetési kötelezettség a 2. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott kötelezettséget, amennyiben nem rendelkezik

a) városban legalább 50 m², vagy

b) községben legalább 100 m²

alapterületű üzlethelyiséggel.

(5) A Cskt. termékdíjtételeit a 2. számú melléklet tartalmazza.

(6) A 2. § (1) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott kötelezett a 2. számú melléklet I. pontja, a 2. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott kötelezett a 2. számú melléklet II. pontja szerinti termékdíjtételeket fizeti meg.”

11. § A Kt. 13. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„13. § A külön jogszabály alapján kialakított betétdíjas rendszert e törvény rendelkezéseivel összhangban kell létrehozni.”

12. § A Kt. 19/E. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„19/E. § (1) Termékdíjat kell fizetni az elektromos és elektronikai berendezés (a továbbiakban: Ekt.) után.

(2) A termékdíj alapja az elektromos és elektronikai berendezés tömege.

(3) Az Ekt. termékdíjtételeit a 9. számú melléklet tartalmazza.”

13. § (1) A Kt. 20. §-ának c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(20. § *E törvény alkalmazásában:*)

„c) *hasznosítás*: a hulladéknak vagy valamely összetevőjének termelésben vagy szolgáltatásban – a Hgt. 18. § (1) és (2) bekezdéseiben felsorolt eljárások valamelyikének alkalmazásával – történő felhasználása;”

(2) A Kt. 20. §-ának x)–aa) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„x) *elektromos és elektronikai berendezés*: legfeljebb 1000 V váltakozó feszültségű, illetve 1500 V egyenfeszültségű árammal működő berendezés, amelynek rendeltetésszerű működése elektromágneses mezőktől vagy villamos áramtól függ, ideértve az elektromágneses mező, illetve a villamos áram előállítását, mérését, átvitelét biztosító eszközöket is;

y) *a környezetvédelmi termékdíj nettó összege*: a kötelezettséget terhelő, az adómegállapítási időszakban keletkezett termékdíj-fizetési kötelezettség és a levonható, illetőleg visszaigényelhető termékdíj különbözete;

z) *hasznosítást koordináló szervezet*: a Hgt. 11. §-ában meghatározott szervezet;

zs) *kereskedelmi csomagolás*: alkoholtermék, sör, bor, köztes alkoholtermék, üdítőital, szörp, ásványvíz, kristályvíz, szikvíz, valamint az ivóvíz – a csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének részletes szabályairól szóló 94/2002. (V. 5.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti – csomagolása, továbbá a műanyag (bevásárló-reklám) táskák;

aa) *rétegzett italcsomagolás*: az a legalább 75%-ban papír alapanyagú (karton) csomagolás, amely aszeptikus technológiával töltött folyékony élelmiszer tárolására szolgál.”

14. § A Kt. 21. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a környezetvédelmi termékdíjmentesség mértékét és a mentesség megadásának részletes feltételeit rendeletben állapítsa meg.”

15. § A Kt.

a) 2. számú melléklete helyébe e törvény 1. számú melléklete,

b) 5–6. számú melléklete helyébe e törvény 2–3. számú melléklete,

c) 8. számú melléklete helyébe e törvény 4. számú melléklete,

d) 9. számú melléklete helyébe e törvény 5. számú melléklete

lép.

Záró és átmeneti rendelkezések

16. § E törvény 2006. január 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvény módosításáról szóló 2004. évi CIII. törvény hatályát veszti.

17. § Az elektromos és elektronikai berendezések esetében a 2006. évre vonatkozó hulladékhasznosítói szolgáltatás megrendelés pályázatának kiírási határideje: 2006. április 30.

18. § E törvény tervezetének a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, a 98/48/EK irányelvvel módosított 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 8. cikkének (1) bekezdésében előírt eljárás szerinti bejelentése a csomagolásról és a csomagolás hulladékról szóló 94/62/EK tanácsi irányelv 16. cikkének (1)–(2) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel megtörtént.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

1. számú melléklet
a 2005. évi CLXVII. törvényhez

[2. számú melléklet
az 1995. évi LVI. törvényhez]

**A csomagolás termékdíjtételei,
valamint a számított termékdíjtételek
meghatározása**

I. A csomagolás díjtétele

1. Termékdíjtételek a csomagolás anyaga alapján

Termékdíjköteles termék előállított csomagolás anyaga	2006. január 1-jétől termékdíjtétel (Ft/kg)
Műanyag	36
Társított	44
Alumínium	16
Fém (kivéve alumínium)	13
Papír, fa, természetes alapú textil	16
Üveg	6
Egyéb	44

2. Termékdíjtételek, valamint a számított termékdíjtételek meghatározása a kereskedelmi csomagolásra

2.1. Számított termékdíjtételek meghatározása

$T = A * (H + \dot{U})$, ahol

$\dot{U} = \dot{u} * (h_t - h)$, ha $a \geq h$, akkor $a (h_t - h)$ értéke 0

T = számított termékdíjtétel

A = a termékdíjköteles termék összes mennyisége (db)

H = hasznosításra vonatkozó termékdíjtétel a

2.2. a) pont alapján (Ft/db)

$\dot{U}$ = a teljesített és az előírt forgalomba hozatalra vonatkozó újrahazsnálási arány különbsége alapján számított termékdíjtétel (Ft/db)

$\dot{u}$ = forgalomba hozatalra vonatkozó újrahazsnálási termékdíjtétel a 2.2. b) pont alapján (Ft/%/db)

h_t = a mentesség feltételeként meghatározott forgalomba hozatalra vonatkozó újrahazsnálási arány mértéke %-ban

h = teljesített forgalomba hozatalra vonatkozó újrahazsnálási arány mértéke %-ban

2.2. A díjtételek

a) „H” díjtétel

Termékdíjköteles csomagolás	Termékdíjtétel 2006. január 1-jétől (Ft/db)
Műanyag palack 1,5 literig	10
Műanyag palack 1,5 liter felett	20
Műanyag (bevásárló-reklám) táska 3 literig	3
Műanyag (bevásárló-reklám) táska 3,001–20 liter között	10
Műanyag (bevásárló-reklám) táska 20 liter felett	25
Üveg 1 literig	3
Üveg 1 liter felett	10
Társított csomagolás 1,5 literig	
Rétegzett italcsomagolás	12
Egyéb	25
Társított csomagolás 1,5 liter felett	
Rétegzett italcsomagolás	25
Egyéb	45
Fémdoboz 1,0 literig	30
Fémdoboz 1,0 liter felett	60

b) „ú” díjtétel

Termékdíjköteles csomagolás	Termékdíjtétel 2006. január 1-jétől (Ft/%/db)
Műanyag palack 1,5 literig	0,25
Műanyag palack 1,5 liter felett	0,45
Üveg 1 literig	0,25
Üveg 1 liter felett	0,45
Társított csomagolás 1,5 literig	
Rétegzett italcsomagolás	0,20
Egyéb	0,50

Termékdíjköteles csomagolás	Termékdíjtétel 2006. január 1-jétől (Ft/%/db)
Társított csomagolás 1,5 liter felett	
Rétegzett italcsomagolás	0,40
Egyéb	0,80
Fémdoboz 1,0 literig	0,25
Fémdoboz 1,0 liter felett	0,45

*II. A kereskedelmi csomagolás első továbbforgalmazó
vevőjére vonatkozó termékdíjtételek*

Termékdíjtételek, valamint a számított termékdíjtételek meghatározása a kereskedelmi csomagolás után.

Termékdíjköteles kereskedelmi csomagolás	Termékdíjtétel 2006. január 1-jétől (Ft/%/db)
Műanyag palack 1,5 literig	0,25
Műanyag palack 1,5 liter felett	0,45
Üveg 1 literig	0,25
Üveg 1 liter felett	0,45
Társított csomagolás 1,5 literig	
Rétegzett italcsomagolás	0,20
Egyéb	0,50
Társított csomagolás 1,5 liter felett	
Rétegzett italcsomagolás	0,40
Egyéb	0,80
Fémdoboz 1,0 literig	0,30
Fémdoboz 1,0 liter felett	0,60

$T = A * K$, ahol

$K = k * (h_t - h)$, ha a $h > h_t$, akkor a $(h_t - h)$ értéke 0

T = számított termékdíjtétel

A = a termékdíjköteles termék összes mennyisége (db)

k = beszerzésre vonatkozó újrahazsnálási termékdíjtétel (Ft/%/db)

h_t = a mentesség feltételenként meghatározott beszerzésre vonatkozó újrahazsnálási arány mértéke %-ban

h = teljesített beszerzésre vonatkozó újrahazsnálási arány mértéke %-ban

*2. számú melléklet
a 2005. évi CLXVII. törvényhez*

*[5. számú melléklet
az 1995. évi LVI. törvényhez]*

Az egyéb köolajtermékek termékdíjtételei

Termékdíjköteles termék	2006. január 1-jétől termékdíjtétel (Ft/kg)
Kenőolaj	97

*3. számú melléklet
a 2005. évi CLXVII. törvényhez*

*[6. számú melléklet
az 1995. évi LVI. törvényhez]*

Az akkumulátorok termékdíjtételei

Termékdíjköteles termék	2006. január 1-jétől termékdíjtétel (Ft/kg)
Elektrolittal feltöltött akkumulátorok	112
Elektrolittal fel nem töltött akkumulátorok	156
Rádiótelefon akkumulátorok	1000

*4. számú melléklet
a 2005. évi CLXVII. törvényhez*

*[8. számú melléklet
az 1995. évi LVI. törvényhez]*

A reklámhordozó papírok termékdíjtétele

Termékdíjköteles termék	2006. január 1-jétől termékdíjtétel (Ft/kg)
Reklámhordozó papír	26

*5. számú melléklet
a 2005. évi CLXVII. törvényhez*

*[9. számú melléklet
az 1995. évi LVI. törvényhez]*

**Az elektromos és elektronikai berendezések
termékdíjtétele**

Termékdíjköteles termékkör	2006. január 1-jétől termékdíjtétel (Ft/kg)
Háztartási nagygépek, kivéve a hűtőberendezés	83
Háztartási kisgépek	83
Információs (IT) és távközlési berendezések, kivéve a rádiótelefon készülék	90
Szórakoztató elektronikai cikkek	100
Elektromos és elektronikus barkácsgépek, szerszámok, kivéve a helyhez kötött, nagymeretű ipari szerszámok	83
Játékok, szabadidős és sportfelszerelések	100
Ellenőrző, vezérlő és megfigyelő eszközök	90
Adagoló automaták	92
Rádiótelefon készülék	1000

A Kormány rendeletei

A Kormány 302/2005. (XII. 25.) Korm. rendelete

a hatósági élelmiszer-ellenőrzés rendjéről

1. §

E rendelet célja az élelmiszerekről szóló 2003. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 11. §-ának (1) bekezdésben megjelölt hatósági élelmiszer-ellenőrzés szakterületek szerinti részletes megosztásával annak biztosítása, hogy

a) a Magyar Köztársaság területén csak olyan élelmiszer legyen forgalmazható, amely nem veszélyezteti a fogyasztók egészségét, ha az az előírások szerint és rendeltetésszerűen kerül felhasználásra, illetve fogyasztásra, továbbá amely alkalmas a rá vonatkozó minőségi előírásokban rögzített követelmények kielégítésére;

b) az élelmiszerek hatósági ellenőrzésében résztvevő szervezetek koordináltan, a fogyasztók egészségének védelmét szem előtt tartva lássák el feladataikat.

2. §

(1) E rendelet hatálya az élelmiszerek hatósági ellenőrzését külön jogszabályok szerint végző és koordináló szervekre terjed ki.

(2) E rendelet végrehajtása során

a) az Étv. 2. §-ában,

b) az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 178/2002/EK rendelet) 2–3. cikkében,

c) az élelmiszer-higiéniáról szóló, 2004. április 24-i 852/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikkében,

d) a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló, 2004. április 29-i 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 882/2004/EK rendelet) 2. cikkében

foglalt fogalommeghatározásokat kell alkalmazni.

(3) E rendelet alkalmazásában

a) *közegészségügyi hatóság*: az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat megyei (fővárosi), illetve városi (fővárosi kerületi) intézetei;

b) *állategészségügyi hatóság*: a megyei (fővárosi) állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás;

c) *növényvédelmi hatóság*: a Növény- és Talajvédelmi Központi Szolgálat, a megyei növény- és talajvédelmi szolgálatok, valamint a növényvédelmi igazgatás szervezetének keretében működő Zöldség-Gyümölcs Minőség-ellenőrzési Szolgálat;

d) *fogyasztóvédelmi hatóság*: a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és a területi fogyasztóvédelmi felügyelőségek.

3. §

(1) A közegészségügyi hatóság

a) ellenőrzést végez az élelmiszerláncához tartozó bármely területen és helyen élelmiszer-eredetű megbetegedés vagy annak gyanúja, illetve az emberi egészségre veszélyes élelmiszer forgalomba kerülése esetén, a (2) bekezdésben meghatározott területeken az állategészségügyi hatóság egyidejű értesítésével;

b) az élelmiszer-előállítás területén ellenőrzi a külön jogszabály* szerinti élelmezés- és környezet-egészségügyi előírások betartását, az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagok megfelelőségét, a különleges táplálkozási célú élelmiszerek előállítását;

c) az élelmiszer-forgalmazás területén ellenőrzi

ca) az élelmiszer-forgalmazó helyeken az élelmezés- és környezet-egészségügyi előírások betartását,

cb) az élelmiszer-forgalmazó helyekre vonatkozó élelmiszer-higiéniái követelmények teljesítését,

cc) a harmadik országból belépő, nem állati eredetű élelmiszerek élelmiszer-biztonsági megfelelőségét, kivéve a harmadik országból érkező növényi eredetű élelmiszereket növényvédőszer-maradék, nehézfémtartalom és növényi károsító vonatkozásában, a forgalomba hozatalt megelőzően;

d) a vendéglátás és közétkeztetés (a továbbiakban együtt: vendéglátás) területén ellenőrzi a helyek élelmiszer-higiéniái és a termékek élelmiszer-biztonsági megfelelőségét, valamint a közegészségügyi előírások betartását.

(2) Az állategészségügyi hatóság

a) az élelmiszer-előállítás területén ellenőrzi az élelmiszer-előállító helyek élelmiszer-higiéniái megfelelőségét, a feldolgozásra kerülő alapanyagok, valamint az élelmiszerek élelmiszer-biztonsági és élelmiszer-minőségi megfelelőségét, továbbá elbírálja az élelmiszerek fogyaszthatóságát;

b) az élelmiszer-forgalmazás területén ellenőrzi az élelmiszerekre vonatkozó élelmiszer-biztonsági és az élelmiszer-biztonsághoz közvetlenül kapcsolódó, valamint az

* Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény III. Fejezet, 2–3. Cím.

előállítók felelősségi körébe tartozó minőségi követelmények teljesülését, ellenőrzi az élelmiszerek fogyaszthatóságát, valamint a forgalmazás során keletkező állati eredetű melléktermékek kezelését és ártalmatlanná tételét állatjárványügyi szempontból;

c) a vendéglátás területén – állatjárvány fennállása vagy annak gyanúja esetén, a közegészségügyi hatóság egyidejű értesítésével – vizsgálja az állategészségügyi-járványvédelmi előírások betartását;

d) ellenőrzi a harmadik országból belépő állati eredetű élelmiszerek élelmiszer-biztonsági és minőségi megfelelését.

(3) A növényvédelmi hatóság

a) vizsgálja

aa) a forgalomba hozott, illetve harmadik országból érkező feldolgozatlan és feldolgozott növényi eredetű mezőgazdasági termékeket és élelmiszereket növényvédőszer-maradék és növényi károsító vonatkozásában,

ab) a feldolgozatlan növényi eredetű mezőgazdasági termékek nehézfém tartalmát,

ac) a fogyasztásra szánt gyümölcsök és zöldségek minőségét;

b) mintát vesz más hatóság részére a harmadik országból érkező nem állati eredetű élelmiszerekből.

(4) A fogyasztóvédelmi hatóság a 178/2002/EK rendelet szerinti kiskereskedelem területén vizsgálja – a külön jogszabályban meghatározott hatáskörében eljárva – a fogyasztóknak szánt, forgalomba hozatalra kerülő termékek minőségét, jelölését, csomagolását, származását, reklámozását, valamint a forgalmazás egyéb, jogszabályokban előírt feltételeit.

(5) Az Országos Borminősítő Intézet az előállítás és a forgalmazás területén ellenőrzi a szőlőtermesztésről, valamint a borgazdálkodásról szóló jogszabályokban foglaltak betartását a belföldön forgalomba kerülő, közfogyasztásra szánt, továbbá az export és import borok, borpárlatok, bórászati készítmények vonatkozásában.

4. §

(1) Az állategészségügyi, növényvédelmi és közegészségügyi hatóság – a vámhatósággal együttműködve – összehangolt közös ellenőrzéseket végez élelmiszerlogisztika és nagykereskedelmi raktárakban, üzletláncok elosztó központjaiban és szükség szerint a közutakon az élelmiszerek dokumentációjának, eredetének, nyomon követhetőségének ellenőrzésére. A vámhatóság a közös ellenőrzések során a feladat- és hatáskörébe tartozó ellenőrzési feladatokat – így különösen az élelmiszer-szállítmányok közötti ellenőrzését – látja el.

(2) A közegészségügyi hatóság a 3. § (3) bekezdésének aa) pontja szerinti vizsgálat során – amennyiben az harmadik országból érkező, növényi eredetű élelmiszerek

határállomási ellenőrzésére irányul – együttműködik a növényvédelmi hatósággal, valamint a vámhatósággal.

(3) Az állategészségügyi hatóság a 3. § (2) bekezdésének d) pontja szerinti vizsgálat során együttműködik a vámhatósággal.

Záró rendelkezések

5. §

(1) Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg hatályát veszti az élelmiszerek ellenőrzésének rendjéről szóló 21/1998. (IV. 8.) FM–BM–HM–IKIM–NM együttes rendelet.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal létrehozásáról szóló 66/2003. (V. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.)

a) 1. §-ának (3) bekezdésében a „részjogkörrel” szövegrész helyébe a „teljes jogkörrel” szövegrész,

b) 5. §-ának i) pontjában a „kér” szövegrész helyébe a „teszt”, valamint a „szervektől” szövegrész helyébe a „szerveknek” szövegrész lép.

(3) Azokat a folyamatban lévő ügyeket, amelyek az e rendelet 3. §-a szerinti feladatmegosztás alapján e rendelet hatálybalépését követően más hatóság feladatkörébe tartoznak, az a hatóság zárja le, amelynél az eljárás megindult.

(4) Az R. – e rendelet 7. §-ának (2) bekezdésével megállapított – 6. §-ának (5) bekezdése szerinti válságkezelési tervet 2006. január 31-ig el kell fogadni.

(5) Ez a rendelet a következő közösségi rendeletek végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg:

a) az Európai Parlament és a Tanács 852/2004/EK rendelete (2004. április 29.) az élelmiszer-higiéniáról [2. cikk (1) bekezdés d) pontja],

b) az Európai Parlament és a Tanács 853/2004/EK rendelete (2004. április 29.) az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról (2. cikk 2. pontja),

c) az Európai Parlament és a Tanács 854/2004/EK rendelete (2004. április 29.) az emberi fogyasztásra szánt állati eredetű termékek hatósági ellenőrzésének megszervezésére vonatkozó egyedi szabályok megállapításáról [2. cikk (1) bekezdés c) pontja],

d) az Európai Parlament és a Tanács 882/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről (13. cikk, 31. cikk, 41. cikk, 44. cikk, 53. cikk).

6. §

Az R. a következő 5/A. §-sal egészül ki:

„5/A. § (1) E § alkalmazásában

a) *többéves nemzeti ellenőrzési terv*: a 882/2004/EK rendelet 41. cikke szerinti integrált többéves nemzeti ellenőrzési terv élelmiszer-ellenőrzésre vonatkozó része;

b) *éves nemzeti ellenőrzési terv*: a hatósági élelmiszer-ellenőrzést végző hatóságok – az a) és c) pont szerinti tervek figyelembevételével elkészített – saját éves munkaterve alapján, a Hivatal koordinációjával összeállított nemzeti élelmiszer-ellenőrzési terv;

c) *koordinált ellenőrzési terv*: a 882/2004/EK rendelet 53. cikke szerinti terv élelmiszer-ellenőrzésre vonatkozó része.

(2) A többéves nemzeti ellenőrzési terv elkészítését a Hivatal koordinálja. A terv elkészítése során a vámhatóság közreműködését is igénylő feladatok tekintetében a Vám- és Pénzügyőrség véleményét ki kell kérni. A tervet az egészségügyi miniszter a földművelésügyi és vidékfejlesztési, valamint az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszterrel egyetértésben fogadja el. A tervet az Egészségügyi Minisztérium, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium hivatalos lapjában közzé kell tenni.

(3) Az élelmiszer-ellenőrző hatóságokat felügyelő szervek az éves munkaterveiket legkésőbb a tárgyév január 15-ig megküldik a Hivatal részére, amely ezeket a tárgyév február végéig egyezteteti. Az egyeztetett munkaterveket – a kiemelt ellenőrzési feladatok figyelembevételével – az élelmiszer-ellenőrző hatóságokat felügyelő szerv hagyja jóvá.

(4) A hatóságokat felügyelő szervek az éves munkatervek keretében végzett első félévi ellenőrzésekről tájékoztatás céljából a tárgyév szeptember 1-jéig összefoglalót küldenek a Hivatalnak.

(5) A 882/2004/EK rendelet 44. cikke szerinti éves országjelentés elkészítéséhez szükséges, az élelmiszer-ellenőrző hatóságok tárgyévét megelőző évi tevékenységéről szóló összefoglaló jelentést a hatóságokat felügyelő szervek minden év március 1-jéig a Hivatalnak megküldik.

(6) Az Európai Unió által kiemelten kezelt területeket érintő, a koordinált ellenőrzési tervben meghatározott feladatok megosztását a Hivatal koordinálja.

(7) A (2) bekezdés szerinti koordináció során a Hivatal különösen a kiemelt ellenőrzési feladatokra tesz javaslatokat a hatóságokat felügyelő szerveknek.

(8) Az éves és a többéves nemzeti ellenőrzési terv alapján elvégzendő ellenőrzéseket és azok ütemezését az ott meghatározott szempontrendszer szerint a hatóságok önállóan, illetve amennyiben az ellenőrzés jellegéből adódik, együttesen teljesítik, illetve határozzák meg. A vámhatóság közreműködését is igénylő feladatok ütemezésének egyeztetésébe a Vám- és Pénzügyőrséget is be kell vonni.

(9) A többéves nemzeti ellenőrzési tervből adódó ellenőrzésekről, valamint a saját ellenőrzési tervben foglalt, továbbá az előbbiektől függetlenül szükségessé vált ellenőrzésekről és laboratóriumi vizsgálatokról a hatóságokat felügyelő szervek a Hivatalt tájékoztatják, majd a tevékenységről a Hivatalnak összefoglaló értékelést küldenek.

(10) A Hivatal a rendelkezésére bocsátott adatok alapján az élelmiszer-biztonsági helyzetről félévenként összefoglaló tájékoztatást ad az illetékes minisztériumok és a Miniszterelnöki Hivatal részére.”

7. §

(1) Az R. 6. §-ának (2) bekezdése helybe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az (1) bekezdés szerinti szervek a rendkívüli helyzetekről – olyan eseményekről vagy veszélyekről, amelyek a fogyasztók széles körét érintő egészségkárosodást okozhatnak – és az ezekkel kapcsolatban megtett intézkedésekről, valamint minden, a 178/2002/EK rendelet 50. cikkében meghatározott esetben a Hivatalt haladéktalanul kötelesek tájékoztatni.”

(2) Az R. 6. §-a a (3) bekezdését követően a következő (4)–(6) bekezdésekkel egészül ki, egyidejűleg az eredeti (4) bekezdés számozása (7) bekezdésre változik:

„(4) A Hivatalt az élelmiszer- és takarmány-ellenőrző hatóságok tevékenységének, valamint a külön jogszabály szerinti élelmiszer-ellenőrzési tervek elkészítésének hatékony koordinációja, illetve a rendkívüli helyzetek esetén szükséges gyors, összehangolt reagálás érdekében Hatósági Koordinációs Csoport segíti. A Hatósági Koordinációs Csoport tagjai a következők: valamennyi élelmiszer- és takarmány-ellenőrzésben érintett minisztérium, hatóság, továbbá a Pénzügyminisztérium, valamint Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága egy-egy kijelölt kapcsolattartó személye, illetve annak megnevezett helyettesítője.

(5) A Hivatal a soron kívüli intézkedések koordinációja keretében összeállítja az élelmiszer- és takarmány-biztonsági válságkezelés során követendő intézkedési és kommunikációs tervet (a továbbiakban: válságkezelési terv), amelyet az egészségügyi miniszter a hatóságokat felügyelő miniszterek egyetértését követően hagy jóvá.

(6) Az import és export élelmiszerek és takarmányok ellenőrzése tekintetében a Vám- és Pénzügyőrség köteles a Hivatallal szorosan együttműködni, és minden elvárható segítséget és információt megadni a Hivatal hatékony koordinációjának elősegítése érdekében. A Vám- és Pénzügyőrség ennek keretében különösen a Hivatal rendelkezésére bocsátja – a vámtitok kivételével – a feladatkörében tudomására jutott, az élelmiszer-biztonság szempontjából jelentős áruforgalmi és határellenőrzési adatokat, szükség esetén értesíti a Hivatalt és az (1) bekezdés szerinti szerveket.”

8. §

(1) Az R. 7. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
 „(4) Ez a rendelet a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló, 2004. április 29-i 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (13. cikk, 31. cikk, 41. cikk, 44. cikk, 53. cikk) végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.”

(2) Az R. melléklete a következő 6. ponttal egészül ki:
 „6. Országos Borminősítő Intézet”

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
 a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

A Kormány 303/2005. (XII. 25.) Korm. rendelete

**a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaság
által a központi költségvetés terhére,
a Kormány készfizető kezessége mellett vállalható
nem-piacképes kockázatú biztosítások feltételeiről
szóló 312/2001. (XII. 28.) Korm. rendelet
módosításáról**

A Kormány a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló, többször módosított 1994. évi XLII. törvény 26. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

(1) A Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaság által a központi költségvetés terhére, a Kormány készfizető kezessége mellett vállalható nem-piacképes kockázatú biztosítások feltételeiről szóló 312/2001. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-a (1) bekezdésének c) és d) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

[E rendelet alkalmazásában:]

„c) *külföldi vállalkozás*: olyan külföldi székhelyű gazdasági társaság, amely vállalkozás létrehozásával a biztosított e vállalkozásban közvetlenül, illetve más hazai és külföldi vállalkozása(i) útján közvetetten tőkebefektetés-

sel rendelkezik, vagy amelybe tőkebefektetést kíván eszközölni;

d) *külföldi vállalkozásba befektetett tőke és annak hozama*:

da) *külföldi vállalkozásba befektetett tőke*: a c) pontban meghatározott külföldi vállalkozás javára teljesített pénzbeli befizetés, nem pénzbeli betét,

db) *külföldi vállalkozásba befektetett tőke hozama*: a c) pontban meghatározott külföldi vállalkozásból származó osztalék, nyereségrészesedés, tulajdonosi hitel miatt felmerült kamat, prémium, továbbá bármilyen, a külföldi vállalkozás székhelye szerinti ország joga alapján harmadik országba irányuló tőkebefektetésből származó jövedelem;”

(2) Az R. 2. §-ának (1) bekezdése a következő f)–j) ponttal egészül ki:

[E rendelet alkalmazásában:]

„f) *állami adós által vállalt szerződéses kötelezettség*: a 4. § (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott szerződéseket érintően a harmadik országba irányuló tőkebefektetéshez kapcsolódóan az a) pontban foglalt meghatározásnak megfelelő harmadik országbeli állami adós szerződő által szerződésben vállalt kötelezettsége,

g) *bankgarancia*: ajánlati, előleg-visszafizetési, teljesítési, jölteljesítési, szavatossági bankgarancia,

h) *export*: olyan termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás, amelyet a gazdálkodó szervezet a számviteli szabályok szerint exportárbevételként számol el azzal, hogy a szolgáltatás nyújtás teljesítésének helye a szerződésben – az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény előírásaitól függetlenül meghatározott – egyértelműen rögzített, a magyar államhatáron kívüli azon terület (külföld), ahol a vevő a szolgáltatást igénybe veszi, élvezi,

i) *szállítói hitel*: olyan tagállami származású áruk vagy szolgáltatások exportjáról szóló, egy vagy több szállító és egy vagy több vevő közötti kereskedelmi szerződésre vonatkozik, ahol a vevő(k) vállalja (vállalják), hogy a szállító(k)nak készpénzzel vagy hitelmegállapodás keretében fizet(nek),

j) *vevőhitel*: olyan kereskedelmi szerződést finanszírozó, egy vagy több pénzügyi intézmény és egy vagy több kölcsönvevő közötti, egy vagy több tagállamból származó termékek és szolgáltatások exportjáról szóló hitelszerződésre vonatkozik, ahol a hitelintézet(ek) vállalja (vállalják), hogy a szállító(k)nak a kölcsön alapjául szolgáló ügylet alapján készpénzben fizet(nek) a vevő(k)/kölcsönvevő(k) nevében, míg a vevő(k)/kölcsönvevő(k) lejáratkor visszafizetik azt a hitelintézet(ek)nek.”

2. §

Az R. 2. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Jelen rendelet alkalmazásában a külföldi vállalkozásnak nyújtott tulajdonosi hitel, illetve a tulajdonos által a külföldi vállalkozás hitelfelvételéhez vállalt jogszabály-

ban nevesített fizetési kötelezettség ugyanolyan megítélés alá esik, mint a 2. § (1) bekezdés *da*) pontja szerinti befektetett tőke;”

3. §

Az R. 3. §-ának *b*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A biztosítás alanyai egyrészről a Mehib Rt, mint biztosító, másrészről]

„*b*) a külföldi vállalkozásba közvetlenül, illetve közvetlen befektető belföldi gazdálkodó szervezet,”

4. §

(1) Az R. 4. §-a (1) bekezdésének *e*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A Mehib Rt. által biztosítható:]

„*e*) a külföldi vállalkozásba befektetett tőke és annak hozama;”

(2) Az R. 4. §-ának (1) bekezdése a következő *g*) ponttal egészül ki:

[A Mehib Rt. által biztosítható:]

„*g*) a 2. § (1) bekezdésének *g*) pontjában foglalt bankgarancia, amennyiben az olyan exportirányú külkereskedelmi szerződéshez kapcsolódik, amelynek finanszírozása a Gazdasági és Együttműködési Fejlesztési Szervezet (a továbbiakban: OECD) „A hivatalosan támogatott exporthitelek irányelveiről szóló megállapodás” (a továbbiakban: Megállapodás) hatálya alá esik.”

5. §

(1) Az R. 4. §-a (3) bekezdésének *d*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A biztosítás nem terjed ki:]

„*d*) a bankgarancia biztosítását kivéve, azokra a károkra, amelyek a külkereskedelmi szerződés teljesítésében résztvevők nem szerződés szerinti teljesítéséből származnak,”

(2) Az R. 4. §-a (3) bekezdésének *h*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A biztosítás nem terjed ki]

„*h*) a bankgarancia biztosítása esetén a bankgarancia díjára.”

6. §

(1) Az R. 5. §-ának *b*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A nem-piacképes kockázatú biztosítási események a következők:]

„*b*) egyedi ügyletek esetén az adós vagy kezeze fizetési késedelme, nem egyedi ügyleteknél az adós vagy kezeze nem fizetése;”

(2) Az R. 5. §-ának *c*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A nem-piacképes kockázatú biztosítási események a következők:]

„*c*) az exportirányú külkereskedelmi szerződés vevő általi jogalap nélküli egyoldalú felmondása vagy az áru átvételének vevő általi jogalap nélküli egyoldalú megtagadása, továbbá a garantőr által nyújtott bankgarancia lehívása;”

(3) Az R. 5. §-ának *j*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A nem-piacképes kockázatú biztosítási események a következők:]

„*j*) a külföldi vállalkozás székhelye szerinti országban végrehajtott államosítás, kisajátítás, háború, polgárháború, forradalom vagy olyan államhatalmi, közigazgatási intézkedés, amely nem teszi lehetővé a külföldi vállalkozásba befektetett tőkének, annak hozamának biztosított részére történő átutalását.”

(4) Az R. 5. §-a a következő *m*) ponttal egészül ki:

[A nem-piacképes kockázatú biztosítási események a következők:]

„*m*) harmadik országbeli szerződő szerződésszegése, amennyiben a biztosított (vagy a biztosított nevében a külföldi vállalkozás) a 2. § (1) bekezdésének *f*) pontjában meghatározott harmadik országbeli szerződővel szemben, a javára meghozott bírósági ítéletnek képtelen érvényt szerezni, feltéve, hogy a bírósági ítélet számszerűsített értékéről szól, és a külföldi vállalkozás harmadik országba irányuló tőkebefektetéséhez kapcsolódó megállapodás szerinti szerződéses kötelezettség szerződő általi nem-teljesítése, vagy a megállapodásnak szerződő általi felmondása miatt következett be.”

7. §

Az R. a 6. §-t követően a következő 6/A. §-sal egészül ki:

„6/A. § Bankgarancia biztosításnál a biztosítási szerződés megkötésének feltétele, hogy a külkereskedelmi szerződés teljesítésére kötelezett a bankgarancia jogalappal történő lehívása esetére hozzájáruljon ahhoz, hogy a Mehib Rt. a biztosítottnak teljesített kárfizetést követően vele szemben visszkereseti igényt érvényesít.”

8. §

(1) Az R. 7. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Mehib Rt. kockázatvállalása az idegen tartalomra akkor terjedhet ki, ha a belföldi gazdálkodó szervezet által teljesített export legalább fele részben magyar származásúnak minősül, illetve, ha a belföldi gazdálkodó szervezet által külföldön megvalósított – 5 millió EUR-t meghaladó – építési, szerelési fővállalkozási szerződés értékének legalább egynegyede magyar származású exportnak minősül. Az e bekezdésben előírtnál kisebb magyar hányad esetén a Mehib Rt. kockázatvállalása az idegen tartalomra nem terjed ki. Építési, szerelési fővállalkozás esetén a részteljesítés elfogadottnak tekintendő, amennyiben a rész-teljesítéskori magyar hányad mértéke megfelel a Mehib Rt. által a biztosítási szerződés kötvényében jóváhagyott kivitelezési ütemtervben előre meghatározott magyar hányadnak.”

(2) Az R. 7. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) A származás megállapítására a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény 19. §-ában, valamint a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet II. Címének 2. fejezetében foglalt rendelkezések az irányadók.”

(3) Az R. 7. §-a a következő (7) és (8) bekezdéssel egészül ki:

„(7) Az áruk magyar származásának megállapítására és igazolására a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény 19. §-ában foglaltak, a közösségi vámjog végrehajtásának részletes szabályairól szóló 15/2004. (IV. 5.) PM rendelet 23. §-ában foglaltak, valamint a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 2454/93/EGK rendelet 48. cikkében foglaltak az irányadók, azzal, hogy a külkereskedelmi tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet minden esetben köteles a származási bizonyítványt az annak kiadására felhatalmazott szervtől beszerezni és azzal az 1. §-ban foglaltak teljesülését a Mehib Rt. felé igazolni.

(8) A Magyarországon bejegyzett székhellyel rendelkező cég által legalább öt éve rendeltetésszerűen használatban lévő gépek, berendezések exportja esetében a Mehib Rt. kockázatviselése azok származására tekintet nélkül kiterjedhet a biztosított export teljes ellenértékére.”

9. §

(1) Az R. 8. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A 4. § (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott biztosítás csak abban az esetben köthető, ha a biztosított által a külföldi vállalkozásban megszerzendő részesedés aránya – figyelembe véve az adott vállalkozásban korábban megszerzett részesedéseket is – meghaladja külföl-

di vállalkozás jegyzett tőkéjének, illetve ennek hiányában saját tőkéjének 10%-át.”

(2) Az R. 8. §-a (2) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Nem köthető olyan biztosítási szerződés, amelyben a biztosítási esemény állami adós esetén az 5. § b)–j) pontjaiba és l) pontjába, magánadós esetében pedig a az 5. § a)–j) pontjaiba, valamint l) pontjába tartozik, és]

„b) a futamidő (a gyártási és hitelezési idő együtt) kevesebb, mint két év, kivéve, ha olyan, a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: KKV törvény) meghatározásának megfelelő mikro-, kis- és középvállalatok exporthiteleihez kapcsolódik, amelyek KKV törvény éves nettó árbevételre vonatkozó előírásainak értelemszerű alkalmazásával számított éves exportforgalma nem haladja meg a 2 000 000 EUR-t. Az e pontban meghatározott kivétel nem vonatkozik a 4. § (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott biztosításra.”

(3) Az R. 8. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A Mehib Rt. igazgatósága az egyes országokat két éven belüli, valamint két éves és két éven túli lejáratú üzletekre vonatkozó kockázati kategóriába sorolja be. A két éves és két éven túli kockázati kategória megállapításánál figyelembe veszi az OECD országgkockázati besorolását. Az igazgatóság legalább évente meghatározza a következő üzleti évre szóló, az egyes országokra vonatkozó fedezeti politikáját.”

10. §

Az R. 9. §-a (4) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A Mehib Rt. által fizetendő biztosítási összegből a biztosítottat az összeg legalább 5%-ának megfelelő önrészesedés terheli, kivéve]

„a) a külföldi vállalkozásba befektetett tőke és annak hozamának biztosítását, amely esetben az önrész legalább 20%,”

11. §

(1) Az R. 11. §-ának (1) bekezdése a következő mondatral egészül ki:

„A Mehib Rt. a két évnél rövidebb futamidejű ügyletekre vonatkozó díjakat az exportfinanszírozók által a szóban forgó kockázatvállalásra a hasonló szolgáltatást nyújtó, az Európai Unió tagállamaiban székhellyel rendelkező hitelbiztosítók által felszámított díjakhoz igazítja, figyelembe véve a külföldi vásárlók korlátozott számát, a finanszírozott vállalkozás jellegzetességeit és a járulékos költségeket.”

(2) Az R. 11. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az (1) bekezdés szerint felszámított, a két éves és két éven túli lejáratú szerződésekhez kapcsolódó díj nem lehet alacsonyabb az OECD Megállapodásban előírtak alapján felszámítandó minimális díjszintnél. A felszámított díjnak tükröznie kell a biztosító által a kötvényben vállalt kockázatokat, és fedeznie kell a Mehí Rt. hosszú távú működési költségeit. A két éves lejáratot el nem érő szerződések esetén a biztosítás díjtételét a két éves és két éven túli lejáratú szerződésekre vonatkozó díjtétel-számítással azonos elvek szerint kell meghatározni.”

12. §

(1) Az R. a 12. §-t megelőzően a következő alcímmel egészül ki:

„*Meg nem szolgáltat díjak tartaléka*”

(2) Az R. 12. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„12. § (1) A Mehí Rt. a nem-piacképes kockázatu biztosítási tevékenységéhez kapcsolódóan meg nem szolgáltat díjak tartalékát képez, amely a díjfizetés alapját képező biztosítási szerződésekből származó, tárgyét követő évek költségeinek és ráfordításainak fedezetére szolgál.

(2) A meg nem szolgáltat díjak tartalékát annak szükséges szintjéig a mérleg fordulónapjával kell megképezni. Ha a meg nem szolgáltat díjak tartalékának állománya a szükséges szintet a mérleg fordulónapján meghaladja, akkor az azt meghaladó összeget fel kell használni.

(3) A tartalék szükséges szintjét a Mehí Rt. egyedileg, ügyletenként állapítja meg, a számlázott díjak 80%-ának a biztosított kockázatok lejáratu struktúrája alapján meghatározott, időarányosan meg nem szolgáltat összegében.

(4) A meg nem szolgáltat díjak tartaléka tárgyévi meghatározásának számítási módját és tárgyévi alakulását az éves beszámoló kiegészítő mellékletében kell bemutatni országokként és szerződésenként (ügyletenként) összeítve.

(5) A biztosító a meg nem szolgáltat díjak tartalékának számítási módját és a felhasznált adatokat köteles egyértelműen dokumentálni. A tartalék képzési szabályait a biztosító által készített tartalékolási szabályzat tartalmazza.”

13. §

(1) Az R. 15. §-a (2) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[*(2) A kárfizetési türelmi idő legkisebb időtartama a biztosítási esemény bekövetkeztétől számított*]

„b) 90 nap hitelkockázat és bankgarancia biztosítása esetében,”

(2) Az R. 15. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Abban az esetben, amikor a biztosított egy összegben lejártta teszi a követelést, azonban a kárfizetés az eredeti esedékesség szerint történik, a kárfizetési türelmi időt csak az első kárfizetésre kell alkalmazni.”

14. §

Az R. 17. §-a a következő (5)–(6) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A biztosított követelés egészének egyösszegű azonnali esedékessé válása esetén a Mehí Rt. jogosult a kárt a biztosított hitelszerződés törlesztő-tervében meghatározott eredeti esedékességek szerint megállapítani és annak ütemezése szerint kifizetni a biztosított részére.

(6) A Mehí Rt. a kárfizetéshez szükséges összeget határidős beszédési megbízás benyújtásával igényli a központi költségvetésből.”

15. §

Az R. 18. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az adóssal fennálló biztosított exportirányú külkereskedelmi szerződést, illetve hitelszerződést, valamint a 4. § (1) bekezdésének e) pontját érintő és a bankgaranciára vonatkozó szerződéseket csak a Mehí Rt. előzetes hozzájárulásával lehet módosítani vagy felmondani.”

16. §

Az R. 21. §-ának (3) bekezdése a következőkkel egészül ki:

„A Mehí Rt.-nek a jelen rendelet hatálya alá eső, közép- és hosszú lejáratú, azaz a két éves és két éven túli lejáratú szállítói, illetve vevőhiteket magában foglaló ügyleteire a 2. számú mellékletben foglalt valamennyi eljárást le kell folytatnia. A Mehí Rt. közép- és hosszú lejáratú ügyleteinél a jelen rendeletben rögzített biztosítási feltételektől eltérő feltételeket alkalmazhat, feltéve, hogy az ilyen esetekben a 2. számú melléklet 1, 2., 3. és 4. pontjában foglalt kötelező bejelentési eljárásokat lefolytatja.”

17. §

Az R. 21. §-ának (5) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„Az együttes biztosítás nyújtása esetén a biztosító köteles a 3. számú mellékletben foglalt előírásokat betartani.”

18. §

Az R. e rendelet 1. számú melléklete szerinti 2. számú melléklettel és e rendelet 2. számú melléklete szerinti 3. számú melléklettel egészül ki, egyidejűleg az R. eredeti mellékletének jelölése 1. számú mellékletre változik.

19. §

(1) Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba, rendelkezései – a 16. § és az 1. számú melléklet kivételével – a hatálybalépés után kötött szerződésekre az irányadóak.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az R. 11. §-ának (4) bekezdése, 13. §-a, 14. §-a és 17. §-ának (4) bekezdése.

(3) Ez a rendelet a Tanács 1988. május 7-én kelt, a közép- és hosszú lejáratú fedezettel rendelkező ügyletek exporthitel-biztosításával kapcsolatos főbb rendelkezések összehangolásáról szóló 98/29/EK irányelvnek és Tanács 1984. november 27-én kelt, az Európai közösségek egy vagy több tagállamában kötött egy vagy több alvállalkozói szerződést magában foglaló szerződésre irányuló együttes biztosítékok esetén az állam megbízásából vagy támogatásával eljáró tagállami exporthitel-biztosító szervezetek vagy ilyen szervezetek helyében eljáró közigazgatási egységek kölcsönös kötelezettségeiről szóló 84/568/EGK irányelvnek való megfelelést szolgálja.

20. §

Átmeneti rendelkezések

(1) Az e rendelet hatálybalépését megelőzően kötött szerződések esetében

a) a 2005. december 31-én meglévő várható jövőbeli költségek és díjvisszatérítések fedezetére szolgáló céltartalékot 2006. évi nyitó rendező tételként át kell vezetni a meg nem szolgáltat díjak tartalékába;

b) az a) pont szerinti céltartalékkal nem fedezett szerződésekre az R. e rendelet 12. §-ával módosított 12. §-ának előírásait kell alkalmazni.

(2) A Mehib Rt. felhatalmazást kap arra, hogy e rendelet hatálybalépésekor hatályos biztosítási szerződéseit szükség esetén az e rendelet 13. § (2) bekezdésében és 14. §-ában foglaltaknak megfelelően a biztosítóval közösen módosíthassa.

21. §

E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg az Eximbank által folyósítható kötött segélyhitelek feltételeiről és a se-

gélyhitelnyújtás részletes szabályairól szóló 232/2003. (XII. 16.) Korm. rendelet 25. §-ának (1) bekezdése hatályát veszti.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

1. számú melléklet
a 303/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[2. számú melléklet
a 312/2001. (XII. 28.) Korm. rendelethez]

A 21. § (3) bekezdésében foglaltak teljesítésére vonatkozó eljárások

1. Előzetes értesítés tájékoztatás céljából

a) Amennyiben a Mehib Rt. egy bizonyos ügyletre vagy ügyletcsoportha, egy bizonyos ágazatra vagy ágazatokra, egy bizonyos országra vagy országokra, vagy teljes rendszerre vonatkozóan e rendelet rendelkezéseinél kedvezőbb fedezeti feltételek nyújtásával el szándékozik térni, döntése hatálybalépését megelőzően legalább hét munkanappal értesíteni köteles e szándékáról a többi biztosítót és a Bizottságot, megjelölve a tervezett eltérés okát, amely lehet például a nemzetközi versenyhez történő igazodás, és közölnie kell a felszámításra kerülő megfelelő díjmértéket.

b) Amennyiben a Mehib Rt. az e melléklet 5.1.b) pontja szerinti értesítés kötelezettség teljesítése során bejelentett éves fedezeti politikája szerinti éves értesítésében megadottnál alacsonyabb díjat szándékozik felszámítani, döntése hatálybalépését megelőzően legalább hét munkanappal értesíteni köteles e szándékáról a többi biztosítót és a Bizottságot.

c) Amennyiben a Mehib Rt. egy másik biztosítónak a fenti a) és b) pontok szerinti értesítését követően a kezdeményező értesítőénél kedvezőbb feltételeket kíván nyújtani, döntése hatálybalépését megelőzően legalább hét nappal értesíteni köteles e szándékáról a többi biztosítót és a Bizottságot, megjelölve az általa felszámítani szándékozott díjmértéket.

d) Amennyiben a Mehib Rt. egy országra vagy egy adott ország-csoportra kétoldalú politikai vagy nemzeti érdekből kivételesen olyan országbeli adósokkal kötött ügyletekre kíván fedezetet nyújtani, amelyekre rendes esetben nem nyújt fedezetet, döntése hatálybalépését megelőzően legalább hét munkanappal értesíteni köteles e szándékáról a többi biztosítót és a Bizottságot, megadva az általa felszámítani szándékozott díjmértéket.

2. Utólagos értesítés tájékoztatás céljából

a) Amennyiben a Mehib Rt. úgy dönt, hogy egy bizonyos ügyletre vagy ügyletcsoportha, egy bizonyos ágazatra

vagy ágazatokra, egy bizonyos országra vagy országokra, vagy teljes rendszerére e rendelet rendelkezéseinél kedvezőtlenebb fedezeti feltételek nyújtásával el szándékozik térni, legkésőbb január 31-éig az előző évre vonatkozóan tájékoztatni köteles a többi biztosítót és a Bizottságot.

b) Amennyiben a Mehí Rt. úgy dönt, hogy e melléklet 5.1.b) alpontja szerinti éves értesítésében közzétett országokénti fedezeti politikájának egy vagy több elemét módosítja, erről azonnal értesíti a többi biztosítót és a Bizottságot.

c) Amennyiben a Mehí Rt. az e melléklet 1. pont a), illetve b) alpontja szerinti értesítést követően úgy dönt, hogy ugyanazokat a feltételeket nyújtja, mint a kezdeményező értesítő, erről azonnal értesíti a többi biztosítót és a Bizottságot.

d) A Mehí Rt. azonnal részletes választ küld egy másik biztosítótól vagy a Bizottságtól érkező, a tevékenységére vonatkozó magyarázat vagy tájékoztatás iránti megkeresésre.

3. Az elektronikus levelezési rendszer használata

Minden értesítés általában elektronikus levelezés útján történik, vagy, ha szükséges, más megfelelő azonnali írásos kommunikációs eszköz útján.

4. Fenti eljárások kiegészítik a hitelbiztosítással, a hitelgaranciával és a pénzügyi hitelekkel kapcsolatos konzultációs és bejelentési eljárásokról szóló – a Tanács 1976. július 27-ei 6/641/EGK határozatával módosított – 1973. december 3-i 73/391/EGK Tanácsi Határozatban megállapítottakat, ezért a Mehí Rt.-nek ezen bejelentési eljárásokat a Határozatban foglaltakkal együttesen kell alkalmaznia.

5. További értesítési eljárások

5.1. Éves értesítés tájékoztatás céljából

a) Minden év végén, de legkésőbb a következő év április 30-áig, minden biztosító visszamenőleges alapon jelentést küld a többi biztosítónak és a Bizottságnak előző évi tevékenységéről. E jelentésnek ki kell terjednie valamennyi adós országra, és tartalmaznia kell ezen országok mindegyikére vonatkozóan:

- a biztosító által ajánlott garancia teljes összegét,
- a biztosító teljes fennálló kinnlevőségét az önrészesedést leszámítva, a közép- és hosszú lejáratú (két év és két éven túli lejáratú szállítói és/vagy vevőhiteleket magában foglaló) ügyletek összegei alapján meghatározva,
- a beszedett díjat,
- a megtérülések összegét, és
- a kárfizetések összegét.

b) Minden év elején legkésőbb január 31-ig minden biztosító jelentést küld a többi biztosítónak és a Bizottságnak a következő évre tervezett, vagy a következő évben alkalmazandó fedezeti politikájáról, beleértve a felső határokat fajtáját és szintjét csakúgy, mint azokat a feltételeket,

amelyeket a biztosító a következő évben a fedezetet illetően szokásosan megszabni szándékozik.

5.2. Értesítés döntés céljából

a) Közösségi exportőrök vagy bankok egymással versengő ajánlata esetén bármely közreműködő biztosító azonnal válaszol egy másik közreműködő biztosító arra irányuló információkérésére, hogy milyen a szóban forgó ügyletbeli adósnak e rendelet 2 § (1) bekezdésének a) és b) alpontjában meghatározottak szerinti státusa.

b) Az adós státusát illető vita esetén a közreműködő biztosítók a rendelkezésre álló információkat a többi biztosító számára hozzáférhetővé teszik, hogy megállapodjanak egy kölcsönösen elfogadott státusban.

c) Amennyiben a biztosítók az információkéréstől számított 10 munkanapon belül nem tudnak megállapodni az adós státusáról, a közreműködő biztosítók az ügyet a vonatkozó információval együtt a Bizottság tudomására hozzák, amely a reá vonatkozó eljárásnak megfelelően határozatot hoz.

2. számú melléklet

a 303/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[3. számú melléklet

a 312/2001. (XII. 28.) Korm. rendelethez]

A 21. § (5) bekezdésében foglaltak teljesítésére vonatkozó előírások

1. A Mehí Rt.-nek a 3. pontban szereplő mintaszerződés rendelkezéseinek megfelelően kell eljárnia az olyan a kölcsönös kötelezettségeik vonatkozásában, ha egy másik tagállam szervezetével vagy ügysztyályával közösen egy vagy több tagállamban, egy vagy több alvállalkozói szerződést magába foglaló szerződésre vonatkozó biztosítékok nyújtásában vesz részt.

2. A 3. pontban szereplő mintaszerződés rendelkezései nem zárják ki eleve, olyan járulékos rendelkezések átvételét az 1. pontban hivatkozott szervezetek vagy ügysztyályok által, amelyek nincsenek hatással a 3. pontban foglalt mintaszerződés hatályára, az utóbbinak bármely egyedi tevékenységre történő alkalmazásakor.

3. Mintaszerződés:

1. cikk

Hatály

Ezen Szerződés tárgya az Európai Gazdasági Közösség export-hitelbiztosítói kölcsönös kötelezettségeinek a szabályozása azon esetekre, ha

– egy vállalkozás (a továbbiakban: a fővállalkozó) alvállalkozási szerződést köt az Európai Gazdasági Közösség egy vagy több tagállamának egy vagy több vállalkozá-

sával (a továbbiakban: az alvállalkozók) egy exportszerződés vonatkozásában, amelynek a fővállalkozó az egyedüli kötelezettje, és amelyet az egy olyan vállalkozással (a továbbiakban: a vevő) kötött, amelynek székhelye:

– vagy az Európai Gazdasági Közösséghez nem tartozó országban van;

– vagy az Európai Gazdasági Közösségnek egy tagállamában van, kivéve azokat, amelyekben a megbízó fél és az alvállalkozó székhelye van;

– a fővállalkozó kötelezettséget vállalt arra, hogy átutalja az alvállalkozó(k)nak az őket illető részt a vevő által a fővállalkozónak fizetett összegből, és hogy eleget tesz mindazon előírásoknak, amelyek szükségesek lehetnek a vevő által teljesített kifizetések alvállalkozónak járó részének az átutalásához;

– nincs jogi kapcsolat az alvállalkozók és a vevő között;

– a fővállalkozó hitelbiztosítója (a továbbiakban: a fővállalkozói biztosító) és az alvállalkozó(k) hitelbiztosítója vagy hitelbiztosítói [a továbbiakban: az együttes biztosító(k)] készek garanciát adni – mindegyik a saját üzletpolitikájának a feltételei szerint – a tevékenységnek az illető országában végrehajtott részére, az egyes szerződésekben az általuk meghatározott kockázatokra.

A szerződésre, amelyet a fent említett export-hitelbiztosítók kötelesek megkötni minden egyes esetben, a fővállalkozónak és az egy vagy több alvállalkozónak nyújtandó együttes biztosítékok tárgyában, az alábbi pontok rendelkezései vonatkoznak.

2. cikk

A fővállalkozói biztosító kötelezettségei

A fővállalkozói biztosító, a kockázat egyedüli kezelőjeként, beleértve az alvállalkozási elemet, köteles vállalni, hogy

a) biztosítja a fővállalkozót, az alvállalkozó szerződésrészének a vonatkozásában, a biztosító által minden egyes szerződésben meghatározott kockázatok ellen;

b) a szerződés teljesítési feltételeinek (mennyiség, szállítás, fizetés stb.) vagy a fővállalkozó és az alvállalkozó(k) közötti szerződésnek a szerződés teljesítése vonatkozásában történő módosításához nem járul hozzá, hacsak az együttes biztosítókkal kölcsönösen meg nem állapodott;

c) nem tagadja meg a felelősségét, a fővállalkozó részére kibocsátott biztosítási kötvény rendelkezései alapján, az utóbbi részéről elkövetett bármely szerződésszegés következményeként, anélkül, hogy az együttes biztosítók értesítenék erről;

d) nem jelenti be a biztosítási szerződés lejártát az együttes biztosítók erről történő értesítése nélkül;

e) bármely a tudomására jutott olyan tényről tájékoztatja az együttes biztosítókat, amely megváltoztathatja a vállalt kockázatokat, azok mértékét, terjedelmét vagy kárhoz vezethet;

f) kár vagy annak veszélye esetén egyeztetni az együttes biztosítókkal a megteendő lépéseket; a veszteséget elfogadó döntéseket, amíg lehetséges, közös megegyezéssel kell meghozni, a jótállás összegét, és a fizetés módját pedig az egyes biztosítási kötvények rendelkezéseivel összhangban kell meghatározni;

g) veszteség esetében megteszi a szükséges lépéseket vagy megköveteli a fővállalkozótól a szükséges lépések megtételét, a fizetetlen összegek behajtása, a behajtott összegből az együttes biztosítónak a neki járó rész visszafizetése és az ilyen rész átutalásához szükséges előírások elintézése érdekében. A fővállalkozói biztosítónál a behajtás során felmerült költségeket, a biztosított szerződésárnnyában kell megosztani;

h) a fővállalkozónak adott biztosíték felmondása esetén megtesz minden tőle telhetőt, hogy az e cikkelyben írt kötelezettségeknek eleget tegyen.

3. cikk

Az egyes együttes biztosításban részes biztosítók kötelezettségei

Minden egyes együttes biztosításban részes biztosító a saját részéről köteles vállalni, hogy

a) az alvállalkozót a saját országában biztosítja, kizárólag az utóbbi tevékenységének vonatkozásában, az egyes szerződésekben általa meghatározott kockázatok ellen;

b) a fővállalkozó és az alvállalkozó között létrejött szerződés semmilyen módosítását sem fogadja el a vevővel kötött szerződés teljesítésére vonatkozólag, kivéve a fővállalkozói biztosítóval történő közös megegyezést;

c) az alvállalkozónak adott szerződés rendelkezései szerint nem tagadja meg a felelősséget, az utóbbi oldaláról történő bármely szerződésszegés miatt, anélkül hogy erről a fővállalkozói biztosítót értesítené;

d) nem nyilvánítja lejártnak a biztosítási szerződést a fővállalkozói biztosító értesítése nélkül;

e) a tudomására jutott bármely olyan tényről tájékoztatja a fővállalkozói biztosítót, amely megváltoztathatja a vállalt kockázatokat, vagy azok mértékét, vagy kárhoz vezethet;

f) az alvállalkozónak adott biztosíték felmondása esetén megtesz minden tőle telhetőt az e cikkelyben írt kötelezettségnek való megfelelés érdekében.

4. cikk

A biztosítási kötelezettségek teljesítése

A vásárló ország adósságának teljesítését szolgáló szerződés esetében, a fővállalkozói biztosító és az együttes biztosító(k) kötelesek egyeztetést tartani a konszolidációs szerződés által okozott meghatározott problémák megoldásának módjairól és eszközeiről.

5. cikk

Importhitel műveletek

Azon közösségi hitelbiztosítók, amelyek importhitel rendszerei megfelelően összeegyeztethetők, továbbá meg-

egyezhethetnek, hogy a teljes szerződés tekintetében egyetlen importhitelt alapítanak, illetőleg a szerződést azzal fedezik, amely hitelre ezen Szerződés rendelkezéseit kell alkalmazni analógia útján.

6. cikk

Választottbíráskodás

Bármely ezen Szerződésből fakadó vitát, amelyet barátságos úton nem lehet rendezni, egy három választott bíróból álló Választottbíráóság elé kell vinni. Minden érintett fél egy választott bírót jelöl. A harmadik választott bírót az Európai Közösségek Bíróságának Elnöke jelöli ki; ez a választott bíró jár el a Választottbíráóság elnökeként. Az eljárás a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara Egyeztetési és Választottbíráskodási Szabályai szerint zajlik.

A Kormány

304/2005. (XII. 25.) Korm. rendelete

a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaság kamatkiegyenlítési rendszeréről szóló 85/1998. (V. 6.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló, többször módosított 1994. évi XLII. törvény 26. §-ának (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A Magyar Export-Import Bank Részvénytársaság kamatkiegyenlítési rendszeréről szóló 85/1998. (V. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. § (1) E rendelet hatálya a Törvény 1. §-ának (5) bekezdésében és 2. §-ának (2) bekezdésében meghatározott pénzügyi szolgáltatások keretében az Eximbank által a magyar áruk létrehozásához és értékesítéséhez, valamint a szolgáltatásokhoz

a) a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 2. számú melléklete I.10.1 és I.10.2. a) pontja szerint nyújtott exporthitelek; valamint a belföldi és külföldi hitelintézeteknek nyújtott exporthitelek (a továbbiakban: refinanszírozási hitelek), és

b) a Hpt. 2. számú melléklete I.10.2. b) pontjában szereplő pénzkölcsönügyletek közül a külkereskedelmi szer-

ződésből eredő, legalább két éves kockázati időtartamú exportköveteléshez adott megelőlegezésre, illetve engedményezés (faktoring, forfeit ügylet) keretében történő megvásárlására, leszámítolására (a továbbiakban: pénzkölcsön)

terjed ki, amelyek esetében a hitelszerződések, illetve pénzkölcsönszerződések futamideje legalább két év és a kamatláb a futamidő alatt rögzített.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt futamidőre, illetve kockázati időszakra vonatkozó korlátozás nem vonatkozik azokra a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: KKV törvény) meghatározásának megfelelő mikro-, kis- és középvállalatokra, amelyeknél a KKV törvény éves nettó árbevételre vonatkozó előírásainak értelemszerű alkalmazásával számított éves exportforgalom nem haladja meg a 2 000 000 EUR-t. Az Eximbanknak az ilyen ügyletekre vonatkozó kamatfeltételeit és díjait – a 4. §-ban foglaltaktól eltérően – a szóban forgó kockázatvállalásra az Európai Unió tagállamaiban székhellyel rendelkező, hasonló szolgáltatást nyújtó exportfinanszírozó intézmények által felszámított kamatokhoz és díjakhoz kell igazítania, figyelembe véve a külföldi vásárlók korlátozott számát, a finanszírozott vállalkozás jellegzetességeit és a járulékos költségeket.”

2. §

Az R. 2. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. § Az Eximbank a kamatkiegyenlítési rendszerbe vonható exporthiteleket, illetve pénzkölcsönöket a belföldi székhelyű, magyar árukat, szolgáltatásokat exportáló gazdálkodó szervezeteknek, ezek vevőinek, továbbá belföldi és külföldi hitelintézeteknek nyújthat.”

3. §

Az R. 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. § E rendelet alkalmazása szempontjából

a) *bázisköltség*: a kamatkiegyenlítési rendszerben az Eximbank által nyújtott hitelek és pénzkölcsönök költségét a bázisköltség fejezi ki. A bázisköltség az Eximbanknál felmerülő forrásszerzési költség, banküzemi költség (banküzemi spread) és a kockázati felár fedezete;

b) *kockázati időtartam az 1. § alkalmazásában*: a követelés hátralévő futamideje alapján az Eximbank kockázata szempontjából számított időtartam;

c) *diszkontkamatláb*: az az éves szintű kamatláb, amely a futamidő alatt a faktorált, forfeitrozott, leszámított exportkövetelések hátralévő, még nem törlesztett összegére (névértékére) vetítve, a diszkontértékkel (jelenértékkel) megegyező összegű exporthitelnyújtás esetén az exporthitelekre érvényesített – a két éves és két éven túli futamidőjű a 7. § (3) bekezdésében meghatározott legkisebb kamat-

lábbal, a két éven belüli futamidejű exporthiteleknek az 1. § (2) bekezdésében meghatározott kamatfeltételekkel számított – kamattal egyező hozamot eredményezne. A faktorált, forfetírozott, leszámított követelések diszkontértékének (jelenértékének) számításakor a 7. § (3) bekezdés, illetve az 1. § (2) bekezdés szerinti kamatlábakat kell alapul venni. $[d = ((1-D)/t) \cdot n]$; ahol „d” az éves szintű diszkontkamatláb századrésze; „n” az éven belüli elszámolási időszakok száma; „D” a diszkonttényező: $1/(1+i/n)^t$; „i” a 7. § (3) bekezdés, illetve az 1. § (2) bekezdés szerinti kamatláb éves szinten meghatározott mértékének századrésze; „t” az években kifejezett futamidő és az éven belüli elszámolási időszakok számának szorzata];

d) *diszkontérték (jelenérték) a c) pont alkalmazásában:* a faktorált, a forfetírozott, a leszámított követelés és a diszkonttényező szorzata;

e) *export:* olyan termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás, amelyet a gazdálkodó szervezet a számviteli szabályok szerint exportárbevételeként számol el, azzal, hogy a szolgáltatásnyújtás teljesítésének helye a szerződésben – az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény előírásaitól függetlenül meghatározott – egyértelműen rögzített, a magyar államhatáron kívüli azon terület (külföld), ahol a vevő a szolgáltatást igénybe veszi, élvezi;

f) *szállítói hitel:* olyan tagállami származású áruk vagy szolgáltatások exportjáról szóló, egy vagy több szállító és egy vagy több vevő közötti kereskedelmi szerződésre vonatkozik, ahol a vevő(k) vállalja (vállalják), hogy a szállító(k)nak készpénzzel vagy hitelmegállapodás keretében fizet(nek);

g) *vevőhitel:* olyan kereskedelmi szerződést finanszírozó, egy vagy több pénzügyi intézmény és egy vagy több kölcsönvevő közötti, egy vagy több tagállamból származó termékek és szolgáltatások exportjáról szóló hitelszerződésre vonatkozik, ahol a hitelintézet(ek) vállalja (vállalják), hogy a szállító(k)nak a kölcsön alapjául szolgáló ügylet alapján készpénzben fizet(nek) a vevő(k)/kölcsönvevő(k) nevében, míg a vevő(k)/kölcsönvevő(k) lejáratkor visszafizetik azt a hitelintézet(ek)nek;

h) *Kamatkiegyenlítési Rendszer Szakértői Bizottság (a továbbiakban: CIRR Bizottság):* a Pénzügyminisztérium, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, a Magyar Fejlesztési Bank Rt. és az Állami Privatizációs és Vagyongkezelő Rt. által delegált tagokból, valamint az Eximbank szakértőiből álló bizottság,”

4. §

Az R. 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § Az 1. §-ban meghatározott, két éves és két éven túli futamidejű exporthitelek és pénzkölcsönök kamatfeltételei, leghosszabb futamideje, legkisebb készpénzhánya és a türelmi idő, valamint egyéb feltételek tekintetében a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (a továbbiakban: OECD) „A hivatalosan támogatott ex-

porthitelek irányelveiről szóló megállapodás” (a továbbiakban: Megállapodás) szerződéskötés időpontjában hatályos rendelkezései az irányadóak.”

5. §

(1) Az R. 5. §-a (2) bekezdésének bevezető szövege helyébe a következő rendelkezés lép:

„A kamatkiegyenlítés exporthitelek és pénzkölcsönök finanszírozásához csak akkor vehető igénybe, ha”

(2) Az R. 5. §-a (2) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„a) az ügyletben résztvevők írásban nyilatkoznak arról, hogy az OECD Vesztegetésről és a hivatalosan támogatott exporthitelekéről szóló cselekvési nyilatkozatában foglaltak értelmében nem vettek részt az ügylettel kapcsolatos vesztegetésben és nincs tudomásuk korrupcióról;”

6. §

(1) Az R. 6. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A kamatkiegyenlítési rendszerbe vont exporthitel-, illetve pénzkölcsön szerződés alapját képező külkereskedelmi szerződés alapján a belföldi gazdálkodó szervezet által teljesített exportnak legalább fele részben magyar származásúnak kell minősülnie, illetve a belföldi gazdálkodó szervezet által külföldön megvalósított – 5 millió EUR-t meghaladó – építési, szerelési fővállalkozói szerződés értékének legalább egynegyed részben magyar származású exportnak kell minősülnie. Az e bekezdésben előírtnál kisebb magyar hányad esetén a finanszírozás csak a magyar hányad exporthitelezésére, valamint az 1. § szerinti megelőlegezésére terjedhet ki.”

(2) Az R. 6. §-a (2) bekezdésének bevezető szövege helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Ha az exporthitel, illetve pénzkölcsön által finanszírozott fővállalkozói szerződés teljesítésében kizárólag az Európai Unió egy vagy több tagállamából származó alvállalkozó vesz részt, a kamatkiegyenlítési rendszerbe bevonható idegen tartalom aránya a következő:”

(3) Az R. 6. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az Eximbank által az exporthitel-, illetve pénzkölcsön szerződésekben felszámított kamatláb mértékében és a felszámított bankköltségekben nem lehet eltérés arra tekintettel, hogy a fővállalkozó hazai vagy más, az Európai Unió többi tagállamából származó alvállalkozót vesz igénybe.”

(4) Az R. 6. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, egyidejűleg a § a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„(6) A származás megállapítására a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény 19. §-ában, valamint a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet II. Címének 2. fejezetében foglalt rendelkezések az irányadók.

(7) Az áruk magyar származásának megállapítására és igazolására a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény 19. §-ában foglaltak, a közösségi vámjog végrehajtásának részletes szabályairól szóló 15/2004. (IV. 5.) PM rendelet 23. §-ában foglaltak, valamint a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 2454/93/EGK rendelet 48. cikkében foglaltak az irányadók, azzal, hogy a külkereskedelmi tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet köteles a származási bizonyítványt az annak kiadására felhatalmazott szervtől beszerezni és azzal az (1) bekezdésben foglaltak teljesülését az Eximbank, refinanszírozás esetén a finanszírozó bank felé igazolni.”

7. §

Az R. 7. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A két éves és két éven túli futamidejű exporthitelek, illetve megelőlegezés legkisebb kamatlába az OECD Megállapodás által meghatározott, a finanszírozási feltételeket rögzítő exporthitel szerződés megkötésének időpontjában a hitelnyújtás devizanemére érvényes, az OECD titkárság által közzétett CIRR kamatláb (a továbbiakban: CIRR), amely kamatláb rögzített a teljes futamidő alatt.”

8. §

Az R. 8. §-a a következő (1) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A két éven belüli futamidejű refinanszírozási hitelek legkisebb kamatlába az 1. § (2) bekezdése szerint megállapított kamatláb mínusz 2%.

(2) A két éves és két éven túli futamidejű refinanszírozási hitelek legkisebb kamatlába belföldi hitelintézetek esetében a 7. § (3) bekezdésében szereplő kamatláb mínusz 2%.”

9. §

(1) Az R. 9. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az Eximbank külföldi hitelintézetnek csak vevőhitel vagy vevőhitelkeret konstrukcióban, külföldi vevő finanszírozására nyújthat refinanszírozási hitelt és csak akkor, ha az vállalja, hogy e forrást legalább az Eximbankkal

kötött hitelszerződésben rögzített kamatlábon adja tovább. E bekezdés alkalmazásában a 3. § g) pontjától eltérően a származásra 6. §-ban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.”

(2) Az R. 9. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A külföldi hitelintézeteknek nyújtott két éves és két éven túli futamidejű refinanszírozási hitelek legkisebb kamatlába a 7. § (3) bekezdésében szereplő kamatláb.”

10. §

Az R. 10. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„10. § A kamatkiegyenlítés alapjául szolgáló bázisköltséget az Eximbank javaslatára a CIRR Bizottság negyedévente határozza meg a megelőző negyedév utolsó hónapjának 25. napjáig. A CIRR Bizottság által megállapított banküzemi költség nem haladhatja meg a jóváhagyott üzleti tervben szereplő mértéket. Minden hitel- és pénzkölcsön szerződés kamatkiegyenlítésénél az adott negyedévben érvényes bázisköltség mértékét kell alkalmazni. A CIRR Bizottság hagyja jóvá az 1. § (2) bekezdésében szereplő kamatokra és díjakra vonatkozó számítási módszert.”

11. §

(1) Az R. 11/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„11/A. § (1) Az Eximbank által a Törvény 6. § (1) bekezdésének b) pontja alapján nyújtott garanciának (a továbbiakban: garancia) meg kell felelnie a szerződéskötés időpontjában hatályos OECD Megállapodásban foglaltaknak.”

(2) Az R. 11/A. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A két éves és két éven túli futamidejű exporthitelhez nyújtott garanciáért felszámított díj nem lehet alacsonyabb az OECD Megállapodásban előírtak alapján felszámítandó minimális díjszintnél. A felszámított díjnak tükröznie kell a felmerülő összes kockázatot, és fedeznie kell az Eximbank hosszú távú működési költségeit. A két éven belüli futamidejű garanciáért felszámított díjakat az e bekezdésben meghatározott elvek szerint, az 1. § (2) bekezdésében a díjakra vonatkozó előírások figyelembevételével kell meghatározni.”

(3) Az R. 11/A. §-ának (7) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(7) Az Eximbank által nyújtott, az (1) bekezdés szerinti garanciával finanszírozott ügylet esetében – ha a teljesítésben külföldi székhelyű alvállalkozó is részt vesz, – az

alvállalkozónak nyújtható garanciákra megfelelően alkalmazni kell a 6. § (2), (3), (4) és (5) bekezdéseiben foglaltakat.”

(4) Az R. 11/A. §-ának (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(8) Az Európai Unió Tanácsa által létrehozott, a hitelbiztosításra, a hitelgaranciákra és a pénzügyi hitelekre vonatkozó politika koordinálásával foglalkozó csoport, valamint a Bizottság I. Főigazgatósága felé fennálló, az Európai Közösségek jogszabályaiban meghatározott adatszolgáltatási, bejelentési kötelezettségeket – az előírt formában, tartalommal és határidőben – az Eximbank végzi, és az e rendelet hatálya alá tartozó ügyekben eljár ezekben a testületekben. Az Eximbanknak a jelen rendelet hatálya alá eső, közép- és hosszú lejáratú, azaz a két éves és két éven túli futamidejű szállítói, illetve vevőhiteleket magában foglaló garanciaügyleteihez kapcsolódóan a mellékletben foglalt valamennyi eljárást le kell folytatnia. Az Eximbank a közép- és hosszú lejáratú ügyleteinél a jelen rendeletben rögzített garancia feltételektől eltérő feltételeket alkalmazhat, feltéve, hogy az ilyen esetekben a melléklet 1, 2., 3. és 4. pontjában foglalt kötelező bejelentési eljárásokat lefolytatja.”

(5) Az R. 11/A. §-a a következő (10)–(13) bekezdésekkel egészül ki:

„(10) Az (1) bekezdés szerinti garanciánál az exporthitel szerződéshez nyújtott garancia alapját képező külkereskedelmi szerződés alapján a belföldi gazdálkodó szervezet által teljesített exportnak legalább fele részben magyar származásúnak kell minősülnie, illetve a belföldi gazdálkodó szervezet által külföldön megvalósított – 5 M EUR-t meghaladó – építési, szerelési fővállalkozói szerződés értéke legalább egynegyedének magyar származású exportnak kell minősülnie. Az e bekezdésben előírtnál kisebb magyar hányad esetén a 11/A. § (1) bekezdésében meghatározott exporthitel-garancia csak a magyar hányadra terjedhet ki.

(11) A származás megállapítására a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény 19. §-ában, valamint a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet II. Címének 2. fejezetében foglalt rendelkezések az irányadók.”

(12) Az áruk magyar származásának megállapítására és igazolására a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény 19. §-ában foglaltak, a közösségi vámjog végrehajtásának részletes szabályairól szóló 15/2004. (IV. 5.) PM rendelet 23. §-ában foglaltak, valamint a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló 2454/93/EGK rendelet 48. cikkében foglaltak az irányadók, azzal, hogy a külkereskedelmi tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet minden esetben köteles a származási bizonyítványt

az annak kiadására felhatalmazott szervtől beszerezni és azzal a (10) bekezdésben foglaltak teljesülését az Eximbank felé igazolni.

(13) A Törvény 6. § (1) bekezdése szerinti készfizető kezesség az (1) bekezdésben foglaltak mellett kiterjed az Eximbank által vállalt, az 1. § (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén a két éven belüli futamidejű exporthitelekhez nyújtott garanciára. Az e bekezdés alapján nyújtott garanciáknál az Eximbanknak alkalmaznia kell a (6) bekezdésben, valamint a (10)–(12) bekezdésben foglaltakat is.”

12. §

Az R. a következő 11/B. §-al egészül ki:

„11/B. § Az Eximbank a garanciabeváltás kapcsán a jogosultat megillető összeget határidős beszedési megbízás benyújtásával igényli a központi költségvetésből.”

13. §

Az R. az e rendelet *mellékletében* meghatározott melléklettel egészül ki.

14. §

(1) Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba, rendelkezései a 11. § (4) bekezdése és a melléklet kivételével a hatálybalépés után megkötött exporthitel-, pénzkölcsön- és garancia-szerződésekre az irányadók.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az R. 7. §-ának (4) bekezdése, 8. §-ának (4) bekezdése és 9. §-ának (4) bekezdése.

(3) Ez a rendelet a Tanács 1988. május 7-én kelt, a közép- és hosszú lejáratú fedezettel rendelkező ügyletek exporthitel-biztosításával kapcsolatos főbb rendelkezések összehangolásáról szóló 98/29/EK irányelvnek való megfelelést szolgálja.

15. §

E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaság kamatki-egyenlítési rendszeréről szóló 85/1998. (V. 6.) Korm. rendelet módosításáról szóló 311/2001. (XII. 28.) Korm. rendelet 1. §-a.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Mellékleta 304/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez[Mellékleta 85/1998. (V. 6.) Korm. rendelethez]**A 11/A. § (8) bekezdésében foglaltak teljesítésére
vonatkozó eljárások***1. Előzetes értesítés tájékoztatás céljából*

a) Amennyiben az Eximbank egy bizonyos ügyletre vagy ügyletcsoportha, egy bizonyos ágazatra vagy ágazatokra, egy bizonyos országra vagy országokra, vagy teljes rendszerére vonatkozóan a jelen rendelet rendelkezéseinél kedvezőbb feltételek nyújtásával el szándékozik térni, döntése hatálybalépését megelőzően legalább hét munkanappal értesíteni köteles e szándékáról a többi érintett export-hitelügynökséget (a továbbiakban: ECA) és a Bizottságot, megjelölve a tervezett eltérés okát, amely lehet például a nemzetközi versenyhez történő igazodás, és közölnie kell a felszámításra kerülő megfelelő díjmértéket.

b) Amennyiben az Eximbank az e melléklet 5.1. b) pontja szerinti értesítés kötelezettség teljesítése során bejelentett éves relációs politikája szerinti éves értesítésében megadottnál alacsonyabb díjat szándékozik felszámítani, döntése hatálybalépését megelőzően legalább hét munkanappal értesíteni köteles e szándékáról a többi érintett ECA-t és a Bizottságot.

c) Amennyiben az Eximbank egy másik ECA-nak a fenti a) és b) pontok szerinti értesítését követően a kezdeményező értesítőénél kedvezőbb feltételeket kíván nyújtani, döntése hatálybalépését megelőzően legalább hét nappal értesíteni köteles e szándékáról a többi ECA-t és a Bizottságot, megjelölve az általa felszámítani szándékozott díjmértéket.

d) Amennyiben az Eximbank egy országra vagy egy adott ország-csoportra, kétoldalú politikai vagy nemzeti érdekből, kivételesen olyan országbeli adósokkal kötött ügyletekre kíván garanciát nyújtani, amelyekre rendes esetben nem nyújt garanciát, döntése hatálybalépését megelőzően legalább hét munkanappal értesíteni köteles e szándékáról a többi ECA-t és a Bizottságot, megadva az általa felszámítani szándékozott díjmértéket.

2. Utólagos értesítés tájékoztatás céljából

a) Amennyiben az Eximbank úgy dönt, hogy egy bizonyos ügyletre vagy ügyletcsoportha, egy bizonyos ágazatra vagy ágazatokra, egy bizonyos országra, vagy országokra, vagy teljes rendszerére e rendelet rendelkezéseinél kedvezőtlenebb feltételek nyújtásával el szándékozik térni, legkésőbb január 31-éig az előző évre vonatkozóan tájékoztatni köteles a többi ECA-t és a Bizottságot.

b) Amennyiben az Eximbank úgy dönt, hogy e melléklet 5.1. b) alpontja szerinti éves értesítésében közzétett országonkénti relációs politikájának egy vagy több elemét módosítja, erről azonnal értesíti a többi ECA-t és a Bizottságot.

c) Amennyiben az Eximbank az e melléklet 1. pont a), illetve b) alpontja szerinti értesítést követően úgy dönt, hogy ugyanazokat a feltételeket nyújtja, mint a kezdeményező értesítő, erről azonnal értesíti a többi ECA-t és a Bizottságot.

d) Az Eximbank azonnal részletes választ küld egy másik ECA-tól vagy a Bizottságtól érkező, a tevékenységére vonatkozó magyarázat vagy tájékoztatás iránti megkeresésre.

3. Az elektronikus levelezési rendszer használata

Minden értesítés általában elektronikus levelezés útján történik, vagy, ha szükséges, más megfelelő azonnali írásos kommunikációs eszköz útján.

4. Fenti eljárások kiegészítik a hitelbiztosítással, a hitelgaranciával és a pénzügyi hitelekkel kapcsolatos konzultációs és bejelentési eljárásokról szóló – a Tanács 1976. július 27-ei 6/641/EGK Határozatával módosított – 1973. december 3-i 73/391/EGK Tanácsi Határozatban megállapítottakat, ezért az Eximbanknak ezen bejelentési eljárásokat a Határozatban foglaltakkal együttesen kell alkalmaznia.

*5. További értesítési eljárások**5.1. Éves értesítés tájékoztatás céljából*

a) Minden év végén, de legkésőbb a következő év április 30-áig, az Eximbank visszamenőleges alapon jelentést küld a többi ECA-nak és a Bizottságnak előző évi tevékenységéről. E jelentésnek ki kell terjednie valamennyi adós országra, és tartalmaznia kell ezen országok mind-egyikére vonatkozóan:

- az Eximbank által kibocsátott garancia teljes összegét,
- a két éves és két éven túli lejáratú exporthitel-garanciák összegei alapján meghatározott teljes fennálló kinnlevőségeket,
- a beszedett díjat,
- a megtérülések összegét, és
- a kifizetések összegét.

b) Minden év elején legkésőbb január 31-ig az Eximbank jelentést küld a többi ECA-nak és a Bizottságnak a következő évre tervezett, vagy a következő évben alkalmazandó relációs politikájáról, beleértve a felső határok fajtáját és szintjét csakúgy, mint azokat a feltételeket, amelyeket az Eximbank a következő évben a fedezetet illetően szokásosan megszabni szándékozik.

5.2. Értesítés döntés céljából

a) Közösségi exportőrök vagy bankok egymással versengő ajánlata esetén az Eximbank azonnal válaszol egy másik közreműködő ECA arra irányuló információkérésére, hogy a szóban forgó ügyletbeli adósnak státusa állami adós vagy magánadós.

b) Az adós státusát illető vita esetén a közreműködő ECA-k a rendelkezésre álló információkat a többi ECA számára hozzáférhetővé teszik, hogy megállapodjanak egy kölcsönösen elfogadott státusban.

c) Amennyiben a ECA-k az információkéréstől számított 10 munkanapon belül nem tudnak megállapodni az adós státusáról, a közreműködő ECA-k az ügyet a vonatkozó információval együtt a Bizottság tudomására hozzák, amely a reá vonatkozó eljárásnak megfelelően határozatot hoz.”

A Kormány 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelete

a közérdekű adatok elektronikus közzétételére, az egységes közadatkereső rendszerre, valamint a központi jegyzék adattartalmára, az adatintegrációra vonatkozó részletes szabályokról

A Kormány az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eitv.) 22. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

Általános rendelkezések

1. §

(1) E rendelet alkalmazásában:

a) *saját honlapon közzétevő*: az az adatfelelős, aki az Eitv. 3. §-ának (1) bekezdése vagy a saját döntése alapján a közérdekű adatokat külön adatközlő közreműködése nélkül teszi közzé;

b) *helyesbítés*: a pontatlan vagy téves közérdekű adatok helyettesítése (javítása).

(2) Amennyiben a közzétételre kötelezett szerv közzétételi kötelezettségének a szervek társulásai által közösen működtetett, illetve a felügyeletüket, szakmai irányításukat vagy működésükkel kapcsolatos koordinációt ellátó szervek által fenntartott honlapon történő közzététellel tesz eleget, az adatfelelős és az adatközlő közötti feladatmegosztást a közöttük létrejött megállapodás, illetve az ágazat felügyeletével, szakmai irányításával, működésének koordinálásával megbízott szerv utasítása az e rendeletben meghatározott keretek között szabályozza.

(3) A saját honlapon közzétevőre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni arra a szervre is, amely a közzétételnek a 12. §-ban foglaltak szerint, a központi honlap útján tesz eleget.

(4) E rendelet közérdekű adatokra vonatkozó rendelkezéseit a közérdekből nyilvános adatokra is megfelelően alkalmazni kell.

A közzététel szervezési és ügyviteli feltételei

2. §

(1) Az adatfelelős gondoskodik a közzétételre kerülő közérdekű adatok pontosságáról, szakszerűségéről és időszerszerűségéről.

(2) A saját honlapon közzétevő, illetve – az adatfelelőssel együttműködve – az adatközlő

a) a külön jogszabályban meghatározott keretek között kialakítja a honlap adatstruktúráját, tartalmát és formáját,

b) folyamatosan gondoskodik arról, hogy a honlapon valamennyi, az általános, különös és egyedi közzétételi listák szerint kötelezően közzéteendő közérdekű adat elérhető legyen.

(3) Az adatközlő biztosítja, hogy az elérhetővé tett közérdekű adatok megegyezzenek az adatfelelős által közzététel végett átadott közérdekű adatokkal (a közzétett közérdekű adatok hitelességének biztosítása).

3. §

(1) A saját honlapon közzétevő, a nem saját honlapon közzétevő adatfelelős és az adatközlő közzétételi kötelezettsége teljesítésének szervezeten belüli részletes szabályait – az Eitv. és e rendelet keretei között – közzétételi szabályzatban határozza meg. A nem saját honlapon közzétevő adatfelelős a közreműködő adatközlővel együtt közös közzétételi szabályzatot is létrehozhat.

(2) A közzétételi szabályzatban kell meghatározni:

a) a közzététellel, helyesbitéssel, frissítéssel és eltávolítással kapcsolatos feladatok ellátásának részletes rendjét;

b) az a) pont szerinti feladatok ellátására kijelölt munkaköröket, a munkakörök közötti együttműködés rendjét.

4. §

A közfeladatot ellátó szerv köteles a közzétételi szabályzatban meghatározott szervezeti egysége útján folyamatba építve vizsgálni az Eitv. végrehajtásával összefüggő kötelezettségek teljesítését, amelynek eredményéről évente legalább egy alkalommal átfogó jelentést kell készíteni a szerv vezetője részére.

A honlap kialakítása, fellelhetősége és működtetése

5. §

(1) A közzétételre szolgáló honlap elérhetetlenségét okozó bármely üzemzavar esetén a saját honlapon közzétevő, illetve az adatközlő köteles munkaidőben az üzemzavar elhárítását haladéktalanul megkezdeni.

(2) A közzétételre szolgáló honlapot úgy kell kialakítani, hogy az a széles körben elterjedt, valamint a vakok és gyengénlátók által széles körben használt eszközökkel is olvasható legyen.

(3) Ahol a közzétételi lista idegen nyelven való közzétételt ír elő, a közérdekű adatot az adott nyelven is közzé kell tenni.

(4) A saját honlapon közzétevő, illetve az adatközlő a honlapon az egységes közadatkereső rendszerre mutató hivatkozást köteles elhelyezni.

6. §

(1) A közzétett adatokat védeni kell a jogosulatlan megváltoztatás, törlés, megsemmisülés és sérülés ellen.

(2) Amennyiben az adatok ismételt előállítására és közzétételére más módon nem, vagy csak aránytalan költségekkel lenne biztosítható, a jogosulatlan megváltoztatás, törlés, megsemmisülés vagy sérülés esetére a közzétett adatokról biztonsági másolatot kell készíteni. Megsemmisülés, sérülés vagy jogosulatlan megváltoztatás, törlés esetén az adatfelelős köteles együttműködni az adatközlővel a helyreállításban, és az adatokat szükség esetén újra átadni.

Közzététel, helyesbítés, frissítés és eltávolítás

7. §

(1) A saját honlapon közzétevőnek, illetve az adatközlőnek az adat közzétételével, helyesbítésével, frissítésével vagy eltávolításával kapcsolatban naplózni kell az esemény bekövetkeztének dátumát és időpontját, valamint az esemény kiváltásában közreműködő felhasználó nevét.

(2) A naplózott adatállományt védeni kell a megsemmisítéstől, az illetéktelen személy általi módosítástól, az egyes bejegyzések törlésétől vagy a bejegyzések sorrendjének megváltoztatásától, illetve biztosítani kell, hogy a napló tartalmához csak arra feljogosított személyek férhessenek hozzá. A naplóról rendszeresen biztonsági másolatot kell készíteni.

8. §

(1) A közzéteendő közérdekű adatokat az adatfelelős – ha az 1. § (2) bekezdése szerinti megállapodás vagy utasítás eltérően nem rendelkezik – elektronikus úton vagy elektronikus adathordozón juttatja el az adatközlőhöz.

(2) Az adatközlő az adatfelelőstől kapott adatokat az adatfelelős és a közzététel idejének megjelölésével közzéteszi. Az adatfelelős köteles az eljuttatott és a közzétett adatok egyezőségét ellenőrizni.

9. §

(1) Az adatfelelős a közzétett adatok pontosságát, időszerűségét és értelmezhetőségét folyamatosan figyelemmel kíséri.

(2) Az adatközlő köteles a közzétételre átadott közérdekű adatokat a (3) bekezdésben foglalt szempontok szerint megvizsgálni. A közzététel végett átadott közérdekű adatok (3) bekezdésben foglaltakon kívüli okból szükségessé váló helyesbítése esetén az adatközlő erről értesítheti az adatfelelőst, de az átadott közérdekű adatokat ilyen szempontok szerint nem köteles vizsgálni.

(3) Az adatközlő az adatfelelős egyidejű értesítésével visszautasíthatja az átvett közérdekű adatok közzétételét, ha azok a közzétételre formai okokból nem alkalmasak (az előírt, a közzétételi szabályzatban meghatározott vagy megállapodott formátum szerinti követelményeknek nem felelnek meg).

(4) A közzétett közérdekű adatok pontatlanná, tévessé vagy időszerűtlenné válása esetén, illetve ilyen közérdekű adatok feltárása esetén az adatfelelős állítja elő a helyesbített vagy frissített közérdekű adatokat tartalmazó, külön jogszabályban meghatározott közzétételi egységeket, és azokat közzététel végett átadja az adatközlőnek.

(5) Amennyiben a közzétételi lista az adat előző állapotának archívumban tartását írja elő, az adat frissítése esetén annak elérhetővé tétele a megőrzési idő elteltéig nem szüntethető meg, és az adat mellett fel kell tüntetni az adatváltozás (frissítés) tényét és idejét, az új állapot fellelhetőségét, valamint feltűnő módon azt, hogy az archívumban elérhető adat nem időszerű. Téves vagy pontatlan adatok helyesbítése esetén a téves vagy pontatlan adat nem tehető elérhetővé sem a honlapon, sem az egységes közadatkereső rendszer számára.

(6) A frissített adat új állapota mellett fel kell tüntetni a frissítés tényét és idejét, illetve az adat előző állapotának archív állományban való elérhetőségét.

(7) A 9. § (2)–(4) bekezdésben foglalt kötelezettségek egymás közötti megosztását az 1. § (2) bekezdése szerinti megállapodás vagy utasítás eltérően rendezheti.

10. §

(1) Ha nem saját honlapon közzétett adatot kell eltávolítani, az adatfelelős ezt a 8. § (1) bekezdésében meghatározott módon jelzi az adatközlőnek, aki az adatfelelős által megjelölt időpontban, ennek hiányában haladéktalanul intézkedik az adat eltávolításáról. Ha az adat eltávolítása valamely eljárásban hozott halaszthatatlan intézkedés végrehajtása végett válik szükségessé, és a halaszthatatlan intézkedést az adatközlőnek kézbesítik, az eltávolításról az adatközlő haladéktalanul gondoskodik, és egyidejűleg értesíti az adatfelelőst.

(2) A közzétételi lista által előírt megőrzési kötelezettség lejártakor a saját honlapon közzétevő, illetve az adatfelelős a közzétett, külön jogszabályban meghatározott közzétételi egységeket átvételre felajánlja az Országos Széchényi Könyvtár és a Neumann János Digitális Könyvtár részére.

A szerv megszűnése

11. §

(1) A saját honlapon közzétevő, az adatfelelős, valamint az adatközlő megszűnése esetén a közzététellel kapcsolatos kötelezettségek a szerv jogutódjára szállnak át. A jogutód a honlapon megjelöli a jogelőd megszűnésének tényét és jogalapját, több jogutód esetén a jogutód által közzéteendő közérdekű adatok körét is. Az adatokat a közzétételi listában vagy más jogszabályban meghatározott megőrzési idő végéig a honlapról nem távolítja el.

(2) Az adatfelelős megszűnése esetén a jogutódja a 9. § megfelelő alkalmazásával gondoskodik a megszűnéssel kapcsolatos módosítások adatfelelősre háruló feladatairól. Az adatközlő megszűnése esetén a jogutód felveszi a kapcsolatot az adatfelelőssel az együttműködésük rendjében szükségessé váló esetleges változtatások egyeztetése céljából.

(3) A saját honlapon közzétevő vagy az adatfelelős jogutód nélkül történő megszűnése esetén a közzétett közzétételi egységeket átvételre felajánlja az Országos Széchényi Könyvtár és a Neumann János Digitális Könyvtár részére.

Közzététel a központi honlapon

12. §

(1) A közzétételi kötelezettség teljesítésének biztosítása érdekében az informatikai és hírközlési miniszter (a továbbiakban: miniszter) az Eitv. 3. §-ának (2) bekezdésében meghatározott központi honlapot (a továbbiakban: központi honlap) hoz létre.

(2) A központi honlap elektronikus úton egységes felületen biztosítja a közérdekű adatok közzétételét, lehetőséget nyújt a külön jogszabályban meghatározott közzétételi egységekre vonatkozó leíró adatok elkészítésére, valamint folyamatos elérhetővé tételére.

(3) A miniszter a központi honlapon a központi elektronikus jegyzékre és az egységes közadatkereső rendszerre mutató hivatkozást helyez el.

(4) A miniszter biztosítja a honlap folyamatos elérhetőségét, az üzemzavar haladéktalan elhárítását, továbbá el látja a 7. §-ban foglalt feladatokat.

Az egységes közadatkereső rendszerrel, a központi elektronikus jegyzékkel, valamint az adatintegrációval kapcsolatos részletes szabályok

13. §

(1) Az adatfelelős az egységes közadatkereső rendszer és a központi elektronikus jegyzék teljes körűségének biztosítása céljából bejelenti a miniszternek a következő adatokat:

a) az adatfelelős neve és székhelye, az adatfelelőssel való kapcsolattartás adatai (elérhetőség);

b) a szerv nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy

ba) az Eitv. 3. § (1) bekezdése szerinti szervnek,

bb) megyei önkormányzat vagy 50 000-nél nagyobb lakónépességű városnak, illetve

bc) egyéb helyi önkormányzatok, vagy a ba) és bb) pontban nem nevesített, helyi önkormányzatnak nem minősülő egyéb közfeladatot ellátó szervnek minősül-e.

(2) Ha az adatfelelős közzétételi kötelezettségének adatközlő útján tesz eleget, az adatközlőnek az (1) bekezdés a) pontjában foglalt adatait is bejelenti a miniszternek nyilvántartásba vétel céljából.

(3) A bejelentés alapján a miniszter az adatfelelőst nyilvántartásba veszi, és megküldi számára az egységes közadatkereső rendszerhez és a központi elektronikus jegyzékhez való csatlakozáshoz szükséges hozzáférési azonosítót. Ha az adatfelelős kéri, a hozzáférési azonosítót a miniszter az adatközlő számára küldi meg.

(4) Az adatfelelős vagy jogutódja a minisztert tájékoztatja az (1) bekezdésben foglalt adatainak megváltozásáról, beleértve az adatfelelős megszűnését vagy átalakulását is.

(5) A bejelentés vagy a változás bejelentésének elmulasztása esetén az adatfelelős az Eitv.-ben foglaltak szerint felel.

14. §

(1) Az adatfelelős előállítja a közzétett adatokat összefoglaló, külön jogszabályban meghatározott közzétételi egységekre vonatkozó, a *mellékletben* meghatározott leíró adatokat.

(2) A saját honlapon közzétevő az (1) bekezdés szerinti leíró adatokat rendszeresen frissíti, a nem saját honlapon közzétevő adatfelelős pedig továbbítja a frissített leíró adatokat az adatközlő számára.

(3) A miniszter a leíró adatok elérhetőségét biztosító alkalmazást, annak részletes műszaki és telepítési leírásával együtt a saját honlapon közzétevő, illetve az adatközlő rendelkezésére bocsáthatja. A rendelkezésre bocsátott alkalmazás saját informatikai rendszerével való összekapcsolásáról a saját honlapon közzétevő vagy az adatközlő a

miniszter által megadott leírásban foglaltak figyelembevételével maga gondoskodik.

(4) A miniszter a saját honlapon közzétevő és az adatközlő rendelkezésére bocsátja az alkalmazás és az egységes közadatkereső rendszer, illetve a központi elektronikus jegyzék közötti adatcserét biztosító, a leíró adatokra vonatkozó formai és tartalmi előírásokat.

(5) A saját honlapon közzétevő és az adatközlő a rendelkezésére álló leíró adatokat a (3) bekezdésben foglaltak szerint, elektronikus úton folyamatosan elérhetővé teszi a miniszter számára.

15. §

(1) A miniszter számára a 14. § szerint elérhetővé tett leíró adatokat összegyűjti, és azokat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi

a) a miniszter által meghatározott honlapon a központi elektronikus jegyzék részeként, továbbá

b) a miniszter által meghatározott honlapon az egységes központi adatkereső rendszer által biztosított keresőszolgáltatás útján.

(2) A kormányzati portálon a központi elektronikus jegyzékre, valamint az egységes központi adatkereső rendszerre mutató hivatkozást kell elhelyezni.

16. §

(1) Ha a közzétett közérdekű adatok megváltoznak és ez érinti a közzétett közérdekű adatokat tartalmazó leíró adatokat, a saját honlapon közzétevő, illetve az adatfelelős a külön

jogszabályban meghatározott közzétételi egységekre vonatkozó leíró adatokat köteles a közzétételi listában meghatározott megőrzési idő alatt, a 8–9. §-ban foglaltak megfelelő alkalmazásával karbantartani, így különösen az újonnan közzétett közzétételi egységekre vonatkozó új leíró adatokat létrehozni, az eredeti (változás előtti) közzétételi egységben az új közzétételi egység elérhetőségére utalni, a pontatlan, téves vagy időszerűtlen leíró adatot helyesbíteni.

(2) Az 1. § (2) bekezdése szerinti megállapodás vagy utasítás az adatfelelősnek és az adatközlőnek a 13. § (1) bekezdésében, a 14. § (1), (2) és (5) bekezdésében, valamint az e § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségei egymás közötti megosztását az e rendeletben foglaltaktól eltérően is rendezheti.

Hatálybalépés

17. §

(1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivételekkel – 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) E rendelet rendelkezéseit a megyei önkormányzatok és az 50 000-nél nagyobb lakónépességű városok vonatkozásában 2007. január 1-jétől, az egyéb helyi önkormányzatok, továbbá az egyéb közfeladatot ellátó szervek vonatkozásában legkésőbb 2008. július 1-jétől kell alkalmazni.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Melléklet a 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

A közzétételi egységekre vonatkozó leíró adatok

I. A melléklet több, a közzétételi egységet leíró adatokat meghatározó készletet (sémát) is meghatároz, amelyek közül az adatfelelős, illetve az adatközlő a közzétételi egység tartalmától függően választ.

II. Az Országgyűlés Hivatala által az Eitv. 11. §-a szerinti közzétételi egységekre vonatkozó leíró adatok

Metaadat-elem	Minősítő	Tartalom, meghatározás	Magyarázat	Kötelező	Előfordul
Cím	–	A közzétételi egység címe	Az iromány címe	Kötelező	1
Létrehozó	–	Az adatfelelős szerv neve		Kötelező	1
	Benyújtó	A közzétételi egység benyújtója	Az irományt benyújtó típusának meghatározása (pl. kormány, képviselő).	Kötelező	n
Kiadó	–	Az adatközlő szerv neve		Kötelező	1
Típus	–	A közzétételi egység típusa	Választás a DC szerint meghatározott kategóriák közül.	Választható	1

Metaadat-elem	Minősítő	Tartalom, meghatározás	Magyarázat	Kötelező	Előfordul
Formátum	–	A közzétételi egység formátuma	Az iromány fizikai megjelenésének formája.	Választható	1
Forrás	–	A közzétételi egység egyértelmű elérhetőségét biztosító URL	Az az URL cím, amelyen az iromány elérhető.	Kötelező	1
Tárgy	Kulcsszavak	A közzétételi egység tartalmát leíró általános kifejezések		Választható	n
	Iromány típusa	A közzétételi egység típusát leíró kifejezések	Az iromány típusának meghatározása (pl. törvényjavaslat, OGY határozat).	Kötelező	1
	Állapot	A közzétételi egység tárgyalási állapota	Az iromány főállapotának meghatározása (pl. folyamatban, kihirdetés előtt, lezárt).	Választható	1
	Eredmény	A közzétételi egység tárgyalási eredménye	Utalás az iromány tárgyalási szakaszának eredményére (elfogadva, elutasítva).	Választható	1
	Kihirdetési szám	A közzétételi egységhez kapcsolódó végleges dokumentum száma	Az kihirdetésre kerülő jogszabály száma.	Választható	1
Nyelv	–	A dokumentum szövegének nyelve	ISO 639-2, illetve az MSZ 3400-2001 által használt kódok.	Választható	1
Azonosító	–	Azonosító	A Metaadat egyedi azonosítója.	Generált	1
Dátum	Létrehozás	A közzétételi egység létrehozásának dátuma	A irományra vonatkozó metaadat létrehozásának dátuma.	Generált	1
	Módosítás	A metaadat módosításának dátuma	Az az időpont, amikor az irományra vonatkozó metaadat utoljára módosításra került.	Generált	1
	Megőrzés	A közzétételi egység megőrzésének dátuma	Az iromány típusától függően a vonatkozó jogszabályokban meghatározott időtartam.	Kötelező	1
Kapcsolat	Fordítása alapja	A hivatkozott dokumentum URL-je	Az irományt fordították le a hivatkozott dokumentumra.	Választható	n
	Illeszkedés	A hivatkozott dokumentum URL-je	Jogharmonizációs céllal benyújtott irományok esetén a forrás URL-je.	Választható	n
	Egyéb	A hivatkozott dokumentum URL-je	A jogszabálytervezet későbbi szövegállapotának (pl. a kihirdetett jogszabálynak) elérési helye.	Választható	n
Leírás	–	A dokumentum rövid leírása	A dokumentum tartalmának rövid leírása, (absztrakt, tartalomjegyzék, alcímek, szabad szöveg), egyéb kapcsolódó információ.	Választható	1

III. A Magyar Közlönnyel és az ágazati vagy tárcaközlönyökkel összefüggésben az Eitv. 12. §-a szerint közzéteendő közzétételi egységekre vonatkozó leíró adatok:

Metaadat-elem	Minősítő	Tartalom, meghatározás	Magyarázat	Kötelező	Előfordul
Cím	–	A közlőny száma	A közlőnyszámot azonosító teljes cím.	Kötelező	1
Létrehozó	–	Az adatfelelős szerv neve	A közlőnyszám létrehozásáért felelős szerv neve.	Kötelező	1
Kiadó	–	Az adatközlő szerv neve	A közlőnyszám közzétételéért felelős szerv neve.	Kötelező	1
Típus	–	A dokumentum típusa	Választás a DC szerint meghatározott kategóriák közül.	Kötelező	1
Formátum	–	A dokumentum formátuma	A dokumentum fizikai megjelenésének formája.	Kötelező	1
Forrás	–	A közlőny URL-je	Az az URL cím, amelyen az adott közlőnyszám elérhető (a közlőnyről készített oldalhű digitális másolat linkje).	Kötelező	1

Metaadat-elem	Minősítő	Tartalom, meghatározás	Magyarázat	Kötelező	Előfordul
Dátum	Létrehozás	A közlőny megjelenésének dátuma		Kötelező	1
Leírás	–	A közlőnyszám tartalomjegyzéke		Kötelező	1
Azonosító	–	Azonosító	A Metaadat egyedi azonosítója	Generált	1

IV. Egyéb közzéteendő közzétételi egységre vonatkozó leíró adatok:

Metaadat-elem	Minősítő	Tartalom, meghatározás	Magyarázat	Kötelező	Előfordulás
Cím	–	A közzétételi egység címe		Kötelező	1
Létrehozó	–	Az adatfelelős szerv neve	Az Eitv. 2. § b) pontja szerint definiált szerv neve.	Kötelező	1
Kiadó	–	Az adatközlő szerv neve	Az Eitv. 2. § c) pontja szerint definiált szerv neve.	Kötelező	1
Típus	–	A közzétételi egység típusa	Választás a DC szerint meghatározott kategóriák közül.	Választható	1
Formátum	–	A közzétételi egység formátuma	A közzétételi egység fizikai megjelenésének formája	Választható	1
Forrás	–	A közzétételi egység egyértelmű elérhetőségét biztosító URL	Az az URL cím, amelyen a dokumentum elérhető.	Kötelező	1
Tárgy	Kulcsszavak	A közzétételi egység tartalmát leíró általános kifejezések		Kötelező	n
	Lista típusa	A közzétételi lista típusát leíró kifejezések	A közzétételi lista típusának meghatározása az Eitv. 3. §-a alapján.	Kötelező	1
	Egység megjelölése	A külön jogszabályban előírt közzétételi egység megjelölése		Választható	1
Nyelv	–	A közzétételi egység szövegeinek nyelve	ISO 639-2, illetve az MSZ 3400-2001 által használt kódok.	Választható	1
Azonosító	–	Azonosító	A metaadat egyedi azonosítója.	Generált ²	1
Dátum	Aktualitás	A közzétételi egység érvényességének kezdete	Az az időpont, amikortól a közzétételi egységben leírtak érvényesek.	Választható	1
	Elérhető	A közzétételi egység elérhetőségének dátuma	Az az időpont, amikortól a kötelezően közzéteendő közadat az arra fenntartott internetes oldalról elérhető.	Választható	1
	Frissítés	A közzétételi egység frissítésének gyakorisága	Az Eitv. melléklete „Frissítés” oszlopának megfelelően megadott listából választott elem.	Kötelező	1
	Megőrzés	A közzétételi egység megőrzésének időtartama	Az Eitv. melléklete „Megőrzés” oszlopának megfelelően – az előző állapot megőrzésére vonatkozó – megadott listából választott elem.	Választható	1
	Módosítás	A metaadat módosításának dátuma	Az az időpont, amikor a közzétételi egységre vonatkozó metaadat utoljára módosításra került.	Generált	1
Kapcsolat	Korábbi állapot	A hivatkozott közzétételi egység URL-je	Hivatkozás az archívumba helyezett közzétételi egységhez közvetlenül kapcsolható – aktuális időállapotot megjelenítő – közzétételi egységre.	Választható	1
	Következő állapot	A hivatkozott közzétételi egység URL-je	Hivatkozás a dokumentumhoz közvetlenül kapcsolható, a törvény melléklete szerint archívumba helyezett közzétételi egységre.	Választható	1
	Hivatkozott	A hivatkozott közzétételi egység URL-je	A leírt közzétételi egységre hivatkozó, abból idéző vagy arra bármilyen más módon utaló közzétételi egység.	Választható	n

Metaadat-elem	Minősítő	Tartalom, meghatározás	Magyarázat	Kötelező	Előfordulás
	Hivatkozik	A hivatkozott közzétételi egység URL-je	A leírt közzétételi egység hivatkozik, idézet-tel vagy bármilyen más módon utal a hivatkozott közzétételi egységre.	Választható	n
	Fordítása	A hivatkozott közzétételi egység URL-je	A leírt közzétételi egység fordítása a hivatkozott közzétételi egységnek.	Választható	1
	Fordítás alapja	A hivatkozott közzétételi egység URL-je	A leírt közzétételi egységet fordították le a hivatkozott közzétételi egységre.	Választható	n
Közreműködő	–	A közzétételi egység előállításában közreműködő szervezet megnevezése		Választható	n
Jogok	–	A jogok leírása	A közzétételi egységhez kapcsolódó jogok	Választható	1
Kiterjedés	Területi	A dokumentum tartalmának területi hatálya	Szabad szöveges területi lehatárolás (település, kistérség megye stb.).	Választható	n
Leírás	–	A közzétételi egység rövid leírása	A közzétételi egység tartalmának rövid ismertetése, (absztrakt, tartalomjegyzék, alcímek, szabad szöveg) egyéb kapcsolódó információ.	Választható	1

A Kormány 306/2005. (XII. 25.) Korm. rendelete

a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló Keretegyezmény kihirdetéséről

1. §

A Kormány a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló Keretegyezményt (a továbbiakban: Egyezmény) e rendelettel kihirdeti.

2. §

Az Egyezmény angol nyelvű hiteles szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

„FRAMEWORK CONVENTION ON THE PROTECTION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE CARPATHIANS

The Parties,

acknowledging that the Carpathians are a unique natural treasure of great beauty and ecological value, an important reservoir of biodiversity, the headwaters of major rivers, an essential habitat and refuge for many endangered species of plants and animals and Europe's largest area of virgin forests, and

aware that the Carpathians constitute a major ecological, economic, cultural, recreational and living environment in the heart of Europe, shared by numerous peoples and countries;

realizing the importance and ecological, cultural and socio-economic values of mountain regions, which prompted the United Nations General Assembly to declare 2002 the International Year of Mountains,

recognizing the importance of Mountain areas, as enshrined in Chapter 13 (Sustainable Mountain Development) of the Declaration on Environment and Development („Agenda 21”, Rio de Janeiro, 1992), and in the Plan of Implementation of the World Summit on Sustainable Development,

recalling the Declaration on Environment and Sustainable Development in the Carpathian and Danube Region (Bucharest, 2001),

noting the pertinent provisions of and principles enshrined in relevant global, regional and subregional environmental legal instruments, strategies and programmes,

aiming at ensuring a more effective implementation of such already existing instruments, and Building upon other international programmes,

recognizing that the Carpathians constitute the living environment for the local people, and acknowledging the contribution of the local people to sustainable social, cultural and economic development, and to preserving traditional knowledge in the Carpathians,

acknowledging the importance of sub-regional cooperation for the protection and sustainable development of the Carpathians in the context of the ‘Environment for Europe’ process,

recognizing the experience gained in the framework of the convention on the Protection of the Alps (Salzburg, 1991) as a successful model for the protection of the environment and sustainable development of mountain regions, providing a sound basis for new partnership initiatives and further strengthening of cooperation between Alpine and Carpathian states,

being aware of the fact that efforts to protect, maintain and sustainably manage the natural resources of the Carpathians cannot be achieved by one country alone and require regional cooperation, and of the added value of transboundary cooperation in achieving ecological coherence,
have agreed as follows:

Article 1

Geographical scope

1. The Convention applies to the Carpathian region (hereinafter referred to as the „Carpathians”), to be defined by the Conference of the Parties.

2. Each Party may extend the application of this Convention and its Protocols to additional parts of its national territory by making a declaration to the Depositary, provided that this is necessary to implement the provisions of the Convention.

Article 2

General objectives and principles

1. The Parties shall pursue a comprehensive policy and cooperate for the protection and sustainable development of the Carpathians with a view to inter alia improving quality of life, strengthening local economies and communities, and conservation of natural values and cultural heritage.

2. In order to achieve the objectives referred to in paragraph 1, the Parties shall take appropriate measures, in the areas covered by Articles 4 to 13 of this Convention by promoting:

- (a) the precaution and prevention principles,
- (b) the ‘polluter pays’ principle,
- (c) public participation and stakeholder involvement,
- (d) transboundary cooperation,
- (e) integrated planning and management of land and water resources,
- (f) a programmatic approach, and
- (g) the ecosystem approach.

3. To achieve the objectives set forth in this Convention and to ensure its implementation, the Parties may, as appropriate, develop and adopt Protocols.

Article 3

Integrated approach to the land resources management

The Parties shall apply the approach of the integrated land resources management as defined in Chapter 10 of the

Agenda 21, by developing and implementing appropriate tools, such as integrated management plans, relating to the areas of this Convention.

Article 4

Conservation and sustainable use of biological and landscape diversity

1. The Parties shall pursue policies aiming at conservation, sustainable use and restoration of biological and landscape diversity throughout the Carpathians. The Parties shall take appropriate measures to ensure a high level of protection and sustainable use of natural and semi-natural habitats, their continuity and connectivity, and species of flora and fauna being characteristic to the Carpathians, in particular the protection of endangered species, endemic species and large carnivores.

2. The Parties shall promote adequate maintenance of semi-natural habitats, the restoration of degraded habitats, and support the development and implementation of relevant management plans.

3. The Parties shall pursue policies aiming at the prevention of introduction of alien invasive species and release of genetically modified organisms threatening ecosystems, habitats or species, their control or eradication.

4. The Parties shall develop and/or promote compatible monitoring systems, coordinated regional inventories of species and habitats, coordinated scientific research, and their networking.

5. The Parties shall cooperate in developing an ecological network in the Carpathians, as a constituent part of the Pan-European Ecological Network, in establishing and supporting a Carpathian Network of Protected Areas, as well as enhance conservation and sustainable management in the areas outside of protected areas.

6. The Parties shall take appropriate measures to integrate the objective of conservation and sustainable use of biological and landscape diversity into sectoral policies, such as mountain agriculture, mountain forestry, river basin management, tourism, transport and energy, industry and mining activities.

Article 5

Spatial planning

1. The Parties shall pursue policies of spatial planning aimed at the protection and sustainable development of the Carpathians, which shall take into account the specific ecological and socio-economic conditions in the

Carpathians and their mountain ecosystems, and provide benefits to the local people.

2. The Parties shall aim at coordinating spatial planning in bordering areas, through developing transboundary and/or regional spatial planning policies and programmes, enhancing and supporting co-operation between relevant regional and local institutions.

3. In developing spatial planning policies and programmes, particular attention should, inter alia, be paid to:

- (a) transboundary transport, energy and telecommunications infrastructure and services,
- (b) conservation and sustainable use of natural resources,
- (c) coherent town and country planning in border areas,
- (d) preventing the cross-border impact of pollution,
- (e) integrated land use planning, and environmental impact assessments.

Article 6

Sustainable and integrated water/river basin management

Taking into account the hydrological, biological and ecological, and other specificities of mountain river basins, the Parties shall:

- (a) take appropriate measures to promote policies integrating sustainable use of water resources, with land-use planning, and aim at pursuing policies and plans based on an integrated river basin management approach, recognizing the importance of pollution and flood management, prevention and control, and reducing water habitats fragmentation,
- (b) pursue policies aiming at sustainable management of surface and groundwater resources, ensuring adequate supply of good quality surface and groundwater as needed for sustainable, balanced and equitable water use, and adequate sanitation and treatment of waste water,
- (c) pursue policies aiming at conserving natural watercourses, springs, lakes and groundwater resources as well as preserving and protecting of wetlands and wetland ecosystems, and protecting against natural and anthropogenic detrimental effects such as flooding and accidental water pollution,
- (d) further develop a coordinated or joint system of measures, activities and early warning for transboundary impacts on the water regime of flooding and accidental water pollution, as well as co-operate in preventing and reducing the damages and giving assistance in restoration works.

Article 7

Sustainable agriculture and forestry

1. The Parties shall maintain the management of land traditionally cultivated in a sustainable manner, and take appropriate measures in designing and implementing their agricultural policies, taking into account the need of the protection of mountain ecosystems and landscapes, the importance of biological diversity, and the specific conditions of mountains as less favored areas.

2. The Parties shall pursue policies aiming at developing and designing appropriate instruments, such as the crucially important agri-environmental programs in the Carpathians, enhancing integration of environmental concerns into agricultural policies and land management plans, while taking into account the high ecological importance of Carpathian mountain ecosystems, such as natural and semi-natural grasslands, as part of the ecological networks, landscapes and traditional land-use.

3. The Parties shall pursue policies aiming at promoting and supporting the use of instruments and programs, compatible with internationally agreed principles of sustainable forest management.

4. The Parties shall apply sustainable mountain forest management practices in the Carpathians, taking into account the multiple functions of forests, the high ecological importance of the Carpathian mountain ecosystems, as well as the less favourable conditions in mountain forests.

5. The Parties shall pursue policies aiming at designating protected areas in natural, especially virgin forests in sufficient size and number, with the purpose to restrict or adapt their use according to the objectives of conservation to be achieved.

6. The Parties shall promote practice of environmentally sound agricultural and forestry measures assuring appropriate retention of precipitation in the mountains with a view to better prevent flooding and increase safety of life and assets.

Article 8

Sustainable transport and infrastructure

1. The Parties shall pursue policies of sustainable transport and infrastructure planning and development, which take into account the specificities of the mountain environment, by taking into consideration the protection of sensitive areas, in particular biodiversity-rich areas, migration routes or areas of international importance, the protection of biodiversity and landscapes, and of areas of particular importance for tourism.

2. The Parties shall cooperate towards developing sustainable transport policies which provide the benefits of mobility and access in the Carpathians, while minimizing harmful effects on human health, landscapes, plants, animals, and their habitats, and incorporating sustainable transport demand management in all stages of transport planning in the Carpathians.

3. In environmentally sensitive areas the Parties shall co-operate towards developing models of environmentally friendly transportation.

Article 9

Sustainable tourism

1. The Parties shall take measures to promote sustainable tourism in the Carpathians, providing benefits to the local people, based on the exceptional nature, landscapes and cultural heritage of the Carpathians, and shall increase cooperation to this effect.

2. Parties shall pursue policies aiming at promoting transboundary cooperation in order to facilitate sustainable tourism development, such as coordinated or joint management plans for transboundary or bordering protected areas, and other sites of touristic interest.

Article 10

Industry and energy

1. The Parties shall promote cleaner production technologies, in order to adequately prevent, respond to and remediate industrial accidents and their consequences, as well as to preserve human health and mountain ecosystems.

2. The Parties shall pursue policies aiming at introducing environmentally sound methods for the production, distribution and use of energy, which minimize adverse effects on the biodiversity and landscapes, including wider use of renewable energy sources and energy-saving measures, as appropriate.

3. Parties shall aim at reducing adverse impacts of mineral exploitation on the environment and ensuring adequate environmental surveillance on mining technologies and practices.

Article 11

Cultural heritage and traditional knowledge

The Parties shall pursue policies aiming at preservation and promotion of the cultural heritage and of traditional

knowledge of the local people, crafting and marketing of local goods, arts and handicrafts. The Parties shall aim at preserving the traditional architecture, land-use patterns, local breeds of domestic animals and cultivated plant varieties, and sustainable use of wild plants in the Carpathians.

Article 12

Environmental assessment/information system, monitoring and early warning

1. The Parties shall apply, where necessary, risk assessments, environmental impact assessments, and strategic environmental assessments, taking into account the specificities of the Carpathian mountain ecosystems, and shall consult on projects of transboundary character in the Carpathians, and assess their environmental impact, in order to avoid transboundary harmful effects.

2. The Parties shall pursue policies, using existing methods of monitoring and assessment, aiming at promoting:

(a) cooperation in the carrying out of research activities and scientific assessments in the Carpathians,

(b) joint or complementary monitoring programmes, including the systematic monitoring of the state of the environment,

(c) comparability, complementarity and standardization of research methods and related data-acquisition activities,

(d) harmonization of existing and development of new environmental, social and economic indicators,

(e) a system of early warning, monitoring and assessment of natural and man-made environmental risks and hazards, and

(f) an information system, accessible to all Parties.

Article 13

Awareness raising, education and public participation

1. The Parties shall pursue policies aiming at increasing environmental awareness and improving access of the public to information on the protection and sustainable development of the Carpathians, and promoting related education curricula and programmes.

2. The Parties shall pursue policies guaranteeing public participation in decision-making relating to the protection and sustainable development of the Carpathians, and the implementation of this Convention.

*Article 14**Conference of the Parties*

1. A Conference of the Parties (hereinafter referred to as the „Conference”) is hereby established.

2. The Conference shall discuss common concerns of the Parties and make the decisions necessary to promote the effective implementation of the Convention. In particular, it shall:

(a) regularly review and support the implementation of the Convention and its Protocols,

(b) adopt amendments to the Convention pursuant to Article 19,

(c) adopt Protocols, including amendments thereto, pursuant to Articles 18,

(d) nominate its President and establish an intersessional executive body, as appropriate and in accordance with its Rules of Procedure,

(e) establish such subsidiary bodies, including thematic working groups, as are deemed necessary for the implementation of the Convention, regularly review reports submitted by its subsidiary bodies and provide guidance to them,

(f) approve a work program, financial rules and budget for its activities, including those of its subsidiary bodies and the Secretariat, and undertake necessary arrangements for their financing pursuant to Article 17,

(g) adopt its Rules of Procedure,

(h) adopt or recommend measures to achieve the objectives laid down in Articles 2 to 13,

(i) as appropriate, seek the cooperation of competent bodies or agencies, whether national or international, governmental or non-governmental and promote and strengthen the relationship with other relevant conventions while avoiding duplication of efforts, and

(j) exercise other functions as may be necessary for the achievement of the objectives of the Convention.

3. The first session of the Conference shall be convened not later than one year after the date of entry into force of the Convention. Unless otherwise decided by the Conference, ordinary sessions shall be held every three years.

4. Extraordinary sessions of the Conference shall be held at such other times as may be decided either by the Conference at ordinary session or at the written request of any Party, provided that, within three months of the request being communicated to all the other Parties by the Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

5. The Parties may decide to admit as observers at the ordinary and extraordinary sessions of the Conference:

(a) any other State,

(b) any national, intergovernmental or non-governmental organization the activities of which are related to the Convention.

The conditions for the admission and participation of observers shall be established in the Rules of Procedure. Such observers may present any information or report relevant to the objectives of the Convention.

6. The Conference shall reach its decisions by consensus.

*Article 15**Secretariat*

1. A Secretariat is hereby established.

2. The functions of the Secretariat shall be:

(a) to make arrangements for sessions of the Conference and to provide them with services as required,

(b) to compile and transmit reports submitted to it,

(c) to coordinate its activities with the secretariats of other relevant international bodies and conventions,

(d) to prepare reports on the exercising of its functions under this Convention and its Protocols, including financial reports, and present them to the Conference,

(e) to facilitate research, communication and information exchange on matters relating to this Convention, and

(f) to perform other secretariat functions as may be determined by the Conference.

*Article 16**Subsidiary bodies*

The subsidiary bodies, including thematic working groups established in accordance with Article 14 paragraph 2 (e), shall provide the Conference, as necessary, with technical assistance, information and advice on specific issues related to the protection and sustainable development of the Carpathians.

*Article 17**Financial contributions*

Each Party shall contribute to the regular budget of the Convention in accordance with a scale of contributions as determined by the Conference.

*Article 18**Protocols*

1. Any Party may propose Protocols to the Convention.
2. The draft Protocols shall be circulated to all Parties through the Secretariat not later than six months before the Conference session at which they are to be considered.
3. The Protocols shall be adopted and signed at the Conference sessions. The entry into force, amendment of and withdrawal from the Protocols shall be done *mutatis mutandis* in accordance with Articles 19, 21 paragraphs 2 to 4 and Article 22 of the Convention. Only a Party to the Convention may become Party to the Protocols.

*Article 19**Amendments to the Convention*

1. Any Party may propose amendments to the Convention.
2. The proposed amendments shall be circulated to all Parties to the Convention through the Secretariat not later than six months before the Conference session at which the amendments are to be considered.
3. The Conference shall adopt the proposed amendments to the Convention by consensus.
4. The amendments to the Convention shall be subject to ratification, approval or acceptance. The amendments shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fourth instrument of ratification, approval or acceptance. Thereafter, the amendments shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date of deposit of its instrument of ratification, approval or acceptance.

*Article 20**Settlement of disputes*

The Parties shall settle disputes arising from the interpretation or implementation of the Convention by negotiation or any other means of dispute settlement in accordance with international law.

*Article 21**Entry into force*

1. This Convention shall be open for signature at the Depositary from 22 May 2003 to 22 May 2004.

2. This Convention shall be subject to ratification, acceptance, or approval by the Signatories. The Convention shall be open for accession by non-Signatories. Instruments of ratification, acceptance, approval and accession shall be deposited with the Depositary.

3. The Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fourth instrument of ratification, approval, acceptance or accession.

4. Thereafter the Convention shall enter into force for any other Party on the ninetieth day from the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

*Article 22**Withdrawal*

Any Party may withdraw from the Convention by means of a notification in writing addressed to the Depositary. The withdrawal shall become effective on the one hundred eightieth day after the date of the receipt of the notification by the Depositary.

*Article 24**Depositary*

1. The Depositary of the Convention shall be the Government of Ukraine.

2. The Depositary shall notify all the other Parties of

- (a) any signature of the Convention and its Protocols,
- (b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession,

- (c) the date of entry into force of the Convention as well as its Protocols or amendments thereto, and the date of their entry into force for any other Party,

- (d) any notifications of withdrawal from the Convention or its Protocols and the date on which such withdrawal becomes effective for a particular Party,

- (e) the deposit of any declaration according to Article 1 paragraph 2.

Done at Kiev, on 22 May 2003 in one original in the English language.

The original of the Convention shall be deposited with the Depositary, which shall distribute certified copies to all Parties.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention:

For the Government of:
The Czech Republic

For the Government of:
The Republic of Hungary

For the Government of:
The Republic of Poland

For the Government of:
Romania

For the Council of Ministers of:
Serbia and Montenegro

For the Government of:
The Slovak Republic

For the Government of:
Ukraine

Keretegyezmény a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről

A Részes Felek,

elismerve azt, hogy a Kárpátok rendkívüli szépségű és ökológiai értékű természeti kincs, a biológiai sokféleség tárháza, jelentős folyók forrásvidéke, számos veszélyeztetett növény- és állatfaj fontos élőhelye és menedéke, Európa legnagyobb, érintetlen erdős területe, továbbá

tudatában annak, hogy Európa szívében a Kárpátok jelentős ökológiai, gazdasági, kulturális, rekreációs és lakóhelyi környezetet alkot, amelyen számos nép és ország osztozik,

felismerve a hegyvidéki régiók jelentőségét, ökológiai, kulturális, gazdasági és társadalmi értékeit, ami az Egyesült Nemzetek Közgyűlését arra indította, hogy a 2002. évet a Hegyek Nemzetközi Événak nyilvánítsa,

elismerve a hegyvidéki területek jelentőségét, ami tükröződik a Környezet és Fejlődés Deklaráció (Agenda 21, Rio de Janeiro, 1992) 13. (Fenntartható Hegyvidéki Fejlődés) fejezetében, és a Fenntartható Fejlődés Világtalálkozó Megvalósítási Tervében,

felidézve a Kárpátok és a Duna térsége Környezet és Fenntartható Fejlődés Nyilatkozatát (Bukarest, 2001),

figyelembe véve a megfelelő globális, regionális és szubregionális környezetvédelmi jogi eszközökben, stratégiákban és programokban megfogalmazott vonatkozó rendelkezéseket és elveket,

törekedvén a már meglévő, hasonló eszközök hatékonyabb megvalósításának biztosítására, és építve más nemzetközi programokra,

felismerve azt, hogy a Kárpátok a helyi népesség megélhetési környezetét alkotja, és elismerve a helybeliek hozzájárulását a fenntartható társadalmi, kulturális és gazda-

sági fejlődéshez és a hagyományos ismeretek megőrzéséhez a Kárpátokban,

elismerve a Kárpátok védelmére és fenntartható fejlesztésére irányuló szubregionális együttműködés fontosságát a „Környezetet Európának” folyamatban,

elismerve az Alpok védelméről szóló Egyezmény (Salzburg, 1991) keretében szerzett tapasztalatot, mint a hegyvidéki területek környezetvédelmének és fenntartható fejlesztésének modelljét, amely jó alapul szolgál az új partnerségi kezdeményezésekhez és az Alpok-Kárpátok együttműködés további erősítéséhez,

tudatában annak, hogy a Kárpátok természeti erőforrásainak védelmére, fenntartására és fenntartható kezelésére irányuló erőfeszítések véghezvitelére egymagában egyetlen ország sem képes, hanem ehhez regionális együttműködésre van szükség, továbbá hogy az országhatáron átnyúló együttműködés hozzáadott értéket képvisel az ökológiai egységesség megvalósításában, megállapodtak az alábbiakban:

1. Cikkely

Földrajzi hatály

1. Az Egyezmény a Kárpátok térségére vonatkozik (a továbbiakban: a Kárpátok), amelyet a Részes Felek Konferenciája fog körülhatárolni.

2. Az egyes Részes Felek jelen Egyezmény és annak Jegyzőkönyvei alkalmazását országuk területének más részeire is kiterjeszthetik, amennyiben ezt az Egyezmény rendelkezéseinek végrehajtásához szükségesnek tartják, és erről nyilatkozatot tesznek a Letétmenyesnek.

2. Cikkely

Általános célok és elvek

1. A Részes Felek átfogó politikát folytatnak és együttműködnek a Kárpátok védelmében és fenntartható fejlesztésében, egyebek mellett az életminőség javítása, a helyi gazdaság és közösségek erősítése, a természeti értékek és a kulturális örökség megőrzése érdekében.

2. Az 1. bekezdésben hivatkozott célok megvalósítása érdekében, a Részes Felek megteszik a megfelelő intézkedéseket a jelen Egyezmény 4–13. Cikkelyeiben tárgyalt területeken, elősegítve:

- a) az elővigyázatosság és a megelőzés elvét,
- b) a „szennyező fizet” elvet,
- c) a társadalmi részvételt és az érdekelt felek bevonását;
- d) a határon átnyúló együttműködést;
- e) a föld- és vízkészletekkel való gazdálkodás integrált tervezését,

- f) a programszerű megközelítést,
- g) az ökoszisztéma alapú megközelítést.

3. A jelen Egyezményben kitűzött célok elérése, és az Egyezmény végrehajtása érdekében a Felek, szükség szerint, Jegyzőkönyveket dolgozhatnak ki és fogadhatnak el.

3. Cikkely

A földi erőforrásokkal történő gazdálkodás integrált megközelítése

A Részes Felek, a földi erőforrásokkal történő gazdálkodás integrált megközelítését fogják alkalmazni, amint azt az Agenda 21 10. fejezete meghatározta, megfelelő eszközök, úgymint integrált gazdálkodási tervek, kidolgozásával és végrehajtásával, az Egyezmény hatálya alá eső területeken.

4. Cikkely

A biológiai és táji sokféleség megőrzése és fenntartható használata

1. A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyek célja a biológiai és táji sokféleség megőrzése, fenntartható használata és helyreállítása a Kárpátok területén. A Részes Felek megfelelő intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy biztosítsák a természetes és természetközeli élőhelyek, azok folytonossága és összekapcsolódása, a Kárpátokra jellemző növény- és állatfajok magasszintű védelmét és fenntartható használatát, különösen a veszélyeztetett fajok, az őshonos fajok és a nagy ragadozók védelmét.

2. A Részes Felek támogatják a természetközeli élőhelyek megfelelő fenntartását, a veszélyeztetett élőhelyek helyreállítását, a megfelelő kezelési tervek kidolgozását és végrehajtását.

3. A Részes Felek elősegítik olyan politikák megvalósítását, amelyek az ökoszisztémákat, élőhelyeket és fajokat veszélyeztető idegen fajok és genetikailag módosított szervezetek bevezetésének megakadályozását, ellenőrzését és megszüntetését célozzák.

4. A Részes Felek fejlesztik és/vagy támogatják az összekapcsolható megfigyelési rendszerek, az összehangolt regionális faj és élőhely nyilvántartások létrehozását, összehangolt tudományos kutatást és ezek hálózatának kialakítását.

5. A Részes Felek együttműködnek a Kárpátok ökológiai hálózatának fejlesztésében, a Páneurópai Ökológiai Hálózat részeként, továbbá a Kárpáti Védett Területek Hálózatának létrehozásában és támogatásában, úgyszintén a

védett területeken kívül eső területek megőrzésének és fenntartható kezelésének elősegítésében.

6. A Részes Felek megfelelő intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy a biológiai és táji sokféleség megőrzésének és fenntartható használatának célja az ágazati politikák, úgymint a hegyvidéki mezőgazdaság, hegyvidéki erdőgazdálkodás, vízgyűjtő gazdálkodás, turizmus, közlekedés és energia, ipari és bányászati tevékenységek, szerves részévé váljon.

5. Cikkely

Területi tervezés

1. A Részes Felek a Kárpátok védelme és fenntartható fejlesztése érdekében olyan területi tervezési politikákat követnek, amelyek figyelembe veszik a Kárpátok és hegyvidéki ökoszisztémái sajátos ökológiai és társadalmi-gazdasági feltételeit, és amelyek a helyi lakosság javát szolgálják.

2. A Részes Felek a határmenti térségekben a területi tervezés összehangolására törekednek, az országhatáron átnyúló és/vagy regionális területi tervezési politikák és programok kidolgozásával, a megfelelő regionális és helyi intézmények közötti együttműködés javításával és támogatásával.

3. Az ilyen területi tervezési politikák és programok kidolgozásánál különös figyelmet érdemel, egyebek mellett:

- a) határon átnyúló közlekedés, energia, távközlési infrastruktúra és szolgáltatások,
- b) természeti erőforrások megőrzése és fenntartható használata,
- c) következetes város- és vidéktervezés a határtérségben,
- d) szennyezések határon áttérjedő hatásának megelőzése,
- e) integrált területhasználat tervezés és környezeti hatásvizsgálatok.

6. Cikkely

Fenntartható és integrált víz/vízgyűjtő gazdálkodás

A Részes Felek, figyelembe véve a hegyvidéki folyók vízgyűjtőinek hidrológiai, biológiai és ökológiai sajátosságait:

- a) megfelelő intézkedéseket tesznek azon politikák támogatására, amelyek célja a vízkészletek fenntartható használatának integrálása a területhasználati tervezésbe, továbbá olyan politikák és tervek kimunkálására törekednek, melyek alapja az integrált vízgyűjtő gazdálkodási megközelítés, felismerve a szennyezés-, illetve árvízmeg-

előzés és -védekezés jelentőségét, és csökkentve a vízi élőhelyek felszabdaltságát,

b) olyan politikákat folytatnak, amelyek célja a felszíni és felszín alatti vízkészletekkel való fenntartható gazdálkodás, biztosítva jó minőségű, megfelelő mennyiségű és tisztaságú édesvíz rendelkezésre állását, amint ez szükséges a fenntartható, kiegyensúlyozott és méltányos vízhasználathoz, továbbá biztosítva a megfelelő közegészségügyi feltételeket és a szennyvízkezelést,

c) olyan politikákat folytatnak, amelyek célja a természetes vízfolyások, források és tavak, valamint a felszín alatti vízkészletek megóvása, továbbá a vizes élőhelyek és ökoszisztémák megőrzése és védelme, a természetes és antropogén káros hatásokkal szembeni védekezés, mint amilyen az árvíz és a rendkívüli vízszennyezés,

d) továbbfejlesztik az árvíz és a rendkívüli vízszennyezés vízháztartásra gyakorolt, országhatáron áterjedő hatásaival kapcsolatos mérések, tevékenységek és korai riasztás összehangolt vagy közös rendszereit, továbbá együttműködnek a károk enyhítésében és a helyreállítási munkákhoz történő segítségnyújtásban.

7. Cikkely

Fenntartható mezőgazdaság és erdőgazdálkodás

1. A Részes Felek megőrzik a hagyományos művelés alatt álló földek gazdálkodását fenntartható módon, és megfelelő intézkedéseket hoznak mezőgazdasági politikák tervezése és megvalósítása során, figyelembe véve a hegyvidéki ökoszisztémák és tájak védelmének szükségességét, a biológiai sokféleség fontosságát, és a hegyek, mint hátrányos helyzetű területek sajátos körülményeit.

2. A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyek célja olyan megfelelő eszközök kidolgozása és tervezése, mint például a döntő jelentőségű agrár-környezetvédelmi programok a Kárpátokban, amelyek elősegítik a környezetvédelmi megfontolások beépítését a mezőgazdasági politikákba és a földgazdálkodási tervekbe, és figyelembe veszik, az ökológiai hálózatok, tájak és hagyományos földhasználat részeként, a Kárpátok hegyvidéke ökoszisztémáinak, például a természetes és féltermészetes füves területeknek a jelentőségét.

3. A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyek célja a fenntartható erdőgazdálkodás nemzetközileg elfogadott elveivel egyező eszközök és programok ösztönzése és támogatása.

4. A Részes Felek fenntartható hegyvidéki erdőgazdálkodási gyakorlatot folytatnak a Kárpátokban, figyelembe véve az erdők sokféle ökológiai funkcióját, a Kárpátok hegyvidéki ökoszisztémáinak fokozott ökológiai jelentőségét éppúgy, mint a hegyvidéki erdők kevésbé kedvező feltételeit.

5. A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyek célja a természetes és érintetlen erdőrezervátumok kellő nagyságban és számban történő kijelölése azzal a céllal, hogy igénybevételüket a megvalósítandó megőrzési célokra korlátozzák, illetve ezekhez igazítsák.

6. A Részes Felek olyan politikát folytatnak, amelyek célja a hegyvidékeken lehulló csapadék megfelelő visszatartására alkalmas mező- és erdőgazdálkodási módszerek bevezetése, különös tekintettel az árvizek hatékonyabb megelőzésére, az élet- és vagyonbiztonság fokozására.

8. Cikkely

Fenntartható közlekedés és infrastruktúra

1. A Részes Felek, tekintettel a hegyvidéki környezet sajátosságaira, olyan fenntartható közlekedési és infrastruktúra tervezési politikákat folytatnak, amelyek figyelembe veszik az érzékeny területek, különösen a biológiai sokféleségben gazdag területek, vándorlási útvonalak, avagy nemzetközileg jelentős területek védelmét, a biológiai sokféleség és a táj védelmét, valamint a turizmus szempontjából különösen fontos területeket.

2. A Részes Felek olyan fenntartható közlekedéspolitikákat folytatnak és annak irányában működnek együtt, amelyek biztosítják a mobilitás és a megközelíthetőség előnyeit a Kárpátokban úgy, hogy mindeközben minimalizálják az emberi egészségre, a tájakra, növényekre, állatokra és azok élőhelyeire gyakorolt káros hatásokat, továbbá beépítik a közlekedési igények fenntartható kielégítését a közlekedéstervezés valamennyi szakaszába a Kárpátokban.

3. A Részes Felek a környezetileg érzékeny térségekben együttműködnek a környezetbarát szállítás modelljeinek fejlesztésében.

9. Cikkely

Fenntartható turizmus

1. A Részes Felek intézkedéseket hoznak a fenntartható turizmus támogatására a Kárpátokban, amely a Kárpátok kivételes természeti, tájképi és kulturális öröksége folytán az ottlakók javát szolgálja, és fokozza együttműködésüket ennek érdekében.

2. A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyek célja az országhatáron átnyúló együttműködés támogatása a fenntartható turizmus fejlesztésének elősegítése érdekében, mint például az országhatáron túlnyúló vagy határmenti védett területek, illetve más, turisztikai szempontból érdeklődésre számot tartó területek közös kezelési tervei.

10. Cikkely

Ipar és energia

1. A Részes Felek támogatják a tisztább termelési technológiákat, az ipari balesetek és következményeik megelőzése, a kárelhárítás és a helyreállítás, valamint az emberi egészség és a hegyvidéki ökoszisztémák védelme érdekében.

2. A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyek célja a biológiai sokféleségre és a tájakra gyakorolt káros hatásokat a minimális csökkentő, környezetbarát módszerek bevezetése az energiatermelés, -elosztás és -felhasználás terén beleértve a megújuló energiaforrások szélesebb körű használatát és az energiatakarékossági intézkedéseket, ahol lehetséges.

3. A Részes Felek arra törekszenek, hogy csökkentsék az ásványi nyersanyag kitermelés káros környezeti hatásait, és biztosítsák a bányászati technológiák és módok megfelelő környezetvédelmi megfigyelését.

11. Cikkely

Kulturális örökség és hagyományos ismeretek

A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyekkel törekednek a helybéliek kulturális örökségének és hagyományos ismereteinek megőrzésére és támogatására, a helyi termékek, művészi és kézműves cikkek előállításának és értékesítésének támogatására. A Részes Felek törekednek a hagyományos építészet és területhasználati módok, háziállatok helyi fajtái és helyi termesztésű növényfajták megőrzésére, valamint a vadon növvő növények fenntartható használatára a Kárpátokban.

12. Cikkely

Környezeti értékelés/információrendszer, megfigyelés és korai riasztás

1. A Részes Felek, ahol szükséges, kockázatértékelést, környezeti hatásvizsgálatot és stratégiai környezeti hatásvizsgálatot alkalmaznak, figyelembe véve a Kárpátok hegyvidéki ökoszisztémáinak sajátosságait, továbbá konzultálnak a határon átnyúló projektekről és értékelik azok környezeti hatásait, a határon áterjedő káros hatások elkerülése érdekében.

2. A Részes Felek, a rendelkezésre álló megfigyelési és értékelési megközelítéseket felhasználva, olyan politikákat folytatnak, amelyek célja elősegíteni:

a) az együttműködést a Kárpátokban folyó kutatási tevékenységek és tudományos értékelések megvalósításában,

b) közös vagy egymást kiegészítő monitoring programok fejlesztését, beleértve a környezetállapot rendszeres figyelését,

c) a kutatási módszerek és kapcsolódó adatgyűjtési tevékenység összehasonlíthatóságát, egymást kiegészítő jellegét és szabványosítását,

d) a meglévő környezeti, társadalmi és gazdasági mutatók összehangolását és újak kidolgozását,

e) a természeti és ember okozta környezeti kockázatokkal és veszélyekkel kapcsolatos korai riasztási, megfigyelési és értékelési rendszer fejlesztését, valamint

f) az összes Részes Fél számára hozzáférhető információs rendszert.

13. Cikkely

Tudatosság erősítése, oktatás és társadalmi részvétel

1. A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyek célja a környezettudatosság erősítése, a Kárpátok védelmével és fenntartható fejlesztésével kapcsolatos információkhoz való társadalmi hozzáférés javítása, a kapcsolódó oktatási tantervek és programok támogatása.

2. A Részes Felek olyan politikákat folytatnak, amelyek biztosítják a társadalmi részvételt a Kárpátok védelmével és fenntartható fejlesztésével és a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos döntéshozatalban.

14. Cikkely

Részes Felek Konferenciája

1. Ezennel létrejön a Részes Felek Konferenciája (a továbbiakban: Konferencia).

2. A Konferencia tárgyalja meg a Részes Felek közös ügyeit, és hozza meg az Egyezmény hatékony végrehajtásához szükséges döntéseket. A Konferencia feladatai, különösen:

a) az Egyezmény és Jegyzőkönyvei végrehajtásának rendszeres áttekintése és támogatása,

b) az Egyezményre vonatkozó módosítások elfogadása, a 19. Cikkely szerint,

c) a Jegyzőkönyvek, illetve azok módosítására vonatkozó javaslatok elfogadása, a 18. Cikkely szerint;

d) a Konferencia Elnökének kinevezése és az ülések közötti végrehajtó testület létrehozása, szükség szerint és a saját működési szabályzatában foglaltakkal összhangban,

e) az Egyezmény végrehajtásához szükségesnek tartott alárendelt testületek létrehozása, az ezen testületek által előterjesztett jelentések rendszeres vizsgálata és iránymutatás a számukra,

f) a saját, valamint az alárendelt testületek és a Titkárság tevékenységét érintő munkaprogram, pénzügyi szabá-

lyozás és költségvetés jóváhagyása, továbbá ezek finanszírozásával kapcsolatos intézkedések fogantatása a 17. Cikkely szerint,

g) saját Működési Szabályzatának elfogadása,

h) intézkedések fogantatása vagy ajánlása a 2–13. Cikkelyekben rögzített célok elérése érdekében,

i) szükség szerinti együttműködésre törekvés az illetékes testületekkel vagy ügynökségekkel, nemzeti és nemzetközi, kormányzati és nem kormányzati jellegűekkel egyaránt, továbbá más egyezményekkel való partnerség elősegítése és erősítése a párhuzamos tevékenységek elkezdése végéig,

j) más olyan feladatok ellátása, amelyek szükségessé válhatnak az Egyezmény céljainak eléréséhez.

3. A Részes Felek Konferenciájának első ülését az Egyezmény hatálybalépésének időpontjától számított egy éven belül meg kell tartani. Ha a Konferencia másként nem dönt, a rendes ülésekre háromévenként kell sort keríteni.

4. A Konferencia rendkívüli ülései bármely más időpontban megrendezhetők, amennyiben a Konferencia rendes ülésén elhatározza, avagy a Részes Felek bármelyike írásban kéri, gondoskodva arról, hogy a Titkárság a kérést három hónapon belül tudassa a Részes Felekkel és ezt a Részes Felek legalább egyharmada támogassa.

5. A Részes Felek határozhatnak arról, hogy üléseiken megfigyelőként részt vegyen:

a) bármely más állam,

b) bármely nemzeti, kormányközi vagy nem kormányzati szervezet, amely az Egyezményhez kapcsolódó tevékenységet folytat.

A megfigyelők bebecsátásának és részvételének feltételeit a Működési Szabályzatban kell rögzíteni. A megfigyelők bármilyen, az Egyezmény tárgyával összefüggő tájékoztatást vagy jelentést előterjeszhetnek.

6. A Konferencia határozatait egyhangúlag hozza meg.

15. Cikkely

Titkárság

1. A Titkárság ezennel létrejön.

2. A Titkárság feladatai:

a) a Konferencia üléseinek előkészítése és a szükséges szolgáltatások biztosítása,

b) a beérkező jelentések összeállítása és előterjesztése,

c) tevékenységének koordinálása más kapcsolódó nemzetközi testületek és egyezmények titkárságaival,

d) jelentések készítése feladatainak ellátásáról a jelen Egyezmény és Jegyzőkönyvei alapján, beleértve a pénzügyi jelentéseket is, továbbá ezek előterjesztése a Konferenciának,

e) a jelen Egyezményhez kapcsolódó témájú kutatások, kapcsolattartás és információcsere elősegítése,

f) bármely más, a Konferencia által meghatározott titkársági feladatok ellátása.

16. Cikkely

Alárendelt testületek

A 14. Cikkely 2. e) pontja szerint létrehozott alárendelt testületek, köztük tematikus munkacsoportok, a Konferencia számára szükség szerint szakértői segítséggel, tájékoztatással és tanáccsal szolgálnak, a Kárpátok védelmével és fenntartható fejlesztésével kapcsolatos szakmai kérdésekben.

17. Cikkely

Pénzügyi hozzájárulások

Minden Részes Fél hozzájárul az Egyezmény rendes költségvetéséhez a Konferencia által meghatározott hozzájárulási skála szerint.

18. Cikkely

Jegyzőkönyvek

1. Az Egyezményhez bármelyik Részes Fél javasolhat Jegyzőkönyveket.

2. A Jegyzőkönyv-tervezeteket a Titkárságon keresztül kell eljuttatni az összes többi Részes Félhez, legalább hat hónappal a Konferencia azon ülése előtt, amelyen azokat tárgyalni fogják.

3. A Jegyzőkönyveket a Konferencia ülésein fogadják el és írják alá. A Jegyzőkönyvek hatálybalépése, módosítása és felmondása a jelen Egyezmény 19. és a 21. Cikkelyének 2–4. pontja, valamint 22. Cikkelye szerint történik. Csak az Egyezmény Részes Fele válhat a Jegyzőkönyvek Részes Felévé.

19. Cikkely

Az Egyezmény módosítása

1. Bármely Részes Fél javasolhat módosításokat az Egyezményhez.

2. Az Egyezményhez javasolt módosításokat a Titkárságon keresztül kell eljuttatni az összes többi Részes Félhez, legalább hat hónappal a Konferencia azon ülése előtt, amelyen a módosítást tárgyalni fogják.

3. A Konferenciának az Egyezményhez javasolt módosításokat egyhangúlag kell elfogadnia.

4. Az Egyezmény módosításai ratifikálás, jóváhagyás vagy elfogadás tárgyát kell hogy képezzék. A módosítások a negyedik ratifikációs, jóváhagyási vagy elfogadási eszköz elhelyezésének időpontjától számított 90. napon lépnek hatályba. Ezután a módosítások bármely más Részes Fél számára az ő ratifikálási, jóváhagyási vagy elfogadási eszközének elhelyezésétől számított 90. napon lépnek hatályba.

20. Cikkely

Viták rendezése

A Részes Feleknek az Egyezmény értelmezéséből vagy végrehajtásából keletkező vitáit tárgyalásokkal vagy a nemzetközi joggal egyező más módon kell rendezni.

21. Cikkely

Hatálybalépés

1. Jelen Egyezmény a Letéteményesnél 2003. május 22-től 2004. május 22-ig aláírásra nyitva áll.

2. Az Egyezmény az Aláírók részéről ratifikálás, elfogadás vagy jóváhagyás tárgyát képezi. Az Egyezmény csatlakozásra nyitva áll a nem-Aláírók számára. A ratifikálási, elfogadási, jóváhagyási és csatlakozási eszközöket a Letéteményesnél kell elhelyezni.

3. Az Egyezmény a negyedik ratifikálási, jóváhagyási, elfogadási vagy csatlakozási eszköz elhelyezését követő 90. napon lép hatályba.

4. Ezután az Egyezmény bármely más Részes Fél számára az ő ratifikálási, jóváhagyási, elfogadási vagy csatlakozási eszközének elhelyezésétől számított 90. napon lép hatályba.

22. Cikkely

Felmondás

Bármely Részes Fél felmondhatja az Egyezményt a Letéteményeshez intézett írásos értesítés útján. A felmondás

az értesítésnek a Letéteményes általi átvétele időpontjától számított 180. naptól érvényes.

23. Cikkely

Letéteményes

1. Az Egyezmény letéteményese Ukrajna Kormánya.

2. A Letéteményesnek kell értesítenie az összes többi Részes Felet:

a) az Egyezményhez és annak Jegyzőkönyveihez bármely aláírásról;

b) bármely ratifikálási, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási eszköz letétbe helyezéséről;

c) az Egyezmény, úgyszintén annak Jegyzőkönyvei és azok módosításai hatálybalépésének időpontjáról, továbbá bármely más Részes Fél számára történő hatálybalépésének időpontjáról;

d) bármely, az Egyezmény és annak Jegyzőkönyvei felmondásására vonatkozó értesítésről, valamint arról az időpontról, amelytől számítva a felmondás érvényes az adott Részes Félre nézve,

e) bármely, az 1. Cikkely 2. pontja szerinti nyilatkozatról.

Készült Kijevben, 2003. május 22-én, egy eredeti példányban, angol nyelven.

Az Egyezmény eredeti példánya a Letéteményesnél kerül elhelyezésre, amely hiteles másolatot küld minden Részes Fél számára.

Ennek hitelül, az erre megfelelően felhatalmazott alulírottak, a jelen Egyezményt aláírták:

Cseh Köztársaság Kormánya részéről
Magyar Köztársaság Kormánya részéről
Lengyel Köztársaság Kormánya részéről
Románia Kormánya részéről
Szerbia és Montenegro Kormánya részéről
Szlovák Köztársaság Kormánya részéről
Ukrajna Kormánya részéről

3. §

(1) Ez a rendelet 2006. január 4-én lép hatályba.

(2) E rendelet végrehajtásához szükséges intézkedésekről a környezetvédelmi és vízügyi miniszter – az érintett miniszterek bevonásával – gondoskodik.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

**A Kormány
307/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete**

**a magánszálláshelyek idegenforgalmi célú
hasznosításáról szóló
110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet módosításáról**

A belkereskedelemtörvény 1978. évi I. törvény 40. §-ában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

A magánszálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosításáról szóló 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-ának (3) és (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) E rendelet alkalmazása szempontjából fizetővendéglátás a (4) bekezdésben nem említett településen, illetve településrészen folytatott szállásadói tevékenység.

(4) E rendelet alkalmazásában falusi szállásadás a falusi lakóházban folytatott szállásadói tevékenység. Falusi lakóház:

a) a rendelet 1. számú mellékletének I. része szerint kiemelt gyógyhelynek, kiemelt üdülőhelynek, gyógy- vagy üdülőhelynek nem minősülő községben,

b) a rendelet 1. számú mellékletének II. része szerint kiemeltnek nem minősülő településen az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet alapján falusias lakóterületnek minősített részeken,

c) már kialakult tanyás térségben lévő lakóház (családi ház) a hozzá tartozó épületekkel, helyiségekkel, területtel.”

2. §

Az R. 1. számú melléklete helyébe e rendelet *melléklete* lép.

3. §

Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Melléklet

a 307/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[1. számú melléklet

a 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelethez]

Kiemelt települések jegyzéke

I.

*Kiemelt gyógyhelynek, kiemelt üdülőhelynek,
gyógy- vagy üdülőhelynek minősülő községek*

Alsóörs
Aszófő
Ábrahámhegy
Badacsonytördemic
Balatonakali
Balatonaliga
Balatonberény
Balatonederics
Balatonfenyves
Balatongyörök
Balatonkenese
Balatonkeresztúr
Balatonmárfiafürdő
Balatonöszöd
Balatonrendes
Balatonszárszó
Balatonszemes
Balatonszentgyörgy
Balatonszepezd
Balatonudvari
Balatonvilágos
Balf
Bük
Csopak
Dinnyés
Fertőhomok
Fertőrákos
Fertőszéplak
Fertőújlak
Gyenesdiás
Hegykő
Kővágóörs
Lillafüred
Örvényes
Paložnak
Parád
Révfülöp
Sarród
Szántód
Szigliget
Tihany
Vonyarcvashegy
Zamárdi
Zánka

II.

Egyéb települések

1. Megyeszékhelyek és megyei jogú városok, főváros
2. Badacsonytomaj
 - Balatonalmádi
 - Balatonboglár
 - Balatonföldvár
 - Balatonfüred
 - Balatonfüzfő
 - Balatonlelle
 - Fonyód
 - Gárdony
 - Gyöngyös
 - Gyula
 - Hajdúszoboszló
 - Harkány
 - Hévíz
 - Keszthely
 - Siófok
 - Velence
 - Zalakaros

A Kormány**308/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete****az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek
kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény
végrehajtásának egyes szabályairól szóló
143/2005. (VII. 27.) Korm. rendelet módosításáról**

Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény 20. §-a (5) bekezdésének *a)* és *c)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény végrehajtásának egyes szabályairól szóló 143/2005. (VII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) a következő al-címmel és 15/A–15/D. §-sal egészül ki:

„Számlavezetési díj

15/A. § A kibocsátási egységek közhiteles nyilvántartásáért és kezeléséért e rendelet 2. számú mellékletében meghatározott mértékű számlavezetési díjat (a továbbiakban: számlavezetési díj) kell fizetni.

15/B. § (1) A számlavezetési díjat az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség

(a továbbiakban: Főfelügyelőség) Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-00287261-00000000 előirányzat-felhasználási keretszámlájára kell befizetni.

(2) A kibocsátásegység-forgalmi jegyzékhez kapcsolódó üzemeltetői számla és a személyi számla esetében a számlavezetési díjat – a 15/C. §-ban meghatározott kivétellel – a számla tulajdonosa évente a tárgyév január 31-ig köteles megfizetni a Főfelügyelőség által tárgyév január 5-ig kiállított és a tulajdonos részére megküldött számla alapján.

(3) A számlavezetési díjat átutalási megbízással kell teljesíteni vagy készpénz-átutalási megbízással postai úton befizetni.

(4) A számlavezetési díj az eljáró közigazgatási szerv bevétele. A számlavezetési díjat a Főfelügyelőség a kibocsátásegység-forgalmi jegyzék működtetésére fordítja.

(5) A Főfelügyelőség a számlavezetési díjakról nyilvántartást vezet.

15/C. § (1) A számlavezetési díjat, amennyiben a számla nyitására év közben kerül sor, a számla nyitását követő tizenöt napon belül kell befizetni a Főfelügyelőség által a számla nyitásával egyidejűleg kiállított és a tulajdonos részére megküldött számla alapján.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt esetben számlavezetési díjat a számlanyitást követő naptól a tárgyév december 31-ig terjedő időszakra kell fizetni.

(3) A számlavezetési díj mértéke az (1) bekezdésben foglalt esetben e rendelet mellékletében meghatározott éves díjnak a (2) bekezdésben meghatározott időszakra eső arányos része.

(4) Ha a kibocsátásegység-forgalmi jegyzékhez kapcsolódó üzemeltetői számlát és személyi számlát a tulajdonos év közben megszünteti, a Főfelügyelőség a számla megszüntetését követő tizenöt napon belül visszautalja a tulajdonos részére a számla megszüntetését követő naptól a tárgyév december 31-ig terjedő időszakra eső számlavezetési díjat.

15/D. § (1) Ha a tulajdonos díjfizetési kötelezettségének határidőben nem tesz eleget késedelmi pótlékot köteles fizetni, a jegyzékkezelő pedig – a kibocsátási egységek törlesztését és visszaadását kivéve – letilt minden további olyan átruházást, amely a számlán lévő kibocsátási egységek mennyiségét csökkentené (a továbbiakban: számlablokkolás). A jegyzékkezelő a számlablokkolás tényéről értesíti az érintetteket.

(2) A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része. A késedelmesen megfizetett késedelmi pótlék után nem számítható fel késedelmi pótlék.

(3) A jegyzékkezelő a számla blokkolását a számlavezetési díj befizetése után oldja fel. A számla blokkolásának feloldásáról a jegyzékkezelő értesíti az érintetteket.”

2. §

A Korm. rendelet 19. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Ez a rendelet a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 280/2004/EK európai parlamenti és tanácsi határozat szerinti kibocsátásforgalmi-jegyzékek egységesített és biztonságos rendszeréről szóló, 2004. december 21-i 2216/2004/EK bizottsági rendelet 8. cikke (1) bekezdésének, 38. cikke (1) és (2) bekezdésének, 44. cikke (1) és (2) bekezdésének, valamint 74. cikkének a végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.”

3. §

A Korm. rendelet e rendelet *mellékletével* megállapított 2. számú melléklettel egészül ki, egyidejűleg a Korm. rendelet melléklete 1. számú mellékletre módosul.

4. §

(1) Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) Ez a rendelet a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 280/2004/EK európai parlamenti és tanácsi határozat szerinti kibocsátásforgalmi-jegyzékek egységesített és biztonságos rendszeréről szóló, 2004. december 21-i 2216/2004/EK bizottsági rendelet 74. cikkének a végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Melléklet

a 308/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[2. számú melléklet

a 143/2005. (VII. 27.) Korm. rendelethez]

I.

A kibocsátássegység-forgalmi jegyzékhez kapcsolódó számlavezetési díj mértéke és alapja

Sorszám (fő)	alszám	A kibocsátássegység-forgalmi jegyzékhez kapcsolódó számlák (kibocsátássegység mennyiség/év)	A számlavezetési díj mértéke (Ft/év)
1.		Üzemeltetői számla	
	1.1.	–10 000	20 000
	1.2.	10 001–100 000	61 000
	1.3.	100 001–1 000 000	142 000
	1.4.	1 000 001–3 000 000	285 000
	1.5.	3 000 001 kibocsátástól	610 000
2.		Személyi számla	35 000

II.

*A kibocsátássegység-forgalmi jegyzékhez kapcsolódó
üzemeltetői számlavezetési díj alapja*

Kibocsátássegység-forgalmi jegyzékhez kapcsolódó üzemeltetői számla esetében a díjfizetés alapja a Nemzeti Kiosztási Listában a tárgyévre kiosztandó kibocsátási egység mennyisége [kibocsátási egység-mennyiség (t)/év] létesítményenként.

A Kormány
309/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete

a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény
végrehajtásáról szóló
127/1991. (X. 9.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény 15. §-ának (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény végrehajtásáról szóló 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 1. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az OMH irányítására kijelölt miniszter bejelenti az OMH-t az Európai Bizottsághoz e rendelet 2. számú mellékletének I. és II. fejezetében felsorolt mérőeszközökre vonatkozó megfelelés-értékelési modulokkal kapcsolatos tevékenységekre.”

2. §

A Vhr. 4. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Joghatással járó mérés végzésére használt minden mérőeszközt – közvetlenül vagy közvetett módon – országos etalonról kell leszármaztatni, illetve arra visszavezetni.”

3. §

A Vhr. a következő 5/A. §-sal egészül ki:

„5/A. § Kötelező hitelesítésű mérőeszköz a hitelesítés érvényességének időtartamán belüli, de legfeljebb 2 éves-

nél nem régebbi első hitelesítést tanúsító jellel vagy hitelesítési bizonyítvánnyal, illetve megfelelőségi nyilatkozattal vagy megfelelőségi tanúsítvánnyal hozható forgalomba.”

4. §

A Vhr. 6. §-ának (7) és (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(7) Az OMH a mérőeszköz és a szerencsejáték eszköz hatósági vizsgálatában való közreműködésre olyan gazdálkodó szervezetet is feljogosíthat, amelyik megfelelő szakértelemmel bíró személyzettel rendelkezik. A mérőeszköz-minősítésre feljogosító határozat, a hitelesítésben való közreműködésre feljogosító határozat, valamint a hitelesítő laboratóriummá nyilvánító határozat (a továbbiakban együtt: feljogosító határozat) a kiállítása napjától számított 3 évig érvényes és a jogosult kérelmére meghosszabbítható.

(8) Az OMH a feljogosító határozatban állapítja meg az engedélyes tevékenysége végzésének mérésügyi feltételeit, és a tevékenység felett hatósági felügyeletet, ellenőrzést gyakorol.”

5. §

A Vhr. 6/A. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A mérésügyi szervek által használt törvényes tanúsító jelek:

- a) a nemzeti tanúsító és lezáró jelek,
- b) a mérőeszközökről és azok mérésügyi ellenőrzéséről szóló külön jogszabályban meghatározott jelölések¹,
- c) a mérőeszközökre vonatkozó egyedi előírásokról szóló külön jogszabályban, valamint a nem automatikus működésű mérlegek mérés technikai követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló külön jogszabályban meghatározott jelölések.²

A nemzeti tanúsító és lezáró jelek a mérőeszköznek csak a belföldi forgalomba hozatalára, valamint használatára jogosítanak.”

6. §

A Vhr. 8. §-a (3) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A kötelező hitelesítésű mérőeszköz típusvizsgálata akkor mellőzhető, ha a következő körülmények valamelyike fennáll:]

¹ A mérőeszközökről és azok mérésügyi ellenőrzéséről szóló 6/2001. (III. 19.) GM rendelet.

² Pl. a nem automatikus működésű mérlegek mérés technikai követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló 62/2004. (IV. 24.) GKM rendelet.

„b) a külföldön végzett nemzeti típusvizsgálat hazai érvényét az OMH elismeri,”

7. §

(1) A Vhr. 9. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A hitelesítés lehet darabonkénti és mintavételes eljárás alapján. A mintavételes eljárás alapján idősza- kos hitelesítés csak érvényes hitelesítéssel rendelkező mérőeszközön végezhető.”

(2) A Vhr. 9. §-a a következő (9) bekezdéssel egészül ki:

„(9) A hitelesítési előírás a mérőeszköz idősza- kos hitelesítését megelőző karbantartáshoz, felújításhoz, javítás- hoz kötheti.”

8. §

A Vhr. 10. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (2) bekezdés számozása (3) bekezdésre változik:

„(2) A mérőeszközt használatának helyszínén hitelesíti a mérésügyi szervezet,

a) ha az ügyfél kérelmében igényli az eszköz használá- tának helyszínén történő hitelesítését, valamint vállalja an- nak költségeit, vagy

b) ha az eszközzel kapcsolatos, kérelemre végzett ható- sági feladat csak a mérőeszköz használatának helyszínén teljesíthető.

Ekkor a mérésügyi szervezet gondoskodik a hitelesítés- hez szükséges műszaki felszerelésnek és a hitelesítő köz- tisztviselőnek a hatósági feladat helyszínére juttatásáról, amiért a külön jogszabályban³ meghatározott díjra joga- sult.”

9. §

A Vhr. a következő 10/A. §-sal egészül ki:

„10/A. § A 2. számú melléklet I/3. pontjában meghatá- rozott villamos fogyasztásmérők mintavételes eljárással történő idősza- kos hitelesítése érvényességének időtartama 5 év.”

10. §

A Vhr. a következő 12/A. §-sal egészül ki:

„12/A. § (1) A 2004/22/EK európai parlamenti és taná- csi irányelv 18. cikke szerinti piacfelügyeleti hatóság az OMH és a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség, a külön jog-

³ A mérésügyi igazgatási szolgáltatások igénybevételéért fizetendő díjak megállapításáról szóló 78/1997. (XII. 30.) IKIM rendelet.

szabály szerinti feladatkörükből adódó munkamegosztásnak megfelelően.

(2) A miniszter tájékoztatja az Európai Bizottságot és az Európai Unió többi tagállamát az (1) bekezdés szerint kijelölt hatóságokról.”

11. §

A Vhr. 17. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„17. § Ez a rendelet a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) a Tanács 90/384/EGK irányelve (1990. június 20.) a nem automatikus működésű mérlegekre vonatkozó tagállami jogszabályok összehangolásáról;

b) a Tanács 80/181/EGK irányelve (1979. december 20.) a mértékegységekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről és a 71/354/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről;

c) a Tanács 85/1/EGK irányelve (1984. december 18.) a mértékegységekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 80/181/EGK irányelv módosításáról;

d) a Tanács 89/617/EGK irányelve (1989. november 27.) a mértékegységekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 80/181/EGK irányelv módosításáról;

e) az Európai Parlament és a Tanács 1999/103/EK irányelve (2000. január 24.) a mértékegységekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 80/181/EGK tanácsi irányelv módosításáról;

f) az Európai Parlament és a Tanács 2004/22/EK irányelve (2004. március 31.) a mérőműszerekről, 18. cikk (4) bekezdés.”

12. §

A Vhr. 2. számú mellékletének helyébe e rendelet *melléklete* lép.

13. §

(1) Ez a rendelet – a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – 2006. január 1. napján lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépése után indult mérésügyi eljárásokra kell alkalmazni.

(2) E rendelet 4. §-a 2006. május 1. napján lép hatályba. A hatálybalépése előtt időkorlátozás nélkül kiadott feljogosító határozatok 2006. december 31-ig érvényesek.

(3) E rendelet 1–3. §-a, 5–7. §-a, 9–12. §-a, valamint 14. és 15. §-a 2006. október 30. napján lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti a Vhr. 5. §-ának (4) bekezdése, a 6/A. §-ának (6) bekezdése és a 7. §-ának (2) bekezdése.

14. §

Hitelesítési engedély nélkül elvégezhető azon – a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény (a továbbiakban: tv.) 8. §-a (2) bekezdésének b) pontjára figyelemmel a tv. 6. §-ának (4) bekezdése hatálya alá tartozó – 2006. október 30. előtt forgalomba hozott és 2006. október 30. előtt kötelező hitelesítés alá nem tartozó mérőeszközök hitelesítése, amelyek hitelesítési kötelezettségét e rendelet állapította meg. E mérőeszközök hitelesítés nélkül 2007. június 30-ig használhatók joghatással járó mérésre.

15. §

Ez a rendelet a mérőműszerekről szóló, 2004. március 31-i 2004/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 18. cikke (4) bekezdésének való megfelelést szolgálja.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Melléklet a 309/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[2. számú melléklet a 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelethez]

Kötelező hitelesítésű mérőeszközök

Sor-szám	Megnevezés	A hitelesítés érvényességének időtartama (év)
	I. fejezet	
	A közérdekkel, a közegészségüggyel, a közbiztonsággal, a közrenddel, a környezetvédelemmel, a fogyasztóvédelemmel, az adók és vámok kivetésével, valamint a tisztességes kereskedelemmel kapcsolatosan mérési feladatokra használt:	

Sor-szám	Megnevezés	A hitelesítés érvényességének időtartama (év)
1.	Vízmérők a) bekötési és törzshálózati b) mellékvízmérő elszámolásra c) mellékvízmérő költségmegosztásra	4 6 korlátlan
2.	Gázmérők és számító egységek a) 6 m ³ /h és ennél kisebb névleges méréshatárú b) 6 m ³ /h-nál nagyobb névleges méréshatárú	10 5
3.	Hatásos villamos energia mérésére szolgáló fogyasztásmérők	10
4.	Hőfogyasztás-mérők	4
5.	Víztől eltérő folyadékok mennyiségének folyamatos és dinamikus mérésére szolgáló mérőrendszerek a) ásványolajtermék, sör, pezsgő és köztes termék, LPG, alkoholtermék, tej b) egyéb folyadék	1 5
6.	Automatikus mérlegek	2
7.	Viteldíjjelzők	2
8.	Anyagi mértékek a) tartályszintmérő szalag és mérőléc b) egyéb anyagi mérték (hosszmérték, italkiszolgáló térfogatmérték)	10 korlátlan
9.	Kiterjedést mérő műszerek (hosszúságmérő, területmérő, térbeli kiterjedésmérő)	2
10.	Kipufogógáz-elemző műszerek	1
II. fejezet		
11.	Nem automatikus működésű mérlegek a) amelyek tömeg meghatározására szolgálnak – kereskedelmi ügyleteknél – vám, illeték, tarifa, adó, bírság, díj vagy hasonló típusú fizetéseknél – jogszabályok vagy más szabályok alkalmazása, illetve szakértői vélemények bíróság részére történő adása során – gyógyszerek és gyógyhatású készítmények gyógyszerterápiában történő előállítás, valamint az orvosi és gyógyszerterápiai laboratóriumokban végzett analízisek során b) amelyek a mért tömeg alapján az ár meghatározására szolgálnak, az áruk fogyasztók részére történő előrecsomagolása, illetve egyéb módon történő közvetlen értékesítés során	2 2
III. fejezet		
12.	Súlyok (E1, E2, F1, F2, M1, M2, M3 pontosságú, valamint a „közepes” pontosságú)	2
13.	Közúti kerék- és tengelyterhelés-mérők	2
14.	Közúti ellenőrzésre szolgáló járműsebesség-mérők	2
15.	Gépjármű-gumiabroncsnyomás mérők	2
16.	Sűrűségmérő eszközök – aerométerek ásványolaj, ásványolaj-származékok, must, szeszes ital és tej sűrűségének mérésére, piknométerek – folyamatos sűrűségmérők és sűrűség távadók	korlátlan 2
17.	Sugárvédelmi és gyógyászati alkalmazású dózismérők és felületi szennyezettségmérők	2
18.	Környezetvédelmi, munkavédelmi és egyéb hatósági ellenőrzésre használt zajszintmérők	2
19.	Szerencsejáték céljára szolgáló eszközök	2
20.	Áram- és feszültség mérőváltók 0,5 pontossági osztályba tartozók, vagy pontosabbak	korlátlan
21.	Külön jogszabály ⁴ végrehajtásához használt és az I/5. pontban nem szereplő mérőeszközök a) tartály első hitelesítés b) tartály további hitelesítés c) tartályszintmérő készülék d) szesz mérőgép e) szesz fokmérő	5 15 2 10 korlátlan
22.	Légzési alkoholszűrők	1

⁴ A jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény.

**A Kormány
310/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete**

**a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény
végrehajtásáról rendelkező
20/1997. (II. 13.) Korm. rendelet módosításáról**

A Kormány a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 94. §-a (3) bekezdésének *h)* és *j)* pontjaiban foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

(1) A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról rendelkező 20/1997. (II. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A Pedagógus igazolványnak tartalmaznia kell:]

„*a)* a jogosult nevét, fényképét, aláírását, születési helyét és idejét, azonosító számát és az igazolvány kiállításának évét,”

(2) Az R. 1. §-a (2) bekezdésének *d)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A Pedagógus igazolványnak tartalmaznia kell:]

„*d)* a munkáltató hivatalos nevét, címét, az intézmény OM azonosítóját,”

(3) Az R. 1. §-a (3) bekezdésének utolsó mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A Pedagógus igazolvány nyomtatványt a munkáltató igényli az Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság Közoktatási Információs Irodától (a továbbiakban: Iroda).”

2. §

Az R. 2. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Pedagógus igazolványt a munkáltató a kiállítás évét követően, minden év szeptember 15-ig a dátum feltüntetésével, aláírásával és bélyegzőjének lenyomatával érvényesíti.”

3. §

(1) Az R. 11. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A közoktatás információs rendszere (a továbbiakban: KIR) országos információs rendszer. A KIR – az adatvédelemre vonatkozó rendelkezések megtartásával – tartalmazza a közoktatás működésével összefüggésben keletkező – a 2–4. számú mellékletben meghatározott – közérdekből nyilvános és közérdekű adatokat, információkat. A

KIR adatbázisát az Iroda feldolgozza. A KIR adatbázisában tárolt adatok statisztikai célra felhasználhatóak, statisztikai felhasználás céljára személyazonosításra alkalmatlan módon átadhatóak és az Iroda által kezelt honlapon megjeleníthetőek.”

(2) Az R. 11. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A KIR-t úgy kell kiépíteni, hogy a rendszer kapcsolódni tudjon más információs rendszerekhez, illetve más információs rendszerek kapcsolódni tudjanak hozzá. Az Iroda az adatbázis belső működtetéséhez, felépítéséhez – az intézményre és annak fenntartójára vonatkozó – megkülönböztető, azonosító számjeleket használhat. Az Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság feladata a KIR-hez kapcsolódó egységes oktatási azonosító rendszer – amely a tanulói és az alkalmazotti azonosító számokat is tartalmazza – kiépítése és üzemeltetése.”

4. §

(1) Az R. 12/A. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A közoktatási intézménytörzsbe be kell jelentkeznie]

„*a)* a közoktatásról szóló törvény 20–23. §-aiban meghatározott közoktatási intézményeknek,”

(2) Az R. 12/A. §-ának (2) bekezdése a következő *d)* ponttal egészül ki:

[(2) A közoktatási intézménytörzsbe be kell jelentkeznie]

„*d)* a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. §-ának (5) bekezdése szerinti közös igazgatású intézményeknek, ha az adott intézményben működik nevelési-oktatási intézményegység, illetve nevelési tanácsadó [a továbbiakban az *a)*–*d)* pont alattiak együttesen: közoktatási feladatot ellátó intézmények].”

(3) Az R. 12/A. §-a (4) bekezdésének *c)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(4) A nyilatkozathoz csatolni kell]

„*c)* a nem helyi önkormányzat által fenntartott nevelési-oktatási intézménynek, illetve a (2) bekezdés *c)*–*d)* pontjaiban felsorolt intézményeknek a közoktatási feladatellátással összefüggő, a működés megkezdéséhez szükséges – jogerősítő záradékkal ellátott – határozatot,”

(4) Az R. 12/A. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) A közoktatási feladatot ellátó intézmény a belépési nyilatkozaton feltünteti a számítógépes visszakeresés célját szolgáló rövidített intézményi megnevezést is. A belépési nyilatkozaton a rövidített intézményi megnevezés a közoktatási feladatot ellátó intézmény hivatalos megnevezésével együtt tüntethető fel.”

(5) Az R. 12/A. §-a (7) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az elektronikus úton felvitt belépési nyilatkozatot és a (4) bekezdésben előírt okiratokat az Oktatási Minisztérium (a továbbiakban: OM) felülvizsgálja és annak eredményéről elektronikus úton értesítőt küld az Iroda részére.”

5. §

(1) Az R. 12/B. §-ának (4)–(5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A közoktatási intézménytörzsben nyilvántartott adatok változását (különösen székhely-, telephely-, tevékenység-, névváltozás, átszervezés) a fenntartó vagy a fenntartó megbízásából az intézményvezető köteles – költségvetési szerv esetén a törzskönyvi nyilvántartásba történő bejegyzést követő – nyolc napon belül bejelenteni az Iroda részére. A bejelentéshez csatolni kell a módosítás alapjául szolgáló okiratok hitelesített másolatát is, amennyiben az adatváltozás az okiratok módosulását is maga után vonta. A hitelesítést a 11. § (6) bekezdés a) és c) pontja alapján kell elvégezni.

(5) A közoktatási feladatot ellátó intézmény megszűnését a fenntartó vagy a fenntartó megbízásából az intézményvezető – költségvetési szerv esetén a törzskönyvi nyilvántartásból való törlést követően – nyolc napon belül bejelenti az Irodának. A törlési kérelemhez csatolni kell

a) költségvetési szerv esetén a megszüntető okiratot, valamint a törzskönyvi nyilvántartásból való törlésről szóló igazolást,

b) a nem helyi önkormányzat által fenntartott intézmény esetén a jogerős záradékkal ellátott megszüntető határozatot.”

(2) Az R. 12/B. §-ának (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(8) A közoktatási intézménytörzsben nyilvántartott intézményekre vonatkozóan az OM adategyeztetést, illetve felülvizsgálatot rendelhet el, melynek célja a nyilvántartásban szereplő adatok és okiratok aktualitásának, továbbá a törvényi előírásoknak való megfelelés megállapítása. Az Iroda a közoktatási intézménytörzs aktuális állapotának elérhetőségét interneten keresztül biztosítja.”

6. §

(1) Az R. 12/D. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A pedagógus-munkakörben, illetve a nevelő- és oktatómunkát közvetlenül segítő alkalmazotti munkakörben, a pedagógiai előadó vagy a pedagógiai szakértő munkakörben foglalkoztatottakat (a továbbiakban: alkalmazott) az intézményvezető tizenöt napon belül bejelenti az Irodának az azonosító szám igénylése céljából. Az azonosító szám igénylése a 12/F. §-ban meghatározott módon törté-

nik. Az Iroda tizenegyjegyű azonosító számmal látja el az alkalmazottat, amelyről térítésmentesen – az alkalmazott nevének, születési helyének és idejének, anyja nevének egyidejű feltüntetésével – igazolást állít ki. Az azonosító szám az igénylést követő tizenöt napon belül interneten az intézményvezető vagy az általa megbízott személy részére – az érintett személy egyidejű tájékoztatásával – megtekinthető, és ezen időponttól kezdve alkalmazható. Az igazoló lapot az Iroda a bejelentéstől számított hatvan napon belül megküldi az intézménynek, amely a beérkezéstől számított tizenöt napon belül a pedagógusnak átadja.”

(2) Az R. 12/D. §-a a következő (5)–(6) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A közoktatási feladatot ellátó intézmény a hivatalos iratain – jogszabályban meghatározott esetben – köteles feltüntetni az alkalmazotti azonosító számot.

(6) Az e § (1)–(5) bekezdésében foglaltakat – új azonosító szám kiadása nélkül – további jogviszony(ok) létesítése esetén is alkalmazni kell.”

7. §

Az R. 12/E. §-a a következő (5)–(6) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A közoktatási feladatot ellátó intézmény a hivatalos iratain – jogszabályban meghatározott esetben – köteles feltüntetni a tanuló azonosító számot.

(6) Az e § (1)–(5) bekezdésében foglaltakat – új azonosító szám kiadása nélkül – további jogviszony(ok) létesítése esetén is alkalmazni kell.”

8. §

Az R. a következő 12/G. §-sal egészül ki:

„12/G. § A közoktatási célú normatív állami hozzájárulás és támogatás igénylésének feltétele az azonosító számok intézményi szintű nyilvántartása, valamint a tanügyi okiratokon való feltüntetése. A igénylés jogosságának ellenőrzése céljából az Országos Közoktatási és Értékelési Vizsgaközpont (a továbbiakban: OKÉV), illetve a Magyar Államkincstár Területi Igazgatósága (a továbbiakban: Igazgatóság) megkeresés útján igazolást kér az Irodától az oktatási azonosító számok érvényességéről és a jogviszony fennállásáról. Az Iroda a megkeresésre nyolc napon belül írásban válaszol.”

9. §

Az R. a következő 18/A. §-sal egészül ki:

„18/A. § Az igénylési lap és az elszámoló adatlap benyújtásával egyidejűleg a nem állami, nem önkormányzati fenntartó az intézménnyel jogviszonyt létesítő alkalmazottak és tanulók azonosító számait (székhelyenkénti és telep-

helyenkénti, valamint összesített táblázatban) az Igazgatóság rendelkezésére bocsátja.”

Vegyes rendelkezések

10. §

(1) A közoktatási feladatot ellátó intézmény birtokában lévő, még fel nem használt pedagógus igazolvány-nyomtatvány 2008. szeptember 1-jéig terjedő érvényességgel adható ki, a pedagógusnak átadott, további érvényesítésre alkalmas igazolvány 2008. szeptember 1-jéig érvényesíthető. A 2006. szeptember 1-jét megelőzően nyugállományba vonult pedagógus igazolványának érvényességét e rendelet nem érinti.

(2) A közoktatási feladatot ellátó intézmény vezetője 2006. január 15-éig köteles gondoskodni arról, hogy az intézménnyel jogviszonyban álló alkalmazottak és tanulók rendelkezzenek e jogszabályban meghatározottak szerinti oktatási azonosító számmal és az Iroda erről interneten keresztül értesüljön. Azoknak a közoktatási intézményeknek – különösen az alapfokú művészetoktatási feladatot ellátó intézményeknek, a kollégiumoknak, a nyelvoktató kisebbségi iskoláknak – a vezetői, amelyek olyan tanulóval, alkalmazottal létesítettek jogviszonyt, aki már rendelkezik oktatási azonosító számmal, az intézmény nyilvántartása alapján a 12/F. §-ban foglaltak szerint az interneten keresztül kötelesek 2006. január 15-éig az oktatási azonosító számok, továbbá az e rendeletben meghatározott adatok megküldésével csatlakozni a rendszerhez.

(3) A közoktatási feladatot ellátó intézmény vezetője a képzési kötelezettséggel, a vendégtanulóval és a magántanulóval (a továbbiakban: tanuló) létesített tanulói jogviszonyt is köteles jelenteni az Irodának. Ha a tanuló nem rendelkezik azonosító számmal, a tanulói jogviszony bejelentésével egyidejűleg részére megkéri az azonosító számot.

(4) Az R. 18/A. §-ában foglalt szabályt az elszámolás tekintetében először a 2005. év negyedik negyedévét érintő elszámolási időszakra vonatkozó elszámoló lap benyújtásakor kell alkalmazni.

Hatályba léptető rendelkezések

11. §

(1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) E rendelet 1. §-ának (3) bekezdése 2006. szeptember 1-jén lép hatályba.

(3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg az R. 12/E. §-a (1) bekezdésének második mondatában a „tízjegyű” szövegrész helyébe „tizenegyjegyű”, a 17. §-a (1) be-

kezdésében az „Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont (a továbbiakban: OKÉV)” szövegrész helyébe az „OKÉV” szövegrész, a 3. számú mellékletének Részletes kitöltési útmutató Kitöltési útmutató az OM–0010 számú adatlaphoz című részében az „Intézmény rövid neve:” szövegrész helyébe az „Intézmény rövidített neve:” szövegrész, az R. 17/C. § (2), (3), (5) és (7) bekezdésében, 18. §-ában, valamint a 3. számú mellékletének „Részletes kitöltési útmutató” „Kitöltési útmutató az OM–0010 számú adatlaphoz” című részében „Oktatási Minisztérium” szövegrész helyébe „OM” szövegrész lép.

(4) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg az R. 12/A. §-a (2) bekezdésének c) pontjában a „[a továbbiakban az a)–c) pont alattiak együttesen: közoktatási feladatot ellátó intézmények]” szövegrész, valamint a 3. számú melléklet „Részletes kitöltési útmutató” „Kitöltési útmutató az OM–0010 számú adatlaphoz” című részében a „Hivatalos iratokon a rövid név nem alkalmazható.” mondat hatályát veszti.

Gyurcsány Ferenc s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelete

a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről

A Kormány a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 110. §-a (7) bekezdésének r) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A rendelet hatálya a környezeti információra, valamint a Kvt. 12. §-ának (3) bekezdésében meghatározott környezeti információval rendelkező szervre terjed ki.

2. §

A megjelenési formájától függetlenül környezeti információ minden olyan információ (adat), amely vonatkozik a) a környezetre, illetve a környezeti elemek állapotára – ideértve a biológiai sokféleséget és annak összetevőit, valamint a géntechnológiával módosított szervezeteket –, valamint az ezen elemek közötti kölcsönhatásra;

b) a környezetterhelésre, ideértve a zaj, sugárzás, hulladék, radioaktív hulladék környezetbe történő közvetlen vagy közvetett kibocsátására, ha az hatással van vagy valószínűleg hatással lehet a környezet a) pontban meghatározott elemeire;

c) környezettel összefüggő intézkedésekre, különösen az azokkal kapcsolatos ágazati politikára, jogszabályokra, tervek, programokra, megállapodásokra, illetve az a) és b) pontban meghatározottakra hatással lévő vagy valószínűleg hatással lévő tevékenységekre, valamint a környezet és a környezeti elemek védelmére hozott intézkedésekre és tevékenységekre;

d) a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásáról szóló jelentésekre;

e) a c) pontban említett intézkedések és tevékenységek keretein belül használt, költséghatékonysági és más gazdasági elemzésekre és feltevésekre;

f) az emberi egészség és biztonság állapotára – ideértve az élelmiszerlánc szennyeződését, az emberi életfeltételeket, a kulturális helyszíneket és építményeket – amennyiben azokra a környezeti elemek állapota vagy ezeken az elemeken keresztül a b) vagy c) pontban említett bármilyen tényező vagy intézkedés hatással van vagy hatással lehet.

3. §

A környezeti információval rendelkező szerv elektronikusan vagy más módon – ha törvény eltérően nem rendelkezik – közzéteszi a nyilvánosság számára a következő környezeti információkat tartalmazó dokumentumokat:

a) a nemzetközi szerződések, jogszabályok, ideértve az Európai Közösségi jogi aktusok, valamint ezek végrehajtásáról szóló jelentések;

b) a környezettel kapcsolatos ágazati politikák, stratégiák, tervek és programok, valamint ezek végrehajtásáról szóló jelentések;

c) a környezetállapot-jelentések;

d) a környezetre hatást gyakorló vagy valószínűleg hatást gyakorló tevékenységek eseti vagy folyamatos megfigyeléséből származó adatok vagy az ezeket összefoglaló adatok;

e) a környezeti elemekre vonatkozó környezeti hatástanulmányok és kockázatelemzések;

f) külön jogszabályban meghatározottak, különösen a szerv birtokában levő vagy a számára tárolt környezeti információk jegyzéke.

4. §

A környezeti információval rendelkező szerv a környezeti információt lehetőség szerint elektronikus adatbázisokban tartja nyilván, továbbá a technikai feltételek rendelkezésre állása esetén a környezeti információt az inter-

netes honlapján is megjeleníti és a megjelenített adatokat szükség szerint frissíti.

5. §

A környezeti információval rendelkező szerv a 2. § b) pontjában meghatározott környezeti információra vonatkozó információkérés teljesítése során tájékoztatja az igénylőt a mérési eljárásokra vonatkozó információ helyéről, amennyiben ez rendelkezésre áll, ideértve az információ összeállításánál használt elemzési, mintavételi és minta-előkezelési módszereket is, vagy a használt szabványosított eljárásról szóló tájékoztatást.

6. §

Az emberi egészséget vagy a környezetet érő közvetlen fenyegetés esetén – függetlenül attól, hogy emberi tevékenység vagy természeti ok idézi elő –, a környezeti információval rendelkező szerv a birtokában lévő vagy számára tárolt környezeti információt közzéteszi a várható kihatással érintett lakosság számára azonnal és késedelem nélkül, lehetővé téve a fenyegetésből származó kár megakadályozására vagy csökkentésére irányuló intézkedések megtételét.

7. §

A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférés gyakorlati tapasztalatairól szóló jelentést a környezetvédelmi és vízügyi miniszter készíti el és nyújtja be a Bizottság részére.

8. §

Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba.

9. §

Ez a kormányrendelet a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelv 2. cikk (1) bekezdésének, 7. cikk (1), (2) és (4) bekezdésének, 8. cikk (1) és (2) bekezdésének és a 9. cikk (1) bekezdésének való megfelelést szolgálja.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

**A Kormány
312/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete**

**a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól
szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet
módosításáról**

A Kormány a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 36. §-ában, a 110. § (7) bekezdés *f)* pontjában, valamint a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 14. § (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 19. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A felügyelőség annak a kibocsátónak, aki engedéllyel olyan felszín alatti vizet használ, amely valamely szennyezőanyag-tartalom tekintetében meghaladja a külön jogszabályban¹ előírt kibocsátási határértéket, a területi kibocsátási vagy technológiai határértéknél enyhébb vagy szigorúbb kibocsátási határértéket állapíthat meg, a befogadó terhelhetőségére figyelemmel.”

2. §

A Kr. 34. §-a (3) bekezdésének *b)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(3) A bírságot a határozat jogerőre emelkedését követő hónap 15. napjáig kell a határozatban megjelölt kedvezményezett részére (bankszámlájára) befizetni]

„*b)* csatornabírság fizetése esetében a bírság 97%-át a határozatban kedvezményezettként megjelölt szolgáltató és a bírság 3%-át, de legfeljebb 300 000 Ft-ot az elsőfokú határozatot meghozó felügyelőség részére.”

3. §

A Kr. 38. §-ának (2) bekezdése a következő új *d)* ponttal egészül ki:

[(2) Meglévő létesítmények esetében:]

„*d)* az energetikai célú termálvíz hasznosítás esetén a türelmi idő 2012. december 31.”

4. §

(1) A Kr. 41. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

¹ A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet.

„(3) A csatornabírságról szóló 204/2001. (X. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Csbr.) 2006. július 1-jén veszti hatályát azzal, hogy az abban foglalt rendelkezések a 2005. december 31-ig lefolytatott ellenőrzésekre és bírságolásra alkalmazhatók, olyan létesítmények közcsatornába vezetett kibocsátásai esetén, melyek az e rendelet 25. § szerinti engedélyezési eljárásban megszerzett jogerős engedéllyel még nem rendelkeznek vagy a 25. § szerint nem engedélykötelesek.”

(2) A Kr. 41. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) A Rek. 4–7. §-a, valamint 20. §-ának (2) bekezdése 2006. július 1-jén hatályát veszti azzal, hogy az ott előírtakat a 2005. december 31-ig lefolytatott ellenőrzések alapján kiszabható bírság kapcsán kell alkalmazni olyan meglévő létesítmények szennyvízkibocsátásának ellenőrzésére és bírságolására, melyek az e rendelet 25. §-a szerinti engedélyezési eljárásban vagy a felszíni vizek minősége védelmének egyes szabályairól szóló 203/2001. (X. 26.) Korm. rendelet alapján megszerzett jogerős engedéllyel nem rendelkeznek.”

5. §

E rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, ezzel egyidejűleg

a) a Kr. 38. § (3) bekezdésében a „kell kiszabni a 38. § (2) bekezdésben foglaltak kivételével.” szövegrész helyébe a „kell kiszabni a 39. § (3) bekezdésben foglaltak kivételével.” szövegrész lép, továbbá

b) a Kr. 34. § (4) bekezdése hatályát veszti.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

**A Kormány
313/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete**

**a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási
és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló
164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet, valamint ezzel
összefüggésben egyes további kormányrendeletek
módosításáról**

A Kormány a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hgt.) 59. §-a (1) bekezdésének *c)*, *e)* és *g)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. §-ának (1)–(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) A rendelet hatálya kiterjed

a) a Hgt. hatálya alá tartozó minden hulladékra,

b) a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel valamennyi természetes és jogi személyre, jogi személyiség nélküli szervezetre, aki vagy amely az a) pont szerinti hulladékot termel, birtokol, kezel, vagy a gyártói felelősség alapján a hulladékká vált termék visszavételéről, kezeléséről gondoskodik.

(2) A rendelet hatálya nem terjed ki a Hgt. 51. § (2) bekezdésében meghatározott ingatlan tulajdonosokra az ingatlanon, telephelyen keletkező települési hulladékaik tekintetében, amennyiben azt szerződés alapján kizárólag a hulladékkezelést végző közszolgáltatónak adják át.”

2. §

A Korm. rendelet 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. § A hulladék termelője, birtokosa (a továbbiakban együtt: termelő) és kezelője – a szállító kivételével – telephelyenként naprakész nyilvántartást vezet a tevékenysége során képződő, vagy egyéb módon birtokába jutott, valamint a mástól átvett és az általa kezelt, illetve másnak átadott, a hulladékok jegyzékéről szóló külön jogszabály szerint kódszámmal és megnevezéssel azonosított hulladék mennyiségéről és összetételéről. A telephelyi nyilvántartás tartalmazza az 1. számú mellékletben meghatározottakon kívül a külön jogszabályban¹ az adott hulladéokra vonatkozó hulladékgazdálkodási tevékenységhez kapcsolódó adatot.”

3. §

A Korm. rendelet 4. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A hulladék kezelője – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – nyilvántartását az e rendelet 1. számú melléklet 3. pontjában meghatározott adattartalommal ala-

¹ 94/2002. (V. 5.) Korm. rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének részletes szabályairól, 120/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet az Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről, 264/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak visszavételéről, 267/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet a hulladékká vált gépjárművekről, 15/2004. (X. 8.) KvVM rendelet az elektromos és elektronikai berendezések hulladékai kezelésének részletes szabályairól, 22/2001. (X. 10.) KöM rendelet a hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről.

kítja ki és vezeti. A hulladékkezelési tevékenység során keletkező hulladékot és a külön jogszabály² alapján visszavett hulladékot elkülönítetten, a termelőre vonatkozó adattartalommal kell nyilvántartani.”

4. §

A Korm. rendelet 7. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. § (1) Rendszeres adatszolgáltatásra telephelyenként – a szállító kivételével – a hulladék kezelője, továbbá az a termelő kötelezett, amely esetében a gazdálkodó szervezetnél foglalkoztatottak száma eléri a 10 főt, vagy a tárgyévben a telephelyen keletkezett (birtokolt) hulladékok összes mennyisége meghaladja

a) veszélyes hulladék esetében a 200 kg-ot, vagy

b) nem veszélyes hulladék esetében a 2000 kg-ot, vagy

c) nem veszélyes építési és bontási hulladék esetében az 5000 kg-ot.”

5. §

A Korm. rendelet 8. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„8. § (1) A 7. § (1) bekezdés szerinti adatszolgáltatásra kötelezett hulladékkezelőnek és a hulladék termelőjének a kötelezettség keletkezésétől számított 60 napon belül e rendelet 6. és 7. számú mellékletének kitöltésével és beküldésével be kell jelentkeznie a Hulladékgazdálkodási Információs Rendszerbe (HIR).”

6. §

A Korm. rendelet 9. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A hulladék termelőjének nem kell adatot szolgáltatnia azon hulladékról, amelyet szerződés alapján közszolgáltatónak, illetve külön jogszabály³ alapján bejegyzett, a hulladék visszavételére kötelezettnek, vagy azzal szerződésben álló átvevőnek ad át.”

² 94/2002. (V. 5.) Korm. rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének részletes szabályairól, 264/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak visszavételéről, 267/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet a hulladékká vált gépjárművekről, 109/2005. (VI. 23.) Korm. rendelet az elemek és az akkumulátorok hulladékainak visszavételéről, 20/2005. (VI. 10.) EüM rendelet a humán gyógyszerek és csomagolásuk hulladékainak kezeléséről, 103/2003. (IX. 11.) FVM rendelet a növényvédő szerrel szennyezett csomagolóeszköz-hulladékok kezeléséről.

³ 94/2002. (V. 5.) Korm. rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének részletes szabályairól, 264/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak visszavételéről, 267/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet a hulladékká vált gépjárművekről, 109/2005. (VI. 23.) Korm. rendelet az elemek és az akkumulátorok hulladékainak visszavételéről, 20/2005. (VI. 10.) EüM rendelet a humán gyógyszerek és csomagolásuk hulladékainak kezeléséről, 103/2003. (IX. 11.) FVM rendelet a növényvédő szerrel szennyezett csomagolóeszköz-hulladékok kezeléséről.

7. §

A Korm. rendelet 10. §-ának c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[10. § Amennyiben jogszabály eltérően nem rendelkezik, a rendszeres adatszolgáltatásra kötelezettek]

„c) nem veszélyes hulladékról kezelésre történő átvételének esetében a tárgyévét követő év március 1. napjáig”
[szolgáltatnak adatot.]

8. §

A Korm. rendelet 11. §-ának (2)–(3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(2) Az adatszolgáltatás nyomtatványon vagy elektronikus adathordozón (így például: CD, floppy lemez) vagy a külön jogszabályban⁴ meghatározottak szerinti fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátott elektronikus dokumentum útján, valamint a külön jogszabály⁵ szerinti ügyfélkapu igénybevételével teljesíthető. A nyomtatványon és az elektronikus adathordozón benyújtott adatszolgáltatás hitelesítése az e rendelet 2. számú melléklet szerinti nyomtatvány aláírásával történik.

(3) Az e rendeletben előírt alaki és tartalmi előírásoknak nem megfelelő adatot szolgáltató, illetve az adatszolgáltatást elmulasztó kötelezettet a felügyelőség az adatszolgáltatás legfeljebb harminc napon belüli helyesbítésére, illetve az adatszolgáltatás teljesítésére szólítja fel.”

9. §

A Korm. rendelet 12. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„12. § (1) A felügyelőségek

a) a rendszeres éves adatszolgáltatásra kötelezettek adatait minden év augusztus 1-jéig,

b) a negyedéves adatszolgáltatásra kötelezettek adatait a tárgynegyedét követő 40. munkanapig dolgozzák fel.

(2) A felügyelőség az adatszolgáltatásban foglaltakat ellenőrzi. Az ellenőrzés során az adatszolgáltatás alapjául szolgáló nyilvántartási, valamint a hulladék szállítója esetében a 4. § (3) bekezdése szerinti dokumentációkat az ellenőrzött a felügyelőség képviselőjének köteles átadni.

(3) Amennyiben a kötelezett nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségét nem teljesíti, a külön jogszabály⁶ szerint megállapított hulladékgazdálkodási bírság megfizetésére köteles.

(4) Az adatok a Központi Statisztikai Hivatal részére statisztikai célra átadhatóak.”

⁴ 2001. évi XXXV. törvény az elektronikus aláírásról, 3/2005. (III. 18.) IHM rendelet az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokra és ezek szolgáltatóira vonatkozó részletes követelményekről.

⁵ 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól.

⁶ 271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról.

10. §

A Korm. rendelet 15. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„15. § (1) Ez a rendelet a hulladékokról szóló – a 91/156/EGK tanácsi irányelvvel módosított – 1975. július 15-i 75/442/EGK tanácsi irányelv 14. cikkének való megfelelést szolgálja.

(2) Ez a rendelet a hulladékokra vonatkozó statisztikáról szóló, 2002. november 25-i 2150/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. és 3. cikkének végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.”

11. §

A Korm. rendelet 1., 3., 4. és 5. számú melléklete helyébe e rendelet 1–4. számú melléklete lép.

12. §

A hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának módjáról szóló 271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Hbr.) 1. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A bírság mértéke – a 2. § (4)–(7) és a 3. § (4) bekezdésében foglaltak kivételével – az e rendeletben meghatározott alaphírságok és az azt módosító tényezőkhöz hozzárendelt szorzószámok szorzataként, a mellékletben foglaltak szerint kiszámított összeg.”

13. §

(1) A Hbr. 2. §-a (4) bekezdésének felvezető mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az e § (2) bekezdésének eseteiben alaphírság, szorzószám megállapítása és az 1. § (5) bekezdés szerinti mérlegelés nélkül a jegyző a bírságot, a jogsértés súlyát figyelembe véve 1500 és 50 000 Ft között állapítja meg, az alábbiak együttes teljesülése esetén.”

(2) A Hbr. 2. §-a a következő (5)–(7) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A hulladékokkal kapcsolatos tájékoztatási, adatszolgáltatási és nyilvántartási, illetve nyilvántartásba vételi (bejelentkezési) kötelezettségek, továbbá az egyedi hulladékgazdálkodási terv készítése kötelezettségének elmulasztása esetén alaphírság, szorzószám megállapítása nélkül az illetékes környezetvédelmi hatóság a bírságot 200 000 Ft-ban állapítja meg. A hulladékokkal kapcsolatos tájékoztatási, adatszolgáltatási és nyilvántartási, illetve nyilvántartásba vételi (bejelentkezési) kötelezettségeknek a jogszabályokban meghatározottaknak nem megfelelő teljesítése esetén a bírságot az illetékes környezetvédelmi hatóság legfeljebb 200 000 Ft-ban állapíthatja meg.

(6) Az elektromos és elektronikus berendezések (a továbbiakban: elektromos berendezés) forgalmazásával kapcsolatos környezetvédelmi követelmények, illetve az ilyen berendezések hulladékainak visszavételére vonatkozó jogszabályi előírások nem, vagy nem megfelelő teljesi-

tése esetén alaphírság, szorzószám megállapítása nélkül az illetékes környezetvédelmi hatóság a bírságot:

a) ha a gyártó a tárgyévi begyűjtendő hulladékmennyiséget nem teljesíti: 350 000 forintban,

b) ha a gyártó a visszavételi, vagy a kereskedő az átvételi kötelezettségét nem teljesíti: 25 000 forintban,

c) ha a gyártó a hasznosítási, valamint az ártalmatlanítási kötelezettségét nem teljesíti, vagy az elektromos berendezésben a veszélyes anyagok alkalmazásának külön jogszabályban⁷ meghatározott határértékét túllépi 300 000 forintban állapítja meg.

(7) Az elemek és akkumulátorok forgalmazásával kapcsolatos környezetvédelmi követelmények, illetve az elemek és akkumulátorok hulladékainak visszavételére vonatkozó jogszabályi előírások nem vagy nem megfelelő teljesítése esetén alaphírság, szorzószám megállapítása nélkül az illetékes környezetvédelmi hatóság a bírságot:

a) ha a gyártó, illetve a koordináló szervezet a tárgyévi begyűjtendő hulladékmennyiséget nem teljesíti: a kötelezettségsszegés mértékével arányos összeg, azonban legfeljebb 350 000 forintban,

b) ha a gyártó, illetve a koordináló szervezet a visszavételi kötelezettségét nem teljesíti: 450 000 forintban,

c) ha a kereskedő az átvételi kötelezettségét nem teljesíti: 50 000 forintban – mely ismételt kötelezettségsszegés esetén 100 000 forintig terjedhet – állapítja meg.”

14. §

A Hbr. 3. §-ának (5) bekezdésében a felvezető mondat helyébe a következő rendelkezés lép:

„A bírság a (3) és (4) bekezdésben meghatározott módon kiszámított összegét, valamint a 2. § (4)–(7) bekezdésben meghatározott összegét”

15. §

(1) A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 3. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A Bizottság működési rendjét az 1. számú melléklet állapítja meg. Az 1. számú mellékletben előírt feladatokon túl a Bizottság ellátja a hulladékok átvételi követelményeivel kapcsolatos egyéb, jogszabályban számára meghatározott feladatokat.”

(2) A Vhr. 31. §-ának (1) bekezdésében a felvezető mondat helyébe a következő rendelkezés lép:

„A veszélyes hulladékokkal kapcsolatos ügyekben eljáró környezetvédelmi hatóságok.”

(3) A Vhr. 2. számú melléklete helyébe e rendelet 5. számú melléklete lép.

(4) A Vhr. 5. számú mellékletének 1. ba) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[1. Az eljárásba – a minősítési eljárás és a bírság kiszabásának kivételével – mindig bevonandó]

„ba) telephelyhez kötött és a főváros, megye területén belüli begyűjtési, szállítási tevékenység esetén

első fokon: az illetékes megyei katasztrófavédelmi igazgatóság, a fővárosban a Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság és a Fővárosi Tűzoltó-parancsnokság,

másodfokon: az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF),”

16. §

E rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg

a) a Hbr. 1. § (5) bekezdésében a „az e § (2) bekezdés e) pontja szerinti esetek kivételével” szövegrész helyébe a „az e § (3) bekezdés e) pontja szerinti esetek kivételével” szövegrész lép, továbbá

b) a Hbr. 1. §-a (3) bekezdésének b), h) és i) pontja, a Hbr. 1. §-ának (3) bekezdés a) pontjában a „ , továbbá azok” és a „ , nyilvántartási, bejelentési, adatszolgáltatási” szövegrész, valamint a Hbr. 3. §-ának (1) bekezdésében a „ – a 2. § (4) bekezdésében foglalt esetek kivételével –” szövegrész hatályát veszti.

17. §

(1) Ez a rendelet a hulladékokról szóló – a 91/156/EGK tanácsi irányelvvel módosított – 1975. július 15-i 75/442/EGK tanácsi irányelv 14. cikkének való megfelelést szolgálja.

(2) Ez a rendelet a hulladékokra vonatkozó statisztikáról szóló, 2002. november 25-i 2150/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. és 3. cikkének végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

1. számú melléklet

a 313/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[1. számú melléklet

a 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelethez]

A hulladék termelőjének nyilvántartásában előírt adattartalom nem veszélyes és veszélyes hulladék esetén, valamint a hulladék kezelőjének nyilvántartásában előírt adattartalom

1. A hulladék termelőjének nyilvántartásában előírt adattartalom nem veszélyes hulladék esetében

Általános adatok:

A KAR/Ügyfél lap, illetve KAR/Telephely lap és a Borítólappal kitöltéséhez szükséges adatok

⁷ Az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak visszavételéről szóló 264/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet.

A telephelyen folyó tevékenységek felsorolása, TEÁOR kóddal, megnevezéssel

Nyilatkozat a nyilvántartás adatainak valódiságáról

Adatok hulladékonként:

Hulladék eredete (tevékenység, technológia megnevezése, TEÁOR kódja)

Hulladék megnevezése, kódja

Üzemi gyűjtőhelyre szállítás gyakorisága

Csomagolási mód

Fizikai megjelenési formája

Amennyiben a hulladék a hulladékok jegyzékéről szóló 16/2001. (VII. 18.) KöM rendelet 1. § (3) bekezdése szerint felsorolt R mondatokkal jellemezhető komponenseket tartalmaz, ezek tömegkoncentrációját (annak igazolására, hogy a hulladék nem veszélyesként került besorolásra)

A keletkező hulladék mennyisége (anyagforgalmi egyenleg alapján) (kg)

Az üzemi gyűjtőhelyen tárolt (göngyölített) össz-mennyiség bevétel vagy kiadás után (kg)

A kezelésre (saját telephelyi kezelésre, kiszállításra) kiadott hulladék mennyisége (kg), az átvevő neve, KÜJ és KTJ száma, illetve az exportra kerülő hulladék célországa

A kezelésre átadott hulladék kezelési kódja

A kiszállítások kísérőjegyeinek nyilvántartása (szállítólevél)

Minden hulladékmozgáshoz rögzíteni kell annak időpontját

Technológiánkénti nyilvántartás az 5. § (3) bekezdés b) pontja esetén:

A hulladékot eredményező technológia megnevezése, TEÁOR kódja (ha van)

A technológia anyagmérlege

A keletkezett félkész és/vagy késztermékek termelési adatai

2. A hulladék termelőjének nyilvántartásában előírt adattartalom veszélyes hulladék esetében

Általános adatok:

A KAR/Ügyfél lap, illetve KAR/Telephely lap és a Borítólappal kitöltéséhez szükséges adatok

A telephelyen folyó tevékenységek felsorolása, TEÁOR kóddal, megnevezéssel

Nyilatkozat a nyilvántartás adatainak valódiságáról

Adatok hulladékonként:

Hulladék eredete (tevékenység, technológia megnevezése, TEÁOR kódja)

Hulladék megnevezése, kódja

Üzemi gyűjtőhelyre szállítás gyakorisága

Csomagolási mód

Fizikai megjelenési formája

A hulladék H veszélyességi jellemzője/jellemzői

A veszélyességet okozó komponens megjelölése (C számok), a komponensek tömegkoncentrációja, a hul-

ladék összetevőinek kémiai megnevezése (kivéve C33, C35)

A hulladék veszélyessége: maró, éghető, gyúlékony, robbanóképes, irritáló, toxikus (érintésre), toxikus (belélegzéskor), toxikus (lenyeléskor)

Veszélyes reakciók: hőre, savra, nyomásra, lúgra, vízre, oxidálóra, levegőre, redukáló szerre, más termékre, milyen anyagok esetében?

A keletkező hulladék mennyisége (anyagmérleg alapján) (kg)

Az üzemi gyűjtőhelyen tárolt (göngyölített) össz-mennyiség bevétel vagy kiadás után (kg)

A kezelésre (saját telephelyi kezelésre, kiszállításra) kiadott hulladék mennyisége (kg), az átvevő neve, KÜJ és KTJ száma, illetve az exportra kerülő hulladék célországa

A kezelésre átadott hulladék kezelési kódja

A kiszállítások kísérőjegyeinek nyilvántartása (SZ vagy K kísérőjegy)

Minden hulladékmozgáshoz rögzíteni kell annak időpontját

Technológiánkénti nyilvántartás:

A technológia leírása, kapacitása

A technológia anyagmérlege a külön jogszabályban¹ előírt tartalommal

A keletkezett félkész és/vagy késztermékek termelési adatai

3. A hulladék kezelőjének nyilvántartásában előírt adattartalom

A hulladék kezelője a hulladék átvételének pillanatától nem veszélyes hulladék kezelése esetén az 1. pont szerinti, veszélyes hulladék kezelése esetén a 2. pont szerinti adatokat tartja nyilván kezelési technológiánként és hulladékonként. A kezelés során keletkező hulladékok tekintetében a kezelő a hulladék termelőjére vonatkozó nyilvántartást vezet.

Ezen felül a kezelésre átvett hulladéokra vonatkozó adat-szolgáltatási kötelezettség teljesíthetőségének érdekében a kezelőnek az alábbi nyilvántartási kötelezettsége van:

A kezelésre átvett hulladék kísérőokmányai,

A hulladék származására vonatkozó adatok, import esetén az exportáló ország megjelölésével

A kezelésre átvett hulladék megnevezése, kódja, mennyisége (kg)

A kezelésre kiadott hulladék mennyisége (kg)

A kezelés kódszáma

Minden hulladékmozgáshoz rögzíteni kell annak időpontját

¹ 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről.

2. számú melléklet a 313/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[3. számú melléklet a 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelethez]

E nyomtatvány kitöltését a 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet írja elő				
HT	HULLADÉK KELETKEZÉS BEJELENTŐ			Hulladék kódszáma/oldal: /
lap	.évről KÜJ: KTJ:			Fizikai megjelenési forma: ☐

Hulladék megnevezése:	Legfontosabb összetevők: * C C C C C C	Legfontosabb veszélyességi jellemzői: * H H H
--------------------------------	--	--

A bejelentési év elején a telephelyen lévő tényleges mennyiség [kg]:

Visszavételezett mennyiség [kg]:

Keletkezési adatok szakágazati (TEAOR), illetőleg másodlagos hulladék esetén kezelési kód szerint:

TEAOR:	Kezelési kód:	Tevékenység megnevezése:	Keletkezett mennyiség [kg]:
			
			
			

Keletkezett mennyiség összesen [kg]:

Előkezelőnek (E), Begyűjtőnek (B), Hasznosítónak/ártalmatlanítónak (K), exportra (P) történő átadás:

Kezelési kód:	Kezelést végző KÜJ/KTJ száma:	Kezelést végző neve:	Típus ¹	Kezelésre átadott mennyiség kg:
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	

Előkezelésre történő átadás összesen [kg]:

Begyűjtésre történő átadás összesen [kg]:

Hasznosításra/ártalmatlanításra történő átadás összesen [kg]:

Exportra történő átadás összesen [kg]:

A bejelentési év végén, a telephelyen lévő tényleges mennyiség [kg]:

* Csak veszélyes hulladék esetén töltendő ki.
 Típus¹: előkezelő= E, begyűjtő= B, hasznosító/ártalmatlanító= K, export= P

3. számú melléklet a 313/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[4. számú melléklet a 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelethez]

E nyomtatvány kitöltését a 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet írja elő		
HB lap	HULLADÉK BEGYŰJTÉS / ELŐKEZELÉS BEJELENTŐ .év .negyedév KÜJ: KTJ:	Hulladék kódszáma/oldal: / Fizikai megjelenési forma:
Hulladék megnevezése:		Legfontosabb összetevők: * C C C C C C
Legfontosabb veszélyességi jellemző: * H H H		
A kezelési engedély száma:		

A bejelentési időszak elején a telephelyen lévő tényleges mennyiség [kg]:

Begyűjtésre/előkezelésre átvett hulladékokra vonatkozó adatok:

Átadó település azonosító száma:	Az átadó KÜJ/KTJ száma:	Az átadó neve:	Eredet ¹	Átvett hulladék mennyiség [kg]:
				
				
				
				
				
				
				

Begyűjtésre/előkezelésre átvett hulladék összesen [kg]:

Telephelyen belül végzett előkezelés:

Kezelési kód:	Előkezelt mennyiség [kg]:	Előkezelés eredményeként fennmaradt hull. mennyiség [kg]:	Másodlagosan keletkezett összes hulladék mennyisége [kg]:

Előkezelés után fennmaradt összesen [kg]:

Előkezelőnek (E), Begyűjtőnek (B), Hasznosítónak/ártalmatlanítónak (K), exportra (P) történő átadás:

Kezelési kód:	Kezelést végző KÜJ/KTJ száma:	Kezelést végző neve:	Típus ²	Kezelésre átadott mennyiség [kg]:
				
				
				
				
				
				
Előkezelésre történő átadás összesen [kg]: Begyűjtésre történő átadás összesen [kg]: Hasznosításra/ártalmatlanításra történő átadás összesen [kg]: Exportra történő átadás összesen [kg]: A bejelentési időszak végén, a telephelyen lévő tényleges mennyiség [kg]:				

* Csak veszélyes hulladék esetén töltendő ki. **Típus¹:** előkezelő= E, begyűjtő= B, hasznosító/ártalmatlanító= K, export= P
Eredet¹: lakossági települési= L, termelői települési= T, egyéb termelői= M, import= I

4. számú melléklet a 313/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[5. számú melléklet a 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelethez]

E nyomtatvány kitöltését a 164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet írja elő		
HK lap	HULLADÉK ÁRTALMATLANÍTÁS/HASZNOSÍTÁS BEJELENTŐ □ □ □ □ .év □ .negyedév KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □	Kezelési kód/oldal: □ □ □ □ □ / □ □ □ Hulladék kód: □ □ □ □ □ □ Fizikai megjelenési forma: □
	Hulladék megnevezése:	Legfontosabb összetevők: * C □ □ C □ □ C □ □ C □ □ C □ □ C □ □ Legfontosabb veszélyességi jellemző: * H □ □ H □ □ H □ □
Kezelési tevékenység megnevezése:		A kezelési engedély száma:

A bejelentési időszak elején a telephelyen lévő tényleges mennyiség [kg]: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

A bejelentési időszakban kezelésre átvett hulladékok:

Átadó település azonosító száma:	Az átadó KÜJ/KTJ száma:	Az átadó neve:	Eredet ¹	Kezelésre átvett mennyiség [kg]:
□ □ □ □ □	□ □ □ □ □ □ □ □ □		□	□ □ □ □ □ □ □ □ □
	□ □ □ □ □ □ □ □ □			
□ □ □ □ □	□ □ □ □ □ □ □ □ □		□	□ □ □ □ □ □ □ □ □
	□ □ □ □ □ □ □ □ □			
□ □ □ □ □	□ □ □ □ □ □ □ □ □		□	□ □ □ □ □ □ □ □ □
	□ □ □ □ □ □ □ □ □			
□ □ □ □ □	□ □ □ □ □ □ □ □ □		□	□ □ □ □ □ □ □ □ □
	□ □ □ □ □ □ □ □ □			
□ □ □ □ □	□ □ □ □ □ □ □ □ □		□	□ □ □ □ □ □ □ □ □
	□ □ □ □ □ □ □ □ □			
□ □ □ □ □	□ □ □ □ □ □ □ □ □		□	□ □ □ □ □ □ □ □ □
	□ □ □ □ □ □ □ □ □			
□ □ □ □ □	□ □ □ □ □ □ □ □ □		□	□ □ □ □ □ □ □ □ □
	□ □ □ □ □ □ □ □ □			
□ □ □ □ □	□ □ □ □ □ □ □ □ □		□	□ □ □ □ □ □ □ □ □
	□ □ □ □ □ □ □ □ □			
Hasznosításra/ártalmatlanításra átvett összesen [kg]: □ □ □ □ □ □ □ □ □				
Telephelyen hasznosított/ártalmatlanított összesen [kg]: □ □ □ □ □ □ □ □ □				
Másodlagosan keletkezett hulladék mennyisége összesen [kg]: □ □ □ □ □ □ □ □ □				
A bejelentési időszak végén a telephelyen lévő tényleges mennyiség [kg]: □ □ □ □ □ □ □ □ □				

Eredet¹: lakossági települési= L, termelői/intézményi települési= T, egyéb termelői= M, import= I

5. számú melléklet a 313/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[2. számú melléklet a 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelethez]

Szabályzat a veszélyes hulladékok belföldi szállításáról

1. Általános előírások

1.1. Az ország területén történő hulladékmozgások követésére a veszélyeshulladék-forgalomban részt vevőknek a jelen szabályzat részét képező kísérorjegyeket kell használniuk:

Kisérorjegy a veszélyes hulladék szállításához (a továbbiakban: „SZ” kísérorjegy). Ezt a lapot a veszélyes hulladék termelője tölti ki. Ez a kísérorjegy a kezelőig dokumentálja a hulladékot.

Kisérorjegy begyűjtéssel szállítható veszélyes hulladékokhoz (a továbbiakban: „K” lap). Ezt a lapot a begyűjtő tölti ki minden egyes begyűjtés esetében.

1.2. A veszélyes hulladékok azonosítására a hulladékjegyzékben felsorolt azonosító számokat kell használni.

2. Részletező előírások

2.1. A termelő köteles minden veszélyeshulladék-szállítmányt 4 példányos, általa kitöltött „SZ” kísérorjeggyel ellátni.

2.2. A kísérorjegy negyedik példánya a termelőnél marad. Az 1–3. példányokat a szállító magával viszi. A kezelő a veszélyes hulladék átvétele után a 3. példányt visszaküldi a termelőnek; ezzel igazolja a termelőnek azt, hogy a veszélyes hulladék a birtokába került.

2.3. A termelő köteles a kezelő számára az „SZ” kísérorjegyen kért adatokon túl további adatokat szolgáltatni a veszélyes hulladékok keletkezésének körülményeiről és veszélyességi jellemzőiről, amennyiben ezek a kezelő környezetének, személyének és berendezéseinek védelme, illetve a veszélyes hulladék szakszerű kezelése érdekében szükségesek.

2.4. A termelőnek a veszélyes hulladékot tartalmazó csomagolóeszközön láthatóan fel kell tüntetnie az „SZ” kísérorjegy számát és a hulladék EWC kódszámát.

2.5. Ha a veszélyes hulladék kísérorjegyének megfelelő példánya a szállítmány útnak indítását követő 30 napon belül nem kerül vissza a termelőhöz, akkor ezt a körülményt a termelőnek jelentenie kell a környezetvédelmi felügyelőség részére.

3. Szállító, begyűjtő

3.1. A szállító az „SZ” kísérorjegy 1–3. példányait a szállítás során az egyéb szükséges dokumentumokkal együtt magával viszi. A kezelővel az átadás tényét a kísérorjegyen igazoltatja, és a 2. példányt igazolásként megőrzi, az 1. és a 3. példányt pedig a kezelőnél hagyja.

3.2. Sikertelen szállítás esetén az eredeti kísérorjegyet – feltüntetve rajta az átadás meghiúsulásának okát – át kell adni a termelőnek.

4. Begyűjtő járáttal szállítható veszélyes hulladékok

(2000 kg-nál kisebb mennyiség esetében, illetve ún. darabos hulladékok esetében)

4.1. A begyűjtő az átvett veszélyes hulladékért mint birtokosa felel tevékenysége időtartama alatt.

4.2. A begyűjtéssel átvethető veszélyes hulladékok szállítását a termelőtől a kezelőhöz „K” kísérorjeggyel történhet (az „SZ” kísérorjegy helyett). A „K” kísérorjegyet a begyűjtő tölti ki, azon a hulladék termelője aláírásával igazolja a begyűjtő járáttal szállítandó hulladék mennyiségét és összetételét.

A „K” kísérorjegyet 2 példányban kell kitölteni. „K” kísérorjeggyel egy hulladéktermelőtől, alkalmanként, csak 2000 kg-nál kisebb mennyiségű veszélyes hulladék szállítható.

5. Kezelő

5.1. Veszélyes hulladékot a kezelő csak abban az esetben vehet át, ha a veszélyes hulladék kezelésére a felügyelőségtől engedéllyel rendelkezik, és ha a hulladékot azonosította a kísérorjegyben feltüntetett.

5.2. A kezelőnek telephelye beléptető pontján a veszélyeshulladék-szállítmány okmányain szereplő adatokat egyeztetnie kell az engedélyében lévő felhatalmazással és a birtokossal, illetve a begyűjtővel kötött szerződés esetén a szerződésében rögzített adatokkal.

A kezelőnek meg kell győződnie arról is, hogy a szállított veszélyes hulladék mennyisége és összetétele megegyezik a szerződésben rögzített adatokkal.

5.3. A kezelőnek az átvételt, a kísérőjegy valamennyi példányán, cégszerű aláírásával igazolnia kell.

A kísérőjegy 1. példányát bizonylatként meg kell őrizni.

A 2. példányt a szállítónak, illetve a begyűjtőnek kell átadni.

A kísérőjegy 3. példányát a termelőnek kell megküldeni.

5.4. A kezelő megtagadhatja a veszélyes hulladék átvételét akkor, ha az nem felel meg a szerződésben, illetve a kísérő dokumentumokban foglaltaknak.

6. Kitöltési útmutató az „SZ”, illetve a „K” kísérőjegyhez

A megjelenési forma mezőbe a hulladék 20 °C-on mutatott fizikai megjelenési formájának megfelelő kódszámot kell beírni a következők szerint:

Fizikai megjelenési forma	Kód
Por	P
Szilárd	S
Viszkózus/pasztaszerű	V
Folyékony	F
Gáznemű	G
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: 1–5%)	0
Iszapszerű anyag (szárazanyag tartalma: 6–10%)	1
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: 11–15%)	2
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: 16–20%)	3
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: 21–25%)	4
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: 26–30%)	5
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: 31–35%)	6
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: 36–40%)	7
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: 41–45%)	8
Iszapszerű anyag (szárazanyag-tartalma: >45%)	9

A szállítás módja mezőbe az alábbi betűkódok valamelyikét kell beírni:

A szállítás módja	Betűkódja
Közúton	R
Vasúton	T
Belső vízi úton	W
Egyéb módon	O

A szállítás megkezdése mezőbe azt a dátumot kell beírni, amikor a szállítmány elhagyja a termelő telephelyét. A hónapot is arab számmal kell jelölni.

A csomagolás módja mezőbe az elsődleges csomagolásnak megfelelő kódszámot kell beírni:

A csomagolás módja	Kódszáma
Hordó	1
Fahordó	2
Kanna, flakon	3
Doboz, tartály, láda	4
Zsák	5
Kombinált csomagolás	6
Nyomásálló tartály	7
Ömlesztve	8
Egyéb	9

A csomagok száma mezőbe: a csomagokat törtszám formájában kell megszámozni úgy, hogy a számláló a csomag sorszámát jelölje, a nevező a csomagok összes számát.

E nyomtatvány kitöltését a 98/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet írja elő			
SZ	„SZ” KISÉRŐJEGY A VESZÉLYESHULLADÉK SZÁLLÍTÁSÁHOZ	sorszámozás helye	
1. A termelő neve: 2. Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ 3. KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □		4. A termelő település azonosítója: □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □ ir.szám település utca, házszám	
5. A termelő telephelyének neve: 6. Telephely azonosító: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ 7. KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □		8. A telephely település azonosítója: □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □ ir.szám település utca, házszám	
9. Az ügyintéző neve: Tel:		Fax: E-mail:	
10. A kezelő neve: 11. Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ 12. KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □		13. A kezelő település azonosítója: □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □ ir.szám település utca, házszám	
14. A kezelő telephelyének neve: 15. Telephely azonosító: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ 16. KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ 17. Kezelési kód: □ □ □ □ □ □ 18. Kezelési engedély száma:		19. A telephely település azonosítója: □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □ ir.szám település utca, házszám	
20. Az ügyintéző neve: Tel:		Fax: E-mail:	
21. A szállító neve: 22. Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ 23. Hatósági engedély száma:		24. A szállító település azonosítója: □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □ ir.szám település utca, házszám	
25. Az ügyintéző neve: Tel:		Fax: E-mail:	
26. A hulladék azonosító száma: □ □ □ □ □ □ □		27. A hulladék megnevezése:	
28. Megjelenési formája: □ H □ □ □ □ H □ □ □ H □ □ H □ □ H □ □ H □ □		30. A hulladék UN száma: □ □ □ □	
31. A hulladék összetétele: 32. A hulladékra jellemző R és S mondatok a 44/2000. (XII. 27.) EuM rendelet alapján:			
33. A szállítás módja: □ 34. A szállítás dátuma: □ □ □ □ . □ □ . □ □ □ .		35. Csomagolás módja: □ 36. Csomagok száma: □ □ □ □	
39. Az átvető a szállítmányt: Átvette: □ Nem vette át: □ 40. Az átvétel időpontja: □ □ □ □ . □ □ . □ □ □ .		37. A szállítandó hulladék mennyisége: bruttó(kg): □ □ □ □ □ □ □ □ nettó(kg): □ □ □ □ □ □ □ □ 41. Az átvett hulladék mennyisége: bruttó(kg): □ □ □ □ □ □ □ □ nettó(kg): □ □ □ □ □ □ □ □	
43. A termelő kijelenti, hogy a) a közölt adatok a valóságnak megfelelnek, b) a szállítmány átadására érvényes szerződése van a kezelővel, c) a szállítmányra megfelelő pénzügyi garanciával vagy biztosítással rendelkezik, d) az átvétel meghiúsulása esetén a szállítmányt visszafogadja.		44. A szállító kijelenti, hogy a) az adatok a valóságnak megfelelnek, b) a veszélyes hulladék szállítására feljogosítással és megfelelő felszereltséggel rendelkezik.	
46. Felelős személy neve: Kelt Aláírás és pecsét		45. A kezelő kijelenti, hogy a) a közölt adatok a valóságnak megfelelnek, b) a veszélyes hulladék átvételére és kezelésére feljogosítással és megfelelő technológiával rendelkezik, c) a kezelés során keletkező hulladékok kezeléséről gondoskodik. 47. Kelt: Aláírás és pecsét	
48. Felelős személy neve: Kelt: Aláírás és pecsét			
49. A hulladékvétél megtagadásának oka:			

* A legfontosabb veszélyességi jellemzőn túl - a több veszélyességi jellemzővel rendelkező hulladék esetében - a H1, H2, H3A/B, H6, H8, H12, veszélyességi jellemzőket is fel kell tüntetni.

E nyomtatvány kitöltését a 98/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet írja elő					
K	„K” KÍSÉRŐJEGY BEGYŰJTÉSSEL SZÁLLÍTHATÓ VESZÉLYES HULLADÉKRA			sorszámozás helye	
A begyűjtött hulladék					
Azonosító száma: □ □ □ □ □ □	Megnevezése:	Megjelenési formája: □	Legfontosabb veszélyességi jellemzője*: H □ □ □ H □ □ □ H □ □ H □ □ H □ □		
A hulladék összetétele:					
A hulladékra jellemző R és S mondatok a 44/2000.(XII.27.) EüM rendelet alapján:					
A termelő neve, statisztikai azonosító jele, címe		Kelt, aláírás	A begyűjtőnek átadott hulladék-mennyiség[kg]		Csomagolás
			Nettó	Bruttó	
1.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ □ KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □		□ □ □	□ □ □	Módja: □ Csom. száma: □ □ □
2.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ □ KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □		□ □ □	□ □ □	Módja: □ Csom. száma: □ □ □
3.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ □ KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □		□ □ □	□ □ □	Módja: □ Csom. száma: □ □ □
4.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ □ KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □		□ □ □	□ □ □	Módja: □ Csom. száma: □ □ □
A fuvarlevél száma:		Összes hulladékmennyiség:		□ □ □ □	□ □ □ □
A begyűjtő:			A kezelő:		
Neve: Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ □ KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □			Neve: Statisztikai azonosító jel: □ □ □ □ □ □ □ □ - □ □ □ □ - □ □ □ □ KÜJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ Címe: □ □ □ □		
Telephelyének címe: □ □ □ □		Engedély száma:	Telephelyének címe: □ □ □ □		Engedély száma:
KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □			KTJ: □ □ □ □ □ □ □ □ □ □		Kezelési kód: □ □ □ □ □
Tel:	Fax:	E-mail:	Tel:	Fax:	E-mail:
A begyűjtő kijelenti, hogy a) az adatok a valóságnak megfelelnek, b) a veszélyes hulladék begyűjtésére feljogosítással és megfelelő felszereltséggel rendelkezik.		Kelt: Aláírás és pecsét	40. A kezelő kijelenti, hogy a) a közölt adatok a valóságnak megfelelnek, b) az összes hulladékmennyiséget átvette, c) a veszélyes hulladék átvételére és kezelésére megfelelő feljogosítással és technológiával rendelkezik, d) a kezelés során keletkező hulladékok kezeléséről gondoskodik.		Kelt: Aláírás és pecsét
Pótlapok száma: □ □ □ db					

* A legfontosabb veszélyességi jellemzőn túl – a több veszélyességi jellemzővel rendelkező hulladék esetében – a H1; H2; H3A/B; H6; H8; H12; veszélyességi jellemzőket is fel kell tüntetni.

E nyomtatvány kitöltését a 98/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet írja elő					
K	„K” KÍSÉRŐJEGY PÓTLAP BEGYŰJTÉSSEL SZÁLLÍTHATÓ VESZÉLYES HULLADÉKRA	„K” Kísérőjegy sorszáma: □□□□□□ Pótlap sorszáma: □□□			
	A termelő neve, statisztikai azonosító jele, címe	Kelt, aláírás	A begyűjtőnek átadott hulladék-mennyiség[kg]		Csomagolás
			Nettó	Bruttó	
1.	Neve:..... Statisztikai azonosító jel: □□□□□□□□-□□□□-□□□ KÜJ: □□□□□□□□□ KTJ: □□□□□□□□□ Címe: □□□□.....		□□□	□□□	Módja: □ Csom. száma: □□□
2.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □□□□□□□□-□□□□-□□□ KÜJ: □□□□□□□□□ KTJ: □□□□□□□□□ Címe: □□□□.....		□□□	□□□	Módja: □ Csom. száma: □□□
3.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □□□□□□□□-□□□□-□□□ KÜJ: □□□□□□□□□ KTJ: □□□□□□□□□ Címe: □□□□.....		□□□	□□□	Módja: □ Csom. száma: □□□
4.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □□□□□□□□-□□□□-□□□ KÜJ: □□□□□□□□□ KTJ: □□□□□□□□□ Címe: □□□□.....		□□□	□□□	Módja: □ Csom. száma: □□□
5.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □□□□□□□□-□□□□-□□□ KÜJ: □□□□□□□□□ KTJ: □□□□□□□□□ Címe: □□□□.....		□□□	□□□	Módja: □ Csom. száma: □□□
6.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □□□□□□□□-□□□□-□□□ KÜJ: □□□□□□□□□ KTJ: □□□□□□□□□ Címe: □□□□.....		□□□	□□□	Módja: □ Csom. száma: □□□
7.	Neve: Statisztikai azonosító jel: □□□□□□□□-□□□□-□□□ KÜJ: □□□□□□□□□ KTJ: □□□□□□□□□ Címe: □□□□.....		□□□	□□□	Módja: □ Csom. száma: □□□
Összes hulladékmennyiség:			□□□□	□□□□	

**A Kormány
314/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete**

**a környezeti hatásvizsgálati és az egységes
környezethasználati engedélyezési eljárásról**

A Kormány a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 110. §-a (7) bekezdésének *c)*, *i)*, *l)* és *s)* pontjában kapott felhatalmazása alapján a következőket rendeli el:

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A rendelet hatálya

1. §

(1) A rendelet hatálya – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – az 1–3. számú mellékletben meghatározott tevékenységekre, létesítményekre, valamint azok jelentős módosításaira, változtatásaira (a továbbiakban együtt: tevékenység) terjed ki.

(2) Nem terjed ki a rendelet hatálya azokra a kizárólag a 2. számú mellékletben vagy a 3. számú melléklet 1–140., 142–144. pontjában szereplő tevékenységekre, amelyeket kutatásra, fejlesztésre, valamint új termékek és folyamatok tesztelésére használnak.

(3) A tevékenység megkezdéséhez, ha az

a) csak az 1. számú mellékletben szerepel, a környezeti hatásvizsgálati eljárás alapján környezetvédelmi,

b) az 1. és a 2. számú mellékletben egyaránt szerepel, a környezeti hatásvizsgálat és egységes környezethasználati engedélyezési eljárás alapján egységes környezethasználati,

c) csak a 2. számú mellékletben szerepel, egységes környezethasználati engedélyezési eljárás alapján egységes környezethasználati,

d) csak a 3. számú mellékletben szerepel, és a tevékenység várható környezeti hatásai jelentősek, környezeti hatásvizsgálati eljárás alapján környezetvédelmi,

e) a 2. és 3. számú mellékletben egyaránt szerepel, és a tevékenység várható környezeti hatásai

ea) jelentősek, környezeti hatásvizsgálat és egységes környezethasználati engedélyezési eljárás,

eb) nem jelentősek, egységes környezethasználati engedélyezési eljárás

alapján egységes környezethasználati engedély szükséges.

(4) A (3) bekezdés *b)* és *ea)* pontjai szerinti esetekben a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség (a továbbiak-

ban: felügyelőség) előzetes vizsgálat során hozott döntése alapján összevonható.

(5) Az 1. vagy a 3. számú mellékletben szereplő tevékenységeknél, valamint a 2. számú mellékletben szereplő új tevékenységeknél – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárást előzetes vizsgálati eljárás előzi meg.

Fogalommeghatározások

2. §

(1) E rendelet alkalmazásában:

a) érintett nyilvánosság: az a természetes személy, jogi személy, illetőleg jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet,

aa) akire (amelyre) az e rendelet szerinti eljárásban hozott döntés kihat, vagy kihathat, vagy

ab) aki (amely) az e rendelet szerinti eljárásban hozott döntésben egyébként érdekelt.

A Kvt. 98. §-ának (1) bekezdése szerinti környezetvédelmi szervezet mindig érdekeltnek minősül.

b) környezethasználó: aki – a Kvt. 4. §-ának *i)* pontjára figyelemmel – az 1. § szerinti tevékenység megvalósítását kérelmezi vagy olyat folytat.

(2) A környezeti hatásvizsgálati eljárás szempontjából

a) jelentős módosítás:

aa) az 1. számú melléklet 39. pontjában meghatározott változtatás;

ab) a 3. számú melléklet 142. pontjában felsorolt tevékenység olyan megváltoztatása, különösen a tevékenység bővítése, illetve technológia- termék váltás, amelynek következtében az alábbiakban megadott feltételek valamelyike fennáll:

aba) új, határértékhez kötött, legalább egy évig tartó anyag- vagy energiakibocsátás keletkezik, és a várható kibocsátás több mint a jogszabályban előírt, az adott tevékenységre vagy kibocsátásra vonatkozó maximálisan megengedhető kibocsátás 25%-a,

abb) olyan mennyiségű vagy fajtájú veszélyes vagy radioaktív hulladék keletkezik, amely a telephelyen új kezelő létesítmény építését, vagy a meglévő létesítmény kapacitásának 25%-os növelését, vagy új kezelési technológia alkalmazását teszi szükségessé,

abc) korábban engedélyezett, határértékhez kötött anyag- vagy energiakibocsátás az engedélyezetthez képest legalább egy évig, évi átlagban több mint 25%-kal megnő,

abd) korábban engedélyezett saját felszín alatti vízkivétel növelése, ha az legalább egy évig, évi átlagban több mint 25%-kal meghaladja az engedélyezett mennyiséget,

abe) korábban engedélyezett saját felszíni vízkivétel növelése, ha az legalább egy évig, évi átlagban több mint 25%-kal meghaladja az engedélyezett mennyiséget,

abf) a tevékenység céljára lehatárolt terület legalább 25%-kal megnő, és az új területnek a jelenlegi vagy a településrendezési tervben meghatározott területfelhasználási módja az igénybevétel miatt megváltozik,

abg) a tevékenység volumene (különösen kapacitása, az előállított termék mennyisége, a létesítmény befogadóképessége) a tevékenység megvalósítására vonatkozó korábbi engedélyben meghatározott mértéket legalább 25%-kal meghaladja;

ac) a 3. számú melléklet 143. pontjában felsorolt tevékenységnek az alábbiakban megadott megváltoztatása:

aca) a tevékenység volumene a megvalósítására vonatkozó korábbi engedélyben meghatározott mértéket legalább 25%-kal meghaladja,

acb) új vasúti pálya létesül,

acc) új forgalmi sáv létesül, kivéve, ha az csak le- vagy felhajtó- vagy kapaszkodó sáv,

acd) vezeték nyomvonalának megváltoztatása védett természeti területen;

ad) a tevékenység olyan megváltoztatása, ami egyúttal az 1. számú mellékletben felsorolt más tevékenység megkezdését jelenti, függetlenül attól, hogy az *ab)* és *ac)* pontokban megadott feltételek teljesülnek-e;

b) nem minősül jelentősnek az a módosítás, amelynek következtében az *a)* pont szerinti jelentős módosítás feltételeinek valamelyike csak a tevékenység módosításának megvalósításához szükséges építés során áll fenn;

c) nem minősül a tevékenység módosításának:

ca) a felügyelőség engedélyével, ellenőrzött körülmények között lefolytatott, a környezet terhelésének időleges megváltozásával járó üzemi kísérlet,

cb) az alkalmazott technológiából származó maradékanyag technológiai folyamatba történő visszavezetésének helyszíni megoldása.

(3) Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás szempontjából:

a) új tevékenység: a 2. számú mellékletben szereplő 2001. október 30-a után megkezdett tevékenység;

b) meglévő tevékenység: a 2. számú mellékletben szereplő 2001. október 30-a előtt megkezdett tevékenység;

c) létesítmény: minden olyan helyhez kötött műszaki egység, ahol egy vagy több, a 2. számú mellékletben felsorolt tevékenység, és bármely más, azzal technológiailag összefüggő tevékenység folyik, amely műszakilag kapcsolódik az adott telephelyen folytatott tevékenységhez, és amely szennyezőanyag-kibocsátással jár, vagy szennyező hatású;

d) jelentős változtatás: az üzemeltetésben, annak körülményeiben, funkciójában, a létesítmény kiterjedésében, termelési kapacitásában végrehajtandó olyan módosítás vagy bővítés, amely a tevékenység környezetre, vagy az emberi egészségre gyakorolt hatását kedvezőtlenül befolyásolja. A változtatás vagy bővítés minden esetben jelentősnek minősül, ha a fenti módosítás vagy bővítés önmagában eléri a 2. számú mellékletben meghatározott bármely

küszöbértéket, amennyiben ilyen küszöbértéket a 2. számú mellékletben meghatároztak;

e) jelentős változás: a tevékenységben az üzemeltető szándéka nélkül bekövetkezett olyan módosulás, amely a tevékenység környezetre vagy az emberi egészségre gyakorolt hatását kedvezőtlenül befolyásolja.

ELŐZETES VIZSGÁLAT

3. §

(1) A környezethasználó előzetes vizsgálatot köteles kezdeményezni a felügyelőségnél, ha olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely

a) az 1. vagy a 3. számú mellékletben szerepel,

b) a 2. számú mellékletben szerepel, a 2. § (3) bekezdés *a)* pontja szerinti új tevékenységnek minősül, és még nem rendelkezik egységes környezethasználati engedéllyel.

(2) Az előzetes vizsgálatra vonatkozó kérelemhez csatolni kell a 4. számú melléklet szerinti tartalommal elkészített előzetes vizsgálati dokumentációt. A kérelmet a melléklettel együtt a felügyelőségnek nyolc nyomtatott példányban kell benyújtani, emellett a dokumentáció elektronikus adathordozón is benyújtható. Amennyiben az eljárásban résztvevők száma, illetőleg a 12–15. §-ok szerinti rendelkezések végrehajtása ezt szükségessé teszi, a felügyelőség az előzetes vizsgálati dokumentáció további példányainak benyújtását írja elő, amennyiben azt a környezethasználó elektronikus adathordozón nem nyújtotta be.

(3) A kérelem és az előzetes vizsgálati dokumentáció benyújtását követően a felügyelőség – ha a tevékenység nem esik katonai titokvédelem alá – hivatalában, valamint honlapján közleményt tesz közzé, amely a külön törvényben meghatározottakon túl tartalmazza:

a) az eljáró felügyelőség megnevezését, székhelyét, elérhetőségét,

b) a közlemény közzétételének időpontját,

c) az 1. vagy 3. számú melléklet hatálya alá tartozó tevékenységek esetében a közvetlen hatásterület (7. számú melléklet I.1. pontja) vélelmezett határait az érintett települések megnevezésével,

d) felhívást arra, hogy a telepítés helyével kapcsolatos kizáró okokra, a környezeti hatásvizsgálat szükségességére, illetve a környezeti hatástanulmány, valamint az egységes környezethasználati engedélyezési dokumentáció tartalmára vonatkozóan a felügyelőség közleményének megjelenését követő huszonegy napon belül közvetlenül a felügyelőséghez észrevételt lehet tenni,

e) milyen döntéseket hozhat a felügyelőség az 5. § (2) bekezdése alapján.

(4) A felügyelőség a közlemény közzétételével egyidejűleg megküldi a közleményt, a kérelmet és mellékleteit a tevékenység telepítési helye szerinti település, a főváros-

ban a terület (a továbbiakban együtt: település) és a feltételezeten érintett települések jegyzőjének, aki haladéktalanul, de legkésőbb öt napon belül gondoskodik a közlemény közterületen, és a helyben szokásos egyéb módon történő közhírré tételéről. A közleményben szerepelnie kell annak is, hogy hogyan lehet helyben betekinteni a kérelembe és mellékleteibe.

(5) Katonai titokvédelem alá eső tevékenység esetén a kérelemről és az előzetes vizsgálati dokumentációról a felügyelőség csak a telepítés helye szerinti, valamint a feltételezeten érintett települések jegyzőjét tájékoztatja.

(6) A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 14. §-ának (2) bekezdése szerinti egyéves időtartamba nem számít bele az előzetes vizsgálati eljárás időtartama.

4. §

(1) A felügyelőség az előzetes vizsgálatba a környezet- vagy természetvédelemmel összefüggő hatáskörrel rendelkező hatóságokat vonja be. A 12. számú mellékletben megjelölt szakterületekre kiterjedően az eljárásba

a) az 1. és a 2. h) pontban megjelölt szakhatóságot minden esetben bevonja;

b) a 2. pontban felsorolt szakhatóságokat – a 2. h) pont kivételével – csak akkor vonja be, ha a tevékenység következtében az a környezeti elem vagy rendszer hatásviselő lehet, amelynek védelme hatáskörükbe tartozik, azt érinti vagy olyan környezetveszélyeztetés fordulhat elő, amely elleni védelmet jogszabály feladat- és hatáskörébe utalja.

(2) A felügyelőség a nyilvánosság észrevételeinek beérkezését követően a Kvt. 67. §-ának (2) bekezdése, illetve e rendelet 5. §-ának (2)–(4) bekezdésében foglaltakkal kapcsolatban tárgyalást tart, amelyre meghívja a szakhatóságokat és a környezethasználatot.

(3) A tárgyalás során tisztázni kell az összes olyan kérdést, amely az 5. § szerinti határozat meghozatalához szükséges.

(4) A felügyelőség a kérelembe és az előzetes vizsgálati dokumentációba, a tárgyalásról készült jegyzőkönyvbe, az írásban megkapott szakhatósági állásfoglalásokba és az általa kért szakértői véleményekbe való betekintést – a benyújtásukat, rendelkezésre állásukat követő, illetve a tárgyalást követő öt munkanapon belül – lehetővé teszi.

5. §

(1) A felügyelőség a döntéshozatal előtt a környezetre gyakorolt hatás jelentőségének megítélésére, valamint a később benyújtandó engedélykérelem tartalmára vonatkozó – és a 3. § (3) bekezdésének d) pontja, illetve a 12–15. §-ok szerint kapott – észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben vizsgálja.

(2) A felügyelőség a határozatában

a) a csak az 1. számú mellékletben szereplő tevékenység esetén a 6. számú melléklet figyelembevételével meghatározza a környezeti hatástanulmány tartalmi követelményeit;

b) a csak a 2. számú mellékletben szereplő tevékenység esetén a 8. számú melléklet figyelembevételével meghatározza az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeit;

c) az 1. és a 2. számú mellékletben egyaránt szereplő tevékenység esetén a 6. számú melléklet figyelembevételével meghatározza a környezeti hatástanulmány és a 8. számú melléklet figyelembevételével az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeit, valamint dönt a környezeti hatásvizsgálati eljárás és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás összevonhatóságáról;

d) a 3. számú mellékletben szereplő tevékenység esetén megállapítja az előzetes vizsgálat eredményének és az 5. számú melléklet figyelembevételével, hogy a tervezett tevékenység megvalósításából származhatnak-e jelentős környezeti hatások, valamint

da) jelentős környezeti hatás feltételezése esetén megállapítja a 6. számú melléklet figyelembevételével a környezeti hatástanulmány, és ha a tevékenység 2. számú melléklet hatálya alá is tartozik, a 8. számú melléklet szerint az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeit, valamint, dönt a környezeti hatásvizsgálati eljárás és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás összevonásáról, vagy összekapcsolásáról;

db) ha nem feltételezhető jelentős környezeti hatás, és a tevékenység a 2. számú melléklet hatálya alá is tartozik, a 8. számú melléklet figyelembevételével az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményeit;

dc) ha nem feltételezhető jelentős környezeti hatás, és a tevékenység a 2. számú melléklet hatálya alá sem tartozik, megállapítja, hogy a tevékenység mely, a Kvt. 66. §-ának (1) bekezdése d) pontja szerinti egyéb engedélyek birtokában kezdhető meg, és azokhoz meghatározhat előre látható figyelembe veendő szempontokat, illetve feltételeket;

e) ha az előzetes vizsgálati dokumentáció változatokat tartalmazott, megjelöli azon változatot vagy változatokat, amelyekkel kapcsolatosan a létesítést megfelelő körülmények között lehetségesnek tartja;

f) ha az előzetes vizsgálat során a tevékenység környezetvédelmi vagy egységes környezethasználati engedélyezését kizáró ok merült fel, ennek a tényét rögzíti és megállapítja, hogy az adott tevékenység kérelem szerinti megvalósítására engedély nem adható.

(3) A (2) bekezdés c) és da) pontjai alá tartozó esetekben az eljárások összevonhatóságának eldöntésénél a felügyelőség figyelembe veszi, hogy az elérhető legjobb

technikára vonatkozó információk közül melyek állnak rendelkezésre, valamint a környezethasználó nyilatkozatát.

(4) A tartalmi követelmények meghatározásakor a felügyelőség figyelembe veszi, hogy mi az az információ, ami megfelel a tervezés és engedélyezés adott szakaszának, a tevékenység és a várhatóan hatásviselő környezeti elemek, rendszerek jellegének, valamint ami észszerűen és méltányosan megkövetelhető a jelenlegi ismeretek és vizsgálati módszerek alapján.

(5) Ha a 3. számú mellékletbe tartozó tevékenység esetén az előzetes vizsgálat során kiderül, hogy valószínűsíthetően felléphetnek országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatások, vagy az Európai Gazdasági Térség (a továbbiakban: EGT) tagállama a 12–15. §-ok szerinti nemzetközi eljárás lefolytatását kéri, a környezeti hatásvizsgálati eljárást le kell folytatni.

(6) A felügyelőség a (2) bekezdés szerinti határozatról szóló közleményt megküldi az eljárásban részt vett önkormányzatok jegyzőinek, akik haladéktalanul, de legkésőbb öt napon belül gondoskodnak annak közterületen, és a helyben szokásos egyéb módon való közzétételéről.

(7) A környezethasználó a határozat jogerőre emelkedését követő két éven belül kérheti a környezetvédelmi vagy egységes környezethasználati engedélyt. A felügyelőség ezt a határidőt kérelemre egy ízben legfeljebb egy évvel meghosszabbíthatja, ha a határozat meghozatalakor alapul vett tényállásban nem történt lényeges változás.

A KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Általános szabályok

6. §

(1) A környezeti hatásvizsgálati eljárás a környezeti hatásvizsgálatra kötelezett tevékenységnek

a) a környezeti elemekre (földre, levegőre, vízre, élővilágra, épített környezetre, ez utóbbi részeként a műemlékekre, műemléki területekre és régészeti örökségre is),

b) a környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére, különösen a tájra, településre, éghajlatra, természeti (ökológiai) rendszerre való hatásainak, továbbá

c) az előbbi hatások következtében az érintett népesség egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében – különösen életminőségében, területhasználata feltételeiben – várható változásoknak az egyes esetek sajátosságainak figyelembevételével történő meghatározására, valamint a tevékenység ennek alapján történő engedélyezhetőségére terjed ki a 6–16. §-ok rendelkezései szerint.

(2) A tevékenységnek az (1) bekezdés a)–c) pontjai szerinti hatásai meghatározását a tevékenység egyes szakaszai – telepítés¹, megvalósítás², felhagyás³ – szerint megkülönböztetve kell elvégezni.

7. §

(1) A környezeti hatásvizsgálati eljárás a környezethasználó kérelmének és – az előzetes vizsgálatot lezáró határozat szerint elkészített – környezeti hatástanulmánynak a felügyelőséghez való benyújtásával indul.

(2) A kérelmet és annak mellékleteit – ha a felügyelőség eltérően nem rendelkezik – nyolc nyomtatott példányban kell benyújtani, emellett a dokumentáció elektronikus adathordozón is benyújtható.

(3) A környezeti hatástanulmány általános tartalmi követelményeit a 6. számú melléklet tartalmazza. A hatásterület kiterjedését a 7. számú mellékletében foglaltaknak megfelelően kell meghatározni.

8. §

(1) A felügyelőség a kérelem benyújtását követően – ha a tevékenység nem esik katonai titokvédelem alá – legalább egy helyi vagy országos napilapban és a honlapján közleményt tesz közzé, amely a külön törvényben meghatározottakon túl tartalmazza:

- a) az eljáró felügyelőség megnevezését, székhelyét, elérhetőségét;
- b) környezeti hatásvizsgálat megindításának tényét;
- c) azt, hogy folyamatban van-e a 12–15. §-ok szerinti eljárás;
- d) azt, hogy milyen módon történik a tájékoztatás és milyen lehetőségek lesznek az észrevételek megtételére, kérdések feltevésére;
- e) milyen döntéseket hozhat a felügyelőség a 10. § (2) bekezdése alapján.

(2) A felügyelőség a közlemény közzétételével egyidejűleg megküldi a közleményt, továbbá

- a) a kérelmet és mellékleteit a tevékenység telepítési helye szerinti település,
- b) a kérelmet, és a mellékletek közül a közérthető összefoglalót a feltételezeten érintett települések jegyzőjének, aki haladéktalanul, de legkésőbb öt napon belül gondoskodik a közlemény közterületen, és a helyben szokásos egyéb módon történő közhírré tételéről. A közle-

¹ Telepítés: a tevékenység gyakorlásához szükséges feltételek megteremtése, különösen a területfoglalás, az építési terület előkészítése, az építés, a berendezések felszerelése.

² Megvalósítás: a tevékenység tényleges gyakorlása, különösen a létesítmény működtetése, üzemelése, használata.

³ Felhagyás: a tevékenység megszüntetése.

ményben szerepelnie kell annak is, hogy hogyan lehet helyben betekinteni a kérelembe és mellékleteibe.

(3) A közzététel és a betekintési lehetőség biztosításának időtartama legalább harminc nap.

(4) A felügyelőség a környezeti hatásvizsgálati eljárásban a környezet- vagy természetvédelemmel összefüggő hatáskörrel rendelkező hatóságokat vonja be. A 12. számú mellékletben megjelölt szakterületekre kiterjedően az eljárásba

a) az 1. pontban megjelölt szakhatóságot minden esetben bevonja;

b) a 2. pontban felsorolt szakhatóságokat csak akkor vonja be, ha a tevékenység következtében az a környezeti elem vagy rendszer hatásviselő lehet, amelynek védelme hatáskörükbe tartozik, azt érinti vagy olyan környezetveszélyeztetés fordulhat elő, amely elleni védelmet jogszabály feladat- és hatáskörébe utalja.

(5) A felügyelőség a szakhatósági állásfoglalásokba és az általa kért szakértői véleményekbe, továbbá a hiánypótlásul készült dokumentációba való betekintést lehetővé teszi a benyújtásukat, illetve rendelkezésre állásukat követő – egyeztetés esetén az egyeztetést követő – öt munkanapon belül az érintett nyilvánosság számára.

(6) Az ügyben az (5) bekezdésben említetteket követően keletkezett és a döntéshozatal szempontjából lényeges környezeti információkat – a Kvt. 12. §-ának (2)–(3) bekezdésének megfelelően – az érintett nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni.

9. §

(1) A felügyelőség a kérelem benyújtása után – a telepítés helye szerint illetékes önkormányzat területén – közmeghallgatást tart, kivéve, ha a tevékenység katonai titokvédelem alá esik, vagy ha a kérelmet benyújtását követően elutasította. A titkos katonai tevékenység környezeti hatásairól a felügyelőség a telepítés helye szerinti és az érintett települési önkormányzat jegyzőjét tájékoztatja.

(2) Több érintett település esetén, vagy ha az érintettek száma miatt ez indokolt, több helyszínen is tartható közmeghallgatás.

(3) A közmeghallgatás helye a (1)–(2) bekezdés szerinti település(ek) önkormányzata által biztosított helyiség.

(4) A felügyelőség értesíti a közmeghallgatásról az ügyben érdekelt szakhatóságokat és az érintett önkormányzatokat, a környezethasználót, továbbá a környezetvédelmi érdekek képviseletére alakult egyesületet, és más társadalmi szervezeteket, ha az eljárásban való részvételi szándékukat bejelentették és ügyféli minőségüket a felügyelőség számára igazolták.

(5) Az érintett környezetvédelmi szervezetek alapszabályukkal és a bírósági bejegyzésről szóló jogerős határozattal igazolhatják ügyféli jogosultságukat.

(6) A felügyelőség a közmeghallgatásra vonatkozó adatokat – ha azok a 8. § (1) bekezdés szerint még nem voltak megadva – legalább egy helyi vagy országos napilapban közzéteszi, valamint közterületen való közzétételre megküldi az eljárásban részt vevő önkormányzatok jegyzőinek.

(7) A közzétételnek legalább harminc nappal a közmeghallgatás időpontja előtt kell megtörténnie.

(8) Az észrevételeket a közmeghallgatás időpontjáig a felügyelőséghez vagy a közmeghallgatás helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjéhez lehet benyújtani.

(9) A közmeghallgatásról a felügyelőség jegyzőkönyvet készít és arról a közmeghallgatást követő tizenöt napon belül másolatot küld a kérelmezőnek és az eljárásban részt vevő szakhatóságoknak. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az észrevételek érdemi összefoglalóját is.

(10) A jegyzőkönyvet a felügyelőség megküldi az eljárásban részt vevő szervezetnek. A jegyzőkönyv nyilvánosságát biztosítani kell a felügyelőségnél és minden érintett települési önkormányzatnál.

10. §

(1) A felügyelőség az érintett nyilvánosságtól, valamint a 12–15. §-ok szerint kapott, a környezeti hatás szempontjából lényeges észrevételeket a 12. számú melléklet szerinti érintett szakhatóságok bevonásával érdemben megvizsgálja. A felügyelőség határozatának indoklása tartalmazza az észrevételek értékelését és a nyilvánosság bevonásának folyamatáról szóló információt. Az észrevételek értékelése magában foglalja az észrevételek ténybeli megítélését, szakterületi elemzését és a jogi következtetéseket.

(2) A felügyelőség az ügyben rendelkezésre álló összes adat alapján dönt, és határozattal

a) kiadja a tevékenység gyakorlásához szükséges környezetvédelmi engedélyt,

b) a kérelmet elutasítja,

c) a 25. § (3) bekezdése szerinti végzést hoz.

(3) A határozat vagy a végzés nyilvánosságra hozatalára az 5. § (6) bekezdése az irányadó.

(4) A környezetvédelmi engedély megadásáról szóló határozatban az engedély feltételei között:

a) elő kell írni azokat az intézkedéseket, amelyek a káros környezeti hatások elkerülésére, csökkentésére és – ha lehetséges – megszüntetésére vonatkoznak;

b) előírhatók:

ba) rendszeres környezetvédelmi és természetvédelmi ellenőrzés, ideértve mérő-, megfigyelő-, ellenőrző rendszer kialakítása,

bb) jogszabályi feltételek fennállása esetén egyes határértékek is,

bc) a környezetvédelmi engedély megadását követő, a környezethasználat megkezdéséhez esetlegesen szükséges további engedélyek megszerzéséhez kielégítendő és a környezeti hatásvizsgálat alapján meghatározható feltételek,

bd) a tevékenység szüneteltetésének és felhagyásának feltételei, ideértve a szüneteltetés vagy felhagyás megkezdése előtt végzendő vizsgálatokra való kötelezést is, ha a szüneteltetésnek vagy felhagyásnak jelentős környezeti hatásai lehetnek, de a tevékenység tervezésének adott szakaszában ez kielégítő pontossággal még nem jelezhető előre.

(5) A felügyelőség a határozatában dönt a felügyelőség hatáskörébe tartozó egyéb engedélyek megadásáról, ha annak feltételei fennállnak.

(6) Olyan tevékenység esetén, amelynek megvalósításához nyomvonalas létesítmény telepítése szükséges, a tervezett nyomvonal egyes önállóan használható szakaszai önálló engedélyezés tárgyát képezik, amennyiben a nyomvonal környezet- és természetvédelmi követelményekkel összeegyeztethető továbbvezetése a benyújtott dokumentáció szerinti információk alapján valószínűsíthető.

(7) A környezetvédelmi engedély megadására irányuló kérelmet el kell utasítani, ha a tervezett tevékenység gyakorlása akadályozná

a) a Nemzeti Környezetvédelmi Programban [Kvt. 40. §] meghatározott környezeti célállapotok elérését; vagy

b) a Magyar Köztársaság nemzetközi szerződésben vállalt környezet- vagy természetvédelmi kötelezettségeinek teljesítését.

(8) A felügyelőség a környezetvédelmi engedélyt – hivatalból vagy kérelemre – módosíthatja, ha az engedélyezéskor fennálló feltételek megváltozása a korábban kiadott engedély visszavonását nem teszi szükségessé.

11. §

(1) A környezetvédelmi engedély érvényességi ideje

a) legalább öt év, amennyiben a tevékenység gyakorlásának vagy a létesítmény működésének idejét más jogszabály ennél rövidebb időben nem határozza meg, de az engedély határozatlan időre is megadható, illetőleg külön jogszabály alapján megadandó⁴;

b) az új módszerek, termékek kifejlesztésére vagy kipróbálására szolgáló, a 3. számú melléklet 141. pontja szerinti tevékenységeknél legfeljebb két év.

(2) Az engedély érvényességi idejét a felügyelőség a tevékenység környezeti hatásai, azok előreláthatósága, a tevékenység környezetében beálló változások jellege és előreláthatósága alapján, valamint a tevékenység telepítéséhez szükséges idő és a tevékenység végzésének tervezett időtartama figyelembevételével határozza meg.

(3) Az engedély érvényességi idejének lejártakor, amennyiben a környezethasználó a tevékenységet továbbra is folytatni kívánja, a Kvt.-nek a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseit [Kvt. 73–76. §, 78–80. §] kell alkalmazni.

(4) Ha a tevékenység megvalósítása során az önmagukban nem jelentős módosítást jelentő változtatások három év alatt együttesen elérik a 2. § (2) bekezdésének *abf)*, *abg)* vagy *aca)* pontjában megadott küszöbértéket, a környezethasználó ezt köteles jelenteni a felügyelőségnek. Ezekben az esetekben a felügyelőség a környezetvédelmi felülvizsgálat rendelkezései szerint jár el.

Nemzetközi környezeti hatásvizsgálati eljárás

12. §

(1) Az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, 1991. február 26-án, Espooban (Finnország) aláírt és a 148/1999. (X. 13.) Korm. rendelettel kihirdetett egyezmény (a továbbiakban: egyezmény) hatálya alá tartozó ügyekben mind az egyezmény részes felei mind – viszonyosság esetén – a nem részes felek tekintetében is, az egyezmény előírásait a 12–16. §-ok szerinti rendelkezések figyelembevételével kell alkalmazni, amennyiben más nemzetközi szerződés ettől eltérően nem rendelkezik.

(2) Az egyezmény I. függelékében felsorolt azon tevékenységek vagy létesítmények mérethataraként, amelyeknél számszerű érték helyett a „nagy” vagy „nagyobb” megjelölés található, az 1. mellékletben a megfelelő tevékenységnél vagy létesítménynél a környezeti hatásvizsgálati kötelezettséghez megadott feltételt vagy mérethatárt kell alkalmazni.

(3) Az egyezmény és e rendelet 12–16. §-ának előírásait az egyezményben nem szereplő, de az e rendelet 1. és 3. számú mellékletében felsorolt minden tevékenységnél alkalmazni kell, ha országhatáron áttérjedő jelentős környezeti hatás feltételezhető, és a hatásviselő vagy a kibocsátó fél az EGT tagállama.

(4) Az egyezmény és e rendelet 12–16. §-a rendelkezéseinek végrehajtásához szükséges koordináció és az egyezmény 1. cikk (*iv*) pontja szerinti érdekelt felekkel való kapcsolattartás a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, illetve az általa kijelölt szerv (a továbbiakban: Minisztérium) feladata.

⁴ Lásd: a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 23. §-ának (3) bekezdése.

Eljárás kibocsátó félként

13. §

(1) A 12. § (1)–(3) bekezdésében meghatározott esetekben a tevékenység előzetes vizsgálati eljárása során, ha a tevékenységgel kapcsolatban országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatás bekövetkezése – különösen az egyezmény III. függelékében szereplő ismérvek alapján – feltételezhető, a felügyelőség tájékoztatja erről a Minisztériumot és a környezethasználót.

(2) A Minisztérium tájékoztatásához a felügyelőség mellékeli:

a) a kérelmet és az előzetes vizsgálati dokumentáció két példányát;

b) a 3. § (3) bekezdés szerinti közleményt;

c) a felügyelőség és a szakhatóságok állásfoglalását arról, hogy

ca) az országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatás mi alapján feltételezhető,

cb) a hatásviselő fél [egyezmény 1. cikk (iii) pontja] hatásterületéről a környezeti hatástanulmány elkészítéséhez milyen adatokat és környezeti információkat kell megkérni;

d) az előzetes vizsgálati dokumentációnak a környezethasználó által készítettett (a hatásviselő fél nyelvére vagy angolra való) fordítását.

(3) Az (1) bekezdés szerinti tájékoztatást és a (2) bekezdés szerinti iratokat az előzetes vizsgálati eljárás lefolytatásához kell megküldeni.

(4) A Minisztérium a (2) bekezdés szerinti iratok alapján, az előzetes vizsgálati eljárás ügyintézési idejéhez igazodó válaszadási határidő megadásával, elkészíti az egyezmény szerinti értesítést, megküldi azt a hatásviselő félnek és a felügyelőségnek, amely azt továbbítja a környezethasználónak.

(5) A Minisztérium a hatásviselő félnek az értesítésre adott válaszát és észrevételeit, valamint a hatásviselő fél területén lévő hatásterületről megküldött adatokat és környezeti információkat továbbítja a felügyelőséghez, amely kézbesíti azokat a környezethasználónak.

(6) Ha a hatásviselő fél az értesítésre adott válaszában bejelenti, hogy részt kíván venni a környezeti hatásvizsgálati eljárásban, akkor ezt a felügyelőség és a Minisztérium honlapján közzé kell tenni, és az eljárást az egyezmény előírásai és a 12–15. §-ok szerinti rendelkezések figyelembevételével kell továbbfolytatni.

14. §

(1) A környezethasználó a felügyelőség által meghatározott határidőig a hatásviselő fél nyelven vagy angol nyelven köteles elkészíttetni a környezeti hatástanulmány

nemzetközi fejezetének és közérthető összefoglalójának fordítását, és azt a felügyelőséghez kell benyújtani. A fordítást akkor kell elkészíttetni, ha a felügyelőség az engedélykérelmet a környezeti hatástanulmány, illetve az ahhoz esetlegesen előírt hiánypótlás benyújtását közvetlenül követően nem utasítja el.

(2) A felügyelőség a 8. § (1) és 9. § (6) bekezdései szerinti információkat megküldi a Minisztériumnak, amint azok rendelkezésre állnak. A Minisztérium az ezek alapján készített tájékoztatást megküldi a hatásviselő félnek.

(3) A felügyelőség a kérelmet, a környezeti hatástanulmány két példányát és az (1) bekezdés szerinti fordítást, továbbá a 8. § (5) bekezdésében említett információkat haladéktalanul megküldi a Minisztériumnak, amely azt továbbítja a hatásviselő félnek, és kezdeményezi az ennek alapján tartandó konzultációt. A konzultációba a Minisztérium bevonja a felügyelőséget és szükség szerint a 12. számú melléklet szerinti hatóságokat.

(4) A hatásviselő féllel való konzultáción kapott, valamint a hatásviselő fél nyilvánossága által adott észrevételek mérlegelése alapján a felügyelőség az érintett szakhatóságok bevonásával a környezeti hatástanulmány kiegészítését rendelheti el.

(5) A felügyelőség a környezeti hatásvizsgálati eljárásban, valamint az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásban hozott döntését megküldi a Minisztériumnak, amely azt továbbítja a hatásviselő félnek. Amennyiben az ügyben jogorvoslat folytán további döntések születnek, azokat hasonló módon kell továbbítani.

15. §

(1) Olyan tevékenység előzetes vizsgálata, illetőleg környezeti hatásvizsgálati eljárása során, amelyben a felügyelőség országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatás bekövetkezését nem feltételezte, az előzetes vizsgálatot lezáró határozat, illetve a környezetvédelmi engedély vagy az egységes környezethasználati engedély még nem került kiadásra, és a 12. § (1) bekezdésében említett ország az egyezmény alkalmazását kéri, a Minisztérium haladéktalanul tájékoztatja erről az eljáró felügyelőséget, amely értesíti erről a kérelmezőt.

(2) Az (1) bekezdés szerinti tájékoztatást követően

a) a Minisztérium megszervezi – a felügyelőség és az érintett szakhatóságok bevonásával – az egyezmény szerinti érdekelt felek közötti információcserét, valamint az országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatás fellépésének lehetőségéről való egyeztetést;

b) a felügyelőség az egyeztetés lezárásáig az előzetes vizsgálatot legfeljebb hatvan napig, illetve a környezeti hatásvizsgálati eljárást vagy az eljárás megkezdését legfeljebb kilencven napig felfüggesztheti.

(3) Ha az egyeztetést követően a kapott információk mérlegelése alapján a felügyelőség az érintett szakhatóságok bevonásával úgy dönt, hogy felléphet országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatás, illetve a 12. § (1) bekezdésben említett ország továbbra is az egyezmény alkalmazását kéri, amennyiben ez az ország az EGT tagállama, akkor az eljárást az egyezmény és a 12–15. §-ok rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával kell folytatni, és erről a felügyelőség és a Minisztérium honlapján tájékoztatást kell közzétenni.

(4) Ha csak az előzetes vizsgálatot követő környezetvédelmi vagy egységes környezethasználati engedélyezési eljárásban derül ki, hogy feltételezhető országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatás, a felügyelőség haladéktalanul tájékoztatja erről a minisztériumot, és a továbbiakban a 12–15. §-ok értelemszerű alkalmazásával kell az eljárást folytatni.

Eljárás hatásviselő félként

16. §

(1) A kibocsátó fél [egyezmény 1. cikk (ii) pontja] által megküldött értesítés alapján, a szükséges fordítások elvégzését követően, a Minisztérium az értesítésre adandó válasz határidejére figyelemmel

a) észszerű határidő megadásával kikéri a felügyelőség és a 12. számú melléklet szerinti érintett szervek álláspontját a tervezett tevékenységről, annak feltételezhető környezeti hatásairól, azok jelentőségéről, valamint a kibocsátó fél környezeti hatásvizsgálati eljárásában való részvételének szükségességéről. A Minisztérium a feltételezett hatásterület kiterjedésétől függően vagy a területi szerveket vagy azok felettes szervét keresi meg;

b) megszervezi a feltételezett hatásterület nyilvánosságának tájékoztatását és észrevételeik kikérését, a helyi önkormányzatok szükség szerinti bevonásával.

(2) A Minisztérium az értesítésre adott válaszában jelzi, hogy a feltételezett környezeti hatások jelentősége alapján Magyarország részt kíván-e venni a kibocsátó fél környezeti hatásvizsgálati eljárásában, és egyidejűleg megküldi a hozzá beérkezett véleményeket is.

(3) Amennyiben a kibocsátó fél értesítést nem küld, azonban Magyarország területén jelentős környezeti hatás bekövetkezése feltételezhető, a Minisztérium a tervezett tevékenységről a rendelkezésre álló információk alapján kikéri az (1) bekezdés a) pontja szerinti szervek álláspontját. Ha feltételezhető ilyen hatás, akkor a Minisztérium jelzi ezt a kibocsátó félnek, és kéri az egyezmény alkalmazását.

(4) A kibocsátó fél kérésére vagy a magyar álláspont megalapozására a Minisztérium az (1) bekezdés a) pontja szerinti szervek bevonásával állítja össze, illetve adja meg a feltételezhető magyar hatásterületről rendelkezésre álló

és a hatások vizsgálatához szükséges környezeti információkat.

(5) A kibocsátó fél által megküldött környezeti hatásvizsgálati dokumentációról a szükséges fordítások elvégzését követően a Minisztérium

a) kikéri az (1) bekezdés a) pontja szerinti szervek álláspontját;

b) megszervezi a feltételezett hatásterület nyilvánosságának tájékoztatását és észrevételeik kikérését, a helyi önkormányzatok szükség szerinti bevonásával;

c) nyilvános fórumot is szervez, és arra meghívja a kibocsátó fél képviselőjét.

(6) A kibocsátó fél által megküldött tájékoztatást a tevékenység engedélyezéséről szóló döntéséről – a szükség szerinti fordítások elvégzését követően – a Minisztérium saját honlapján közzéteszi, és a fordítást honlapjukon való közzététel céljából megküldi azoknak a felügyelőségeknek, amelyek illetékességi területe az (5) bekezdés b) pontja szerinti területet érinti.

AZ EGYSEGES KÖRNYEZETHASZNÁLATI ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS

Általános szabályok

17. §

(1) A környezethasználónak a környezetszennyezés megelőzése, illetőleg a környezet terhelésének csökkentése érdekében az elérhető legjobb technika alkalmazásával intézkednie kell:

a) a tevékenység folytatásához szükséges, környezet-terhelést okozó anyag felhasználásának fajlagos csökkentéséről;

b) a tevékenységhez szükséges anyag és energia hatékony felhasználásáról;

c) a kibocsátás megelőzéséről, illetőleg az elérhető legkisebb mértékűre történő csökkentéséről;

d) a hulladékképződés megelőzéséről, illetőleg a keletkező hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentéséről, a hulladék hasznosításáról, ártalmatlanításáról;

e) a környezeti hatással járó balesetek megelőzéséről, és ezek bekövetkezése esetén a környezeti következmények csökkentéséről;

f) a tevékenység felhagyása esetén a környezet-szennyezés, illetve környezetkárosítás megakadályozásáról, valamint az esetlegesen károsodott környezet helyreállításáról.

(2) A felügyelőség az egységes környezethasználati engedélyben rendelkezik – a 9. és 11. számú mellékletben, valamint a külön jogszabályokban foglaltak figyelembevételével – az engedélyben meghatározott követelmények elérése érdekében alkalmazandó elérhető legjobb technikáról. Az elérhető legjobb technika meghatározása érdeké-

ben a felügyelőség a környezethasználóval szakmai konzultációt folytat, szükség szerint szakértőt vesz igénybe.

Engedélyezési eljárás

18. §

A felügyelőség az egységes környezethasználati engedélyezési eljárást új tevékenység esetén a környezethasználó – az előzetes vizsgálat végén a felügyelőség által kiadott határozat szerint vagy a környezeti hatásvizsgálati eljárást lezáró végzés szerint, valamint a 8. melléklet figyelembevételével elkészített – kérelmére indítja meg. A kérelmet – ha a felügyelőség eltérően nem rendelkezik – nyolc nyomtatott példányban kell benyújtani, emellett a dokumentáció elektronikus adathordozón is benyújtható.

19. §

(1) A felügyelőség az e rendelet 2. számú melléklete hatálya alá tartozó meglévő tevékenység esetén a környezethasználót az egységes környezethasználati engedély első ízben történő megszerzése érdekében teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzésére kötelezi.

(2) A környezetvédelmi felülvizsgálat során a Kvt.-ben meghatározottakon túl e rendelet szabályait megfelelően alkalmazni kell.

20. §

(1) Ha a kérelem államtitoknak, üzleti vagy szolgálati titoknak minősülő adatot tartalmaz, akkor azokat a kérelemhez külön iratban kell csatolni.

(2) Az egységes környezethasználati engedély megszerzésére irányuló eljárásban a felügyelőség bevonja az érintett szakhatóságokat a 12. számú melléklet szerint.

(3) A felügyelőség hatáskörébe tartozó – külön jogszabályokban meghatározott – engedélyeket az egységes környezethasználati engedélybe kell foglalni.

(4) A felügyelőség az egységes környezethasználati engedélyre vonatkozó határozatában – a külön jogszabályban foglaltak figyelembevételével – a talaj, a levegő és víz szennyezésének megelőzése, a zajkibocsátás mérséklése, a hulladékok környezetkímélő kezelése, illetőleg ártalmatlanítása céljából intézkedéseket, környezetvédelmi követelményeket, valamint kibocsátási határértékeket és azok teljesítésére határidőt határoz meg, különös tekintettel e rendelet 10. számú mellékletében felsorolt szennyező anyagokra.

(5) Az egységes környezethasználati engedély részletes tartalmi követelményeit a 11. számú melléklet tartalmazza.

(6) Ha az elérni kívánt környezetvédelmi célállapothoz és a szennyezettségi határértékek betartásához szigorúbb követelmények szükségesek, mint amely az elérhető legjobb technikával biztosítható, a felügyelőség további feltételeket is előírhat.

(7) Olyan tevékenységek esetében, amelyekre vonatkozóan külön törvény biztonsági elemzés, illetve jelentés elkészítését írja elő, a biztonsági elemzést, illetve a jelentést az engedélyezés során a felügyelőség figyelembe veszi.

(8) Az egységes környezethasználati engedély meghatározott időre, de legalább öt évre adható meg. Az engedélyben foglalt követelményeket és előírásokat legalább öt évente a környezetvédelmi felülvizsgálatra vonatkozó szabályok szerint, valamint figyelemmel a 19. § (2) bekezdésében foglaltakra felül kell vizsgálni. Ennek a felülvizsgálatnak az ügyintézési határideje a felülvizsgálati dokumentáció felügyelőséghez történő benyújtásától számított hatvan nap.

(9) Ha a felügyelőség megállapítja, hogy

a) a kibocsátások mennyiségi vagy minőségi változása miatt új kibocsátási határértékek megállapítása szükséges, vagy az egységes környezethasználati engedélyhez képest jelentős változás történt, vagy a környezethasználó – tevékenységében – jelentős változtatást kíván végrehajtani;

b) az elérhető legjobb technikában bekövetkezett jelentős változás következtében új kibocsátási határértékek, követelmények előírása szükséges;

c) a működtetés biztonsága új technika alkalmazását igényli;

d) ha a létesítmény olyan jelentős környezetterhelést okoz, hogy az a korábbi engedélyben rögzített határértékek felülvizsgálatát indokolja,

a környezethasználót – a 19. § (2) bekezdésének figyelembevételével – környezetvédelmi felülvizsgálat végzésére kötelezi, valamint alkalmazhatja a 26. §-ban foglalt jogkövetkezményeket. A felügyelőség a környezetvédelmi felülvizsgálati eljárás eredménye alapján elvégzi az egységes környezethasználati engedély (12) bekezdése szerinti módosítását.

(10) Ha a felügyelőség megállapítja, hogy az egységes környezethasználati engedélyhez képest olyan változás történt, amely nem jelentős, és a környezethasználó részéről újabb adatok benyújtását nem igényli, a (12) bekezdésben foglaltak szerint járhat el.

(11) Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás lefolytatásának határideje kilencven nap, amely egy alkalommal harminc nappal meghosszabbítható.

(12) A felügyelőség az egységes környezethasználati engedélyt – hivatalból vagy kérelemre – módosíthatja, ha az engedélyezéskor fennálló feltételek megváltozása a korábban kiadott engedély visszavonását nem teszi szükségessé.

(13) Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásban, ha országhatáron áttérjedő jelentős környezeti

hatás feltételezhető, a 12. § (4) bekezdés, 13–15. §-ok szerinti eljárást kell alkalmazni, ha nemzetközi szerződés ettől eltérően nem rendelkezik.

A nyilvánosság bevonása az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásba

21. §

(1) A nyilvánosság bevonásának szabályait új létesítmények engedélyezésénél és a 20. § (9) bekezdés *a)* és *d)* pontjai esetében kell alkalmazni. A környezethasználónak ezekben az esetekben az engedély iránti kérelemhez, illetve a felülvizsgálati dokumentációhoz csatolnia kell az abban foglaltak nyilvánosságra hozatalára alkalmas közérthető összefoglalót. A közérthető összefoglaló tartalmazza:

- a)* a tevékenység ismertetését, különös tekintettel az elérhető legjobb technika alkalmazására;
- b)* a hatásterület bemutatását;
- c)* a tevékenység várható kibocsátásait és ezek környezetre, emberi egészségre gyakorolt hatásait;
- d)* a szennyezés megelőzésére, illetőleg a terhelés csökkentésére alkalmas tervezett vagy megtett intézkedéseket;
- e)* a kibocsátások ellenőrzésének módszereit;
- f)* a környezeti hatással járó balesetek megelőzésére, ezek bekövetkezése esetén a környezeti következményeinek csökkentésére irányuló intézkedéseket;
- g)* a lakosság tájékoztatása érdekében megtett, illetve tervezett intézkedéseket.

(2) A felügyelőség az egységes környezethasználati engedélyezési eljárása során, amikor minden információ a rendelkezésre áll, de legkésőbb a kérelem beérkezésétől számított tizenöt napon belül

a) tájékoztatja a nyilvánosságot az eljárás megindulásáról azáltal, hogy a saját hirdetőtábláján és honlapján a (4) bekezdés szerinti hirdetmény szövegét, valamint az alábbi információkat elérhetővé teszi:

- aa)* a kérelem, illetve a felülvizsgálati dokumentáció elérhetőségét,
- ab)* azt, hogy a tevékenység hatásvizsgálat köteles-e, és van-e határon áttérjedő környezeti hatása,
- ac)* a döntéshozó és a releváns információkkal rendelkező hatóság adatait,
- ad)* információt arra nézve, hogy milyen döntést hozhat a hatóság,
- ae)* adott esetben a felülvizsgálati eljárás részleteit,
- af)* azokat az időpontokat, helyeket és eszközöket, amikor és ahol releváns információ kerül közzétételre,
- ag)* a társadalmi részvétel részletes szabályait, különösen a részvétel módjára, a vonatkozó határidőkre, és az észrevételekkel kapcsolatos eljárásra vonatkozóan;
- b)* az érintett nyilvánosság további tájékoztatása érdekében:

ba) a kérelmet, illetve a felülvizsgálati dokumentációt és a hirdetmény szövegének (4) bekezdés *a)* pontja szerinti

részét megküldi a telepítés helye szerinti települési önkormányzat jegyzőjének,

bb) a kibocsátással feltételezetten érintett települési önkormányzat jegyzőjét értesíti az előtte folyó eljárásról, mellékelve a közérthető összefoglalót.

(3) A (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott települési önkormányzat jegyzője az iratok megérkezését követő öt napon belül, tizenöt napig kifüggesztéssel vagy közterületen való közzététellel, illetőleg a helyben szokásos egyéb módon hirdetményt tesz közzé.

(4) A hirdetménynek tartalmaznia kell:

a) a telepítés helyét és a tevékenység kérelem szerinti rövid leírását;

b) azt, hogy a kérelem hol és mikor tekinthető meg, illetve azzal kapcsolatos, valamint a társadalmi részvétel szabályaira vonatkozó további információ hol kapható;

c) felhívást arra, hogy a (2) bekezdésben meghatározott határidőig az önkormányzat jegyzőjénél vagy a felügyelőségnél a kérelem tartalmára vonatkozóan, írásbeli észrevételt lehet tenni.

(5) Azokat az információkat, amelyek a döntéshozatalhoz szükségesek, de amelyek csak a nyilvánosság (2) bekezdés *a)* pontja szerinti tájékoztatása után váltak ismertté, elérhetővé kell tenni az érintett nyilvánosság számára.

(6) A települési önkormányzat jegyzője az észrevételeket legkésőbb a hirdetmény levételét követő öt napon belül megküldi a felügyelőségnek, amely ezeket, továbbá a közvetlenül nála benyújtott észrevételeket eljuttatja a kérelmezőnek, aki ezekre vonatkozó álláspontját a felügyelőséghez továbbítja.

(7) A felügyelőség a döntéshozatal előtt a létesítmény megvalósításának, vagy a működés jelentős változtatásának környezetvédelmi feltételeire vonatkozó észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben vizsgálja. Az észrevételek értékelését a felügyelőség határozatának indokolásában ismerteti. Az értékelés magában foglalja az észrevételek ténybeli megítélését, szakterületi elemzését és a jogi következtetéseket.

(8) Az egységes környezethasználati engedélyről szóló határozatot a felügyelőség a határozat kiadmányozását, az eljárásban részt vett települési önkormányzat jegyzője annak kézhezvételét követően tizenöt napon át közzszemlére teszi.

(9) Az eljárásban részt vett települési önkormányzat jegyzője tájékoztatást ad – külön jogszabály rendelkezései szerint – az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás irataiba történő betekintés módjáról.

A próbaüzemre és az ellenőrzésre vonatkozó előírások

22. §

(1) A felügyelőség új létesítményekre, illetve jelentős változtatás esetén, ha az egységes környezethasználati engedélyben rögzített követelmények betartása a (4) bekez-

dés szerinti hatósági ellenőrzéssel a technológia jellegéből adódóan nem állapítható meg, próbaüzemet írhat elő. A próbaüzem ideje alatt a normál üzemmódnak megfelelő előírásoktól való eltérést a felügyelőség engedélyezhet. A tevékenység a próbaüzem után csak az egységes környezethasználati engedélyben rögzített feltételek teljesítésével folytatható.

(2) A felügyelőség által előírt próbaüzem lejárt, de később a próbaüzem kezdetétől számított hat hónap után a környezethasználó köteles bizonyítani, és a felügyelőség köteles ellenőrizni, hogy a létesítmény működtetése során teljesülnek-e az egységes környezethasználati engedélyben foglaltak. A környezethasználónak a bizonyításhoz megvalósulási dokumentációt kell benyújtania, amely tartalmazza, hogy a létesítmény milyen berendezésekkel valósult meg, valamint annak bizonyítását, hogy a megvalósult létesítmény megfelel az egységes környezethasználati engedélyben foglaltaknak.

(3) A felügyelőség az egységes környezethasználati engedélyezés hatálya alá tartozó létesítményekben évente legalább egyszer helyszíni szemlével egybekötött ellenőrzést tart, melynek során megvizsgálja az egységes környezethasználati engedélyben foglaltak teljesítését.

(4) Az ellenőrzésről a felügyelőség jegyzőkönyvet készít.

(5) Az ellenőrzés tapasztalatai alapján a felügyelőség megteszi a szükséges, a 20. § (9) és (10) bekezdése, valamint a 26. § szerinti intézkedéseket.

Adatszolgáltatás

23. §

(1) Az adatszolgáltatást a környezethasználónak az egységes környezethasználati engedélyben foglaltak szerint kell teljesíteni.

(2) Az adatszolgáltatási kötelezettség a minisztérium hivatalos lapjában közzétett nyomtatványon vagy számítógépes adathordozón teljesítendő.

(3) Az adatszolgáltatás során közölt adatok teljes körűségéért, a bejelentésre kötelezettre érvényes számviteli szabályokkal, statisztikai rendszerrel, valamint egyéb nyilvántartási rendszereivel, mérési, megfigyelési adataival való egyezésért a bejelentésre kötelezett felelős.

(4) A felügyelőség az általa nyilvántartott adatokról – külön jogszabály rendelkezései szerint – megkeresésre felvilágosítást ad, és biztosítja az adatokhoz való hozzáférés lehetőségét.

(5) A 96/61/EK tanácsi irányelv szerinti, valamint a Szennyezőanyag Kibocsátási és Szállítási Nyilvántartással kapcsolatos adatszolgáltatási és jelentésadási kötele-

zettség teljesítése a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladata.

A KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATI ELJÁRÁS ÉS AZ EGYSÉGES KÖRNYEZETHASZNÁLATI ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS ÖSSZEVONÁSÁNAK SZABÁLYAI

24. §

(1) Amennyiben az előzetes vizsgálatban hozott határozat szerint lehetőség van a környezeti hatásvizsgálati eljárás és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás összevont lefolytatására, az összevont eljárást a (2)–(13) bekezdésekben foglalt rendelkezések szerint kell végrehajtani.

(2) Az összevont eljárás a környezethasználó – az előzetes vizsgálatban kiadott határozat szerint, illetve a 6–8. számú melléklet figyelembevételével elkészített – kérelmének a felügyelőséghez való benyújtásával indul.

(3) A kérelmet és mellékleteit nyolc nyomtatott példányban kell benyújtani, emellett a dokumentáció elektronikus adathordozón is benyújtható.

(4) A kérelmet úgy kell összeállítani, hogy felesleges ismétlések ne szerepeljenek benne.

(5) A kérelem és mellékletei nyilvánosságra hozható közérdekű adatok.

(6) A felügyelőség az eljárásba bevonja a 12. számú melléklet szerinti érintett szakhatóságokat, valamint a nyilvánosságot.

(7) A szakhatóságok és a nyilvánosság bevonására a 8. § és a 10. § (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni.

(8) Országhatáron áterjedő jelentős környezeti hatás esetén alkalmazni kell a 12–15. §-ban foglalt rendelkezéseket.

(9) A felügyelőség az összes adat ismeretében határoz és
a) megadja az egységes környezethasználati engedélyt,
b) elutasítja a kérelmet.

(10) A határozat tartalmára vonatkozóan a 10. § (4)–(6), a 20. § (3)–(8), 22. § (1) bekezdései az irányadók.

(11) A határozat nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban az 5. § (6) bekezdése az irányadó.

(12) Az engedély módosítására a 20. § (9) és (10), valamint (12) bekezdésekben, a próbaüzem és az ellenőrzések feltételeire a 22. §, az adatszolgáltatásra vonatkozóan a 23. §-ban foglaltak az irányadók.

(13) Az (1) bekezdés szerinti összevont eljárásban az ügyintézés határideje százhusz nap. Az eljárást a felügyelőség a 12–15. §-okban foglalt nemzetközi kötelezettségek teljesítése miatt legfeljebb kilencven napra felfüggesztheti.

*A KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATI ELJÁRÁS
ÉS AZ EGYSÉGES KÖRNYEZETHASZNÁLATI
ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS
ÖSSZEKAPCSOLÁSÁNAK SZABÁLYAI*

25. §

(1) Ha az előzetes vizsgálatban hozott határozat szerint egy tevékenység környezeti hatásvizsgálat és egységes környezethasználati engedély köteles, és a környezeti hatásvizsgálati eljárás és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás nem vonható össze, két szakaszból álló eljárást (a továbbiakban: összekapcsolt eljárás) kell lefolytatni a (2)–(11) bekezdésekben foglaltak figyelembevételével.

(2) Az összekapcsolt eljárás első szakasza a környezethasználó – az előzetes vizsgálatban kiadott határozat szerint, és a 6. és 7. számú melléklet figyelembevételével elkészített – kérelmének a felügyelőséghez való benyújtásával indul.

(3) Az összekapcsolt eljárás első szakaszát a környezeti hatásvizsgálati eljárás szabályai (8–15. §-ok) szerint kell lefolytatni. Ha a felügyelőség az első szakaszban nem utasítja el a kérelmet, a rendelkezésre álló információkat figyelembe véve végzésben állapítja meg, hogy a környezeti hatásvizsgálat során a tevékenység megvalósítását kizáró ok nem merült fel, továbbá melyek az egységes környezethasználati engedélyben a környezeti hatásvizsgálat alapján érvényesítendő feltételek, és szükség esetén, az eljárás második szakaszához benyújtandó dokumentáció tartalmára és példányszámára vonatkozó rendelkezéseket.

(4) A határozat vagy a végzés nyilvánosságra hozatalára az 5. § (6) bekezdése az irányadó.

(5) A felügyelőség a végzésben lehetővé teheti, hogy az összekapcsolt eljárás második szakasza előtt a tevékenység megkezdéséhez kapcsolódó infrastrukturális beruházások és a nem technológiai jellegű építési tevékenységek – egyéb, nem környezetvédelmi típusú, jogerős és végrehajtható engedélyek birtokában – már megkezdhetők legyenek, amennyiben biztosítottak látja, hogy környezetveszélyeztetés lehetősége nem áll fenn és a környezethasználó közigazgatási szerződésben vállalja, hogy az egységes környezethasználati engedélyezés sikertelensége esetén a felhagyásról intézkedik. A környezetterhelést, kibocsátásokat befolyásoló technológiák létesítése csak az egységes környezethasználati engedély birtokában kezdhető meg.

(6) Az összekapcsolt eljárás második szakasza a (3) bekezdésben szereplő végzés szerint és a 8. számú melléklet figyelembevételével elkészített dokumentáció felügyelőséghez való benyújtásával indul.

(7) A felügyelőség az eljárást megszünteti, ha a környezethasználó a végzés jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül nem nyújtja be a végzésben előírt, az eljárás

második szakaszának megindításához szükséges dokumentációt. A környezethasználó kérésére indokolt esetben az eljárás további hat hónappal meghosszabbítható.

(8) Az összekapcsolt eljárás második szakaszát az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásra vonatkozó, a 17–18. §-ok, valamint 20. § (1)–(8) bekezdése, továbbá a 21. § szerint kell lefolytatni.

(9) Az engedély módosítására a 20. §-ának (9), (10), (12) bekezdésében, a próbaüzem és az ellenőrzések feltételeire a 22. §-ban, az adatszolgáltatásra vonatkozóan a 23. §-ban foglaltak az irányadók.

(10) Az eljárás második szakaszában, ha országhatáron áttérjedő jelentős környezeti hatás feltételezhető, és az eljárás első szakaszában

a) a 12–15. §-ok szerinti eljárást nem folytatták le, illetve

b) a 12–15. §-ok szerinti eljárást lefolytatták, de ahhoz képest új, az országhatárokon áttérjedő környezeti hatásokat befolyásoló körülmények merültek fel,

nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése hiányában a 12. § (4) bekezdése és a 13–15. §-ok szerinti rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

(11) Az (1) bekezdés szerinti összekapcsolt eljárás időtartama eljárási szakaszonként kilencven nap. Az eljárást a felügyelőség a 12–15. §-okban foglalt és a (10) bekezdés szerinti nemzetközi kötelezettségek teljesítése miatt legfeljebb kilencven napra felfüggesztheti.

JOGKÖVETKEZMÉNYEK

26. §

(1) E rendeletben vagy hatósági határozatban foglalt határidőn túl jogerős egységes környezethasználati engedély nélkül folytatott tevékenység vagy egy részének gyakorlását a felügyelőség határozatában a környezetre gyakorolt hatás jelentőségétől függően

a) korlátozhatja,

b) felfüggesztheti,

c) megtilthatja.

(2) Ha az 1. § (3) bekezdés *a)* pontjának hatálya alá tartozó tevékenységet környezetvédelmi engedély nélkül, valamint *d)* pontjának hatálya alá tartozó tevékenységet az előzetes vizsgálat lefolytatása nélkül, illetve az előzetes vizsgálatban hozott határozat alapján szükséges környezetvédelmi engedély nélkül kezdtek meg, akkor a felügyelőség a környezetre gyakorolt hatás jelentőségétől függően az (1) bekezdés szerinti jogkövetkezményeket alkalmazhatja.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt rendelkezéssel egyidejűleg a felügyelőség határozatában a tevékenység engedély, illetve előzetes vizsgálat nélküli folytatásának időtartama a környezethasználót a tevékenység környe-

zetre való veszélyességétől függően ötvenezer–százezer forint/nap összegű bírság megfizetésére kötelezi.

(4) A környezetvédelmi, illetve egységes környezethasználati engedély előírásaitól eltérően folytatott tevékenység esetén a felügyelőség határozatában kötelezi a környezethasználót kettőszázezer forinttól ötszázezer forintig terjedő bírság megfizetésére, az engedélyben rögzített feltételek betartására, valamint legfeljebb hat hónapos határidővel intézkedési terv készítésére, vagy a 20. § (9) bekezdés *a*) pontja esetén környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzésére.

(5) Környezetveszélyeztetés vagy -szennyezés esetén az (1) bekezdés jogkövetkezményei alkalmazhatóak. Amennyiben a környezethasználót a határozatban foglaltaknak nem tesz eleget, a felügyelőség az (1) bekezdés jogkövetkezményeit alkalmazhatja, vagy a környezetvédelmi, illetve az egységes környezethasználati engedélyt visszavonhatja, és az üzemeltetőt a (3) bekezdésben foglalt mértékű bírság megfizetésére kötelezi.

ZÁRÓ ÉS ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

27. §

(1) Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépést követően indult eljárásokban kell alkalmazni. A hatálybalépéskor már megindult eljárások esetén a 28. §-ban foglalt rendelkezések szerint kell eljárni.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a környezeti hatásvizsgálatról szóló 20/2001. (II. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.), valamint az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás általános szabályairól szóló 193/2001. (X. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) hatályát veszti.

(3) A meglévő létesítményeknek – ha jogszabály korábbi határidőt nem állapít meg – legkésőbb 2007. október 31-ig kell az egységes környezethasználati engedélyben foglaltakat teljesíteniük.

28. §

(1) Ahol az R. szerinti környezeti hatásvizsgálat előkészítő szakasza folyamatban van, az az R. rendelkezése szerint folytatódik, és

a) az R. szerint fejeződik be, ha környezetvédelmi engedély megadására vagy a kérelem elutasítására kerül sor;

b) ha részletes környezeti hatástanulmány benyújtásának előírására kerülne sor, akkor

ba) a csak az 1. számú mellékletben szereplő tevékenység esetén a határozatot az e rendelet szerint kell meghozni [5. § (2) bekezdés *a*) pont],

bb) az 1. és a 2. számú mellékletben egyaránt szereplő tevékenység esetén a felügyelőség felhívja a környezethasználót, hogy nyilatkozzon arról, hogy az e rendelet szerinti környezeti hatásvizsgálati eljárás és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás összevonását vagy összekapcsolását kéri. A felügyelőség határozatát az e rendelet 5. § (2) bekezdés *c*) pontja szerint hozza meg,

bc) a 2. és 3. számú mellékletben egyaránt szereplő tevékenység esetén a felügyelőség felhívja a környezethasználót a *bb*) pont szerinti nyilatkozat tételére. A felügyelőség határozatát az e rendelet 5. § (2) bekezdés *da*) pontja szerint hozza meg.

(2) Ahol az R. szerinti környezeti hatásvizsgálati eljárás előkészítő szakasza lezárult és részletes környezeti hatástanulmány benyújtásának előírása megtörtént, de azt még nem nyújtották be, akkor az e rendelet szerinti

a) környezeti hatásvizsgálati eljárásra csak az 1. vagy csak a 3. számú mellékletben,

b) összekapcsolt eljárásra a 2. számú mellékletben is szereplő tevékenység esetén kerül sor.

(3) Ahol az R. szerinti környezeti hatásvizsgálat részletes szakasza már folyamatban van

a) a csak az 1. vagy 3. számú mellékletben szereplő tevékenység esetén az eljárás az R. rendelkezései szerint folytatódik és fejeződik be,

b) a 2. számú mellékletben is szereplő tevékenység esetén az eljárás az R. szabályai szerint folytatódik, és

ba) az R. szabályai szerinti döntést kell hozni, ha a kérelem elutasítására kerül sor,

bb) az R. előírásai szerint zárul le, ha a részletes szakasz lefolytatásával egyidejűleg történik az egységes környezethasználati engedélyezés,

bc) ha környezetvédelmi engedélyre való jogosultságot megállapító határozat kiadására kerülne sor, akkor az e rendelet szerinti végzést kell kiadni [25. § (3) bekezdés], és az eljárást a továbbiakban az e rendelet 25. § (4)–(11) bekezdései szerint kell folytatni.

(4) Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás esetén a folyamatban lévő eljárásokat a Kr. szerint kell lefolytatni.

29. §

(1) A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Bt. Vhr.) 1/B. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„1/B. § A bányavállalkozónak – a külön jogszabály szerinti⁵ – előzetes vizsgálati eljárás iránti kérelmet a kutatás befejezése után legkésőbb 9 hónappal be kell nyújtania a környezetvédelmi hatósághoz.”

⁵ A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, továbbá a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet.

(2) A Bt. Vhr. 11/A. §-a (2) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[11/A. § (2) A kérelemhez mellékelni kell:]

„a) a megállapításra kért bányatelek egészére vonatkozóan a külön jogszabály¹ hatálya alá tartozó tevékenység esetén

aa) azt a határozatot, amelyben a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség megállapította, hogy a tervezett tevékenység nem környezetvédelmi engedély- és nem egységes környezethasználati engedély-köteles, vagy

ab) a környezetvédelmi engedélyt, vagy

ac) az egységes környezethasználati engedélyt.”

30. §

Ez a rendelet a Kvt.-vel együtt a következő uniós jogi aktusoknak való megfeleltetést szolgálja:

a) A Tanács 85/337/EGK irányelve (1985. június 27.) az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról,

b) A Tanács 96/61/EK irányelve (1996. szeptember 24.) a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről,

c) A Tanács 97/11/EK irányelve (1997. március 3.) az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337/EGK irányelv módosításáról,

d) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/35/EK irányelve (2003. május 26.) a környezettel kapcsolatos egyes tervek és programok kidolgozásánál a nyilvánosság részvételéről, valamint a nyilvánosság részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való jog tekintetében a 85/337/EGK és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

1. számú melléklet a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

Környezeti hatásvizsgálat köteles tevékenységek

Mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás	
1.	Baromfitelep több mint 85 ezer férőhellyel broilerek vagy 60 ezer férőhellyel tojók számára
2.	Sertéstelep több mint 3 ezer férőhellyel 30 kg feletti hízók vagy 900 férőhellyel kocák számára
3.	Vadaskert védett természeti területen és erdőterületen
4.	Erdőterület igénybevétele ¹ – nem termőföldként való további hasznosítás esetén 30 ha-tól, – termőföldként való további hasznosítás esetén 50 ha-tól
Halászat	
5.	Haltenyésztés intenzív ketreces vagy medencés haltermelő üzemben országos jelentőségű védett természeti területen
Bányászat	
6.	Szénbányászat 100 ezer t/év szén bányászatától, külszíni bányászat esetén 25 ha területtől is; a külszíni bányászat esetén védett természeti területen vagy annak védőövezetén méretmegkötés nélkül
7.	Tőzegkitermelés 25 ha területtől; védett természeti területen méretmegkötés nélkül
8.	Kőolaj-kitermelés 500 t/nap-tól, földgázkitermelés 500 ezer m ³ /nap-tól
9.	Uránércbányászat 100 ezer t/év uránérc bányászatától
10.	Fémtartalmú ércek bányászata: vasérc esetén 1 millió t/év, nemvas fémek esetén 100 ezer t/év bányászatától; külszíni bányászat esetén 25 ha területtől
11.	Egyéb külszíni bányászat 25 ha területtől; védett természeti területen méretmegkötés nélkül

<i>Feldolgozóipar</i>	
12.	Papír- és kartongyártás 200 t/nap késztermékgyártástól
13.	Papíripari rostos alapanyag előállítása fából és más hasonló szálas nyersanyagból
14.	Szén vagy bitumenpala elgázosítása vagy cseppfolyósítása 500 t/nap szén vagy bitumenpala felhasználástól
15.	Kőolajfinomító, kivéve a kőolajból kizárólag kenőanyagokat előállító üzemeket
16.	Nukleáris üzemanyagot előállító vagy dúsító létesítmény
17.	Kiégett nukleáris üzemanyagot újrafeldolgozó létesítmény
18.	Kiégett nukleáris üzemanyag átmeneti vagy végleges tároló
19.	Radioaktív hulladékot feldolgozó telep
20.	Radioaktív hulladéktároló telep átmeneti vagy végleges tárolásra
21.	Komplex vegyiművek, azaz olyan létesítmények, amelyekben több gyártóegység funkcionálisan összekapcsolva csatlakozik egymáshoz, és amelyekben kémiai átalakítási folyamatokkal ipari méretben történik: a) szerves vegyi alapanyagok gyártása, vagy b) szervetlen vegyi alapanyagok gyártása, vagy c) foszfor-, nitrogén- és káliumalapú műtrágya gyártása, vagy d) növény-egészségügyi hatóanyagok és biocidok gyártása, vagy e) biológiai vagy kémiai eljárással gyógyszer hatóanyaggyártás, vagy f) robbanóanyag-gyártás
22.	Cementgyártás 500 t/nap termelési kapacitástól
23.	Azbesztcement termékek gyártása 20 ezer t/év késztermék-előállítástól
24.	Azbeszt sűrűlódóanyag előállítása 50 t/év késztermék-előállítástól
25.	Azbeszttartalmú termékek előállítása 200 t/év azbesztfelhasználástól
26.	Kohómű (vas, acél)
27.	Nemvas fémek előállítása ércből, koncentrátumokból vagy másodlagos nyersanyagokból kohászati, vegyi vagy elektrolitikus eljárásokkal
<i>Villamosenergia-, gőz-, vízellátás</i>	
28.	Hőerőmű 20 MW villamos teljesítménytől, egyéb égető berendezés 300 MW kimenő hőteljesítménytől
29.	Vízérőmű országos jelentőségű védett természeti területen
30.	Szélerőmű telep 10 MW összteljesítménytől országos jelentőségű védett természeti területen
31.	Atomerőmű, atomreaktor, valamint atomerőmű, atomreaktor üzemidejének meghosszabbítása, továbbá atomerőmű, atomreaktor felhagyása, azaz a nukleáris üzemanyag és a létesítmény egyéb radioaktív és radioaktív anyaggal szennyezett alkotórészeinek végleges eltávolítása
32.	Villamos légvezeték 220 kV feszültségtől és 15 km hosszúságtól
33.	Atomfűtőmű, valamint atomfűtőmű felhagyása, ideértve minden nukleáris üzemanyag és a létesítmény egyéb radioaktív és radioaktívan szennyezett alkotórészeinek végleges eltávolítását
34.	Felszín alatti vizek igénybevétele egy vízkivételi objektumból vagy objektumcsoportból 5 millió m ³ /év vízkivétel-től
35.	Felszíni vizet átvezető létesítmény 100 millió m ³ /év vízzállító kapacitástól (nem tartozik ide az ivóvíz vezetékben történő átvezetése)

<i>Szállítás, raktározás</i>	
36.	Országos közforgalmú vasútvonal
37.	Gyorsforgalmi út (autópálya, autóút)
38.	Négy- vagy több forgalmi sávós út, legalább 10 km hosszan egybefüggő új pályától (ha nem tartozik a 37. pontba)
39.	Meglévő út négy- vagy több forgalmi sávúra bővítése a meglévő vagy módosított nyomvonalon, legalább 10 km hosszan egybefüggő új pályától, illetve forgalmi sávtól
40.	Gáz-, kőolaj- vagy vegyianyag szállító vezeték 800 mm átmérőtől és 40 km hosszától
41.	Víziút ² 1350 tonnánál nagyobb hordképességű hajók számára
42.	Kikötő 1350 tonnánál nagyobb hordképességű hajók számára, ideértve kikötőn kívüli hajórakodót a parttal összekötött mólóval 1350 tonnánál nagyobb hordképességű hajók be- és kirakodására. A kompmóló és a kikötésre szolgáló ponton nem tartozik ide.
43.	Repülőtér 2100 m alaphosszúságú futópályától
44.	Kőolaj, kőolajtermék tárolása 200 ezer t osztároló kapacitástól
45.	Földgáz tárolása 200 ezer m ³ osztároló kapacitástól
46.	Vegyí termék tárolása 200 ezer t osztároló kapacitástól
47.	Állandó árvízvédelmi mű létesítése országos jelentőségű védett természeti területen
<i>Egyéb közösségi szolgáltatás</i>	
48.	Szennyvíztisztító telep 50 ezer lakosegyenérték ³ kapacitástól
49.	Nem veszélyes hulladékot égetéssel, kémiai kezeléssel ártalmatlanító létesítmény 100 t/nap kapacitástól
50.	Nem veszélyes hulladék lerakó létesítmény napi 200 t hulladék lerakásától, vagy 500 ezer t teljes befogadó kapacitástól
51.	Veszélyes hulladék ártalmatlanító (lerakás, égetés, kémiai és biológiai kezelés) létesítmény
<i>Sport</i>	
52.	Sípálya (a kapcsolódó létesítményekkel ⁴ együtt) országos jelentőségű védett természeti területen
53.	18 vagy több lyukú golfpálya (a kapcsolódó létesítményekkel ⁴ együtt) országos jelentőségű védett természeti területen
<i>Nómenklatúrába nem besorolt tevékenységek, illetve létesítmények</i>	
54.	Kutató vagy oktató atomreaktor, valamint ezek felhagyása, ideértve minden nukleáris üzemanyag és a létesítmény egyéb radioaktív és radioaktívan szennyezett alkotórészeinek végleges eltávolítását
55.	Duzzasztómű vagy víztározó, 2 millió m ³ duzzasztott, illetve tározott vízmennyiségtől
56.	Vízbesajtolás felszín alatti vízbe 3 millió m ³ /év víz bejuttatásától
57.	Halastó vagy tórendszer, ha több mint 30 ha-on fed országos jelentőségű védett természeti területet

¹ Lásd 1996. évi LIV. törvény 8. §-a (1) bekezdésének a)–b) pontja.

² Lásd 2000. évi XLII. törvény 87. §-ának 44. pontja.

³ Lakosegyenérték azt a szerves biológiaiilag lebontható terhelést jelenti a szennyvízben, amelynek öt napos biokémiai oxigénigénye 60 g/nap.

⁴ Kapcsolódó létesítmény: a tevékenységet elősegítő, kiegészítő, kiszolgáló építmény a telepítési helyen.

2. számú melléklet
a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

**Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött
tevékenységek**

A megadott (termelési) küszöbértékek általában a termelési vagy a kibocsátási kapacitásokra vonatkoznak. Amennyiben egy üzemeltető több, azonos jellegű tevékenységet végez azonos létesítményben (pl. „Vasfémek” feldolgozására szolgáló létesítmények) vagy azonos telephelyen, akkor ezen tevékenységek kapacitásának összegét kell figyelembe venni a küszöbértékkel történő összehasonlításnál.

Iparág, illetve tevékenység

1. Energiaipar

- 1.1. Tüzelőberendezések 50 MWth-ot meghaladó bemenő hőteljesítménnyel.
- 1.2. Ásványolaj- és gázfeldolgozók (gáztisztítók).
- 1.3. Koksizálókemencék.
- 1.4. Szénelgázosító és -cseppfolyósító üzemek.

2. Fémek termelése és feldolgozása

- 2.1. Fémérc (beleértve a szulfid ércet) pörkölő és szinterező létesítmények.
- 2.2. Vas vagy acél termelésére szolgáló létesítmények (elsődleges vagy másodlagos olvasztás), beleértve a folyamatos öntést is, 2,5 tonna/óra kapacitás felett.
- 2.3. Vasfémek feldolgozására szolgáló létesítmények:
 - a) meleghengerek 20 tonna nyersacél/óra kapacitáson felül,
 - b) kalapácsos kovácsműhelyek 50 kJ/kalapács feletti energiafogyasztással, ahol a felhasznált hőenergia meghaladja a 20 MW-ot,
 - c) védő olvadékfém-bevonatok felvitele 2 tonna nyersacél/óra kapacitás felett.
- 2.4. Vasöntődék 20 tonna/nap feletti termelési kapacitással.
- 2.5. Létesítmények:
 - a) nemvas fémeknek ércekből, koncentrátumokból vagy másodlagos nyersanyagokból való gyártása kohászati, kémiai vagy elektrolitikus eljárással,
 - b) nemvas fémek olvasztására (beleértve az ötvözt), visszanyert (reciklált) termékek olvasztására (finomítás, öntés stb.), ólom és kadmium esetében 4 tonna/nap, egyéb nemvas fémek esetében 20 tonna/nap olvasztási kapacitás felett.
- 2.6. Fémek és műanyagok felületi kezelésére szolgáló létesítmények elektrolitikus vagy kémiai folyamatokkal, ahol az összes kezelőkád térfogata meghaladja a 30 m³-t.

3. Építőanyag-ipar

- 3.1. Cement-klinkernek forgókemencében történő gyártására szolgáló létesítmények 500 tonna/nap termelési kapacitáson felül vagy mésznek forgókemencében történő gyártására 50 tonna/nap kapacitáson felül vagy egyéb égetőkemencék 50 tonna/nap kapacitáson felül.
- 3.2. Azbeszt gyártására és azbeszt alapú termékek gyártására szolgáló létesítmények.
- 3.3. Üveg gyártására szolgáló létesítmények, beleértve az üvegszálat is, 20 tonna/nap olvasztókapacitáson felül.
- 3.4. Ásványi anyagok olvasztására szolgáló létesítmények, beleértve az ásványi szálak gyártását is, 20 tonna/nap olvasztókapacitáson felül.
- 3.5. Kerámia termékek égetéssel történő gyártására szolgáló létesítmények, különösen csempék, téglák, tűzálló téglák, kőárk vagy porcelánok gyártása 75 tonna/nap termelési kapacitáson felül, és/vagy ahol a kemence térfogata 4 m³ és abban az árusűrűség a 300 kg/m³-t meghaladja.

4. Vegyipar

Csak az ipari méretű előállításra vonatkozóan:

- 4.1. Vegyipari létesítmények, alapvető szerves anyagok, nevezetesen
 - a) szénhidrogének (lineáris vagy ciklikus, telített vagy telítetlen, alifás vagy aromás),
 - b) oxigéntartalmú szénhidrogének, nevezetesen alkoholok, aldehidek, ketonok, szervessavak, észterek, acetátok, éterek, peroxidok, epoxi-vegyületek,
 - c) kéntartalmú szénhidrogének,
 - d) nitrogéntartalmú szénhidrogének, nevezetesen aminok, amidok, nitrovegyületek vagy nitrátvegyületek, nitrilek, cianátok, izocianátok,
 - e) foszfortartalmú szénhidrogének,
 - f) halogénezett szénhidrogének,
 - g) szerves fémvegyületek,
 - h) műanyagok (polimerek, szintetikus szálak és cellulóz alapú szálak),
 - i) szintetikus gumik,
 - j) színezékek és pigmentek,
 - k) aktív felületű anyagok és felületaktív anyagok,
 - l) egyéb vegyipari létesítmények, alapvető szerves anyagok ipari méretű gyártására.
- 4.2. Vegyipari létesítmények, alapvető szervetlen anyagok, nevezetesen
 - a) gázok, nevezetesen ammónia, klór, hidrogén-klorid, fluor vagy hidrogén-fluorid, szén-oxidok, kénvegyületek, nitrogén-oxidok, hidrogén, kén-dioxid, karbonil-klorid (foszgén),
 - b) savak, nevezetesen krómsav, fluorsav, foszforsav, salétromsav, sósav, kénsav, óleum, kénessav,
 - c) lúgok, nevezetesen ammónium-hidroxid, kálium-hidroxid, nátrium-hidroxid,

d) sók, nevezetesen ammónium-klorid, kálium-klorát, kálium-karbonát, nátrium-karbonát, perborát, ezüstnitrát,

e) nemfémek, fémoxidok vagy egyéb szervesetlen vegyületek, nevezetesen kalcium-karbid, szilícium, szilíciumkarbid,

f) egyéb vegyipari létesítmények, alapvető szervesetlen anyagok ipari méretű gyártására.

4.3. Vegyipari létesítmények foszfor, nitrogén vagy kálium alapú műtrágyák (egyszerű vagy összetett műtrágyák) gyártásához.

4.4. Vegyipari létesítmények növényvédő szer hatóanyagok és biocidok gyártásához.

4.5. Gyógyszeralapanyagok gyártására kémiai vagy biológiai folyamatokat felhasználó létesítmények.

4.6. Vegyipari létesítmények robbanóanyagok gyártására.

5. *Hulladékkezelés (radioaktív hulladékok és települési folyékony hulladékok szennyvíztisztítási eljárással történő kezelése kivételével)*

5.1. Veszélyes hulladékok ártalmatlanítását (beleértve az égetést) végző telephelyek 10 tonna/nap kapacitáson felül.

5.2. Kommunális hulladékégető berendezések 3 tonna/óra kapacitáson felül.

5.3. Nem veszélyes hulladékok ártalmatlanítását végző telephelyek 50 tonna/nap kapacitáson felül.

5.4. Hulladéklerakók 10 tonna/nap feltöltési kapacitáson felül vagy 25 000 tonna teljes befogadókapacitáson felül, az inert hulladékok lerakóinak kivételével.

6. Papíripar

Ipari üzemek a következő termékek gyártására:

a) faanyagból származó pép (cellulóz) vagy egyéb szálalás anyagok,

b) papír és karton 20 tonna/nap termelési kapacitáson felül.

7. Textilipar

Üzemek textilanyagok előkészítésére (olyan műveletek mint mosás, fehérítés, mercerezés) vagy szálalás anyagok, fonalak és kelmék színezése, nyomása, kikészítése, ahol a kezelés kapacitása meghaladja a 10 tonna/nap értéket.

8. Bőripar

Üzemek állati bőrök és nyersbőrök kikészítésére, ahol a kezelési kapacitás meghaladja a 12 tonna kikészített termék/nap értéket.

9. Élelmiszeripar

9.1. Vágóhidak 50 tonna vágott súly/napnál nagyobb termelési kapacitással.

9.2. Élelmiszer-termékek termeléséhez kezelő és feldolgozó üzemek

a) állati nyersanyagokból kiindulva (tejen kívül) 75 tonna/napnál nagyobb késztermék termelő kapacitással,

b) növényi nyersanyagokból kiindulva 300 tonna/napnál nagyobb késztermék termelő kapacitással (negyedévi átlagban).

9.3. Tej kezelése és feldolgozása, ahol a beérkezett tej mennyisége nagyobb mint 200 tonna/nap (évi átlagban).

10. Állati anyagok feldolgozása

Létesítmények állati tetemek és állati hulladékok ártalmatlanítására vagy újrafeldolgozására 10 tonna/napnál nagyobb kezelési kapacitással.

11. Nagy létszámú állattartás

Létesítmények intenzív baromfi- vagy sertésenyésztésre, több mint

a) 40 000 férőhely baromfi számára,

b) 2000 férőhely (30 kg-on felüli) sertések számára,

c) 750 férőhely kocák számára.

12. Gépipar, fémfeldolgozás

Anyagok, tárgyak vagy termékek felületi kezelésére szerves oldószereket használó létesítmények, különösen felületmegmunkálásra, nyomdai mintázásra, bevonatolásra, zsírtalanításra, vízállóvá tételre, fényszerítésre, festésre, tisztításra vagy impregnálásra, 150 kg/óra vagy 200 tonna/év oldószert-fogyasztási kapacitás felett.

13. Bányászat

13.1. Szénbányászat 100 ezer t/év szén bányászatától, külszíni bányászat esetén 25 ha területtől is.

13.2. Kőolaj-kitermelés éves átlagban 500 t/nap-tól, földgáz-kitermelés éves átlagban 500 ezer m³/nap-tól.

13.3. Uránércbányászat 100 ezer t/év uránérc bányászatától.

13.4. Fémtartalmú ércek bányászata: vasérc esetén 1 millió t/év, nemvas fémek esetén 100 ezer t/év bányászatától.

14. Egyéb létesítmények

Létesítmények szén (jól kiégetett szén) termelésére vagy elektrografit termelésére égetéssel vagy grafitizációval.

3. számú melléklet a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

A felügyelőség döntésétől függően környezeti hatásvizsgálat köteles tevékenységek

<i>Mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás</i>	
1.	Birtokrendezés 300 ha-tól; védett természeti területen vagy annak védőövezetén 10 ha-tól, ha az nem csak a tulajdonviszonyok és a telkek méretének megváltozásával jár, és a birtokrendezési tervben a 3. melléklet 2., 3., 4., 6., 8., 9., 134., 136., 137., 138., 140. méretmegkötések nélkül értelmezett pontjai közül legalább három megvalósítása szerepel
2.	Intenzív mezőgazdasági célú földhasználatra való áttérés művelés alól kivettként nyilvántartott területeken 50 ha-tól, vízbázis védőövezetén, védett természeti területen vagy annak védőövezetén 1 ha-tól
3.	Mezőgazdasági vízrendezés – síkvidéken 500 ha-tól, – dombvidéken 300 ha-tól, – vízbázis védőövezetén, település külterületén lévő védett természeti területen méretmegkötés nélkül
4.	Öntözőtelep 300 ha öntözendő területtől, illetve 0,45 m ³ /sec vízfelhasználástól; védett természeti területen vagy annak védőövezetén méretmegkötés nélkül
5.	Nyílt felszínű öntöző főcsatorna 2 m ³ /sec vízz szállító kapacitástól; védett természeti területen méretmegkötés nélkül
6.	Állattartó telep (ha nem tartozik az 1. mellékletbe) – broilerek számára 100 számossalattól, – tojók számára 200 számossalattól, – sertés hízók számára 500 számossalattól, – sertés kocák számára 150 számossalattól, – egyéb állatok számára hígrágyás technológia alkalmazása esetén 200 számossalattól; – vízbázis védőövezetén, védett természeti területen vagy annak védőövezetén baromfi esetén 10 számossalattól, egyéb állat esetén 50 számossalattól
7.	Erdőterület igénybevétele ¹ – nem termőföldként való további hasznosítás esetén 10 ha-tól, – termőföldként való további hasznosítás esetén 30 ha-tól (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
8.	Faültetvény telepítése 30 ha-tól
<i>Halászat</i>	
9.	Haltenyésztés intenzív ketreces vagy medencés haltermelő üzemből (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
<i>Bányászat</i>	
10.	Szénbányászat (ha nem tartozik az 1. mellékletbe), valamint a bányászat felhagyása
11.	Önállóan létesített szénosztályozó, előkészítő, brikettgyártó, meddőhányó hasznosító üzem
12.	Tőzegkitermelés (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
13.	Kőolaj-, földgázkitermelés (ha nem tartozik az 1. mellékletbe), a kutatófúrás csak védett természeti területen és felszín alatti vízbázis hidrogeológiai védőövezetén
14.	Önállóan létesített kőolaj és földgáz előkészítő üzem (különösen tisztítás, víztelenítés, kéntelenítés)
15.	Uránércbányászat (ha nem tartozik az 1. mellékletbe), valamint a bányászat felhagyása
16.	Önállóan létesített uránérc előkészítő, ércdúsító, meddőhányó hasznosító mű
17.	Fémtartalmú ércek bányászata (ha nem tartozik az 1. mellékletbe), valamint a bányászat felhagyása
18.	Önállóan létesített fémérc-előkészítő, -dúsító, -pörkölő, -zsugorító, meddőhányó hasznosító mű
19.	Egyéb bányászat (ha nem tartozik az 1. mellékletbe), kivéve az önállóan létesített ásványfeldolgozó üzem
<i>Feldolgozóipar</i>	
20.	Húsfeldolgozás 10 ezer t/év késztermék előállításától
21.	Önállóan létesített vágóhíd 25 t/nap vágott súly kapacitástól
22.	Halfeldolgozás 10 ezer t/év késztermék előállításától
23.	Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás 40 ezer t/év késztermék előállításától

24.	Növényi, állati olaj gyártása 40 ezer t/év késztermék előállításától
25.	Tejtermékek gyártása 200 t/nap beérkezett tejmenyiségtől
26.	Keményítőgyártás 100 t/nap késztermék előállításától
27.	Cukorgyártás 5 ezer t/nap répafeldolgozó kapacitástól
28.	Édesség gyártása 10 ezer t/év késztermék előállításától
29.	Sörgyártás 30 millió l/év kapacitástól
30.	Malátagyártás 25 ezer t/év késztermék előállításától
31.	Egyéb élelmiszergyártás 40 ezer t/év késztermék előállításától
32.	Textilkikészítés (előkezelés, festés, nyomás, vegyi kezelés) 10 t/nap textil kikészítésétől
33.	Nyersbőr-cserzés 12 t/nap kikészített bőr előállításától
34.	Papír-, kartongyártás 20 t/nap késztermék gyártásától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
35.	Kokszólómű (száraz szénlepirálás)
36.	Kenőanyag előállítása kőolajból 15 ezer t/év késztermék előállításától
37.	Vegyi anyagok (kivéve a peroxidokat) gyártása 20 ezer t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
38.	Peroxidok gyártása 1000 t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
39.	Műtrágyagyártás 20 ezer t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
40.	Cellulózgyártás
41.	Peszticidek gyártása, formálása és kiserelése 20 ezer t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
42.	Lakk és festék gyártása 20 ezer t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
43.	Gyógyszerkészítmény gyártása 20 ezer t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
44.	Mosó- és tisztítószer gyártás 20 ezer t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
45.	Robbanóanyag gyártása (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
46.	Robbanóanyag, lőszer regenerálására, felújítására vagy megsemmisítésére szolgáló létesítmény
47.	Szénszálgyártás 20 t/nap késztermék előállításától
48.	10%-nál több oldószert tartalmazó gumiodat készítése és felhasználása 5 ezer t/év gumiodattól (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
49.	Gumikeverék-gyártás 20 ezer t/év gumikeverék előállításától
50.	Gumikeverék-feldolgozás 20 ezer t/év gumikeverék feldolgozásától
51.	Üveg- és üvegszálgyártás 20 t/nap olvasztó kapacitástól
52.	Kerámiatermék, kerámiacsempe és -lap, égetett agyag építőanyag-gyártás 75 t/nap gyártási kapacitástól, illetve ahol a kemence térfogata a 4 m ³ -t, és abban az árusűrűség a 300 kg/m ³ -t meghaladja
53.	Cementgyártás (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
54.	Azbesztcement termékek gyártása 10 ezer t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
55.	Azbeszt sűrűlódó anyag gyártás 25 t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
56.	Azbeszt termékek gyártása 100 t/év késztermék előállításától (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
57.	Ásványi anyagok olvasztása, beleértve az ásványi szál gyártását is 20 t/nap olvasztó kapacitástól
58.	Vas és acél (elsődleges vagy másodlagos) olvasztása, beleértve a folyamatos öntést 2,5 tonna/óra kapacitástól
59.	Meleghengermű 20 t/óra nyersacél feldolgozásától
60.	Kovácsolóüzem 50 kJ/kalapács energiafogyasztástól vagy 20 MW hőteljesítmény felvételtől
61.	Nemvas fémek olvasztása, ötvözése, visszanyerése, finomítása 2 t/nap kapacitástól
62.	Vas- és acélöntőde 20 t/nap termelési kapacitástól
63.	Bevonatolt termékek gyártása 2 t/óra nyersacél feldolgozó kapacitástól
64.	Alakformázás robbantással
65.	Fémek és műanyagok felületkezelése elektrolitikus vagy kémiai folyamatokkal 20 ezer m ² /év felület kezelésétől, vagy ahol az összes kezelőkád térfogata meghaladja a 30 m ³ -t

66.	Akkumulátorgyártás
67.	Nyomtatott áramkör előállítása automata gépsoron
68.	Közúti gépjármű gyártása (gyártás, összeszerelés, motorgyártás) 10 ezer db/év késztermék előállításától
69.	Hajógyártás (szabadidő-, sporthajó gyártása nem tartozik ide)
70.	Vasúti kötőpályás jármű gyártása
71.	5700 kg felszállósúly feletti légi járművek gyártása és nagyjavítása
<i>Villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás</i>	
72.	Vízerőmű 5 MW villamos teljesítménytől; vízbázis védőövezetén, védett természeti területen méretmegkötés nélkül (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
73.	Geotermikus erőmű 20 MW villamos teljesítménytől; ásvány-, gyógy- és ivóvízbázis védőövezetén, védett természeti területen méretmegkötés nélkül
74.	Szélerőmű és szélerőmű telep 600 kW villamos teljesítménytől; védett természeti területen 200 kW teljesítménytől (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
75.	Villamos légvezeték 20 kV-tól (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
76.	Föld alatti vezeték település külterületén lévő védett természeti területen 1 km hosszról (az ivóvíz távvezeték és a gáz-, kőolaj-, kőolajtermék-szállító vezeték nem tartozik ide)
77.	Földgáz elosztó vezeték 40 bar-ra tervezett üzemi nyomástól (ha nem tartozik a 76. pontba)
78.	Hőenergiát termelő létesítmény (gőz és meleg víz előállítása) 50 MW kimenő teljesítménytől (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
79.	Gőz- és melegvíz-elosztó vezeték település külterületén felszín felett vezetve 10 km hosszról; település külterületén lévő védett természeti területen 1 km-től (üzemen belüli vezeték nem tartozik ide)
80.	Felszín alatti vizek igénybevétele, ha egy vízkivételi objektumból vagy objektumcsoportból a napi vízkivétel – talajvízből az 1 000 m ³ -t – termál karsztvízből az 500 m ³ -t – rétegvízből az 5 000 m ³ -t – hideg karsztvízből a 2500 m ³ -t – partiszűrészű vízből a 5 000 m ³ -t – termál rétegvízből a 2 000 m ³ -t – forrásból a mindenkori forráshozam 33%-át és az 50 m ³ -t meghaladja (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
81.	Ivóvíz távvezeték védett természeti területen
82.	Felszíni vizek közötti vízátvétel (ha nem tartozik az 1. mellékletbe), ha az átvezetett víz – a vízáadó tó közepes, illetőleg a vízáadó tározó (minimális) üzemi vízszintjéhez tartozó víz tömegének 20%-át egy év alatt, vagy – a vízáadó vízfolyás ² augusztusi 80%-os vízhozamának ($Q_{aug80\%}$) 20%-át, illetve, ha – a befogadó tó közepes, illetőleg a befogadó tározó (minimális) üzemi vízszintjéhez tartozó víz tömegének 5%-át egy év alatt, vagy az ezeket tápláló vízfolyások $Q_{aug80\%}$ vízhozamának 10%-át, vagy – a befogadó vízfolyás $Q_{aug80\%}$ vízhozamának 10%-át meghaladja.
<i>Kereskedelem, járműjavítás</i>	
83.	Közúti gépjárműjavító telep 50 db egy időben javítható gépjárműtől
84.	Bevásárlóközpont (több üzletből álló, eltérő profilú kereskedelmi egységeket és egyéb szolgáltatóhelyeket magába foglaló bevásárlóhely) a parkoló területe nélkül számított 10 ezer m ² nettó össz-szintterülettel vagy 300 parkolóhelytől

<i>Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás</i>	
85.	Szálláshely-szolgáltató épület vagy épüleategyüttes (a kapcsolódó létesítményekkel ³ együtt) mező-, erdő-, víz-gazdálkodási célra használt területen 500 szálláshelytől vagy 3 ha területfelhasználástól; település külterületén lévő védett természeti területen 50 szálláshelytől vagy 0,5 ha területfoglalástól ⁴
86.	Kemping település külterületén lévő védett természeti területen 50 sátor-, illetve lakókocsi, lakóautó helytől
<i>Szállítás, raktározás</i>	
87.	I. rendű főút (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
88.	Országos közúthálózati kategóriába sorolható út ⁵ (ha nem tartozik az 1. mellékletbe), ha – 50 ha-nál nagyobb erdőtömböt szel át, vagy – védett természeti területen halad át, vagy – gyógyhelyen a tervezett átlagos napi forgalom 1800 egységjármű vagy annál több
89.	Erdőgazdasági vagy mezőgazdasági út védett természeti területen 1 km hosszától
90.	Autóbusz-pályaudvar 24 gépkocsiállástól
91.	Kikötő 400 t vagy annál nagyobb hordképességű hajók számára (ha nem tartozik az 1. mellékletbe), kivéve a pontont
92.	Legalább 100 hajó kikötésére alkalmas sport- és kedvtelési célú kikötő, védett természeti területen 20 db vízijár-műtől
93.	Víziút ⁶ 400 t vagy annál nagyobb hordképességű hajók számára (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
94.	Gáz-, kőolaj-, kőolajtermék-szállító vezeték (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
95.	Földgáztárolás 20 ezer m ³ osztályozó kapacitástól (ha nem tartozik az 1. mellékletbe); egyéb égethető gázok felszín alatti tárolása 10 ezer m ³ -tól; mindkét esetben védett természeti területen 5 ezer m ³ -tól
96.	Szén, lignit önálló felszíni tárolása 100 ezer t tárolókapacitástól
97.	Kőolaj, kőolajtermék tárolása 100 ezer t tárolókapacitástól (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
98.	Vegyí termék önálló tárolása 30 ezer m ³ tárolókapacitástól (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
99.	a) Helyi közforgalmú vasút – magasvasút, kéregvasút, metró, helyi érdekű vasút, vagy – közúti vasút (villamos) 1 km pályahossztól; b) különleges pályával rendelkező vasút (fogaskerekű, sikló, függőpálya), kivéve a sífelvonót
100.	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, ipari vagy kiránduló (erdei) vasút védett természeti területen
101.	Vasúti pályaudvar a) személypályaudvar megyei jogú városban és a fővárosban a megállóhelyek kivételével, vagy 120 vonat/nap tervezett forgalom fölött, b) teherpályaudvar 400 kocsi/nap elegy tervezett feldolgozása fölött, c) állomás – 50 kocsi/nap helyi kezelésű tervezett teherkocsi forgalom fölött, – veszélyes anyag rakodására alkalmas berendezéssel, – kocsimosó berendezéssel, d) határállomás
102.	Önállóan létesített felszíni vagy felszín alatti autóparkoló – beleértve a parkolóházat is – 300 parkolóhelytől; védett természeti területen vagy annak védőövezetén 100 parkolóhelytől
103.	Önállóan létesített intermodális teherátakó létesítmény 3 ha területfoglalástól ⁷
104.	Nyilvános repülőtér és polgári célú nem nyilvános repülőtér 800 m alaphosszúságú szilárd burkolatú futópályától; védett természeti területen hosszmegekötés és burkolatra való tekintet nélkül (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
<i>Közigazgatás, védelem</i>	
105.	Magyar Honvédség állandó laktanyai elhelyezése ezred, illetve ennél nagyobb szervezet esetén, vagy 3 ha területfoglalástól ⁷ ; védett természeti területen méretmegkötés nélkül
106.	Magyar Honvédség lö- és gyakorlótere ezred vagy ennél nagyobb szervezet esetén, vagy 50 ha területfoglalástól ⁷ ; védett természeti területen méretmegkötés nélkül

107.	Állami repülések céljára szolgáló repülőtér 800 m alaphosszúságú futópályától; védett természeti területen hosszmegkötés és burkolatra való tekintet nélkül (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
108.	Állandó árvízvédelmi mű létesítése vízbázis védőövezetén, védett természeti területen (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
<i>Szennyvíz-, hulladékkezelés, köztisztasági szolgáltatás</i>	
109.	Szennyvíztisztító telep 10 ezer lakosegyenérték ⁸ kapacitástól (ha nem tartozik az 1. mellékletbe); vízbázis védőövezetén, védett természeti területen vagy annak védőövezetén méretmegkötés nélkül
110.	Szennyvíziszap biológiai kezelése 4 ezer t/év kapacitástól
111.	Önállóan létesített szennyvíziszap lerakó 100 t/év szárazanyagtól; védett természeti területen vagy annak védőövezetén, felszín alatti vízbázis hidrogeológiai védőövezetén méretmegkötés nélkül
112.	Öntözőes szennyvízelhelyező telep 50 ha-tól; védett természeti területen vagy annak védőövezetén, felszín alatti vízbázis hidrogeológiai B védőövezetén méretmegkötés nélkül
113.	Szűrőmezős elszikkasztó rendszer 15 ha-tól; védett természeti területen vagy annak védőövezetén, felszín alatti vízbázis hidrogeológiai védőövezetén méretmegkötés nélkül
114.	Föld alatti vezetékekkel történő szennyvíz beinjektálás védett természeti területen vagy annak védőövezetén, vízbázis védőövezetén
115.	Szennyvízleürítő és ürítő-kezelő telep, 100 m ³ /nap kapacitástól; védett természeti területen vagy annak védőövezetén, vízbázis védőövezetén méretmegkötés nélkül
116.	Nem veszélyes hulladék ártalmatlanítása – égetéssel 3 t/óra kapacitástól – kémiai kezeléssel 10 t/nap kapacitástól – lerakással napi 10 t hulladék lerakásától vagy 25 000 tonna teljes befogadó kapacitástól (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
117.	Nem veszélyes hulladék hasznosítása 10 ezer t/év kapacitástól
118.	Fémhulladék gyűjtőhely (beleértve az autórönccstelepeket) fémfeldolgozással vagy újrahasznosításra történő előkészítéssel 5 db/nap gépjárműtől vagy 5 t/nap kapacitástól
119.	Veszélyes hulladék tároló telep 2 ezer t/év kapacitástól
120.	Veszélyes hulladék hasznosító 2 ezer t/év kapacitástól
121.	Állathulladék-temető ⁹
<i>Szórakoztatás, kultúra, sport</i>	
122.	Stadion, sportcsarnok 10 ezer fő befogadóképességtől
123.	Állandó vidámpark, vízi vidámpark, szafari park (a kapcsolódó létesítményekkel ¹⁰ együtt), ha a tervezett befogadóképesség egyidejűleg a 10 ezer főt, vagy a felhasznált terület a 3 ha-t meghaladja; védett természeti területen állandó vidámpark, vízi vidámpark esetén 1000 fő egyidejű befogadóképességtől, szafari park esetén méretmegkötés nélkül
124.	Sípálya (a kapcsolódó létesítményekkel ¹⁰ együtt) védett természeti területen (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
125.	18 vagy több lyukú golfpálya (a kapcsolódó létesítményekkel ¹⁰ együtt) település külterületén lévő védett természeti területen, vízbázis védőövezetén (a minigolf nem tartozik ide) (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
126.	Terepmotorozásra, terepautózásra kijelölt állandó pálya
<i>Nómenklatúrába nem besorolt tevékenységek, illetve létesítmények</i>	
127.	„A” típusú izotóplaboratórium
128.	Mélyfúrás kiépített fűrészteljesítménnyel 650 m fűrészi mélységtől (ha nem az 1. vagy a 3. mellékletben felsorolt más tevékenység része) vízbázis védőövezetén vagy védett természeti területen
129.	Szabadtéri létesítmény motorok, turbinák és reaktív motorok próbapadon történő vizsgálatához 500 kN tolóerőtől vagy ha a kapacitás egy időben legalább 10 MW
130.	Állandó szabadtéri próbapálya motoros járművek részére 3 ha területfoglalástól ⁷ ; védett természeti területen méretmegkötés nélkül

131.	Ipari, raktározási célú építmények elhelyezésére szolgáló terület kialakítása (műszaki infrastruktúrával való ellátása) más célra használt területen 3 ha-tól; védtett természeti területen méretmegkötés nélkül
132.	Távközlési adó (antennatorony) védtett természeti területen
133.	Duzzasztómű vagy víztározó 1 millió m ³ duzzasztott, illetve tározott vízmennyiségtől (ha nem tartozik az 1. mellékletbe); vízbázis védőövezetén, védtett természeti területen méretmegkötés nélkül
134.	Vízbesajtolás felszín alatti vízbe (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
135.	Területi vízrendezés beépítésre nem szánt területen – síkvidéken 500 ha-tól, – dombvidéken 300 ha-tól, – vízbázis védőövezetén, település külterületén lévő védtett természeti területen méretmegkötés nélkül
136.	Halastó vagy tórendszer 30 ha-tól; vízbázis védőövezetén, védtett természeti területen vagy annak védőövezetén méretmegkötés nélkül (ha nem tartozik az 1. mellékletbe)
137.	Állóvíz- és holtágsszabályozás 5 ha szabályozandó vízfelülettől vagy 1 km partvonal hosszától; vízbázis védőövezetén, védtett természeti területen méretmegkötés nélkül
138.	Folyósszabályozás vagy folyócsatornázás 3 fkm-től; kanyarátvágás esetén vagy vízbázis védőövezetén, védtett természeti területen, hosszmegkötés nélkül
139.	Vízfolyásrendezés (kivéve az eredeti vízelvezető-képesség helyreállítására irányuló, fenntartási célú iszapeltávolítást és rézsűrendezést) 1 km vízfolyáshossztól; vízbázis védőövezetén 50 m vízfolyáshossztól, védtett természeti területen méretmegkötés nélkül
140.	Egyéb, az 1. mellékletbe vagy a 3. melléklet 1–139. pontjába nem tartozó építmény vagy építmény együttes beépített, vagy beépítésre szánt területen 3 ha területfoglalástól ¹¹ , vagy 300 parkolóhelytől
141.	Az 1. mellékletben felsorolt tevékenység, illetve létesítmény, ha azt legfeljebb két évig, kizárólag vagy főként új módszerek vagy termékek kifejlesztésére vagy kipróbálására végzik, illetve hozzák létre
142.	Az 1. melléklet 1–3., 5–31., 33–35., 42–46., 48–57. pontjaiban, valamint a 3. melléklet 3–6., 9–74., 78., 80., 82–86., 90–92., 95–98., 101–107., 109–136., 140., 141. pontjaiban felsorolt tevékenység vagy létesítmény 2. § (2) bekezdés <i>ab</i>) pontja szerinti jelentős módosítása, kivéve, ha a módosítás az 1. mellékletben szereplő tevékenység vagy létesítmény megvalósítása
143.	Az 1. melléklet 32., 36–38., 40., 41., 47. pontjaiban, valamint a 3. melléklet 75–77., 79., 81., 87–89., 93–94., 99., 100., 108. pontjaiban felsorolt tevékenység vagy létesítmény 2. § (2) bekezdés <i>ac</i>) pontja szerinti jelentős módosítása, kivéve, ha a módosítás az 1. mellékletben szereplő tevékenység vagy létesítmény megvalósítása
144.	A 3. melléklet 1–140. pontjaiban feltüntetett mennyiségi küszöbérték alatti tevékenység bővítése, ha az a bővítés következtében eléri vagy meghaladja a küszöbértéket, és a bővítés egyúttal legalább 25%-os növekedést jelent a tevékenység megvalósítására vonatkozó engedélyben meghatározott nagysághoz képest.

¹ Lásd 1996. évi LIV. törvény 8. §-a (1) bekezdésének *a)–b)* pontja.

² E pont alkalmazásában vízfolyások azok a természetes úton létrejött terepalakulatok, amelyekben az év bármely időszakában meghatározható mennyiségű víz áramlik.

³ Kapcsolódó létesítmény: a tevékenységet elősegítő, kiegészítő, kiszolgáló építmény a telepítési helyen..

⁴ Területfoglaláson a tevékenység megvalósításához szükséges telek, vagy telkek teljes és összes területét kell érteni.

⁵ Lásd 19/1994. (V. 31.) KHVM rendelet 1. melléklet.

⁶ Lásd 2000. évi XLII. törvény 87. §-ának 44. pontja.

⁷ Területfoglaláson a tevékenység megvalósításához szükséges telek, vagy telkek teljes és összes területét kell érteni.

⁸ Lakosegyenérték azt a szerves biológiailag lebontható terhelést jelenti a szennyvízben, amelynek öt napos biokémiai oxigénigénye 60 g/nap.

⁹ Lásd 41/1997. (V. 28.) FM rendelet 5. függelékének 2. 1 pontja.

¹⁰ Kapcsolódó létesítmény: a tevékenységet elősegítő, kiegészítő, kiszolgáló építmény a telepítési helyen..

¹¹ Területfoglaláson a tevékenység megvalósításához szükséges telek, vagy telkek teljes és összes területét kell érteni.

4. számú melléklet
a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

Az előzetes vizsgálati dokumentáció tartalma

1. Az 1. vagy a 3. mellékletbe tartozó tevékenységek esetén

- a) a tervezett tevékenység célja;
- b) a tervezett tevékenység számításba vett változatainak alapadatai
 - ba) a tevékenység volumene,
 - bb) a telepítés és a működés (használat) megkezdésének várható időpontja és időtartama, a kapacitáskihasználás tervezett időbeli megoszlása,
 - bc) a tevékenység helye és területigénye, az igénybe veendő terület használatának jelenlegi és a településrendezési tervben rögzített módja,
 - bd) a tevékenység megvalósításához szükséges létesítmény(ek) (felsorolása és helye),
 - be) kapcsolódó műveletek²⁰,
 - bf) a tervezett technológia, illetve, ahol nem értelmezhető, a tevékenység megvalósításának leírása (ideértve az anyagfelhasználás főbb mutatóinak megadását),
 - bg) Magyarországon új, külföldön már alkalmazott technológia bevezetése esetében külföldi referencia,
 - bh) a tevékenységhez szükséges teher- és személyszállítás nagyságrendje (szállításiigényessége), szolgáltatást nyújtó tevékenységnél a szolgáltatást igénybe vevők által keltett jármű- és személyforgalomé is,
 - bi) a már tervbe vett környezetvédelmi létesítmények és intézkedések,
 - bj) a ba)–bi) pont szerinti adatok bizonytalansága (rendelkezésre állása), megadva azt, hogy a tervezés mely későbbi szakaszában és milyen információk ismeretében lehet azokat pontosítani,
 - bk) a telepítési hely lehatárolása térképen, megjelölve a telepítési hely szomszédságában meglévő, illetve – a településrendezési tervben szereplő – tervezett területfelhasználási módokat;

c) a számításba vett változatok összefüggése olyan korábbi, különösen terület- vagy településfejlesztési, illetve rendezési tervekkel, infrastruktúra-fejlesztési döntésekkel és természeti erőforrás felhasználási vagy védelmi koncepciókkal, amelyek befolyásolták a telepítési hely és a megvalósítási mód kiválasztását;

d) nyomvonalas létesítménynél a tervezett nyomvonal továbbvezetésének és távlati kiépítésének ismertetése, és a továbbvezetés tervezése során figyelembe vett környezeti szempontok, feltárt környezeti hatások összegzése;

e) a b) pontban számításba vett változatok környezet-terhelése és környezet-igénybevétele (a továbbiakban együtt: hatótényezők) várható mértékének előzetes becslése a tevékenység szakaszaiként [6. § (2) bekezdés] elkülönítve, az esetlegesen környezetterhelést okozó balesetek vagy meghibásodások előfordulási lehetőségeire figyelemmel;

f) a környezetre várhatóan gyakorolt hatások előzetes becslése, különösen

fa) a hatótényezők milyen jellegű hatásfolyamatokat indíthatnak el, új telepítésnél annak becslése is, hogy a terület állapota és funkciói miként változhatnak meg a telepítés következtében,

fb) a hatásfolyamatok milyen területekre terjedhetnek ki; e területeket térképen is körül kell határolni,

fc) az fb) pont szerinti területről rendelkezésre álló környezeti állapot, területhasználati és demográfiai adatok, valamint a hatásfolyamatok jellegének ismeretében milyen és mennyire jelentős környezeti állapotváltozások (hatások) léphetnek fel.

2. A csak a 2. mellékletbe tartozó tevékenységek esetén

a) a létesítmény, tevékenység telepítési helyének jellemzői,

b) a tervezett létesítmény, illetve tevékenység leírása, beleértve a telephelyen lévő műszakilag kapcsolódó létesítményeket,

c) a tervezett létesítmény, illetve tevékenység 2. melléklet szerinti besorolása,

d) a létesítmény tervezett termelési kapacitása,

e) az alkalmazandó technikák rövid ismertetése,

f) a létesítmény várható környezeti hatásainak leírása,

g) a létesítményben tervezett tevékenység hatásterületének meghatározása a szakterületi jogszabályok figyelembevételével, kiemelve az esetleges országhatáron áttérő hatásokat,

h) az engedélykérő által tanulmányozott főbb alternatívák rövid leírása,

i) a nyilvánosság tájékoztatása érdekében esetlegesen megtett intézkedések bemutatása és a vélemények összefoglalása.

3. Az 1–3. mellékletbe tartozó tevékenységek dokumentációjának egyéb (közös) követelményei

a) az engedélykérő azonosító adatai;

b) azokat az adatokat, amelyek államtitoknak, szolgálati titoknak minősülnek, vagy a környezethasználó szerint üzleti titkot képeznek, azt így megjelölve, elkülönítve kell ismertetni a dokumentációban, és a nyilvánosságra hozandó részben ezeket az adatokat olyan információkkal kell helyettesítenie, amelyek a tevékenység megítélését lehetővé teszik;

c) ha a tevékenység során alkalmazandó technológia, felhasználandó anyagok és előállítandó termék környezetvédelmi minősítése korábban már megtörtént, a vonatkozó minősítési okiratot (okiratokat) csatolni kell;

d) országhatáron áttérő környezeti hatás bekövetkezésének lehetősége;

²⁰ Kapcsolódó művelet a tevékenység

a) telepítése miatt megnyitott anyagnyerő- vagy lerakóhelyek létesítése és üzemeltetése;

b) telepítéséhez és megvalósításához szükséges szállítás, raktározás, tárolás;

c) megvalósítása során keletkező hulladék és szennyvíz kezelése;

d) energia- és vízellátása, ha az saját energiaellátó rendszerrel vagy vízkivétellel történik.

e) amennyiben a tevékenység az 1. vagy 3. és egyidejűleg a 2. melléklet hatálya alá is tartozik, a környezethasználó nyilatkozata arról, kéri-e a 24. § szerinti összevont eljárás alkalmazását, ha a tevékenység az előzetes vizsgálatban környezeti hatásvizsgálat-kötelesnek minősül.

5. számú melléklet

a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

A környezeti hatásvizsgálat szükségességének szempontjai

1. A tevékenység jellemzői, különösen

- a) terület igénybevételének nagysága, beleértve a kapcsolódó műveletek, létesítmények területigényét is;
- b) más természeti erőforrás igénybevételének, illetve használata korlátozásának nagysága;
- c) kapacitásának vagy más méretjellemzőjének nagysága;
- d) telepítése, megvalósítása és felhagyása során keletkező hulladék mennyisége, veszélyessége, kezelhetősége;
- e) környezetterhelésének nagysága, jelentősége;
- f) baleset, üzemzavar kockázatának mértéke, különös tekintettel a felhasznált anyagokra és az alkalmazott technológiára;
- g) vonzereje más jelentős környezeti hatású tevékenységek, létesítmények létesítésére a telepítési hely szomszédságában.

2. A telepítési hely és a feltételezhető hatásterületek érzékenysége, különösen

- a) a táj érzékenysége, tekintettel a jelenlegi területhasználatra, tájhasználatra és a tájképre;
- b) az érintett természeti erőforrások relatív szűkossége, minősége, megújulási képessége;
- c) abszorpciós kapacitása (beleértve az érintett környezeti elemek és rendszerek terhelhetőségét, megújulási képességét, szennyezőmegkötő- és pufferekapacitását), különösen az alábbi területeken:
 - ca) vizes élőhelyek, heggyvidéki és erdőterületek,
 - cb) védett természeti területek, Natura 2000 területek, természeti területek, érzékeny természeti területek, az ökológiai hálózat elemei,
 - cc) ahol valamely szennyezettségi határértéket már túlléptek,
 - cd) sűrűn lakott területek,
 - ce) történeti tájak, műemléki területek, műemlékek és régészeti örökség területei, megőrzendő karakterű települések vagy településrészek.

3. A várható környezeti hatások jellemzői, különösen

- a) területi kiterjedésük és a területen élő, várhatóan érintettek számának nagysága;
- b) országhatáron történő áttérjedésük lehetősége;

c) összetettségük, bonyolultságuk (különös tekintettel a több környezeti elemre kiterjedő hatásfolyamatok kiváltásának lehetőségére, valamint a hatások szinergiájára);

d) hozzáadódás lehetősége a térségben másutt folytatott vagy tervezett tevékenység hatásaihoz;

e) nagyságuk, erősségük;

f) bekövetkezésük valószínűsége;

g) tartósságuk, gyakoriságuk, visszafordíthatóságuk (figyelembe véve az elkerülésükre, csökkentésükre tehető intézkedéseket);

h) a végső hatásviselőket (embert, természeti rendszereket) érő káros vagy zavaró hatások mértéke.

6. számú melléklet

a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

A környezeti hatástanulmány általános tartalmi követelményei

A helyszíni vizsgálatokkal alátámasztott környezeti hatástanulmánynak – az előzetes vizsgálatban elfogadott változat(ok)ra a felügyelőség által meghatározott mélységben és részletezettségben – a következőket kell tartalmaznia:

1. Az előzmények összefoglalása, különösen

- a) a felügyelőség és a szakhatóságok állásfoglalásai, a nyilvánosság észrevételei az előzetes vizsgálatban;
- b) a környezeti hatástanulmány kidolgozásának menete;
- c) a környezethasználó által korábban számba vett fő változatok és azoknak a fő okoknak a megjelölése, amelyek e korábbi változatok közötti választását – figyelembe véve a környezeti hatásokat – indokolták.

2. A tervezett tevékenység számba vett változata(i)nak részletes leírása, különösen

- a) az előzetes vizsgálati dokumentáció szerinti alapadatok [4. melléklet 1. b) pontja] részletezése, megjelölve azt, ha az ott leírtakhoz képest változás történt;
- b) az egyes hatótényezők²¹ részletezése
 - ba) a hatótényező jellege, nagysága, időbeli változása, térbeli kiterjedése,
 - bb) a hatótényező a tevékenység mely szakaszában jelenik meg, s az adott szakaszon belül a tevékenység mely részéhez rendelhető hozzá, mely környezeti elemeket²² érinti;
 - c) az esetlegesen környezetterhelést okozó balesetek, meghibásodások lehetőségei, az ebből származó hatótényezők.

²¹ Hatótényező: környezetterhelés vagy a környezet igénybevétele [4. melléklet 1. fa) pontja].

²² Környezeti elem: föld, levegő, víz, élővilág, épített környezet, ez utóbbi részeként a műemlékek, műemléki területek és régészeti örökség [6. § a) pontja].

3. A hatásfolyamatok és a hatásterületek leírása

a) A hatótényezők kiváltotta hatásfolyamatokat környezeti elemenként külön-külön és környezeti rendszerként²³ összességükben is elemezni kell. Fel kell tárni a közvetetten érvényesülő hatásfolyamatokat is.

b) A hatásterületek kiterjedését a 7. mellékletében foglaltaknak megfelelően kell meghatározni, és térképen is be kell mutatni.

c) A hatásterületnek a tevékenység megvalósítása nélkül fennálló környezeti állapotát is le kell írni. A leírásnak

ca) csak azokra a tényezőkre kell kiterjednie, amelyek ismeretére a tevékenység miatt várható változásokkal való összevetésnél szükség van;

cb) a környezeti állapot – a tevékenység megvalósításától független – várható változását is tartalmazni kell, amennyiben a rendelkezésre álló adatok ezt lehetővé teszik;

cc) új telepítés esetén tartalmaznia kell

cca) a telepítés helyeként kiválasztott terület jelenlegi állapotának ismertetését, különösen a természeti és épített környezet értékei, a tájkép és a tájhasználat bemutatását,

cbb) a terület környezet-, természet- és tájvédelmi funkcióinak elemzését.

4. A várható környezeti hatások becslése és értékelése

a) a bekövetkező környezeti állapotváltozások jellemzése az érintett környezeti elemek és rendszerek szerint, különösen az alábbi tényezők figyelembevételével:

aa) a hatás erőssége, tartóssága, visszafordíthatósága, térbeli kiterjedése és időbeli eloszlása, kedvező vagy kedvezőtlen mivolta,

ab) a hatás hozzáadódhat-e más tevékenységek hatásaihoz,

ac) az érintett környezeti elem vagy rendszer védettsége, környezet-, természet- vagy tájvédelmi funkcióinak megváltozása,

ad) a településkarakter (településkép, településszerkezet) megváltozása,

ae) tájkép, tájhasználat, tájszerkezet megváltozása,

af) a veszélyeztetett vagy várhatóan károsodó, megsemmisülő természeti és épített környezet értékeinek ritkasága, pótolhatósága,

ag) a veszélyeztetett vagy várhatóan károsodó, megsemmisülő természeti erőforrások pótolhatósága,

ah) a környezetkárosodás elkerülésének, mérséklésének lehetőségei;

b) ha a környezetállapot változása a lakosság egészségi állapotának kedvezőtlen megváltozását okozhatja, akkor a környezet-egészségügyi hatások ismertetésekor meg kell adni különösen

ba) a hatásterületen élő lakosság számát, korösszetételét, mortalitási és morbiditási adataik értékelését, a hatásokra érzékeny csoportjait,

bb) a lakosságot érő környezetterhelés becslését alapul véve az érintettek egészségi állapotára gyakorolt rövid és hosszú távú hatások ismertetését,

bc) amennyire számszerűsíthető, az egészségi kockázat mértékét,

bd) az egészségkárosodás elkerülésének, mérséklésének, az egészségi kockázat elfogadható mértékűre való csökkentésének lehetőségeit;

c) a környezet állapotának változása miatt várható közvetlen gazdasági és társadalmi következmények becslése, amennyiben lehetséges, különösen:

ca) a bekövetkező károk és felmerülő költségek,

cb) a hatásterületek használatának és használhatóságának megváltozása, és az ennek következtében esetleg beálló életminőség és életmódbeli változások.

5. Ha a 12–15. § szerinti eljárás megindult, akkor külön fejezetben összefüggően kell ismertetni az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatát, különösen

a) a hatásviselő fél és nyilvánossága által adott észrevételek figyelembevételének módját;

b) az országhatáron túli hatásokat kiváltó hatótényezőket, illetve eseményeket;

c) az országhatáron áterjedő hatásfolyamatokat;

d) e hatásfolyamatokra érzékeny hatásviselőket, a hatásviselő fél által közölt adatokat is alapul véve, valamint azok várható állapotváltozásait;

e) az országhatáron túli hatásterületek lehatárolását;

f) az országhatáron túli hatásokat megelőző vagy elfogadható mértékűre csökkentő intézkedéseket, nyomon követésükhöz, ellenőrzésükhöz szükséges utólagos méréseket és megfigyeléseket;

g) a felhasznált adatok forrását és a vizsgálati módokat.

6. Környezetvédelmi intézkedések

a) a lehetséges igénybevettséget, szennyezettséget és károsítást megelőző, csökkentő, kompenzáló, illetve elhárító intézkedések meghatározása;

b) a környezetet érő hatások mérésének, elemzésének módja a tevékenység folytatása során;

c) az utóellenőrzés módja a tevékenység felhagyását követően.

7. Egyéb adatok

a) a környezeti hatástanulmány összeállításához felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszerek, azok korlátai és alkalmazási körülményei, az előrejelzések érvényességi határai (valószínűsége), a tanulmány összeállításához szükséges információkkal kapcsolatban felmerült nehézségek, bizonytalanságok;

b) a felhasznált tanulmányok listája, a tanulmányokhoz való hozzáférés módja;

c) azoknak az adatoknak a megjelölése, amelyek törvény értelmében állam- vagy szolgálati titoknak minősülnek, vagy a környezethasználó szerint üzleti titkot képeznek;

d) annak jelzése, hogy a környezeti hatástanulmány mely részeire vonatkoznak a szellemi alkotás védelméhez fűződő jogok.

8. Közérthető összefoglaló

a) a tevékenység lényegének ismertetése;

b) a hatásfolyamatok és a hatásterületek bemutatása;

²³ Környezeti rendszer: táj, település, éghajlat, természeti (ökológiai) rendszer [7. § b) pontja].

- c) a környezeti hatások becslése, értékelése;
- d) a környezeti állapotváltozások által érintett emberek egészségi állapotában, életminőségében és életmódjában várható változások;
- e) a környezet és az emberi egészség védelmére fogantatandó intézkedések.

7. számú melléklet

a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

A hatásterület meghatározása a környezeti hatástanulmány készítésekor

I. Hatásterület típusok

1. *A közvetlen hatások területei:* az egyes hatótényezőkhöz hozzárendelhető területek, amelyek lehetnek

- a) a földre, vízbe, levegőbe való egyes anyag- vagy energiakibocsátások terjedési területei az érintett környezeti elemekben, valamint
- b) a föld, víz, élővilág, épített környezet közvetlen igénybevételeinek területei.

2. *A közvetett hatások területei:* a közvetlen hatások területein bekövetkező környezeti állapotváltozások miatt továbbterjedő hatásfolyamatok terjedési területe azon környezeti elemek és rendszerek szerint, amelyeket valamely hatásfolyamat érint.

3. *A teljes hatásterület:* a közvetlen és közvetett hatások területeinek együttese.

II. A hatásterület meghatározásának szempontjai

1. A közvetlen hatások területeinek meghatározásához meg kell adni az érintett környezeti elemek szerint is

- a) a kibocsátások terjedési területeinek becslését a kibocsátás jellegének, a feltételezhető terjedési viszonyoknak és az érintett környezeti elem közvetítőképességének figyelembevételével, valamint
- b) a környezet közvetlen igénybevételeinek területeit a telepítési hely változatok és a tervezési adatok szerint.

2. A közvetlen hatások területei azok ahol

- a) a kibocsátás még észlelhető és feltehetően változást okoz az érintett környezeti elem állapotában,
- b) a környezet közvetlen igénybevételeit tervezik.

E területek közül meg kell nevezni azokat, ahonnan a kibocsátás vagy igénybevétele által kiváltott hatásfolyamat más környezeti elemeken keresztül feltételezhetően továbbterjedhet.

3. A közvetlen hatások területeit hatótényezőnként és a tevékenység szakaszainak [6. § (2) bekezdés] megfelelően, valamint az esetleges meghibásodás vagy baleset hatásterülete szerint is meg kell adni.

4. A közvetett hatások területeinek nagyságát becsléssel, a környezet állapotának már ismert adatai és a feltételezett hatásfolyamatokról való korábbi tapasztalatok és a tudományos ismeretek alapján, az érintett környezeti elem vagy rendszer közvetítőképességének és érzékenységének figyelembevételével kell megadni.

5. A teljes hatásterület meghatározásakor azokat a területeket kell figyelembe venni, ahol a lefolytatott vizsgálatok és előrejelzések alapján valamely környezeti elemekben és rendszerben, közvetve vagy közvetlenül (negatív vagy pozitív) állapotváltozás várható, megjelölve, hogy

- a) a hatásterület egyes részei mely környezeti elemre és rendszerre és a tevékenység mely szakaszára vonatkoznak,
- b) e részeken belül hogyan változik a hatás erőssége és időtartama,
- c) mely területeken összegeződnek különféle hatások.

8. számú melléklet

a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

Az egységes környezethasználati engedély iránti kérelem tartalmi követelményei

A)

Az engedély iránti kérelemnek mindenképpen tartalmaznia kell az alábbiak részletes ismertetését:

- a) az engedélykérő azonosító adatai (KÜJ számmal),
- b) a létesítmény, tevékenység telepítési helyének jellemzői (KTJ számmal és létesítmény azonosító számmal),
- c) a létesítmény által igénybe vett terület helyszínrajza a szennyező források bejelölésével, egységes országos vetületi rendszer (EOV) koordináták feltüntetésével,
- d) a létesítmény, illetve az ott folytatott tevékenység és annak jellemző termelési kapacitása, beleértve a telep helyen lévő műszakilag kapcsolódó létesítményeket,
- e) az alkalmazott elérhető legjobb technika ismertetése,
- f) a létesítményben, illetve technológiában felhasznált, valamint az ott előállított anyagok, illetve energia jellemzői és mennyiségi adatai,
- g) a létesítmény szennyező forrásai,
- h) a létesítményből származó kibocsátások minőségi és mennyiségi jellemzői, valamint várható környezeti hatásai a környezeti elemek összességére vonatkozóan,
- i) a létesítményben folytatott tevékenység hatásterületének meghatározása a szakterületi jogszabályok figyelembevételével, kiemelve az esetleges országhatáron áttérő hatásokat,
- j) a létesítményből származó kibocsátás megelőzésére, vagy amennyiben a megelőzés nem lehetséges, a kibocsátás csökkentésére szolgáló technológiai eljárások és egyéb műszaki megoldások, valamint ezeknek a mindenkori elérhető legjobb technika való megfelelése,
- k) szükség esetén a hulladék keletkezésének megelőzésére, a keletkezett hulladék hasznosítására, valamint a nem hasznosítható hulladék környezetszennyezést, illetve

-károsítást kizáró módon történő ártalmatlanítására szolgáló megoldás,

l) minden olyan intézkedést, amely az energiahatékonyságot, a biztonságot, a szennyezések megelőzését, illetve csökkentését szolgálják, különös tekintettel a 17. §-ban meghatározott követelmények teljesülésére,

m) a létesítményből származó kibocsátások mérésére (monitoring), folyamatos ellenőrzésére szolgáló módszerek, intézkedések,

n) az engedélykérő által tanulmányozott főbb alternatívák rövid leírása,

o) biztosítékadási és céltartalék képzéssel kapcsolatos, külön jogszabályban meghatározott adatokat.

B)

Azon létesítmények esetében, amelyekre nem vonatkozik az 1999. évi LXXIV. törvény, mellékelniük kell az üzembiztonságra vonatkozó és havária esetén megteendő intézkedések bemutatását.

C)

A 20. § (3) bekezdés esetében a külön jogszabályokban meghatározott engedélyek iránti kérelem tartalmi követelményeit.

9. számú melléklet

a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

Az elérhető legjobb technika meghatározásának szempontjai

Az elérhető legjobb technika meghatározásánál figyelembe kell venni különösen a következő szempontokat, az intézkedés valószínű költségeit és előnyeit, továbbá az elővigyázatosság és a megelőzés alapelveit is:

1. kevés hulladékot termelő technológia alkalmazása,
2. kevésbé veszélyes anyagok használata,
3. a folyamatban keletkező és felhasznált anyagok és hulladékok regenerálásának és újrafelhasználásának elősegítése,
4. alternatív üzemeltetési folyamatok, berendezések vagy módszerek, amelyeket sikerrel próbáltak ki ipari méretekben,
5. a műszaki fejlődésben és felfogásban bekövetkező változások,
6. a vonatkozó kibocsátások természete, hatásai és mennyisége,
7. az új, illetve a meglévő létesítmények engedélyezésének időpontjai,
8. az elérhető legjobb technika bevezetéséhez szükséges idő,

9. a folyamatban felhasznált nyersanyagok (beleértve a vizet is) fogyasztása és jellemzői és a folyamat energiahatékonysága,

10. annak igénye, hogy a kibocsátások környezetre gyakorolt hatását és ennek kockázatát a minimálisra csökkentsék vagy megelőzzék,

11. annak igénye, hogy megelőzzék a baleseteket és a minimálisra csökkentsék ezek környezetre gyakorolt hatását,

12. a magyar környezetvédelmi közigazgatási szervek vagy a nemzetközi szervezetek által közzétett információk, továbbá az Európai Bizottság által a tagállamok és az érintett iparágak között az elérhető legjobb technikákról, a kapcsolódó monitoringról és a fejlődésről szervezett információcserének a Bizottság által közzétett tapasztalatai.

10. számú melléklet

a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

A kibocsátási határértékek megállapítása során minden esetben figyelembe veendő szennyező anyagok

Levegő

1. Kén-dioxid és egyéb kéntartalmú vegyületek
2. Nitrogén-oxidok és egyéb nitrogéntartalmú vegyületek
3. Szén-monoxid
4. Illékony szerves vegyületek
5. Fémek és vegyületeik
6. Por (szilárd anyag)
7. Azbeszt (lebegő részecskék, szálak)
8. Klór és vegyületei
9. Fluor és vegyületei
10. Arzén és vegyületei
11. Cianidok
12. Anyagok és készítmények, amelyekről bebizonyosodott, hogy mutagén vagy karcinogén tulajdonságaik vannak, vagy amelyek a levegő közvetítésével befolyással lehetnek a reprodukcióra
13. Poliklórozott dibenzo-dioxinok és poliklórozott dibenzo-furánok

Felszíni víz

1. Szerves halogén vegyületek és olyan anyagok, amelyek a vízi környezetben ilyen vegyületeket képezhetnek
2. Szerves foszfortartalmú vegyületek
3. Szerves ónvegyületek
4. Anyagok és készítmények, amelyekről bebizonyosodott, hogy mutagén vagy karcinogén tulajdonságaik vannak, vagy amelyek a vízi környezet közvetítésével hatással lehetnek a reprodukcióra
5. A környezetben tartósan megmaradó szénhidrogének, valamint a környezetben tartósan megmaradó és az élő szervezetben való felhalmozódásra hajlamos szerves mérgező anyagok

6. Cianidok
7. Fémek és vegyületeik
8. Arzén és vegyületei
9. Biocidek és növényvédő szerek
10. Szuszpendált anyagok
11. Eutrofizációt okozó anyagok (különösen nitrátok és foszfátok)
12. Az oxigén-háztartásra kedvezőtlenül ható anyagok (és amelyeket mérni lehet a BOI, KOI stb. jellemzőkkel).

11. számú melléklet

a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

Az egységes környezethasználati engedély tartalmi követelményei

Az engedélynek a 2004. évi CXL. törvény 72. § (1) bekezdésben foglaltakon kívül tartalmaznia kell különösen az alábbiakat:

1. a) A jogosult ügyfél azonosító adatait (KÜJ számmal),
- b) a telephely, létesítmény, tevékenység telepítési helyének jellemzői (KTJ számmal és létesítmény azonosító számmal),
- c) a telephely helyrajzi számát, illetve a létesítmény szennyező forrásai egységes országos vetületi rendszer (EOV) koordinátáit,
- d) a tevékenység és a kapcsolódó tevékenységek megnevezését, TEÁOR és NOSE-P kódjait,
- e) a tevékenység 2. melléklet szerinti besorolását,
- f) a kiépített termelési kapacitást.
2. A felügyelőség
 - a) az engedélyben kibocsátási határértéket állapít meg, különösen az 10. mellékletben felsorolt szennyező anyagokra, továbbá azon szennyező anyagokra, amelyekre külön jogszabály alapján határérték megállapítása kötelező,
 - b) amennyiben valamely szennyező anyagra jogszabály kibocsátási határértéket állapít meg, az engedélyben csak a jogszabályban előírt vagy annál szigorúbb határértéket állapíthat meg,
 - c) a kibocsátási határérték megállapításánál figyelembe veszi a szennyező anyagok azon természetét és azon képességét, hogy egyik környezeti elemből a másikba szennyezést közvetíthetnek,
 - d) a kibocsátási határértékeket, illetve indokolt esetben az azzal egyenértékű környezetvédelmi és műszaki követelményeket az elérhető legjobb technika alapján meghatározza, figyelembe véve a létesítmény műszaki jellemzőit, annak földrajzi elhelyezkedését és a környezet jelenlegi és célállapotát,
 - e) az engedélyben nem állapít meg kibocsátási határértéket a 272/2004. (IX. 29.) Korm. rendelet 1. számú mel-

lékületében szereplő tevékenységek üvegházhatású gáz kibocsátásaira, amennyiben biztosított, hogy jelentős helyi szennyezés nem következik be.

3. Az engedélyben feltételeket kell előírni az egyes környezeti elemekre, valamint a hulladékokra vonatkozó külön jogszabályok szerint, különösen

- a) a levegő, a felszíni, illetve a felszín alatti vizek, a talaj védelmére, valamint a zajkibocsátás mérséklésére;
- b) szükség esetén a létesítmény üzemeltetése során keletkezett hulladék hasznosítására, illetve ártalmatlanítására;
- c) – amennyiben szükséges – a nagy távolságra jutó vagy országhatáron áterjedő szennyezés megelőzésére, illetve a lehető legkisebb értékre történő csökkentésére;
- d) amelyek biztosítják a 17. §-ban meghatározott követelmények teljesülését.

4. A fentieken túlmenően, az engedély tartalmazza

- a) a tevékenység környezetre gyakorolt hatásának figyelemmel kíséréséhez szükséges megfelelő mérés-ellenőrzési (monitoring) feltételeket, meghatározva a mérési módszert és gyakoriságot, az értékelési eljárást és a hatóságok részére történő kötelező adatszolgáltatás módját, tartalmát és gyakoriságát. Amennyiben a felügyelőség másképp nem rendelkezik, az engedélyes köteles évente legalább egyszer adatot szolgáltatni;
- b) feltételeket a rendeltetésszerű üzemeltetéstől eltérő üzemi állapotok (pl. indítás, azonnali leállítás, üzemzavar és a tevékenység megszüntetése) esetén betartandó követelményekre;
- c) intézkedéseket, amelyek a rendkívüli, váratlan szennyezések megelőzéséhez, illetve annak bekövetkezése esetén, elhárításához szükségesek, valamint a hatóságok erről történő tájékoztatásának módját, tartalmát;
- d) a 20. § (3) bekezdés esetében a külön jogszabályokban meghatározott engedélyek tartalmi követelményeit;
- e) biztosítékadási és céltartalék képzéssel kapcsolatos, külön jogszabályban meghatározott előírásokat;
- f) amennyiben szükséges
 - fa) a próbaüzem időtartamát,
 - fb) az előírt követelmények teljesítését biztosító intézkedési tervkészítési, végrehajtási kötelezettséget és a teljesítés határidejét,
 - fc) a környezeti vezetési rendszerekkel kapcsolatos előírásokat.

5. Az elérhető legjobb technika alkalmazására vonatkozó rendelkezések

- a) az engedélyben egyedileg meghatározott technika, illetve technológia használata nem írható elő;
- b) amennyiben az elérhető legjobb technika használata nem biztosítja a környezet célállapota által megkövetelt valamely igénybevételi, illetve szennyezettségi határérték betartását, akkor az engedélyben kiegészítő feltételt kell előírni, amely biztosítja az adott határérték betartását.

12. számú melléklet a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez**Közreműködő hatóságok**

1. Az eljárásba minden esetben bevonandó szakhatóság
környezet- és település-egészségügyre kiterjedően:
első fokon: az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat illetékes megyei (fővárosi) intézete,
másodfokon: az Országos Tisztifőorvosi Hivatal.
2. Az eljárásba hatásköri érintettség esetén bevonandó szakhatóságok
 - a) helyi környezet- és természetvédelemre kiterjedően:
első fokon: az érintett települési önkormányzat jegyzője
másodfokon: az illetékes megyei közigazgatási hivatal;
 - b) erdővédelemre kiterjedően:
első fokon: az Állami Erdészeti Szolgálat illetékes területi igazgatósága
másodfokon: a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium;
 - c) talaj {termőföld} védelemre kiterjedően:
első fokon: a megyei (fővárosi) növény- és talajvédelmi szolgálat
másodfokon: a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Növény- és Talajvédelmi Központi Szolgálat;
 - d) a termőföld mennyiségi védelmére kiterjedően:
első fokon: az illetékes körzeti földhivatal (a fővárosban a Fővárosi Kerületek Földhivatala), több körzeti földhivatal illetékességi területét érintő esetekben a megyei földhivatal (a fővárosban a Fővárosi Földhivatal)
másodfokon: a megyei földhivatal (a fővárosban a Fővárosi Földhivatal), ha első fokon a megyei földhivatal járt el, akkor a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium;
 - e) ásványi nyersanyag védelmére kiterjedően:
első fokon: az illetékes kerületi bányakapitányság
másodfokon: Magyar Bányászati Hivatal;
 - f) földtani közeg védelmére kiterjedően:
első fokon: a Magyar Geológiai Szolgálat illetékes területi hivatala
másodfokon: a Magyar Geológiai Szolgálat Központi Hivatala;
 - g) a természetes gyógytényezők, gyógyhelyek természeti adottságainak védelmére kiterjedően:
első fokon: az Országos Tisztifőorvosi Hivatal Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatósága
másodfokon: Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal;
 - h) kulturális örökség (műemlékvédelem, műemléki területek védelme, nyilvántartott régészeti lelőhelyek) védelmére kiterjedően:
első fokon: a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal illetékes regionális szervezeti egysége
másodfokon: a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke;
 - i) a lakosság életének, életfeltételeinek védelmére kiterjedően:
 - ia) a külön jogszabály szerinti alsó küszöbértéket el nem érő veszélyes anyagot tároló, előállító, felhasználó tevékenységnél:
első fokon: az illetékes megyei katasztrófavédelmi igazgatóság, fővárosban a Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság
másodfokon: a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság,

- ib)* a külön jogszabály szerinti alsó küszöbértéket elérő vagy meghaladó veszélyes anyagot tároló, előállító, felhasználó tevékenységnél:
- első fokon: a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Hatósági Főigazgató-helyettese
- másodfokon: a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Főigazgatója;
- j)* nukleáris biztonságra kiterjedően:
- első fokon: az Országos Atomenergia Hivatal Nukleáris Biztonsági Igazgatósága
- másodfokon: az Országos Atomenergia Hivatal Nukleáris Biztonsági Igazgatósága főigazgatója;
- k)* a településrendezési és építési előírásokkal való összhang tekintetében:
- első fokon: az illetékes kiemelt építésügyi hatóság
- másodfokon: Országos Lakás- és Építésügyi Hivatal;
- l)* az állati anyagok feldolgozása és a nagy létszámú állattartás tekintetében:
- első fokon: az illetékes megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás
- másodfokon: Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium;
- m)* éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályainak létesítése és üzemeltetése tekintetében:
- első fokon: az illetékes területi műszaki biztonsági felügyelőség
- másodfokon: Magyar Műszaki Biztonsági Hivatal;
- n)* az 1. vagy 3. melléklet hatálya alá tartozó, a 18/1998. (VI. 25.) KTM rendeletben meghatározott műszaki infrastruktúra hálózatok és egyedi építmények esetén a területrendezési tervekkel való összhang tekintetében:
- első fokon: az illetékes területi főépítész
- másodfokon: Országos Területfejlesztési Hivatal;
- o)* közutak létesítésének műszaki megvalósíthatósága tekintetében:
- oa)* országos közutak (gyorsforgalmi utak kivételével), valamint a települési önkormányzat tulajdonában lévő helyi közutak esetében
- első fokon: az illetékes megyei közlekedési felügyelet
- másodfokon: a Közlekedési Főfelügyelet
- ob)* a fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő helyi közutak esetében
- első fokon: a Fővárosi Közlekedési Felügyelet
- másodfokon: a Közlekedési Főfelügyelet
- oc)* a fővárosi kerületi önkormányzat tulajdonában lévő helyi közutak esetében
- első fokon: a fővárosi főjegyző
- másodfokon: a Fővárosi Közlekedési Felügyelet;
- p)* vasutak létesítésének műszaki megvalósíthatósága tekintetében:
- pa)* országos közforgalmú vasút esetében
- első fokon: a Központi Közlekedési Felügyelet
- másodfokon: a Közlekedési Főfelügyelet
- pb)* helyi közforgalmú vasút esetén
- első fokon: az illetékes megyei (fővárosi) közlekedési felügyelet
- másodfokon: a Közlekedési Főfelügyelet;
- q)* víziút és kikötő műszaki megvalósíthatósága tekintetében
- első fokon: a Központi Közlekedési Felügyelet
- másodfokon: a Közlekedési Főfelügyelet

**A Kormány
315/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete**

**a gyámhatóságokról, valamint
a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló
149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet
módosításáról**

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 162. §-a (1) bekezdésének *a)*, *b)*, *d)* és *f)* pontjában, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 7. §-ának (1) bekezdésében, valamint a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) módosításáról szóló 1986. évi IV. törvény 39. §-a (1) bekezdésének *a)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

(1) A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 1. §-a (1) bekezdésének *b)* és *c)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E rendelet hatálya kiterjed a gyermekvédelmi és gyámügyi hatósági feladat- és hatáskört gyakorló]

„*b)* az 1. számú mellékletben kijelölt illetékességű városi, valamint fővárosi kerületi, illetve külön törvényben meghatározott kistérség székhelye szerinti községi önkormányzat polgármesteri hivatalának gyermekvédelmi és gyámügyi ügyintézőjére (a továbbiakban: városi gyámhivatal),

c) a megyei, fővárosi szociális és gyámhivatalra [a továbbiakban: megyei gyámhivatal; az *a)*–*c)* pont alattiak a továbbiakban együtt: gyámhatóság].”

(2) A Gyer. 1. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) E rendelet hatálya kiterjed a pártfogó felügyelői szolgálatra és a rendőrségre a megyei gyámhivatalnak a Gyvt. 122. §-ának (3) bekezdése szerinti bűnmegelőzési jelentése tekintetében.”

2. §

A Gyer. 2. §-a a következő *e)* ponttal egészül ki:

[E rendelet alkalmazásában]

„*e)* környezettanulmány (helyzetértékelés): a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 56–57. §-a szerinti helyszíni szemle.”

3. §

A Gyer. 3. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A megyei gyámhivatal feladatait a megyei, fővárosi közigazgatási hivatal gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörrel rendelkező ágazati szakigazgatási szerve látja el. A megyei gyámhivatal szakmai irányítását a szociális ágazatért felelős miniszter – a megyei gyámhivatal vezetője útján – gyakorolja.”

4. §

A Gyer. 5/A. §-ának (5)–(6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A megyei gyámhivatal a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló átfogó értékeléshez évente tájékoztatást kér

a) az Igazságügyi Minisztérium Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálat megyei, fővárosi hivatalától, a megyei, fővárosi rendőr-főkapitányságtól, valamint a jegyzőtől és a gyermekjóléti szolgálatról a gyermekkorú, illetve fiatalok bűnelkövetők számáról, az általuk elkövetett bűncselekményekről, azok okairól,

b) a gyermekjóléti szolgálatról a családgondozás és a védelemben vétel eredményéről.

(6) Az (5) bekezdés szerinti tájékoztatás alapján a megyei gyámhivatal minden év június 30. napjáig az előző évre vonatkozóan a 2. számú mellékletben meghatározott tartalommal jelentést készít, és annak ismertetése céljából megyei értekezletet tart. Az értekezletre meghívja a gyermekjogi képviselőt, az önkormányzatok, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a drogmegelőzés, illetve drogrehabilitációt végző intézmények, a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatok, a gyermekvédelmi intézmények, a közoktatási intézmények, a pártfogó felügyelői szolgálat, a büntetés-végrehajtási intézet, valamint a bűnmegelőzésben és az áldozatvédelemben érintett civil szervezetek képviselőit.”

5. §

A Gyer. 7. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. § A gyámhatósági eljárásban a Ket. és a Gyvt. szabályai, valamint az e rendeletben foglaltak szerint kell eljárni.”

6. §

A Gyer. a következő 7/A–7/B. §-sal és azokat megelőzően a következő alcímekkel egészül ki:

„Ügyfél

7/A. § A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó eljárásokban a Ket. 15. §-ában meghatározottakon túl ügyfélnek minősül,

a) amennyiben a gyámhatóság a feladatkörébe tartozó döntést hoz

- aa) a gyermekjóléti szolgálat vezetője,
- ab) a területi gyermekvédelmi szakszolgálat (a továbbiakban: gyermekvédelmi szakszolgálat) vezetője,
- ac) a gyermekotthon vezetője,
- ad) a gyámként kirendelt nevelőszülő;
- b) az általa kezdeményezett eljárásokban a gyermek-jogi képviselő.

Eljárás az illetékességi területen kívül

7/B. § Az eljáró gyámhatóság az illetékességi területén kívül akkor végezhet eljárási cselekményt, ha a személyes, a vagyoni, a szociális, az egészségügyi, a lakás- és egyéb körülmények közvetlen megismerésétől jobb, illetve gyorsabb eredmény várható, mint a jogsegély alkalmazásától.”

7. §

(1) A Gyer. 8. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A gyámhatóság hivatalból

a) megindíthatja az eljárást, ha azt az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen gyermek kéri, amennyiben ez a gyermek érdekében áll,

b) megindítja az eljárást, ha azt a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálat vagy a Gytv. 17. §-ának (1) bekezdésében meghatározott szerv, személy kezdeményezte.”

(2) A Gyer. 8. §-ának (3) bekezdése a következő mondatral egészül ki:

„A névtelen beadvány alapján indult eljárás hivatalból indult eljárásnak minősül.”

(3) A Gyer. 8. §-a a következő (4)–(7) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A gyámhatósági eljárást az e rendeletben meghatározott ügyekben a korlátozottan cselekvőképes gyermek és a cselekvőképeséget korlátozó gondnokság alá helyezett személy önállóan is megindíthatja.

(5) A gyámhatóság a Ket. 29. §-ának (3) és (9) bekezdésében foglalt értesítési kötelezettségének az eljárás megindításától, illetve a kérelem beérkezésétől számított 8 napon belül tesz eleget.

(6) Az eljárás megindításáról az értesítés mellőzhető, ha a) az a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó intézkedés eredményességét veszélyeztetné [Ket. 29. § (4) bek. a) pont],

b) a gyámhatósági intézkedés fenntartásának szükségességét a gyámhatóság rendszeresen felülvizsgálja (védelembé vétel, családba fogadás, nevelésbe vétel, a gyám és a gondnok számadásával összefüggő ügyek) [Ket. 29. § (4) bek. c) pont].

(7) A gyámhatósági eljárásban hirdetményi és közhírrejtétel útján történő értesítésnek nincs helye.”

8. §

A Gyer. a következő 8/A–8/C. §-sal és azokat megelőzően a következő alcímekkel egészül ki:

„A kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása

8/A. § A gyermek ismételt bántalmazása, elhanyagolása és egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén a kérelmet a Ket. 30. §-ának e) pontjára hivatkozva nem lehet érdemi vizsgálat nélkül elutasítani.

Az eljárás felfüggesztése

8/B. § (1) A gyámhatóság felfüggesztheti az előtte folyó gyámügyi, gyermekvédelmi eljárást, ha az ügy elbírálásához szükséges szakvélemény elkészítése hosszabb időt vesz igénybe.

(2) Az (1) bekezdés szerinti szakértői véleményeket készítő szerv, személy a megkereséstől számított 30 napon belül elkészíti a szakértői véleményt.

(3) A gyámhatósági eljárást az ügyfél kérelmére kizárólag a kapcsolattartással, a családi jogállással, a kiskorú házasságkötésével, az örökbefogadás előtti eljárással, valamint a gyermektartásdíj megelőlegezésével és az otthontemelési támogatás megállapításával kapcsolatos ügyekben lehet felfüggeszteni.

Irat

8/C. § Az örökbefogadási ügyek elbírálásához szükséges iratok, valamint a hatósági, bírósági döntést tartalmazó közokiratok kivételével a gyámhatóság eltekinthet a nem magyar nyelvű irat hiteles magyar fordításának beszerzésétől, ha a gyámhatóság ügyintézője az adott nyelvből államilag elismert, legalább középfokú nyelvvizsgával rendelkezik.”

9. §

A Gyer. 9. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A környezettanulmány (helyzetértékelés) során felvett jegyzőkönyv a Ket. 39. §-a (2) bekezdésében foglaltakon kívül tartalmazza

a) a gyermek

aa) lakóhelyén életvitelszerűen tartózkodó hozzátartozók vagy más személyek elérhetőségére vonatkozó adatokat,

ab) gondozásának, nevelésének szempontjából jelentőséggel bíró, a jegyzőkönyv felvételénél jelenlévő személyek elérhetőségére vonatkozó adatokat,

ac) házi orvosának, védőnőjének, amennyiben óvodai, iskolai nevelésben részesül, a közoktatási intézmény vezetőjének elérhetőségére vonatkozó adatokat,

ad) ügyének szempontjából lényeges megállapításokat, a család körülményeinek értékelését;

b) a gondnoksággal érintett személy

ba) életvitel, gondozása szempontjából jelentőséggel bíró, a jegyzőkönyv felvételénél jelenlévő személyek elérhetőségére vonatkozó adatokat,

bb) háziorvosának, pszichiáter szakorvosának elérhetőségére vonatkozó adatokat,

bc) által igénybe vett szociális intézmény vezetőjének elérhetőségére vonatkozó adatokat,

bd) anyagi és szociális körülményeit,

be) ügyének szempontjából lényeges megállapításokat.”

10. §

A Gyer. 10. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) A kapcsolattartással, a kiskorú házasságkötésének engedélyezésével, az örökbefogadással, a családi jogállással, a szülői ház elhagyásával, a családba fogadással és a gyámsággal, gondnoksággal kapcsolatos jognyilatkozatokat csak személyesen lehet megtenni.”

11. §

(1) A Gyer. 11. §-a (3) bekezdésének *b)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A gyámhatóság nem mellőzheti a gyermek közvetlen meghallgatását.]

„*b)* a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel a korlátozottan cselekvőképes, valamint az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen gyermek személyi és vagyoni ügyében [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 12/D. §],”

(2) A Gyer. 11. §-a a következő (4)–(5) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (4)–(5) bekezdések jelölése (6)–(7) bekezdésre változik:

„(4) Mellőzni lehet a korlátozottan cselekvőképes gyermek, valamint az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen gyermek közvetlen meghallgatását, ha

a) a kifizetés, valamint a gyámi fenntartásos betétből történő pénzfelvétel éves összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát nem haladja meg, és

b) a törvényes képviselőt gyakorló személy hitelt érdemlően bizonyítja a gyermek beleegyezését. A beleegyezés hitelt érdemlő bizonyításának minősül különösen a szülők vagy más törvényes képviselők magánokiratba vagy közokiratba foglalt nyilatkozata a gyermek véleményéről, vagy ha a gyermek írásban maga is kéri a kifizetést, illetve a pénzfelvételt.

(5) A (4) bekezdésben foglaltakat a korlátozottan cselekvőképes személy meghallgatására megfelelően alkalmazni kell.”

12. §

(1) A Gyer. 12. §-át megelőző alcím helyébe a következő alcím lép, egyidejűleg a § a következő (1) bekezdéssel

egészül ki és a jelenlegi (1)–(5) bekezdések jelölése (2)–(6) bekezdésre változik:

„*Ismeretlen személy,*

ismeretlen helyen való távollét

12. § (1) Ismeretlen az a személy, akinek a Gyvt. 5. §-ának *t)* pontjában meghatározott természetes személyazonosító adatai nem vagy csak részben állnak rendelkezésre, és ezek alapján a Belügyminisztérium Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal által (a továbbiakban: a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás szervei), illetőleg a központi idegenrendészeti nyilvántartás adatai szerint nem beazonosítható.”

(2) A Gyer. 12. §-ának – (1) bekezdéssel átszámozott – (4)–(5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az ügyfél személyének és tartózkodási helyének felderítése céljából a gyámhatóság megkeresheti a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás szerveit, valamint – amennyiben szükséges – a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságát.

(5) Az ügyfél ismeretlenségének, illetőleg ismeretlen helyen tartózkodásának tényét az ügy érdemében hozott határozatban meg kell állapítani. A határozatot az ismeretlen személy, illetőleg az ismeretlen helyen tartózkodó személy részére a Ket. 40. §-ának (5) bekezdése szerinti, végzéssel kirendelt ügygondnoknak kell megküldeni.”

13. §

A Gyer. a következő 13/A. §-sal és azt megelőzően a következő alcímmel egészül ki:

„*Az eljárás irataiba való betekintés*

13/A. § A gyámhatóság az iratbetekintési jogot a Ket. 68–69. §-ában foglaltakon kívül a Gyvt. 136. §-ának (5) bekezdésben meghatározott esetben a szülő tekintetében végzéssel korlátozhatja.”

14. §

A Gyer. 14. §-a és az azt megelőző alcím helyébe a következő rendelkezés, illetve alcím lép:

„*A döntés tartalma és közlése*

14. § (1) A döntés rendelkező részének a Ket. 72. §-a (1) bekezdésének *d)* pontjában foglaltakon kívül tartalmaznia kell

a) a gyermeknek, valamint annak a személynek a Gyvt. 5. § *t)* pontja szerinti természetes személyazonosító adatait, akinek képviselőtére gondnokot rendeltek, továbbá – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – akire nézve jogot, illetve kötelezettséget állapítottak meg,

b) a döntés jogkövetkezményeiről való tájékoztatást, a teljesítés elmulasztásának következményeire történő figyelmeztetést,

c) a döntés végrehajtásában, teljesítésében közreműködő szerv megkeresését.

(2) Ha a gyámi vagy gondnoki feladatokat nevelőszülő, gyermekotthon vezetője, illetve olyan személy látja el, akinek ez megbízáson alapuló vagy munkaköri kötelessége, a döntés reá vonatkozóan a nevét, valamint a munkáltató, a megbízó, illetve a nevelőszülői hálózatot fenntartó megnevezését és székhelyét tartalmazza.

(3) Ha a késedelem elháríthatatlan kárral vagy veszéllyel járna, a gyámhatóság a döntést akkor is meghozhatja, ha az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott adatok nem állnak vagy csak részben állnak a rendelkezésére.

(4) Ha a külföldi ügyfél a Ket. 81. §-ának (1) bekezdése szerint kézbesítési meghatalmazott útján kéri a kézbesítést, a gyámhatóság jegyzőkönyvben is nyilatkoztathatja a meghatalmazottat a meghatalmazás elfogadásáról.”

15. §

A Gyer. a következő 14/A. §-sal egészül ki:

„14/A. § A gyámhatóság a Ket. 71. §-ának (3) bekezdése alapján az örökbefogadásra való alkalmasság megállapításával, az otthonteremtési támogatással, a kiskorú házasságkötésének engedélyezésével kapcsolatos ügyekben egyszerűsített határozattal dönthet.”

16. §

A Gyer. 15. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„15. § (1) A kapcsolattartással, a családba fogadással, a nevelésbe vétellel, valamint a gyámsággal és gondnoksággal összefüggő ügyekben a döntés fellebbezéssel nem támadott rendelkezései tekintetében beáll a jogerő.

(2) Minden olyan ügyben, amelyben a döntés más szerv feladatkörét is érinti, vagy a döntés valamely jog érvényesítéséhez, kötelezettség teljesítéséhez, illetőleg eljárás lefolytatásához szükséges, az ügyfelet és a feladatkörében érintett más szervet vagy személyt a döntés részjogerőre, jogerőre emelkedéséről értesíteni kell.

(3) A gyerektartásdíj megelőlegezéséről és az otthonteremtési támogatás megállapításáról szóló határozatban foglaltakat a fellebbezési jogra tekintet nélkül teljesíteni kell, feltéve, ha a fellebbezés az ügyfél javára megállapított egyszeri vagy rendszeres pénzkifizetés összegén felüli többletigényre vonatkozik.”

17. §

A Gyer. a következő 15/A. §-sal és azt megelőzően a következő alcímmel egészül ki:

„Újrafelvételi eljárás

15/A. § Nincs helye újrafelvételi eljárásnak

a) a kiskorú házasságkötésének engedélyezésével,

b) az örökbe fogadhatóvá nyilvánítással, az örökbe fogadás engedélyezésével és felbontásával,

c) az ideiglenes hatályú elhelyezéssel,

d) az ideiglenes gondnok, zárgondnok kirendelésével kapcsolatos ügyekben.”

18. §

A Gyer. 16–17. §-ai és az azokat megelőző alcímek helyébe a következő rendelkezések, illetve alcímek lépnek:

„Végrehajtás

16. § (1) A végrehajtás foganatosításáról – a (2)–(4) bekezdésben, valamint a 19. § (3) bekezdésben foglalt kivétellel – abban az esetben is a foganatosítás helye szerinti települési önkormányzat jegyzője gondoskodik, ha első fokon a városi gyámhivatal járt el.

(2) Az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermeknek a gondozási helyre viteléről a Gyvt. 72. §-ának (1) bekezdése szerinti beutaló szerv gondoskodik.

(3) A kapcsolattartásra vonatkozó döntés foganatosításáról – függetlenül attól, hogy a döntést a bíróság vagy a gyámhivatal hozta – a gyámhivatal gondoskodik.

(4) A gyámhivatal által kiszabott eljárási bírság behajtásáról a kötelezett lakóhelye szerinti települési önkormányzat jegyzője gondoskodik.

Eljárási költség

17. § A gyámhatósági eljárásban közreműködő szakértők díjazására az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló jogszabályban foglaltak az irányadók.”

19. §

A Gyer. a következő 17/A. §-sal és azt megelőzően a következő alcímmel egészül ki:

„Elektronikus ügyintézés

17/A. § A gyámhatósági eljárásban a Ket. 160–162. §-a szerinti elektronikus úton a következő eljárási cselekmények gyakorolhatók:

a) az ügyfél kérelmének, nyilatkozatának, bejelentésének, panaszának, igazolásának előterjesztése,

b) az ügyfél tájékoztatása, hiánypótlásra való felhívása,

c) az idézés és az értesítés.”

20. §

(1) A Gyer. 19. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Amennyiben a gyermeket gondozó személy a (2) bekezdésben foglalt kötelezésnek önként nem tesz eleget, a gyámhivatal a végrehajtás érdekében a Ket. meg-

határozott cselekmény végrehajtására vonatkozó rendelkezései szerint jár el [Ket. 140–142. §].”

(2) A Gyer. 19. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Ha a Csjt. 88. §-ának (3) bekezdésére tekintettel a szülői felügyeleti jog megszüntetéséről szóló ítélet hatálya kihat a később született gyermekekre is, ennek tényét a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésével vagy nevelésbe vételével egyidejűleg a gyámhivatal határozatban állapítja meg, feltéve, hogy a gyermek nem áll a másik szülő szülői felügyelete alatt.”

21. §

A Gyer. 22. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A gyermek végleges külföldre távozása esetén a gyámhivatal tájékoztatja

a) a gyermek törvényes képviselőjét a lakcímváltozásra vonatkozó jogszabályban előírt bejelentési kötelezettségről, továbbá arról, hogy kérheti a kapcsolattartás újraszabályozását,

b) a kapcsolattartásra jogosult szülőt arról, hogy a külföldre költözést követő 3 hónapon belül kérheti a gyámhivataltól a kapcsolattartás szabályozását, újraszabályozását, ha a gyermek a törvényes képviselőjével az Európai Unió valamely tagállamába jogszerűen távozik.”

22. §

A Gyer. 23. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A szülői felügyeletet együttesen gyakorló szülők, valamint a szülő és a gyermek között az életpálya kijelölésével, az iskola megválasztásával, a gyermek taníttatásával kapcsolatban felmerült vitában a gyámhivatal a szülő vagy a gyermek kérelmére dönt. A korlátozottan cselekvőképes gyermek a kérelmet önállóan is előterjesztheti. Kérelem hiányában a gyámhivatal a közoktatási intézmény jelzésére hivatalból jár el.”

23. §

A Gyer. 25. §-a (1) bekezdésének i) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, egyidejűleg a bekezdés a következő m) ponttal egészül ki:

[A szülő jognyilatkozatainak érvényességéhez a gyámhivatal jóváhagyása szükséges, ha a jognyilatkozat]

„i) a gyermek személyes tulajdonát képező, százezer forint értéket meghaladó mértékű ingó és készpénzvagyonát, illetve vagyoni értékű jogát érintő jogügyletre [Ptk. 13. § (1) bek. e) pont],”

„m) a gyermek ingatlantulajdonát érintő közös tulajdon átruházással történő megszüntetésére [Ptk. 13. § (1) bek. c) pont]”
[vonatkozik.]

24. §

A Gyer. 27. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„27. § (1) A kapcsolattartás célja, hogy

a) a gyermek és a 28. § (1) bekezdése szerinti kapcsolattartásra jogosult személyek (a továbbiakban: kapcsolattartásra jogosult) közötti családi kapcsolatot fenntartsa, továbbá

b) a kapcsolattartásra jogosult szülő a gyermek nevelését, fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérje, tőle telhetően segítse.

(2) A kapcsolattartás formái a folyamatos és az időszakos kapcsolattartás.

(3) A folyamatos kapcsolattartás magában foglalja

a) a gyermekkel a gyermek szokásos tartózkodási helyén való személyes találkozást (meglátogatás),

b) a gyermeknek a szokásos tartózkodási helyéről rendszeresen, meghatározott időtartamra – a visszaadás kötelezettségével történő – elvitelét,

c) a gyermekkel személyes érintkezés nélkül történő rendszeres kapcsolattartást, így különösen a levelezést, a telefonkapcsolatot, az ajándékozást, a csomagküldést.

(4) Az időszakos kapcsolattartás magában foglalja a gyermekkel a tanítási szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való huzamos együttlétet.

(5) Az időszakos kapcsolattartás ideje alatt a folyamatos kapcsolattartásnak nincs helye.

(6) A gyermek érdekét veszélyeztető felróható magatartás vagy körülmény hiányában a kapcsolattartásra jogosulttól az elvitel jogát is magában foglaló kapcsolattartás nem vonható meg.

(7) A gyermek elvitelével felmerülő költségek a kapcsolattartásra jogosultat terhelik.”

25. §

A Gyer. 28. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A kapcsolattartás szabályozására, újraszabályozására irányuló kérelmet a korlátozottan cselekvőképes gyermek önállóan is előterjesztheti.”

26. §

A Gyer. 29. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyámhivatal vita esetében a kapcsolattartást bármelyik fél kérelmére szabályozza, illetve újraszabályozza,

kivéve, ha a szülő és a gyermek kapcsolattartásának megállapítása a Csjt. 92. §-ának (5) bekezdése szerint a bíróság hatáskörébe tartozik. A kapcsolattartásról a gyámhivatal, illetve a bíróság a gyermek korának, egészségi állapotának, életkörülményeinek, a felek személyes körülményeinek, valamint az ítélőképessége birtokában levő gyermek véleményének figyelembevételével rendelkezik.”

27. §

A Gyer. 30. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„30. § (1) A gyámhivatal, illetőleg a bíróság a kapcsolattartást elsősorban egyezség létrehozásával – tárgyalás megtartásával – rendezi. Ennek során a gyermeket gondozó szülő, más személy (a továbbiakban: kapcsolattartásra kötelezett) és a kapcsolattartásra jogosult megegyeznek

a) a folyamatos, valamint az időszakos kapcsolattartás gyakoriságáról, időtartamáról,

b) a gyermek átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről, módjáról,

c) a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettségről,

d) az elmaradt kapcsolattartás pótlásának rendjéről,

e) a kapcsolattartás egyéb formáiról.

(2) A gyámhivatalnak és a bíróságnak az egyezség létrehozása során törekednie kell a felek és a korlátozottan cselekvőképes gyermek közötti megegyezésre. Nem lehet az egyezséget jóváhagyni, ha az ellen az ítélőképessége birtokában lévő gyermek kifejezetten tiltakozik.

(3) Az egyezséget a bíróság végzéssel jóváhagyja, a gyámhivatal határozatba foglalja és jóváhagyja, ha az megfelel a gyermek érdekének és a kapcsolattartás céljának. Az egyezség jóváhagyásával egyidejűleg a feleket tájékoztatni kell a 31–33/B. §-okban meghatározott jogkövetkezményekről, valamint arról, hogy a tanítási szünetek időpontjára, illetve tartamára az oktatási miniszternek a tanév rendjét meghatározó rendeletében foglaltak az irányadók.

(4) Egyezség hiányában a gyámhivatal, illetőleg a bíróság – a kapcsolattartás céljának megfelelően – a kapcsolattartásra jogosult és a kapcsolattartásra kötelezett méltányos érdekére, körülményeire, valamint a gyermek korára, egészségi állapotára, tanulmányi előmenetelére tekintettel a gyermek érdekében dönt.

(5) A kapcsolattartás engedélyezése tárgyában hozott határozat rendelkező része a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmazza

a) a kapcsolattartás formáját,

b) a kapcsolattartást akadályozó körülményekről történő előzetes értesítési kötelezettség szabályait,

c) az elmaradt kapcsolattartás pótlásának rendjét,

d) a 31–33/B. §-ban meghatározott jogkövetkezményekről való tájékoztatást.

(6) A gyámhivatal, illetve a bíróság a kapcsolattartás helyszíneként a gyermekjóléti központ vagy a kapcsolat-

tartási ügyeletet működtető gyermekjóléti szolgálat helyiségét is megjelölheti, egyben előírhatja a kapcsolattartásra kötelezett számára a gyermeknek ezen a helyen történő átadását, illetve a kapcsolattartásra jogosult számára a gyermeknek ezen a helyen történő átvételét.”

28. §

(1) A Gyer. 30/B. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyermekvédelmi közvetítői eljárás keretében a felek együttesen jelölik ki a közvetítőt a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Országos Gyermekvédelmi Szakértői Névjegyzékébe vagy az Igazságügyi Minisztérium közvetítői névjegyzékébe felvett közvetítők közül. A névjegyzékek a gyámhivatal, valamint a gyermekjóléti szolgálat hivatali helyiségében tekinthetők meg.”

(2) A Gyer. 30/B. §-a (2) bekezdésének második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A közvetítő az értesítéstől számított három munkanapon belül írásban nyilatkozik a kijelölés elfogadásáról vagy visszautasításáról, valamint a kijelölés elfogadása esetén arról is, hogy nem elfogult, illetve vele szemben a Ket. 42. §-ában meghatározott kizáró okok nem állnak fenn.”

29. §

A Gyer. 31. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyámhivatal, illetve a bíróság a kapcsolattartás szabályozására irányuló kérelmet elutasítja, ha a kapcsolattartásra jogosult a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését súlyosan veszélyeztette, illetőleg a szülő szülői kötelezéseit – a tartási kötelezettség kivételével – önhibájából tartósan nem teljesítette, illetve elhanyagolta, és magatartásán nem változtatott.”

30. §

A Gyer. 32. §-a a következő (1)–(2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (1)–(2) bekezdés jelölése (3)–(4) bekezdésre változik:

„(1) A kapcsolattartás újraszabályozását – ide nem értve a kapcsolattartás korlátozását, szüneteltetését vagy megvonását – a kapcsolattartást rendező határozat jogerőre emelkedésétől számított két éven belül abban az esetben lehet kérni, ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság vagy a gyámhivatal a döntését alapította utóbb lényegesen megváltoztak és a kapcsolattartás újraszabályozása a gyermek érdekeit szolgálja.

(2) A kapcsolattartás újraszabályozása során a bíróság vagy a gyámhivatal a korábban megállapított kapcsolattar-

tás formájának, gyakoriságának, időtartamának, helyének megváltoztatásáról – külön-külön vagy együttesen – is dönthet.”

31. §

A Gyer. a következő 32/A. §-sal és azt megelőzően a következő alcímmel egészül ki:

„Az elmaradt kapcsolattartás pótlása

32/A. § (1) A kapcsolattartást akadályozó körülményekről a felek előzetesen, lehetőleg írásban vagy egyéb igazolható módon tájékoztatják egymást.

(2) A kapcsolattartásra jogosultnak vagy a kapcsolattartásra kötelezettnek fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást pótolni kell, feltéve, hogy a jogosult vagy a kötelezett a kapcsolattartást szabályozó döntésben foglaltak szerint eleget tett előzetes értesítési kötelezettségének, illetve az előre nem látható akadályok felmerülését utólag igazolja. Az elmaradt kapcsolattartás pótlása nem veszélyeztetheti a gyermek egészséges fejlődését.

(3) Nem tekinthető elmaradt kapcsolattartásnak az időszakos kapcsolattartás idejével részben vagy teljesen egybeeső folyamatos kapcsolattartás. Az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás nem pótolható.

(4) Az elmaradt kapcsolattartás pótlásának, függetlenül annak okától, az elmaradt kapcsolattartás kezdőnapjától számított 6 hónapon túl nincs helye.”

32. §

A Gyer. 33. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„33. § (1) Ha a kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartásra kötelezett a kapcsolattartást szabályozó határozatban foglalt kötelezettségének önhibájából nem tesz eleget, a gyámhivatal kérelemre, a kérelem beérkezésétől számított 30 napon belül végzéssel

a) elrendeli a végrehajtást [Ket. 130. § (1) bek.],

b) kötelezi a mulasztó felet a kapcsolattartás meghiúsítása folytán keletkezett igazolt költségek viselésére.

(2) A kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárás megindításának az elmaradt kapcsolattartás kezdőnapjától, illetve a 33/A. § (1) bekezdése szerinti veszélyeztető magatartás tudomásra jutásától számított 30 napon belül van helye. Ha a kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartásra kötelezett a kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmét visszavonja, ugyanannak az elmaradt kapcsolattartásnak a végrehajtására nem indíthat újabb eljárást.

(3) Ha a kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartásra kötelezett a (2) bekezdésben meghatározott határidőn belül önhibáján kívül a végrehajtási eljárást megindítani nem tudja, a Ket. szabályai szerint igazolási kérelmet terjeszthet elő.

(4) A gyámhivatal a végrehajtási eljárás során meghallgatja a másik felet is.

(5) A végrehajtást elrendelő végzés tartalmazza

a) a kapcsolattartásra jogosult, illetve a kapcsolattartásra kötelezett felhívását a jogellenes magatartás megszüntetésére,

b) a jogellenes magatartás fenntartásának jogkövetkezményeire vonatkozó tájékoztatást [33/A. §, Ket. 140. §-a (1) bekezdésének d) pontja],

c) a teljesítés hatánapját,

d) a foganatosítás módját.

(6) A végrehajtást elrendelő végzés ellen fellebbezésnek helye nincs, az ellen a Ket. szabályai szerint végrehajtási kifogás terjeszthető elő.

(7) Ha az (5) bekezdésben foglalt intézkedések nem vezetnek eredményre, a gyámhivatal bírság kiszabásáról intézkedik, feltéve, hogy a végrehajtást elrendelő végzés kézhezvételétől számítva 1 év még nem telt el. Amennyiben a bírságot kiszabó jogerős végzésnek a megadott határidőn belül a kötelezett önkéntesen nem tesz eleget, a behajtásra a Ket. 141. § (3) bekezdése az irányadó. A bírság ismételtelen kiszabható.”

33. §

A Gyer. a következő 33/A–33/B. §-sal egészül ki:

„33/A. § (1) A gyermek fejlődését veszélyezteti, ha a kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartásra kötelezett

a) a gyermeket a másik fél ellen neveli, vagy

b) a kapcsolattartásra vonatkozó jogerős határozatnak szándékosan és ismételtelen nem tesz eleget.

(2) A gyámhivatal a gyermekjóléti szolgálat kapcsolattartási ügyeletének, illetve a gyermekjóléti központnak a közreműködését, a védelembe vétel elrendelését vagy a gyermekvédelmi közvetítői (mediációs) eljárás igénybevételel kezdeményezheti, ha a kapcsolattartás gyakorlása konfliktusokkal jár, folyamatosan akadályokba ütközik, illetve a felek között kommunikációs zavarok állnak fenn.

(3) Amennyiben a kapcsolattartásra kötelezett a gyermeket bizonyíthatóan folyamatosan a kapcsolattartásra jogosult ellen neveli és a kapcsolattartásra vonatkozó határozatnak a végrehajtási intézkedések ellenére sem tesz eleget, a gyámhivatal

a) a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránt pert indíthat, ha az elhelyezés megváltoztatása a kiskorú gyermek érdekében áll,

b) feljelentést tesz a Gyvt. 113. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 195. §-ának (4) bekezdése szerinti kiskorú veszélyeztetése miatt.

33/B. § (1) Ha a kapcsolattartás a 14. életévét betöltött gyermek befolyásmentes, önálló akaratnyilvánítása miatt hiúsul meg, a gyámhivatal – kérelemre – a Ket. 148. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján a végrehajtási eljárást felfüggeszti, feltéve, hogy

a) a felek igénybe veszik a 30/A–30/D. § szerinti gyermekvédelmi közvetítői eljárást, vagy

b) a felek bármelyike kéri a kapcsolattartás újrászabályozását, illetve megszüntetését.

(2) A gyámhivatal végzésben dönt a végrehajtási eljárásnak az (1) bekezdés szerinti felfüggesztéséről, amely ellen fellebbezésnek van helye.

(3) Az eljárás felfüggesztésére

a) az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben a gyermekvédelmi közvetítői eljárás befejezéséig, legfeljebb azonban a közvetítői eljárás megindulását követő 4 hónapig [30/A. § (3) bek.],

b) az (1) bekezdés b) pontja szerinti esetben a kapcsolattartás újrászabályozására, illetve megszüntetésére irányuló eljárás lefolytatásáig kerül sor.

(4) A gyámhivatal a végrehajtási eljárást, amennyiben az (1) bekezdés a) vagy b) pontja szerinti eljárás sikerrel zárul, végzéssel megszünteti.”

34. §

A Gyer. 39. §-ának (1)–(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyermekvédelmi szakszolgálat az általa elvégzett pszichológiai vizsgálat eredményét, a háziorvosi igazolást, az örökbefogadás előtti tanácsadás és felkészítő tanfolyam eredményes elvégzését igazoló iratot és a javaslatát, az ügyfél kérelmével együtt megküldi az örökbe fogadni szándékozó személy lakóhelye szerint – ha az örökbe fogadni szándékozók lakóhelye különböző gyámhivatal illetékességi területén van, a választásuk szerint – illetékes gyámhivatalnak, és erről az örökbe fogadni szándékozó személyt egyidejűleg értesíti.

(2) A gyámhivatal az örökbe fogadni szándékozó személy alkalmassága kérdésében

a) az (1) bekezdésben foglalt, a gyermekvédelmi szakszolgálat által megküldött dokumentumok,

b) környezetanulmány, helyzetértékelés,

c) jövedelmi viszonyra vonatkozó igazolás,

d) az örökbe fogadni szándékozó személy és házastársa meghallgatása, valamint

e) szükség szerint egyéb bizonyítékok alapján dönt.”

35. §

A Gyer. 40. §-a (2) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermeket, kivéve, ha törvényes képviselőt hivatásos gyám látja el, az örökbefogadási eljárás alatt eseti gondnok képviseli, aki jogosult a gyermek nevében az örökbefogadás engedélyezése iránti kérelem benyújtására.”

36. §

A Gyer. 45. §-ának (5) bekezdése a következő d) ponttal egészül ki:

[Nem kell a kötelező gondozásba történő kihelyezésről határozatban rendelkezni, ha]

„d) a hathetesenél fiatalabb, ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermeket az örökbefogadó legalább egy hónapja saját háztartásában gondozza.”

37. §

(1) A Gyer. 49. §-a (2)–(5) bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az örökbefogadásra irányuló szándékot a külföldi állampolgárságú örökbe fogadni szándékozó személy – a (3)–(4) bekezdésben meghatározott kivétellel – a szociális ágazati feladatokat ellátó minisztériumnál (a továbbiakban: Minisztérium) jelenti be.

(3) Ha az örökbe fogadni szándékozó személy állandó lakóhelye külföldön van, az örökbefogadásra irányuló szándékát a magyar külképviselet konzuli tisztviselőjénél (a továbbiakban: konzuli tisztviselő) is bejelentheti, aki azt diplomáciai futárposta útján továbbítja a Minisztériumnak.

(4) Ha a külföldi állampolgárságú örökbe fogadni szándékozó személynek olyan államban van a szokásos tartózkodási helye, amely állam részese a gyermekeknek a nemzetközi örökbefogadások terén való védelméről és az ilyen ügyekben történő együttműködésről szóló, Hágában, 1993. május 29. napján kelt Egyezménynek (a továbbiakban: Hágai Örökbefogadási Egyezmény), örökbefogadás iránti szándékát a szokásos tartózkodási helye szerinti államnak a – Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján – kijelölt Központi Hatóságánál vagy meghatalmazott testületénél jelenti be.

(5) A (4) bekezdés szerinti Központi Hatóság (meghatalmazott testület) az örökbefogadásra irányuló kérelmet a Hágai Örökbefogadási Egyezményben meghatározott dokumentumokkal (jelentéssel) együtt továbbítja a Minisztériumnak mint a Magyar Köztársaság vonatkozásában a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján kijelölt Központi Hatóságnak.”

(2) A Gyer. 49. §-a a következő (6)–(7) bekezdéssel egészül ki:

„(6) A Minisztérium tájékoztatja az örökbe fogadni szándékozó személyt, illetve a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alkalmazása esetén a (4) bekezdés szerinti Központi Hatóságot (meghatalmazott testületet) az örökbe fogadni szándékozó személy nyilvántartásba vételéről.

(7) Abban az esetben, ha az örökbefogadásra irányuló kérelem hiányos, a Minisztérium – a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alkalmazása esetén a (4) bekezdés szerinti Központi Hatóságon (meghatalmazott testületen) keresztül – hiánypótlásra szólítja fel az örökbe fogadni szán-

dékozó személyt. Az örökbe fogadni szándékozó személy a hiánypótlásnak annak kézhezvételétől számított 60 napon belül tehet eleget.”

38. §

A Gyer. 50. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„50. § (1) A külföldi állampolgárságú örökbe fogadni szándékozó személynek – feltéve, hogy nem a Hágai Örökbefogadási Egyezményben részes államban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel – a nyilvántartásba vétele iránti kérelemhez csatolnia kell a 6 hónapnál nem régebben kiállított, és amennyiben nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, a magyar külképviseleti hatóság által felülhitelesített, hiteles magyar nyelvű fordítással ellátott alábbi iratokat:

- a) a lakóhelyén készített helyszíni szemle jegyzőkönyvét,
- b) jövedelemigazolást,
- c) az alkalmasságát igazoló szakvéleményt,
- d) a külföldi állam előzetes elvi engedélyét,
- e) a külföldi állampolgárságot igazoló okiratot,
- f) nyilatkozatot az örökbefogadási szándék indokairól és az örökbefogadandó gyermekre vonatkozó elképzelésekről,
- g) nyilatkozatot, amelyben hozzájárul, hogy természetes személyazonosító adatai és az f) pont szerinti nyilatkozata bekerüljenek az országos nyilvántartásba,
- h) a közvetítő szervezet jogosultságát igazoló okiratot, ha a jelentkezés közvetítő szervezet útján történik.

(2) Amennyiben a kérelem benyújtásától számított 2 éven belül az örökbefogadásra nem került sor, az (1) bekezdésben foglalt eljárást meg kell ismételni. Ha az alkalmasságot igazoló szakvéleménynek és a külföldi állam előzetes elvi engedélyének érvényességi ideje a 2 évet meghaladja, az örökbe fogadni szándékozó személynek csak az (1) bekezdés a) és b) pontjában foglaltakat kell újból benyújtania.

(3) Ha a Minisztérium nyilvántartásában van olyan örökbe fogadható gyermek, akivel a kérelmező várhatóan megfelelő szülő-gyermek kapcsolatot tud kialakítani, a Minisztérium az illetékes gyermekvédelmi szakszolgálat egyetértésével dönt a személyes kapcsolat felvételének lehetőségéről. Több örökbe fogadni szándékozó személy esetén figyelembe kell venni a nyilvántartásba vétel időpontját is.

(4) Ha a személyes kapcsolat felvétele mellett születik döntés, a Minisztérium – a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alkalmazása esetén a 49. § (4) bekezdés szerinti Központi Hatóságon (meghatalmazott testületen) keresztül – tájékoztatja az örökbe fogadni szándékozó személyt

a) a gyermek természetes személyazonosító adatairól, örökbe fogadhatóvá válásának körülményeiről, szociális, családi és egészségügyi körülményeiről, valamint különleges szükségleteiről;

b) a gyermek gondozási helyéről;

c) hogy a tájékoztatás kézhezvételét követő 30 napon belül nyilatkoznia kell arról, hogy

ca) a gyermeket örökbe kívánja-e fogadni,

cb) a gyermekkel való személyes kapcsolat felvétele céljából várhatóan mikor tartózkodik Magyarországon.

(5) Ha az örökbe fogadni szándékozó személy úgy nyilatkozik, hogy a gyermeket örökbe kívánja fogadni és vele a kapcsolatot fel kívánja venni, erről a Minisztérium haladéktalanul tájékoztatja az eljárni illetékes gyámhivatalt, valamint a gyermekkel való személyes kapcsolat felvételének megszervezése érdekében a gyermekvédelmi szakszolgálatot.

(6) A Minisztérium az (5) bekezdés szerinti esetben haladéktalanul megküldi az eljárni illetékes gyámhivatalnak az (1) bekezdésben meghatározott iratokat, valamint az igazolást arról, hogy a gyermeknek a Magyarországon történő örökbefogadását nem kezdeményezték, illetve az örökbefogadásra tett intézkedések nem vezettek eredményre.

(7) A személyes kapcsolatfelvételt követő 8 napon belül a gyermekvédelmi szakszolgálat döntéshozatal céljából megküldi a gyámhivatalnak a gyermekre vonatkozó igazolásokat, szakvéleményeket, továbbá a Csjt. 48. §-ának (2) bekezdésében meghatározott kötelező gondozásra vonatkozó javaslatát.”

39. §

(1) A Gyer. 51. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (2)–(4) bekezdések jelölése (3)–(5) bekezdésre változik:

„(2) A gyámhivatal a kötelező gondozásba történő kihelyezést elrendelő határozatában a gondozási idő számításánál figyelembe veszi a tényleges gondozás kezdő időpontját.”

(2) A Gyer. 51. §-ának – (1) bekezdéssel átszámozott – (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az (1) bekezdésben meghatározottakkal egyidejűleg a gyámhivatal megkeresi a gyermekvédelmi szakszolgálatot a kihelyezett gyermek gondozásának, a szülő-gyermek kapcsolat alakulásának, a gyermek családba való beilleszkedésének figyelemmel kísérése céljából. A gyermekvédelmi szakszolgálat a gondozásba történő kihelyezést követő 15, indokolt esetben 30 napon belül szakvéleményét és az örökbefogadásra vonatkozó javaslatot megküldi a gyámhivatalnak.”

40. §

A Gyer. 52. §-a (1) bekezdésének bevezető mondata és c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„A gyámhivatal a külföldi állampolgárságú gyermek örökbefogadására irányuló kérelem elbírálása előtt – felté-

ve, hogy az örökbe fogadni kívánt gyermek szokásos tartózkodási helye nem a Hágai Örökbefogadási Egyezményben részes államok valamelyikében van – a gyermek személyes jogának figyelembevételével”

„c) megkeresi a gyermekvédelmi szakszolgálatot az 51. § (3) bekezdésében foglalt szakvélemény elkészítése érdekében.”

41. §

A Gyer. a következő 52/A–52/B. §-sal és az 52/B. §-t megelőzően a következő alcímmel egészül ki:

„52/A. § (1) Ha a magyar állampolgárságú örökbe fogadni szándékozó személy a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján, annak valamely részes államában szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermeket kíván örökbe fogadni, örökbefogadás iránti szándékát a Minisztériumnak mint a Magyar Köztársaság vonatkozásában a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján kijelölt Központi Hatóságnak jelenti be.

(2) A Minisztérium mint a Magyar Köztársaság vonatkozásában a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján kijelölt Központi Hatóság elkészíti a Hágai Örökbefogadási Egyezményben meghatározott jelentést és megküldi a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti államnak a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján kijelölt Központi Hatóságához vagy meghatalmazott testületéhez. Az eljárásra egyebekben a Hágai Örökbefogadási Egyezményben foglaltak az irányadók.

A Hágai Örökbefogadási Egyezményben meghatározott központi hatósági feladatok ellátása

52/B. § (1) A Minisztérium mint a Magyar Köztársaság vonatkozásában a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján kijelölt Központi Hatóság az örökbefogadás engedélyezését követően kiadja a Hágai Örökbefogadási Egyezmény 23. Cikkében meghatározott igazolást.

(2) A Minisztérium mint a Magyar Köztársaság vonatkozásában a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján kijelölt Központi Hatóság annak érdekében, hogy a Hágai Örökbefogadási Egyezményben részes más állam megkeresésére tájékoztatást tudjon adni a külföldi állampolgárságú gyermeknek a magyarországi örökbefogadását követő helyzetéről, megkeresi az örökbefogadó állandó lakóhelye szerint illetékes gyermekvédelmi szakszolgálatot. A gyermekvédelmi szakszolgálat jelentést készít az örökbefogadott gyermek életkörülményeiről, helyzetéről. A jelentés elkészítésére első alkalommal az örökbefogadást követő 2 hónapon belül, majd az örökbefogadástól számított 1 év elteltével kerül sor.

(3) A Minisztérium mint a Magyar Köztársaság vonatkozásában a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján kijelölt Központi Hatóság az örökbefogadott gyermek helyzetéről, életkörülményeiről való tájékozódás érdeké-

ben első alkalommal az örökbefogadást követő 2 hónapon belül, majd az örökbefogadástól számított 1 év elteltével jelentést kér a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti államnak a Hágai Örökbefogadási Egyezményben kijelölt Központi Hatóságától (meghatalmazott testületétől).

(4) Ha a Hágai Örökbefogadási Egyezményben részes más államtól érkezik jelentés az örökbefogadott gyermek helyzetéről, azt a Minisztérium mint a Magyar Köztársaság vonatkozásában a Hágai Örökbefogadási Egyezmény alapján kijelölt Központi Hatóság haladéktalanul továbbítja a Magyarországon lefolytatott örökbefogadási eljárásban részt vett gyermekvédelmi szakszolgálatnak.”

42. §

A Gyer. 56. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A gyámhatóság a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételekor vizsgálja az anya családi állapotát és az anya volt férje tekintetében esetleg fennálló apasági vélelmet. A hajadon családi állapotot hatósági bizonyítvánnyal kell igazolni, ha ezen adat a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból nem állapítható meg.”

43. §

A Gyer. 58. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a gyermek törvényes képviselője nem biztosított, de az apai elismerő nyilatkozat teljes hatályúvá válásához a feltételek egyébként fennállnak, a nyilatkozatot felvevő szerv, személy [Csjt. 37. § (5) bek.] – a gyámhatóság kivételével – eseti gondnok kirendelése iránt megkeresi az illetékes jegyzőt.”

44. §

A Gyer. 59. §-ának (1) bekezdése a következő mondatlal egészül ki:

„Szakorvosi bizonyítványként a szakorvos által kiállított terhesgondozási könyv is elfogadható, amennyiben tartalmazza a fogamzás és a szülés feltételezett időpontját.”

45. §

A Gyer. 62. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a gyámhivatal az anyakönyvvezetőtől vagy más szervtől, személytől ismeretlen szülőktől származó gyermekről értesül, a gyermek törvényes képviselőjével és anyakönyvvezetésével kapcsolatos eljárást hivatalból folytatja le.”

46. §

A Gyer. VIII. fejezete helyébe a következő fejezet lép:

„VIII. Fejezet

*A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való
jogosultság*

65. § (1) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (a továbbiakban: rendszeres kedvezmény) megállapítása iránti kérelemhez csatolni kell

a) a 3. számú melléklet szerinti nyilatkozatot a megfelelő igazolásokkal együtt,

b) a gyermek elhelyezése vagy ideiglenes hatályú elhelyezése, valamint a gyámrendelés tárgyában hozott bírósági, illetve gyámhatósági határozatot, továbbá a 18. § (2) bekezdésében meghatározott jegyzőkönyvet,

c) a Gyvt. 19. §-a (2) bekezdésének aa) alpontjában szabályozott egyedülálló kérelmező esetén az egyedülállóság tényére vonatkozó nyilatkozatot,

d) a Gyvt. 19. §-a (2) bekezdésének ab) alpontjában szabályozott esetben a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek egészségi állapotára vonatkozó igazolást,

e) a Gyvt. 20. §-ának (3) bekezdésében szabályozott esetben az oktatási intézmény igazolását a nappali oktatás munkarendje szerint fennálló tanulói vagy hallgatói jogviszonyról,

f) a Gyvt. 20. §-ának (4) bekezdésében szabályozott esetben a házassági anyakönyv másolatát.

(2) A kérelem beadásának napja a kérelem átvételének, illetve ha a kérelmet posta útján terjesztették elő a kérelem postára adásának igazolt napja. Amennyiben a rendszeres kedvezményre vonatkozó igényt nem formanyomtatványon nyújtják be, úgy a kérelem benyújtása napjának az írásbeli kérelem benyújtásának igazolt napját kell tekinteni, feltéve, hogy a formanyomtatványon történő utólagos bejelentés megtörténik.

(3) A rendszeres kedvezmény igénylése szempontjából egyedülálló az a személy, aki hajadon, nőtlen, özvegy, elvált, házastársától külön él és nincs élettársa.

(4) Az egy főre jutó havi jövedelem számításánál a közös háztartásban élő közeli hozzátartozók tényleges nettó összjövedelmét csökkenteni kell a támogatást kérő és házastársa által, bírósági határozat alapján eltartott rokon részére teljesített tartásdíj összegével.

(5) Ha a települési önkormányzat jegyzője vitatja a nyilatkozat

a) ingatlanra vonatkozó becsült forgalmi értékét, az ingatlan fekvése szerinti illetékhivatalnál az ingatlan forgalmi értékének megállapítása iránt intézkedik,

b) járműre vonatkozó becsült forgalmi értékét, akkor az értéket a jármű forgalmi adóval csökkentett belföldi fogyasztói árának és használatára mértékének figyelembevételével állapítja meg.

66. § (1) A Gyvt. 19. §-a (4) bekezdésének alkalmazásánál figyelembe kell venni a támogatást kérő szülővel közös

háztartásban élő valamennyi vér szerinti és örökbefogadott gyermeket, valamint a házastárs gyermekeit [az a)–b) pont alattiak a továbbiakban együtt: gyermek].

(2) A támogatást kérővel közös háztartásban élő gyermekként kell figyelembe venni azt a gyermeket is, aki

a) átmenetileg tartózkodik a háztartáson kívül, így különösen diáktothonban, kollégiumban, kórházban, hetes otthonban,

b) 30 napot meg nem haladóan átmeneti gondozásban részesül.

(3) A családba fogadott vagy harmadik személynél elhelyezett gyámság alatt álló gyermek a jövedelemszámítás szempontjából nem tekinthető a támogatást kérővel közös háztartásban élő közeli hozzátartozónak. A reá nézve igényelt támogatás megállapításánál a gyermek megélhetését szolgáló juttatásokat kell figyelembe venni [Csjt. 104. § (1) bek.].

67. § (1) Ha a felsőfokú iskola nappali tagozatán tanuló nagykorúvá vált gyermek a rendszeres kedvezményre való jogosultság időtartama alatt házasságot kötött, a rendszeres kedvezmény feltételeit a települési önkormányzat jegyzője soron kívül felülvizsgálja.

(2) A felülvizsgálat során a nagykorú gyermek felhívására benyújtja a házasságkötése szerinti új családjára vonatkozó, a 65. § (1) bekezdésében, továbbá a 3. számú mellékletben szabályozott nyilatkozatokat, igazolásokat.

(3) Ha a felülvizsgálat eredményeképpen a települési önkormányzat jegyzője azt állapítja meg, hogy a rendszeres kedvezmény megállapításának feltételei nem állnak fenn, a rendszeres kedvezményre való jogosultság megszüntetéséről határozattal dönt.

Egyszeri támogatás

68. § (1) A települési önkormányzat jegyzője a Gyvt. 20/A. §-ában meghatározott egyszeri támogatást azon gyermek után folyósítja, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév július 1-jén fennáll. Az egyszeri támogatás folyósításáról nem kell határozatot hozni, illetve végzést kibocsátani.

(2) A települési önkormányzat jegyzője a 4. számú melléklet szerinti adatlapon a tárgyév július 10-éig értesíti a Magyar Államkincstár illetékes Területi Igazgatóságát – a fővárosban és Pest megyében a Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatóságát (a továbbiakban együtt: Igazgatóság) – a Gyvt. 20/A. §-a alapján megállapított egyszeri támogatás összegéről.

(3) Az Igazgatóság a beérkezett adatokat összesíti, és az összesített adatokat a tárgyév július 15-éig megyénként, településsoros bontásban megküldi a Belügyminisztérium részére. A Belügyminisztérium az összesített adatokat soron kívül megküldi a Minisztériumnak.

(4) A Minisztérium a tárgyév július 18-áig rendelkezik a Magyar Államkincstár felé a 4. számú melléklet szerint igényelt támogatásoknak a települési önkormányzatok részére történő átutalásáról.”

47. §

A Gyer. 69. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:
 „(6) A Gyvt. 4. §-a (1) bekezdésének *b)* pontja szerinti személy kérelméhez a (4) bekezdésben meghatározottakon túl csatolni kell

a) a tartózkodási engedély másolatát,
b) a tartózkodás jogcímét igazoló egyéb iratokat (igazolást a munkaviszony, tanulói jogviszony fennállásáról),

c) a rokoni kapcsolatot igazoló irat másolatát, amennyiben a kérelmező hozzátartozóként válik jogosulttá az ellátásra.”

48. §

(1) A Gyer. 70. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyámhivatalnak meg kell győződnie a gyermektartásdíj átmeneti – a kérelem benyújtását közvetlenül megelőző legalább 6 havi – behajthatatlanságáról.”

(2) A Gyer. 70. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A gyermektartásdíj megelőlegezésére – az (5) bekezdésben foglalt kivétellel – akkor kerülhet sor, ha a jogosult kérte a bírósági határozatban megállapított gyermektartásdíj bírósági végrehajtását, és]

„*a)* a kötelezett munkabérére, más rendszeres jövedelmére, illetve egyéb vagyonára vezetett végrehajtás eredménytelen volt, vagy a végrehajtás szünetel,”

(3) A Gyer. 70. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Amennyiben a jogosult a már megelőlegezett gyermektartásdíj folyósításának további, legfeljebb 3 évre történő ismételt elrendelését kéri, azt a tényt, hogy a Gyvt. 24. §-ának (1) bekezdésében foglalt kizáró feltétel nem áll fenn, a kötelezett lakóhelye szerinti jegyző által végzett, a megelőlegezett gyermektartásdíj adók módjára történő behajtásának teljes vagy részbeni eredményességét tanúsító irattal kell igazolni. Az iratot a gyámhivatal szerzi be.”

(4) A Gyer. 70. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) Ha a jövedelemszámításnál nem forintban megszerzett jövedelmet is figyelembe kell venni, az átszámítás a kérelem benyújtásának napján érvényes, a Magyar Nemzeti Bank által közzétett hivatalos devizaárfolyamon történik.”

49. §

A Gyer. 72. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„72. § A gyámhivatal az eljárás megindításáról szóló értesítésében [8. § (5) bek.] felhívja a gyermektartásdíj fize-

tésére kötelezett személyt a tartásdíj haladéktalan megfizetésére, valamint az erre vonatkozó nyilatkozattételre. A kötelezettet figyelmeztetni kell a Gyvt. 24. §-ának (8) bekezdésében foglalt következményekre.”

50. §

A Gyer. 73. §-ának (1) bekezdése a következő *g)* ponttal egészül ki:

[A gyermektartásdíj megelőlegezését elrendelő határozat rendelkező részének a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmaznia kell]

„*g)* rendelkezt a megelőlegezett gyermektartásdíjnak a kérelem benyújtása napjától a határozat jogerőre emelkedésének napjáig terjedő időszakra vonatkozó összegű kifizetéséről.”

51. §

A Gyer. 87. §-a a következő *h)* ponttal egészül ki:

[A védelembe vételről szóló határozat rendelkező része a 14. §-ban meghatározottakon kívül tartalmazza]

„*h)* a kirendelt családgondozó, a korlátozottan cselekvőképes gyermek, a szülő vagy más törvényes képviselő tájékoztatását arról, hogy bármikor kezdeményezhetik a védelembe vétel felülvizsgálatát.”

52. §

A Gyer. 88. §-ának (1) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„A kirendelt családgondozó szükség szerint, de legalább évente írásban tájékoztatja a gyámhatóságot a családgondozás eredményéről.”

53. §

A Gyer. 93. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi rendelkezés jelölése (1) bekezdésre változik:

„(2) A családba fogadással egyidejűleg a gyámhivatal értesíti a családi pótlékot folyósító szervet, továbbá a gyermeket ellátó védőnőt a gyám kirendeléséről.”

54. §

A Gyer. 95. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozza
a) a gyermek súlyos veszélyeztetettsége,

b) a gyermek által tanúsított olyan magatartás, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, szellemi, értelmi, érzelmi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat,

c) a bíróság szülői felügyeletet megszüntető határozata, amennyiben annak hatálya a később született gyermekre is kihat,

d) a szülő gyermekének ismeretlen személy általi örökbefogadásához való hozzájárulása.”

55. §

(1) A Gyer. 97. §-a (3) bekezdésének bevezető mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Ha a gyámhivatal dönt a különélő másik szülőnél vagy harmadik személynél történő ideiglenes hatályú elhelyezésről, és ezzel egyidejűleg a gyermek elhelyezése vagy elhelyezésének megváltoztatása iránt pert indít, a határozat rendelkező része a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmazza”

(2) A Gyer. 97. §-a a következő (4)–(6) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Ha a szülő gyermekének ismeretlen személy általi örökbefogadásához járul hozzá, az ideiglenes hatályú elhelyezésről szóló határozat a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmazza

a) a szülői felügyeleti jog szünetelésének vagy megszüntetésének megállapítását,

b) a hivatásos gyám kirendelését,

c) az ideiglenes hatályú elhelyezés kezdő időpontját,

d) a gyermeknek a gondozási helyre való viteléről való döntést,

e) az azonnali végrehajthatóság kimondását.

(5) Ha a szülő hozzájárul gyermeke ismeretlen személy általi örökbefogadásához, és a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésére a leendő örökbefogadó szülőnél kerül sor, a gyámhivatal határozatában a szülőt csak szülői felügyeleti joga szüneteléséről vagy megszűnéséről, valamint a gyermek kötelező gondozásba történő kihelyezésének tényéről értesíti.

(6) Az ideiglenes hatályú elhelyezéssel egyidejűleg a gyámhivatal értesíti a családi pótlékot folyósító szervet, továbbá a gyermeket ellátó védőnőt a gondozási hely megváltoztatásáról és az esetleges gyámrendelésről.”

56. §

A Gyer. 102. §-a (1) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az átmeneti nevelésbe vételt elrendelő határozat rendelkező része a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmazza]

„a) a gyermek különleges vagy speciális ellátása szükségességének tényét, a gondozási hely meghatározását, valamint, ha indokolt, tartózkodási helyének kijelölését [Gyvt. 83. § (6) bek.],”

57. §

A Gyer. 103. §-a a következő (4)–(5) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (4) bekezdés jelölése (6) bekezdésre változik:

„(4) Ha a megyei (fővárosi) gyermekvédelmi szakértői bizottság a Minisztérium speciális gyermekotthonában történő elhelyezésre tesz javaslatot, egyidejűleg felkéri az országos gyermekvédelmi szakértői bizottságot a szakvélemény elkészítésére.

(5) Ha az érdemi határozat elleni fellebbezésben a megyei (fővárosi) gyermekvédelmi szakértői bizottság szakvéleményének felülvizsgálatát kérték, a megyei gyámhivatal a szakvélemény felülvizsgálata érdekében megkeresi az országos gyermekvédelmi szakértői bizottságot.”

58. §

A Gyer. 105/A. §-a a következő (11) bekezdéssel egészül ki:

„(11) Ha a gondozási hely megváltoztatása során az illetékes gyermekvédelmi szakszolgálatok között vita merül fel, a gyámhivatal a gyermekvédelmi szakszolgálatok gondozási helyre tett javaslata, valamint a fenntartók véleménye alapján, a 103–105. §-ban foglaltak szerint dönt a gondozási hely fenntartásáról vagy megváltoztatásáról.”

59. §

A Gyer. 109. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Ha a gyámhivatal illetékessége a gyermek lakóhelyének megváltozása miatt változik meg, erről az újonnan illetékes gyámhivatal értesíti az (1) bekezdésben felsorolt szerveket, valamint személyeket, és indokolt esetben elvégzi a felülvizsgálatot.”

60. §

A Gyer. 110. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha a gyámhivatal a nagykorúvá válással egyidejűleg a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyező személy részére vagyonkezelői joggal felruházott

gondnokot rendel vagy vagyonára zárlatot rendel el, a vagyonkezelő gyámot végszámadásának a gyámhivatalhoz történő benyújtására kötelezi.”

61. §

A Gyer. 121. §-ának (1) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„Az utógondozás a fiatal felnőtt 24. életének betöltéséig bármikor, akár ismételten is elrendelhető, kivéve, ha a korábbi utógondozás megszüntetésére a 122. § (2) bekezdésének d) pontjában foglaltak miatt került sor.”

62. §

(1) A Gyer. 122. §-ának (2) bekezdése a következő c)–d) ponttal egészül ki:

[A gyámhivatal az utógondozást megszünteti, ha]

„c) azt a fiatal felnőtt kéri, kivéve, ha utógondozói ellátásban vagy otthonteremtési támogatásban részesül,

d) a fiatal felnőtt az utógondozóval önhibájából legalább három hónapja nem működik együtt.”

(2) A Gyer. 122. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Megszűnik az utógondozás

a) a fiatal felnőtt 24. életének betöltésével,

b) az utógondozói ellátás megszűnésével,

c) az otthonteremtési támogatással való elszámolással.”

63. §

(1) A Gyer. 125. §-ának c) pontja a következő ce) alponttal egészül ki:

[Az utógondozói ellátásról szóló határozat rendelkező része a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmazza

c) a fiatal felnőtt számára meghatározott magatartási szabályokat, így különösen:]

„ce) az utógondozóval való együttműködési kötelezettségre történő felhívást.”

(2) A Gyer. 125. §-a a következő f) ponttal egészül ki:

[Az utógondozói ellátásról szóló határozat rendelkező része a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmazza]

„f) az utógondozás elrendelését.”

64. §

A Gyer. 130. §-ának (1) bekezdése a következő d) ponttal egészül ki:

[A gyámrendelő határozat rendelkező része a 14. §-ban foglaltakon kívül tartalmazza:]

„d) vagyonkezelésre jogosult gyám esetén a 158. § (1) bekezdése szerinti számadás gyámhivatalhoz történő benyújtásának időpontját.”

65. §

A Gyer. 134. §-a (6) bekezdésének c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Gondnokul nem rendelhető ki]

„c) aki a gondnoklattal tartási, életjáradéki vagy öröklési szerződést kötött, valamint ezen személyek közeli hozzátartozója [Ptk. 685. § b) pont].”

66. §

A Gyer. 134/A. §-ának (1) bekezdése a következő h) ponttal egészül ki:

[A gondnokrendelő határozat rendelkező része a 14. §-ban foglaltakon túl tartalmazza]

„h) vagyonkezelésre jogosult gondnok esetén a 158. § (1) bekezdése szerinti számadás gyámhivatalhoz történő benyújtásának időpontját.”

67. §

A Gyer. 137. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A gyámhatóság az ügygondnok kirendeléséről szóló határozatot 30 napon belül hozza meg.”

68. §

A Gyer. 139. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén a gyámhivatal 30 napon belül a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezendő személy vagyonára végzéssel zárlatot rendel el, és ezzel egyidejűleg zárgondnokot rendel.”

69. §

A Gyer. 147. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek törvényes képviselőjét nevelőszülő, hivatásos gyám vagy a gyermekotthon vezetője látja el, a pénzt a vagyonkezeléssel felruházott törvényes képviselő székhelye szerint illetékes hitelintézetnél nyitott gyámhatósági fenntartásos betétben kell elhelyezni.”

70. §

A Gyer. 153. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A gyámhivatal az ügyfél kérelmére az (1)–(2) bekezdésben foglalt esetben beszerzi az ingatlan 15 napnál nem régebbi tulajdoni lapjának másolatát.”

71. §

A Gyer. 154. §-ának (3)–(4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha a felek megállapodása szerint a vevő a vételárat több részletben fizetheti meg, a gyámhivatal a jognyilatkozatot akkor hagyja jóvá, ha

a) a tulajdonjogot – a vételár utolsó részlete kifizetésének időpontjáig – fenntartással ruházták át, vagy

b) a kötelezettség biztosítására zálogszerződést kötnek, vagy

c) a szerződés teljesítését készfizető kezes biztosítja, vagy

d) a vételárhoz kölcsönt nyújtó hitelintézet a kölcsön folyósítására – egyéb feltételek nélkül – kötelezettséget vállal.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott esetben a szerződés akkor látható el záradékkal, ha a kézi zálogról vagy az elzálogosított követelésről, jogról kiállított okiratot, valamint a kötelezettséget vállaló nyilatkozat eredeti példányát a gyámhivatalnál letétbe helyezték, továbbá kezesség esetén, ha a kezes igazolja, hogy a keresete, jövedelme a kiélegetéshez megfelelő biztosítékkal szolgál.”

72. §

A Gyer. 158. §-ának (1)–(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A vagyonkezelésre jogosult gyám és gondnok az előző évre vonatkozó számadást minden évben annak a hónapnak a 15. napjáig nyújtja be a gyámhivatalhoz, amelyik hónapban a kirendelésről szóló határozat jogerőre emelkedett.

(2) A számadás alapját a leltár és a vagyonkezelést átadó határozat, tartalmát a bevételek és a kiadások képezik.”

73. §

(1) A Gyer. 160. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A gyámhivatal által kirendelt, vagyonkezelésre jogosult gyám, gondnok a vagyonkezelői joga megszűnését, illetve a hagyatéki eljárás jogerős befejezését követő

15 napon belül a vagyon állagára vonatkozó számadást (végszámadást) terjeszt elő.”

(2) A Gyer. 160. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) A gyámhivatal 15 napon belül dönt a gyám és a gondnok végszámadásának elfogadásáról.”

74. §

A Gyer. 161. §-a (3) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Ha a számadás alapján a gyámhivatal hiányt vagy indokolatlan kiadást, illetve a nem megfelelő gazdálkodás eredményeképpen kárt állapít meg, a számadásra kötelezett személyt felhívja, hogy az okozott kár összegét a felhívás kézhezvételét követő 8 napon belül a betétbe fizesse be.”

75. §

A Gyer. 165. §-ának (1)–(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyámhatóság a külföldre irányuló megkeresését vagy a külföldi hatóság megkeresésére küldött válaszát

a) a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet hatálya alá tartozó ügyekben közvetlenül küldi meg az Európai Unió tagállamainak bíróságai vagy más hatóságai részére,

b) az a) pont alá nem tartozó esetben felettes szerve útján – a Minisztérium közreműködésével – juttatja el a címzettnek.

(2) A megkeresés (válasz) mellékleteként, amennyiben szükséges, meg kell küldeni az abban foglalt megállapításokat alátámasztó iratokat, így különösen a jegyzőkönyvet és a környezettanulmányt. A gyámhatóság, ha európai közösségi rendelet vagy nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik, eltekinthet az iratok hiteles fordításától, azokat ügyintézője vagy fordítói engedéllyel rendelkező személy által elkészített fordítással ellátva is továbbíthatja.”

76. §

A Gyer. a következő 166–166/A. §-sal és azokat megelőzően a következő alcímmel egészül ki:

„A szülői felelősségre vonatkozó igény érvényesítése

166. § (1) A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve a 1347/2000/EK ren-

delet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 2201/2003/EK rendelet) 41. cikke szerinti láthatási ügyekben hozott, igazolással ellátott külföldi határozat (bíróági vagy más hatósági egyezség) alapján a végrehajtást a kötelezett vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye szerint illetékes elsőfokú gyámhivatal fogatosítja.

(2) Ha az (1) bekezdésben meghatározott végrehajtási kérelmet a Minisztériumhoz mint a Magyar Köztársaság vonatkozásában a 2201/2003/EK rendelet alapján kijelölt Központi Hatósághoz nyújtják be, azt a Minisztérium továbbítja az illetékes első fokú gyámhivatalhoz. A kérelemhez csatolni kell a 2201/2003/EK rendelet III. melléklet 12. pontjában foglaltak hiteles fordítását.

166/A. § (1) Az első fokon eljáró gyámhivatal hivatalból vagy kérelemre a 2201/2003/EK rendelet 41. cikkében foglaltaknak megfelelően kiállítja a 2201/2003/EK rendelet III. melléklete szerinti, a láthatási joggal kapcsolatban hozott határozatokra vonatkozó igazolást.

(2) Az első fokon eljáró gyámhivatal kérelemre kiállítja a 2201/2003/EK rendelet II. melléklete szerinti, a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott határozatokra vonatkozó igazolást.

(3) Az igazolást ugyanarra a határozatra nézve több alkalommal is ki lehet állítani. A gyámhivatal a 2201/2003/EK rendelet 43. cikke alapján az igazolást név-, szám- vagy más elírás, illetve számítási hiba esetén kijavítja (helyesbíti)."

77. §

A Gyer. 1–8. számú mellékletei helyébe e rendelet 1–8. számú mellékletei lépnek.

78. §

(1) Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba azzal, hogy a Gyer. – e rendelet 72. §-ával megállapított – 158. §-ának (1) bekezdését első alkalommal a 2006. évre vonatkozó számadásokra kell alkalmazni.

(2) A települési önkormányzat képviselő-testülete a rendszeres gyermekvédelmi támogatásra való jogosultságnak a – családtámogatási rendszer átalakításáról szóló 2005. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Cstá. tv.) 28. §-ának (8)–(10) bekezdésében meghatározott időpontokra figyelemmel történő – megszűnéséről a Ket. 71. §-ának értelmében meghozott határozatával egyidejűleg a települési önkormányzat jegyzője tájékoztatja az érintett személyt arról, hogy

a) amennyiben a Cstá. tv. 28. §-ának (11) bekezdésében meghatározott feltételek fennállnak, 2006. június

30-áig a törvény erejénél fogva rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultnak tekintendő,

b) 2006. július 1-jétől akkor jogosult továbbra is, megszakítás nélkül a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha 2006. július 1-jét megelőzően benyújtja rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága megállapítása iránti kérelmét.

(3) Ha a Cstá. tv. 28. §-ának (9)–(10) bekezdése alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete továbbfolyósítja a rendszeres gyermekvédelmi támogatást, erről nem kell határozatot hozni, illetve végzést kibocsátani. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásnak a Cstá. tv. 28. §-ának (9)–(10) bekezdése alapján történő továbbfolyósítása, illetve megállapítása során a Gyer. 2005. december 31-én hatályos rendelkezéseit kell alkalmazni. A rendszeres gyermekvédelmi támogatás címén igénybe vehető előleg igénylése a Gyer. 2005. december 31-én hatályos 3. számú melléklete szerinti adatlapon történik.

(4) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a Gyer.

a) 1. §-ának (3) bekezdésében a „továbbá” szövegrész,

b) 62. §-ának (2) bekezdése,

c) 70. §-ának (3) bekezdése,

d) 71. §-ának (1) bekezdésében az „, illetve a Gyvt. 22. §-a (5) bekezdésének e) pontjában foglalt adatok” szövegrész,

e) 77. §-ának (2) bekezdése,

f) 102. §-ának (4) bekezdésében „a rendszeres gyermekvédelmi támogatást” szövegrész,

g) 105/A. §-ának (4) bekezdése,

h) 153. §-a (1) bekezdésének c) pontja.

(5) A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról rendelkező 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdése a következő utolsó mondatral egészül ki:

„A Magyar Államkincstár és területi szervei vonatkozásában a családtámogatási ellátásokkal kapcsolatos eljárási cselekmények elektronikus ügyintézés keretében 2007. január 1-jétől gyakorolhatók.”

(6) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a Gyer.

1. 5. §-ának (3) bekezdésében „az egészségügyi, szociális és családügyi minisztter” szövegrész helyébe „a szociális ágazatért felelős minisztter” szövegrész,

2. 5. §-ának (5) és (6) bekezdésében „Az egészségügyi, szociális és családügyi minisztter” szövegrész helyébe „A szociális ágazatért felelős minisztter” szövegrész,

3. 5/A. §-ának (7) bekezdésében a „meghívott valamennyi szervezetnek” helyébe a „meghívottaknak” szövegrész,

4. 9. §-ának (1) bekezdésében a „Gyvt. 130. §-ának (1) bekezdésében” szövegrész helyébe a „Gyvt. 130. §-ának (2) bekezdésében” szövegrész,

5. 9. §-ának (2) bekezdésében a „területi gyermekvédelmi szakszolgálatot (a továbbiakban: gyermekvédelmi szakszolgálat)” szövegrész helyébe a „gyermekvédelmi szakszolgálatot” szövegrész,

6. 12. §-ának – e rendelet 12. §-ának (1) bekezdésével átszámozott – (2) bekezdésének *b)* pontjában a „Belügyminisztérium Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal (a továbbiakban: a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás szervei)” szövegrész helyébe a „személyi adat- és lakcímnnyilvántartás szervei” szövegrész,

7. 46. §-ának (3) bekezdésében, 102. §-ának (2) bekezdésében, valamint 112. §-ának (2) bekezdésében „az Áe. 43. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában” szövegrész helyébe „a Ket. 72. §-a (1) bekezdésének *e)* pontjában” szövegrész,

8. 69. §-a (4) bekezdésének *a)* pontjában, valamint 119. §-ában a „2. számú melléklet” szövegrész helyébe a „5. számú melléklet” szövegrész,

9. 73. §-a (1) bekezdésének *ef)* alpontjában a „nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat” szövegrész helyébe a „nappali oktatás munkarendje szerint középfokú tanulmányokat” szövegrész,

10. 73. §-ának (6) bekezdésében az „annak késedelmi kamatáról” szövegrész helyébe az „annak kamatáról” szövegrész,

11. 75. §-ának (3) bekezdésében a „Gyvt. 24. §-ának (7) bekezdése” szövegrész helyébe a „Gyvt. 24. §-ának (8) bekezdése” szövegrész,

12. 76. §-ának (1) bekezdésében, 76. §-a (2) bekezdésének első mondatában és 76. §-a (3) bekezdésében „a 4. számú melléklet” szövegrész helyébe „a 6. számú melléklet” szövegrész,

13. 76. §-ának (2) bekezdése második mondatában „az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium” szövegrész helyébe „a Minisztérium” szövegrész,

14. 76. §-ának (3) bekezdésében, 164. §-ának második mondatában, valamint 167. §-ának (5) bekezdésében „Az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium” szövegrész helyébe „A Minisztérium” szövegrész,

15. 81. §-a (2) bekezdésének első mondatában „az 5. számú melléklet” szövegrész helyébe „a 7. számú melléklet” szövegrész,

16. 87. §-ának *g)* pontjában a „Gyvt. 28. §-ának (1) bekezdésében” szövegrész helyébe a „Gyvt. 18. §-ának (5) bekezdésében” szövegrész,

17. 118. §-ának (4) bekezdésében a „[Btk. 275. § (1) bek.]” szövegrész helyébe a „[Btk. 196. §]” szövegrész,

18. 121. §-a (2) bekezdésének második mondatában az „ellátás időtartamára utógondozót rendel” szövegrész helyébe az „ellátás időtartamára elrendeli az utógondozást” szövegrész,

19. 132. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában az „[Áe. 18. § (4) bek.]” szövegrész helyébe a „[Ket. 40. § (5) bek.]” szövegrész,

20. 137. §-ának (1) bekezdésében „Az Áe. 18. §-ának (4) bekezdésében” szövegrész helyébe „A Ket. 40. §-ának (5) bekezdésében” szövegrész,

21. 164. §-ának első mondatában „az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztériumhoz” szövegrész helyébe „a Minisztériumhoz” szövegrész,

22. 167. §-a (2) bekezdésének *c)* pontjában, 170. §-ának (6) bekezdésében „az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztériumnak” szövegrész helyébe „a Minisztériumnak” szövegrész,

23. 167. §-ának (4) bekezdésében, 168. §-a (3) bekezdésének első mondatában „az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztériumot” szövegrész helyébe „a Minisztériumot” szövegrész lép.

79. §

Ez a rendelet a következő közösségi rendeletek végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg:

a) a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve a 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet,

b) a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

*1. számú melléklet**a 315/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez**[1. számú melléklet**a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelethez]**1. BARANYA MEGYE*

Bóly
Harkány
Komló
Mohács
Pécs
Pécsvárad
Sásd
Sellye
Siklós
Szentlőrinc
Szigetvár
Villány

1.1. Bóly Gyámhivatal

Babarc
Belvárdgyula
Borjád
Bóly
Hásságy
Kisbudmér
Liptód
Máriakéménd
Monyoród
Nagybudmér
Olasz
Pócsa
Szajk
Szederkény
Töttös
Versend

1.2. Harkány Gyámhivatal

Harkány

1.3. Komló Gyámhivatal

Bodolyabér
Egyházaskozár
Hegyhátmaróc
Hosszúhetény
Kárász
Komló
Köblény
Liget
Magyaregregy
Magyarhertelend
Magyarszék
Mánfa
Máza
Mecsekpölöske
Szalatnak

Szárász

Szászvár

Tófü

Vékény

1.4. Mohács Gyámhivatal

Bár

Bezedek

Dunaszekcső

Erdősmárok

Feked

Geresdlak

Görcsöndoboka

Himesháza

Homorúd

Ivándárda

Kisnyárad

Kölked

Lánycsók

Lippó

Majs

Maráza

Mohács

Nagynyárad

Palotabozsok

Sárok

Sátorhely

Somberek

Szebény

Székelyszabar

Szür

Udvar

Véménd

1.5. Pécs Gyámhivatal

Abaliget

Aranyosgadány

Áta

Bakonya

Baksa

Birján

Bogád

Bosta

Cserkút

Egerág

Ellend

Görcsöny

Gyód

Husztót

Keszü

Kisherend

Kovácsszénája

Kökény

Kővágószőlős

Kővágótöttös

Kozármisleny

Lothárd

Magyarsarlós
Nagykozár
Ócsárd
Orfű
Pécs
Pécsudvard
Pellérd
Pogány
Regenye
Romonya
Szalánta
Szemely
Szilvás
Szőke
Szőkéd
Tengeri
Téseny

1.6. Pécsvárad Gyámhivatal

Apátvarasd
Berkesd
Erdősmecske
Erzsébet
Fazekasboda
Hidas
Kátoly
Kékesd
Lovászhetény
Martonfa
Mecseknádasd
Nagypall
Óbánya
Ófalu
Pereked
Pécsvárad
Szellő
Szilágy
Zengővárkony

1.7. Sásd Gyámhivatal

Alsómocsolád
Ág
Bakóca
Baranyajenő
Baranyaszentgyörgy
Bikal
Felsőegerszeg
Gerényes
Gödre
Kisbeszterce
Kishajmás
Kisvaszar
Mágocs
Mekényes
Meződ
Mindszentgodisa
Nagyhajmás

Oroszló
Palé
Sásd
Szágy
Tarrós
Tékes
Tormás
Varga
Vásárosdombó
Váznok

1.8. Sellye Gyámhivatal

Adorjás
Baranyahidvég
Besence
Bogádmindszent
Bogdása
Csányoszró
Drávafok
Drávaiványi
Drávakeresztúr
Drávasztára
Felsőszentmárton
Gilvánfa
Hegyszentmárton
Hirics
Kákics
Kemse
Kisasszonyfa
Kisszentmárton
Kórós
Lúzsok
Magyarmecske
Magyartelek
Markóc
Marócsa
Nagycsány
Okorág
Ózdfalu
Páprád
Piskó
Sámod
Sellye
Sósvertike
Vajszló
Vejtí
Zaláta

1.9. Siklós Gyámhivatal

Alsószentmárton
Babarczölös
Beremend
Bisse
Csarnóta
Cún
Diósviszló
Drávacsehi

Drávacsepely
Drávapalkonya
Drávapiski
Drávaszabolcs
Drávaszerdahely
Egyházasharaszti
Garé
Gordisa
Ipacsfa
Kásád
Kémes
Kisdér
Kisharsány
Kiskassa
Kistapolca
Kistótfalu
Kovácsida
Márfa
Matty
Nagyharsány
Nagytótfalu
Old
Pécsdevecser
Peterd
Rádfalva
Siklós
Siklósbodony
Siklósnagyfalu
Szaporca
Szava
Tésenfa
Túrony
Újpetre
Vokány

1.10. Szentlőrinc Gyámhivatal
Bicsérd
Boda
Bükkösd
Cserdi
Csonkamindszent
Dinnyeberki
Gerde
Gyöngyfa
Helesfa
Hetvehely
Kacsóta
Királyegyháza
Okorvölgy
Pécsbagota
Sumony
Szentlőrinc
Szabadszentkirály
Szentkatalin
Velény
Zók

1.11. Szigetvár Gyámhivatal
Almamellék
Almáskeresztúr
Bánfa
Basal
Boldogasszonyfa
Botykapeterd
Bűrös
Csebény
Csertő
Dencsháza
Endrőc
Gyöngyösmellék
Hobol
Horváthertelend
Ibafa
Katádfa
Kétújfalu
Kisdobsza
Kistamási
Magyarlukafa
Merenye
Molvány
Mozsgó
Nagydobsza
Nagypeterd
Nagyváty
Nemeske
Nyugotszenterzsébet
Patapoklosi
Pettend
Rózsafa
Somogyapáti
Somogyhárság
Somogyhatvan
Somogyviszló
Szentdénes
Szentegát
Szentlászló
Szigetvár
Szörény
Szulimán
Teklafalu
Tótszentgyörgy
Várad
Vásárosbéc
Zádor

1.12. Villány Gyámhivatal
Illocska
Ivánbattyán
Kisjakabfalva
Kislippó
Lapáncsa
Magyarbóly

Márok
Palkonya
Villány
Villánykövesd

2. BÁC-S-KISKUN MEGYE

Baja
Bácsalmás
Izsák
Jánoshalma
Kalocsa
Kecel
Kecskemét
Kerekegyháza
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Kiskőrös
Kiskunmajsa
Kunszentmiklós
Lajosmizse
Solt
Soltvadkert
Szabadszállás
Tiszaécske

2.1. Baja Gyámhivatal

Bácsszentgyörgy
Bácsbokod
Bácsborsód
Baja
Bátmonostor
Csátalja
Csávoly
Dávod
Dunafalva
Érseksanád
Érsekhalma
Felsőszentiván
Gara
Hercegszántó
Nagybaracska
Nemesnádudvar
Rém
Sükösd
Szeremle
Vaskút

2.2. Bácsalmás Gyámhivatal

Bácsalmás
Bácsszőlős
Csikéria
Katymár
Kunbaja

Madaras
Mátételke
Tataháza

2.3. Izsák Gyámhivatal

Fülöpszállás
Izsák

2.4. Jánoshalma Gyámhivatal

Borota
Jánoshalma
Kéleshalom
Mélykút

2.5. Kalocsa Gyámhivatal

Bátya
Drágszél
Dunapataj
Dunaszentbenedek
Dusnok
Fajsz
Foktő
Géderlak
Hajós
Homokmégy
Kalocsa
Miske
Ordas
Öregcsertő
Szakmár
Újtelek
Uszód

2.6. Kecskemét Gyámhivatal

Ágasegyháza
Ballószög
Helvécia
Jakabszállás
Kecskemét
Ladánybene
Lakitelek
Nyárlőrinc
Orgovány
Szentkirály
Városföld

2.7. Kerekegyháza Gyámhivatal

Fülöpháza
Kerekegyháza
Kunbaracs

2.8. Kecel Gyámhivatal

Kecel
Császártöltés

2.9. Kiskunfélegyháza Gyámhivatal

Bugac
Bugacpusztaháza
Fülöpjakab
Gátér

Kiskunfélegyháza
Kunszállás
Pálmonostora
Petőfiszállás
Tiszaalpár

2.10. Kiskunhalas Gyámhivatal

Balotaszállás
Harkakötöny
Imrehegy

Kelebia
Kiskunhalas
Kisszállás
Kunfehértó
Pirtó
Tompá
Zsana

2.11. Kiskunmajsa Gyámhivatal

Csolyospálos
Jászszenzlászló
Kiskunmajsa
Kömpöc
Móricgát
Szank

2.12. Kiskőrös Gyámhivatal

Akasztó
Csengőd
Kaskantyú
Kiskőrös
Páhi
Soltszentimre
Tabdi

2.13. Kunszentmiklós Gyámhivatal

Dunavecse
Kunadacs
Kunpeszér
Kunszentmiklós
Szalkszentmárton
Tass

2.14. Lajosmizse Gyámhivatal

Felsőlajos
Lajosmizse

2.15. Solt Gyámhivatal

Apostag
Dunaegyháza
Dunatetőtlen
Harta
Solt
Újsolt

2.16. Soltvadkert Gyámhivatal

Bócsa
Soltvadkert
Tázlár

2.17. Szabadszállás Gyámhivatal
Szabadszállás

2.18. Tiszakécske Gyámhivatal

Tiszakécske
Tiszaug

3. BÉKÉS MEGYE

Battonya
Békés
Békéscsaba
Dévaványa
Elek
Füzesgyarmat
Gyomaendrőd
Gyula
Mezőberény
Mezőhegyes
Mezőkovácsháza
Orosháza
Sarkad
Szarvas
Szeghalom
Tótkomlós
Vésztő

3.1. Battonya Gyámhivatal

Battonya
Dombegyház
Kisdombegyház
Magyardombegyház

3.2. Békés Gyámhivatal

Békés
Bélmegyer
Murony
Tarhos

3.3. Békéscsaba Gyámhivatal

Békéscsaba
Csabasabadi
Doboz
Kétsoprony
Telekgerendás

3.4. Dévaványa Gyámhivatal

Dévaványa
Ecsegfalva

3.5. Elek Gyámhivatal

Elek
Lőkősháza

3.6. Füzesgyarmat Gyámhivatal

Bucsa
Füzesgyarmat
Kertészsziget

3.7. Gyomaendrőd Gyámhivatal

Gyomaendrőd
Hunya

3.8. Gyula Gyámhivatal

Gyula
Kétegyháza
Szabadkígyós
Újkígyós

3.9. Mezőberény Gyámhivatal

Csárdaszállás
Kamut
Köröstarcsa
Mezőberény

3.10. Mezőhegyes Gyámhivatal

Mezőhegyes

3.11. Mezőkovácsháza Gyámhivatal

Almáskamarás
Dombiratos
Kaszaper
Kevermes
Kunágota
Magyarbánhegyes
Medgyesbodzás
Medgyesegyháza
Mezőkovácsháza
Nagybánhegyes
Nagykamarás
Pusztatottlaka
Végegyháza

3.12. Orosháza Gyámhivatal

Csanádapáca
Csorvás
Gádos
Gerendás
Kardoskút
Nagyszénás
Orosháza
Pusztaföldvár

3.13. Sarkad Gyámhivatal

Biharugra
Geszt
Körösnagyharsány
Kötegyán
Méhkerék
Mezőgyán
Okány
Sarkad
Sarkadkeresztúr
Újszalonta
Zsadány

3.14. Szarvas Gyámhivatal

Békésszentandrás
Csabacsúd

Kardos

Kondoros
Örménykút
Szarvas

3.15. Szeghalom Gyámhivatal

Körösladány
Szeghalom

3.16. Tótkomlós Gyámhivatal

Békéssámsón
Tótkomlós

3.17. Vésztő Gyámhivatal

Körösújfalú
Vésztő

4. BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

Borsodnádásd

Cigánd
Edelény
Emőd
Encs
Felsőzsolca
Gönc
Kazincbarcika
Mezőcsát
Mezőkövesd
Miskolc
Nyékládháza
Ózd
Putnok
Sajószentpéter
Sárospatak
Sátoraljaújhely
Szendrő
Szerencs
Szikszó
Tiszaújváros
Tokaj

4.1. Borsodnádásd Gyámhivatal

Borsodnádásd
Borsodszentgyörgy
Járdánháza

4.2. Cigánd Gyámhivatal

Alsóberecki
Bodroghalom
Cigánd
Dámóc
Felsőberecki
Karcsa
Karos
Kisrosvány
Lácacséke
Nagyrosvány

Pácin
Révleányvár
Ricse
Semjén
Tizacsermely
Tizakarád
Zemplénagárd

4.3. Edelény Gyámhivatal

Abod
Aggtelek
Balajt
Becskeháza
Bódvalenke
Bódvarákó
Bódvaszilas
Boldva
Borsodszirák
Damak
Edelény
Égerszög
Hangács
Hegymeg
Hidvégardó
Irota
Jósvafő
Komjáti
Ládbesenyő
Lak
Nyomár
Perkupa
Szakácsi
Szendrőlád
Szin
Szinpetri
Szögliget
Szőlősardó
Teresztenye
Tomor
Tornabarakony
Tornakápolna
Tornanádaska
Tornaszentandrás
Tornaszentjakab
Varbóc
Ziliz

4.4. Emőd Gyámhivatal

Bükkaranyos
Emőd
Harsány
Kisgyőr

4.5. Encs Gyámhivatal

Abaújalpár
Abaújkér
Alsógagy
Arka

Baktakék
Beret
Boldogkőújfalu
Boldogkőváralja
Büttös
Csenyéte
Csobád
Detek
Encs
Fáj
Fancsal
Felsőgagy
Forró
Fulókércs
Gagyapáti
Garadna
Hernádbúd
Hernádpetri
Hernádszentandrás
Hernádvécse
Ináncs
Kány
Keresztéte
Krasznokvajda
Litka
Méra
Novajdrány
Pamlény
Pere
Perecse
Pusztaradvány
Szalaszend
Szászfá
Szemere

4.6. Felsőzsolca Gyámhivatal

Alsózsolca
Arnót
Berzék
Bócs
Felsőzsolca
Gesztely
Hernádkak
Hernádnémeti
Onga
Ónod
Sajólád
Sajópálfa
Sajópetri

4.7. Gönc Gyámhivatal

Abaújszántó
Abaújvár
Baskó
Fony
Gönc
Göncruszka

Hejce
Hernádcéce
Hernádszurdok
Hidasnémeti
Kéked
Korlát
Mogyoróska
Pányok
Regéc
Sima
Telkibánya
Tornynosnémeti
Vilmány
Vizsoly
Zsujta

4.8. Kazincbarcika Gyámhivatal

Alsószuha
Alsótelekes
Bánhorváti
Berente
Dédestapolcsány
Dövény
Felsőkelecsény
Felsőnyárád
Imola
Izsófalva
Jákfalva
Kazincbarcika
Kánó
Kurityán
Mályinka
Múcsony
Nagybarca
Ormosbánya
Ragály
Rudabánya
Rudolftelep
Sajógalgóc
Sajóivánka
Sajókaza
Szuhaő
Szuhaálló
Tardona
Trizs
Vadna
Zádorfalva
Zubogy

4.9 Mezőcsát Gyámhivatal

Ároktő
Gelej
Igrici
Mezőcsát
Tiszadorogma
Tiszakeszi
Tiszatarján

4.10. Mezőkövesd Gyámhivatal

Bogács
Borsodgeszt
Borsodivánka
Bükkábrány
Bükkzsérc
Cserépfalu
Cserépváralja
Csincse
Egerlövő
Kács
Mezőkeresztes
Mezőkövesd
Mezőnagymihály
Mezőnyárád
Négyes
Sály
Szentistván
Szomolya
Tard
Tibolddaróc
Tiszababolna
Tiszavalk
Vatta

4.11. Miskolc Gyámhivatal

Bükkszentkereszt
Kistokaj
Mályi
Miskolc
Muhi
Répáshuta
Sajóhidvég
Sajósenye
Sajóvamos
Szirmabesenyő

4.12. Nyékládháza Gyámhivatal

Nyékládháza

4.13. Ózd Gyámhivatal

Arló
Bánréve
Borsodbóta
Bükkmogyorósd
Csernely
Csokvaomány
Domaháza
Farkaslyuk
Hangony
Hét
Kissikátor
Lénárddaróc
Nekézseny
Ózd
Sajómercse

Sajónémeti
Sajópüspöki
Sáta
Uppony

4.14. Putnok Gyámhivatal

Dubicsány
Gömörszőlős
Kelemér
Királd
Putnok
Sajóvelezd
Serényfalva

4.15. Sajószentpéter Gyámhivatal

Alacska
Kondó
Parasznya
Radostyán
Sajóbábony
Sajóecseg
Sajókápolna
Sajókeresztúr
Sajólászlófalva
Sajószentpéter
Varbó

4.16. Sárospatak Gyámhivatal

Bodrogolaszi
Erdőhorváti
Györgytarló
Háromhuta
Hercegkút
Kenézlő
Komlóska
Makkoshotyka
Olaszliszka
Sárazsádány
Sárospatak
Tolcsva
Vajdácská
Vámosújfalv
Viss
Zalkod

4.17. Sátoraljaújhely Gyámhivatal

Alsóregmec
Bózsva
Felsőregmec
Filkeháza
Füzér
Füzérkajata
Füzérkomlós
Füzérradvány
Hollóháza
Kishuta
Kovácsvágás
Mikóháza

Nagyhuta
Nyíri
Pálháza
Pusztafalu
Sátoraljaújhely
Vágáshuta
Vilyvitány

4.18. Szendrő Gyámhivatal

Debréte
Felsőtelekes
Galvács
Martonyi
Meszes
Rakaca
Rakacaszend
Szalonna
Szendrő
Szuhogy
Viszló

4.19. Szerencs Gyámhivatal

Alsódobsza
Bekecs
Golop
Legyesbénye
Mád
Megyaszó
Mezőzombor
Monok
Prügy
Rátka
Sóstófalva
Szerencs
Taktaharkány
Taktakenéz
Taktaszada
Tállya
Tiszalúc
Újcsanáros

4.20. Szikszó Gyámhivatal

Abaújlak
Abaújszolnok
Alsóvadász
Aszaló
Felsődobsza
Felsővadász
Gadna
Gagybátor
Gagyvendégi
Halmaj
Hernádkércs
Homrogd
Kázmárk
Kiskinizs
Kupa
Léh

Monaj
Nagykinizs
Nyésta
Rásonysápberencs
Selyeb
Szentistvánbaksa
Szikszó

4.21. Tiszaújváros Gyámhivatal

Girincs
Hejőbába
Hejőkeresztúr
Hejőkürt
Hejőpapi
Hejőszalonta
Kesznyéten
Kiscsécs
Köröm
Nagycsécs
Nemesbikk
Oszlár
Sajóörös
Sajószöged
Szakáld
Tiszapalkonya
Tiszaújváros

4.22. Tokaj Gyámhivatal

Bodrogkeresztúr
Bodrogkisfalud
Csobaj
Erdőbénye
Szege
Szegilong
Taktabáj
Tarcál
Tiszaladány
Tiszatardos
Tokaj

5. CSONGRÁD MEGYE

Csongrád
Hódmezővásárhely
Kistelek
Makó
Mindszent
Mórahalom
Szeged
Szentés

5.1. Csongrád Gyámhivatal

Csanytelek
Csongrád
Felgyő
Tömörkény

5.2. Hódmezővásárhely Gyámhivatal

Hódmezővásárhely
Mártély
Székkutas

5.3. Kistelek Gyámhivatal

Baks
Balástya
Csengele
Kistelek
Ópusztaszer
Pusztaszer

5.4. Makó Gyámhivatal

Ambrózfalva
Apátfalva
Csanádalberti
Csanádpalota
Ferencszállás
Földeák
Királyhegyes
Kiszombor
Klárafalva
Kövegy
Magyarcsanád
Makó
Maroslele
Nagyér
Nagylak
Óföldeák
Pitvaros

5.5. Mindszent Gyámhivatal

Mindszent

5.6. Mórahalom Gyámhivatal

Ásotthalom
Bordány
Forráskút
Mórahalom
Öttömös
Pusztamérges
Ruzsa
Üllés
Zákányszék

5.7. Szeged Gyámhivatal

Algyő
Deszk
Dóc
Domaszék
Kübekháza
Röszke
Sándorfalva
Szatymaz
Szeged
Tiszasziget
Újszentiván
Zsombó

5.8. Szentes Gyámhivatal

Árpádhalom
Derekegyház
Eperjes
Fábiánsebestyén
Nagymágocs
Nagytőke
Szegvár
Szentes

6. FEJÉR MEGYE

Bicske
Dunaújváros
Enying
Ercsi
Gárdony
Mór
Polgárdi
Sárbogárd
Székesfehérvár

6.1. Bicske Gyámhivatal

Alcsútdoboz
Bicske
Bodmér
Csabdi
Csákvár
Etyek
Felcsút
Gánt
Mány
Óbarok
Szár
Tabajd
Újbarok
Vál
Vértesacsa
Vértesboglár

6.2. Dunaújváros Gyámhivatal

Adony
Baracs
Beloianisz
Besnyő
Daruszentmiklós
Dunaújváros
Előszállás
Iváncsa
Kisapostag
Kulcs
Mezőfalva
Nagykarácsony
Nagyvenyim

Perkáta
Pusztaszabolcs
Rácalmás

6.3. Enying Gyámhivatal

Dég
Enying
Lajoskomárom
Lepsény
Mezőkomárom
Szabadhidvég

6.4. Ercsi Gyámhivatal

Ercsi
Ráckeresztúr

6.5. Gárdony Gyámhivatal

Baracska
Gárdony
Gyúró
Kajászó
Kápolnásnyék
Martonvásár
Nadap
Pázmánd
Tordas
Velence
Zichyújfalu

6.6. Mór Gyámhivatal

Bakonycsernye
Balinka
Bodajk
Csákberény
Csókakő
Kincsesbánya
Magyaralmás
Mór
Nagyveleg
Pusztavám
Söréd

6.7. Polgárdi Gyámhivatal

Füle
Kisláng
Kőszárhegy
Mátyásdomb
Mezőszentgyörgy
Polgárdi

6.8. Sárbogárd Gyámhivatal

Alap
Alsószentiván
Cece
Hantos
Igar
Mezőszilas
Nagylók
Sárbogárd

Sáregres
Sárkeresztúr
Sárszentágota
Vajta
6.9. Székesfehérvár Gyámhivatal
Aba
Bakonykúti
Csór
Csősz
Fehérvárcsurgó
Isztimér
Iszkaszentgyörgy
Jenő
Káloz
Lovasberény
Moha
Nádasdladány
Pákozd
Pátka
Sárkeresztes
Sárkeszi
Sárosd
Sárszentmihály
Seregélyes
Soponya
Sukoró
Szabadbattyán
Szabadegyháza
Székesfehérvár
Tác
Úrhida
Vereb
Zámoly

7. GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE

Csorna
Fertőd
Győr
Kapuvár
Mosonmagyaróvár
Pannonhalma
Sopron
Tét
7.1. Csorna Gyámhivatal
Acsalag
Bágyogszovát
Barbacs
Bezi
Bogyoszló
Bősárkány
Cakóháza
Csorna
Dör

Egyed
Farád
Fehértó
Györsövényház
Jobaháza
Kóny
Maglóca
Magyarkeresztúr
Markotabödöge
Páli
Pásztori
Potyond
Rábacsanak
Rábapordány
Rábasebes
Rábaszentandrás
Rábatamási
Rábcakapi
Sopronnémeti
Szany
Szil
Szilsárkány
Tárnokrét
Vág
Zsebeháza
7.2. Fertőd Gyámhivatal
Fertőd
Fertőboz
Fertőendréd
Fertőhomok
Fertőszentmiklós
Fertőszéplak
Hegykő
Hidegség
Petőháza
Sarród
7.3. Győr Gyámhivatal
Abda
Böny
Börcs
Dunaszeg
Dunaszentpál
Enese
Gönyű
Győr
Györladamér
Győrújbarát
Győrújfalú
Győrzámoly
Ikrény
Kisbajcs
Koronc
Kunsziget
Mezőörs

Nagybajcs
Nagyszentjános
Nyúl
Öttevény
Pér
Rábapatona
Rétalap
Töltéstava
Vámosszabadi
Vének

7.4. Kapuvár Gyámhivatal

Agyagosszergény
Babót
Beled
Cirák
Dénesfa
Edve
Gyóró
Himod
Hövej
Kapuvár
Kisfalud
Mihályi
Osli
Rábakecöl
Szárföld
Vadosfa
Vásárosfalu
Veszkény
Vitnyéd

7.5. Mosonmagyaróvár Gyámhivatal

Ásványráró
Bezenye
Darnózseli
Dunakiliti
Dunaremete
Dunasziget
Feketeerdő
Halászi
Hédervár
Hegyeshalom
Jánossomorja
Károlyháza
Kimle
Kisbodak
Lébény
Levél
Lipót
Máriakálnok
Mecsér
Mosonmagyaróvár
Mosonszentmiklós
Mosonszolnok
Püski

Rajka
Újrónafő
Várbalog

7.6. Pannonhalma Gyámhivatal

Bakonygyirót
Bakonypéterd
Bakonyszentlászló
Écs
Fenyőfő
Győrasszonyfa
Gyórság
Lázi
Nyalka
Pannonhalma
Pázmándfalu
Ravazd
Románd
Sikátor
Táp
Tápszentmiklós
Tarjánpuszta
Veszprémvarsány

7.7. Sopron Gyámhivatal

Ágfalva
Csáfordjánosfa
Csapod
Csér
Ebergőc
Egyházasköze
Fertőrákos
Gyalóka
Harka
Iván
Kópháza
Lövő
Nagycenk
Nagylózs
Nemeskér
Pereszteg
Pinnye
Pusztacsalád
Répceszemere
Répcevis
Röjtökmuzsaj
Sopron
Sopronhorpács
Sopronkövesd
Szakony
Újkér
Und
Völcsej
Zsira

7.8. Tét Gyámhivatal

Árpás
Bodonhely

Csikvánd
Felpéc
Gyarmat
Gyömöre
Győrszemere
Kajárpéc
Kisbabet
Mérge
Mórichida
Rábacsécsény
Rábaszentmihály
Rábaszentmiklós
Sobor
Sokorópátka
Szerecseny
Tényő
Tét

8. *HAJDÚ-BIHAR MEGYE*

Balmazújváros
Berettyóújfalu
Biharkeresztes
Debrecen
Derecske
Hajdúböszörmény
Hajdúdorog
Hajdúhadház
Hajdúnánás
Hajdúszoboszló
Kaba
Komádi
Létavértes
Nádudvar
Nyíradony
Polgár
Püspökladány
Téglás
Tiszacsege
Vámospércs

8.1. Balmazújváros Gyámhivatal

Balmazújváros
Egyek
Hortobágy

8.2. Berettyóújfalu Gyámhivatal

Bakonszeg
Berettyóújfalu
Csökmő
Darvas
Esztár
Furta
Gáborján
Hencida

Kismarja
Mezőpeterd
Mezősas
Pocsaj
Szentpéterszeg
Tépe
Váncsod
Vekerd
Zsáka

8.3. Biharkeresztes Gyámhivatal

Ártánd
Bedő
Berekböszörmény
Biharkeresztes
Bojt
Nagykerek
Told

8.4. Debrecen Gyámhivatal

Debrecen
Hajdúsámson

8.5. Derecske Gyámhivatal

Derecske
Hajdúbagos
Konyár
Mikepércs
Sáránd

8.6. Hajdúböszörmény Gyámhivatal

Hajdúböszörmény

8.7. Hajdúdorog Gyámhivatal

Hajdúdorog

8.8. Hajdúhadház Gyámhivatal

Hajdúhadház

8.9. Hajdúnánás Gyámhivatal

Hajdúnánás

8.10. Hajdúszoboszló Gyámhivatal

Ebes
Hajdúszoboszló
Hajdúszovát
Nagyhegyes

8.11. Kaba Gyámhivatal

Kaba

8.12. Komádi Gyámhivatal

Komádi
Körösszegapáti
Körösszakál
Magyarhomorog
Újiráz

8.13. Létavértes Gyámhivatal

Álmosd
Bagamér
Hosszúpályi

Kokad
Létavértes
Monostorpályi
8.14. Nádudvar Gyámhivatal
Nádudvar
8.15. Nyíradony Gyámhivatal
Nyíradony
8.16. Polgár Gyámhivatal
Folyás
Görbeháza
Polgár
Tiszagyulaháza
Újszentmargita
Újtikos
8.17. Püspökladány Gyámhivatal
Báránd
Bihardancsháza
Biharnagybajom
Bihartorda
Földes
Nagyrábé
Püspökladány
Sáp
Sárrétudvari
Szerep
Tetétlen
8.18. Téglás Gyámhivatal
Bocskai kert
Téglás
8.19. Tiszacsege Gyámhivatal
Tiszacsege
8.20. Vámospércs Gyámhivatal
Fülöp
Nyíracsad
Nyírábrány
Nyírmártonfalva
Újléta
Vámospércs

9. HEVES MEGYE

Bélapátfalva
Eger
Füzesabony
Gyöngyös
Hatvan
Heves
Lőrinci
Pétervására
9.1. Bélapátfalva Gyámhivatal
Balaton

Bátor
Bekölce
Bélapátfalva
Bükkszentmárton
Egerbocs
Egercsehi
Hevesaranyos
Mikófalva
Mónosbél
Nagyvisnyó
Szilvásvárad
Szúcs
9.2. Eger Gyámhivatal
Andornaktálya
Demjén
Eger
Egerbakta
Egerszalók
Egerszólát
Felsőtárkány
Kerecsend
Maklár
Nagytálya
Noszvaj
Novaj
Ostoros
Szarvaskő
Tarnaszentmária
Verpelét
9.3. Füzesabony Gyámhivatal
Aldebrő
Besenyőtelek
Dormánd
Egerfarmos
Feldebrő
Füzesabony
Kál
Kápolna
Kompolt
Mezőszemere
Mezőtárkány
Nagyút
Poroszló
Sarud
Szihalom
Tófalu
Újlőrincfalva
9.4. Gyöngyös Gyámhivatal
Abasár
Adács
Atkár
Detk
Domoszló
Gyöngyös
Gyöngyöshalász

Gyöngyösoroszi
Gyöngyöspata
Gyöngyössolymos
Gyöngyöstarján
Halmajugra
Karácsond
Kisnána
Ludas
Markaz
Mátraszentimre
Nagyfüged
Nagyréde
Szücsi
Vámosgyörk
Vécs
Visonta
Visznek

9.5. Hatvan Gyámhivatal

Boldog
Csány
Ecséd
Hatvan
Heréd
Hort
Nagykökényes

9.6. Heves Gyámhivatal

Átány
Boconád
Erdőtelek
Erk
Heves
Hevesvezekény
Kisköre
Kömlő
Pély
Tarnabod
Tarnaméra
Tarnaörs
Tarnaszentmiklós
Tarnasadány
Tenk
Tiszanána
Zaránk

9.7. Lőrinci Gyámhivatal

Apc
Lőrinci
Petőfibánya
Rózsaszentmárton
Zagyvaszántó

9.8. Pétervására Gyámhivatal

Bodony
Bükkszék
Bükkszenterzsébet
Erdőkövesd

Fedémes
Istenmezeje
Ivád
Kisfüzes
Mátraballa
Mátraderecske
Parád
Parádsasvár
Pétervására
Recsk
Sirok
Szajla
Szentdomonkos
Tarnalelesz
Terpes
Váraszó

10. JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE

Jászapáti
Jászárokszállás
Jászberény
Jászfényszaru
Karcag
Kisújszállás
Kunhegyes
Kunszentmárton
Martfű
Mezőtúr
Szolnok
Tiszaöldvár
Tiszafüred
Törökszentmiklós
Túrkeve
Újszász

10.1. Jászapáti Gyámhivatal

Jászapáti
Jászivány
Jáskisér
Jászladány
Jászszentandrás

10.2. Jászárokszállás Gyámhivatal

Jászágó
Jászárokszállás
Jászdózsa

10.3. Jászberény Gyámhivatal

Alattyán
Jánoshida
Jászsós-szentgyörgy
Jászberény
Jászboldogháza
Jászfelső-szentgyörgy
Jászfákóhalma
Jásztelek

10.4. Jászfényszaru Gyámhivatal
Jászfényszaru
Pusztamonostor

10.5. Karcag Gyámhivatal
Berekfürdő
Karcag
Kunmadaras

10.6. Kisújszállás Gyámhivatal
Kenderes
Kisújszállás

10.7. Kunhegyes Gyámhivatal
Kunhegyes
Tiszabura
Tiszagyenda
Tiszaroff
Tomajmonostora

10.8. Kunszentmárton Gyámhivatal
Csépa
Cserkeszőlő
Kunszentmárton
Öcsöd
Szelevény
Tiszainoka
Tiszakürt
Tiszasas

10.9. Martfű Gyámhivatal
Martfű
Rákócziújfalu

10.10. Mezőtúr Gyámhivatal
Kétpó
Mesterszállás
Mezőhék
Mezőtúr

10.11. Szolnok Gyámhivatal
Besenyszög
Csataszög
Hunyadfalva
Kőtelek
Nagykörű
Rákóczipfalva
Szajol
Szolnok
Tiszajenő
Tiszasüly
Tiszavárkony
Tószeg
Vezseny
Zagyvarékas

10.12. Tiszaföldvár Gyámhivatal
Cibakháza
Nagyrév
Tiszaföldvár

10.13. Tiszafüred Gyámhivatal
Abádszalók
Nagyiván
Tiszaderzs
Tiszaigar
Tiszafüred
Tiszaörs
Tiszaszentimre
Tiszaszőlős

10.14. Törökszentmiklós Gyámhivatal
Fegyvernek
Kengyel
Kuncsorba
Örményes
Tiszabő
Tiszapüspöki
Tiszatenyő
Törökszentmiklós

10.15. Túrkeve Gyámhivatal
Túrkeve

10.16. Újszász Gyámhivatal
Szászberek
Újszász

11. KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE

Bábolna
Dorog
Esztergom
Kisbér
Komárom
Nyergesújfalu
Oroszlány
Tata
Tatabánya

11.1. Bábolna Gyámhivatal
Bábolna

11.2. Dorog Gyámhivatal
Annayölgy
Bajna
Csolnok
Dág
Dorog
Epöl
Kesztölc
Leányvár
Máriaalom
Nagysáp
Piliscsév
Sárisáp
Tokod
Tokodaltáró
Úny

11.3. Esztergom Gyámhivatal

Dömös
Esztergom
Mogyorósbánya
Pilismarót
Tát

11.4. Kisbér Gyámhivatal

Aka
Ácsteszer
Ászár
Bakonybánk
Bakonysárkány
Bakonyszombathely
Bársonyos
Csatka
Császár
Csép
Ete
Kérékteleki
Kisbér
Réde
Súr
Tárkány
Vérteskethely

11.5. Komárom Gyámhivatal

Almásfüzitő
Ács
Bana
Csém
Kisigmánd
Komárom
Mocsa
Nagyigmánd

11.6. Nyergesújfalu Gyámhivatal

Bajót
Lábatlan
Nyergesújfalu
Süttö

11.7. Oroszlány Gyámhivatal

Bokod
Dad
Kecskéd
Kömlőd
Oroszlány
Szákszend

11.8. Tata Gyámhivatal

Baj
Dunaalmás
Dunaszentmiklós
Kocs
Naszály
Neszmély
Szomód

Tardos

Tata
Vértestolna

11.9. Tatabánya Gyámhivatal

Gyermely
Héreg
Környe
Szárliget
Szomor
Tarján
Tatabánya
Várgesztes
Vértessomló
Vértesszőlős

12. NÓGRÁD MEGYE

Balassagyarmat
Bátonyterenye
Pásztó
Rétság
Salgótarján
Szécsény

12.1. Balassagyarmat Gyámhivatal

Balassagyarmat
Becske
Bercel
Cserháthaláp
Cserhátsurány
Csesztve
Csitár
Debercsény
Dejtár
Drégelypalánk
Érsekvadkert
Galgaguta
Herencsény
Hont
Hugyag
Illy
Ipolyvece
Magyarnándor
Mohora
Nógrádkövesd
Nógrádmárcal
Órhalom
Patak
Patvarc
Szanda
Szécsénke
Szügy
Terény

12.2. Bátortereny Gyámhivatal

Bátortereny
Dorogháza
Kisbárkány
Márkháza
Mátramindszent
Mátranovák
Mátratereny
Mátraverebély
Nagybárkány
Nagykeresztúr
Nemti
Sámsonháza
Szuha

12.3. Pásztó Gyámhivatal

Alsótold
Bér
Bokor
Buják
Cserhátszentiván
Csécse
Ecseg
Egyházasdengeleg
Erdőkürt
Erdőtarcsa
Felsőtold
Garáb
Héhalom
Jobbágyi
Kálló
Kisbágyon
Kozárd
Kutasó
Mátraszőlős
Palotás
Pásztó
Szarvasgede
Szirák
Szurdokpüspöki
Tar
Vanyarc

12.4. Rétság Gyámhivatal

Alsópetény
Bánk
Berkenye
Borsosberény
Diósjenő
Felsőpetény
Horpács
Keszeg
Kétdobony
Kisecset
Legénd

Nagyoroszi

Nézsza
Nógrád
Nógrádsáp
Nőtincs
Ősagárd
Pusztaberki
Rétság
Romhány
Szátok
Szendehely
Szente
Tereske
Tolmács

12.5. Salgótarján Gyámhivatal

Bárna
Cered
Egyházasgerge
Etes
Ipolytarnóc
Karancsalja
Karancsberény
Karancskeszzi
Karancslapujtő
Karancsság
Kazár
Litke
Lucfalva
Mátraszele
Mihálygerge
Rákóczipánya
Salgótarján
Ságújfalu
Sóshartyán
Szalmatercs
Szilaspogony
Vizslás
Zabar

12.6. Szécsény Gyámhivatal

Endrefalva
Hollókő
Kishartyán
Ludányhalászi
Magyargéc
Nagylóc
Nógrádmegyer
Nógrádsipek
Nógrádszakál
Piliny
Rimóc
Szécsény
Szécsényfelfalu
Varsány

13. PEST MEGYE

Abony
Albertirsa
Aszód
Budakeszi
Budaörs
Cegléd
Dabas
Dunaharaszti
Dunakeszi
Érd
Göd
Gödöllő
Gyál
Gyömrő
Monor
Nagykátá
Nagykőrös
Nagymaros
Pécel
Pilisvörösvár
Pomáz
Ráckeve
Százhalombatta
Szentendre
Szigetszentmiklós
Szob
Tököl
Tura
Vác
Vecsés
Veresegyház
Visegrád

13.1. Abony Gyámhivatal

Abony
Jászkarajenő
Köröstététlen
Újszilvás

13.2. Albertirsa Gyámhivatal

Albertirsa
Dánszentmiklós
Mikebuda

13.3. Aszód Gyámhivatal

Aszód
Bag
Domony
Hévízgyörk
Iklad
Kartal
Verseg

13.4. Budakeszi Gyámhivatal

Budajenő
Budakeszi

Nagykovács
Páty
Perbál
Remeteszőlős
Telki
Tök
Zsámbék

13.5. Budaörs Gyámhivatal

Biatorbágy
Budaörs
Herceghalom
Törökbálint

13.6. Cegléd Gyámhivatal

Cegléd
Ceglédbercel
Csemő
Tápiószőlős
Törtel

13.7. Dabas Gyámhivatal

Dabas
Hernád
Inárcs
Kakucs
Örkény
Pusztavacs
Táborfalva
Tatárszentgyörgy
Újhartyán
Újlengyel

13.8. Dunaharaszti Gyámhivatal

Dunaharaszti
Dunavarsány
Taksony

13.9. Dunakeszi Gyámhivatal

Dunakeszi
Fót

13.10. Érd Okmányiroda

Diósd
Érd
Pusztazámor
Sóskút
Tárnok

13.11. Göd Gyámhivatal

Göd

13.12. Gödöllő Gyámhivatal

Csömör
Dány
Gödöllő
Kerepes
Kistarcsa
Mogyoród
Nagytarcsa

Szada
Vácszentlászló
Valkó
Zsámbok

13.13. Gyál Gyámhivatal
Alsónémedi
Bugyi
Felsőpakony
Gyál
Ócsa

13.14. Gyömrő Gyámhivatal
Ecser
Gyömrő
Maglód
Mende
Sülysáp
Úri

13.15. Monor Gyámhivatal
Bénye
Csévharaszt
Gomba
Káva
Monor
Nyáregyháza
Péteri
Pilis
Vasad

13.16. Nagykáta Gyámhivatal
Farmos
Kóka
Nagykáta
Pánd
Szentlőrinc-káta
Szentmártonkáta
Tápióbicske
Tápiógyörgye
Tápióság
Tápiószecső
Tápiószele
Tápiószentmárton
Tóalmás

13.17. Nagykőrös Gyámhivatal
Kocsér
Nagykőrös
Nyársapát

13.18. Nagymaros Gyámhivatal
Kismaros
Nagymaros
Szokolya
Verőce

13.19. Pécel Gyámhivatal
Isaszeg
Pécel

13.20. Pilisvörösvár Gyámhivatal
Pilisborosjenő
Piliscsaba
Pilisjászfalu
Pilisszántó
Pilisszentiván
Pilisvörösvár
Solymár
Tinnye
Üröm

13.21. Pomáz Gyámhivatal
Budakalász
Csobánka
Pilisszentkereszt
Pomáz

13.22. Ráckeve Gyámhivatal
Apaj
Áporka
Délegyháza
Dömsöd
Kiskunlacháza
Lórév
Majosháza
Makád
Ráckeve
Szigetbecse

13.23. Százhalombatta Gyámhivatal
Százhalombatta

13.24. Szentendre Gyámhivatal
Leányfalu
Pilisszentlászló
Pócsmegyer
Szentendre
Szigetmonostor
Tahitófalu

13.25. Szigetszentmiklós Gyámhivatal
Halásztelek
Szigethalom
Szigetszentmiklós

13.26. Szob Gyámhivatal
Bernecebaráti
Ipolydamásd
Ipolytölgyes
Kemence
Kóspallag
Letkés
Márianosztra
Nagybörzsöny
Perőcsény
Tésa
Szob
Vámosmikola
Zebegény

13.27. Tököl Gyámhivatal

Szigetcsép

Szigetszentmárton

Szigetújfalu

Tököl

13.28. Tura Gyámhivatal

Galgahévíz

Tura

13.29. Vác Gyámhivatal

Acsa

Csörög

Csóvár

Galgagyörk

Kisnémedi

Kosd

Penc

Püspökhátvan

Püspökszilágy

Rád

Sződ

Sződliget

Vác

Vácduka

Váchartyán

13.30. Vecsés Gyámhivatal

Üllő

Vecsés

13.31. Veresegyház Gyámhivatal

Csomád

Erdőkertes

Galgamácsa

Órbottyán

Vácegres

Váckisújfalu

Vácrátót

Veresegyház

13.32. Visegrád Gyámhivatal

Dunabogdány

Kisoroszi

Visegrád

Nagybajom

Siófok

Tab

14.1. Balatonboglár Gyámhivatal

Balatonboglár

Ordacsehi

14.2. Balatonföldvár Gyámhivatal

Balatonföldvár

Balatonőszöd

Balatonszárszó

Balatonszemes

Bálványos

Kereki

Kőröshegy

Kötcse

Nagycsepely

Pusztaszemes

Szántód

Szólád

Teleki

14.3. Balatonlelle Gyámhivatal

Balatonlelle

Gamás

Látrány

Somogybabod

Somogytúr

Visz

14.4. Barcs Gyámhivatal

Babócsa

Barcs

Bélavár

Bolhó

Csokonyavisonta

Darány

Drávagárdony

Drávatamási

Heresznye

Homokszentgyörgy

Istvándi

Kálmánca

Kastélyosdombó

Komlósd

Lad

Lakócsa

Patosfa

Péterhida

Potony

Rinyaújlak

Rinyaújnép

Somogyaracs

Szentborbás

Szulok

Tótújfalu

Vízvár

14. SOMOGY MEGYE

Balatonboglár

Balatonföldvár

Balatonlelle

Barcs

Csurgó

Fonyód

Kaposvár

Lengyeltóti

Mareali

Nagyatád

14.5. Csurgó Gyámhivatal

Berzence
Csurgó
Csurgónagymarton
Gyékényes
Iharos
Iharosberény
Inke
Örtilos
Pogányszentpéter
Porrog
Porrogszentkirály
Porrogszentpál
Somogybükkösd
Somogycsicsó
Somogyudvarhely
Zákány
Zákányfalu

14.6. Fonyód Gyámhivatal

Balatonberény
Balatonfenyves
Balatonkeresztúr
Balatonmáriafürdő
Balatonszentgyörgy
Fonyód
Tikos

14.7. Kaposvár Gyámhivatal

Alsóbogát
Bárdudvarnok
Baté
Bodrog
Bőszénfa
Büssü
Cserénfa
Csököly
Csoma
Csombárd
Ecseny
Edde
Felsőmocsolád
Fonó
Gadács
Gálosfa
Gige
Gölle
Hajmás
Hedrehely
Hencse
Hetes
Igal
Jákó
Juta
Kadarkút
Kaposfő
Kaposgyarmat

Kaposhomok
Kaposkeresztúr
Kaposmérő
Kaposzardahely
Kaposújlak
Kaposvár
Kazsok
Kercseliget
Kisasszond
Kisgyalán
Kiskorpád
Kőkút
Magyaratád
Magyaregres
Mernye
Mezőcsokonya
Mike
Mosdós
Nagyberki
Orci
Osztopán
Patalom
Patca
Polány
Ráksi
Rinyakovácsi
Sántos
Simonfa
Somodor
Somogyaszaló
Somogygeszti
Somogyjád
Somogysárd
Somogyszil
Szabadi
Szenna
Szentbalázs
Szentgálaskér
Szilvásszentmárton
Taszár
Újvárfalva
Várda
Visnye
Zimány
Zselickisfalud
Zselickislak
Zselicszentpál

14.8. Lengyeltóti Gyámhivatal

Buzsák
Gyugy
Hács
Kisberény
Lengyeltóti
Öreglak

Pamuk
Somogyvámos
Somogyvár
Szőlősgyőrök
14.9. Marcali Gyámhivatal
Balatonújlak
Böhönye
Csákány
Csömend
Főnyed
Gadány
Hollád
Hosszúvíz
Kelevíz
Kéthely
Libickozma
Marcali
Mesztegnyő
Nagyszakácsi
Nemesdéd
Nemeskisfalud
Nemesvid
Nikla
Pusztakovácsi
Sávoly
Somogyfajsz
Somogysámson
Somogysimonyi
Somogyszentpál
Somogyzsitfa
Szegerdő
Szenyér
Szőkedencs
Tapsony
Táska
Varásló
Vése
Vörs
14.10. Nagyatád Gyámhivatal
Bakháza
Beleg
Bolhás
Görgeteg
Háromfa
Kaszó
Kisbajom
Kutas
Lábod
Nagyatád
Nagykorpád
Ötvöskónyi
Rinyabesenyő
Rinyaszentkirály
Segesd
Somogyszob

Szabás
Szenta
Tarany
14.11. Nagybajom Gyámhivatal
Nagybajom
Pálmajor
14.12. Siófok Gyámhivatal
Ádánd
Balatonendréd
Balatonszabadi
Nagyberény
Nyim
Ságvár
Siófok
Siójut
Som
Zamárdi
14.13. Tab Gyámhivatal
Andocs
Bábonymegyer
Bedegkér
Bonnya
Fiad
Kánya
Kapolly
Kára
Karád
Kisbárapáti
Lulla
Miklósi
Nágocs
Sérsekszőlős
Somogyacsa
Somogydöröcske
Somogyegres
Somogymeggyes
Szorosad
Tab
Tengőd
Törökkoppány
Torvaj
Zala
Zics

15. SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

Baktalórántháza
Csenger
Demecser
Dombrád
Fehérgyarmat
Ibrány
Kisvárd
Máriapócs

Mátészalka
Nagyecsed
Nagyhalász
Nagykálló
Nyírbátor
Nyíregyháza
Rakamaz
Tiszalök
Tiszavasvári
Újfehértó
Vásárosnamény
Záhony

15.1. Baktalórántháza Gyámhivatal

Apagy
Baktalórántháza
Berkesz
Besenyőd
Laskod
Levelek
Magy
Nyíribrony
Nyírfákó
Nyírkársz
Nyírkércs
Nyírmada
Nyírtass
Nyírtét
Ófehértó
Petneháza
Pusztadobos
Ramocsaháza
Rohod

15.2. Csenger Gyámhivatal

Csenger
Csengersima
Csengerújfalú
Komlódtótfalu
Pátyod
Porcsalma
Szamosangyalos
Szamosbecs
Szamostatárfalva
Tyukod
Ura

15.3. Demecser Gyámhivatal

Demecser
Gégény
Kék
Nyírbogdány
Székely

15.4. Dombrád Gyámhivatal

Dombrád
Tizsakanyár
Újdombrád

15.5. Fehérgyarmat Gyámhivatal

Botpalád
Cégénydányád
Csaholc
Császló
Csegöld
Darnó
Fehérgyarmat
Fülesd
Gacsály
Garbolc
Gyügye
Hermánszeg
Jánkmajtis
Kérsemjén
Kisar
Kishódos
Kisnamény
Kispalád
Kisszekeres
Kölcse
Kömörő
Magosliget
Mánd
Méhtelek
Milota
Nábrád
Nagyar
Nagyhódos
Nagyszekeres
Nemesborzova
Olcsvaapáti
Panyola
Penyige
Rozsály
Sonkád
Szamossályi
Szamosújlak
Szatmárcseke
Tiszabecs
Tiszacsécse
Tizsakóród
Tisztaberek
Tunyogmatolcs
Túristvándi
Túrricse
Uszka
Vámosoroszi
Zajta
Zsarolyán

15.6. Ibrány Gyámhivatal

Balsa
Buj
Gávavencsellő

Ibrány
Paszab
Tiszabercel

15.7. Kisvárda Gyámhivatal

Ajak
Anarcs
Döge
Fényeslitke
Gyulaháza
Jéke
Kékcse
Kisvárda
Lövőpetri
Mezőladány
Nyírlövő
Pap
Pátroha
Rétközberencs
Szabolcsbáka
Szabolcsveresmart
Tornospálca
Újkenéz

15.8. Máriapócs Gyámhivatal

Kisléta
Máriapócs
Nyírgyulaj
Pócspetri

15.9. Mátészalka Gyámhivatal

Fülpösdaróc
Géberjén
Györtelek
Hodász
Jármí
Kántorjánosi
Kocsord
Mátészalka
Nagydobos
Nyírsaholy
Nyírkáta
Nyírmeggyes
Nyírparasznya
Ópályi
Ökörítőfülpös
Őr
Papos
Rápolta
Szamoskér
Szamosszeg
Vaja

15.10. Nagyecsed Gyámhivatal

Fábiánháza
Mérk

Nagyecsed
Tiborszállás
Vállaj

15.11. Nagyhalász Gyámhivatal

Beszterec
Kemecse
Nagyhalász
Tiszarád
Tiszatelek
Vasmegyer

15.12. Nagykálló Gyámhivatal

Balkány
Biri
Bököny
Geszteréd
Kállósején
Nagykálló
Szakoly

15.13. Nyírbátor Gyámhivatal

Bátorliget
Encsencs
Nyírbátor
Nyírbéltek
Nyírbogát
Nyírcsászári
Nyínderzs
Nyírgelse
Nyírlugos
Nyírmihálydi
Nyírpilis
Nyírvasvári
Ömböly
Penészlek
Piricse
Terem

15.14. Nyíregyháza Gyámhivatal

Kálmánháza
Kótaj
Nagycséresz
Napkor
Nyíregyháza
Nyírpazony
Nyírtelek
Nyírtura
Sényő

15.15. Rakamaz Gyámhivatal

Rakamaz
Timár
Tiszanagyfalu
Szabolcs

15.16. Tiszaölk Gyámhivatal

Tiszaeszlár
Tiszaölk

15.17. Tiszavasvári Gyámhivatal

Szorgalmatos

Tiszadada

Tiszadob

Tiszavasvári

15.18. Újfehértó Gyámhivatal

Érpatak

Újfehértó

15.19. Vásárosnamény Gyámhivatal

Aranyosapáti

Barabás

Beregdaróc

Beregsurány

Csaroda

Gelénes

Gemzse

Gulács

Gyüre

Hetefejércse

Ilk

Jánd

Kisvarsány

Lónya

Márokpapi

Mátyus

Nagyvarsány

Olcsva

Tákos

Tarpa

Tiszaadony

Tiszakerecseny

Tiszaszalka

Tiszavid

Tivadar

Vámosatya

Vásárosnamény

15.20. Záhony Gyámhivatal

Benk

Eperjeske

Győröcske

Komoró

Mándok

Tiszabezdéd

Tiszaogyorós

Tiszaszentmárton

Tuzsér

Záhony

Zsurk

16. TOLNA MEGYE

Bátaszék

Bonyhád

Dombóvár

Dunaföldvár

Paks

Simontornya

Szekszárd

Tamási

Tolna

16.1. Bátaszék Gyámhivatal

Alsónána

Alsónyék

Báta

Bátaszék

Pörbölly

Sárpilis

Várdomb

16.2. Bonyhád Gyámhivatal

Aparhant

Bátaapáti

Bonyhád

Bonyhádvarasd

Cikó

Grábóc

Györe

Izmény

Kakasd

Kisdorog

Kismányok

Kisvejke

Lengyel

Mórág

Möcsény

Mucsfa

Nagymányok

Nagyvejke

Tevel

Váralja

Závod

16.3. Dombóvár Gyámhivatal

Attala

Csibrák

Csikóstóttós

Dalmand

Dombóvár

Döbrököz

Gyulaj

Jágónak

Kapospula

Kaposzekcső

Kocsola

Kurd

Lápafő

Nak

Szakcs

Várong

16.4. Dunaföldvár Gyámhivatal
Dunaföldvár

16.5. Paks Gyámhivatal

Bikács
Bölcske
Dunaszentgyörgy
Gerjen
Györköny
Kajdacs
Madocsa
Nagydorog
Németkér
Paks
Pálfa
Pusztahencse
Sárszentlőrinc

16.6. Simontornya Gyámhivatal

Belecska
Kisszékely
Nagyszékely
Ozora
Pincehely
Simontornya
Tolnanémedi

16.7. Szekszárd Gyámhivatal

Decs
Felsónána
Harc
Kéty
Kistormás
Kölesd
Medina
Murga
Őcsény
Sióagárd
Szálka
Szedres
Szekszárd
Tengelic
Zomba

16.8. Tamási Gyámhivatal

Diósberény
Dúzs
Értény
Felsőnyék
Fürged
Gyönk
Hőgyész
Iregszemcse
Kalaznó
Keszőhidegkút
Koppányszántó
Magyarkeszi
Miszla

Mucsi
Nagykónyi
Nagyszokoly
Regöly
Szakadát
Szakály
Szárasd
Tamási
Udvári
Újireg
Varsád

16.9. Tolna Gyámhivatal

Bogyiszló
Fadd
Fácánkert
Tolna

17. VAS MEGYE

Celldömölk
Csepreg
Körmend
Kőszeg
Őriszentpéter
Répcelak
Sárvár
Szentgotthárd
Szombathely
Vasvár

17.1. Celldömölk Gyámhivatal

Boba
Borgáta
Celldömölk
Csönge
Duka
Egyházashetye
Jánosháza
Karakó
Keléd
Kemeneskápolna
Kemenesmagasi
Kemenesmihályfa
Kemenespálfa
Kemenessömjén
Kemenesszentmárton
Kenyeri
Kissomlyó
Köcsk
Mersevát
Mesteri
Nagysimonyi
Nemeskeresztúr
Nemeskocs
Ostffyasszonyfa
Pápoc

Szergény
Tokorcs
Vönöck

17.2. Csepreg Gyámhivatal

Bő
Csepreg
Bük
Chernelházadamonya
Gór
Iklanberény
Lócs
Mesterháza
Nemesládony
Répceszentgyörgy
Sajtoskál
Simaság
Tompaládony
Tömörd
Tormásliget

17.3. Körmend Gyámhivatal

Csákánydoroszló
Daraboshegy
Döbörhegy
Döröske
Egyházashollós
Egyházsrádóc
Halastó
Halogy
Harasztifalu
Hegyháthodász
Hegyhátsál
Katafa
Kemestaródfa
Körmend
Magyarnádalja
Magyarszecsőd
Molnászecsőd
Nádasd
Nagykölked
Nagymizdó
Nemesrempehollós
Pinkamindszent
Rádóckölked
Szarvaskend
Vasalja

17.4. Kőszeg Gyámhivatal

Bozsok
Cák
Gyöngyösfalu
Horvátzsidány
Kiszsídány
Kőszeg
Kőszegdoroszló
Kőszegpaty
Kőszegszerdahely
Lukácsháza
Nemescsó

Ólmod
Peresznye
Pusztacsó
Velem

17.5. Óriszentpéter Gyámhivatal

Bajánsenye
Felsőjánosfa
Felsőmarác
Hegyhátszentjakab
Hegyhátszentmárton
Ispánk
Ivanc
Kercaszomor
Kerkáskápolna
Kisrákos
Kondorfa
Magyarszombatfa
Nagyrákos
Órimagyarósd
Óriszentpéter
Pankasz
Szaknyér
Szalafő
Szatta
Szőce
Velemér
Viszák

17.6. Répcelak Gyámhivatal

Csánig
Nick
Répcelak
Uraiújfalu
Vámoscsalád

17.7. Sárvár Gyámhivatal

Bejcgertyános
Bögöt
Bögöte
Csénye
Gérce
Hegyfalu
Hosszúpereszteg
Ikervár
Jákfa
Káld
Kenéz
Meggyeskovácsi
Megyehid
Nagygeresd
Nyógér
Ölbő
Pecöl
Porpác
Pósfa
Rábapaty
Sárvár
Sitke
Sótony

Szeleste
Vásárosmiske
Vasegerszeg
Vashosszúfalu
Zsédeny

17.8. Szentgotthárd Gyámhivatal
Alsószőlőnk
Apátistvánfalva
Csörötnék
Felsőszőlőnk
Gasztony
Kétvölgy
Magyarlak
Nemesmedves
Orfalu
Rábagyarmat
Rátót
Rönök
Szakonyfalu
Szentgotthárd
Vasszentmihály

17.9. Szombathely Gyámhivatal
Acsád
Balogunyom
Bozzai
Bucsu
Csempeszkopács
Dozmat
Felsőcsatár
Gencsapáti
Gyanógeregye
Horvátlövő
Ják
Kisunyom
Meszlen
Nárai
Narda
Nemesböd
Nemeskolta
Perenye
Pornóapáti
Rábatöttös
Rum
Salköveskút
Sé
Söpte
Sorkifalud
Sorkikápolna
Sorokpolány
Szentpéterfa
Szombathely
Tanakajd
Táplánszentkereszt
Torony
Vasasszonyfa
Vaskeresztes
Vassurány
Vasszécseny

Vasszilvagy
Vát
Vép
Zsennye

17.10. Vasvár Gyámhivatal
Alsóújlak
Andrásfa
Bérbaltavár
Csehi
Csehimindszent
Csipkerek
Egervölgy
Gersekarát
Győrvár
Hegyhátszentpéter
Kám
Mikosszéplak
Nagytilaj
Olaszfa
Oszkó
Pácsony
Petőmihályfa
Püspökmolnári
Rábahidvég
Sárfimizdó
Szemenye
Telekes
Vasvár

18. VESZPRÉM MEGYE

Ajka
Balatonalmádi
Balatonfüred
Balatonfűzfő
Devecser
Herend
Pápa
Sümeg
Tapolca
Várpalota
Veszprém
Zirc

18.1. Ajka Gyámhivatal
Ajka
Csehbánya
Halimba
Kislőd
Magyarpolány
Nyírád
Öcs
Szóc
Úrkút
Városlőd

18.2. Balatonalmádi Gyámhivatal

Alsóörs
Balatonalmádi
Felsőörs
Lovas
Szentkirályszabadja

18.3. Balatonfüred Gyámhivatal

Aszófő
Balatonakali
Balatoncsicsó
Balatonfüred
Balatonszepezd
Balatonszőlős
Balatonudvari
Csopak
Dörgicse
Monoszló
Óbudavár
Örvényes
Paloznak
Pécsely
Szentantalfa
Szentjakabfa
Tagyon
Tihany
Vászoly
Zánka

18.4. Balatonfűzfő Gyámhivatal

Balatonfűzfő
Balatonkenese
Balatonfőkajár
Balatonvilágos
Csajág
Küngös
Litér

18.5. Devecser Gyámhivatal

Adorjánháza
Apácatorna
Bakonypölöske
Borszörcsök
Csögle
Dabrony
Devecser
Doba
Egeralja
Iszkáz
Kamond
Karakászörcsök
Kerta
Kisberzsény
Kiscsász
Kispirit
Kisszőlős
Kolontár
Nagyalásony
Nagypirit

Noszlop
Oroszi
Pusztamiske
Somlójenő
Somlószőlős
Somlóvásárhely
Somlóvecse
Tüskevár
Vid

18.6. Herend Gyámhivatal

Bánd
Herend
Szentgál

18.7. Pápa Gyámhivatal

Adásztevel
Bakonyjákó
Bakonykoppány
Bakonyság
Bakonyszentiván
Bakonyszücs
Bakonytamási
Béb
Békás
Csót
Dáka
Döbrönte
Egyházaskesző
Farkasgyepű
Ganna
Gecse
Gic
Homokbödöge
Kemeneshőgyész
Kemenesszentpéter
Külsővat
Kup
Lovászipatona
Magyargencs
Malomsok
Marcalgergelyi
Marcaltó
Mezőlak
Mihályháza
Nagyacsád
Nagydém
Nagygyimót
Nagytevel
Nemesgörzsöny
Nemesszalók
Németbánya
Nóráp
Nyárád
Pápa
Pápadereske
Pápakovácsi
Pápasalamon
Pápateszér

Takácsi
Ugod
Vanyola
Várkesző
Vaszar
Vinár

18.8. Sümeg Gyámhivatal

Bazsi
Bodorfa
Csabrendek
Dabronc
Gógánfa
Gyepükaján
Hetyefő
Hosztót
Káptalanfa
Megyer
Nemeshany
Rigács
Sümeg
Sümegprága
Szentimrefalva
Ukk
Veszprémgalsa
Zalaerdőd
Zalagyömörő
Zalameggyes
Zalaszegvár

18.9. Tapolca Gyámhivatal

Ábrahámhegy
Badacsonytomaj
Badacsonytördemic
Balatonederics
Balatonhenye
Balatonrendes
Gyulakeszi
Hegyesd
Hegymagas
Kapolcs
Káptalantóti
Kékkút
Kisapáti
Kővágóörs
Köveskál
Lesencefalu
Lesenceistvánd
Lesencetomaj
Mindszentkál
Monostorapáti
Nemesgulács
Nemesvita
Raposka
Révfülöp
Salföld
Sáska
Szentbékkál
Szigliget
Taliándörög

Tapolca
Uzsa
Vigántpetend
Zalahaláp

18.10. Várpalota Gyámhivatal

Berhida
Ősi
Öskü
Pétfürdő
Tés
Várpalota

18.11. Veszprém Gyámhivatal

Barnag
Hajmáskér
Hárskút
Hidegkút
Királyszentistván
Márkó
Mencshely
Nagyvázsony
Nemesvámos
Papkeszi
Pula
Sóly
Tótvázsony
Veszprém
Veszprémfajsz
Vilonya
Vöröstó

18.12. Zirc Gyámhivatal

Bakonybél
Bakonynána
Bakonyoszlop
Bakonyszentkirály
Borzavár
Csesznek
Csetény
Dudar
Eplény
Jásd
Lókút
Nagyesztergár
Olaszfalu
Pénzesgyőr
Porva
Szápár
Zirc

19. ZALA MEGYE

Hévíz
Keszthely
Lenti
Letenye
Nagykanizsa

Zalaegerszeg
Zalakaros
Zalalövő
Zalaszentgrót

19.1. Hévíz Gyámhivatal
Hévíz

19.2. Keszthely Gyámhivatal
Alsópáhok
Balatongyörök
Bókaháza
Cserszegtomaj
Dióskál
Egeraracs
Esztergályhorváti
Felsőpáhok
Gétye
Gyenesdiás
Karmacs
Keszthely
Nemesbük
Rezi
Sármellék
Szentgyörgyvár
Vállus
Várvolgy
Vindornyaafok
Vindornyalak
Vonyarcvashegy
Zalaapáti
Zalaköveskút
Zalaszántó
Zalaszentmárton
Zalavár

19.3. Lenti Gyámhivatal
Alsószerterzsébet
Baglad
Barlahida
Belsőárd
Bödeháza
Csertalakos
Csesztreg
Csömödér
Dobri
Felsőszerterzsébet
Gáborjánháza
Gosztola
Gutorföldre
Hernyék
Iklódbördöce
Kálócfa
Kányavár
Kerkabarabás
Kerkafalva
Kerkakutas
Kerkateskánd
Kissziget
Kozmadombja

Külsőárd
Lendvadedes
Lendvajakabfa
Lenti
Lovászi
Magyarföld
Márokföld
Mikekarácsonyfa
Nemesnép
Nova
Ortaháza
Páka
Pördefölde
Pórszombat
Pusztapáti
Ramocsa
Rédics
Resznek
Szécsisziget
Szentgyörgyvölgy
Szentpéterföldre
Szijártóháza
Szilvagy
Tormaföldre
Tornyiszentmiklós
Zalabaksa
Zalaszombatfa
Zebecke

19.4. Letenye Gyámhivatal
Bánokszentgyörgy
Bázakerettye
Becsehely
Borsfa
Bucsuta
Csörnyeföld
Kerkaszentkirály
Kiscsehi
Kistolmács
Lasztonya
Letenye
Lispezsentadorján
Maróc
Molnári
Murarátka
Muraszemenye
Oltárc
Petrivente
Pusztamagyaród
Rigyác
Semjénháza
Szentlisló
Szentmargitfalva
Tótszentmárton
Tótszerdahely
Valkonya
Várföldre
Zajk

19.5. Nagykánizsa Gyámhivatal

Alsórajk
Belezná
Bocskai
Börzönce
Csapi
Eszteregnye
Felsőrajk
Fityeház
Fűzvölgy
Gelse
Gelsesziget
Hahót
Homokkomárom
Hosszúvölgy
Kacorlak
Kerecsény
Kilimán
Kisrécsé
Liszó
Magyarszentmiklós
Magyarszerdahely
Mihály
Murakeresztúr
Nagybakónak
Nagykánizsa
Nagyrécsé
Nemespátró
Orosztony
Pat
Pölöskefő
Pötréte
Sand
Sormás
Surd
Szepetnek
Újudvar
Zalasárszeg
Zalaszentbalázs
Zalaújlak

19.6. Zalaegerszeg Gyámhivatal

Alibánfa
Alsónemesapáti
Babosdöbréte
Bagod
Bak
Baktüttös
Becsvölgye
Bezeréd
Bocfölde
Böde
Boncodfölde
Bucsuszentlászló
Csatár
Csonkahegyhát
Dobronhegy
Egervár
Gellénháza

Gombosszeg
Gósfá
Gyűrűs
Hagyárosbörönd
Hottó
Iborfia
Kávás
Kemendollár
Kisbucsa
Kiskutas
Kispáli
Kustánszeg
Lakhegy
Lickóvadamos
Milejszeg
Misefa
Nagykapornak
Nagykutas
Nagylengyel
Nagypáli
Nemesapáti
Nemeshetés
Nemesrádó
Nemessándorháza
Nemesszentandrás
Németfalu
Orbánosfa
Ormándlak
Pacsa
Padár
Pálfiszeg
Pethőhenye
Petrikeresztúr
Pókaszepetk
Pölöske
Pusztaderics
Pusztaszentlászló
Sárhida
Söjtör
Szentkozmadombja
Szentpéterúr
Teskánd
Tófej
Vasboldogasszony
Vöckönd
Zalaboldogfa
Zalaegerszeg
Zalaigrice
Zalaistvánd
Zalaszentgyörgy
Zalaszentiván
Zalaszentlőrinc
Zalaszentmihály
Zalatárnok

19.7. Zalakaros Gyámhivatal

Balatonmagyaród
Galambok
Garabonc

Nagyrada
Zalakaros
Zalakomár
Zalamerenye
Zalaszabar
Zalaszentjakab

19.8. Zalaölvő Gyámhivatal

Csöde
Keménfa
Ozmánbük
Salomvár
Vaspör
Zalacséb
Zalaháshágy
Zalaölvő

19.9. Zalaszentgrót Gyámhivatal

Almásháza
Batyk
Döbröce
Dötk
Kallósd
Kehidakustány
Kisgörbő
Kisvásárhely
Ligetfalva
Mihályfa
Nagygörbő
Óhid
Pakod
Sénye
Sümegecsehi
Szalapa
Tilaj
Türje
Vindornyaszőlős
Zalabér
Zalacsány
Zalaszentgrót
Zalaszentlászló
Zalavég

20. BUDAPEST FŐVÁROS

20.1. Gyámhivatal Budapest I. kerület
20.2. Gyámhivatal Budapest II. kerület
20.3. Gyámhivatal Budapest III. kerület
20.4. Gyámhivatal Budapest IV. kerület
20.5. Gyámhivatal Budapest V. kerület
20.6. Gyámhivatal Budapest VI. kerület
20.7. Gyámhivatal Budapest VII. kerület
20.8. Gyámhivatal Budapest VIII. kerület

20.9. Gyámhivatal Budapest IX. kerület
20.10. Gyámhivatal Budapest X. kerület
20.11. Gyámhivatal Budapest XI. kerület
20.12. Gyámhivatal Budapest XII. kerület
20.13. Gyámhivatal Budapest XIII. kerület
20.14. Gyámhivatal Budapest XIV. kerület
20.15. Gyámhivatal Budapest XV. kerület
20.16. Gyámhivatal Budapest XVI. kerület
20.17. Gyámhivatal Budapest XVII. kerület
20.18. Gyámhivatal Budapest XVIII. kerület
20.19. Gyámhivatal Budapest XIX. kerület
20.20. Gyámhivatal Budapest XX. kerület
20.21. Gyámhivatal Budapest XXI. kerület
20.22. Gyámhivatal Budapest XXII. kerület
20.23. Gyámhivatal Budapest XXIII. kerület

2. számú melléklet
a 315/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[2. számú melléklet
a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelethez]

Tartalmi követelmények a megyei gyámhivatalok számára, a Gyvt. 122. §-ának (3) bekezdésében előírt bűnmegelőzési jelentés elkészítéséhez

1. A megye sajátosságainak, adottságainak áttekintése, demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0–18 éves korosztály adataira.

2. A bűnözés és a veszélyeztetettség alakulása, a bűncselekményekkel kapcsolatos statisztikai adatok elemzése, a bűncselekmények elkövetésének okai:

- bűnelkövetés és sértetté válás,
- a kiskorúak veszélyeztetettsége,
- családon belüli erőszak.

3. A megyei gyámhivatal éves bűnmegelőzési tevékenységének átfogó bemutatása:

- a gyermekjóléti szolgálatok alapellátás keretében és a védelemben vétellel történő családgondozásának tapasztalatai a bűncselekményekkel érintett kiskorúak esetében, illetve a gyermekjóléti szolgálat által tett egyéb intézkedések,
- a bűnmegelőzési pályázatok és programok eredményei és tapasztalatai.

4. Az önkormányzatok és egyéb szervek szerepe a bűnmegelőzésben:

- bűnmegelőzési bizottságok, áldozatvédelmi irodák működése, bűnmegelőzési koncepciók és ezek megvalósulása,
- bíróság, ügyészség, büntetés-végrehajtási intézet, civil szervezetek tevékenysége.

5. Eredmények és problémák megfogalmazása.

6. Jövőre vonatkozó célok és feladatok meghatározása.

3. számú melléklet a 315/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[3. számú melléklet a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelethez]

KÉRELEM

Alulírott kérem, hogy gyermekeim részére a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot szíveskedjenek megállapítani.

Kérelem indokolása:

NYILATKOZAT

A) Személyi adatok

1. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását kérő neve (leánykori név is):

a) Anyja neve:

b) Születési helye, ideje:

c) Lakóhelyének címe:

2. A családban a Nyilatkozat benyújtásának időpontjában a rendszeres kedvezményt kérővel közös háztartásban élő közeli hozzátartozók száma:

3. A Nyilatkozat benyújtásának időpontjában a rendszeres kedvezményt kérővel közös háztartásban élő, az egy főre jutó jövedelem számítása szempontjából figyelembe vehető közeli hozzátartozók adatai:

	Név	Születési hely, idő	Anyja neve
– házastársa, élettársa			
– egyéb rokon (akinek eltartásáról gondoskodik)			
– gyermekei*			

* A 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, a 23 évesnél fiatalabb önálló keresettel nem rendelkező nappali tagozaton középfokú tanulmányokat folytató, a 25 évesnél fiatalabb önálló keresettel nem rendelkező felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató, továbbá korhatárra tekintet nélkül a tartósan beteg, illetőleg a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékos gyermek.

A kérelemhez mellékelni kell a jövedelemnyilatkozat 1–14. pontjaiban feltüntetett jövedelmek valódiságának igazolására szolgáló iratokat.

B) Jövedelmi adatok

A jövedelmek típusai	A kérelmező jövedelme	A kérelmezővel közös háztartásban élő házastárs (élettárs) jövedelme	A kérelmezővel közös háztartásban élő egyéb rokon jövedelme	Összesen
1. Munkaviszonyból, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyból származó jövedelem és táppénz				
2. Társas és egyéni vállalkozásból származó jövedelem				
3. Ingatlan, ingó vagyontárgyak értékesítéséből származó jövedelem				
4. Nyugellátás, baleseti nyugellátás, egyéb nyugdíjszerű ellátások				

A jövedelmek típusai	A kérelmező jövedelme	A kérelmezővel közös háztartásban élő házastárs (élettárs) jövedelme	A kérelmezővel közös háztartásban élő egyéb rokon jövedelme			Összesen
5. A gyermek ellátásához és gondozásához kapcsolódó támogatások (különösen: GYED, GYES, GYET, családi pótlék, gyermektartásdíj, árvaellátás)						
6. Munkaügyi szervek által folyósított rendszeres pénzbeli ellátás						
7. Föld bérbeadásából származó jövedelem						
8. Egyéb (különösen: kapott tartás-, ösztöndíj, értékpapírból származó jövedelem, kis összegű kifizetések stb.)						
9. Összes bruttó jövedelem						
10. Személyi jövedelemadó vagy előleg összege						
11. Egészségbiztosítási és nyugdíjjárulék összege						
12. Munkavállalói járulék összege						
13. A család összes nettó jövedelme [9–(10+11+12)]						
14. A család összes nettó jövedelmét csökkentő tényezők (tartásdíj összege)						
15. AZ ÜGYINTÉZŐ TÖLTI KI! Önkormányzat által folyósított rendszeres pénzbeli ellátás [a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv. 4. § (1) bek. i) pontja]						

Egy főre jutó havi családi nettó jövedelem (**ügyintéző tölti ki**): Ft/hó.

C) Vagyoni adatok

I. Ingatlanok

1. Lakástulajdon és lakótelek-tulajdon (vagy állandó, illetve tartós használat) címe:
..... város/község út/ucca hsz.,
alapterülete: m², tulajdoni hányad, a szerzés ideje: év. Becsült forgalmi érték:* Ft. Egy főre jutó forgalmi érték:** Ft.

2. Üdülőtulajdon és üdülőtelek-tulajdon (vagy állandó, illetve tartós használat) címe:
..... város/község út/ucca hsz.,
alapterülete: m², tulajdoni hányad, a szerzés ideje: év. Becsült forgalmi érték:* Ft.
Egy főre jutó forgalmi érték:** Ft.

3. Egyéb, nem lakás céljára szolgáló épület-(épületrész-)tulajdon (vagy állandó használat) megnevezése (zártkerti építmény, műhely, üzlet, műterem, rendelő, garázs stb.):
címe: város/község út/utca hsz.,
alapterülete: m², tulajdoni hányad, a szerzés ideje: év. Becsült forgalmi érték:* Ft. Egy főre jutó forgalmi érték:** Ft.

4. Termőföldtulajdon (vagy állandó használat) megnevezése:
címe: város/község út/utca hsz.,
alapterülete: m², tulajdoni hányad, a szerzés ideje: év. Becsült forgalmi érték:* Ft.
Egy főre jutó forgalmi érték:** Ft.

II. Egyéb vagyontárgyak

5. Gépjármű

a) személygépkocsi: típus:, rendszám:, a szerzés ideje:
 Becsült forgalmi érték:*** Ft. Egy főre jutó forgalmi érték:** Ft.

b) tehergépjármű, autóbusz: típus:, rendszám:, a szerzés ideje: év.
 (Rendszám nélküli gépek esetén a gyártási vagy azonosító számot kell feltüntetni.) Becsült forgalmi érték:*** Ft. Egy főre jutó forgalmi érték:** Ft.

III. Összes vagyontárgy

6. A család összes vagyonának becsült forgalmi értéke (1.+2.+3.+4.+5.): Ft. Egy főre jutó forgalmi érték:** Ft.

Kijelentem, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek. Hozzájárulok a nyilatkozatban szereplő adatoknak a szociális igazgatási eljárásban történő felhasználásához, kezeléséhez.

Megjegyzés: Ha a kérelmező vagy közeli hozzátartozója bármely vagyontárgyból egynél többel rendelkezik, akkor a vagyonnyilatkozat megfelelő pontját a vagyontárgyak számával egyezően kell kitölteni.

* Becsült forgalmi értéként az ingatlanok a településen szokásos forgalmi értékét kell feltüntetni.

** Kérelmezővel közös háztartásban élő közeli hozzátartozóként kell figyelembe venni: házastársat; élettársat; 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező a 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező nappali tagozaton egyetemi, főiskolai tanulmányait folytató, továbbá korhatára tekintet nélkül a tartósan beteg, illetőleg testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékos gyermekeit; a Csjt. alapján eltartott egyéb rokont.

*** Becsült forgalmi értéként a jármű, illetve termelő- és munkaeszköz kora és állapota szerinti értéket kell feltüntetni.

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a NYILATKOZAT-ban közölt adatok a valóságnak megfelelnek.

Dátum:

.....
 a rendszeres kedvezményt igénylő
 vagy törvényes képviselőjének aláírása

4. számú melléklet a 315/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[4. számú melléklet a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelethez]

ADATLAP
az egyszeri támogatás igényléséhez

..... év tárgyhónap

1. Megye megnevezése:
2. Önkormányzat neve:
3. KSH azonosító kódja:
 (2 számjegyű megyekód + 5 számjegyű településazonosító)
4. A tárgyhónapban egyszeri támogatásban részesülő
 - a) kiskorú gyermekek száma: fő
 - b) nagykorúak száma: fő
5. A tárgyhónapban kifizetendő összes egyszeri támogatási összege: Ft

6. A tárgyhónapban történő visszafizetés: Ft
(A Gyvt. 133. §-a alapján visszafizetett összeg)

7. A kifizetés igényelt összege (100%) Ft
(az 5. pont összegét csökkenteni kell a 6. pont összegével)

Dátum: év hó nap

P. H.

.....
jegyző aláírása

.....
polgármester aláírása

5. számú melléklet a 315/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[5. számú melléklet a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelethez]

NYILATKOZAT gyermektartásdíj megelőlegezéséhez

A) Személyi adatok

1. A gyermektartásdíj megelőlegezését kérő neve és lakcíme:
2. A családban a Nyilatkozat benyújtásának időpontjában a gyermektartásdíj megelőlegezését kérővel közös háztartásban élő közeli hozzátartozók száma:
3. A Nyilatkozat benyújtásának időpontjában a gyermektartásdíj megelőlegezését kérővel közös háztartásban élő, az egy főre jutó jövedelem számítása szempontjából figyelembe vehető közeli hozzátartozók adatai:

	Név	Születési hely, idő	Anyja neve
– házastársa, élettársa			
– egyéb rokon (akinek eltartásáról gondoskodik)			
– gyermekei*			

* A 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, a 23 évesnél fiatalabb önálló keresettel nem rendelkező nappali oktatás munkarendje szerint középfokú tanulmányokat folytató, a 25 évesnél fiatalabb önálló keresettel nem rendelkező felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató, továbbá korhatára tekintet nélkül a tartósan beteg, illetőleg a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékos gyermek.

B) Jövedelmi adatok

A jövedelmek típusai	A kérelmező jövedelme	A kérelmezővel közös háztartásban élő házastárs (élettárs) jövedelme	A kérelmezővel közös háztartásban élő egyéb rokon jövedelme	Összesen
1. Munkaviszonyból, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyból származó jövedelem és táppénz				
2. Társas és egyéni vállalkozásból származó jövedelem				
3. Ingatlan, ingó vagyontárgyak értékesítéséből származó jövedelem				
4. Nyugellátás, baleseti nyugellátás, egyéb nyugdíjszerű ellátások				
5. A gyermek ellátásához és gondozásához kapcsolódó támogatások (különösen: GYED, GYES, GYET, családi pótlék, gyermektartásdíj, árvaellátás)				

A jövedelmek típusai	A kérelmező jövedelme	A kérelmezővel közös háztartásban élő házastárs (élettárs) jövedelme	A kérelmezővel közös háztartásban élő egyéb rokon jövedelme	Összesen
6. Munkaügyi szervek által folyósított rendszeres pénzbeli ellátás				
7. Föld bérbeadásából származó jövedelem				
8. Egyéb (különösen: kapott tartás-, ösztöndíj, értékpapírból származó jövedelem, kis összegű kifizetések stb.)				
9. Összes bruttó jövedelem				
10. Személyi jövedelemadó vagy előleg összege				
11. Egészségbiztosítási és nyugdíjjárulék összege				
12. Munkavállalói járulék összege				
13. A család összes nettó jövedelme [9–(10+11+12)]				
14. A család összes nettó jövedelmét csökkentő tényezők (tartásdíj összege)				
15. AZ ÜGYINTÉZŐ TÖLTI KI! Önkormányzat által folyósított rendszeres pénzbeli ellátás [a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv. 4. § (1) bek. i) pontja]				

Egy főre jutó havi családi nettó jövedelem **(az ügyintéző tölti ki!)**: Ft/hó.

A kérelemhez mellékelni kell a jövedelemnyilatkozat B) pontjának 1–14. alpontjaiban feltüntetett jövedelmek valódiságának igazolására szolgáló iratokat.

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a NYILATKOZAT-ban közölt adatok a valóságnak megfelelnek.

Dátum:

.....
a támogatást kérő aláírása”

6. számú melléklet a 315/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[6. számú melléklet a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelethez]

ADATLAP
a gyermektartásdíj megelőlegezése címén igénybe vehető előleg igényléséhez

..... év tárgyhónap

1. Megye megnevezése:
2. Önkormányzat neve:
3. KSH azonosító kódja:
(2 számjegyű megyekód + 5 számjegyű településazonosító)
4. A tárgyhónapban gyermektartásdíj megelőlegezésében részesülők száma: fő
Ebből a Gyvt. 4. § (1) bek. b) pontja szerinti jogosultak száma: fő
5. A tárgyhónapban kifizetett gyermektartásdíj megelőlegezésének összege: Ft
Ebből a Gyvt. 4. § (1) bek. b) pontja szerinti jogosult részére kifizetett összeg: Ft

6. Az igényelt előleg összege: Ft
 a) a tárgyhavi kifizetés összege: Ft
 (az 5. rovat összegével egyezik meg)
 b) a tárgyhavi kifizetés és az előző havi előleg különbözete (előjel nélkül): Ft
 [a január havi igénylés kivételével a 6. a) pont és az előző havi 6. c) pontban szereplő összegek különbözete abszolút értékben, januárban ezen pontba a 6. a) pontban szereplő összeget kell beírni]
 c) az előleg összege: Ft
 [a 6. a) és 6. b) pontok összege az alábbi módon:
 – ha a tárgyhavi kifizetés nagyobb, mint az előző havi előleg összege, akkor a 6. a) pont összegéhez hozzá kell adni a 6. b) pont összegét,
 – ha a tárgyhavi kifizetés kisebb, mint az előző havi előleg, akkor a 6. a) pont összegéből ki kell vonni a 6. b) pont összegét.
 Január hónapban történő igényléskor a 6. a) pont összegének kétszeresét kell ebben a pontban szerepeltetni.]
7. A tárgyhónapban történő visszafizetés:
 a) a Gyvt. 24. §-ának (4) bekezdése alapján: Ft
 b) a Gyvt. 133. §-a alapján: Ft
 Összesen: Ft
8. Az igényelt előleg nettó összege: Ft
 [az előleg – 6. c) pont – összegét csökkenteni kell a 7. rovat összegével]

Dátum: év hó nap

P. H.

.....
 városi gyámhivatal székhelye szerinti
 jegyző aláírása

.....
 a polgármester aláírása

7. számú melléklet a 315/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[7. számú melléklet a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelethez]

ADATLAP
az otthonteremtési támogatás összegének kifizetéséhez

..... év tárgyhónap

1. Megye megnevezése:
 2. Önkormányzat neve:
 3. KSH azonosító kódja:
 4. A tárgyhónapban otthonteremtési támogatásban részesülők száma: fő
 5. A tárgyhónapban kifizetendő otthonteremtési támogatás összege: Ft
 6. A tárgyhónapban történő visszafizetés: Ft
 (a Gyvt. 133. §-a alapján visszafizetett összeg)
 7. A kifizetés igényelt összege: Ft
 (az 5. rovat összegét csökkenteni kell a 6. rovat összegével)

Dátum: év hó nap

P. H.

.....
 városi gyámhivatal székhelye szerinti
 jegyző aláírása

.....
 a polgármester aláírása

8. számú melléklet a 315/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

[8. számú melléklet a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelethez]

**Tartalmi követelmények a helyi önkormányzatok számára,
a Gyvt. 96. §-ának (6) bekezdésében előírt átfogó értékelés elkészítéséhez**

I. A települési önkormányzat által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei:

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0–18 éves korosztály adataira.
2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:
 - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
 - egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
 - gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
 - gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, szociális válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
 - gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.
4. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:
 - védelembe vettek száma, a védelembe vétel okai, felülvizsgálatok eredménye,
 - ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye.
5. A gyámhivatal székhelye szerinti önkormányzat által készített átfogó értékelés tartalmazza a jegyzői gyámhatósági intézkedésekre vonatkozó adatokon kívül a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat is.
6. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.
7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciós elképzelések).
8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.
9. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).

II. A megyei (fővárosi) önkormányzat által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei

1. Az önkormányzat által fenntartott, szakellátást (esetleg alapellátást) nyújtó intézményhálózat bemutatása, különös tekintettel a Gyvt.-ben előírtak teljesítésére.

2. Ellátásban részesülők száma, korcsoportok szerinti megoszlása, tendenciák.

3. Változások az ellátás feltételeiben (személyi, tárgyi, elhelyezési feltételek).

4. A felügyeleti szervek által végzett gyermekvédelmi szakmai ellenőrzések tapasztalatainak bemutatása.

5. Jövőre vonatkozó célok, javaslatok, elképzelések (milyen típusú intézmények kialakítására, átalakítására, fejlesztésére lenne szükség a gyermekek szükségletei alapján, milyen területeken tervezik bevonni a civil szervezeteket a szakellátás feladatainak ellátásába).

A Kormány 316/2005. (XII. 25.) Korm. rendelete

a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról

A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 144. §-ának (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a Kormány – az Országos Érdekegyeztető Tanács egyetértésével – a következőket rendeli el:

1. §

A rendelet hatálya kiterjed minden munkáltatóra és munkavállalóra.

2. §

(1) A teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított személyi alaphér kötelező legkisebb összege a teljes munkaidő teljesítése és havibér alkalmazása esetén

- a) 2006. január 1-jétől havi 62 500 forint,
- b) 2007. január 1-jétől havi 65 500 forint,
- c) 2008. január 1-jétől havi 69 000 forint.

(2) Az (1) bekezdés szerinti személyi alaphér hetibér alkalmazása esetén

- a) 2006. január 1-jétől 14 400 forint,
- b) 2007. január 1-jétől 15 080 forint,
- c) 2008. január 1-jétől 15 880 forint.

(3) Az (1) bekezdés szerinti személyi alaphér napibér alkalmazása esetén

- a) 2006. január 1-jétől 2880 forint,

b) 2007. január 1-jétől 3020 forint,

c) 2008. január 1-jétől 3180 forint.

(4) Az (1) bekezdés szerinti személyi alaphér órabér alkalmazása esetén

a) 2006. január 1-jétől 360 forint,

b) 2007. január 1-jétől 377 forint,

c) 2008. január 1-jétől 397 forint.

3. §

Teljesítménybérezés esetén a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló havi munkabérének (tisztá teljesítménybér, illetve garantált bér és teljesítménytől függő mozgóbér együttes) kötelező legkisebb összege a teljesítménykövetelmények százszázalékos és a teljes munkaidő teljesítése esetén

a) 2006. január 1-jétől 62 500 forint,

b) 2007. január 1-jétől 65 500 forint,

c) 2008. január 1-jétől 69 000 forint.

4. §

(1) A 2. §-ban meghatározottaktól eltérően, a legalább középfokú iskolai végzettséget, illetőleg szakképzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított havi személyi alaphér garantált bérminimuma

a) 2006. július 1-jétől 2006. december 31-ig

aa) 2 évnél kevesebb, a munkavállaló által betöltött munkakörhöz szükséges szakképzettséget, képesítést igénylő szakmában a fennálló munkaviszonyban, illetve azt megelőzően szerzett gyakorlati idő (a továbbiakban: gyakorlati idő) esetén a 2. § (1) bekezdésében megállapított kötelező legkisebb munkabér 105%-a,

ab) legalább két év gyakorlati idő esetén 110%-a;

b) 2007. január 1-jétől 2007. december 31-ig
 ba) az aa) pontban meghatározott esetben a kötelező legkisebb munkabér 110%-a,
 bb) az ab) pontban meghatározott esetben a kötelező legkisebb munkabér 115%-a;
 c) 2008. január 1-jétől 2008. december 31-ig
 ca) az aa) pontban meghatározott esetben a kötelező legkisebb munkabér 120%-a,
 cb) az ab) pontban meghatározott esetben a kötelező legkisebb munkabér 125%-a.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásával megállapított garantált bérminimum felfelé kerekített összegeit a rendelet *melléklete* tartalmazza.

(3) Az 50 év feletti munkavállalót garantált bérminimumként az ab), bb), cb) pontban szereplő összeg illeti meg. A szabályt először arra a hónapra járó munkabérek megállapításánál kell alkalmazni, amelyekben a munkavállaló az 50. életévét betölti.

(4) A gyakorlati idő munkaszerződéssel, munkakönyvvel, működési bizonyítvánnyal vagy egyéb hitelt érdemlő módon igazolható.

5. §

(1) A 2. §-ban említett, illetve a 4. § alapulvételével megállapított órabértételt, ha a teljes munkaidő napi 8 óránál

a) rövidebb [Mt. 117/B. § (2) bekezdés], arányosan növelt mértékben,

b) hosszabb [Mt. 117/B. § (3) bekezdés], arányosan csökkentett mértékben kell figyelembe venni.

(2) Részmunkaidő esetén

a) a 2. § (1)–(3) bekezdésében, valamint a 3. §-ban említett, illetve a 4. § alkalmazásával megállapított havi, heti és napi bértételt a munkaidő eltérő mértékével arányosan csökkentve,

b) a 2. § (4) bekezdésében említett, illetve a 4. § alkalmazásával megállapított órabértételt az ott szereplő összeggel, illetve annak az (1) bekezdés szerint arányosan változó összegével kell figyelembe venni.

6. §

(1) Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba, rendelkezéseit első ízben a 2006. január – a 4. § a) pontjába foglalt szabályt első ízben a 2006. július – hónapra járó munkabérek megállapításánál kell alkalmazni.

(2) E rendelet alkalmazásában

a) munkáltatón a költségvetési szervet,

b) munkavállalón a közalkalmazottat és a közszolgálati jogviszonyban állót,

c) személyi alapon közalkalmazottak esetében illetményt, közszolgálati jogviszonyban állók esetében az alapilletmény és az illetménykiegészítés együttes összegét is érteni kell.

(3) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) megállapításáról szóló 327/2004. (XII. 11.) Korm. rendelet.

Gyurcsány Ferenc s. k.,
 miniszterelnök

Melléklet a 316/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez

A garantált bérminimumok 2006. július 1. és 2008. december 31. között

			Gyakorlati idő	
			2 évnél kevesebb	legalább 2 év
2006. július 1-jétől 2006. december 31-ig	Havibér	Forint/hó	65 700	68 800
	Hetibér	Forint/hét	15 120	15 840
	Napibér	Forint/nap	3 030	3 170
	Órabér	Forint/óra	378	396

			Gyakorlati idő	
			2 évnél kevesebb	legalább 2 év
2007. január 1-jétől 2007. december 31-ig	Havibér	Forint/hó	72 100	75 400
	Hetibér	Forint/hét	16 590	17 350
	Napibér	Forint/nap	3 330	3 480
	Órabér	Forint/óra	415	434
2008. január 1-jétől 2008. december 31-ig	Havibér	Forint/hó	82 800	86 300
	Hetibér	Forint/hét	19 060	19 850
	Napibér	Forint/nap	3 820	3 980
	Órabér	Forint/óra	477	497

**A Kormány
317/2005. (XII. 25.) Korm.
rendelete
a Program utakról**

A Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény 18. §-a (6) bekezdésének *b)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

A magántőke bevonásával, piaci forrásból finanszírozni kívánt gyorsforgalmi útszakaszok körét (Program utak) – ide nem értve a koncessziós szerződés keretében megvalósuló útszakaszokat – jelen rendelet *melléklete* tartalmazza.

2. §

Ez a rendelet 2006. január 1-jén lép hatályba.

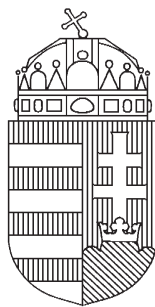
A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

*Melléklet
a 317/2005. (XII. 25.) Korm. rendelethez*

M0 északi híd
M3 Görbeháza–Nyíregyháza
M3 Nyíregyháza elkerülő út
M35 Debrecen északnyugati elkerülő út
M35 Debrecen nyugati elkerülő út
M35 Görbeháza–Debrecen
M7 Nagykanizsa–Becsehely
M6 Pécsi bekötés
M6 Szekszárd–Bóly
M7 Balatonkeresztúr–Nagykanizsa
M7 Letenye–országhatár
M7 Ordacsehi–Balatonkeresztúr
M7 Zamárdi–Balatonszárszó
M8 Dunaújvárosi híd

MAGYAR



KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,
2005. december 25.,
vasárnap

168. szám
2. kötet*

1–2. kötet ára: 10 649,– Ft

TARTALOMJEGYZÉK

2. kötet

96/2005. (XII. 25.) OGY h.	Az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióról.	11184
97/2005. (XII. 25.) OGY h.	Az Országos Területfejlesztési Koncepcióról	11356

Oldal

* Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a Magyar Közlöny 168. száma terjedelmi okok miatt 1–2. kötetben jelenik meg.

III. rész HATÁROZATOK

Az Országgyűlés határozatai

Az Országgyűlés 96/2005. (XII. 25.) OGY határozata

az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióról*

Az Országgyűlés

– annak érdekében, hogy Magyarország az Európai Unió sikeres tagjaként hozzájáruljon Európa kiegyensúlyozott fejlődéséhez és versenyképességéhez,
– fontosnak tartva a közép-európai régióban játszott szerepét,
– felismerve a határokon átnyúló együttműködésben rejlő lehetőségeket,
– figyelembe véve a rendszerváltoztatás óta eltelt 15 év tapasztalatait,
– figyelembe véve Magyarország társadalmi, gazdasági és környezeti állapotát, a fejlesztéspolitikának az elmúlt tizenöt évben elért eredményeit és tapasztalatait, valamint a csatlakozás által az ország előtt megnyílt lehetőségeket,
– összhangban az Európai Unió kohéziós politikája elveivel és céljaival
a következő határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés megtárgyalta és elfogadta az országgyűlési határozat *mellékletét* képező Országos Fejlesztéspolitikai Konceptiót (a továbbiakban: Konceptió) Magyarország hosszú távú, 15 éves fejlesztési koncepciójaként.

2. A Konceptió a fejlesztéspolitika alapelveként fogalmazza meg

a) a fenntartható fejlődést, amely során olyan gazdasági fejlődést valósít meg, amely a társadalmi jólétet úgy biztosítja, hogy eközben a jövő generációk lehetőségeit nem szűkíti a ma élőkéhez képest;

b) az átláthatóság elvét, hogy a fejlesztéspolitika valamennyi folyamata nyilvános és átlátható legyen;

c) a partnerség elvét, hogy a fejlesztéspolitika valamennyi szakaszában együttműködés legyen a társadalom, a gazdaság és a tudomány szereplői között a nemzeti közmegegyezés kialakítása érdekében;

d) a szubszidiaritás elvét, hogy a fejlesztéspolitikai döntések mindig a legalkalmasabb szinten szülessenek meg, biztosítva a helyi, a térségi, a nemzeti és a közösségi szintek közötti leghatékonyabb munkamegosztást;

e) a mérhetőség elvét, hogy a fejlesztéspolitikai beavatkozások hatása követhető és számon kérhető legyen;

f) a programozás, integrálás elvét, hogy a tervezés során a fejlesztéspolitika építsen a programok kölcsönhatásaira a lehető legnagyobb társadalmi haszon biztosítása érdekében;

g) valamint a decentralizáció elvét, hogy a fejlesztéspolitika sok szereplőssé válása segítse elő az érdekek feltárását és érvényesítését, valamint a gyors döntéshozatalt, illetve a regionalizmus elvét, hogy a régiók a fejlesztéspolitika meghatározó szereplőivé váljanak.

3. Cél, hogy Magyarország 2020-ra Európa legdinamikusabban fejlődő, az uniós átlagot meghaladó fejlettséggel rendelkező, a fenntartható fejlődés szempontjait is követő országai közé tartozzon, ahol ennek eredményeként a jelenleginél

- a) több a munkahely,
- b) magasabbak a jövedelmek,
- c) biztonságos, tiszta és jó minőségű a környezet,
- d) egészséges és hosszabb az élet.

4. Mindezek érdekében az Országgyűlés a következő 15 évre az alábbi átfogó célokat határozza meg:

- a) versenyképesség, biztosítva az értékteremtés feltételeit mind a társadalom, mind a gazdaság, mind a tudomány és kultúra képviselőinek;
- b) igazságosság, erősítve az országon belül a társadalmi, gazdasági és területi kohéziót;
- c) biztonság, a fenntartható fejlődés esélyét teremtvé meg Magyarország jelen és jövő generációi számára egyaránt.

5. A fejlesztéspolitika átfogó céljainak elérése érdekében az Országgyűlés a következő stratégiai célok elérését tűzi ki 2020-ig az ország fejlesztéspolitikája számára:

a) a magyar gazdaság versenyképességének tartós növekedése, amely lehetővé teszi az ország jövedelemtermelő képességének fokozását, amelynek révén tartósan nőhet az emberek életszínvonala, és az állam biztosíthatja a gazdaság- és társadalomszervezési feladatainak magas szintű ellátásához szükséges fejlesztéseket;

b) a foglalkoztatás bővülése, amelynek révén biztosítható, a stabil és kiszámítható társadalom megteremtése, és amely révén elérhető egy kiegyensúlyozott társadalmi felelősség megosztás kialakulása;

c) a versenyképes tudás és műveltség növekedése, amely feltétele a tudáson alapuló gazdaság szerveződésében való sikeres helytállás, mind az emberek, mind az egész ország számára;

d) a népesség egészségi állapotának javulása, amelynek révén a magyar társadalom minden tagja számára biztosítható az emberhez méltó és tevékeny élet, egyúttal biztosítva az egészségügyi rendszer fenntartható fejlődését és mérsékelve az egészségügyre fordított kiadások elkerülhetetlenül növekvő ütemét;

e) a társadalmi összetartozás, szolidaritás és aktív állampolgári magatartás erősödése, amely biztosíthatja, hogy valamennyi ember a következő időszak fejlődése nyertésének érezhesse magát;

* A határozatot az Országgyűlés a 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el.

f) a fizikai elérhetőség javulása, amely a gazdasági versenyképesség növelésén túl, elősegíti a lakosság könnyebb és gyorsabb hozzáférését a munkahelyekhez, javakhoz és szolgáltatásokhoz;

g) az információs társadalom kiteljesedése, melynek révén biztosítható, hogy a társadalom valamennyi rétege számára elérhetővé váljanak a modern kor legfontosabb technológiai feltételei;

h) a természeti értékek megőrzése és az erőforrások, valamint a környezeti értékek fennmaradása és fenntartható fejlődés elvének megfelelő hasznosulása révén elérhető, hogy elődeinktől kapott természeti táj és épített környezeti értékeink ápolásával és hasznosításával fejlődésünk a jövő nemzedékei számára is biztosítsa az egészséges, biztonságos, tiszta környezet és a fenntartható fejlődés feltételeit;

i) kiegyensúlyozott területi fejlődéssel biztosíthatjuk, hogy Magyarország valamennyi állampolgára lakóhelyétől függetlenül hasonló eséllyel juthasson hozzá az alapvető szolgáltatásokhoz, javakhoz és az ország valamennyi települése megmaradva, hagyományait megőrizve fejlődhessen a jövőben is.

6. Az Országgyűlés a fejlesztéspolitika átfogó és stratégiai céljai mellett meghatározza azokat a horizontális szempontokat is, amelyek érvényesítését nem egy konkrét fejlesztési irány szolgálja, hanem a fejlesztéspolitika valamennyi szintjén, a tervezéstől a végrehajtásig figyelembe kell venni. Ezek:

a) a fenntartható fejlődés érvényesülése, hogy a fejlesztéspolitika ne élje fel a jövő generációk számára elérhető természeti, társadalmi és gazdasági erőforrásokat;

b) az esélyegyenlőség biztosítása, beleértve mind a nemek közötti esélyegyenlőséget, mind a roma kisebbség egyenlő esélyeinek, mind a fogyatékkal élőek egyenlő esélyeinek biztosítását;

c) az info-kommunikációs technológia széles körű alkalmazása feltételeinek megteremtése, vagyis, hogy a jövő meghatározó technológiai eszközei mindenki számára elérhetően és alkalmazhatóan biztosíthatóak az információs társadalom kialakulását;

d) a foglalkoztatás növelése, ezért a foglalkoztatás bővítésének szempontját valamennyi fejlesztéspolitikai beavatkozás megtervezésekor meg kell vizsgálni;

e) a biztonság szempontjainak érvényesítése, azaz megelőzésorientált megközelítés révén mindenki számára biztosítani kell a kiszámítható, biztonságos jövőt.

7. Az Országgyűlés a térségi szemlélet érvényesítése, az ország kiegyensúlyozott területi fejlődése érdekében a területfejlesztési politika átfogó céljait a következő pontokkal egészíti ki:

a) térségi versenyképesség ösztönzése, hogy a területi kohézió megteremtésének motorja a helyi erőforrások lehető legjobb kihasználása legyen;

b) területi felzárkózás megteremtése, hogy a leghátrányosabb helyzetű térségek kiemelt figyelmet kapjanak a fejlesztéspolitikában valamint az országos átlagot jelentősen meghaladó mértékű, az elmaradottság arányában növekvő támogatást fejlesztéseik megvalósításához;

c) kiegyensúlyozott településhálózat kialakítása, különös tekintettel a városhiányos térségek dinamizálására, a gazdasági együttműködésbe való bekapcsolódásuk elősegítésére és a közösségi szolgáltatások elérhetőségére;

d) fenntartható fejlődésnek megfelelő térségfejlődés és területi, természeti, táji, kulturális örökségvédelem, hogy a helyi erőforrások lehető legjobb kihasználása ne járjon az erőforrások kimerítésével és a jövő generációk számára is lehetőséget biztosítson;

e) területi integrálódás Európába, hogy figyelembe véve a nyitott európai térben való elhelyezkedésünket kihasználjuk a határ menti és interregionális együttműködésben rejlő lehetőségeinket;

f) decentralizáció és regionalizmus erősítése, amelynek révén biztosítható, hogy a helyi közösségek számára legfontosabb fejlesztési döntések a közösséghez legközelebb eső (regionális, kistérségi) döntéshozatali szinten történjenek, ezáltal biztosítva a fejlesztéspolitika lehető legnagyobb hatékonyságát és társadalmi elfogadottságát.

8. Az Országgyűlés az innováció elősegítése, valamint a versenyképesség javítása érdekében, a tudomány, a felsőoktatás, a kutatás-fejlesztés, a gazdaság és infrastruktúra térbeni koncentrációjára alapozva, kölcsönhatásuk és regionális szervező funkciójuk erősítésével az európai versenyképességi pólusok hálózatába illeszkedő fejlesztési pólusok kialakítását kezdeményezi, és

a) Budapestet és agglomerációját kiemelt fejlesztési pólussá,

b) Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged városokat fejlesztési pólussá, továbbá

c) Székesfehérvár, illetve Veszprém városát fejlesztési társközponttá jelöli ki;

d) továbbá szükségesnek tartja a pólusokkal együttműködő fejlesztési tengelyek, valamint a vonzáskörzetük dinamizálására képes nagyvárosok gazdasági térszervező szerepének megerősítését.

9. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy a Konceptió alapján

a) készítse el az európai uniós források felhasználásához szükséges stratégiai tervet, amelyben minden régió saját regionális operatív programja is szerepel, s a regionális operatív programok végrehajtásának felelősségét a regionális fejlesztési tanácsok felelősségi körébe utalja;

b) a Konceptióban foglalt célok figyelembevételével folytassa le a tárgyalásokat az Európai Bizottság képviselőivel;

c) alakítsa ki a fejlesztéspolitika hatékony intézményrendszerét;

d) kísérelje megfigyeléssel a Konceptióban foglaltak teljesülését, és ennek megvalósulásáról 2008. október 31-ig tájékoztassa az Országgyűlést.

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

Podolák György s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Dr. Vidoven Árpád s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Melléklet a 96/2005. (XII. 25.) OGY határozathoz

ORSZÁGOS FEJLESZTÉSPOLITIKAI KONCEPCIÓ

I. RÉSZ

A JÖVŐÉPÍTÉS ALAPJAI

KIINDULÓPONTOK MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSPOLITIKÁJÁHOZ

2005. december

Tartalomjegyzék

1 ELŐSZÓ A MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK KIINDULÓPONTJAIT ÖSSZEFOGLALÓ DOKUMENTUMHOZ

2 KIINDULÁSI PONTOK

2.1 HELYZETELEMZÉS

2.1.1 Összefoglaló

2.1.2 A rendszerváltás a prosperitás útjára állította az országot

2.1.3 A gazdasági fejlődés ütemének fenntartásához növelni kell versenyképességünket

2.1.4 A fejlődés társadalmi háttere megerősítésre szorul

2.1.5 A közszolgáltatások minősége továbbra is javításra szorul

2.1.6 A fejlesztések kedvező adottságainkra épülhetnek

2.2 AZ ELMÚLT TÍZ ÉV FEJLESZTÉSPOLITIKAI TAPASZTALATAI

2.2.1 Fejlesztéspolitika 2004-ig

2.2.2 Az I. Nemzeti Fejlesztési Terv (2004–2006) tapasztalatai

2.3 A FEJLESZTÉSPOLITIKA FŐ IRÁNYAI AZ EU-BAN

2.3.1 A fenntartható fejlődés koncepciója és stratégiája

2.3.2 A lisszaboni folyamat

2.3.3 A kohéziós politika prioritásai

2.3.4 A vidékfejlesztés prioritásai a közös agrárpolitikában

2.4 PEREMFELTÉTELEK

2.4.1 A tervezés makrogazdasági keretei

2.4.2 Az állami tevékenységek összehangolásának szükségessége

2.5 FEJLESZTÉSPOLITIKAI ELVEK

1 ELŐSZÓ A MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK KIINDULÓPONTJAIT ÖSSZEFOGLALÓ DOKUMENTUMHOZ

Az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió két részből áll: „**A jövőépítés alapjai – Kiindulópontok Magyarország fejlesztéspolitikájához**” és a „**Célok és eszközök a sikeres Magyarországért – Magyarország fejlesztéspolitikai teendői**” című dokumentumból. Jelen dokumentum célja, hogy megalapozza a Magyarország hosszú távú fejlesztéspolitikáját meghatározó stratégiai megállapításokat és célokat. A feladatokat és azok részletes kifejtését a „**Célok és eszközök a sikeres Magyarországért**” (továbbiakban: **Célok**) című második dokumentum tartalmazza.

Ebben a fejezetben az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióban megfogalmazott megállapításokat és következtetéseket foglaljuk össze, melyek részletes kifejtését a *Célok* tartalmazza.

A *Célok* a helyzetelemzésre, az elmúlt tíz év és az I. Nemzeti Fejlesztési Terv tapasztalataira építve az EU főbb fejlesztéspolitikai irányait, a fejlesztéspolitika peremfeltételeit és fejlesztéspolitikánk elveit figyelembe véve határozza meg az ország előtt álló fejlesztési feladatokat. Bemutatja a fejlesztési célok rendszerét és az ahhoz kapcsolódó eszközöket, valamint kijelöli a fejlesztéspolitika hatékonyságának megalapozása érdekében – még 2007 előtt – elvégzendő legfontosabb feladatokat.

A „**Fejlesztési célok rendszere**” című fejezet a *Helyzetelemzésen*, politikai konszenzuson és széles körű szakmai és társadalmi egyetértésen alapulva meghatározza az ország 2050-re elérendő jövőképét. Kijelöli 2020-ig az átfogó célokat, a stratégia végrehajtása során érvényesítendő horizontális szempontokat és területpolitikai célokat, valamint az ország fejlesztésének stratégiai céljait és elérésük módját, a prioritásokat. A fejezet végül bemutatja az OFK céljainak elérését szolgáló eszközökkel és forrásokkal kapcsolatos kérdéseket.

- **A fejlesztéspolitika jövőképe**, hogy 2050-re Magyarország Európa egyik legdinamikusabban fejlődő országa legyen, ahol nő az életszínvonal, javul az életminőség, ahol a jelenleginél lényegesen több a munkahely, magasabbak a jövedelmek, biztonságosabb, tisztább és jobb minőségű a lakókörnyezet, egészségesebb és hosszabb az élet. Ennek megvalósításához el kell érünk, hogy a megtermelt érték tartósan növekedjék, a társadalmi, gazdasági és területi kohézió erősödjék, és hogy a jövő generációk számára szükséges erőforrások rendelkezésre álljanak. A jövőkép az ország fejlettségének az Európai Unió átlagos szintjéhez történő közelítéséről, a teljes foglalkoztatás megteremtésére való törekvésről, az oktatásról mint legjobb befektetésről, az iskoláról, a képző intézményről mint a mobilitás csatornáiról, Budapestről és a nagy egyetemi városokról mint az innováció központjairól, a feldolgozóiparról és a szolgáltatásokról mint a középvárosok gazdasági fejlődésének motorjáról, az informatikának a gazdasági és társadalmi teljesítményt meg-

sokszorozó lehetőségeiről, a vidéki térségek új arculata által kínált új szerepekről, az országról mint ökológiai mintaállamról, a testi-lelki egészség javulásáról, a hosszabb életéről, valamint az állami szerepvállalás újragondolásáról vizionál.

- A *Célok* dokumentum kijelöli a magyar fejlesztéspolitikai rendszer minden szintjén, azaz a tervezés, szabályozás, megvalósítás, nyomon követés és az ellenőrzés során érvényesítendő **horizontális szempontokat** is, melyek: a fenntarthatóság, a környezet védelme, az esélyegyenlőség, a foglalkoztatás és a biztonság növelése, az információs társadalom széles körű kiépülésének elősegítése.
- A dokumentum – az Országos Területfejlesztési Konceptióval összhangban – az ország modernizációjához szükséges feltételként határozza meg a területileg kiegyensúlyozott fejlődés igényének megfelelő **hosszú távú területpolitikai célokat**; azaz a térségi versenyképesség ösztönzését, a területi felzárkózás megteremtését, a fenntartható térségfejlődést és örökségvédelmet, a területi integrálódást Európába, valamint a decentralizáció és regionalizmus erősítését.
- A fejlesztéspolitika középtávú stratégiai célkitűzései figyelembe veszik a jelen dokumentumban vázolt európai uniós fejlesztéspolitikai irányokat és a helyzetértékelésben felvázolt magyar viszonyokat. **Magyarország középtávú stratégiai céljai:** „a gazdaság versenyképességének tartós növekedése”, „a foglalkoztatás bővülése”, „a versenyképes tudás és műveltség növekedése”, „a népesség egészségi állapotának javulása”, „a társadalmi összetartozás erősödése”, „a fizikai elérhetőség javulása”, „az információs társadalom kiteljesedése”, „a természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme és fenntartható hasznosulása”, valamint a „kiegyensúlyozott területi fejlődés”.
- A *Prioritások* elnevezésű rész a stratégiai célok megvalósításának területeit **három fő prioritáscsoportba** rendezi, melyek a következők: „Befektetés az emberbe”, „Befektetés a gazdaságba”, „Befektetés a környezetbe”. A prioritásokként kijelölt beavatkozási területeken tervezett lépések több stratégiai cél együttes megvalósítását is szolgálják.
- A „**Befektetés az emberbe**” prioritáscsoport elemei: „A munkavállalók és a szervezetek (vállalkozások, közigazgatás, civil szektor) alkalmazkodóképességének javítása az egész életen át tartó tanulás megvalósítása révén”; „Az oktatási és képzési rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztése, folyamatos összehangolása a munkaerőpiac igényeivel”; „A munkaerőpiacra való belépés és visszatérés ösztönzése és segítése, a foglalkoztathatóság javítása”; „A társadalmi és területi zárványok oldása”; „Az oktatáshoz, képzéshez és műveltséghez való hozzáférés, az esélyegyenlőség feltételeinek a javítása”; „A társadalmi és kulturális tőke erősítése”; „Korszerű népegészségügyi szakmapolitika kialakítása”; „Az egészségügyi ellátórendszer szerkezetének és működésének korszerűsítése”; valamint „A közigazgatás és a közigazgatási szolgáltatások korszerűsítése”.

- A „**Befektetés a gazdaságba**” prioritáscsoport elemei: „Az innováció, kutatás-fejlesztés ösztönzése és infrastrukturális háttérének megerősítése”; „A technológiai modernizáció előmozdítása”; „A vállalkozások működési és üzleti környezetének javítása, a hálózatosodás elősegítése”; „A dinamikus és interaktív IT tartalom- és szolgáltatásfejlesztése”; végül „Az IT alapvető infrastrukturális feltételeinek biztosítása, fejlesztése”.
- A „**Befektetés a környezetbe**” prioritáscsoport elemei: „A természeti értékek és erőforrások megőrzése”; „Tiszta települések, biztonságot teremtő környezetvédelem”; „A megelőző, elővigyázatos környezetvédelem és a környezeti hatékony innováció általános érvényesítése”; „Hazánk nemzetközi elérhetőségének javítása, a logisztikai csatlakozások fejlesztése”; „A térségi-regionális elérhetőség javítása”; valamint „A helyközi közösségi és a települési közlekedés fejlesztése”.
- **Az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció céljainak elérését szolgáló eszközökkel/forrásokkal kapcsolatos kérdések** című rész a 2007 és 2013 közötti időszakban elérhető uniós forrásokat és a hazai társfinanszírozás hozzávetőlegesen becsült nagyságrendjét, valamint az OFK szerepét mint a tisztán hazai forrású finanszírozás esetében is követendő koncepcionális keretet mutatja be. Olvashatunk benne arról is, hogy az OFK és a vele szoros kapcsolatban készült Országos Területfejlesztési Koncepció miként szolgál majd **koncepcionális keretétül** az uniós strukturális alapok és a Kohéziós Alap forrásait (és azok hazai társfinanszírozását) magába foglaló Nemzeti Stratégiai Referenciakeretnek (NSRK 2007–2013), valamint a Nemzeti Agrár- és Vidékfejlesztési Stratégiai Terv célrendszerének.

A „**Fejlesztéspolitika hatékonyságának megalapozása**” c. fejezet a sikeres fejlesztéspolitika megvalósításához, a stratégiai célok eléréséhez szükséges, még 2007 előtt elvégzendő feladatokat összegzi. A fejlesztéspolitika hatékonyságát befolyásoló főbb irányok és teendők a következők: átfogó tervezési mechanizmus kialakítása – a stratégiai szemlélet meghonosítása; markáns, erős kormányzati koordináció; horizontális/ágazatközi és regionális koordináció; a miniszteriális szint stratégiai tevékenységének megerősítése; fejlesztéspolitikai decentralizáció; kormányzati és regionális érdekegyeztetési mechanizmus kiépítése, erős partnerség; az uniós és a nemzeti fejlesztéspolitika intézményesített összhangja – egységes fejlesztési finanszírozási rendszer; végezetül a tervezés jogszabályi megalapozásának szükségessége.

A *Célokban* megjelenő feladatokat ezen dokumentum kiindulási pontjai alapján, politikai és társadalmi vitákban jelölték ki a tervezők.

2 KIINDULÁSI PONTOK

2.1. Helyzetelemzés

2.1.1. Összefoglaló

Magyarországon az elmúlt másfél évtizedben kiépült a **demokrati-
kus politikai intézményrendszer**, és kialakult egy versenyképes
piacgazdaság. 2004 májusában az ország az **Európai Unió** tagjává
vált.

Sikeresen végre-
hajtottuk a piac-
gazdasági átmenet

**Az átalakulási folyamat ugyan súlyos terheket rótt a társada-
lomra, de a lakosság képes volt ezekkel megbirkózni**, és alkal-
mazkodott a kihívásokhoz. Növekedésnek indultak a reálbérek, je-
lentősen javult a háztartások felszereltsége. Javult a lakások víz-,
gáz- és csatornaellátása, általánossá vált a vezetékes telefon, illetve
a mobilhasználat. Széles körben terjed az internet használata. A
gépkocsik száma és minősége jelentősen emelkedett.

A háztartások
helyzete az átme-
net nehézségei
után jelentősen
javult

Magyarország a kelet-közép-európai országok sorában élen járt a
privatizációban, a piacgazdaság kialakításában. Kialakult a kapita-
lista gazdaságot segítő adó-, pénzügyi, számviteli rendszer, jogi
szabályozás.

Nyitott, verseny-
képes piacgazda-
ság alakult ki

Az 1990-es évek elején a nem piacképes termelés leépülésével pár-
huzamosan gyorsan fejlődtek a versenyképes vállalkozások, így a
gazdasági növekedés motorjává váló, nemzetközi szinten is ver-
senyképes ágazatok alakultak ki. A magyar gazdaság integrálódott
a világgazdaságba.

A magyar gazda-
ság integrálódott a
világgazdaságba

Az ezredfordulóra a magyar GDP meghaladta a rendszerváltás
előtti szintet, és **lemaradásunk a fejlettebb európai országoktól**
folyamatosan **csökken**.

Csökken GDP-beli
lemaradásunk az
európai országok-
tól

Ez a folyamat azonban ma még nem kiegyensúlyozott, és a fejlődés
üteme is elmarad attól, amit az ország adottságai lehetővé tennének.
Sőt a fejlődés jelenlegi ütemének a fenntartása is komoly erőfeszí-
tések igényel.

A fejlődés ütemé-
nek fenntartása
komoly erőfeszíté-
seket igényel

A **gazdaság versenyképessége megerősítésre szorul**. A felgyor-
suló európai integráció nagyobb lehetőségeket kínál, ám vállalata-
inknak sokkal erősebb versenyben kell helytállniuk. A gazdaság
fejlődése néhány térségre és ágazatra koncentrálódik, a hazai vál-
lalkozások és a foglalkoztatottak meghatározó része a kevésbé

A verseny-
képesség megerősí-
tésre szorul

prosperáló szektorokban és régiókban működik. A modern technológiai, informatikai eljárások alkalmazása terjedőben van, de nemzetközi összehasonlításban továbbra is elmaradásunk van ezen a területen.

A fejlődés társadalmi háttere megerősítésre szorul. Csökken a népesség és azon belül az aktív korúak aránya. Sokan tartósan kívül rekedtek a munkaerőpiacon. Jelentős az érvényesüléshez szükséges tudással és egészséggel nem rendelkezők aránya. A szegénység néhány társadalmi csoportban tartóssá vált. A cigányság nagy része leszakadóban van. A társadalmi különbségek rögzültek, a szegregáció egyre erősebb. A területi különbségek az elmúlt években folyamatosan nőttek. A társadalom belső kapcsolatai gyengék. Egyre érezhetőbbek a fogyasztói társadalom negatív mellékhatásai.

A fejlődés társadalmi háttere megerősítésre szorul

Több közszolgáltatás minősége és hatékonysága továbbra sem kielégítő. Az állami intézmények sok esetben hozzájárulnak a társadalmi különbségek fennmaradásához és növekedéséhez. Egyes állami feladatok, erőforrások és hatáskörök megoszlása rosszul meghatározott és aránytalan. A közösségi infrastruktúra szerkezete és minősége nem igazodik a társadalmi és gazdasági igényekhez. A közlekedési hálózat például túlzottan központosított, gyakori a rendeltetésszerű használatot korlátozó állagromlás.

Egyes közszolgáltatások minősége nem kielégítő

Az ország fejlesztésének stratégiáját két elemre kell építeni: az akadályokat lebontó felzárkóztatásra, valamint az ország erőseit és lehetőségeit kihasználó kitörési pontok megtalálására. A fejlődéshez kedvező **geostratégiai adottságokkal, gazdag történelmi és kulturális örökséggel rendelkezünk.** Magyarország Európa meghatározó piacait összekötő közlekedési tengelyek metszéspontjában helyezkedik el, logisztikai adottságai kedvezőek. A **budapesti agglomeráció** Kelet-Közép-Európa egyik legnagyobb és leggyorsabban fejlődő gazdasági térsége. A szomszédos országokkal való együttműködést elősegíti a határon túli magyar közösségekkel ápoltság. Hazánk bővelkedik érintetlen természeti területekben, élővilágunk gazdag, földjeink termékenyek, jelentőssek elérhető édes- és termálvízkészleteink. **Kulturális hagyományaink,** figyelemre méltó szellemi műhelyeink szintén szilárd bázist jelentenek az ország jövőbeli fejlődésének.

Fejlesztési stratégiánk alapjai: felzárkóztatás és a kitörési pontok megtalálása

2.1.2. A rendszerváltás a prosperitás útjára állította az országot

Megindult az életszínvonal javulása

Az átalakulási folyamat súlyos terheket rótt a társadalomra, amely azonban megbirkózott a gazdasági és társadalmi változásokkal. **A drasztikus visszaesés után stabilizálódott a foglalkoztatottak száma, az átlagos reálkereset és a háztartási jövedelem ma már meghaladja a rendszerváltás előtti szintet.**

Az átmenet időszaka súlyos terheket rótt a társadalomra

1997-től a reálbérek is növekedésnek indultak. 2002-ig 30%-kal nőtt a lakosság átlagos reálbére, ami négyszerese az EU15-ben megfigyelhető értéknek. Jelenleg a reálbérek 10%-kal haladják meg a rendszerváltás előtti szintet.

A reálbérek 1997 óta 30 százalékkal emelkedtek

A reálbérek évenkénti változása százalékban 1996-2002 között							
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1997–2002 összesen
EU-15*	1,3	1,5	1,7	1,2	1,4	1,3	7,3
Magyarország**	4,9	3,6	2,5	1,5	6,4	13,6	30,3
Csehország*	1,8	-1,2	6,1	2,4	3,8	5,3	17,3
Szlovákia*	6,6	2,7	-3,1	-4,9	0,8	5,8	0,9
Lengyelország*	5,9	3,3	4,7	1,1	2,5	0,7	12,8

Forrás: KSH. *: Bruttó, **: Nettó

A reálbérek alakulása (%-ban, előző év=100)													
1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
94,3	93	98,6	96,1	107,2	87,8	95	104,9	103,6	102,5	101,5	106,4	113,6	109,2

Forrás: KSH.

Javult a lakások komfortfokozata a **víz-, gáz- és csatornaellátás széles körűvé válásával.**

A lakosság jelentős részének érezhetően javultak az életkörülményei

Lakásellátottsági adatok ¹				
	1997	1999	2001	2003
Vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	90,6	91,4	92,6	93,2
Közcsonna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	46,0	49,1	53,5	59,1
Vezetékes gázzal ellátott háztartások aránya ² (%)	64,2	67,7	71,2	73,7

Forrás: KSH

Az elmúlt tizenöt évben jelentősen **javult a háztartások eszközelátottsága**, megszűnt a telefonhiány, és általánossá vált a vezetékes telefon, illetve a mobilhasználat³.

Bekapcsolt fővonalak száma (ezer db)*														
1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
995,8	1129	1292	1498	1785	2157	2651	3095	3385	3609	3479	3258	3095	3013	

Forrás: KSH , *1995-től az ISDN vonalakkal együtt

Széles körben elterjedt és elfogadottá vált az internet használata. A lakosság gépkocsiallómanya lecserelődött, modernizálódott, a növekedés mértéke az 1990. évhez viszonyítva 2003-ra 42,7%.

Megteremtődtek a gazdasági fejlődés alapjai

Nőtt a lakosság iskolázottsága, egyre többen szereznek közép- és felsőfokú végzettséget, nő **az idegen nyelveket beszélők aránya**. **Nőtt az iskolázottság**
Kiterjedt az egyetemi-főiskolai oktatás. Tartalmilag közeledett egymáshoz a magyar és a külföldi felsőfokú oktatás, és egyre több egyetemista vesz részt külföldi részképzésen.

Az 1990-es évek elején a nem piacképes termelés leépülésével párhuzamosan **kifejlődtek** a versenyképes vállalkozások, amelyekből **Kialakult a versenyképes piacgazdaság**
kialakultak **a gazdasági növekedés motorjává váló, nemzetközi szinten is versenyképes ágazatok**. A magyar gazdasági termelés integrálódott a világgazdaságba.

¹ A közműellátottság fejlődése 1980 és 1990 között szembetűnő, és a növekedés, bár lassuló ütemben, folytatódott a '90-es években is.

² 100 lakásra jutó fogyasztók száma.

³ A mobilhasználat növekedésével magyarázható a bekapcsolt fővonalak számának 2001-ben megindult csökkenése.

A bruttó hozzáadott érték (volumenindex) és a foglalkoztatottak számának változása 1993-2003 között gazdasági ágazatonként (1993=100)

Ágazat	Bruttó hozzáadott érték	Foglalkoztatottak száma
Feldolgozóipar	203,8	87,8
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	154,9	90,2
Építőipar	142,3	144,6
Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	142,3	193,2
Kereskedelem, javítás	129,8	117,8

Forrás: KSH.

A forint konvertibilis lett, létrejött a modern bankrendszer, valamint az EU-konform adó- és számviteli rendszer. **Kialakult a vállalkozásokat segítő társasági jogi, polgári jogi, csődjogi rendszer.**

Megalapoztuk a modern gazdaság intézményrendszerét

Magyarország élen járt a privatizációban, az állami vállalatokból tömegesen keletkeztek új magánvállalkozások. A privatizáció kialakította a kapitalista gazdaság alapjául szolgáló tulajdonosi érdekeltséget, és ösztönözte a vezető multinacionális vállalatok megjelenését.

Sikeres volt a privatizáció

A bruttó hozzáadott érték megoszlása tulajdonosi alszektorok szerint (%)			
	1992	1996	2002
Közösségi tulajdon	53,3	30,2	29,0
Hazai, magán	41,5	53,9	48,8
Külföldi	5,2	15,9	22,3

Forrás: KSH

Hazánk kedvelt befektetési célponttá vált, Lengyelország mellett a legnagyobb külföldi működőtőke-befektetést vonzó ország volt. Megjelentek a multinacionális cégek, **bővült az áruválaszték,** és a kínálathoz való hozzáférés azonossá vált a nyugat-európaival.

Kedvelt befektetési célponttá váltunk

Külföldi működőtőke intenzitása (nettó működőtőke-áramlás/GDP, %)					
	1995	1997	1999	2001	2003
EU 15	0,8	1,1	2,8	2,4	1,3
Görögország				0,9	0,2
Írország		2,3	12,9	6,6	10
Portugália	0,6	2,1	1,9	6,1	0,4
Spanyolország	0,9	1,7	4,8	5,2	2,9
Csehország		1,2	5,5	4,8	1,6
Magyarország		2,9	2,3	4,2	2,4
Lengyelország		1,6	2,2	1,5	1
Szlovákia		0,6	-0,1	3,7	1,1
Szlovénia	1,1	1,2	1,1	1,4	2,2

Forrás: Eurostat.

Hazánk gazdasága a rendszerváltást követő nehézségek- **A gazdaság**
ből kilábalva növekedési pályára állt. A képzettségéhez **gyors ütem-**
viszonyítva olcsó munkaerőre, az európai piacok elérhető- **ben fejlődik**
ségére, a külföldi befektetések számára vonzó környezetre
építve **az ország versenytársaihoz mérve is imponáló**
fejlődést produkált.

Egy főre jutó GDP, vásárlóerő-paritás alapján (Euróban*)													
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Magyarország	7 310	7 353	7 448	7 903	7 550	7 919	8 520	9 117	9 733	10 565	11 550	12 402	12 818
EU-15 átlaga	15 878	16 485	16 457	17 204	16 949	17 765	18 668	19 522	20 438	21 805	22 583	23 268	23 437
EU-25 átlaga	..	..	..	..	15 264	16 041	16 899	17 697	18 559	19 822	20 554	21 225	21 432
Magyarország az EU -15 átlagának száza- lékában	46,0%	44,6%	45,3%	45,9%	44,5%	44,6%	45,6%	46,7%	47,6%	48,5%	51,1%	53,3%	54,7%
Magyarország az EU -25 átlagának száza- lékában	..	..	..	..	49,5%	49,4%	50,4%	51,5%	52,4%	53,3%	56,2%	58,4%	59,8%

* Megjegyzés: Vásárlóerő-egységben (PPS) kifejezve

Forrás: Eurostat, KSH.

A fejlődési folyamat azonban ma még nem kiegyensúlyozott, és A fejlődés töré-
üteme is elmarad attól, amit az ország adottságai lehetővé tennének. **kennyé vált**
A fejlődés ütemének fenntartása komoly erőfeszítéseket igényel.

2.1.3.A gazdasági fejlődés ütemének fenntartásához növelni kell versenyképességünket

Versenyképességünk megerősítésre szorul

Hazánk versenyképességi pozíciója változó. Jelentős javulás után a legutóbbi időszakban versenytársainkéhoz képest romlás mutatkozott. Ehhez – amellet, hogy az adott országok piacgazdasága fejlődésének más-más periódusában tart – a 2001-2003. közötti években többek között hozzájárultak az egyensúlyi problémák, ezen belül a reálbéréknek a termelékenység javulásával nem fedezett növekedése.

Az utóbbi években a gazdasági fejlődés mellett **felerősödtek az egyensúlyi problémák**. A 2002-ben kialakult magas költségvetési hiány csökkentése a jelenlegi felzárkózási periódusban csak fokozatosan lehetséges.

Az államháztartás egyenlegének alakulása Magyarországon és néhány európai országban, a GDP %-ában

Ország	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Magyarország	-8,4	-6,6	-5,5	-6,8	-7,9	-5,6	-3	-3,5	-8,5	-6,5
A többi visegrádi ország										
Csehország	-3,4	-12,3	-1,9	-2,5	-5,0	-3,6	-3,7	-5,9	-6,8	-12,5
Lengyelország	-2,1	-2,5	-2,9	-4,0	-2,1	-1,4	-0,7	-3,7	-3,3	-4,8
Szlovákia	-2,1	-1,4	-7,4	-5,5	-4,7	-6,4	-12,3	-6,6	-7,8	-3,8
Visegrádi országok, átlag	-2,5	-5,4	-4,1	-4,0	-3,9	-3,8	-5,6	-	-	-

Ország	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Magyarország	-8,4	-6,6	3,1	-6,8	-8	-5,6	-3	-3,5	-8,5	-6,5
A többi kohéziós ország										
Görögország	-9,4	-10,2	-7,4	-4,0	-2,5	-1,8	-4,1	-6,1	-4,9	-5,7
Portugália	-6,6	-4,5	-4,0	-3,0	-2,6	-2,8	-2,8	-4,2	-2,8	-2,9
Spanyolország	-6,3	-6,6	-4,9	-3,2	-3,0	-1,2	-0,9	-0,5	-0,3	0,0
Kohéziós országok, átlag	-7,4	-7,1	-5,4	-3,4	-2,7	-1,9	-2,6	-	-	-
EU-15 átlaga	..	-5,2	-4,2	-2,4	-1,6	-0,7	1,0	-	-	
EU-25 átlaga	..	..	..	..	-1,7	-0,8	0,8	-1,3	-2,3	-3,0

Forrás: a KSH nemzetközi összehasonlítása. Eurostat: Deficit and debt data, 26. September 2005.

A gazdasági egyensúly törékeny volta nemcsak a makrogazdaságban, hanem **a háztartások esetében is látványos**. A fogyasztási lehetőségek bővülése, a vásárlási és lakáshitelek gyors terjedése szinte teljesen felszívta a lakossági megtakarításokat. A lakosság pénzügyi vagyonának növekedése megállt.

A lakossági megtakarítások elégtelenek

A háztartások pénzügyi helyzete

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Megtakarítási ráta (% a GDP arányában)	12,7	8,6	9	9,3	9,8	8,5	9,4	6,8	6	5,2	2,6	0,1
Háztartások nettó pénzügyi vagyona (Mrd forint, időszak végén 2003-as áron)	330	504	747	1265	2060	2964	4230	5530	7084	8776	10022	10814

Forrás: MNB, KSH.

Versenytársainkhoz képest jelentősen nőttek a közterhek, különösen **A közterhek túl magasak a munkaerő közterhei.**

Bevételt és nyereséget terhelő adóbefizetések a GDP %-ában

	1995	1999	2000	2001	2002
EU-15	13,7	14,7	14,8	14,5	14
Magyarország	8,9	9,1	9,5	10	10,1
Csehország	10	8,8	8,9	9,3	9,7
Szlovákia		8,5	7,2	6,5	7,0
Lengyelország	11,3	10,7	9,9	9,4	9,5
Görögország	7,2	9,7	10,4	9,0	8,9
Spanyolország	9,6	9,8	9,8	9,9	10,4
Portugália	8,5	9,8	10,1	9,6	9,4

Forrás: OECD.

A munkaerőköltség közteher tartalma százalékban, 2003

Ország	Összesen
EU-15	41
Magyarország	46
Csehország	44
Szlovákia	41
Lengyelország	43
Görögország	34
Spanyolország	38
Portugália	33

A munkaerő egységköltségének (ULC) változása százalékban

	Hazai ULC	Külföldi ULC
	(1995-ös év = 100)	
1995	100,0	100,0
1998	120,3	99,6
2001	146,0	100,8
2004	154,0	101,8

Forrás: MNB, KSH, Munkaerőpiaci Tükör 2004.

Az egészségügyi járulékok mértékének változása 1994-2005 között (millió Ft)

	1994.	1996.	1998.	2000.	2002.	2003.	2004.	2005E.
Munkáltatói eg.biztosítási járulékmérték	19,5%	18%	15%	11%	11%	11%	11%	11%
Munkáltatói eg.biztosítási járulék	239 717	314 060	375 722	371 632	517 978	580 650	629 143	689 778
Biztosított (egyéni) eg.biztosítási járulékmérték	4%	4%	3%	3%	3%	3%	4%	4%
Biztosított (egyéni) eg.biztosítási járulék	48 190	50 551	62 662	81 314	128 575	142 717	192 608	223 817
Egészségügyi hozzájárulás összege			2100	3900	4500	3450	3450	3450/1950*
Egészségügyi hozzájárulás			92 592	169 152	185 284	151 153	168 554	143 868

*: 2005 novemberétől 1950 Ft

Forrás: Egészségügyi Minisztérium

Nyitott gazdaság, duális szerkezettel

Az 1990-es évek elején Magyarország sikeresen hajtotta végre a piacváltást, ugyanakkor az **EU-csatlakozással** az eddiginél nagyobb lehetőségeket kínál, de jóval **erősebb versenyben** kell vállalkozásainknak helyt állniuk. Mivel exportunk több mint 80%-a az Unióba irányul, a kereskedelmi korlátok teljes megszűnése tovább javítja vállalataink pozícióit.

Az országhatárok mentén a magyar vállalkozások számára könnyebbé válik a szomszéd államok hozzánk közeli településein élő vásárlók kiszolgálása. Jelentősen csökkenhetnek a vállalkozások importköltségei is. Ezzel párhuzamosan azonban a **hazai piac** is **egyre vonzóbbá válik** a külföldi szereplők számára. Például a csatlakozást követően a terme-

Az európai piacon erős a verseny

A magyar piacon is megjelentek az uniós versenytársak

lőket sokként érte a külföldi élelmiszerek árversenye. Várható, hogy a jövőben újabb piacokon szembesülünk majd a **külföldi versenytársak** erőteljesebb jelenlétével.

A magyar cégek jelentős része hozzászokott a nemzetközi versenyhez. Versenyelőnyeikre építve, termékeik újrapozicionálásával kihasználhatják az uniós piacok nyitottságát. Ennek ellenére **vállalataink** jelentős része csak **nemzetközi hálózatokhoz csatlakozva lesz képes megfelelni az európai piac elvárásainak**, amihez szövetségest, felvásárlót vagy felvásárlási célpontokat kell keresniük.

Vállalkozásaink egyedül nehezen boldogulnak

A rendszerváltás utáni gazdasági recessziót követően jelentős változások következtek be a gazdaság szerkezetében. Viszonylag gyorsan kialakultak **versenyképes, a nemzetközi gazdasági vérkeringésbe szervesen bekapcsolódott ágazatok**.

Sikeres volt a gazdasági szerkezetváltás

A gazdasági szerkezetváltásra kedvező hatással volt a külföldi tőke intenzív beáramlása, amelynek következtében azonban a **gazdaság szerkezete duálissá vált**. A külföldi tulajdonú vállalatok munkatermelékenységéje több mint 75%-kal haladja meg az országos átlagot.

de duális gazdaság alakult ki

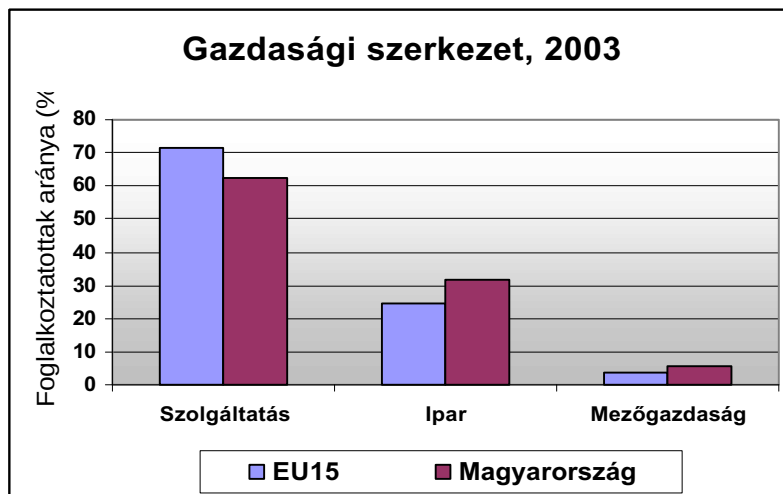
**A munkatermelékenység alakulása tulajdonviszony szerint 2000-ben
(egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott érték)**

	Munkatermelékenység az átlaghoz képest (%)
Hazai tulajdonú vállalatok	70,8
Külföldi érdekeltségű vállalatok	176,4
Ebből: - kizárólagos külföldi tulajdon	158,7
- többségi külföldi tulajdon	211,5
- kisebbségi külföldi tulajdon	162,4
Az összes vállalat	100,0

Forrás: KSH.

A hazai gazdaság szerkezetének átalakulása nem tekinthető befejezettnek. A fejlett országokra jellemző gazdasági struktúrához viszonyítva még mindig **magas a mező- és erdőgazdaságban, illetve az iparban foglalkoztatottak aránya**. A szolgáltató ágazatok hatékonyságában igen jelentős az elmaradásunk.

További szerkezeti változásokra van szükség



Forrás: Munkaerőpiaci Tükör, 2004.

A gazdaság fejlődése csak néhány térségre és ágazatra koncentrálódik. 1992 és 2001 között a hozzáadott érték csak a feldolgozóiparban, a kereskedelem-vendéglátásban, valamint a gazdasági szolgáltató ágazatokban nőtt. A járműgyártás, a vegyipar, a pénzügy, a gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatások, a számítástechnikai tevékenység, a távközlés és a K+F területén a munkaerő termelékenysége kétszeresen meghaladja az országos átlagot.

A fejlődés csak néhány területre összpontosul

A foglalkoztatásban továbbra is jelentős szerepet töltenek be az olyan **alacsony termelékenységű ágazatok**, mint a textil-, ruha- és bútoripar. Az ezekben az iparágakban tapasztalható erőteljes **költségverseny** miatt az elmúlt időszakban egyre kedvezőtlenebb helyzetbe kerültek a hazai gyártók és alkalmazottaik az alacsonyabb bérköltségű országokkal szemben.

A jelentős foglalkoztatást biztosító ágazatok veszélyben vannak

Magyarországon jelentős termelékenységi szakadék húzódik a kis- és középvállalkozások (kkv-k), valamint a nagyvállalatok között. Hazánkban a kkv-k foglalkoztatják a dolgozók kétharmadát (az EU-ban is hasonló arányok figyelhetők meg), ezért versenyképességük növekedése a magyar gazdaság egészének szempontjából kulcsfontosságú.

A kisvállalkozások termelékenysége elmarad a nagyokétól

A hazai nagyvállalatok mintegy másfélszer olyan termelékenyek, mint a kkv-szektor. Ez az arány európai viszonylatban kedvezőnek mondható. Nagy problémát jelent viszont a **középvállalati kör alacsony hatékonysága**.

Nagy problémát jelent a középvállalati kör alacsony hatékonysága

**Egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott érték
(az országos, illetve az uniós átlag %-ában)**

	Magyarország (2001)	Európai Unió (1998)
Kisvállalatok	84	67
Közepes vállalatok	88	138
Nagyvállalatok	130	144
Átlag	100	100

Forrás: GKM.

A modern technológiai, informatikai eljárások alkalmazása terjedőben van, de nemzetközi összehasonlításban elmaradásunk van ezen a területen.

Az innováció lassan terjed

Magyarországon az 1990-es évek első felében a K+F-ráfordítás nemzetgazdasági szinten nagymértékben visszaesett, majd 1999-től lassú növekedésnek indulva a GDP 0,9-1%-a körül ingadozik. A **K+F-ráfordítások GDP-hez viszonyított aránya az EU-15 átlagától jelentősen elmarad**, mintegy fele annak, ugyanakkor a visegrádi és a kohéziós országok átlagától nem marad el.

Továbbra is alacsony a K+F-ráfordítások aránya

A hazai innováció finanszírozásának a szerkezete torz. Míg az állami K+F-ráfordítások arányában alig van elmaradás az EU-15 átlagához képest, **az üzleti szféra hozzájárulása az innovációs kiadásokhoz nagyon alacsony** (EU-15: 56,3%, Magyarország: 30,6%). Csupán a külföldi tulajdonú vállalatok K+F-kiadásai illeszkednek a nemzetközi tendenciákba, azok is inkább csak a gyógyszeriparban és az autógyártásban.

Az üzleti szféra innovációs kiadásai különösen elégtelenek

Kevés cég vállalkozik fejlesztésre, beruházásra, és különösen szűk a technológiai transzfert megvalósító hazai cégek köre. A hazai kis- és középvállalatok 75%-a az innováció szempontjából inaktív, 22-23%-a innovatív, és mindössze 2-3%-a innovációs úttörő. Ugyanakkor a külföldi működőtőke révén létrejött az iparban egy technologiaigényes verseny- és exportképes szektor.

Az innováció szempontjából a hazai kkv-k háromnegyede inaktív

A hazai tulajdonú vállalkozói szféra, különösen a kis- és középvállalkozások keveset költenek innovációra, és a nagyvállalatok számára nagy élőmunka-igényű **bérmunkát végző beszállítókként**

Hazai tulajdonú vállalataink jellemzően

és alvállalkozókként működnek. E tevékenységben nagyobb szerepe van az adaptációnak, jó esetben a technológiaátvételnek, mint a kutatásnak, fejlesztésnek.

bennragadtak a beszállítói szerepkörben

Az innovációt akadályozza az is, hogy **gyenge a kutatóhelyek és a vállalatok kapcsolata.** A multinacionális nagyvállalatok körében ugyanakkor akad példa a magyar kutatói bázis és menedzsment hasznosítására. Korlátozott mértékben, de már elindultak oktatási-kutatási együttműködések, elsősorban a vállalatok munkaerőigényének kielégítésére.

A kutatóhelyek és a gazdaság között csekély az átjárás

Az információs technológia elterjedtsége a fejlett országokhoz viszonyítva **alacsony**, de a régió átlagának megfelelő. A lakossági internetlefedettség nemzetközi összehasonlításban igen alacsony. Az internet költségei ugyanakkor magasak. Az összes internetcsatlakozáson belül viszont a széles sávú technológia aránya nemzetközi viszonylatban jónak mondható.

Felemás eredményeket értünk el az információs technológiák elterjedésében

A magyar telekommunikációs, azon belül is a szoftver- és az internetpiac nemzetközi összehasonlításban **drága**, ami az alacsony fogadókészség mellett gátolja a modern informatikai termékek és szolgáltatások elterjedését a vállalatok és a lakosság körében.

Drága az internetezés

	Összes K+F-kiadás a GDP százalékában (2003)	Internet-penetráció (a népesség százalékában, 2004)	Millió főre jutó EPO szabadalmak száma (2002)
EU-15	2,00	46,75	158,46
Szlovákia	0,57	25,60	4,27
Csehország	1,35	26,40	10,88
Lengyelország	0,59	23,50	2,72
Magyarország	0,95	23,70	18,27
Görögország	*0,64	15,30	8,11
Spanyolország	1,11	34,20	25,46
Olaszország	**1,16	34,00	74,73
Portugália	0,79	26,00	74,73

Forrás: KSH.

* 2001. évi adat, ** 2002. évi adat.

2.1.4. A fejlődés társadalmi háttere megerősítésre szorul

Idősödő, csökkenő népesség

Magyarországon a **népesség fogyása** az 1980-as években kezdődött, és az 1990-es évektől kezdve vált égető gondná. Az elmúlt két évtizedben a lakosság száma mintegy 5%-kal csökkent. Három évtizeddel ezelőtt az egy szülőképes korú nőre jutó gyermekek száma elérte a népességreprodukcióhoz szükséges 2,1-es átlagot, ma már ez az arány az eddigi legalacsonyabb szintre, 1,28-ra esett vissza.

Az elmúlt két évtizedben nem csupán a termékenység, az **élveszületések száma is csökkent. Megugrott a halálozások száma** is, ma mintegy 35%-kal magasabb, mint az 1960-as évek első felében volt.

Év	14 éves és fiatalabb népesség aránya (%)	Születés-kor várható élettartam (év)	Természetes szaporodás /fogyás	Száz élveszületésre jutó terhesség-megszakítások száma	1000 lakosra jutó halálozások száma	1000 lakosra jutó élveszületések száma
1970	21,1	69,2	31622	126,7	11,63	14,7
1980	21,9	69,02	3318	54,4	13,57	13,9
1990	20,5	69,33	-19981	71,9	14,04	12,1
2000	16,9	71,33	-38004	60,7	13,28	9,6
2003	16,1	72,43	-41176	56,8	13,41	9,3

Forrás: KSH.

A termékenység jelentős csökkenése egyrészt a rendszerváltással járó gazdasági és társadalmi sokkal magyarázható, másrészt azonban a fejlett országok mindegyikében hasonló tendenciák indultak meg. Előreláthatóan ez a folyamat a jövőben sem módosul, viszont **elkezdődött a várható élettartam fokozatos növekedése**, ami az átlagos életkor emelkedésével és **az idősebb korosztály arányának növekedésével jár**. Mára a legnépesebb korcsoport a 25–29 éves generáció, illetve a szüleiké, a 45–49 éveseké. Az idős korosztály növekvő arányának súlyos következményei lehetnek a jelenlegi jóléti rendszerek fenntarthatóságára vonatkozóan.

A lakosság nálunk is idősödik

Az 1990-es évek óta folyamatos migrációs többlet mutatkozik. A Magyar Köztársaságban 2004-ben 112.000 külföldi rendelkezett bevándorlási és letelepedési engedéllyel, legnagyobb számban Románia, Ukrajna és a volt Jugoszlávia utódállamainak állampolgárai. Az Európai Unióhoz történt csatlakozást követő nyolc hónapban közel 10.000 EGT-állampolgár⁴ kért tartózkodási engedélyt hazánkban.

Folyamatos migrációs többlet

Alacsony foglalkoztatás, kihasználatlan munkaerő-tartalékok

Magyarországon a foglalkoztatási ráta alacsony (2003-ban 57,0%). Ez jelentősen elmarad az uniós szinttől, bár illeszkedik az új tagállamok átlagához. A munkanélküliségi ráta (5,9%) ugyanakkor kisebb, mint az Európai Unióban, de az állástalanok aránya egyes térségekben kiugró. Különösen kedvezőtlen, hogy a munkanélküliek nagy része (2004-ben mintegy 45%-a) tartósan nem tud elhelyezkedni. **A legsúlyosabb problémát a 15-64 éves inaktívak magas aránya** (2004-ben 39,5%) jelenti. A munkavállalási korú inaktívak 41,6%-a részesül nyugdíjban vagy valamilyen nyugdíjszerű ellátásban, 27,4%-a nappali tagozatos tanuló, 10%-uk pedig gyermekgondozási ellátásban részesül.

A foglalkoztatás szintje elmarad az uniós átlagtól

Az uniós átlaghoz viszonyítva különösen **alacsony az idősek és a férfiak foglalkoztatottsága**. Noha a nők foglalkoztatottsága alacsonyabb a férfiakénál és a közösségi átlagnál, e téren kisebb az EU-átlagtól való eltérés. Az 55-64 évesek foglalkoztatottsága nemcsak az uniós, de a hazai átlagtól is jelentősen elmarad, bár az utóbbi években – elsősorban az emelkedő nyugdíjkorhatár miatt – az idősek és a nők foglalkoztatása növekedni kezdett. Ugyanakkor **kedvezőtlenek a fiatalok foglalkoztatási esélyei**. A 15-24 éves korosztály foglalkoztatási szintje – részben a növekvő tanulási kedv miatt – visszaesett, 2004-ben 23,6% volt. Aggodalomra okot adó mértékben megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje. Ez egyértelműen azt jelzi, hogy az oktatási rendszer nem alkalmazkodott kellőképpen a munkaerőpiachoz. Különösen **hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon a romák, illetve a megváltozott munkaképességű és a fogyatékossgal élő emberek**. Eltérő módon, de ugyancsak hátrányokkal szembesülnek a munkaerőpiacon – elsősorban életciklusukhoz köthetően – **a gyermeket vállaló nők**.

Különösen az idősek és férfiak közül dolgoznak kevesen

A fiatalok nehezen találnak munkát

⁴ EGT-állampolgár: az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgára.

Foglalkoztatási ráta, 2003

	Magyarország	EU-25	EU-15
55–64 évesek	28,9	40,2	41,7
15–24 évesek	26,8	36,8	39,9
Férfiak 15–64	63,3	70,8	72,5
Nők 15–64	50,9	55,1	56
Átlag összesen 15–64	57	62,9	64,4

Forrás: EUROSTAT.

A magasabb iskolai végzettség esélyt jelent a munkanélküliség elkerülésére, míg **az alacsony iskolai végzettségű szakképzetlen emberek, illetve a munkaerőpiacon nem értékesíthető szakképesítéssel rendelkező, főként 50 év felettiiek elhelyezkedési esélyei rosszak.** A kilencvenes évek elején a nagyvállalati szektorból kiszorult, alacsony képzettségű munkavállalók munkaerőpiaci **helyzete a gazdasági növekedés megindulásával sem javult**, jelentős részük azóta sem dolgozik. E társadalmi csoportban a tartós munkanélküliség és inaktivitás mellett az állásvesztés gyakori ismétlődése és továbböröklődése jellemző.

Munkaerőpiaci szempontból a roma népesség a leghátrányosabb helyzetű. A rendszerváltást követő gazdasági átalakulás különösen súlyosan érintette azokat az ágazatokat, amelyek nagy arányban foglalkoztattak romákat, így ők tömegesen veszítették el állásukat. (Egyes becslések szerint az 1990-es évek elején romák által betöltött munkahelyek 55%-a szűnt meg, szemben az összes munkahely 33 százalékaival.) **Többségük később – a foglalkoztatási helyzet javulása után – sem tudott visszatérni a munkaerőpiacra.**

A foglalkoztatás és a munkanélküliség szempontjából mind a régiók között, mind a régiókon belül jelentős különbségek figyelhetők meg. **A legfejlettebb régiókban** (Közép-Dunántúl és Nyugat-Dunántúl) 2003-ban 62% körül volt a foglalkoztatási ráta, a munkanélküliség nem érte el az 5%-ot, egyes térségekben pedig **már a szakképzett munkaerő hiánya volt tapasztalható.** Ugyanakkor a fejletlenebb keleti és déli régiókban a foglalkoztatás szintje 2003-ban alig haladta meg az 50%-ot, és a munkanélküliségi ráta is magasabb volt 6%-nál. **Az ország leghátrányosabb helyzetű régiójában, Észak-Magyarországon 2003-ban a regisztrált munkanélküliek aránya megközelítette a 10%-ot.** A regionális adatok ugyanakkor önmagukban nem érzékeltetik a munkaerő-piaci egyenlőtlenségek valóságos méreteit, mert ezek **bizonyos kis-**

Az iskolai végzettség döntően befolyásolja az elhelyezkedési esélyeket

Legsúlyosabb a romák helyzete

Jelentősek a munkaerőpiac területi különbségei

térsegekben az elmúlt évtizedben **nagyságrendileg nagyobbak** lettek.

Összességében **az alacsony foglalkoztatással párosuló, viszonylag alacsony munkanélküliség azt jelzi, hogy a nem foglalkoztatott emberek jelentős része nem keres aktívan állást.** A rendszerváltást követő alacsony munkaerő-piaci részvétel kialakulásában az alacsony nyugdíjkorhatár és a népesség rossz egészségi állapota mellett fontos szerepet játszott az is, hogy az állásukat veszített emberek viszonylag széles körben vehették igénybe a különféle jövedelempótló ellátásokat.

A munkanélküliek jó része nem keres állást

Az 1990-es évek végétől a munkanélküli-ellátás szigorítása az állás-keresésre nem ösztönző ellátások felé terelte az állástalanokat. A **munkanélküliség csökkentésére irányuló politika önmagában nem bizonyult megfelelő válasznak a magyar munkaerőpiac kihívásaira.**

Az alacsony foglalkoztatásnak a szociális védelmi rendszerrel összefüggő okai is vannak

Az oktatás elérhetősége javul, a tudáshoz való hozzáférésben meglévő társadalmi különbségek azonban továbbra is jelentősek

A rendszerváltozás óta **az ország lakosságának képzettségi színvonalja folyamatosan emelkedett**, amiben kifejeződik az iskolázottság társadalmi felértékelődése. Különösen az elmúlt 7-8 esztendő folyamán növekedett dinamikus a középfokú és a felsőoktatásban részt vevők számaránya.

A képzettségi színvonal emelkedett

A demográfiai folyamatok következményeként **az általános iskolai tanulók létszáma** 1990 óta folyamatosan **csökken**. Az általános iskola nyolc osztályát 16 éves korukig el nem végzők aránya a korosztály kb. 5%-a; ennek a csoportnak a legrosszabb az elhelyezkedési esélye, többségük tartósan kívül marad a munkaerőpiacon. Viszonylag jelentős méreteket ölt – különösen a szakiskolákban – **az iskolai kudarc**, illetve magas a rendszerből idő előtt kilépők aránya (20-25%).

Csökken a tanulók létszáma, a középiskolákban nagy a lemorzsolódás

A 14 és 18 életév közötti korosztályok létszámának folyamatos csökkenése mellett a 2003/2004. tanévig, évről évre **emelkedik a középfokú oktatásban** (szakiskola, gimnázium és szakközépiskola) **részt vevő tanulók száma**, s a középfokú végzettséggel rendelkező 22 évesek arányának (83,4%) tekintetében **2004-ben már megközelítettük a 2010-es uniós célkitűzést (85%).** A felsőoktatási intézményekben tanulók számának rendkívül dinamikus növekedése ellenére 2002-ben a 25 és 30 év közötti korosztályban a **felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya** 17,4%, a 25 és 64 év közötti korosztályon belül 14% volt. Ez utóbbi arány európai viszonylatban (21,5%) **alacsonynak** tekinthető. A növekedés ellenére európai ösz-

A középfokú végzettséggel rendelkezők aránya megközelíti az uniós célkitűzést

szezhasonlításban továbbra is alacsony a felnőttképzésben részt vevők száma és aránya.

A lakosság képzettségi szintjének számottevő növekedése mellett, az elmúlt néhány évben a népesség tudásszintjével, alapkészségeivel kapcsolatos **nemzetközi összehasonlító felmérések** bizonyos területeken a **hazai teljesítmények romlásáról**, illetve stagnálásáról, és különösen az oktatás minőségének az intézmények közötti igen jelentős különbségeiről **tanúskodnak**. Ez idáig az oktatási és képzési rendszer irányítása és szervezete, fizikai infrastruktúrája **az oktatás és a szakképzés tartalma nem tudott kellő gyorsasággal és rugalmassággal alkalmazkodni** a demográfiai változásokhoz, valamint a gazdaság térbeli, szerkezeti átalakulása és a technológiai változások diktálta követelményekhez. Mindez erőteljesen kihat az oktatás és a szakképzés eredményességére és hatékonyságára.

Különösen **problemátikus az iskolarendszerű szakképzés alkalmazkodása a munkaerőpiac gyorsan változó igényeihez**, amiben szerepe van a szakképző intézmények és a termelő vállalatok közötti együttműködés alacsony intenzitásának. A felsőoktatásban sem kielégítő a gyakorlatorientált kurzusok aránya, s európai viszonylatban is tartósan alacsony a műszaki és természettudományi szakokon tanulók aránya, ami hosszabb távon komoly akadálya lehet az ország versenyképessége szempontjából döntő jelentőségű innovációs potenciál erősítésének.

Jelentős **hiányosságok tapasztalhatók az egész életen át tartó tanulás területén**. Egyfelől az oktatás, képzés különböző szintjei, formái továbbra sem alkotnak egységes, egymásra épülő és szervesen összekapcsolódó rendszert, másfelől nem biztosítottak a tanuláshoz történő egyetemes hozzáférés feltételei. Különösen az alacsony képzettségű vagy a képzettség nélküli felnőtt népesség számára jelent szinte áthidalhatatlan nehézséget a megfelelő tanulási, képzési lehetőségekhez történő hozzájutás.

Az oktatási és képzési rendszer – a színvonalas oktatási, szakképzési szolgáltatásokhoz történő egyenlőtlen hozzáférés és a szegregáció miatt – **nem képes érdemi szerepet vállalni a társadalmi esélyteremtésben**, és hatékonyan hozzájárulni a szociális, területi és egyéb hátrányok leküzdéséhez. Hazánkban az OECD-országok között egyedülálló mértékben meghatározza a tanulók általános iskola végére elsajátított képességeit az, hogy milyen családi környezetből érkeznek.

A képzettség általános növekedése mellett bizonyos területeken a népesség tudásszintje csökken

Gyenge a szakképzés és a felsőoktatás munkaerőpiaci elvárásokhoz való illeszkedése

Az egész életen át tartó tanulás területén hiányosságok tapasztalhatóak

Az oktatási rendszer növeli a társadalmi különbségeket

Rossz egészségi állapot

A magyar népesség egészségi állapota lényegesen rosszabb, mint azt az ország gazdasági-társadalmi fejlettsége indokolná. Jelentős lemaradásunk mögött az egészségtelen életmód és az egészséges életmód feltételeinek hiányosságai állnak. Az egészség nem képvisel kellő értéket sem a közgondolkodásban, sem a politikában. A szükséges ágazati reformokra évtizedek óta nem került sor.

A lakosság egészségi állapota nemzetközi viszonylatban kiemelkedően rossz

A születéskor várható élettartam tekintetében az Európai Unióban a 4. legrosszabb helyen vagyunk. A 25 tagország sorában a hazai férfihalandóság a 21., a női halandóság a 24. helyen áll. Még kedvezőtlenebb a kép, ha a születéskor várható egészségben eltöltött éveket tekintjük: ez férfiak esetén hazánkban mindössze 61,5 év, amellyel csak a balti államokat előzzük meg.

Alacsony a születéskor várható élettartam

	HALE index (2002) ⁵	Születéskor várható élettartam (2002)	Gyermeahalálozás aránya (1000 fő 2000-2002)
EU15	71,10	78,70	4,57
<i>Magyarország</i>	<i>64,90</i>	<i>72,43</i>	<i>8,17</i>
Lengyelország, Csehország, Szlovákia együtt	66,33	74,64	7,03

Forrás: WHO, KSH.

A magyar halandóság az Európai Unió átlagához képest még mindig másfélszeres, évente egy közepes méretű városnyi lakossal, 50.000 fővel többen halnak meg nálunk, mint ami a nyugat-európai halálozási viszonyok mellett várható lenne. Az aktív korú populációra vetített kép még kedvezőtlenebb; a 25-64 éves korosztályban a halálozás kétszeres.

Magas a halandóság

Az összes halálozás felét adó **szív- és érrendszeri betegségek miatti halálozás az EU-átlag közel duplája.** Sajnálatos, hogy hazánk a rosszindulatú daganatok elfordulását illetően és az emésztőrendszeri halandóságban az első helyen állt 2003-ban.

A szív- és daganatos betegségek száma EU-viszonylatban kiemelkedően magas

Kirívó egészségyenlőtlenségek tapasztalhatók nem, korcsoport, iskolázottság, anyagi helyzet és földrajzi elhelyezkedés szerint. Erre példa, hogy a férfiak halandósága minden korcsoportban, minden halálokcsoportban magasabb, mint a nőké Magyarorszá-

Kirívó egészségyenlőtlenségek tapasztalhatóak

⁵ A születéskor várható egészségben eltöltött évek száma.

gon. A képzettség mentén szétszakadt a társadalom folyamatosan javuló, és továbbra is romló életkilátású populációkra. A férfiak között a szakadékképződés extrém mértékű.

Az egészségtudatos magatartás, a mozgásgazdag életmód nem jellemző, a lakosság 16 százaléka sportol valamilyen rendszerességgel, 9 százaléka végez elegendő rendszeres sporttevékenységet. A testmozgás hozadéka sem az egészségügyben, sem a lakosságban nincsenek kellően tudatosítva, holott a testmozgásra költött erőforrások társadalmi hatékonysága több mint háromszorosa az egészségügyi kiadásokénak.

Nem jellemző az egészségtudatosság, keveset mozognak az emberek

Az egészségre ártalmas magatartásformák elterjedtsége a népesség jelentős részénél regisztrálható, de különösen kedvezőtlen tendenciát mutat a fiatalok, a nők, az alacsonyan urbanizált településeken élők, a munkából kiesettek és a leszakadók körében.

Elterjedtek az egészségkárosító magatartásformák

A családban, mint az elsődleges szocializáló közegében előforduló mentál-higiénés problémák hatással vannak a fiatal korosztály egészségmagatartására, az esetlegesen kialakuló illegális, vagy legális szerhasználatra. Az egészségkárosító magatartás, a kábítószerhasználat egyre jellemzőbb része a fiatalok életének. Felmérések az általános és középiskolában tanuló fiatalok körében az elmúlt években a tiltott szerfogyasztás határozott, bár eltérő intenzitású növekedését jelzik a kilencvenes évek közepétől kezdődően. Ugyanakkor a drogot kipróbáló, iskolában tanuló fiatalok többsége ma is elsősorban próbálkozó vagy alkalmi fogyasztó.

Az életmódhoz szorosan kötődő halálozást okozó kockázati tényezők között a dohányzás jelentősége a legnagyobb Magyarországon. A felnőtt **férfiak 42, a felnőtt nők 29 százaléka dohányzik.** A nők között növekszik a rendszeresen dohányzók aránya, a fiatalok pedig egyre korábbi életkorban próbálják ki a cigarettát. A dohányzásra visszavezethető tüdőrák okozta halálozás magasan vezeti az európai listát.

Gyakori a dohányzás

A bevallott alkoholfogyasztási szokások alapján a nők 8%-a és a férfiak 31%-a mértékletes ivónak, illetve a nők 3%-a, a férfiak 18%-a nagyivónak tekinthető – ez utóbbi esetben tehát a szeszesital-fogyasztás mértéke eléri az egészségkárosító szintet. Mind a férfiak, mind a nők a túlzott **alkoholfogyasztással összekapcsolható halandósága jelentősen több mint kétszerese az uniós országok átlagának.** E tekintetben a három balti államot követően a magyar férfiak halandósága a negyedik legrosszabb, a nők eseté-

Jelentős az alkoholfogyasztás

ben Lettország mögött a második helyen állunk a 25 tagállam közül.

A felnőtt lakosság 33%-a túlsúlyos, 20%-a elhízott, azaz **minden második ember súlytöbblettel rendelkezik**. Az életkor előrehaladtával egyre növekszik az elhízás gyakorisága, évről évre nő az elhízott idősök aránya. Ez a kedvezőtlen trend egészségtelen táplálkozási szokásokkal és a fizikai aktivitás hiányával párosul. A nők kétötöde, a férfiak harmada ritkábban, mint hetente vagy soha nem végez fizikai aktivitást.

A lakosság több mint fele súlytöbblettel rendelkezik

Az egészségügyi ellátás színvonalának minősítésére használatos csecsemőhalálozás tekintetében a 4. legrosszabb helyen vagyunk az Európai Unióban. Az egészségügyi ellátórendszert forráshiány, korszerűtlen struktúra és működés jellemzi.

Viszonylag magas a csecsemőhalandóság

Az egészségügy rendszerében **nehezen áttekinthetők az érdekeltségi viszonyok**. A jelenlegi teljesítményfinanszírozás mellett a minőségbiztosítás kevéssé érvényesül, ami hátráltatja a minőségi, költségtudatos ellátást, az egészségnyereség maximalizálását és a betegségmegelőzés szemléletének előtérbe kerülését, és ezzel jelentősen rontja a rendszer költséghatékonyságát. Állandó probléma az informális finanszírozási eszközök (hálapénz) kontroll nélküli jelenléte, mely fokozza és újratерemti az egyenlőtlenségeket, korrupcióhoz vezet, torzítja az érdekeltségi viszonyokat.

Nehezen áttekinthető ellátórendszer

A **hazai ellátórendszer** struktúrája jelentős részben még mindig a korábbi, központilag irányított egészségügyi rendszer öröksége, amely **a szükségletek változásához alkalmazkodni nem, vagy csak nagyon lassan képes**. A tudományos eredmények átültetése a gyógyítási gyakorlatba nagy látenciával és esetenként egyenlőtlenül valósul meg. Mindez az egyébként is szűkös források pazarló felhasználását eredményezi.

Elvavult, pazarló egészségügyi struktúra

A mentális zavarok, különösen az addikciós problémák ellátása, megelőzése jelenleg nem megfelelő. A korszerű közösségi pszichiátriai és pszichoterápiás ellátási formák elérhetősége messze nem kielégítő, jelentős területi egyenlőtlenséget mutat.

A progresszivitás érvényesülése gyakran esetleges, az alapellátás elsődleges állapotfelmérő, betegirányító és ellátáskoordináló (kapuőr) funkciója nem megfelelő, **az egyes ellátási szintek a gyakorlatban szabadon átjárhatók.** Részben emiatt, részben a betegtájékoztató, valamint a szolgáltatók közötti kommunikáció elégtelensége miatt gyakoriak a felesleges betegutak és párhuzamos vizsgálatok. Az ellátás nem kellően betegközpontú és lakosság közelebbi, melyet a nagyszámú betöltetlen háziorvosi állás is súlyosbít. **Markáns ellátottsági eltérések** rajzolódnak ki Magyarországon egyes régiói között mind a színvonalat, mind a hozzáférhetőséget tekintve.

Az egyes ellátási szintek közötti koordináció gyenge, markánsak az ellátottsági eltérések

Állandósult társadalmi különbségek

Magyarországon az emberek elégedettsége nemzetközi mércével mérve kiemelkedően magas arányban **a jövedelmi viszonyoktól függ.** A hazánkat az elmúlt 10-12 évben jellemző **egyenlőtlenségek azonban sem a régi EU-tagországok, sem pedig az újak között nem számítanak kirívónak.** A jövedelmek eloszlásában az új tagállamok közül Csehországban és Szlovéniában a magyarországinál kisebb, Lengyelországban és a balti államokban viszont nagyobb mértékű egyenlőtlenségek figyelhetők meg.

A társadalmi különbségek nem kirívóak

A rendszerváltás környékén a jövedelmi különbségek növekedése alapvetően a felsőbb rétegek jövedelmének számottevő megemelkedése, nem pedig a szegények még szegényebbé válása miatt következett be.

A különbségek a gazdagodás, nem a szegényedés miatt nőttek

Egy főre jutó éves háztartási jövedelmek egyenlőtlenségi mutatói				
	1992	1996	2000	2003
P90/P10 személy	3,07	3,95	3,79	3,90
P90/P10 háztartás	2,91	3,64	3,58	3,76
S10/S1 személy	5,96	7,47	7,54	8,08
S10/S1 háztartás	5,50	6,99	7,50	8,43
Gini-együttható, személy	0,263	0,290	0,292	0,316
Gini-együttható, háztartás	0,267	0,284	0,296	0,322

Forrás: TÁRKI Háztartás Monitor.

Az ezt követő időszakban a legszegényebb 15% közé tartozó háztartások jövedelme az átlagosnál jóval kisebb, míg a legfelső jövedelmi tizedbe tartozóké az átlagosnál jóval nagyobb mértékben emelkedett. 1996 és 2000 között a jövedelmi egyenlőtlenségek nem növekedtek, de **2003-tól** – elsősorban a gazdagabbak jövedelemnövekedésének hatására – **az egyenlőtlenségek nőni kezdtek**. Ezzel együtt a különbségek a középső sávban is növekedtek, míg a jövedelemeloszlás alsó tartományában inkább az egyenlőtlenségek relatív csökkenése figyelhető meg.

Jelentősen növekedett a jövedelmi szórás a háztartástípusok szerint. A legjobb jövedelmi helyzetben a gyermek nélkül élő párok vannak, míg a legrosszabban a három, illetve a több gyermekes családok. Utóbbiak esetében az évek során az egy főre jutó jövedelem egyre nagyobb mértékben elmaradt az országos átlagtól.

Magyarországon a **szegénységben szerepet játszó okok között első helyen az aktív korúak alacsony iskolai végzettsége, korszerű szakképzettségük hiánya** és az ezzel összefüggő munkaerő-piaci pozíciójuk áll. A magyar szociális ellátó- és támogatási rendszer ugyanakkor jelenleg nem ösztönöz kellően az aktivitásra. A szegénységben szerepet játszó okok között meghatározó szerepe van a **gyermekszám**nak. Az alsó decilisben élők 86%-a gyermekes családban él, 42%-uk olyan családban, ahol legalább három eltartott gyermek van. A szegénység átörökítésében szerepet játszik a pozitív viselkedési minták, valamint a társadalmi normakövetés hiánya. Az etnikai hovatartozás – elsősorban a romák körében – a szegénységet valószínűsítő tényező. A szegénység hátterében meghúzódó okok között jelentősnek mondható a **rossz egészségi állapot** is, akár önállóan, akár a többi kockázati tényezővel együtt szerepel. Egyre több gyerek születik szegény háztartásba. A szegénységben élők közel fele (45%) kisgyermek, illetve tanuló Magyarországon. A gyermekes családok juttatásainak alacsony mértéke messze elmarad a gyermekek ellátásához szükséges minimális költségektől. A lakásfenntartás költségeinek folyamatos növekedése következtében a lakosság eladósodása növekszik.

A képzetlenek és a sokgyermekesek a legszegényebbek

A szegénység 1995–1996-ban volt a legkiterjedtebb Magyarországon: ekkor a mediánjövedelem felénél megállapított küszöb mellett a lakosság közel 13%-a, az átlagjövedelem feleként definiált küszöb esetében pedig mintegy 18%-a számított szegénynek. Az ezredfordulót követően a szegénység kiterjedtsége kis mértékben ismét növekedett. 2003-ban a nyugdíjminimum küszöbszintje alatt élt⁶ a lakosság mintegy 5%-a, a szubjektív szegénységi küszöb alatt 18%-a, és a

A lakosság egyharmada él a létminimum alatt

A KSH háztartási költségvetési felvétele alapján

létminimumszint alatt 31%-a. Az alsó jövedelmi tizedbe tartozó szegények átlagjövedelmének növekedési üteme minden vizsgált évben elmaradt az összlakosság jövedelemnövekedési ütemétől. **2003-ra a legszegényebbek nettó jövedelme havi kb. 21.000 forint volt.**

A magyar háztartások többsége részesül valamilyen társadalmi juttatásban (pl. nyugdíj, családi pótlék). Az 1990-es évek eleje óta a legszegényebbek megélhetési forrásainak döntő része (52–57%-a) szociális jövedelem. Az elsődleges piaci jövedelmekből származó nagymértékű egyenlőtlenségeket jelentősen csökkentik a szociális jövedelmek, **a jóléti rendszerek hatása alacsony hatékonyság mellett, de összességében a társadalmi kiegyenlítődés irányába mutat.**

A jóléti rendszerek csak enyhíteni tudták a különbségeket

A cigányság felzárkóztatása szükséges

A hazai cigány népesség átlagos **életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, foglalkoztatottsága, iskolázottsága lényegesen rosszabb a társadalom egészénél.** A cigány népesség 82%-ának jövedelme nem éri el a KSH által számított létminimum értékét, 56%-uk a népesség legszegényebb 10%-ához tartozik. A cigány népesség foglalkoztatottsági szintje kevesebb, mint a fele a nem cigány lakosságénak, munkanélküliségi rátájuk három-ötszörös, az egy keresőre jutó eltartottak aránya háromszoros. A rendszerváltást követően a munkaképes korú romák több mint a fele elveszítette állását. 2003-ban a 15–74 éves cigány népességnek **mindössze 21%-a volt foglalkoztatott.** A jelentős etnikai diszkrimináció a munkaerő felvételénél és elbocsátásánál jobban tetten érhető, mint a fizetésekben.

A cigányság életkörülményei lényegesen rosszabbak

Míg 1993-ban a 20–24 éves cigány fiatalok 77%-a végezte el az általános iskolát és 51%-uk tanult tovább, 2003-ban már 82,5%-uk rendelkezett általános iskolai végzettséggel. Közülük 76% tanult tovább valamilyen középfokú oktatási intézményben, elsősorban szakmunkásképző intézetben, és csökkent a speciális tantervű iskolákban (kisegítő iskola) tanuló cigány gyermekek aránya. Ugyanakkor továbbra is nagy probléma az iskolai lemorzsolódás, **kiemelkedően magas a funkcionális analfabéták aránya.**

A javulás ellenére továbbra is alacsony az iskolázottsági szint

A roma népesség az átlagosnál magasabb arányban beteg, ami az egészségtelen életkörülményekkel és életvitellel együtt oda vezet, hogy **várható élettartamuk mintegy 10 évvel rövidebb az átlagosnál.** 2003-ban a megkérdezett cigány háztartások több mint felének közvetlen környezetében kizárólag vagy túlnyomórészt más

A cigányságnak kedvezőtlenek az egészségügyi mutatói

cigányok laktak.**Az országban jelentősek a térbeli különbségek**

A regionális különbségek az elmúlt években folyamatosan nőttek, mára a leggazdagabb régióban az átlagjövedelem másfélszer nagyobb, mint a legszegényebben. **A legszegényebb és a legjobb helyzetű kistérség fejlettsége közötti különbség tizenkétszeres.** A gazdasági fejlettség térszerkezetben megfigyelhető különbségeit három fő trend jellemzi:

A regionális különbségek tovább nőttek

1. **Az ország nyugati-északnyugati részeiben jóval nagyobb a fejlettebb területek aránya,** az északkeleti és a délnyugati térségek, főleg a határ mentén periferiális helyzetűek.
2. **A kevésbé fejlett kistérségek szomszédságában kevésbé fejlett országok vagy országrészek találhatók,** ezek a fejlett agglomerációktól távolabb esnek. Összességében a központok és perifériák rendszere határon átnyúló szerkezetű, ezért a fejlesztési stratégiának is az országosnál nagyobb léptékekben kell gondolkodnia.
3. **A településhierarchia mentén** is megfigyelhetők **különbségek,** a főváros és a nagyobb központok, illetve kisebb települések között tetten érhető a centrum–periféria viszony.

A nyugati-északnyugati területek a fejlettebbek

A szegény szomszédok melletti kistérségek is szegények

Országban belül is centrum–periféria viszony alakult ki

A fejlett agglomerációktól való nagyobb távolság, illetve a településhierarchiában elfoglalt alacsonyabb hely **folyamatos lemaradást idéz elő.** Ezért a magyar területi fejlődést a folyamatos divergencia jellemzi. A régiók közül csak a központi régió fejlődik dinamikusán. Győr-Moson-Sopron, Vas és Fejér megye 1996 óta folyamatosan egy fejlettebb megyecsoportot alkot (ami azonban a fővárostól lemaradóban van), melyhez 2000 és 2002 között felzárkózott Jász-Nagykun-Szolnok, Pest és Komárom-Esztergom megye. Míg az első megyecsoport esetén egyértelműen a kedvező regionális fekvés, az agglomerációk közelsége lehet a magyarázat, a második három megye közös jellemzője, hogy a központi agglomerációval határosak vagy azt foglalják magukba, vagyis **Budapest az utóbbi időben már húzóhatást gyakorol a szűkebb környezetének egy részére.**

A gazdag megyék elhúznak a szegényebbek előtt

A jövedelmek megoszlása nagyon hasonló képet mutat a gazdasági fejlettséghez. Az elérhetőségi problémákat jelenleg alapvetően a települési szerkezet határozza meg, az aprófalvas térségekben élők néznek szembe a legkomolyabb utazási és kommunikációs hátrányokkal. A településméret csökkenésével rohamosan csökken a széles sávú internetes szolgáltatások elérhetősége, a kisebb településeket a piac nem szolgálja ki. 5000 fő alatt már csak 40%-os, 2500 fő alatt pedig már csak 8%-os lefedettségről beszélhetünk.

A földrajzi elérhetőség nehézsége ma párosul az internet-hozzáférés hiányosságával

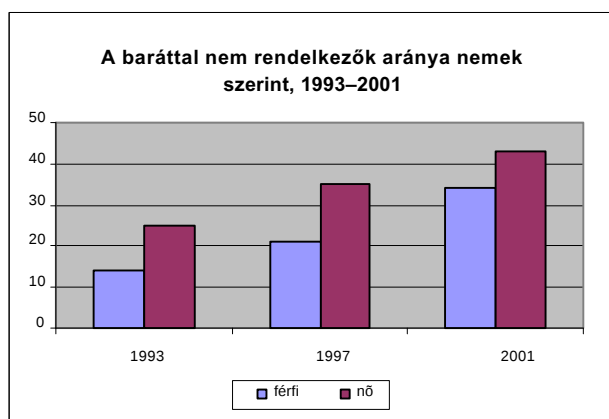
A társadalom belső kapcsolatai gyengék

Jelentősen **emelkedett az egyedülállók száma** és aránya: 1960-ban a háztartások közül minden hetedik, 2001-ben minden negyedik volt egyszemélyes.

Sok az egyszemélyes háztartás

Az individualizációs folyamatok erősödése következtében **a baráti kapcsolatok egyre szegényesebbek**. 1993-ban a nők 25, a férfiak 14%-ának nem volt egyetlen barátja sem, 2001-re ez az arány 43, illetve 34%-ra emelkedett. Mind a férfiakra, mind a nőkre igaz, hogy az ezredfordulón több időt töltöttek egyedül, mint másfél évtizeddel korábban. Az életkor előrehaladtával egyre nagyobb azok aránya, akiknek nincs barátja: a 40 évesnél fiatalabbak egynegyedénél fordul ez elő, a 40-59 évesek több mint egyharmadánál, a 60 éven felülieknél ez az arány már 60%.

Növekszik az elmagányosodás



Forrás: 1993, 1997: Társadalmi Riport, Társi; 2001: International Social Survey Programme (ISSP).

Európai összehasonlításban Magyarországon **a legalacsonyabb a társas életre és a szórakozásra, a legmagasabb viszont a tévénézésre fordított idő mennyisége**. A különféle egyesületek tevékeny-

Barátok helyett tévénézéssel töltjük az időnket

ségében a lakosság egyötöde vesz részt. Formális tagsággal a férfiak egynegyede rendelkezik, ami jelentősen elmarad pl. a Hollandiában, Svédországban vagy Dániában tapasztalható 80% fölötti aránytól, viszont némileg magasabb a lengyelországi 18%-nál.

Az Ifjúság 2004 kutatás adatai szomorú képet mutatnak az ifjúság közéleti érdeklődéséről, passzivitásáról. A magyar fiataloknak mindössze 6%-a tagja valamilyen kortárs közösségnek, szervezetnek, míg a skandináv országokban 60–80%-a. **A fiatalok kevésbé érdeklődnek a közéleti kérdések iránt.** Az önálló, öntudatos, aktív állampolgári attitűd kialakulásának feltételei, szervezeti háttére a korosztályi közösségek alacsony száma miatt hiányzik, **az individualizáció még a felnőtt társadalomban tapasztaltnál is erőteljesebb.** A kistélepüléseken a legalacsonyabb az ifjúsági szervezetek száma. A hátrányos helyzetű településeken a fiatalok még az országos átlagnál is ritkábban alkotnak kortárs közösségeket, tagjai szervezeteknek.

A fiataloknál az individualizáció még a felnőtt társadalomnál tapasztaltnál is erőteljesebb

Egyre érezhetőbbek a fogyasztói társadalom negatív mellékhatásai

A fogyasztói társadalom mintáinak terjedésével növekedett a környezetterhelés. Az utóbbi évtizedben egyre gyorsuló ütemben nőtt a szilárd hulladék mennyisége, melynek döntő többségét csupán egyszerű lerakással kezelik. A növekvő beruházási kedv gazdasági okokból elsősorban a zöldterületeket veszi igénybe, ezáltal folyamatosan növekszik a beépítés a mezőgazdasági, természeti tájak rovására, különösen a városok környezetében és az agglomerációs térségekben.

Növekszik a környezet terhelése

Miközben a háztartások kiadásaiban legnagyobb súllyal az élelmiszer-fogyasztás áll, igen alacsony – és az EU15 átlagától elmaradó – az egészséges élelmiszerek és a biotermékek részaránya. Ugyanakkor **sokat költünk élvezeti cikkekre, dohányárakra és alkoholra.**

Sokat költünk élvezeti cikkekre

Az aktív pihenés és sportolás visszaszorult. Az összes rendelkezésre álló szabadidő több mint felét tévé nézésre fordítják az emberek. Az OECD-országokban ez az arány átlagosan csupán 40%, ezért 10 vizsgált európai ország közül ebben az első (2003), az egyéb szabadidő-felhasználásnál pedig az utolsó előtti helyen állunk.

Szabadidőnket nagyrészt passzívan, a tévé előtt töltjük

A magyar lakosság jövedelmét fogyasztásra fordítja. A megtakarítások jövedelemhez viszonyított részaránya alacsony, formájuk korszerűtlen.

Kevés jövedelmet takarítunk meg

2.1.5. A közszolgáltatások minősége továbbra is javításra szorul

Egyes állami intézmények még hozzájárulnak a társadalmi különbségekhez

A közszolgáltatások sok esetben nem képesek megfelelően ellátni kiegyenlítő szerepüket. Az egészségügy, az oktatás, a szociális és kulturális közszolgáltatások továbbra is hozzájárulnak a társadalmi különbségek fennmaradásához, növekedéséhez.

A közszolgáltatások nem csökkentik a különbségeket

Az egészségügyi és szociális ellátórendszerben kevésbé indokolható egyenlőtlenségek tapasztalhatók a hozzáférési esélyekben. Ezek az esélyegyenlőtlenségek a hátrányos helyzetű térségek lakói és a gazdasági-társadalmi szempontból is hátrányos helyzetű csoportok tagjai kárára érvényesülnek; gyakran ott és azok számára rosszabb a hozzáférés lehetősége, ahol és akiknél nagyobbak a szükségletek. **Az egészségügyi és szociális szolgáltatások területi egyenlőtlenségei** részben **a gazdasági egyenlőtlenségeket tükrözik**, amit az intézmények többségének önkormányzati tulajdona is felerősít.

A szegényebb települések lakóinak az egészségügyi ellátása is rosszabb

Az **egészségügyi beruházások megoszlása** a meglévő kapacitások eloszlásához igazodik, ezért **konzerválja a rendszer öröklött egyenlőtlenségeit**. Mindebben a nagyobb területi egységeket átfogó tervezési rendszer elégtelensége és a közösségi források elosztásában a tudatos és hatékony kiegyenlítő politika gyengesége mutatkozik meg.

Az egészségügyi beruházások konzerválják a meglévő egyenlőtlenségeket

Iskolarendszerünk növeli az öröklött társadalmi egyenlőtlenségeket. Magyarország azon kevesek közé tartozik a világon, ahol a szülők bármely iskolába beírathatják a gyermekeiket, és az iskolák a saját körzetükben lakók ellátási kötelezettségén túl gyakorlatilag teljesen szabadon válogathatnak a jelentkezők közül. Ez a rendszer ahhoz vezet, hogy a szegényebb, alacsonyabb státusú családok gyermekei és a magasabb státusú, középosztálybeli családok gyermekei elkülönült oktatásban részesülnek.

Az iskolarendszer felerősíti a társadalmi különbségeket

Az **iskolai szegregáció elősegíti olyan iskolázatlan és kirekesztett rétegek tömeges újratermelését** is, amelyek foglalkoztatása egy modern társadalomban nem biztosított. Az oktatási rendszer így nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a következő generációknak továbbra is jelentős, sőt egyre növekvő szociálpolitikai problémákkal kelljen majd együtt élniük.

Az iskolai szegregáció hatása több generációt érint

A **szociális feszültségeket csökkentő intézményrendszer** legkevésbé a hátrányos helyzetű településeken épült ki, miközben a falvak hagyományos önszolgáltató folyamatai, közösségi normái az elmúlt évtizedekben sokat gyengültek, csaknem megszűntek.

A falvakban gyenge a szociális ellátás

Az államszervezet és működése további korszerűsítésre szorul

Az államot a rövid távú problémamegoldás és konfliktuskezelés jellemzi. Gyenge a hosszú távú stratégiai szemlélet, nem épít a végrehajtás minőségfejlesztésének lehetőségeire. Céljai közül kevés volt számon kérhető, eszközrendszerében szétaprózott, társadalmi támogatottsága nem kielégítő.

Az állam stratégiai szemlélete erősítendő

Az állami feladatok, erőforrások és hatáskörök megoszlása sok esetben aránytalan. Az önkormányzati rendszer feladataihoz képest elaprózott. Az adminisztrációs terhek az elmúlt években növekedtek.

Előfordul, hogy az emberek nem is fordulnak a bünydözés és az igazságszolgáltatás szerveihez. Az állam működésével szemben jelentős az elégedetlenség, gyakran merül fel a részrehajlás és a korrupció gyanúja.

Az állam szerveibe vetett bizalom megerősítésre szorul

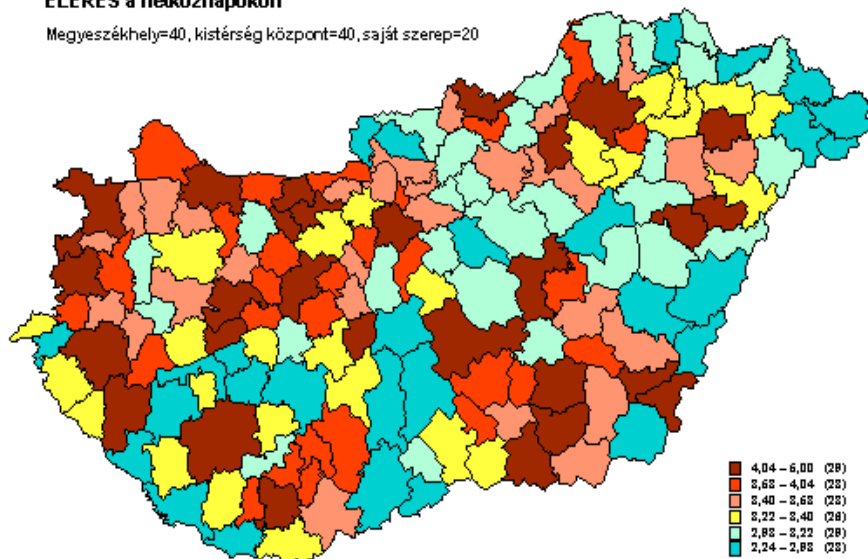
Centrális szerkezetű, romló állagú közlekedési infrastruktúra

Az ország gazdasági erejéhez képest jelentős erőfeszítéseket tett a gyorsforgalmi úthálózat kiépítésére, de a térségek elérhetőségében továbbra is nagyok a különbségek. **A régiókon belül a kohézió gyengeségét is nagyrészt a belső közlekedési útvonalak hiánya vagy rossz minősége okozza.** A mindennapi szolgáltatások, piaci lehetőségek elérhetőségében jelentősek a kistérségek közötti különbségek.

Az egyes kistérségek elérhetősége erősen különböző

ELÉRÉS a hétköznapokon

Megyeszékhely=40, kistérség központ=40, saját szerep=20



7

A közúton való elérhetőség Nyugat- és Közép-Dunántúlon kedvezőbb, míg hátrányos helyzetű az Észak- és Dél-Alföld, Észak-Magyarország, valamint a Dél-Dunántúl.

A **hazai közúthálózat** minőségi jellemzői (teherbírása, balesetveszélyessége), valamint a gyorsforgalmi úthálózat alacsony sűrűsége **nem elégítik ki a növekvő** tranzit- és belföldi forgalmi **igényeket**. A közúthálózat nagy részének teherbírása csak 100 kN tengelyterhelésre megfelelő, szemben az EU 115 kN követelményével. Az utak minőségének romlásához e tényen kívül az is jelentősen hozzájárult, hogy a gépjárműállomány egyharmadával növekedett.

Növekszik a járműállomány, az utak minősége és teherbírása viszont nem tart vele lépést

⁷ Az "Elérés a hétköznapokon" mutató kiszámításánál az alábbi tényezőket vették figyelembe:

- Saját megye székhelye, illetve a legközelebbi megyeszékhely közúti elérési idejének átlaga percben, 40%-os súllyal,
- Saját kistérség központja, illetve a legközelebbi kistérségközpont közúti elérési idejének átlaga, 40%-os súllyal,
- Saját szerep, az adott település intézményi ellátottsága (mennyire van ráutalva más település felkeresésére), pontszám, 20%-os súllyal.

A települési **pontszámok** a fenti három tényezéből adódnak.

Értékük: legjobb: 6,00 - leggyengébb: 1,00 pont.

A rossz vagy nem megfelelő minőségű utak aránya különösen Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Heves és Somogy megyékben magas. Az autópályák, autóutak hiánya elsősorban az alföldi régiók és a Dél-Dunántúl gazdasági versenyképességét csökkenti. Legkedvezőtlenebb helyzetben a közlekedési szempontból periferiális térségek, ezen belül is az említett régiók határ menti térségei vannak. Itt különösen magas a zsáktelepülések száma.

Északkeleten a legrosszabb az utak minősége

A helyközi közlekedés jelentős részét lebonyolító vasúthálózat sűrűsége ugyan megfelelő, eloszlása viszonylag egyenletes, de az előrege-dett járműpark, a villamosított pályaszakaszok alacsony aránya, a pályatest állapota, valamint helyenként a nem megfelelő átszállási kapcsolatok versenyképtelenné teszik a környezetbarát vasutat a közúti közlekedéssel szemben.

A vasút előrege-dett, nem versenyképes a közúttal

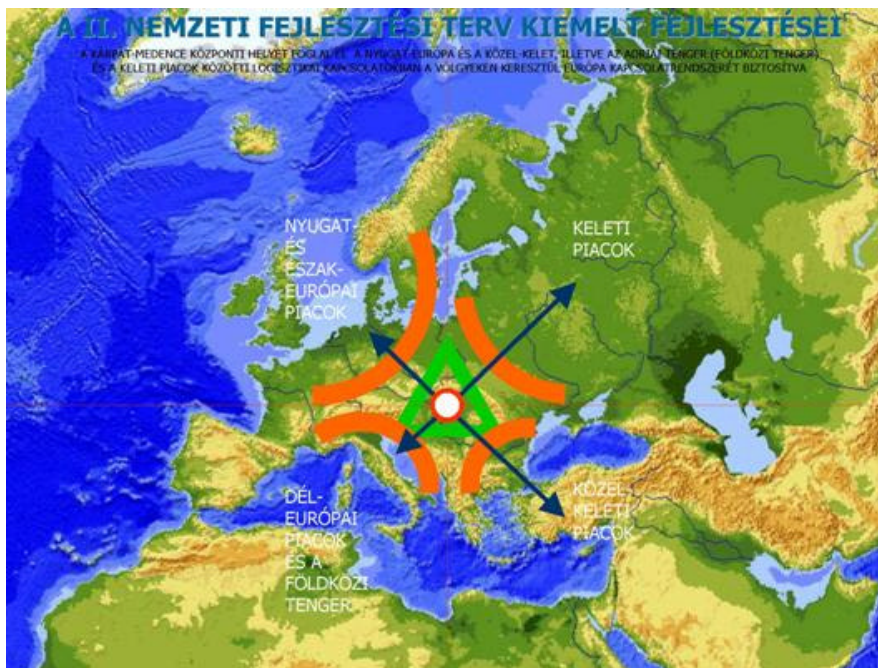
A fővárosközpontú, **sugaras szerkezetű főútvonal- és vasúthálózat**, valamint a folyami hidak elégtelen száma **gátolja a regionális kapcsolatok erősödését**, és jelentős egyenlőtlenségeket okoz az elérhetőség színvonalában. Az elmaradottabb térségek, települések fejlődését a fentiekén túl nagyban gátolja a régióon belüli hiányos közlekedési hálózat. Sok helyen hiányoznak a környezetvédelmi szempontból fontos, településeket elkerülő, tehermentesítő, illetve összekötő utak.

A közlekedési hálózatok hiányzó elemei gátolják a regionális kapcsolatok fejlődését

Bár **az ország helyi és helyközi közúti tömegközlekedési hálózata** nemzetközi összehasonlításban igen **fejlettnak mondható**, a tömegközlekedés versenyképessége folyamatosan romlik, a szállított utasok száma csökken. A járműpark korszerűsítésre szorul, és a tömegközlekedés kiszolgáló létesítményeinek komfortfokozata is rendkívül alacsony. A tarifapolitika elavult, bünteti az átszállásokat. A térségi összehangoltság hiánya miatt egyszerre tapasztalhatóak szolgáltatáshiányok és párhuzamosságok. Az akadálymentesítés nem megoldott.

A tömegközlekedési hálózat sűrű, de a szolgáltatások rosszak

2.1.6. A fejlesztések kedvező adottságainkra épülhetnek



Kedvező geostratégiai helyzet

Magyarországról számos eltérő jellemzőkkel bíró piac, Európa meghatározó piacai, a gyorsan bővülő kelet-európai, illetve a stabilizálódó délkelet-európai régiók piacai is könnyen **elérhetők**. Ezek a piacok a legfejlettebb technológiát képviselő termékektől kezdve az alacsonyabb hozzáadott értékű termékekig számos áru számára kínálnak közeli értékesítési lehetőséget. A csatlakozás után hazánk az uniós piacokra betörni igyekvők ideális befektetési célpontjává vált. Magyarország logisztikai adottságait erősítik a számos szomszédos, illetve közeli országban kínálkozó befektetési lehetőségek.

Sok fontos
külső piacunk
könnyen elérhető

A határon túli magyar közösségek elősegíthetik a szomszédos országokkal való gyümölcsöző együttműködést, kapcsolatot biztosíthatnak ezeknek az országoknak a piacaihoz, állami intézményeihez. A Magyarországon már megtelepedett cégek, tevékenységek így könnyebben terjeszkedhetnek ezen országok irányába.

A határon túli
magarság össze-
kötő szerepet
játszhat

Magyarország földrajzi helyzetéből, valamint adottságaiból fakadóan ideális tranzitállomás, illetve elosztóközpont a kelet-, délkelet-európai térségek irányába. **Hazánk a térség egyik gravitációs pontja lehet a tudásfelhalmozódás szempontjából** is, amihez a kedvező oktatási infrastruktúra, az itt megtelepedett tudásintenzív iparágak, a versenyképes tudás/bér arány, valamint a szomszédos országokkal együtt ren-

A térségünk fon-
tos regionális
központjává vál-
hatunk

delkezésre álló humán erőforrás-tartalékok szolgáltathatnak alapot.

Kedvező természeti viszonyok

Magyarország nemzetközi összehasonlításban igen **kedvező természeti, ökológiai adottságokkal**, természeti értékekkel, természeti területekkel (nemzeti parkokkal, tájvédelmi körzetekkel, természetvédelmi területekkel, Natura 2000 területekkel, védett területekkel és értékekkel, barlangokkal), valamint a sok helyen még megtalálható, jellegzetesen Kárpát-medencei tájakkal, hagyományos tájhasználattal **rendelkezik**.

**Természeti-
ökológiai adottsá-
gaink
kedvezőek**

A **mezőgazdasági termelés** természeti feltételei különösen jók. A talaj állapotát meghatározó fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságok kiválóak, a talajkárosodások mértéke viszonylag alacsony. Magas a napsütéses órák száma.

**Jók a mezőgazda-
sági termelés
adottságai**

Nemzetközi összehasonlításban is **kiemelkedő geotermikus adottságokkal rendelkezünk**. Hévízeink nagy értéket képviselnek. Bár vilámos energia termelésére kevésbé alkalmasak, sok területen igen jól hasznosíthatók (rekreációs, gyógyászati, turisztikai és hőenergetikai célokra).

**Hévízeink nagy
értéket
képesnek**

Magyarország egyes **nyersanyagokból** (építőipari nyersanyagok: kő, kavics, egyes nemfemes ásványok stb.) bőséges és gazdaságosan kitermelhető készletekkel rendelkezik. A világpiacon magasra értékelt nyersanyagok többségéből (szénhidrogénekből, ércekből stb.) azonban kevés a gazdaságosan kitermelhető hazai készlet. A vízkészletek kielégítőek ugyan, ezeket azonban jelentősen befolyásolhatják a klimatikus változások és az ország felvízi szomszédainak magatartása. A természeti katasztrófák, az extrém időjárási események valószínűsége és az általuk okozott károk nagysága nemzetközi viszonylatban kicsi, de növekvő. Összességében elmondható, hogy a természeti erőforrásokkal történő fenntartható gazdálkodás kiemelt jelentőségű Magyarország nemzetközi versenyképességének hosszú távon történő megtartása, illetve növelése szempontjából.

**Csupán néhány
nyersanyagból
rendelkezünk
számottevő kész-
lettel**

A budapesti agglomeráció a régió egyik leggyorsabban fejlődő térsége

Budapest és agglomerációja Magyarország motorja, egyetlen európai jelentőségű metropolisza. A város Európában elfoglalt helye különösen kedvező, kiemelkedő közlekedési központ. Európa egyetlen nagyvárosán sem halad át annyi „helsinki folyosó”, mint Budapesten.

**Budapest igazi
európai metropo-
lisz (lehet)**

Budapest az európai város-régiók versenyében elsősorban jó geopolitikai helyzetét, múltjának adottságait és a városlakók képzettségét, nyitottságát és munkaerejét használhatja fel. A város – megőrizve tradicionális természeti, táji, kulturális örökségeit – Közép-Európa legígéretesebb regionális központja.

Az országba érkezett külföldi működő tőke jelentős része Budapestre és agglomerációjára koncentrálódik, ami esélyt teremt arra, hogy Budapest **hídfő szerepet töltsön be Nyugat-Európa és Délkelet-Európa városai között**. Ennek köszönhetően itt alakul ki a térség legjelentősebb logisztikai központja is. A város gazdag építészeti öröksége, kulturális kínálata és üzleti kapcsolatai révén ma is jelentős turisztikai központ, és ezen adottságok jó alapot jelentenek ahhoz, hogy Budapest közép-európai találkozóhely legyen.

A hídszerep miatt jelentős logisztikai fejlesztések

Az Európai Területfejlesztési Kon koncepció (ESDP) is kiemelt szerepet szán az unió magján kívül elhelyezkedő nagyvárosi térségeknek, mert azokat tekinti a nemzetgazdaságok motorjának, s így az európai versenyképesség hangsúlyos komponenseinek.

Budapest az ország versenyképességének motorja

Esély van arra, hogy Budapest az egyesült Európa integráns részeként, nemzetközi metropolisszá formálódjék, kihasználja kedvező geopolitikai helyzetét, és így erősödő regionális központtá válva közvetítő szerepet tölthessen be Kelet-, Délkelet-Európa felé.

Gazdag szellemi, kulturális örökség

A magyar kultúra – az ország sajátos geopolitikai helyzetéből és történelméből adódóan – több nagy kultúra integrálásával, keveredésével jött létre. Ennek következményeként **sokszínű, innovatív és az értékek befogadására és felhasználására képes kultúra alakult ki**. Így az ország egyik legnagyobb értéke a kulturális sokszínűség, a több nemzetiség, a több vallás együttélése és keveredése. Éppen ez teszi vonzóvá kultúránkat. A magyar kultúra teljesítményeinek nemzetközi elismerését mutatja a magyar kulturális évadok nemzetközi sikere az unió országaiban.

Kultúránk egyik legnagyobb értéke a sokszínűség

Számos kulturális ágazatban a magyar művészek teljesítménye a világ élvonalában található. A **magyar kultúra különösen sikeres területe a zeneművészet**, amely a nagy előadóművészi iskolák kiemelkedő egyéni teljesítményei mellett a Kodály-módszer sikere révén a mai napig nemzetközileg elismert teljesítményeket produkált a zenei nevelésben. **Kiemelkedő értékünk a magyar nyelv**. A magyar irodalomnak – nemzetközi sikerei mellett – hazai jelentősége is meghatározó.

Zenei nagyhatalom vagyunk

A rendszerváltás körüli visszaesést követően jelentősen növekedett a választék mind a könyv-, mind a folyóiratpiacon. A könyvtárak látogatottsága szintén emelkedett. A társadalom anyagi megerősödésével párhuzamosan jelentősen nőtt a kereslet a képzőművészeti alkotások iránt, amint azt az egyre több magángaléria, a műgyűjtők, mecénások egyre nagyobb száma vagy a képzőművészeti kiállítások előtt kigyózó sorok mutatják.

A rendszerváltás óta növekedett a kulturális kínálat

A magyar kultúra ereje a „profik” kiemelkedő teljesítményein túl a lakosság egy részének nagyfokú kulturális aktivitásában, a **kultúra bázisának szélességében** rejlik. Ez az aktivitás felöleli a kultúra egészét; gondoljunk akár az amatőr zenekarok és énekkarok nagy számára vagy a táncházmozgalomra, de ide tartozik a 13 magyarországi **történelmi kisebbség gazdag kulturális élete** is. Jelentős eleme a magyar kultúrának a **határainkon túl élő magyar kisebbségek eleven kultúrája** is. A magyar kultúra – sokszínűségének, befogadó jellegének és széles beágyazottságának köszönhetően – szilárd alapja a gazdaság fejlesztésének is. Ennek fennmaradásához azonban feltétlenül szükséges a kulturális ellátáshoz való hozzáférés erősítése, a kulturális esélyegyenlőtlenség csökkentése a közkulturális infrastruktúra, az alapszolgáltatások fejlesztése révén, valamint a kulturális örökség védelme.

Kultúránk bázisa széles

2.2. Az elmúlt tíz év fejlesztéspolitikai tapasztalatai

2.2.1. Fejlesztéspolitika 2004-ig

A rendszerváltozás után **az állami beavatkozások hosszú távú stratégiai tervezésének gyakorlata és intézményrendszere** a legtöbb területen **háttérbe szorult**. A későbbiekben azonban – az átláthatóság, a források és a célok tervezhetősége miatt, valamint az európai uniós gyakorlathoz való igazodás érdekében – egyre szélesebb körben újra előtérbe került a stratégiai megközelítés.

Átmeneti visszaesés után újra megjelent a stratégiai szemlélet

Az időszak elején a legfőbb nemzeti célok hangsúlyai akár időrendi szempontrendszerként is felfoghatók. A társadalmi-gazdasági rendszerváltozás nyomán a kilencvenes évek első felének transzformációs válsága miatt a gazdaság teljesítménye jelentősen visszaesett, ezért a **stabil gazdasági növekedés** megteremtése volt a leghangsúlyosabb elem. Erre az időszakra tehető a külgazdaság reorientációja is. 1998-ra exportunknak már több mint 70%-a az Európai Unió or-

Továbbra is magas a termelőszférának nyújtott állami támogatás aránya

szágaiba irányult. A gazdaság fundamentumának megerősödése után a figyelem egyre inkább a **társadalmi folyamatok** felé fordult. Előtérbe került a **társadalmi mobilitás és a társadalmi kohézió erősítése**, valamint az **életminőség** javítása. Ennek ellenére a **termelőszférának nyújtott fejlesztési támogatások aránya az államháztartási kiadások között nem csökkent.**

Az államháztartás strukturális kiadásainak szerkezete a vizsgált időszakban alig változott, abszolút értékben a **legtöbb forrást az oktatás, a mezőgazdaság és a közlekedési infrastruktúra** kapta. Átlagosan ez a három ágazat vitte el a **fejlesztési források több mint 60%-át.** A megvalósult fejlesztések részletesebb elemzése azt mutatta, hogy az egyes ágazatokon belül is voltak prioritások. Az infrastruktúra területén az energiaellátás biztonsága, a közúti közlekedés (azon belül is az autópálya-építés) és a csatornahálózat fejlesztése, valamint a telekommunikációs hálózatok bővítése volt a leghangúlyosabb. Az emberi tőke fejlesztésében a fő irányok a felsőoktatásban részt vevők számának növelésére, valamint az egészségügyi ellátórendszer racionalizálására irányultak – a betegeknek a kórházi ellátástól a járóbeteg-ellátás felé történő átirányításával. A termelőszféra fejlesztési támogatásai nagy hangsúlyt helyeztek a mezőgazdaságban a jövedelmezőség növelésére, az iparban és a szolgáltatások terén pedig a kilencvenes évek végétől a kis- és középvállalatok fejlesztésére.

Az állami támogatások célpontja az oktatás, az agrárium és a közlekedési infrastruktúra

Az ágazati és területfejlesztési célok teljesülése eltérő eredményekre vezetett. A piacgazdaságra való átmenet miatt törvényszerű volt, hogy a fejlesztéspolitika a rendszerváltozást középtávon pozitív hatásainak erősítésével, és negatív hatásainak csökkentésével igyekezett támogatni. A hatásvizsgálatok arra az eredményre jutottak, hogy a rendszerváltás óta **a gazdaság teljesítő- és versenyképességének növelése, az európai integráció elmélyítése és az életminőség javítása** terén az ország **jelentősen előrelépett, a társadalmi mobilitás és a kohézió erősítése érdekében tett erőfeszítések viszont eredménytelenek voltak, mutatóik romlottak.**

Az eddigi mérleg: versenyképes piacgazdaság, romló társadalmi mobilitás és kohéziós mutatók mellett

Az **egyes társadalmi rétegek közötti különbségek növekedése** mellett az 1989 előtti gazdasági-társadalmi rendszer központosító törekvéseinek következtében kialakult **területi egyenlőtlenségek is nőtték.** Az ország középső régiója és a nyugati piacok felé irányuló útvonal menti területek tovább növelték előnyüket a leszakadó dél- és északkeleti országrészekkel szemben.

növekedtek a területi különbségek is

Hazánk felzárkózásának folyamatát az újonnan csatlakozott kelet-közép-európai országok (Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Szlovénia), az általában referenciaként kezelt kohéziós országok (Írország, Portugália, Spanyolország, Görögország) és az Európai Unió átlagos teljesítményével összevetve a következő megállapítások tehetők. A strukturális kiadásokat tekintve **Magyarország** az említett nyolc országhoz képest **kiemelkedően sokat fordított állami fejlesztésekre** (a GDP 6,1%-át), a többi vizsgált ország átlagának (3,4%) közel a kétszeresét. Az ilyen nagyarányú állami fejlesztések veszélye, hogy **elvonja a forrásokat a magánberuházásoktól**. (Ezt mutatják a nemzetközi összehasonlítások is.)

Magyarország sokat költött állami fejlesztésekre

Összességében elmondható, hogy **Magyarország az évek során jól megfelelt a kihívásoknak**. Számottevően nőtt az emberek jóléte, sikeresen bekapcsolódtunk az európai gazdasági és társadalmi hálózatokba, de a gazdasági-társadalmi átalakulás következtében kialakult társadalmi egyenlőtlenségeket és a korábbi rendszertől örökölt regionális különbségeket csak kismértékben vagy egyáltalán nem sikerült csökkenteni.

Az ország összességében gazdagodott, de nőttek a különbségek

A fejlesztési tevékenység tapasztalatai a következőkben összegezhethetők:

- 9 A **fejlesztések éves költségvetési tervezési gyakorlata** miatt a több évre tervezett fejlesztések forrásait gyakran idő előtt csökkentették, illetve átcsoportosították, ami késleltette a megvalósítást, a tervezettnél nagyobb kiadásokat okozott, és sok esetben akadályozta, illetve ellehetetlenítette a fejlesztések befejezését.
- 9 Nem vált általános gyakorlattá sem központi, sem helyi szinten a **források felhasználásának hatékonysági és eredményességi vizsgálata**. Ezáltal a fejlesztéspolitika kontrollja sérült, a beavatkozások racionalizálása a tapasztalatok összegzése hiányában esetlegessé vált.
- 9 A látványos **nagyprojektek** gyakran felemésztették a fejlesztési források nagy részét, ugyanakkor jellemző volt a támogatások elaprózódása is. A hatékonyságra épülő tervezés hiánya miatt egyes szakmailag indokolt fejlesztések megvalósítása késlekedett.
- 9 A fejlesztések és a fejlesztési támogatások az elmúlt másfél évtizedben gyakran áldozatául estek a vissza-visszatérő egyensúlyromlás követő költségvetési restriktióknak. Az egyensúlyra törekvő intézkedések gyakran nem jártak együtt érdemi szervezeti és szerkezeti változásokkal.

Az éves költségvetések nem kedveztek a hosszú távú fejlesztéseknek

Nem elemeztük megfelelően a fejlesztések hatékonyságát

A fejlesztések túlzottan koncentráltak voltak

A megszorítások a fejlesztéseket sem kímélték

2.2.2. Az I. Nemzeti Fejlesztési Terv (2004–2006) tapasztalatai

2.2.2.1 Tervezési tapasztalatok

A 2004–2006-os időszakra készített Nemzeti Fejlesztési Terv nem egy átfogó, minden szektorra kiterjedő fejlesztési terv, hanem olyan **egységes stratégia volt, mely a Magyarország számára megnyíló európai uniós fejlesztési források felhasználási irányait foglalta össze.** A Nemzeti Fejlesztési Terv szolgált alapjául az unióval megkötött pénzügyi megállapodásnak, az ún. **Közösségi Támogatási Keret**tervnek. Az I. Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiájának **hosszú távú célja** az életminőség javítása. Az adott periódushoz kapcsolódó **általános célja** az uniós átlaghoz képest jelentős elmaradás mérséklése az egy főre jutó GDP szintjében. Az ezt alátámasztó és ennek elérését lehetővé tevő **három specifikus cél:** a gazdasági versenyképesség javítása, a humán erőforrások fejlesztése, valamint a jobb minőségű környezet kialakítása és a kiegyensúlyozottabb regionális fejlődés. Ennek megfelelően a Nemzeti Fejlesztési Terv öt operatív programra épült:

Az I. Nemzeti Fejlesztési Terv **hosszú távú célja továbbra is aktuális**

1. Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP)
2. Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP)
3. Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP)
4. Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP)
5. Regionális Fejlesztés Operatív Program (ROP)

**A fejlesztések horizontális megoszlása az európai uniós támogatásokban
a 2004-2006-os időszakban**

A tervezést az ágazatok önálló, programonkénti fejlesztési elképzelései irányították, nem pedig a nemzeti szinten meghatározott átfogó fejlesztési célok, stratégiák. **Az I. NFT tapasztalata, hogy az egész országra érvényes átfogó társadalmi-gazdasági-környezeti célok kijelölése az elsődleges lépés,** és csakis ezt követően kezdődhet meg a szakágazati tervezés. A tervezés során építeni kell a korábban elkészült tervdokumentumokra. Az egyes szakágazatok általában nem rendelkeztek 3, 5 vagy 7 éves előrettekintéssel, stabilnak tekinthető, politikailag is legitim koncepcióik nem voltak. Léteztek ugyan olyan hatályos vagy elfogadás alatt lévő nemzeti szintű stratégiai dokumentumok, területfejlesztési programok, Nemzeti Környezetvédelmi Program, amelyeket figyelembe kellett venni a tervezés folyamán, e dokumentumoknak azonban nem volt kellő hatásuk a tervezési időszakra.

Először országos stratégia kell, csak azután jöhetnek az ágazatiak

Az I. NFT tervezése meglehetősen újszerű feladat volt a minisztériumok számára. Az I. NFT megtervezésének legfontosabb eredménye **a költségvetéseken átnyúló tervezés szemléletének megjelenése volt.** A terv sikere jelentős mértékben köszönhető annak is, hogy **zömében korábbi hazai programokat ültetett át sikeresen** az új tervezési struktúrába. **A stratégia kialakítása nem volt összhangban az NFT pénzügyi tervezésével.** A programok közti forrásallokáció konkrét, számszerűsített és elfogadott eredménymutatók nélkül történt, a forrásallokáció vezérelte tervezési folyamatban a stratégia készítése nem cél-, hanem eszközorientált volt. **Az igazi stratégiai döntések a programok közti forráselosztás keretében születtek.**

Az I. NFT visszaállította a hosszú távú tervezés rangját

A terv elkészítésének utolsó fázisában megkezdett **előzetes értékelés** jelentősen hozzájárult az egymással inkoherens, illetve nem kellően alátámasztott elemzések és részstratégiák javításához. A korábbi években hiányzott a hosszú távú tervezés. Ebből adódóan a tervezésnek számos módszertani nehézséggel kellett megküzdenie. Alapvető problémaként jelentkezett a korábbi programok tapasztalatait feltáró **értékelések, valamint a politikák eredményeit mérő adatsorok, adatfelvételek hiánya.**

Az előzetes értékelés nagyban segíti a részstratégiák egységes rendszerbe szervezését

A jó szakmapolitika alapja a jó minőségű információ és a tájékozott nyilvánosság részvétele. Az információk térbeli helyének – mintegy 80 %-ban – meghatározó szerepük van kezelésük, elemzésük és a megjelenítés szempontjából. A nemzeti téradat-infrastruktúra kialakítását és működtetését 2007-től a közösségi joganyag írja elő, ugyanakkor a hazai felkészülést nemzeti érdekek: a versenyképesség növelése, a hatékonyabb és olcsóbb közigazgatás, a fenntartható fejlődés biztosítása, az erőforrás-gazdálkodás, a területi mellett a térbeli szemlélet erősítése és a katasztrófaelhárítás is sürgetik. Az alapada-

tok gyűjtése, elérhetőségüknek és széles körű hozzáférésüknek a várható EU irányelv szerinti biztosítása számos fejlesztéspolitikai tennivalót és a Nemzeti Fejlesztési Terv II.-ben való megvalósítást igényel tárcaközi és interdiszciplináris együttműködésben. A téradat-infrastruktúra megközelítés (a maga jogi, adatpolitikai, műszaki, szervezési és emberi tényezőivel) lehetővé teszi a különféle szakterületekről származó információk különböző felhasználásra történő integrálását térségtől, országhatártól függetlenül.

Az I. NFT társadalmi megalapozásának és elfogadtatásának tapasztalatai megmutatták, hogy a nem megfelelően szervezett társadalmi vita, illetve az olyan partnerek tömeges bevonása a tervezésbe, akik nem ismerik az európai források felhasználásának szabályait, jelentősen lassítják a tervezési folyamatot. Ugyanakkor a felkészült társadalmi partnerek bevonása nemcsak **jelentősen javította a terv szakmai színvonalát, de növelte annak társadalmi elfogadottságát is.**

A jól megtervezett partnerségi folyamat értékes inputokkal szolgál, és erősíti a terv elfogadottságát

2.2.2.2 Intézményi és szabályozási tapasztalatok

A 2004. május 1-jén csatlakozott tagországok közül Magyarország kezdett hozzá elsőként Nemzeti Fejlesztési Tervének végrehajtásához, már 2004 januárjában. A pályázatok örvendetesen nagy száma nehéz feladat elé állította a kezelésükkel, elbírálásukkal foglalkozó szervezeteket.

Óriási érdeklődés a pályázatok iránt

A hazai akkreditációs folyamat jelentősen hozzájárult a megfelelő felkészültséghez, a programok 2004 elejei megindítására időben felállt az intézményrendszer. Az intézményi struktúrában változások nem következtek be, és nem is várhatóak, ami lehetővé teszi az intézményi stabilitást.

Új intézményrendszer kezdte meg működését

A támogatási programok gyakorlati megvalósítása kérdéseket vetett fel a hazai szabályozási környezettel kapcsolatban. Időközben sor került a pályázóknak kezdetben nehézséget jelentő közbeszerzési törvény módosítására, és az áfa-törvény előírásai kedvezőbb alkalmazásának módját is kialakították.⁸

Jelentős lépések a pályázatbarát rendszer kialakítására

⁸ E gondok egy része azóta enyhült. Ma már csak akkor van szükség közbeszerzési eljárás lefolytatására, ha az állami támogatás mértéke meghaladja a projekt értékének 50%-át. A 2005. évi pályázati felhívásokban a támogatásra jutó le nem vonható áfa egy részére támogatás igényelhető, ezzel jelentősen sikerült növelni a tényleges támogatási arányt.

A pályázati kiírások összetettsége, a helyenként nem pontos megfogalmazások a formailag hibás pályázatok magas számához vezetett. A szaktárcák követelményrendszere meglehetősen heterogén volt, és az egyes irányító hatóságok rendszerrel szembeni elvárásai is eltértek egymástól. A kormányzat ezt felismerve 2005 eleje óta komoly lépéseket tesz a megvalósításban részt vevő intézményekkel együtt a hatékonyabb jogszabályi környezet és feldolgozási folyamat, összességében a „pályázóbarátabb” pályáztatási rendszer kialakítása érdekében.

Pályázati rendszerünk túlságosan nehézkes, bonyolult

A pályázási kedv a felmerülő nehézségek ellenére is kimagaslónak mondható (16 065 projektjavaslat érkezett be a 2004. év végéig), ami lehetővé tette, hogy a jó projektek kiválasztásával a hároméves megvalósítás első évében a források egyharmada lekötésre kerüljön. Ez biztosítani látszik az NFT időben történő megvalósítását, ugyanakkor a projektek sikeres megvalósítása érdekében továbbra is jelentős szerep hárul az intézményrendszerre.

Döntés született a források egyharmadára

Ekkora mennyiségű pénz felhasználása és a programok eredményeinek folyamatos nyomon követése komoly információs háttérbázist és információfeldolgozó kapacitást igényel. Az Egységes Monitoring és Információs Rendszer (EMIR) fogadtatása vegyes volt, a tapasztalatok változóak, ami az új információs rendszer alapvetően természetes velejárója. **Az információs igények miatt azonban az EMIR teljes körű és általános alkalmazása megtörtént.**

Szükség van információs rendszerre

A végrehajtással kapcsolatos 2004-es tapasztalatok rámutattak arra, hogy a következő NFT tervezésekor nagy súlyt kell helyezni **a végrehajtási intézményrendszer időben történő kialakítására.** Ezenkívül **évenként értékelni kell a végrehajtási tapasztalatokat,** mivel a végrehajtásban jelentkező hatékonysági problémák jelentősen veszélyeztethetik a tervezésben megfogalmazott célok elérését.

A végrehajtás intézményrendszerét állandóan fejleszteni kell

2.3. A fejlesztéspolitika fő irányai az EU-ban

Az Európai Unió különböző szakpolitikái együttesen szolgálják a közösségi fejlesztéspolitikai célok megvalósulását. A fenntartható fejlődés stratégiája hosszú távú keretet jelent a közösség napirendjén első helyen álló középtávú lisszaboni folyamathoz. A saját cél- és eszközrendszerrel rendelkező, megreformált kohéziós politika, illetve a strukturális alapok rendszeréből kikerülő agrár- és vidékfejlesztési politika szintén e célok teljesüléséhez járul hozzá.

Az unió fejlesztéspolitikája sok forrásból táplálkozik

2.3.1. A fenntartható fejlődés koncepciója és stratégiája

Az Európai Unió új alapszerződésében lefektetett célkitűzés Európa fenntartható fejlődésének biztosítása, azaz a jelen és a jövő generációk életminőségének, életfeltételeinek fenntartható javítása. A közösségi fejlesztéspolitikának is **átfogó hosszú távú keretet ad a fenntartható fejlődés koncepciója**, illetve stratégiája.

A fejlesztéspolitika fő kerete a fenntartható fejlődés stratégiája

A fenntartható fejlődés átfogó értelmezését az Európai Tanács Göteborgban fogalmazta meg, és a lisszaboni stratégia korábban kitűzött céljait környezeti vetületekkel egészítette ki.

A fenntartható fejlődés a társadalmi haladás – a méltányos életkörülmények és a szociális jólét – elérése, megtartása érdekében a gazdaság teljesítőképességének növelését és a környezeti feltételek megőrzését közös, egymást erősítő feltételnek tekinti. Ezért elismeri **az egymást követő nemzedékek megfelelő életminőséghez való jogát**, és az ezzel összefüggésben álló, a környezet, a természet, a táj védelmével összefüggő kötelességek teljesítését. Ez azt jelenti, hogy **csak a természeti környezet eltartó képességével összhangban lehet a társadalom reális szükségleteinek a kielégítéséről gondoskodni**, s a környezet eltartó képessége egyben az igények kielégítésének korlátja is. A célkitűzés így – a fenntarthatóságot szélesen értelmezve – kiterjed annak környezeti, szociális és gazdasági vonatkozásaira, különös tekintettel a természeti értékek, területek, tájak, ökológiai rendszerek megőrzése, fenntartása mellett az élhető környezet megteremtésére, a természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony – fenntartható – gazdálkodásra, a gazdasági fejlődés fenntarthatóságának kritériumaira, az üzembe helyezett fejlesztések működtetésének fenntarthatóságára, a leromlott urbanizált, illetve a falusi térségekben élők életesélyeinek komplex, integrált javítására.

A szükségletek kielégítése nem lépheti túl a környezet teherviselő képességének határát

2.3.2. A lisszaboni folyamat

Az Európai Unió fő **középtávú** fejlesztéspolitikai célkitűzéseit a lisszaboni folyamatként ismert gazdasági, szociális és a göteborgi környezetvédelmi reformok tartalmazzák, amelyek az alábbi irányokkal, döntésekkel írhatók le.

A lisszaboni stratégia azt a célt tűzte az Európai Unió elé, hogy 2010-re váljék a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb, tudásalapú gazdaságává. A fenntartható gazdasági növekedés a kutatás-fejlesztésen, az innováción, az információs és kommunikációs technológia széles körű alkalmazásán, tehát a **versenyképességnek a tudásalapú gazdaságra épülő növekedésén alapszik**. Ezen kívül kiterjed például a kis- és középvállalkozások innovációorientált fejlesztésére, a feltörekvő vállalkozások felkarolására, a verseny mege-

Az EU váljék a világ legversenyképesebb régiójává. Ennek fő eszköze a tudásalapú gazdaság

remtése és erősítése céljából a belső piac kiteljesítésére, mindenneklőtt a pénzüpiacok, a szolgáltatások és a hálózatos iparágak területén. E célkitűzés – az egész életen át tartó tanulás stratégiájába illeszkedően – kiemelten kezeli a képzésnek és oktatásnak a gazdaság igényeit szem előtt tartó, koordinált fejlesztését, a tudomány, a K+F, az innováció és az IT emberi erőforrásokkal kapcsolatos feltételeinek kialakítását.

A Lisszabonban született döntésekben a versenyképesség erősítése mellett társadalmi célok is megfogalmazódtak. Ez a második dimenzió az európai szociális modell reformját tartalmazza. Egyrészt megállapítja, hogy nincs tudásalapú gazdaság az emberbe való beruházás és aktív, dinamikus jóléti állam nélkül, másrészt pedig csak szociális reformokkal érhető el, hogy az új gazdaság létrejötte ne járjon majd a már ma is égető problémák – a munkanélküliség, a szegénység és a kirekesztés – súlyosbodásával. Ezért e stratégia fontos alapelve a „**több és jobb munkahely létrehozása**”, tehát a **foglalkoztatás bővítése**. Szintén itt fogalmazódott meg a **társadalmi és gazdasági kohézió, az összetartó társadalom erősítésének, valamint a szolidaritás növelésének gondolata**. Ezek a területi különbségek csökkentését, másrészt a szociális szolgáltatások legszegényebb rétegekre koncentráló fejlesztését irányozzák elő. Így a lisszaboni stratégia a foglalkoztatás bővítésén túl kiterjed a **társadalmi befogadásra**, a szociális védelem korszerűsítésére, ezen belül a minőségi egészségügyi, szociális szolgáltatásokra, a hátrányos helyzetűek és kirekesztettek reintegrációjára, az esélyegyenlőségre is, fokozottan támaszkodva a közoktatásban, a felnőttképzésben és a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci reintegrációjában rejlő lehetőségekre.

A lisszaboni stratégia társadalmi dimenziói sem kevésbé fontosak

A lisszaboni stratégia és a fenntartható fejlődés stratégiájának **félidős felülvizsgálatára 2005 tavaszán** került sor. Ekkor az Európai Tanács az elmúlt öt esztendő „vegyesnek” ítélt eredményeinek az elemzése alapján azonnali lépéseket sürgetve **újrafogalmazta a célok megvalósításának fő szempontjait**. Ezek szerint

A félidős értékelésen az EU rossz bizonyítványt kapott

- a gazdasági **növekedés** és a **foglalkoztatás** áll a középpontban,
- **egységes szemléletmódra van szükség a megvalósítás során**: ezután uniós szinten az Átfogó Gazdaságpolitikai Iránymutatásokat, a Foglalkoztatási Irányvonalakat és a Cardiff-jelentést évente **egyetlen csomagba** foglaló dokumentum születik, amelynek alapján minden tagállamnak saját **programot kell készítenie** a szükséges feladatok meghatározásával,

Növekedés és foglalkoztatás

Tagállami akcióprogramok kellenek

- **olyan hatékonyabb kommunikációra van szükség**, amely a gazdasági szereplők és a szociális partnerek szorosabb bevonását is jelenti.

Jobban be kell vonni a gazdasági szereplőket

A megújuló lisszaboni stratégia a növekedésre és a foglalkoztatás bővítésére fókuszál. Ezzel – összhangban az Európai Foglalkoztatási Stratégiában megfogalmazott célkitűzésekkel – kiegyensúlyozott megközelítést vár el a tagállamoktól a foglalkoztatás és a termelékenység javítása tekintetében. A megfogalmazott prioritások ezekhez a fő célokhoz járulnak hozzá elsősorban:

1. Európának vonzóbbá kell válnia a befektetés és a munka számára.
2. A tudás és az újítókészség (innováció) az európai működés motorja.
3. Az EU úgy alakítsa politikáit, hogy a vállalkozásoknak lehetőségük nyíljon több és jobb munkahely megteremtésére.

Az Európai Tanács állásfoglalása alapján **a rövid és középtávú lisszaboni stratégiának a fenntartható fejlődés hosszú távú, átfogó keretébe kell illeszkednie.** A fenntartható fejlődés EU-stratégiájának felülvizsgálatát, illetve egy új stratégia elfogadását a tagállami lisszaboni akciótervek kialakításával egy időben, 2005 végére tervezik.

A tagállamoknak 2005 végére kell elkészíteniük lisszaboni akcióterveket

2.3.3 A kohéziós politika prioritásai

A 2004 februárjában megjelent Harmadik Kohéziós Jelentés világos képet nyújt arról, hogy milyen **jelentős fejlettségbeli különbségek** mutatkoznak **az Európai Unió régiói között.** Emellett a jelentés rávilágít arra is, hogy milyen elmaradások vannak az egységes piac maradéktalan működése, illetve a lisszaboni és a göteborgi stratégiák megvalósítása terén. Ezekre a kihívásokra kínálnak megoldást a közös kohéziós politika reformjára vonatkozó javaslatok, amelyeket először a Harmadik Kohéziós Jelentés vetett fel, majd az Európai Bizottság kohéziós politikára vonatkozó rendelettervezeteiben öltöttek testet.

Az EU-ban minden eddiginél nagyobb szükség van kohéziós politikára

A megreformált kohéziós politika az eddigieknél kevesebb prioritás támogatására fog összpontosítani. A **koncentráció elsősorban a lisszaboni** (a versenyképességet ösztönző) **és a göteborgi** (a fenntartható fejlődést elősegítő) **határozatokban megfogalmazott stratégiai célokat** tükrözi.

Kevesebb lesz a prioritás

Az Európai Bizottság három prioritást javasol a következő programozási időszakra:

- **konvergencia:** fő célja a legelmaradottabb országok és régiók növekedésének és munkahelyteremtésének támogatása úgy, hogy hozzájáruljon a gazdasági növekedést elősegítő feltételek és a gazdasági teljesítmények közelítését (az ún. reálkonvergenciát) szolgáló tényezők kialakításához és erősítéséhez, **Konvergencia**
- **regionális versenyképesség és foglalkoztatás:** fő célja a változások támogatása, ezen belül a gazdasági átalakulás gyorsítása, valamint a foglalkoztatás és a termelékenység növelése, **Regionális versenyképesség és foglalkoztatás**
- **európai területi együttműködés:** harmonikus és kiegyensúlyozott fejlesztés az unió területén, amely a határokon átnyúló és transznacionális együttműködés támogatásával kívánja előmozdítani az uniós területek integrációját. **Európai területi együttműködés**

A következő hét évre szóló pénzügyi keretterv, valamint a kohéziós politikára vonatkozó rendeletek hivatalos elfogadását és hatálybalépését követően a Tanács várhatóan 2006 elején fogadja el a **Közöségi Stratégiai Irányelvek** című dokumentumot mint a **kohéziós politika alapidokumentumát**. Ez megfogalmazza a **2007 és 2013 közötti uniós szintű prioritásokat**, az egyes tagállamok fejlesztési programjait egységesebb keretbe terelve összehangolja azokat, ezzel is elősegítve a fejlesztéspolitikához kapcsolódó stratégiák és politikák hatékonyabb végrehajtását. Mindezek mellett a dokumentum segít abban is, hogy hatékonyabbá tegye a kohéziós politika, valamint a lisszaboni és a göteborgi cselekvési programok közötti együttműködést.

A kohéziós politika alapidokumentuma 2006 elejére készül el

A 2007 és 2013 közötti időszakra alapvető változást jelent Magyarország számára, hogy a közép-magyarországi régió várhatóan kikerül az elmaradott régiók köréből, és a második célkitűzés alá fog tartozni. Ez nemcsak azzal jár, hogy így fajlagosan jóval kevesebb támogatáshoz juthat a régió, hanem a tervezés és végrehajtás rendszere is megváltozik: a régiónak saját operatív programja lesz, és az uniós forrásokból finanszírozott ágazati célokat, eszközöket kizárólag a régió programján keresztül lehet megvalósítani.

A közép-magyarországi régió operatív programja az eltérő célterületek miatt eltérő lesz a többi régióitól

2.3.4 A vidékfejlesztés prioritásai a közös agrárpolitikában

A kohéziós politika reformja miatt a vidékfejlesztés finanszírozása a 2007 és 2013 közötti időszakban kikerül a strukturális alapok rendszeréből, és a közös agrárpolitika keretében egy egységes alap, az

2007-től a vidékfejlesztés kikerül a strukturális alapok

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap szolgálja majd az **közül** egységes programozási keretbe rögzített vidékfejlesztési programok finanszírozását, az új uniós költségvetés „természeti erőforrások kezelése és megőrzése” költségvetési cím részeként. Az új, összevont Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap egységes közösségi stratégiai útmutatója alapján országos stratégiai tervet kell kidolgozni az agrár- és vidékfejlesztés 2007 és 2013 közötti fejlesztésének támogatására.

A bizottsági javaslat három fő fejlesztési irányt jelöl meg a következő programozási időszakra:

- a mezőgazdaság és az erdészeti szektor versenyképességének **Versenyképesség** növelése,
- a környezetvédelem (beleértve a természet- és tájvédelmet is) **Környezetvédelem** és a földgazdálkodás,
- a vidéki gazdaság diverzifikációja és a vidéki területeken élők **Diverzifikáció és életminőség** életminőségének javítása.

Az említett fejlesztési irányokat erősíti, mintegy negyedik fejlesztési **LEADER** blokkként kiegészíti a LEADER program, amelynek a kistérségi önszerveződő koncepciók finanszírozása a feladata.

2007 és 2013 között a jelenlegi Halászati Orientációs Pénzügyi Eszközt az Európai Halászati Alap váltja fel a fenntartható halászat, illetve a halászattal foglalkozó területeken a gazdasági tevékenységek diverzifikálásának elősegítésére.

2.4 Peremfeltételek

2.4.1 A tervezés makrogazdasági keretei

Az ország sajátosságait, fejlettségi szintjét, a hazai gazdasági és társadalmi folyamatok alakulását befolyásoló külső és belső feltételeket figyelembe véve **a gazdaság- és társadalompolitika fő célja a felzárkózás** mind a gazdasági teljesítményeket, a foglalkoztatás szintjét, a hátrányos helyzetű rétegek oktatási és képzési szintjét, mind pedig az emberek életkörülményeit tekintve. **Fő célunk a felzárkózás...**

Ez a cél csak az EU-átlagnál gyorsabb növekedési ütem fenntartásával érhető el, ugyanakkor nem térhetünk le a fenntartható fejlődési pályáról. Ezért a Kormány Magyarország 2004. évi **... ami csak növekedésorientált, egyensúlyörző pá-**

konvergenciaprogramjában kifejtett középtávú gazdaságpolitikája a **lyán érhető el...**
 fenntartható, a növekedést nem visszafogó állami pozíció fenntartá-
 sára törekszik. Fontos célja még rövid és középtávon is az államház-
 tartási hiány csökkentése – egyben a vállalkozási források növelése
 érdekében az újraelosztási hányad mérséklése –, hiszen ez az egés-
 zséges növekedés egyik legfontosabb feltétele.

Az állami újraelosztás 2003-tól enyhén nőtt, de a **..., amint ezt kon-**
 konvergenciaprogram fokozatosan a szűkítését irányozza elő. Az **vergencia prog-**
 államháztartás működése továbbra is jelentős feszültségeket rejt ma- **ramjában meg is**
 gában, ezért a legfontosabb feladatok egyike az adóztatási és a kiadá- **célozta az ország**
 si szerkezeti reformok megvalósítása. **A monetáris politika és a fis-**
kális politika összhangja javult, azonban még nem tekinthető meg-
 felelőnek.

Ma a **gazdaság viszonylag egészséges szerkezetben és lendülete-**
sen fejlődik, ami segíti az Európai Unió fejlettebb tagországaihoz **Gazdasági növeke-**
 való felzárkózást. (A magyar GDP növekedése az eurózónáét átlago- **désünk tartósan**
 san 2 százalékponttal haladja meg.) A növekedés hosszú távú fenn- **gyorsabb, mint az**
 tarthatóságát az ezt segítő beruházások, az export, illetve az ipari **euró-zóna**
 termelés erőteljes növekedése biztosítja. **országaié**

A bemutatott helyzetből kiindulva, továbbá a **Előrejelzésünk:**
 konvergenciaprogramban vázolt gazdaságpolitika sikeres
 végigvitelét feltételezve, a 2013-ig terjedő időszakban **a makrogaz-**
dasági pálya, a makrofolyamatok alakulásának **fő jellemzői** az aláb-
 biak.

Középtávon jelentős beruházásnövekedéssel és **a foglalkoztatás évi**
1% körüli bővülésével számolunk. Ez utóbbi az időszak vége felé, **A jövőben növe-**
 2010-től a demográfiai prognózisok alapján le fog lassulni. A folya- **kednek a beruhá-**
 matot erősíti az is, hogy az uniós tőkeforrások növekedési üteme is **zások, és bővül a**
 lassul, ami kevesebb pótlólagos beruházásra ad lehetőséget. A válto- **foglalkoztatás**
 zások hatására a 15–64 évesek foglalkoztatási rátája folyamatosan
 növekszik, így az EU-átlagtól való – ma 7,4 százalékpontos – lema-
 radásunk csökken.

A gazdaság egyensúlyának fenntartása érdekében alapvető jelentősé- **A teljesítmények-**
 ge van annak, hogy a jövedelmek ne szakadjanak el a teljesítmé- **kel arányosan nő-**
 nyektől. **Középtávon a magyar gazdaság termelékenységének nö-** **het a reálbér és a**
vekedése 3 és 3,5% között valószínűsíthető. Az államháztartás és a **fogyasztás**
 külső egyensúly javítása szempontjából elengedhetetlen, hogy a re-
 álbérek és a fogyasztás növekedése ezt a szintet ne lépje túl. Ebben
 az esetben a konvergenciaprogramban bemutatott inflációs pálya is

tartható, mely szerint **a fogyasztói árnövekedés 2008-ra 3% alá csökken. Az azt követő években** az áremelkedés tovább mérséklődik, az időszak végére a magyar gazdaság szempontjából egyensúlyinak tekinthető **2,5%-on stabilizálódik.**

A beruházások erőteljes bővülése – a viszonylag kedvező, stabil külső konjunktúra fennmaradását feltételezve – lehetővé teszi, hogy a konvergenciaprogramban már figyelembe vett felzárkózási folyamat erősebb legyen. Az EU-ból érkező, növekvő felhalmozási célú források további lökést adnak ennek a folyamatnak. 2008 után az uniós források növekedési üteme kissé mérséklődik, ami némileg visszafogja a beruházások növekedési ütemét is. Mindezek mellett **a beruházási hányad az időszak egészében növekszik, 2013-ra már eléri a 28%-ot.**

2013-ra már 28%-os lesz a beruházási hányad

Összességében **a GDP növekedése az egész időszak alatt erőteljes lesz.** Középtávon a potenciális növekedés üteme **4,5% körül alakul,** számításaink szerint ezt a mértéket 2008-ra érheti el a gazdaság növekedése. Az időszak második felében a növekedés a 4–5%-os sávban ingadozhat, a konkrét mértéket részben a külső konjunktúra alakulása, részben az unióból érkező források hatékony felhasználása határozza meg.

A gazdasági növekedés üteme tartósan magas lesz

2.4.2 Az állami tevékenységek összehangolásának szükségessége

Egyes fejlesztéspolitikai célok elérése sok esetben más kormányzati politikákhoz is kapcsolódik. Ilyenek a fiskális politika, a jövedelempolitika, az adópolitika, a monetáris politika, a szabályozórendszer, a társadalom/államháztartás elosztórendszerei, a közigazgatás és közszolgáltatások intézményrendszere és működése. A fejlesztéspolitikai célokat a leghatékonyabb eszközök összehangolt felhasználásával lehet elérni. Ezért az ország sikeréhez a hatékony fejlesztéspolitikán túl **a különböző állami tevékenységek összehangolása is** elengedhetetlen. A különböző eszközök egymást kiegészítő hatását erősíti, ha azokat **a fejlesztésekkel együttesen** tervezik.⁹ A kiegyensúlyozott, mindenki számára érzékelhető fejlődés csak akkor valósul meg, ha a kormányzati politika más területei is hozzájárulnak a fejlesztési programok eredményességéhez. Amennyiben a makrogazdasági feltételek, a társadalom elosztórendszerei, a közszolgáltató intézmények, a gazdasági szabályozók és a fejlesztési programok céljai

A fejlesztéspolitika sikeréhez más állami rendszerek és eszközök támogatására is szükség van

⁹ Nem hatékonyan működő rendszerek esetén nem elégséges csupán projekteket, programokat tervezni, mert ezek önmagukban, rendszerátalakítások nélkül csak konzerválják a rossz rendszereket. Különösen igaz ez a közszolgáltatások (pl. oktatás, egészségügy) területén.

nincsenek összhangban, a különböző eszközök hatásai gyengíthetik vagy teljesen kiolthatják egymást. Ezért nélkülözhetetlen, hogy a hosszú távú célok megvalósítása érdekében **a kormányzat megerősítse a különféle állami tevékenységek hosszú távú konzisztenciáját.** A tervezés és a végrehajtás során kiemelt figyelmet kell fordítani **a stabil gazdasági egyensúlyt, a közsféra hatékony működését és a versenybarát szabályozási környezetet** nyújtó feltételek megteremtésére és erősítésére.

A makrogazdasági stabilitás megőrzéséhez szükséges lépések

A makrogazdasági stabilitás és a fejlesztéspolitika kapcsolata a kölcsönösségen alapul. A makrogazdasági stabilitás nemcsak peremfeltételül szolgál a fejlesztéspolitikának, de nagyban hozzá is járul a fejlesztéspolitikai célkitűzések eléréséhez. Az ország sikeressége, versenyképessége nagymértékben függ az állam, a közsféra működésétől, hatékonyságától, versenyképességétől.¹⁰ Ráadásul a Kohéziós Alap kritériumrendszere miatt a stabilitás közvetlenül, formálisan is befolyásolja a fejlesztéspolitikát. Ezzel párhuzamosan a fejlesztéspolitika által hatékonyan felhasznált európai uniós források is hozzájárulhatnak a makrogazdasági stabilitás eléréséhez, a gazdasági növekedés erősödésével többletforrásokhoz juttathatja a költségvetést.

Fejlesztési szemszögből **a legfontosabb makrogazdasági kritérium a stabilitás,** ezen belül is a pénzügyi egyensúly, az államháztartás fenntartható gazdálkodása és az alacsony infláció. Mindegyik a stabil üzleti környezet feltételének tekinthető. A kiszámítható pénzügyi helyzet, a mérsékelt infláció és a kiszámítható kormányzati gazdaságpolitika kedvezően hat az üzleti beruházásokra.

Kiemelten fontos tehát a magyar gazdaság nominális konvergenciáját biztosító és a fejlesztéspolitika makrogazdasági, költségvetési kereteit rögzítő, 2004 és 2008 közötti időszakra szóló konvergenciaprogram végrehajtása. A Kormány által elfogadott konvergenciaprogramban kitűzött célok teljesítése során a költségvetésre nehezedő nyomás csökkenése nem várható az előttünk álló időszakban. Ezért a deficit „kinövésén” kívül szükség van más, az államháztartási hiányt és az adósságot csökkentő eszköz csatarendbe állítására is.

A kiegyensúlyozott gazdasági növekedéshez állami beavatkozások is kellenek...

...melynek legfontosabb célja a makrogazdasági stabilitás biztosítása.

Kiemelten fontos tehát a konvergencia program végrehajtása.

¹⁰ Az ország nemzetközi versenyképesség mutatóiban is elsősorban ezek a tényezők „húzzák le” a többi összetevő amúgy javuló versenyképességét! A gazdaság versenyképességére negatívan ható tényezők között is kiemelkedő az államháztartás szerepe: a magas deficit, a fejlettségi szinthez képest magas újraelosztás, a kiadások alacsony és romló hatékonysága, a kiugróan magas adók.

Ennek érdekében **át kell alakítani a költségvetés alrendszereit, illetve a közszolgáltatások rendszerét** (önkormányzati finanszírozás, szociális, egészségügyi, oktatási, nyugdíjrendszer, MÁV). **Ki kell szélesíteni a közfeladatok finanszírozásának bázisát.** Nem folytatható tovább, hogy az adó- és járulékkerülés miatt a közterheket viselők indokolatlanul nagymértékben járuljanak hozzá a közjavak finanszírozásához. A finanszírozási bázis szélesítése stabilabbá teszi a közfeladatok finanszírozását, és – az állami elvonás szintjének csökkenésén keresztül – javítja az ország versenyképességét. Az **államháztartási hiány csökkentése** mellett **a lakossági megtakarítások erőteljes ösztönzésével** annak finanszírozhatóságát is javítani kell.

A stabilitást célzó állami beavatkozások között fontos szerepet játszik például az önkormányzati rendszer átalakítása vagy az egészségügy, az oktatási rendszer reformja

A modern, hatékony közigazgatás megteremtése

A sikeres felzárkózás szükséges feltétele: a magyar államgépezet hatékonyságának jelentős javítása. Ez kézzelfogható ösztönző ahhoz, hogy megnyissa az utat a **közigazgatás területén régóta sürgető reformok** megvalósításához.

Az állami és önkormányzati rendszer mai **széttöredezett és túlszabályozott** állapotában nem alkalmas a felzárkózási folyamat levezénylésére és az európai források hatékony felhasználására. A közigazgatási reformnak többirányúnak kell lennie. Egyrészt a szolgáltató állam modelljének megteremtésére kell irányulnia, melynek legfontosabb feladata, hogy a **jogbiztonságot** garantáló kiszámítható és igazságos környezetet teremtsen a gazdaság szereplői számára. Másrészt **a feladatoknak** a közigazgatás különböző területi szintjei (régión, kistérség, települések) közötti **ésszerű megosztását** kell céloznia, a szubszidiaritás elve alapján.

A fő célok: a szolgáltató állam megteremtése, és a szubszidiaritáson alapuló decentralizáció folytatása.

Cselekvőképes államigazgatásra van szükség. A dinamikusan változó nemzetközi környezethez való sikeres alkalmazkodás feltétele, hogy erősödjön a stratégiai szemlélet az államigazgatásban. Olyan apparátusra van szükség, amely rendelkezik a politikai célok szakpolitikává alakításához szükséges információkkal, képességekkel és jogosítványokkal. Meg tudja szervezni, hatékonyan és takarékosan végre tudja hajtani ezeket a szakpolitikákat. Ez a feladat jelentős intézményrendszeri átalakításokat igényel, a stratégiai tervezési kapacitások megerősítését, a megbízható nyomon követési rendszerek kialakítását, a visszacsatoláshoz szükséges értékelési és ellenőrzési

A stratégiai szemlélet erősítése javítja a kormányzás minőségét és hatékonyságát.

kapacitások megerősítését és nem utolsósorban az ezekhez nélkülözhetetlen államigazgatási szabályok megváltoztatását. A stratégiai szemlélet megerősítése révén a kormányzat valós döntési lehetőségek közül választva határozhatja meg szakpolitikáját, a különböző alternatívák költségei és hasznai ismeretében.

Hatékony igazságszolgáltatás

A jogviták gyors elbírálása, a jogszabályok egységes alkalmazása és értelmezése a jól működő állam, a gazdaság, a kiegyensúlyozott verseny egyik garanciája. A modern életvitel bonyolultsága, a gazdálkodó szervezetek közötti kapcsolatok szélesedése az ügyek számának megnövekedésével jár. A hagyományosan jogszabálykövető, a hatályos jogszabályokat minden körülmények között alkalmazó bíróságoknak a jogalkalmazó tevékenység ellátása mellett újabb és újabb kihívásokra kell választ adniuk. Az igazságszolgáltatás súlyos túlterheltséggel küzd, ám mindenki gyors döntést igényel. A gyors döntés iránti jogos társadalmi igény kielégítése érdekében ki kell használni az információtechnológia adta lehetőségeket; meg kell teremteni a bírák és ügyészek élethosszig tartó képzésének feltételeit.

A közigazgatás reformja nem halogatható tovább

A szabályozórendszer konzisztenciája és kiszámíthatósága

A fejlesztéspolitika sikeressége érdekében elengedhetetlen feltétel a **rugalmas és gyors**, ugyanakkor **pontos és időtálló szabályozás** feltételeinek megteremtése. A jogalkotási folyamat hosszát ma már döntően befolyásolhatják az új infokommunikációs lehetőségek. A gazdaság működését támogató jogalkotás és a zökkenőmentes jogalkalmazás feltétele a mindenki számára hozzáférhető jogi adatbázisok megléte. Elengedhetetlen az Európai Unióban elfogadott „better regulation” (a szabályozás minőségének fejlesztése) szemléletét követő, a gazdasági-társadalmi hatásokat figyelembe vevő jogszabály-előkészítés. A minőségi jogalkotásnak a szabályozás hatásvizsgálata, az adminisztratív terhek csökkentésén és általános jogegyszerűsítésen kell alapulnia. A fejlesztéspolitika szempontjából kiemelkedő fontosságú a **fejlesztéspolitikai és szabályozási eszközök egymást kiegészítő, a hatékonyság kritériumát szem előtt tartó alkalmazása**.

A fejlesztéspolitikát hatáson és hatékony szabályozásnak kell segítenie

2.5 Fejlesztéspolitikai elvek

A fejlesztéspolitikai elvek meghatározásánál egyrészt a fejlesztéspolitika és a kohéziós politika EU által elfogadott elveiből, másrészt a fejlesztéspolitikai koncepció megalapozását szolgáló hazai munkák eredményeiből indulunk ki. Ezek azok a keretek és irányok, amelyeket követve olyan fejlesztéspolitika alakítható ki és hajtható végre, amely összhangban van a hazai igényekkel és az EU prioritásaival is.

A fejlesztéspolitika fő elveit az EU rendeletei rögzítik

- Fenntartható fejlődés elve

A fenntartható fejlődés a folytonos szociális jobblét elérése, anélkül, hogy az ökológiai eltartóképességet meghaladó módon növekednénk. A növekedés azt jelenti, hogy nagyobbak leszünk, a fejlődés pedig azt, hogy jobbak.

Fenntarthatóság

A fenntartható fejlődés a **társadalmi haladás** – méltányos életkörülmények, szociális jólét – elérése, megtartása érdekében a **gazdasági fejlődés** biztosítását és a **környezeti feltételek** megőrzését jelenti. A méltányos életkörülmények, a megfelelő életminőség, jólét biztosítását kifejező célkitűzés mindenkire – a jövő nemzedékekre is – vonatkozik. A fenntartható fejlődés a tágran értelmezett életminőség javulását szolgálja, ezért a szociális jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel együtt kell érvényesülnie a **szociális igazságosságnak** és az esélyegyenlőségnek, valamint a **természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásnak**. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a természeti környezet eltartóképességével összhangban lehet csak a társadalom reális szükségleteinek a kielégítéséről gondoskodni, a környezet eltartóképessége egyben az igények kielégítésének korlátja is.

A fenntartható társadalom legfontosabb ismérvei, együttesen szükséges alapvető követelményei: **szociális igazságosság**, amelynek az alapja a lehetőségekhez való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása, és a társadalmi terhekből való közös részesedés; az **életminőség folytonos javítására** való törekvés; a **természeti erőforrások fenntartó használat**a, amelynek megvalósításához a társadalom környezettudatos és környezet-etikus magatartása szükséges; a **környezetminőség megőrzése**. Az életminőség magában foglalja az egészséget – a teljes testi, lelki és szociális jólétet –, s ehhez kapcsolódóan az anyagi jólétet, az egészséges környezeti feltételeket, a demokratikus jogokat, a biztonságot, a mindenki számára elérhető oktatást stb. A megvalósításhoz elengedhetetlen a rendszerszemléletű gondolkodás és kormányzás, amelynek intézményi, kormányzási megtestesítője a fenntartható fejlődés minden dimenzióját integráló intézményrendszer.

– Az átláthatóság elve

Átláthatóság

Meg kell teremteni a fejlesztéspolitikai folyamatok **nyilvánosságát és áttekinthetőségét**. A nyitott tervezés keretében folyamatosan nyilvánosságra kell hozni a tervezés előkészítő, megalapozó anyagait, munkaváltozatait. Nyilvánossá kell tenni az elért eredményeket és az értékeléseket is.

– A partnerség elve

Partnerség

A programok sikeréhez szükséges, hogy az érdekelték minél szélesebb köre magáénak érezze azokat. A fejlesztéspolitikai munka minden szakaszában intenzív együttműködést kell kialakítani a társadalom és a gazdaság szereplőivel. Létre kell hozni a kiemelt partnerekkel való kooperáció formáit, az érintettek széles körét bevonó műhelyek rendszerét. A tervdokumentumok magas szintű elfogadásával, parlamenti és szakértői fórumok használatával törekedni kell a fejlesztéspolitikára vonatkozó **nemzeti konszenzus** megteremtésére.

– A szubszidiaritás és decentralizáció elve

Szubszidiaritás és

decentralizáció

A közösségi fejlesztéspolitika által meghatározott alapelvekkel összhangban a fejlesztéspolitikát érintő **döntéseket azon a lehető legacsonyabb szinten** kell meghozni, ahol a legtöbb információ áll rendelkezésre, a döntési felelősség és a döntések hatásainak következményei a legjobban láthatók és érvényesíthetők.

A szubszidiaritás alapelvének érvényesülése révén megnő a helyi szintek felelőssége. Ez hozzájárul ahhoz is, hogy minél több helyi, települési, kistérségi, megyei vagy regionális szintű elképzelés és erőforrás aktivizálódjon. A helyi, térségi kompetencia erősítése miatt a nemzeti szint valóban az egész országot érintő fejlesztési koncepciók kidolgozására és megvalósítására tud koncentrálni.

– Az indokoltság, koncentrálttság és mérhetőség elve

Indokoltság

A fejlesztéseknek mérhető, egyértelmű eredményekkel kell járniuk, és a megvalósításuk során felhasznált erőforrásoknak arányosnak kell lenniük az elért eredményekkel. Az intézkedéseknek átmenetinek kell lenniük, meg kell akadályozni, hogy ezek tartós transferré alakuljanak. Az állami beavatkozás csak azokon a területeken indokolt, **ahol a piac nem működik kielégítően**. Tartózkodni kell olyan feladatok elvégzésétől, amelyeket a piaci szereplők maguk is megtehetnek.

Állami beavatkozás csak azokon a területeken indokolt, ahol a piac nem működik jól

Olyan programokat kell megvalósítani, amelyeknek **hosszú távú kedvező hatása van**, és kerülni kell azokat, amelyek hatása csak átmeneti. A programok tervezésénél már figyelembe kell venni a beruházások környezetre (természeti, táji értékekre, természeti erőforrásokra, a környezetszennyezésre, környezethasználatra), gyakorolt hatásait és a terhelhetőség korlátain belül kell a fejlesztést meghatározni. A beavatkozásokat továbbá kellően koncentráltan kell megtervezni annak érdekében, hogy a források felhasználásának érezhető, mérhető hatásai legyenek. A programok kialakításánál tekintettel kell lenni nemcsak a fejlesztés során szükséges ráfordításokra, hanem arra is, hogy **biztosítva legyen a létesítmények későbbi gazdaságos üzemeltetése, környezeti, ökológiai fenntarthatósága is**.

A tervezés folyamatában meg kell határozni az értékeléshez használható **indikátorokat**, és ezek segítségével, előre elfogadott módszertan alapján el kell végezni a tervek és programok **előzetes és utólagos értékelését**. Előzetesen fel kell mérni a fejlesztések **gazdasági, társadalmi és környezeti hatásait**, és ezeket utólag is értékelni kell. A beavatkozások mértéke szükségessé teheti a makroökonómiai összefüggések felmérését. Ki kell alakítani a fejlesztéspolitika **eredményességének és hatékonyságának mérésére alkalmas monitoring-** és ellenőrző rendszert, a végrehajtás ellenőrzését. Mindez azt is lehetővé teszi, hogy a korábban megvalósított programok tapasztalataiból tanulni lehessen.

A fejlesztéseknek nemcsak a költségeit, hanem az eredményeit is mérni kell

– Programozás, integráltság

Programozás

A programozás a fejlesztési stratégiák és célkitűzések partnerségen alapuló kidolgozását, a fejlesztések egymásra épülését, időbeli ütemezését jelenti. A programozás elve azt szolgálja, hogy **ne egy-egy projektet** (azaz egy-egy létesítményt, egy-egy akciót) **támogassanak, hanem a terület egészének** vagy meghatározott alrendszerének **fejlődését befolyásoló célkitűzéseket** vagy azok sorozatát. A stratégiában a célkitűzésekhez programok rendelhetők, a megvalósítás konkrét elemeiként. A programokban meghatározhatók a létesítmények és az érintett szervezetek. Mindezekhez hozzárendelhetők a megvalósítók (kivitelezők) és a források (finanszírozók) is. Az így kialakított programok finanszírozása az éves költségvetési periódusok rendszerében nehezen megoldható, ezért célszerűbb a többéves fejlesztési programfinanszírozást alkalmazni.

A fejlesztések ne egy-egy akcióra vagy projektre korlátozódjanak...

A fejlesztéspolitikai tervezés és a végrehajtás során nem egyes intézkedésekben, hanem **egymást erősítő intézkedéscsomagokban** kell gondolkozni. Egyszerre kell a szinergikus hatások miatt információs, szabályozási és finanszírozó lépéseket tenni. Lehetőleg olyan beavatkozásokat kell megvalósítani, amelyek felerősítik egymás hatását. A fejlesztéspolitikai intézkedéseknek illeszkedniük kell a más állami intézkedésekhez, és ezt a fejlesztésekhez kapcsolódó koncepciókban is meg kell jeleníteni.

... **hanem egymást erősítő intézkedéscsomagokban való-suljanak meg**

A programozás célorientált volta, rendszerezettsége lehetőséget nyújt a források alapos áttekintésére, koordinálására, azok időbeli ütemezésére s a felhasználási szakaszhoz kapcsolódó ellenőrzésekre.

– Területi szemlélet, térségben gondolkodás elve

Területi szemlélet

Az egy térségen belüli fejlesztések közötti szinergia megteremtése érdekében **az ágazati fejlesztések fokozott területi orientációja és egymás közti, területi alapú koordinálása** indokolt. Ezen koordináció révén a térségek egyedi adottságaira (problémákra, erőforrásokra, természeti, táji adottságokra) épülő komplex, integrált fejlesztések valósíthatóak meg, és a koordinációnak köszönhetően felerősíthetők az egyes fejlesztések közötti kedvező szinergikus hatások, vagyis a térségben gondolkodás elve növelheti a fejlesztéspolitika hatékonyságát. A területi szemlélet, térségi gondolkodás elvének érvényesítése érdekében a fejlesztéspolitikának **önálló területi célokat** is ki kell alakítania.¹¹

¹¹ Ezen önálló területi célokat az OFK-val összhangban készült Országos Területfejlesztési Koncepció tartalmazza.

**ORSZÁGOS FEJLESZTÉSPOLITIKAI
KONCEPCIÓ
II. RÉSZ**

**CÉLOK ÉS ESZKÖZÖK
A SIKERES MAGYARORSZÁGÉRT**

MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSPOLITIKAI TEENDŐI

2005. december

Tartalomjegyzék

1 ELŐSZÓ A MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSI TEENDŐIT ÖSSZEFOGLALÓ DOKUMENTUMHOZ

2 A FEJLESZTÉSI CÉLOK RENDSZERE

- 2.1 JÖVŐKÉP, ÁTFOGÓ CÉLOK
- 2.2 SZEMPONTOK, AMELYEKET MINDIG SZEM ELŐTT KELL TARTANUNK
(HORIZONTÁLIS SZEMPONTOK)
- 2.3 A FEJLESZTÉSEK TERÜLETPOLITIKAI CÉLJAI
- 2.4 MAGYARORSZÁG STRATÉGIAI CÉLJAI A FEJLESZTÉSPOLITIKÁBAN ÉS ELÉRÉSÜK MÓDJA
 - 2.4.1 *A magyar gazdaság versenyképességének tartós növekedése*
 - 2.4.2 *A foglalkoztatás bővülése*
 - 2.4.3 *A versenyképes tudás és műveltség növekedése*
 - 2.4.4 *A népesség egészségi állapotának javulása*
 - 2.4.5 *A társadalmi összetartozás erősítése*
 - 2.4.6 *A fizikai elérhetőség javítása*
 - 2.4.7 *Az információs társadalom kiteljesítése*
 - 2.4.8 *Természeti erőforrások és környezeti értékek védelme és fenntartható hasznosítása*
 - 2.4.9 *Kiegyensúlyozott területi fejlődés*
- 2.5 PRIORITÁSOK
 - 2.5.1 *„Befektetés az emberbe” prioritáscsoport*
 - 2.5.2 *„Befektetés a gazdaságba” prioritáscsoport*
 - 2.5.3. *„Befektetés a környezetbe” prioritáscsoport*
- 2.6 AZ ORSZÁGOS FEJLESZTÉSPOLITIKAI KONCEPCIÓ CÉLJAINAK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ
ESZKÖZÖKKEL/FORRÁSOKKAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK
 - 2.6.1 *Az OFK céljainak elérését szolgáló források és azok tervezési kerete*
 - 2.6.2 *Az NSRK megnövekedett forrásainak felhasználásával kapcsolatos kérdések*
 - 2.6.3 *A regionális és ágazati fejlesztési területek lehatárolása*
 - 2.6.4 *Az OFK alapján elkészítendő tervdokumentumok ütemezése*

3 A FEJLESZTÉSPOLITIKA HATÉKONYSÁGÁNAK MEGALAPOZÁSA

- 3.1 AZ ELMÚLT 15 ÉV ELLENTMONDÁSOS TAPASZTALATAI
 - 3.1.1 *A felkészülés 2007-ig érvényesítendő feladatai*
- 3.2 A 2007–2013-AS IDŐSZAK FEJLESZTÉSPOLITIKÁJÁNAK MEGVALÓSÍTÁSÁVAL
KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK

1 ELŐSZÓ A MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSI TEENDŐIT ÖSSZEFOGLALÓ DOKUMENTUMHOZ

Az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió két részből áll: „**A jövőépítés alapjai – Kiindulópontok Magyarország fejlesztéspolitikájához**” és a „**Célok és eszközök a sikeres Magyarorszáért – Magyarország fejlesztéspolitikai teendői**” című dokumentumból. Jelen dokumentum célja, hogy felvázolja mindazon teendőinket, amelyekkel megalapozhatjuk Magyarországot, a magyar emberek hosszú távú sikereit. „**A jövőépítés alapjai – Kiindulópontok Magyarország fejlesztéspolitikájához**” (a továbbiakban: Kiindulópontok) című dokumentum tárgyalja mindazon feltételeket, alapelveket, amelyek meghatározzák ezen teendőinket az ország fejlesztéspolitikájában. A Kiindulópontok összefoglalja az ország helyzetét, az elmúlt tíz év fejlesztéspolitikai tapasztalatait, beleértve az I. Nemzeti Fejlesztési Terv tapasztalatait is, a fejlesztéspolitika EU-beli fő irányait, peremfeltételeit és alapelveit.

A Kiindulópontok „**Helyzetelemzés**” című része szolgál alapul a hosszú távú stratégiai tervezéshez, a célok meghatározásához. Legfontosabb megállapításai, hogy sikeresen végrehajtottuk a piacgazdasági átmenetet, gazdaságunk lendületesen fejlődik, de kimerülőben van a fejlődés társadalmi háttere, és egyes közszolgáltatások minősége romlik. Az ország fejlesztési stratégiájának két elemeként az akadályokat lebontó felzárkóztatást, illetve az ország erősségeit és lehetőségeit kihasználó kitörési pontok megtalálását határozza meg. A jelen dokumentumban a 2007 és 2020 közötti időszakra vonatkozó *átfogó célokat*, valamint *stratégiai célokat* a helyzetelemzés alapján jelöltük ki.

„**Az elmúlt tíz év tapasztalatai a fejlesztéspolitikában**” című fejezet két részre tagolódik. Az első rész 2004-ig tekint át az ország fejlesztéspolitikáját, míg a második az EU-csatlakozással, a strukturális alapokhoz kötődő I. Nemzeti Fejlesztési Terv (2004–2006) tapasztalataival foglalkozik. „**A fejlesztéspolitika 2004-ig**” című alfejezet megállapítja, hogy a rendszerváltozás után az állami beavatkozások hosszú távú stratégiai tervezésének gyakorlata és intézményrendszere a legtöbb területen háttérbe szorult, a későbbi időszakban azonban – az átláthatóság, a források és célok tervezhetősége miatt, az EU-s gyakorlathoz való igazodás érdekében – egyre szélesebb körben került elő a stratégiai megközelítés. Ebben az időszakban az éves költségvetések nem kedveztek a hosszú távú fejlesztéseknek, a szaktárcák nem elemezték megfelelően a források elköltésének hatékonyságát, túlzott koncentráció jellemezte a fejlesztéseket, amelyek így gyakran áldozatul estek a költségvetési megszorításoknak. „**Az I. Nemzeti Fejlesztési Terv (2004–2006)**” című alfejezet a tervezési és az intézményi, szabályozási tapasztalatokat vizsgálja meg. E tapasztalatok alapján fogalmazódott meg jelen dokumentumban „**A fejlesztéspolitika hatékonyságának megalapozása**” című fejezet. A vizsgálat megmutatta, hogy a tervezés során mekkora szükség van az egész országra érvényes átfogó társadalmi-gazdasági célok kijelölésére, és hogy a hosszú távú tervezés

rangjának visszaállításában az I. NFT-nek nagy szerepe volt. Megállapítja, hogy az előzetes értékelés és a jól megtervezett partnerségi folyamat jelentősen javíthatja a terv minőségét, és erősítheti társadalmi elfogadottságát.

A Kiindulópontok megvizsgálja az Európai Unió közösségi politikáinak a fejlesztéspolitikára ható stratégiai dokumentumait, különös tekintettel azokra a döntésekre és ajánlásokra, amelyek közvetlenül is meghatározhatják ezen időszak magyar fejlesztéspolitikáját. Az Európai Unióban több szakpolitika szolgálja a közösségi célok megvalósulását. **„A fejlesztéspolitika fő irányai az EU-ban”** című fejezet bemutatja mindezen politikákat, illetve a belőlük a magyar fejlesztéspolitika számára eredő feladatokat. Ennek megfelelően foglalkozik a fenntartható fejlődés stratégiájával mint a közösségi politikák hosszú távú keretével, mely a társadalmi haladást és a környezeti értékek megőrzését közös, egymást erősítő feltételnek tekinti. Megvizsgálja továbbá a 2010-ig meghirdetett lisszaboni folyamatot, amely a versenyképességnek a tudásalapú gazdaságra épülő növelését tűzte ki célul úgy, hogy az európai szociális modellt, a társadalmi dimenziókat is figyelembe veszi. Bemutatja a magyar fejlesztéspolitikát ezen időtávon legerőteljesebben befolyásoló, 2013-ig szóló középtávú kohéziós politikát, valamint az azt kiegészítő, a strukturális alapokról ebben a periódusban leváló agrár- és vidékfejlesztési politikát. Ezen politikák jelentősen befolyásolják majd mind a céljainkat, mind a felhasználható eszközeinket és a végrehajtás intézményrendszerét a következő fejlesztési időszakban.

A **„Peremfeltételek”** című fejezet a fejlesztéspolitikán kívül eső, de a fejlesztéspolitika sikeréhez nélkülözhetetlen állami politikákkal foglalkozik. A makrogazdasági stabilitás, a modern és hatékony közigazgatás, valamint a konzisztens és kiszámítható szabályozórendszer fontosságát hangsúlyozza az anyag. Megállapításainak jelentős része jelen dokumentum **„A fejlesztéspolitika hatékonyságának megalapozása”** című fejezetének javaslatait alapozza meg.

A **„Fejlesztéspolitikai elvek”** című fejezetében a Kiindulópontok azokat a kereteket és irányokat kívánja meghatározni, amelyek mentén a hazai igényekkel és az EU prioritásaival is összhangban lévő fejlesztéspolitika alakítható ki. Ilyen fejlesztéspolitikai alapelveként fogalmazza meg többek között az átláthatóság, a partnerség, a szubszidiaritás vagy az indokoltság elveit. Fontos elvként fogalmazza meg a programozás, integráltság elvét azért, hogy a fejlesztések egymást erősítő intézkedéscsomagokban valósuljanak meg.

2 A FEJLESZTÉSI CÉLOK RENDSZERE

2.1 Jövőkép, átfogó célok

A következő évtizedekre szóló fejlesztési tervek kiindulópontját – a helyzet sokoldalú elemzése mellett – széles szakmai és társadalmi egyetértésen alapuló jövőképnek kell alkotnia. Ebből vezethetők le a tervezés átfogó céljai. A következőkben e jövőkép legfontosabb elemeit, valamint a valóra váltásukhoz elérendő célokat mutatjuk be.

Terveinknek a kívánatos jövőkép megvalósulását kell szolgálnia

Magyarország **Európa egyik legdinamikusabban fejlődő országa** lesz, ahol jelentősen nő az emberek életszínvonala, és javul életminőségük, ahol:

A fejlődés tartósan lendületes lesz

- **több a munkahely,**
- **magasabbak a jövedelmek,**
- **biztonságos, tiszta és jó minőségű a környezet,**
- **egészségesebb, hosszabb és teljesebb az élet.**

Ennek megvalósulásához egyszerre kell elérnünk, hogy:

Átfogó célunk egy...

- **a megtermelt érték tartósan növekedjék** – „Versenyképes Magyarország”,
- **a társadalmi, gazdasági és területi kohézió erősödjék** – „Igazságos Magyarország”,
- **a jövő generációk számára is szükséges erőforrások rendelkezésre álljanak**, közös jövőnk kiszámíthatóbb és tervezhetőbb legyen – „Biztonságos Magyarország”.

...versenyképes...

... igazságos és...

...biztonságos Magyarország

A jólét növekedését elsősorban az ország értékteremtő képessége határozza meg. Ezt alapvetően két tényező befolyásolja: a vállalkozások hatékonysága (a gazdaság versenyképessége) és a foglalkoztatottak száma, egészségi állapota és képzettsége (foglalkoztatottság szintje).

Az értékteremtést a versenyképességre és a foglalkoztatásra kell alapozni, a fenntartható fejlődés követelményeit szem előtt tartva kell megvalósítani

A magasabb hozzáadott értékű termelésre való áttérést azonban oly módon kell elérni – figyelembe véve a fenntartható fejlődés elvét –, hogy közben **a társadalmi és területi különbségek mérséklődjenek, illetve, hogy a jövő generációinak az érdekei ne sérüljenek.**

A jövőendő Magyarország biztonságának, a folyamatok kiszámíthatóságának és fenntarthatóságának alapvető feltétele a tudatosan gondolkodó, az erkölcsi és jogi normák szerint cselekvő, valamint a társadalmi, gazdasági és környezeti változásokhoz sikeresen alkalmazkodó polgárok sokasága és a fenti célokat szem előtt tartó

A biztonság a társadalom egyik leg-alapvetőbb szükséglete, ami a változásokra nyitott és azokra

intézményrendszer kiépülése. Az ország stabilitását, a jó életminőséget és az emberek megfelelő biztonságérzetét a javuló szociális, környezet-, bel- és jogbiztonság szavatolja.

felkészült egyéneket és társadalmat kíván.

Az ország fenntartható fejlődésének elvén nyugvó közös értékeink alapján a **felzárkózási időszak** előttünk álló éveiben a következő **eredményeket érjük el:**

A rendszerváltás 15 éve után a felzárkózási időszak következik

Az ország fejlettségét közelítjük az Európai Unió átlagos fejlettségéhez

Magyarország Európa **dinamikusan fejlődő térségének** egyik meghatározó, **Délkelet-Európa fejlődése számára mintát nyújtó és kaput nyitó országává** válik. A tudásalapú globális gazdasághoz nem túlélésre berendezkedő, sodródó országgént kapcsolódunk, hanem a sikeres országok példáját követve bátor **felzárkózási stratégiánk középpontjába az innovációt állítjuk**. Az euró bevezetéséig, és azt követően is a makrogazdasági stabilitás biztosítása folyamatos teendőket jelent az ország számára. A magas színvonalú közszolgáltatások nyújtásához szükséges költségvetési bevételeket a **munkahelyteremtést és a technológiai megújulást együttesen szolgáló gazdaságpolitika** teremti elő. Az állami intézmények teljesítményének javulása kedvezően hat a jogbiztonságra, a jogalkotás és -harmonizáció terén elért eredmények javítják a jogalkalmazás hatékonyságát.

Lendületes növekedésünk alapja az innováció lesz

Vállalkozásbarát környezetet teremtünk az emberi és a fizikai infrastruktúra fejlesztésével, valamint a magas hozzáadott értékű termelésre ösztönző adó- és szabályozórendszer segítségével. Ennek és a következetes nemzetközi marketingkampánynak köszönhetően országunk a tudásintenzív tevékenységet folytató vállalatok kedvelt befektetési területévé válik. A hazai kis- és középvállalkozások a gazdaság hajtóerejévé válnak. Növekszik a hazai erőforrásokon, hagyományokon és tudáson alapuló helyi gazdaság szerepe. Ez egyszerre szolgálja a versenyképesség javulását és a kohézió növekedését, ezáltal a korábbi **duális gazdaság- és társadalomszerkezet átalakulását**. E fejlődés jelentős tartaléka a Kárpát-medence határ menti térségei közötti kapcsolat megélénkülése. A regionális szerepkörre pályázó, Délkelet-Európában befektető tőkeerős magyar vállalatok sikerét regionális befektetési és tanácsadó központok támogatják. A térségi regionális versenyképesség növekedésének motorja a szomszédainkkal összehangolt fejlesztéspolitika.

A gazdaság feltételrendszere, ezen belül a szabályozás segíti a vállalkozásokat

Feloldódik a gazdaság és a társadalom ma jellemző kettészakítottsága

Mindennek eredményeként a magyar gazdaság évről évre az unióét meghaladó teljesítménynövekedést ér el, és az ország **GDP-ben mért fejlettsége** a felzárkózási folyamat végére, 2020-ra **megközelíti az uniós átlagot, több régió pedig el is éri azt.**

A magyar gazdaság az EU átlagát meghaladó növekedést tart fenn

Törekszünk a teljes foglalkoztatásra

Gazdasági növekedésünk fontos forrása – a termelékenység javulása és a beruházások mellett – a **foglalkoztatás bővítése**. Ezért minden eszközzel támogatjuk, hogy az aktív kor végéig tartson a diszkriminációmentes, teljes foglalkoztatás. Olyan foglalkoztatásbarát gazdaságpolitikát alkalmazunk, amely **egyre több tevékenységet von be a szervezett munkák közé**, többek között az élők munkát terhelő járulékok érzékelhető csökkentésével. Arra törekszünk, hogy visszaszorítsuk a fekete gazdaságot. A felzárkózási időszak elején a legfontosabb feladatunk az, hogy meglévő munkaerő-tartalékaink: a munkaerőpiacról kiszorult nők, a képzetlen és gyenge motivációjú inaktív emberek számára az elhelyezkedés esélyét kínáló munkahelyteremtést ösztönözzük. A felnőttképzési, szociális és foglalkoztatási szolgálatok együttműködésével kialakítjuk számukra a rugalmas és társadalmilag hasznos tevékenység feltételeit a szociális gazdaságban és a közmunkákban. Ezzel párhuzamosan a szociális ellátórendszert úgy alakítjuk át, hogy az ösztönözzön a munkavállalásra. Mindent elkövetünk azért, hogy a legnehezebb helyzetben lévő, fogya-tékossággal élő és roma polgártársaink esélyegyenlőségét akadályozó korlátok leomoljanak.

A munkaerőgondokkal küzdő térségekben a **regionális gazdaságfejlesztés legfontosabb feladata a helyi kis- és középvállalkozások megerősítése és rajtuk keresztül a foglalkoztatás bővítése**. A szakképzetlenek számára az átképzés után a helyi munkaerőpiacok, elsősorban a bővülő szolgáltatások kínálnak munkalehetőséget. Az oktatási rendszer átalakításának egyik legfontosabb iránya, hogy **megakadályozzuk az alacsony iskolai végzettségűek tömeges újratermelődését**.

Foglalkoztatásbarát gazdaságpolitikával segítjük elő új munkahelyek teremtését

Támogatjuk a nagy hozzáadott értéket előállító feldolgozóipari és üzleti szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások létrejöttét és letelepedését. Ösztönözzük a technológiai megújulásra képes hazai kisvállalatoknak e vállalkozásokhoz való kapcsolódását. Az itt dolgozó, egyre magasabb képzettségű **munkavállalók bére a termelékenység javulásának ütemében közelítheti az uniós átlagot**.

Elősegítjük a több hozzáadott értéket termelő vállalkozások létrejöttét

A teljes foglalkoztatás megközelítése érdekében támogatjuk a **munkaerőpiacot rugalmassá tevő megoldásokat**, köztük a részmunkaidős foglalkoztatást és a távmunka terjesztését. A nők munkavállalásának megkönnyítésére ösztönözzük a rászoruló hozzátartozókat gondozó szolgáltatások elterjedését. A munkavállalók alkalmazkodóképességét folyamatos továbbképzésük biztosítja, így esetleges átmeneti munkanélküliségük után gyorsabban visszatálnak a munkaerőpiacra. A munkaerő mobilitásának fokozására rugalmasabbá tesszük a lakáspiacot.

A munkaerőpiacot rugalmasabbá tesszük

A szociális juttatások azok számára teremtik meg a méltó élethez szükséges feltételeket, akik megváltoztathatatlan életfeltételeik miatt nem tudnak belépni a munkaerőpiacra.

Az oktatás a legjobb befektetés

Az oktatást és képzést nyújtó közoktatási rendszer pedagógiai tartalmában és intézményrendszerében is megújul, ezért képessé válik az **oktatással kapcsolatos sokrétű igények** kielégítésére. Felújítjuk az iskolaépületeket, szaktantermekkel, tornateremmel és széles sávú internetkapcsolattal látjuk el őket. A csökkenő gyereklétszám miatt átalakuló iskolákat az oktatási-képzési, kulturális és szociális rendszer együttesen használja az iskolai felzárkóztatás támogatására, a fiatalok szabadidejének megszervezésére és a felnőttek tudásának bővítésére.

Az oktatás és maguk az iskolák is megújulnak

Amellett, hogy az oktatásban és képzésben elsajátítandó ismeretek az átlagos képességű gyermekek sikeres tanulásához igazodnak, fontossá válik az egyéni tanulási motiváció megerősítése, az egyéni tanulási utak sokféleségének a bátorítása, az egyénre szabott tanulási formák elterjesztése, és olyan környezet biztosítása, ahol az iskolák innovációra és alkalmazkodásra képes tanuló szervezetként működnek. A megújult pedagógusképzésből kikerülő tanárok az újító pedagógiai módszerek szellemében személyre szabottan oktatják a különböző társadalmi csoportok eltérő képességű gyerekeit. **A közoktatás egyforma hangsúlyt helyez a tanuláshoz szükséges képességek és készségek kialakítására, valamint a felelősségteljes döntéseket meghozni képes, együttműködő, normakövető, egészség- és környezettudatos nemzedék felnevelésére.** A folyamatosan változó munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodni képes, idegen nyelven jól beszélő, számítógéppel tanulni, dolgozni képes fiatalok a természet és a leszakadók iránt is felelősséget éreznek. A közoktatás célja az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges készségek, képességek, kompetenciák kifejlesztése, és a tanulás iránti igény felkeltése. A tudásalapú társadalomban az iskolapad elhagyásával csak az iskola-

A közoktatásnak nemcsak oktatnia, nevelnie is kell

rendszerű oktatás fejeződik be, a munkaerőpiacon való folyamatos helytállás feltétele a **felnőttképzés** keretén belüli folyamatos tanulás.

Az iskola a mobilitás csatornája is

Az iskolai szegregációt felszámoló **közoktatás az otthonról hozott társadalmi különbségeket lényegesen csökkenti**, és növeli a szolidaritást, az együttműködésre való készséget. Ennek révén javul a legszegényebb családokból származók iskolai teljesítménye, amit a szocializációs különbségek felszámolását lehetővé tevő óvodai, kollégiumi és mentori hálózat kiépülése is támogat. A sajátos nevelési igényű tanulók integrációjával nem csupán a társadalomba való beilleszkedésüket segítjük, hanem ez a folyamat sokféle szociális készség kialakulását eredményezi a tanulói közösségekben is. A középfokú oktatásban a tanulók döntő többsége érettségit szerez. A szakmunkásképzés radikális megújításának eredményeként egyetlen gyermek sem lép ki az iskolarendszerű oktatásból legalább az elhelyezkedési lehetőséget jelentő szakképesítés megszerzése nélkül. Előttük is bármikor nyitva állnak az érettségit adó intézmények tanulmányaik folytatására.

Az oktatásnak nem növelnie, hanem csökkentenie kell a társadalmi különbségeket

A fiatalok jelentős része az érettségit követően a **társadalmi mobilitást** segítő felsőfokú szakképzésben folytatja tanulmányait. A bolognai folyamat szellemében megújult felsőfokú oktatás első szakasza a munkaerőpiacon jól használható tudást ad a hallgatók zömének, míg a második szakaszban a korábban jól teljesítők kapnak bővebb elméleti képzést. A doktori iskolák a legtehetségesebbeknek nyújtanak kitörési lehetőséget. A rászorultak első diplomájának megszerzését kollégiumi rendszer és ösztöndíjprogramok segítik. Gazdagodik a felnőttképzés támogatási rendszere is.

Felsőoktatásunk részt vesz a bolognai folyamatban

Budapest és a nagy egyetemi városok az innováció központjai

Budapest és agglomerációja, a **regionális fejlesztési központokká váló hazai és Kárpát-medencei nagyvárosokat** hálózatba szervezve a térség kreatív központjává alakul, amelyet a helyi fiatalok, kutatók mintának tekintenek. Az egyetemek és kutatóintézetek, és a vonzáskörzetükbe települt vállalkozások együttesen regionális innovációs központokat hoznak létre. Ezek innovációs teljesítménye és a piaci rések felfedezése révén több cég európai éllovasává válik a bio- és a nanotechnológiában, a környezet- és energiaiparban, az informatikai és tartalomiparban, a kreatív iparban és az üzleti szolgáltatásokban. A nagyvárosok a nemzetközi közlekedési folyosók mentén szerveződő **növekedési**

Magyarország kreatív központtá válik

tengelyeken keresztül, a fejlett info-kommunikációs technológiák és a kiépült gyorsforgalmi út- és vasúthálózat segítségével kapcsolódnak az európai térbe, különösen vigyázva a közlekedési folyosók mentén meglévő természeti és helyi értékekre. E központok a városi élet tereinek megújításával, épített örökségük és kulturális értékeik védelmével és fejlesztésével, zöldterületeik védelmével, az elővárosokat is bekapcsoló tömegközlekedési rendszerek kialakításával vonzó lakóhelyet jelentenek a helyiek és a letelepedő tehetséges külföldiek számára is.

Nagyvárosaink bekapcsolódnak az európai térbe

A gazdaság innovációs képessége folyamatosan javul, mert a **Nemzeti Innovációs Rendszer** minden eleme szoros kapcsolatban áll egymással: a felsőoktatás, a kutatóintézetek, az inkubátorházak és szolgáltatások, a szakmai és tudományos szervezetek, az információs központok és a tudásintenzív vállalkozások összehangolt fejlesztésével működik.

Kiépítjük az innovációt segítő hálózatokat

A **tehetséggondozás** már a középiskolában elkezdődik, nemzetközileg elismert elitképző egyetemeinken és szakkollégiumainkban világnyelveken is tanulhatnak a Kárpát-medence és Délkelet-Európa legtehetségesebb fiataljai. A magyar kutatók ezer szállal kötődnek az európai kiválósági központokhoz. Elismertségüket tovább növeli több sikeres európai jelentőségű kutatóközpont itteni tevékenysége. A határon túli magyarsággal a gazdasági és kulturális kapcsolatokon túl a tudományos együttműködés lehetőségei is bővülnek.

Az innovációhoz erős szakmai elitre van szükség

A **kutatás-fejlesztésre fordítható** állami források mellett az **üzleti források megtöbbszöröződnek és koncentrálnak**. A magvető- és kockázatitőke-alapok elterjedése, valamint az egyetemek és kutatóintézetek mellett működő specializált inkubátorházak rendszere segíti a technológia-intenzív kezdő, kirajzó (spin-off) vállalkozások megerősödését, versenyképes ötleteik termékké fejlesztését és értékesítését. Az innovációs stratégia legfontosabb elemeit a piaci visszajelzések alapján időről időre módosítják.

A K+F-nek nemcsak a forrásai, hanem az eredményei is megtöbbszöröződnek

Budapest a Dunát, gyógyvizeit, kulturális örökségét birtokba véve Európa egyik leglátogatottabb városa, amelyet több országhatáron átnyúló és európai kormányzati intézmény választ székhelyéül. A főváros és agglomerációjának gazdasági-kulturális súlya segíti az ország nemzetközi munkamegosztásban való növekvő szerepvállalását, és innovációt közvetít az ország térségeibe a funkciók és erőforrások megosztásával. A nagyvárosok dinamikus fejlődése a régió egészét dinamizálva, illetve a határon átnyúló együttműködések révén tágabb térségük számára is húzóerőt jelent.

Budapest fejlődése lendületbe hozza az egész országot

A feldolgozóipar és a szolgáltatások a középvárosok gazdasági fejlődésének a kulcsa

A nagy vállalkozások az ország minden középvárosában megtelepednek, a beszállítói láncokon keresztül nagyszámú, a **korszerű technológiát átvevő közép- és kisvállalat** kapcsolódik hozzájuk. Az együttműködő helyi vállalkozások létrehozását a regionális gazdaságfejlesztés eszközei és intézményei támogatják, e cégek megerősödésük érdekében klasztereket hoznak létre. A kisvállalkozók számára indított képzésekben – miként az iskolai oktatásban is – jelentős szerepet kapnak a gazdasági, fenntarthatósági és vezetési ismeretek. E vállalkozások a **kiterjedt szolgáltatásetektorral** együtt a városok és térségeik legnagyobb foglalkoztatói. Az ország geopolitikai adottságait és a jó közlekedési infrastruktúrát használják ki a közlekedési útvonalak csomópontjaiban megtelepülő intermodális és logisztikai központok.

A regionális városhálózat tagjai egymással közvetlen kapcsolatban állva **innovációs, szolgáltatási, információs** vagy **munkaerő-piaci hálózatokat** alkotnak, és térségeiket is hálózatokba szervezik. Ennek eredményeként a fővárosközpontú nemzetközi növekedési tengelyek mellett a határ menti térségekbe is átnyúló **regionális tengelyek** jönnek létre (pl. Nagyvárad-Debrecen-Nyíregyháza).

A korszerű gyorsforgalmi út- és vasúthálózat a sugaras szerkezetet oldó keresztirányú útvonalakkal egészül ki. A **tömegközlekedés** és az **információtechnológia** kapcsolatot teremt a regionális fejlesztési központok között. A városokban található vállalkozások, szolgáltatások és intézmények a helyközi tömegközlekedés megszervezésével gyorsan elérhetők a vonzáskörzetükben lévő kistérségek lakói számára is. A **lakáshoz jutási** támogatások a belvárosok, a panelházak felújítását, a meglévő lakásvagyon korszerűsítését támogatják.

A természeti adottságokra, a magas színvonalú, akadálymentes gyógy- és wellness-szolgáltatásokra, valamint a helyi erőforrásokra és a kultúrára épülő **turisztikai kínálat** mind a hazai, mind a külföldi turisták számára vonzerőt jelent. A határ menti területeket összekötő infrastruktúra helyreállításával az országon belüli és a határon túli nagyobb térségek közti együttműködés a gazdaságban és a kultúrában is szorossá válik.

A feldolgozóipar mellett a szolgáltatások a gazdasági növekedés motorjai

A fejlődésnek fontos feltétele az infrastruktúra javítása

A szolgáltatások közül különösen a turizmusban vannak jó adottságaink.

Az informatika megtöbbszörözi a gazdaság és a társadalom teljesítményét

Az informatika legkorszerűbb technológiája: a **széles sávú internet-hozzáférés** minden vállalkozás és a lakosság legszélesebb csoportjai számára is elérhető. Az informatikai eszközök használata széles körű. Az iskolarendszerből kikerülők képesek az elektronikus szolgáltatásokat használni, és számítógéppel tanulni, dolgozni. A digitális írástudással kapcsolatos készségek elterjedtek, az idősebb és képzetlenebb csoportok oktatását a nonprofit szektor végzi. Az **információs infrastruktúra és szolgáltatások** fejlődése, a használatához **kapcsolódó tudás** megjelenése a **hátrányos és periférikus helyzetű térségek** fejlődését és az innovációs központok teljesítményét is javítják.

Mindenki számára nagy sáv szélességgel legyen hozzáférhető az internet

Az **elektronikusan igénybe vehető szolgáltatások** száma folyamatosan bővül a közigazgatásban, a közszolgáltatásokban, a kereskedelemben, a banki és üzleti szektorban is. A távtanulási és távmunka-lehetőségek a kistelepüléseken és fogyatékossgal élők életminőségét is javítják.

A vállalkozások az **informatikai alkalmazások** széles körét használva jelentősen javítják termelékenységüket. Az informatikai vállalatok és szolgáltatók néhány terméke a piaci réseket megtalálva piacvezetővé válik. E vállalkozások utánpótlásának bázisát a kimagasló eredményeket elérő matematikai és informatikai képzés adja, Európa-szerte hírnévnek örvendő angol nyelvű kurzusai a magas tandíjak ellenére népszerűek.

Az informatikai ipar magyarországi szellemi bázisa erős

A vidékies térségek új arculata új szerepeket kínál

A vidékies térségeket nemcsak közös gondjaik fűzik egybe, és nem is a városi problémák befogadó területei, hanem felértékelődő adottságaik alapján sokoldalúan fejlődő területek.

A jól együttműködő települések adottságaiknak megfelelő **gazdasági, idegenforgalmi, pihenő és/vagy lakófunkciót találnak** maguknak. Ennek alapja a természeti környezet, az életminőséget javító közlekedési és info-kommunikációs infrastruktúra és szolgáltatások és a megújult falukép, településkörnyezet. A települések által közösen működtetett alapszintű közszolgáltatások jó minőségűek.

A vidék funkciói bővülnek

A komparatív előnyeire ismét rátaláló, tájfenntartó mezőgazdaság számos környezeti és a föld termőképességét védő funkciót is ellát. Ezt elősegíti a több lábon álló, info-kommunikációs eszközöket használó, földrendezést végrehajtott gazdaságok kialakulása, melyek esetében a korszerű technika és technológia átvételét a saját források és a támogatás mellett kedvező hitelkonstrukciók is támogatják. A mezőgazdaság árutermelő gazdaságai a versenyképességüket a jó minőségű, bizton-

A mezőgazdaság átalakul – új célokat követ, új eszközökkel rendelkezik

ságos és egészséges élelmiszerek előállításával tartják fenn. A magyar mezőgazdaság jó minőségű termékekkel jelenik meg mind hazánkban, mind az európai piacokon. A magyar élelmiszerek optimális piaci megjelenését biztosító integrált termékláncot fejlett logisztikai rendszerek segítik, nyereségességét a termények magas fokú, több célú feldolgozottságával biztosítja.

A magasan képzett vállalkozók szoros együttműködése a termelésben, raktározásban és értékesítésben javítja pozícióikat. A jó minőségű ökológiailag ellenőrzött alapanyagot feldolgozó élelmiszeripar termékei ízletesek és sok közülük Európa-szerte keresett **hungarikum, és egyéb helyi termék**. Az élelmiszer-termelésből kivont, rosszabb adottságú területeken természetes életközösségeket (gyepeket, erdőket) hoznak létre, vagy ipari és energetikai alapanyag-termelésre használják, a táji és természetvédelmi szempontok figyelembevételével.

Az élelmiszeripar értékesebb termékeket állít elő

Az újjáéledő, hagyományaikat ápoló vidéki közösségek felismerik erőforrásaikat: a **természeti, kulturális és táji értékeiket**, az aprófalvakhoz, tanyákhoz kapcsolódó településszerkezeti adottságaikat, **nemzeti és etnikai kisebbségeik kulturális örökségét**.

Helyi adottságokhoz illeszkedő vidékfejlesztés

A természeti és kulturális értékekben gazdag vidékies/rurális térségekben a turizmus juttatja elsődleges vagy kiegészítő jövedelemhez a lakosságot. E mellett a helyi igényeket kielégítő szolgáltatások fejlesztése biztosít munkalehetőséget.

A turizmus a vidék fontos bevételi forrásává válik

A szociális, egészségügyi és foglalkoztatási gondok orvoslására, illetve a kulturális és sportélet megszervezésére létrehozott kistérségi közösségi központok jelentős sikereket érnek el. Összehangolt tevékenységükkel sikerül **megerősíteni a helyi közösségeket, integrálni a** korábbi szociálisan és etnikailag **szegregálódott népességet**, valamint a vidékies/rurális térségeket második, **rekreációs** otthonául választó városi eredetű **lakosságot**.

Újjáalakulnak a helyi közösségek

Ökológiai mintaállam

Az ökológiai mintaállam megvalósítását és fenntartását **a környezetileg különlegesen érzékeny területekkel rendelkező Magyarországnak** Európában vezető, **innovatív környezeti politikája**, az ehhez kapcsolódó kutató-fejlesztő tevékenysége, valamint a **fenntarthatósági és fenntartható térhasználati elvek különös szigorral történő érvényesítése** biztosítja.

A környezettudatos Magyarország elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, **védi természeti és környezeti értékeit**. A környezeti szempontokhoz és a természeti, táji adottságokhoz illeszkedő gazdaság átalakulása következtében Magyarországon megáll a biológiai

A környezettudatosság áthatja az egész országot

sokféleség csökkenése, bővülnek a védett területek és az ökológiai folyosók. A vizek kevesebb mérgező anyaggal terhelése, a csatornázás és a korszerű szennyvízkezelési módszerek bevezetése megtisztítja folyóinkat és tavainkat, a hulladékkezelés számottevő csökkentése, a keletkező hulladékok szelektív gyűjtése és újrahasználat, illetve újrahasznosítása szintén hozzájárul környezetünk megóvásához. A hulladék-gazdálkodásban az ártalmatlanítási technológiákat felváltja a megelőző szemléletű tiszta termelés és fenntartható fogyasztás. A nagy regionális szennyvíztisztító rendszerek mellett kistérségi és helyi rendszerek épülnek, amelyek természetközeli elven működnek. A közlekedésben megtett fejlesztésekkel, a megújuló energiaforrások elterjedő használatával, az energiahatékonyság folyamatos növelésével csökken a légszennyező anyagok kibocsátása. A globális klímaváltozás hatására bekövetkező szélsőséges időjárás és a környezeti károk megelőzésére kiépült a biztonságot garantáló előrejelző rendszer. Az ár- és belvízvédelem az aszályos területek vízellátásának biztosításával összehangolt tevékenység. Épített környezetünk megóvásának, felújításának köszönhetően településeink vonzóbb emberi életteret biztosítanak.

A kis-, közép- és nagy vállalkozások az anyag- és energiatakarékos, területkímélő, tisztább technológiákat, illetve a legjobb elérhető technikákat (BAT) és környezettudatos irányítási rendszereket alkalmazzák, mert a fogyasztók e cégek termékeit előnyben részesítik. A környezetvédelmi ipar technológiája fejlett, és szolgáltatásai keresettek. A csővégi megoldások és technológiák használata már legnagyobbreszt túlhaladott; főszerep a szennyezés megelőzésének jut. Ezáltal javul a települések környezeti állapota és az emberek **életminősége**. Támogatjuk a fenntartható erőforrás-használatra irányuló innovációt, az azzal kapcsolatos kutatásokat.

A főként környezeti eredetű problémás térségek fenntartható növekedési pályára állnak: A **Duna** ökológiai és közlekedési folyosó jellegének összehangolása lehetővé válik, a **Tisza-völgy** lakóinak életkörülményei a társadalmi, gazdasági és környezeti gondok felszámolásával jelentősen javulnak; a **Balaton térségének** magas minőségű turisztikai kínálatát környezetvédelmi erőfeszítések támogatják. Az érzékeny és a védelem alatt álló területek gazdasága a környezethez illeszkedő, a természeti és kulturális táji értékekben gazdag térségek értékeikre alapozottan, azokat őrizve fejlődnek. Ennek megtartása érdekében egyre nagyobb hangsúlyt kap a fenntartható mező- és erdőgazdálkodás.

Világszerte nő az ökoturizmus iránti igény. Magyarország a tiszta, sok helyen még érintetlen és védett természeti környezet, a megőrzött biodiverzitás miatt **Európa egyik ökológiai mintaállama**. E tény és a nem-

A szennyezés megelőzésére kerül a hangsúly

A környezet az életminőség kiemelt tényezője, a térségek fenntartható fejlődésének záloga

Az ép környezet sok turistát is vonz

zetközileg is számon tartott világörökségi helyszínek miatt a turisták érdeklődése egyre nő az ország iránt, ami jelentős versenyképességi előnyt jelent.

Megszűnnek a súlyosan szennyező és egészségkárosító tevékenységeknek nyújtott közvetlen és közvetett állami támogatások. Ezáltal jelentősen javul a környezet állapota, miközben korszerűsödik a gazdaság és csökkennek a társadalmi feszültségek.

Súlyosan szennyező tevékenységek állami támogatásának megszüntetése

A jelenlegi GDP-számítás mellett kidolgozzuk és bevezetjük a zöld GDP-t, amely számításba veszi a természeti erőforrások fogyasztát, a környezeti károkat és társadalmi feszültségeket is.

Testi-lelki egészségünk javul, hosszabban élünk

A szociális és környezeti biztonság javítja az emberek testi és lelki egészségét. Az egészséget a társadalom nagyon fontos értéknek tekinti, népszerű az egészséges táplálkozás, gyakori a rendszeres, rekreációs célú testmozgás, és ehhez rendelkezésre állnak a feltételek. Egyre kevesebben dohányoznak és isznak egészségkárosító mértékben alkoholt, vagy élnek más szenvedélybetegségekkel. Fogyasztásukban az emberek az egészséges termékeket és szolgáltatásokat választják. Az egyének és közösségek egészségtudatos magatartását népegészségügyi programjai révén országosan és regionálisan szervezett egészségfejlesztési intézményrendszer támogatja. Az egészségtudatos életmód, a turizmus és a természetjárás, a sport népszerűsége és a megelőzés miatt csökken a gyógyszerfogyasztás, kevesebb a táppénzre szoruló vagy kórházi ápolást igénylő beteg, nő a társadalom munkabíró képessége. A döntéshozók minden intézkedés bevezetése előtt vizsgálatokat végeztenek arra vonatkozóan, hogy azok milyen hatással lennének a lakosság egészségére. Mindezek mindenki számára biztosítják az egészségesebb élet feltételeit.

Az egészséges életmód javítja az életminőséget, és csökkenti a gyógyítási költségeket

A területileg kiegyenlített, a szükségletekhez illeszkedő ellátórendszer infrastruktúrája és szolgáltatásai egyre magasabb színvonalúak, a szolgáltatók összehangolják kapacitásaikat és tevékenységüket. Az egészségügyi ellátáshoz mindenki társadalmi, gazdasági és földrajzi helyzetétől függetlenül egyenlő eséllyel jut hozzá. A lakosság egészségi állapotát és a szükséges terápiát nyilvántartó e-egészségügy növeli az ellátás hatékonyságát, és csökkenti a költségeket. A széles körű egészségügyi és szociális rehabilitáció visszavezeti a gyógyultakat a munkaerőpiacra. Az egészség ügyére költött közkiadások eléri az uniós átlagot, az ezt kiegészítő magánkiadások szabályozási kerete átlátható és kiszámítható.

Az idősek és a fogyatékossgal élők számának növekedése miatt egyre nő a kereslet az egészségügyi és szociális ellátórendszer közös szolgáltatásai, valamint a közösségi kulturális tevékenységek iránt. Az otthoni ápolás és idősgondozás, illetve a családi és személyi szolgáltatások bővülése a képzetlen vagy részfoglalkoztatást igénylő nők számára is kínál munkalehetőséget.

A közösségi gondoskodás iránti igény terjedése új munkahelyeket terem

Az Európa legjelentősebb gyógyvízkincsét hasznosító gyógy- és egészségügyi központok magas színvonalú orvosi, rehabilitációs és wellness-szolgáltatásaikkal az idősödő európai lakosság népszerű **rekreációs célszágává** teszik Magyarországot. Nemzetközileg elismertek a hazai élettudományok eredményei, hasznosításukat innovatív gazdasági környezet segíti. A magyar egészségügyi szolgáltatások és termékek (a feldolgozóipartól a gyógyszeriparon át a szépségiparig) kiváló minőségűek, számos esetben európai piacvezetők, ami sok ember számára biztosít munkalehetőséget.

Magyarország Európa egyik rekreációs központjává válhat

Mindezek következtében a korábban népbetegségnek tekintett szív- és érrendszeri, valamint daganatos betegségek, és az ezek miatt bekövetkező korai halálozás gyakorisága jelentősen csökken. **A magyar lakosság születéskor várható élettartama és az egészségben eltöltött évek száma felzárkózik az uniós átlaghoz.**

Újragondoljuk az állam szerepét

Államszervezetünk működését oly módon kívánjuk átalakítani, hogy az **képes legyen piackonform és fenntartható**, a jövő nemzedékek érdekeire is tekintő **módon alakítani a gazdasági-társadalmi fejlődés feltételeit**, hatékony érdekegyeztetést végezni, kedvező szabályozási környezetet teremteni a vállalkozások versenyképes működéséhez, szinten tartani és folyamatosan fejleszteni az ország fizikai és humán infrastruktúráját. Az így megújított állam vonzó környezetet teremt a működő tőke megtelepedése számára, elősegíti a munkaképes korú lakosság növekvő és hatékony foglalkoztatását, a jövedelmek emelkedését, hozzájárul a lakosság életkörülményeinek javulásához, az ország társadalmi, gazdasági, területi kohéziójához, európai felzárkózásához. Az állam **feladatainak hatékonyabb ellátása érdekében, autonóm szereplőket von be, akiket egyrésről képessé tesz** a feladatok ellátására, de egyúttal gondoskodik az átadott feladatok számonkérhetőségéről, miközben **biztosítja a** kiadott feladatok közötti **koordinációt**.

Fejlesztő államra van szükség

A közérdekű információ elérhetővé tételével, a társadalmi partnerek érdemi bevonásával a politika alkotásába és megvalósításába, továbbá a közjó növelését szem előtt tartó kormányzással erősödik a demokrácia.

Erősödő a demokrácia

A regionalizmus meggyökeresedik a **regionális önkormányzatok** létrejöttével. A források és a hatalom megosztása szűkíti a központi kormányzás kiterjedtségét és a települési autonómiát, de növeli a régiók és a kistérségek szerepét. A települések és mikrotérségek közti feladatmegosztás és együttműködés eredményeként a **közzolgáltatások** mindenki számára **jó minőségben** elérhetőek. A közigazgatási és civil szervezetek együttesen képesek a gyorsuló ütemű változásokhoz nehezen alkalmazkodók számára segítséget nyújtani.

**Regionális
önkormányzatok
jönnek létre**

A decentralizált és elektronikus **közigazgatás szolgáltatásai segítik a vállalkozók** versenyképességének növekedését, a menedzserszemléletű és hatékony ügynökségek a fejlesztésekhez szükséges erőforrások megszerzéséhez nyújtanak segítséget. A szubszidiaritás szellemében tevékenykedő, ám a megfelelő szinteken kellő kompetenciával rendelkező államigazgatás felkészült és hatékony köztisztviselői karának kiszámítható életpályát ígér. Mindezek hatására **visszaszorul a korrupció**, a decentralizáció irányába tett lépéseknek köszönhetően folyamatosan **javul a jogbiztonság**. A helyi közösségek és az oktatás az együttműködési formák népszerűsítésén keresztül a normakövető magatartás társadalmi feltételeit erősítik.

**Kialakul a
szolgáltató
közigazgatás**

A jogalkalmazó (igazságszolgáltatási) szervek előtti eljárások időtartama jelentősen csökken, az igazságszolgáltatás hatékonysága javul köszönhetően – többek között – az újonnan bevezetett elektronikus ügyintézési formáknak, a jogalkalmazó szakemberek folyamatos képzésének és az új eljárási szabályozásoknak. Az elektronikus bíróság (e-bíróság) a papíralapú ügyintézés helyett a digitális dokumentumok benyújtására lehetőséget ad, ezzel lerövidül a perelőkészítő eljárások időtartama. A bírák folyamatos szakmai képzése alapján megszerzett széles tudásbázis az ügyek elbírálásához szükséges döntési folyamat időigényét csökkenti. Az ügyek ésszerű határidőben történő elbírálásával és a jogi normák minőségének emelkedésével javul a jogbiztonság.

Javul a biztonság

A társadalom egész szövetrendszerében keletkező bűnözéssel szemben társadalompolitikai eszközökkel is fellépünk, mivel a jó közbiztonság nem valósítható meg kizárólag a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás hagyományos eszközeivel. A közösségi bűnmegelőzés beépül az egyes szakpolitikákba. A fejlett jogállam – a rendvédelmi szervek széles körű nemzetközi együttműködésével és társadalmi szereplőkkel összefogva – jelentős lépéseket tesz a bűnözés visszaszorítására, az áldozattá válás megelőzésére és a migráció okozta gondok orvoslására. Az állam képes biztosítani a szilárd közbiztonságot és a magas szintű környezetbiztonságot, mely garantálja a félelemmentes életet. A fejlesztéspolitika az élet- és munkakörülmények átfogó javításával hatékonyan járul hozzá a közbiztonság javulásához és az emberek biztonságérzetének emelkedéséhez.

A társadalmi tőke növeli a közös jövő reményét

Kincseknek tekintjük a gyermeket, értéknek az anyaságot és a családot. Olyan biztonságos, gyerekbarát környezetet teremtünk, ami a gyerekevelési és háztartási szolgáltatások támogatásával segíti a szülőket abban, hogy összeegyeztethessék családi szerepeiket a munkavállalással. Megfontoljuk, hogy előrelátó bevándorláspolitikánkkal segítsük azoknak a tehetséges külföldieknek, különösen a határon túli magyaroknak a letelepedését és beilleszkedését, akik hazánkban szeretnének boldogulni.

Az ország lakói egyre nagyobb számban érzik magukénak az **évtizedes fejlődés eredményeit**, ezért egyre nagyobb ön- és egymás iránti bizalommal, a változásokra nyitottan és felelősséggel alakítják saját és családjuk, vállalkozásuk jövőjét. A különféle társadalmi csoportok, vállalkozások és térségek közötti kapcsolatok és hálózatok megerősödése maga is hozzájárul a sikerekhez. A helyi közösségek, a szakmai és civil szervezetek működésének hatására fontos társadalmi problémák kerülnek reflektorfénybe, és e szervezetek döntéshozatalba való bevonása elősegíti a jobb megoldások megtalálását, beleértve az önkéntes munka szerepének erősítését is. A társadalom számára érthető és átlátható az államigazgatás, illetve a helyi, kistérségi, regionális és országos döntéshozatal rendszere, folyamata. **A közbizalmon alapuló együttműködések révén a tudás megosztása előtt álló akadályok felszámolhatók és az elszigetelt magánteljesítmények ereje megsokszorozható.**

Növekszik az emberek társadalmi szerepvállalása

A Kormány, a munkaadók és a munkavállalók közötti, időről időre megújított **társadalmi szerződés** jelöli ki a következő időszakban elérni kívánt fejlődés irányát. Mindez az ország versenyképességét és kohézióját, valamint a biztonságos jövőbe vetett hitet is jelentősen növeli.

2.2 Szempontok, amelyeket mindig szem előtt kell tartanunk (horizontális szempontok)

A fejlesztéspolitika egészét átható, úgynevezett horizontális szempontok olyan elveket takarnak, amelyeket a magyar fejlesztéspolitikai rendszer minden szintjén, a **tervezés, szabályozás, megvalósítás, nyomon követés, valamint ellenőrzés során** egyaránt érvényesíteni szükséges. Ezeket a szempontokat annak ellenére figyelembe kell venni a fejlesztéspolitika minden szintjén, hogy néhány kulcsterületükre vonatkozóan önálló fejlesztési eszközzel is rendelkeznek.

Fenntarthatóság

Hogy a fejlesztéspolitika ne élje fel a hosszabb távú fejlődés erőforrásait, ezért a fejlesztéseknek maradéktalanul meg kell felelniük a fenntarthatóság elvének **környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból** egyaránt. Fenntarthatónak tekinthető az a fejlesztés, amely tekintettel van a természeti és emberi erőforrásokra (beleértve a természeti értékeket, területeket, tájakat, a biológiai sokféleséget, az emberi egészséget, a társadalmi kohéziót, a demográfiai jellemzőket is), az épített környezet és kulturális örökség megóvására, gazdaságilag fenntartható módon történő hasznosítására. A fejlesztést szabályozó feltételként figyelembe veszi egy adott terület **ökológiai rendszerének** (beleértve az ott élő embereket is) **eltartó képességét**.

A fenntarthatóságnak minden fejlesztés során érvényesülnie kell

Esélyegyenlőség

A fejlesztéspolitikai rendszer egészében érvényesülnie kell a nők és férfiak társadalmi egyenlőségét, a gyermeket nevelők, valamint az egyes **hátrányos helyzetű társadalmi csoportok helyzetének javítását** szolgáló esélyegyenlőség elvének. Az esélyegyenlőség elvén a nemük, életkoruk, testi-lelki egészségük, szegénységük vagy lakhatási körülményeik, illetve települési környezetük okán hátrányos helyzetbe kerülők esélyegyenlőségének növelését értjük. A társadalmi kirekesztődés enyhítése szempontjából kulcskérdésnek tekintjük a hátrányokkal küzdők „helyzetbe hozását”.

Egyenlő esélyeket igyekeznünk teremteni a hátrányos helyzetben lévő rétegeknek

Kiemelten kell érvényesülnie az esélyegyenlőség elvének olyan sokszoros hátrányokkal küzdő társadalmi rétegek esetében, mint amilyenek a roma vagy a fogyatékossgal élő emberek.

Az info-kommunikációs technológiák széles körű alkalmazása és az alkalmazás feltételeinek biztosítása

Az információs társadalom kiépülése olyan stratégiai érdek, melyet minden beavatkozás esetében támogatni kell, és olyan eszközöket, illetve projekteket kell előnyben részesíteni a tervezésnél és kiválasztásnál, melyek elősegítik az információs társadalom megvalósulását. Az információs társadalom megvalósulása szempontjából kiemelkedően fontos az IT-készség szinteknek a lehető legszélesebb körben való emelkedése, a hálózati hozzáférés és az on-line szolgáltatások igénybevételének terjedése, a minél magasabb szintű vállalati és kutatási folyamatintegráció, a vertikális és horizontális vállalati és közösségi kapcsolatok, az elektronikus hálózatosodás és a munkavállalás

Az informatikának segítenie kell a gazdaságot, a közigazgatást, az emberek mindennapi életét

elektronikus formáinak elterjedése, valamint a közszolgáltatások által érintett területeken a transzparens működés és elektronikusan kezelhető szolgáltatások arányának növekedése. Fontos továbbá, hogy az állami vagy magánszolgáltatások platformfüggetlenül, biztonságos, és interoperabilitást lehetővé tevő módon fejlődjenek. Ezért amennyiben egy fejlesztés IKT alapon hatékonyabban megvalósítható, akkor azt kell előnyben részesíteni. **Az IKT-alkalmazásokat az alkalmazás feltételeinek egyidejű biztosításával kell bevezetni és használatukat elsősorban a szervezeti átalakulás, modernizáció támogatására kell összpontosítani.**

A foglalkoztatás növelése

A fejlesztésekben érvényesíteni kell a foglalkoztatás növelésének szempontrendszerét, azaz mérlegelni kell az egyes fejlesztések foglalkoztatásra gyakorolt hatását, és **előnyben kell részesíteni a foglalkoztatási szempontból kedvezőbb megoldásokat.**

Előnyben kell részesíteni a foglalkoztatási szempontból kedvezőbb megoldásokat

Biztonság

A közmegegyezés, a jog- és belbiztonság, az átláthatóság és ennek következtében a társadalmon belül növekvő bizalom feltétele a gazdaság kiegyensúlyozott működésének. A biztonság szempontjait szem előtt tartó tervezés alapvetően **jövőorientált**, mert a **jelen értékeit kívánja megőrizni a jövőnek**. A biztonság általános szempontjai között első helyen szerepel a folyamatok versenyképességet ösztönző kiszámíthatósága, tervezhetősége, pontossága és stabilitása. A biztonság fogalmilag tartalmaz ezenfelül olyan védelmi típusú elemeket, mint az ország társadalmi és gazdasági rendszerének, belső integritásának megőrzése, a külső vagy belső veszélyekkel és kockázatokkal szembeni védelem, továbbá a megelőzés és a káros következmények elhárítására irányuló törekvés is.

Érvényesíteni kell a biztonság szempontjait

2.3 A fejlesztések területpolitikai céljai

Az ország megújulásának alapvető feltétele, hogy a fejlődés területileg is kiegyensúlyozott és hatékony legyen, az erőforrások, a szükségletek és a lehetőségek régióként, térségként összhangban legyenek.

A fejlődés területileg legyen kiegyensúlyozott

A cél olyan harmonikus és fenntartható társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet kialakítása, illetve létrejötte, amely a helyi adottságokhoz igazodó térségi rendszerekben szerveződik, köztük több, európai szinten is versenyképes terület egységgel (régiók, kistérségek, települések), szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek.

Az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió nem kíván önálló területpolitikát meghatározni. Az ország fejlesztéspolitikájának területi háttérét és feltételrendszerét az OFK-val szoros összhangban készült Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK) jelenti, mely kijelöli az ország hosszú és középtávú területpolitikai cél- és prioritásrendszerét. Az OTK tehát a területi jelenségekre és folyamatokra vonatkoztatva értelmezi az OFK fejlesztési elveit, földrajzilag orientálja az OFK célkitűzéseit.

A területpolitikának a harmonikus területi szerkezet eléréséhez és a kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosításához szükséges legfontosabb céljai a következők:¹

Úgy legyünk versenyképesek, hogy az életkörülményekben sincsenek elfogadhatatlan különbségek

Az országos fejlesztéspolitika területi lábát az Országos Területfejlesztési Konceptió jelenti

A területpolitika öt átfogó célja:

TM Az ország versenyképességének növelése nem képzelhető el a területi versenyképesség javítása nélkül. Hatékony területi struktúra és területrendszerként (régióként, térségenként) hatékony, eredményes működés biztosítása, vagyis a **versenyképesség** következetes erősítése **az ország egésze szintjén és az egyes régiókon belül egyaránt.**

Területi versenyképesség ösztönzése

TM A kohézió jegyében az esélyegyenlőséget sértő és a hatékony működést korlátozó **legsúlyosabb területi elmaradottságok felzárkóztató mérséklése.**

Területi felzárkózás megteremtése a kohézió érdekében

TM Régióinknak, térségeinknek és tájainknak olyan **fenntartható rendszerekké** kell válniuk, amelyek értékeiket, örökségüket, erőforrásaikat és belső összetartozásukat nemcsak megőrzik, de tovább is erősítik, a társadalom, a gazdaság és a természeti-környezeti elemek összhangját helyi-térségi rendszereikben biztosítják.

Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem

TM A társadalom, a gazdaság és a fejlesztéspolitika térbeli szerveződése többé nem szakadhat meg a határoknál, **az ország területileg beintegrálódik a Kárpát-medencébe, Közép-Európába és az egész európai térbe.**

Területi integrálódás Európába

¹Az átfogó területpolitikai célok, illetve az ezeket szolgáló országos területi célok és regionális célok, valamint az ezek érvényesítését szolgáló intézményi és eszközrendszeri keretek részletes kifejtését az új Országos Területfejlesztési Konceptió tartalmazza.

TM Ma az Európai Unión belül valamennyi régió elmaradt, ezért valamennyi régió felzárkóztatása alapvető nemzeti célkitűzés. Ehhez hatékony fejlesztéspolitika szükséges. E hatékonyság csak úgy biztosítható, ha a fejlesztések a helyi térségi adottságokhoz igazodnak, és a különböző fejlesztéspolitikai beavatkozások térségenként összehangoltak, területi szinergiákat eredményezve, valamint képesek biztosítani a helyi-térségi társadalmi-gazdasági szereplők hatékony bevonását és mozgósítását. E feltételeket csak **decentralizált fejlesztéspolitika** biztosíthatja, amelynek megteremtése az ötödik területpolitikai célkitűzés.

Decentralizáció és regionalizmus

Az új Országos Területfejlesztési Konceptióban kijelölt területpolitika fő funkciója az ország területileg hatékony működésének megteremtése, kiegyensúlyozott területi fejlődésének megvalósítása.

Az új megközelítés szerint országos szinten minden tárcának el kell sajátítania a térségi gondolkodást, és térérzékenyen kell terveznie. Ebben a területfejlesztésért felelős kormányzati szerv (hivatal) területi koordinációs feladatokat lát el. Ugyanakkor a területfejlesztési folyamatokban meghatározó szerepet kapnak a régiók is. Az ország régiói jelentik az ágazatok (szakpolitikák) és a területi érdekek összehangolásának elsődleges szintjét.

A területfejlesztés kulcsszereplői a régiók

A területpolitika érvényesülését a területrendezés és a regionális, illetve területfejlesztés mellett valamennyi, területileg integrált szakpolitikának, vagyis a teljes fejlesztéspolitikának szolgálnia kell.

A fejlesztéspolitika álljon a területpolitika szolgálatában

2.4 Magyarország stratégiai céljai a fejlesztéspolitikában és elérésük módja

Az ország fejlesztéspolitikai átfogó céljának elérése érdekében az alábbi stratégiai célok megvalósítása szükséges 2020-ig:²

1. A versenyképesség tartós növekedése
2. A foglalkoztatás bővülése
3. A versenyképes tudás és műveltség növekedése
4. A népesség egészségi állapotának javulása
5. A társadalmi összetartozás erősödése
6. A fizikai elérhetőség javulása
7. Az információs társadalom kiteljesedése
8. A természeti erőforrások és környezeti értékek fennmaradása és fenntartható hasznosulása
- +1. Kiegyensúlyozott területi fejlődés

² A stratégiai célok területi vonatkozásairól részletesen lásd az Országos Területfejlesztési Konceptió III.7. fejezetét.

Az immár EU-tag Magyarország középtávú fejlesztéseit alapvetően befolyásolja az Európai Unió **lisszaboni stratégiája**. A 2000-ben elindított, majd 2005 márciusában megújított lisszaboni folyamat középpontjában a **versenyképesség javítása és a foglalkoztatás növelése áll**. Bár egyetértünk a célok újrafogalmazásával, nem feledkezhetünk meg a korábbi célokról sem; inkább az elérésükhöz igénybe vett eszközöket kell másként alkalmaznunk.

Hazánk fejlesztéspolitikájának fő céljai ezért – a versenyképesség és a foglalkoztatás növekedése mellett – a társadalmi és területi kohézió, valamint a fenntartható fejlődés megvalósítása. A lisszaboni célok megvalósításához elő kell mozdítani a gazdaságba, az emberi erőforrásokba és a környezet fenntartható hasznosításába történő beruházásokat.

Mi is kiemelkedően fontos célként kezeljük a **tudásalapú gazdaság és társadalom** megteremtését. A kutatás-fejlesztést és az innovációt olyan területekre kell összpontosítani, amelyek nagymértékben hozzájárulnak versenyképességünk javításához. Miként az Európai Unió egészét, úgy Magyarországot is vonzóbbá kell tenni a világ tehetséges diákjai, kutatói és tudósai számára. Elő kell segíteni az **információs és kommunikációs technológiák** széles körű alkalmazását.

A **foglalkoztatás** területén igen jelentős Magyarország elmaradása. Munkaerőpiacunk legfontosabb jellemzője **az inaktivitás kiugróan magas szintje** – vagyis az, hogy a munkaképes korú lakosságnak csak jóval kisebb része dolgozik (legálisan), mint az Európai Unió többi tagállamában. Az előttünk álló időszak kiemelkedő feladata ezért a foglalkoztatottsági szint erőteljes emelése, elsősorban az inaktív munkaerő-piaci részvételét biztosító összetett eszközrendszerrel, valamint az oktatás-képzés és a gazdaság igényei között ma még meglévő szakadék lehető leggyorsabb, legnagyobb mértékű szűkítésével.

Kiemelkedő figyelmet fordítunk a társadalmi és területi **kohézióra** egyaránt, mivel az **szélesíti a versenyképesség bázisát**. A fő lisszaboni célok végrehajtása ugyanis olyan felzárkózási feladatokat ad, amelyek nem teljesíthetők a kohéziós politika eszközei – közülük is különösen a széles értelemben vett infrastruktúra fejlesztése – nélkül. Ezért szükségesek az olyan környezetvédelmi intézkedések, amelyek fenntarthatóvá teszik a gazdaság fejlődését, elősegítik a természeti erőforrások megfontolt és takarékos használatát. A hosszú távú versenyképességnek persze ugyanígy előfeltétele a **társadalmi kohézió** erősítése. Így az esélyteremtés, a társadalom képzettségi szintjének emelése és egészségi állapotának fejlesztése is hatékonyan járulhat hozzá a gazdasági növekedéshez és a foglalkoztatás bővítéséhez.

Fejlesztéspolitikánk illeszkedik az EU lisszaboni stratégiájához

A növekedés és a foglalkoztatás mellett célunk a társadalmi és területi kohézió valamint a fenntartható fejlődés megvalósítása

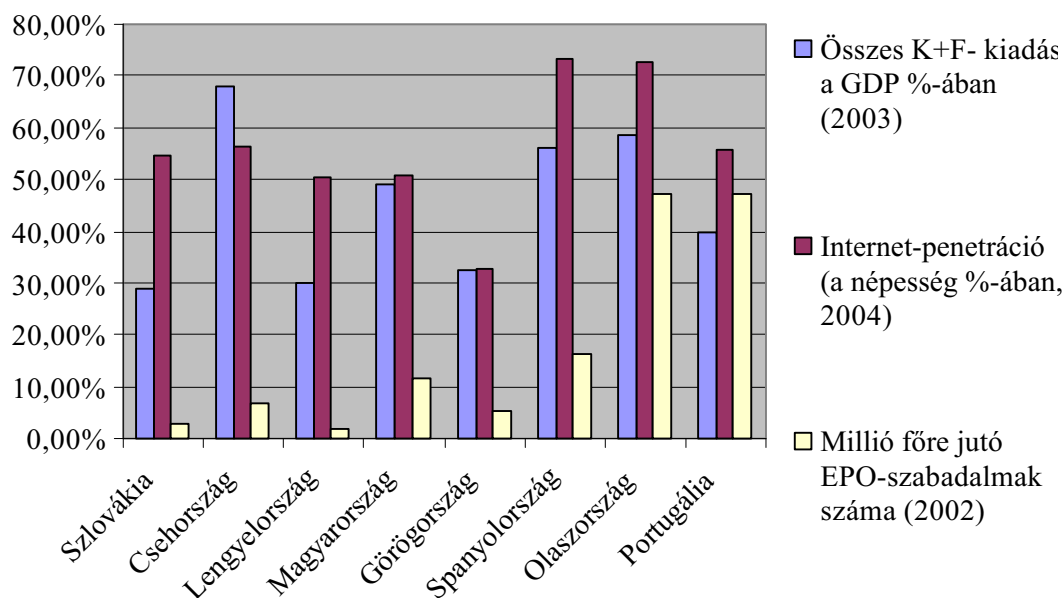
Versenyképességünk fő forrása a tudásalapú társadalom lesz

A foglalkoztatás szintje nálunk alacsonyabb, mint az EU-15 átlaga

A lisszaboni stratégia „társadalmi” céljai is segíthetik a versenyképességet

2.4.1 A magyar gazdaság versenyképességének tartós növekedése³

Néhány versenyképességi tényező alakulása az EU-15-ök átlagához viszonyítva*



*EU-15-ök átlaga: 100%

Az életminőség javításának, a tartós és fenntartható növekedésnek feltétele a gazdaság teljesítőképességének és versenyképességének javítása. A gazdasági versenyképesség fejlesztése, hosszú távon történő erősítése számos tényező összehangolt fejlődését követeli meg.

A stabil gazdasági növekedésben betöltött fontos szerepük, nagy növekedési potenciáljuk, továbbá a foglalkoztatásban, így a hazai jövedelemtermelésben betöltött kiemelkedő szerepük miatt különös figyelmet kell fordítani a **kis- és középvállalkozások fejlődésére**. A hazai induló vállalkozások, a kkv-k tőkéhez jutásának lehetősége ugyanakkor a nagyvállalatokhoz képest aránytalanul nehezebb, a finanszírozási lehetőségeik hiányoznak, vagy csak fajlagosan magasabb költségekkel állnak rendelkezésre. Ezért fontos cél, hogy meg-teremtődjön a kis- és középvállalkozások növekedéshez, erősödéshez, együttműködéséhez és stabilitásához szükséges **gazdasági környezet**.

A versenyképesség több forrásból táplálkozik

A kis- és középvállalkozások a foglalkoztatás és a jövedelemtermelés alapjai, ők bírnak a legnagyobb növekedési potenciállal

³ A célhoz kapcsolódó legfontosabb területi prioritásokat lásd az Országos Területfejlesztési Konceptió IV.7.1. Befektetés-ösztönzés, IV.7.2. KKV-politika, IV.7.3. Innovációs politika, IV.7.4. Turizmuspolitika, IV.7.6. Oktatáspolitika, IV.7.11. Informatika-hírközlési politika, IV.7.14. Agrárpolitika és agrár-vidékfejlesztés fejezeteiben.

A versenyképesség erősítésében meghatározó szerepe van a **hozzáadott érték növekedésének**. A hozzáadott érték azonban csak az emberi tőke, a szervezeti kultúra javulása és meglévő, a fejlett tudásbázisra építő **innovációs és kutatás-fejlesztési** tevékenység és együttműködés fejlődése révén növekedhet. A technológia-intenzív tevékenységek elterjedése, a magas hozzáadott értékű, anyag- és energiatakarékos termelés és az innovációs szolgáltatások hazai erősödése nagymértékben elősegítheti a gazdasági felzárkózást.

Jobb emberi és szervezeti erőforrásokra, fejlett K+F, innovációs együttműködésekre van szükség

Magyarországon a termelékenység számos ágazatban jelentősen elmarad az európai uniós átlagtól, ezért a versenyképesség javításához egyrészt az **szükséges, hogy növekedjen a magas hozzáadott értékű tevékenységek aránya**, másrészt fontos az is, **hogy a vállalkozások növelni tudják termelékenységüket**. Az ország versenyképessége szempontjából tehát a gazdaság olyan területei a legfontosabbak, amelyek hosszabb távon is kedvező növekedési kilátásokkal rendelkeznek, építenek a hazai adottságokra, és jelentős kisugárzó hatást fejtenek ki más szektorokra is.

A magasabb hozzáadott értékű szektorok arányának növekedése mellett fontos a vállalati termelékenység növekedése is

A gazdaság versenyképességének javítását a kedvező földrajzi, természeti, ökológiai, kulturális adottságaink kiaknázása, és a néhány szektorban fellelhető versenyelőnyünk megtartása segítheti elő.

Aknázzuk ki kedvező földrajzi, ökológiai és kulturális adottságainkat

Hazánk kedvező földrajzi fekvése jó lehetőséget kínál a nemzetközi **kereskedelmi-szállítási szolgáltatások** iránti növekvő kereslet kielégítésére, ami hosszú távon jelentős hatással lehet a növekedésre, a gazdaság versenyképességére.

A gazdaság térbeli szerkezetének javulása, a **gazdasági fejlődés térbeli kiterjesztése** révén megteremtődhet a regionális-területi kiegyensúlyozottság, emellett hozzájárul ahhoz is, hogy a gazdasági erőforrások hasznosítására, az agglomerációs előnyök kiaknázására ne csupán néhány terület legyen képes.

Az egész országban fejlődő gazdaság kiegyenlíti a területi különbségeket és növeli a versenyképesség bázisát

A cél elérése

A növekedésorientált kkv-k fejlődését elősegíti a vállalkozások technológiájának fejlesztése, piackonform pénzügyi közvetítőrendszeren keresztül a kkv-k többletforrásokkal való ellátása és a működési környezetük javítása.

A növekedés orientált kkv-k fejlesztéséhez ...

A technológiai fejlődés felgyorsítása érdekében új, innovatív eljárások bevezetését, beszállítói és együttműködési hálózatok

... segíteni kell technológiájuk fejlődését...

létrehozását, üzleti tanácsadói szolgáltatások igénybevételét kell ösztönözni. Elengedhetetlen a vállalkozások piacra jutásának elősegítése, a vállalatirányítás és szakmakultúra, a vállalkozói ismeretek, képességek fejlesztése, az IKT hatékony alkalmazásának ösztönzése.

A hazai gazdaságra jelenleg jellemző tőkeszegénység által okozott versenyhátrányt a rendelkezésre álló pénzügyi eszközök körének bővítésével mérsékelhetjük (különösen az induló vállalkozások és a kkv-k esetében). Olyan piackonform, vagyis a versenyfeltételekre legkisebb hatást gyakorló, a pénzügyi közvetítőrendszeren keresztül megvalósuló eszközökre van szükség, amely várhatóan néhány éves perspektívában a pénzpiacba integrálódva önállóan is működőképes alrendszerre válik. A közvetlen támogatások mellett ezért szükséges és egyre inkább domináns tényezővé kell hogy váljon a vállalkozások rendelkezésére álló **pénzügyi eszközök körének a pénzügyi közvetítő rendszeren keresztül történő bővítése.**

... pénzügyi lehetőségeiknek piackonform eszközökkel való bővítését.

A hazai hozzáadott érték növekedéséhez meg kell teremteni a feltételeit a nagyobb hozzáadott értéket termelő munkafázisok, vállalati funkciók tartós letelepítésének. Mindez hosszú távon csak a termelési, feldolgozási, értékesítési és az innovációs, kutatás-fejlesztési folyamatok összehangolt fejlesztésével érhető el.

A hozzáadott érték növelésének fontos forrása...

A tudásalapú gazdaság megteremtésének eszközeként a globális piacon versenyképes termékek fejlesztéséhez ösztönözni kell a hasznosítás-orientált kutatási tevékenységet, a technológiaátadást, az innovációs szolgáltatásokat és általában a vállalkozások innovációját.

... a kutatási eredmények hasznosítása...

A termelőszektor versenyképességének növekedéséhez szükség van a korszerűsödő, környezetkímélő **mezőgazdaság** (beleértve az erdőgazdálkodást, halászatot) hozzájárulására is. A magyar gazdaság számára kiemelkedően fontos szolgáltató szektoron belül jelentős növekedési potenciállal bír a **turizmus**, amelynek fejlődése a földrajzi (kelet és nyugat, valamint észak és dél közötti „találkozópontra”), természeti (kiemelten a termál- és gyógyvízkészlet) és kulturális adottságokat hasznosítva az ország komparatív előnyeire támaszkodhat.

...és kedvező adottságaink jobb kihasználása...

A gazdasági versenyképesség egyik alapfeltétele az energiaellátás biztonsága. A gazdasági versenyképesség növekedését szolgáló fejlesztések során hangsúlyt kell helyezni a korszerű, környezetbarát technológiák alkalmazására, az energiahatékonyságra, amelyek a különböző gazdasági tevékenységek környezetre gyakorolt negatív hatásainak csökkentésén túl a környezet minőségének javításához is hozzájárulnak.

... de nem felelkezhetünk meg az energiaellátás biztonságáról és környezetről sem

A gazdasági versenyképesség javítása olyan komplex feladat, amelyhez a gazdaságra, a vállalkozásokra közvetlenül irányuló támogatások, ösztönzők mellett a többi stratégiai területen tett sikeres lépések is szükségesek a horizontális szempontok figyelembevételével. A gazdasági versenyképesség növekedéséhez kapcsolódó célok elérése ezért a következő **prioritások** révén teljesülhet:

A versenyképesség javítását szolgáló beavatkozások

- **a technológiai modernizáció** előmozdítása,
- a vállalkozások működési és **üzleti környezetének** javítása, a hálózatosodás elősegítése,
- **az innováció, a kutatás-fejlesztés** ösztönzése, és infrastrukturális hátterének megerősítése,
- a nemzetközi, valamint a térségi-regionális **elérhetőség** biztosítása,
- **az információs társadalom** kiteljesítése,
- **az emberi erőforrások minősége** (alkalmazkodóképesség, képzettség, egészség, megfelelő szellemi, fizikai kondíciók),
- **megelőző környezetvédelem és energiahatékonyság,**
- **a közigazgatás, állami szolgáltatások korszerűsítése.**

Szabályozási kérdések

A gazdasági versenyképesség növekedésének szabályozási feltétele az engedélyezés egyszerűsítése, gyorsítása, mert az egyszerűbb eljárásrendű, ügyfélbarát gazdasági igazgatás kialakítása minden vállalkozás versenyképességét növeli. A társadalombiztosítási, adózási, adóeljárási rendszereket, munkajogi és környezetvédelmi előírásokat úgy kell átalakítani, hogy az jogkövetésre ösztönözze a vállalkozásokat.

Ügyfélbarát gazdasági igazgatásra ...

Hasonlóan fontos feltétel a megfelelő versenyszabályozás, ami a keretek világos meghatározását, a szabályok betartatását és a versenytorzító piaci körülmények korrekcióját jelenti. A társasági jog egészét úgy kell újra-gondolni, hogy a vállalkozások fejlődését, versenyképességét ne akadályozzák hiányos vagy nem megfelelő jogi keretek.

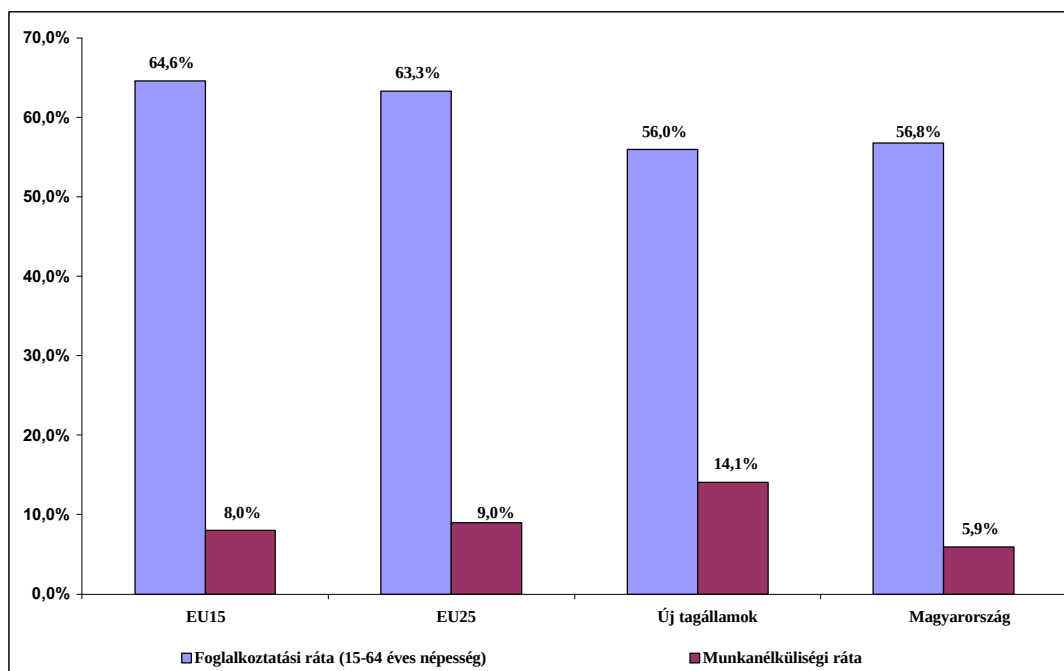
... stabil, kiszámítható versenyszabályozásra van szükség.

Összességében a hatékonyabb közigazgatás, a közigazgatási szolgáltatások korszerűsítése, a stabil, kiszámítható jogi környezet jelentősen javíthatja a hazai vállalkozások versenyképességét.

Hatékonyabb közigazgatással, minőségi közszolgáltatásokkal segítjük a vállalkozásokat.

2.4.2 A foglalkoztatás bővülése⁴

Foglalkoztatási és munkanélküliségi ráták az EU-ban és Magyarországon, 2004⁵



Forrás: Eurostat, 2004. előzetes, becsült adatok

Az emberi erőforrás a gazdaság versenyképességének, ezáltal a **tartós növekedésnek meghatározó tényezője**. Magyarországon jelenleg rendkívül alacsony a foglalkoztatás, ami arra utal, hogy emberi erőforrásaink számottevő része nem hasznosul. Ez veszteséget okoz a gazdaság számára, jelentős mértékben korlátozza az államháztartási hiány csökkentésére irányuló törekvések és az adópolitika mozgásterét, növeli a szociális transferekre fordított kiadásokat. A versenyképesség javításának feltétele, hogy többen dolgozzanak, és kevesebben szoruljanak szociális segélyezésre. A

A foglalkoztatás bővítése növeli a versenyképességet, de társadalmi szempontból is fontos

⁴ A célhoz kapcsolódó legfontosabb területi prioritásokat lásd az Országos Területfejlesztési Konceptió IV.7.5. Foglalkoztatáspolitikai fejezetében.

⁵ Különböző adatforrások felhasználásával készült előzetes uniós becslések, amelyek nem egyeznek meg a csak később rendelkezésre álló munkaerő-felmérésből származó adatokkal

kohézió erősítésének, a jövedelmi különbségek csökkentésének és az **esélyegyenlőség megteremtésének is feltétele** a foglalkoztatás növekedése, hiszen minél több ember lép be a munka világába, annál több ember számára teremődik esély a méltányos életre.

A foglalkoztatás bővítése összekapcsolja a versenyképességet, a társadalmi kohéziót és a fenntarthatóságot, és lehetőséget ad egy olyan fejlesztési pálya kialakítására, amelyben mindhárom átfogó cél szempontjai érvényesíthetők.

Cél, hogy mindenkinek legyen munkája, aki akar és tud dolgozni. Álljon rendelkezésre megfelelő számú és képzettségű munkavállaló a termelésüket, szolgáltatásaikat bővítő vállalatok számára. Ennek feltétele az álláskeresést és a foglalkoztathatóság javítását segítő szolgáltatások fejlesztése, illetve a szakmai és a földrajzi mobilitás bátorítása. Mindemellett szélesíteni kell a helyi foglalkoztatás lehetőségét is. A munkavállalás minden szakaszában érvényesülnie kell az esélyegyenlőségnek, különös tekintettel a nőkre, a romákra, fogyatékossgal élőkre és a társadalmi vagy egyéb okokból hátrányos helyzetű csoportokra. E csoportoknak a munkaerőpiacra való visszatérési esélyét csak a foglalkoztatáspolitikai, a képzési, a szociálpolitikai, valamint a munkahelyteremtő gazdaságpolitika együttes és összehangolt eszközei képesek javítani.

Mindenkinek legyen munkája, aki akar dolgozni

A cél elérése

A foglalkoztatás bővítése mindenekelőtt olyan intézkedéseket feltételez, amelyek elősegítik, hogy **a munkavállalás mindenki számára tényleges és vonzó lehetőség legyen**, azaz segítik és ösztönzik a munkavállalást. Figyelembe véve a magyar munkaerőpiaci helyzet sajátosságait: a munkanélküliség viszonylag alacsony szintjét és a magas inaktivitást, ezeknek az intézkedéseknek a munkanélküliek mellett az inaktívoknak a munkaerőpiacra való visszatérését is szolgálniuk kell.

Az aktivitás növelése a legfontosabb feladat

Ehhez javítani kell az aktivizáló politikák hatékonyságát, **össze kell hangolni a foglalkoztatási szolgálat és a szociális ellátórendszer működését** és eszközeit, növelni kell az oktatás és a szakképzés szerepét. Kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű emberek – köztük a romák, az idősebb munkavállalók, a megváltozott munkaképességűek, az alacsony iskolai végzettségűek, a hátrányos helyzetű térségben élők, a gyermeküket (egyedül) nevelő nők – foglalkoztathatóságának javítására. **A munkaerőpiacra való belépés és visszatérés ösztönzésében** fontos szerepe van továbbá a család és a munkahely összeegyeztetését lehetővé tevő szolgáltatásoknak, a munkaerő területi mobilitása ösztönzésének, a munkahelyteremtő

A foglalkoztatás bővítésének egyik útja a foglalkoztathatóság javítása

beruházások támogatásának, a szürke gazdaság kifehérítésének. Az önkéntességnek és a közösségfejlesztésnek szolgálnia kell a munkaerő-piaci integrációt is.

A foglalkoztatás bővítése csak **a társadalombiztosítási és szociális ellátórendszernek a** (bejelentett) **munkavállalásra ösztönző** átalakításával lehet eredményes. Olyan szolgáltatási elemeket kell fejleszteni, amelyek segítik a munkaerőpiacra való visszatérést, illetve meg kell erősíteni azoknak az ellátásoknak a szerepét, amelyekhez a munkaerő-piaci aktivitást ösztönző elemek kapcsolódnak.

A szociális védelmi rendszer ösztönözzön a munkavállalásra

Hogy a munkavállalók és a vállalkozások képesek legyenek alkalmazkodni a gazdasági és strukturális változásokhoz, illetve a termelésüket, szolgáltatásaikat bővítő vállalatok számára megfelelő számú és képzettségű munkavállaló álljon rendelkezésre, mind a vállalatokat (szervezeteket), mind a munkavállalókat arra kell ösztönözni, hogy ráfordításaikkal, illetve részvételükkel segítsék elő a megfelelő tudás megszerzését. Ehhez szükség van az **egész életen át tartó tanulás lehetőségeinek fejlesztésére**, hozzáférhetővé tételére. Ez a vállalatok mellett a közigazgatás és a civil szervezetek alkalmazkodóképességét is javítja.

Az egész életen át tartó tanulás növeli a munkaerőpiaci helytállás esélyét

A tervezett beavatkozások tehát a következő **prioritások** köré szerveződnek:

- **a munkaerőpiacra való belépés és visszatérés ösztönzése** és segítése, a **foglalkoztathatóság** javítása,
- a munkavállalók és a szervezetek (vállalkozások, közigazgatás, civil szektor) **alkalmazkodóképességének** javítása.

Szabályozási kérdések

A munkaerő-kereslet növeléséhez a munkaerő költségének fokozatos csökkentése szükséges, amit az **adó- és járulérendszer átalakításával lehet elérni**. Ezáltal erősödik a vállalkozások (különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások) foglalkoztatási képessége. Az adórendszernek, az adók összetételének döntő szerepe van a különböző minőségű munkák iránti kereslet szempontjából. Ez különösen igaz a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok (alacsonyabb képzettségűek, nehezebben alkalmazkodó idősebbek, kisgyermekesek, megváltozott munkaképességűek stb.) alkalmazása esetén. E csoportok foglalkoztatásának ösztönzését a

Alapvető feladat az előmunkát terhelő közterhek csökkentése – különösen a hátrányos helyzetűek esetében

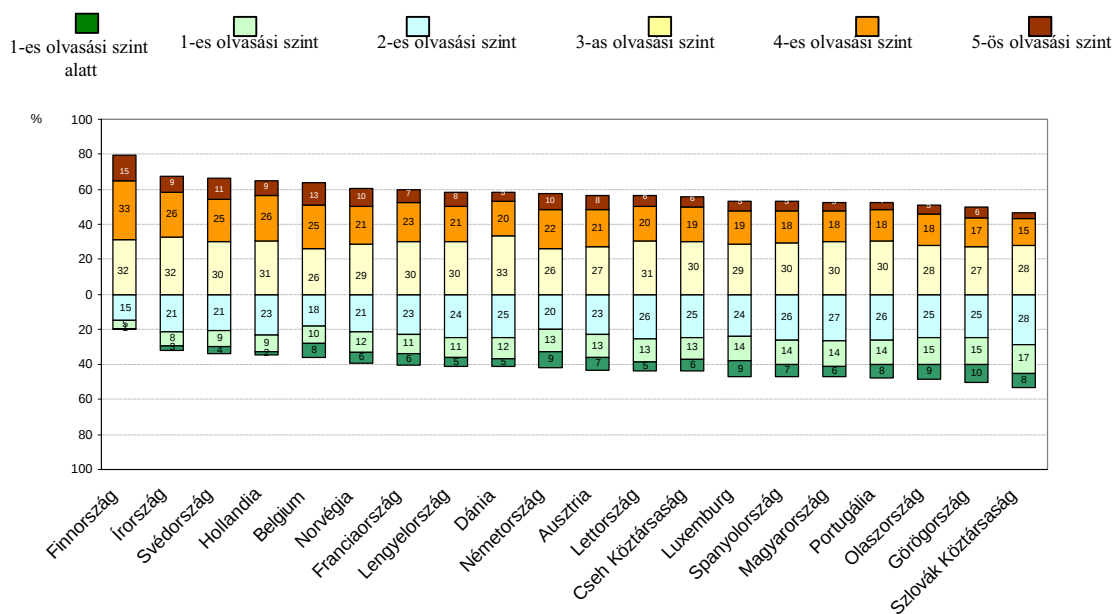
célzott adó- és járulékkedvezmények szolgálják. A foglalkoztatás bővítését célzó intézkedések eredményességének feltétele továbbá a kiegyensúlyozott és a gazdasági teljesítmény növekedéséhez igazodó bérpolitika is.

Az inaktív népesség munkaerőpiacra való belépésének támogatásához olyan **integrált foglalkoztatási, rehabilitációs és szociális szolgáltatórendszerre** van szükség, amely összehangoltan képes kezelni az inaktivitást és a szociális hátrányokat, a munkaerő-piaci aktivitás ösztönzésére helyezve a hangsúlyt. Az egész életen át tartó tanulás intézményi feltételeinek megteremtéséhez szükséges a **felőttképzés és a szakképzés összehangolt intézményrendszerének** kialakítása. A munkajogi szabályozás átalakítása során a rugalmas foglalkoztatást a foglalkoztatás biztonságának új formáival kell ötvözni.

Az ösztönzés mellett segítségre is szükség van a foglalkoztatás növekedéséhez

2.4.3 A versenyképes tudás és műveltség növekedése⁶

A különböző olvasási teljesítményszinteket elérő 15 éves tanulók aránya a 2003. évi PISA-vizsgálatban, országok szerint (%)



Forrás: OECD PISA adatbázis, 2003.

⁶ A célhoz kapcsolódó legfontosabb területi prioritásokat lásd az Országos Területfejlesztési Koncepció IV.7.6. Oktatáspolitikai, IV.7.11. Informatika-hírközlési politika, IV.7.7. Kulturális politika fejezeteiben.

A versenyképes tudás és a műveltség bővülése az egyén **tudásának, képzettségének, készségeinek és kompetenciáinak**, valamint **alkalmazkodóképességének egész életen át tartó fejlesztését** igényli. A globális versenyben csak a tudásalapú gazdaság kiépítése biztosíthatja a tartós növekedést, amihez elengedhetetlen az emberi erőforrások minőségének javítása. Ehhez fontos cél, hogy az oktatási és képzési rendszer biztosítsa a gazdasági keresletnek megfelelő munkaerőt, és folyamatosan alkalmazkodjon a munkaerő-piaci igényekhez. Az összhang megvalósulásában meghatározó szerepe van a rendszer tartalmi és szervezeti fejlesztésének. Ebben a folyamatban nemcsak az oktatási és képzési rendszer infrastrukturális fejlesztése kulcsfontosságú, hanem humánerőforrás-feltételeinek a korszerűsítése is.

A tudás növeli a munkaerő értékét

Az emberek képzettségének növelése, készségeik javítása és az egész életen át tartó tanulás támogatása – amellet, hogy alapvető feltétele a sikeres munkaerő-piaci részvételnek – **a szociális hátrányokat is csökkenti**, hiszen az embereket felruhazza a mindennapi élet egyéb területein is nélkülözhetetlen szociális készségekkel és kompetenciákkal. Ezért kiemelkedően fontos, hogy 2020-ra a társadalom minden tagjának – függetlenül életkorától, lakóhelyétől, nemétől, szociális helyzetétől, etnikai hovatartozásától, fizikai és szellemi adottságaitól – lehetősége legyen az aktív és kreatív élethez szükséges tudás, készségek és műveltség megszerzésére és megújítására. A tanulási lehetőségek bővülése és a közösségfejlesztés együttesen járulhatnak hozzá ahhoz, hogy az állampolgárok szűkebb és tágabb közösségük felelős, aktív, normakövető és tudatosan cselekvő tagjaivá váljanak.

A tudásnak nemcsak a munkaerő-piacon vesszük hasznát, hanem az élet minden területén

Mindenki így válhat képessé céljainak elérésére, a mindennapi élet kihívásainak való megfelelésre, a változó munkaerő-piaci követelményekhez való alkalmazkodásra.

A cél elérése

Az emberi erőforrások minőségének javításához elengedhetetlen az oktatási, képzési és kulturális rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztése az **egész életen át tartó tanulás** szellemében. Így biztosítható, hogy a tudás, a képzettség és a műveltség mind az egyén, mind a közösségek számára az életminőség javításának meghatározó tényezője legyen. Az oktatási és képzési rendszernek a **munkaerő-piaci igényekhez való alkalmazkodását** a rendszer tartalmi és szervezeti fejlesztésén keresztül kell elérni. Ez a közoktatási, szakképzési, felsőoktatási és felnőttképzési rendszerek esetében nemcsak az infrastrukturális, hanem a humánerőforrás-feltételek korszerűsítését, fejlesztését is magában foglalja.

Az oktatási rendszer minőségének javítása segíti a munkavállalók versenyképességének megőrzését

A lakosság készségeinek fejlesztésére irányuló tartalmi fejlesztéseken belül különösen az alapkészségek, a kreatív teljesítmények, a jogtudat fejlesztése, az idegen nyelv és az informatika kiemelt fontosságú. Ahhoz, hogy a jövő generációi a gazdasági élet sikeres szereplőivé válhassanak, nagyobb szerepet kell biztosítani a vállalkozó-, jogi és együttműködési készség fejlesztésének és **a gazdasági, gazdálkodási ismeretek** oktatásának is az iskolarendszerű és a felnőttképzésben.

Az esélyteremtő tudás mellett kiemelt feladat a tehetséggondozás, **a tudomány, a kutatás-fejlesztés és az innováció humánerőforrás-utánpótlásának biztosítása**. Meg kell fordítani a műszaki, természettudományi és az élettudományi ismeretek és pályák vonzerejének az elmúlt évtizedben bekövetkezett csökkenését.

Az általános műveltség, a kulturális szocializáció minőségének javításához erősíteni kell a kulturális alapszolgáltatások elérhetőségét a közösségi terek, a kulturális infrastruktúra fejlesztése révén, továbbá erősíteni kell a kultúra és a közösségi tevékenységek szerepét az oktatásban és képzésben.

E célkitűzések megvalósítása érdekében szükség van mindenekelőtt: **Prioritások**

- **az oktatási és képzési rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztésére**, a munkaerőpiac igényeivel történő folyamatos összehangolására, valamint
- **az esélyegyenlőség feltételeinek javítására**, az oktatáshoz, a műveltséghez és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításával.

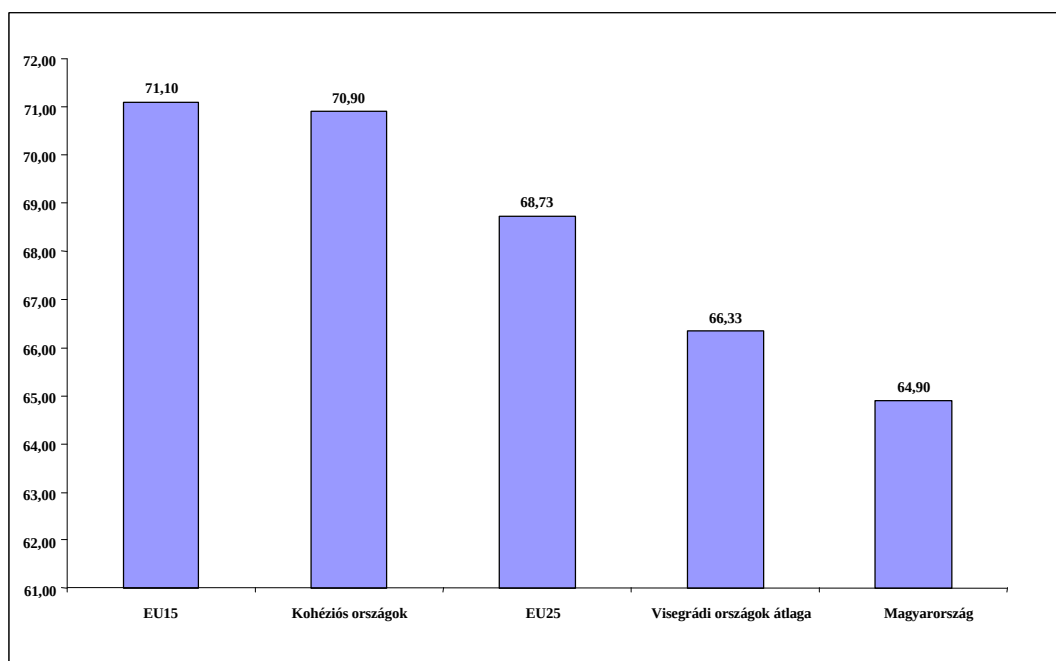
Szabályozási kérdések

Az egész életen át tartó tanulás intézményi feltételeinek megteremtéséhez össze kell hangolni a közoktatás (azon belül az iskolarendszerű szakképzés), illetve a felsőoktatás és a felnőttképzés rendszerét, valamint más közpolitikákat (pl. foglalkoztatás, szociális gondoskodás) is. Az egységes és összehangolt rendszer működéséhez ki kell alakítani a jogszabályi feltételeket. Az oktatási rendszer esélynövelő és társadalmi mobilitást segítő szerepének erősítéséhez ki kell küszöbölni a rendszer működésében rejlő szegregációt. Létre kell hozni az oktatási rendszeren belül azokat a mechanizmusokat – a jelenlegi irányítási rendszer felülvizsgálatával –, amelyek szavatolják a rendszer egységes fejlesztésének lehetőségét és a munkaerő-piaci és társadalmi változásokhoz való folyamatos alkalmazkodást. Ki kell alakítani a térségi integrált szakképző központok működésének jogi szabályozását.

Össze kell hangolni a közoktatást és a felsőoktatást, a felnőttképzést

2.4.4 A népesség egészségi állapotának javulása⁷

Születéskor várható, egészségben eltöltött évek számának átlaga (HALE index, 2002)



Forrás: WHO Statistics.

Az egyén egészségi állapota egyértelműen meghatározza, hogyan tud bekapcsolódni a gazdaságba, részt venni a közösség életében. Az egészség **nemcsak a munkavégző képesség szempontjából kulcsfontosságú**, hanem a méltóságteli élethez szükséges képzéshez, azaz az emberi tőke fejlesztéséhez is elengedhetetlen. A hosszabb és egészségesebb élet együtt jár az aktívan töltött évek növekedésével, ami a foglalkoztatás bővülésének feltétele.

Az egészség befolyásolja a munkaképességet és képzésre való alkalmasságot

Hazánkban **az egészséges élet esélye jelentős** társadalmi, gazdasági és területi **különbségeket mutat**; ezek kiegyenlítése közvetlenül szolgálja a kohézió növelését. Az egészségegyenlőtlenségek háttérben az adott helyen, az adott társadalmi csoport számára rendelkezésre álló, az egészséges élethez szükséges alapvető feltételek, köztük az elérhető egészségügyi szolgáltatások egyenlőtlenségei állnak.

Az egészséges élet esélye egyenlőtlenül oszlik el

⁷ A célhoz kapcsolódó legfontosabb területi prioritásokat lásd az Országos Területfejlesztési Konceptió IV.7.9. Egészségpolitika fejezetében.

Az egészséges élethez és környezethez szükséges feltételek kialakításával csökkenteni kell az esélykülönbségeket. Különös figyelmet kell fordítani a munkaképes népesség egészségének megőrzésére, továbbá a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, így a romák és a szegénységben élők egészségi állapotának javítására. Meg kell teremteni az egészséges, mozgásgazdag életmód feltételeit mind szélesebb társadalmi rétegek számára. El kell érni, hogy **az egészségügyi rendszer szolgáltatásainak színvonala javuljon**, rugalmasan alkalmazkodjon a változó szükségletekhez, és működjön hatékonyan. Mindehhez meg kell teremteni a várhatóan magasabb működési és fejlesztési költségek fedezetét.

Az egészségügyi rendszer jó működéséhez egyre több pénz kell

Az egészségügy területén a fő cél, hogy a megvalósuló fejlesztések következményeképpen jelentősen javuljon a magyar lakosság egészségi állapota, és **a születéskor várható élettartam 2013-ra jelentősen közelítse meg** az Európai Unió 25 tagországának átlagát.

A magyar lakosság életésélyei ne maradjanak el az EU átlagától

A cél elérése

E területen az a legfontosabb célkitűzés, hogy a magyar lakosság hosszabb egészségben eltöltött életet tudjon megélni. Ennek egyik fontos tényezője, hogy az egyéni és a közösségi döntéshozatal minden szintjén váljék értékke az egészség. Ehhez az szükséges, hogy a döntéshozók minden egyes intézkedés tervezésénél vegyék figyelembe az egészség szempontjait, és váljon gyakorlattá az intézkedések egészségre kifejtett hatásának vizsgálata. **Csakis az egészség ügyének multiszektorális megközelítése vezet a népesség egészségi állapotának javulásához**, hiszen az egészségügyi tárca az egészséget meghatározó tényezőknek csupán egy kisebb hányadát képes közvetlenül befolyásolni.

Az egészség ügye nem csak az egészségügyé.

Az egészségi állapot javulásához az egészséges életvitelt támogató természetes és mesterséges környezet, a mozgásgazdag életmódhoz szükséges szakmai és infrastrukturális feltételek megteremtése, az egészséges élelmiszerek, a korszerű egészségügyi szolgáltatások, az egészséges életmódhoz szükséges információk, valamint az egyének és közösségek egészségtudatosságának bátorítása vezet. Az egészségi állapot javítása a társadalmi tőke növekedése révén az elmaradott térségek felzárkóztatásának is záloga.

A hatékonyan és magas színvonalon működő egészségügyi rendszer kialakítása alapvetően befolyásolja a lakosság egészségi állapotát. A progresszivitás elvén felépülő, regionális, illetve térségi együttműködésen alapuló, betegközpontú, lakosság közeli ellátási formákat előnyben részesítő, megújuló egészségügyi rendszernek **a gazdaság teherbíró képességéhez alkalmazkodva kell működnie**. Be kell

Az egészségügyben sem mellőzhető a költségtakarékosság

tudni fogadnia a korszerű technológiákat és eljárásokat, alkalmazkodnia kell a változó szükségletekhez.

Ez az egészségügyi rendszer működése során tiszteletben tartja az **emberi méltóságot**, megadja a döntési szabadságot és az ehhez szükséges tájékoztatást. A szolgáltatást igénybe vevők elégedettségének növelésére és bizalmának elnyerésére törekszik.

Az egészségben eltöltött életek növeléséhez elengedhetetlen, hogy csökkenjenek a területi és a szocio-kulturális egyenlőtlenségek az egészségi állapotban és az elérhető egészségügyi szolgáltatások színvonalában. Mindenki férjen hozzá a közfinanszírozott szolgáltatásokhoz! Ezért egyes hátrányos társadalmi csoportok sajátos élethelyzetét figyelembe kell venni az egészségügyi szolgáltatások kialakításakor.

Mindenki férjen hozzá a közfinanszírozott szolgáltatásokhoz!

A káros szenvedélyek (túlzott alkoholfogyasztás, dohányzás, drogfogyasztás stb.) elleni küzdelemben a lakosság aktív támogatására és szimpátiájára építve erősíteni kell a prevenciót, támogatni kell az igény szerinti regionális és helyi prevenciós rendszerek kialakítását és működtetését. A nevelés, az oktatás iskolai rendszerének és a lakosság felkészítésének fejlesztésével elő kell segíteni a veszélyhelyzetek megelőzését, esetleges bekövetkezte esetén annak kezelését.

káros szenvedélyek, munkahelyi ártalmak, valamint veszélyhelyzetek elleni fellépés

A hazai **egészségipar** a népesség egészségi állapotának javításán túl a foglalkoztatottság bővítésével hozzájárul a magyar gazdaság versenyképességének növekedéséhez. Fejlődésével nő a magas szintű szaktudásra, a kiemelkedő kutatói potenciálra, valamint a korszerű technológiákra épülő beruházások száma, javul a kis- és középvállalkozások beszállítói tevékenysége, bővül az egészséges életmódhoz, az egészségügyi ellátás-hoz kapcsolódó termék- és szolgáltatási piac.

Az egészségipar jelentős jövedelmet termelő ágazat

A tervezett beavatkozások tehát a következő **prioritások** köré szerveződnek:

Prioritások

- **értékelvű, egészségközpontú egészségpolitika** kialakításához és végrehajtásához szükséges feltételrendszer, valamint a népegészségügyi intézményrendszer fejlesztése,
- az egészségügyi **ellátórendszer** szerkezetének és működésének betegközpontú **korszerűsítése**, az ellátások minőségének és hatékonyságának javítása, a jelentős egyenlőtlenségek csökkentése érdekében.

Szabályozási kérdések

A stratégiai cél sikeres megvalósításának alapvető feltétele a megfelelő szabályozási környezet kialakítása. Ennek egyik fő eleme az ellátási kötelezettségek, valamint az ellátórendszert érintő **tulajdonviszonyok** jogszabályi összehangolása (pl. a progresszivitásnak és a térségi hierarchiának megfelelő regionális ellátórendszer működtetéséhez illeszkedő ellátási kötelezettségek meghatározása). Másik jelentős szabályozási terület a megfelelő érdekeltségen alapuló **finanszírozói, szolgáltatói és az egyén felelősségvállalását ösztönző** biztosítási, finanszírozási és szabályozási környezet kialakítása. Ugyancsak kiemelt fontosságú a szervezetek viselkedését befolyásoló adópolitika alkalmazása. (Az adókedvezmények és a terhelésmentes juttatások elősegítik az egészséges termékek, szolgáltatások széles körű elterjedését.) A korszerű információs és kommunikációs technológiák (az e-egészség program) bevezetése és használata jogszabályok módosítását igényli, mert a különleges személyes adatnak minősülő egészségi adatok általánossá váló elektronikus kezelése számos előre nem látható problémát vethet föl.

Rendezni kell a tulajdonviszonyokat, és ösztönözni kell az egyéni felelősségvállalást

2.4.5 A társadalmi összetartozás erősítése⁸

Az **összetartó, kiegyensúlyozott társadalom**, a társadalmi tőke, az egyéni és közösségi öngondoskodás olyan közös kincs, ami hozzájárul a **tartós növekedéshez, az ország versenyképességéhez és biztonságához. A tartós növekedés alapfeltételei közé tartozik** a nyitott, egyenlő esélyeket biztosító, befogadó, stabil, biztonságos és vonzó társadalmi környezet, a foglalkoztatható és mobilizálható munkaerő. Ennek révén mérséklődnek a jövedelemegyenlőtlenségek, csökken a kirekesztődéssel fenyegetett tartósan szegények köre, különösen a gyermekeket nevelő és munka nélküli családokban. A társadalmi összetartozás erősödése közvetlenül szolgálja a társadalmi, gazdasági és területi kohéziót. A kohézió megerősödése pedig együtt jár a társadalmi igazságosság és tolerancia növekedésével. A társadalmat fel kell készíteni a növekvő migrációra és következményeire. Egy modern európai országban azok számára is lehetővé válik a méltó életfeltételekhez, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés – és ezáltal a társadalmi integráció –, akik társadalmi helyzetük, betegségük, fogyatékoságuk, életkoruk vagy településük hátrányos helyzete miatt nem kapcsolódhatnak be a foglalkoztatásba. A személyi szolgáltatások fejlesztése éppen ezért: az Európa egészére is jellemző romló demográfiai folyamatok és a lakosság idősödése miatt szükséges.

Mindenki számára lehetővé kell tenni az emberhez méltó életet

⁸ A célhoz kapcsolódó legfontosabb területi prioritásokat lásd az Országos Területfejlesztési Konceptió IV.7.8. Szociálpolitika, IV.7.16. Biztonságpolitika fejezetében.

A gyermekvállalást és a felnővekvő generációk nevelését támogató eszközök és szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a népesedési helyzet javulásához. A nemzedékek közötti szolidaritás erősítése kulcsfontosságú a fenntartható társadalmi és gazdasági fejlődéshez. Ennek érdekében összhangban kell lenniük a szakmapolitikai eszközöknek: a nyugdíjrendszerrel, a családpolitikával és a munkavállalást támogató szociálpolitikával.

Ösztönözzük a gyermekvállalást és a generációk közötti szolidaritást

A fejlesztések hozzájárulnak a közszolgáltatások minőségének és hatékonyságának a javításához. Segítik a méltatlan **lakhatási** és környezeti feltételek megváltoztatását, a **helyi közösségek** megtartó erejének növekedését, identitásának megőrzését. A **társadalmi biztonság** erősödése a versenyképesség feltétele. Elősegíti a foglalkoztathatóságot, az együttműködés képességét, a bizalom erősödését, a **társadalmi integrációt** és **mobilitást**. Mindezek együttesen jelentős mértékben javítják az életminőséget.

Az erős társadalmi összetartozás önmagában javítja az életminőséget

A közösségfejlesztés, a közösségi öngondoskodás erősítése révén azonban nemcsak az életminőség javul, hanem nő az egyéni és közösségi aktivitás, ezáltal erősödik a társadalmi tőke, ami a társadalmi összetartozás elengedhetetlen feltétele. A társadalmi szolidaritás növelése, a diszkrimináció elleni küzdelem az esélyegyenlőség növekedését és a társadalmi kohézió erősítését szolgálja. Az összetartó közösségek kedvező hatással vannak a fiatal generáció életminőségére, mentalitására is.

A jó közösséghez tartozás fontos eleme az életminőségnek

A fejlesztések civil szervezetek, társadalmi intézmények támogatása révén is hozzájárulnak az életminőség javulásához.

A cél elérése

A társadalmi összetartozás erősítése többretegű, többtípusú eszközök összehangolását igénylő cél. Alapvető feladata **a szegénység és a kirekesztődés mérséklése, a társadalmi és területi hátrányok kiegyenlítése, az esélyek növelése**. Ennek érdekében szükség van az inaktív foglalkoztatásának növelésére, kiemelt figyelmet fordítva foglalkoztathatóságuk növelésére, a család és a munkahely összeegyeztetését lehetővé tevő szolgáltatások fejlesztésére és a közmunka-lehetőségekre, illetve a szociális gazdaság típusú programokra. A foglalkoztatás hosszú távú és tartós bővítése elválaszthatatlan a mobilitást könnyítő feltételek kialakításától. Ebben kiemelt helyen állnak a hozzáférhető lakhatási megoldások (szociális bérlakások, munkás- és diákszállók) és az elérhető, rugalmas tömegközlekedés.

A társadalmi összetartozás erősítésével csökken a szegénység és a kirekesztődés

A társadalmi-területi hátrányok leküzdéséhez komplex, egymást erősítő fejlesztések révén a gazdasági-társadalmi hátrányokat együttesen megjelenítő területeken olyan **infrastrukturális, oktatási-szociális és egyéb közszolgáltatási fejlesztéseket** kell végrehajtani, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzetű térségek megújulásához és az emberhez méltó élet feltételeinek megteremtéséhez. A hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok esélyeinek növelése, iskolai karrierjük támogatása és szabadidős lehetőségeik bővítése aktív életüket, társadalmi szerepvállalásukat alapozza meg. Az alapfokú végzettséggel, illetve az alapkészségekkel sem rendelkező felnőttek képzése kulcsfontosságú. A szegénység csökkentése a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem fontos feladata.

Komplex, egymást erősítő fejlesztések kellenek az infrastruktúrában és a szolgáltatásokban

A közszolgáltatások (nem feltétlenül helyben megszervezett) elérhetőségének biztosítása, a hozzáférés növelése a legkisebb településeken élők számára (is) elsősorban nem méltányossági, hanem **alapvető emberi jogi kérdés**. A fizikai és kommunikációs akadálymentesítés sem csak a fogyatékossággal élők számára fontos, hanem elválaszthatatlan része az egészséges, szolidáris társadalmi környezetnek, a foglalkoztatottsági szint növelésének is. A méltó időskorhoz szükséges feltételeket az ápolási, gondozási és rekreációs szolgáltatások összehangolásával is támogatni kell.

Az emberi méltóság nem méltányossági, hanem alapvető emberi jogi kérdés

A közéleti részvétel új formáit, csatornáit kell kialakítani, helyi, kistérségi, regionális és országos szinten. Az oktatási, a közművelődési, az ifjúsági, illetve a társadalom széles rétegeit elérő egyéb ágazatok együttműködésével minden embert képessé kell tenni a közügyek, a demokrácia intézményrendszerének ismeretére és „használatára”.

Az aktív demokratikus részvétel erősítése

A tervezett beavatkozások tehát a következő **prioritások** köré szerveződnek:

Prioritások

- a munkaerőpiacra való belépés és visszatérés ösztönzése és segítése, a **foglalkoztathatóság** javítása,
- a társadalmi és területi zárványok oldása – az elmaradott térségek és csoportok **felzárkóztatása** gazdasági, infrastrukturális, oktatási fejlesztésekkel, valamint a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítésével,
- a **társadalmi** és kulturális **tőke** növelése,
- az **esélyegyenlőség feltételeinek javítása**, az oktatáshoz, a műveltséghez és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításával.

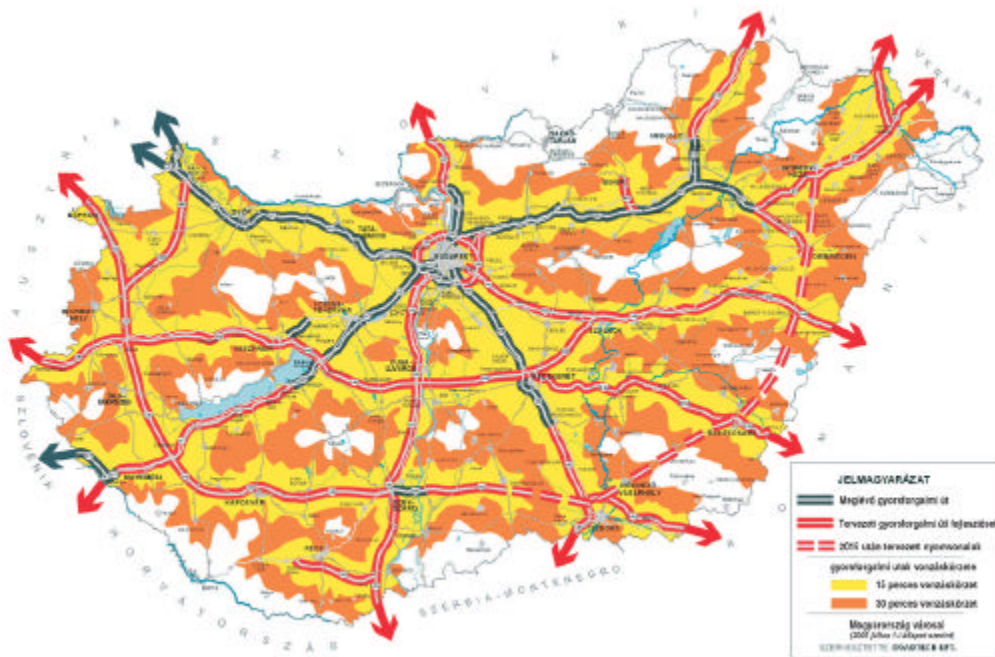
Szabályozási kérdések

A szegénység és kirekesztődés mérséklése, megszüntetése érdekében a foglalkoztatás bővítéséhez olyan szabályozási reformokat is végre kell hajtani, amelyek növelik a jelenlegi szociális segélyezési és szolgáltatási rendszer foglalkoztatást ösztönző hatását, egyúttal pedig hatékonyabban és hatásosabban irányulnak **a legszegényebbekre, a kirekesztődéssel fenyegetettekre.** Emellett a közszolgáltatások elérhetőségét javító, a feladatok elosztását és a finanszírozási rendszert újraszabályozó reformok is szükségesek. Ehhez felül kell vizsgálni a rokkantsági ellátások rendszerét, fejleszteni kell a rehabilitációs szolgáltatásokat. Olyan szolgáltatási elemeket kell kapcsolni a pénzbeli ellátásokhoz, amelyek segítik a munkaerőpiacra való visszatérést, illetve meg kell erősíteni azoknak az ellátásoknak a szerepét, amelyekhez a munkaerő-piaci aktivitást segítő és ösztönző elemek kapcsolódnak.

A támogatásoknak a legszegényebbekhez kell eljutniuk, ugyanakkor a szolgáltatások nem szabad, hogy ellenérdekeltséget teremtsenek a munkavállalásban.

2.4.6 A fizikai elérhetőség javítása⁹

Gyorsforgalmi utak 15 és 30 perces vonzaskörzete 2015-ben



Forrás: GKM.

A települések, létesítmények fizikai elérhetőségének javítását a megfelelő területhasználat és térszerkezet kialakítása, valamint a közlekedési hálózatok és eszközök fenntartása és fejlesztése teszi lehetővé. Az elérhetőség minőségét az infrastruktúra fejlettsége és üzemeltetésének színvonala befolyásolja. Minél fejlettebb a közlekedési hálózat (ideértve a kiépítettséget, a megfelelő struktúrát, állapotot, a megengedett sebességet, a korszerű üzemeltetést), az eszközállomány (járműpark, forgalomirányítási eszközök, rendszerek), valamint az üzemeltetés (forgalomszervezés, irányítás, utaskiszolgálás stb.), annál inkább javulhat az elérhetőség.

A közlekedés minősége az életminőség fontos eleme...

⁹ A célhoz kapcsolódó legfontosabb területi prioritásokat lásd az Országos Területfejlesztési Konceptió IV.7.12. Közlekedéspolitika, IV.7.16. Biztonságpolitika fejezetében.

Az elérhetőség javítása az életminőség mellett **alapvető hatással van a gazdasági, társadalmi és területi kohézióra is.** Oldja az ország gazdasági kettészakadását, növeli a hátrányos helyzetű régiók, térségek felzárkózási esélyeit, elérhetőbbé teszi a munkahelyeket és a különböző szolgáltatásokat, mérsékli a területi egységek közötti gazdasági-társadalmi fejlettségbeli különbségeket, az akadálymentesítéssel javítja a fogyatékossgal élők vagy más fizikai, környezeti és kommunikációs hozzáférésben akadályozott emberek életminőségét. A közlekedési rendszerek fejlesztéséből adódó negatív hatások minimalizálásához elengedhetetlen a **környezetkímélő, illetve a közlekedés biztonságát növelő fejlesztések** (vasúti közlekedés, kötött pályás városi és elővárosi közlekedés, történelmi városmagok tehermentesítése, elkerülő utak, vízi út, gyalogos és kerékpáros közlekedés) előtérbe helyezése. A működtetés keretfeltételei meghatározók az infrastruktúra és a szolgáltatások hatékonysága és a gazdaság fenntarthatósága szempontjából.

A fizikai elérhetőség szintje **döntően befolyásolja a gazdaság versenyképességét.** Az elérhetőség javulása ösztönzi a működő tőke magyarországi telephelyválasztását, elősegíti a munkaerő mobilitását, segíti a nemzetközi áruszállításban és a turizmusban való hazai részvételt, ezáltal hozzájárul a tartós növekedéshez.

A fizikai elérhetőség javításának célja, hogy a kedvező gazdaság-földrajzi helyzetet kihasználva az országot és a régióit **bekapcsolja az európai gazdasági térbe**, valamint hogy **javítsa** a regionális és térségi központok, a meghatározó városok (fejlesztési pólusok) fejlődését, valamint a leszakadó (periferikus, aprófalvas, tanyás) térségek **gazdasági felzárkózási esélyeit**, és településeink élhetőbbé váljanak.

... de gazdasági, környezeti és társadalmi szerepe is jelentős

A közlekedés befolyásolja a telephely-kiválasztást és a munkaerő mobilitását

A fizikai elérhetőség javítása erősíti kapcsolódásunkat az európai gazdasági térbe és élhetőbb településeket eredményez

A cél elérése

Az ország nemzetközi gazdasági térbe történő intenzívebb bekapcsolódását, illetve a térségi-regionális elérhetőség javulását segíti elő **a meglévő közlekedési infrastruktúra fejlesztése.** Ez a közúti, vasúti, vízi, légi közlekedést, illetve a logisztikát egyaránt érinti. Lényeges a régióközpontok közötti gyors és korszerű közlekedés kiépítése. A regionális és térségi központok, a fejlesztési pólusokat jelentő meghatározó városok, valamint a leszakadó térségek elérhetőségének javítását szolgálja a településeken belüli és a települések, térségek közötti közösségi közlekedési rendszerek (városi tömegközlekedés, elővárosi közlekedés, helyközi közúti közlekedés, vasút) fejlesztése. Ugyanakkor a különböző közlekedési rendszerek fejlesztésénél elengedhetetlen az elemek közötti **interoperabilitás és intermodalitás** biztosítása, a kombinált közlekedés feltételeinek megteremtése. Mind az infrastruktúra

Tovább kell fejlesztenünk a közlekedési infrastruktúrát

modernizációja, mind a szolgáltatások minőségének, a működtetés keretfeltételeinek javítása szükséges a hatékonyabban működő, gazdaságos és korszerű közlekedési rendszerek megteremtéséhez.

A fizikai elérhetőség javítását az alábbi **prioritások** szolgálják:

Prioritások

- hazánk **nemzetközi elérhetőségének** javítása, a logisztikai csatlakozások fejlesztése,
- a **regionális és régiók közötti elérhetőség** javítása,
- a **helyközi közösségi és a települési közlekedés** fejlesztése.

A fizikai elérhetőség valamennyi prioritása esetében horizontális elvként kell érvényre juttatni a környezetterhelés minimalizálását, a természeti területek, ökológiai hálózatok, Natura 2000 területek, kulturális örökségünk, épített környezetünk megőrzését, a gazdaságos üzemeltetés és fenntartás szempontját (ideértve a meglévő infrastruktúra fejlesztését, illetve szinten tartását is), a közlekedésbiztonság feltételeinek érvényesítését, valamint az egyenlő esélyű hozzáférés (akadálymentesség) követelményeit. A lakosság életében, a közlekedési és szállító cégek, vállalkozások gazdálkodásában a közlekedés és a veszélyes áruk szállításának biztonsága kiemelt jelentőségű.

A közlekedés fejlesztésében érvényesíteni kell a horizontális szempontokat is

Szabályozási kérdések

A fizikai elérhetőség javítása kapcsán kiemelten fontos a közlekedés **környezeti** hatása, a közlekedés **biztonsága**, a közúti közlekedési szolgáltatások, a veszélyes anyagok szállítása szabályozási és ellenőrzési rendszerének kimunkálása és fejlesztése. A szabályozás segítségével egységes követelményrendszert kell érvényesíteni a közlekedési infrastruktúrák műszaki kialakításában, fenntartásában és működtetésében. Ugyancsak elengedhetetlen a közlekedési szektoron belül az ellenőrzött, szabályozott versenyre vonatkozó előírások megalkotása és ellenőrzése, a **tarifa- és díjpolitika** piaci környezetben történő szabályozása és a közösségi közlekedés bevételekkel nem fedezett költségei megtérítése.

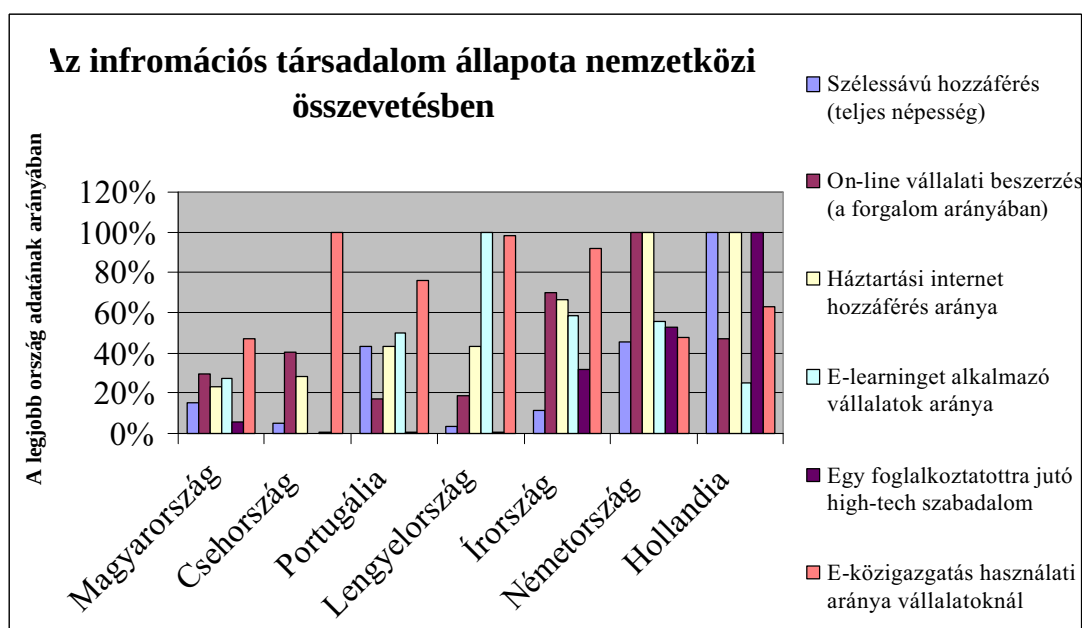
A szabályozásnak erősítenie kell a biztonságot, és fel kell számolni a verseny korlátozását

A vasút fejlesztése során elengedhetetlen – az európai uniós gyakorlatnak megfelelően – a pályavasút, a személyszállító vasút és az áru-fu-varozó vasút szétválasztása, amelyek közül csupán a **pályavasút állami tulajdonban tartása uniós elvárás**. Az ilyen irányú fejlesztések megvalósításának alapfeltétele a MÁV Rt. privatizálását követő vasúti liberalizáció. Ugyancsak elkerülhetetlen a piacnyitás a közúti személyszállítási közszolgáltatások esetében is.

A liberalizáció a vasút mellett a közúti személyszállítást is eléri

2.4.7 Az információs társadalom kiteljesítése¹⁰

Az információs társadalom legfontosabb mutatói a legjobb ország mutatójának százalékában (2004)



Forrás: Eurostat.

A tudásalapú és megújuló társadalom, valamint a versenyképes gazdaság létrehozásának egyaránt alapvető feltétele az információs társadalom kiépítése. A magyar információs társadalomban rejlő lehetőségek kihasználásához a **gazdasági versenyképesség és a technológiai fejlődés** erősítésére van szükség. Ezt segíti az IKT lehetőségeinek kihasználása, az IKT által érintett szektorokban a **piaci verseny biztosítása a monopolisztikus helyzetek felszámolásával**. Az információs társadalom megerősödésének feltétele a **digitális esélyegyenlőség megteremtése, a lakosság bevonása az információs társadalom lehetőségeinek kiaknázásába**. A társadalom korszerű működését segíti az **elektronikus közszolgáltatások és magánszolgáltatások** terjedésének ösztönzése, valamint az **e-demokrácia** kialakulásának

Az információs társadalom kiteljesítése egyaránt fontos a gazdaság és a társadalom számára

¹⁰ A célhoz kapcsolódó legfontosabb területi prioritásokat lásd az Országos Területfejlesztési Koncepció IV.7.11. Informatika-hírközlési politika, IV.7.16. Biztonságpolitika fejezetében.

segítése. A lehetséges előnyök kihasználása mellett figyelmet kell fordítani az információs forradalom által okozott kockázatok megelőzésére és kezelésére.

Az info-kommunikációs technológiák (IKT) használatának elterjedéséhez fel kell számolni a vállalatokat és a magánszemélyeket sújtó **hozzáférési korlátokat**. Ezzel párhuzamosan ki kell alakítani azokat az **IKT-készségeket**, amelyek szükségesek az „új gazdaság”-ban és társadalomban való részvételhez. Ösztönözni kell az **új, dinamikus on-line tartalmak és szolgáltatások** terjedését. Az állam csak akkor tud hatékony szolgáltatásokat nyújtani, és a fejlődéshez is hozzájárulni, ha nemcsak támaszkodik az új típusú kommunikációs megoldásokra, hanem az információs társadalom fő hajtóerejévé válik. A közigazgatás élen kell hogy járjon a hatékony információcsere és elektronikus közszolgáltatások kiépítésében, az új megoldások alkalmazásában, erősítve a társadalom, a gazdaság és az állami intézmények közötti kölcsönhatást.

Le kell bontani az IKT terjedését gátló korlátokat, ösztönözni kell a megfelelő készségek elsajátítását

A cél elérése

Az IKT adta lehetőségek kihasználása érdekében az állam egyik legfontosabb feladata az IKT-ban rejlő vállalati versenyképességnövelési tartalék kihasználása. Ennek egyik terepe az IKT-termelő szektor, ahol elsősorban a növekedés fenntartása, **a nemzetközi piacokon való helytállás elősegítése, az innovatív termékek és technológiák létrehozása a cél**. Az IKT-t használó ágazatokban fontos **a használat ösztönzése**, ami még ki nem merített hatékonyságjavítási lehetőségeket rejt magában, főleg a bonyolultabb, dinamikus on-line funkciók felhasználása esetében. A K+F információs infrastruktúra háttérbázisának – a már működő nemzetközi és hazai projektjeire építve – tovább kell növelni **a kutatásban az információáramlást, a technológiai tudás hálózati terjedését**. Az IKT-alapú piaci tranzakciók felől el kell mozdulni a **hálózatosodást magában foglaló IKT-alapú fejlesztések felé**.

Az államnak mind a kínálatot, mind a keresletet ösztönöznie kell

Az IKT-alapú megoldások terjedésének gátját jelenti az alkalmazások, tranzakciók biztonsága nem megfelelő volta, mely problémákat fel kell számolni. Meg kell teremteni az információs társadalom tranzakciós-kommunikációs formái iránti bizalmat a vállalati, lakossági szereplők körében. Egyrészt az illetéktelen célú hozzáférések veszélyének csökkentésével, másrészt a hálózati biztonság, a szolgáltatások, alkalmazások rendelkezésre állásának is javításával.

A lakosság körében még jelentős infrastrukturális hozzáférési hiányokat kell pótolni. Az IKT használatának további terjedését gátló kulturális, illetve készséghiányt fel kell számolni. **Növelni kell a bizalmat az elektronikus szolgáltatások igénybevétele iránt,** és lehetővé kell tenni a **közszolgáltatások tömeges on-line igénybevétele** módját az oktatásban, az adminisztrációban. A felhasználói készségek mellett a professzionális IT-készségek és szakemberbázis növelését is biztosítani kell. Ösztönözni kell az **on-line munkavállalást.** A meglévő közszolgáltatások elektronizálása mellett új, csak on-line formában működő közszolgáltatásokat kell létrehozni, amilyenek például az elektronikus informálás, ügyintézés és biztonságteremtés.

Elő kell segíteni az on-line közszolgáltatások terjedését

A közszolgáltatásoknak nemcsak a belső hatékonyságát kell növelni, hanem az állampolgárok, illetve gazdálkodó szervezetek, valamint a szolgáltató intézmények közötti információáramlást is, ami az igények és a kínálat integrálását, végső soron a hatékony szolgáltatásportfólió kialakítását is elősegíti. Az oktatás és képzés területén az itthon égető hiányt jelentő **e-learning,** illetve az **IT-szakemberképzés** megteremtése, az egészségügyben a jóval hatékonyabb, konzultatív **e-egészségügy,** a **kulturális szolgáltatásokban** a digitális kultúrkincs hozzáférhetővé tétele, a vállalatok számára az adminisztráció olcsóbb, elektronikus bonyolításának lehetősége a legfőbb célok. E szolgáltatások bővítéséhez esetenként infrastruktúra-fejlesztés is szükséges, ám a **tartalom és szolgáltatások előállítása** a fő cél.

Az elektronikus infrastruktúra mellett a tartalmat és a szolgáltatást is fejleszteni kell

Segíteni kell a **demokrácia és a civil társadalom tudás- és információs alapú megerősödését.** A közszolgáltatások IKT-alapú fejlesztése azok átláthatóságát is erősíti. A közéletben és a társadalmi életben való részvételt az így könnyen elérhető közszolgáltatásokkal, továbbá a civil szervezetek, a gazdasági szerveződések, az intézményi, társadalmi együttműködések információs bázisát, IKT-integrációját erősítve lehet növelni.

Az információs technológiák terjedésével a demokrácia is erősödhet

Az IKT-megoldások terjedése új típusú problémákat vet fel, amelyek egy része esélyegyenlőségi, másik része gazdasági természetű. Az információs társadalom szabad terjeszkedése bizonyítottan digitális szakadékot hoz létre, ezért minden eddigénél nagyobb figyelmet kell fordítani az esélyegyenlőség létrehozására. E téren a legfőbb cél a jövedelmi, tudásbeli hátrányok, a fogyatékoság által okozott **digitális esélyegyenlőtlenség felszámolása** az érintett csoportok hozzáféréseinek, készségeinek, digitális írástudásának javításával. A **kkv-k** e-méretgazdaságossági hátrányait is csökkenteni kell hálózatos együttműködésük, hozzáférési lehetőségeik és a számukra rendelkezésre álló szolgáltatások és közcélú információk javításával. A területi hátrányokat elsősorban az infrastruktúra és hozzáférés bővítésével kell megszüntetni.

A piac az ITK-felhasználók esetében is növeli a különbségeket – ezek mérséklése az állam feladata...

A másik, az innovatív iparágakra általában, így az IKT terjedésére is jellemző, hogy a hátrányos helyzetűekhez, a kisebb piaci erejű vállalatokhoz nem jutnak el az IKT-vívmányok. Ehhez **versenyző, kiegyensúlyozott piacot kell teremteni** a szoftverpiacon, a hozzáférésben, a telekommunikációban, és biztonságossá kell tenni a szolgáltatásokat. Ehhez nemcsak a szabályozáspolitikán kell változtatni, hanem fejlesztéspolitikai eszközökkel támogatni is kell az alternatív szoftverek és kommunikációs termékek terjedését, és versenysemlegessé kell tenni az elektronikus állami szolgáltatásokat. Fontos cél, hogy az **interoperabilitás** és ezáltal a jobb összehasonlíthatóság és átjárhatóság meglegyen az egyes technológiák között. A verseny erősítéséhez elektronikus nemzetközi piactereket kell teremteni a gazdaság más területein is. Gondoskodni kell az **IKT-alapú innovációk** ösztönzéséről és a **szellemi tulajdonjog védelméről**.

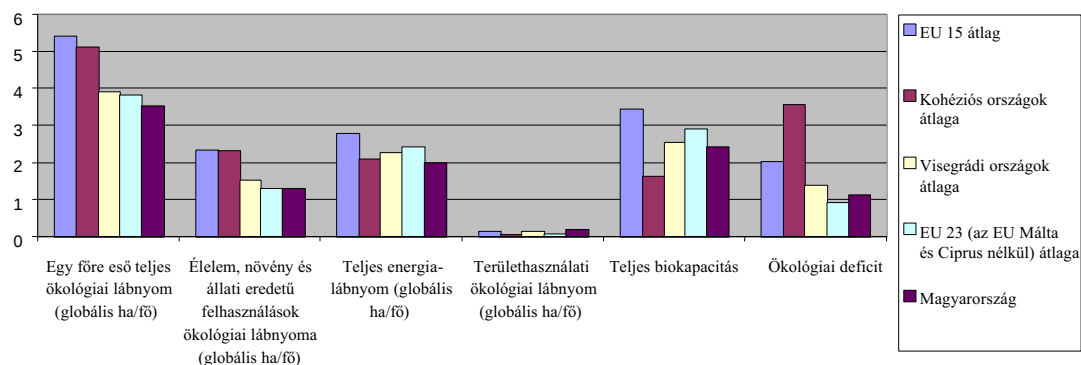
... például a verseny fenntartásával, alternatív termékek és szolgáltatások támogatásával

Szabályozási kérdések

Az információs társadalom fejlődéséhez alapvető a megfelelő szabályozási rendszer kialakítása. Ez a meglévő szabályozás (adatvédelem, elektronikus információszabadság, szellemi tulajdonjogok védelme, távközlés, versenyjog, kereskedelem, audiovizuális jog, elektronikus ügyintézés) és specifikus alkalmazásának felülvizsgálatával, valamint a hiányzó jogi szabályozás (az on-line tranzakciók biztonságának megteremtése, az interoperabilitás és platformfüggetlenség) megalkotásával teljesíthető.

2.4.8 Természeti erőforrások és környezeti értékek védelme és fenntartható hasznosítása¹¹

A természeti tőke felhasználása és környezetterhelés Magyarországon és a referencia-országokban (2004)



Forrás: Living Planet Report, WWF, 2004.¹²

A következő időszak fejlesztéspolitikájának egyik meghatározó tényezője a takarékos és megfontolt környezetgazdálkodás, a természetes és épített értékek, a környezeti, táji és kulturális értékek megóvása, a lakosság környezeti tudatosságának növelése. A **környezetbiztonság** javítása az emberi egészség és életminőség javításának, a társadalmi jólét növelésének fontos részét képezi.

A környezet az életminőség egyik fontos eleme

A versenyképesség meghatározó eleme a környezet- és természetbarát, minőségi szolgáltatásokat nyújtó, illetve az anyag- és energiatakarékos technológiákon alapuló gazdaság elterjedése. Az ipari parkok és létesítmények „ipari ökoszisztéma” alapon történő szervezése és az ökoinnováció terjedése mellett kiemelten fontos a haváriák megelőzése, következményeik enyhítése, illetve az elmúlt idő-

A gazdaság csak a környezet megőrzése mellett fejlődhet

¹¹ A célhoz kapcsolódó legfontosabb területi prioritásokat lásd az Országos Területfejlesztési Konceptió IV.7.10. Természet- és környezetvédelem, vízgazdálkodás, IV.7.7. Kulturális politika, IV.7.15. Lakáspolitikai, IV.7.13. Energiapolitika, IV.7.14. Agrárpolitika és agrár-vidékfejlesztés fejezeteiben.

¹² Minden ember és társadalom elfoglal bizonyos teret bolygónk felszínéből azáltal, hogy itt termeli meg az élete fenntartásához szükséges javakat (élelmiszerek, energia, szórakozás stb.) és itt dolgoztatja fel a természettel azokat a hulladékokat, amelyeket kibocsát. Ennek a térnek a nagyságát méri az ökológiai lábnyom. Más megfogalmazásban az ökológiai lábnyom az a föld-, illetve vízterület, amelyre egy bizonyos emberi népesség és életszínvonal végtelen (tetszőlegesen hosszú) ideig való fenntartásához szükség lenne.

Az ökológiai lábnyomot célszerű összehasonlítani a rendelkezésre álló földterülettel (**biológiai kapacitás**). Az ökológiai lábnyom és a biológiai kapacitás (eltartóképesség) különbsége az **ökológiai deficit**, ami azt jelenti, hogy életmódunk következményeit mennyiben hárítjuk a jövő nemzedékére (Living Planet Report [2004]).

szakban felhalmozódott környezeti károk felszámolása is.

A természeti erőforrásokkal való bölcs, tudatos és hatékony gazdálkodás, az épített környezetnek a természettel, táji adottságokkal összehangolt fejlesztése, zöldfelületeink megőrzése és kialakítása nemcsak a lakosság életminőségének javulását szolgálja, de alapvető követelménye a **fenntartható fejlődésnek** is. A települési környezetminőség javítását célzó infrastrukturális fejlesztések, az ezt támogató környezettudatos életvitel, a jó háztartási gyakorlat kiszélesítése szintén a környezet biztonságának javulását, **a lakosság, a gazdaság és a környezet közötti harmonikus viszony** megteremtését, tehát a biztonságos, ökológiai szempontból fenntartható, tiszta és egészséges környezet kialakítását segíti elő.

Az erőforrások takarékos felhasználása nélkül nincs fenntartható fejlődés

A cél elérése

Természeti értékeink és tájaink megőrzése és fenntartása nemcsak az élővilág sokszínűségének védelmét jelenti, hanem hozzájárul az emberi egészséghez, a „jó közérzethez”. A természeti elemek között kiemelkedő jelentősége van a **vizek** mennyiségi, minőségi és ökológiai állapota javításának, illetve a belterületi, sík vidéki és dombvidéki vízrendezésnek. **A fenntartható természet- és tájhasználat** kialakítása, az ingatlan, a tárgyi és szellemi örökség hasznosítása, a természet megismerésére irányuló ökoturizmus támogatása fontos célpontja a fejlesztéseknek.

Ahhoz, hogy megőrizzük természeti értékeinket, tájainkat és egészségünket...

Az egészséges mezőgazdasági termékek előállításához az egészséges élet feltétele. **Az ökológiai típusú gazdálkodás terjedése** egyszerre szolgálja a környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági szempontokat, a vidékfejlesztési célokat.

...támogatni kell az ökológiai gazdálkodást...

A települési környezetminőség javítása, az élhető városi környezet megteremtése érdekében szükség van a települési és a veszélyes **hulladékok kezelése** során a jelenleginél hatékonyabb feltételrendszer kialakítására. A lakosság egészséges **ivóvízzel** történő ellátásában integrált környezetvédelmi megközelítést kell érvényesíteni, és az egyedi **szennyvízkezelési** technikákat, technológiákat támogatni azokon a helyeken, ahol a hagyományos rendszerek nem építhetők ki gazdaságosan. A gazdaságosan csatornázható területeken gyűjtőrendszereket és szennyvíztisztító telepeket kell építeni. Válgékként hangsúlyos a jellemzően nagyvárosi területek és a forgalmas közlekedési létesítmények állapotának javítása, a levegő-, por- és zajterhelés csökkentése.

... a biztonságos hulladék- és szennyvízkezelést, az ivóvízellátást

A múltból örökölt, gazdasági és egyéb tevékenységből eredő, egészségünket is veszélyeztető környezetszennyezések felszámolásával,

Fejlesztésekkel növelhető a kör-

valamint a környezet jövőbeli biztonságát szolgáló informatikai rendszerek fejlesztésével minimálisra csökkenthető az ország környezeti kockázatoknak való kitettsége. Az árvízvédelmi beruházásokkal teljessé válik **a folyók mentén élők élet- és vagyonbiztonsága**. A geológiai mozgások veszélyének elhárításával megóvjuk épített környezeti értékeinket.

A környezetbarát, elérhető legjobb technológiák elterjesztésével, az ipari ökológiai fejlesztések támogatásával olyan rendszerek építhetők ki, amelyek egységnyi anyagból és energiából kétszer-háromszor nagyobb értéket állítanak elő. A takarékos és körültekintő gazdálkodást és az ökoinnováció terjedését szolgálja a mennyiségi, termékorientált gazdaság minőségi, szolgáltatásorientált irányú átalakulásának ösztönzése, az anyag- és energiatakarékos technológiák alkalmazása, valamint a megújuló energiaforrások felhasználási részarányának növelése. A környezeti szemléletű „jó háztartási gyakorlat” elterjesztésének támogatása kevesebb kiadással jár majd a közszolgáltatások finanszírozásában.

A mennyiségi szemléletű, termék-központú gazdaságot minőségi szemléletnek és szolgáltatás-központúságnak kell felváltania

A kisebb anyagfelhasználással, kevesebb károsanyag-kibocsátással és kisebb hulladékképződéssel járó termeléssel biztosítjuk, hogy a gazdasági növekedés ne járjon együtt a környezet terhelésének növekedésével és elkerülhető károk kialakulásával. A károk utólagos kezelése helyett a környezet- és költséghatékonyabb megelőzésre kell koncentrálni. Az alacsonyabb anyag-, energia- és vízhasználat csökkenti a **környezeti terheléseket** és az **egészségi kockázatokat**. Kisebb kiadással jár, nagyobb bevételeket eredményez, és több munkahelyet teremt.

A környezettudatos fejlődés takarékosan bányáz az erőforrásokkal

A civilizációs és természeti katasztrófák megelőzése, a hatékony védelem megteremtése, a környezet- és természetvédelemre kockázatot jelentő események csökkentése, az esetleges károk minimalizálása érdekében **korszerűsíteni kell a felkészülést, védekezést és rehabilitációs tevékenységet**. Meg kell teremteni a beavatkozás gyors, szakszerű, biztonságos feltételeit. **Hatékony együttműködést kell kialakítani a veszélyhelyzetek, természeti és civilizációs katasztrófa-helyzetek komplex kezelésében, a lakosságvédelemben a helyreállítások koordinálásában a hazai és európai társszervezetekkel, intézményekkel, a társadalmi és civil szervezetekkel**, felkészülve a hosszú távon jelentkező veszély-helyzetekre.

korszerűsíteni kell a felkészülést, védekezést és rehabilitációs tevékenységet

A környezeti demokrácia kiteljesedésével, a fenntarthatóság pedagógiájának általános elterjesztésével, a társadalom értékrendjének javításával és a környezeti **információk**, adatok szabad áramlásának biztosításával a lakosság tevékenyebben tud részt venni a környezettel kapcsolatos döntésekben. Mindezek miatt növekszik a lakosság **környezettudatossága**. Fontos a környezetbarát életmód és fenn-

A lakosság környezeti tudatosságának is erősödnie kell

tartható fogyasztás feltételeinek megteremtése.

A tervezett beavatkozások tehát a következő **prioritások** köré szer- **Prioritások**
veződnek:

- a természeti értékek és erőforrások **megőrzése**,
- tiszta települések, **biztonságot** teremtő környezetvédelem,
- **megelőző**, elővigyázatos **környezetvédelem** és a **környezeti szempontból hatékony** innováció általános érvényesítése.

Szabályozási kérdések

A környezetpolitikánk fő törekvése az úgynevezett *szennyező fizet* elv érvényesítésének kiteljesítése. A környezetileg káros támogatások felszámolása segíti, hogy egységnyi termék vagy szolgáltatás előállításához kevesebb új anyagot és energiát kelljen felhasználni. Ez jelentős és tartós versenyelőnyt eredményezhet. A gazdasági eszközök (ökoadó, környezeti biztosítás) alkalmazása mellett fokozott figyelmet kell fordítani az információon alapuló eszközök (önkéntes megállapodások, ökocímkék alkalmazása stb.) elterjesztésére.

**A „szennyező fizet” elv érvényesítése, az anyag- és energiatakaré-
kosság ösztönzése**

Olyan megoldások bevezetése indokolt, amelyek elősegítik, hogy a szabályozási környezet és a fejlesztési-támogatáspolitikai célok egymást erősítve környezetbarát gazdálkodási típusok bevezetésével versenyelőnyt jelentsenek az országnak. Érdekeltté kell tenni a vállalkozásokat a tisztább termelésben.

2.4.9 Kiegyensúlyozott területi fejlődés

Magyarország európai uniós csatlakozását követően a területi tervezés hatóköre nem állhat meg az ország határainál. Az új, nyitott területfejlesztési politikának kiemelten kell kezelnie az ország nemzetközi kapcsolataiból, ezen belül különösen az európai uniós tagságunkból, valamint a Kárpát-medence sajátos történelmi-földrajzi helyzetéből adódó lehetőségeket és kötelezettségeket.

Új, nyitott területfejlesztési politika

A politikai integráció után a feladat az ország szűkebb és tágabb környezetével való funkcionális integrálódás erősítése, az ország fizikai bekapcsolása az európai vérkeringésbe, valamint az uniós kohéziós, regionális és szakpolitikákkal való minél erősebb összhang megteremtése. Szomszédaink az EU-integráció különböző fokán állnak,

Területi szempontból is be kell kapcsolnunk Magyarországot az uniós vérkeringésbe

hazánk fontos kapu lehet az unió további balkáni bővítése során, ami egyedülálló szerepet nyújt számunkra az unión belül. A határon túli magyarság sorsa iránti felelősségvállalás megköveteli a szomszédsági kapcsolataink erősítését, ugyanakkor a nyelvi, kulturális azonosság esélyét is kínálja a határ menti együttműködések erősítése.

Az ország fejlesztéspolitikájának ezért kiemelten kell kezelnie az ország nemzetközi kapcsolataiból, európai uniós tagságunkból adódó lehetőségeket és kötelezettségeket, valamint az ország sajátos történelmi fejlődéséből adódó nemzeti sajátosságokat és feladatokat is. A napjainkig megvalósult politikai és gazdasági integrációval (uniós csatlakozás) az ország beilleszkedése, a gazdasági lehetőségek kihasználása, a térbeli kapcsolódások kialakítása még nem fejeződött be, így az elkövetkező évek feladata lesz Magyarország még intenzívebb bekapcsolása az európai gazdasági-társadalmi együttműködésekbe.

**Nemzetközi
integráció –
európai integ-
ráció –
nemzeti
integráció**

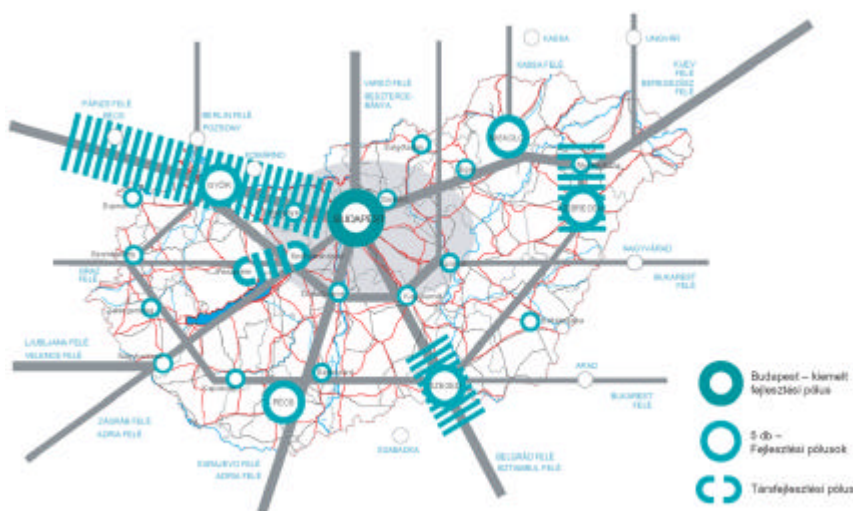
E célok elérésében kiemelt szerepe lesz az ország geopolitikai elhelyezkedésének, az országot átszelő és egymást keresztező nagyszámú európai közlekedési folyosónak, valamint Budapest jó adottságainak, amelyek segítségével bekapcsolódhat az európai nagyvárosok hálózatába.

Az ország hatékony fejlődése, valamint a 2.3 fejezetben ismertetett területfejlesztési politikai célkitűzések érvényesülése érdekében szükséges a fejlesztési feladatok egy részének decentralizációja (regionális programok), az országos tematikus (ágazati) fejlesztéspolitika megvalósítása során pedig a területi szempontokkal való összhang megteremtése. Éppen ezért fontos, hogy az első nyolc stratégiai cél elérését szolgáló programok megvalósításakor a fejlesztések az **Országos Területfejlesztési Konceptióban** megfogalmazott társadalmi-gazdasági, illetve fizikai területi szerkezet kialakulását szolgálják. Az ország kiegyensúlyozott területi fejlődéséhez a fejlesztések során a következő területi csomópontok kialakítása szükséges.¹³

**Decentralizáció
és a területi
szempontok
érvényesítése**

¹³ Az ország fejlesztésének térszerkezeti szempontjait részletesebben az Országos Területfejlesztési Konceptió fejti ki.

Magyarország fejlesztési pólusai



Európai szinten versenyképes metropolisz: Budapest és agglomerációja

Az ország harmonikus területi rendszerének és az európai térségekhez való harmonikus illeszkedésének érdekében Budapestnek európai szinten versenyképes metropolisszá kell válnia. E középtávú területi célt is a hosszú távú, átfogó területfejlesztési politikai célok mentén kell kitűzni, elsősorban a **térségi versenyképességet, a fenntartható területi fejlődést, a hazai területek európai integrálódását** (másodsorban a területi felzárkózást és kohéziót, valamint a decentralizációt és regionalizmust) ösztönző átfogó területfejlesztési politikai célokhoz kapcsolódóan.

A budapesti agglomeráció, a fővárossal és tágabb vonzáskörzetével együtt az ország legversenyképesebb területe, „kapu” és kapocs, melyen keresztül hazánk bekapcsolódhat az európai és a nemzetközi, globális gazdasági, illetve kulturális vérkeringésbe. Az ország egyetlen nemzetközi városa, versenytársai Kelet-Közép-Európa más fővárosai. Budapest nemzetközi versenyképessége és az ország többi régiójához fűződő kapcsolatrendszerének (munkamegosztás, elérhetőség, kooperáció) hatékonysága alapvetően befolyásolja az ország egészének s minden egyes régiójának fejlődési pályáját.

Budapest és az agglomeráció az a kapocs, amely az országot beköti a nemzetközi munkamegosztásba

Alapvető célkitűzés, hogy Budapest, agglomerációjával harmonikus együttműködésben, nemzetközi gazdasági, kereskedelmi-pénzügyi, szellemi-innovációs és kulturális-turisztikai szerepköre révén a közép-európai térség meghatározó központja, a Kárpát-medence gazdasági centruma, logisztikai és gazdaságszervezési funkciói révén pedig a Balkán térségének gazdasági értelemben vett kapuja legyen. Cél továbbá, hogy az ország többi térségével szerves, a fejlődést tovább-áramoltatni képes, munkamegosztáson alapuló kapcsolatokat ápoljon.

Budapest a közép-európai térség meghatározó központja legyen

Többpólusú városhálózat és a fejlődés terjedését generáló tengelyek

A ország és régiók harmonikus területi rendszerének kialakítása érdekében a többpólusú, a nemzetközi és regionális tengelyek mentén fejlődő városhálózat kibontakozását kell elősegíteni. E középtávú területi célt is a hosszú távú, átfogó területfejlesztési politikai célok mentén kell kitűzni, elsősorban a **térségi versenyképességet, a területi felzárkózást és kohéziót, a hazai területek európai integrálódását, valamint a decentralizációt és regionalizmust** (másodsorban a fenntartható térségfejlődést és örökségvédelmet) ösztönző átfogó területfejlesztési politikai célokhoz kapcsolódóan.

A Közép-magyarországi Régión túl az ország egészének dinamizálása és felzárkóztatása csak a legnagyobb versenyelőnyt jelentő, a települések adottságaira építő, a funkciókat, kompetenciákat megosztó és együttműködő városhálózat fejlesztése révén érhető el. A fejlődési potenciállal rendelkező városok fejlesztési irányainak meghatározását a szubszidiaritás elve alapján és a területi szereplők bevonásával, a regionális fejlesztési tervekben kell kijelölni.

Fejlesztési pólusok

Hogy a fejlődés ne korlátozódjék a főváros térségére, oldódjék a Budapest-központú térszerkezet, illetve a társadalom és gazdaság működése hatékonyabbá váljék, szükség van az ország egészének versenyképességét erősítő olyan fejlesztési pólusokra, melyek egy policentrikus városhálózat elemei. A fejlesztési pólusok funkciója az, hogy a növekedés erőforrásait (pl. innovációt, tőkét) közvetítsék tágabb – a területfejlesztési régiók határait túllépő – térségük, egyes velük szomszédos határon túli térségek számára. Fontos, hogy képesek legyenek térségi környezetük minél nagyobb részét bekapcsolni az európai globális gazdasági, innovációs rendszerekbe,

Az ország térszerkezetének Budapest-központúságát fejlesztési pólusok kijelölésével oldjuk

elősegítve a regionális és országos versenyképesség növekedését, illetve a gazdasági-társadalmi kohéziót. A pólusok legfontosabb szerepe az innováció megjelenítésében és terjesztésében van.

Az ország – lakosságarányosan is meghatározó – jelentős fejlesztési pólusai: Debrecen, Miskolc, Szeged, Pécs, Győr. A Közép-dunántúli Régióban a Székesfehérvár-Tatabánya-Veszprém városhármas funkciómegosztáson alapuló szerves együttműködés révén tölti be a fejlesztési társközpont szerepet. E pólusok és a nagyobb – megyei jogú – városok mint regionális decentrumok hálózatosan együttműködnek, mely együttműködés különösen a pólusoktól távol eső térségek nagyvárosai dinamizáló szerepének megerősítése szempontjából fontos. A pólusok, nagyvárosok hálózatának jellemzője, hogy lakosságra és az ingázókra építve meghatározó a szerepük a foglalkoztatásban, miközben a fővároson kívül a felsőoktatási, a kutatási tevékenységek, valamint a különösen nagy hozzáadott értéket előállító gazdaság koncentrációja jellemzi.

A fejlesztési pólusok fejlődési mintákat közvetítenek régiójuknak

A pólusok főszerepet játszanak a foglalkoztatásban, a felsőoktatásban és a kutatásban

Növekedési tengelyek, városkapcsolatok, a munkaerőpiacok összekapcsolása

A főbb közlekedési tengelyek mentén egymáshoz közel kerülő városok és környezetük gazdaságilag dinamizálódó és fokozottan urbanizálódó települései növekedési tengelyekké szerveződnek. E tengelyek fontos szerepet töltenek be a településközi kapcsolatok megerősödésében, a fejlődés közvetítésében. Cél, hogy az egyes növekedési tengelyek intenzívvé váló közlekedési és gazdasági kapcsolataiba mind több központ kapcsolódjon be, illetve a városok kapcsolatai is erősödjenek a tengelyek mentén, valamint e tengelyek mind jobban elérhetővé váljanak az ország többi térségéből is. Az ország egésze nemzetközi tengelyek mentén illeszkedik az európai térstruktúrába. Ugyanakkor az ország harmonikus belső térstruktúrája és a régiók belső kohéziójának megerősödése érdekében szükség van regionális tengelyek kialakítására, illetve megerősítésére.

A fővároson kívül nagy népességük és a környező településekről ingázók révén a nagyvárosok, megyeszékhelyek az ország meghatározó foglalkoztatási területei. Ahhoz, hogy a Budapest-centrikusság oldódjék, és erősödjék az ország többi térségének a foglalkoztatásban betöltött szerepe, erősíteni kell azokat a tengelyek mentén szerveződő településközi együttműködések, amelyek révén nő a munkaerő kínálata az adott térségben tevékenykedő vállalkozások számára. Ennek eredményeként a munkavállalóknak több lehetőségük nyílik lakóhelyük közelében elhelyezkedni, másrészt a munkáltatók szélesebb munkaerő-kínálatból választhatják ki

munkatársaikat. Ma nem számíthatunk a lakosság országon belüli nagyobb arányú vándorlására; ennek ösztönzése nem is célja a területfejlesztési politikának.

Ilyen városközi együttműködések az alábbi térségekben képzelhetők el: pl. Debrecen–Nyíregyháza; Miskolc–Eger; Szeged–Kecskemét; Pécs–Kaposvár–Szekszárd körzete; Veszprém–Székesfehérvár; Győr–Sopron vagy Szombathely–Zalaegerszeg–Nagykanizsa viszonylatában. A munkaerő-piaci együttműködéseknel érdemes figyelembe venni az országhatáron átnyúló településközi kapcsolatok fejlesztése nyújtotta lehetőségeket. A fejlesztendő térségeket a régiók fejlesztési tervében kell kijelölni.

Harmonikus városhálózat nem alakítható ki, ill. a városok nem tehetők versenyképpé a környezeti, szociális és műszaki-infrastrukturális problémáik felszámolása nélkül. Nagyvárosainkban a környezeti infrastruktúra kialakítása; a közlekedés fenntartható módon való szervezése; a szennyezett, barnamezős területek felszámolása; élhetőbb, egészséges, zöld felületekben gazdag környezet kialakítása; és a városok térszerkezetében is kimutatható súlyos szociális feszültségek enyhítése még számos esetben kihívást jelent. A városokban az erősen leromlott állapotban lévő lakóterületek, illetve a háború után épült, viszonylag nagyméretű lakótelepek jelentik Magyarország (és az EU többi új tagállama) számára az egyik legfontosabb problémát. A belső városrészek fokozott fizikai és társadalmi leromlása elsősorban a fővárosban jelentkezik. Ezek megújítása sok esetben piaci alapon lehetséges, léteznek azonban olyan nagy kiterjedésű zárvány területek, amelyek rehabilitálása kizárólag a közszféra jelentős beavatkozása mellett valósítható meg. A sűrűn lakott belvárosok mellett a városi lakosság mintegy 30%-a a panelházas lakótelepeken él. (Az EU-15 országaiban ez az arány 3-7%.) Annak ellenére, hogy e területek számos előnnyel rendelkeznek (tömegközlekedéssel jól megközelíthetőek, nagyok a zöld felületek, környezetbarát távfűtést használnak), a lakáspiacon mégis egyre kevésbé keresettek a lakások drága fenntarthatósága, és a lakóterületek túlszűfolttsága miatt. Gyakran gondot jelent az épületek, a közterületek és a közszolgáltatások állapotának fenntartása, és ez hozzájárul az egyre romló társadalmi megítéléshez. Nyilvánvaló, hogy átfogó, területileg integrált beavatkozások (energetikai célú felújítások, épület-felújítások, az egész lakóterületre kiterjedő gazdasági és szociális intézkedések) nélkül az épületek és a lakótelepek nagy része erősen leromlik, a városi szegénységnek otthont adó telepekké, gettókká alakul. A magyar lakótelepek – eltérően nyugati társaiktól – alapvetően a privatizált társasházakra épülnek, ezért a szegregáció bizonyos fokának elérése után a társadalmi és gazdasági folyamatok

Környezeti, gazdasági, szociális intézkedések, épület-felújítások nélkül elkerülhetetlen a harmonikus és versenyképes városhálózat kialakulását veszélyeztető gettósodás

már nagyon nehezen, hatalmas forrásokat megmozgatva befolyásolhatóak. Ezért van különös jelentősége a szegregációt megelőző intézkedéseknek, és a lakótelepek helyzetét a lakáspiac egésze szempontjából figyelembe vevő stratégiáknak.

A városhálózat fejlesztése ezért kiterjed a fejlődést gátló nagyvárosi környezeti problémák felszámolására, a társadalmi feszültségekkel és fizikai leromlással érintett településrészek gondjainak megoldására, különös tekintettel az ipari technológiával készült társasházakra (panelházak) és az általuk alkotott városnegyedek épületfelújításaira, gazdasági és szociális jellegű beavatkozásaira, valamint a fenntartható közlekedési rendszerek kialakítására, az agglomerációk fenntart-hatóságának és településeik intézményesített együttműködésének ösztönzésére.

Elmaradott térségek, területek, külső és belső perifériák, leszakadt városi területek felzárkóztatása

Az elmaradott, leszakadó térségek pozíciójának megerősítése a térségek versenyében, a térségek belső harmóniájának helyreállítása, valamint a térségek felzárkóztatásának elindítása kulcstényező az ország harmonikus területi rendszerének kialakításában. E középtávú területi célt is a hosszú távú, átfogó területfejlesztési politikai célok mentén kell kitűzni, elsősorban **a területi felzárkózást és kohéziót, térségi versenyképességet, és a hazai területek európai integrálódását** (másodsorban a fenntartható térségfejlődést és örökségvédelmet, valamint a decentralizációt és regionalizmust) ösztönző átfogó területfejlesztési politikai célokhoz kapcsolódóan.

Az elsősorban az északkeleti, délnyugati országrészben koncentrálódó, tartósan elmaradott térségek (pl. Cserehát, Ormánság) válságának sok oka van. Fontos magyarázó elem a gyenge elérhetőség, a határ elválasztó jellege, a környezetüket ellátni képes érdemi térségi központok hiánya, a népesség kedvezőtlen kor-, illetve képzettségi összetétele és rossz gazdasági szerkezete, valamint az erőforrások szűkössége (tőkehiány, a képzett munkaerő elvándorlása). E területeken az **előregedés, elnéptelenedés, a lakosság átlagnál rosszabb egészségi állapota** mellett a szegregáció, illetve a magas termékenység, az alacsony iskolázottságú fiatalok nagy aránya miatt **a szegénység újratermelődése** komoly veszélyt jelent. A kialakuló vidékies nyomornegyedek a munkaerőpiacról és a városokból kiszorult rétegek gyűjtőhelyeivé válnak. A kedvezőtlen szociális és gazdasági helyzetből adódóan a lakosság elhanyagolja, sőt gyakran kényszerűen feléli az épített és természeti környezeti és kulturális értékeket.

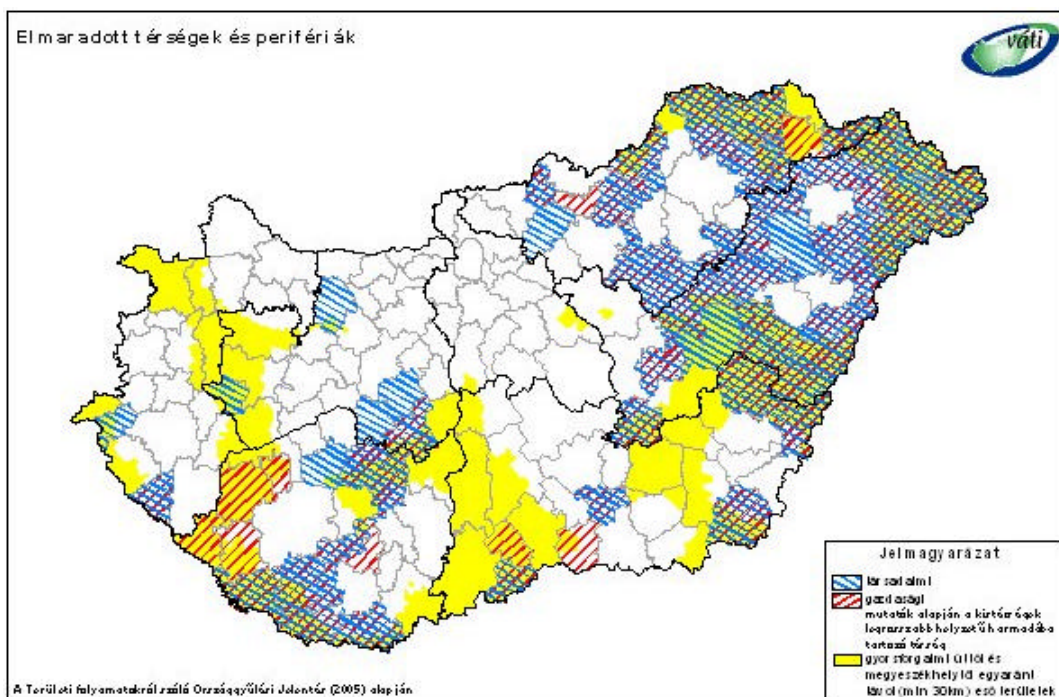
A leszakadó területeken halmozódnak a hátrányok...

A lakosság biztonságérzetének javítása érdekében – a helyi társadalompolitikák részeként – meg kell találni a bűnözés kihívásaira választ jelentő preventív jellegű, hatékony megoldásokat, melyeket a területi szinten készülő stratégiai dokumentumokba szükséges belefoglalni. Az elmaradott térségek lakossága biztonságérzetének javítása elemi érdek, ugyanis a jelenleg meglévő rendvédelmi szolgáltatások nem elégségesek e területeken. A településeken erősíteni kell a lakosság közeli rendőrségi, komplex katasztrófa és tűzvédelmi szolgáltatásokat. A preventív intézkedések mellett ez hozzájárul a biztonsághoz.

Alapvető célkitűzés, hogy a tartósan elmaradott, külső vagy belső periferiális térségek, illetve a leszakadt városi területek a teljes fejlesztéspolitikai eszközrendszer felhasználó kormányzati és regionális támogatással, adottságaikhoz és lehetőségeikhez igazított egyedi stratégiáik alapján csökkentsék lemaradásukat, gazdaságilag és társadalmilag is megújuljanak. Felzárkózásuk feltétele, hogy **e térségek megtartsák** erőforrásaikat, mindenekelőtt **népességüket** (elsősorban a képzettebb rétegeket) és környezeti értékeiket, illetve fejlődésükhöz új erőforrásokat (pl. beruházások, üdülési funkciók) tudjanak mozgósítani. Ezért is létfontosságú, hogy a helyi közösségek felkészítése, részvétele a fejlesztésekben megtörténjen. A fejlesztéseknek az életképes gazdasági, társadalmi elemeket kell megerősíteniük, illetve kialakítaniuk, vagyis a felzárkóztatás során is relatív versenyképességük javítása a cél.

... és erősítendő a
közbiztonság

A lemaradás fel-
számolásához stra-
tégiára, támoga-
tásokra van szük-
ség – de legfőké-
pen a népesség
megtartására



Az elmaradott területek, térségek felzárkóztatásában kiemelkedő jelentősége van az ágazatközi, integrált szemléletnek. Éppen ezért fontos, hogy a legelmaradottabb térségekbe irányuló fejlesztéspolitikai beavatkozások a térség adottságaihoz igazodjanak, és kiemelten a térség stratégiájában megfogalmazott kitörési pontok szolgálatában valósuljanak meg.

A beavatkozások feleljenek meg a térségek sajátosságainak

Országos jelentőségű, integrált fejlesztési területek és tématerületek

Néhány, országos jelentőségű térség, illetve tématerület fenntartható térségi rendszereinek helyreállítása, illetve integrált fejlesztéseinek megvalósítása a hazai harmonikus területi rendszer kialakításának feltétele. E középtávú területi célt is a hosszú távú, átfogó területfejlesztési politikai célok mentén kell kitűzni, elsősorban **a fenntartható térségfejlődést és örökségvédelmet, a térségi versenyképességet, valamint a hazai területek európai integrálódását** (másodsorban a területi felzárkózást és kohéziót, valamint a decentralizációt és regionalizmust) ösztönző átfogó területfejlesztési politikai célokhoz kapcsolódóan.

Természeti, táji értékekben gazdag, környezetileg érzékeny területeken a természeti erőforrásokra építő, komplex, az ágazati beavatkozásokat integráló fejlesztéseket kell megvalósítani.

Országos szinten három ilyen térséget emel ki az Országos Területfejlesztési Konceptió. A további térségek kijelölése a regionális programok feladata.

A Balaton-térség tartós versenyképességének megteremtése a fenntartható térségi rendszer helyreállításával

A Balaton a természeti, táji, kulturális, turisztikai, valamint szőlő- és bortermelési adottságaira építkező gazdasága révén a nemzetgazdaság jelentős tényezője. Fejlesztése országosan kiemelt cél. A Balaton törvényben körülhatárolt térsége olyan természeti és gazdasági egységet képez, amelynek **kezelése nem bontható meg**. A Balaton térségének vonzereje a megváltozott keresleti oldal miatt (csökkenő igény a tömegturizmusra, a zsúfolt üdülőterületekre) és a javuló környezeti állapot ellenére csökken. A turizmus szezonális és területi koncentrációja azonban változatlan, ezért a balatoni turizmus a jelenlegi állapotában nem versenyképes.

Kiváló adottságai ellenére a Balaton térségének turisztikai vonzereje csökken

A Balaton-térség (Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területe) fejlesztésének alapvető célja, hogy a környezeti, a táji és kulturális értékeinek megőrzésével és észszerű használatával, a turisztikai kínálat minőségi bővítésével, valamint az érintett intézmények, szereplők intézményesült együttműködésével egy versenyképes és fenntartható térségi rendszer jöjjön létre. Ennek érdekében a következő részcélok elérése kívánatos:

A Balaton térsége csak integráltan fejleszthető

- a minőségi turizmus feltételeinek megteremtése, a turisztikai szezon meghosszabbítása;
- a turisztikai forgalom területi szétterítése a háttérterületek adottságaikon is alapuló sokszínű turisztikai kínálatának kialakításával;
- a tó és a környezetében található egyéb vizes élőhelyek ökológiai állapotának, és a vízminőség megóvása;
- Balaton-térség aktív tájképvédelme és a háttérterületek adottságaikra építő fenntartható fejlesztése;
- a közlekedési-, info-kommunikációs és közszolgáltatási hálózatok kialakítása a környezeti és fenntarthatósági szempontoknak megfelelően;
- a nemzetközi jelentőségű balatoni természettudományi, különösen ökológiai-hidrobiológiai, valamint társadalomtudományi regionális kutatások, a Balatonnal kapcsolatos monitoring és információs rendszerek fejlesztése és fenntartása

A Tisza-térség fenntartható felzárkóztatása

A Tisza-térség (a Tisza mente, a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése és a Tisza-tó üdülési tájegység által érintett terület) integrált fejlesztésének alapvető célja a Tisza által meghatározott táji rendszer működőképességének biztosítása és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése, az alábbi részcélok elérése által:

- az árvíz, belvíz és az aszály környezetkárosító hatásainak integrált kivédése, megelőzése, ártéri tájrehabilitáció;
- a Tisza menti térség vízgazdálkodási rendszerének (természetes tározóknak, hullámtereknek) kiépítése és ennek következményeként a megfelelő tájhasználathoz kapcsolódó erdő-, mezőgazdasági tevékenység kialakítása;
- a fejlesztések által érintett térségekben a foglalkoztatási lehetőségek bővítése érdekében a helyi termelői, szolgáltatói együttműködések ösztönzése, jelentős kulturális, táji értékekkel rendelkező területeken a turizmus, kiemelten az ökoturizmus fejlesztése;
- a foglalkoztatás bővítése, a nem foglalkoztatottak munkaerőpiaci integrációjának támogatása, foglalkoztathatóságuk javításával. A helyi szereplők összefogásának, a partnerségek támogatása a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében.

**A Tisza-térség
kezelése is csak
integrált lehet**

A Duna mente fenntartható fejlesztése

A Duna mente (Duna menti kistérségek és a Duna-Tisza közti Homokhátság) fenntartható fejlesztése, mely az európai jelentőségű ökológiai, közlekedési tengely hasznosítását jelenti, az alábbi részcélok elérésével valósulhat meg:

- a magyarországi Duna szakasz rehabilitációja, összhangban az európai követelményeknek megfelelő hajózóút biztosításával, a közlekedés környezetkímélő rendszerének kialakításával;
- a fenntartható hozam elveire épülő hasznosítás kialakítása, a mezőgazdaság, a halászat, az erdő- és vadgazdálkodás, az ökoturisztikai- és infrastruktúrafejlesztés összehangolásával;
- a Duna mente természeti és kulturális értékeinek, területeinek, tájainak, biodiverzitásának megőrzése, a tájhoz alkalmazkodó területfejlesztési, tájgazdálkodási programok indítása.

**A Duna térsége
európai jelentőségű
ökológiai, közleke-
dési tengely**

A termálvízkincs integrált térségi hasznosítása

A termálvízkincs integrált térségi hasznosítása a területfejlesztési politika országosan kiemelt célja. A termálvízkincs integrált térségi hasznosítását szolgáló kiemelt fejlesztési célok a következők:

- a hazai termálvagyron komplex (gazdasági-ipari, kommunális és rekreációs-gyógyászati célú) hasznosítását szolgáló ipari, szolgáltatási és kutatási vertikumok, valamint hálózatok létrejöttének ösztönzése;
- az ország jelenlegi és potenciális termál- és gyógyüdülő helyeinek minőségi stratégiák és a kínálat differenciálása mentén történő, integrált, térségileg és országosan összehangolt turisztikai fejlesztése (pl. térségi programok és marketing, tematikus gyógyfürdők és ezek szolgáltatásainak célcsoport-orientált fejlesztése, térségi hálózatok létrejöttének támogatása révén);
- a hazai geotermikus vagyonnak, mint megújuló erőforrásnak a komplex és integrált térségi hasznosításának ösztönzése.

A nemzetközileg jelentős hazai termálvízkincs komplex, fenntartható módon való hasznosítása a térségi versenyképesség kiemelt tényezője

Határ menti területek együttműködésének erősítése

A határ menti térségek belső harmóniájának megteremtését szolgáló területi együttműködések fejlesztése e területi rendszerek belső harmóniájának és a hazai térségeknek az európai térbe való harmonikus illeszkedésének kulcstényezője. E középtávú területi célt is a hosszú távú, átfogó területfejlesztési politikai célok mentén kell kitűzni, elsősorban **a hazai területek európai integrálódását, a térségi versenyképességet, a fenntartható területi fejlődést** (másodsorban a területi felzárkózást és kohéziót, decentralizációt és regionalizmust) ösztönző átfogó területfejlesztési politikai célokhoz kapcsolódóan.

Magyarország határ menti térségei – az észak-nyugati országrész kivételével – többnyire elmaradott, alacsony társadalmi-gazdasági státuszú részei az országnak. Ezeknek a periferiális helyzetben lévő térségeknek a sajátos elhelyezkedésük, az átértékelődő szerepű országhatár jelenléte kitörést kínálhat.

Éppen ezért cél, hogy a felértékelődő **határmentiségből adódó előnyöket** – úgymint a közvetítő („híd-”) szerep, fejlesztési többletforrások, nemzetköziségből adódó helyi szinergiák, gazdasági-kereskedelmi lehetőségek – a megújulás erőforrásaként kamatoztatva tudják fejlődésük motorjává formálni e térségek; ennek részeként szükséges a tradicionális határ menti együttműkö-

dések, városi kapcsolatok, hagyományos vonzáskörzetek, természetes régiók újjáélesztése. Ezen belül a legfontosabb célkitűzések a határokat nem „ismerő” ideális **elérhetőség** megteremtése, a társadalmi-kulturális kapcsolatok megerősítése, **környezetvédelmi-tájvédelmi kooperációk**, közös **gazdaságfejlesztési rendszerek**, illetve **turisztikai kínálati rendszer** megteremtése, **speciális kereskedelmi előnyök** hasznosítása, az átmenő **határforgalommal kapcsolatos logisztikai szolgáltatások** kiépítése; a munkaerő-piaci és képzési rendszerek összehangolása, a mindezt megalapozó közös **területi tervezés**. A fejlesztések fontos dimenziója a határon túli magyarok szervezeteivel, intézményeivel való együttműködés erősítése, a közös nyelv, illetve kultúra kínálta előnyök hasznosítása.

A rurális (vidékes) térségek integrált fejlesztése

Az ország harmonikus területi rendszerének kialakítása nem nélkülözheti a vidékes térségek belső harmóniájának megteremtését sem. Az ezt szolgáló területi célok eléréséhez a területfejlesztési politika által koordinált, a felértékelődő vidékes tér speciális és komplex fejlesztése szükséges. Így a rurális területek helyi adottságokat kiaknázó diverzifikált fejlesztésének céljait is a hosszú távú, átfogó területfejlesztési politikai célok mentén kell kitűzni, elsősorban **a térségi versenyképességet, a fenntartható területi fejlődést, a hazai területek európai integrálódását, a területi felzárkózást és kohéziót** (másodsorban a decentralizációt és regionalizmust) ösztönző átfogó területfejlesztési politikai célokhoz kapcsolódóan.

Az ország területe az európai átlagnál jóval nagyobb arányban vidékes (rurális) jellegű.¹⁴ Vidékes térségeinket sajátos – egyre értékesebbé váló – adottságok (alacsony fokú urbanizáltság, kis népsűrűség, természeti területek magas aránya), jellegzetes társadalmi-gazdasági problémák (átlag alatti jövedelem, alacsony befektetési, vállalkozói aktivitás, rossz infrastrukturális ellátottság; néhol átlag feletti munkanélküliség, elvándorlás, magas agrárfoglalkoztatotti arány, elöregedés) jellemzik, ugyanakkor fontos, hogy nem minden vidékes (rurális) térség elmaradott is egyben.

¹⁴ A vidékes térségek lehatárolását az Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) tartalmazza.

Az alacsony népsűrűséggel jellemezhető rurális területek korántsem tekinthetők egységesnek, térségenként eltérő helyi adottságokat kiaknázó diverzifikált fejlődésük jelent kiemelt területi jellegű fejlesztéspolitikai célkitűzést Magyarország és az Európai Unió számára egyaránt.

A több ágazatot integráló, jól lehatárolt beavatkozási területeken érvényesülő, valamint területi dimenzióval rendelkező helyi kezdeményezésekből építkező vidékfejlesztés az ország területi célkitűzései (a területfejlesztési politikája) rendszerének – szerves része, éppen ezért a vidékies területek térségspecifikus fejlesztési céljai és prioritásai, a területi típusok pontos lehatárolása részletesen az Országos Területfejlesztési Konceptióban szerepelnek.

A helyi, térségi kezdeményezések szerepe **a vidékies térségek fejlesztésében** kimagasló, ez a helyi identitás erősítését, az értékek tudatosítását, az önszerveződéses élénkítést szolgáló humánerőforrás-fejlesztést feltételez.

A szubszidiaritás elve alapján a konkrét térségfejlődési irányok meghatározása a régiók, kistérségek és egyéb térségi közösségek kompetenciája, az OTK azonban a területi adottságok és térszerkezeti sajátosságok alapján olyan ajánlásokat fogalmaz meg a vidékies térségek fejlesztésére, melyet a jövőben fejlesztési tervek, programok kidolgozása és az országos ágazati (horizontális) programok megvalósítása során figyelembe kell venni.

A regionális és az ágazati tervekben, programokban törekedni kell az alábbi jellemzőkkel rendelkező vidékies térségek speciális fejlesztésére – ehhez fejlesztési prioritásokat jelöl ki a koncepció.¹⁵

**Fejlesztési
javaslatok az egyes
térségi típusoknak**

TM **a természeti táji és kulturális táji értékekben gazdag térségek** táji értékközpontú fejlesztése szolgálja az értékek megőrzését, kibontakozását és erőforrásként való hasznosítását is,

TM **a tanyás térségek revitalizálása**, hogy az ország e jellegzetes térségei ismét élettel teli, értékes és értékelt terekké váljanak,

TM az **aprófalvas térségek megújítása**, hogy e települések a pihenés és az organikus gazdálkodás színterei legyenek,

¹⁵ A prioritásokat és a térségtípusok területi lehatárolását részleteiben az OTK tartalmazza.

TM **a magas arányú roma népességgel rendelkező, elmaradott térségek** megújítása a belső erőforrások és a társadalmi tőke fejlesztésével,

TM **a nemzetiségek által lakott döntően vidékies települések, térségek** nemzetiségi kultúrája, hagyományaik, termelési kultúráik, nemzetközi, határ menti együttműködésekben betölthető szerepük fontos kiaknázandó fejlesztési potenciál.

A régiók fejlesztésének keretei

A decentralizáció jegyében az ország fejlesztéspolitikájának tervezésében és megvalósításában fontos szerepet kapnak a területi szintek, kiemelten a NUTS II. szintű régiók. Az ország hét tervezési-statisztikai régiójához tartozó regionális fejlesztési tanácsok fejlesztési terveikben, programjaikban az Országos Területfejlesztési Konceptióban és az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következetes figyelembevétele mellett jelölik ki fejlesztési céljaikat, illetve határozzák meg a prioritásokat és intézkedéseket.¹⁶

Ezek a policentrikus térségfejlesztés, valamint a város–vidék kapcsolat kezelését is szem előtt tartó célok, kötelezően betartandó tervezési kereteket jelentenek a régiók számára a régió szintű tervezés során.

Ösztönözni kell a térségi funkció megosztást, együttműködést. Ennek érdekében a különböző térségek számára alapvető, hogy versenyelőnyekre építve és a piaci lehetőségeket kihasználva alakítsák ki fejlesztéspolitikájukat, hogy térségükben ösztönözzék új munkahelyek teremtését, új vállalkozások indítását, illetve letelepedését, valamint a meglévő vállalkozásaik működési környezetének a javítását. A fentiek érdekében a policentrikus térségfejlesztés logikája alapján minden térségnek a sajátos identitását, kultúráját is figyelembe véve kell megtalálnia azt a gazdasági ágazatot, tématerületet, amelynek fejlesztésére koncentrálni.

Minden térségnek meg kell találnia fejlesztési célterületeit

¹⁶ A fejlesztési régiók koncepcionális céljait tartalmazza az Országos Területfejlesztési Konceptió.

Az egyes térségek fejlesztési céljainak, a kompetenciák megosztásának meghatározásakor szükséges a városoknak a környezetükkel, illetve a vidékies területekkel való együttműködése, így a város–vidék kapcsolatnak a figyelembevétele.

A városoknak a környezetükkel együtt kell fejlődniük

A területi alapon szerveződő gazdasági hálózatos (pl. klaszter-) együttműködések kialakítása (közös beszerzések; innovatív termelési megoldások; hatékonyságjavító együttműködések; termékek piacra jutásának segítése érdekében) különösen fontos a következő szereplők között:

Klasztereket kell kialakítani...

TM vállalkozások, ezen belül a multinacionális vállalatok és a kis- és középvállalkozások,

TM egyetemek, innovációs és kutatóintézetek, valamint

TM az együttműködések kialakítását segítő, közvetítő szolgáltatók, ügynökségek.

A fejlesztéseknek a régiók által meghatározott kis számú legversenyképesebb, exportképes és fejlődő ágazatra¹⁷ kell koncentrálnia. Az együttműködések ösztönzésén túl támogatandó az érintett szereplők eszközeinek, infrastruktúrájának, technológiáinak modernizálása, alkalmazottainak képzése, új vállalkozások indításának az ösztönzése, illetve a közvetlenül nem megtérülő beruházások, kutatási programok támogatása. Az együttműködések célja, hogy javítsa a vállalatok termelési, működési hatékonyságát, és hozzájáruljon a magasabb hozzáadott értékű (jövedelmezőbb) termékek előállításához.

...hogyan a fejlesztések néhány ágazatra összpontosítsanak

Szükség van továbbá a helyi piacra termelő mikro-, kis- és középvállalkozások versenyképességének javítására a hálózatos együttműködések támogatása révén.

A kisvállalkozások is hálózatba szerveződhetnek

A regionális gazdaság versenyképességének további alapvető feltétele, hogy az országban kialakuljon egy olyan, a kistérségi szinten is jól szervezett **képzési intézményrendszer**, amely figyelembe veszi a gazdaság igényeit, és legalább megyénként integrálja a szakképzés, felnőttképzés intézményrendszerét.

A kompetenciák megosztása nemcsak a gazdaság fejlesztése, hanem **a közszolgáltatások hatékony, racionális ellátása** miatt is fontos. A területi szempontú feladatmegosztás meghatározásakor figyelembe kell venni a regionális szintre irányuló decentralizációs, illetve a kistérségi szinten megindult koncentrációs folyamatokat.

A közszolgáltatások területén is szükség van munkamegosztásra

¹⁷ Jó példa a nyugat-dunántúli klaszterprogram, amely a következő ágazatokra koncentrál: a betelepült multinacionális vállalatok és a győri egyetem kapcsán az elektronikára, autóiparra; a kiemelkedő földrajzi adottságai, hagyományai alapján a termélszektorra, valamint a felsőoktatási bázisa alapján a faiparra.

A **közfeladatok racionális megszervezése és az intézményrendszer** fenntartható fejlesztése mellett támogatni kell – a civil szféra bevonásával – képzési, szociális ellátási, tájékoztatási, szemléletváltási programok megvalósítását is. Ezen túl szükség van a kistérségekben a közszolgáltatások hatékonyabb megszervezését segítő belső közlekedési hálózat, a tömegközlekedés fejlesztésére.

2.5 Prioritások

2.5.1 „Befektetés az emberbe” prioritáscsoport

1. A munkaerőpiacra való belépés és visszatérés ösztönzése és segítése, a foglalkoztathatóság javítása

A munkaerő-piaci részvétel növeléséhez a munkaerő-kínálatot és a munkaerő-keresletet befolyásoló intézkedésekre egyaránt szükség van.

A kínálati oldalon a munkaerőpiacra való belépés segítéséhez szükséges az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése, szolgáltatásainak széleskörű elérhetősége, az aktivizáló politikák hatékonyságának javítása. Ez segíti elő azt, hogy a munkavállalás mindenki számára tényleges lehetőség legyen. Szükség van olyan **munkaerő-piaci programokra, szolgáltatásokra**, amelyek az inaktívak és a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű emberek (romák, alacsony iskolai végzettségű emberek, idősebb munkavállalók, megváltozott munkaképességűek és fogyatékosok, nők, szenvedélybetegek, hajléktalanok) munkaerő-piaci részvételét segítik, támogatják. Erősíteni kell a foglalkoztatási támogatások és szolgáltatások, a képzési lehetőségek összhangját a gazdasági igényekkel, valamint a szociális támogatásokkal és szolgáltatásokkal.

Olyan munkaerő-piaci programokra van szükség, amelyek segítik a munkavállalást, külön figyelmet fordítva a hátrányos helyzetűekre...

Fokozottan segíteni kell a **fiataloknak a munka világába való bekapcsolódását**. Ehhez fontos szerep hárul az oktatási rendszerre, a munkaerőpiacra való belépést segítő és a helyi kulturális szolgáltatásokra és az önkéntesség fejlesztésére.

...a fiatalokra...

Támogatni kell az **időseket abban, hogy megőriznék munkaerő-piaci aktivitásukat**. Olyan szolgáltatások létrejöttét kell ösztönözni,

...meg az idősekre...

amelyek segítik a munkavégző képesség és az egészség megőrzésének helyreállítását, a tudás és a készségek megújítását. Emellett a szociálpolitika eszközeivel (is) közre kell működni a munkaerőpiacot idő előtt végleg elhagyók számának csökkentésében.

A nők munkaerő-piaci részvételét a család és a munkahely egyeztetését lehetővé tevő szolgáltatások támogatják. Ezek bővítése, elérhetővé tétele a munkaerőpiac felé orientálja a gyermekek és a gondozásra szoruló családtagok otthoni ápolását végzőket. ...és a nőkre...

A romák foglalkoztatásának elősegítését szolgáló programok kidolgozásánál figyelni kell a munkavállalásnak a szociális, lakhatási, egészségügyi problémákból fakadó nehézségeire is. Ezek csökkentése csak a és szociális szolgáltató rendszer eszközeinek, támogatásainak összehangolásával érhető el, tehát meg kell teremteni mindenkinek az egyenlő hozzáférést a megfelelő minőségű szolgáltatásokhoz. Akadálymentesítéssel és a közlekedési lehetőségekkel kiemelt figyelmet kell fordítani a **megváltozott munkaképességű és a fogyatékos emberekre**. Az inaktív munkaerőpiacra való bevonásában komoly szerepet játszhatnak a szociálpolitikai eszközökkel összehangolt komplex foglalkoztatási rehabilitációt célzó programok, újabb közmunka-lehetőségek és a szociális gazdaság típusú programok. ...a romákra, valamint...
...a megváltozott munkaképességűekre és fogyatékosokra

A huzamos ideig Magyarországon élő külföldiek integrációját a kormányzati és nem kormányzati szervek, önkormányzatok és intézmények együttműködésével kell segíteni. ...az itt élő külföldiekre...

A munkaerő-kereslet és -kínálat összehangolása a **munkaerő területi mobilitásának ösztönzésével**, a távmunka-lehetőségek megteremtésével és ezek alkalmazásának ösztönzésével, a mobilitás lehetőségeinek javításával, valamint az oktatási és képzési rendszernek a munkaerő-piaci igényekhez igazításával segíthető elő. Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszköztár és a megfelelő szociális és gyermekjóléti szolgáltatások mellett a foglalkoztatás hosszú távú és tartós bővítése elválaszthatatlan olyan, a mobilitást könnyítő feltételek megteremtése nélkül, mint a hozzáférhető lakhatási megoldások (szociális bérlakások, munkás- és diákszallók) és az elérhető, rugalmas tömegközlekedés. Növelni kell a munkaerő területi mobilitását

A kereslet növelésének eszköze a **munkahelyteremtő beruházások ösztönzése** és a foglalkoztatási szempontból kedvezőbb beruházások előnyben részesítése. A területi különbségek csökkentése olyan intézkedéseket igényel, amelyek a hátrányos helyzetű térségekben bővítik a munkaerő-keresletet a Javítani kell a munkaerő területi mobilitását

szociális gazdaság és a helyi kulturális szolgáltatások foglalkoztatási lehetőségeinek kihasználásával.

A fentiek mellett a munkaerőpiacra való belépés ösztönzésében fontos szerepe lehet a **szürke gazdaság kifehérítését** szolgáló intézkedéseknek, a be nem jelentett munkavégzés csökkentésének. Ez szükségessé teszi a munkaügyi ellenőrzés rendszerének megerősítését, az intézményi kapacitások és a nyilvántartási rendszer fejlesztését.

A szürke gazdaság kifehérítése is hozzájárul a foglalkoztatás növeléséhez

2. Az oktatási és képzési rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztése, folyamatos összehangolása a munkaerőpiac igényeivel

Az emberi erőforrás minőségének javulásának egyik legfontosabb előfeltétele az oktatási, képzési rendszerek folyamatos és átfogó korszerűsítése a **„minőség, hozzáférés, hatékonyság”** hármas követelményének jegyében. Ennek megvalósításához az oktatás és képzés minden szintjén és formájában hatékony és **rendszerszemléletű tartalmi, szervezeti és fizikai fejlesztésekre** van szükség.

Az oktatás korszerűsítésének a „minőség, hozzáférés, hatékonyság” jegyében kell végbe mennie

Az **egész életen át tartó tanulás** politikájának szellemében már kora gyermekkortól kezdve lehetővé kell tenni az alapkészségek és kulcskompetenciák, valamint a munkaerő-piaci készségek és a modern életvitelhez szükséges kompetenciák elsajátítását és folyamatos fejlesztését. Kiemelt figyelmet kell fordítani az idegennyelv-tudásra és az IKT-kompetenciák javítására. Elengedhetetlen olyan készségek kialakítása, amelyek az innovációra, az együttműködésre, az öngondoskodásra és felelősségvállalásra, valamint a vállalkozóképeség erősítésére alkalmasak. Növelni kell az emberek környezet- és egészségtudatosságát, valamint az önvédelmi készségét is.

Mit tanuljunk egész életünkön át?

Az iskolarendszerű szakképzés átfogó fejlesztésének keretében meg kell valósítani az Országos Képzési Jegyzék folyamatos korszerűsítését, a modulrendszerű szakképzési programok kidolgozását, a Térségi Integrált Szakképző Központok rendszerének országos szintű kiépítését. A **felsőoktatásban** a bolognai folyamat teljes körű megvalósítása érdekében a kétszintű képzés átfogó kiépítésével folytatni kell a változó munkaerő-piaci igényekhez rugalmasan alkalmazkodó, gyakorlatorientált képzési programok kidolgozását és bevezetését, növelni kell a felsőfokú szakképzésben résztvevők, valamint a természettudományi és műszaki szakokon tanulók számarányát, és egyidejűleg erősíteni kell néhány intézmény felsőoktatási kiválósági tudásközpontként való működését, különösen regionális szinten.

Mind a szakképzésnek, mind a felsőoktatásnak folyamatosan alkalmazkodnia kell a munkaerőpiac igényeihez

Meg kell teremteni az oktatási, képzési rendszerek átfogó korszerűsítésének **emberi és fizikai infrastrukturális feltételeit**. Egységes minőségbiztosítási és értékelési rendszerek bevezetésével lehetővé kell tenni a teljesítmények objektív mérését, értékelését az óvodai, az alap- és középfokú oktatásban, a szakképzésben és a felsőoktatásban egyaránt. Folytatni kell a pedagógusképzésnek a kompetenciaalapú reformokhoz elengedhetetlen átalakítását. Nagy súlyt kell helyezni az intézmények fizikai állapotának javítására, felszereltségük korszerűsítésére, különös tekintettel az IKT-eszközöknek az oktatásban való széles körű meghonosítására.

Korszerűsíteni kell az oktatás személyi és tárgyi feltételeit

Az oktatási, képzési rendszer **költséghatékonyságának** érdemi javítása érdekében – főképpen az iskoláskorú népesség létszámának előre látható számottevő csökkenése miatt – figyelmet kell fordítani a minőség javítását és a költséghatékonyságot egyidejűleg ösztönző szervezeti megoldások bevezetésére és elterjesztésére. Ez azonban a szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségét nem csökkentheti. Fel kell használni a formális oktatási rendszer infrastruktúráját a helyi közösségek tanulási, művelődési igényeinek kielégítésére.

Az oktatás váljék költséghatékonnyabbá...

Az emberi erőforrás minőségének javítása az oktatási, képzési rendszer eredményességének és hatékonyságának fejlesztése mellett megköveteli **az oktatás, képzés és a gazdaság kapcsolatának erősítését**.

...és vegye jobban figyelembe a felhasználók igényeit

Az oktatás, mindenekelőtt az iskolarendszerű szakképzés tartalmát a munkaerő-piaci igényekhez kell igazítani. Ki kell építeni az ezt szolgáló rendszert, valamint a képzőintézmények és a gazdaság szereplői közötti együttműködés intézményes formáit. Meg kell teremteni a formális és nem formális oktatási, képzési rendszerek, illetve a foglalkoztatási rendszer pályaaorientációs és tanácsadási hálózata közti kapcsolat szakmai és technikai feltételeit.

Mind a formális, mind a nem formális oktatási, képzési rendszerben biztosítani kell a korábban megszerzett **tudás/kompetencia** egységes elveken nyugvó **elismerésének** feltételeit.

Javítani kell a **felnőttképzési** szolgáltatások elérhetőségét, fokozottabban támaszkodni kell a helyi kulturális közintézményekre. Ehhez bővíteni és fejleszteni kell az ez irányú szolgáltatásaikat és azok infrastruktúráját.

3. A munkavállalók és a szervezetek alkalmazkodóképességének javítása az egész életen át tartó tanulás megvalósításával

A munkavállalók alkalmazkodóképességének erősítése szempontjából meghatározó, hogy az **egész életen át tartó tanulás** lehetősége mindenki számára elérhető legyen, beleértve az alacsony iskolai végzettségű és a megváltozott munkaképességű munkavállalókat is. A **képzési rendszer fejlesztésével** és a támogatási rendszer bővítésével ösztönözni kell a munkavállalókat a képzésben való részvételre, a vállalatokat és munkáltatókat pedig arra, hogy többet fordítsanak munkavállalóik képzésére. Az on-line távmunka ösztönzi a munkaerő átképzését és továbbképzését, fejleszti az emberi tőkét. Az oktatás minőségének javításával ki kell alakítani azokat a mechanizmusokat, amelyek lehetővé teszik a munkaerő-piaci igényekhez való folyamatos alkalmazkodást. Erősíteni kell az oktatás-képzés és a gazdaság közötti kapcsolatokat. Támogatni kell a **kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó készségek és szaktudás fejlesztését**, a kutatóhelyek humán kapacitásának megerősítését. A humán erőforrás-gazdálkodásnak ezen a területen fontos szerepe lehet abban, hogy a magas szintű szaktudás elsősorban Magyarországon hasznosuljon.

Az alkalmazkodóképesség legfontosabb eszköze az egész életen át tartó tanulás

Szervezeti szempontból az **alkalmazkodóképesség javítására irányuló intézkedéseknek** a vállalatokra, a közigazgatásra és a civil szektorra egyaránt ki kell terjedniük. Fejleszteni kell azokat a szolgáltatásokat, amelyek segítik a vállalatokat a technológiai és strukturális változásokhoz való alkalmazkodásban, támogatják és ösztönzik a munkahelyi képzéseket. A munkajogi szabályozás felülvizsgálatával meg kell teremteni a rugalmas foglalkoztatás lehetőségét. A korszerű és szolgáltató állammal szemben támasztott elvárásokhoz való alkalmazkodás jegyében segíteni kell a közigazgatásban, közszolgáltatásokban dolgozók képzését, a szervezetek, a kormányzati és a civil szféra közötti együttműködés új formáinak kialakítását. A civil szektor alkalmazkodását elsősorban a szakmai kapacitások fejlesztése, az érdekérvényesítő képesség és az erőforrások mobilizálására való képesség megerősítése szolgálja. Ez egyúttal a civil szervezetek foglalkoztatási potenciáljának megerősítéséhez is hozzájárul.

A munkáltatókat is ösztönözni kell a munkahelyi képzések megszervezésére

A fentieken kívül az alkalmazkodóképesség javításához, a változásokra való felkészüléshez szükség van a **társadalmi párbeszéd intézményeinek fejlesztésére** és a különböző szereplők közötti együttműködési mechanizmusok megerősítésére. Mindezeknek a változásoknak az országos, regionális és helyi szintet, illetve a szociális partnereket, a civil szervezeteket és más társadalmi partnereket is érintenie kell.

Erősíteni kell a társadalmi párbeszéd intézményeit is

4. A társadalmi és területi zárványok oldása

A prioritás célja **az elmaradott térségek és hátrányos helyzetű emberek felzárkóztatása** gazdasági, infrastrukturális, oktatási fejlesztések, valamint a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés révén.

Hazánk városias és falusias területein egyaránt jelen vannak az egymás kedvezőtlen hatását felerősítő területi és társadalmi hátrányok. A területi és társadalmi zárványok felszámolása nemcsak a társadalmi kohéziót erősíti, hanem a térségi versenyképességet is javítja. A **komplex, ágazatközi fejlesztések** segítik az élhető települések és elérhető közszolgáltatások kialakítását, a fejlődő helyi gazdasági kezdeményezések felkarolását, és javítják a hátrányos helyzetű emberek esélyeit.

A területi és társadalmi hátrányok egymást erősítik...

A prioritás célja tehát a gazdasági, társadalmi és területi hátrányokat halmozottan megjelenítő téregységek (rurális kistérségek, nyomornegyedekké váló városrészek, emberi lakhatásra alkalmatlan – zömében romák lakta – telepek és települések) összehangolt fejlesztése. Ezek az integrált társadalmi, közszolgáltatási és gazdasági programok a szegregált településrészekben **az élet minden területére kiterjednek**. Az élhetőbb települések kialakulásának a legfontosabb lépései a központi településrészekben található lakónegyedek megújítása és a városok panelrekonstrukciós programjai. Így a komplex (gazdasági, társadalmi, foglalkoztatási, szociális, közösségi) programok megújulási lehetőséget kínálnak az ország leghátrányosabb helyzetű térségeiben és a nyomornegyedekké váló településrészekben, hozzájárulva a romák szegregációjának megszüntetéséhez. Ezek a beavatkozások bővítik a közlekedési és informatikai lehetőségeket is.

...ezért komplex, integrált megoldásokra van szükség.

A társadalmi folyamatokban, közösségi kapcsolatokban, munkavállalásban **súlyosan akadályozott emberek** életminőségének javítása mind a társadalom versenyképessége, mind szolidaritása miatt elengedhetetlen. A komplex akadálymentesítés általános hozzáférést jelent. Ahhoz, hogy a fogyatékossgal élők ne eltartottak legyenek, oktatási programokra, rehabilitációs szolgáltatásokra és foglalkoztatásra van szükség egy akadálymentes világban. Mindezt a kistélepülések info-kommunikációs infrastruktúrájának kiépítésével, a jóléti célú elektronikus szolgáltatások fejlesztésével és a fizikai és kommunikációs akadálymentesítéssel még hatékonyabbá lehet tenni.

Az akadálymentesítés elősegíti, hogy a fogyatékossgal élők ne feltétlenül legyenek egyúttal eltartottak is.

5. Aktív állampolgárok, civil társadalom megerősítése

A társadalmi párbeszéd intézményrendszerének nélkülözhetetlen eleme az aktív és öntudatos állampolgárok által létrehozott erős civil szektor. A társadalmi párbeszéd szempontjából a civil szektor részét képezik a helyi közösségek, a különböző érdekek mentén szerveződő érdekközösségek és a formalizált civilszervezetek.

Az európai uniós források megfelelő mértékű és szintű fogadásához elengedhetetlen az aktív állampolgárok közösségei, az erős, felkészült non-profit szektor, mely növeli más szektorok fogadóképességét is.

Aktív állampolgári magatartás elősegítéséhez meglévő és kifejlesztendő programok kiemelt támogatása szükséges, melyek ezen állampolgári magatartást és a civil szervezetek ilyen irányú képességét hatékonyan növelik, ehhez szükséges infrastruktúrákat (információs rendszereket, oktatásokat, szolgáltatásokat stb.) támogatják.

Az aktív állampolgároknak és a szervezeteiknek olyan közösségbarát, átlátható és a részvétel lehetőségét felkínáló állam- és közigazgatási, közszolgáltatási struktúrára van szükség, melyben ezek megerősödhetnek.

6. Az esélyegyenlőség feltételeinek javítása az oktatáshoz, a műveltséghez és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításával.

A megfelelő minőségű és hozzáférhető (egészségügyi, szociális, kulturális, oktatási, sport stb.) közszolgáltatások alapvető jelentőségűek a társadalmi összetartozás erősítésében. Az aktivitást elősegítő szolgáltatások fejlesztése mellett a prioritás ezért célul tűzi ki, hogy a munkaerőpiacra koruk, egészségi állapotuk, illetve egyéb

Az oktatás és képzés legyen főszereplő az esélyegyenlőség megteremtésében

okok miatt nem integrálható emberek is **emberhez méltó körülmények között élhessenek.**

Az oktatási, képzési rendszereknek fokozott szerepet kell vállalniuk az esélyteremtésben, a társadalmi és területi különbségek mérséklésében, a társadalmi kirekesztés, kirekesztődés elleni aktív küzdelemben, a szociális, etnikai vagy egyéb okokból hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatásában, életesélyeinek a javításában. A fentiek érdekében támaszkodni kell a tanulási lehetőségek bővítését szolgáló korszerű technológiák (IKT) és pedagógiai eljárások széles körű alkalmazására. Érdemben javítani kell minden szinten a tanulási, képzési és továbbképzési lehetőségekhez történő hozzáférés feltételeit, különös tekintettel a gazdaságilag, társadalmilag hátrányos helyzetű vidéki térségekre, kistérségekre és lakóközterekre.

Már kora gyermekkorától kezdve biztosítani kell a **hátrányos helyzetű társadalmi csoportok**, mindenekelőtt a romák, a fogyatékkal élők és a migránsok integrált oktatását, nevelését. Ki kell dolgozni a felzárkóztatás pedagógiai, módszertani feltételeit, egyebek mellett a pedagógusok, szakoktatók célirányos továbbképzése, valamint a szabályozási környezet folyamatos továbbfejlesztése révén. A felzárkóztatás elősegítésére megkülönböztetett figyelmet kell szentelni **az iskoláskor előtti készségfejlesztésnek**, az óvodai nevelés kiterjesztésének, az iskolai lemorzsolódás csökkentésének, az integrált oktatás, szakképzés általánossá tételének (beleértve a speciális tantervű iskolák, valamint a diákotthonok modernizációját). Mindenki számára elérhetővé kell tenni a piacképes tudást nyújtó szakképzést és az érettségit adó képzést, ki kell alakítani az egyéni tanulási utak szakmai, módszertani kereteit.

Jelentős mértékben **csökkenteni** kell az oktatási, képzési rendszerek minőségében és elérhetőségében meglévő **területi különbségeket**. Ehhez fel kell számolni a finanszírozási és fenntartói rendszerbe kódolt szegregációs mechanizmusokat, képezni kell a pedagógusokat, és korszerűsíteni kell az iskolák infrastruktúráját.

Cél továbbá a megváltozott társadalmi körülményekhez, munkaerőpiaci igényekhez hatékonyabban igazodó **szociális, gyermekvédelmi és ifjúsági támogatórendszer kialakítása.**

A lakosság idősödése, a megváltozott családszerkezet olyan új kihívásokat jelent, amelyekre az ellátórendszernek is válaszolnia kell. Ezért a prioritás egyik fő célja, hogy a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek legveszélyeztetettebb csoportja: a gyermekek és a

A hátrányos helyzetű csoportok célzott támogatásával csökkenthetőek a társadalmi és a területi különbségek

A szociális, gyermekvédelmi és ifjúsági támogatórendszereknek igazodniuk kell a társadalmi feltételekhez.

fiatalok számára kialakítsa mindazokat a feltételeket, amelyek segítségével sikeres felnőttek lehetnek. Így a szegény családi háttér és hátrányos helyzet ellenére a fiatalok esélyei megnőnek az aktív társadalmi tagságra, a társadalmi és munkaerő-piaci integrációra. Az integrált programok között kiemelt szerepet kell kapnia a **nagyon korai életkorban beavatkozó fejlesztésnek**, amely a hátrányos helyzetű kisgyermekes családok támogatásával jelentősen képes növelni a gyermekek iskolai, későbbi társadalmi beilleszkedését. Ez a tartós szegénységből fakadó hátrányok ördögi körének feloldását szolgáló eszköz. Későbbi életkorban, az **ifjúság** esetében az integrációt és az esélyegyenlőséget érdemben segítik a **felzárkóztató, sport- és szabadidős, kulturális, a devianciák megelőzését támogató programok**. Ezekhez a fejlesztésekhez a gyermekvállalást támogató, az egyszülős, illetve sokgyermekes családok szegénységét csökkentő családtámogatásoknak és a munkaerőpiacról kiszorult szülők foglalkoztatását segítő intézkedéseknek kell illeszkedniük.

A szociális ellátórendszer esetében mindenki számára hozzáférhető, problémaérzékeny támogatásokra és szolgáltatásokra van szükség, amelyek elsősorban a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci és társadalmi integrálását szolgálják.

A hátrányos helyzetűek is tudják elintézni hivatalos ügyeiket...

Ezt segíti elő az ügyfélbarát („egyablakos”) megoldások elterjesztése, a közszolgálati szférában dolgozók humán erőforrás-fejlesztése is, valamint az olyan szolgáltatási rendszerek, amelyek ösztönzik a munkavállalást, illetve családközei ellátást nyújtanak, lehetőleg a rászoruló saját otthonában vagy annak közelében.

... és jussanak megfelelő szolgáltatásokhoz.

Ezek a megoldások mellett, hogy tiszteletben tartják az egyéni igényeket, költséghatékonyak is.

Az idősödő társadalomban átfogó jelentőséggel, az aktív korú hozzátartozók munkateljesítményét, életminőségét is meghatározóan jelennek meg az időskorral járó egyéni és társadalmi problémák. Az időskorú népesség fokozott gondozási szükségletének kielégítésére, az aktív korú családtagok terheinek csökkentésére szükséges az ellátórendszer (nappali és tartós bentlakásos szolgáltatások) folyamatos fejlesztése.

Egyre több idős embernek egyre több szolgáltatásra van szüksége.

A fogyatékos emberek kezelése nem egyetlen ágazat feladata. Ez a széttagolt felelősség az intézmények, szolgáltatások, programok esetében kellő koordináció híján azt jelentheti, hogy komplex szolgáltatások helyett egy széttöredezett, kis hatékonysággal működő intézményrendszer alakul ki. E területen elengedhetetlen, hogy az ágazati különültségeket áthidalni képes, összehangolt szolgáltatás- és intézményrendszer jöjjön létre

A fogyatékos emberek hátrányán csak összehangolt, korszerű támogatásokkal, szolgáltatásokkal segíthetünk.

A szenvedélybetegségek, és az abból eredő szociális, (nép)egészségügyi ártalmak és károk csökkentéséhez széles társadalmi együttműködés és konszenzuson alapuló szakmai tevékenység szükséges. A probléma kezelésében támaszkodni kell a helyi közösségekre, a veszélyeztetett csoportok körében végzett költséghatékony és korszerű módszertannal dolgozó prevenciós tevékenységekre, a függőket kezelő egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztésére és elérhetőségére, a kínálatcsökkentés szervezeti és infrastrukturális fejlesztésére.

**A szenvedély-
betegek
rehabilitációja egy
mind súlyosabb
társadalmi gondra
ad választ.**

A hajléktalanság a társadalom peremén jelentkező, ám az egész társadalmat, az egyéni életkilátásokat, veszélyeztetettséget érintő társadalmi probléma. Kezelésében az adósságkezelést, a lakhatási problémákat, illetve a krízishelyzetek kezelését célzó intézmény-, illetve szolgáltatásrendszernek van szerepe, amely a munkaerőpiac marginális részén elhelyezkedő népesség számára is a társadalmi tagságot jelenti

**A hajléktalanság
ugyan
peremjelenség, de
az egész
társadalmat érintő
probléma.**

A prioritás irányához jól illeszkednek a **multifunkcionális kistérségi közösségi központok** is, amelyek olyan – innovációs mintául szolgáló – centrumok, amelyek köré rekreációs, sportolási, szociális, kulturális, egészségügyi, közigazgatási stb. szolgáltatások szerveződnek kis- vagy mikrotérségi szinten. Ez javítja a térségben a szolgáltatásokhoz való hozzáférést, az esélyegyenlőséget, a lakosság egészségi állapotát és biztonságát, hosszabb távon pedig az életminőséget. Az ún. *mindent egy helyen* megközelítés alapján szerveződő központok egy adott kistérség különböző célcsoportjainak nyújtanak több szükségletre is megoldást kínáló speciális és közösségi szolgáltatásokat. Ez a kis- és mikrotérségi szintű intézményhálózat az elérhető, költség- és mérethatékony, ezáltal fenntartható humán közszolgáltatási rendszer kialakítását szolgálja.

**Többfunkciós
kistérségi
központok
létrehozása**

7. A társadalmi és kulturális tőke erősítése

A fejlesztések az egyéni és közösségi öngondoskodási képesség erősítésére, az egészség- és környezettudatosság növelésére, a kultúra értékévé válásának támogatására, a kulturális örökség védelmére, az egymás iránti tolerancia növelésére, a köz- és környezetbiztonság megszilárdítását elősegítő programok támogatására, valamint a közösségfejlesztésre irányulnak.

Cél az **öngondoskodás** egyéni és közösségi szinten való erősítése, az állampolgárság, a társadalmi tagság megélésének, a társadalom szolidaritásának erősítése, a társadalmi tőke növelése a helyi közösségi kezdeményezések támogatásával, valamint az önkéntes munkavégzés kiszélesítése. A közösségfejlesztés és közösségi munka szomszédságok, települések, kisebb térségek és helyi társadalmak közös cselekvési képességének erősítését jelenti. Kiemelt figyelmet kell fordítani a saját érdekeiket nehezebben felismerő és képviselő **kirekesztett társadalmi csoportok támogatására**. A települési hátrányok nagymértékben hozzájárulnak a társadalmi egyenlőtlenségek kialakulásához, mivel a társadalmi részvétel és az önszerveződés hiánya miatt egyes térségekben alig vagy kevéssé strukturált a helyi társadalom, és nem épültek ki a társadalmi egyeztetés fórumai.

Az öngondoskodás terjedése nem szoríthatja ki a társadalmi szolidaritást

A fejlesztések aktivizálják a helyi társadalmat, erősítik a közbiztonságot, teret adnak az ágazatközi együttműködésnek, új típusú szakmaközi működésmódoknak és az innovációnak, amelyek támogatják **a civil kezdeményezéseket és a hálózatokat**.

Növekvő szerep jut a civil kezdeményezéseknek

Súlyt kell helyezni arra, hogy a fiatalok ifjúsági közösségekben és nem formális oktatás során szerezzenek tapasztalatot, és támogatni kell az e korosztály társadalmi mobilitását serkentő **nemzetközi cseréket**.

Kiemelten fontos feladat **az ifjúsági közösségek és értékteremtő programok felkarolása**, hiszen a közösségi életre való szocializáció azt eredményezi, hogy a helyi közösségek hosszú távon összetartóbbak lesznek. Nő a fiatalok demokratikus intézményrendszerben való aktív részvétele, és olyan munkaerő-piaci, oktatási információkhoz jutnak, amelyek későbbi életükhöz nélkülözhetetlenek. Fontos tehát az információs szolgáltatásokat a szociális szolgáltatások mintájára települési szinten is személyessé tenni, információs pontokat és irodákat kialakítani. Az ilyen információs pontok hálózata nem intézményként, hanem standardizált szolgáltatásként bővíthet, a könyvtári hálózatra, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatokra, hallgatói szolgáltató irodákra, a teleházakra, ifjúsági irodákra stb. támaszkodva vagy azokba integrálódva.

Támogatni kell a közösségi programokat

Szabadidős programoknak helyet adó közösségi tereket kell kialakítani, és infrastruktúrájukat fejleszteni. Az ellátórendszer jelenleg nem tudja megelőzni a kamaszkorúak, fiatalok sajátos problémáinak kialakulását. Így különösen fontos a társadalmi integrációt segítő szolgáltatások megerősítése, **a szabadidő aktív és**

Közösségi tereket kell kialakítani a szabadidő eltöltéséhez

kreatív eltöltését szolgáló háttér megteremtése. Ezt szolgálja az önkéntes ifjúsági munkát segítő képzés, a közösségi terek kialakítása, szabadidő-szervezési hálózat létrehozása és mindezek szakmai és információs bázisának megteremtése.

A társadalmi összetartozás erősítését célzó fejlesztéspolitikának támogatnia kell **a határon átnyúló együttműködések** a határ menti közösségeket segítő, a periferikus régiók fejlesztését támogató projektekkel.

A közösségek is átnyúlhatnak a határokon

Fontos olyan **helyi társadalmi szolidaritást erősítő kezdeményezések** támogatása a médiában, az oktatásban, a foglalkoztatásban, amelyek a munkahelyi és a közintézményekben is megjelenő diszkrimináció csökkentését, a helyi, közösségi szintű tolerancia erősítését (például a médiában megjelenő romakép, vagy a fogyatékos emberekről alkotott kép javítását, a kisebbségi kultúrák és értékek megismertetését) szolgálják.

A társadalmi szolidaritás megerősítését minden eszközzel támogatni kell

Kiemelten fontos továbbá **a szocio-kulturális szolgáltatások fejlesztése** (kulturális vidékfejlesztés a közkulturális infrastruktúra fejlesztése, a kulturális alapszolgáltatások hozzáférhetőségének javítása révén), illetve **a kulturális örökség fenntartható használata** (az épített örökség védelme, megőrzése, rehabilitációja, esélyegyenlőség a kulturális örökséghez való hozzáférésben). A társadalmi és kulturális tőke növelésére létre kell hozni egy digitális nemzeti kultúrkincs anyagot a nem digitalizált kulturális tartalmakból, másrészt magának az információs társadalomnak a kultúráját is népszerűsíteni kell. Az elektronikus kulturális környezetnek lehetőséget kell teremtenie közösségi virtuális terek kifejlesztésére.

Fejleszteni kell a szocio-kulturális szolgáltatásokat

8. Értékelvű, egészségközpontú egészségpolitika kialakításához és végrehajtásához szükséges feltételrendszer valamint a népegészségügyi intézményrendszer fejlesztése

A kormányzati egészségpolitika alakítása elsődlegesen az egészségügyi tárca feladata. Mivel azonban a tárca az egészséget meghatározó tényezőknek csupán egy kisebb hányadát képes közvetlenül befolyásolni, meg kell erősíteni a kormányzaton belül az egészség ügyével kapcsolatos koordinációt. A népegészségügyi feladatok megvalósításához **nélkülözhetetlenek az ágazatközi, vertikális** (állami, önkormányzati, regionális) és **horizontális** (civil, állami, gazdálkodói) **együttműködések**.

A lakosság egészségi állapota csak széles körű együttműködéssel javítható...

Ehhez országosan olyan egységes szakmai alapokra épülő, de regionálisan szervezett intézményrendszert kell létrehozni, amely egyben

...amiből nem maradhatnak ki

a népegészségügyi programok menedzselésére is alkalmas. E programok keretében a hatékony egészségfejlesztés megvalósításához elengedhetetlen az egészségkommunikáció fejlesztése Ez a záloga **az egészségtudatos életmód és fogyasztói szokások** elterjedésének, melynek infrastrukturális feltételeit és a szakmai koncepciók alapján történő fejlesztését is biztosítani kell.

A mentális problémákkal küzdők és a szenvedélybetegek egészségügyi és szociális ellátásai integráltan; közösségcentrikusan valósulnak meg és az ártalomcsökkentő ellátási formák kínálatát növeljük. A droghasználóknál a fertőző betegségek terjedését szűréssel kell megelőzni.

Az egészséges társadalmi, gazdasági, természeti környezet kialakításához már az előkészítés során meg kell vizsgálni, hogy a döntések és intézkedések milyen hatással lesznek a lakosság egészségére. Az ilyen **egészségügyi hatásvizsgálatokhoz** létfontosságú az elemzői kapacitás bővítése.

Csak **korszerű közegészségügyi szolgálat** képes a gyors reagálást igénylő veszélyek esetleges következményeinek (terrorcselekmények, katasztrófák, járványok, élelmiszer-biztonsági problémák) elhárítására. Ehhez fejleszteni kell a szolgálat emberi, anyagi és műszaki erőforrásait.

Az egészségügy folyamatos korszerűsítéséhez a kiemelkedő szakmai központok, egyetemek és kutatóhelyek bevonásával meg kell erősíteni a **tervezési és irányítás-támogatási rendszert**. A magas színvonalú és költséghatékony ellátás kiépítésének és működtetésének feltétele továbbá az akkreditáció, a szakfelügyeleti és az engedélyeztetési rendszer.

Az **egészségügy és határterületei szakemberképzésének** fejlesztése a változó és egyre korszerűsödő technológiai környezethez, az egészségpolitika céljaihoz és a munkaerőpiac igényeihez igazodva valósul meg. Az egészségügyi dolgozók vonzó és versenyképes életpálya-modelljének kialakítása szükséges a kellő számú szakember foglalkoztatásához. **Egyének és közösségek segítő, önsegítő képességének, önkéntesek képzése** fejlesztése ugyancsak nélkülözhetetlen a lakosság egészségének javításához.

Egészségügyi
hatásvizsgálatokr
a van szükség

A közegészség-
ügyi szolgálatot
meg kell erősíteni

Elegendő számú és
jobban képzett
szakemberek
dolgoznak az
egészségügyben

9. Az egészségügyi ellátórendszer szerkezetének és működésének betegközpontú korszerűsítése, az ellátások minőségének és hatékonyságának javítása, a jelentős egyenlőtlenségek csökkentése érdekében

A progresszivitás és **térségi hierarchia** elvén nyugvó, az ellátórendszer szerkezetét és működését átalakító korszerűsítések nemcsak az egészségügyi rendszer fenntarthatóságát javítják, hanem a lakosság életminőségét is, és hozzájárulnak az aktívan töltött évek számának, illetve a munkaerő termelékenységének növekedéséhez is. Az ellátórendszer fejlesztése – amint azt nemzetközi tapasztalatok mutatják – új munkahelyeket is teremt.

A korszerű egészségügyi ellátórendszer képes a változó szükségletekhez és technológiai lehetőségekhez alkalmazkodni, emellett magas színvonalon és **költséghatékonyan** is működik.

Többfunkciós kistérségi közösségi központok kialakításával lehetővé válnak a lakóhely közelében egy helyen fellelhető egészségügyi alap- és bizonyos szakellátások, valamint a szociális és egyéb, a helyi szükségleteknek megfelelő szolgáltatások. Ez javítja a hátrányos társadalmi csoportok szolgáltatásokhoz való hozzáférését, csökkentve ezzel mind az egészségi állapotban lévő egyenlőtlenségeket, mind pedig a szolgáltatások területi különbségeit. **Egyre több definitív ellátás kistérségi szintre helyezése** költséghatékonyra teszi a lakosság közeli ellátórendszer működését, hisz egyre kevesebb szereplő bevonását igényli. A lakosság biztonságérzetét és az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettséget tovább növeli **az ügyeleti és a sürgősségi ellátás megerősítése**, a mentés és a sürgősségi betegszállítás fejlesztése.

A kórházi kapacitások **regionális szinten történő újraelosztása és fejlesztése**, a szolgáltatások összehangolása szükséges ahhoz, hogy az egészségügyi ellátás a változó területi szükségletekhez alkalmazkodni tudjon, és költséghatékonyan működjék.

A regionális egészségügyi rendszer csúcán működő **regionális egészségügyi központok** kialakításával magas színvonalú – gyakran igen költséges – diagnosztikai eljárások és ellátási formák válnak elérhetővé minden régióban. Egyidejűleg az általános és a szakkórházak kapacitásainak átrendezésével **a területi igényekhez igazíthatók a szolgáltatások**. A tömbkórházjelleg kialakítása, a műszaki fejlődést követő ellátási formák (pl. egynapos sebészet, kúraszerű ellátások) feltételeinek megteremtése a költséghatékonyabb működést szolgálják.

Az egészségügyi ellátórendszert a térségi hierarchia elve alapján kell felépíteni...

...így javul a rendszer hatásossága és hatékonysága

Egy helyütt célszerű nyújtani az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat

A kórházi kapacitásokat regionális szinten elosztani

A régiókban klinikai központokat kell kialakítani

A **krónikusellátást** szolgáltató intézmények rendszerének megerősítése (az ápolási és a szociális ellátás együttes fejlesztése) szükséges az idősödő társadalom fokozódó ellátási problémáinak enyhítéséhez. A **rehabilitáció** intézményrendszerének fejlesztése segíti a munkavállalók munkaerőpiacra való visszatérését.

Az idősödő társadalomban egyre több krónikus betegre kell számítani

Az egészségügyi rendszer forrásait részben a járulékrendszernek a **szolidaritás, az esélyegyenlőség** mentén történő korszerűsítése, részben egyéb fejlesztési források bevonása biztosítja. A lakosság szükségleteihez illeszkedő ellátási struktúra kialakítását **szektorsemleges finanszírozási rendszer** támogatja.

A modern, tudásalapú társadalomban mind a lakosság, mind az egészségügyi szolgáltatók számára elengedhetetlen a magas színvonalú **info-kommunikációs rendszer hozzáférhetősége**. Ez alapfeltétele az egységes, minőségi ellátásnak, a fenntartható, finanszírozható szerkezet kialakulásának, és a közpénzekkel való hatékony és felelős gazdálkodásnak.

Az e-egészségügy segíti a szolgáltatókat és a lakosságot

A hazai és közösségi egészségfejlesztéshez, betegségmegelőzéshez, a betegmobilitáshoz, és rehabilitációhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése növeli a hazai **gyógy- és egészségturizmus** versenyképességét is.

Az egészségtudományi és határterületi kutatások, így különösen a **biotechnológia, genomika és a gyógyszerkutatások** támogatása alapvetően javítja a hazai **egészségipar** versenyképességét. Az alkalmazás elősegítéséhez az innovációt, implementációt és technológiatranszfert támogató intézményrendszer fejlesztése nélkülözhetetlen.

Az egészségipar fejlődése jelentősen hozzájárul a versenyképesség növekedésének

10. A közigazgatás és az állami szolgáltatások korszerűsítése

A magyar közigazgatás teljesítőképessége, hatékonysága, a nyújtott szolgáltatások minősége messzemenően befolyásolja az ország versenyképességét. A közigazgatási rendszer modernizációja előfeltétele a **hatékonyan és eredményesen működő állami szervezetnek**, az egységes kormányzati irányítás megjelenésének. A kellően rugalmas közigazgatási szervezet, a fejlesztés- és szolgáltatásorientált intézményrendszer és az erőforrások céltudatos felhasználása tud megfelelő keretet adni a különféle szakpolitikák szakirányú igényeinek.

A közigazgatás milyensége a versenyképességet is befolyásolja

A magyar közigazgatás több gyengeséggel küzd, melyek orvoslásához, illetve a kitűzött célok eléréséhez az alábbi területekre kell összpontosítani a beavatkozásokat:

- A közigazgatási szolgáltatások **feltételrendszerének korszerűsítése**, amely kiterjed
 - a szolgáltató szemléletű, az igénybevételi helytől és időtől független elektronikus kormányzás és ügyintézés elterjesztésére,
 - a közigazgatási szolgáltatások igénybevételében az esélyegyenlőség biztosítására a közigazgatási szolgáltatások területi és elektronikus elérhetőségének javításával,
 - a közigazgatás átláthatóságának és hatékonyságának megerősítésére, az állampolgári részvétel erősítésére,
 - a közigazgatási hatósági eljárás újraszabályozására.
- A szabályozás **minőségének** javítása
- A közszolgálat **emberi erőforrásainak** fejlesztése
- A közigazgatási **intézményrendszer korszerűsítése**, azon belül
 - a **kistérség intézményesítése**, a közszolgáltatások és az államigazgatási feladatok kistérségi keretek között történő integrálása, idővel a lehatárolt kistérségi szint létrehozása,
 - a területi államigazgatási szervek átalakítása, a **regionális szint megerősítése**, olyan fejlesztési régiók kialakítása, amelyek alkalmasak a területfejlesztési és egyéb ágazati fejlesztési programok megvalósítására, valamint az európai uniós támogatások fogadásának hatékony előkészítésére, koordinálására, egyes döntések decentralizált meghozatalára; végül a központi kormányzati feladatok decentralizációja,
 - az önkormányzati **finanszírozási rendszer** átalakítása,
 - a **központi közigazgatás** átalakítása.

Az állampolgárok életminőségének javítása, a közigazgatás versenyképességének fokozása érdekében szükséges a közigazgatási szolgáltatások minőségének határozott javítása, a szolgáltatások ügyfélbarát rendszerének és szemléletének megvalósítása. Az ügyfelek javuló kiszolgálásának záloga az ügyfélfogadás javítása, az eljárások korszerűsítése, a helytől és időtől lehetőleg független igénybevétel lehetőségének biztosítása, az elektronikus kormányzás és ügyintézés elterjesztése, valamint a közérdekű információkhoz való közvetlen és gyors hozzáférés biztosítása. A demokratikus részvételt a közigazgatás területén is erősíteni kell új típusú elektronikus eszközök alkalmazásával. Elektronikus információk nyújtásával, interaktív szolgáltatásokkal be kell vonni az állampolgárokat és vállalatokat a közigazgatási folyamatok végrehajtásába és alakításába, támogatni információhoz való rendelkezési jogukat. Lehetővé kell tenni, hogy véleményt formáljanak, és alakítsák a szolgáltatások működését. Ehhez szükség lehet az ilyen típusú szolgáltatások ismertségének és a hozzájuk szükséges készségeknek az elmélyítésére, főleg a hátrányos helyzetűek körében. Az új info-kommunikációs technológiák bevezetésével fellépő új biztonsági kockázatokat is kezelni kell.

A modern IKT technológiák igénybevételével a közigazgatás minden szintjén javíthatóak a szolgáltatások minősége és az esélyegyenlőség feltételei

A **szabályozás** körében folytatni kell a jogszabályok deregulációját. **Csökkentendők** a jogszabályok alkalmazásakor a vállalkozásokat és az állampolgárokat sújtó **indokolatlan adminisztrációs terhek**, át kell térni a minőségi jogalkotásra. Ennek keretében kiemelt hangsúlyt kap a kormányzati (szabályozási) döntések hatáselemzésének kötelezővé tétele. Törekedni kell a szabályozás hosszú távú kiszámíthatóságára. Az igazságszolgáltatás területén tovább szükséges csökkenteni az eljárási időt.

Csökkenteni kell a jogszabályok számát

Erősíteni kell a kormányzati tevékenység stratégiai jellegét, a kormányzati stratégiák közötti kohéziót. Ennek részeként általánossá kell tenni a közép- és hosszú távú tervezést, **fejleszteni kell a tervezési kapacitásokat**, a stratégiai tervezést és menedzsmentet kiszolgáló információs bázist, és be kell vezetni az ehhez illeszkedő követelményrendszert. Súlyt kell helyezni a kitűzött célok elérését mérhetővé tevő **indikátorok** kialakítására, mérésére és értékelésére, illetve általánosan a közigazgatás tudományos bázisának megteremtésére.

Erősíteni kell a tervezői kapacitásokat és a közigazgatás tudományos hátterét

Mindehhez feltétlenül szükséges egy **egységes személyzeti stratégia** kialakítása és megvalósítása. A közigazgatásban dolgozók élethosszig tartó képzésének ki kell terjednie a karrierút egészére (belépés, előmenetel, teljesítményértékelés, képzés, átjárás az uniós igazgatásba, kilépés). Egységes törvényi szabályozáson vagy egy-

Egységes személyzeti stratégia kell, és előtérbe kell helyezni a minőséget, a hatékonyságot

séges személyzetpolitikai stratégián nyugvó jogszabályi módosítások útján egységesíteni kell a közszolgálatot. Törekedni kell a **minőséget és hatékonyságot elősegítő új közigazgatási módszerek** ésszerű bevezetésére és alkalmazására (a közigazgatásban már bevált „jó gyakorlat” megismertetése, a versenyszférából átvehető New Public Management módszerek elterjesztése stb.).

Az **államszervezet** korszerűsítésének mind a központi, mind pedig a területi szerveket el kell érnie. A jó kormányzás feltételeinek javításához a közigazgatási szervezetek hatékonyságnövelésével és a decentralizáció mértékének fokozásával juthatunk el. A központi kormányzati feladatok decentralizációjának előfeltétele a szervezeti keretek stabilizálása, **a költségtakarékos, de a feladatokat megfelelő szinten ellátó államszervezet** működtetése. A kormányzati szervezeti decentralizációs-deregulációs program kiterjed a minisztériumok és más központi szervek feladat- és hatáskörének felülvizsgálatára, az aránytalanságok és párhuzamosságok felszámolására, a feleslegessé vált állami feladatok megszüntetésére, a szervezeti méretek csökkentésére s végül a minisztériumi feladatellátás célszerű rendjének kialakítására, a belső szervezet korszerűsítésére.

Regionális és kistérségi szinten is szükség van az intézményrendszer megerősítésére. A **területi államigazgatás** szervezetében a fő feladat **az egyszerűsítés, a szervezeti és feladatköri profiltisztítás**, a fokozatos **regionalizáció**. Másrészt a közigazgatási hivatalok útján meg kell erősíteni a kormány területi államigazgatást ellenőrző és koordináló szerepét. A regionális önkormányzati rendszert illetően a cél a valódi decentralizáció megvalósítása. Kistérségi szinten a hangsúlyt a többcélú önkormányzati társulások folyamatos kiterjesztésére, valamint az államigazgatási rendszer ezzel történő összehangolására kell helyezni. Ehhez elengedhetetlen mind az országos, mind az az alatti szintek feladat- és hatáskörének egyértelmű definiálása és szétválasztása, illetve az ezekhez tartozó intézmény- és eszközrendszer pontos körülhatárolása, konkrét feladatokhoz történő rendelése.

Szükséges továbbá **a kormányzati szervezetrendszer és költségvetési intézményrendszer ésszerűsítése** a közintézményi reformok, a szervezeti szabályozás, valamint az önkormányzati finanszírozási rendszer átalakításával.

Az államszervezet korszerűsítésének a takarékoskosságot kell szolgálnia, de a feladatokat megfelelő szinten kell ellátni

A területi államigazgatásban a fő feladat a regionalizáció

A szervezeti reform az intézményrendszer ésszerűsítését is magában foglalja

2.5.2 „Befektetés a gazdaságba” prioritáscsoport

11. Az innováció, kutatás-fejlesztés ösztönzése és infrastruktúrális háttérének megerősítése

Magyarország tartós gazdasági versenyképességének egyik feltétele, hogy néhány tudományos és technológiai területen **a magyar teljesítmény nemzetközileg is elismert legyen**. Ezeken a szakterületeken meg kell erősíteni és versenyképessé kell tenni a hazai kutató-fejlesztő bázisokat és az innovációs kapacitásokat. Olyan területeket vagy iparágakat kell kiemelten támogatni, amelyek jelentős hatással vannak a XXI. században az ország műszaki és gazdasági fejlődésére.

Azokra a területekre kell összpontosítanunk, ahol a világ élvonalába kerülhetünk

A K+F és innováció koncentrálni igényeinek kielégítéséhez szükséges kritikus tömegek létrehozását úgy lehet és kell elősegíteni, hogy **ösztönözni kell a kutatóközpontok hálózatosodását**. A jelentős hazai és főleg nemzetközi, már megfelelően modern infrastruktúrális bázissal rendelkező tudáshálózatokhoz kell szorosabban kapcsolódni, különös tekintettel az EU által is támogatott nagy kutatói-technológiai hálózati együttműködésekre. A technológiák innovációvá válása érdekében a kutatói hálózatok mellett **a kutatási, oktatási, kulturális és termelői szektorok közötti hálózati együttműködések** a különösen fontosak. Az innovációk terjedéséhez szükség van az **iparági klaszterek, innovációs együttműködések ösztönzésére**.

A kutatás és fejlesztés új sikerreceptje: a hálózatba szerveződés

Nagy jelentősége van az **Európai Kutatási Térséghez** való tartozásnak, ezért figyelembe kell venni az EU kutatási programjai és alprogramjai kínálta lehetőségeket is. Az európai színvonal eléréséhez csatlakozni kell az európai nagy kutatási infrastruktúrákhoz. **Az interdiszciplináris, komplex területek fejlesztése** nagy jövő elé néz, így pl. az info-nano-anyagtudományok, az info-kognitív tudományok, info-bio területén. Az IKT és a K+F határterületei különös figyelmet érdemelnek, beleértve az IKT-szakemberek képzését, a kutatás-fejlesztést kiszolgáló korszerű info-kommunikációs infrastruktúrák fejlesztését (pl. NIIF).

Kapcsolódnunk kell az Európai Kutatási Térséghez

Az **agrárium** versenyképességének növeléséhez elengedhetetlen a mezőgazdasági termelés és feldolgozás hatékonyságának javítása, az élelmiszer-biztonság növelése, valamint **új típusú mezőgazdasági termékek előállítása** a mezőgazdasági biotechnológia (kiemelten a genomikai és biotechnológiai központok létrehozásával, genomikai kutatások) fejlesztése révén, figyelembe véve a biológiai sokféleség megőrzésének szempontjait.

Agrárkutatások

Elengedhetetlen a környezet- és természetvédelmi, környezet-egészségügyi, valamint a fenntarthatósággal kapcsolatos kutatások jelentős fokozása.

Környezetvédelmi és fenntarthatósági kutatások

Szükséges az **egészségtudományok támogatása** egyrészt az innovációbarát környezet kialakításával, másrészt az alapkutatások implementációjának, valamint az alkalmazott (klinikai és háttérpári) kutatások támogatásával.

Egészségügyi kutatások

Mindezek hozzájárulnak ahhoz, hogy **kiegyensúlyozzuk a hazai K+F funkcióinak és finanszírozásának aránytalanságait**, jobban beépüljünk a nemzetközi kutatási és innovációs folyamatokba, és a **gazdaság irányába tereljük** a kutatási eredményeket, bevonva azt a kutatások finanszírozásba is.

Elő kell segíteni a K+F-eredmények hasznosítását

A technológiatranszfer és általában a vállalati K+F-ráfordítások növekedéséhez szükség van a **magánszektor aktív részvételére**. Az új vállalkozások tartós növekedési pályára állításához szükség van a magvető tőke intézményének kialakítására, a **kockázati tőke innovatív (kis-) vállalkozásokba terelésére**. A vállalatokat érdekeltté kell tenni, hogy az egyetemek, illetve kutatóhelyek vonzáskörzetébe helyezték K+F-tevékenységüket, és erősíteni kell a vállalati, kutatóhelyi és egyetemi K+F szektorális jellegű együttműködését is. Ösztönözni kell a vállalatokat, hogy az egyetemek és kutatóhelyek tudásbázisára építsenek, és hosszú távú együttműködést alakítsanak ki velük. Ennek érdekében **fejlett tudásbázist, magasan képzett és mobilis emberi** (tudományos, üzleti) **erőforrást**, megfelelő innovációs környezetet, K+F és járulékos (üzleti) infrastruktúrát, fejlett információs hálózatokat kell létrehozni és működtetni. Célunk, hogy a vállalati K+F-ráfordítások összege kétszerese legyen a szinten tartott állami K+F-ráfordításoknak. Ki kell alakítani a kutatás-fejlesztés és innovációnak az új feladatokhoz igazodó országos stratégiáját és finanszírozási rendszerét.

A kutatások finanszírozásában a magántőkének nagyobb arányban kell részt vennie

Ösztönözni kell az **együttműködési formák kialakulását**, ezek intézményi kereteinek létrehozását, az innovációs szolgáltatások fejlesztését regionális, nemzeti, határon átvelő és nemzetközi viszonylatban egyaránt. A **regionális tudásközpontok** kiépülésével olyan koncentrált kapacitással és kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkező bázisok jönnek létre, amelyek alapját képezik az innovációs folyamatoknak a meglevő kompetenciákra építve.

Regionális tudásközpontokat kell létrehoznunk

Fontos a **kkv-k erőteljesebb bevonása** az innovációs folyamatokba, valamint a kiemelt kutatóhelyek és a velük együttműködő vállalkozások egymást erősítő fejlődése a köz- és magán-szféra emberi és

A kisvállalkozások úttörő szerepet játszhatnak a műszaki fejlesztésben

anyagi erőforrásainak földrajzi koncentrálása révén. A technológia-intenzív kkv-k aktivitását **technológiai inkubációval** és a kutatási és innovációs infrastruktúra minőségének javításával kell segíteni. Magas hozzáadott érték előállítására alkalmas, tudásintenzív vállalatok létrejöttét kell támogatni a tudáscentrumokból „kirajzó” (spin-off), induló vállalkozások ösztönzésével.

Fontos feladat a kutatóhelyeken és vállalkozásoknál **a tudásintenzív munkahelyek megteremtése**, az innovációs, kutatás-fejlesztési tevékenységek **infrastrukturális hátterének** megerősítése is, hogy a nemzetközi kutatói mobilitás terén hazánk egyensúlyba kerüljön, nagy arányban térjenek haza külföldön sikeres kutatóink.

12. A technológiai modernizáció előmozdítása

A gazdaságban a hatékonyság, a termelékenység növelésének egyik legfontosabb előfeltétele a technológiai fejlődés, a modernizáció. A tudás- és technológiatranszfer ösztönzése a gazdaságban a termelékenység növekedéséhez vezet, az újabb, korszerű technológiák elterjedésével a magasabb hozzáadott értékű termelés és szolgáltatások szerepe megnövekszik, ami közvetlenül **javítja a gazdaság jövedelemtermelő képességét és versenyhelyzetét**. A gazdaság alkalmazkodókészsége, rugalmassága ezáltal javul, ami szintén előnyt jelenthet az éles nemzetközi versenyben. A technológiai fejlődést szolgálja az üzleti szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésének ösztönzése is. A technológiai fejlődés ösztönzése komplex módon, több eszközt (kutatás-fejlesztést, innovációt, technológiatranszfert, pénzügyi ösztönzőket, közvetlen támogatást stb.) integráltan felhasználva valósítható meg leginkább. A beavatkozásokat a versenyképesség növekedésének érdekében, a területi sajátosságokhoz alkalmazkodva, az azokból adódó lehetőségeket kihasználva kell megtervezni és végrehajtani.

A technológiai fejlődés a gazdasági növekedés fő forrása

A technológiai korszerűsítés alapvető fontosságú a fejlődésre képes kis- és középvállalkozások számára is **a piaci pozícióik, illetve jövedelemtermelő képességük javításához**. A műszaki korszerűsítés ösztönzése az egyéb tekintetben fejlődésre alkalmas vállalatok hazai és nemzetközi versenyképességének javulását segíti elő, új termékek, szolgáltatások, iparágak létrejöttét teszi lehetővé, javítja a gazdasági, piaci környezetet más vállalkozások számára, ezzel elősegítve azok beágyazódását, valamint javítva a fogyasztók számára elérhető termékek és szolgáltatások színvonalát.

A technológiai korszerűsítés erősíti a kkv-k versenyképességét

Az ökohatékony, ökoinnovatív megoldások bevezetésével csökkenthető a termelés, a szolgáltatások anyag- és energiaigényessége, és egyúttal **csökkenhet a környezet terhelése** az innovatív termelési megoldások, az elérhető legjobb technológiák alkalmazásával a teljes életciklus során.

Technológiai fejlődéssel csökkenthető a termelés anyag- és energiaigényessége

A műszaki-technológiai korszerűsítés, a termelői infrastruktúra fejlesztése **az agráriumban és az élelmiszeriparban** is alapvető fontosságú. Mindez elősegíti termelői, feldolgozó, logisztikai tevékenységek költséghatékony működését, a termelékenység javulását, az élelmiszer-minőség és -biztonság javítását, illetve a környezetvédelmi, növény- és állategészség-ügyi és állatjóléti előírások teljesülését. A **turizmus** területén a vállalkozások jövedelmezőségének javításához elsősorban minőségjavító fejlesztések szükségesek a szakképzés, a nyelvi és informatikai képzés mellett.

A technológiai korszerűsítés az agráriumban és a szolgáltatások terén is fontos tényező

13. A vállalkozások működési és üzleti környezetének javítása, a hálózatosodás elősegítése

A vállalkozások felkészültségének javítása a hosszú távú versenyképesség egyik fő eszköze. Ez magában foglalja **a vállalkozásoknak nyújtott szolgáltatások** (tanácsadás, piaci szereplők informáltságának javítása, partnerközvetítői tevékenység stb.) mellett a specifikus **képzéseket**, a vállalkozói készségek javítását, az IKT-technológiák megfelelő használatának ösztönzését is egyaránt, különösen a hazai tőkeszegény kis- és középvállalkozások esetében.

A vállalkozások tanácsadással, képzésekkel erősíthetők

A kkv-k versenypozícióinak, rugalmasságának és stabilitásának a javítására ösztönözni kell a piaci versenyt nem torzító **termelési, értékesítési, beszerzési társulások és hálózatok**, termék- vagy piacfejlesztés céljából létrejövő együttműködések kialakulását, valamint a beszállítói tevékenység létrehozásához, bővítéséhez szükséges fejlesztéseket. Ezt segítheti elő a beszállító vállalkozások beruházásainak és a korszerű vállalatirányítási rendszerek bevezetésének támogatása, a nagyvállalatok és a beszállító vállalkozások közötti partnerközvetítői tevékenység és a beszállítói klaszterek létrehozása, illetve a rendelkezésre álló piackonform pénzügyi ösztönzők körének bővítése.

A termelési, értékesítési, beszerzési társulások és hálózatok létrehozása segíti a kisvállalkozásokat a versenyben

A kiterjedt, erős **vállalatközi hálózatok** kialakítása, klaszterek létrehozása fontos feltétele a fejlesztési pólusok tartós fejlődésének. Ösztönözni szükséges a piaci versenyt nem torzító termelési, értékesítési, beszerzési társulások és hálózatok, termék- vagy piacfejlesztés céljából létrejövő együttműködések kialakulását, a

beszállítói tevékenység létrehozásához, bővítéséhez szükséges fejlesztéseket. Ezt segítheti elő a beszállító vállalkozások beruházásainak támogatása és beszállítói klaszterek létrehozása.

A **minőségközpontú menedzsment** feltételeinek javítása, a minőségbiztosítási, környezetirányítási és információvédelmi rendszerek bevezetése, a nemzetközi standardoknak való megfelelés ösztönzése alapvető feltételei a vállalkozások globális piacokon való megfelelésének, a gazdaság tartós növekedésének. A **környezettudatos vállalatvezetési szemlélet** elterjedésével a folyamatokra irányuló megoldások stratégiai rendszerbe foglalása, a különböző környezetirányítási rendszerek többek között az anyag- és energiaigényesség csökkentésén keresztül segítik elő a fenntartható növekedést.

Minőségközpontú menedzsment

A kkv-k működési környezetének fejlesztése elsősorban a gazdaságközeli infrastruktúra fejlesztésére irányul. Az integrált szolgáltatások (telephely + üzleti szolgáltatások) fejlesztésénél is alapvetően fontos a hatékonysági kritériumok figyelembevétele. A vállalkozói infrastruktúra különösen a kistelepüléseken nem kellően fejlett, ami akadályozza a helyi vállalkozások fejlődését, és sokszor a kisebb cégek odatelepülését. A helyi önkormányzatokkal együttműködve meg kell teremteni a **gazdaságilag és ökológiailag fenntartható telephelyfejlesztés** lehetőségét. Különösen fontos a településen, illetve annak közvetlen földrajzi környezetén kívül értékesítő vállalkozások megtelepítése, ami növeli az önkormányzatok adóbázisát is. A létező gazdasági infrastruktúra, az ipari parkokra épülő üzleti szolgáltatások és logisztikai centrumok már ma is számottevő gazdasági teljesítményre képesek, de a szolgáltatások minőségének javítása tovább növeli a gazdaság versenyképességét. Meg kell oldani az ipari parkok és vállalkozások telephelyeinek biztonságossá tételét, a biztonságos környezet a befektetési és vállalkozói kedv növelésének elengedhetetlen feltétele.

Meg kell teremteni a gazdaságilag fenntartható telephelyfejlesztés lehetőségét

14. A dinamikus és interaktív IT tartalom- és szolgáltatás-fejlesztése

Az elektronikus tartalmak és szolgáltatások fejlesztése és számuk növelése a **gazdasági, üzleti és közigazgatási, közszférában dinamikus és interaktív környezetet** teremt a társadalom és a gazdaság számára.

Az IT dinamizálja a gazdaság és a társadalom egészét

Az elektronikus tartalmak a **versenyképesség, a növekedés, a társadalmi bevonás és a hatékony államiség** fontos eszközei. Az IT tartalom- és szolgáltatásfejlesztése hozzájárul az **állampolgárok életminőségének** javításához, az „aktív állampolgársági” attitűd kialakításához és a demokrácia kiteljesedéséhez.

A „bármilyen tartalom, bármikor, bárhol, bármilyen platformon” szemléletet, vagyis a **fejlett IT-alapú folyamatintegrációt lehetővé kell tenni a lakosság, az üzleti-kutatói szféra és az állam számára is**. Növelni kell a **tartalmak és szolgáltatások által kínált lehetőségek ismertségét** a társadalomban és a kis-közepes méretű vállalatok körében.

Az IKT-alapú tartalmak szakágazati specifikumainak alkalmazását – a nemzetközi gyakorlatot figyelembe véve – **ösztönözni kell a különféle gazdasági és közigazgatási ágakban** (pl. e-környezetvédelem, e-közlekedés).

A vállalkozások és a lakosság számára egyaránt fontos a közcélú információkhoz való hozzáférés, az elektronikus állam–vállalat és állam–állampolgár tranzakciók lebonyolításának, az **elektronikus ügyintézésnek** a fejlesztése és a bonyolultabb elektronikus ügýtípusok elérhetővé tétele. **Az elektronikus közszolgáltatások számát növelni, minőségüket javítani kell** az elektronikus információszabadság, a közigazgatás ügyfélorientált, hatékony működése jegyében.

Az elektronikus szolgáltatások számát növelni, minőségüket javítani kell

Az üzleti szférában a szükséges mértékig és a legmegfelelőbb eszközökkel elő kell segíteni az **üzleti tartalmak és szolgáltatások elterjedését**. Főleg a kkv-k esetében fontos az állami beavatkozás, mert az ő körükben a piac nem minden igényt szolgál ki. A piaci versenyben való helytálláshoz az **elektronikus piaci információkat elérhetővé kell tenni a kkv-k körében**. A kisvállalatok számára az egyetlen versenyképes stratégia, a **kkv-hálózatosodás elősegítése érdekében nemzetközi piactereket** kell teremteni, vagy lehetővé kell tenni az azokhoz való csatlakozást. A fejlett elektronikus szolgáltatásokkal a vállalatok külső és belső folyamatainak integrációját kell elősegíteni. Rendkívül fontos a vállalati és kutatói **K+F IKT-alapú hálózatának megteremtése, a tudás áramlásának biztosítása**, IKT-bázisú tudásközpontok és kutatói együttműködések létrehozása és az innovációs alkalmazókkal való IKT-integráció.

Az üzleti életben főleg a kkv-k informatizálódását kell támogatni

Az értékmegőrzés mellett a lakosság számára új lehetőségeket tár fel az **elektronikus kulturális környezet megteremtése**, az elektronikus kulturális javak létrehozása, amely az információs társadalom kultúrájának kiépítéséhez, tudatosításához is hozzájárul a társadalomban. Törekedni kell a területi és társadalmi különbségek csökkentésére az e-gazdaság fejlesztésével, a **táv munka** ösztönzésével, az **e-oktatás (e-learning)** által teremtett lehetőségek kihasználásával. Az információkhoz, tartalmakhoz való hozzáférés megteremtésével és az IKT által teremtett interaktivitás lehetőségeire építve a földrajzi, területi kötöttségektől független virtuális kapcsolatrendszerek jönnek létre, beleértve az állam és állampolgárai közötti kapcsolatokat is (**e-demokrácia**). Az IKT által teremtett lehetőségeket ki kell használni az egészségügyben az **elektronikus egészségügyi szolgáltatások segítségével** és az info-kommunikációs technológiákra építő egészségügyi rendszer megteremtésével.

Az emberek előtt új művelődési, tanulási lehetőségek nyílnak, és új módon vehetnek igénybe szolgáltatásokat

15. Az IT alapvető infrastrukturális feltételeinek biztosítása, fejlesztése

A prioritás tartalma az információs társadalom **alapvető infrastrukturális feltételeinek és a rendszerközeli szoftverelemeknek és adatalemeknek a biztosítása, fejlesztése**. Ezen keresztül lehetővé válik a gazdasági, közszolgáltatási és tudományos tevékenységet támogató szolgáltatások kialakítása és az ezekhez való hozzáférés.

A **fizikai infrastruktúra** esetében alapvető feladat a kisebb települések, elszigetelt országrészek infrastrukturális feltárása, pótolva a piac által nem nyújtott szolgáltatásokat a periferiális helyzetű településeken. A lefedettség érdekében szükség van infrastrukturális technológiai újításokra, illetve közösségi kezelésű infrastrukturális elemekre is. Az országra jelenleg jellemző **infrastrukturális ellátottságra, a meglévő erősségeinkre** (pl. mobilpenetráció) is építve, hosszú távú stratégiai és költséghatékony szemlélettel elő kell segíteni az új megoldások, igények terjedését. Az államnak a szükséges mértékig, technológiasemleges megközelítéssel kell beavatkoznia a piaci folyamatokba úgy, hogy a piaci tendenciák ismeretében és figyelembevételével segítse elő a fejlesztéseket. Mindezek szem előtt tartásával ki kell építeni és fejleszteni kell az igényekhez **igazodó, többszintű, nagy sebességű, illetve széles sávú vezetékes és vezeték nélküli információs hálózati infrastruktúrát**.

Az államnak főleg a kistelepülések ellátásához kell segítséget nyújtania

A **hozzáférés** javításához a piaci tendenciák kedvező befolyásolása, a kínálati monopolizáció oldása és a megfelelő szabályozás a feladat. A magánszemélyek hozzáféréseiben nagy tartalékok vannak. Ennek kihasználását jelentősen segítheti a technológiai verseny, az alternatív technológiák és szolgáltatások támogatása. Ennek feltétele azonban a felhasználói ismeretek bővülése. **A kkv-k fejlesztési iránya a nagyvállalatokhoz képest meglévő hozzáférési hátrány leküzdése.** A korszerű infrastrukturális környezet lehetővé teszi a közvetlen területi hatókörön kívül található **kis- és középvállalkozások** közös rendszerbe, hálózatba való integrálódását, ezzel segítve elő a globalizálódott világ gazdasági rendszerbe való bekapcsolódásukat. Az információs társadalom kiteljesítésének alapvető feltétele az **info-kommunikációs infrastruktúrához megfizethető áron történő hozzáférés.** A rendszer-szoftverek esetében a biztonság és a piaci verseny érdekében erősíteni kell a nyílt szoftverek használatát.

Oldani kell a monopolhelyzeteket, támogatni kell a nyílt forráskódú szoftverek terjedését

Az **elektronikus közszolgáltatások** fejlesztésével párhuzamosan „közüzemi szinten” hozzáférhetővé kell tenni a kormányzati vagy **közigazgatási forrású közcélú, illetve közhasznú adatokat, eszközöket, programokat.** A közösségi infrastruktúra és hozzáférés állapota jónak mondható, azonban **a rendszerszoftverek egyoldalú szerkezetét a nyílt forráskódú szoftverek alkalmazásának ösztönzésével lehet oldani.**

Növelni kell az IKT alkalmazására való hajlandóságot a **biztonságos kommunikáció és adatvédelem, az adattárolás** feltételeinek minden állampolgár és szervezet számára történő megteremtésével, a hálózati erőforrások felhasználásával, kockázatsökkentéssel és biztonságfejlesztéssel. A környezeti, humán, politikai biztonságot közvetetten támogató rendszerek info-kommunikációs infrastruktúrájának fejlesztése a közvetett állampolgári üzleti biztonság megvalósítása miatt fontos.

Erősíteni kell az informatikai biztonságot

A szoftverpiaci erőfölény oldásához, az alternatív, nyílt forráskódú szoftverek fejlesztéséhez és alkalmazásához szorosan kapcsolódik az **interoperabilitás** megteremtésének égető igénye. Az interoperabilitás, a **szoftverek heterogenitásából adódó problémák megszüntetése,** az együttműködésre képes rendszerek megteremtése alapvető feltétele az alkalmazhatóságnak, az információs társadalom érdemi kiterjesztésének. Az IKT széles körű alkalmazásának és felhasználásának előfeltétele a **szabványosítás,** amely egyúttal új vállalkozások elindítását is lehetővé teszi. Az innováció és a gazdasági növekedés jelentős fellendítéséhez **páneurópai együttműködésre képes megoldásokra: e-authentication-re (elektronikus azonosítás) és az e-payment-re (elektronikus fizetés)** van szükség.

Segíteni kell a különböző szoftverek közötti „együttműködést”

2.5.3. „Befektetés a környezetbe” prioritáscsoport

16. A természeti értékek és erőforrások megőrzése

A fenntartható fejlődés alapvető követelménye a **természeti elemek, természeti területek, természeti értékek és természeti erőforrások megőrzése**, gondozása a következő nemzedékek számára, az azokkal való takarékos, értékvédő gazdálkodás megvalósítása. **Az ingatlan, a tárgyi és szellemi örökség** környezeti szempontokat szem előtt tartó **hasznosítása, a természet megismerésére irányuló ökoturizmus fejlesztése, a hálózati rendszerek kialakítása** egyaránt hozzájárulnak a versenyképesség, ezen keresztül a társadalmi jólét növeléséhez.

A természeti erőforrások védelme hassa át az élet minden területét

Az agrár- és vidékfejlesztés keretében a mezőgazdasági tevékenységek környezetbarát átalakításával, a termőhelyi adottságokhoz, tájhoz igazodó termék- és birtokstruktúra kialakításával, az **ökológiai típusú gazdálkodás** támogatásával, a falusi turizmus fejlesztésével, valamint az agrár-biodiverzitás növelésével elősegíthető a vidéki településeken (ideértve a kistelepüléseket, tanyás és aprófalvas térségeket) az élet minőségének javítása és az egészséges, mezőgazdasági termékek előállítása.

A mezőgazdaságban támogatni kell az ökológiai típusú gazdálkodást

Az **integrált vízgyűjtő-gazdálkodáson** alapulva szükséges mindazon intézkedések, tevékenységek, beavatkozások összehangolása és széles körű partnerségben történő tervezése és megvalósítása, amelyek elősegítik a vízkárelhárítást és hatással lehetnek a vizek mennyiségi, minőségi és ökológiai állapotára, a belterületi és sík vidéki, dombvidéki vízrendezésre.

17. Tiszta települések, biztonságot teremtő környezetvédelem

Az élhető települési környezet megteremtése érdekében elengedhetetlen a hulladékok mennyiségének csökkentése, továbbá a **szelektív hulladékkezelés**, ezen belül elsősorban a gyűjtés, az újrahasználat és az újrahasznosítás széles körű elterjesztése. Az ily módon nem kezelhető hulladékok esetén szükséges az ártalmatlanítás korszerű feltételeinek a kialakítása. A műszakilag alkalmatlan hulladéklerakók lezárása, rekultivációja és a rekultivációt követő utógondozása hozzájárul a potenciális környezeti veszélyforrások felszámolásához.

El kell terjeszteni a szelektív hulladékkezelést

Elengedhetetlen az ártalmatlanításcentrikus hulladékgazdálkodás

átállítása megelőzőközpontúvá. Decentralizálásra van szükség: a nagy regionális hulladékkezelő művek mellett kistérségi komplex programok indítását kell szorgalmazni. Az egyedi és társasházi komposztálás támogatása is alapvető fontosságú. A szelektálás és hasznosítás terén a háztartásokig menő gyűjtési rendszerek támogatására kell hangsúlyt fektetni.

A jellemzően nagyvárosi és a forgalmas közlekedési létesítményekhez kötődő **levegő-, por- és a zajszennyezés** mérséklése érdekében a mérőhálózat fejlesztése mellett szükség van a forgalom csillapítására, az autómentes övezetek, sétálóutcák kialakítására, a csendes területek megóvására, zöldfelületek, parkok megvédésére és állapotuk javítására, valamint újak kialakítására, a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítására, valamint a tömegközlekedés felújítására és fejlesztésére.

Óvjuk meg a még meglévő tiszta, csendes területeket!

A lakosság egészséges ivóvízzel történő ellátásához elengedhetetlen a vizekbe jutó káros anyagok számottevő csökkentése, valamint a **csatornázás és a szennyvíztisztítás** megfelelő szintje. Az ezzel kapcsolatos uniós normáknak hazánk az ivóvízminőség-javító és szennyvíztisztítási fejlesztések révén tud megfelelni. Az egészséges ivóvízkészlet megóvását szolgálja továbbá a hosszú távú biztonságos ivóvízellátást alapkövetelménynek tekintő vízbázisvédelmi program. Ugyanakkor kiemelt jelentőségű a természetközeli szennyvízkezelési eljárások és az egyedi szennyvízkezelési technikák, technológiák támogatása azokon a helyeken, ahol a hagyományos rendszerek nem építhetők ki gazdaságosan.

Csökkenteni kell a káros anyagok vízbe jutását

A település-rehabilitáció hangsúlyos eleme a történeti településközpontok, **városmagok értékörző megújítása**, a műemlékek védelme és felújítása, valamint a települési zöldterületek védelme és fejlesztése. A múltból örökölt, gazdasági és egyéb tevékenységből eredő környezetszennyezések felszámolása, a kármentesítés, a rekultiváció és a barnamezős beruházások megvalósítása szintén hozzájárul közterületek és épületek megújításához, valamint a meglevő zöldterületek megőrzéséhez és újak létrehozásához.

A településeket a környezeti értékekre figyelemmel kell rehabilitálni

Színvonalas és **integrált kommunikációra** van szükség a környezeti kockázatoknak való kitettség minimálisra csökkentése érdekében (ideértve a szélesebb körű környezetbiztonságot: árvízvédelem, ipari katasztrófák megelőzése, geológiai mozgások, leomló partfalak problémájának kezelése). Ezért fejleszteni és javítani kell az info-kommunikációs technológiákra épülő veszélyelhárító és környezeti kockázatfigyelő rendszereket.

Veszélyelhárító info-kommunikációs rendszerekre van szükség

18. A megelőző, elővigyázatos környezetvédelem és a környezetileg hatékony innováció általános érvényesítése

Az ipari vállalkozások körében és a szolgáltató szektorban a mennyiségi és termékszemplétű gazdaság **minőség- és szolgáltatásközpontú gazdasággá** történő átalakulásának elősegítése, a környezetbarát, minőségi termékeket előállító technológiák alkalmazásának támogatása jelentősen hozzájárul valamennyi környezeti elem együttes terhelésének csökkentéséhez. Az erőforrások védelmét és fenntartható felhasználását, illetve a tartós gazdasági versenyképességet egyaránt szolgálja az energiahatékonyság, energiabiztonság és a megújuló energiaforrások (biomassza, bioüzemanyag, szélenergia, napenergia, geotermikus energia, hulladék) részarányának növelése.

Az ipari parkok és létesítmények „**ipari ökoszisztéma**” alapon történő szervezése, a környezet- és környezetkímélő ipar előtérbe kerülése, illetve a környezetvédelmi háttéripár megerősítése (K+F) hozzájárul ahhoz, hogy az anyag- és energiatakarékos technológiával készített, hosszú élettartamú, veszélyes anyagokat nem tartalmazó, életciklusának végén hasznosítható hulladékokat eredményező termékek és környezetbarát szolgáltatások előállítását ösztönözve erősítsük vállalkozásaink versenyképességét.

A lakosság **környezettudatossága** a környezeti információkat, adatokat közvetítő és tájékoztató információs rendszer és az ehhez való hozzáférés fejlesztésével javítható. Ezt a célt szolgálja még a **jó háztartási gyakorlattal** összefüggő energia-, víz- és hőtakarékos felhasználást támogató rendszerek fejlesztése is. Mindez csak a **környezeti nevelés** hangsúlyosabbá válásával valósulhat meg. Alapvető feladat a környezet- és természetvédelmi ismereteknek és a környezettudatosságnak az oktatásban való megjelenítése, a fenntarthatóság pedagógiájának általános elterjesztése; a társadalom környezeti értékrendjének javítása.

Az energiahatékonyság, energiatakarékosság, energiabiztonság javításának ösztönzése az energiafelhasználás csökkentésével párhuzamosan a **termelés hatékonyságának növekedését is kínálja** a vállalkozások számára. Az energiafelhasználás és az energiaköltségek mérséklése, az energiatakarékossági célú technológiai fejlesztés, a termelő- és a közsféra energiafelhasználásának a mérséklése, az energiaköltség-ráfordítások csökkentése érdekében célszerű támogatni a

- távhőellátás és a
- gáz- és villamosenergia-ellátás szolgáltató oldalának korszerűsítését,

A gazdaság minőség- és szolgáltatásközpontúvá válása csökkenti a környezet terhelését

El kell terjeszteni az „ipari ökoszisztéma” modelljét

A háztartások is sokat tehetnek a környezetért

A környezettudatosság megtakarításokkal is járhat

- a szolgáltatóparkok, önkormányzati tulajdonú társaságok energiahatékonysági beruházásait,
- a köz- és lakóépületek energiamegtakarítást szolgáló korszerűsítését,
- a megújuló energia felhasználásához kapcsolódó környezetipari háttér, technológiák versenyképességének javítását.

19. Hazánk nemzetközi elérhetőségének javítása, a logisztikai csatlakozások fejlesztése

Magyarországon hat TEN-folyosó, illetve -folyosóág halad át, amely közlekedési kapcsolatot teremt mind az Északi-tenger és a Földközi-tenger, mind a FÁK-országok és az Európai Unió tagállamai irányába. **A transzeurópai közlekedési folyosók** tervezett magyarországi **közúti szakaszait** gyorsforgalmi utak alkotják. Alapvető cél a stratégiai program keretében az érintett gyorsforgalmi utak hiányzó szakaszainak az országhatárokig történő kiépítése, valamint a már rendelkezésre álló szakaszok korszerűsítése.

A transzeurópai folyosókat mielőbb ki kell építenünk

A TEN-T hálózathoz tartozó vasúti szakaszok mellett elengedhetetlen a **kapcsolódó vasúti törzshálózat** fejlesztése is. Magyarország általános stratégiai célja egy fokozatosan liberalizált, európai szinten működőképes és versenyképes vasúti közlekedés megteremtése, amely az alapvető utasigényeket (sebesség, gyakoriság, pontosság, járműkomfort) európai színvonalon képes kiszolgálni, versenyképes az áru fuvarozás terén, a magyar pályahálózat pedig az európai tranzitforgalomnak vonzó alternatívát kínál. Ennek érdekében meg kell valósítani a regionális jelentőségű vonalak különválasztását, a törzshálózat többségének 120–160 km/h sebességre való átépítését, valamint a kihasználatlan vonalak leválasztását. Elő kell készíteni az európai nagy sebességű vasúti hálózathoz való csatlakozást.

Ehhez is kapcsolódóan végre kell hajtani a vasút korszerűsítését

A **Duna** ugyancsak a TEN eleme. A Duna német, osztrák, szlovák, szlovák–magyar és magyar szakaszán – azonos normák figyelembevételével végrehajtott munkálatok eredményeként – homogén mutatókkal jellemezhető szállítási pálya létrehozása a cél, ami hozzájárulhat a vasúti és közúti szűk keresztmetszetek tehermentesítéséhez, a turisztikai célú hajóforgalom növekedéséhez. Elengedhetetlenül fontos a Duna komplex fejlesztése, az ökológiai szempontok messzemenő figyelembevételével.

Elengedhetetlen a Duna komplex fejlesztése

Az elsősorban turisztikai célú utazások számának gyarapodása miatt megnövekedett Magyarországra irányuló légi- és légtérforgalom szükségessé teszi a **Ferihegyi repülőtér** kapacitásbővítő fejlesztését,

Ferihegyet tovább kell bővíteni

illetve szerepének újrafogalmazását a közép-európai gazdasági térben, másfelől a légiforgalmi irányítás korszerűsítését, valamint a légtér biztonságának növelését.

Kedvező földrajzi fekvésünk jó lehetőséget kínál a növekvő nemzetközi kereskedelmi és szállítási szolgáltatások iránti kereslet kielégítésére, és ez hosszú távon jelentős hatással lehet a GDP alakulására. A közlekedési infrastruktúra-hálózat jelenlegi kiépítettsége, színvonala, a különböző közlekedési módok kombinálásának lehetősége, a **nemzetközi szállítást támogató szolgáltató létesítmények** (kombiterminálok, logisztikai központok) kiszolgálási színvonala és kapacitása nem mindenben felel meg a kor követelményeinek.

Segíteni kell a logisztikai központok kapacitásának növekedését

A szállítás-logisztika távlati fejlesztésének legfontosabb lépése egyrészt a közlekedési infrastruktúra fejlesztése a perspektivikus nemzetközi kereskedelmi útvonalak mentén (közutak, vasúti törzshálózat, kikötők, agrárkikötők, repülőterek), másrészt pedig a logisztikai központok hálózatának kialakítása, a meglévők korszerűsítése, a hiányzó központok megépítése (esetenként ipari parkkal, illetve az agrárlogisztika esetében termelési és értékesítési szövetkezettel közös létesítményként), magánvállalkozók bevonásával (helyi infrastruktúra kiépítése).

Magyarországon az utóbbi években jelentősen megnőtt a közúti forgalom részaránya és a közúti tranzitáru-forgalom, növelve a hálózat terhelését, a zaj- és légszennyezést, valamint az energiafelhasználást. E hatások mérséklésének hatékony eszköze a kombinált szállítás fejlesztése. A **kombinált szállítás** nagyobb térhódítása csak infrastruktúrájának (a terminálok és a szállító eszközök) fejlesztésével, valamint a megfelelő ösztönző rendszer bevezetésével képzelhető el.

A kombinált szállítás elterjesztésével csökkenthető az úthálózat és a környezet terhelése

A hazánkban sikeres és környezetvédelmi szempontból is kívánatos kombinált (vasúti-közúti) áru fuvarozási rendszer további fejlesztésével meg tudjuk őrizni e téren meglévő versenyelőnyünket a szomszédos országokkal szemben.

Ugyancsak a logisztikai központok és kombiterminálok fejlesztését szolgálja a **kikötői infrastruktúra**, a kikötői, logisztikai központok fejlesztése, a kikötők trimodálissá tétele, azaz közúti, vasúti, vízi úti átrakóhelyek megépítése (ipari, mezőgazdasági tömegáru fogadására).

Javítani kell a vízi szállítás feltételeit

Kiemelt fontosságú a termelői szerveződéseken alapuló agrárlogisztikai központok hálózatának kialakítása, a meglévő agrárkikötők korszerűsítése és újak létesítése. Az **agrárlogisztika** hatékony működésének alapvető feltétele a színvonalas agrárinformatikai rendszer kiépítése és működtetése.

Fejleszteni kell az agrárlogisztika kapacitásokat.

20. A regionális és a régiók közötti elérhetőség javítása

Közúthálózatunk sűrűsége alapvetően megfelel az ország fejlettségének és igényeinek, de számos fontos kapcsolati elem hiányzik. Ez többek között azt jelenti, hogy a közlekedők esetenként jelentős kerülőre kényszerülnek. A közúthálózat hatékony működése szempontjából mindenképpen szükséges **a hiányzó kapcsolati elemek megépítése**. Ezeken a nagyobb vagy fontosabb forgalmi áramlatok gyorsabban, biztonságosabban és megbízhatóbban, a környezetre gyakorolt negatív hatások minimalizálásával tudnak lebonyolódni.

Pótolni kell közúthálózat hiányzó kapcsolati elemeit.

A térségi-regionális elérhetőség szintjének javításához alapvető fontosságú a **transzeurópai közlekedési folyosókhoz kapcsolódó, azokat haránt irányban összekötő gyorsforgalmi utak, főutak fejlesztése**. Elengedhetetlen az európai közlekedési folyosók által nem érintett, közlekedési szempontból elzárt térségek elérését javító gyorsforgalmi hálózati elemek kiépítése, a **jelenlegi rendszer kiegészítése** a forgalmi igényeknek megfelelő, jelentős útvonal-rövidülést eredményező elemekkel. Sürgető feladat a meglévő úthálózat felújítása, korszerűsítése. Bővíteni kell a meglévő úthálózatot, különösen azokon a szakaszokon, ahol 5000 E jármű/nap értéknél nagyobb a forgalom, illetve újabb hidakat és a hozzájuk kapcsolódó úthálózatot is kell építeni vagy felújítani. További fontos feladat a **számos akadállyal** (útcsatlakozás, vasúti átjárók), **belterületi szakasszal nehezített útvonalak fejlesztése**, a **hiányzó határátkelők kiépítése és a meglévők fejlesztése**, ami a szomszédos országokkal való jobb együttműködést is szolgálja, a rossz elérhetőségből adódóan hátrányos helyzetű települések, főként a zsáktelepülésekre vezető utak megépítése. A **burkolatmegerősítési program** révén az EU-csatlakozási szerződésben vállalt kötelezettségnek megfelelően a közúthálózat burkolatát alkalmassá kell tenni a 115 kN tengelyterhelésű járművek forgalmára.

Összekötő gyorsforgalmi utakra van szükség

A közforgalmú közlekedés térvesztésének megállításához, a tömegközlekedéssel történő utazási idők csökkentéséhez és a jobb szolgáltatási színvonal eléréséhez elengedhetetlenné válik **a közlekedési ágazatok** (közút, vasút, egyéb) **kínálatának összehangolása** regionális, térségi és agglomerációs szinten, ami a gazdaságos üzemeltetést és fenntarthatóságot is elősegíti. Ennek eszköze a **közlekedési szövetségek** létrehozása lehet a helyi és helyközi (elővárosi) személyszállítási feladatok összehangolására (menetrendek illesztése, egységes tarifarendszer kialakítása). Ezt szolgálja még a régiók közötti összehangolt közösségi szolgáltatások megszervezése, ezek feltételeinek – ideértve a finanszírozási feltételeket is – biztosítása (közút, vasút), illetve regionális közforgalmú hatósági rendszer kialakítása.

Össze kell hangolni a tömegközlekedési ágazatok kínálatát

Egyre növekvő szerephez jutnak a regionális elérhetőség javításában a **regionális repülőterek**. A regionális repülőterek fejlesztésének egyaránt kell szolgálnia a szolgáltatások színvonalának javulását, illetve a repülőterek infrastruktúrájának fejlesztését.

Fejleszteni kell a regionális repülőterek szolgáltatási színvonalát és infrastruktúráját

21. A helyközi közösségi és a települési közlekedés fejlesztése

A magyarországi országos közúthálózat összes hosszának mintegy negyede települési átkelési szakasz. Így jelenleg a fő közlekedési utak tranzitforgalmának nem elhanyagolható része a településeken halad át. Az elkerülő utak hiánya rontja az érintett települések lakhatóságát, és indokolatlanul terheli a környezetet. Ezért **az elkerülő és tehermentesítő utak építése** – a településen belüli forgalomcsillapítással és megfelelő területhasználati előírások bevezetésével párhuzamosan – **kiemelt cél**. Ugyancsak fontos a hátrányos helyzetű (zsák-) települések közösségi közlekedéssel való megközelíthetőségének javítása.

Az elkerülő és tehermentesítő utak építése kiemelt cél

A közlekedéspolitika fő prioritása olyan városi közlekedési rendszer kialakítása, amely a fenntartható mobilitás érdekében határozottabban támaszkodik a **közforgalmú közlekedésre** az egyéni gépjárműhasználattal szemben, továbbá javítja a gyalogosközlekedés és a kerékpáros-közlekedés feltételeit, valamint a közlekedésbiztonságot.

Állítsuk meg a tömegközlekedés térvesztését az egyéni közlekedéssel szemben!

A városi közlekedés fejlesztése kapcsán kiemelten fontos az országos közforgalmú vasutaknak, valamint a helyi érdekű vasutaknak a városi és elővárosi közlekedésbe történő bevonása és ennek érdekében kapacitásnövelő pálya- és járműfejlesztések megvalósítása. Kiemelten fontos a városi közúthálózatokon az IKT-eszközökkel végzett hatékony közlekedésszervezés az utazási idő, a zajszenyezés és üzemanyag-felhasználás csökkentése céljából. Ugyancsak alapvető fontossággal bír a **környezetbarát kötött pályás városi közlekedési módok** pályáinak, járműveinek, utasforgalmi és üzemi létesítményeinek rekonstrukciója, a hálózatok fejlesztése, összehangolt akadálymentesítése, valamint a lakóhelyről személygépkocsival indulók számára P+R (parkolj és utazz tovább) létesítmények építése, a kerékpárral közlekedők közforgalmú közlekedési eszközre váltását elősegítő B+R (kerékpározz és utazz tovább) létesítmények kialakítása a településeken átmenő forgalom mérséklése céljából.

Az infrastruktúra fejlesztése mellett javítani kell a közlekedés szervezésén is

Hogy a magyar közlekedési rendszer az innovációvezérelt gazdaság szerves részévé, hatékony, gazdaságos és biztonságos infrastrukturális és szolgáltatási háttérévé váljon, az **intelligens közlekedési rendszerek** (ITS – Intelligent Transport Systems) **kialakítása** és fejlesztése elengedhetetlen. Ma már rendelkezésre állnak azok az alaptechnológiák (kommunikáció, mérés, adatgyűjtés stb.), amelyek felhasználásával és megfelelő összekapcsolásával elérhető az intelligens közlekedési megoldások fokozatos bevezetése.

Alakítsunk ki intelligens közlekedési rendszereket!

2.6 Az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió céljainak elérését szolgáló eszközökkel/forrásokkal kapcsolatos kérdések

2.6.1 Az OFK céljainak elérését szolgáló források és azok tervezési kerete

A szakmai és társadalmi vita révén előállt Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió (OFK) közös célokat fogalmaz meg 2020-ig az egyes szakpolitikák számára. **Az OFK-ban megfogalmazott teendők a hazai és az uniós fejlesztési források összességére vonatkoznak.**

Az OFK irányt mutat az uniós és a hazai források felhasználásához

Erre a felvázolt koncepcióra építve készül majd el a 2007–2013-as időszakra

Az OFK valamennyi fejlesztési a dokumentum közös alapvetése

- az uniós strukturális alapok és a Kohéziós Alap forrásait (és azok hazai társfinanszírozását) magába foglaló Nemzeti Stratégiai Referenciakeret („II. Nemzeti Fejlesztési Terv 2007–2013”);
- az agrár- és vidékfejlesztés uniós és hazai forrásait felölelő Nemzeti Agrár- Vidékfejlesztési Terv cél- és prioritás-rendszere;
- az uniós forrásokat felhasználó VII. K+F keretprogram, illetve
- a transzeurópai közlekedési infrastruktúra összekapcsolásának finanszírozására a vizsgált időszakban elérhető uniós források felhasználási terve.

Az, hogy így kijelölődnek az uniós finanszírozásba bevont területek, egyben meg fogja határozni a fennmaradó hazai forrásokból finanszírozandó fejlesztési területeket is. A koncepció- és stratégiakészítés jelenlegi fázisában az uniós források végleges nagyságrendjéről és az igénybevételükre vonatkozó szabályokról még csak előzetes információk állnak rendelkezésre. A források pontos méretéről, a potenciális fejlesztések, programok, pályázati keretek tartalmáról, a központi és a helyi programok arányát illetően ma még csak munkahipotézisekkel rendelkezhetünk.

Az uniós források felhasználási lehetőségei jelentősen befolyásolni fogják a tisztán hazai finanszírozású programokat is

**Az OFK céljainak elérését szolgáló források becsült nagyságrendje, 2007–2013
(milliárd forint, 250 Ft/€ árfolyammal számítva)**

	Uniós forrás	Hazai társfinanszírozás	Vállalkozói önrész	Összesen
Kohéziós politika	6.000	1.500	2.000	9.500
Vidékfejlesztési források	1.500	350	250	2.100
VII. K+F keret-program + egyéb	400	400	300	1.100
Tisztán hazai		2.800		2.800
Összesen	7.900	5.050	2.550	15.500

Forrás: Európai Bizottság, Nemzeti Fejlesztési Hivatal, PM.

**2.6.2 Az NSRK megnövekedett forrásainak felhasználásával
kapcsolatos kérdések**

A 2007–2013-as időszakban Magyarország éves szinten várhatóan a jelenleg rendelkezésre álló források több mint háromszorosát használhatja fel. A források lehívásának és felhasználásának (abszorpció) kérdése minden eddiginél hangsúlyosabbá válik. A GDP 4%-át megközelítő forrástömeg teljes körű felhasználásához a következő megfontolások figyelembe vétele segíthet hozzá:

A források lehívásának és felhasználásának (abszorpció) kérdése minden eddiginél hangsúlyosabbá válik, ezért

TM A közösségi forrásokból a szükséges fejlesztéseknek lehetőleg minél szélesebb körét kell finanszírozni.

Törekszünk az uniós források minél szélesebb körű felhasználására

- TM A központi végrehajtású fejlesztések **koncentráltak** legyenek: **kevés, koncentrált központi programot tervezünk**
- o minél kevesebb programra töredezzenek,
 - o vegyék figyelembe a kohéziós politika reformjából adódó következményeket:
 - a programok egy alapból finanszírozhatók, bizonyos nagyságú (mintegy 10%-os) átjárhatóságot megengedve,
 - o a Kohéziós Alapból és az ERFA-ból érkező forrásokat közös programban kell megjeleníteni.
- TM A horizontális célok beépülését szolgáló eszköz- és feltételrendszert a stratégia operatív programjaival párhuzamosan kell kialakítani.
- TM Az abszorpció kérdésének egyik vetülete az önálló regionális operatív programok indítása, amelyek – más országok tapasztalatai szerint – az abszorpciós kapacitás jelentős bővülését eredményezhetik mind pénzügyi, mind menedzsment-területen. Szándékaink szerint 2007 és 2013 között az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával megvalósuló fejlesztések 50%-a regionális és helyi programok megvalósítását szolgálja. **Önálló regionális operatív programokkal segíthetjük a források felhasználását.**
- TM A fennmaradó **tisztán hazai fejlesztési forrásokat az unió által nem támogatott célokra, prioritásokra kell koncentrálni.**
- TM A sikeres forrásfelhasználás egy másik fontos feltétele **a felkészült végrehajtási intézményrendszer, amelynek kialakítása az I. Nemzeti Fejlesztési Terv tapasztalatai alapján időigényes folyamat.** A végrehajtás intézményrendszere kialakításának minél korábbi megkezdése csak az operatív programok kijelölésétől kezdve lehetséges. Az intézményfejlesztés komoly költségekkel járó feladatának finanszírozására a 2006-os költségvetésben meg kell találni a forrásokat. Ezért az operatív programok még a költségvetés tervezése előtt kijelölésre kerülnek. **Időben el kell kezdeni a végrehajtási intézményrendszer felkészítését**

2.6.3 A regionális és ágazati fejlesztési területek lehatárolása

A regionális fejlesztési területek lehatárolásának szempontjai:

- TM településhez köthető, önkormányzati kompetenciák,
- TM a régióban (tér-) strukturáló jellegű kiemelt, egyedi fejlesztések,
- TM nem állami támogatás jellegű gazdaságfejlesztés (turizmus, gazdasági infrastruktúra, gazdasági szolgáltatás, kooperáció, innováció, K+F),
- TM a helyi piacra termelő és szolgáltató mikrovállalkozások fejlesztéséhez vagy napi működési feltételeik szinten tartásához hozzájáruló programok,
- TM egy régió/térség földrajzi adottságaival, jellemző sajátos gazdasági ágazatainak fejlődésével összhangban lévő fejlesztések,
- TM helyi foglalkoztatási-képzési szükségletek kielégítése,
- TM hátrányos helyzetűek segítése komplex térségi programokkal,
- TM térségi és helyi infrastruktúra-fejlesztés,
- TM a fenntarthatóság és életminőség helyi lehetőségei (de a rendszerek fejlesztése ágazati koordinációval, országosan egységes rendszerben – pl. egészségügy, közigazgatás),
- TM egy régióban azonos cél elérése érdekében, több szervezet együttműködését igénylő integrált fejlesztési programok/projektek,
- TM a régiókban működő civil szervezetek, gazdasági társaságok, önkormányzatok tevékenységének összehangolására, segítségére megyei, regionális szinten létrejött nonprofit fejlesztő szervezetek programjainak támogatása,
- TM a helyi közösségi tevékenységet, civil szektort érintő kisebb fejlesztések, programok, melyek elsősorban a helyi, települési kisközösségek igényein alapulnak.

A szubszidiaritás elvének és az uniós pénzfelhasználás költségének figyelembevételével kell szétválasztani a regionális és ágazati operatív programok tartalmát

2.6.4 Az OFK alapján elkészítendő tervdokumentumok ütemezése

Az egységes nemzeti fejlesztéspolitika kialakításának fontosabb, 2006. első negyedévéig elkészülő dokumentumai a következők:

- TM **Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió:** az Országgyűlés által elfogadandó átfogó tervdokumentum, amely tartalmazza a fejlesztéspolitika irányelveit, az ország fejlesztéspolitikai céljait 2020-ig, és amely egységbe rendezi a szakmapolitikai

célokat. Az OFK így keretet teremt mind az uniós források segítségével, mind pedig a tisztán hazai forrásokból végrehajtott fejlesztésekhez.

TM **Országos Területfejlesztési Konceptió:** kijelöli az ország hosszú és középtávú területpolitikai célkitűzéseit és prioritásrendszerét, megteremtve a területi szempontok következetes érvényesítésének lehetőségét mind a szakpolitikák, mind az országos és területi/regionális programok kidolgozásában. Ezáltal megadja az átfogó fejlesztési tervezés, és így a nemzeti fejlesztéspolitika területi vetületét is.¹

TM **Nemzeti Stratégiai Referenciakeret:** az uniós források felhasználásának alapjául szolgáló stratégiai dokumentum, mely kijelöli az operatív programokat és azok tartalmi elemeit, illetve már tartalmazza a források fő felosztási arányait.²

TM **Operatív programok:** kijelölik a beavatkozási területeket (prioritásokat) és azok tartalmát, a források belső felosztását.

TM **Nemzeti Agrár- és Vidékfejlesztési Terv:** kijelöli a terület forrásainak felhasználását.

A fejlesztéspolitikán túlmutató, az uniós célkitűzésekhez és stratégiákhoz kapcsolódó keretdokumentumok:

TM **Fenntartható Fejlődés Stratégiája:** a fejlesztések leghosszabb távú (2050) keretétől szolgáló koncepcionális dokumentum.

TM **Nemzeti Lisszaboni Akcióterv:** négy évre (2005–2008) szóló gazdaságpolitikai, foglalkoztatáspolitikai cselekvési program, mely az uniós gazdaságpolitikai és foglalkoztatáspolitikai iránymutatások alapján meghatározza a magyar Kormány makrogazdasági, versenyképességi, foglalkoztatási stratégiáját.³

2006 folyamán az OFK és az uniós források felhasználásnak ismeretében el kell végezni a tisztán hazai finanszírozású programelemek programozását és a középtávú fejlesztési költségvetésbe történő beillesztését.

¹ Az Országos Területfejlesztési Konceptiót a Kormány az OFK-val együtt terjeszti az Országgyűlés elé.

² Ez a dokumentum tekinthető a II. Nemzeti Fejlesztési Tervnek.

³ Bár nem fejlesztéspolitikai dokumentum, meghatározó a fejlesztéspolitika számára az ország konvergenciaprogramja, amely az euró bevezetésének feltételeit megteremtő (ún. maastrichti) kritériumok teljesítésére koncentráló középtávú gazdaságpolitikai stratégia, mely elsősorban a költségvetési és a pénzpolitikára, az államháztartás helyzetét meghatározó folyamatokra összpontosít.

3 A FEJLESZTÉSPOLITIKA HATÉKONYSÁGÁNAK MEGALAPOZÁSA

A jelen fejezetben megfogalmazódó javaslatok, ajánlások, megfontolások részben a 2007 utáni fejlesztéspolitika hatékonyságát hivatottak megalapozni. Fontos hangsúlyozni ugyanakkor, hogy e cél érdekében **a szükséges beavatkozások döntő többségét 2007-et megelőzően kell megtenni.**

A 2007 utáni időszak megalapozása a ma feladata

A javaslatcsokor másik fele viszont a fejlesztéspolitika végrehajtásához szükséges lépésekkel közvetlenül a 2007–2013-as időszak sikerét alapozza meg.

3.1 Az elmúlt 15 év ellentmondásos tapasztalatai

A területfejlesztési politika a rendszerváltás óta sok területen pozitív hatással volt a magyar közigazgatásra: elősegítette a decentralizációt, a helyi és területi szereplők közötti együttműködést, a szintek közötti kommunikációt, a rugalmasabb, professzionálisabb, hatékonyságra törekvő menedzsment-szemlélet erősödését központi és regionális szinten egyaránt.

A területfejlesztési politika sokat javított a magyar közigazgatás működésén

Tény azonban, hogy ez a folyamat nem volt ellentmondásmentes. A decentralizáció nem haladt előre kellő mértékben, a csak részlegesen kiépített területi szervezetek nem váltak a központi kormányzat egyenrangú partnereivé, sem a régió gazdájává. A központi kormányzat dominanciája ugyanakkor nem párosult kellően erős kormányzati koordinációval.

A decentralizáció még jelentős tartalék

A globalizáció diktálta folyamatos alkalmazkodási kényszer regionális léptékben rugalmasabb és adekvátabb válaszokat igényel. A központosított fejlesztéspolitika ugyanis – legalábbis, ami a területi egyenlőtlenségek, valamint a különböző ágazati fejlesztések összhangjának kezelésére irányuló szándékot illeti – nem volt minden tekintetben eredményes, a területpolitika célok nem érvényesültek kellő mértékben az állami fejlesztéspolitikában. Az alapvetően ágazati jellegű fejlesztéspolitika nehezen volt képes kiaknázni a regionális összefüggéseket, a területi sajátosságokat, és az ágazati szinergikus szükségleteket.

A központi fejlesztéspolitika önmagában nem lehet eredményes

Az ágazatok szakmapolitikája, különösképpen tervezési tevékenysége többnyire rendkívül esetlegesen alakult. A tervezés csak mint *ad hoc* munkacsoportok és bizottságok keretei között végezhető tevékenység létezett. E bizottságok a stratégia elfogadása után megszűntek. A szaktárcák ritkán fordítottak kellő figyelmet a forrásfelhasználás hatékonyságának vizsgálatára és elemzésére. Ezáltal a fejlesztéspolitika demokratikus kontrollja sérült, a beavatkozások racionalizálása a tapasztalatok összegzése hiányában esetlegessé vált. Az ágazati tervezés jogszabályi háttere – a normák szintjét, az alaki és anyagi normák megjelenését, a tervezés szintjeit és a tervek típusait, elnevezésüket, tartalmi elemeiket tekintve – igen heterogén, ágazatonként eltérő képet mutatott. A tárcáknak nem volt általános tervezési kötelme, stratégiaalkotási kötelezettsége. Ez a helyzet jelentős mértékben nehezítette mind az országos szintű átfogó tervezést, mind az alacsonyabb szintek tervezési tevékenységét.⁴

Meg kell erősíteni a tárcák stratégiai tervezési tevékenységét

Az érdekegyeztetési rendszer meglehetősen instabil volt, egyrészt a politikai pártok bizalmatlansága, másrészt az érdekszervezetek gyengesége, megosztottsága, harmadrészt az érdekérvényesítési, érdek-képviselési mechanizmusok közjogi szabályozatlansága miatt. A **partnerség elve** csak a közhatalommal rendelkező szereplőket fogta össze, a gazdaság, a civil szektor továbbra sem került helyzetbe. A hálózatok kiépülése inkább egy erős érdekérvényesítő képességű kisebbség kiválasztódásához járult hozzá, semmint az információk cseréjéhez, a források egyesítéséhez.

A partnerségi folyamatba be kell vonni a civil szervezeteket

A jelenlegi fejlesztési-támogatási rendszerben elkülönülten történik **a magyar költségvetési források és az uniós pénzalapok felhasználása**. Határozott kormányzati törekvés, hogy a strukturális alapok igénybevitelére vonatkozó szabályokat, intézményeket, módszereket és az elsajátított tudást a hazai források felhasználása során is alkalmazzuk. Nincs ok arra, hogy a strukturális alapokat kezelő szervezetek elkülönüljenek a hazai fejlesztési források felett rendelkező rendszertől. A két rendszer elválasztására csak a pénzügyi kifizetések adminisztrációjában van szükség.

Az uniós pénz-felhasználási módszertant érdemes a hazai források esetében is alkalmazni...

⁴ A tervezés szabályozását tekintve a területi tervezés területe volt a leginkább kidolgozott, melynek jogforrását a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletei szolgáltatják. A területfejlesztési tevékenységhez kapcsolódó tervezés azonban nem tudta helyettesíteni az integrált állami tervezést.

Az elkövetkező években a fejlesztési kiadások jelentős részét az EU által társfinanszírozott programok fogják kitenni. Megjegyzendő, hogy ebben az esetben nemcsak a kiszámíthatóbb tervezés racionalitása indokolja a változtatást, hanem a középtávú gondolkodás is, ami a közösségi szabályokból eredő követelmény. Ez szükségszerűvé teszi a középtávú tervezésre való áttérést, hisz a külön módszertan rengeteg átfedéshez vezet, és a szétaprózott források tovább csökkentik a kiadások hatékonyságát.

A támogatási rendszerben ezért össze kell hangolni a magyar költségvetési források és az uniós pénzalapok felhasználásának szabályozását, intézményeit és módszereit. Ez megalapozza egyfelől a támogatás felhasználásának célszerűségét, hatékonyságát és az eredményesség ellenőrzését, másfelől a pályáztatási és pályázatelbírálási szabályok egyértelmű rögzítésével a támogatások elosztásának átláthatóságát és tisztaságát.

A fejlesztési projektek, programok nem illeszthetők be a hagyományos éves költségvetési rendszerbe. A kiadások megfelelő ütemezését és az elosztás hatékonyságának növelését a középtávú tervezés teszi lehetővé azáltal, hogy figyelembe kell venni a jelenlegi költségvetési döntések jövőbeli kifizetési hatásait, mindenekelőtt a strukturális tényezők várható változását.

A tárcák közötti koordinált feladatmegosztáson túl a finanszírozási párhuzamosságok kiküszöbölésére is szükség van azért, hogy egyensúlyi növekedési pályán maradjon a gazdaság, és legyen forrás az Európai Unió által nem finanszírozott célok megvalósítására is. Ehhez az összes európai uniós és hazai állami fejlesztési forrást figyelembe vevő, **egységes fejlesztéspolitika kialakítására van szükség**, s ennek megfelelően kell kidolgozni a fejlesztési források államháztartási tervezési és lebonyolítási rendjét. Ezért egységes, törvényi szinten szabályozott támogatási rendszert kell kidolgozni, ami mindenekelőtt az államháztartásról szóló törvény és végrehajtási rendeletének módosítását igényli.

Az elmúlt években a magyar költségvetés több lépést tett ebbe az irányba (célelőirányzatok, elkötelezettségek bemutatása a költségvetés mellékletében, összevont támogatási előirányzat a Községi Támogatási Keretterv mögött), az átláthatóság követelménye azonban további lépéseket tesz szükségessé.

...mert így nőhet a támogatási rendszer átláthatósága és hatékonysága

A fejlesztési tervek nehezen illeszthetők be az éves költségvetések rendszerébe

Együtt kell tervezni az uniós és a hazai fejlesztési források felhasználását

Szükséges a támogatások felülvizsgálata. A nemzetgazdasági és környezetvédelmi szempontból káros közvetlen és közvetett támogatásokat mielőbb fel kell számolni.

Felszámoljuk a káros támogatásokat

Az átfogó fejlesztéspolitika megteremtését egy megfelelő jogszabályi bázison kiépített (átfogó) tervezési rendszer, egy adekvát kormányzati fejlesztéspolitikai döntési mechanizmus, valamint egy **kiérlelt tervezési terminológia és módszertan** együttesen tudja garantálni, s csak ez biztosíthatja a nemzeti fejlesztési tervdokumentumok érvényesülését, a horizontális koordináció működését.

Egységes tervezési módszertanra is szükség van

A társadalmi-gazdasági tervezés szerepét gyengíti, hogy hiányzik a koordinált fejlesztési tervezés megvalósításának jogi alapja. Nem létezik egységesen kötelező előírás arra vonatkozóan, hogy az ágazatok szakpolitikájukat tervdokumentumok formájában rögzítsék. A **szakpolitikákra épülő, a területi szintek és az ágazatok összhangját biztosító, átfogó** tervezés közigazgatási jogi dogmatikája egyelőre kidolgozatlan. A vonatkozó alkotmányjogi felhatalmazás értelmében az Országgyűlés meghatározza az ország társadalmi-gazdasági tervét [19. § (3) bek. c) pont], a társadalmi-gazdasági tervek kidolgozása és megvalósítása pedig a Kormány kötelezettsége. Ezeknek az alkotmányi rendelkezéseknek a végrehajtására vonatkozó szabályozást mielőbb ki kell dolgozni, még abban az esetben is, ha előírásai a jelen tervekben már nem elvégezhetőek.

Szükség van egy tervezési törvényre

3.1.1 A felkészülés 2007-ig érvényesítendő feladatai

Mindezek alapján a **2007-ig elvégzendő** feladatok :

- **átfogó tervezési mechanizmus – a stratégiai szemlélet meghonosítása**
- **markáns, erős kormányzati koordináció kiépítése**
- **horizontális/ágazatközi és regionális koordináció**
- **a miniszteriális szint stratégiai tevékenységének megerősítése**
- **decentralizációs lépések a fejlesztéspolitikában**
- **ki kell építeni az új végrehajtási intézményrendszert**
- **kormányzati és regionális érdekegyeztetési mechanizmus kiépítése, erős partnerség**

- **az uniós és nemzeti fejlesztéspolitika intézményesített összhangja – egységes fejlesztési finanszírozási rendszer**
- **a tervezés jogszabályi megalapozásának szükségessége**
- **az első NFT végrehajtási rendszerének áttekintése, a szükséges konzekvenciák levonása.**

A Kormány programja a középtávú gondolkodást és a stratégiai tervezés megvalósítását tűzte ki célul. A tervezés az állami irányítás meglehetősen erős eszközévé válhat, ami azt is jelenti, hogy a központi koordináció súlypontja a tervek végrehajtásáról, a támogatási rendszer működtetéséről áthelyeződne a stratégiai tervezésre. Ennek megalapozására jött létre 2004 őszén a miniszterelnök vezetésével a Fejlesztéspolitikai Kabinet, amely folyamatosan irányítja a tervezést.

A Kormány előterbe állította a stratégiai tervezést, felállította a Fejlesztéspolitikai Kabinetet

3.2 A 2007–2013-as időszak fejlesztéspolitikájának megvalósításával kapcsolatos kérdések

A támogatások szabályszerű, hatékony és eredményes felhasználásának alapvető feltétele a végrehajtás intézményrendszerének meghatározása és folyamatos fejlesztése. A források nagyságrendjének növekedésére tekintettel a fejlesztés egyrészt mennyiségi, mivel a háromszoros forrás felhasználásához közel háromszoros létszám szükséges. Másrészt minőségi, aminek célja, hogy a jelenlegi bürokratikus rendszer fokozatosan szolgáltató rendszerre alakuljon, és a koordinációban piaci mechanizmusok is érvényesüljenek. Az utóbbi érdekében szükséges az eljárásrendek és az információs rendszer fejlesztése, valamint a munkatársak képzése.

A fejlesztéspolitika sikeres végrehajtásának feltétele a felkészült és folyamatosan fejlesztett végrehajtási intézményrendszer.

A támogatási rendszer eredményessége nem függetleníthető a kapcsolódó nagy rendszerek (régiók, önkormányzatok, vállalkozásfejlesztési ügynökségek, PPP-konstrukciók stb.) eredményességétől. A csatlakozást követő időszakban az EU-támogatás mértéke nem érte el azt a kritikus tömeget, amely a rendszerek átalakításához szükséges. 2007 után a források nagyságrendje többszörösére nő, ezért a kapcsolódó nagy rendszerek átalakításának költsége megtérül a támogatások eredményesebb felhasználása révén.

A támogatási rendszerek eredményessége nem független a kapcsolódó nagy rendszerek eredményességétől

A támogatások decentralizációjának, különösen a regionális programok kidolgozásának és megvalósításának előfeltétele a szabályszerű, hatékony és eredményes működést biztosító, számon kérhető regionális intézményrendszer megteremtése. A decentralizációnak az ágazati programok keretei között is megvalósuló jó példái akár a regionális programokhoz is ajánlhatók.

A regionális programok intézményrendszere jelenleg még csírájában létezik.

Az önkormányzatok egy része a jelenleg rendkívül kis mértékű (sokszor 5%-ot sem elérő) önrész biztosítására sem képes, ezért 2004 óta központi finanszírozású önkormányzati önerőalap segíti a hátrányos helyzetű településeket. Annak érdekében, hogy az önkormányzatok a fejlesztéseiket ne az elérhető támogatásokhoz, hanem a helyi szükségletekhez tudják igazítani, növelni kell a települések, illetve kistérségek fejlesztésre fordítható forrásait. Ennek legegyszerűbb – és a kétharmados önkormányzati törvény módosítását sem igénylő – módja, ha az EU-támogatáshoz szükséges állami társfinanszírozás nem a központi költségvetésbe, hanem az önkormányzatokhoz kerül. Így az önkormányzatok önrésze megnövelhető. Ezáltal a projektek költségeinek minimalizálásában való érdekeltységük is megteremthető.

Meg kell teremteni az önkormányzati fejlesztések saját forrásainak fedezetét.

A fejlettebb gazdaságokban a hangsúly a tömeges támogatásokról fokozatosan áthelyeződött a vállalkozásfejlesztési ügynökségek által nyújtott üzleti tanácsadásra és a pénzügyi konstrukciókra (pl. kedvező hitelek). Ahhoz, hogy a vállalkozásfejlesztési ügynökségek a támogatások közvetítésében és az üzleti szolgáltatások nyújtásában egyaránt fontos szerepet töltsenek be, **meg kell teremteni a vállalkozásfejlesztési ügynökségek koncentrált, szabályozottan működő hálózatát.**

Meg kell teremteni a vállalkozásfejlesztési ügynökségek koncentrált, szabályozottan működő hálózatát.

Egyes fontos szektorok jelenleg **az állam és a piac határán** működnek; piaci szereplők látnak el állami feladatokat, az állam határozza meg a piaci működés feltételeit (lásd energetika, tömegközlekedés, hulladékgazdálkodás stb.). Ezekben a szektorokban a támogatási rendszer kialakításának előfeltétele a működés feltételeinek stabilizálása, hiszen csak a hosszú távú működés bevételeinek és költségeinek ismeretében tervezhetők a fejlesztések.

A fél-állami szektorokban stabilabb környezetet kell ahhoz teremteni, hogy tervezhető fejlesztések alakuljanak ki.

A fenti kérdések megoldására javaslatokat kell kidolgozni meghatározva a felkészülés menetrendjét, az egyes feladatok felelőseit, határidőit.

Az Országgyűlés 97/2005. (XII. 25.) OGY határozata

az Országos Területfejlesztési Konceptióról*

Az Országgyűlés a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény alapján elfogadja a területi folyamatok alakulásáról, a területfejlesztési politika érvényesüléséről szóló jelentést, és az Országos Területfejlesztési Konceptióról a következő határozatot hozza:

I. A területfejlesztési politika funkciói és alapelvei

1. Az Országos Területfejlesztési Konceptió (a továbbiakban OTK) célja, hogy – az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióval (a továbbiakban: OFK) összhangban – kijelölje az ország területfejlesztési politikájának célkitűzéseit, elveit és prioritás-rendszerét, megteremtve a területi szempontok konzekvens érvényesítésének lehetőségét, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos és területi programok kidolgozásában. Ezáltal megadja a nemzeti fejlesztési tervezés, az OFK területi vetületét is. A területfejlesztési politika fő funkciója az ország területileg harmonikus és hatékony működésének és kiegyensúlyozott, fenntartható területi fejlődésének megteremtése, valamint a területi leszakadás mérséklése.

A területfejlesztési politika érvényesülésének hat alapvető pillére: központi területfejlesztési beavatkozások (1), a területileg összehangolt szakpolitikák, országos fejlesztési stratégiák, programok (2), a területrendezés (3), a regionális, megyei, kistérségi és egyéb területi szintek fejlesztéspolitikái (4), a vidékfejlesztés (5), valamint a város- és falufejlesztés (6).

2. A területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során az OFK-ban megfogalmazott elvek figyelembevételével mellett az alábbi, területi szempontból meghatározó jelentőségű alapelveket kell érvényesíteni.

a) A területfejlesztési politika fejlesztési alapelvei:

- szubszidiaritás és decentralizáció;
- térségi és táji szemlélet, valós térszerveződések követése;
- rendszerszemlélet, programozás, integrált fejlesztések;
- hatékonyság és koncentráció;
- fenntarthatóság, biztonság;
- nyilvánosság, partnerség;
- átláthatóság, monitoring és értékelés.

b) Az állami támogatásból és állami hatáskörben megvalósuló fejlesztések kialakítása, térbeli elhelyezése, a terület- és településrendezés, valamint a fejlesztések hatástanulmányainak készítése során a fenntartható, hatékony, biztonságos és egyenlő esélyeket nyújtó területhasználat megteremtésére való törekvés szükséges. Ennek érdekében az alábbi területhasználati elveket kell érvényesíteni:

- a városi és a rurális funkciók térbeli csoportosítása és a barnamezős fejlesztéseket a zöldmezős beruházásokkal szemben előnyben részesítő területhasználat;
- a közkinccset képező természeti és kulturális értékek megőrzése mellett ezen értékek és a közszolgáltatások – terhelhetőségen belüli – értékmegőrző elérhetősége, hozzáférhetősége, akadálymentesítése;
- a fejlesztések helykiválasztása, a területi közigazgatás és a közszolgáltatások szervezése szolgálja a fenntarthatóságot, az értékmegőrzést és a biztonságot;
- az utazásra fordított idő csökkentése, az utazás biztonságos és fenntartható módjának, valamint akadálymentesítésének biztosítása;
- a helyi környezettudatosság, a táji értékek iránti felelősség, a helyi adottságokhoz igazodó térségi gazdaság és társadalom kialakításának szolgálata;
- a közlekedés és az áruszállítás környezeti, műszaki, közbiztonsági károkozásának és kockázatának csökkentése;
- a fejlesztéseknek a meglévő területekhez kapcsolása, a települések közti területek lehetőség szerinti természetközeli állapotban tartása, illetve fenntartható mezőgazdasági hatása.

II. Magyarország területi jövőképe

A cél egy olyan harmonikus és fenntartható társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet és területi rendszer létrejötte, amely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben szerveződik, amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.

III. A területfejlesztési politika átfogó céljai 2020-ig

A jövőképben megfogalmazott harmonikus területi szerkezet és rendszer eléréséhez, illetve a kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosításához 2020-ig – az OFK átfogó céljainak időtávjával összhangban – öt átfogó célkitűzés érvényesítése szükséges:

* A határozatot az Országgyűlés a 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el.

1. Térségi versenyképesség

Hatékony, a növekedés területi terjedését ösztönző térszerkezet kialakítása országos, regionális és egyéb térségi szinteken. A térségi versenyképesség két pillére:

a) a jelentős gazdasági versenyképességi potenciállal rendelkező, tágabb térségüket dinamizálni képes centrum-térségek (fejlesztési pólusok, póluscsoportok) megerősítése, a nemzetközi elérhetőség javítása és a nemzetközi jelentőségű turisztikai térségek megerősítése;

b) valamennyi térség fejlesztésekor adottságaikra, erőforrásaikra és stratégiáikra építve életképes funkcióik megerősítése, erőforrásvonzó képességük javítása, vagyis relatív versenyképességük erősítése.

2. Területi felzárkózás

A kohézió jegyében a társadalmi esélyegyenlőséget sértő, jelentős mértékű és a gazdaság hatékony működését korlátozó legsúlyosabb területi elmaradottságok mérséklése:

a) a fejlettségükben tartósan leszakadó térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, a külső és belső perifériák dinamizálása;

b) az alapvető életesélyek feltételeinek biztosítása az ország valamennyi településén;

c) a túlzottan egyközpontú térszerkezet oldása.

3. Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem

Régióinknak, térségeinknek olyan fenntartható rendszerekké kell válniuk, amelyek értékeiket, örökségüket, erőforrásaikat és belső összetartozásukat nem csak megőrzik, hanem azokat tovább erősítik, a társadalom, a gazdaság és a természeti-környezeti, kulturális elemek összhangját helyi-térségi rendszereikben az átfogó környezetgazdálkodás és az integrált környezeti tervezés segítségével biztosítják.

4. Területi integrálódás Európába

Az ország európai térbe való integrációjának elmélyítése érdekében szükséges a transznacionális közlekedési hálózatok, a határokon átnyúló gazdasági kapcsolatok, intézményi együttműködések bővítése, Budapest nemzetközi szerepkörének erősítése, valamint gazdasági-innovációs kapuszerep kialakítása Délkelet-Európa felé. A Kárpát-medencébe irányuló kapcsolatok élénkítése érdekében bővíteni kell a határmenti együttműködések, különös tekintettel a magyarság gazdasági-kulturális integrációjára.

5. Decentralizáció és regionalizmus

A fejlesztéspolitikai és végrehajtási döntések, valamint a fejlesztési források jelentős részét decentralizálni kell. Ennek érdekében fontos a régiók fejlesztéspolitikai szerepének és az ehhez szükséges kompetenciáiknak megerősítése, a regionális identitás erősítésének, a gazdasági és intézményi hálózatok létrejöttének ösztönzése, valamint hosszú távon a regionális demokrácia feltételeinek megteremtése. Ugyanakkor szükséges a kistérségi szint térszervezési és fejlesztési szerepének megerősítése is.

IV. Középtávú országos területi célok 2013-ig

A jövőkép és az átfogó célok megvalósulása érdekében – figyelembe véve az OFK stratégiai céljait is – középtávon az ország szempontjából meghatározó területi célok teljesülése szükséges, melyek az alábbiak:

1. Versenyképes budapesti metropolisz-térség megteremtése

a) Budapest és térsége nemzetközi gazdaságszervező szerepének és az európai gazdaságba való szerves bekapcsolódásának, kapuvárosi szerepének megerősítése;

b) a tudás-ipar, a high-tech iparágak, a magas hozzáadott értéket előállító tevékenységek és a magasán kvalifikált munkaerő meglétéből adódó előnyök kihasználásának ösztönzése;

c) nemzetközi turisztikai és kulturális központ szerep erősítése;

d) az élhető város és agglomerációja megteremtése az átfogó környezetgazdálkodás és az integrált környezeti tervezés segítségével, a funkcióvesztett területek revitalizálása, a válságterek rehabilitációja, a zöldterületek védelme és lehetőség szerinti növelése révén;

e) harmonikusan és fenntartható módon működő agglomerációs rendszer megteremtése az agglomerációs települések fizikai összenövésének megakadályozása, kiegyensúlyozottabb térszerkezetet eredményező alközpontok fejlesztése révén és a fővárost övező ökológiai és rekreációs zöld gyűrű kialakításával, valamint a helyben történő munkavégzés ösztönzésével;

f) közlekedési kapcsolatok modernizációja, transzverzális irányú közlekedési kapcsolatok fejlesztése, integrált közlekedési rendszer kialakítása a közösségi és környezetbarát közlekedés fejlesztése;

g) az érintett települések és településrészek, illetve szervezetek intézményesült együttműködésének megteremtése, illetve javítása.

2. A régiókat dinamizáló fejlesztési pólusok megerősítése és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése

a) a fejlesztési pólusok gazdasági-társadalmi térszervező erejének erősítése érdekében a térségi – innovációs, gazdasági, kulturális – funkcióik fejlesztése, képessé téve őket a térségük dinamizálására az elérhetőségük és az együttműködési kapcsolataik erősítése révén.

Valamennyi régióban cél a pólusoktól távol eső térségek dinamizálására képes nagyvárosok szerepének megerősítése, az intenzívebben kooperáló kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése érdekében;

b) a régiók versenyképességének erősítése érdekében a fejlesztési pólusok és a nagyobb városok hálózatos együttműködésének, valamint a városok közti közlekedési útvonalak mentén elhelyezkedő fejlesztési tengelyek dinamikus fejlesztése. A pólusok az ország településhálózatába szervesen illeszkedve, a régióban lévő fejlesztési alközpontokkal alakítsák ki a funkcióik megosztására vonatko-

zó stratégiákat és használják ki az együttműködésből származó előnyöket.

Nyugat-Dunántúlon Győr elsősorban Nagykanizsa, Sopron, Szombathely és Zalaegerszeg alközpontokkal alakítsa ki a munkamegosztást. A Közép-Dunántúl városhálózatainak sajátos helyzetéből következően Székesfehérvár és Veszprém fejlesztési társközpontokként, Dunaújváros és Tatabánya alközpontok bevonásával szervezik meg a pólus szerepből adódó feladataikat. Észak-Magyarországon Miskolc Egerrel és Salgótarjannal, Észak-Alföldön Debrecen Nyíregyházával és Szolnokkal, Dél-Alföldön Szeged Békéscsabával, Hódmezővásárhellyel és Kecskeméttel együttműködve tölti be a pólus funkciókat. A Dél-Dunántúlon Pécs, mint fejlesztési pólus Kaposvárral és Szekszárdal, mint alközpontokkal működik együtt. A főváros esetében különösen fontos, hogy a fejlesztési tervek az agglomerációs övezet fejlesztésére vonatkozó elgondolásokkal és a régió stratégiájával együtt kerüljenek kidolgozásra. Az említett városokon túl a pólusok szükség szerint a régiók más városaival és a határokon túli nagyvárosokkal is szoros együttműködést alakítsanak ki a régiók versenyképességének javítása érdekében;

c) együttműködő térségi városhálózatok ösztönzése, a városok közötti gazdasági, kulturális, közszolgáltatási együttműködések, funkciók megosztásának bővítésével, a városi központok és alközpontok térségükből való elérhetőségének javításával, és a város-vidék kapcsolatrendszer erősítésével;

d) a munkaerőpiacok térségi kiszélesítése érdekében a városhálózaton belüli napi munkába járást lehetővé tevő tömegközlekedési kapcsolatok megteremtése;

e) a fejlődést gátló nagyvárosi környezeti problémák felszámolása, a társadalmi feszültségekkel és fizikai leromlással érintett településrészek gondjainak megoldása, a fenntartható közlekedési rendszerek kialakítása, az agglomerációk fenntarthatóságának és települései intézményesített együttműködésének ösztönzése.

3. Elmaradott térségek, külső és belső perifériák felzárkóztatása

a) a lakosság, különös tekintettel a képzett csoportok helyben tartása érdekében a foglalkoztatás bővítése, a munkahelyteremtés, beleértve a távmunka fokozott ösztönzését;

b) minden település lakossága számára a megfelelő életkörülmények infrastrukturális feltételeinek és a közszolgáltatások (például alapfokú szociális, egészségügyi, kulturális, oktatási) elérhetőségének, lehetőleg helyben történő biztosítása a településszerkezeti adottságokat és a szükségleteket figyelembe véve, szem előtt tartva a kistelepülések működőképességének és lakosságmegtartó erejének növelését;

c) a térségi központokban a környező települések lakói által igénybe vett szolgáltatások szükséglet szerinti bővítése és minőségének fejlesztése;

d) a térségi központok elérhetőségének javítása;

e) érdekérvényesítésre képes helyi-térségi közösségek megteremtése, a társadalmi tőke növelése és az egészséges életmód terjesztése.

4. Országos jelentőségű, integrált fejlesztési térségek és tématerületek

a) A Balaton térség (Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területe) tartós versenyképességének megteremtése a fenntartható térségi rendszer kialakításával. Alapvető cél, hogy a környezeti, a táji és kulturális értékeinek megőrzésével és ésszerű használatával, a turisztikai kínálat minőségi bővítésével, valamint az érintett intézmények, szereplők együttműködésével egy tartósan versenyképes és fenntartható térségi rendszer jöjjön létre. Ennek érdekében a következő célok elérése kívánatos:

- a minőségi turizmus feltételeinek megteremtése, a turisztikai szezon meghosszabbítása;

- a turisztikai forgalom területi szétterítése a háttérterületek adottságain alapuló sokszínű turisztikai kínálat kialakításával;

- a tó, vizes élőhelyek és egyéb természeti területek ökológiai állapotának, és a víz minőségének megóvása;

- Balaton térség aktív tájképvédelme, kulturális örökségek védelme és a háttérterületek adottságaikra építő fenntartható fejlesztése;

- a közlekedési-, info-kommunikációs és közszolgáltatási hálózatok kialakítása a környezeti és fenntarthatósági szempontoknak megfelelően;

- a nemzetközi jelentőségű balatoni természettudományi, különösen ökológiai-hidrobiológiai, valamint társadalomtudományi regionális kutatások, a Balatonnal kapcsolatos monitoring és információs rendszerek fejlesztése és fenntartása;

- a természet-földrajzi adottságokra építő (pl. szőlő, gyümölcs) és hagyományokkal rendelkező ágazatokban tevékenykedő vállalkozások jövedelemtermelő-képességének javítása;

- régióban működő vállalkozások környezetkímélő technológiájának és energiatakarékos működésének ösztönzése;

- magas tudástartalmú és alacsony nyersanyag-, szállítás igényű vállalkozások indításának és letelepítésének ösztönzése.

b) A Tisza térség (a Tisza-mente, a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése, valamint a Tisza-tó üdülőkörzet által érintett terület) fenntartható felzárkóztatása: integrált fejlesztéséhez a Tisza által meghatározott táji rendszer működőképességének biztosítása és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése. Az alábbi célok elérése szükséges:

- a Tisza-menti térség védett természeti és kulturális örökségének megőrzése és hasznosítása;

- a Tisza-menti térség vízgazdálkodási rendszerének (természetes tározóknak, hullámtereknek) kiépítése és ennek következményeként a megfelelő tájhasználatához

kapcsolódó erdészeti, mezőgazdasági tevékenység kialakítása;

- a helyi termelők, szolgáltatói együttműködések ösztönzése, jelentős kulturális, táji értékekkel rendelkező területeken a turizmus, kiemelten az ökoturizmus fejlesztése;

- a helyi szereplők összefogásának, a partnerségek támogatása; a foglalkoztatás bővítése, a nem foglalkoztatottak munkaerő-piaci integrációjának támogatása foglalkoztatathatóságuk javításával;

- a Tisza-menti térség külső elérhetőségének javítása;

- az árvíz, belvíz és az aszály környezetkárosító hatásainak integrált kivédése, megelőzése, ártéri tájrehabilitáció;

- A Tisza turisztikai, valamint személy- és teherhajózási lehetőségeinek – környezeti szempontok integráló – megteremtése a kapcsolódó infrastruktúra háttérével együtt (kikötőfejlesztés, hajóépítés felélesztése).

c) A Duna-mente (Duna menti kistérségek, beleértve a Duna–Tisza-közi Homokhátság teljes területét is) fenntartható fejlesztése:

- a magyarországi Duna szakasz rehabilitációja, összhangban az európai követelményeknek megfelelő hajóúttal biztosításával, a közlekedés környezetkímélő rendszerének kialakításával;

- A Duna és környezete által kínált erőforrásoknak a fenntarthatóság elveire épülő hasznosításának kialakítása, a mezőgazdaság, a halászat, az erdő- és vadgazdálkodás, az ökoturisztikai és infrastruktúrafejlesztés összehangolásával;

- az árvízvédelem és vízkészlet-gazdálkodási rendszerek javítása összhangban az ökológiai célokkal;

- a Duna-mente természeti és kulturális értékeinek, területeinek, tájainak, biodiverzitásának megőrzése, a tájhoz alkalmazkodó területfejlesztési, tájgazdálkodási programok indítása.

d) A termálvíz kincs integrált térségi hasznosítása a területfejlesztési politika országosan kiemelt célja. A termálvíz kincs integrált térségi hasznosítását szolgáló kiemelt fejlesztési célok a következők:

- a hazai termálkincs – geotermikus vagy –, mint megújuló erőforrás integrált, térségileg összehangolt és innovatív fejlesztése (energetikai hasznosítás, gyógyászati ipar, turizmus, mezőgazdaság stb.);

- az ország jelenlegi és potenciális termál- és gyógyüdülő helyeinek minőségi stratégiák és a kínálat differenciálása mentén történő, integrált, térségileg és országosan összehangolt turisztikai fejlesztése;

- a hazai termálvagyon komplex hasznosítását szolgáló ipari, szolgáltatási és kutatási vertikumok, valamint hálózatok létrejöttének ösztönzése.

e) A megújuló energiaforrások részarányának növelése a gazdasági és környezetvédelmi szempontok érvényesítésével a fenntartható fejlődés stratégiájának megfelelően:

- az energetikailag felhasználható mezőgazdasági termékek előállítására és a mezőgazdasági hulladékok haszno-

sítása mind közvetlen, mind közvetett módon (például: bioetanol, biodízel);

- az egyéb megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásának elősegítése a helyi, kistérségi ellátás érdekében.

5. Határ menti területek fejlesztése és határon átnyúló térségi együttműködésük erősítése

Cél, hogy a határ menti területek adottságai e periférikus térségek megújulásának erőforrásaivá váljanak, kiaknázva a határok változó szerepét:

a) határon átnyúló vonzáskörzeti kapcsolatok újjáélesztése, illetve kialakítása;

b) közös befektetés-ösztönzés, gazdaságfejlesztés, összehangolt turisztikai termékrendszer kialakítása;

c) határon átnyúló táj-, természet- és környezetvédelmi, ökológiai gazdálkodási rendszerek fejlesztése és a katasztrófavédelmi tevékenységek összehangolása;

d) a közszolgáltatások szervezésének, (hulladékgazdálkodás, szennyvízkezelés, egészségügy stb.) határokon átnyúló megoldásainak ösztönzése;

e) a munkaerő-piaci és a képzési rendszerek összehangolása;

f) az elérhetőség javítása határon átnyúló úthálózat-fejlesztéssel; a tömegközlekedés kialakításával, szükség szerint új határátkelőhelyek létesítésével;

g) közös területi tervezés, közös regionális programok készítése és a rendezési tervek összehangolása;

h) a határon túli magyarok szervezeteivel, intézményeivel való együttműködés erősítése, a közös nyelv, illetve kultúra kínálta előnyök hasznosítása;

i) társadalmi-kulturális kapcsolatok megerősítése.

6. Rurális (a továbbiakban: vidékies) térségek területileg integrált fejlesztésének prioritásai

Az alacsony népsűrűségű és az alacsony népességű központi településsel rendelkező kistérségek vidékies térségnek tekintendők. A vidékies térségek fejlesztése fokozott területfejlesztési politikai koordinációt igényel, illeszkedve a régiók fejlesztési programjaiba. E térségekben – a fenntartható fejlődés szempontjainak figyelembevételével – a helyi, térségi adottságokra építő termékek és szolgáltatások integrált fejlesztése a cél, az újjáéledő helyi társadalmak kezdeményezéseire alapulva.

A különböző típusú vidékies térségek fejlesztési prioritásai:

a) a természeti és kulturális táji értékekben gazdag területeken a helyi értékek és erőforrások fenntartható hasznosítása;

b) a tanyás térségek revitalizálása;

c) a Duna–Tisza-közi Homokhátság teljes területén a népesség helyben tartása, a természet degradációs folyamatainak megállítása a helyi adottságokhoz illeszkedő mezőgazdasági termelés biztonságának vízgazdálkodási, tározási, infrastrukturális intézkedésekkel történő megőrzésével, a ritkán lakott agrártérségek, gazdaságok fejlesztésével,

tésével, a szükséges agrárszerkezet-váltással, valamint a hátság kedvezőtlen vízgazdálkodásának helyreállításával;

d) az aprófalvas térségekben az értékmegőrzés, funkcióváltás és az esélyegyenlőség megteremtése;

e) a nemzeti kisebbségek által lakott vidékies térségek fejlesztésénél a kisebbségek által képviselt sajátos értékek megjelenítése;

f) a magas arányú cigány népességgel rendelkező térségek társadalmának hagyományait, értékeit befogadó társadalmi-gazdasági integrálása.

7. Az OTK átfogó területfejlesztési politikai céljainak és az országos területi céloknak az eléréséhez a különböző szakpolitikáknak saját eszközeikkel is hozzá kell járulniuk. A szakpolitikák számára megfogalmazott területi prioritásokat az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló melléklet tartalmazza.

V. A területfejlesztési célok érvényesítését szolgáló intézmény- és eszközrendszer fejlesztési irányai

1. A területfejlesztési intézményrendszer megerősítése a szubszidiaritás, hatékonyság és partnerség jegyében:

a) Országos szinten a területi koordináció és a területfejlesztési politikai célok érvényesítésében érintett intézmények közti együttműködés javítása az alábbi tevékenységekben:

– a területfejlesztési politika kialakítása és érvényesítése az Európai Unió együttműködéseiben;

– területfejlesztési beavatkozások, melyek az ország egésze szintjén jelentkező legsúlyosabb térszerkezeti feszültségek oldását célozzák;

– a területfejlesztési célok megvalósítását szolgáló, regionális és kistérségi szinten működő intézmények tevékenységének koordinálása, minőségbiztosítása, munkájának szakmai támogatása, minőségbiztosítása;

– a területfejlesztési politika céljainak érvényesítése a szakpolitikákban, azok programjaiban, a szakpolitikák területi koordinációja;

– az ország területi folyamatainak, a programok területi hatásainak nyomon követése, értékelése.

b) A regionális szint fejlesztéspolitikában betöltött szerepének bővítése szükséges. Ennek fő lépései a következők:

– középtávon a regionális fejlesztési programok révén a regionális szintű döntési kompetenciák bővítése, valamint a programok végrehajtására alkalmas kapacitás folyamatos fejlesztése;

– regionális szinten működő intézmények, vállalkozások, civil szervezetek közti hálózatos együttműködések és a partnerségi kapcsolatok bővítése;

– regionális demokrácia kialakításához szükséges feltételek megteremtése.

c) A megyei szint szerepének változtatása a fejlesztések koordinációjában:

– közreműködés a regionális programok tervezésében és végrehajtásában;

– részvétel a közszolgáltatások ellátásának támogatására vonatkozó programok lebonyolításában, illetve a kistérségi szintű tervezés, fejlesztés szakmai támogatása;

– hosszú távon integrálódás a regionális szintű intézményrendszerbe.

d) A kistérségi szint megerősítése:

– a fejlesztések térségi szinergiáját biztosító, integrált kistérségi tervezéssel;

– térségi léptékben integrált projektek megvalósításával, a fejlesztések programalapú támogatásának megteremtésével;

– a közszolgáltatások ellátásának racionális szervezésével a kistérségi együttműködések keretében;

– a települési szintű érdekek térségi összefogásával és célszerűen intézményi integrációval fejlesztve a kistépülések lakosságmegetartó erejét.

e) Az országosan kiemelt térségek és tématerületek fejlesztésének koordinálása:

– A Balaton-térség és a Tisza-térség, a Duna-mente, valamint a termál potenciál kiemelt kezelése, intézményrendszereinek felkészítése programok megvalósítására. A Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács kompetenciáját illeszteni kell a Közép-Magyarországi régió tervezési rendszerébe. Mind a négy térség esetében, valamint a termálvíz kincs koordinált kiaknázása érdekében cél a minisztériumok, az érintett régiók, kistérségek, valamint a térségi gazdasági és társadalmi szereplők partneri együttműködése.

2. A területi tervezés megújítása egységes iteratív tervezési rendszer kialakításával

A tervezési rendszer összhangjának fokozása és a tervek megalapozásának javítása érdekében:

a) egységes országos és területi tervezési rendszert kell létrehozni, a tervek egymáshoz való viszonyának egyértelmű meghatározásával és a tervek érvényesülésének biztosításával;

b) tovább kell erősíteni a gazdaságpolitikai és költségvetési tervezés regionális, térségi megalapozottságát, a regionális és területi programok szerepének növelésével összefüggésben;

c) a területi terveket az ágazati (szakpolitikai) tervekkel kölcsönösen összehangoltan, iteratív módon kell elkészíteni;

d) a fejlesztési és rendezési tevékenységeket jobban össze kell hangolni;

e) a területi szemléletet erősíteni kell az ágazati tervezésben és a végrehajtásban;

f) a tervezésnek a társadalmi, gazdasági szereplők bevonásával a társadalmi konszenzust kereső partnerségi folyamatként kell megvalósulnia;

g) a tervezés multidiszciplináris szakmai kapacitásainak és tudományos megalapozásának erősítése szükséges, a tervezési módszertanok és a tervezést segítő kutatások támogatásával;

h) a területi tervezés és végrehajtás minőségi színvonalát garantáló és javító komplex rendszert kell kialakítani.

3. Programozáson alapuló finanszírozási rendszer megteremtése

a) A finanszírozási rendszer eredményességének, átláthatóságának és összehangolásának javítása érdekében szükséges:

- a decentralizált költségvetési források arányának további növelése, a területi-települési saját források bővítése;

- a decentralizált fejlesztési források racionális felhasználása érdekében a Kormány és a regionális szereplők közötti több évre szóló közszerződések (tervszerződések) rendszerének kialakítása;

- területi forráskoncentráció fokozása a területfejlesztési politikai célok szerint;

- átlátható, stabil, összehangolt fejlesztési-támogatási rendszer kialakítása, mely a stratégiai tervezésen alapul;

- a tisztán hazai forrásból és a nemzetközi támogatással megvalósuló programok fejlesztési céljainak és végrehajtásának, valamint monitoringjának összehangolása;

- a közcélú regionális és kistérségi programok megvalósításába a magánszféra finanszírozásának bevonása;

- a területi felzárkóztatás szempontjából kedvezményezett, társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek koncentrált támogatása valamennyi releváns program, támogatási rendszer keretében.

b) A kedvezményezett térségek típusai:

- fejlettségben elmaradott térségek: a legfejletlenebb kistérségek, melyekben az ország lakosságának maximum 30%-a él;

- fejlettségben súlyosan elmaradott térségek: a fejlettségben elmaradott térségeken belül az ország népességének összesen maximum 10%-át magába foglaló kistérségek, melyek a legrosszabb társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkeznek.

4. A területi fejlődést és az állami fejlesztések területi hatásait követő, átláthatóságot és visszacsatolásokat biztosító, a hatékonyságot szolgáló területi monitoring és értékelési rendszer kialakítása, amely kiterjed:

a) az állami fejlesztési tevékenységek, országos programok egységes monitoring-rendszerének kialakítására, mely részletes területi nyilvántartást tartalmaz;

b) a területi (társadalmi, gazdasági, környezeti) folyamatok monitoringjára és értékelésére;

c) a területi tervezés folyamatának, tervdokumentumainak előzetes értékelésére;

d) az OTK megvalósulásának értékelésére, a térségi, regionális programok értékelésére.

VI. Régiók fejlesztési irányai

Az ország hét tervezési-statisztikai régiójához tartozó regionális fejlesztési tanácsok fejlesztési terveikben, prog-

ramjaikban az OTK-ban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következetes figyelembevétele mellett jelölik ki fejlesztési céljaikat, illetve határozzák meg a prioritásokat és intézkedéseket. Az ország tervezési-statisztikai régiói – amelyek főbb fejlesztési irányait a mellékletként szereplő OTK tartalmazza – a következők:

- Dél-Alföld (Bács-Kiskun megye, Békés megye, Csongrád megye)

A régió közös érdekeken alapuló együttműködési hálózatok kialakításával, a természeti értékek és a határ menti helyzetből adódó előnyök tudatos kihasználásával megalapozza a szilárd, versenyképes gazdaság alapjait, és mindehhez színvonalas életkörnyezetet és életlehetőséget biztosít.

- Dél-Dunántúl (Baranya megye, Somogy megye, Tolna megye)

A Dél-Dunántúli Régió célja olyan kulturális, környezet- és természetvédelmi értékeket szem előtt tartó, oktatási, tudományos és kutatási központokon alapuló fejlődés, mely integrálja a régió leszakadó térségeit, kiegyensúlyozott településszerkezetre épít. A régió sikeresen fordítja jelenlegi fejlettségbeli hátrányait előnyre azáltal, hogy megőrzött természeti és kulturális értékeit, építészeti örökségét és termálvíz kincsét fenntartható módon hasznosítja, magas színvonalú kiegyensúlyozott életfeltételeket biztosít. A Dél-Dunántúli Régió kihasználja kedvező geopolitikai helyzetének előnyeit, elsősorban a határ menti (horvát, észak-olasz és osztrák) térségekkel való kapcsolatépítés lehetőségét.

- Észak-Alföld (Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)

Az Észak-Alföldi Régió földrajzi elhelyezkedésére, valamint a meglévő és mobilizálható erőforrásaira támaszkodóan, hazai és európai szinten is versenyképes gazdaságával, az értékek megőrzésével és fenntartható használatával biztosítja a minőségi élet feltételeit az itt élők számára.

- Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Heves megye, Nógrád megye)

A régió célja olyan társadalmi-gazdasági térszerkezet létrehozása, mely biztosítja regionális versenyképességünket, kiegyensúlyozott településrendszerre épül, szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe. A közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében a régió belül mérsékli, vagy megszünteti az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségeket.

- Közép-Dunántúl (Fejér megye, Komárom-Esztergom megye, Veszprém megye)

A Közép-Dunántúl, mint európai szinten versenyképes régió az innováció régiójává válva magtérsgként meghatározó szerepet tölt be a hazai modernizációban. Mindez az innováció, a megújulás régió belüli kiterjesztésével, és ezáltal a régióban élők életminőségének folyamatos javításával párosul.

- Közép-Magyarország (Budapest, Pest megye)

A Közép-Magyarországi Régió stratégiai célja, hogy a minőség elvein nyugvó, élhető, az itt élők számára egész-

séges, lakó- és munkakörnyezetet biztosító, ugyanakkor a fenntarthatósági kritériumokat gazdasági, környezeti és társadalmi vonatkozásban egyaránt teljesítő, kreatív térség legyen. Nemzetközi vezető szerepe a Kárpát-medence fő szervező erejét jelenti. A tudásalapú emberi erőforrás- és gazdaságfejlesztés az üzleti szolgáltatásokra, a kutatás-fejlesztésre, a kulturális és szabadidő gazdaságra koncentrálna.

– Nyugat-Dunántúl (Győr-Moson-Sopron megye, Vas megye, Zala megye)

Nyugat-Dunántúl az élénk helyi és nemzetközi együttműködési hálózatok régiója, amely európai dinamikus gazdasági, közlekedési, tudás és kommunikációs tengelyek aktív formálójaként, az ember és környezete kiegyensúlyozott kapcsolatára építve Magyarország – gazdaságilag, szervezetileg és kulturálisan is megújuló – zöld jövő-regiójává válik.

VII. Záró rendelkezések

1. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy

a) a törvény-előkészítő és végrehajtó tevékenységében érvényesítse az elfogadott elveket és hosszú távú prioritásokat;

b) az Országos Területfejlesztési Konceptió elveinek, céljainak érvényesítésével készítse el a 2007–2013. évi tervezési időszak Nemzeti Stratégiai Referenciakeretét, a Nemzeti Vidékfejlesztési Tervét és az ágazati, valamint regionális operatív programokat;

c) intézkedjék az Országos Területfejlesztési Konceptióban megállapított célok és prioritások megvalósítási feltételeinek megteremtéséről;

d) intézkedjék az Országos Területfejlesztési Konceptió elfogadásából adódó, szükséges jogharmonizációs lépések megtételéről;

e) kísérje figyelemmel az Országos Területfejlesztési Konceptióban meghatározott célok és prioritások megvalósulásának folyamatát és az Országgyűlés részére készülő, a területi folyamatokról szóló esedékes beszámoló keretében adjon tájékoztatást az OGY határozatban foglaltak megvalósításáról, valamint 2010. október 31-ig végezze el a dokumentum szükséges felülvizsgálatát.

2. Az Országgyűlés felkéri a térségi szintű fejlesztési koncepciók és programok elkészítéséért felelős szervezeteket, hogy az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz illeszkedően készítsék el hosszú távú fejlesztési koncepciójukat és fejlesztési programjaikat.

3. Az Országgyűlés felkéri a helyi és területi önkormányzatokat, a gazdasági kamarákat, a területfejlesztésben érdekelt szakmai érdekképviselői és civil szervezeteket, hogy saját eszközeikkel segítsék a Konceptió megvalósítását.

4. Ez az országgyűlési határozat a közzététele napján lép hatályba. Egyidejűleg az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 35/1998. (III. 20.) OGY határozat hatályát veszti.

5. A határozat hatálybalépésével egyidejűleg a területfejlesztési támogatások és a decentralizáció elveiről, a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszeréről szóló a 24/2001. (IV. 20.) OGY határozatban foglaltak tovább alkalmazandók és a határozat felülvizsgálatát 2006. december 31-ig kell végrehajtani.

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

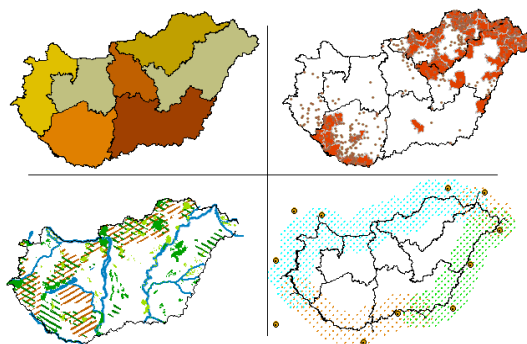
Podolák György s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Dr. Vidoven Árpád s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Melléklet a 97/2005. (XII. 25.) OGY határozathoz

ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

2005. december



TARTALOMJEGYZÉK

ELŐZMÉNYEK

I. AZ ÚJ ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ FUNKCIÓJA
ÉS ALAPELVEI

Az új OTK célrendszere

II. TERÜLETI HARMÓNIA: AZ ORSZÁG TERÜLETI JÖVŐKÉPE

III. A TERÜLETFEJLESZTÉSI POLITIKA ÁTFOGÓ CÉLJAI 2020-IG

III. 1. Térségi versenyképesség

III. 2. Területi felzárkózás

III. 3. Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem

III. 4. Területi integrálódás Európába

III. 5. Decentralizáció és regionalizmus

IV. ORSZÁGOS TERÜLETI CÉLOK 2013-IG

IV. 1. Versenyképes budapesti metropolisz-térség

IV. 2. Fejlesztési pólusok és városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése

IV. 3. Külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása

IV. 4. Országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek és tématerületek

IV. 5. Határ menti területek együttműködésének erősítése

IV. 6. Rurális (vidéki) térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai

IV. 7. Területi prioritások a szakpolitikák számára

V. A TERÜLETI CÉLOK ÉRVÉNYESÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ INTÉZMÉNY- ÉS
ESZKÖZRENDSZER FEJLESZTÉSI IRÁNYAI

V. 1. Szubszidiaritás, hatékonyság és partnerség: az intézményrendszer egészét meghatározó követelmények

V. 2. Koordináció és kooperáció: a területfejlesztés országos szintje

V. 3. A decentralizált fejlesztéspolitika színtere: a régió

V. 4. Megyei szint szerepének átalakítása a fejlesztések koordinációjára

V. 5. Kistérségi szint megerősítése a program alapú integrált fejlesztések biztosításával

V. 6. Országosan kiemelt térségek és tématerületek fejlesztésének koordinálása

V. 7. Egységes, iteratív tervezési rendszer: a területi tervezés megújítása

V. 8. Programozás és koncentráció: a finanszírozási rendszer

V. 9. Visszacsatolás és átláthatóság: a fejlesztéspolitikai monitoring és értékelési rendszer

VI. RÉGIÓK FEJLESZTÉSI IRÁNYAI

VI. 1. Regionális fejlesztések keretei

VI. 2. Régiók fejlesztési céljai

FOGALOMMAGYARÁZAT

ELŐZMÉNYEK

Az első Országos Területfejlesztési Konceptiót az Országgyűlés a 35/1998. számú határozattal fogadta el, mint az ország rendszerváltozás utáni első, átfogó, európai uniós elveken nyugvó stratégiai fejlesztéspolitikai dokumentumát. A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény rendelkezett a területi folyamatok, a területfejlesztési politika és az OTK érvényesülésének nyomon követéséről, rendszeres értékeléséről és az OTK hatévenkénti felülvizsgálatáról, amely így 2004-ben lett aktuális feladat.

Az 1996. évi XXI. törvény és az Országos Területfejlesztési Konceptió 1998-as elfogadása óta eltelt időszak tapasztalatai és a megváltozott körülmények – EU tagság, a változó közösségi politikák, új társadalmi-gazdasági kihívások, forradalmi változások az európai térben, a fejlesztéspolitikák területi szemléletének erősödése – alapján szükségessé vált az ország területpolitikájának megújítása, ennek érdekében a korábbi koncepcióra támaszkodva új Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK) megalkotása. Az EU legfontosabb területfejlesztési politikai dokumentuma, az ESDP is ajánlja, hogy a tagállamok rendelkezzenek érvényes területfejlesztési stratégiával és az azt megjelenítő legitim dokumentummal.

A koncepció tartalma

- TM Az új dokumentum megalapozását több átfogó elemzés szolgálta, köztük az Országgyűlés által elfogadott, ill. elé kerülő első és második „Jelentés a területi folyamatok alakulásáról és a területfejlesztési politika érvényesüléséről” (2001 és 2004), valamint „Az OTK felülvizsgálata” című értékelés (2004).
- TM A koncepció meghatározza azt a konszenzuson alapuló területi **jövőkép**et, amely rögzíti az ország reálisan megkívánt térszerkezetét ill. területi jellemzőit.
- TM A dokumentum rögzíti a jövőkép eléréséhez vezető, a kiegyensúlyozott területi fejlődést biztosító **átfogó, hosszú távú területfejlesztési politikai** célkitűzéseket.
- TM A koncepció kijelöli az **ország egésze szempontjából meghatározó, az egyes régiókon átívelő területi célokat**. Az „ágazati” szakpolitikák számára megfogalmazott területi prioritások a különböző területekért felelős szaktárcáknak a területi célok elérésében betöltött szerepét erősítik.
- TM A célok elérését szolgáló **intézményi és eszközrendszeri feltételekről**, vagyis a végrehajtási rendszerről a dokumentum elsősorban alapelveket és bizonyos kritériumokat átfogó feladatokat jelöl ki.
- TM A szubszidiaritás és decentralizáció jegyében a dokumentum **az ország hét területfejlesztési régiójának saját** – regionális intézményeik által megfogalmazott – **koncepcionális céljait** rögzíti.

I. AZ ÚJ ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ FUNKCIÓJA ÉS ALAPELVEI

Az új **OTK célja**, hogy kijelölje az ország közép- és hosszú távú területfejlesztési politikai célkitűzéseit és prioritásrendszerét, valamint a területi szempontok konzekvens érvényesítésének feltételeit, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos, regionális, térségi programok kidolgozásához. Ezáltal megadja a nemzeti fejlesztési tervezés területi kereteit is.

A területfejlesztési politika az ország fejlesztésével kapcsolatos területi célkitűzések konzisztens rendszere, melyet valamennyi fejlesztéspolitikának szem előtt kell tartania. A területfejlesztési tevékenység azon fejlesztési beavatkozások csoportja, amelyek közvetlenül vagy közvetve területi célokat (pl. területi felzárkózás) szolgálnak, ill. egy adott terület egység integrált fejlesztését valósítják meg.

Az új értelmezés szerint **a területfejlesztési politika céljainak elérését hat pillér szolgálja**: a nem csak országos szinten jelen lévő klasszikus **területfejlesztési beavatkozások** (1), a **területileg integrált szakpolitikák** (2), a **területrendezés** (3), a különböző területi szintek – különösen a regionális szint – fejlesztései (**regionális politikák** (4), a **vidékfejlesztés** (5), valamint a **városfejlesztés** (6).

A koncepció nevében is tükröződik, hogy tartalmában továbbra is elsősorban területfejlesztési jellegű, azonban a korábbinál nagyobb mértékben tekint ki a területi politika egészére.

A dokumentumban megfogalmazott új területfejlesztési politika két, az elmúlt időszak tapasztalatai alapján nyilvánvalóvá vált felismerésre épül. A területi célkitűzések nem érvényesíthetők, és az ország területileg hatékony működése nem biztosítható olyan fejlesztéspolitikai rendszerben, amelyben a területfejlesztés egy, főként csak saját eszközeire támaszkodó, mellérendelt szakpolitika a többi között (1); és amely meghatározóan központilag, országos szinten hozza meg döntéseit, illetve valósítja meg programjait (2).

A területfejlesztési politika feladata már nem csupán annyi, hogy szelektíven beavatkozva kompenzálja a többi ágazat (politika) és a piaci folyamatok nemkívánatos területi hatásait. A megújuló területfejlesztési politika fő funkciója az ország területileg hatékony működésének, kiegyensúlyozott területi fejlődésének megteremtése, amely a fejlesztéspolitika hatékonyságának biztosítása mellett értelemszerűen irányul a **területi leszakadás mérséklésére a területi versenyképesség és a fenntartható térségi fejlődés biztosítására**.

Az új megközelítés szerint országos szinten **minden tárcától, szakpolitikától megkívánt a térségi gondolkodás és a területi szemléletű tervezés, s ebben a területfejlesztésért felelős kormányzati szerv területi koordinációs szerepkört lát el. Ugyanakkor a területi célok érvényesítésében meghatározó szerepet kapnak a régiók is**, melyek az ágazatok (szakpolitikák) területi integrálásának és a területi érdekek érvényesítésének elsődleges területi szintjét jelentik.

A hagyományos felzárkóztató területfejlesztési funkciót azonban koncentráltabb formában a legelmaradottabb térségekre szűkítve kell működtetni.

A vidékies (rurális) térségek – mint jellegzetes területi adottságú és problematikájú átfogó térségtípus – fejlesztésével kapcsolatos célkitűzések is a területi célok rendszerének részét képezik, ezért a koncepció az integrált vidékfejlesztés szemléletét is ötvözi. A több ágazatot integráló, jól lehatárolt beavatkozási területeken érvényesülő, helyi kezdeményezésekből építkező vidékfejlesztés a területfejlesztési politika – vagyis a területi típusú

célkitűzésrendszer – szerves része. A koncepció támogatja a hazai vidékfejlesztés kibontakozását (az eddigi, agrárgazdaság által dominált jellegének oldását), ezzel összhangban a vidékfejlesztési programozás fokozatos decentralizálását és a regionális területfejlesztési programozással való összhangjának erősítését.

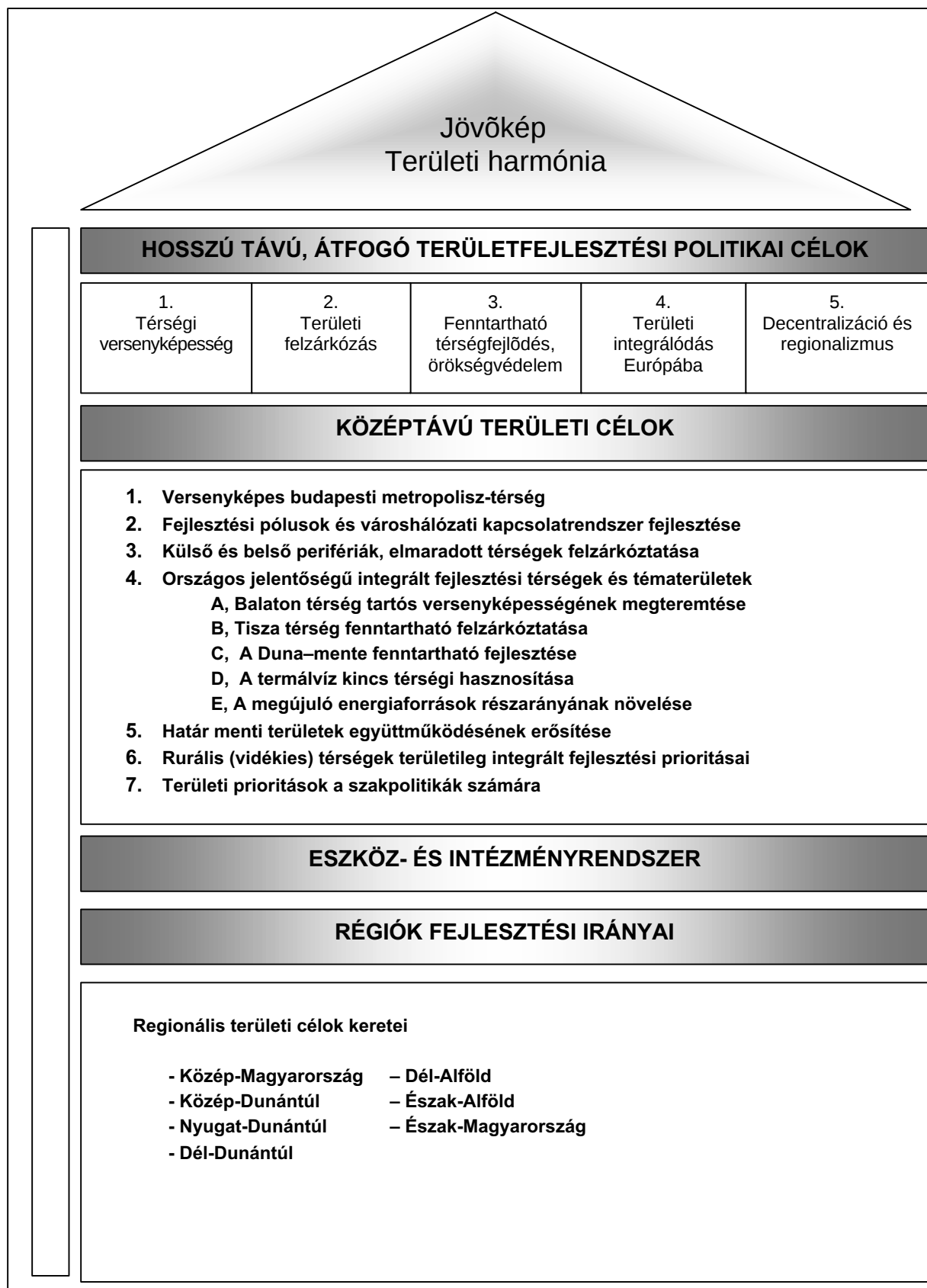
Az OTK új, ambiciózus megközelítéseinek fontos ösztönzője, hogy a Magyar Köztársaság számára az EU-tagság jelentős fejlesztési források elérhetővé válásával új fejlődési perspektívát nyitott meg. A bővülő EU-támogatások célirányos és területileg hatékony felhasználásával jelentősen gyorsítható a gazdasági fejlődés üteme és mérsékelhetőek a társadalmi feszültségek. A hazai stratégiai tervezési rendszer koordinációjához és hatékonyságának erősítéséhez a területfejlesztési politika érvényesítése adhat megbízható alapokat, mivel a különböző tervekben megfogalmazott fejlesztések mindegyike jól meghatározott térhez köthető, különböző szintű térségekben (régiókban, megyékben, kistérségekben, ill. településeken) valósul meg, az ott élő polgárok érdekeit szolgálva. Így a területfejlesztésnek és területrendezésnek az eddiginél nagyobb szerepet kell vállalnia abban, hogy az ágazati fejlesztések térben összehangoltabban valósuljanak meg. A fejlesztések közötti területi szinergikus hatások kihasználásával és a helyi adottságokhoz, igényekhez való igazodás javításával ugyanis az egységnyi ráfordítással elérhető kedvező hatások megsokszorozhatók. Ehhez elengedhetetlen azonban, hogy **térségi szinten is jól artikulált fejlesztési elképzelések legyenek**. Az új OTK önálló **területpolitikát jelöl ki** Magyarország számára. A megfogalmazott célok és beavatkozási irányok ugyanakkor megfelelnek az EU területi kohéziós politikájának, valamint innovatív és rugalmas területi megközelítésben segítik érvényre jutni a lisszaboni és göteborgi irányelveket.

Az OTK az **Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióval** (OFK) szoros összhangban készült, a két tervdokumentum egymást kiegészíti. Az OTK elsősorban a területi jelenségekre és folyamatokra vonatkoztatva értelmezi az OFK fejlesztési elveit, ahol szükséges, ott speciális területi elveket is bevezet. Továbbá földrajzilag orientálja az OFK célkitűzéseit, és sajátos területi megfontolásokkal gazdagítja azokat.

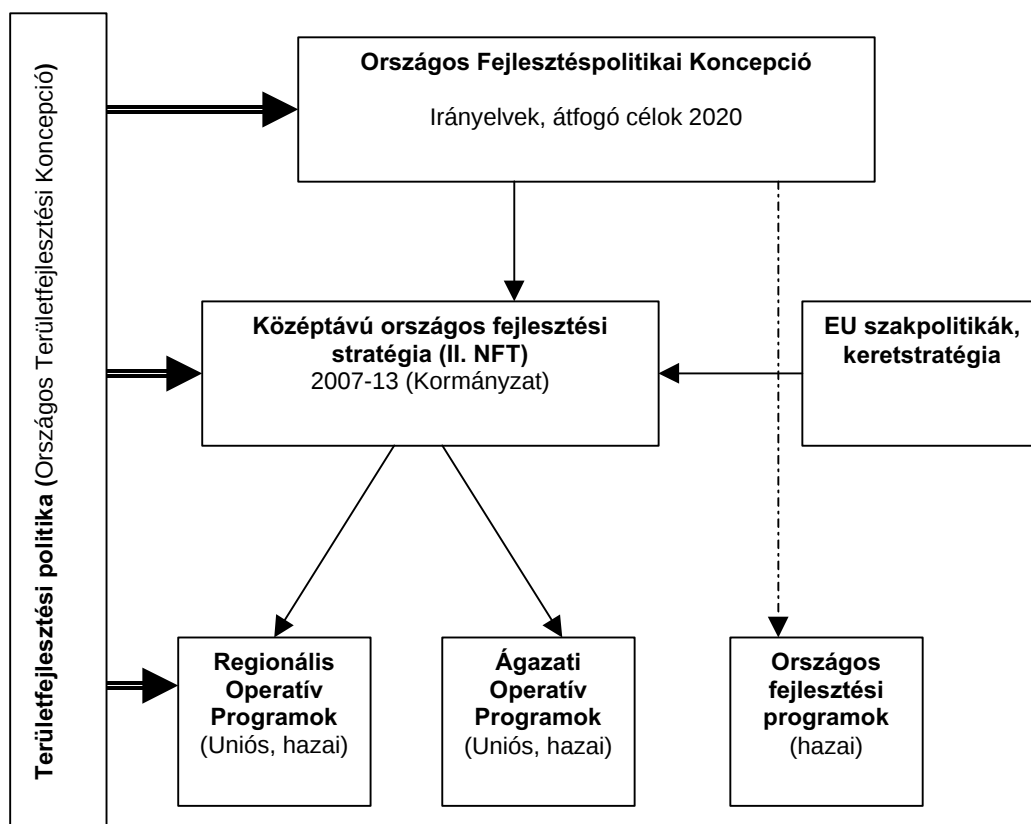
A fentiek miatt az OFK mellett **az OTK is hatással lesz a 2007-2013 közötti időszak EU által társfinanszírozott fejlesztéseinek a megtervezésére:**

- TM A koncepció a legkézenfekvőbb hatását az időszak Nemzeti Fejlesztési Tervéhez (II. NFT) kapcsolódó **regionális operatív programok** esetében fejt ki. E programokban érvényre kell juttatni az OTK regionális szintű koncepcióit.
- TM A következő fejlesztési ciklus **vidékfejlesztési** tervezése során (II. Nemzeti Vidékfejlesztési Terv) érvényesíteni kell az OTK területi céljait, különös tekintettel a vidékfejlesztési ajánlásokra.
- TM Az OTK hatást gyakorol az NFT **ágazati jellegű operatív programjainak** területi koordinációjára is, különösen a koncepció ágazatokra vonatkozó területi prioritásainak rögzítése révén.

Az új OTK célrendszere



Az OTK helye a fejlesztéspolitikai tervezési rendszerben



Alapelvek

A magyar területfejlesztési politika alakítása, illetve a célok elérését szolgáló végrehajtás során – az EU és a hazai fejlesztéspolitika OFK-ban megfogalmazott horizontális elvei mellett – az alábbi területfejlesztési politikai vonatkozású elvek ill. területhasználati szempontok figyelembevétele kötelező:

Területfejlesztési politika fejlesztési alapelvei:

Szubszidiaritás és decentralizáció elve

A szubszidiaritás elve alapján a területpolitikában egy térség fejlesztését azon a legalacsonyabb területi szinten kell kialakítani és végrehajtani, ahol a feladat elvégzéséhez a legtöbb információ áll rendelkezésre, és a legtöbb érdek kapcsolódik a feladat megvalósításához. Mindez akkor lehet hatékony, ha a gazdasági, társadalmi, politikai döntéshozatal is alacsonyabb területi szinteken jelenik meg, így törekedve a fejlesztési döntések és eszközök területi decentralizálására.

Térségi és táji szemlélet elve

A területfejlesztés nem csak adminisztratív, települési és területegységeket érint, hanem a földrajzi tájak életét is befolyásolja. A tájak a természeti környezeti elemek által meghatározott és a társadalmi-gazdasági tevékenységek által alakított területi rendszerek, melyekben az egyes tájalkotó elemeket (domborzat, talaj, vízrajz, napsugárzás, növény- és állatvilág, társadalom) érintő beavatkozások kihatással vannak a többi elemre is, valamint a

helyi gazdasági és társadalmi tevékenységeket is befolyásolják. Ezért a fejlesztések során a beavatkozás célterületét érintő tájak sajátosságait, változásait, működési mechanizmusát is figyelembe kell venni. A fejlesztési beavatkozásokat a tájak területi rendszereibe integrálni kell, hogy illeszkedjenek a helyi táji adottságokhoz, támaszkodjanak a tájak erőforrásaira, hozzájárulva azok védelméhez és kibontakozásához is.

Az egyes társadalmi-gazdasági tevékenységek más-más térfelosztási egységekben alkotnak egységes rendszereket, és más-más területi léptékben kezelhetők optimálisan (pl. a turizmus a tájakhoz kötődik, az adminisztráció a közigazgatási egységekhez, a szociális ellátás főként a településekhez, stb.). A vonzáskörzetek, tájak, agglomerációk, településhálózati szerveződések, közlekedési tengelyek átnyúlnak a belső és külső határokon. Magyarországon a NUTS2 szintű régiók önálló identitással, gazdasági-társadalmi rendszerrel kevésbé rendelkeznek, sokszor rendkívül heterogén területeket foglalnak magukba. Ezért, bár fontos az egységes arculatuk kialakítása és belső gazdasági-társadalmi koherenciájuk fokozása, ez nem szoríthatja háttérbe sem a határokon belüli terület egységek komplex fejlesztését, sem a belső regionális és az országhatáron átnyúló fejlesztési megfontolásokat.

A területi tervezés során a régiókon, kistérségeken belüli térstruktúrákra, valamint azok külső térszerkezeti kapcsolataira egyaránt kitekintéssel kell lenni, minden társadalmi-gazdasági vagy természeti-környezeti szektorban az adott jelenségnek megfelelő térszerveződéssel kell tervezni.

Rendszerszemlélet, programozás, integrált fejlesztés

A területfejlesztési politikának fokozottan figyelembe kell vennie a globális, európai, nagytérségi vagy nemzeti szintű gazdasági-társadalmi trendeket a különböző szintű, és helyzetű térségekben. A várható hátrányokat megelőzve, az előnyöket kihasználva jövőorientált, proaktív cselekvési terveket kell alkotni, és nem csak a már bekövetkezett változásokra fogalmazni meg válaszingedéseket.

A területfejlesztési, térségfejlesztési cselekvések tere, a terület (térség), olyan komplex rendszereként értelmezendő, ahol az egyes társadalmi-gazdasági-környezeti alrendszerek és a környező (horizontális és vertikális) területi rendszerek közötti harmónia megteremtése érdekében koncentrált, de az egész rendszerre ható beavatkozások végezhetők. A területi programozás a fejlesztési beavatkozás során (programtervezés, projekt kiválasztás és projekt megvalósítás) térségi koordinációt biztosít a kívánt hatás érdekében.

A területi tervezés során az egyes célcsoportokat érintő gazdasági-társadalmi célok eléréséhez olyan területfejlesztési tevékenység szükséges, amely a sokszínű partnerségi együttműködések révén több termelőágazat kooperációjából, a szolgáltatások, ill. szociális, egészségügyi, oktatási, kulturális közigazgatási tevékenységek összekapcsolódásából épül fel. Ezek az elemek területi alapon, a beavatkozás terében integrálódnak egymással, koordináltan, szervesen, lehetőleg szinergikusan összefonódó akciókat alkotnak.

Hatékonyság és koncentráció elve

Az OTK a koncentráció érvényesítésére törekszik az állami és a regionális szintű fejlesztéspolitikában, a legkritikusabb pontokon történő, leghatékonyabb beavatkozás érdekében. A területfejlesztési politikában alkalmazandó koncentráció sajátossága, hogy gyakran – bár nem minden esetben (pl. gyakori szűkítő paraméter a népesség aránya is) –

területi alapon is koncentrálni, szűkítve a beavatkozási terek földrajzi kiterjedését. A területfejlesztési politika tárgyát képező területi rendszer sok eleme ugyanis nem az absztrakt gazdasági-szociális „terekben” jeleníthető meg a leghatékonyabban, hanem a földrajzi tér egyes vagy típusos egységeiben, tájakban, térségekben.

Fenntarthatóság, biztonság elve

A fejlesztési beavatkozások esetében fenntarthatóságot, biztonságot nem csak általában, globálisan kell értelmezni, hanem az egyes társadalmi, gazdasági, környezeti alrendszerek alkotta területi rendszerek (térségek) összefüggésében is. A fenntarthatóság alapelve minden ágazat irányában a fejlesztéspolitika azon korlátját fogalmazza meg, mely szerint a mai fejlesztések és a fejlesztések alapját adó erőforrás-gazdálkodás nem veszélyeztetheti a jövő generációinak esélyét arra, hogy szükségleteiket biztonságosan kielégítsék. A fenntartható területi rendszerekben a térségi gazdasági folyamatok nem veszélyeztetik a helyi természeti és épített környezetet, nem okozzák az erőforrások kimerülését, az értékhordozó kultúrák eltűnését, ugyanakkor magas szinten biztosítják a társadalom létfeltételeit.

Nyilvánosság, partnerség elve

A nyilvánosság és a részvétel a területfejlesztési politikában különös hangsúlyt kap. A nyilvánosság területfejlesztési politikai sajátossága, hogy a területi hierarchia legkülönbözőbb szintjein és helyein meg tudja szólítani a közvéleményt.

A területfejlesztés tervezése és megvalósítása során a különböző területi dimenziókban (országosan, régiókban, kistérségekben, egyéb térségekben) sok szférát és szektort érintő partnerségre kell támaszkodni. A szubszidiaritást igénylő kezdeményezés esetében a különböző szintű területi szervek vertikális partnersége szükséges.

Átláthatóság, monitoring és értékelés elve

A területfejlesztési tervezés, -végrehajtás nem epizodikus tevékenységek együttese, hanem állandó folyamat, mely a térségek társadalmi-gazdasági-környezeti rendszereiben spontán, a beavatkozások vagy a globális trendek eredményeként jelentkező változásokhoz idomul. E folyamat visszacsatolásokkal ciklusokba rendeződik, a tervezési, a végrehajtási, és azok nyomon követésére irányuló értékelési tevékenységek szünet nélkül, átfedésekkel követik egymást.

A térhasználatra vonatkozó horizontális elvek:

Az OTK érvényesíti mind az uniós horizontális politikai irányelveket (fenntarthatóság, esélyegyenlőség biztosítása), mind az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióban (OFK) megfogalmazott hazai fejlesztéspolitika horizontális szempontjait (az előbbieken túl a biztonság, az alkalmazott információs társadalom széles körű kiépítésének elősegítése, a foglalkoztatás növelése). Mindezek mellett az OTK, területi szemléletének megfelelően, a fejlesztések területhasználatát érintő horizontális szempontokat is bevezet.

Az OTK és más fejlesztési dokumentumok jövőképeinek elérését biztosító programok nagy hatással lesznek a gazdaság és a társadalom térhasználatára. Annak érdekében, hogy a

fejlesztési ciklus koncepción túli szakaszai is a jövőkép elérését szolgálják, az OTK horizontális szempontokat határoz meg az ország területének, mint fizikai térnek a használatát illetően:

Az állami támogatással és állami hatáskörben megvalósuló fejlesztések kialakítása, térbeli elhelyezése, a terület- és településrendezés, valamint a fejlesztések hatástanulmányainak készítése során **a fenntartható, hatékony, biztonságos és egyenlő esélyeket nyújtó területhasználat** megteremtésére való törekvés szükséges.

Ennek érdekében az alábbi területhasználati elveket kell érvényesíteni:

Az erőforrások védelmét szolgáló területhasználat:

TM A tisztább, természetesebb környezet, egészségesebb és fenntartható társadalom érdekében: nem vagy nehezen megújuló helyi erőforrások (pl. termőföld, tájkép, természetes területek, kulturális örökség) védelmét szolgáló területhasználat, mely a barnamezős területeken megvalósuló fejlesztéseket ösztönzi a zöld mezős beruházásokkal szemben, szolgálja a városi-vidéki funkciók térbeli csoportosítását.

Az értékmegőrzést, hozzáférést biztosító térhasználat-szervezés:

TM A környezettudatos, helyi identitású társadalom és az esélyegyenlőség érdekében biztosítani kell a közkincset képező természeti és kulturális értékek, valamint a közszolgáltatások és a közérdeklődésre számot tartott rendezvények helyszínének fenntartható módon történő elérhetőségét, hozzáférhetőségét, akadálymentesítését.

TM A társadalmi-gazdasági folyamatok szervezésével összefüggő sokszor rejtett, környezeti és kulturális értékeket (erőforrásokat) degradáló hatások megelőzése érdekében: a fejlesztések helykiválasztásának, valamint a területi közigazgatás és közellátás szervezésének egyaránt szolgálnia kell a fenntarthatóságot és az értékmegőrzést.

A hatékony, fenntartható térségi rendszereket, térségi gondolkodást kialakító térhasználat-szervezés:

TM A hatékony és fenntartható módon tervezhető, kontrollálható, a külső tényezőknek kevésbé kiszolgáltatott térségi gazdálkodás érdekében: előnyt kell élvezniük a környezetükbe illeszkedő, az anyag, energia, információ és tudás áramlását minél hosszabban az adott térségben tartó, a helyi erőforrásokat minél sokoldalúbban hasznosító, valamint a városi-vidéki munkamegosztást kibontakoztató kezdeményezéseknek.

TM A tisztább környezet, a felelősségteljesebb és környezettudatosabb társadalom érdekében: a fejlesztéseknek hozzá kell járulniuk a lakosság lakó-, üdülő- és munkahelyéül szolgáló tájak megismertetéséhez, erősítve a táji, környezeti értékek fenntartásával szembeni tudatosságot és felelősséget.

A személy-, anyag- és energiamozgatás, az utazás igényét csökkentő és fenntartható módon kielégítő térhasználat-szervezés:

TM A tisztább környezet, az egészségesebb, a kulturális és szociális szükségleteire több időt fordító társadalom érdekében: törekedni kell az utazási kényszer és az utazási idő csökkentésére, hasznosítására, valamint a fenntartható és biztonságos utazási módok alkalmazására.

TM A hatékonyabb gazdaság, biztonságosabb, tisztább környezet érdekében: a fejlesztéseknek szolgálniuk kell a közlekedés és az áruszállítás környezeti, műszaki, közbiztonsági károkozásának, illetve a károkozás kockázatának csökkentését.

II. TERÜLETI HARMÓNIA: AZ ORSZÁG TERÜLETI JÖVŐKÉPE

A területi jövőkép az átfogó nemzeti fejlesztéspolitika – Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióban megfogalmazott – jövőképének területi dimenzióját jeleníti meg.

A megújuló területfejlesztési politika a **területi harmónia** vízióját, mint célállapotot fogalmazza meg:

„A cél olyan harmonikus, fenntartható társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet és területi rendszer létrejötte, amely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben¹ szerveződik – köztük mind több európai szinten is versenyképes területtel, és amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.”

A területi **harmónia** több szinten érvényesül:

- Magyarország térszerkezeti kapcsolatainak intenzifikálódása, európai együttműködéseinek **bővülése** és híd szerepének fokozatos erősödése révén, **harmonikus és integráns eleme az európai gazdasági-társadalmi térnek.**
- Az **ország egészének** harmonikusabbá válása az önmagukat megszervező versenyképes régiók és a főváros dominanciáját kiegyensúlyozó, a vidéket² dinamizáló központok jelenléte és a legfejletlenebb térségek felzárkózása révén várható.
- A különböző **térségi szintek** egyes rendszerei (régiók, kistérségek, funkcionális térségek) maguk is harmonikusan szerveződnek, azaz a helyi táji, társadalmi-gazdasági, kulturális adottságokhoz megfelelően igazodnak. Ezáltal a szélsőségeket elkerülve, nagy stabilitással viselik a különböző nemzeti és nemzetközi tendenciák negatív hatásait, ill. fejlődésre váltják a kihívásokat.

Az **ország** társadalmi-gazdasági és környezeti **térszerkezetét** a területi kohézió erősödésével, a területi versenyképesség javulásával és a fenntarthatóság biztosításával **az alábbiak jellemzik:**

- Az **ország szervesen illeszkedik az európai térszerkezetbe**, intenzív gazdasági, kulturális kapcsolatokkal rendelkezik Közép-Európában és a Balkán térségében, különösen a határ menti és a magyar lakta területeken, szervesen kapcsolódik a transznacionális és határ menti infrastrukturális hálózatokhoz, valamint kezdeményezőként részt vesz a gazdasági, kutatási, kulturális együttműködésekben.
- **Versenyképesebbé válnak és felzárkóznak a régiók.** A nemzetközi léptékű, térségek közötti versenyben régióink többsége eredményesen szerepel és képes a fejlődés erőforrásait, főképp a működő tőkét – elsősorban a magasabb hozzáadott értéket termelő kvalifikált munkaerőt foglalkoztató gazdasági tevékenységeket – nem csak vonzani, de megtartani is. Ennek révén a régiók többségének gazdasági fejlettsége eléri, a foglalkoztatottak aránya pedig megközelíti az EU tagállamainak jelenlegi átlagát, a régiók fejlesztési céljait egymással összehangolva, a gazdasági, földrajzi, infrastrukturális, tudásbeli versenyelőnyekre alapozva, fenntarthatóan alakítják ki és valósítják meg.
- **Mérséklődnek a területi egyenlőtlenségek** mind a régiók, mind a kistérségek szintjén, a legelmaradottabb térségek felzárkóznak.

¹ E térség fogalom egyaránt jelenti az ország 7 régióját, kistérségeit, vagy bármely más funkcionálisan létező területet, pl. kiemelt térségeket, adott esetben földrajzi tájakat, agglomerációt vagy akár csak kisebb számú térben funkcionálisan összekapcsolt és kooperáló település mikrokörzetét.

² Ez esetben a „vidék” fogalmán az országnak a főváros és agglomerációján kívüli területét értjük.

- **Budapest Közép- és Délkelet-Európa vezető innovációs, üzleti, kulturális és turisztikai központja**, amely egyedülállóan alkalmas arra, hogy rajta keresztül hazánk és tágabb környezete bekapcsolódjon az európai, ill. a globális gazdasági, kulturális vérkeringésbe. Budapest a Dunát, gyógyvizeit, kulturális örökségét birtokba véve Európa tíz leglátogatottabb városa közé tartozik, amelyet több regionális és európai kormányzati intézmény választ székhelyéül. Budapest és agglomerációjának gazdasági-kulturális súlya elsősorban az ország nemzetközi munkamegosztásban való növekvő szerepvállalását segíti, és innovációt közvetít az ország térségei felé, melyektől funkciókat és erőforrásokat nem elvon, hanem azokat megosztja.
- **Sok központú és kooperáló városhálózat, fejlesztési pólusok jönnek létre.** A policentrikusság jegyében a főváros dominanciáját az országon belüli térstruktúrában kiegészítik a megerősödött innovációs, gazdasági és igazgatási térszervező és dinamizáló erővel bíró **regionális központok (pólusok)**. E pólusok olyan központok, amelyek a térségükhöz ezer szállal kapcsolódva, a régió- és országhatárokon is átnyúló hatással közvetítik az innovációt, és szervezik, ellátják, dinamizálják tágabb régiójukat. Az egyetemek és a vonzáskörzetükben székelő vállalkozások e pólusokban együttesen regionális tudásközpontokat hoznak létre. A regionális fejlett info-kommunikációs technológiák és a kiépült gyorsforgalmi út- és vasúthálózat segítségével és nemzetközi kooperációkon keresztül kapcsolódnak az európai térbe.

A pólusok intenzív kapcsolati rendszerrel rendelkező városhálózatból emelkednek ki. A regionális városhálózat tradicionális termelési, kutatási funkciókat hordozó tagjai **specializált központokat**, mások a szűkebb térségüket ellátó **központokat** alkotnak, melyek egymással közvetlen kapcsolatban – immár a fővárostól nem függő – gazdasági együttműködési, K+F, szolgáltatási, információs vagy munkaerőpiaci **hálózatokat** alkotnak, és térségeiket is hálózatokba szervezik. A decentralizált hálózatos szerveződés eredményeként a főváros orientációjú nemzetközi növekedési tengelyek mellett csatlakozó, a határokon is átnyúló **regionális tengelyek** szerveződnek (pl. Nagyvárad-Debrecen-Nyíregyháza).

- 9 **Új, intenzív város és térsége viszony alakul ki – környezetükbe integrálódnak a városok.** A központ-szerepet betöltő városok tágabb környezetükkel intenzív, funkciómegosztáson alapuló kapcsolatokat alakítanak ki, és ezzel létrejön a központok és környezetük harmonikus szerveződő, egymással szorosan kooperáló integrált rendszere. A kisebb városok esetében is kialakul a város-falu minőségileg új viszonya, elmélyül a város és környezetében lévő falvak közti funkciómegosztás, melynek a központok magas színvonalú elérhetősége az alapja. Fejlettek a térségszervező funkciók, melyek kialakításában a helyi kezdeményezések dominálnak – különösen az európai uniós tagállamokkal közös határok mentén – a határokon túli területek részvételével.
- 9 **A vidékies térségek új arculata új szerepeket kínál.** A vidékies (rurális) térségeket többé nem gondjaik fűzik egybe, és nem is a városi problémák befogadó területei. A vidékies etnikai és szociális szegregációk oldódnak. A vidékies térségek felértékelődő adottságaikra (természeti környezet, zöld területek nagy aránya, a gazdaság és társadalom kismértékű környezeti terhelése) támaszkodva, fenntarthatóan és sokoldalúan, új települési funkciók megjelenésével fejlődnek. Az ország rurális térségei sikerrel használják ki a tiszta, természeti és tradicionális vidékies környezet iránti igény növekedését, amely az urbanizáció, motorizáció fokozódásával párhuzamosan jelentkezik, s ehhez kihasználják az info-kommunikációs technikák lehetőségeit.

A vidékies térségek többsége jól együttműködő települései adottságaiknak megfelelő életképes mezőgazdasági, idegenforgalmi, ökológiai, pihenő vagy lakófunkciót találnak maguknak. Ennek alapja a természeti környezet, az életminőséget javító közlekedési és info-kommunikációs infrastruktúra és a megújult falukép. A települések által közösen működtetett alapszintű közszolgáltatások jó minőségűek.

Az újjáéledő, tradícióikat ápoló vidéki közösségek felismerik egyedi erőforrásaikat a fejlesztések során. A természeti és kulturális táji értékeikhez, speciális településszerkezeti adottságaikhoz (aprófalú, tanya), nemzeti-etnikai kisebbségeik kulturális örökségéhez igazodva, szociális problémáikat orvosolva fenntarthatóan fejlődnek, s a térségben élők kölcsönös előnyöket kínáló élénk partneri-, gazdasági kapcsolatot alakítanak ki a térségben tartósan vagy ideiglenesen jelenlévő városi eredetű üdülőkkel, ill. lakókkal. A térségek önmagukra találásának, fejlődési lehetőségeik felismerésének egyik fontos bázisa a helyi identitást és hagyományokat erősítő oktatás.

Az országos és gyakran nemzetközi szinten is számon tartott, kiemelt táji értékekkel rendelkező hazai térségek organikusan, értékeikből táplálkozva, de azokat megőrizve fejlődnek. Ezeket a térségeket, valamint a természetvédelem alatt álló és a környezeti szempontból különösen érzékeny területeket érintő beavatkozások esetében a fenntarthatóság elve különös gonddal érvényesül.

- 9 **A területi harmóniát és kiegyensúlyozott területi fejlődést szolgálja a közigazgatás és a fejlesztéspolitika.** A területi harmónia érvényesülését az ország határain túltekintő, a többi szakpolitikába integrálódó területfejlesztési politika, a fenntartható fejlődés és a szubszidiaritás elveit érvényesítő decentralizált fejlesztéspolitika és államszervezés ösztönzi.

A fejlesztéspolitika meghatározó szintje a **régió**, amely önálló forrással rendelkezik a fejlesztések megvalósításához. A regionalizmus meggyökeresedik a választott regionális önkormányzatok létrejöttével. A források, és a hatalom megosztása szűkíti a központi kormányzás mozgásterét és a települési autonómiát, de növeli a régiók és a kistérségek szerepét. Az önkormányzatok és a kis- és mikrotérségek közti feladatmegosztás és együttműködés eredményeként a közszolgáltatások mindenki számára jó minőségben elérhetőek. A közigazgatási és civil szervezetek együttesen képesek a gyorsuló ütemű változásokhoz nehezen alkalmazkodók számára segítséget nyújtani.

Az állami és társadalmi térszervezés új egységeit a területi szemléletűvé váló állami fejlesztéspolitika segíti. Az egyes térségek magukra találva, saját elképzeléseken nyugvó, sokszínű, a helyi adottságokhoz igazodó fenntartható fejlesztésekkel stabil, gazdasági – környezeti – társadalmi tekintetben harmonikus területi rendszerrel sikerrel válaszolnak a kihívásokra.

Az ország fenntarthatósági politikája is területi szemlélettel társul: a térségek saját fenntarthatósági elveik mentén fejlődnek. Az országos jelentőségű, meghatározóan környezeti eredetű problématerületek fenntartható növekedési pályára állnak: a Tisza-menti térségek lakóinak életkörülményei a társadalmi, gazdasági és környezeti gondok felszámolásával jelentősen javulnak; a Balaton térség magas minőségű turisztikai kínálatának kialakítását környezetvédelmi erőfeszítések támogatják, a Duna-menti térség fenntartható módon hasznosítja nemzetközi jelentőségű adottságait. A környezetileg érzékeny és a védelem alatt álló területek gazdasága a környezeti feltételeknek megfelelően alakul, a természeti és kulturális táji értékekben gazdag térségek értékeikre alapozottan, azokat őrizve fejlődnek.

III. A TERÜLETFEJLESZTÉSI POLITIKA ÁTFOGÓ CÉLJAI 2020-IG

Az ország területi jövőképében megfogalmazott területi harmónia eléréséhez, illetve a kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosításához hosszabb távra, 2020-ig – az OFK átfogó céljainak időtávjával összhangban – öt átfogó célkitűzés érvényesítése szükséges:

(1) Hatékony, a növekedés területi terjedését ösztönző területi struktúra és területrendszerenként (régióként, térségenként) **hatékony működés** biztosítása, vagyis a **térségi versenyképesség** következetes erősítése az ország egésze szintjén és a régiókon, egyéb térségeken belül egyaránt.

(2) A **kohézió** jegyében az esélyegyenlőtlenséget sértő és a hatékony működést korlátozó legsúlyosabb területi elmaradottságok felzárkóztató mérséklése.

(3) Régióinknak, térségeinknek olyan **fenntartható**, biztonságos rendszerekké kell válniuk, amelyek értékeiket, természeti és kulturális örökségüket, erőforrásaikat és belső összetartozásukat nem csak megőrzik, de azokat tovább erősítik, a társadalom, a gazdaság és a természeti-környezeti-kulturális elemek összhangját helyi-térségi rendszereikben biztosítják.

(4) A társadalom, a gazdaság és a fejlesztéspolitika térbeli szerveződése többé nem szakadhat meg a határoknál, az ország **határokon átnyúló kapcsolatokat** épít a Kárpát-medence térségében, Közép-Európában és az egész európai térben.

(5) Ma az Európai Unió átlagszintjéhez képest régióink döntő többsége elmaradott, ezért alapvető nemzeti célkitűzés mindegyikük felzárkóztatása. Ehhez hatékony fejlesztéspolitika szükséges. A hatékonyság csak úgy biztosítható, ha a fejlesztések a helyi térségi adottságokhoz igazodnak, és a különböző fejlesztéspolitikai beavatkozások térségenként összehangoltan területi szinergiákat eredményeznek, valamint képesek biztosítani a helyi-térségi, társadalmi-gazdasági szereplők hatékony bevonását és mozgósítását, a célok elérése érdekében. E feltételeket a **decentralizált fejlesztéspolitika** biztosíthatja.

A hosszú távra megfogalmazott, átfogó célkitűzések érvényesítését az országos területi (IV. fejezet) és regionális koncepcionális célok (VI. fejezet) jelölik ki. Az átfogó célkitűzéseket érvényesíteni kell az ágazati, horizontális és regionális stratégiák és programok keretében is.

III. 1. Térségi versenyképesség

A globalizáció és az európai uniós integráció elmélyülése révén Magyarország egyre inkább egy nagyobb gazdasági-társadalmi tér részévé válik, melyben az egyes területi rendszerek (régiók, térségek, települések) fejlődési esélyeit elsősorban versenyképességük határozza meg. A területi verseny különböző területi szinteken (országok, régiók, térségek, városok között) és különböző erőforrásokért – tőke, vállalkozások, turizmus, képzett munkaerő, közösségi beruházások, térségi funkciók – folyik. A területi versenyképesség egy adott térség vállalkozásainak versenyképességén túl magába foglalja azt is, hogy az adott térség vonzó mint lakóhely, befektetési (tőkevonzó) helyszín, turisztikai célterület stb., és mindenekelőtt alkalmas a térségi funkciók megszerzésére, megtartására. A régiók, térségek, települések versenyképessége nem csak vállalkozásaiknak, hanem polgáraiknak, intézményeiknek, civil szervezeteiknek sikerességében is mérendő. A versenyben ugyanakkor a vesztesek az életképességüket, adott térségek társadalmi-gazdasági funkciójukat veszítik el, s ez válságokat, magukra hagyott, kiüresedő (pl. elnéptelenedő) tereket eredményez.

Alapvető cél, hogy az ország régiói, egyéb térségei és városai versenyképesebbé váljanak, ezzel segítve elő Magyarország számára az Európai Unió átlagához való gazdasági-társadalmi felzárkózását. A versenyképes régiókat prosperáló gazdaság, magas foglalkoztatás, tartós és fenntartható fejlődés, folyamatos megújulási képesség (innováció) jellemzi.

A térségi versenyképesség fejlesztésének homlokterében a térségek külső erőforrás vonzó, ill. -megtartó képességének és a térségi szereplők versenyképességének együttes erősítése, valamint a hatékony területi szerkezet megteremtése áll. A **vállalkozások** versenyképességének javításához a működésüket meghatározó helyi-térségi környezetük (pl. telephely; informatikai, közlekedési elérhetőség; pénzügyi, tanácsadási szolgáltatások; megfelelő képzettségű munkaerő; közigazgatási szolgáltatások) területileg összehangolt fejlesztése szükséges. A lakosság, s főként a képzettebb csoportok vonzásához, ill. megtartásához a megfelelő munkahelyek jelenléte mellett élhető lakókörnyezet, pozitív térségi imázs, magas színvonalú szolgáltatások, megfelelő kulturális és kereskedelmi kínálat szükséges. A fejlesztési források helyi, ill. kistérségi megszerzésének feltétele az aktív, rugalmas és hatékony menedzsment, amely képes versenyképes projekteket, pályázatokat generálni, megvalósítani, érdekeit a partnerségen alapuló fejlesztéspolitikában hathatósan érvényesíteni. A versenyképesség kulcsa a régió/térség szereplőinek együttműködési képessége. Éppen ezért a területi alapon szerveződő gazdasági célú együttműködések (pl. kutatóintézetek, multinacionális vállalatok, KKV-k és tanácsadó cégek közötti együttműködés) ösztönzése kiemelten fontos.

Részcélok:

A térségi versenyképesség prioritása **kettős célkitűzést** jelent:

A.) Az ország egészének versenyképessége érdekében **hatékony és a növekedés területi terjedését ösztönző térszerkezet megteremtése szükséges** a jelentős foglalkoztatást és jövedelemtermelést biztosító térségek kiterjesztésével, dinamizálásával:

- A **főváros** nemzetközi szerepének és az országra gyakorolt húzóhatásának erősítése;
- Az ország fejlődését ösztönző olyan regionális központok (**pólusok**) megerősítése, amelyek szervező és megtartóerőt gyakorolnak tágabb régiójukra;
- Policentrikus, együttműködő **városhálózat** megteremtése, amely képes hatékonyan felfűzni az ország térségeit;
- az ország **nemzetközi**, illetve a nagyvárosok közti kapcsolatok bővítését szolgáló közlekedési elérhetőségének javítása;
- A jelenleg is és potenciálisan nemzetközi jelentőségű **turisztikai vonzerővel rendelkező „zászlóshajó” térségekben** a vonzerők, szolgáltatások és turisztikai infrastruktúra térségileg összehangolt rendszerének, egyedi stratégiák mentén történő kifejlesztése és pozicionálása a nemzetközi turisztikai piacon.

B.) Cél a regionális, térségi, helyi programok, fejlesztések során a versenyképesség szempontjainak előtérbe állítása. **Valamennyi térség, régió fejlesztésekor** adottságaikra és stratégiáikra építve életképes funkcióik megerősítésére, erőforrásvonzó képességük javítására, vagyis relatív **versenyképességük** erősítésére kell törekedni. A fejlődésben elmaradott térségek ehhez nagyobb kormányzati, regionális támogatást kell, hogy kapjanak, ily módon a versenyképesség növelése a felzárkóztatás eszközévé is válik. Az egyes térségek, régiók eltérő adottságaikból adódóan meglehetősen különböző fejlődési lehetőségekkel rendelkeznek.

A versenyképesség főbb térség-specifikus prioritásai az alábbiak:

- **A fejlettebb,** jelenleg is jelentős külföldi működőtőkével rendelkező **térségekben,** régiókban a magas hozzáadott értéket termelő, magas technológiájú, minőségi munkaerőt foglalkoztató gazdasági tevékenységek megtelepítésének ösztönzése;
- **A fejletlenebb, foglalkoztatási gondokkal küzdő régiókban** a magas foglalkoztatást biztosító beruházások, ehhez kapcsolódó tőkebefektetések vonzása;
- **Aprófalvak, perifériák és egyéb öregedő korszerkezetű térségek** népességmegtartó, ill. -vonzó képességének javítása vagy számukra új életképes térségi (ökológiai, rekreációs, lakó-, stb.) funkciók megnyerése ill. megőrzése;
- **Táji-természeti és kulturális értékekben gazdag térségeink** hazai, és részben a külföldi falusi-turisztikai, üdülőhelyi és egészségturisztikai piacon való érvényesülése, ill. lakófunkcióik megerősítése.

A versenyképességet szolgáló fejlesztendő tényezők köre a különböző adottságok és a választott stratégia függvényében térségenként eltérőek, ezért a versenyképesség fejlesztése a helyi-térségi adottságokhoz igazodó decentralizált fejlesztéspolitikával biztosítható hatékonyan. Az alábbi nyolc tényezőcsoport **olyan általános fejlesztendő pillérek,** melyek az egyes térségek versenyképességi stratégiáinak lehetséges – jóllehet nem kizárólagos – eszközkészletét jelentik:

TM **Tudástársadalom építése és az innováció területi terjesztése**

A tudás a legfőbb versenyképességi tényezővé vált. Ezt egyrészt a régió gazdasági struktúrájához igazodó képzettségi szerkezet kialakítása, a kutatási, felsőoktatási központok, a tudásközpontok megerősítése, azok régióon belüli, dinamizáló kapcsolatrendszerének ösztönzése, valamint az információs társadalom területi elterjedésének támogatása biztosíthatja. A tudásközpontok fejlesztése a régiók valamennyi érdekelt szereplőjének együttműködését, a források cél szerinti koncentrálását igénylik.

Az információs társadalom által kínált lehetőségek területi terjedésének ösztönzése kiemelten fontos, hiszen ennek révén a ma még nehezen megközelíthető perifériális területek lakossága is fokozottan bevonható lesz – pl. távmunka révén – a gazdaság vérkeringésébe.

A megújulás ösztönzése érdekében az innovatív fejlesztési megoldások minden esetben előnyt kell, hogy élvezzenek; s a fő feladatokat regionális szinten az innovációt közvetítő intézmények (regionális innovációs központok és a hozzájuk tartozó alközpontok) egységes rendszerének kiépítése és a regionális gazdaságba történő integrálása jelenti. A tudástársadalom fejlesztésének elsődleges beavatkozási szintje a régió.

TM **Az elérhetőség javítása**

Az ország és nagytérségeinek versenyképességét az elérhetőség szempontjából elsődlegesen a gyorsforgalmi úthálózat és a nagysebességű, ill. többvágányú vasúthálózat fejlesztése szolgálja hatékonyan. A kistérségek szintjén a – főként a perifériális térségek esetében – a versenyképesség javításának kulcstényezőjét a mellékúthálózat szűk keresztmetszeteinek felszámolása, a térség központjainak jobb tömegközlekedési elérhetősége jelenti. A fizikai elérhetőség mellett kiemelt szerepet kell kapnia az információs elérhetőség biztosításának.

TM **Regionális üzleti környezet és szolgáltatások fejlesztése**

A vállalkozói igényeknek megfelelő üzleti környezet megteremtése kedvező lehetőséget biztosít a vállalkozásoknak, enyhíti az őket terhelő adminisztratív korlátokat. Az ösztönző üzleti környezet legfontosabb elemei a befektetőbarát önkormányzati magatartás, hatékony információs csatornák, üzleti szolgáltatások és lehetséges kooperációs partnerek, megfelelő telephelyi kínálat (pl. ipari parkok révén) és a vállalkozások működését segítő regionális intézmények.

TM Tértégi hálózatok ösztönzése és a kis- és középvállalatok regionális fejlesztése

A helyi-regionális társadalmi és gazdasági szereplők önszerveződése, együttműködése, helyi adottságaik felismerése és azok közös, együttes kihasználása jelentősen növeli egy térség versenyképességét. Az egy iparágban, egy értéklánc-rendszer mentén szerveződő gazdasági klaszterek, a régió belüli beszállítói hálózatok ösztönzése kiemelten kívánatos, hiszen hozzájárulnak a gazdasági szereplők versenyképességéhez és ahhoz, hogy a régióba települt nagyvállalatok pozitív kisugárzó hatása erősödjön. A KKV szektor versenyképességének régióspecifikus képzésekkel, célirányos támogatásokkal történő javítása a regionális gazdaságok stabilitásának kulcskérdése.

A KKV-k regionális alapú fejlesztésében prioritást kap a piacképes termékstruktúra kialakulásának, a vállalkozások exportképességének és kooperációs készségének javítása.

TM Regionális és helyi menedzsment szervezeti fejlődése, stratégiák ösztönzése

A versenyképesség érdekében alapvető cél a regionális, kistérségi és helyi vezetés stratégiai menedzselési és tervezési készségeinek, valamint a piacorientált versenyszemléletnek az erősítése, az együttműködési és innovációs képesség fejlesztése. Módszertani és anyagi eszközökkel ösztönözni szükséges a térség szereplőinek érték- és érdekrendszerét összefogó, a helyi adottságokra reálisan építő, és az európai, globális kihívásokra megfelelő, hatékony választ adó regionális, helyi stratégiák kialakítását.

TM Regionális és települési marketing-kommunikáció erősítése

A stratégiailag megalapozott arculatformálás, a kommunikációs és marketing eszközök alkalmazása nélkülözhetetlen a befektetések ösztönzésében, a turizmus élénkítésében, a lakossági elégedettség, a pozitív megítélés kialakításában és az érdekérvényesítés érdekében egyaránt.

TM Környezet megóvása és fejlesztése

A környezet felértékelődő tényező, mely az ott élő népességen keresztül is hat a versenyképességre. A települési környezet, befolyásolja az emberek életminőségét, kihat teljesítőképességükre, és fontos szerepe van abban, hogy minőségével vonzza a lakosságot, amely nemcsak munkaerőt, de adóbevételt és a helyi vállalkozások számára piacot is jelent. A természeti és az épített környezet kiemelt elemei (műemlékek, a kulturális örökség tényezői) a turisztikai potenciál szempontjából fontosak. A beruházások vonzásában egy-egy térség környezeti szempontból akkor élvez versenyelőnyt, ha olyan telephelyekkel rendelkezik, melyek nem elszennyezettek, illetve kiépített környezeti infrastruktúrával rendelkeznek. A versenyképesség növelésének az innováció elterjesztésén, a műszaki infrastruktúra környezetbarát fejlesztésén, és a vállalati magatartáson keresztül ható elemei a környezetbarát technológiák, a tisztább termelési rendszerek, a környezetudatos szervezeti és irányítási rendszerek, a környezetbarát közlekedési módok. Utóbbiak a gazdasági versenyképesség növelése mellett az átfogó környezetgazdálkodás és az integrált környezeti tervezés segítségével hozzájárulnak a környezeti állapot megőrzéséhez és javításához.

TM Turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése

A turisztikai és rekreációs piacon való eredményes érvényesülés érdekében szükséges a térség turisztikai vonzerőéhez illeszkedő turisztikai infrastruktúra, és a kapcsolódó vendéglátó szolgáltatások rendszerének térségi szinten összehangolt fejlesztése. Erősíteni szükséges továbbá a különböző turisztikai kínálati elemek térségenkénti harmonizálását, hogy a hazai térségek jól kommunikálható, versenyképes célterületként jelenjenek meg a hazai és nemzetközi turisztikai piacon.

Természetesen nem lehet minden térség egyformán versenyképes, a versenynek időről időre vesztesei is vannak és lesznek (olykor a versenyképes térségekben is jelentkezhetnek anomáliák), akár olyan mértékben is, ami az országos szint eredményeit veszélyezteti, a harmonikus rendszer kialakítását gátolja, így célzott beavatkozásokat kíván.

III. 2. Területi felzárkózás

A területi célokat szolgáló eddigi intézkedések a piaci alapú, az egyenlőtlenségeket fokozó folyamatokat csak mérsékelni tudták, megállítani nem. Ma Magyarországon olyan mértékű területi különbségek fordulnak elő, melyek elfogadhatatlan esélyegyenlőtlenséget teremtenek a társadalom tagjai számára, egyben a gazdaság fejlődését is korlátozva. Az ország legelmaradottabb térségei az északkeleti és délnyugati országrészben összefüggő területet alkotnak, jellemzően nehezen megközelíthető, periférikus helyzetűek, és az elmúlt időszakban konzerválták elmaradottságukat. Megfelelő beavatkozás hiányában az életkörülményekben kialakuló megengedhetetlen egyenlőtlenségek a hátrányos helyzetű térségek leszakadásához, a szegregációs folyamatok felerősödéséhez és újabb válságjelenségek kialakulásához vezetnek.

Az új területfejlesztési politika tudomásul veszi az egyenlőtlen területi (gazdasági) fejlődés törvényszerűségét. Ezért a területi felzárkóztatás alapvető célja koncentrált, a társadalmi esélyegyenlőség elvét sértő és a gazdaság eredményes működését korlátozó elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek, valamint a gazdaság, a vállalkozások hatékony működését korlátozó infrastrukturális, szervezési és az emberi erőforráshoz kapcsolódó hiányosságok megszüntetésére irányul. A legproblematisabb, létező egyenlőtlenségek alapján a felzárkóztatás legfőbb céljai:

- TM *a fejlettségükben tartósan leszakadó térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, főként a Dél-Dunántúl déli szegélye és az északkeleti országrész külső és belső perifériáinak dinamizálása;*
- TM *a térszerkezet túlzott egyközpontúságának oldása;*
- TM *az alapvető életesélyek feltételeinek (alap közszolgáltatások elérhetősége, víz, villany, aszfaltút, stb.) biztosítása az ország valamennyi településén.*

A hagyományos területi kiegyenlítő szemlélettel szemben a felzárkóztatás során is alapvető cél az életképes gazdasági, társadalmi elemek megerősítése ill. kialakítása, vagyis **e térségek relatív versenyképességének javítása** annak érdekében, hogy e térségek ne eltartott, hanem a támogatások segítségével működőképes térségi rendszerek legyenek. Éppen ezért a területi felzárkóztatást szolgáló központi eszközöket is az adott térséghez igazítva, zömében a térség stratégiája mentén, a térség erőforrásainak kibontakoztatását célzó integrált térségi programok keretében kell alkalmazni.

Részcélok:

A területi felzárkózás célkitűzés alaplogikája a területileg szelektív, vagyis koncentrált beavatkozás, amit a felzárkóztatási szempontból kedvezményezett (elmaradott) térségek koncentrált rendszerének intézménye biztosít (ld. V. fejezet).

Az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek felszámolása érdekében a felzárkóztatási célokra közvetlenül felhasználható (a központi területfejlesztési, ill. regionális) erőforrásokat e kedvezményezett térségekbe, a legsúlyosabb egyenlőtlenségek oldására szükséges koncentrálni. Az egyéb fejlesztéspolitikai források felhasználása során pozitív diszkriminációban kell e térségeket részesíteni az alábbi, legfőbb egyenlőtlenségi problémák oldására megfogalmazott részcélok megvalósítása mentén:

TM Túlzottan egyközpontú térszerkezet oldása, a régiók közötti jelentős különbségek mérséklése

Az ország nagyvárosi térszerkezetét kiegyensúlyozottabbá tenni képes regionális központok hiánya évtizedek óta az egyik legnagyobb és az elmúlt időszakban tovább súlyosbodó térszerkezeti aránytalanság.

Az egyközpontú térszerkezet oldása érdekében a közlekedési hálózat transzverzálisabbá tétele, a vállalkozások vidéki telephelyválasztásának ösztönzése, a vidéki városok, főképp a regionális központok funkcióbővülésének és versenyképességének erősítése szükséges. A vidéki tér érdekérvényesítő képességét erősíti a régiók önállóságának fokozása és a regionalizmus folyamatainak erősítése is. A harmonikusabb térszerkezet elérése érdekében Budapest nemzetközi jelentőségű szerepvállalását biztosítani kell, országon belül azonban az alacsonyabb térségi szintek fejlesztése érdekében a főváros hatáskörének csökkentése kézenfekvő feladat.

A tartósan leszakadó és periférikus térségek gazdasági-társadalmi dinamizálása

A legelmaradottabb térségek döntő többsége nehezen megközelíthető, számottevő városi központ nélküli rurális térség. Éppen ezért a felzárkóztatás alapját e térségek településeinek a városhálózatra való hathatós felfűzése, egy új, integrált város és vidéke rendszer megteremtése jelentheti. Ehhez mindenképp az elérhetőség rendszereinek fejlesztése és a város-falu feladatmegosztás lehetőségeinek elmélyítése szükséges. A városok azon képességét kell ösztönözni, mellyel képesek ellátni tágabb környezetüket szolgáltatásaikkal, munkahellyel, míg a falvak esetében a lakófunkció megerősítése, a rekreációs idegenforgalmi szerepük fejlesztése a legfontosabb. Ahol nincsen kellő közelségben érdemi városi központ, ott ösztönözni kell ilyen központok létrejöttét, ill. megerősödését.

Elérendő cél az elmaradott térségekben az aktivitás növelése, és a munkahelyteremtéssel járó fejlesztések ösztönzése (a legelmaradottabb vidékies térségekben kiemelten fontos terület továbbra is a mező- és erdőgazdálkodás – különösen az erdőtelepítés); helyi vállalkozások megerősítése, a térségi igényekhez igazodó képzési rendszer megteremtése. A munkaerőpiacról kiszorultak integrálása érdekében foglalkoztatás és komplex munkaerő-piaci programok támogatása szükséges.

TM Helyi (települési, kistérségi) szinten, valamint a főbb településkategóriák között jelentkező, az alapvető életesélyek (közszolgáltatások elérhetősége, kommunális infrastruktúra) terén fennálló egyenlőtlenségek mérséklése

Az ország bármely pontján élő állampolgár számára biztosítani kell az alapvető települési infrastrukturális feltételek (ivóvíz, villany, szilárd burkolatú út, szennyvíz- és hulladékkezelés stb.) rendelkezésre állását és az alapvető közszolgáltatások tömegközlekedéssel elfogadható időn belüli elérhetőségét.

További cél a közoktatás, a kulturális szolgáltatás, a szociális és szakorvosi ellátás, a foglalkoztatottság és az elérhetőségi viszonyok kistérségek közötti egyenlőtlenségeinek mérséklése. (A különböző méretű központokkal és lakosságszámmal rendelkező kistérségek között ugyanakkor a gazdasági teljesítmény, a nagyobb központokhoz kapcsolódó funkciók, stb. tekintetében nem reális célkitűzés a különbségek mérséklése). A kistérségek közötti nem kívánatos egyenlőtlenségek mérséklése – regionális szinten működő rendszer megvalósulása esetén – elsődlegesen a belső területi problémáikra „érzékeny” régiók feladatköre.

III. 3. Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem

Magyarország földrajzi adottságaiból és átmeneti helyzetéből adódóan európai összehasonlításban is különlegesen változatos táji, természeti és kulturális értékekkel, termelési hagyományokkal rendelkezik, amelyek jó része egyedülálló állapotban maradt meg. Ezek az értékek speciális táji és térségi adottságként az ott élő – a jelen és a jövő nemzedékeket magában foglaló – közösségek, a helyi

társadalmi csoportok jólétét szolgálva a térségek megújulásának és fejlődésének erőforrásai lehetnek, megőrzésük, hasznosításuk azonban csak a fenntartható fejlődés elveire alapozottan biztosítható.

A fenntartható fejlődés középpontjában a társadalmi haladás, a szociális alapkérdések megoldása, azaz a társadalom által vett szociális jólét elérése, megőrzése áll: a méltányos életfeltételek, megfelelő életminőség biztosítása és javítása mindenki számára, beleértve az egészséghöz, az egészséges környezethez, a szociális biztonsághoz, a társadalmi kohézióhoz szükséges feltételeket. A társadalmi jólét javítását, folytonos biztosítását szolgálja a gazdaság eszközrendszere. A társadalom érdekében, a társadalmi-gazdasági tevékenységek során tekintettel kell lenni a természeti környezet, a nem megújuló és a feltételeken megújuló erőforrások korlátjaira, a természeti rendszerek eltartó képességére, a fenntarthatósági szempontoknak érvényt biztosító közösségekre, a környezet védelmére, a természet megőrzése tehát kulcsfontosságú a fenntartható fejlődés szempontjából.

Az egyes térségi rendszerek nagymértékben támaszkodnak a helyi erőforrásokra, melyek kiaknázása így fokozott óvatosságot, fenntarthatósági koordinációt kíván. A gazdaság rendszerszemléletű fejlesztése során általában is hangsúlyosan figyelembe kell venni az értékhozó kultúrák, az ökoszisztémák sokszínűségének megőrzését, a környezet és a tájak terhelhetőségét, mivel – az etikai megfontolásokon túl – ezek erőforrásokat is jelentenek.

A fenntarthatóság mindig meghatározott térbeli keretekben – térség, régió vagy földrajzi táj – vagyis területi megközelítéssel teremthető meg. Ebből adódóan a területfejlesztés különösen erős hatással van a fenntarthatóság megvalósulására vagy ellehetetlenülésére.

A fenntartható térségfejlődés célja, hogy a fejlődés térségenként oly módon valósuljon meg, hogy a környezeti, kulturális és természeti értékek védelme mellett biztosítsa a lakosság életminőségének fenntartását és javítását, az életminőség javulását eszközként szolgáló gazdaság számára alapot biztosító természeti és kulturális erőforrások harmonikus és kíméletes igénybe vételét, figyelembe véve a régiók sajátos adottságait, hagyományait, azokat helyben értékkel alakítva. Az OTK-nak – a hazai fenntartható fejlődés stratégiai szempontjaival összhangban – célja, hogy a társadalmi jólét elérése és megtartása érdekében folytatott gazdaságfejlesztés a természeti erőforrások javuló hatásfokú felhasználásával, a környezetterhelés korlátozásával, csökkentésével menjen végbe. Egyúttal a gazdasági fejlődésnek elő kell segítenie – egyéb társadalmi követelmények mellett – a szociális kohézió erősödését az ország térségein belül.

A területfejlesztés célja, hogy a társadalom, a gazdaság és a környezet térbeli – kistérségi, regionális, és egyéb térségi szintű – rendszerei környezetileg, szociálisan és gazdaságilag egyaránt fenntarthatók legyenek, szolgálva az ott élők – jelen és jövő nemzedékek – közösségeinek jólétét, különös tekintettel annak minőségi dimenziójára. A harmonikus jövőképhez alapvetően az alrendszerek (társadalmi, gazdasági, környezeti) helyi, térségi konfliktusainak kiküszöbölésével járul hozzá, kijelöli a fejlődés kereteit és határait. Bizonyos, környezeti tényezők által dominált térségek – pl. természetvédelmi, műemlékvédelmi oltalom alatt álló területek – esetében indokolt a környezeti fenntarthatóság szempontjainak előtérbe helyezése a társadalmi, gazdasági szempontokkal szemben.

A fenntartható térségfejlődés olyan térségi specifikumokat figyelembe vevő fejlesztés eredményeképpen biztosítható, amelynek alapja az adott térség környezeti, természeti, gazdasági és kulturális erőforrásainak értékmegőrző hasznosítása. Ehhez elengedhetetlen a szubszidiaritás elvének megfelelően a helyi önfenntartó rendszerek kiépülésének támogatása, valamint a helyi társadalom, gazdaság és környezet megújuló-képességének biztosítása.

A fenntartható fejlődés szempontjait figyelembe vevő területi fejlesztéspolitika alapfeltételei:

- a környezeti szakpolitikák fokozott integrációja a területi fejlesztésekben, átfogó környezetgazdálkodási szempontok és az integrált környezeti tervezés érvényesítése, a szakpolitikai irányelvek összhangjának megteremtése a különböző területi szinteken;
- egyensúly biztosítása a környezet terhelhetőségét figyelembe vevő gazdaságfejlesztés, az épített és a természeti környezet védelme, és a társadalmi kohézió erősítése között;
- integrált, térségspecifikus fejlesztéspolitika érvényesítése (szektorok, politikák, intézményi keret);
- a helyi közösségi szerveződések, társadalmi, szellemi, kulturális javak helyi erőforrásokra alapozott megőrzése és hasznosítása, a lakosság helyben tartása, a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében;
- a fejlesztések során a táji, környezeti, természeti és egyéb helyi adottságoknak megfelelő termelési módok előnyben részesítése, a környezetkímélő termelési, közlekedési rendszerek előtérbe helyezése;
- a fejlesztések során a hagyományos táj- és a határhasználat, a településrendszer, az antropogén tájelemek, a műemlékek, a régészeti, történelmi, néprajzi örökség fennmaradásának és kibontakozásának biztosítása;
- a potenciális szennyező forrásként jelentkező szennyvíz és hulladék korszerű technikával megvalósuló kezelése, ártalmatlanítása;
- az öröklött környezetszennyezés felszámolása, kármentesítés;
- mindezek érdekében a térségek speciális adottságainak teljes körű feltárása.

A fenntartható fejlődés elveit figyelembe vevő térségfejlesztés csak akkor érheti el a célját, ha az ágazatok céljait átszövő és a területi értékekre és adottságokra alapozó fejlesztéspolitikaként működik. Ezt biztosítja a részvételi elvű tervezés, amely kifejezett sajátossága a területi tervezési rendszereknek, s amellyel biztosítható, hogy a területfejlesztési tevékenység a szakpolitikák összehangolása révén megelőzze és kivédje a környezeti (természetes és antropogén eredetű) kockázatokat, hosszú távon is életképes és az értékeket, megújuló és eltartóképeséget figyelembe vevő beavatkozásokat támogasson, valamint a térségi és helyi adottságokra építkező munkahelyteremtő, lakosságmegtartó beavatkozásokat részesítsen előnyben. Így teremthető meg a fenntartható térségfejlődés érvényesítéséhez elengedhetetlen, a nyilvánosság széles körét érintő, közvetlen érdekelttség is.

A természeti-környezeti, kulturális-társadalmi adottságok területi szerveződése alkotja a tájat, amely nem társadalomszervezési, fejlesztési, hanem funkcionális területegység. A táji örökség komplex kategória, több területspecifikus természeti, kulturális elemet egyesít magában. A területfejlesztés szempontjából kiemelt fontosságú, hogy a táj egységes területi keretet nyújt ezeknek, ez a fenntarthatósági gondolatok terét is megadja. Két nagy alapkategóriája: a táji természeti és a táji kulturális örökség a legtöbbször szoros kölcsönkapcsolatban áll egymással.

TM **A táji természeti örökség helyi-térségi megőrzése és hasznosítása**

A **természeti örökség** (a védett és nem védett természeti területek és ezek hálózata, az élő és élettelen természeti és táji értékek, élőhelyek, fajok és közösségek, a biológiai sokféleség) az ipar, az intenzív mezőgazdaság, a közlekedés és urbanizáció, a tömegturizmus, valamint a természeti és antropogén krízishelyzetek hatásainak van kitéve. A hatások kockázatainak

csökkentése és kivédése, a károk felszámolása a hatékony és a fenntartható fejlődés elveit figyelembe vevő térségfejlesztés fontos feladata, mert csak így biztosítható egyes térségtípusok táji adottságokra alapozott egyedi fejlesztéseinek eredményessége és a biodiverzitás fenntartása. Ezekben hangsúlyos szerepet kapnak a környezetkímélő, természetközeli és energiahatékony beavatkozások, amelyek a lakosság életminőségét és egészségi állapotát pozitívan befolyásolják. Ezért a területfejlesztés célja különösen:

- a táji-térségi illetve helyi identitás erősítése, az ember és táj kapcsolatrendszerének újraélesztése, a helyben élők ill. a helyi intézmények környezethez, természethez fűződő és jogainak erősítése, kötelességeinek nyilvánvalóvá tétele;
- a táji értékek, mint számos térség fejlődési erőforrásának természetkímélő használata a rekreációs tevékenységek működtetése révén, az ökológiai rendszerek terhelhetőségének és sérülékenységének fokozott figyelembevételével;
- a természeti örökséget veszélyeztető környezeti (természetes és antropogén eredetű) kockázatok kivédése integrált fejlesztési programokkal. Az elszennyezett és degradált területek rehabilitációjához való hozzájárulás;
- a természeti örökségre alapozott egyedi fejlesztések megvalósítása – biotermesztés, természetközeli gazdálkodási módszerek bevezetése, hagyományos termelési módszerek újraélesztése, bemutatása, ökoturizmus, szolgáltató- és bemutatóközpontok, natúrparkok, tájházak, környezetvédelmi infrastruktúra létesítésével – a védelmi szempontok és az elővigyázatosság figyelembe vételével;
- az országos ökológiai hálózat kialakításának és fenntartásának támogatása.

TM A kulturális örökség és a társadalmi identitás helyi-térségi értéknövelő kezelése és erősítése

A táji kulturális örökség – mely magában foglalja az épített, a tárgyi és a szellemi kulturális örökséget – közvetlenül vagy közvetetten szellemi vagy tárgyi-anyagi erőforrás, s mint ilyen, gazdasági tényező.

A kulturális örökség a települési, a térségi, a nemzeti és az európai identitás egyik sarokköve, az egyik legfontosabb közösségi-kulturális, környezeti és gazdasági jelentőséggel bíró térségi erőforrás, ezért a területfejlesztésnek azt integrált, összetett módon kell kezelnie. Területfejlesztési szempontból egyaránt fontos a védelme, annak érdekében, hogy hosszú távon is erőforrás maradjon, valamint a fenntartható fejlesztése, azaz hogy a fejlesztési projektek épülhetnek a benne rejlő erőforrások kiaknázására és örökségi értékeinek kiteljesítésére, illetve további örökségértékek generálására. A kulturális örökség megőrzése, értékeinek kiteljesítése és a társadalmi identitás térségi erősítése a fenntarthatóság fontos tényezői, hiszen a jövő generációja számára őrzik meg a múlt és a jelenkor értékeit, ezzel biztosítva a tudás és hagyományok térségi jellegzetességeinek fennmaradását. Ezért a területfejlesztés célja különösen:

- a népi építészet, kézművesség és gazdálkodási kultúra fennmaradásának elősegítése, a hagyományos mesterségek felélesztése, értékke alakítása, az ezekre alapozott piacteremtés;
- a különböző településtípusokat és tájakat egyedi arculatúvá tevő építészeti stílusok és településkarakterek, településszerkezeti jellemzők, a történelmi városközpontok, településközpontok fennmaradásának biztosítása;

- az UNESCO Világörökség területek egyedi értékeire alapozott turisztikai fejlesztése;
- a kulturális örökség kisugárzásának erősítése és fennmaradásának érdekében a kulturális örökségi láncba szervezhető kulturális örökségi turizmus céltárgyai (örökségi értékek és emlékek) védelmének, fenntartható hasznosításának, és az oktatási, művelődési és kulturális intézmények kulturális örökségi központokhoz történő szerves integrálásának biztosítása;
- tájképi értékű kulturális örökségi területeken a hagyományos művelési és beépítési mód megváltoztatásához kapcsolódó engedélyezés szigorítása; a tájkarakter esetleges megváltoztatása esetén a tájterhelhetőség vizsgálata, a régészeti és műemléki szempontok figyelembevétele;
- a felújítási eszközök koncentrációja a kiemelkedő értékű műemléki magterületek erőforrás szerepének elősegítéséért;
- a hagyományokra építő és a helyi örökségértékek védelmére életre hívott civil kezdeményezések támogatása. A lakosság aktivizálása a helyi és térségi érdekérvényesítés és döntéshozatal folyamatában. Az épített és természeti környezet megóvására irányuló felelősség kialakítása, a történeti környezet erkölcsi avulásának megállítása, az emberek attitűdjének pozitív megváltoztatása;
- a nemzetiségi térségek, települések arculatának erősítése, karakterisztikus nemzetiségi kultúrák megőrzése, erőforrás-potenciáljának kialakítása. A helyi és üdülőlakosság együttműködéseinek elősegítése.

TM ***Az erőforrások fenntartható használatát biztosító fejlesztéspolitika megvalósítása***

A területfejlesztési tevékenység a társadalmi jólét biztosítása érdekében nem hagyhatja figyelmen kívül az erőforrások magas szintű védelmét és ezek megújuló képességére épülő, hosszú távú használatának biztosítását. Az egyes térségek adottságainak megfelelően biztosítani szükséges az erőforrásokhoz való méltányos és a jövő generációk érdekét is tekintetbe vevő hozzáférést úgy, hogy az ne veszélyeztesse a rendelkezésre álló erőforrások természetes megújulását és a környezet, illetve a környezeti elemek minőségét. Ezért a területfejlesztés célja különösen:

- a helyi anyag és energiagazdálkodási rendszereknek az ökológiai terhelhetőségéhez igazodó kialakítása, a körforgás térségben záródó ciklusaival. A környezetileg különösen érzékeny és a természetvédelmi területek esetében a környezeti fenntarthatóság követelményeinek kiemelt érvényesítése;
- az elnéptelenedő települések és térségek vonzerejének növelése a lakosság helyben maradásának és életminőség-javulásának biztosítása érdekében. A táji és helyi adottságok előtérbe helyezésével a megújuló erőforrások és alapanyagok hasznosításának ösztönzése, a nem megújuló erőforrások értékmegtartó hasznosítása;
- az alternatív természeti erőforrások és energianyelési lehetőségek feltárása és hasznosítása, az energiahatékonyság és energiatakarékosság javítása, a környezetkímélő és természetközeli technológiák és eljárások elterjesztése;
- a helyi piacok működésének ösztönzése a megújuló alapanyagok felhasználásával és ezek helyben történő, értéknövelő feldolgozásával és minőségi termékkel való előállításával;

- a környezetileg különösen érzékeny és veszélyeztetett térségekben a környezetintegrált területfejlesztés fokozott érvényesítése: mező-, és erdőgazdálkodás, a vízgazdálkodás, a környezet- és természetvédelem összehangolt komplex fejlesztési programjainak kialakítása és végrehajtása. Az éghajlatváltozás lehetséges hatásaira való megelőző felkészülés, az árvizek, belvizek és az aszályok környezeti elemeket, természeti erőforrásokat, népeiséget és gazdasági javakat veszélyeztető hatásainak megelőzése, az esetlegesen keletkező károk enyhítése;
- a nemzetközi együttműködés fejlesztése a határokon áterjedő és a környezeti elemeket, természeti és kulturális erőforrásokat, népeiséget és gazdasági javakat veszélyeztető hatások és kockázatok megelőzésére és kivédésére;
- az ország minél több térségében fel kell tártani a táji területi rendszerek működését, változási tendenciáikat, kataszterbe kell venni a térségek természeti környezet értékeit;
- térinformatikai alapú, integrált területi környezeti információs rendszerek hálózatát kell felállítani, melyek alkalmasak az EU és OECD igényeknek is megfelelő és széleskörű adatszolgáltatásra és kapcsolatuk biztosított más e-közigazgatási, területirányítási, területi információs rendszerekhez (pl. TeIR-hez).

III. 4. Területi integrálódás Európába

A területi tervezés hatóköre az EU csatlakozás után immár nem állhat meg az országhatárnál. Az új, nyitott területpolitikának kiemelten kell kezelnie az ország nemzetközi kapcsolataiból (nemzetközi integráció), ezen belül különösen az Európai Unió tagságunkból (európai integráció) adódó lehetőségeket és kötelezettségeket, valamint a sajátos földrajzi helyzetből (közép-európai és kárpát-medencei integráció), ezen belül kiemelten hazánk történelmi fejlődéséből adódó nemzeti sajátosságokat és feladatokat is (nemzeti integráció/k).

Az európai integráció folyamata a magyarság és az európaiság egymást erősítő közösségének, Európa és a magyarság, valamint Közép-Európa és a Kárpát-medence újraegyesítésének modern kerete, ahol a politikai, intézményi, jogi és területi határok elválasztó jellege mérséklődik, az Unión belüli tagállamok között pedig fokozatosan megszűnik.

Alapvető célkitűzés a magyar területfejlesztési politikában a politikai integráció után immár az ország szűkebb és tágabb környezetével (európai, közép-európai és kárpát-medencei) való funkcionális integrálódás **tudatos és innovatív kiterjesztése időben, térben, mélységben, minőségben, hatékonyságban** és eredményességében, az ország fizikai bekapcsolása az európai vérkeringésbe, valamint az uniós kohéziós, regionális és szakpolitikákkal való minél erősebb összhang megteremtése.

Kiemelten fontos feladat az **Európai Unió integrációból adódó lehetőségek hatékonyabb kihasználása és a nemzeti érdekérvényesítés erősítése**. Ugyancsak fontos cél az uniós kohéziós, regionális és szakpolitikákkal való minél erősebb összhang megteremtése, a magyar fejlesztési politika határozottabb érdekérvényesítő képességének megvalósítása, az uniós és kiemelten a szomszédos országokkal folytatott aktív partnerség keretében a közösségi források minél hatékonyabb felhasználása, valamint az EU fejlesztési és területi tervezési gyakorlatából való tanulás hangsúlyozása. Ugyanakkor fontos célunk részt venni az Unióhoz a későbbiekben csatlakozó országok felkészítésében.

Az Európába történő szervesebb beilleszkedés célkitűzése nem korlátozódhat a jelenlegi Európai Unió területére.

Kiemelt feladatként kell kezelni az **ország kedvező és sajátos földrajzi helyzetéből és adottságaiból adódó lehetőségek** kihasználását, a **kiterjedt nemzetközi kapcsolatok** bővítését, valamint a **szomszédos országok, kiemelten azok magyarok lakta területeivel való** különböző szintű és formájú **határon átnyúló és határ menti fejlesztési és együttműködési kapcsolatok**, hálózatok revitalizálását és megerősítését.

Részcélok:

A megújuló területfejlesztési politika az európai integrálódás jegyében az alábbi célokat tűzi ki:

TM ***Magyarország integrációja az európai gazdasági térbe főként a transzeurópai közlekedési hálózatok hazai fejlesztésével és a nemzetközi kutatási, tervezési programokban való intenzív részvétellel***

Az ország transznacionális együttműködéseit az alábbiak jellemzik:

- csatlakozás a fejlettebb, nyugat-európai növekedési zónákhoz,
- a környezetbarát közlekedési rendszerek fejlesztésével logisztikai szerep erősítése a közép-európai térségben,
- tudásátadó szerep és gazdasági befolyás erősítése a délkelet-európai térségben.

Cél, hogy felgyorsuljon hazánk funkcionális integrálódása Európa, különösen Közép-Európa gazdasági, társadalmi és infrastrukturális térszerkezetébe, a globális tudás-, információ- és innováció-alapú gazdaságba és társadalomba, valamint a nemzetközi kulturális, területi és regionális együttműködési folyamatokba. A rész cél megvalósulását az alábbi fejlesztési feladatok szolgálják:

- minőségileg magasabb szintű integrálódás az európai magisztrális hálózati rendszerekbe (kiemelten transzeurópai és közép-európai infrastrukturális hálózatok);
- intenzívebb kapcsolódás a nemzetközi, főként európai és közép-európai transznacionális terület- és regionális fejlesztési, hálózattervezési, együttműködési és fejlesztési folyamatokba (kiemelten a Cades térség, és egyéb közép-európai országok);
- a különböző területi szintek (pl. települések, régiók), és a területfejlesztési szakmai szereplők transznacionális és nemzetközi együttműködési hálózatainak támogatása (eurorégiók, klaszterek, "eurocities", stb.);
- a nemzetközi migrációs folyamatok tudatos kihasználása (a hozzáadott érték elvű befogadás-stratégia mentén szakma- és régióspecifikus letelepítési programok kidolgozása)

A magyar siker kulcsa az intenzív nemzetközi együttműködés, ezért minden szinten támogatni kell a kölcsönös előnyökön nyugvó nemzetközi területfejlesztési, tervezési, kutatási, fejlesztési, innovációs és egyéb társadalmi-gazdasági hálózati együttműködést és partnerséget.

TM ***A határ menti és határon átnyúló együttműködések lehetőségeinek bővítése a határ menti településközi, ezen belül intézményi, vállalkozói, civil kapcsolatok ösztönzésével, valamint az EU támogatási programok hatékony felhasználásával***

Magyarország központi földrajzi és stratégiai helyzeténél fogva a jövőben – az Európai Unió új szomszédsági politikájával összhangban – vezető koordinációs, szervező, információs szerepet játszhat a határok megnyílásával egységesülő kárpát-medencei térség fejlődésében, a területi integrációt erősítő határ menti, határon átnyúló interregionális és transzregionális fejlesztési együttműködések tervezésében, szervezésében és végrehajtásában.

A határon átnyúló együttműködések és feléledő kapcsolatrendszerek közép- és hosszú távon megteremtik a Kárpát-medencében korábban szorosabb egységet képező régiók, megyék, természetes vonzáskörzetek újraéledését, továbbá lehetővé teszik számos jelenleg perifériális helyzetben lévő területnek a fejlődési vérkeringésbe való bekapcsolódását.

A környező országok csatlakozása révén a határok átjárhatósága javul, ami kiváló lehetőséget nyújt a hagyományos településközi, gazdasági kapcsolatok újjáélesztésére. A határ menti együttműködésekben különös hangsúlyt kell helyezni a kulturális kapcsolatok erősítésére, valamint a környezetvédelmi és természeti katasztrófa megelőzési intézkedésekre.

Elérendő cél, hogy hatékony és eredményes együttműködés keretében több szinten és intenzíven kapcsolódó **integrált határ menti térségek jöjjenek létre.**

A rész cél megvalósulását az alábbi fejlesztési feladatok szolgálják:

- közös kárpát-medencei területi tervezési és fejlesztési együttműködések, valamint közös stratégiák és fejlesztési programok kidolgozása, megvalósítása, s a határon átnyúló fejlesztési feladatokat hatékonyan ellátni képes közös intézményrendszer kialakítása;
- az egyes határ menti-, valamint a hasonló problémával küzdő térségek összehangolt és integrált fejlesztésének biztosítása érdekében transz- és interregionális együttműködések, valamint közös fejlesztések hazai támogatásának biztosítása, ösztönzése;
- országhatáron átnyúló fejlesztési és szakmai együttműködések létrejöttének hazai támogatása (új térségi együttműködési és fejlesztési formák).
- a transzferrégiók és kapuvárosok gazdaság- és társadalomszervező szerepének, valamint hálózati együttműködési képességének erősítése.

TM ***A nemzeti integrációk és a nemzetiségi fejlesztési együttműködések elősegítése***

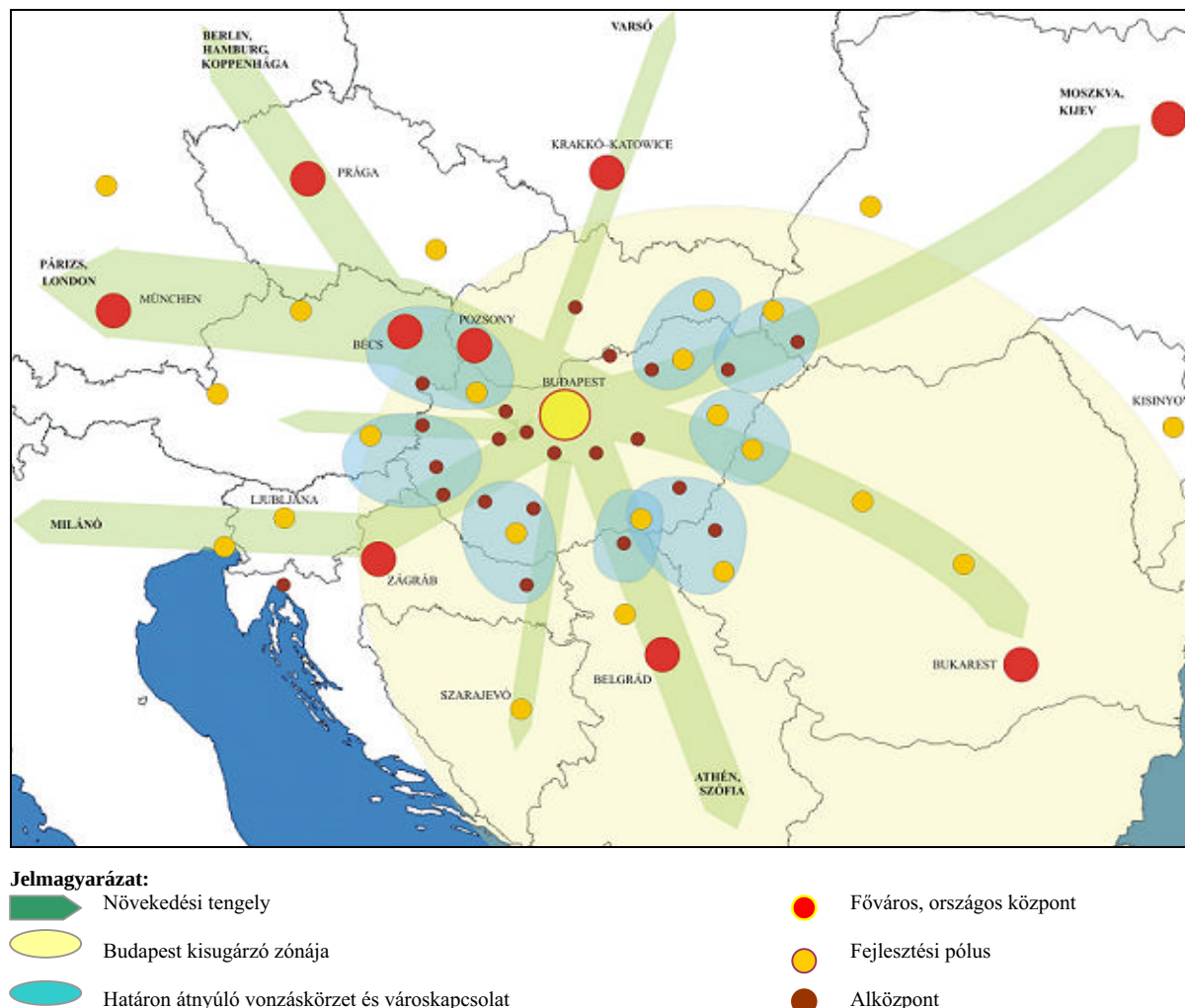
A hazai nemzetközi területfejlesztési politikai, ill. -fejlesztési együttműködéseknek a következő években kiemelt célja az érintett országok szakmai szervezeteivel szorosan együttműködve az anyaországi fejlesztési források és támogatások bevonása és integrálása a határon túli kisebbségi területek, különös tekintettel a határon túli magyar lakta területek fejlődésébe. Ehhez elengedhetetlen a hazai területfejlesztés szakmai részvétele mellett egy eurokonform mintaértékű fejlesztéspolitikai modell (tervezés-programozás-támogatás-fejlesztés) kialakítása, és ennek keretében a magyar-magyar, határon átnyúló, beavatkozási térségenként differenciált, nemzeti fejlesztési programokban testet öltő és fenntartható fejlesztési modell működési alapjainak (intézményi, pénzügyi, szervezeti és szakmai) megteremtése.

Magyarországnak emellett kiemelt feladata a hazánkban élő **kisebbségek** kultúrájának, identitásának megőrzése, a gazdasági, társadalmi fejlődésüknek, területi és nemzeti integrációjuknak **határon átnyúló támogatásának proaktív előmozdítása**. Ennek keretében megvalósulhat a magyarországi kisebbségek által lakott térségek, települések fejlődésének határon túli anyaországi program- és projektalapú támogatása.

A rész cél megvalósulását az alábbi fejlesztési feladatok szolgálják:

- a nemzeti integráció és a nemzeti területfejlesztési együttműködés szakmapolitikai és működési alapjainak megteremtése;
- határon átnyúló nemzeti fejlesztési alapok (pl. gazdaságfejlesztési, befektetési, garancia alapok) és a határon túli túlnyomóan magyarok lakta területek integrált térségi fejlesztési programjainak a létrehozása (pl. Székelyföldi Operatív Program), valamint az integrált projekt alapú támogatások, illetve szakmai támogatás (pl. intézményfejlesztés, szakmai, módszertani segítségnyújtás) feltételeinek a megteremtése;
- a Magyarországon élő kisebbségek által lakott térségek, települések fejlesztése az anyaországi támogatások fogadását ösztönző feltételek kialakításával.

Magyarország területi integrálódásának főbb dimenziói



III. 5. Decentralizáció és regionalizmus

A jövőképpen megfogalmazott harmonikus területi szerkezetű és versenyképes Magyarország létrejöttét csak decentralizált fejlesztéspolitika valósíthatja meg hatékonyan. A megújuló magyar területfejlesztési politika éppen ezért céljai között határozottan felvállalja az érdemi decentralizáció, kiemelten a regionalizmus és a regionális berendezkedés kialakításának teljes fejlesztéspolitikát átható ügyét, mint az ország hatékony működésének, fejlesztésének kiemelt területszervezési feladatát.

A területfejlesztési politika határozottan állást foglal az érdemi decentralizáció mellett, mely alkalmazása szükséges annak érdekében, hogy:

- a területi versenyképesség javításának érvényesítéséhez a helyi sajátosságokra, versenyelőnyökre építő hálózati alapon szerveződő ágazati, illetve területi fejlesztési célok, programok kidolgozásra és megvalósításra kerüljenek;

- a területi felzárkózás előmozdításához a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek feltárják belső erőforrásaikat, melyre építve megvalósítják fejlesztési célkitűzéseiket;
- a fenntartható térségi fejlődés elősegítéséhez a helyi identitásra építve és a természeti, kulturális értékek figyelembe vétele mellett formálódjanak az erőforrás-kímélő helyi fejlesztési célok és a kapcsolódó eszközök;
- a nemzetközi együttműködésekben való hatékony és közvetlen részvétel biztosítva legyen.

A decentralizáció folyamata kettős területszervezési folyamatot takar, mely az egyes térségi szintek között jelentősen hozzájárul a szubszidiaritás elve szerinti, lehető leghatékonyabb feladatmegosztás és együttműködés kialakításához. A decentralizáció érvényesítése az ország hatékony működése érdekében alapvetően három szinten eredményez fejlesztéspolitikai változásokat:

- országos szinten a decentralizáción alapuló regionális átalakulás érdemi megvalósítása;
- regionális szinten a kistérségi részvételen alapuló decentralizáció megvalósítása;
- a települési szint saját fejlesztési forrásainak bővítése.

A decentralizáción alapuló regionális átalakulás az ország számára olyan alapvető, a teljes fejlesztéspolitikát átható modernizációs lépés, amely az ország hatékony fejlesztésének és területi működésének egyik sarokköve.

A **cél** hozzájárulni egy olyan regionális államberendezkedés kialakításához, amelyben az önkormányzati alapon szerveződő régiók saját forrásokkal rendelkeznek és a szubszidiaritás, partnerség elvét érvényesítve a régió szintjén kezelhető társadalomszervezési és -fejlesztési feladatokat önállóan, az országos szakpolitikákkal és fejlesztéspolitikával szoros összhangban látják el.

A fejlesztéspolitika elsődleges területi egysége a jövőben az ország hét NUTS2 szintű régiója, amelyek a decentralizált fejlesztéspolitikának, az ágazatok területi integrációjának elsődleges szintjét jelentik. A hét régió a korábbi tervezési statisztikai funkció mellett határozott fejlesztéspolitikai szerepet kap. Növekszik a szerepe az alulról jövő kezdeményezéseket hatékonyan megjelenítő, integrált térségi fejlesztéseket megvalósítani képes kistérségi szintnek is.

A regionalizáció folyamatát számos tényező motiválja, így:

- TM *a politika növekvő legitimációs igénye: a hiányzó polgárközelséggel keletkező demokrácia-deficit kezelésére az EU-ban alkalmasnak tűnt a „Régiók Európája” jelszó megjelenése;*
- TM *a politikai hatalommegosztás új igénye: regionális szinten megvalósulhat a színesebb és eredményesebb hatalommegosztás, így a politikum számára a regionális szint a közhatalom gyakorlásának új alternatívájává válhat (regionális kormányzás);*
- TM *az állam-társadalom viszony újrarendezésének igénye a decentralizáció jegyében: a problémák mind összetettebbé válásával a viszony újrarendezésében a kiutat azok a módszerek jelentik (fiskális föderalizmus, decentralizálás, dekoncentráció, kooperáció, közösségsszervezés, partnerség, teljességre törekvő szemlélet, kormányzás, hálózatosodás), amelyeket összefoglaló néven regionalizációnak nevezünk;*

TM *a gazdaság működésének és a közhatalom gyakorlásának hálózatosodási igénye: egyre nagyobb szerepet kap a közhatalmi (államigazgatás, önkormányzati szféra) és a nem közhatalmi (társadalmi és gazdasági szféra) szereplők partnerségen alapuló, hálózatos együttműködése. Ezt a trendet erősíti a gazdaságszervezés új formái és a modern nagyvállalatok szervezeti struktúrája is (hálózatok, klaszterek, virtuális vállalatok);*

A regionális tervezési és programozási szint megerősítése célszerűvé teszi a **közigazgatási rendszer átalakítását**, a regionális szintű intézményrendszer megerősítését, a meglévők működésének regionális szintű koordinálását. Reális célként egyelőre elsősorban a delegált, ill. dekoncentrált szervezetek megerősítése és működésük fokozott összehangolása vehető számításba. E folyamat végső, **távlati célja azonban hozzájárulni a regionális demokrácia kiteljesedéséhez, ezen belül is a regionális önkormányzatok megteremtéséhez.** A területfejlesztési politika legfontosabb szintjei a jövőben a **régió, a kistérség és az annál kisebb, összetartozó és kooperáló településcsoport** lehet.

Regionális szinten a kistérségi részvételen alapuló decentralizáció megvalósítása a területfejlesztési politika hatékony működésének, a hatékony regionális szintű fejlesztésnek és a helyi feladatok hatékony szervezésének, irányításának alapfeltétele. A **kistérségi szint szakmai, szervezeti és pénzügyi megerősítése** elengedhetetlen a kistérségi és regionális szintű fejlesztési célok, a decentralizált szakmai fejlesztési programok keretei között az ágazati fejlesztési célok, valamint az integrált térségfejlesztési programok sikeres megvalósításához.

Részcélok:

Az OTK határozottan állást foglal a regionális berendezkedésű államszerveződés és az érdemi decentralizáció mellett, melynek legfontosabb letéteményesei: 1. *hosszú távon hozzájárulni a saját forrásokkal rendelkező regionális önkormányzatok kialakításához*, 2. *közép- és rövidtávon a területfejlesztési régiók megerősítése*, továbbá 3. *a regionalizmus, a regionális hálózatépítés és a regionális partnerség támogatása*, valamint 4. *a kistérségi szint érdemi térség szervezési részvételt biztosító megerősítése*. Ehhez mindenekelőtt az alábbi célok támogatása szükséges:

TM **Regionális berendezkedésű államszerveződés és érdemi decentralizáció**

A fejlesztéspolitika számára meghatározó fontosságú a regionális önkormányzatok kialakítása és ezzel együtt a regionális közigazgatási reform megvalósítása, hiszen egyedül csak a közvetlenül választott, törvény által szabályozott feladatkörrel és a feladatok megfelelő színvonalon való ellátását biztosító, saját forrással, valamint az ehhez kapcsolódó adókivetési jogkörrel rendelkező regionális önkormányzatok tekinthetők legitim és kellő súlyú partnereknek az ágazatokkal és a központi igazgatási szintekkel szemben.

Az önálló regionális szint megerősítése, a regionális önkormányzatok létrehozása annak lehetőségét jelenti, hogy legyen általános felhatalmazású és hatáskörű regionális szereplő, amelyik legitim módon képviseli a régió polgárainak érdekeit, feladata a régió irányítása és fejlesztése, valamint a fejlesztési elképzelések hatékony társadalmasítása, az ágazati fejlesztések területi koordinációjának biztosítása. A régió ebben az értelemben önkormányzati jogosítványokkal felruházott területi egységgé válik, amely az autonóm fejlesztéspolitika megvalósításához önálló finanszírozási forrásokkal rendelkezik, és ezen keresztül biztosítja a régió fenntartható gazdasági növekedését, fejlesztését, a térszerkezet korszerűsítését, valamint a régióon belül a regionális partnerség és szolidaritás elvének érvényesülését.

TM Regionális fejlesztéspolitika, regionális tervezés és regionális programozás

A regionális fejlesztéspolitika a régiók számára önálló, önmaguk által irányított és felelős fejlődést tesz lehetővé. Ez a politika a régiók sajátosságaira épít, az egyes fejlődési komponensek, ágazati érdekek helyett az integráltságra és a koordinációra helyezi a hangsúlyt, így az nem a régiók számára kialakított, hanem a régiókban működő politika.

A rész cél megvalósulását az alábbi fejlesztési feladatok szolgálják:

- a régiónkénti önálló regionális operatív programok kialakítása;
- az önálló regionális fejlesztéshez, tervezéshez és programvégrehajtáshoz szükséges jogi, intézményi, szervezeti, pénzügyi, tervezés-módszertani feltételek megteremtése;
- a regionális fejlesztési tervek megalapozásához, az eredményes végrehajthatóságához és a regionális integráció sikeres megvalósulásához a regionális, települési, és kistérségi szint hatékony tervezési, fejlesztési együttműködésének a megteremtése szükséges. Ezek mellett nélkülözhetetlen a regionális tervezési, programozási, fejlesztési és pályázati partnerség biztosítása is;
- a regionális és ágazati érdekek összhangjának megteremtése az ágazati és a regionális politikák, tervek, programok, fejlesztések tervezése és megvalósítása során;
- a területi intézményrendszer fejlesztése során a dekoncentráció helyett a decentralizáció erősítését kell ösztönözni.

TM Regionalizmus

A tervezés és a fejlesztés regionális partnerségi rendszere mindenképpen erősítendő, akkor is, ha egyelőre nem jönnek létre a regionális önkormányzatok.

A magyar régiók hálózati versenyképességének (regionális hálózati, intézményi és szervezeti versenyképesség) biztosításához meg kell teremteni a hazai régiók hosszú távú regionális hálózati együttműködési kereteit, a regionális partnerség szervezeti kereteit, valamint a regionalizmus, az integráció, a regionális identitás és a regionális kohézió erősítésének alapjait. A régió irányítási testületeinek, hivatali és fejlesztési szervezeteinek, mint hálózati szervező és közvetítő központoknak alapvető rendeltetése az egymással, valamint a régió önkormányzataival és egyéb szereplőivel való kapcsolatok kiépítése. Ez azért is fontos, mert a régió, mint mesterséges képződmény még nem épül igazi hálózatokra, jóllehet ezek kiépültsége a régió erejének igazi záloga.

A regionális hálózati versenyképesség szervezeti, szervezési megalapozása szempontjából a következő elemek fejlesztésének fontossága emelendő ki:

- stratégiai szövetségek;
- köz- és magánszektor partnersége;
- ágazati koordináció;
- a térségi szereplők bevonása és koordinációja;
- a közszektor vállalkozói szerepvállalása;
- a helyi, szakmai és civil szereplők bevonása az aktuális problémák megoldásába;
- a szinergia támogatása, erősítése, regionális és rendszerintegráció;
- a belső erőforrásokra támaszkodó, az önerőre is építő, a perifériákról kiinduló fejlesztési felfogás és az „alulról építkezés” elve;
- szervezeti megújulási képesség;
- a regionális tudat és a regionalizmus erősítése.

A regionális intézmények feladata ezeknek a képességeknek a katalizálása, a különböző fejlesztési források és szereplők integrálása, a hálózatok kiépítésének a segítése.

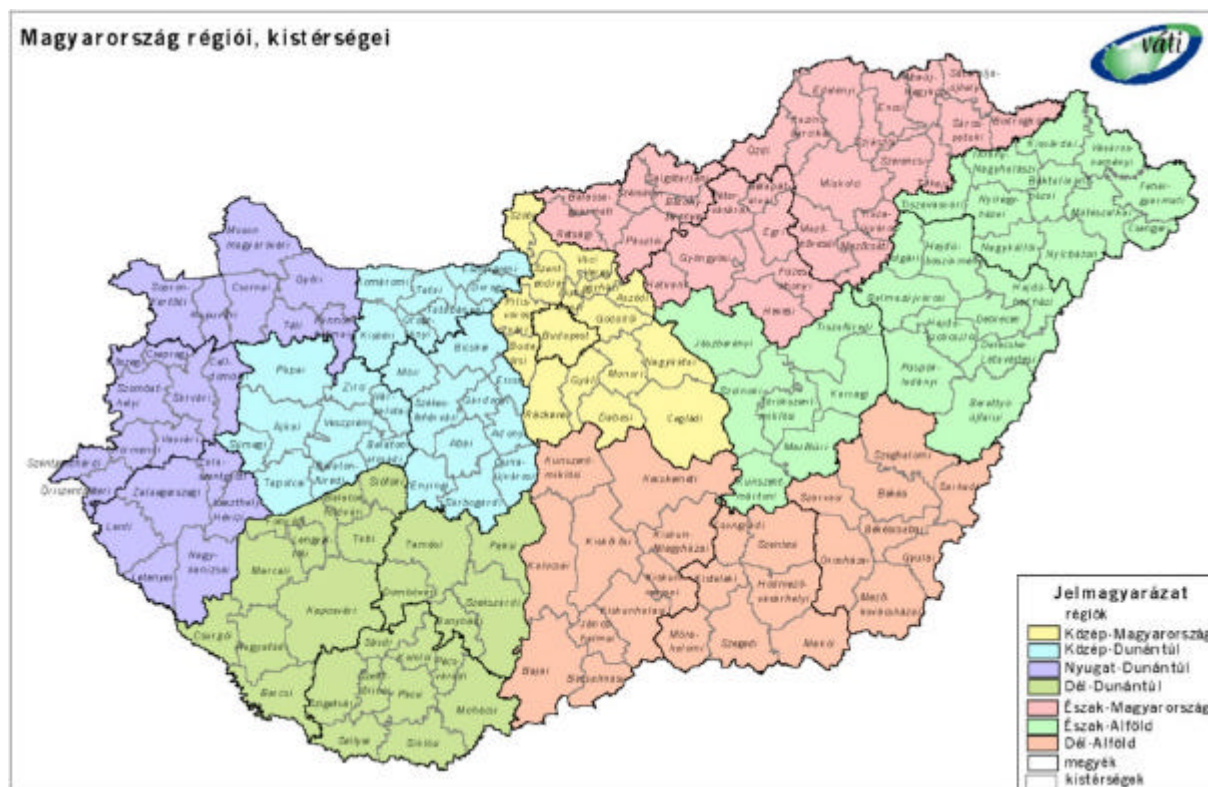
TM **A kistérségi szint érdemi térség szervezési részvételt biztosító megerősítése**

A kistérség a térségi önszerveződés legfontosabb színtere, ilyen értelemben a szubszidiaritás, a decentralizáció és a helyi partnerség meghatározó szintje. A fejlett nyugati példák igazolják, hogy az érdemi regionális fejlesztés ott a legsikeresebb, ahol a regionális menedzsmentszervezetek alatt – mellett – kistérségi szinten jó infrastruktúrával, hatáskörrel és jövedelemmel ellátott menedzsmentszervezetek, ügynökségek felelnek a kistérségi fejlesztésekért. Az integrált térségfejlesztési programok mentén történő fejlesztési elv fejlesztéspolitikai érvényre juttatásához elengedhetetlen a kistérségi szint szakmai, szervezeti és pénzügyi megerősítése. Jól képzett menedzsment szervezetek nélkül a kistérségi szint alkalmatlan a helyi feladatok irányítására, a közszolgáltatások hatékony megszervezésére és a fejlesztések, valamint integrált fejlesztési programok kialakítására és megvalósítására.

A rész cél megvalósulását az alábbi fejlesztési feladatok szolgálják:

- kistérségi menedzsment szervezetek felállítása és szakmai, szervezeti, infrastrukturális és pénzügyi megerősítése;
- kistérségi integrált fejlesztési programok készítése;
- a közszolgáltatási feladatok kistérségi szintű hatékony megszervezése és fejlesztése (többcélú kistérségi közösségi központok létrehozása);
- kistérségi együttműködési kapcsolatok és a belső kohézió, a térségi tudat erősítése.

A decentralizáció érvényesüléséhez fontos, hogy a települések fejlesztési forrásai is bővüljenek, annak érdekében, hogy lokális jelentőségű fejlesztésekhez saját forrásokkal, pályázataikhoz önerővel rendelkezzenek.



IV. ORSZÁGOS TERÜLETI CÉLOK 2013-IG

A jövőkép és az átfogó célok megvalósulása érdekében – figyelembe véve az OFK stratégiai céljait is – középtávon az ország szempontjából meghatározó területi célok teljesülése szükséges, melyek az alábbiak:

IV. 1. Versenyképes budapesti metropolisz-térség

A főváros és elővárosi gyűrű alkotta budapesti agglomeráció az ország legversenyképesebb területe, legfontosabb kapcsolódási pontja, amely egyedülállóan alkalmas arra, hogy rajta keresztül hazánk egésze bekapcsolódjon az európai, ill. a globális gazdasági, társadalmi, kulturális vérkeringésbe. Számos funkciójából adódóan nem a hazai térségekkel, hanem más, elsősorban közép-európai, nagyvárosi térségekkel kell versenyeznie. Budapest nemzetközi versenyképessége, és az ország többi régiójával való együttműködésének (kompetencia- és munkamegosztás, elérhetőség, kooperáció, stb. révén) hatékonysága alapvetően befolyásolja az ország egészének, s minden egyes régiójának fejlődési pályáját. Az ország legnépesebb, erős elővárosi térséggel rendelkező agglomerációjában elengedhetetlen az élhető nagyváros és térsége harmonikus együttműködési rendszerének megerősítése.

Alapvető célkitűzés, hogy a **budapesti metropolisz-térség** harmonikus együttműködésben, nemzetközi gazdasági, kereskedelmi-pénzügyi és kulturális-idegenforgalmi szerepköre révén versenyképes nagyváros, a **közép-európai térség** meghatározó, a **kelet-közép európai térség** vezető szervezőközpontja, a **Kárpát-medence** gazdasági centruma legyen. Budapest térségének információmenedzselési és gazdaságszervezési funkciói révén **Nyugat-Európa** számára a **Balkán** és részben **Kelet-Európa térségének** legfontosabb gazdasági kapujává kell válnia, páneurópai összefüggésben központi funkciókat hordozva. Ehhez elengedhetetlen, hogy **nemzetközi téren** is vonzóbb várossá váljon, lakóinak is élhetőbb **városi környezetet** biztosítson. Szintén fontos, hogy szűkebb, **kárpát-medencei** és **országos** vonzáskörzetében a fejlődést terjesztetni tudó szerves kapcsolatrendszere révén képes legyen megosztani a növekedés bizonyos erőforrásait és egyes nagyvárosi terheket az ország többi részével.

Részcélok:

- **Budapest gazdaságszervező**, nemzetközi jelentőségű pénzügyi-szolgáltató, K+F központ **szerepének és az európai gazdaságba való szerves bekapcsolódásának megerősítése;**

A transznacionális vállalatok, különösen a pénzügyi és üzleti szolgáltató vállalatok közép- és kelet-közép európai, illetve a Balkán és Kelet-Európa térségére is ható irányítási-szervezési, K+F központjai megtelepedésének ösztönzése;

A nemzetközi versenyképesség fokozása érdekében az európai gazdaságba való szerves, elmélyült bekapcsolódás kiemelt fontosságú. Ehhez szükséges a közlekedési kapcsolatok mellett a szerves gazdasági kapcsolatok kiépülése is.

- **Budapest kapuvárosi szerepének** erősítése az Európai Unió és a Balkán, valamint Kelet-Európa között;

Ez egyúttal megköveteli Budapest kiemelkedő szerepét a délkelet-európai térség felzárkóztatásában, Bécs hasonló szerepköreinek átvételével, illetve megosztásával.

- **A központi szerephez szükséges infrastrukturális és szolgáltatási fejlesztések** ösztönzése;

A metropolisz infrastruktúra fejlesztése a személyforgalom, az információ és kommunikáció technológiai, magas szintű üzleti infrastruktúra fejlesztések terén kell, hogy leginkább megnyilvánuljon. A logisztika, a közlekedési és a műszaki infrastruktúra fejlesztése során a város tehermentesítése, valamint az ország más térségi lehetőségeinek kihasználása, egyes terhes funkciók leosztása fontos, kerülve az anyag és energiaáramlás további, túlzott helyi koncentrációját.

- **Tudás-ipar és a magasan kvalifikált munkaerő-megtartó képességének** növelése nemzetközi viszonylatban;

A rész cél a helyi, nemzetközi jelentőségű felsőoktatási kínálatra épített organikus tudásbázis növelésével, az ország többi tudásközpontjával is szorosan kooperáló K+F és kooperációs kutatási aktivitás bővítésével együtt érhető el.

- **High-tech iparágak és a kiemelkedően magas hozzáadott értéket előállító tevékenységek** ösztönzése;
- Magas **szintű üzleti, IKT és személyi szolgáltatások** fejlesztése, melyek révén Budapest nemzetközi versenyképessége nagyban javulhat;
- **Nemzetközi turisztikai és kulturális központ szerep** erősítése;

Egy világvároshoz méltóan sokszínű, ugyanakkor sajátos helyi erőforrásokra épített kínálat megteremtésével, a nemzetközileg is kiemelkedő fürdővárosi szerep és élénk kulturális élet újraéledésének ösztönzésével, a térség nagyvárosaival (Bécs-Prága-Pozsony-Krakkó) kialakított kulturális együttműködés erősítésével;

- Az **élhető város** megteremtése, mely a minőségi életet lehetővé tevő egészséges lakókörnyezet kialakításán, a pihenés és felüdülés tereinek bővítésén és minőségi fejlesztésén alapul. Mindez az elkerülhetetlen nagyvárosi környezeti feszültségek és környezetszennyezés csökkentését igényli. Szükséges a funkcióvesztett területek revitalizálása, a városon belüli ipari (barnamezők), és lakófunkciójú válságterek (slumosodó városrészek, lakótelepek) folyamatos rehabilitációja, funkciókkal való megtöltése, illetve a városon belüli és a várost körülvevő zöldterületek védelme és lehetőség szerinti növelése;

- Az **agglomerációs települések fizikai összenövésének megakadályozása**, a zöldmezős beruházások és a belterületbe vonások korlátozásával, a főváros körüli zöld területek védelmével, ill. növelésével cél egy kiegyensúlyozott zöldfelületi rendszer, ökológiai és rekreációs „zöld gyűrű” kialakítása. (Budai-hegység, Pilis, Visegrádi-hegység, Gödöllői-dombság, Ócsai TVK, Duna-mente, Tétényi-fennsík, stb.);

E gyűrűben biztosítani kell egyrészt a köztes mező- és erdőgazdálkodási zöldterületek ökológiai célú hasznosulását, másrészt a főváros számára minőségi rekreációs lehetőségek – a fenntarthatóság szempontjaival összhangban álló – széles körét (pl. kerékpáros-, vízi-, horgász-, lovassport és turizmus, természetjárás, vízi turizmus, stb.), lehetővé téve a jelenleg kevés helyszínen nagy terhelést jelentő kiránduló- és üdülőforgalom szétterítését, ezzel összhangban az erdők közjóléti szolgáltatásainak bővítését.

- **Harmonikusan működő agglomerációs rendszer** megteremtése, fejlesztések menedzselése az agglomeráció szereplőinek hatékony együttműködésével;

A főváros és elővárosi gyűrűjének fejlesztése egységes tervezést igényel, mely a kerületi, fővárosi, települési, megyei önkormányzatok, a régió, a közszolgáltatók és a

társadalmi szervezetek partnerségén alapul. A hatékony végrehajtást is csak együttműködő menedzsmenti szervek biztosíthatják. Ezért törekedni kell az összes érintett település agglomerációs externáliákat kezelni képes intézményi kooperációjának biztosítására.

- **A kiegyensúlyozott térszerkezet kialakítása, az alközpontok fejlesztése,** az élhető lakókörnyezet megteremtése érdekében szükséges, hogy a különböző szereplők összehangolt, túlzott területhasználatot kerülő fejlesztései eredményeként az agglomerációban élők mind nagyobb aránya számára váljanak településükön ill. a szomszédos településeken elérhetővé a munkahelyek, szolgáltatások, csökkentve a közlekedési rendszer és a környezet terhelését.
- **Közlekedési kapcsolatok modernizációja,** a környezeti szennyezéseket csökkentő beruházások támogatása, haránt irányú közlekedési kapcsolatok fejlesztése, forgalomcsillapító, az elővárosi gyűrűvel összehangolt integrált várostervezés megteremtése, a környezetbarát közösségi közlekedés előtérbe helyezése az egyéni közlekedéssel szemben. Javítani kell a fővároson belüli tömegközlekedést fenntartható megoldásokkal, valamint fejleszteni a dunai hajózást, mint potenciális városon belüli és agglomerációs tömegközlekedési eszközt.
- **A fővárosi agglomerációnak az országra, annak fejlesztési pólusaira ható kisugárzásának erősítése;**

Ehhez a közlekedési és infokommunikációs kapcsolatok megerősítése, a harmonikus gazdasági, döntéshozatali, politikai munkamegosztás kialakítása elengedhetetlen.

IV. 2. Fejlesztési pólusok és városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése

Annak érdekében, hogy a fejlődés ne korlátozódjon a főváros térségére, oldódjon a Budapest-központú térszerkezet, ezáltal a társadalom és gazdaság hatékonyabb és fenntarthatóbb működése váljon lehetővé, szükség van az ország egészének versenyképessé válását katalizáló pólusokra, melyek egy harmonikus, policentrikus együttműködő városhálózati rendszer szerves elemei.

A fejlesztési pólusok funkciója, hogy a fejlődést közvetítsék, ill. kisugárzó erejüknel fogva generálják régió- és országhatárokat is átlépő hatóterületeik fejlődését, illetve magas szintű kulturális, szolgáltatási és munkahelyi kínálatukkal képesek legyenek régiójuk számára megtartani a legképzettebb munkaerőt is. A fejlesztési pólusok legfontosabb szerepe az innováció megjelenítésében és terjesztésében van.

Ezek alapján a pólus tágabb régióját, hatóterét:

- *ellátja olyan speciális szolgáltatásokkal, kulturális kínálattal, stb., amit jelenleg még sok esetben csak a fővárosban érhetnek el a vidéki állampolgárok, cégek, intézmények;*
- *szervezi gazdasági súlya, döntéshozatali és közigazgatási szerepe, valamint akár lobbijereje révén, tágabb régiójához fűződő sokszínű kapcsolatrendszerén keresztül;*
- *dinamizálja gazdaságilag, főképp a pólusba települt nagyvállalatok térségben kiépülő beszállítói hálózatain, pozitív „árnyékhatásán” keresztül;*
- *megtart erőforrásokat, mindenekelőtt a legmagasabban képzett munkaerőt, innovatív vállalkozásokat, amelyek eddig jelentős részben a fővárosba vándoroltak.*

A fejlesztési pólusok fejlesztése kettős célkitűzést jelent. Egyrészt maguknak a fejlesztési pólusoknak a térségi – innovációs, gazdasági, kulturális, irányítási, kereskedelmi – funkcióinak fejlesztését, másrészt a kisugárzó hatásuk érvényesülési feltételeinek – elérhetőség, kooperációs kapcsolatok, alközpontok – megteremtését.

A fejlesztési pólusok megerősítésében kiemelten fontos feladat a döntéshozatali, közigazgatási funkcióknak – a decentralizáció folyamatához kapcsolódva – e regionális központokba való telepítése.

A fejlesztési pólus szerepkör szervezőereje és közvetítő képessége az **elérhetőség** biztosításán keresztül valósul meg, a közlekedési hálózatok (autópálya, nagy sebességű vasút, regionális repülőtér) mellett az információs és kommunikációs infrastruktúra, tartalomszolgáltatás (pl. szélessávú, biztonságos Internet, széles körű hozzáférés) is fejlett és sokszínű.

A fenti célok megvalósításához szükség van a fejlesztési pólusok **központi funkcióinak** megerősítésére is. A nagyobb, esetenként több régióra is kiterjedő komplex központok mellett, tekintettel a hazai speciális térszerkezetre, szükség lehet kisebb, tematikus alközpontok kijelölésére is. Mindezt csak az országos fejlesztéspolitikai célokkal összehangolt és régiók fejlesztésébe integrált beavatkozások valósíthatják meg.

A fejlesztési pólussá válás kritériumai:

- TM Régióját formáló, határon is átnyúló térszervező erővel rendelkezik
- TM Magas szintű K+F és innovációs funkciók jelenléte, ezen belül magas tudás-tartalmú gazdasági tevékenységek, széles kínálati palettájú egyetemi képzés jelenléte
- TM A város fejlődése, fejlesztése tágabb régiójában megfogalmazott fejlődési szükségletekre is választ jelent
- TM Erős együttműködés tágabb régiójának településeivel, térségeivel
- TM Méretéből adódó társadalmi, gazdasági (helyi piac) és politikai súly
- TM Magasabb igényeket is kielégítő kulturális, szolgáltatási kínálat jelenléte, a legmagasabban képzett munkaerőt foglalkoztatni képes munkahelyek nagyszámú jelenléte

Az ország nagyvárosai (Budapest kivételével) jelenleg gyenge gazdasági szervezőerővel bírnak tágabb térségükre, kevésbé vesznek részt régiójuk alakításában, éppen ezért mérsékelten hordoznak pólusszerepet saját térségükben. Fejlesztési pólusokat csak regionális felelősségét szem előtt tartó, régiójával szorosan kooperáló városfejlesztés, gazdasági erőt és innovációt koncentráló piaci folyamatok és az innovációs, kulturális és döntéshozatali funkciókat megerősítő központi kormányzati politika együttes eredményeként egy a várost környezetével integráló organikus fejlődés alakíthat ki, melyet az országhatáron belüli és az azon kívüli nagyobb városok közötti ösztönző verseny és együttműködési készség is motivál.

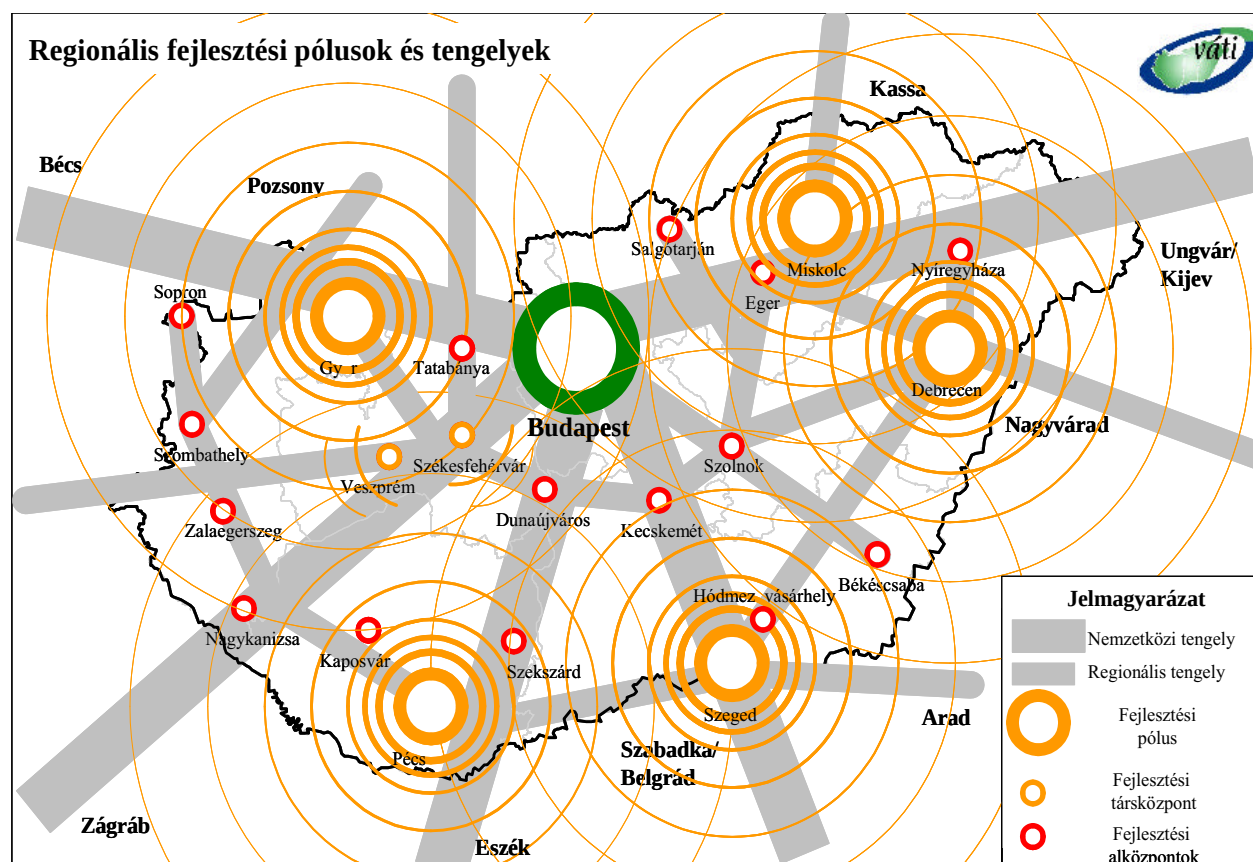
Hosszú távon a cél, hogy az ország a főváros mellett rendelkezzen néhány komplex fejlesztési pólussal. Jelenleg a fejlesztések középtávú idődimenziójában az ország – lakosságarányosan is meghatározó – jelentős növekedési pólusai: Debrecen, Miskolc, Szeged, Pécs, Győr. A Közép-dunántúli Régióban Székesfehérvár és Veszprém funkciómegosztáson alapuló szerves együttműködés révén fejlesztési társközpontokként működnek. Cél továbbá egy, a jelenleginél **intenzívebben kooperáló, kiegyensúlyozott városhálózat megteremtése**, melyben e pólusok és a nagyobb – megyei jogú – városok, mint regionális alközpontok hálózatosan együttműködnek, mely együttműködés különösen a pólusoktól távol eső térségek dinamizálására képes nagyvárosok szerepének megerősítése szempontjából fontos.

Részcélok:

Fontos középtávú cél, hogy az ország legnagyobb városai tudatos törekvéssel, ösztönző versenyben a fent említett pólus kritériumoknak való megfeleléssel alkalmassá váljanak térségüket szervező szerepre, ezért szükséges:

A fejlesztési pólusok megerősítése érdekében:

- **A felsőoktatási intézmények** és a régiók gazdasági szereplői közötti sokrétű kapcsolatok erősítése a kölcsönös előnyök alapján, a munkaerőpiac képzési igényeinek szélesebb körű kielégítése;
- meghatározó és lehetőleg jelentős fejlődési perspektívával rendelkező ágazatokhoz, szakterületekhez³ kapcsolódó **kutatás-fejlesztési kapacitás** bővítése, tudásközpont szerepük megerősítése, melyen keresztül törekedni kell a K+F területi diverzifikációjának elősegítésére;
- a pénzügyi, üzleti, menedzsment – tanácsadói, továbbá a **közszolgáltatások** színvonalának fejlesztése;
- az **innovációs transzfer intézmények, szervezetek** hálózatának megerősítése;
- **befektetési környezet** javítása, proaktív, a magánszféra forrásait is bevonó településfejlesztési tevékenység ösztönzése.



³ Pl. Szegeden a biotechnológia; Miskolcon, Győrben a mechatronika; Pécsen a kulturális ipar.

A régiók versenyképességének erősítése szempontjából megkülönböztetett szerepük van a fejlesztési pólusok és a nagyobb városok hálózatos együttműködésének, valamint a városok közti közlekedési útvonalak mentén elhelyezkedő fejlesztési tengelyeknek. A fejlesztési pólusok ezáltal nemcsak a régiók versenyképessége dinamikus erősítésének, hanem egyúttal a hazai városhálózat kiegyensúlyozott fejlődésének is fontos tényezői. A pólusok az ország településhálózatába szervesen illeszkedve, a régióban lévő fejlesztési alközpontokkal alakítsák ki a funkcióik megosztására vonatkozó stratégiáikat és használják ki az együttműködésből származó előnyöket.

A pólusok stratégiáit és a hálózatos együttműködés feladatait a régiók fejlesztési stratégiáiba be kell építeni. A pólusok terveinek kidolgozásához nyújtott kormányzati pénzügyi támogatást olyan szerződésekkel kell biztosítani, melyeket a Regionális Fejlesztési Tanácsok is elfogadnak.

A fejlesztési pólusokat és a velük szoros együttműködő alközpontokat régióként a térképvázlat mutatja. Nyugat-Dunántúl fejlesztési pólusaként kijelölt Győr elsősorban Nagykanizsa, Sopron, Szombathely és Zalaegerszeg alközpontokkal alakítja ki a munkamegosztást. A Közép-Dunántúl városhálózatának sajátos helyzetéből következően Székesfehérvár és Veszprém fejlesztési társalközpontokként, Dunaújváros és Tatabánya alközpontok bevonásával szervezik meg a pólus szerepből adódó feladataikat. Észak-Magyarországon Miskolc Egerrel és Salgótarjánal, Észak-Alföldön Debrecen Nyíregyházával és Szolnokkal, Dél-Alföldön Szeged Békéscsabával, Hódmezővásárhellyel és Kecskeméttel együttműködve tölti be a pólus funkciókat. A Dél-Dunántúlon Pécs, mint pólus Kaposvárral és Szekszárdal, mint alközpontokkal működik együtt. A főváros esetében különösen fontos, hogy a fejlesztési tervek az agglomerációs övezet fejlesztésére vonatkozó elgondolásokkal és a régió stratégiájával együtt kerüljenek kidolgozásra.

A térképvázlaton nevesített városokon túl a pólusok szükség szerint a régió más városaival és a határokon túli nagyvárosokkal is szoros együttműködést alakítsanak ki a régió versenyképességének javítása érdekében.

A fejlesztési pólusok fenntarthatósága érdekében:

- **kulturális szerepkör megerősítése**, a magasan képzett munkaerő számára nemzetközi tekintetben is vonzó lakó- és rekreációs környezet kialakítása, komplex kulturális kínálat kialakításával és regionális, országos, nemzetközi rendezvények szervezésével.
- **közlekedési kapcsolatok modernizációja**, a közlekedési szennyezéseket csökkentő beruházások létesítése, forgalomcsillapító intézkedések bevezetése, tehermentesítő utak építése, környezetbarát tömegközlekedés fejlesztése.
- az erősödő szuburbanizációs folyamatokból adódó társadalmi problémák kezelése (agglomerációs feszültségek), a fejlesztési pólusok társadalmilag, illetve fizikailag erodálódó, illetve funkcióvesztett belvárosi, átmeneti, lakótelepi területeinek **revitalizálása** (barnamezők rehabilitációja, városi slumosodás megakadályozása, stb.).
- a fokozott **környezeti terhelés ártalmainak csökkentése**, a levegő-, és zajszennyezés, a hulladék- és szennyvízkezelés problémáinak megoldása, az összehangolt zöldfelületi rendszer megteremtése, a városok körüli zöldgyűrűk létrehozásával, illetve fenntartásával, az agglomerálódó térségekben a környező településekkel együttműködve.

Kooperáló térségi városhálózatok

Fontos, középtávon is érvényesítendő célkitűzés a **térségi városhálózati kapcsolatok** fővárostól nem függő hálózatainak intenzifikálása. Ennek érdekében cél:

- az **alközpontok és tengelyek harmonikus rendszere** kialakulásának ösztönzése, hogy a fejlődés dinamikáját a pólusok hatékonyan tudják térségük felé közvetíteni;
- a **központok és alközpontok régió belüli elérhetőségének** javítása a közúti és tömegközlekedési viszonyok fejlesztésével;
- a **központok és alközpontok régió kívüli elérhetőségének** biztosítása;
Biztosítani kell a többi fejlesztési pólus, a főváros és a szomszédos országok hasonló központjainak magas színvonalú elérhetőségét is (autópálya, nagy sebességű vasút, gyorsforgalmi utak, indokolt forgalom esetén regionális repülőtér), valamint a nemzetközi magisztrális hálózati rendszerekbe való integrációt.
- a **piac**, különösen a munkaerőpiac **térségi kiszélesítése érdekében** a regionális és specializált központok körzetén belül a **napi munkába járást lehetővé tevő közlekedési kapcsolatok fejlesztése**;
- **magas szintű és színvonalú virtuális hozzáférés** megteremtése a modern információs és kommunikációs infrastruktúra (pl. biztonságos, szélessávú Internet; széles körű hozzáférés) alkalmazásával az fejlesztési pólusokban, pólus szerepet betöltő városegységekben és a specializált központokban.

IV. 3. Külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása

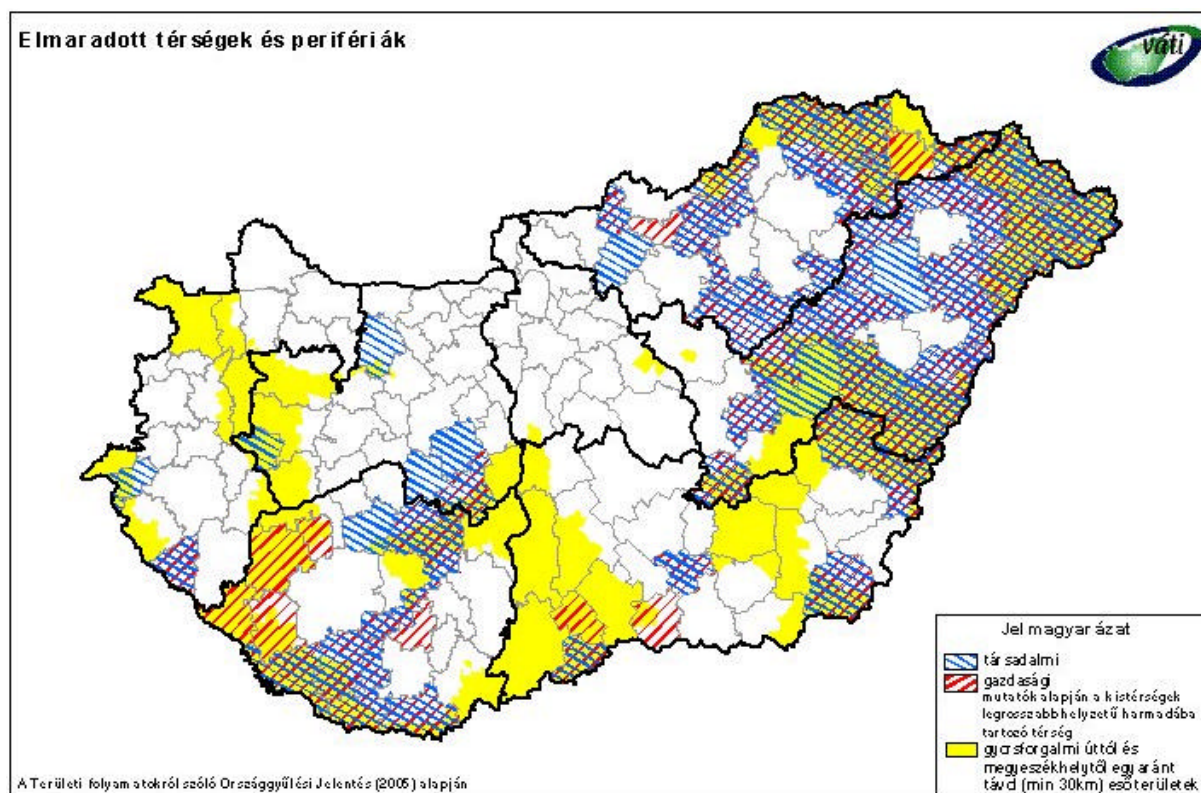
Távlatilag a perifériáknak, tartósan elmaradott területeknek is esélyt kell kapniuk, hogy hatékony, előremutató módon kapcsolódhassanak az ország gazdasági-társadalmi vérkeringésébe, ennek jelenlegi hiányát az országos területi rendszer is megsínyli. Felzárkóztatásuk az eddiginél koncentráltabb, a helyi adottságokhoz és a külső feltételek teremtetten lehetőségeihez jobban illeszkedő, valamennyi érintett szakpolitikát átható, koordinált fejlesztéspolitikai erőfeszítést igényel.

Az elsősorban az északkeleti, délnyugati országrészben koncentrálódó, tartósan elmaradott térségek (pl. Cserhát, Ormánság) válsága a különösen gyenge elérhetőség mellett a környezetüket ellátni képes érdemi térségi központok hiányából, a népesség kedvezőtlen kor-, ill. képzettségi összetételéből és rossz gazdasági szerkezetéből, valamint az erőforrások szűkösségéből (tőkehiány, képzett munkaerő elvándorlása) adódik. E térségek társadalmi-gazdasági-fizikai erodálódásnak indulnak, ami vidékies slumok kialakulásával fenyeget, melyek a munkaerőpiacról és a városokból kiszorult rétegek gyűjtőhelyeivé válnak, népességük térbeli elkülönülése a munkaerőpiacra való visszatérést nagyban gátolja. A főként inaktív, eltartott népességgel rendelkező településekben sokszor nem az öregedés, illetve elnéptelenedés jelent veszélyt, sokkal inkább a szegregáció, illetve a magas termékenység, ami az alacsony iskolázottságú fiatalok magas arányával a szegénység újratermelődéséhez vezethet. A kedvezőtlen szociális és gazdasági helyzetből adódóan a lakosság elhanyagolja, sőt gyakran kényszerűen feléli az épített, a természeti környezeti és kulturális értékeket.

Alapvető célkitűzés, hogy a külső és belső perifériális, ill. tartósan elmaradott térségek koncentrált kormányzati és regionális támogatással, adottságaikhoz és lehetőségeikhez igazított **egyedi stratégiáik** mentén lemaradásukat csökkentsék, gazdaságilag és társadalmilag megújuljanak.

Az ország hagyományosan legelmaradottabb perifériális térségei főként a Dél-Dunántúl déli területei, az északkeleti országrész kistérségei, valamint az ország belső perifériái. Ezen térségek alapvetően a vidékies (rurális) térségek kategóriájába esnek, hiszen az országos átlagnál jóval alacsonyabb a népsűrűségük, illetve magasabb az agrárgazdaságban foglalkoztatottak aránya. Felzárkózásuk feltétele, hogy e térségek – harmóniában a

környezettel – **megtartsák erőforrásaikat**, mindenekelőtt népességüket, azon belül is elsősorban a képzettebb rétegeket, illetve fejlődésükhöz **új erőforrásokat** (pl. beruházások, üdülési funkciók) **tudjanak mozgósítani**. Ugyanakkor vannak krónikus válsággal sújtott urbanizált térségek is (pl. Salgótarján, Ózd térsége), melyek felzárkóztatása térségszervező funkciójuk miatt is fontos. A fejlesztéseknek az életképes gazdasági, társadalmi elemeket kell megerősíteniük ill. kialakítaniuk, vagyis a felzárkóztatás során is a relatív versenyképesség javítása a cél.



A helyi fejlesztési kitérési pontokat, fejlesztési elképzeléseket a helyi **környezeti és kulturális értékekre** építve kell meghatározni, kialakítani, elkerülve az értékek felélését, illetve elhanyagolását. A falvak egy része gazdag építészeti, kulturális és természeti örökséggel rendelkezik, amelyeknek a megóvása mellett a turisztikai piacon történő megfelelő hasznosítása lehetőséget jelenthet az inaktív települések dinamizálására. A természeti és épített örökség közmunkaprogramokban történő felújítása lehetőséget teremthet a leszakadó falvak népességének munkaerőpiacra történő visszavezetésére és a felújított örökség értékeinek hasznosítására. A leghátrányosabb helyzetű vidékies slumokban különös veszélyt jelent az épített örökség fizikai erodálódása, az épületállomány fokozatos romlása, illetve a szegénység magas foka miatt megélhetési okokból elkövetett természeti környezetrombolás.

Ezért az elmaradott térségek településszerkezeti adottságait figyelembe véve az alábbiak biztosítása szükséges:

Részcélok:

- a lakosság, különös tekintettel a képzett csoportok helyben tartása érdekében **foglalkoztatás bővítése** a táji, természeti adottságokra építve és fenntarthatóan használva ösztönözni kell helyben, illetve a térség-központokban a munkahelyek teremtését, a kis- és középvállalkozások fejlesztését, új vállalkozások indítását, a

táv munka fokozott ösztönzését valamint a lakosság képzettségi szintjének, alkalmazkodóképességének javítását, a képességek fejlesztését;

- az elmaradott térségekben minden településen biztosítani kell a megfelelő életkörülmények **infrastrukturális feltételeit** (ivóvíz, szennyvíz, villany, szilárd burkolatú út, gáz, vagy valamely energiapótló megoldás), **a közszolgáltatások megfelelő elérhetőségét a településszerkezeti adottságokat és a szükségleteket** figyelembe véve, szem előtt tartva a kistelepülések működőképességének és lakosságmegtartó erejének növelését;
- a **térségi központokban** a környező települések lakói által igénybe vett **szolgáltatások** szükséglet szerinti **bővítése és minőségének fejlesztése**;
- a város és vidéke kapcsolat erősítése érdekében **a térségi központok elérhetőségének javítása** (megfelelő minőségű és biztonságú közutak és a napi munkába járást lehetővé tevő tömegközlekedés biztosítása);
- **életerős, érdekérvényesítésre képes helyi-térségi közösségek megteremtése**, a sajátos helyzetű társadalmi csoportok helyzetének, így sok esetben a társadalmi konfliktusoknak a programszerű kezelése; szorgalmazva e térségek természeti, táji értékeinek védelmét, a környezeti állapot megőrzését, ill. javítását;
- a társadalmi problémák kezelése kapcsán **az egészséges életmód széles körben való elterjesztése, az egészségügyi és szociális szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javítása**, valamint a **tartós munkanélküliségből következő foglalkoztatási, mentális problémák kezelése és közösség-szervezési akciókkal, hatékony szociálpolitikai háttér megteremtésével, a társadalmi tőke növelése.**

IV. 4. Országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek és tématerületek

a) A Balaton-térség tartós versenyképességének megteremtése a fenntartható térségi rendszer kialakításával

A Balaton térségének, mint az ország (Budapest után) elsődleges idegenforgalmi célpontjának, és kiemelkedő természeti, kultúrtörténeti és táji értékének fejlesztése a területfejlesztési politika országosan kiemelt céljának tekinthető. A Balaton törvényileg lehatárolt térsége olyan természeti és gazdasági egységet képez, melynek kezelése nem bontható meg. A Balaton a természeti, táji, turisztikai, hajózási valamint szőlő-, és bortermelési adottságaira építkező gazdasága révén a nemzetgazdaság jelentős tényezője. Az ország turisztikai bevételeinek mintegy harmada képződik a területen, ezért – bár önálló tervezési-statisztikai régiót nem alkot – további fejlesztése érdekében meghatározó módon kell részesednie a költségvetési forrásokból.

A Balaton térségének vonzereje a változó kereslet (csökkenő igény a tömegturizmusra, zsúfolt üdülőterületekre) miatt, a javuló környezeti állapot ellenére csökken, a turizmus szezonális és területi koncentrációja viszont nem mérséklődik, így a Balatoni turizmus ebben a formában nem fenntartható.

A térség gazdasági potenciálját, illetve turisztikai vonzerejét alapvetően meghatározó tényezők: a tó vízminősége, a környező táj, a gazdag természeti és kulturális örökség és a kiváló, tájjellegű borokat adó szőlőkultúra. A térségben eddig megjelent és célcsoportonként rendkívül elaprózott fejlesztések

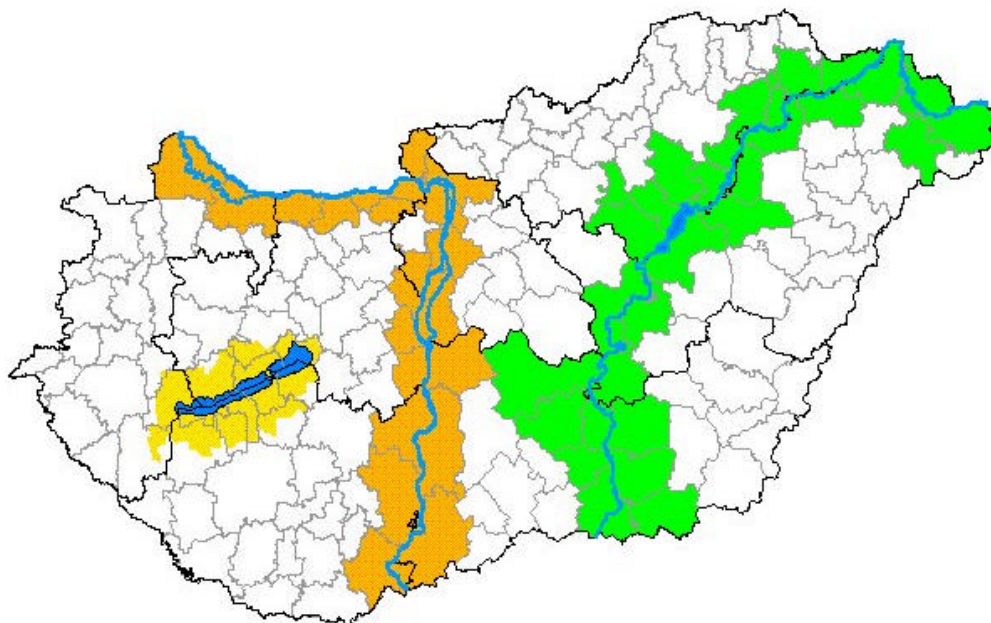
döntően a mennyiségi növekedést eredményezték a mértéktartó és minőségi célú irány helyett, folyamatosan rontva ezzel a térség vonzerejét, hosszú távú esélyeit.

A mindenkori fejlesztésnek tehát a még meglévő táji, kulturális és természeti adottságokat tiszteletben tartva szabad csak megvalósulnia.

A Balaton-térség fejlesztésének alapvető célja, hogy a környezet, a táj értékeinek megőrzésével és fejlesztésével, a turisztikai kínálat diverzifikálásával a térség adottságainak szélesebb körű hasznosításával, valamint az érintett számos szereplő partnerségét biztosító stabil intézményrendszer megteremtésével egy fenntartható módon versenyképes Balaton-térség jöjjön létre. Ennek érdekében a következő célok elérése kívánatos:

- A **fenntartható és versenyképes turizmus feltételeinek megteremtése**, az alacsony minőségű és alacsony hozzáadott értékű tömegturizmus helyett a térség változatos vonzerőire épített új és komplex turisztikai termékek kialakítása, magas színvonalú szolgáltatások, és különösen a parti sávban a településen belüli zsúfolt térhasználat oldása, közösségi terek arányának növelése;
- A Balaton, vizes élőhelyek és egyéb természeti területek **ökológiai és kémiai állapotának megóvása és további javítása**;
- A Balaton-térségen belül az eltérő vonzásadottságokra építkező **turisztikai kínálat területileg differenciált tervezése**;
- A **szezon meghosszabbítása** egész éves kínálati programcsomagok megteremtésével (kerékpáros-, kulturális és konferenciaturizmus, vízi- és horgászturizmus, wellness-, gyógy- és lovas turizmus, bor-, gasztronómiaturizmus, természetjáró turizmus, téli sportok, stb.), ennek érdekében térségi turisztikai hálózatok kialakítása, megerősítése;
- A **turisztikai forgalom területi szétterítése**, a háttérterületek adottságain (borvidék, nemzeti park, hegyek, erdők, aprófalvak, történelmi emlékek, népi hagyományok gasztronómia, stb.) alapuló alternatív turisztikai termékek kínálatának kifejlesztése és „értékesítése” a parttól távolabbi településeken;
- A térség **további beépítésének megakadályozása**, zöld területek és öntisztuló partszakaszok arányának növelése;
- A **tájrehabilitáció, a tájsebek kezelése, a rekultivációk elvégzése**, az eróziós és deflációs hatások mérséklése érdekében erdő- és szőlőtelepítéssel, partfalvédő beavatkozásokkal (magaspart és pincevédelem);
- Az ökológiai egyensúly megőrzése érdekében a **nem környezetkímélő mezőgazdasági tevékenységek**, illetve a Balaton-part terhelésének **korlátozása**, a nádasok védelme, az eróziót, ezáltal a tápanyagok bemosódását is csökkentő melioráció megvalósítása, valamint a térség biodiverzitásának megőrzése;
- Balaton-felvidék **aktív tájképvédelme** (külterületi beépítés korlátozása, nagy területű egybefüggő fakitermelés /tarvágás/ korlátozása, fasorok telepítése, stb.);
- A **természetvédelemre, táji adottságokra épülő gazdálkodási módok kialakítása, fejlesztése**, természetközeli erdőgazdálkodási módszerek elterjesztése, a térség tradicionális mezőgazdasági termelésének ösztönzése, termelési feltételeinek megőrzése (biogazdálkodás, szőlőtermesztés, kézműipar);

A Balaton-térség, a Tisza-térség és a Dunamenti



- A környezeti szempontoknak megfelelő közlekedési hálózat fejlesztése a part menti zsúfoltság csökkentése és a megközelíthetőség javítása érdekében;
- Az info-kommunikációs és közszolgáltatási hálózatok kialakítása a környezeti és fenntarthatósági szempontoknak megfelelően;
- A kulturális örökség védelmének magas szintű biztosítása, az egyházi, műemléki, régészeti és a helyi védettségű épített örökségi értékek integrált védelme keretében;
- A nemzetközi jelentőségű **balatoni természettudományi, különösen ökológiai-hidrobiológiai, valamint társadalomtudományi regionális kutatások**, a Balatonnal kapcsolatos **monitoring és információs rendszerek fejlesztése és fenntartása**.

b) A Tisza-térség fenntartható felzárkóztatása

A Tisza-térség integrált fejlesztése a Kormány kiemelten kezelt komplex programjához, a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztéséhez kapcsolódik. Az árvízi biztonság új típusú eszközökkel történő megteremtésén túlmenően az integrált program hivatott biztosítani a térségben, a komplex környezetgazdálkodási, terület- és vidékfejlesztési beavatkozások összehangolását, és egy új típusú tájgazdálkodás alkalmazását és meghonosítását, a Tisza-menti települések infrastruktúrájának fejlesztését a gazdaság versenyképessége, fenntartható fejlesztése és a környezeti hatások hatékonyabb kezelése érdekében. Kiemelt szerepet kap a térségben a vízháztartás biztosítása, a vízkészlet-gazdálkodás javítása és a magas szintű árvízvédelem, melyek a térség harmonikus fejlődésének alapfeltételei.

A 2007-13 közötti időszak fejlesztései által érintett Tisza térség kiemelt kezelését alapvetően a következő problémakörök együttes, integrált megoldásának szükségessége indokolja:

- Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (VTT);
- az árvíz, belvíz, aszály, vízhiány, és éghajlatváltozás csak integráltan kezelhető a Tisza árterén;
- a vidékies térségek halmozódó társadalmi-gazdasági hátrányai;
- EU társfinanszírozással sikeres beavatkozási lehetőség.

A Tisza térség integrált fejlesztésének alapvető célja a táji rendszer működőképességének biztosítása és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése. Az árvízvédelemből következő és a tározó- és hullámtérrendezéshez kapcsolódó Felső- és Közép-Tisza menti térségekben az alábbi célok elérése szükséges középtávon:

- a Tisza-menti térség **mező- és erdőgazdasági, táj- és vízhasználati rendszerének integrált kiépítése**, fejlesztése, a kiegyensúlyozott táj- és vízgazdálkodás biztosítása és javítása;
- az **árvizek, belvizek és az aszályok hatásainak integrált módon történő megelőzése**, az esetlegesen keletkező károk enyhítése. A belvíz és aszály elleni védekezési igényt **tervszerű talaj- és belvízgazdálkodással** kell csökkenteni. Az érintett szomszédos országokkal **együttműködve a Tisza vízgyűjtő területén kialakuló esetleges vészhelyzetek** (árvíz, belvíz, szennyezések, haváriák) **kialakulásának megelőzése**;
- a Tisza-térség védett **természeti és kulturális örökségének megőrzése** és hasznosítása – különös figyelemmel a sajátos alföldi tájképre – a holtágak rehabilitációjával és hasznosításával, biogazdálkodással, tájspecifikus élelmiszertermékek, valamint a hungarikumok előállításával, a hozzájuk kapcsolódó szaktudás, gazdálkodási kultúra és táji, népi, nemzetiségi értékek fenntartásával és a foglalkoztatás növelésével;
- a **Tisza-térség agrárgazdaságának átalakítása**, mellyel az agrár-környezetvédelmi támogatási rendszer célterületévé válik, a területileg differenciált táji és ökológiai sajátosságoknak megfelelően. Az **ártéri tájrehabilitáció megvalósítása** a VTT által megnyíló lehetőség alapján. Ennek keretében az ártéri gazdálkodás hagyományainak újraélesztése; ökológiai rendszerhez és társadalmi adottságokhoz alkalmazkodó sajátos, diverzifikált agrárgazdasági és idegenforgalmi struktúra kialakítása;
- a Tisza-térség **külső elérhetőségének javítása** és a perifériális helyzetben lévő területeken a belső közlekedési kapcsolatok javítása (vasút, közút, kerékpárutak és folyami átkelések bővítése, fejlesztése);
- Tisza-menti **partvonal ökoturisztikai** (kerékpáros, lovas, vízisport- és termálturizmus) **fejlesztése** a táj működőképességét nem veszélyeztető alap és speciális infrastruktúrák kiépítésével és felhasználásával, előnyben részesítve a megújuló erőforrások alkalmazását, valamint a környezetbarát és természetközeli eljárások fejlesztését;

- a Tisza **turisztikai, valamint személy- és teherhajózási lehetőségeinek** – környezeti szempontokat integráló – **megteremtése** a kapcsolódó infrastruktúra háttérével együtt (kikötőfejlesztés, hajóépítés felélesztése);
- **foglalkoztatás javítása**, az innováció lehetőségeinek előmozdításával, a térség tökevonzó képességének növelésével, a hálózati termelési struktúrák kialakításával, a képzési (továbbképzési, szakképzési) programok indításával, gazdasági szereplők és tudáscentrumok közös információs hálózatának kialakításával és informatikai fejlesztéssel. Mindez a táji és természeti sajátosságok magas szintű figyelembevételével.

c) A Duna-mente fenntartható fejlesztése

A Duna Európa egyik legjelentősebb vízi útja, egyben a VII. transz-európai közlekedési folyosó. A magyarországi Duna szakasz és közvetlen környezete megóvása, rehabilitációja, adottságainak és értékeinek jobb hasznosítása hozzájárul a Duna-menti települések biztonságos és fenntartható fejlődéséhez, valamint a kelet-közép-európai integrációhoz.

A Duna-mente fenntartható fejlesztése az európai jelentőségű ökológiai, közlekedési tengely integrált programokkal történő hasznosítását jelenti, amelyben kitüntetett szerep jut a komplex tájgazdálkodási, környezet- és természetvédelmi, területfejlesztési és vidékfejlesztési beavatkozásoknak. A fejlesztések alapjaként és a biztonságos működtetés érdekében – az EU Víz Keret Irányelvének megfelelően – biztosítani kell a jó ökológiai állapot fenntartása érdekében a folyam és mellékágai rehabilitációját, a térség természeti területeinek, tájainak, természeti értékeinek, Natura 2000 területeinek és biodiverzitásának megőrzését, és javítani szükséges a vízkészlet-gazdálkodási és árvízvédelmi rendszerek hatékonyságát. Az ökológiai szempontokkal összhangban lehetővé kell tenni a tájhoz alkalmazkodó, tájba illő terület- és vidékfejlesztést, javítani kell a folyami hajózás feltételeit. Ennek érdekében a következő célok elérése kívánatos:

- a VII. transz-európai közlekedési folyosó részeként az európai követelményeknek **megfelelő hajózási út biztosítása**, a **környezetkímélő közlekedési formák** és fenntartható, a Duna mente térségei közötti kapcsolatokat javító **közlekedési és logisztikai rendszerek kialakítása**;
- a **tájhoz alkalmazkodó területfejlesztési, tájgazdálkodási programok indításával** a Duna által meghatározott táji rendszer működőképességének biztosítása és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése;
- a Duna és környezete által kínált természeti és kulturális erőforrásoknak a **fenntarthatóság elveire épülő hasznosítása** a mezőgazdasági, halászati, erdő- és vadgazdálkodási, ökoturisztikai- és infrastruktúra-fejlesztéseknek összehangolásával;
- a **Duna teljes magyarországi szakaszának, kapcsolódó mellékágainak** a Víz Keret Irányelvnek megfelelő **rehabilitációja**, a Duna fő-és mellékágai közötti élő kapcsolat biztosítása, a vízi környezet fenntartása, védelme és javítása;

- a Duna-mente **természeti területeinek, tájainak, természeti és kulturális értékeinek, Natura 2000 területeinek a megőrzése, fenntartása** a természet önszabályozó működéséhez közelítő állapotok kialakítása, **a biodiverzitás megőrzése;**
- a **vízszennyezés és a vízkárok megelőzése és felszámolása;**
- az **árvízvédelem és vízkészlet-gazdálkodási rendszerek kiépítése,** megerősítése, és ezek összehangolása az ökológiai célokkal és a hajózhatósági feladatokkal;
- az EU Transz-Európai Hálózat fejlesztési koncepciója Duna rendezésre vonatkozó előirányzatai alapján **a hazai Duna rendezési koncepció kialakítása.** A dunai államok közötti együttműködésen alapuló **vízgyűjtő tervek elkészítése** 2008-2009-re;
- a **Dunai Információs és Segélyhívó Rendszer (DISR) továbbfejlesztése.**

d) A termálvízkincs integrált térségi hasznosítása

A magyarországi gyógy-, termálvagyron stratégiaileg és szakmailag megalapozott komparatív előnyökre építő integrált térségi hasznosításához kedvező feltételeket kínál, hogy Magyarország – mint "európai gyógy- és termálvíz nagyhatalom" – a világ ötödik legnagyobb és legértékesebb termálvízkészletével és rendkívül kedvező geotermikus adottságokkal rendelkezik.

A magyarországi felszínalatti vizek és ezen belül is kiemelten a magyarországi termálvízkincs védelme, megőrzése ill. fenntartható és integrált térségi hasznosítása a területfejlesztési politika országosan kiemelt célja és kiemelt területfejlesztési feladata. A hazai termálvízkincs nemzetgazdasági szempontból kiemelt fejlesztést igénylő és integrált térségi hasznosítását szolgáló területei a következők:

- A termál- és gyógyturisztikai helyszínek (kiemelten a nemzetközi, országos és regionális jelentőségűek) **integrált, térségileg összehangolt és innovatív turisztikai fejlesztése minőségi stratégiák és a kínálat differenciálása** alapján (összetéveszthetetlen kínálati profil megteremtése, célcsoport-orientáció, önálló egyedi arculat, márkaképzés, szabadidős kínálat fejlesztése). Ennek során szükséges teendők: gyógydesztinációk integrált turizmusfejlesztési programjainak és kiemelt projektjeinek a támogatása; tematikus gyógyfürdők fejlesztése; gyógy- és termálfürdők felújítása, valamint szolgáltatásainak komplex fejlesztése; feltárt, de még nem hasznosított termálvízkincs egészség- és gyógyturisztikai hasznosításának elősegítése; térségi turisztikai hálózatok létrejöttének támogatása; térségileg összehangolt marketing, értékesítési és információs tevékenységek fejlesztése; térségileg összehangolt humánerőforrás fejlesztési programok támogatása.
- A hazai **geotermikus vagyonnak, mint megújuló erőforrásnak a komplex és integrált térségi hasznosítását** szolgáló kutatások, innovációk és technológiai fejlesztések, valamint a termálvíz felhasználását lehetővé tevő komplex hasznosítási-szolgáltatási rendszerek – környezetvédelmi szempontokat figyelembe vevő – térségi kiépítését (pl. geotermikus erőművek építése) biztosító, ösztönző fejlesztési programok és kísérleti projektek támogatása.

- A hazai termálvagyon komplex (gazdasági-ipari, kommunális és rekreációs-gyógyászati célú) hasznosítását szolgáló **ipari, szolgáltatási, termékfejlesztési és kutatási vertikumok**, valamint **hálózatok létrejöttének a támogatása**.

e) A megújuló energiaforrások részarányának növelése

Magyarország energiagazdálkodásában a jelenleginél sokkal nagyobb arányt tölthetnek be a megújuló energiaforrások, ha tudatosan kihasználjuk az ezzel kapcsolatos lehetőségeinket. Ez összhangban van az Európai Unióban érvényesülő tendenciákkal, és gazdaságunk energiatakarékossági törekvéseivel is.

A megújuló energiavagyon nemzetgazdasági szempontból kiemelt fejlesztést igénylő és integrált térségi hasznosítást szolgáló területei a következők:

- az energetikailag felhasználható mezőgazdasági termékek előállítása és a mezőgazdasági hulladékok hasznosítása mind közvetlen mind közvetett módon (például : bioetanol, biodízel);
- az egyéb megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásának elősegítése a helyi, kistérségi ellátás érdekében.

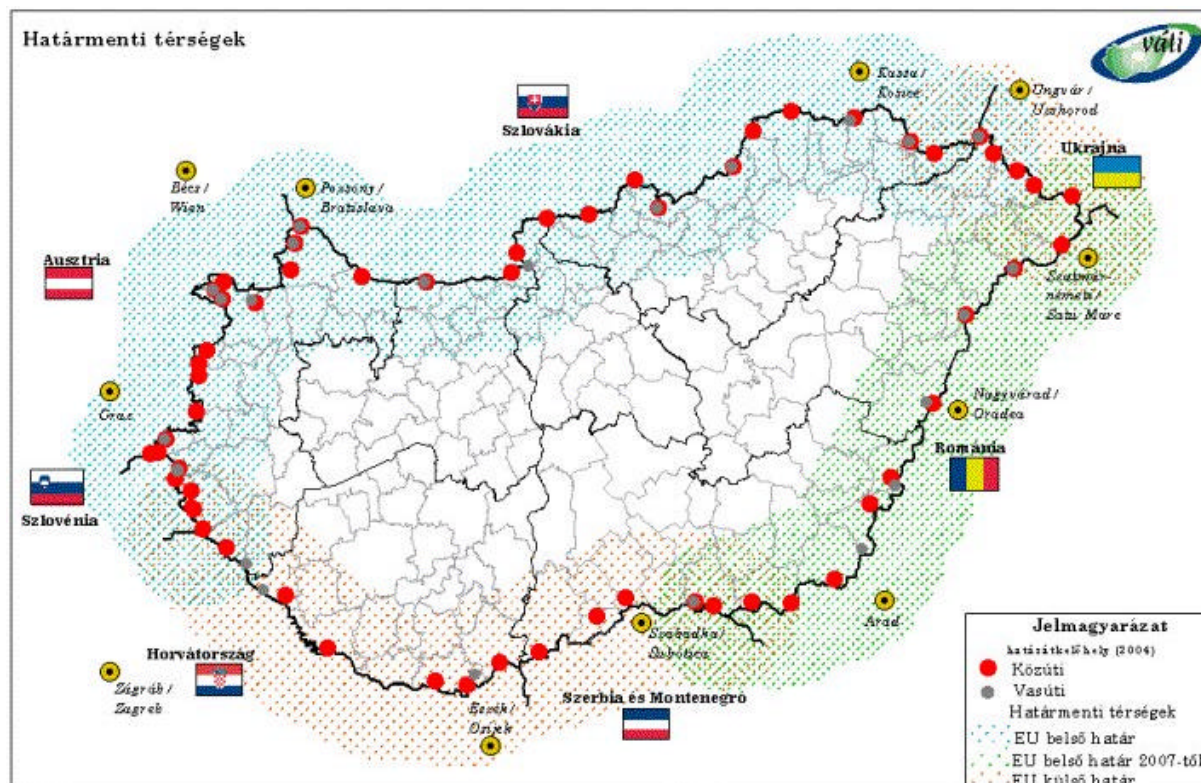
A megújuló energiaforrások kihasználása alapvetően helyi, kistérségi feladat, de a vonatkozó szabályozások, ösztönző mechanizmusok, módszertani anyagok kidolgozása szükségessé teszi a regionális és központi területi koordinációt és a folyamatos kormányzati segítséget.

IV. 5. Határ menti területek együttműködésének erősítése

Magyarország határ menti térségei – az észak-nyugati országrész kivételével – többnyire az ország elmaradott, alacsony társadalmi-gazdasági státuszú területei. Ezeknek a perifériális helyzetben lévő térségeknek sajátos elhelyezkedésük, az ártértékelődő szerepű országhatár jelenléte kitörési pont lehet, amennyiben ennek lehetőségeit, mint erőforrást ki tudják használni. Ártértékelődnek a lehetőségek az ország ún. uniós határai, illetve a többi határszakasz mentén is.

Uniós csatlakozásunkat követően különösen felértékelődött a határ menti kapcsolatok jelentősége. Hazánknak a jövőben az EU új szomszédsági politikájával összhangban vezető koordinációs, szervező, információs szerepet kell játszania az egész Kárpát-medence fejlődésében, a határ menti, határon átnyúló interregionális és transzregionális együttműködések tervezésében, szervezésében és végrehajtásában. Ezek az együttműködések megeremthetik a Kárpát-medencében korábban természetes egységet képező régiók, vonzáskörzetek újraéledését, lehetővé teszik az adott területeknek, településeknek gyorsabb ütemű felemelkedését. Fontos, hogy ezek az együttműködések ne csak

formálisan alakuljanak, hanem valós határokon átnyúló intézményi, vállalati, infrastruktúrafejlesztési, munkaerőpiaci együttműködések tartalmazzanak, melyeknek célja, hogy integrált határ menti térségek jöjjenek létre országszerte.



Az alapvető cél, hogy a felértékelődő határmentiségből, a határ szerepének megváltozásából adódó előnyöket – úgy, mint hídszerep, fejlesztési többletforrások, nemzetköziségből adódó lokális szinergiák, gazdasági-kereskedelmi lehetőségek – a térségek a megújulás erőforrásoként kamatoztatva tudják fejlődésük motorjává formálni.

Részcélok:

- Az **elérhetőség** javítása határon átnyúló fő- és mellékút-hálózati fejlesztésekkel, ill. tömegközlekedés kialakításával, fejlesztésével;
- a határon átnyúló kapcsolatok zavartalan működéséhez **határátkelőhelyek létesítése** az átkelőhiányos szakaszokon;
- **összehangolt turisztikai termékrendszer** kialakítása;
- határon átnyúló **természet- és környezetvédelmi, ökológiai gazdálkodási rendszerek** kiépítése (pl. nátparkok), valamint a katasztrófavédelmi tevékenységek összehangolása;
- a **közzolgáltatások** szervezésének (hulladékgazdálkodás, szennyvízkezelés, egészségügy, stb.) határon átnyúló megoldásainak ösztönzése;
- a határ mentén élők **egészségügyi ellátásának összehangolása**, az **egészségturizmus** közös programokban történő fejlesztése;
- a **vonzáskörzeti kapcsolatok újjáélesztése / kialakítása**;

- speciális **kereskedelmi előnyök** hasznosítása;
- az **átmenő határforgalommal kapcsolatos logisztikai szolgáltatások** kiépítése;
- közös **befektetés-ösztönzés, gazdaságfejlesztés**;
- a **munkaerőpiaci és a képzési rendszerek** összehangolása;
- közös területi **tervezés, közös regionális programok**, az interregionális és transzregionális együttműködések hazai támogatásának biztosítása;
- **tapasztalatok átadása** és az együttes programozásban érintett országokkal közös intézményi struktúra továbbfejlesztése;
- a **határon túli magyarok szervezeteivel, intézményeivel való együttműködés erősítése**, a közös nyelv, illetve kultúra kínálta előnyök hasznosítása;
- a határ menti együttműködéseknek ki kell terjednie a Víz Keretirányelv által előírt **vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítésére**, a víztestek jó ökológiai állapotának eléréséhez szükséges **intézkedési programok meghatározására**, a szennyezések kialakulásának megelőzésére **közös monitoring programok**, továbbá **riasztási rendszer működtetésére**.

IV. 6. Rurális (vidékes) térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai

A rurális (vidékes) térségek fejlesztésében a területfejlesztési politikai fejlesztések kiemelt jelentőséggel bírnak, tekintettel a vidékes adottságok és problémák markáns területi jellegére. A területfejlesztési politikai fejlesztések közül is kiemelkedik a kifejezetten e térségekre irányuló vidékfejlesztés jelentősége, de természetesen e térségek fejlesztései során szerepet kap a területfejlesztési politika többi pillére is, sőt néhányuk szintén meghatározó jelleggel bír. Ezért a vidékes térségekre irányuló fejlesztések több OTK célban is megjelennek⁴.

A jelen területi cél azonban kifejezetten a vidékes térségekkel foglalkozik, és – elsősorban, de nem kizárólagosan – ezek fejlesztésével kapcsolatos vidékfejlesztési jellegű célokat és beavatkozásokat fogalmaz meg. A célkitűzés szolgálni kívánja a fejlesztések agrárágazatokon túlmutató integráltságának és területi szemléletének fokozását, melyet a változó társadalmi-gazdasági-környezeti igények és az ezekre épülő nemzetközi és hazai szakmai és politikai tendenciák indokolnak. Ezért e célkitűzés:

- TM újabb területi szempontokat vezet be a vidékes térségek lehatárolásába,
- TM a vidékes térségek fejlesztésének horizontális céljait fogalmazza meg, és
- TM a vidékes térségeken belül is területi szemléletű orientációt ad a fejlesztéseknek.

A vidékes térségek lehatárolása

A térségi lehatárolás biztosítja a vidékes térségeket érintő különböző fejlesztéspolitikai beavatkozások területi összehangolását és a koncentráció elvének területi érvényesítését. A lehatárolás ezáltal orientálja a hazai vidékes térségek számára kiemelkedően fontos uniós

⁴A területi céloknál kiemelhető az elmaradott és hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatásában, a környezetileg érzékeny országosan kiemelt területek, a határmenti területek és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztésében megjelenő vidékes térségi dimenzió.

források felhasználását és más fejlesztéspolitikai (elsősorban területfejlesztési politikai) beavatkozásokat is.

A hazai természeti és településszerkezeti sajátosságok és a lehatárolási módszerek miatt az eddig alkalmazott vidékies térség lehatárolások az ország területének szinte egészét felölelik, és a vidékfejlesztési programok területi dimenziója gyenge. Az ország európai szintű összehasonlításban is kiemelkedően vidékies, így e térségeink kiterjedtsége indokolt. Ugyanakkor a vidékies térségek célirányosabb, a helyi szükségletekhez és adottságokhoz jobban igazodó fejlesztése érdekében célszerű e térségi lehatárolásba és differenciálásba új területi szempontokat bevezetni, a vidékfejlesztésnek területfejlesztési politikai koordinációt adni.

- TM A jelenlegi térségi alapú lehatárolások területileg gyengén koncentráltak, és túlzottan heterogén társadalmi-gazdasági-környezeti adottságú térségeket fűznek egybe.
- TM A homogénebb települési szintű lehatárolás a területi tervezés számára kedvezőtlen, mert a statisztikák ellenére a vidékies adottságok és problémák településhatároktól függetlenek, és a fejlesztésben a város-vidék viszonylatnak is meg kell jelennie.
- TM A térségi lehatárolás célszerűen kistérségi alapú, ahol beazonosítandók a város-vidék viszonytól független fejlesztési irányokkal rendelkező urbanizált központok.
- TM Továbbra is célszerű a nemzetközi és hazai gyakorlat könnyen kezelhető, népsűrűsége és népességszámra épülő lehatárolásaiból kiindulni. Ugyanakkor figyelembe kell venni a mezőgazdasági, erdészeti és a természeti területek arányát a földhasználatban, valamint a munkaerő-piaci trendeket (mező- és erdőgazdaságban foglalkoztatottak arányának változása) is.
- TM A vidékies térségek lehatárolásának újragondolása során a 2007-2013-as időszak formálódó európai uniós vidékfejlesztési politikájának vonatkozó iránymutatását is figyelembe kell venni.

A fenti szempontok alapján az OTK lehatárolása három vidékies kistérség-kategóriát különböztet meg a térség népsűrűsége és a népességszámmal meghatározott urbanizált települések előfordulása alapján:

1. **Urbanizált kistérségek:** Bennük a vidékies tér néhány, urbanizációval még nem érintett zárványszerű vagy a környező vidékies kistérségekkel szomszédos településre korlátozódik. Így fejlesztési stratégiáikban a vidékfejlesztés kiegészítő jellegű, nem minden esetben jelenik meg. Sok vidékies településük agglomerációs folyamatokkal érintett, ahol vidékies értékeket, erőforrásokat őrző és a helyi közösségeket revitalizáló beavatkozások szükségesek (nem feltétlen a vidékfejlesztés eszközeire támaszkodva).⁵
2. **Urbanizált területekkel rendelkező vidékies kistérségek:** E kistérségek fejlesztési stratégiáiban jelen van a vidékfejlesztés. Ugyanakkor urbanizált központjaik nem minden fejlesztési iránya áll közvetlen kapcsolatban a kistérség vidékies tereinek fejlődésével vagy a térséghatárokon túlmutató funkciókra irányul (pl. városrész-rehabilitáció, részvétel nemzetközi hálózati együttműködésekben). E kistérségek vidékfejlesztése elsősorban a kistérségek vidékies tereire irányul, illetve támogathatja azon, szükségszerűen a központban megvalósuló fejlesztéseket is, melyek hatásai

⁵Az agglomerálódó (urbanizációval érintett) vidéki települések a jövedelemtermelés és a foglalkoztatás szempontjából függőségi viszonyban állnak a közeli városi központok gazdaságával. A gyakran növekvő népességük foglalkoztatottsági bázisa a másodlagos és harmadlagos szektorokon alapul. A területhasználat alakulására az ipari, kereskedelmi, közlekedési-logisztikai, rekreációs és lakóterületek térnyerése jellemző.

többször a vidékies kistérségi településeken érvényesülnek (pl. város-vidék kapcsolatok, az elérhetőség fejlesztése, térségi gazdasági-foglalkoztatási hálózatok és vidékies térségekre irányuló innováció-transzfer, közszolgáltatás-szervezés). Ezért a központok városfejlesztési elképzeléseinek harmonizálni kell az őket körülölelő vidékies térség arculatával, fejlesztéseivel, a központoknak felelősséget kell vállalniuk vidékük iránt. Az urbanizált központ körül itt is megjelenhet agglomerálódó vidékies település, településrész, tanyavilág.

3. **Jellemzően vidékies kistérségek:** A vidékfejlesztés itt a kistérség egészére irányulhat, mint a kistérségi fejlesztési stratégiák meghatározó eleme. E homogénen vidéki kistérségek⁶ fejlesztése során mindig a kistérségben kell gondolkodni (pl. elérhetőség, közszolgáltatás-szervezés, térségi turisztikai fejlesztések, egységes táji karakterű falumegújítási programok), a települések elosztott térségi forrásokra támaszkodó elszigetelt fejlesztései nem célravezetők. Urbanizált központoktól távoli fekvésük miatt a térségek külső kapcsolatainak, elérhetőségének fejlesztése hangsúlyos.

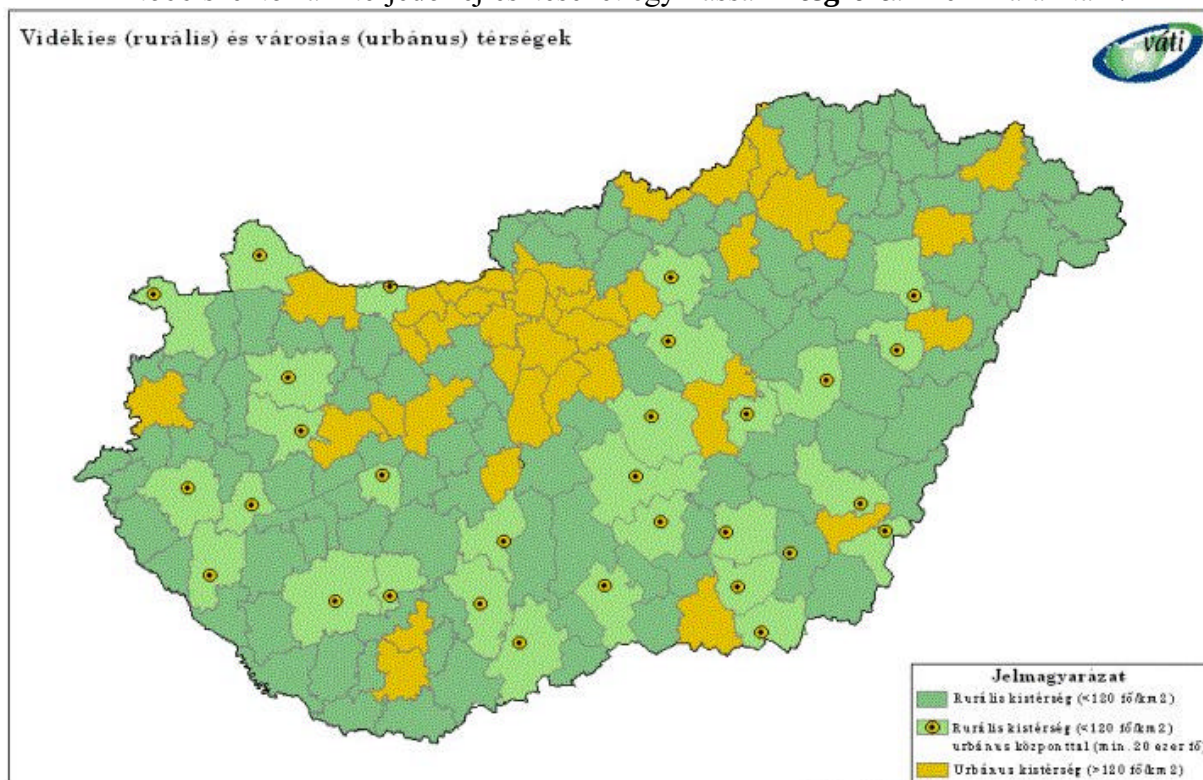
A vidékies térségek fejlesztésének horizontális céljai

A területfejlesztési politikailag koordinált vidékfejlesztési célokban meg kell, jelenjenek olyan törekvések, melyek a vidékies térségeket általában jellemző problémák felszámolására irányulnak, illetve a fejlesztések végrehajtásának speciális vidékies térségekben érvényesítendő módjait ösztönzik. Ahogy az adottságok minden térségben, térségtípusban más jellegűek, úgy a megoldások, a horizontális célok is természetesen térség-specifikus adaptációt igényelnek:

- TM A fejlesztések alapuljanak **helyi, területi alapú, széleskörű partnerségből építkező kezdeményezéseken**. Ezért az ezeket generáló, a helyi identitás, a hagyományok és az értékek megőrzésére, tudatosítására, felélesztésére irányuló humánerőforrás-fejlesztés és közösségszervezés a beavatkozások hangsúlyos eleme.
- TM A fejlesztéseknek foglalkozniuk kell **a közszolgáltatások komplex szervezésével**, valamint a helyi önszerveződés feltételeit nyújtó **közösségi terek** megteremtésével.
- TM A vidékies térségek felértékelődő belső adottságait (a természeti területek és az emberi tevékenységgel kevésbé terhelt környezet magas aránya, kevésbé szennyezett környezeti elemek, alacsony népsűrűség és beépítettség, hagyományok, stb.) tudatosítani kell a társadalomban, a helyi közösségekben.
- TM A vidékies kistérségek adottságaihoz és problémáihoz igazodó hatékony fejlesztéséhez **helyben koordinált vidék-, terület- és agrárfejlesztési menedzsment-központokra** van szükség.
- TM A vidékies térségekben is jelen kell lennie az **innováció-transzfer, vállalkozásfejlesztés támogatására képes humán és infrastrukturális bázisnak**.
- TM A fejlesztések hangsúlyos eleme a szociális, gazdasági, egészségügyi problémákkal küzdő, **hátrányos helyzetű társadalmi csoportok vidékies szegregációinak oldása**, egyúttal életkörülményeik javítása.
- TM A fejlesztéseknek törekedni kell a **foglalkoztatottság növelésére**, mely törekvéseknek része az értelmiségi és képzett munkaerő helyben tartása is.
- TM A **város-vidék kapcsolatoknak**, különösen a vidékies térségek **elérhetőségének** nagy szerepet kell kapniuk a fejlesztésekben (ez a közlekedési infrastruktúrán túl a közösségi közlekedésszervezés helyi megoldásait is érinti).

⁶ Foglalkoztatottságban a primer szektor súlya többször átlagon felüli. A mező- és erdőgazdaság a legjelentősebb területhasználó.

- TM A fejlesztéseknek **fenntartható rendszerek kialakulásához** kell hozzájárulniuk, a helyi társadalmi-gazdasági-környezeti erőforrások minél hatékonyabb és értékmegőrző használatára kell épülniük, a jövedelmeket a térségben kell tartaniuk, helyi anyag- és energiagazdálkodási rendszerek kialakítását kell elősegíteniük.
- TM A fejlesztéseknek minél nagyobb mértékben **egyedieknek** kell lenniük, mely egyediséget a helyi adottságokra építetett stratégiák biztosítják.
- TM Friss, **innovatív**, alternatív elemeket tartalmazó **fejlesztési gondolatokat** és megoldásokat kell alkalmazni. Az innováció megjelenhet a csúcstechnológiai modernizáció területén (pl. informatikai infrastruktúra és tartalomszolgáltatás) és a hagyományos gazdasági tevékenységek (pl. agrárgazdálkodás, turizmus) újszerű helyi ötleteinek kivitelezésében.
- TM A fejlesztéseket építeni kell a versenyképességhez hatékonyabban hozzájáruló **kitörési pontokra** is, a különböző hiányosságok leküzdésén túlmutatóan.
- TM A hagyományos, primer termelő szektor által dominált **funkciók színesítése**, sőt sok esetben átgondolt **funkcióváltás** szükséges (pl. lakó-, üdülőhelyi, turisztikai).
- TM A több szektorra kiterjedő fejlesztéseket egymással **integráltan** kell kialakítani.



Sajátos adottságú vidékiek térségtípusok fejlesztési prioritásai

Ez a területi cél nem direkt területfejlesztési beavatkozások kijelölésére irányul, hanem elsősorban orientációt jelent, és ajánlásokat fogalmaz meg a regionális, kistérségi tervezés és a konkrét fejlesztési programok számára. Az alacsony népsűrűségű vidékiek területének térségenként eltérő helyi adottságokra épülő diverzifikált fejlődése kiemelt területfejlesztési célkitűzés. A szubszidiaritás elve alapján a konkrét térségfejlődési irányok meghatározása a régiók, kistérségek és egyéb térségi közösségek kompetenciája. Az OTK olyan fejlesztési prioritások meghatározásával segíti e szintek tervezését, melyek jellegzetes, területi

dimenziókkal bíró vidékies adottságok hasznosítására ill. szintén területi jellegű vidékies problémák feloldására irányulnak.

Így az OTK e célja a vidékies térségek nagy, korántsem homogén területén belül fókuszál a sajátos adottságok vagy problémák típusokba rendezett térségeire. Az egyes prioritások érvényesítését szolgáló részcélok és konkrétabb beavatkozási területek elsősorban bizonyos vidékfejlesztési célok és beavatkozások szerepének kihangsúlyozására, valamint egyéb területfejlesztési politikai eszközök (pl. terület- és településfejlesztés, területrendezés, területileg integrált ágazati fejlesztések) igénybevételére épülnek.

Az ajánlott prioritások kisebb területegységekben (kistérségekben, mikrotérségekben, térséghatároktól független településcsoportokban vagy településeken) érvényesíthetők. Ezek területileg is egymást átfedő földrajzi egységek, melyek – az OTK többi területi céljától eltérően – kevésbé a hazai nagyszerkezeti erővonalak mentén, mint inkább a helyi adottságokhoz igazodóan jelennek meg. A regionális, valamint a kistérségi szintű területfejlesztési programozás, valamint a vidékfejlesztési programozás és kezdeményezések során nevesíthetők e prioritások konkrét terét adó térségek (kis- és mikrotérségek, városkörnyékek, tájak településcsoportjai, egyes települések).

Az alábbiak tartalmazzák a vidékies térségek fejlesztésének prioritásait térségtípusonként, valamint a prioritások érvényesítését szolgáló részcélokat és beavatkozásokat (az egyszerűség kedvéért e két utóbbi kategória nem különül el, a részcélokat általában az elérésüket szolgáló beavatkozások illusztrálják):

a) A természeti táji és kulturális táji értékekben gazdag területek fenntartható fejlesztése

A természeti, genetikai, kulturális erőforrások, a rekreációs potenciál, vagy akár az identitási, arculati elemek tekintetében az ország minden régiójának lényeges erőforrásai a táji értékek által meghatározott helyi energiák. A táji értékeket hordozó területek, települések értékeinek fennmaradása gyakran elszigeteltségük, stagnálásuk eredménye. Megújulásukat leginkább elfeledett, háttérbe szorított, feltáratlan vagy alacsony hatékonysággal hasznosított értékeik segíthetik. Ezek tudatos, fenntartható, helyi fejlesztési kezdeményezéseken alapuló használatát kell erősíteni, ez a nagyobb térség, régió érdeke is.

A táj integráns érték-hordozó, komplex kulturális, társadalmi, természeti kategóriát alkot. Bár a kiemelt táji értékek általában csak kisebb térségekben jelennek meg és alkotnak rendszereket, a régiókra, sőt az egész országra hatással lehetnek kisugárzásuk révén, meghatározva, befolyásolva gazdaságuk, társadalmuk arculatát, hozzájárulva identitásukhoz.

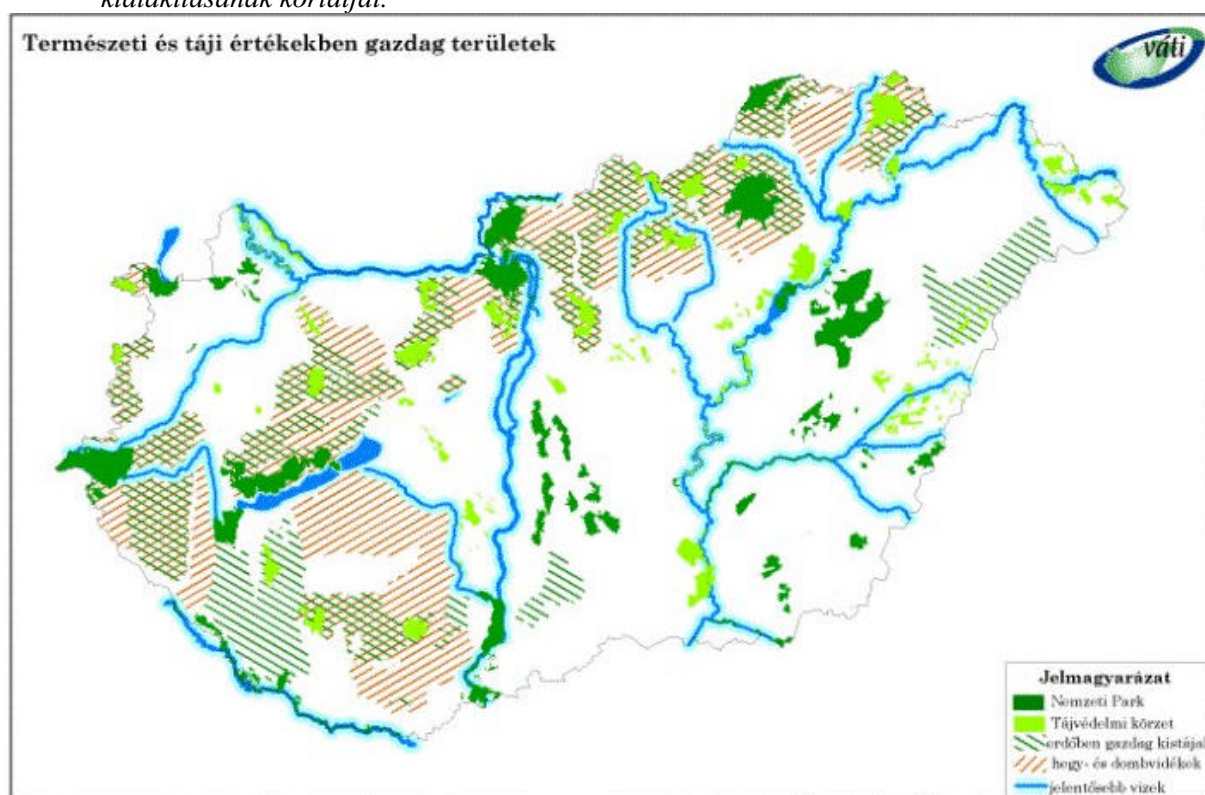
A kiemelt hazai táji értékek, az urbanizációtól, túlburjánzott üdülői infrastruktúrától, intenzív mezőgazdaságtól jobbra megkímélt térségekben találhatók. Viszonylagos érintetlenségükből kifolyólag **az egészséges, kevésbé terhelt természeti környezet** iránti rekreációs, turisztikai és lakókörnyezeti igény, a **hagyományok** iránti érdeklődés, a helyi karakterű **ökológiai, mezőgazdasági, kis- és kézműipari termékek** iránti kereslet határozott erősödésével mindinkább **felértékelődő erőforrássá** válnak bennfoglaló térségeik számára.

A táji értékek térségi hasznosítását ma még számos tényező akadályozza. Ezek közül kiemelhetők a következők:

TM az érték-központú szemlélet hiányából adódóan az értékek felismerésének hiánya;

TM az értékek közös jövőkép és helyi részvétellel megfogalmazott stratégiai mentén történő megőrzésének ill. fejlesztésének elmaradása;

- TM a fejlesztési források korlátozott, időben és támogatási céljait tekintve esetleges rendelkezésre állása;
- TM a helyi térségi társadalom jogainak korlátozása a természeti környezet rekreációs használatában;
- TM a helyi és üdülői lakosság partneri közösségeinek hiánya;
- TM a táj és ember kapcsolatának megszakadása;
- TM a környezettudatosság, a térségi és táji identitás fejletlensége;
- TM a közbiztonság problémái;
- TM az elégtelen ökoturisztikai infrastruktúra;
- TM az általános infrastrukturális problémák az urbanizált területektől gyakran távol fekvő részekben;
- TM az egyes természetvédelmi területek térségfejlesztéssel való gyér kapcsolata, a kapcsolatok kialakításának korlátjai.



A fenti akadályok felszámolásával a markáns táji adottságok a helyi identitás kialakításához, a helyi közösségek megújulásához, fennmaradásához járulhatnak hozzá, a helyi gazdaság motorjává válhatnak. A kuriózum jellegű tájak lehatárolásában fontos szempont a területi védettség, de emellett a tájesztétikai és tájökológiai értékek legfontosabb paraméterei (domborzat, területhasználat), a helyi gazdasági termelési kultúrák, hagyományok jellegzetességei is.

a-i) Különleges természeti táji értékeket jelenítenek meg az országos és helyi jelentőségű **védett területek**; a nem területileg védett természeti örökséghez tartozó értékeknek otthont adó területek. Szintén e kategóriába tartoznak a nem minden esetben védett, de **hazánkban** csak nyomokban előforduló **kuriózumot képviselő tájesztétikai értékeket** hordozó (hegyvidékek, nagy erdőborítottság), valamint az **európai szinten egyedülálló tájértéket** képviselő (vizes élőhelyek, különböző pusztai környezetek) területek.

Ezeket a területeket az ipar, az intenzív mezőgazdaság, a közlekedés, az urbanizáció, az intenzív turizmus, valamint további természeti és antropogén eredetű kockázatok és krízishelyzetek veszélyeztetik. E negatív hatások megelőzése, csökkentése, kivédése és felszámolása a hatékony és fenntartható területfejlesztés fontos feladata, mert az egyes térségek táji adottságaira alapozott **egyedi fejlesztéseinek** eredményessége csak így biztosítható. A természeti táji értékek hasznosítását, egyúttal megőrzését szolgáló fejlesztések sokoldalú, alternatív mező- és erdőgazdálkodási, turisztikai, kisipari, energia- és hulladékgazdálkodási tevékenységek formájában jelentkezhetnek.

a-ii) A természeti táji adottságokkal elválaszthatatlan kapcsolatban állnak a **kulturális tájértékek**. Ezeket szintén ápolni és őrizni kell a jelenlegi és a jövő generációk számára, hiszen a kultúra helyi sajátosságai, tárgyi emlékei, tájatalakító ereje egyben az ország és Európa sokszínűségéhez járul hozzá.

Az ember által megmunkált, alakított és újrendezett természet alkotta tájakat **kultúrtájakra** oszthatjuk. A kultúrtájak lehatárolását meghatározó elem lehet a mező- és erdőgazdasági művelés jellege (különösen táji termelési kultúrák területe pl. borvidékek, speciális erdőművelési formák), vagy tárgyi műemlékek előfordulása, amelyek általában valamilyen vallási, népi hagyományhoz kötődnek (ezek egy része a kulturális világörökségi listán szerepel, illetve a jövőben kerülhet fel rá, vagy egyéb védetség alatt áll). Ezek a térségek nem csak pontszerűek, hanem térben összefüggő egészet alkotnak. Jelentős megőrzendő kulturális sokszínűséget jelentenek az **ország magyar és nemzetiségi néprajzi csoportjai** (pl.: a jászok, palócok, matyók, kunok, hajdúk, barkók, bakonyi svábok, dunai szerbek, gradistyei horvátok, tirpákok, stb.) által lakott térségek is. Habár sajátos identitásuk a történelem során részben feloldódott, kultúrájuk, szellemi és épített örökségük, tájhasználatuk eltérő mértékben fennmaradt és területileg is jól behatárolható.

Az erőforrások kézenfekvő hasznosítása – a kulturális és örökségturizmus fejlesztése, a hagyományok turisztikai, kis- és kézműipari terméké szervezése, ezek piacra jutásának segítése – fontos. Az erre alapozott, az értékek (különösen hagyományok) kibontakozását, újjáélesztését segítő, ugyanakkor a túlzott koncentrátságot elkerülő fenntartható fejlesztés feltételei még nem minden esetben biztosítottak. A világörökségi helyszínek jobb menedzsmentje és a különleges, egyedi adottságokra alapozott helyi kezdeményezések nemcsak az értékvédelemhez járulnak hozzá, hanem a turisztikai potenciál növeléséhez is.

a-iii) Bizonyos területeken a területfejlesztésnek különös hangsúllyal kell érvényesítenie a **környezetintegritás**át, a környezeti alapú **fenntarthatóság** elveit, de mindez nem mindig társul komplex táji értékekkel, a területek által hordozott adottságok nem képviselnek a térségfejlesztés irányait dominánsan meghatározó erőforrásokat.

Ez a megközelítés elsősorban a különböző, környezetileg érzékeny területek (pl. környezetföldtani szempontból különösen érzékeny karsztos területek, a talajvízszint csökkenésében jelentősen érintett térségek, kisvízgyűjtők és vízrendszerek, különösen a teljes egészében hazai területen található balatoni vízgyűjtő stb.), a védett természeti területek, az Országos Területrendezési Tervben szereplő területek (pl. Országos Ökológiai Hálózat elemei, komplex tájrehabilitációt igénylő területek), az Érzékeny Természeti Területek és a Ramsari Területek esetében indokolt. Új tényezőként megjelennek az Európai Unió élőhelyvédelmi és madárvédelmi direktíváinak megfelelően lehatárolt Natura 2000 területek is. Ez utóbbi területek kijelölése alapvetően megváltoztatta a területi védetség alá került hazai természeti területek nagyságát és jellegét. Az EU közösségi jelentőségű területeiként kijelölt

Natura 2000 területek és a magyar védett természeti területek már az ország területének 20,6%-át fedik le.

Részcélok, beavatkozási területek:

– **Helyi természeti és kulturális erőforrások fenntartható hasznosítása:**

- TM A munkahelyteremtést biztosító ipartelepítésben a tisztább technológiákat, illetve a legjobb elérhető technikákat és a környezettudatos irányítási rendszereket alkalmazó **tiszta ipari** beruházások ösztönözhetők.
- TM Támogatni kell a kis volumenű **helyi energiagazdálkodási**, valamint az **anyag- és hulladékgazdálkodási** rendszerek kialakítását, melynek során a **megújuló energiaforrások** használata prioritást kell élvezzen. Mindez fenntartható módon járul hozzá az infrastrukturális problémák enyhítéséhez.
- TM A **környezetbarát ökoturizmus** elterjedésének ösztönzése.
A környezetbarát ökoturizmus nem jár nagyszámú munkahelyteremtéssel, azonban az e célra alkalmas, erdőben gazdag hegy- és dombvidéki területeken, történelmi borvidékeken, ill. tanyás térségekben kis népességű települések, aprófalvak találhatóak, ezek foglalkoztatási problémáit oldhatja. A tájba illő üdülési funkciók átvétele az elnéptelenedő települések kiüresedését is lassíthatja, megállíthatja.
- TM **Ökoturisztikai infrastruktúrafejlesztés** a térség lakóinak bevonásával.
Ez az ökoturisztikai tevékenységek ösztönzésének egyik legfontosabb eleme, megnyilvánulhat kerékpárutak és kapcsolódó szolgáltatási rendszerek, gyalogtúra-útvonalak rendszerszerű és tematikus újjáépítésében, természetbarát szálláshelyek (turistaházak) rendszerének újjáélesztésében, tradicionális falusi környezetű turisztikai szálláshelyek kialakításában.
- TM Ösztönözni kell a közeli vagy távolabbi urbanizált területekről érkező vendégekkel való **tartós, családi vendéglátói kapcsolatok** kialakítását. Így oldható a városi lakosság üdülöingatlan hiánya, elősegíthető a rekreációra fordított városi jövedelmek Magyarországon, ill. régión belüli felhasználása.
- TM Ösztönözni kell a **helyi lakosság és az üdülőnépesség gazdasági és kulturális partnerségét**. Ez egyrészt közös, táji értékvédő és hagyományápoló értékrendet teremt, másrészt a helyi lakosság szolgáltatásainak igénybevétele a térségekben tartja a jövedelmet.
- TM Meg kell teremteni az **üdülőhelyi funkciókhoz szükséges települési infrastruktúrát és közbiztonságot**.
- TM Kitérőst kínál a turizmushoz kapcsolódó, illetve attól függetlenül is létjogosult, a **helyi termelési, tájhasznosítási, kézműves kultúrákra** támaszkodó, a tájkaraktert kihasználó termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítése is. Támogatandó a helyi **tájjellegű mezőgazdasági és ipari termékek, valamint szolgáltatások** kialakítása, piacra jutása, marketingje, értékesítő-beszerző szövetkezeteik, hitelesítő helyi kamaráik szervezése.
- TM Ösztönözni kell az **erdők közjóléti, rekreációs**, valamint a helyi gazdaságban és a szociális viszonyok alakításában betöltött **funkcióinak** az ökológiai szempontokkal egyeztetett **biztosítását, kiépítését**.

Az erdőbirtokosok és a rekreációs, szociális (hátrányos helyzetű társadalmi rétegek erdőkielése), ill. vállalkozói erdőhasználók közötti partnerségi kapcsolatok kialakítása az energiaellátást és munkahelyteremtést szolgáló fenntartható és hatékony tájhasznosítás feltétele.

- TM Ösztönözni kell – elsősorban szervezett, óvodai, iskolai csoportok, illetve a felsőoktatásban és szakképzésben résztvevők számára – a helyi, táji értékek bemutatására épülő, a környezettudatos gondolkodást, szemléletformálást szolgáló programkínálat kidolgozását (kulturális, turisztikai és erdei iskola programok, témanapok, tematikus projektek stb.). Támogatni kell a sok szervezett csoportot fogadó, a helyi értékek bemutatását biztosító, oktatást segítő intézmények működését. A helyi lakosok, szakemberek, vállalkozások bevonása révén ezek a programok rendszeres jövedelmet biztosíthatnak a térségben élőknek.
- TM **Integrált**, a mező- és erdőgazdálkodási, rekreációs, védelmi igényeket érvényesítő **vadgazdálkodást kell kialakítani**, ösztönözve a helyi érdekeltek, a helyi közösség partneri együttműködését, részvételét.
- TM Lehetővé kell tenni, hogy **a helyi lakó- és üdülönépesség hozzáférhessen a táji értékekhez**, fenntartató tájhasználata vagy kulturális és szociális igényeinek kielégítése során, a környezetvédelmi és természetvédelmi szempontok érvényesítése mellett. A hozzáférést akadályozó tényezőket – kivéve amelyek környezetvédelmi vagy természetvédelmi jellegűek – fel kell számolni, az érintett területek tulajdonosaival partnerségben.
- TM A társadalmi részvételen és széleskörű partnerségen alapuló hazai **Natúrpark-hálózat** kialakítását, továbbfejlesztését ösztönözni kell.
Így e területek a fenntartható területfejlesztésnek (ökológiai gazdálkodás, ökoturisztika), a sajátos tájszerkezet kialakításának, a helyi foglalkoztatás erősítésének, azaz a fenntartható fejlődés elvére épülő komplex területfejlesztésnek a mintaterületeivé válhatnak.
- TM Támogatni kell az **építészeti örökség, a népművészet**, és a kézműves hagyományok és emlékek **megőrzését**.
Ez a kulturális örökség fontos részeként a helyi és regionális identitás építésének eszközéül szolgálhat.
- TM Elő kell segíteni, hogy a **magántőke, a közösségi és magánszféra közötti partnerség** növekvő szerepet kapjon a kulturális örökség épületeinek és tárgyainak **helyreállításában**, a kultúrtájak megőrzésében, fenntartásában és hasznosításában. A hasznosítás feltételeit pontosan meg kell határozni és rendszeresen ellenőrizni kell.
- TM A történelmi és kulturális értékek korszerű bemutatására alkalmas **közösségi terek** kialakítását, a hagyományteremtést és hagyományok felélesztését támogatni kell (művelődési házak, könyvtárak).
- TM Világörökségi helyszínek, várak, kastélyok hálózatával partneri együttműködések kialakítását elő kell segíteni.

– **Helyi humánerőforrás fejlesztés-szervezés:**

- TM Erősíteni kell a lakosság aktív részvételén és együttműködésén alapuló **helyi fejlesztési kezdeményezéseket**.
A helyi kezdeményezéseknek érvényesülni kell az összes rész cél elérésére, a beavatkozások végrehajtására irányuló tevékenységekben.
- TM Támogatni kell a **lakosság különböző csoportjai közötti partneri együttműködések** kialakítását. A partnerség a helyi kezdeményezések, fejlesztési irányok kialakításának feltétele.
- TM Fejleszteni kell a helyi fiatalok és felnőttek élményszerű, informális tanulását segítő **komplex oktatási-nevelési tevékenységeket**, ezek infrastrukturális feltételeit. A tevékenységek szolgálják a fenntarthatósági, környezettudatos szemlélet elterjesztését, a helyi táji erőforrások megismerését és az ökoturisztikai, környezetbarát termelési módszerek, technikák megismertetésén keresztül a gazdaságélénkítést is, valamint ösztönzik a tájbarát és fenntartható táji fejlesztési kezdeményezéseket, a helyi, táji identitás elmélyítését.

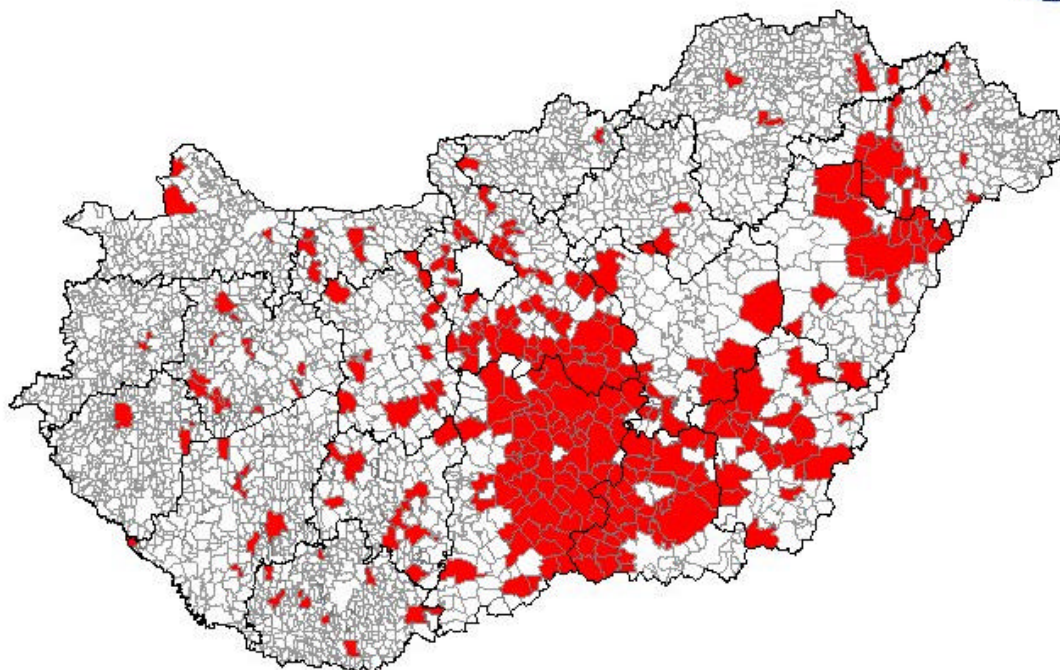
– **Környezeti és kulturális szempontú tervezés és tájmenedzsment:**

- TM Támogatandók a táji egységek **településcsoportjainak gazdaságfejlesztési együttműködései** és a faluhálózatok kialakítása.
- TM A tájsebek, természetkárosítások **rehabilitációját** ösztönző fejlesztéspolitikát kell érvényesíteni és biztosítani a fenntartható tájhasználatot.
- TM Ösztönözni kell a **természetvédelemmel összhangban lévő mezőgazdasági termelés** kialakítását.
- TM A **tájésztétikai és tájökológiai szempontokat** hathatósan kell érvényesíteni a mező- és erdőgazdasági tevékenységek és ezek tervezése során, a rendezési tervekkel összhangban, az **őshonos fajok** telepítésének és tartásának ösztönzése által is.
- TM A térségek **erdőterületeinek természetességét** javítani kell, törekedve a **tájak erdőtömbjeinek összekapcsolására** is, így akadályozva és csökkentve az erdőterület fragmentációját (nem csak az erdőborítás mennyiségi növelése fontos).
- TM Az térségek fejlesztését irányító szervezetek dolgozzanak ki **fenntarthatósági keretstratégiákat**.
- TM A térségek fejlesztését irányító szervezetek minden – a térségeket közvetlenül vagy közvetve érintő – fejlesztési kezdeményezést vizsgáljanak meg **környezeti és fenntarthatósági szempontok** alapján.
- TM Figyelembe kell venni a kultúrtáji értékeket a **városrehabilitáció, a falumegújítás és a településtervezés során**.
- TM A **kastélyok, kúriák, udvarházak, várak, egyedi (kultúr)táji értékek** (hidak, emlékhelyek, keresztek, emlékfák, stb.) állagmegóvása, környezetük fejlesztése támogatandó a turizmus érdekében.
- TM Támogatandó a táji értékek **tűz- és katasztrófavédelmének** biztosítása.

b) Tanyás térségek revitalizálása

Az európai szinten kultúrtörténeti jelentőséggel bíró tanyás településrendszer és gazdálkodási forma a magyar nemzeti örökség fontos részét képező sajátos térszerkezeti struktúra, melynek fennmaradása, revitalizációja, fejlesztése nemzeti érdek. A tanyás térségek fontos értéke, hogy potenciálisan alkalmasak a fenntartható fejlődés, az integrált, komplex vidékfejlesztés és a multifunkcionális mezőgazdaság Európában kialakult fejlesztési modelljének megvalósítására.

A hazai tanyák többsége elveszítette hagyományos funkcióját, ezért válságos helyzetbe került, többségük súlyos társadalmi problémák (alacsony életszínvonal, szegregáció, bűnözés) színtere lett. A tanyás térségek jelentős részének épületállománya általában elavult, lakossága elöregedő, infrastruktúrája fejletlen, ezen belül is az út- és elektromos hálózat rendkívül elmaradott, ill. hiányos. A szegregáltabb, a városoktól távolabbi térségekben elhelyezkedő, a szegény fiatal bevándorlók által lakott tanyák száma jelentős. A megmaradt, illetve a megújuló tanyáknak kisebb hányada folytat érdemi mezőgazdasági termelő tevékenységet. Különösen fontos probléma, hogy a tanyák szociális elven történő felzárkóztatása állami támogatással aránytalanul nagy költséget jelent. Ugyanakkor a környezeti értékek felértékelődése miatt növekszik a potenciális kereslet a tanyák iránt, a gazdálkodók, vállalkozók, városi polgárok körében. Ez alapja lehet annak, hogy e térségek megújuljanak és új funkciót szerezzenek. A tanyák „második otthon” funkcióján belül a hagyományos termelési jelleg (a mezővárosi lakosság a mezőgazdasági idényben a tanyákon élt és dolgozott) visszaszorulóban van, ill. térben egyre inkább koncentrálódni fog. Ezt elsősorban az üdülési célú kihasználás pótolhatja, fenntartva a gondozott és élő tanyás térségeket.

Tanyástérségek

Külterületi népesség száma legalább 200 fő és aránya minimum 2% (2001)

Alapvető cél, hogy tanyás térségeink zöme megújuljon az alábbi életképes funkciók megszerzése ill. megőrzése révén:

- Korszerű gazdálkodó tanyák (főként egyes intenzív, termelési, valamint organikus gazdálkodási formák esetében)
- Üdülő- és lakófunkciójú tanyák (főként városok közelében, illetve táji-természeti értékekben gazdag helyszíneken, idegenforgalmi vonzerők közelében)
- Vendéglátó tanyák (pl. falusi- és ökoturizmus helyszínei, vendégházak, turisztikai programok, vendéglők stb.)
- Megszűnt tanyák esetén művelésbe vonás (birtokrendezés után gyümölcsös telepítés, erdőtelepítés, stb. abban az esetben, ha tanyaként nem indokolt a fenntartás)

A tanyák megújításának alapvetően e korszerű funkciók ösztönzésén, ugyanakkor a tanyák által képviselt értékek (hagyományos gazdálkodás, tájfenntartás, épített örökség) megőrzésén kell alapulnia, annak érdekében, hogy a tanyavilág ismét élő tér lehessen.

A tanyák fejlesztése a településfejlesztés során is érvényesítendő, különösen azon kiterjedt nagyobb városok tanyavilágában, melyek statisztikailag nem számítanak vidékies területnek.

Részcélok, beavatkozási területek:

- A tanyákon az **új típusú lakó- és üdülőfunkciók** egyéb (szervezeti, szabályozási, népszerűsítési) feltételeinek megteremtése, melynek során a beépítettség nem emelkedik;
- **elérhetőség javítása** a köz- és magánszféra közös finanszírozásában;
- a tanyák **ingatlanpiacának átláthatóvá**, szabályozottá tétele, a tanyatulajdonosok támogatása az értékesítésben;
- **áttelepülési (betelepülési) esélyek** megteremtése;
- a **tanyai rekreációs** (ökoturizmus, egészségturizmus, falusi turizmus, lovasturizmus) idegenforgalmi vállalkozások támogatása;
- **infrastruktúrafejlesztés** az elektromos közműpótló megoldások (alternatív energiaforrások) támogatásával, illetve önellátó rendszerek („ökoház” modell) kialakításának ösztönzésével;
- **birtok- és üzemviszonyok rendezése**, amelyek révén a tanyák körül életképes méretű földterületek, versenyképes mezőgazdasági üzemek, családi (farm)gazdaságok jöhetnek létre;
- **tanácsadás, a birtok- és üzemviszonyok rendezése**, melynek révén a tanyák megélhetést vagy a hathatós jövedelem-kiegészítést biztosító, a tájat gondozó, a tájhasználatot fenntartó, esetleg új művelési ágakat, művelési módokat alkalmazó mező- és erdőgazdasági családi (farm) gazdaságokká alakulhatnak;
- **vízpótlási- és vízviSSzatartási integrált fejlesztések**;
- a külterületi, elsősorban telep- és lakóhelyhez kötött **környezeti szennyező források** feltárása és felszámolása, környezetvédelmi felvilágosítás;
- az érzékeny, sérülékeny, egyedi **kultúrtáji értékek** (műemléképületek, hidak, emlékhelyek stb.) **megőrzése** és fenntartása;

- a tanyás térségek adottságaihoz, s a változóban lévő természeti adottságokhoz (pl. csökkenő talajvízszint) igazodó, **versenyképes agrártermék-struktúra** kialakítása;
- a **tanyasi tájgazdálkodásra, a piacképes biogazdálkodásra, és a megújuló alapanyagok feldolgozására** és helyben értékke történő alakítására alapozott kisipari tevékenység feltámasztása;
- az információs technológiák alkalmazásával a **távmunkába való bekapcsolódás** feltételeinek biztosítása;
- a tanyák idősödő, rászoruló lakossága **szociális és egészségügyi ellátásának fejlesztése** (tanyagondnoki hálózat fejlesztése), indokolt esetben a belterületre költözés támogatása;
- **krízis-intervenció**s és személyi szolgáltatások önkormányzati és civil ellátásának fejlesztése (szociális gazdaság);
- tanyasi közösségek, települési részönkormányzatok kialakításának elősegítése. **Helyi kezdeményezések** ösztönzése;
- a **közbiztonság** megteremtése;
- huzamosabb ideig **üresen álló tanyák, tanyaközpontok** (pl. tanyasi iskolák) **közösségi**, önkormányzati birtokbavételének, és teljes vagy részleges rehabilitációval járó **hasznosításának** ösztönzése.

c) A Duna-Tisza közti Homokhátság teljes területén a népesség helyben tartása, a természet degradációs folyamatainak megállítása a helyi adottságokhoz illeszkedő mezőgazdasági termelés biztonságának vízgazdálkodási, tározási, infrastrukturális intézkedésekkel történő megőrzésével, a ritkán lakott agrártérségek, tanvasi gazdaságok fejlesztésével, a szükséges agrárszerkezetváltással, valamint a hátság kedvezőtlen vízgazdálkodásának helyreállításával

Részcélok, beavatkozási területek:

- 9 A környezeti tényezőkhöz igazodó agrárszerkezetváltás kapcsán a térség népességmegtartó képességének javítása,
- 9 A tanyai gazdaságok életképességének elősegítése alternatív jövedelemszerző képesség előmozdításával, a vidékfejlesztés speciális eszközeinek alkalmazásával (falusi, tanyai turizmus élénkítését szolgáló fejlesztések)
- 9 Népségmegtartó intézkedések a térség infrastruktúrájának fejlesztésével, elsősorban megújuló energiaforrások felhasználásával (úthálózat fejlesztések, hálózati elektromos ellátás, alternatív energia felhasználás, infokommunikációs központok kialakítása);
- 9 A homokhátság különleges természeti értékeinek megőrzését, a természet- és környezet harmonikus gazdálkodását segítő vízgazdálkodási fejlesztések megvalósítása
- 9 A természetközeli jelentőségű területek védelme, különös tekintettel az időszakos víztározás céljára is alkalmas tározóterületek kialakítására

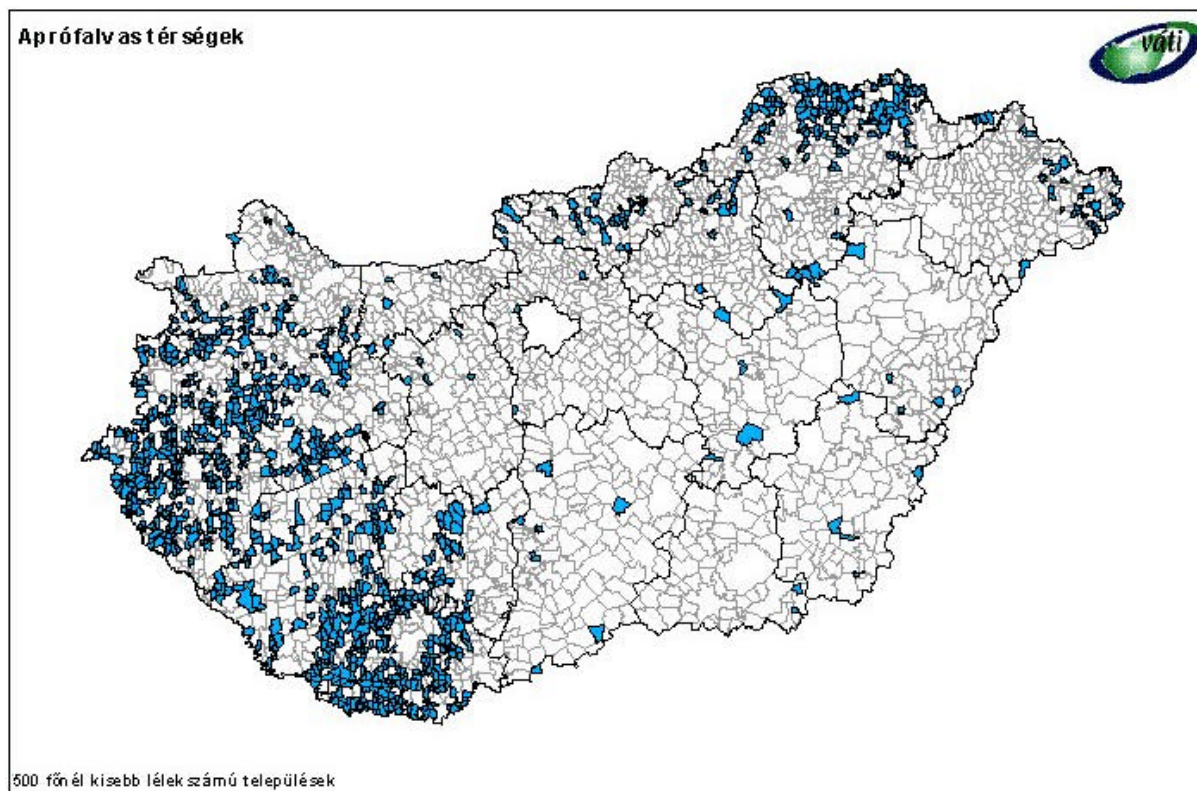
- 9 A területen keletkező vízkészlet elfolyásának mérséklését, megakadályozását szolgáló víz visszatartó létesítmények megvalósítása, valamint a meglévők rekonstrukciója

d) Értékmegőrzés, funkcióváltás és esélyegyenlőség az aprófalvas térségekben

Magyarország aprófalvas térségei jellegzetes területi karakterűek, főként egyes hegy- és dombvidékeinken fordulnak elő. E térségek aprófalvainak különösen sérülékeny közösségeinek, valamint épített és természeti környezeti értékeik megóvása, megfontolt alakítása országos érdek. Így kerülhető el, hogy problémáik ne, csak értékeik és lehetőségeik sugározzanak ki a szomszédos területekre és bennfoglaló térségeikre, tájaikra; ne hátráltassák más területek fejlődését, de ne lehessenek célterületei nagyobb települések társadalmi-gazdasági „problémaexportjának” se.

Az alacsony lélekszámú aprófalvak társadalma különösen **sérülékeny**, e közösségekben könnyebben válnak uralkodóvá a kedvezőtlen társadalmi, demográfiai folyamatok. Ezért e térségekben nagyobb mértékben és hamarabb bekövetkező negatív hatásokkal járnak a vidékies területek olyan általános problémái, mint az elöregedés, a munkanélküliség, az elvándorlás és a vidékies szociális és etnikai szegregációk kialakulását kísérő egyéb kedvezőtlen társadalmi jelenségek. A helyzet megoldását nehezíti, hogy számos települési funkció, szolgáltatás ellátása a kis népességszámból adódóan nem kifizetődő, nem fenntartható.

Ugyanakkor az apró méret jelenti e települések megújulásának lehetőségét is, hiszen e leggyakrabban természet-közel, nyugalmat sugárzó aprófalvak az urbanizálódó világban egyre fontosabb szerepet kaphatnak a turizmusban, a tartós üdülésben, a rekreációban, de bizonyos feltételek (elérhetőség) megléte esetén minőségi lakófunkciót is betölthetnek.



A problémák egyik legszomorúbb eredménye a **falvak elnéptelenedése**. Bár az aprófalvak az ország népességének csak csekély része számára (2003-ban 2,7 %) nyújtanak otthont, a

hozzájuk tartozó külterületekkel együtt területi kiterjedésük a meghatározóbb; és gyakran kiemelkedő táji értékeket hordoznak. Az elnéptelenedés legsúlyosabb következménye a hagyományos tájhasználat eltűnése, a természeti és az épített környezeti elemek elhanyagoltsága. A Kárpát-medence természeti viszonyai között csak igen lassan alakul ki a területre jellemző természetes vegetáció. Ezen időtartam alatt a tájesztétikai értékek rohamos romlásával, szomszédos területekre is kiható gyomosodással kell számolni. Az épített környezeti elemek pusztulása — az értékvesztés mellett — környezeti és közbiztonsági kockázatot is hordoz.

A problémák másik sajnálatos következménye a hátrányos helyzetű rétegek alacsony ingatlanárak által is előidézett szociális **szegregációja** az aprófalvakban. Ez nem feltétlen jár együtt a falvak elnéptelenedésével, sőt az ellen is hathat. Ugyanakkor eredményeképpen a kedvezőtlen szociális körülmények és a gyenge infrastrukturális ellátottság következtében a társadalmi-gazdasági vérkeringésbe bekapcsolódni képtelen, még inkább leszakadó zárványok alakulnak ki. A természeti és épített környezet pusztulása, a szociális feltételekből adódó kényszerű, nem tervezett, így nem fenntartható használat miatt itt is megjelenik. Mindez éppen az aprófalvak erőforrását jelentő üdülési-rekreációs vonzerőt erodálja drasztikusan. Hasonló okokból kifolyólag közbiztonsági problémák is gyakran előállnak.

A jelenségek az aprófalvakkal szomszédos területeken is éreztetik közvetlen hatásukat, valamint közvetetten is érvényesülnek, hozzájárulva egyes tájak, térségek negatív arculatának kialakulásához.

A fenti negatív jelenségek a helyi társadalmi-gazdasági rendszerek három fő hiányosságára vezethetők vissza, és a problémák megoldásai is e három terület köré rendeződnek.

- Hiányoznak a munkaképes korú lakosság **megélhetési feltételei**. Fokozott az alacsony jövedelemtermelő képességű mezőgazdasági tevékenységekre való ráutaltság, és sokszor nem megoldott a helyi alközpontokba való kényelmes napi ingázás. A munkába járás mellett a népesség szociális, kulturális egészségügyi, gazdasági igényeinek kielégítése is csak költséges egyéni közlekedéssel oldható meg kényelmesen.
- Az elnéptelenedő települések **funkcióváltása**, a kézenfekvő üdülőfunkció megjelenése gyakran elmarad, a kizárólagosan piaci alapon mozgó, a helyi szereplők által nem tervezett ingatlanpiac csak a szegregációk kialakulásához kínál lehetőséget.
- A településekre vándorlás csak a **szegregáció** és a körülmények további romlását vetíti előre, az így spontán revitalizálódó közösségekben hiányoznak a tervek és a lehetőségek a megfelelő életminőség kialakítására.

Az alapvető célkitűzés, hogy az aprófalvas térségek sajátos – részben apró méretükből adódó – adottságaikat kiaknázva új, korszerű lakó-, üdülő-, turisztikai, és ökológiai funkciókat szerezzenek, és ezzel tartsák meg, illetve nyerjék vissza életképességüket, szoros összhangban épített és természeti környezetük értékeinek megőrzésével és fejlesztésével.

Részcélok, beavatkozási területek:

- 9 Támogatni kell a munkába járás igényeihez, egyéb lakossági szükségletek kielégítéséhez illeszkedő akadálymentes és fenntartható **közlekedésfejlesztést** (például: tömegközlekedés-szervezés, a rentábilis, kis kapacitású alternatív tömegközlekedési formák, az elérhetőséget javító **kerékpárút**-fejlesztések).
- 9 Lehetővé kell tenni, hogy a szociális, egészségügyi, gazdasági, adminisztrációs lakossági igények kielégítését minél kevesebb utazással meg lehessen valósítani, akár rendszeres

mozgó szolgáltató rendszerek kiépítésének támogatásával, a szociális gazdaság különböző formáinak bevezetésével.

- 9 Ösztönözni kell az **önkormányzatok és intézményeik** településen belüli és településközi **együttműködését**, sajátos ellátási formák elterjedését és többfunkciós intézmények kialakítását (mikrotérsgégi szinten, táji településcsoportokban, faluhálózatokban), hogy a kis népességszám ellenére is kifizetődő és fenntartható funkciók váljanak elérhetővé.
- 9 A településeket a **falusi turizmus** kiemelt célterületeiként kell kezelni.
- 9 **Mikrovállalkozások** indítását és kibontakozását folyamatos tanácsadással is segítő, **gondoskodó**, inkubációs **vállalkozásfejlesztési** rendszereket kell működtetni.
- 9 Ösztönözni kell a **gazdasági szereplők helyi együttműködését, szövetkezését**.
- 9 Kiemelten szükséges támogatni az aprófalvak falusi turizmushoz, öko- és aktív turizmushoz kapcsolódó infrastruktúrájának és a kapcsolódó szolgáltatások kínálatának térségileg összehangolt fejlesztését, az ehhez kapcsolódó vonzerők feltárását és a kapcsolódó marketinget, mindezt határozott, térségi piacstratégiára felfűzve.
- 9 Támogatandó a kis közösségek méretéhez igazodó, **megújuló energiaforrásokra** támaszkodó energiaellátó rendszerek kiépítése.
- 9 Törekedni kell nagyobb térségi **hulladékgazdálkodás** rendszereihez illeszkedően – a tisztább települési környezet érdekében – a kis közösségek hulladékmennyiségének minimalizálására, ezek rendszeres elszállítására, a szerves hulladék helyi hasznosítására és rendszeres hulladékszállítás mellett a lomtalanításra is.
- 9 **Informatikai infrastruktúrafejlesztés, teleházak és informatikai képzések** indítása.
- 9 Hangsúlyosan támogatandó a **táv munka és a távoktatás**, a munkaerőpiaci és szakképzési információk, közszolgáltatások virtuális elérhetőségének biztosítása.
- 9 A térségi marketing keretében ösztönözni kell a helyi **ökológiai mezőgazdaságot, természetközeli erdőgazdálkodást, a hagyományos kis- és kézműipart**, a tevékenységek termékeinek marketingjét, piacra jutását.
- 9 Elő kell segíteni a szabályozott tulajdonosváltást **ingatlanpiaci** szervezési és marketingtevékenységek támogatásán keresztül; az üdülőfunkciók elsősorban a meglévő épített környezeti elemeket használják ki, a beépítettség növelése nélkül.
- 9 Támogatni kell a **lakó- és üdülőnépesség partnerségének** megteremtését szolgáló kezdeményezéseket. Ezáltal megjeleníthető a település közös érdeke, mely megnyilvánulhat közös fejlesztési elképzelésekben, de akár a helyi lakosság által az üdülők számára nyújtandó karbantartási szolgáltatási együttműködésekben is.
- 9 Támogatandók a **közbiztonság** javítását szolgáló helyi civil kezdeményezések (pl. polgárőrség).
- 9 Támogatandó a hátrányos helyzetű népesség **jövedelemkiegészítő tevékenysége** feltételeinek megteremtése (pl. földhasználat biztosítása, települési karbantartási munkákban való részvétel).
- 9 Az aprófalvakba betelepülő hátrányos helyzetű népesség helyi civil szerveződésekbe, hagyományörzésbe való **bevonását** ösztönözni kell.

A **nemzeti kisebbségek által lakott térségeknek**, mint önálló entitásnak nem elsősorban a formálisan kijelölt határok adják a létalapját, hanem az a kulturális összetartozás, sajátos identitás és kohézió, mely valóban indokoltta, specifikus hozadékokat ígérővé teszi a **saját jövőképre** – a kulturális tradíciókra, a nemzeti öntudat még megmaradt értékeire, illetve az ezekből építkezni képes távlati elképzelésekre – és az **endogén fejlesztési potenciálra építő térség- és településfejlesztést**. E térségek jövőjét illetően is kulcskérdés, hogy megvannak-e azok a **kapcsolódási pontok és közös célok**, melyek legalább perspektivikusan szerves együttéléssé tehetik a kulturális azonossággal párosuló földrajzi szomszédságot. A **kapcsolódás legfontosabb hazai és nemzetközi területei**: a társadalmi és személyes, kiemelten kulturális együttműködés, továbbá az intézményesült kooperáció, a térségi együttműködés és a gazdasági kapcsolatok.

A **kisebbségek által lakott térségek fejlesztésének** – a népesség-csökkenés enyhítésére vonatkozó nemzeti térségfejlesztési programokon túl – elsősorban a kulturális identitás, a kulturális és épített örökség megőrzését, illetve ezek fejlesztését, kreatív hasznosítását, továbbá a **regionális-lokális önfejlődést lehetővé tevő mechanizmusok** erősítését, a **közösségek endogén életprogramjának a meghatározását**, és a **dinamikus válaszadó képességet** kell szolgálniuk. A **nemzetiségek által lakott térségek** fejlesztésének kiemelt elemei azok a társadalom- és gazdaságfejlesztési törekvések, amelyek az **endogén fejlesztési potenciál tudatos és innovatív kiaknázását**, valamint az **anyaországgal való szoros kulturális és gazdasági kapcsolatokat** (hídszerep, mely gyakran határ menti dimenziókban is jelentkezhet), továbbá a **térségi, település szintű együttműködések**et célozzák meg. Kiemelt cél, hogy a **hazai kisebbségi belső peremtérségek** a nemzeti kulturális és gazdasági fejlődés meghatározó térségeivé váljanak – mint egykoron voltak –, valamint megélhetést és hosszú távú életésélyeket nyújtsanak.

Részcélok, beavatkozási területek:

- 9 A kulturális-nemzeti identitás és a térségi összetartozás-tudat erősítése a **közösségi térségi, települési kapcsolatok** intenzitálásának erősítésével, valamint a **feladat- és célorientált térségi együttműködési kapcsolatok** (kiemelten fejlesztési, kulturális, gazdasági) **intézményesülésének** támogatásával;
- 9 A kulturális, nemzeti összetartozást erősítő kapcsolatok infrastrukturális feltételeinek kiemelt támogatása (infrastruktúra minőségi fejlesztése, továbbá a **térségi megtartóerő fokozása** érdekében a modern infokommunikációs szolgáltatásokhoz és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása);
- 9 A közösségi identitás, a térségi kulturális élet erősítése, az anyanyelvi kultúra fejlesztése, valamint a kulturális örökséghez kötődő kutatások, fejlesztések támogatása;
- 9 Az értelmiség helyben maradása érdekében kiemelt cél a **térségi alapon szerveződő nemzetiségi tudás-identitás központok** létrehozása;
- 9 A helyi közösségek **térségi, kulturális önszerveződésének** és a **kulturális csereprogramoknak** a támogatása az anyaországokkal;

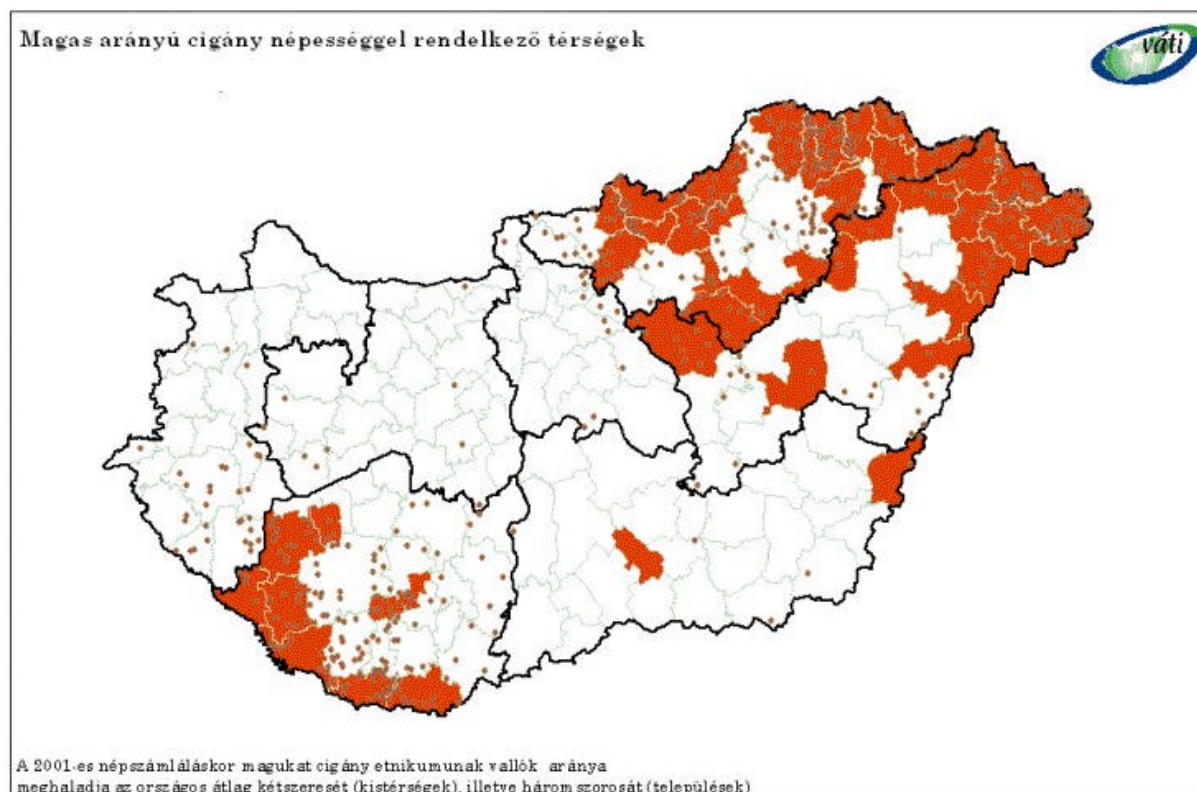
- 9 Az érintett országok szakmai szervezeteivel együttműködve kiemelt cél **az anyaországi fejlesztési források, támogatások bevonása a hazai kisebbségi területek, települések fejlődésébe. Új térségfejlesztési kezdeményezés** keretében meg kell valósítani a magyarországi kisebbségek által lakott térségek, települések határon átnyúló, anyaországi forrásokból is finanszírozott **program- és projektalapú, kiegészítő fejlesztési támogatást** biztosító, magyar és eurokonform szervezeti és végrehajtási rendszerét (pl. Magyarországi Németek/Horvátok Operatív Programja);
- 9 Támogatni kell a nemzetiségek önkormányzati, üzleti és civil szereplőinek a létező **határ menti fejlesztési** keretek helyi kezdeményezéseiben, projektgenerálásában, hálózatépítésében betölthető szerepének megjelenését, növelését;
- 9 A térségek, települések népi hagyományaira és egyedi kulturális értékeire épülő alternatív **örökség-turisztikai kínálat** fejlesztése;
- 9 Az egyedi adottságok megjelenítése a **térségi és településmarketingben**;
- 9 A térségi és helyi kulturális örökség megőrzése, valamint a nemzetiségi- és néphagyományok hazai és nemzetközi minőségi bemutatása érdekében kiemelt cél a **térségi örökségközpontok** létrehozása;
- 9 Kiemelt cél a **kisebbségek által lakott térségek gazdagságfejlesztése**, melynek legfontosabb elemei: az endogén potenciál egyedi értékek mentén történő kiemelt és innovatív hasznosítása; a térségileg integrált gazdaságfejlesztési (pl. potenciális húzóágazatok, örökségipari KKV-k, mikrovállalkozások támogatása, termékforgalmazási, értékesítési rendszerek), speciális képzési (pl. nyelvi) és foglalkoztatási programok megvalósítása, valamint a nemzetközi (kiemelten anyaországi) és hazai gazdasági, beruházási és térségi, települési együttműködési kapcsolatok erősítése.

f) Magas arányú cigány népességgel rendelkező térségek

A magas arányban cigány népességgel rendelkező területek segítése sajátos megoldásokat kíván. A cigány népesség számának pontos meghatározásával kapcsolatos módszertani problémák ellenére kétségtől megállapítható, hogy e nemzetiségi csoport megjelenése az országban területileg koncentrált, hagyományosan Északkelet-Magyarországon, illetve a Dél-Dunántúlon. A rendszerváltozást követően felerősödött a cigányság térbeli koncentrációja és vidékies slumokba kényszerülése, mivel jelentős része elsőként szorult ki a korábbi ipari központok munkaerőpiacáról és a magas megélhetési költségek miatt a városokból. A leszakadó falvakból a magasabb státuszú, képzettebb cigány és nem cigány rétegek elvándoroltak, helyükre sokszor a városokból kiszorult rétegek költöztek be. A cigány népesség arányának növekedése felerősítette a nem cigány népesség elköltözését a leszakadó falvakból, így ezekben a falvakban a népességcsere, az etnikai szegregáció felgyorsult. A jelenség gyakran egymás mellett lévő falvakat, egész térségeket veszélyeztet, különösen erősítve az etnikai alapú térbeli elkülönülést és ezzel együtt a területi esélyegyenlőség csorbulását.

A cigányság térségi koncentrációja a szegregáció erősödésével jár. A társadalmi integrációt nagyban gátolja, ha térben elkülönül a cigány népesség. A térségi szegregáció megjelenésével a térbeli elkülönülés már nem csak településen belül, hanem települések között is jelentkezik,

ami nagyobb probléma. Ezekben a térségekben a településközi kapcsolatok erősítése elengedhetetlen.



A magas termékenység, a magas és növekvő gyermekszám és a cigányság alulképzettsége miatt különös figyelmet érdemel az oktatás mennyiségi és minőségi fejlesztése. A cigány gyermekek minél szélesebb körű, minél korábbi bevezetése az oktatási rendszerbe, illetve az iskolázottsági szint növelése megkívánja, hogy megfelelő óvodai és általános iskolai hálózat legyen ezekben a térségekben. Ez lehetőséget nyújthat az alulképzettségéből adódó munkaerőpiaci hátrányok leküzdésére, a társadalmi befogadás erősítésére és az alkotásvágy, a kreativitás kifejtésére. Ezekben a térségekben a szervezett iskolai és iskolán kívüli alkotómunkára fektetett nagyobb hangsúly serkentheti a gyermekek alkotásvágyát és újraélesztheti a saját kultúrát, mely kölcsönös elismerést teremthet cigányok és nem cigányok között, segítve a társadalmi kohéziót. A cigány gyermekek iskolarendszerbe való szerves bevonásához szükséges a szülők és az iskola közötti kapcsolat javítása, melyet cigány származású pedagógusok, pedagógus asszisztensek alkalmazása nagyban segíthet. Az elmaradott, magas arányú cigány népességgel rendelkező térségekben cigány szakértők bevonásával komplex, integrált programok kidolgozása és alkalmazása szükséges, melyek segítik a közösségek önszerveződését, illetve a cigány népesség társadalmi és munkaerőpiaci integrációját, és ezzel a térségek elmaradottságának az enyhítését.

Részcélok, beavatkozási területek:

- Az **óvodai és általános iskolai ellátás minőségi és mennyiségi követelményekhez történő igazítása**, minél szélesebb rétegek korai bevonása az oktatási rendszerbe és a képzettség növelése.

- **A szülők és az iskola közötti együttműködés javítása, a gyermekek iskolai sikerességét támogató társadalmi környezet kialakítása,** az esetlegesen gyengébb teljesítményű hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, lemorzsolódásuk megakadályozása.
- Az alapfokú oktatás ellátásában **cigány pedagógusok, pedagógus-asszisztensek részvételének erősítése,** képzésük és térségben maradásuk ösztönzése.
- Ki kell alakítani **a magasan képzett egészségügyi, szociális szakemberek és pedagógusok térségben maradásának és térségbe vonzásának rendszerét.**
- Az **alkotómunka, a művészetek, kézművesség szerepének növelése** iskolarendszeren belül és azon kívül. Az iskolai tanórákon kívüli közösségi programokon, szakkörökön való részvétel támogatása.
- A helyi **közösségek önszerveződésének** támogatása.
- A **térségi társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősítése,** a cigányság térbeli kirekesztődésének megakadályozása.
- **A cigány népesség foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében integrált képzési, foglalkoztatási és szociális programok** (foglalkoztatáshoz kapcsolt képzési programok, szociális ellátások munkaügyi, képzési feltételei).
- **Jövedelemkiegészítő, fenntartható tájhasználat** ösztönzése (földprogram, szervezett szociális erdő- és tájhasználat).
- A **cigány népesség visszavezetése a munkaerőpiacra,** hagyományos és modern, alternatív tevékenységek felélesztése, támogatása és a megfelelő közvetítő kereskedői hálózat megteremtésének ösztönzése.
- **A szociális- és lakáskörülmények javítása, teleprehabilitációk,** és az ebben való foglalkoztatás támogatása.

IV. 7. Területi prioritások a szakpolitikák számára

A területfejlesztési politikai és a regionális célkitűzések elérését csak a fejlesztéspolitikában érintett valamennyi minisztérium, ill. kormányzati szerv együttes koordinált tevékenysége biztosíthatja. Ehhez a szakpolitikák területi összehangolása, az egyes ágazatok „tértudatossá” válása szükséges. Az Országos területfejlesztési koncepcióban rögzített célok érvényesítéséhez szakterületenként megfogalmazódnak azok a feladatok, melyek figyelembevételével a különböző fejlesztési területeken megvalósuló politikák hozzájárulhatnak a területi célkitűzésekhez.

1. Befektetésösztönzés

A vállalkozói befektetések jellemzően valamely térség(ek)ben valósulnak meg, így hatásaik is egy térséget érintenek. A befektetők telephelyválasztási döntését befolyásoló tényezők jelentős része helyi, ill. regionális jellemző, melyet a regionális intézmények és szereplők jobban ismernek, és hatásosabban tudnak befolyásolni. A területi versenyképesség javítását szolgáló helyi beruházás-ösztönzés hatékonyságának fokozását e fejlesztések regionalizációja, ill. a regionális szintű fejlesztéspolitikai szereplők befektetés-ösztönzési folyamatban biztosított intenzív részvétele tudja leginkább elősegíteni.

- Az állami beruházás-ösztönzés során előnyben kell részesíteni a **társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségeket** ill. a fejletlenebb régiókat.
- Külön hangsúlyt kell helyezni a **fejlesztési pólusokba** irányuló tőkebefektetések ösztönzésére annak érdekében, hogy e fejlesztési pólusok gazdasági térszervező szerepet töltsenek be, ill. innovációs központként hozzájárulnak az innováció térbeli terjedéséhez, fokozzák a vidékies pólusok népességmegtartó képességét.
- Az ország **fejlettebb** északnyugati területein és a főváros környezetében elsősorban a **nagy hozzáadott értéket teremtő**, kvalifikált munkaerőt foglalkoztató gazdasági tevékenységek megtelepedését szükséges ösztönözni, míg a **legváltáságosabb** helyzetű **régiókban** elsősorban a nagy **foglalkoztatási hatású beruházások** kívánatosak.
- A **külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatásának** feltétele, hogy új erőforrásokat, elsősorban tőkét tudjanak szerezni. Erre a helyi adottságokra építkező, tudatos, térségspecifikus fejlesztéspolitika, koncentrált állami támogatáspolitikai alkalmazása, a helyi kezdeményezések ösztönzése, településközi együttműködések mellett nyílik lehetőség.
- A Balaton térség, a Tisza-mente, Duna-mente a befektetés-ösztönzés szempontjából külön figyelmet, speciális „kezelést”, stratégiát igényel, mely elsősorban a természeti adottságok megőrzésével, fejlesztésével egyetemben megvalósuló fejlesztéspolitika révén nyilvánul meg. Továbbá az ország egészében különösen előnyben kell részesíteni az anyag- és energiatakarékos, kis területigényű beruházásokat.
- Magyarország határ menti térségei – az északnyugati országrész kivételével – többnyire elmaradott, alacsony társadalmi-gazdasági státuszúak. Felzárkózásuk szempontjából ugyanakkor kitörést jelenthet e földrajzi adottság, a **határ menti gazdasági kapcsolatok revitalizálási lehetősége**.

2. Kis- és középvállalkozás (KKV) politika

A KKV politika fő célkitűzései közé tartozik a vállalkozások versenyképességének javítása a technológiai fejlesztéseken, vállalkozói kultúra fejlesztésén, a piaci pozíció javításán, vertikális és horizontális hálózati együttműködések ösztönzésén, ill. az informatikai kultúra fejlesztésén keresztül, mellyel nagymértékben hozzájárul a területi versenyképesség növeléséhez.

A mikro-, kis- és középvállalkozások társadalmi-gazdasági folyamatokra gyakorolt hatásai elsősorban helyi, kistérségi szinten jelentkeznek. Ezért a KKV-k alapvetően fontos szerepet játszanak a helyi, térségi gazdaság és társadalom működésében, versenyképességük biztosítása kiemelt területfejlesztési politikai cél. A KKV-k fejlesztése csak a regionális adottságokhoz igazodva, a vállalkozásokhoz közeli (helyi) ügyintézővel lehet hatékony. Éppen ezért a KKV-politika támogatás jellegű eszközeit és a KKV-k működését segítő intézményeket regionális szinten célszerű működtetni.

- A **KKV-k tőkeellátottságának** javítása az egyik legfontosabb célja a hazai KKV-szektor fejlesztésének, melyben kiemelt szerepet játszanak a regionális vállalkozásfejlesztési intézmények. A KKV-k hitellehetőségeinek bővítése érdekében szükséges a különböző pénzügyi közvetítők ösztönzése, a kölcsönös érdekelttség feltételeinek megteremtése. Ösztönözni kell a köz- és magánszféra együttműködésén alapuló projektek megvalósítását.

- Biztosítani kell a **KKV-k információs szolgáltatását** a vállalkozásfejlesztési intézmények szolgáltatásainak fejlesztése, azok elérhetőségének javítása révén.
- A **társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű térségek** esetében erőteljesebb ösztönzésre van szükség a versenyképesség növelése, a vállalkozói kultúra fejlesztése érdekében. E térségekben kevesebb lehetőség van beszállítói hálózatok kialakítására, és az információs gazdaság, információs társadalom tekintetében is hátrányosabb a KKV-k pozíciója.
- A **fejlesztési pólusok és regionális alcentrumok** gazdasági húzóerejének a KKV-k tevékenységén keresztül is meg kell nyilvánulnia a gazdasági térszervező erő értelmében. Ehhez e térségek esetében a beszállítói hálózatok, KKV-k közti együttműködések, klaszterek kialakítása, a KKV-kultúra, továbbá az innováció iránti adaptációs képesség erősítése a cél. Ennek eredményeként jöhet létre magas hozzáadott értéket termelő KKV-szektor.
- Több, speciális adottságokkal rendelkező térségtípus esetén is (**agrár-térségek, magas arányú cigány népességű térségek, tanyás térségek**) a felzárkózás egyik legfőbb esélyét a helyi, foglalkoztatást biztosító vállalkozások támogatása képezi.
- A **határ menti térségek** számára a földrajzi elhelyezkedés a csatlakozást követően új lehetőséget kínál a KKV-k fejlesztése, pozícióerősítése szempontjából a hazai KKV-k szomszédos országokban való hosszú távú, tartós jelenléte révén. Ehhez a határon átnyúló együttműködések ösztönzése, közös fejlesztéspolitikai akciók lebonyolítása, kedvező vállalkozói feltételek biztosítása szükséges.
- A hazai településhálózat egyik legmeghatározóbb jellegzetessége, hogy a gazdasági fejlődés gócpontjait a nagy- ill. középvárosok adják. A **kisvárosok, kistelepülések** „jobb élhetősége”, a gazdasági élet fellendítése, rosszabb esetben beindítása érdekében nagyobb állami szerepvállalás szükséges. Ez többlettámogatásban, magasabb támogatási ráta biztosításában, ill. a vállalkozások piacra jutási támogatásának, együttműködési, hálózatépítési képességének kiemelt finanszírozásában jelenhet meg.

3. Innovációs politika

Az innovációs fejlesztéspolitikának elő kell segítenie a magyar gazdaság tudásra és innovációra alapozott fejlődését, hozzá kell járulnia versenyképességének növeléséhez, a minőségi munkahelyek számának növeléséhez. A decentralizációt, a helyi innovációs potenciál növelését szolgálja a Regionális Innovációs Ügynökségek megerősítése. Az ügynökség feladata, hogy segítse a helyi sajátosságok figyelembevételével kialakított regionális innovációs stratégia alkalmazását, az innovációt ösztönző igazgatási és vállalkozási környezet kialakítását, szervezze a régió innovációs szereplőinek hálózati együttműködését, bővítse a vállalkozások innovációs tevékenységét segítő szolgáltatások választékát.

- Továbbra is fennáll, hogy e szektor döntő mértékű koncentrációja *Budapest*, és kisebb mértékben néhány nagy regionális szerepkörű városban van (Szeged, Debrecen, Pécs). Törekedni kell – Budapestet nem visszafogva – az egyközpontúság oldására, a **K+F területi diverzifikációjára** (kiemelten a Nyugat-Dunántúli, illetve az Észak-Magyarországi régió K+F terén történő megerősítésére).

- Az innovációs politikának kiemelten kell kezelnie **Budapestet és agglomerációját**, annak nemzetközi szerepe, és országosan kiemelkedő K+F és innovációs potenciálja miatt.
- Célszerű lenne ugyanakkor, ha a nagyobb innovációs beruházások, mint a tudásközpontok kiépítése a **fejlesztési pólusokban** állami koordinációval mennének végbe, míg a KKV-k (melyek a regionális szintű versenyképesség motorjai) támogatása régiós szinten működne. Azonban a decentralizációt mindenképpen állami szintű ajánlásokkal kell hatékonyra és területfejlesztési szempontból elfogadhatóvá tenni. Az innováció térbeli terjedésére az állami szakpolitika csak akkor lehet hatással, ha összhangban van a régiók innovációs helyzetével és céljaival, továbbá az innováció terjedése a régiók koordinációjával megy végbe (tehát ha az államilag támogatott közvetítő intézmények, központok helyének kijelölését a régiók hajtják végre).
- A **külső és belső perifériákon, az elmaradott területeken**, különösen azok térségi központjaiban, kiemelten szükséges a KKV-k felé ható innovációt közvetítő intézmények létrejöttét kormányzatilag támogatni, mivel ezekben a térségekben ezek nem, vagy csak késve jönnek létre.

4. Turizmuspolitika

A turizmus földrajzi terekhez – régióhoz, térséghez, tájhoz és településhez – kötődik. A turisztikai termékelemeknek adott térségen belül kell összehangolt egységet alkotniuk. A turizmus hatékony fejlesztését, szervezését és működtetését ezért csak területi elven, decentralizált fejlesztéspolitikával támogatva lehet hatékonyan biztosítani. Ezért célszerű, hogy a jövőben az állami regionális turisztikai testületek, ügynökségek a regionális fejlesztési tanácsokhoz, ill. ügynökségeikhez kapcsolatosan működjenek. Célszerű, hogy ne csak a marketing, hanem a turizmusfejlesztés és tervezés is a térségi márkanevként is eladható földrajzi, ill. néprajzi tájakra és ne adminisztratív egységekre szerveződjön. Szükséges az üdülőkörzetek jelenlegi rendszerének és funkciójának felülvizsgálata.

- Fokozottan szükséges törekedni a területi koncentráció csökkentésére, a **turisztikai forgalom területi szétterítésére**.
- A **hazai üdülés modelljének**, ezen belül is a falusi és a vidékies térségekbe irányuló öko- és aktív turizmusnak a **népszerűsítése** alapvető térségfejlesztést (is) szolgáló cél.
- Alapvető követelmény a **vonzerők, szolgáltatások**, a turisztikai **infrastruktúra** és a **marketing térségileg összehangolt, integrált rendszereinek** megerősítése.
- **Budapest és a Balaton** esetében a turisztikai versenyképesség nemzetközi pozicionáláson alapuló megerősítése szükséges, valamint az, hogy a célterületekhez az ország többi térsége is kooperációkon keresztül kínálatával mind intenzívebben kapcsolódjon.
- A **regionális és helyi jelentőségű turisztikai célterületek** fejlesztése során kiemelten fontos a desztináció menedzsment szervezetek felállítása, tematikus ill. térségi turisztikai hálózatok kialakítása. **Gyógyüdülőhelyek** esetében az egészségturisztikai és az egyéb idegenforgalmi kínálat térségileg összehangolt fejlesztése, valamint az egészségturizmus regionális egységes kínálati rendszerének, klasztereinek kialakítása elsődleges. Kiemelt területe a regionális és helyi jelentőségű turisztikai célterületeknek a termálvíz kincs hasznosítása.

- A **táji, természeti és kulturális értékekben gazdag, tanyás és aprófalvas (rurális) térségekben** az értékek fenntartható módon történő kiaknázása elsődleges feladat. Ennek során főként az értékek (vonzerők) társadalom számára ismertté és hozzáférhetővé tétele, a tájidentitás és táj- ill. régióspecifikus jellegek erősítése szükséges. Éppen ezért a falusi turizmus, ökoturizmus, agroturizmus, a bor- és aktív turizmus kiemelten fejlesztendő. E térségekben a turisztikai, üdülöhelyi funkciók megerősödése jól szolgálhatja a társadalmi-gazdasági megújulást, a helyi identitás erősödését és az elmaradott, illetve esetenként funkciójukat veszített térségek dinamizálását. Fontos azonban, hogy a fejlesztések olyan fenntartható turizmust ösztönözzenek, melynek hasznait – a helyi lakosok és a vendégek, üdülők közötti partnerségen alapulva – túlnyomórészt az ott élők élvezik. Ehhez az **elmaradott térségek** fokozott támogatást kell, hogy kapjanak. A perifériális kistérségekben különösen fontos az e-turizmus fejlesztése, lehetőségeinek kihasználása.
- A **határ menti térségek** turisztikai fejlesztése során kiemelt feladat a kétoldalú szakmai és kulturális kapcsolatok intenzívebbé tétele, közös térségi turisztikai kínálat kialakítása, valamint a közös marketing. A **nemzeti kisebbségek által lakott térségekben** kiemelten fontos a térségek, települések népi hagyományaira és egyedi kulturális értékeire alapuló alternatív örökség-turisztikai kínálat megteremtése (pl. térségi örökségközpontok).
- A **Duna-mente és a Tisza-térség** területén a vízi és ökoturizmus ösztönzése.

5. Foglalkoztatáspolitikai

A foglalkoztatottság területi különbségei összefüggenek a gazdaság teljesítőképességével, befolyásolják a lakosság jövedelmi viszonyait, életkörülményeit. Jelenleg Magyarországon még a foglalkoztatás szempontjából relatíve kedvező helyzetű térségek, régiók is számos munkaerő-piaci problémával küzdenek, melyet regionális szinten kezelni kell. Az ágazati szinten megvalósuló intézkedéseknek figyelembe kell venniük a területi szempontokat, és törekedniük kell arra, hogy azok az egyes kistérségek, régiók szintjén is a foglalkoztatás bővítését szolgálják, így leginkább a területi versenyképesség növeléséhez, a területi felzárkózáshoz és a fenntarthatóság érvényesítéséhez járuljanak hozzá. A jelentős területi különbségek miatt mindenképpen indokolt a döntések, támogatások megyei, regionális szintű, jelenleg is működő decentralizált gyakorlatának folytatása.

- A **külső és belső perifériákon, elmaradott térségekben valamint a vidékies (rurális) térségekben** a foglalkoztatottság növeléséhez elengedhetetlen a fizikai elérhetőség növelése, a munkalehetőséget biztosító térségi központokba való ingázás lehetőségének támogatása. Emellett a távmunka különböző formáinak támogatása elsősorban a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők számára teremthet lehetőséget a helyben maradásra, javítva az aprófalvak népességmegtartó képességét. A munkahelyteremtés és megtartás támogatása mellett a gazdaság igényeihez igazodó átképzés fejlesztése kiemelten kezelendő. Az alacsony aktivitási ráta miatt különösen fontos cél az inaktívak, a tartósan munka nélkül lévők visszavezetése a munka világába. A munkavállalásnak a szociális, lakhatási és egészségügyi problémákból fakadó nehézségeit egyaránt figyelembe kell venni, a foglalkoztatás és a szociális szolgáltatások koordinációján alapulva.

- Fontos a régiók gazdasági igényeihez igazodó munkaerő-kínálat biztosítása, modern ismereteket nyújtó **át- és továbbképzések** kialakítása, a szakképzés és a gazdaság közötti kapcsolatok erősítése.
- A **területi partnerség, párbeszéd intézményeinek** fejlesztése, a helyi koordináció megerősítése, a helyi erőforrásokra és lehetőségekre építő, széles körű partnerségen alapuló kezdeményezések támogatandók.
- A **fejlesztési pólusokban** bizonyos ágazatokban már a munkaerőhiány jelei mutatkoznak. Ennek enyhítésére szükséges az átképzési programok fokozott támogatása, az oktatás, a képzés és a munkaerőpiac kapcsolatának erősítése, valamint az inaktívak bevonása a munkaerőpiacra, a foglalkoztathatóságuk javításával, valamint a család és a munkavégzés összehangolását segítő szolgáltatások elérhetővé tétele révén. A fejlesztési pólusok munkaerőhiányát, illetve a városkörnyék munkanélküliségét enyhítheti az ingázási lehetőségek javítása. Emellett szükség van a munkahelyteremtés ösztönzésére is.
- Az **elmaradott térségekben**, illetve a **Balaton és Tisza térségben** és egyéb, a természeti és kulturális örökségben gazdag településeken a helyi adottságokra és hagyományokra építkező, értékeket teremtő és bemutató képzéssel integrált foglalkoztatási programok javíthatják a térség népesség- és munkaerő-megtartó képességét, a fenntarthatóság érvényesüléséhez is hozzájárulva.

6. Oktatáspolitikai

Az oktatás szerepe meghatározó a térségi fejlődésben. Az oktatás, képzés szerkezetének helyi-térségi gazdasági igényekhez történő igazítása, a népesség képzettségi szintjének emelése növeli az egyes térségek versenyképességét, javítja a foglalkoztatottságot. Az oktatás, mint alapvető társadalmi szolgáltatás egyenlő esélyű hozzáférhetőségének javítása, döntő szerepű az életszínvonal térségi különbségeinek mérséklésében. Az ország térszerkezetének modernizálásában, a térségi fejlesztésben, továbbá a K+F-háttér illetve az innovációk terjedése szempontjából kiemelt szerepe van a felsőoktatási kutatóhelyeknek. Az oktatáspolitikai célok megvalósítása során a többi „humán” ágazattal való szoros együttműködés nagyon fontos a térségi fejlődés érdekében.

- Az **alapfokú oktatás** ellátási problémái a településrendszerrel vannak összefüggésben. Az **aprófalvas térségekben** a csökkenő gyereklétszám miatt egyre nehezebb az óvodák, általános iskolák fenntartása. Ugyanakkor különösen a **magas arányú cigány népességgel rendelkező vidékies térségekben** az oktatási rendszer fejlesztése előtt kihívások állnak: egyrészt a növekvő mennyiségi igény, másrészt a cigány gyermekek társadalmi integrációjával összefüggő szocializációs feladatok. Ezekben a térségekben a szolgáltatások hozzáférhetőségét a falugondnoki hálózat fejlesztésével, a kistérségi együttműködés erősítésével, iskolabuszok és innovatív megoldások támogatásával kell javítani (pl. utazó pedagógusi hálózat). A térségek önmagukra találásának, fejlődési lehetőségeik felismerésének a legjobb eszköze a helyi identitást és hagyományokat is erősítő oktatás. Ezért fontos, hogy az alapfokú képzésben nagyobb helyet kapjanak a helyi-regionális identitástudatot erősítő helyi-térségi ismeretek.
- A **középfokú oktatás** kapacitásainak, infrastrukturális (különösen az infokommunikációs infrastruktúra) feltételeinek, a továbbtanulásra való felkészítés hatékonyságának javítása elsősorban a **külső és belső perifériákra, elmaradott**

térségekben fontos. Itt ugyanis a középiskolai kapacitások hiányosak, a továbbtanulási mutatók a legrosszabbak. Az elsősorban kistérségi szinten jelentkező térségi esélykülönbségek mérsékléséhez hozzátartozik a **kollégiumi ellátás** feltételrendszerének javítása is.

- A szakképzés területén a **szakképzési programok** gazdasági igényekhez való igazítása, a vállalkozásokkal közösen megvalósítandó képzési programok kifejlesztése a legfontosabb feladat. A leszakadó térségek gondjait nagymértékben oldhatja népességük képzettségének a helyi igényekhez illeszkedő átalakítása, színvonalának emelése. A gazdaságilag fejlett térségekben jelentős szakemberhiány van, amely gátja a további fejlesztéseknek. Az iskolarendszerű szakképzés mellett nagyobb hangsúlyt kell helyezni az élethosszig tartó tanulás elvének érvényesítése érdekében a felnőttképzési programok kialakítására, illetve az e-learning feltételeinek megteremtésére és az ehhez szükséges intézményrendszer fejlesztésére.
- A Budapest-vidék különbség elsősorban az oktatás legfelső szintjén jelentkezik. Ezért fontos a **regionális tudásközpontok** megerősítése, infrastrukturális fejlesztése, az igényekhez igazodó képzési kínálat kialakítása, a vállalkozásokkal és a K+F szektorral való együttműködés fejlesztése. Szükséges a szervezetenként megvalósult felsőoktatási integráció tartalommal való megtöltése, több egyetem közös regionális képzéseinek kialakítása.

7. Kulturális politika

A kulturális politika magában foglalja a közkulturális infrastruktúrát és tudástőkét (közművelődési, közönyvtári, nyilvános muzeális gyűjteményi, közlevéltári), a művészeti és az audiovizuális szakmai területek tevékenységét, szervezeteit, alkotásait, valamint az ingatlan (régészeti és műemléki) kulturális örökség védelmével és fejlesztésével kapcsolatos közfeladatok ellátását.

A **kulturális örökség** egyfajta kulturális „hozzáadott értéként” közvetlenül vagy közvetetten humán vagy gazdasági erőforrásnak számít. Területfejlesztési szempontból egyaránt fontos a védelme, annak érdekében, hogy hosszú távon is erőforrás maradjon. Fontos továbbá a fenntartható fejlesztése, azaz, hogy a fejlesztések épülhetnek a benne rejlő erőforrások kiaknázására és örökségi értékeinek kiteljesítésére, illetve további örökségi értékek generálására. A kulturális örökség fenntartása, bemutatása hozzájárul a regionális identitástudat erősítéséhez.

A belső erőforrások dinamizálása érdekében regionális szinten szükséges a kulturális örökség feltárása, olyan komplex fejlesztési programok megalapozásaként, amelyek integráltan kezelik az egyedi örökségvédelmi értékeket és feltárják a kapcsolódó térségi turisztikai és egyéb hasznosítási lehetőségeket, és ezekre összetett fejlesztési kínálattal reagálnak.

- A hazai **világörökségi területek** jobb menedzsmentjének támogatása, és a különleges, egyedi adottságokra alapozott helyi kezdeményezések támogatása a turisztikai potenciál növelése és az értékvédelem érdekében.
- A műemlékekben és egyéb jelentős **kulturális örökségi értékekben gazdag regionális központokban és középvárosokban**, és az ilyen értékekkel sűrűn rendelkező térségekben a kultúra tárgyi emlékeinek és a szellemi örökség megővésének, valamint a tágabb térségekre való kisugárzása érdekében az építészeti és kulturális értékek

fennmaradásának biztosítása, a muzeális gyűjtemények fejlesztése, a kultúráközvetítő és –teremtő szerep és a turisztikai potenciál erősítése.

- A **vidékiek térségeiben** a hagyományos termelési módokat fenntartó, egyedi gyártású, vagy kis szériában készülő minőségi kézműves termékeket előállítók támogatása, a hagyományos kismesterségek, népi mesterségek, népművészet és népi iparművészet, a tájfenntartó gazdálkodási módok, a tájspecifikus élelmiszertermékek és hungarikumok fejlesztése, a hozzájuk kapcsolódó szaktudás, gazdálkodási kultúra és a táji, népi, nemzetiségi értékek fenntartása, és az alternatív jövedelemforrások biztosítása érdekében.
- Elsősorban az **elmaradott és a táji értékekben gazdag térségekben** a történelmi és kulturális értékek korszerű bemutatására alkalmas közösségi terek kialakítása, a hagyományteremtés és hagyomány felélesztés támogatása, valamint a kastélyok és várak állagának megóvása és környezetük fejlesztése a turizmus érdekében.
- A belső erőforrások dinamizálása érdekében **regionális szinten szükséges a kulturális örökség feltárása**, olyan komplex fejlesztési programok megalapozásaként, amelyek integráltan kezelik az egyedi örökségi értékeket és feltárják a kapcsolódó térségi turisztikai és egyéb hasznosítási lehetőségeket, ezekre összetett fejlesztési kínálattal reagálnak.

A **művelődés**, a műveltség fejlesztése csökkenti az életminőség területi egyenlőtlenségeit. Intézményrendszerének fejlesztése a turisztikai ágazat fejlesztésére és a kreativitás fejlődésére is hatással van, elősegíti a területi versenyképesség javulását. Hozzájárulhat továbbá a regionális identitás erősítéséhez, a regionalizmus erősítéséhez, valamint a nemzeti és nemzetiségi kulturális örökség megőrzésével a fenntartható fejlődés biztosításához.

- A **kistelepüléseken**, különösen az elmaradott kistérségekben a könyvtárak, művelődési intézmények, múzeumok, teleházak infrastruktúrájának, programjaiknak koordinált fejlesztése szükséges a helyi közösségfejlesztés, a népességmegtartás érdekében. Az öregedő népességű térségekben különösen nagy kihívást jelent az időskorúak aktivitásának megőrzése. A művelődési intézmények kisebb településeken is kiépült hálózata lehetőséget kínál az iskolarendszeren kívüli ismeretszerzésre. Ez a kulturális, az oktatás-, és a foglalkoztatáspolitikai közti koordinációt is indokolja, továbbá közösség-szervező potenciálja pedig segítheti a helyi közösség kohézióját és a település megújuló képességét, javítva versenyképességét.
- A **fejlesztési pólusokban és regionális alközpontokban, megyei jogú városokban** az intézményrendszer további elemei közül a megyei könyvtárak, színházak, művészmozik hálózatát szükséges kiemelten kezelni. A művelődés intézményrendszerének sajátossága, hogy részben piaci alapon, illetve nagyvárosokhoz kötődően működik. Különösen az intézményrendszer magasabb szintjein (mozi, színház) meghatározó Budapest-vidék különbségnek a mérséklését kell szorgalmazni.
- A **magas arányban cigányok lakta térségekben** a fiatalok kreatív nevelése, az alkotásvágy újraélesztése az oktatáspolitikával közösen, de az iskolarendszeren kívül is fontos, mely e térségek újraéledését segítheti.

8. Szociálpolitika

A szociálpolitika jellegéből adódóan szorosan összefügg a területpolitikával, hiszen célkitűzése a társadalomban meglévő egyenlőtlenségek mérséklése és az esélyegyenlőség megteremtése. Népeségmegtartásra gyakorolt hatásán keresztül kedvezően hat a versenyképesség, a környezet, a kulturális és épített örökség fenntarthatóságára.

A szociálpolitika sajátossága, hogy az ellátórendszer az önkormányzatokhoz kötődik, így irányításában, finanszírozásában elaprózott. A fejlesztések hatékony végrehajtása és elérhetőségének javítása érdekében alapvető erősíteni az intézményrendszer működésének, fejlesztésének, a többi humán ágazattal való szoros együttműködésének koordinációját, valamint a szociális szolgáltatások on-line alapú fejlesztését, használatának elterjesztését.

Törekedni kell az intézményfejlesztés, térségi szociális programok, források regionális szintű kezelésére.

- **A fejlesztési pólusokban és nagyobb városokban** elsősorban a szuburbanizációs és dezurbanizációs folyamatok felerősödésével együtt járó **slumosodás** (fizikai és társadalmi erodálódás) és a lakóhelyi **szegregáció** problémáira kell választ adni. A leromló belső városrészekben a szociális problémák (munkanélküliség, inaktivitás, bűnözés) nagyobb igényt jeleznek a szociálpolitikai megoldásokra. Jelentős problémát jelent ugyanakkor a városokból kiszoruló alacsony státuszú népesség szegregációja, mely **vidékiek slumok** kialakulásához vezet, ahol a társadalmi problémák koncentráltan jelentkeznek és egyre sürgetőbb beavatkozást igényelnek. A városon belüli népesség, illetve a városból kiszoruló szegregációja gyakran összefüggésben van az etnikai hovatartozással, így a nagyvárosokon belül, illetve a városokon túl, falvakban gettók alakulnak ki, melyek problémáinak kezelése komplex programokkal oldható csak meg.
- Jelentős problémát jelent az **aprófalvas térségek, külső és belső perifériák, elmaradott térségek** előregedése, elnéptelenedése, fogyatékos emberek magára maradása, illetve egyes térségekben a fiatalok magas arányával a szegény rétegek újratermelődése. Ez utóbbi különösen jelentős veszély a magas arányú cigány népességgel rendelkező térségekben. A szociális intézményi hálózat kiépítése és javítása elengedhetetlen, azonban a probléma kezelése önmagában a szociális intézményekkel nem oldható meg, ehhez más szakpolitikákkal együtt, közösen kell megoldást találni. Fontos továbbá a falugondnoki és tanyagondnoki hálózat fenntartása és továbbfejlesztése, az aprófalvas, illetve tanyás térségek szociális alapellátásának fejlesztése az esélyegyenlőség erősítése érdekében.
- A szociálpolitikai intézkedéseknek elsősorban a **hátrányos helyzetű térségekre** kell koncentrálnia. Ezekben a térségekben (elsősorban Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Dunántúl és belső perifériák) az országos szinthez képest magasabb arányban jelentkeznek a szociális ellátások iránti szükségletek. A térségi problémák kezelése szintén fontos a területek népességmegtartó képességének növelése érdekében, hiszen összefüggő területek előregedése és az elvándorlás komolyan veszélyezteti mind az életminőség különbségeinek mérséklését, mind a terület versenyképességét. Egyes területek, illetve települések öregedése növeli a szociális ellátórendszer iránti igényt, így az öregedő népességű területeken önmagában is növelni kell az időseket érintő szociális ellátás színvonalát, hogy a szociális ellátáshoz való hozzáférésben az esélyegyenlőség elve érvényesülhessen. Az ország egészére jellemző kedvezőtlen demográfiai folyamatok (előregedés) mellett az ország elmaradott perifériáin a gyermekek és fiatalok

(elsősorban romák) átlagot meghaladó aránya igényli a gyermek- és ifjúsági, családvédelmi szolgálatok fejlesztését, ilyen célú programok végrehajtását.

9. Egészségpolitika

Az egészségi állapot, mint a humán erőforrás meghatározó eleme, elsősorban a területi versenyképesség növeléséhez járulhat hozzá, és pozitívan hat az elmaradott térségek felzárkózási esélyeire. A területi elvek érvényesülése az egészségpolitikában a területi felzárkózást is segíti, ugyanakkor ez a hatás kölcsönös, hiszen a kimagasló társadalmi-területi különbségek önmagukban is egészségrontó hatásúak. Az egészségi állapot területi alakulása összhangban van a területi fejlettségi szinttel, így az urbanizáltabb területeken az egészségi állapot kedvezőbb képet mutat, ugyanakkor a nagyvárosokban egyre nagyobb veszélyt jelentenek az urbanizációból adódó környezeti ártalmak, mindenekelőtt az egyre növekvő levegő- és zajszennyezés.

A legalacsonyabb státuszú, alacsony jövedelemszintű területek népessége egészségi állapotukat tekintve is kedvezőtlenebb helyzetben van. Az egészségi állapot összefüggésben van a népesség korösszetételével is, ezért az öregedő térségekben az egészségügyi ellátórendszer iránti igény is fokozottan jelentkezik.

Az egészségpolitikában különösen fontos, hogy a problémák az emberekhez legközelebbi szinten, hatékonyan kerüljenek megoldásra. A szolgáltatások szervezését a településhálózat mentén, a kistérségi különbségek mérséklésére irányuló fejlesztéseket regionális szinten célszerű koordinálni. Alapvetően egyes koordinációs feladatoknak kell országos hatáskörben maradnia, mint az egységes informatikai rendszer felügyelete, illetve a népegészségügyi programok kidolgozása és koordinációja, valamint az országos intézetek fejlesztése.

- Az egészségi állapot javításában a legfontosabb a megelőzés erősítése. Ennek érdekében alapvető fontosságú egyrészt az egészséges, mozgásgazdag életmód feltételrendszerének, szükséges infrastruktúrájának, másrészt a jól működő, korszerű egészségügyi **alapellátásnak** az elérhetősége. Ezért fontos a háziorvosokkal, valamint nem-orvos szakemberekkel való ellátottság javítása a **külső és belső perifériákon, elmaradott térségekben**, különösen a **magas arányú cigány népességgel rendelkező és tanyás térségekben**. Az egészséges életmódra nevelés kulcsfontosságú, melyhez szükséges a több ágazatot (oktatás, művelődés, szociális ágazat, stb.) átfogó helyi együttműködések ösztönzése. Kis- és mikrotérségi szinten szükséges olyan többcélú kistérségi közösségi központok kialakítása, amelyek a helyi szükségletekhez igazodva alap- és szükség esetén felvilágosító, tanácsadó és egészségfejlesztő szolgáltatásokkal segíthetik a megelőzést. Lehetőséget nyújtanak továbbá a helyi problémák komplex megoldásában, a humán szakterületek közötti szorosabb együttműködésben a megelőzés (pl. családvédelem, oktatás), a rehabilitáció, a szociális alapellátás továbbfejlesztése (pl. fogyatékos emberek önálló életvitelének segítése) területén.
- A **szakorvosi ellátás** színvonalának növelése mellett javítani kell annak kisebb településekről történő elérhetőségét is, melyet segíthet szakorvosi szűrőbuszok üzemeltetése, különösen az öregedő térségekben, ellátatlan **aprófalvakban, tanyás térségekben, magas arányú cigány népességgel rendelkező területeken**.
- A területi esélyegyenlőség szempontjából kiemelkedően fontos a **sürgősségi ellátás** elérhetőségének kiegyensúlyozott térszerkezetben történő fejlesztése, a mentőhálózat sűrűségének javítása a rossz elérhetőségű területeken.

- **Regionális szinten** elérendő cél a progresszivitási szintekhez igazodó, korszerű egészségügyi struktúra kialakítására és befogadására alkalmas feltételrendszer megteremtése, amely a lakossági ellátás szükségletei teljes skálájának biztosítására lehetőséget ad. A **fejlesztési pólusok** esetében az egészségügyi ellátórendszer és az **egészségipar komplex, egymásra épülő fejlesztésének** összehangolt tervezése szükséges.
- Szükséges **régióként** olyan **centrumok** kialakítása, **amelyek igen magas technológiai színvonalú szolgáltatásokat**, korszerű diagnosztikai eljárásokat és ellátási formákat tehetnek elérhetővé minden régióban. Ezeket a magas színvonalú regionális központokat a területi szükségletekhez igazodó **területi általános és szakkórházak** egészíthetik ki.

10. Környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás

A rendelkezésre álló környezeti és természeti javak eltérő minősége és mennyisége, a természeti értékek területi védettsége meghatározza, hogy egy-egy térség milyen előnyökkel és hátrányokkal kapcsolódhat be a piaci folyamatokba. A turisztikai potenciál és a területi versenyképesség, elsősorban a vidékies térségekben, hangsúlyozottan függ a helyi adottságoktól. Az életminőséget jelentős mértékben befolyásolja a lakókörnyezet és a természeti környezet állapota. A környezetbarát infrastruktúra fejlesztése elősegíti az épített környezet komfortosabbá tételét, a természeti környezet védelmét, ezáltal hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, életminőségének javulásához, a társadalmi-területi különbségek mérsékléséhez. A nemzetközi integráció során nagy szerepe van a határmenti térségek közötti környezeti, természetvédelmi és vízügyi együttműködéseknek, amelyek hozzájárulnak a Kárpát-medence integrált fejlődéséhez, a környezeti katasztrófák megelőzéséhez, a közös civil kezdeményezéseken keresztül a kultúrák együttműködéséhez.

A fenntartható térségfejlődés ösztönzése érdekében a természetvédelem terén fokozottan szükséges a biológiai fajvédelem és biodiverzitás szempontja mellett a táji, tájökölógiai szemlélet erősítése, a természeti elemek térbeli rendszerét megjelenítő tájak, mint terület-specifikus értékek védelme, a tájvédelmi körzetek körének bővítése. A Nemzeti Parkok működtetése és fejlesztése során az érintett régió(k) intézményeivel szoros partnerség megvalósítása szükséges.

A regionális és ágazati tervekben, programokban különös hangsúlyt kell fektetni a sajátos adottságú térségtípusok speciális fejlesztésére. A tervek és programok stratégiai környezeti vizsgálatánál hangsúlyosan kell figyelembe venni a térségek egyedi sajátosságából következő eltérő társadalmi, gazdasági és környezeti adottságait, eltartóképeségüket és a hatásokkal szembeni eltérő érzékenységüket.

- A policentrikus városhálózat érdekében a **fejlesztési pólusok és regionális alközpontok** környezeti infrastruktúrájának fejlesztése, a környezet védelmét szolgáló közművekre való lakossági rácsatlakozások ösztönzése, a tömegközlekedés fejlesztése, a városrehabilitáció és a városi környezetminőség javítása, a környezetbarát energiatermelő rendszerek elterjesztése. A **fejlesztési pólusokat összekötő tengelyek mentén** a levegőtisztaság-védelmi, zajvédelmi, természetvédelmi szempontok kiemelt figyelembe vétele az úthálózat-fejlesztés és közlekedésfejlesztés során.
- A nagyobb városok körül szerveződő **agglomerációkban és agglomerálódó térségekben** az ökológiailag fontos, településeket és településrészeket elválasztó zöldfelületi rendszer és e rendszer elemeinek helyet adó zöldterületek védelme és

fejlesztése, a terjeszkedő jellegű területfoglalás korlátozása, a közlekedési rendszerek összehangolása, a közlekedés káros hatásainak csökkentése, a környezeti infrastruktúrák fejlesztése, a helyi védettségű területek zavartalanságának biztosítása és a beruházásoknál a környezeti szempontok kiemelt figyelembevétele, a zöldmezős beruházások korlátozása.

- A **vidékiek térségeiben** a fenntartható tájhasználat kialakítása érdekében a természetvédelemmel összhangban lévő mező- és erdőgazdasági termelés feltételeinek megteremtése, a tájlesztettkai és tájökölógiai szempontok érvényesítése, az őshonos fajok telepítésének és tartásának ösztönzése, az erdőterületek természetességének javítása, a helyi értékeket hasznosító és táji adottságokhoz igazodó hagyományos és környezetbarát gazdálkodási módok felélesztése és elterjesztése.
- A **tanyák térségeiben** a gazdasági, társadalmi, környezeti állapot felmérése, a megújuló erőforrásokra alapozott egyedi megoldású, alapvető infrastruktúrák költségghatékony és környezeti szempontból előnyös és indokolt kiépítése. A táji adottságokhoz igazodó környezetbarát gazdálkodási módok elterjesztése és ezek technikai és technológiai feltételeinek biztosítása.
- Az **elmaradott, zömmel aprófalvas térségeiben** a lakosság helyben maradását biztosító, a helyi adottságokra alapozott környezetbarát termelési struktúrák kialakítása, az egyedi megoldású környezetkímélő infrastruktúrák és szennyvízkezelő rendszerek kiépítése, a környezeti állapot további romlásának megelőzése, lehetőség szerinti fejlesztése. A gazdag építészeti, kulturális és természeti örökség megóvása és a turisztikai piacon történő megfelelő hasznosítása.
- Az **ipari szerkezetváltás által érintett településeken** a barnamezős területek hasznosításának (kármentesítés, rehabilitáció) előtérbe helyezése a zöldmezős beruházásokkal szemben, azok településszerkezeti problémáinak orvoslása érdekében a környezet állapotában bekövetkező további romlás megakadályozása, anyag-, terület- és energiatakarékos, minőségorientált beruházások előnyben részesítése.
- A **táji értékekben gazdag területeken és a védett természeti területeken** a természeti és táji sajátosságokra alapozott környezetbarát és minőségi turizmus fejlesztése, a fogadó, látogató központok, bemutató helyek, tanösvények, oktató központok és erdei iskolák fejlesztése, Natúrparkok kialakítása. A Natura 2000 területeken a gazdaság és az infrastruktúra természetvédelmi szempontú átalakítása, a területhasználat során az ökológiai magterületek és folyosók kiemelt védelme, a környezetbarát termelési rendszerek kialakítása.
- A **határmenti térségeiben** a határon átnyúló természet- és környezetvédelmi, ökológiai gazdálkodási rendszerek kiépítése a két és többoldalú nemzetközi tervezési és fejlesztési együttműködési lehetőségek jobb kihasználása.
- A **szélsőséges vízgazdálkodási viszonyok** (ár- és belvizek, valamint aszályok) káros hatásait fenntartható módon, **térségek** vagy vízgyűjtők szintjén integráltan kell kezelni: az eddigi árvízi-belvízi és aszály elleni védekezést talaj- és belvízgazdálkodással kell felváltani (különösen a felszíni vizektől távol fekvő területeken); ehhez kapcsolódóan a folyóvölgyekben (a kisebb vízfolyások mentén is) az árvízi kockázatot is csökkentő vízviisszatartási lehetőségeket kell kialakítani.
- A **természeti katasztrófáktól (árvíz, belvíz, aszály) fenyegetett nagytérségekben** (Tisza-térség, Duna-völgy, Duna-Tisza köze) és a környezeti szempontból

veszélyeztetett határmenti térségekben (Szigetköz, Ormánság) integrált ágazatközi fejlesztési és rehabilitációs programok kidolgozása és végrehajtása, a komplex táj- és környezet-rehabilitáció, a víz- és tájgazdálkodás, illetve az ár- és belvízvédelem érdekében. A kiemelten érzékeny karsztos térségekben a víz- és vízbázis-védelem szempontjainak megfelelő szennyvízkezelő és hulladékgazdálkodási rendszerek kiépítése és a területhasználatból fakadó környezeti kockázatok minimalizálása. A szervezett hulladékgyűjtésbe kapcsolt lakások arányának növelése **Észak- és Dél-Alföldön, a Duna-Tisza közén és a belső periferiás kistérségekben**, a korszerű hulladékgazdálkodási rendszerek és a kapcsolódó infrastrukturális ellátó rendszerek kiépítése.

- A hulladék és szennyvízkezelési rendszerekhez kapcsolódó, új, innovatív környezetvédelmi technológiák elterjesztése a fejlesztési pólusokban, nagyvárosokban és regionális alközpontokban. A szennyvíztisztító és elvezető kapacitások fejlesztése **Észak- és Dél-Alföldön, Észak-Magyarországon, a Duna-Tisza közén és a belső periferiás kistérségekben**. Az ivóvízminőség-javító programok végrehajtása elsősorban az Alföld és a Dél-Dunántúl érintett településein.
- A **Balaton térségében** a tájrehabilitáció, a tájsebek kezelése, a rekultivációk elvégzése, a nem környezetkímélő mezőgazdasági tevékenységek korlátozása, a természetvédelemre, a táji adottságokra épülő gazdálkodási módok kialakítása, a Balaton-part terhelésének korlátozása, az ökológiai egyensúly megőrzése, a nádasok védelme, az erózió csökkentése, a Balaton-felvidék aktív tájképvédelme, a környezeti szempontoknak megfelelő közlekedési hálózat fejlesztése a part menti zsúfoltság csökkentése érdekében.
- A **Duna völgyben** a vízi környezet fenntartása, védelme és javítása, a fenntartható vízgazdálkodást és az integrált közösségi vízpolitikát figyelembe véve. A Duna fő- és mellékágai közötti élő kapcsolat biztosítása, ökológiai rehabilitációja (ártéri és holtág rekonstrukciók és védett természeti területek rehabilitációja). A vízszennyezés és a vízkárok megelőzése és felszámolása, a vízminőség és az ivóvízbázisok védelme, a környezetvédelmi infrastruktúrák (a szennyvíztisztítás és a hulladékgazdálkodás rendszereinek) kiépítésével, az illegális hulladéklerakók felszámolásával. A **Dunakanyarban** a tájkép, az egész **Duna-völgyben** a partok és a magaspartok védelme.

11. Informatika – hírközlési politika

Napjainkban, amikor a tudás, az információ jelentősen felértékelődött, az információs társadalom tényezőinek (infrastruktúra, tartalom, készség) minőségi és mennyiségi alakulása alapvetően befolyásolja az ország, a régiók, a települések fejlettségét, gazdaságuk működésének hatékonyságát. A szakpolitika az egész társadalom fejlesztése szempontjából céloz meg egyes társadalmi csoportokat, intézményeket, személyeket. Ebből következően a szakpolitika részéről az ország egész területére általános igény az infokommunikációs infrastruktúra, és az ahhoz kapcsolódó tudás és készségek fejlesztése. A fejlesztési stratégiában azonban érvényesülnie kell az ezekben a tényezőkben meglévő területi fejlettségi különbségek figyelembevételének. Az IKT fejlettséget tekintve a keleti országrész gyengébb pozíciója – a tapasztalható fejlődés ellenére – továbbra is megmaradt.

- A fejlett hálózati és infokommunikációs infrastruktúra, a tartalom és szolgáltatások magas színvonala egyes térségekben illetve településtípusokban piaci alapokon sokkal később, vagy egyáltalán nem alakulna ki. Cél tehát, hogy az ágazati fejlesztéseknél a támogatási kritériumrendszer kedvezzen az ilyen típusú térségeknek és településeknek. A területi felzárkózást elősegítve a **külső és belső perifériákban, elmaradott térségekben**, és egyes **speciális adottságú térségtípusok** esetében, és a kisebb népességszámú településeknél (0-15000 fő) kiemelt prioritású területeként kell kezelni: az IKT-hoz kapcsolódó infrastruktúrákat (biztonságos, szélessávú hozzáférés), továbbá az infokommunikációs technológiák használatához szükséges készségeket (digitális írástudás).
- A gazdasági versenyképesség fontos tényezője – az információs társadalom szempontjából – a hatékonyan fejlesztett és alkalmazott digitális tartalom és információ, illetve az ehhez kapcsolódó szolgáltatások igénybevétele. A regionális tudásbázisok erősítéséhez járulhat hozzá, a tartalom és szolgáltatás fejlesztések során a **fejlesztési pólusok** (melyek egyben tudásközpontok is) figyelembe vétele, illetve prioritizálása, így azok hatékonyabban dinamizálhatják, szolgálhatják ki elektronikusan környezetüket.
- A területirányításhoz kapcsolódó informatikai rendszerekben be kell vezetni a térinformatikai alkalmazásokat. Ez szolgálja a polgárbarát, hatékonyabb e-közigazgatást, valamint segítheti a különböző ágazati igazgatási adatok, környezeti, társadalmi, gazdasági statisztikai adatok egységes, területi alapú integrációját.

12. Közlekedéspolitika

A közlekedéspolitika a területi célkitűzések érvényesítésének egyik legfontosabb eszköze, éppen ezért alakítása során a területfejlesztési politikai és az erre épülő területrendezési tervek és előírások messzemenő figyelembevétele szükséges. A közlekedéspolitika feladata, hogy elősegítse a fenntartható fejlődést, javítsa az életkörülményeket, valamint a térségi megközelíthetőséget a társadalmi mobilitás és a versenyképesség fokozása érdekében.

A területi felzárkózás elősegítése, a területi versenyképesség, valamint az életminőség egyenlőtlenségeinek mérséklése érdekében a különböző térségi szinteken eltérő fejlesztéseket kell alkalmazni, azonban minden szintnek prioritása az elérhetőség javítása.

- A **nagyterségi** elérhetőség javítása érdekében különösen fontos a **Dél-dunántúli és az Észak-alföldi régió bekapcsolása az ország gyorsforgalmi úthálózatába**, egyúttal a **transzverzális irányú úthálózat fejlesztése** a dunántúli és alföldi régiók, illetve az ország északi és déli részei között.
- **Nagyterségi szinten** prioritást élvez a **régiók belső elérhetőségének** javítása, valamint a meglévő közúthálózat szakszerű **karbantartása**.
- **Megyei, kistérségi szinten** legfontosabb a megyeszékhelyek, illetve kistérség központok **elérhetőségének javítása**, elkerülő, tehermentesítő utakkal.
- **Települési szinten** időszerű, hogy a zsáktelepülések (ahol indokolt) még hiányzó – hálózati kapcsolatait megteremtő – összekötő útjai megépüljenek.
- Célszerű felülvizsgálni az országban meglévő több tízezer kilométernyi **földút-hálózat** szerepét, melyek kedvező átjárhatóságot és megközelíthetőséget biztosíthatnának a vidék települései között.

- A regionális szinten megvalósuló **kerékpárúthálózat-fejlesztést** célszerű komplex, integrált fejlesztés részeként (turizmus, marketing) megvalósítani.
- A helyi és helyközi **tömegközlekedés** javítása, fejlesztése a környezetbarát közlekedési módok előtérbe helyezésével, ahol lehetséges, a tömegközlekedési igények vasúti közlekedés felé orientálása elsőbbséget élvez.
- A **főváros és az agglomerációs gyűrű** között megvalósítandó fejlesztés: a tömegközlekedési módok átjárhatóságának biztosítása.
- A **vasúti fő- és mellékvonal-hálózat**, valamint a **regionális mellékvonalak** jelentős részének a kiszolgáló létesítményekkel együttes **fenntartása és korszerűsítése**.
- A **kombinált közlekedési módok** speciális feltételeinek megteremtésével (terminálok építése, vasúti járművek beszerzése, az ún. bi- és trimodális logisztikai központok hálózatának kialakítása) a vasúti áruszállítás kedvezőtlen helyzetének javítása.
- A **vízi közlekedés** előnyeinek kihasználásához szükséges az elavult járműpark korszerűsítése, a hazai kikötőhálózat EU-normáknak megfelelő kialakítása. Nagyobb folyóinkon és tavainkon a **sport és rekreációs feltételek** megteremtésével kell a turizmus céljait szolgálni.
- További **regionális repülőterek kialakítása** valósuljon meg, melyekkel megteremtődhetne az ország főbb gazdasági-társadalmi központjainak kedvező elérésének lehetősége bel- és külföldről egyaránt.

13. Energiapolitika

Az állam elvi irányítási, orientálási és szabályozási feladatokat tölt be a privatizált energiagazdálkodók körében, a társadalom energiaellátása érdekében viszont kifejezetten szabályozó szerepet lát el az egész ország területén. Az energiaágazat így a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű térségek kompenzálásával, az esélyegyenlőség javításával közvetlenül részt vesz a térszerkezet alakításában.

- Az ország környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettségvállalásainak értelmében a 2008-2012-es időszakra hazánk (az 1985-1987-es bázisévhez viszonyítva) 6%-kal csökkenti az üvegházhatású gázok, 50,5%-kal az SO₂ emissziót, 17%-kal az NO_x (az 1990-es bázisévhez viszonyítva) kibocsátást. 2010-re hazánk az összes energiafelhasználáson belül a **megújuló energiafelhasználás részarányát** 5,5-6%-ra tervezi növelni. EU-direktíva (2001/77/EK) alapján a villamosenergia-felhasználáson belüli a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia részarányát a 2003. évi 0,77%-ról 3,6%-ra kell növelni.
- EU-követelményként valamennyi régióban el kell végezni a **megújuló energiaforrások mennyiségi és szerkezeti felmérését**, és megtervezni az alkalmazás menetrendjét, melynek kapcsolódása a környezetvédelmi és agrárfejlesztési elképzelésekhez – a szociálpolitikai, foglalkoztatáspolitikai és vidékfejlesztési szempontok figyelembe vételével – mindenképpen indokolt.
- A régiók részesítsék előnyben azokat a **megújuló energiaforrásokra (pl. termálvizek) épülő fejlesztéseket**, melyek egyéb környezeti állapot javulást is eredményeznek.
- Az **energetikai célú növénytermesztés elterjesztésének felgyorsítása**, a **mezőgazdasági melléktermékek energetikai célú felhasználási módszerének**

kidolgozására, és az erdőtelepítésekkel növekvő erdei **biomasszában lévő lehetőségek további kiaknázására** helyezendő a hangsúly, a háttér infrastruktúrákkal egyetemben.

- Fokozni célszerű az ország **biomassza-előállítását**, melyre az alábbi térségek alkalmasak leginkább:
 - TM a szántóföldi növénytermesztés alól kivont területek,
 - TM a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAkP) erre alkalmas területei.
- Az ország alföldi részein található **tanyás térségek megújuló energiaforrással történő ellátása** kiemelt feladat.
- További támogatás biztosítása a lakás- és házfelújítási programokhoz az **energiahatékonyság, energiamegtakarítás** fokozása érdekében.

14. Agrárpolitika és agrár-vidékfejlesztés

A hazai agrárium problémái a vidékies térségi struktúrák harmóniájának hiánya (szociális, demográfiai, gazdasági téren) jelentős mértékben közös, a területi fejlődésbe ágyazottan szervezett fejlesztésekkel orvosolhatók. Mindez összhangban van a fokozatosan területi dimenziókkal gazdagodó közösségi agrárpolitika vidékfejlesztési törekvéseinek erősödésével is. Az agrárpolitikának ezért szerepet kell vállalnia a vidék felzárkóztatásában, szerkezetátalakításában és a fenntartható tájközpontú fejlődés megvalósításában. Ennek érdekében erősíteni kell az agrárgazdaság eddig elhanyagolt területi jellegét, komplexitását az összes agrárgazdálkodási ágra, és a kapcsolódó agrár-ipari vertikumra, szociális, táji dimenziókra kiterjedően.

- Az adottságokhoz illeszkedő optimális tájhasználat, a biodiverzitás és a tájökológiai változatosság (mozaikosság) megőrzése érdekében szükséges az agrárgazdaság multifunkcionális jellegének a helyi **környezeti fenntarthatóság megteremtésében betöltött** szerepének fokozása, a környezetkímélő technológiák használatának, a biomassza, mint megújuló energiaforrás hasznosításának erősítésével.
- A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv zonális törekvéseit is integráló regionális jellegű, a területfejlesztési politika kiemelt térségeinek fejlesztési programjaiba illeszkedő speciális **környezet- és tájgazdálkodási programok** kidolgozása és megvalósítása szükséges.
- Erősítendő a vidékfejlesztési **programozás decentralizációja**, lehetővé kell tenni, hogy a jövőben a változatos hazai természeti és társadalmi-gazdasági adottságokhoz jobban illeszkedő regionális vidékfejlesztési programok készülhessenek.
- Különösen az aprófalvakban, tanyás térségekben indokolt olyan, a gazdasági diverzifikációt, a humán erőforrás-fejlesztést és a településmegújítást célzó **integrált vidékfejlesztési programok** végrehajtása, melyek elősegíthetik a belső erőforrások és a gazdaság dinamizálását, a népesség megtartását, az életminőség javítását. A népességmegtartás érdekében indokolt a foglalkoztatás és a jövedelemtermelés biztosítása.
- A tájegységenként diverzifikált agrárgazdaság kialakítása érdekében szükséges tájspecifikus **minőségi termékek**, valamint a földrajzi áruvédjeggyel, egyéb minőségi tanúsítvánnyal rendelkező egyedi termékek, továbbá a hungarikumok előállításának és értékesítési csatornáinak fejlesztése. Alternatív, fajlagosan nagyobb jövedelemtermelő képességű bio-, illetve ökotermesztés és termékeit feldolgozó kis üzemek támogatása.

- A **terület- és földhasználatot** igazítani kell a termőhelyi adottságokhoz, különös tekintettel egy racionálisabb birtokstruktúra kialakításának lehetőségére, valamint a településszerkezeti sajátosságokra (pl. tanyás gazdálkodás).
- Erősíteni kell a helyi jellegű **vertikális integrációkat** a feldolgozás, felvásárlás, tárolás és raktározás területi koncentrációjának kiegyenlítettebbé tételével, a termékpályák kialakításával.
- A **Duna-mentén** és a **Tisza-térségben** a fenntarthatóság elveire épülő területhasználat kialakítása, a mezőgazdaság, a halászat, az erdő- és vadgazdálkodás, valamint a turizmus egymást erősítő és kiegészítő elemeinek erősítésével és összehangolásával, a tökevonzó képesség és a foglalkoztatás növelésével;
- Az **erdészet** fokozódó vidékfejlesztési szerepvállalásának elősegítése különösen azon térségekben, településeken fontos, ahol az erdészet a mezőgazdasághoz mérhető szerepet tölt be a területhasználatban vagy a helyi gazdasági és szociális rendszerben. Az erdő helyi adottságokhoz illő, komplex megközelítésű, az erdőtelepítésen túlmutató használatát (szociális, rekreációs, esztétikai, erdőgazdasági) is szorgalmazni kell.
- A helyi tervezésben, fejlesztésekben történő közösségi részvétel erősítésének feltétele a megfelelő **helyi szakemberhálózat** biztosítása, fejlesztése (pl. vidékfejlesztési menedzser és falugazdász-hálózat).

15. Lakáspolitikai

A lakáságazat a gazdasági szféra egyik dinamikus összetevője, ugyanakkor a lakásviszonyok alakulása a területi társadalmi egyenlőtlenségek egyik fontos tényezője, áttételesen összefügg a szociális-egészségi viszonyok területi egyenlőtlenségeivel. A lakáspolitikai elemek, mindenekelőtt a pénzügyi támogatások, a hitelezés bizonyos területi folyamatokat, a migrációt, a települések fejlődését és belső átalakulását, a településrendszer egészének átrendeződését befolyásolhatják. A lakáspolitikai területi elemek elsősorban települési szinten fogalmazódnak meg, ezért a fejlesztési programokat kistérségi és települési szinten kell megvalósítani.

- A **fejlesztési pólusok, alközpontok** térségeit élénk, dinamikus lakásépítés, valamint extenzív területhasználat és infrastrukturális lemaradások jellemzik, ezért itt a lakásépítés területi kontrollja, a túlzott beépítettség megakadályozása, az infrastrukturális beruházásokkal való összhang megteremtése a cél.
- A hagyományos **városi lakóterületek** épület- és lakásállományának felújítása, korszerűsítése és lepusztulásának megakadályozása a cél, mely kedvezően hat a társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatóságra, és az épített környezet megóvásán túl a korszerűsítések a környezeti terhelést is csökkentik. A felújítások, fejlesztések elsősorban komplex rehabilitációs programok segítségével valósulhatnak meg hatékonyan. Ez nem jelentheti a korábbi lakosság teljes kicserélődését, az alacsony státuszú slumok áthelyeződését a városok más pontjára vagy vidékre.
- A műszaki és társadalmi szempontból meglehetősen homogén városszerkezeti képződmények, a **lakótelepek** esetében kiemelt jelentőségűek az energiagazdálkodási programok, egyes esetekben a társadalmi kirekesztődés elleni, valamint a lakásfenntartási támogatási programok.

- A lakhatási költségek csökkentése érdekében elengedhetetlen a korszerűtlen **távfűtési rendszer** korszerűsítése, energiahatékonyságának növelése. A nagyvárosokban különösen fontos a lakáshoz jutás feltételeinek megteremtése, a lakástulajdon-szerzés mellett fontos a bérlakások építésének, szociális bérlakás-programok, fiatalok „fecskeházának” támogatása.
- A **hajléktalanság** sürgető, komplex megoldást igényel, hiszen lakáspolitikai vonatkozásán túl szociálpolitikai, egészségpolitikai, alapvető etikai és emberi jogi kérdés. E feladat a nagyvárosokban, mindenekelőtt Budapesten belül koncentráltan jelentkezik.
- Azokban a térségekben, településeken, ahol a hátrányok halmozódása, a társadalmi erózió mutatható ki, elsősorban a **külső és belső perifériákon, elmaradott térségekben**, illetve a **magas arányú cigány népességgel rendelkező területeken** a szociális-egészségügyi követelményeknek nem megfelelő településrészek gyakran a korábban felszámolt telepek nyomán termelődtek újjá, telepeseedésnek” indultak hagyományos falusi lakóövezetek is, sok esetben egész falvak lakáskörülményei váltak telepszerűvé. E problémák kezeléséhez átfogó szociálpolitikai és foglalkoztatási programok folytatása szükséges, nem oldható meg pusztán pénzügyi eszközökkel.
- Az **előregedő, elnéptelenedő falvak** jelentős részében gyakorlatilag nincs lakásépítés, a meglévő lakásállomány pusztul. Itt elsősorban a település új funkciójának megtalálása szükséges, de nem kerülhető el a fenntartás és korszerűsítés minimális szinten történő megoldása sem.

16. Biztonságpolitika

A rendvédelmi, a tűz- és katasztrófavédelmi szervezetrendszer, infrastruktúra fejlettsége közvetlen hatást gyakorol a versenyképesség, az ipari-gazdasági fejlettség, a közlekedés-fejlesztés, a környezet- és természetvédelem területeire egyaránt, jelentősen befolyásolva az emberek biztonságérzetét meghatározó életminőséget.

Az épített és természeti környezet, az emberi élet és az egészség megóvásának elsődleges eszköze a megelőzés. E körben szükséges a korszerű veszélyelemzési, kockázatértékelési módszerek bevezetése, a lakosság biztonsági kultúrájának növelése, az előrejelzés, a monitoring és riasztórendszerek létrehozása és üzemeltetése, a bűnmegelőzés és bűnüldözés speciális területi prioritásainak megfogalmazása és a mindenki számára biztonságos környezet kialakítása érdekében az Egyetemes Tervezés alkalmazása.

A mentő- és tűzvédelmi szolgáltatást nyújtó tűzoltó és katasztrófavédelmi egységek infrastruktúrájának – diszlokációjának – fejlesztésével a veszélyhelyzetek, katasztrófák károsító hatása megelőzhető, jelentős mértékben csökkenthető.

- Biztosítani kell, hogy az országos és regionális fejlesztési programok szerves részei legyenek az adott fejlesztéshez szükséges **biztonsági infrastruktúra-fejlesztési** elemek is.

- Szükséges a **mentő-tűzvédelmi, katasztrófavédelmi lefedettség javítása** annak érdekében, hogy a beavatkozó egységek a riasztástól számítva legfeljebb 15-20 percen belül kiérkezzenek a helyszínre. A **természeti katasztrófáktól** (*árvíz, belvíz, aszály, erdőtüz*) **fenyegetett térségekben** az előrejelzési, monitoring és riasztórendszerek működési feltételeinek biztosítása, a veszélyelemezési, kockázatértékelési módszerek bevezetése, fejlesztése, a védelmi rendszerek megerősítése, a szomszédos országokkal való együttműködés erősítése. A **dunai hajózás biztonságának megteremtése**, közlekedésszervezési és infrastruktúrafejlesztési eszközökkel. A **határmenti térségekben** (a határok átjárhatóságának biztosítása mellett) a hazai és nemzetközi bűnözés csökkentése, a megelőzési tevékenység erősítése. Az **elmaradott, súlyos társadalmi-gazdasági feszültségekkel küzdő térségekben** az átlagnál nagyobb arányú személy elleni bűncselekmények megelőzése bűnmegelőzési programok keretében, közösségfejlesztéssel, civil szervezetek bevonásával. A **turisztikailag leginkább preferált térségekben** (Budapest, Balaton-térség) elsősorban a vagyon elleni bűncselekmények megelőzése, a távközlési és informatikai rendszerekkel, a személyi állomány és a járműállomány fejlesztésével. A bűnügyileg leginkább fertőzött **nagyvárosi agglomerációkban** az átlagnál nagyobb vagyon elleni, illetve közterületi bűnözés visszaszorítása.
- A **környezetre veszélyt jelentő iparral rendelkező térségekben** a nukleáris és kémiai biztonság magas szintű biztosítása érdekében a települési védelmi intézkedési tervek elkészítése és végrehajtása, a kockázatkezelési, -megelőzési és kárelhárítási rendszerek karbantartása és fejlesztése szükséges.

Hosszú távú, átfogó célok ►	1. Térségi versenyképesség		2. Területi felzárkózás			3. Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem	4. Területi integrálódás Európába			5. Decentralizáció, regionalizmus			
Területi prioritások az ágazatok (szakpolitikák) számára ▼	Hatékony, a növekedés területi terjedését ösztönző térszerkezet megteremtése	Régiók, térségek fejlesztésekor a sajátos adottságokra épülő relatív versenyképesség erősítése	Túlzottan egy-központú térszerkezet oldása	Tartósan lecsakadó és periférikus térségek társadalmi-gazdasági dinamizálása	Helyi (települési, kistérségi) szinten, valamint a főbb településkategóriák között jelentkező az alapvető életkörülmények (közszolgáltatások elérhetősége, kommunális infrastruktúra) területi egyenlőtlenségek mérséklése		Magyarország intenzív illeszkedése és mélyebb beágyazódása az európai gazdasági térbe	A határ menti és határon átnyúló együttműködések lehetőségének bővítése a Kárpát-medencében	A nemzeti integrációk és nemzetiségi fejlesztési együttműködések megteremtése	Regionális berendezkedésű államszerveződés és érdemi decentralizáció	Regionális fejlesztéspolitika, regionális tervezés és regionális programozás	Regionalizmus	Kistérségi szintű érdemi térszervezési részvételt biztosító megerősítése
Befektetés-ösztönzési politika													
KKV politika													
Innovációs politika													
Turizmuspolitika													
Foglalkoztatáspolitikai													
Oktatáspolitikai													
Kulturális politika													
Szociálpolitika													
Egészségpolitika													
Környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás													
Informatika - Hír és távközlési politika													
Közlekedéspolitikai													
Energiapolitika													
Agrárpolitika és agrár-vidékfejlesztés													
Lakáspolitikai													
Biztonsáspolitikai													

Az OTK átfogó céljai és a szakpolitikák számára javasolt területi prioritások kapcsolata. A sötétkék cellák erős kapcsolatot; a világoskék cellák közepesen erős kapcsolatot jeleznek; üres cella: nincs kapcsolat.

Területi prioritások az ágazatok (szakpolitikák) számára ▼	Országos területi célok 2013-ig												
	Versenykép-es budapesti metropolisz térség	Fejlesztési pólusok és városi hálózati kapcsolatok rendszer fejlesztése	Külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása	Országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek és tématerületek				Határmenti területek együttműködésének erősítése	Rurális (vidékes) térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai				
				Balaton térség tartós versenyképességének megteremtése a fenntartható térségi rendszer kialakításával	Tisza térség fenntartható felzárkóztatása	A Dunamenti fenntartható fejlesztése	A termőbiztonság integrált térségi hasznosítása		A természeti táji és a kulturális táji értékben gazdag területek fenntartható fejlesztése	Tanyás térségek revitalizálása	Értéktörzsek, funkcióváltás és esélyegyenlőség az aprófalvas térségekben	Nemzeti kisebbségek értékeinek megjelenítése az általuk lakott vidékes térségek fejlesztésében	Magas arányú cigány népességgel rendelkező térségek
Befektetés-ösztönzési politika													
KKV politika													
Innovációs politika													
Turizmuspolitika													
Foglalkoztatáspolitikai													
Oktatáspolitikai													
Kulturális politika													
Szociálpolitika													
Egészségpolitika													
Környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás													
Informatika - Hír és távközlési politika													
Közlekedéspolitika													
Energiapolitika													
Agrárpolitika és agrár-vidékfejlesztés													
Lakáspolitikai													
Biztonsáspolitikai													

Az OTK országos területi céljai és a szakpolitikák számára javasolt területi prioritások kapcsolata. A sötétkék cellák erős kapcsolatot; a világoskék cellák közepesen erős kapcsolatot jeleznek; üres cella: nincs kapcsolat.

**V. A TERÜLETI CÉLOK ÉRVÉNYESÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ INTÉZMÉNY-
ÉS ESZKÖZRENDSZER FEJLESZTÉSI IRÁNYAI**

Az elsődleges alapvető követelmény, hogy az eszköz- és intézményrendszert csak a kitűzött célok elérése érdekében, annak eszközeként szabad és kell létrehozni, ill. működtetni. Ebből adódóan a megváltozott célok, az új területfejlesztési politika új szervezeti, intézményi és finanszírozási megoldásokat igényelhet, amely nem csak a rendszer bővítését, de adott esetben egyes rendszerelemek megszüntetését, a rendszer újraépítését is szükségessé teheti.

Az eszköz- és intézményrendszer fejlesztése során az új területfejlesztési politikai célkitűzések mellett, a másik alapvető érvényesítendő szempont az **Európai Unió szabályaihoz és gyakorlatához való igazodás**, amely kötelező keretfeltételeket jelent.

Nemcsak a szűkebb értelemben vett területfejlesztési intézményrendszer, de a stratégiai tervezésre építő fejlesztéspolitika egészében erőteljesebben kell érvényesíteni az új funkcionális tartalommal bíró területfejlesztési politika szempontjait, különös tekintettel annak horizontális jellegére.

V. 1. Szubszidiaritás, hatékonyság és partnerség: az intézményrendszer egészét meghatározó követelmények

A területfejlesztési intézményrendszer felépítésének, működésének meg kell felelnie a demokratikus normáknak, valamint hatékonyan kell szolgálnia a területfejlesztési politikai célok elérését. Ehhez az intézményrendszert az átlátható struktúra, az egyes területi szintek egyértelműen meghatározott funkciója és feladatköre, valamint jól lehatárolt felelősségi körök, kompetenciák kell, hogy jellemezzék.

Az intézményrendszer hosszú távú fejlesztési irányai között a területfejlesztési beavatkozások hatékonyságának növelése érdekében a **koordináció és a decentralizáció** együttes erősítése jelenti a legfontosabb prioritást. A területfejlesztési intézményrendszer egyes szintjein a munka- és hatáskörmegosztásnak a **szubszidiaritás** elvén kell alapulnia. Figyelembe véve azonban a korlátozott szakmai és pénzügyi erőforrásokat, a területi tervezésre és forráselosztásra feljogosított **területi szintek** számát ésszerű határok között kell tartani.

A területfejlesztési politika országos céljainak, eszközeinek meghatározása, a működési keretek szabályozása, s a területi döntéshozók számára a megfelelő orientáció megadása az országos, **központi szervek** feladata.

Az intézményrendszer felépítésében, az egyes területi szintek egymáshoz való viszonyában a **partnerség** elvének kell érvényesülnie, amely biztosítja a szándékok, érdekek és pénzügyi források integrációját, és amelynek eredményeképpen az erőforrások hatékonyabb kihasználása válik lehetővé. A finanszírozásban, a fejlesztési programok elbírálásában olyan mechanizmusokra van szükség, amelyek indirekt módon készítetik a regionális fejlesztési és területfejlesztési tanácsokat a partnerségen alapuló konszenzus kialakítására.

A területfejlesztési intézményrendszer társadalmi beágyazottságának előfeltétele a széleskörű **nyilvánosság**, azaz megfelelő módon történjék a közvélemény tájékoztatása az adott intézmény tevékenységéről, döntéseinek indokoltságáról.

Szükséges ugyanakkor az **átláthatóság** (transzparencia) biztosítása is, melynek érvényesülnie kell: egyrészt az intézményrendszer makrostruktúrájában – azaz az intézményi struktúra világos felépítésében –, valamint annak hatékony, eredményes és szinergikus együttműködésében; másrészt a rendszert alkotó egyes intézmények átlátható és hatékony szakmai működésében.

A területfejlesztési intézményrendszer működtetésénél a **folyamatosságot és a stabilitást**, mint alapvetet mindenképpen érvényesíteni kell.

Ugyanakkor egy olyan rugalmas intézményi struktúra szükséges, amelyben továbbra is tere van az alulról jövő kezdeményezéseknek, kooperációknak.

Fontos a területfejlesztés intézményei esetében is az alap- és magkompetenciák hangsúlyozása, az intézményi szerepvállalás átgondolása: a jövőben a közsférának és a területfejlesztésnek is önkorlátozónak kell lennie, mindenekelőtt ott kell beavatkozni, ahol a piac ezt nem teszi meg.

V. 2. Koordináció és kooperáció: a területfejlesztés országos szintje

A területi célkitűzések megvalósításában különböző mértékben bár, de valamennyi szakpolitikának megvannak a feladatai. A területfejlesztési politikai célok elérése, a területi szempontok megerősödése érdekében országos szinten **megkívánt minden tárcától a tértudatos gondolkodás és tervezés**. Alapvető követelmény, hogy a kormányzat teljes fejlesztéspolitikai tevékenységének hatásos területi koordinációja megvalósuljon, továbbá az ország területi folyamatainak, a programok területi hatásainak a nyomon követése, értékelése megtörténjen.

Az OTK által kijelölt decentralizált fejlesztési modellben az országos (központi) területpolitikának négyes funkciója kell, hogy legyen:

- A szűkebb értelemben vett központi területfejlesztés, mely az ország egésze szintjén jelentkező legsúlyosabb térszerkezeti feszültségek oldását célozza, beavatkozása területileg szelektív és erősen koncentrált;
- A területfejlesztési politika céljainak érvényesítése a szakpolitikákban, azok programjaiban, a szakpolitikák területi koordinációja;
- A területfejlesztési célok megvalósítását szolgáló, regionális és kistérségi szinten működő intézmények tevékenységének koordinálása, minőségbiztosítása, munkájának szakmai támogatása, minőségbiztosítása;
- a területfejlesztési politika kialakítása és érvényesítése az Európai Unió együttműködésekben, az ország területi folyamatainak, a programok területi hatásainak nyomon követése, értékelése.

Ahhoz, hogy a területfejlesztési politika országos szinten a fenti hármas funkciót maradéktalanul be tudja tölteni, szükséges a területfejlesztési politika kialakítása és érvényesítése az Európai Unió együttműködésekben, biztosítani kell hosszabb távon is a területfejlesztési politika megfelelő súlyú kormányzati képviseletét, valamint az intézményi struktúra stabilitását. A fenti feladatok ellátását országos szinten a területfejlesztési törvénnyel összhangban az alábbi szervezetek biztosítják:

- Országgyűlés;
- Kormány – hosszabb távon is biztosítani kell a területfejlesztési politika megfelelő súlyú kormányzati képviseletét, ami segítheti a koordinációt, komplex gondolkodásmódot, a decentralizáció folyamatát;
- Országos Területfejlesztési Tanács; mint szakmai érdekegyeztető fórum kell működnie a térségi és ágazati célkitűzések összhangjának megteremtése, az egyéb társadalmi-gazdasági szereplők érdekérvényesítése érdekében;
- a területfejlesztésért felelős minisztérium vagy országos hatáskörű hivatal – feladatai megfelelő színvonalú ellátásába – bevonhatja a felügyelete alatt tevékenykedő állami tulajdonban lévő kiemelten közhasznú társaságokat.

Az országos kormányzati feladatok mellett a helyi és különböző területi szintek, kiemelten a régiók és kistérség játszanak meghatározó szerepet a területfejlesztési politikában.

V. 3. A decentralizált fejlesztéspolitika színtere: a régió

Regionális szinten a dokumentumban megfogalmazott célok érvényesítése érdekében rövid- és középtávon a következő három cél megvalósítása szükséges:

A) A regionális demokrácia feltételrendszerének megteremtése

A hosszú távú cél a regionális szint önállóságának megteremtése, melynek eredményeként – a régiók európai chartájával összhangban – olyan regionális önkormányzatok állhatnak fel, melyek törvény által szabályozott feladatkörrel és a feladatok megfelelő színvonalon való ellátását biztosító saját forrással rendelkeznek. Ez a fontos cél csak a közigazgatási reform részeként jöhet létre (ld. 5. átfogó cél), ám ehhez már középtávon (2008-10-ig) döntést kell hozni felállításukról, hogy az új közigazgatási rendszer működéséhez szükséges szabályozók és működési feltételek kialakításával, a régiókban elkezdődhessen a tervezési folyamat a következő fejlesztési időszakra (2014-20).

B) A regionális szint fejlesztéspolitikai szerepének megerősítése

Rövid távon is szükséges a fejlesztéspolitikában a regionális szint döntési felelősségének növelése, szervezeti és intézményi versenyképességének megteremtése.

A régióknak az országos szint mellett a fejlesztéspolitika (tervezés, programozás) elsődleges színtereivé kell válniuk. Ennek megvalósítása érdekében a 2007-13-as tervezési időszakra vonatkozóan kiemelt feladat a tervezésben, a programozásban és a végrehajtásban a régiók jogszabályokkal is megerősített egyenrangú részvételének a biztosítása, valamint az önálló regionális tervezéshez és végrehajtáshoz szükséges (intézményi, pénzügyi, jogi, szabályozási, tervezés-módszertani) feltételek megteremtése.

Célok:

TM **A régiónkénti önálló regionális tervezéshez és program-végrehajtáshoz szükséges feltételek megteremtése.**

TM A regionális fejlesztés szervezeteinek nemcsak az önálló regionális fejlesztési tervek, koncepciók és a régiónkénti önálló fejlesztési programok kialakításában van meghatározó szerepük, hanem **be kell vonni őket az ágazati, a térségi és a fejlesztési pólusok, tengelyek fejlesztéséhez kapcsolódó tervek, stratégiák, programok, prioritások, támogatási célok kialakításába, valamint a települési tervek, stratégiák véleményezésébe is.**

A fentiekben megfogalmazott célok – már középtávon történő – érvényesítéséhez rövidtávon (2005-2006-ban) szükséges intézkedéseket és döntéseket hozni. A regionális szintű fejlesztéspolitika határozott érvényesítése érdekében a már középtávon megerősödő és átalakuló regionális fejlesztési, tervezési-programozási, pályázati és végrehajtási intézményrendszert hosszabb távon is fenn kell tartani, természetesen igazodva az újonnan alakuló regionális önkormányzati rendszer feltételeihez.

C) A regionalizmus, a regionális hálózatépítés és partnerség előmozdítása

A hálózatos gazdaság és társadalom működéséből következő új intézményi, versenyképességi tényezőcsoport – a régiók szervezetei és intézményei közötti kapcsolatok jellege, a közös célkitűzés intézményesülésének lehetősége, a helyi ösztönzők, a kollektív döntések előkészítése, a társadalmi konszenzus – azt jelzi, hogy a helyi és a regionális fejlődés sikere már nem csupán szűk gazdasági szempontokon múlik, hanem a területi növekedésben érdekelt szereplők szoros minőségi koalíciójától, hatékony intézményes partnerségétől és együttműködésétől is függ.

V. 4. Megyei szint szerepének átalakítása a fejlesztések koordinációjára

A megyei szint esetében indokolt az Európai Unión belül elterjedt azon alapelvet alkalmazni, mely szerint az egyes országok múltbeli hagyományait tiszteletben tartva a NUTS-3 szint működtetése is fennmarad, hiszen számos funkció megtartása és működtetése továbbra is ezen a szinten indokolt. Hosszabb távon, ha megvalósul a közigazgatási reform és a **megyék önkormányzati szerepe megszûnik** és helyettük regionális önkormányzatok szerveződnek, a megyék területfejlesztési feladata is regionális szintre kerül. Ebben az esetben a megyei önkormányzatok hivatalai, tervezési egységei, ill. területfejlesztési tanácsainak munkaszervezetei, a regionális ügynökségek, ill. hivatalok területi egységévé válhatnak.

A megyei szintnek a jövőben két – egymást nem kizáró – funkciója lehetséges:

- **„Közzolgáltató megye”**: Markáns **közigazgatási reform elmaradása esetén** is indokolt a **megyék** szerepét úgy meghatározni, hogy el lehessen kerülni a **régióval** való párhuzamos feladatvégzést és az azonos kompetenciákat. A megye alapvető feladata a megyei szinten működtetett közzolgáltatások ellátása és az ehhez kapcsolódó intézményfenntartás. Ezt egészíti ki fejlesztési szempontból a kistérségek koordinálása és összefogása. Javasolt, hogy a megyék bevonásra kerüljenek a kistérségi, megyei szintű és a helyi önkormányzatok feladataihoz kapcsolódó közzolgáltatások hatékony, racionális ellátásának támogatására vonatkozó programok lebonyolításába.
- **„Fejlesztéspolitikai integrátori szerep”**: A megyék fejlesztéspolitikai szerepei az alábbiak lehetnek, melyek a regionális önkormányzatok megalakulása után is a régiók területi egységeit alkotó megyei területi szinthez kapcsolódhatnak:
 - A helyi önkormányzatok fejlesztéséhez kapcsolódó kiegészítő támogatási és pályázati rendszerhez **kapcsolódó támogatáskezelési** feladatok;
 - Kistérségi koordinációs és regionális szakmai közreműködő szervezet szerep;
 - Az Operatív Programokhoz kapcsolódóan végső kedvezményezett szerep ellátása a kistérségi szintnél lényegesen nagyobb léptékű fejlesztések esetén;
 - Közreműködés a regionális programok tervezésében és végrehajtásában;
 - A jelenlegi önkormányzati rendszer hosszabb távú érvényben maradása és a **megyék fejlesztéspolitikai szerepének fennmaradása** esetén rendezni kell a megyei területfejlesztési tanácsok és a megyei önkormányzatok közti kompetencia- és felelősség-megosztást. Amennyiben a megye is részesül

decentralizált forrásokból, abban az esetben megfontolandó, hogy a források elosztása, a fejlesztéspolitikai döntéshozatal a közvetlenül választott, s éppen ezért erős legitimitással rendelkező megyei önkormányzat kompetenciájába kerüljön.

V. 5. Kistérségi szint megerősítése a program alapú integrált fejlesztések biztosításával

A kistérség a **térségi önszerveződés legfontosabb színtere**, ilyen értelemben a szubszidiaritás, a decentralizáció és a helyi partnerség meghatározó szintje. A kistérségi együttműködések elsődleges fejlesztéspolitikai feladata, hogy biztosítsa a kistérségi szintű tervezést, térségi léptékben integrált projektek megvalósulását, a helyi szint érdekeinek összefogását és képviseletét. Mindezek mellett a kistérségek szerepe fontos az esetenként elaprózott önkormányzati feladatellátás partnerségen alapuló hatékonyabb megszervezésében is. Figyelembe kell venni, hogy a térségi programok kialakítása nem mindig a statisztikai kistérségek területéhez kapcsolódik.

A kistérségek a programok kedvezményezettjeiként az integrált kistérségi fejlesztések, projektsomagok **végrehajtása** révén valósítják meg a kistérségi fejlesztési tervben kitűzött célokat. Minden statisztikai kistérségben a legitim **kistérségi fejlesztési tanács**ként működő testületnek – mely elfogadja a kistérség fejlesztési tervét, programját, fejlesztési irányait – erősíteni kell a fejlesztéspolitikában betöltött szerepét, súlyát. A rugalmasan szerveződő térségi kezdeményezések (önkéntes társulások, civil és vállalkozói hálózatok stb.) lehetnek azok a lehetséges kedvezményezettek, akik a regionális (országos) forrásokra pályázva a kistérség programjában, stratégiájában foglaltakat megvalósítják.

A jövőben indokolt a kistérségi szint szakmai megerősítése, növelve tervező, forrásszerző és programmenedzselő tevékenységük szakmai színvonalát, hatékonyságát.

Ennek érdekében cél, hogy minden kistérségben olyan menedzsment szervezetek, „térségfejlesztési műhelyek” jöjjenek létre, ahol a jelenleginél koordináltabb formában működhetnének a térségi fejlesztésben közreműködők, térség- és vidékfejlesztési menedzserek, falugazdászok, falu- és tanyagondnokok, stb., ezáltal ösztönözve a térségi fejlesztési kezdeményezéseket, a projektek generálását.

Fontos, hogy a kistérségek szintjén a vidékfejlesztési, területfejlesztési és egyéb területi elvű tervezés és fejlesztés ne párhuzamos folyamatokat jelentsen, hanem egységes területi (térség) tervezésbe, ill. térségfejlesztési rendszerbe integrálódjon.

V. 6. Országosan kiemelt térségek és tématerületek fejlesztésének koordinálása

A régiók határait átlépő speciális területi feladatok megoldására, ill. egyedi térséget érintő területi célkitűzések érvényesítésére az Országgyűlés országosan kiemelt térségeket jelölhet ki. A területfejlesztési törvény (1996. évi XXI. törvény) a Balaton kiemelt üdülőkörzet térségére (Balaton Fejlesztési Tanács) és a Budapesti agglomeráció (Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács) esetében írja elő kötelező **fejlesztési tanács** felállítását. A tanácsok feladata az érintett regionális, térségi és ágazati szereplők együttműködéséhez alapot biztosítani, továbbá elősegíteni a partnerségen alapuló stratégiai tervezés és a helyi igényekhez igazodó forrásfelhasználás megvalósulását. Az OTK-ban **három országosan**

kiemelt térség – a Duna-mente, a Balaton- és a Tisza-térség – került kijelölésre (a Budapesti Agglomerációval kapcsolatos kérdések a III.1. célnál és a Közép-magyarországi Régiónál kerülnek tárgyalásra.)

Olyan **speciális térségek** – pl. nemzeti parkok – esetében, melyek egységes fejlesztési, esetleg szabályozási kezelést igényelnek, esetleg több régiót érintenek, törvényi előírás nélkül az érintett régiók, megyék, kistérségek önkéntes partnerségen alapuló térségi fejlesztési tanácsot hozhatnak létre az ún. **regionálisan kiemelt térségek** integrált fejlesztésére.

A fentieken túl az érintett térségekre a speciális és az Európai Unió támogatásával nem finanszírozható feladatokra a kormány **önálló térségi programot** indíthat. A kiemelt térségi programok megvalósítását segítő – és alapvetően koordinációs, tervezési, monitoring, értékelési és kisebb mértékben program-, projektmegvalósítási feladatokat ellátó – munkaszervezet az intézményi sajátosságokhoz igazodva, mind a fejlesztési tanács, mind a területfejlesztésért felelős kormányzati szervezet irányítása keretében működhet. Országos léptékű területi koordinációt igényel a termálvízkincs térségi kiaknázása is.

A kiemelt térségek összehangolt fejlesztésének eredményes véghezviteléhez a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- Meg kell teremteni az eszközöket, hogy a **kiemelt térségi programok az egyes érintett régiók fejlesztési dokumentumaiban integráltan szerepeljenek**, így legyen biztosított, hogy e térségek európai uniós források fogadására is alkalmassá váljanak.
- Ezekre a térségekre, **amennyiben a törvény a térséget nevesítve előírja, kötelezően létre kell hozni térségi fejlesztési tanácsot**, amely munkaszervezetén keresztül látja el feladatát, és kötelezően figyelembe veszi az Országos Területfejlesztési Koncepcióban lefektetett alapelveket, célokat, prioritásokat.
- A kiemelt térségek intézményeiken keresztül az **érintett régiók és kistérségek, érintett szaktárcák partnerségét** jelenítsék meg.
- A kiemelt térségek **tervezésének és fejlesztésének a helyi-térségi szereplők**, az érintett **régió(k)** és – az országos érdekek jelentőségétől függően – **a központi kormányzat kiegyensúlyozott partnerségén** kell alapulnia.
- A kormányzat speciálisan felmerülő térséghez kötött problémák megoldására térségi intézményrendszer létrehozása nélkül is kezdeményezhet és megvalósíthat kiemelt nagytérségi programokat. A **térségi fejlesztési tanács létrehozása nem feltétele a kiemelt státusz fenntartásának, a kiemelt fejlesztés országos koordinációval is biztosítható**. Országos koordináció esetén azonban létre kell hozni egy konzultatív és döntés-előkészítő fórumot (Bizottság), valamint egy térségi programirodát, amely a fejlesztési program végrehajtásával, monitoringjával, értékelésével kapcsolatos teendőkért felelős.
- **Amennyiben** egy kiemelt kezelésű térségben **a kitűzött célokat sikerült elérni, ill. a kiemelt kezelés**, a fejlesztési források koncentrált kihelyezése, az irányítás speciális allokációja **okafogyottá** vált, **felül kell vizsgálni** a térség státuszát és indokolt esetben meg kell szüntetni azt. Ennek megfelelően az országos területfejlesztési politikai célok teljesülésének vizsgálati eredményeitől függően lehetőség van új kiemelt térségek létrehozására.

V. 7. Egységes, iteratív tervezési rendszer: a területi tervezés megújítása

A fejlesztési eszközök hatékonyságának növelésében kulcsszerepet tölt be a különböző területi szinteken megvalósuló tervezés. A tervezés feladata, hogy az eredmények és folyamatok értékelése alapján, az érintett szereplők egyéni stratégiáinak összefogásával kijelölje, ill. korrigálja a célkitűzéseket. A tervezés ugyanakkor a célok elérését biztosító eszközök kijelölésével megalapozza a fejlesztési eszközök hatékony felhasználását.

A tervezés egységes rendszerének megteremtése olyan alapvető követelmény, amely a teljes hazai fejlesztéspolitikai gyakorlatnak, így a területi fejlesztések eredményességének is sarokköve.

V.7.1. Egységes országos és területi tervezési rendszer

A hatékony és célszerű területfejlesztési politika működtetéséhez szükség van az országban zajló tervezési tevékenységek olyan **átfogó szabályozására**, amely rögzíti, hogy milyen típusú és szintű terveket, kiknek, milyen tartalommal és eljárási rendben, illetve végrehajtási eszközrendszer birtokában kell megalkotnia, s ezek hogyan kapcsolódnak egymáshoz.

Az egységes tervezési rendszerben az Országos Területfejlesztési Koncepcióban rögzítettekkel összhangban egyértelműen meg kell határozni az országos, regionális, megyei és kistérségi tervezés kompetenciáit, valamint az egyéb speciális, területfejlesztési politikai célokból adódóan kiemelten kezelendő terület egységekkel kapcsolatos tervezési feladatokat, valamint ezek viszonyát a többi területi tervhez.

Fontos követelmény, hogy a szabályozás kellő mozgásteret biztosítson az „alulról” jövő (bottom up) tervezési kezdeményezéseknek, melynek meg kell teremteni az intézményrendszeri feltételeit is. A tervezés folyamatában a vertikális és horizontális koordináció egyaránt nélkülözhetetlen annak érdekében, hogy a legitim tervdokumentumok betöltsék funkciójukat.

A tervezési rendszer szabályozásában fontos biztosítani annak követelményét, hogy az operatív programok, kiemelt projektek és valamennyi állami-közösségi fejlesztési tevékenység a stratégiai – koncepcionális tervekhez igazodjon.

A hazai tervezési gyakorlatnak célszerű az EU-finanszírozású programokon túlmenően is az uniós tervezési rendszert, kifejezéstárat és eljárásrendet a hazai sajátosságok figyelembevételével átvenni. Ugyanakkor az uniós források tervezését is a hazai tervezési rendszer szerves részeként kell kezelni és az uniós forrásoktól független vagy azokon túlmutató tervezési dokumentumokra való kitekintéssel kell programozni.

A fellendülő térségi tervezési tevékenység egységességének biztosításakor fontos feltétel a tervezési rendszernek keretet adó közös térségi értékrend kialakítása. Ehhez a tervezési tevékenységek mozgásterét szabályozó **fenntarthatósági keretstratégiák** kidolgozása szükséges nem csak országos szinten, de kifejezetten az egyes térségekre vonatkozóan, a helyi adottságokhoz igazodóan, mely a fenntarthatóságon túl más horizontális irányelveket is rögzíthet (pl. esélyegyenlőség, biztonság, örökségvédelem). A keretstratégia egyrészt olyan, a térségi fenntarthatóság megteremtéséhez szükséges vertikális célokat rögzít, melyeknek helyet kell kapniuk a célok témáját és az adott térséget érintő tervekben, másrészt a fenntartható fejlődést biztosító horizontális célokat, melyek minden, a térséget érintő fejlesztési tervdokumentumban rögzített célba beépülnek. A keretstratégiák kiindulópontját a térségi

tervezési rendszer vizsgálati és értékelési alapjai – különösen a stratégiai környezeti vizsgálatok és az ex-ante értékelések –, valamint az integrált környezeti tervezés adják. E tervezési eljárások széles legitimitását a szakmai és lakossági nyilvánosság számára biztosítani kell, hogy valóban közös, a tervezésen is túlmutató hatású térségi értékrendet képviselő tervezési rendszerelemek legyenek.

V.7.2. Regionális tervezés

A fejlesztési tervek, programok országos szintje mellett a **tervezés, programozás legfontosabb területi szintje a régió**, amely azonban épít a kistérségi és megyei szintű tervezésre. Az ország középtávú fejlesztési irányait meghatározó és megújuló Országos Területfejlesztési Konceptióval, az Országos Területrendezési Tervvel, valamint a II. Nemzeti Fejlesztési Tervvel összhangban a regionális fejlesztési tanácsoknak meg kell határozni a közép- és hosszú távú regionális fejlesztési terveiket. A tervezési folyamatban az egyes térségi programok egymásra épülnek. A regionális szinten készülő közép- és hosszú távú fejlesztési programokba integrálni kell a megyei és kistérségi fejlesztési programok célkitűzéseit is, a regionális tervezésnek határozott területi szemlélettel kell rendelkeznie.

A fejlesztéspolitikában a programozás elvének érvényre jutása befolyásolja a régiók tervezési feladatait is. A középtávú regionális fejlesztési programok alapján a regionális fejlesztési tanácsok évente meghatározzák az abban foglalt feladatok éves ütemezését és pénzügyi tervét, amelyek megvalósítását tisztán a nemzeti támogatási rendszer szolgálja. Az adott évi fejlesztések megvalósítása érdekében a Kormány a regionális fejlesztési tanácsokkal megállapodást köt. A programokhoz ki kell dolgozni azokat az indikátorokat (mérőszámokat), amelyekkel mérhető a program megvalósítása, a támogatások felhasználásának hatékonysága.

A regionális tervezés megalapozását szolgálják az OTK-ban megfogalmazott régiós koncepciók, valamint a régiók területi tervezését kötelezően orientáló, az OTK-ban megfogalmazott országos területfejlesztési politikai célok.

A regionális fejlesztési tervek megalapozásához és a regionális integráció sikeres megvalósulásához meg kell teremteni a regionális és a térségi (különösen a kiemelt- és kistérségek), települési szint hatékony tervezési, fejlesztési együttműködését, valamint a gyors információáramlás biztosítását, továbbá ösztönözni kell a komplex, integrált fejlesztési programok készítését és megvalósítását.

A régióknak intenzíven be kell kapcsolódniuk a vidékfejlesztési tervezés, programozás folyamatába, előkészítve a lehetőségét annak, hogy a jövőben a vidékfejlesztési tervezési és megvalósítási tevékenységek fokozatosan szintén regionális szinten valósuljanak meg.

A terv és a programozás végigviteléhez szükséges a tervezési intézményrendszer, a partnerségi együttműködések kiépítése és a tervezéshez szükséges forrás, valamint a szabályozási feltételek biztosítása.

V.7.3. Ágazati (szakpolitikai) és területi tervezés összhangjának megteremtése

Egy adott területrendszer (térség) fejlődését az adott térség kompetenciájába utalt fejlesztési eszközökön túl a különböző nemzeti szintű szakpolitikák fejlesztési, szabályozási tevékenysége is döntően meghatározza. Az egyes területi szintek tervezési kompetenciáinak tisztázásán túlmenően éppen ezért szükséges annak biztosítása, hogy adott területen (régióban, kistérségben) megvalósuló fejlesztések egymás hatásait erősítsék és szinergiát alkossanak. Alapvető követelmény ehhez, hogy **az ágazati (szakpolitikai) és a területi**

tervezés – az alapvető koncepcionális célkitűzések meghatározását követően – **egymással szoros koordinációban valósuljon meg**. Ahhoz, hogy a területi tervezés a különböző szakpolitikákhoz tartozó központi kormányzati fejlesztési eszközökre reálisan építhessen, szükséges az adott régiót érintő kormányzati fejlesztési kötelezettségvállalások tartós, szerződéses jellegű rögzítése.

V.7.4. Egységes területi tervezés: a rendezési és fejlesztési tervezés összhangja

A területfejlesztési politika, ill. adott területegység fejlesztési céljait a fejlesztési koncepcionális (stratégia) és operatív (program) tervezés, valamint a rendezési típusú tervezés együttesen kell, hogy biztosítsa.

Ennek alapvető kritériuma a **területrendezési és a fejlesztési vonatkozású stratégiai területi tervezés szorosabb összekapcsolása**, annak érdekében, hogy az egyes területrendszerek (területegységek) céljait a fejlesztési és a területhasználat-szabályozási eszközök egymással szinergiát eredményezve szolgálják.

A tervezési rendszerekben a rendezési tevékenység megkezdését minden esetben meg kell előznie legalább koncepcionális szintű és előrehaladott fázisban lévő fejlesztési tevékenységnek. A fejlesztési koncepciókban vagy horizontális elveket szolgáló keretstratégiákban rögzíteni kell a térségi fizikai térhasználatát, térszervezési irányelveit, melyet a rendezési tervezésben szintén érvényesíteni kell.

A rendezési tervek készítése koncepcionális ill. stratégiai célokhoz kell, hogy igazodjon, míg a fejlesztési programok kialakítása során a rendezési tervek figyelembevétele, illetve a két tervezés iteratív, kölcsönös formálása szükséges. A két tevékenységet – az európai gyakorlatot követve – egységes területi tervezési tevékenységbe szükséges integrálni, melyre az operatív programozási tevékenységek közvetlenül épülnek. A rendezési tevékenység szorosabb integrálása a területfejlesztési politikába azért is kiemelt fontosságú, mert a környezeti értékek, természeti erőforrások hatásos és racionális védelme, a térhasználati ill. térszerkezeti feszültségek feloldása a területfejlesztési politika prioritásai közé tartoznak, kezelésük azonban főként rendezési eszközökkel biztosítható. A fejlesztési koncepció és a rendezési terv érvényesítése során folyamatos visszacsatolások biztosítása szükséges.

A tervezési rendszer összhangjának biztosítása érdekében a rendezési és fejlesztési tevékenység szakmai és kommunikációs háttérét egységesíteni kell. Ennek érdekében a rendezési tevékenységek során, különösen a térségi rendezési tevékenységek során, a műszaki területi tervezői szakmai munkát sokszínű szakmai háttérrel rendelkező területi és környezeti tervezői szakértői csoportoknak kell támogatni.

V.7.5. Partnerség és kommunikáció a tervezésben

A tervezés során a folyamatok elemzésén túl növekvő mértékben kell támaszkodni az adott térség érdekcsoportjait, illetve sajátos értékeit megjelenítő szereplők elvárásainak összefogására. Éppen ezért gondoskodni kell arról, hogy a területi tervezés folyamatában a **partnerség elve** a valódi participáció révén hatékonyan érvényesüljön, nem pusztán utólagos szakmai, társadalmi egyeztetéseket jelentve.

A partnerség és a bevonás, – csakúgy, mint az átláthatóság és legitimitás – erősítése fokozottan szükséges a területrendezési tervezés esetében is.

V.7.6. Szakmai megerősítés

Indokolt a **tervezés szakmai kapacitásainak erősítése**. A területfejlesztési szakértők, tervező intézmények mellett a közigazgatásban is szükséges a stratégiai szemléletű területi tervezéshez szükséges készségek erősítése. Különösen a régiókban indokolt a tervezés jelentősebb létszámú szakmai apparátusának kiépítése, és fontos a tervezési folyamatba bevont regionális szereplői kör felkészítése is a tervezői partnerségben való részvételre.

Az **ágazati tervezési** szakértők, tervező intézmények, közigazgatási egységekben is meg kell ismertetni a terület- és regionális stratégiai tervezés szemléletét. Fontos, hogy a területfejlesztési és -rendezési tevékenységek **végrehajtásáért** felelős munkakörökben dolgozóknak is legyenek területi tervezési ismeretei, amelyben hangsúlyt kell kapjanak az integrált, környezetintegrált, fenntarthatósági megközelítések, a helyi adottságokra és értékekre építkező területi szemléletű tervezési elemek. Ösztönözni kell a tervezési és a végrehajtási ismeretek, a különböző fejlesztési szintek (programok, projektek), területi szintek, területi és ágazati tervezők közötti kommunikációt, **tapasztalatcserét**.

A tervezési szakmai kapacitások megteremtésének érdekében erősíteni kell a **területi tervezési szakemberek képzését**, nagyobb hangsúlyt fektetve a stratégiai tervezésre és menedzsmentre, a társadalmi-gazdasági és ökológiai-természettudományi, valamint a területi (regionális) elemzési ismeretek integrált alkalmazására.

A sokszínű képzettséggel bíró szakembergárdára támaszkodó **területfejlesztési és területrendezési tevékenységek egységes szakmai jellegét** erősíteni kell, képzési irányelvek, szakértő útmutatók, ajánlások rendszerének kialakításával, természetesen a hazai viszonyokhoz adaptáltan. Diverzifikálni kell a területi tervezői feladatokat ellátó szakmai hátteret. A **területi tervezés minőségi színvonalát garantáló és javító egységes országos rendszer** kialakítása szükséges, mely eljárási, módszertani, képzési és szakértői akkreditációs elemekkel is rendelkezik. Fontos megteremteni annak feltételeit, hogy a tervezési tevékenységek teljes ciklust alkossanak a nyomon követés, a rendszeres értékelés és a tervezés információs igényét kielégítő alkalmazott területi kutatások, vizsgálatok folyamatos megvalósításával.

V. 8. Programozás és koncentráció: a finanszírozási rendszer

Az állami fejlesztéspolitika célkitűzéseinek, stratégiai céljainak a megvalósítása a fejlesztési politika finanszírozási rendszerének eredményességén, hatékonyságán múlik elsősorban. A valós igényekhez igazodó, reális költségvetési keretek között mozgó, folytonosságra, fenntarthatóságra építő finanszírozási rendszer az eredményes, hatékony fejlesztéspolitika záloga.

V.8.1. A finanszírozási rendszer továbbfejlesztéséhez szükséges általános követelmények

- **A decentralizált költségvetési források arányának további növelése, a területi-települési saját források bővítése:**

A szükségletek felmérésére, regionális, kistérségi és helyi szintre delegált fejlesztési és működtetési feladatokat – a méretgazdaságosságra alapozva – a szubszidiaritás jegyében kell kijelölni, és biztosítani kell a hozzá szükséges fejlesztési és működtetési forrásokat. A fejlesztési forrásokat a régiók közötti felosztás során a fejlettség és a népességszám egyidejű figyelembevételével szükséges meghatározni.

- **Programfinanszírozás megvalósítása:**

A hatékony és a célokhoz elvezető fejlesztéseket csak a cselekvéseket, beavatkozásokat a különböző területi szinteken rendszerszerűen összehangolva megvalósító – szisztematikus célrendszerre épülő – programszerű fejlesztés, és az ehhez kapcsolódó programfinanszírozás eredményezhet. A programfinanszírozás lényege a több évre szóló regionális programterv alapján lebonyolított, a célokhoz igazodó rendszerszerű fejlesztésfinanszírozás. A programfinanszírozás középpontjában a regionális program áll.

A regionális programban szereplő célok, fejlesztési igények alapján lehetőség szerint szerződéses formában célszerű rögzíteni a kormányzat részéről a régióba irányuló fejlesztéseket. Ez biztosíthatja a **régiók folytonosságon alapuló fejlesztésfinanszírozását**.

- **Átlátható, összehangolt támogatási rendszer kialakítása**

TM Össze kell hangolni az egyes szaktárcák támogatási rendszereit mind időben, mind támogatási területeit és pályázati feltételeit tekintve egyaránt;

TM Szükséges a társfinanszírozáson felüli **hazai fejlesztési források elosztási mechanizmusának is az uniós rendszerhez való igazítása;**

TM Egységes, közérthető, egyszerű, nyilvános pályázati nyilvántartási rendszert kell kialakítani a kedvezményezettek hatékony információellátása érdekében;

TM Stabil és „ügyfélbarát” pályázati rendszereket kell működtetni, lehetőség szerint több körös kiválasztási rendszer működtetésével.

- **Az uniós forrásokból finanszírozott programok komplementereként működő támogatási rendszer kialakítása**

Mind a regionális finanszírozású programok, mind az ágazati pályázatok esetében biztosítani kell a hazai támogatások és az uniós források közötti összhang megteremtését oly módon, hogy a hazai támogatási rendszer komplementer rendszerként működjön a Strukturális Alapokból finanszírozott támogatások mellett.

– **Önálló, a közérdek irányában elkötelezett, hatékonyságra törekvő – a működési finanszírozástól elkülönülő – térségi fejlesztésfinanszírozási rendszer megteremtésének ösztönzése**

TM Az államháztartás reformja során törekedni kell arra, hogy a helyi önkormányzatok, kistérségi, regionális fejlesztési tanácsok feladataik súlyával megegyező mértékben részesedjenek az államháztartás bevételeiből. Ez jelentősen növelné a különböző területi szintű intézmények önállóságát, fejlesztési lehetőségeit, illetve a magasabb összegű társfinanszírozással elkötelezettebbé és felelősebbé válnának az állami támogatással megvalósuló projektek irányában.

TM A fejlesztési és üzemeltetési feladatokat egyértelműen le kell határolni, a kapcsolódó pénzügyi folyamatokat elkülöníteni. Az adott területi szinten koncentrálódó (önkormányzati, kistérségi, regionális) fenntartási, üzemeltetési feladatokhoz biztosítani kell a szükséges forrásokat.

TM A túlzottan redisztributív, „elkényelmesedett”, alacsony hatékonyságú, fölösleges kapacitásokkal működő fejlesztésfinanszírozási rendszer ellenében, egy a saját források maximális képződésében, az optimális forráshasznosításban érdekelt fejlesztéspolitikai rendszer kialakítását kell ösztönözni.

TM Az előbbiektől tükrében a hazai támogatáspolitikának kiegészítő jellegűnek, a saját forrásképződést elősegítőnek kell lennie, annak érdekében, hogy csökkenjen az állami szerepvállalás, beavatkozás súlya. A hazai fejlesztéspolitika minden szintjének szereplőit önálló kezdeményezésekre, felelősségvállalásra kell ösztönözni, szemben azzal a magatartással, amely kizárólag az állami segítségnyújtásra, iránymutatásra támaszkodik.

– **Döntés-előkészítés hatékonyságának javítása:**

TM A projektkiválasztásnál a program céljaihoz való illeszkedés szempontjait előnyben kell részesíteni.

TM A pályázati döntéshozatali folyamat egésze során érvényesíteni szükséges a fenntarthatóság elvét. A hatékonyság javítása érdekében a pályázatok elbírálása során a pénzügyi fenntarthatóságnak, a beruházás hosszú távú működőképességének, az elért állapotváltozás hosszú távon történő fenntartásának, ill. a beruházás révén várható társadalmi-gazdasági és környezeti hatások bemutatásának hangsúlyosabb szempontként kell megjelennie.

– **Forráskoncentráció**

A hazai támogatáspolitikán belül, és különösen a területfejlesztési politika kezelésében lévő források esetében hangsúlyozottan szem előtt kell tartani a koncentráció elvét mind földrajzilag, mind beavatkozási területek szerint. Speciális területi koncentrációs követelmény, a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek pozitív diszkriminációja.

V.8.2. Területi felzárkóztatás szempontjából kedvezményezett, társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek

A területi felzárkóztatás célkitűzésének hatékony érvényesítése érdekében szükség van arra, hogy a különböző típusú, fejlesztést szolgáló erőforrások koncentráltan irányuljanak az ország legelmaradottabb térségeibe. Ezt a társadalmi-gazdasági helyzetükből adódóan leginkább hátrányos térségek, mint a területi felzárkóztatás kedvezményezett térségeinek a kijelölése és fejlesztéspolitikai pozitív diszkriminációja biztosítja.

A kedvezményezett térségek **többlettámogatása** a kifejezetten **felzárkóztatási célú programok mellett a többi szakpolitika számára is kötelezettség.**

E kedvezményezett térségek fejlődésének irányait az adott kistérség, illetve az azt magába foglaló régió fejlesztési tervei az Országos Területfejlesztési Konceptióval összhangban jelölik ki, e célok elérését azonban a direkt módon területfejlesztési jellegű eszközök, az ágazati szakpolitikák és a regionális, ill. decentralizált források többlettámogatásai fokozottan biztosítják. A decentralizált források mértékének régiónkénti meghatározásakor e kedvezményezett térségek jelenlétét figyelembe kell venni.

A területi felzárkóztatás szempontjából kedvezményezett területek típusai:

- a) Fejlettségben elmaradott térségek
- b) Fejlettségben súlyosan elmaradott térségek

a) Fejlettségben elmaradott térségek

E térségtípusban a **legfejletlenebb kistérségek**, maximum az **ország lakosságának 30%-át** magába foglaló köre kerül kijelölésre.

Az alapvető cél, hogy a térségek fejlődését potenciálisan befolyásoló valamennyi szakpolitika, ill. fejlesztéspolitika eszközei fokozottan irányuljanak e térségekbe.

b) Fejlettségben súlyosan elmaradott térségek

A fejlettségben elmaradott térségek körén belül – ugyanazon módszertan alapján lehatárolva – a legrosszabb társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkező térségek a **súlyosan elmaradott térségek** közé tartoznak. E térségtípusba az **ország népességének összesen maximum 10%-át** magába foglaló kistérségek tartoznak. A súlyosan elmaradott térségek rendszerének alapvető célja azt biztosítani, hogy a kifejezetten felzárkóztatási célú kormányzati ill. regionális programok és intézkedések pénzügyi eszközei a leginkább válságos helyzetű térségek problémáját koncentráltan orvosolják. A központi területfejlesztési források jogszabályban meghatározott része kizárólag e térségekben kerülhet felhasználásra.

A kedvezményezett és kiemelt térségekre vonatkozó konkrét kötelezettségeket az OTK-ban foglaltak alapján 3 évente, a legfrissebb elérhető mutatók figyelembevételével jogszabály(ok)ban kell meghatározni. Az elmaradott és súlyosan elmaradott térségek lehatárolásához a társadalmi-gazdasági tényezők azon körét kell figyelembe venni, melyek az adott időszakra leginkább jellemző, leginkább káros egyenlőtlenségeket jelenítik meg.

V. 9. Visszacsatolás és átláthatóság: a fejlesztéspolitikai monitoring és értékelési rendszer

A fejlesztéspolitika hatékonyságának javítása, az átláthatóság, a döntés-előkészítés színvonalának emelése érdekében szükséges a területi szemléletet egyértelműen érvényesítő monitoring rendszer kialakítása. Ez az eredmények, hatások folyamatos nyomon követésén keresztül lehetővé teszi a fejlesztéspolitikák ill. a területi politika teljesítményének értékelését, és ezáltal nagymértékben hozzájárul a fejlesztéspolitika hatékonyságának és átláthatóságának javításához.

A nyomon követést és visszacsatolásokat biztosító rendszer három alapeleme:

- Fejlesztéspolitikai eszközök és programok monitoringja
- A területi (társadalmi, gazdasági, környezeti) folyamatok monitoringja
- Értékelések

A **fejlesztéspolitikai rendszerek monitoringja** a fejlesztések végrehajtásához kapcsolódó adatok és információk gyűjtését, rögzítését végzi, program- és szakpolitikai szinten egyaránt. Célja a végrehajtás gyors visszacsatolásainak, ellenőrzésének biztosítása, és az értékelési tevékenység adat- és információigényének megteremtése. A rendszerszerű, ciklusokba rendeződő fejlesztéseket megfelelő információs rendszerekkel, térinformatikával és intézményi háttérrel támogatott olyan országos monitoring rendszernek kell kiszolgáltatnia, amely valamennyi regionális, állami és nemzetközi ill. közösségi támogatással megvalósított beruházásra, támogatásra kiterjed. A területi politika monitoring tevékenysége további sajátos elvi elvárásokat támaszt:

- Adatok és információk pontos lokalizációja – E monitoring rendszer területiségének biztosítása érdekében – mely megkülönbözteti a többi, pénzügyi elszámolást szolgáló információs rendszertől – hangsúlyosan kell kezelni a források felhasználási, azaz a beruházások megvalósítási helyének pontos feltüntetését. A rendszernek alkalmasnak kell lennie arra, hogy ne csak programonként, időszakonként, hanem területegységeként (település, kistérség, megye, régió, egyéb speciális térségek) is összesíthetők legyenek az információk;
- Adatok és információk komplexitása – A támogatási és beruházási összegek mellett rendszerszerűen nyomon követi és nyilvántartja a projektek keretében létrejött közvetlen (output) és közvetett eredményeket és a projekt mérhető közvetlen hatásait. Mindezt leginkább a megfelelő szakmai háttérrel programozott indikátorok mentén;
- Információs rendszer – A rendszer kialakításának alappillére egy olyan monitoring információs rendszer, mely az ágazatok közötti együttműködésre építve egységes és területi szemlélettel rendelkező struktúrában tartalmazza az érintett támogatások körét.
- Intézményi feltételek – Kedvező, ha a sokszínű adat- és információforrásra épülő területi monitoring rendszernek létezik egységes és önálló irányítása, felelősségi viszonyai, felügyelete, mely a törvényi háttér alapján az előcsatlakozási és strukturális alapokhoz is kapcsolódik.
- Adatok – A programtervezés során elvárt a megfelelően kifejező és gyűjthető, területi dimenzióval is rendelkező indikátorok meghatározása, melyekre a monitoring tevékenység is támaszkodhat. A monitoring rendszer által gyűjtött adatoknak a legszélesebb körű nyilvánosságot kell biztosítani.

A **területi társadalmi-gazdasági folyamatok**, a környezeti és fizikai térszerkezet állapotának **monitoringja** is nélkülözhetetlen a területpolitika célok érvényesülésének megítéléséhez, a hatékony döntéshozatal támogatásához, a célkitűzések és az eszközrendszer továbbfejlesztéséhez ill. korrekciójához. A területpolitika fejlesztéseinek értékelése során e tevékenység eredményei szolgálnak viszonyítási alapul, értékelésük egyúttal a területi társadalmi-gazdasági folyamatok értékelése is. E tevékenység kiterjed az ágazatai fejlesztések területi hatásainak értékelésére is.

A monitoring, értékelési és a környezeti vizsgálatok szakmai színvonalának emelése, a háttéradat-ellátottságuk javítása érdekében a Területi Információs Rendszert (TeIR) alkalmasabbá kell tenni e tevékenységek kiszolgáltatására. Tartalmát, elemző funkcióit fejleszteni kell, szélesebb körű és egyszerűbb hozzáférhetőségét kell biztosítani az akadémiai

és közigazgatási szféra és a nyilvánosság számára, valamint alkalmassá kell tenni más hazai és nemzetközi területi információs rendszerekkel való kapcsolatra.

A rendszerszerű fejlesztésekben a monitoring tevékenység által gyűjtött adatokat az **értékelés** hasznosítja, strukturálja, analizálja, és konklúziói által végső soron visszacsatolást biztosít a fejlesztési ciklusok bezárásaként. Ez egy erősen célorientált vizsgálat, mely támaszkodik az alkalmazott regionális és területi kutatások eredményeire. A végrehajtást megelőző előzetes, középidős és utólagos értékelések biztosítják a programozási cikluson belüli és azon túlmutató, a koncepcionálást, programozást is befolyásoló és segítő tervezési módszerek beépülését a soron következő programozási ciklusba. Ennek megfelelően az értékelés kiterjed a területi tervezés folyamatának, tervdokumentumának értékelésére (így az OTK megvalósulásának, ill. a térségi, regionális programoknak az értékelésére is), valamint a területfejlesztés és általában a területi tervezés tervezési és végrehajtási intézményrendszerére is.

A területpolitikai fejlesztések értékelésekor az alábbi elvek érvényesítése szükséges:

- Az értékelések **területi szemlélete** alapelvárás minden fejlesztés értékelésekor. A területi szemlélet megjelenhet az értékelések során a helyi területi rendszerek adottságainak figyelembevételében vagy a kifejezett regionális hatások kimutatásával. Hatványozottan jelentkezik ez az igény az előzetes értékelések esetében.
- Az értékelésekkor fokozottan érvényesíteni kell a **partnerség** elvét, a kedvezményezettek, a menedzsment, a donorok bevonását.
- Az értékelést **folyamatorientáltan**, a partnerek és szakértők közötti kommunikáció által segített közös felismerésen, tanulási folyamaton keresztül kell érvényre juttatni, az értékelési jelentés szerepe ennél gyakran kisebb jelentőségű.
- Az értékeléseket igazítani kell az **uniós gyakorlathoz**, az értékelési folyamatok összehasonlíthatósága érdekében.
- Az értékelésben részt vevő **szakértői** szervek színvonalával szemben kiemelten magas elvárásokat kell támasztani, mert ez az egész területi politikai szakmai háttér erősítésének záloga.
- Az uniós tendenciákkal összhangban a **mielőbbi visszacsatolást** biztosító értékelésekre (előzetes és középidős) különös hangsúlyt kell fektetni. Az előzetes értékeléseknek is a programozás minél korábbi fázisaiban el kell kezdődnie.
- Rendkívül fontos az értékelések **hasznosításának** garanciája mind a döntéshozók körében, mind a közvélemény tájékoztatásának tekintetében.
- Kiemelendő, a többi értékeléstől elütő az **előzetes értékelések** szerepe. E folyamatot a jövőben jobban szervezve, megfelelő anyagi és időkeretek között lefolytatva, a programozás egyik legfontosabb részfolyamataként kell kezelni, a programozás általános színvonalának javítása érdekében – például az indikátorok (különösen a helyi jellegű ill. területi) kiválasztásában.
- Különös gonddal kell ügyelni a középidős és utólagos értékelések során a növekvő források miatt az eddig csak módszertani kísérletként folytatott valódi területfejlesztési **hatásértékelésekre**. Eddig ugyanis a beruházásokat tartalmazó területfejlesztési programok esetében főleg csak output- és eredményértékelésnek volt realitása, ugyanakkor a hatások területi jellegének kiértékelése a jövőben kiemelten fontossá kell váljon.
- Az értékelés folyamatát szakértői és partnerségi közegben, legitim módon kiválasztott, a legégetőbb értékelési kérdések megválaszolása köré kell **koncentrálni**.

VI. RÉGIÓK FEJLESZTÉSI IRÁNYAI

VI. 1. Regionális fejlesztések keretei

Az ország hét tervezési-statisztikai régiójához tartozó regionális fejlesztési tanácsok fejlesztési terveikben, programjaikban az OTK-ban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következtetéses figyelembevétele mellett jelölik ki fejlesztési céljaikat, határozzák meg a prioritásaikat és intézkedéseiket.

A területfejlesztési politika új szemléletéből és alapelveiből táplálkozva a regionális szintű fejlesztési tervezésnek a hatékony és eredményes regionális programok megvalósítása érdekében meg kell erősödnie. A regionális fejlesztési tervezésben valamennyi OTK-ban megfogalmazott elv érvényesítendő. Kiemelten fontos a valós térszerveződések figyelembevétele, mivel a jelenlegi régióhatárok gyakran nem igazodnak sem társadalmi, sem gazdasági, sem környezeti területi rendszerekhez. A regionális fejlesztési tervezésben is be kell vezetni területi célokat, és az ágazati jellegű intézkedéseket is térségi-települési szinten differenciálni kell.

A régió szintű területi stratégiai tervezés nem csak azokra a fejlesztési beavatkozásokra terjed ki, melyek regionális szinten végezhetők a leghatékonyabban (vagyis regionális fejlesztési kompetenciát jelentenek), hanem a régió valamennyi fejlődési folyamatát számba vevő tervezésként kell, hogy megvalósuljon. Az így megfogalmazott célok érvényesítését részben a régió saját kompetenciájába utalt fejlesztési eszközök révén (regionális operatív program) részben pedig – az országos (ágazati) operatív tervezéssel történő iteráción keresztül – az országos programok révén lehet biztosítani.

A regionális kompetencia, amely a regionális operatív programok tartalmát jelöli ki az adott fejlesztési környezet függvénye, partnerség keretében, a fejlesztések gazdái közötti (pl. régiók és ágazatok, régiók és kistérségek) egyeztetések során kell kialakítani.

Az országos területi célok közül egyesek kezelése a regionális fejlesztéspolitiká, másoké a központi fejlesztéspolitiká részeként hatékonyabb. Ez utóbbi esetben azonban figyelembe kell venni e célokat a regionális fejlesztési célok kialakításakor, és hozzájuk kapcsolódó, a fejlesztési hatásait erősítő, szétterítő intézkedéseket kell előirányozni.

Regionális szinten összehangolandó térségi kiemelt fejlesztési tématerületek

Ösztönözni kell a funkciókat megosztó, együttműködő térségek fejlesztését. Ennek érdekében a különböző térségek versenyelőnyeikre építve és a piaci lehetőségeket kihasználva alakítsák ki fejlesztéspolitikájukat. Térségükben ösztönözzék új munkahelyek teremtését, új vállalkozások indítását, letelepedését, valamint a meglévő vállalkozásaik működési környezetének a javítását. A fentiek érdekében minden térségnek a sajátos identitását, kultúráját is figyelembe véve kell megtalálnia azt a gazdasági ágazatot, tématerületet, amelynek fejlesztésére koncentrálni.

Az egyes térségek fejlesztési céljainak, a kompetenciák megosztásának meghatározásakor szükséges a városoknak a környezetükkel, illetve a vidékies területekkel való együttműködésének, így a város–vidék kapcsolatának a figyelembevétele.

A területi alapon szerveződő gazdasági hálózatos együttműködések kialakítása különösen fontos a következő szereplők között:

- vállalkozások, ezen belül a multinacionális vállalatok és a kis- és középvállalkozások,

- egyetemek, innovációs és kutatóintézetek, valamint
- az együttműködések kialakítását segítő, közvetítő szolgáltatók, ügynökségek.

A fejlesztéseknek **a régiók által meghatározott kisszámú legversenyképesebb, exportképes és fejlődő ágazatra kell koncentrálnia**. Az együttműködések ösztönzésén túl támogatandó az érintett szereplők eszközeinek, infrastruktúrájának, technológiáinak modernizálása, alkalmazottainak képzése, új vállalkozások indításának az ösztönzése, illetve a közvetlenül nem megtérülő beruházások, kutatási programok támogatása. Az együttműködések célja, hogy javítsa a vállalatok termelési, működési hatékonyságát, és hozzájáruljon a magasabb hozzáadott értékű (jövedelmezőbb) termékek előállításához.

Szükség van továbbá a helyi piacra termelő mikro-, kis- és középvállalkozások versenyképességének javítására a hálózatos együttműködésük támogatása révén. A regionális gazdaság versenyképességének további alapvető feltétele, hogy kialakuljon egy olyan, a kistérségi szinten is jól szervezett **képzési intézményrendszer**, amely figyelembe veszi a gazdaság igényeit, és legalább megyénként integrálja a szakképzés, felnőttképzés intézményrendszerét.

A kompetenciák megosztása nemcsak a gazdaság fejlesztése, hanem **a közszolgáltatások hatékony és racionális ellátása** miatt is fontos. A területi szempontú feladatmegosztás meghatározásakor figyelembe kell venni a regionális szintre irányuló decentralizációs, illetve a kistérségi szinten megindult koncentrációs folyamatokat. A **közfeladatok racionális megszervezése és az intézményrendszer** fenntartható fejlesztése mellett támogatni kell – a civil szféra bevonásával – képzési, szociális ellátási, tájékoztatási, szemléletváltási programok megvalósítását is. Ezen túl szükség van a kistérségekben a közszolgáltatások hatékonyabb megszervezését segítő belső közlekedési hálózat, és a tömegközlekedés fejlesztésére egyaránt.

Országos területi célok 2013-ig		Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl
Versenyképes budapesti metropolisz-térség								
Fejlesztési pólusok és városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése		Szeged	Pécs	Debrecen	Miskolc	Székesfehérvár Tatabánya Veszprém		Győr
Külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása								
Országos jelentőségű integrált fejlesztési térségek és tématerületek	Balaton térség tartós versenyképességének megteremtése a fenntartható térségi rendszer helyreállításával							
	Tisza-térség fenntartható felzárkóztatása							
	A Duna-mente fenntartható fejlesztése							
	A termálvízkincs integrált térségi hasznosítása							
Határ menti területek együttműködésének erősítése		(EU külső határ)	(EU külső határ)	(EU külső határ)	(EU belső határ)	(EU belső határ)	(EU belső határ)	(EU belső határ)
Rurális (vidéki) térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai	A természeti táji és kulturális táji értékekben gazdag térségek értékeire alapozott fejlesztések							
	Tanyás térségek revitalizálása							
	Értékmegőrzés, funkcióváltás és esélyegyenlőség az aprófalvas térségekben							
	Nemzeti kisebbségek értékeinek megjelenítése az általuk lakott vidéki térségek fejlesztésében							
	Magas arányú cigány népességgel rendelkező térségek							

Az országos területi célok érvényessége az egyes régiókban. A színezett cellák a szín tónusának sötéttedésével erősödő kapcsolatot jeleznek; üres cella: nincs kapcsolat.

VI. 2. Régiók fejlesztési céljai

A regionális fejlesztési ügynökségek koordinációjával, a régiók szereplőivel partnerségben megvalósult tervezési folyamat eredményeként az alábbi – a régiók fejlesztési irányait kijelölő – koncepcionális célkitűzések kerültek megfogalmazásra.

I. DÉL-ALFÖLDI RÉGIÓ

JÖVŐKÉP

A régió közös érdekeken alapuló együttműködési hálózatok kialakításával, a természeti értékek, és a határ menti helyzetből adódó előnyök tudatos kihasználásával megalapozza a szilárd, versenyképes gazdaság alapjait, és mindehhez színvonalas életkörnyezetet és életlehetőséget biztosít.

A RÉGIÓ ÁTFOGÓ CÉLJAI

REGIONÁLIS VERSENYKÉPESSÉG

- TM *A régió közelítése a potenciális (fejlett és feltörekvő) piacokhoz városhálózati együttműködés keretében (Szeged, mint fejlesztési pólus komplex fejlesztése, a többi megyeszékhely fejlesztése régión belüli fejlődési alközpontként, logisztikai központok és nemzetközi elérhetőség fejlesztése);*
- TM *Bio- és egészségipari kutatások (kutatóhelyek, szellemi potenciál és pénzügyi források biztosítása a biotechnológia és a kapcsolódó élettudományok területén, a szellemi központok kutatási eredményeinek alkalmazása);*
- TM *Gazdasági szerkezetváltás (mezőgazdaság versenyképessé tétele, a bio-agrárgazdaság meghonosítása, az élelmiszeriparban a termelői, értékesítési hálózatok kialakítása, marketing tevékenység ösztönzése, gépipari és feldolgozóipari beruházások ösztönzése);*
- TM *KKV-k támogatása és üzleti környezetük javítása (beszállítóvá válás elősegítése, technológia transzfer, innovációk elterjedésének elősegítése, info-kommunikációs technológiák széles körű alkalmazása, hálózatok, klaszterek létrejöttének ösztönzése, tudásintenzív és inkubációs szolgáltatások színvonalának javítása);*
- TM *Egészségipari szolgáltatások fejlesztése (gyógyturizmus és a kapcsolódó szolgáltatások, szakemberképzés minőségi fejlesztése; gyógyvizek minősítése, gyógyászati és rehabilitációs központok fejlesztése, szálláshelybővítés támogatása; a régió fürdőfejlesztési programjának folytatása a meglévő fürdőhelyekhez kapcsolódóan; új, regionális turisztikai programcsomagok, tematikus turisztikai útvonalak kialakítása)*
- TM *A folyóvölgyek és holtágak komplex turisztikai hasznosításának kifejlesztése és intézményesítése (a lovas-, kerékpár-, vízi-, öko- és falusi turizmus feltételeinek javításával);*
- TM *Humán erőforrások fejlesztése (a képzés, szakképzés összehangolása a munkaerőpiaci igényekkel, átképzés, munkaerőpiaci képzés fejlesztése regionális szintű egyeztetéssel, felsőoktatás célzott és összehangolt fejlesztése).*

A VIDÉKFEJLESZTÉS TÉRSÉGEINEK FELZÁRKÓZTATÁSA

- TM *Kistermelői hálózatok kialakítása, kiemelten a helyi hungarikumok előállítása terén;*
- TM *Termékfejlesztés megvalósítása az élelmiszeriparral és a gyógyszeriparral összefogva;*
- TM *Kézműves szakmai képzések és a kézműves termékpaletta fejlesztése;*
- TM *Szociális helyzet javítása a szolgáltatások színvonalának növelésével és infrastrukturális fejlesztésekkel.*
- TM *Életminőség javítása, alternatív foglalkoztatási lehetőségek.*

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS, ÖRÖKSÉGVÉDELME

- TM *A városközpontok rehabilitációja, a kulturális értékek és népi hagyományok védelme;*
- TM *Környezetkímélő infrastruktúrák, termelési és fűtési technológiák, korszerű energetikai rendszerek elterjedésének és az alternatív energiaforrások hasznosításának ösztönzése;*
- TM *Környezetbarát energiahasznosítás, közlekedés- és környezetbarát technológiák alkalmazása;*
- TM *A régió nemzetközi és logisztikai szerepkörének kiépítéséhez szükséges közlekedési és informatikai feltételek megteremtése. A periférikus, félperiférikus térségek elérhetőségének javítása;*
- TM *Vízgazdálkodási, vízminőség-, természet-, környezet-, és katasztrófavédelmi együttműködések fenntartása és fejlesztése.*

A RÉGIÓ TERÜLETI CÉLJAI

- TM **Fejlesztési pólus és regionális alközpontok, policentrikus városhálózatok**
 - o Szeged nemzetközileg is versenyképes régióközponttá alakítása, mely képes az innováció fogadására és terjesztésére;
 - o A dinamikusan fejlődő Kecskemét, valamint a Békéscsaba-Békés-Gyula város csoport innováció-vezérelt fejlődésre képessé tétele az elérhetőség javításával, a városok logisztikai hálózatba szerveződésével;
 - o Karakterisztikus fejlődési potenciállal rendelkező térségek dinamizálása.
- TM **Környezeti szempontból érzékeny térségek integrált fejlesztése:** Duna térség fenntartható fejlesztése és ehhez kapcsolódóan a Duna-Tisza közti Homokhátság komplex fejlesztése, valamint a Tisza térség komplex fenntartható felzárkóztatása és ehhez kapcsolódóan a Körösök völgye integrált fejlesztése.
- TM **Tanyás térségekben a halmozottan hátrányos helyzet enyhítése** (a tanyagondnoki rendszer továbbfejlesztése, a szociális és egészségügyi ellátás javítása; a hagyományos növénytermesztés, a külterjes állattartás és a kapcsolódó kézműves szakmák fejlesztése, a vidékies térségekbe irányuló turizmus és az aktív turizmus feltételeinek kialakítása).
- TM **Határ menti területeken a negatív társadalmi és gazdasági folyamatok megállítása, a népességmegtartó képesség növelése, a határon átnyúló kapcsolatok, együttműködések ösztönzése** (a keleti és déli szomszédos országok, mint potenciális piac adta lehetőségek kihasználása, a gazdasági, társadalmi, kulturális és innovációs kapcsolatok erősítése).

II. DÉL-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ

JÖVŐKÉP

A Dél-Dunántúli Régió célja olyan kulturális, környezet- és természetvédelmi értékeket szem előtt tartó, oktatási, tudományos és kutatási központokon alapuló fejlődés, mely integrálja a Régió leszakadó térségeit, kiegyensúlyozott településszerkezetre épít. A Régió sikeresen fordítja jelenlegi fejlettségbeli hátrányait előnnyé azáltal, hogy megőrzött természeti és kulturális értékeit, építészeti örökségét és termálvíz kincsét fenntartható módon hasznosítja, magas színvonalú, kiegyensúlyozott életfeltételeket biztosít. A Dél-Dunántúli Régió kihasználja kedvező geopolitikai helyzetének előnyeit, elsősorban a határ menti (horvát, észak-olasz és osztrák) térségekkel való kapcsolatépítés lehetőségét.

A RÉGIÓ ÁTFOGÓ CÉLJAI

MAGAS KÖRNYEZETI MINŐSÉGŰ MODELLRÉGIÓ KIALAKÍTÁSA

- TM *Természeti környezeti értékek védelme és fenntartható hasznosítása* (ipari szerkezet átalakulásával kialakult barnamezős, valamint katonai területek rehabilitációja; az érzékeny és védett területek ökológiaileg fenntartható használata);
- TM *Kiegyensúlyozott térszerkezet és térségi munkamegosztás kialakítása* (a településkategóriáktól elvárható köz- és gazdasági szolgáltató funkciók ellátása, fejlesztése; Pécs régióon belüli közvetítő szerepének erősítése, a térség- és településközpontok elérhetőségének és a települési környezet minőségének radikális javítása).

HELYI ADOTTSÁGOKRA ÉPÜLŐ VERSENYKÉPES GAZDASÁG

- TM *Innovatív környezeti ipar és energetika* (KKV-hálózatok összekapcsolása a régió egyetemein és kutatóközpontjaiban (Pécs, Kaposvár, Paks) működő tudásbázisokkal; a megújuló energiakészlet fenntartható felhasználásának támogatása);
- TM *Piacorientált kreatív és kulturális ipar* (a régió szellemi potenciáljának kihasználása az egyetemi városokban, és sajátos néprajzi adottságokkal rendelkező területein);
- TM *Élettudományi bázisra épülő egészségipar* (Pécs – orvostudományi és Kaposvár – élelmiszer-tudományi kutatására épülő vállalkozói szektor támogatása, a gyógyvizek, klimatikus üdülőhelyek infrastruktúrájának fejlesztése);
- TM *Piacépes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok* (élelmiszeripar, gépipar és fémfeldolgozás, elektronika, textil- és bőripar, faipar) és a turisztikai kínálat (pihenő-, gyógy- és wellness-turizmus, kulturális turizmus, aktív és falusi turizmus) által termelt hozzáadott érték növelése.

STABILIZÁLÓDÓ NÉPESSÉGSZÁM ÉS ERŐS TÁRSADALMI SZOLIDARITÁS

- TM *A lakosság egészségi állapotának javulása;*
- TM *Hátrányos helyzetűek (etnikai alapon diszkriminált cigány származású lakosság, illetve az aprófalvas és jelentős szegregációval bíró területek lakossága) és inaktív munkaerőpiaci reintegrációja;*
- TM *Piacképes tudásszint (a felsőfokú oktatás piac- és gyakorlatorientáltságának növelése; a régió felsőoktatási intézményeinek kutatási potenciáljára alapozva piacképes innovációs szolgáltatások nyújtása a vállalkozások számára).*

A RÉGIÓ TERÜLETI CÉLJAI

- o **Fejlesztési pólus** (Pécs és agglomerációja) közigazgatási, egészségügyi, tudományos, oktatási, kulturális, idegenforgalmi funkcióinak megerősítése, valamint az innováció fogadására és terjesztésére képessé tétele;
- o **A regionális növekedési zónák** (Kaposvár és Szekszárd térsége valamint a Balaton-part) innováció befogadására, az innováció-vezérelt fejlődésre és specializációra képessé tétele, illetve a régióban hagyományosan jelen lévő iparágak és a turizmus versenyképességének erősítése;
- o **Karakterisztikus** fejlődési pályára állítandó **vidékiek térségek** (a régió többi térsége) gazdaságának stabilizálása, foglalkoztatási helyzetének javítása;
- o **Duna-völgy** komplex fejlesztése (magaspartok, ökológiai rendszerek, vízminőség és az ivóvízbázisok védelme, a Duna átjárhatóságának biztosítása hídépítéssel, integrált turisztikai fejlesztések megvalósítása, az árvízvédelem és ártéri gazdálkodás feltételeinek megteremtése, a szennyvíztisztítás és a hulladékgazdálkodás fejlesztése).

III. ÉSZAK-ALFÖLDI RÉGIÓ**JÖVŐKÉP**

„Az Észak-alföldi régió földrajzi elhelyezkedésére, valamint a meglévő és mobilizálható erőforrásaira támaszkodóan, hazai és európai szinten is versenyképes gazdaságával, az értékek megőrzésével és fenntartható használatával biztosítja a minőségi élet feltételeit az itt élők számára.”

A RÉGIÓ ÁTFOGÓ CÉLJAI**I A RÉGIÓ STRATÉGIAI HELYZETÉRE ÉS HUMÁNERŐFORRÁSÁRA ÉPÍTŐ VERSENYPÉPES, PIACVEZÉRELT ÉS INNOVÁCIÓ-ORIENTÁLT GAZDASÁG TOVÁBBFEJLESZTÉSE („DINAMIKUS RÉGIÓ”)**

- TM A régió gazdasági potenciáljának fejlesztése, logisztikai szerepkörben rejlő lehetőségek kiaknázása Záhony, Debrecen, Nyíregyháza, Szolnok, Biharkeresztes térségében;
- TM A régió elérhetőségét biztosító interregionális kapcsolatrendszerek fejlesztése;
- TM Regionális tudásbázis kialakítása, fejlesztése, a kapcsolódó infrastrukturális háttér biztosítása elsősorban Debrecenben, Nyíregyházán, Szolnokon.

II. A RÉGIÓ TERMÉSZETI, TÁJI ÉS KÖRNYEZETI RENDSZEREINEK KIALAKÍTÁSA, A KÖRNYEZETI ÉS KULTURÁLIS ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE ÉS FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA, A KÖRNYEZET ÉS A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG ÉRTÉKKÉNT VALÓ KEZELÉSE („ÖKO-RÉGIÓ”)

TM A régió környezeti állapotának megóvása és fejlesztése, a környezeti adottságokra és a kulturális örökségre épülő környezetbarát turizmus feltételeinek javítása, a helyi természeti, táji, kulturális értékek, vonzerők (Hortobágy, Tisza, Tisza-tó, NATURA 2000 területek, Szatmár, Bereg, Jászság, Nagykunság stb.) védelme, a régió lakossága számára biztonságos és egészséges környezet biztosítása;

TM Megújuló és alternatív energiaforrások fenntartható és növekvő arányú használata.

III. A RÉGIÓBAN AZ EGÉSZSÉGES ÉLET LEHETŐSÉGEINEK BIZTOSÍTÁSA, A KAPCSOLÓDÓ POTENCIÁL HASZNOSÍTÁSA („EGÉSZSÉGES RÉGIÓ”)

TM A lakosság egészségi állapotának javítása;

TM A régió termálvíz-készletére alapozott komplex egészségvertikum megteremtése, gyógy-, egészség- és ökoturisztikai hálózat kialakítása az Észak-magyarországi régióval közösen.

IV. A RÉGIÓ VERSENYELŐNYEIRE ALAPOZOTT PIACVEZÉRELT ÉS INNOVÁCIÓ-ORIENTÁLT AGRÁRVERTIKUM KIALAKÍTÁSA („AGRÁR-RÉGIÓ”)

TM A régió adottságaihoz igazodó korszerű termelés kialakítása, a mezőgazdasági termékek versenyképességének növelése, az agrár- és élelmiszeripari termékek logisztikájának és marketingtevékenységének ösztönzése a kapcsolódó K+F háttér fejlesztésével.

V. A RÉGIÓ TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEINEK MÉRSÉKLÉSE ÉS A TÁRSADALMI KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE, A FOGLALKOZTATÁS BŐVÍTÉSE („ESÉLYTEREMTŐ ÉS FELZÁRKÓZÓ RÉGIÓ”)

TM A periferikus területek bekapcsolása a régió fejlődésébe, a térségi központok térszervező erejének növelése;

TM A vidékies térségekben élők és hátrányos helyzetűek életminőségének és életesélyeinek javítása, magas arányú cigány népességgel rendelkező elmaradott térségekben a társadalmi, munkaerőpiaci integráció erősítése, alternatív jövedelemszerzést biztosító gazdasági tevékenységek támogatása;

TM A sajátos alföldi településszerkezet települési értékeinek és arculati elemeinek megőrzése, revitalizációja, települési környezet fejlesztése.

A RÉGIÓ TERÜLETI CÉLJAI

TM **A regionális fejlesztési pólus és az alközpontok (Debrecen, Nyíregyháza, Szolnok), valamint az innovációs tengelyek** mentén a tökevonzó és megtartó képesség növelése, a logisztikai adottságok erősítése, az innovatív, magas hozzáadott értéket előállító, magas képzettségű munkaerőre támaszkodó versenyképes gazdaság kialakítása és fejlesztése, a munkaerőpiacok összehangolása, a szolgáltatások kölcsönös igénybevétele és ennek érdekében az elérhetőség javítása;

TM **Az innovációk átvételére és továbbítására alkalmas, dinamizálható kis- és középvárosokban (Mátészalka, Hajdúszoboszló, Karcag, stb.)** a térszervező erő növelése, a népességmegtartó erő fokozása, a társadalmi-gazdasági-kulturális vonzerő növelése, az elérhetőség javítása, az ipari parkok, inkubátorházak fejlesztése, a tömegközlekedés fejlesztése, a foglalkoztatás bővítése, szerkezetátalakítás;

TM **A Tisza-mentéhez** kapcsolódó térségek felzárkóztatása és fejlesztése, sajátos, integrált komplex fejlesztési lépések keretében (helyi gazdaságfejlesztés, víz- és tájgazdálkodás, környezetvédelem, turizmus, vidékfejlesztés);

- TM **A periférikus és hátrányos helyzetű térségekben** a versenyhátrányok feloldása, a térségi centrumtelepülésekhez való kapcsolódás erősítése, integrált felzárkóztatási és munkahelyteremtő programok beindítása, a helyi termelési hagyományokra épülő iparágak megerősítése, továbbá az oktatási, egészségügyi, szociális és a kulturális, közművelődési ellátás infrastrukturális és humán feltételeinek megteremtésére, a térségi alapon szervezett közszolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése, a vonzó települési környezet és a biztonsági szolgáltatások fejlesztése, örökségvédelem;
- TM **Ukrajnával és Romániával szomszédos határmenti területeken** a nemzetközi együttműködésben rejlő lehetőségek kiaknázása, kétoldalú gazdasági, kulturális, környezetvédelmi tevékenységek közös fejlesztése.

IV. ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ

JÖVŐKÉP

A régió célja olyan társadalmi–gazdasági térszerkezet létrehozása, mely biztosítja regionális versenyképességünket, kiegyensúlyozott településrendszerre épül, szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe. A közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében a régión belül mérsékli, vagy megszünteti az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségeket.

A RÉGIÓ ÁTFOGÓ CÉLJAI

A „TECHNO-RÉGIÓ”: A VERSENYKÉPES GAZDASÁG MEGTEREMTÉSE

Cél az ipar és a szolgáltatások területén a gazdasági teljesítőképesség növelése, azon húzóterületek kijelölése, melyek biztosíthatják a régió hozzáadott érték termelésének jelentős mértékű növelését.

- TM A régió jövőbeni gazdasági szerkezetét domináló két gazdasági ág (mechatronika, vegyipar) fejlesztése;
- TM Erőteljes technológiafejlesztés a húzóágazatokon kívüli ipari és szolgáltatási területeken is;
- TM A környezetvédelmi ipar meghonosítása, új preventív technológiák kifejlesztése és az alternatív energiabázisok térhódításának elősegítése, a régió barnamezős területeinek rehabilitációja;
- TM A megújuló energiaforrásokon alapuló energiaipar kialakítása;
- TM A kreatív, innovatív régió arculat kialakítása, a tudásalapú tevékenységek előtérbe helyezése, a Miskolci Egyetemre és más felsőoktatási intézményekre építve a K+F potenciál fejlesztése, az oktatási intézmények és a gazdálkodó szervezetek kapcsolatainak erősítése;
- TM A regionális logisztikai hálózati rendszer kialakítása a leendő mezőkövesdi repülőtérre alapozva.

REGIONÁLIS TURISZTIKAI HÁLÓZATI RENDSZER KIALAKÍTÁSA AZ ÉSZAK-ALFÖLDI RÉGIÓVAL KÖZÖSEN

Cél a versenyképes és nemzetközileg is meghatározó súlyú turisztikai régió kialakítása;

- TM A regionális turisztikai klaszterek létrehozása a turisztikai infrastruktúra, attrakciók és fogadókapacitás fejlesztésével. A kulturális turizmus, bor- és gasztronómiai turizmus, termál-, wellness- és speciális egészségügyi turizmus, aktív turizmus, ökoturizmus vonzásadottságainak kihasználása;

- TM Közös regionális klaszter központ létrehozása az Észak-alföldi régióval;
- TM Turisztikai szolgáltatás-fejlesztés;
- TM Humánerőforrás-fejlesztés (idegen nyelvi, idegenforgalmi, informatikai, kommunikációs képzés és átképzés).

A MINŐSÉGI ÉLET FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSE, A TELEPÜLÉSHÁLÓZAT INTEGRÁLT FEJLESZTÉSE

Cél a harmonikus és környezetvédelmi szempontból is fenntartható fejlődésre alkalmas településhálózat megerősítése, a városok közötti regionális funkciók praktikus felosztásával;

- TM A versenyképes nagyvárosokban, illetve az azok együttműködése révén fejlődő gazdasági körzetekben elsősorban a gazdasági innovációs és tudásközpont-szerep megerősítése, a regionális igazgatási és kulturális szolgáltatás fejlesztése, az egymás közötti és régión kívüli elérhetőséget jelentősen javító főúthálózat fejlesztése;
- TM A tudás, az innováció átadására képes városokban és vonzáskörzeteikben alapvető feladat az innováció és tudásbefogadó képesség erősítése, a kistérségi gazdasági funkciók fejlesztése, a fizikai és virtuális elérhetőség javítása, a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása;
- TM A leghátrányosabb helyzetben lévő kistérségekben a szolgáltató városok és vonzáskörzeteik fejlesztésének feladata, hogy csökkenjenek a társadalmi és területi különbségek, nőjön a foglalkoztathatóság, mérséklődjenek a jövedelem-egyenlőtlenségek, csökkenjen a kirekesztődéssel fenyegetett tartósan szegények száma. Ebből eredően szükséges a kistérségi közszolgáltatási funkciók megerősítése, kistérségi döntéshozatali és igazgatásszervezési szerep bővítése, kistérségen belüli fizikai elérhetőség javítása, virtuális elérhetőség megteremtése és a foglalkoztatás jelentős növelése.

A RÉGIÓ TERÜLETI CÉLJAI

- TM A régió mind külső, mind belső határai nyitottabbak legyenek a megyék, kistérségek közötti horizontális társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősítése, valamint a határmenti együttműködések jobb kihasználása érdekében;
- TM A régió szegregációval sújtott, különösen a magas arányú cigány népességgel rendelkező térségeiben a társadalmi kohézió elősegítése;
- TM A határmenti és hegyvidéki területek aprófalvas térségeiben a térségi központok funkcióinak megerősítése, az infrastrukturális hátrányok csökkentése, a turisztikai potenciál kiaknázása;
- TM A folyók és hegyvidéki vízfolyások áradásaival sújtott területeken integrált védekezési és víz-, valamint tájgazdálkodási programok kidolgozása.

V. KÖZÉP-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ

JÖVŐKÉP

„A Közép-Dunántúl, mint európai szinten versenyképes régió az innováció régiójává válva magtérseggként meghatározó szerepet tölt be a hazai modernizációban. Mindez az innováció, a megújulás régión belüli kiterjesztésével, és ezáltal a régióban élők életminőségének folyamatos javításával párosul.”

A RÉGIÓ ÁTFOGÓ CÉLJAI

A KÖZÉP-DUNÁNTÚL, MINT VEZETŐ HAZAI INNOVÁCIÓS TÉRSÉG

A régió prosperáló nagyvállalatai mellett a hazai és nemzetközi környezetben versenyképes, elsősorban KKV-in alapuló régiós gazdaság innováció-orientált fejlesztése. A fejlett területek gazdasági dinamizmusának kiterjesztése az elmaradott térségekre. Komplexen értelmezett innovációs törekvések végrehajtása a turisztikai vonzerőkkel rendelkező és az agrártérségekben (a termelési és szolgáltatási tevékenységek minőségének emelése, modernizációja, diverzifikálása).

A RÉGIÓ TÁRSADALMI-GAZDASÁGI MEGÚJULÁSÁT SZOLGÁLÓ MINŐSÉGI HUMÁNERŐFORRÁS-FEJLESZTÉS

Összehangolt humán erőforrás és foglalkoztatási fejlesztések, ezekkel kompatibilis innovatív szociális ellátórendszerek kialakítása. A felsőoktatással rendelkező városokban (Székesfehérvár, Veszprém, Tatabánya, Dunaújváros, Komárom, Esztergom, Pápa) a felsőoktatási K+F humán kapacitások, közép- és felsőfokú szakképzési, felnőttoktatási rendszerek fejlesztése.

VONZÓ, FENNTARTHATÓ ÉLETMINŐSÉG MEGTEREMTÉSE

A környezetvédelmet, az infrastruktúrát, a közlekedést és az információs társadalmat érintő életminőség-fejlesztés a régióban: a kiemelkedő karsztvízkincs-készletének védelme, a természeti értékek fenntartható turisztikai hasznosítása, a fenntartható agrárgazdasági fejlesztések, a környezeti infrastruktúra fejlesztése, a part- és vízrendezés különösen a régió állóvizei esetében, valamint a települések hálózatos fejlesztése, egyúttal az elérhetőségi kapcsolatok javítása és az információs infrastruktúra fejlesztése.

HATÉKONY REGIONÁLIS KAPCSOLATOK ÉS ARCULATI RENDSZER

A regionális és a régió belüli kistérségek közötti együttműködések elindítása és fenntartása kiemelt cél, külön figyelemmel a külföldi vagy akár más magyarországi régiókkal való közös együttműködések sikeres megvalósítására, amit kiegészít a helyi közigazgatási szint felkészítése a régiós területfejlesztés egyéb szereplőivel való együttműködésre, valamint a regionális identitás fejlesztése.

A RÉGIÓ TERÜLETI CÉLJAI

- TM A fejlesztési társközpont funkciót betöltő városeggyüttes (Székesfehérvár, Veszprém) fejlesztése. A régiószervező központ *Székesfehérvár* nemzetközi szinten is versenyképes, a technológiai innovációk fogadására és terjesztésére képes nagyvárossá fejlesztése;
- TM A legfontosabb *regionális alközpontok* (Dunaújváros, Tatabánya, Veszprém) és az agglomerálódó-urbanizálódó térségek szolgálhatják a régiószervező központtal való funkció- és munkamegosztást segítő innovációs környezet megteremtését, a K+F alkalmazások és az adaptív KKV-k elterjedését, valamint terei a felsőoktatás-fejlesztésnek. E fejlesztésekhez kiváló alapokat nyújthatnak logisztikai és humán erőforrás tartalékaik is;
- TM A régió **növekedésre, specializációra képes középvárosainak** (Bicske, Esztergom, Komárom, Mór, Ajka, Pápa, Tata) innováció fogadására és térségük dinamizálásának közvetítésére alkalmassá tétele. Az **idegenforgalmi vonzerőkkel** rendelkező városok és térségük (**királyi városok:** Esztergom, Tata, Székesfehérvár, Veszprém, valamint

Balatonalmádi, Balatonfüred, Gárdony) turisztikai és kulturális versenyelőnyeinek kihasználása. A városhálózaton belüli elérhetőséget javító észak-déli és kelet-nyugat irányú hiányzó közlekedési kapcsolatok fejlesztése. A régió fővárosához közeli nagyvárosainak alkalmassá kell válniuk Budapest funkciókoncentráló hatásának az ellensúlyozására, és lezárására;

TM **A régió speciális táji adottságai alapján kiemelt térségei** elsősorban idegenforgalmi térségek, ill. a fenntartható vidékfejlesztés térségei:

- A régió területére eső **balatoni** térségek (északi part és a Balaton-felvidék) és a **Duna-kanyar** érintett területének az új minőségi idegenforgalmi szempontokat és a sajátos adottságokat szem előtt tartó fejlesztését a szomszédos területekkel és az országos fejlesztési célokkal összhangban kell megvalósítani, a környezeti fenntarthatóság szigorú érvényesítésével;
- A **Velencei-tó és Vértes** térsége a tó és a mögöttes középhegységi térség ökológiai stabilitásának fenntarthatóságát, környezetvédelmi feladatok összehangolásán alapuló fejlesztést kíván, melyek kiemelt része a turisztika;
- A régió magasan erdőszült **hegy- és dombvidéki területei** fenntartható fejlesztésének része a falusi és aktív turizmus, ökológiai alapú mezőgazdaság, helyi jelleggel bíró termékeket előállító mikrovállalkozások, többcélú integrált és fenntartható erdőhasználat.

TM **További kiemelt térségeink:**

- Az M4-M8 tengely régiókra eső **8-as főút térsége**, elsősorban közlekedés- és gazdaságfejlesztési jelentőséggel bír;
- Az **Ister-Granum** kistérség és a **Vág-Duna-Ipoly** eurorégió együttműködés a Közép-Dunántúl határon átnyúló fejlesztési lehetőségeit kínálja fel.

TM **A szocialista iparosítás** gazdasági, szociális és környezeti örökségével küzdő térségekben – mint a Dunántúli-középhegység „Energiatengelye”, illetve a Komárom-Esztergom közötti Duna menti ipari települések – elsősorban az ipari szerkezetváltásra, a beindult pozitív folyamatok erősítésére, valamint a még meglévő környezeti károk felszámolására kell helyezni a hangsúlyt;

TM A leszakadóban lévő vagy stagnáló, elsősorban **agrár hagyományú** Kisbér, Sümeg, Tapolca, Aba, Adony, Ercsi térségeiben, ill. a dél-mezőföldi térségekben a gazdasági tevékenység diverzifikálása, az alternatív jövedelemszerzési módok, és az ökológiailag fenntartható agrárgazdálkodás kereteinek megteremtése jelenthet kiutat, de törekedni kell az előnyös mezőgazdasági térségek fokozott versenyelőnyének kihasználására is.

VI. KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ – A KREATÍV RÉGIÓ

A Közép-magyarországi régió stratégiai célja, hogy a minőség elvein nyugvó, élhető, az itt élők számára egészséges, lakó és munkakörnyezetet biztosító, ugyanakkor a fenntarthatósági kritériumokat gazdasági, környezeti és társadalmi vonatkozásban egyaránt teljesítő, kreatív térség legyen. Nemzetközi vezető szerepe a Kárpát-medence fő szervező erejét jelenti. A tudásalapú emberi erőforrás- és gazdaságfejlesztés az üzleti szolgáltatásokra, a kutatás-fejlesztésre, a kulturális és szabadidő gazdaságra koncentrál.

A RÉGIÓ ÁTFOGÓ CÉLJAI

A RÉGIÓ GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGÉNEK NÖVELTÉSE

Szerkezetében és térstruktúrájában harmonikus, stabil gazdaság kialakítása

- TM KKV-k versenyképességének növelése, elsősorban a technológia-intenzív iparágak, az üzleti és informatikai szolgáltatások, a kulturális gazdaság, a turizmus és szabadidő-gazdaság, a környezetvédelmi ipar, kutatás-fejlesztés, innováció területén, klaszterek, beszállítói hálózatok ösztönzésével;
- TM Budapestnek az európai városhálózatban betöltött szerepének erősítése, a határon átnyúló regionális funkciók, a vállalati regionális központok jelenléte, az üzleti szolgáltatások, és az innováció fejlesztésével;
- TM a gazdasági fejlettség területi különbségeinek mérséklése;
- TM tudásváros-tudásrégió pozíció javítása érdekében az innovációs és adaptációs készség, a kommunikációs infrastruktúra fejlesztése és a K+F-„tudásipari” központ szerep erősítése;
- TM a turisztikai és szabadidős kínálat bővítése és színvonalának emelése, a kiaknázatlan elemek (gyógyfürdők, területileg kiegyensúlyozatlan szolgáltató rendszer, hiányos marketing) aktivizálásával.
- TM a kulturális gazdaság feltételeinek javítása, egységeinek fejlesztése.

A munkaképes korú lakosság gazdasági aktivitásának növelése

- TM hátrányos helyzetű, megváltozott munkaképességű emberek elhelyezkedésének támogatása; új típusú foglalkoztatási lehetőségek (pl. e-munka) megteremtése;
- TM az esélyegyenlőség megteremtése érdekében az akadálymentesítés felgyorsítása;
- TM humán erőforrás fejlesztése, az iskolarendszeren belüli és azon kívüli oktatás, színvonalának fejlesztésével és a képzési struktúra munkaerő-piaci igényekhez történő igazításával.

TÁRSADALMI KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE

Humán közszolgáltatások színvonalának fejlesztése

- TM A meglévő szolgáltatások színvonalának emelése, új humán szolgáltatások bevezetése;
- TM az esélyteremtő oktatás fejlesztése a munkaerő-piaci esélyek javításáért;
- TM új, innovatív humán szolgáltatások létrehozásának támogatása a szakember-ellátottság javítására, helyenként a szakmai színvonal emelése.

Humán közszolgáltatások infrastruktúrájának területi összehangolása

- TM az egészségügyi, szociális, kulturális közszolgáltatások elérhetőségének és színvonalának területi összehangolása, igazítása a szuburbanizáció demográfiai változásaihoz elsősorban az agglomerációs övezetben;
- TM az egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási intézmények infrastrukturális állapotának javítása (rekonstrukció, technikai eszközök, berendezések);
- TM az „alkonygazdaság” fellendítése, a növekvő arányú idős népesség kulturális, rekreációs, közösségi aktivitásának megfelelő szolgáltatások, lehetőségek biztosítása, életminőségének javítása.

ÉLHETŐ RÉGIÓ MEGVALÓSÍTÁSA

Természeti- és épített környezet védelme és fejlesztése

- TM A régió környezetvédelmi és természetvédelmi infrastruktúrájának fejlesztése;
- TM Környezet- és természetvédelmi szemlélet erősítése a régió társadalmának minden szintjén;
- TM A természetes zöldfelületi egységek, vízbázis-védelmi területek védelme, az ezek közötti természetes kapcsolat, zöldfelületi rendszer kialakítása és megóvása;
- TM A város- és település-rehabilitáció felgyorsítása, a slumok felszámolása;
- TM Települési és kerületi (al)központok fejlesztése, revitalizálása, szolgáltatások, új funkciók megtelepedésének ösztönzése („Főutca-program”);
- TM A Régióban elérhető rekreációs lehetőségek bővítése, a kulturális, sport és a regenerálódást segítő programok szélesítése.

A közösségi közlekedés fejlesztése, környezetkímélő közlekedési rendszer erősítése

- TM Új – elsősorban haránt-irányú – közlekedési kapcsolatok kiépítése, Budapesten belül és kívül egyaránt,
- TM A közösségi közlekedés versenyképességének növelése, intermodális csomópontok fejlesztésével, a levegő- és zajszennyezés csökkentése érdekében;
- TM Az alternatív közlekedési módok kihasználhatóságának elősegítése.

Az **együttműködések ösztönzése, a kommunikáció, a partnerség**, az adat és információszolgáltatás elősegítése minden átfogó cél eléréséhez elengedhetetlen.

A RÉGIÓ TERÜLETI CÉLJAI

- A Közép-Duna Völgy komplex fenntartható fejlesztése (összehangolt zöldfelületi rendszer, a városkörnyéki rekreáció tereinek megteremtése, szennyvízkezelési, vízbázis- és árvízvédelmi feladatok, vízi közlekedés);
- M0 gyűrű sávja (mint az agglomerációs „interface”) fenntartható fejlődésének segítése;
- Termál klaszter létrehozása;
- Kiegyensúlyozott, többpólusú térszerkezet megteremtése Budapest és agglomerációs társközpontjai között;
- Budapest belső területeinek revitalizálása;
- Duna-Tisza közti rurális térségek felzárkóztatása;
- Ipoly-mente fejlesztése.

VII. NYUGAT-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ

JÖVŐKÉP

Nyugat-Dunántúl az élénk helyi és nemzetközi együttműködési hálózatok régiója, amely európai dinamikus gazdasági, közlekedési, tudás és kommunikációs tengelyek aktív formálójaként, az ember és környezete kiegyensúlyozott kapcsolatára építve Magyarország – gazdaságilag, szervezetileg és kulturálisan is megújuló – zöld jövőrégiójává válik.

A RÉGIÓ ÁTFOGÓ CÉLJAI

AZ ÖT ORSZÁGOT ÖSSZEKÖTŐ NYUGAT-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ NEMZETKÖZI ÉS BELSŐ ELÉRHETŐSÉGÉNEK JAVÍTÁSA

- TM *Az észak-déli gazdasági, innovációs és közlekedési tengely teljes megvalósítása (az észak-déli közúti és vasúti tengely, illetve a kelet-nyugati közlekedési tengelyek fejlesztése);*
- TM *Regionális multimodális logisztikai hálózat (Győr-Pér-Gönyű, Nagykanizsa, Sármellék) és a regionális közlekedési szövetség létrehozása;*
- TM *A jelentős terhelésű főútvonal-hálózat, valamint a térségi jelentőségű mellékutak és határ menti utak fejlesztése, korszerűsítése.*

PANNON GAZDASÁGI KEZDEMÉNYEZÉS A REGIONÁLIS GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSÁÉRT

- TM *Az innovációra épülő (a magasabb hozzáadott értéket előállító, magasabb képzettségű munkaerőt alkalmazó) fejlesztések ösztönzése. Térségi innovációs és technológiai központok hálózatának kiteljesítése (kiemelten Győr, Szombathely, Nagykanizsa, Zalaegerszeg és Sopron erősítésével);*
- TM *A régió kulcságazataiban (autóipar, gépipar, az elektronikai és kommunikációs ipar, faipar, környezeti iparágak, tudásipar) a modern hálózati együttműködési formákra építve (klaszterek) a beszállítói kapcsolatok erősítése, az érintett KKV-k fejlesztése, modernizációja;*
- TM *Integrált térségi gazdasági együttműködések, új vállalkozások és beruházások létrejöttét, valamint ezeket támogató és ösztönző térségi szervezetek fejlesztése.*

A NYUGAT-DUNÁNTÚLI EMBERKINCSERT – A HUMÁN KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK, AZ INTÉZMÉNYI GYAKORLAT, VALAMINT A KÖZIGAZGATÁS MEGÚJÍTÁSA

- TM *Regionális és helyi közintézmények, közszolgáltatások integrált (összehangolt igazgatási és ellátási rendszerek), hálózati elvű és minőségi fejlesztése, a civil szférát is hatékonyan integráló megújítása;*
- TM *Az egészségügyi intézmények infrastruktúrájának és információs hálózatának fejlesztése és a **regionális egészségügyi és szociális ellátó rendszer modernizálása, szolgáltatásinak tartalmi és területi bővítése;***
- TM *A Nyugat-Pannon információs társadalom fejlesztése, **kiteljesítése, a régió oktatása innovációs potenciáljának növelése.***

ÉLETTERÜNK AZ ÉLŐ ÉS MEGÚJULÓ NYUGAT-DUNÁNTÚL – KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS, A KÖRNYEZETI TUDATOSSÁG ERŐSÍTÉSE ÉS A KÖRNYEZETVÉDELMI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

- TM *Nagytérségi hulladékgazdálkodási és szennyvízkezelési rendszerek, valamint egyedi szennyvízkezelési programok megvalósítása; vízgazdálkodási, árvízvédelemi és tájrehabilitációs programok támogatása (Szigetköz, Fertő-tó környéke, Rába, Balaton, Kis-Balaton, Mura mente), *felszíni és felszín alatti vizek védelme;**
- TM *Megújuló energiák hasznosítását és energia-megtakarítást eredményező komplex és többlépcsős regionális fejlesztési programok és projektek támogatása;*
- TM *Területileg integrált ökoturisztikai kínálat kialakítása, a biológiai sokféleség megőrzése, valamint a környezeti tudatformálás erősítése.*

A TELEPÜLÉSSZERKEZET MEGERŐSÍTÉSE INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI PROGRAMOK RÉVÉN

Cél a központi funkciók (kiemelten a gazdasági, kulturális, oktatási, igazgatási) hatékony és kiegyensúlyozott, az öt nagyváros egyedi helyi adottságaira épített és városhálózati elvű

megerősítése a régióban. A közép- és kisvárosok bázisán a minőségi közszolgáltatásokhoz való kiegyensúlyozott hozzájárulás megteremtése és a foglalkoztatás bővítése, valamint a helyi, térségi erőforrások mozgósításával életképes jövedelemszerzési lehetőségek bővítése a belső periférikus, aprófalvas térségekben.

A PANNON ÖRÖKSÉG MEGÚJÍTÁSA – AZ ÉPÍTETT ÉS KULTURÁLIS ÉRTÉKEINKÉRT

- TM A klaszter alapú együttműködésben a *termálvízkinccs hasznosításához kapcsolódó új, egyedi arculatú egészségturisztikai és rekreációs fejlesztések, beruházások ösztönzése*;
- TM A régió *turisztikai intézményrendszerének megújítása* (desztinációs menedzsment szervezetek felállítása); a *pannon kulturális fesztiválok 10 éves programjának*
- TM A műemléki értékekre építve szükséges a kastély, vár hálózat fejlesztése, hasznosítása és a történelmi belvárosok rekonstrukciója.

A RÉGIÓ TERÜLETI CÉLJAI

A Nyugat-dunántúli Régió – az európai közlekedési és gazdasági tengelyek aktív részeseként – az erősségorientált, policentrikus hálózati térségfejlesztés mintarégiója. Kiemelt területi céljai:

- TM Észak-déli gazdasági, innovációs és közlekedési tengely fejlesztése;
- TM Középvárosi központtal rendelkező kistérségek és alcentrumok erősségorientált, integrált fejlesztése;
- TM Elmaradott és többnyire természeti értékekben gazdag aprófalvas és speciális adottságú térségek, belső és külső perifériák felzárkóztatása és endogén fejlődésének előmozdítása.

FOGALOMMAGYARÁZAT

Az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz kiegészítő jegyzékként kapcsolódik a dokumentumban használt speciális fogalmak magyarázata. A fogalommagyarázat célja, hogy az OTK-ban felmerülő szakkifejezések értelmezését megadja, megkönnyítve azok megértését és célszerű alkalmazását. Elsősorban azokra a fogalmakra koncentrál, melyek magyarázata hiányos a magyar szakirodalomban, vagy az OTK eltér az általában használatos értelmezésektől. Amennyiben a szövegben szereplő fogalom a glosszáriumban nem szerepel, úgy a magyar nyelvű szakirodalomban általában fellelhető értelmezés az irányadó.

Agglomeráció: olyan összeépült településegység, melyben egy központi város és az azt körülvevő térség, elővárosi gyűrű között különösen szoros kapcsolat van, a foglalkoztatottak nagy arányban ingáznak az agglomeráció központi városába (policentrikus agglomeráció révén városaiba). Az agglomerációkat általában magas népsűrűség, gazdasági aktivitás jellemzi. Magyarországon a legkiterjedtebb agglomeráció Budapest térsége.

Agrár-vidékfejlesztés: az EU Közös Agrárpolitikájának második pillére, a vonatkozó uniós rendeletben meghatározott intézkedésekre kiterjedő tevékenységek megnevezése. Hazánkban a *vidékfejlesztés* támogatási szakpolitikai ágával szinte teljes egészében megfeleltethető. Elsősorban *területfejlesztési politikai* koordináció révén válhat a *vidékfejlesztési* politika szerves részévé.

Aprófalu: 500 főnél kevesebb népességű település.

Átfogó cél: a *területfejlesztési politika* azon fejlesztési célja az OTK-ban, mely elérése elsősorban hosszútávon biztosítható, az ország egész *területi rendszerére* hatással van. Az átfogó célok csoportjainak elemeire épülnek az egyes *területi célok*.

Autonóm energiagazdálkodási rendszerek: a vezetékes energiahálózatoktól független, kis teljesítményű energiaellátó létesítmények és módszerek, amelyek elsősorban a *megújuló energiaforrások* hasznosítására alapoznak. A helyi adottságoktól függően alkalmasak kisebb közösségek energiaigényének költséghatékony módon történő teljes fedezésére, illetve kiegészítő energia kinyerésére és szolgáltatására.

AVOP: Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program; az első Nemzeti Fejlesztési Terv egyik operatív programja. A koordinálásáért felelős kormányzati szerv a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium.

Beavatkozási területek: a célok, *részcélok* elérését biztosító beavatkozások. Nem teljes körűen rögzítettek, leginkább csak a megvalósításban nélkülözhetetlen elemekre terjednek ki, felsorolásuk bővíthető. A vázolt tevékenységek különböző ágazatok és *területi szintek* kompetenciáit érinthetik, szabályozási, pénzügyi, közösség-szervezési eszközök használatára utalhatnak. A stratégiai és operatív tervezési fázis programjainak intézkedéseibe épülhetnek be.

Biogazdálkodás: ld. *organikus gazdálkodás*.

Biogeográfiai régió: növényzeti és éghajlati tulajdonságok alapján meghatározott régió. Az EU 15 korábbi tagállamán belül hat biogeográfiai régiót jelöltek ki (boreális, kontinentális, alpin, atlantikus, mediterrán, makarónéziai). Magyarország csatlakozásával a régiók sora egy új, Magyarország teljes területét lefedő pannoni régióval egészült ki. A pannoni biogeográfiai régióban számos védendő olyan faj és élőhelytípus, ún. „pannonikum” található, amely a korábbi tagállamok területén nem fordul elő. Ezek élőhelyeit Magyarországnak is szakmai szempontok alapján, önállóan kellett meghatároznia a *Natura 2000 területek* kijelölésével.

Egyedi tájérték: épített vagy természetes objektum, mely elsősorban nagy tájképi jelentőséggel bír, de a táj ökoszisztémájában is szerepe van. Pozitív esztétikai tartalommal járul hozzá a *táj* sajátos karakteréhez. Lehet természetes eredetű vagy az ember által alakított, szakrális vagy rekreációs tevékenységekhez, tradicionális *tájhasználathoz*, kötődő. Példák: famatuzsálemek, fasorok, sziklafalak, kötengerek, felhagyott kisméretű kőfejtők, barlangok, felszíni karsztos formák, források, kisterületű vízborítás, gyepfoltok, földtani és talajtani feltárások, régi útjelek, keresztek, emlékhelyek, kőrácsok, kőfalak, sövények, kutak, hidak, történelmi utak és ösvények, romok, gazdasági- és lakóépületek, stb.

Értékekhez való hozzáférés: a térségek táji vagy kulturális értékeinek megközelíthetősége és fenntartható használata. (1) Ez jelenti a táj és a kulturális örökség értékeinek (pl. erdők, természetes vízpartok, *egyedi tájértékek*, műemlékek) megszemlélésének és rekreációs használatának lehetőségét ott, ahol ezt szigorú

természetvédelmi korlátozások nem akadályozzák. (2) Ezek az értékek gyakran a tradicionális fenntartható *tájhasználat* alapjai is (pl. turizmus-szervezés, erdei termékek gyűjtése, víz és nyersanyag lelőhely), ilyen irányú használatuk is biztosítandó. A hozzáférés biztosítása a tulajdoni viszonyoktól független, az állami területek kezelőinek is felelőssége van e téren.

Érzékeny Természeti Területek: olyan extenzív művelés alatt álló területek, amelyek a természetkímélő gazdálkodási módok megőrzését, fenntartását, ezáltal az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség fennmaradását, a tájképi és kultúrtörténeti értékek megővását szolgálják. E területek, különleges, illetve sérülékeny természeti, környezeti értékekkel bírnak, és ezek megőrzése speciális gazdálkodási rendszer alkalmazását, rendszabályok, technológiai előírások betartását kívánja meg a gazdálkodótól. A gazdálkodó ezen előírások betartása esetén normatív, föld alapú, vissza nem térítendő támogatásban, a gazdálkodása kedvező környezeti teljesítményeiért nyújtott kifizetésben részesül.

Faluhálózat: elsősorban falvak (esetleg *tanyák*, településrészek, kisvárosok) nagyobb térségi, esetleg országos hálózata, egy-egy speciális témával (pl. *biogazdálkodással*, kisebbségekkel, *néprajzi csoportokkal*) kapcsolatos fejlesztések vagy turisztikai fejlesztések, kapcsolódó innovációs tevékenységek koordinálásának kerete.

Fejlesztési pólus: olyan nagyváros, melynek funkciója a fejlődés közvetítése, *régió-* és országhatárokat is átlépő hatóterülete fejlődésének generálása, régiója számára a legképzettebb munkaerő megtartása. Ennek megfelelően hatóterét ellátja magas szintű szolgáltatásokkal, kulturális kínálattal, speciális termékekkel; jelentős súlya van a gazdasági, közigazgatási kapcsolatrendszerben és döntéshozatalban; nagyvállalatai kiterjedt beszállítói hálózatuk révén szervesen beépülnek a helyi gazdaságba, elősegítve térségük fejlődését. A pólust dinamikus, innováció-orientált ágazatok egész komplexuma jellemzi. A jelenlévő magas szintű egyetemi oktatás, kutatás-fejlesztési tevékenység, a magas színvonalú infokommunikációs infrastruktúra és a kvalifikált munkaerő nagy aránya miatt *tudásközpont* szerepe van. A nemzetközi szakirodalomban a közlekedésből átvett *hub* (csapág) jelöli településhálózat azon köztes, regionális központjait, melyek feladata saját térségük fejlődésének elősegítése.

Fejlesztéspolitikai monitoring és értékelési rendszer a fejlesztéspolitika eszközrendszerének egyik eleme. Célja a fejlesztési célú beavatkozások végrehajtásáról, eredményességéről történő visszacsatolás. Ebből következően a döntés-előkészítés egyik legfontosabb eszköze, mely a hazai fejlesztéspolitika hatékonyságának javítását, átláthatóságának fokozását szolgálja. Alapvetően három elemből épül fel: (1) a fejlesztéspolitika eszköz- és intézményrendszerének monitoringja; (2) területi (társadalmi, gazdasági, környezeti) folyamatok monitoringja; (3) értékelések készítése a monitoring adatok alapján.

Fenntartható térségfejlődés: a fejlődés *térségenként* úgy valósul meg, hogy a környezeti, kulturális és természeti értékek védelme mellett biztosított a lakosság életminőségének fenntartása és javítása, az életminőség javulását eszközként szolgáló gazdaság számára alapot biztosító természeti erőforrások harmonikus és kíméletes igénybevétele, a régiók sajátos adottságai, hagyományai figyelembe vételével és azoknak helyben értékkel alakításával együtt. Megvalósításához elengedhetetlen a szubszidiaritás elvének megfelelően a helyi önfenntartó rendszerek kiépülésének támogatása, valamint a helyi társadalom, gazdaság és környezet megújuló-képességének biztosítása.

Földhasznosítás (földhasznosítás): Elsősorban az EU által támogatott vidékfejlesztési tervek esetében előforduló terminus. A *területhasználat*tól eltérően elsősorban a nem beépített területekre, kiemelten a termőterületekre vonatkozik, így annak kategóriájaként is értelmezhető (bár a valóságban gyakran szinonimájaként használt). Tipizálása a mezőgazdasági művelés jellege esetében nagyobb felbontású, mint a *területhasználaté* (megkülönböztet, az egyes művelési formákon belüli kategóriákat nem csak a termelt növények fajtái, de azok változatai vagy extenzív-intenzív művelésük szerint is). A földhasznosítás az angol „land use” terminus fordításaként jelent meg a vidékfejlesztési szakmában, de meg kell jegyezni, hogy az angol kifejezést jobban takarja a hagyományosan is használt, tájféldrajzi eredetű *területhasználat* szakkifejezés.

Földtani közeg és a felszín alatti víz szempontjából érzékeny területek: az antropogén eredetű szennyezésre különösen érzékenyen reagáló környezeti elemekkel, földtani képződményekkel rendelkező *térségek* (pl. karsztvízben gazdag karsztos területek, felszín alatti vízbázisok) ahol az ipari, mezőgazdasági, közlekedési és kommunális eredetű diffúz és pontszerű szennyezések különösen veszélyeztethetik a környezet állapotát.

Harmonikus területrendszer: olyan területrendszer, melyben az egyes alrendszerek (természeti, társadalmi, gazdasági) kapcsolata harmonikus, azaz a kapcsolatok, kölcsönhatások konfliktusszegények. Egy-egy ágazati szakpolitika az alrendszerek egy-egy szegmensének hatékony működését próbálja megvalósítani, ám ezek térbeli együttesét a területfejlesztési politika igyekszik harmonizálni: a harmonikus területrendszerek kialakítása (országban, régióban) a területfejlesztési politika legfőbb célja, mely a különböző konfliktusok

(pl. környezetszennyezés, munkanélküliség) feloldása és megelőzése révén valósulhat meg. A különböző térségek egymásba illeszkedése igényli a területrendszerek harmonikus egymásba illeszkedését.

Határmenti fejlesztés: országhatárok mellett illetve annak közvetlen közelében lezajló a társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelésén és értékelésén alapuló tervszerű beavatkozási, fejlesztési irányok és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása különböző szintű, nem egyszer a határ menti partnerek által közösen előkészített térségi fejlesztési tervek, programok és projektek keretében.

Helyi anyag- és hulladékgazdálkodás: a települési önkormányzatok, helyi közösségek által megszervezett, és az anyag és energiatakarékosság szempontjait figyelembe vevő környezetvédelmi rendszer.

Helyi energiagazdálkodás: az egyes (kis)térségek helyi adottságaikhoz igazított energiagazdálkodását jelöli. Stratégiai energiatervezési szemléletet feltételez, törekszik a minél nagyobb fokú autonóm térségi energiarendszerek kialakítására, elsősorban a megújuló és az alternatív energiaforrásokra támaszkodva.

Helyi-térségi identitás: az embereknek vagy közösségeknek a helyi-térségi adottságokon, a kulturális és a társadalmi-gazdasági élet helyi-térségi jellegzetességein, közösségi tradíciókon nyugvó és ezek mentén kialakuló azonosságtudata.

Horizontális szakpolitika: olyan szakpolitika, melynek szempontrendszerét és elveit az összes ágazati politika integrálja és érvényesíti. A *területfejlesztési politika* is horizontális szakpolitika, mert szemlélete megjelenik az egyes ágazati szakpolitikákban.

Horizontális szempontok: olyan elvek, melyeket a *programozás* és *tervezés* során minden fejlesztési irány, a tulajdonképpeni fejlesztési célok kialakításában és elérésében érvényesíteni szükséges. E szempontok áthatják mind a tervezést, mind a megvalósítást. A *területfejlesztési politika fejlesztési alapelveitől* eltérően, elsősorban nem módszertani jellegűek.

Infokommunikáció: a társadalom információ közlését, adatszerjét szolgáló szegmense (és az ehhez használt informatikai és kommunikációs technológiák, eszközök, szolgáltatások együttese), mely a hírközlésen, kommunikáción túl digitális adatforgalmat is bonyolít.

Integrált vidékfejlesztés a vidékfejlesztést integráltan több, az agrárágazaton határozottan túlmutató gazdasági szektor fejlesztésével, és szociális aspektusok figyelembe vételével megvalósító tevékenység. Az integráció alapját a terület, a *vidéki térség* jelenti. A kifejezés utal a *környezetintegráltságra* is, a *helyi környezeti alrendszer* adottságaira alapozott *fenntartható fejlesztésre* és értékmegőrzésre. Az integrált vidékfejlesztés a területfejlesztési politikai célok érvényesülését szolgáló egyik legfontosabb pillér.

Kapuváros (gateway city): olyan nagyváros, mely kaput nyit a térsége felé és közreműködik a kívülről érkező fejlődési dinamika tovább sugárzásában. Az innováció, a fejlődési dinamika átadásából a kapuváros maga is profitál. Elsősorban nemzetközi léptékben használatos fogalom, ezt a szerepet veheti át Budapest Béctől a kelet-európai térség felzárkóztatásában. A településhálózat köztes, regionális központjait, melyek feladata saját térségük fejlődésének elősegítése, csapágyvárosnak (hub) nevezzük.

Kedvezményezett térség-típus rendszer: a szűkebb értelemben vett központi *területfejlesztési politika* megvalósításának egyik legfontosabb eszköze. E rendszerbe a kistérségi szintű, a társadalmi – gazdasági fejlettségben elmaradott területek tartoznak. A *területfejlesztési politika* ezen eszköze az ország egésze szintjén jelentkező legsúlyosabb *térszerkezeti* feszültségek oldását célozza, a területileg szelektív és erősen koncentrált beavatkozások révén. A meghatározott módszertan alapján lehatárolt kedvezményezett térségekbe kell koncentrálni – a pozitív diszkrimináció elvének értelmében – a területfejlesztési források legnagyobb részét, hogy ilyen módon csökkentsék ezek társadalmi, gazdasági elmaradottságát. A társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségek speciális módszertan – különböző területi folyamatok alakulását jelző mutatók – alapján kerülnek lehatárolásra. E csoporton belül két kategória kerül elkülönítésre: (1) a fejlettségben elmaradott térségek a legfejletlenebb kistérségek (maximum az ország lakosságának 30%-át foglalják magukba); (2) a fejlettségben súlyosan elmaradott térségek a legrosszabb társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkező kistérségek (összesen az ország lakosságának 10%-át tehetik ki).

Kistérség: (1) statisztikai területi egység, az európai statisztikai rendszerben LAU 1 szint (korábban NUTS 4). (2) Több település funkcionális együttműködéseként önkormányzati társulások formájában létrejött terület, mely nem követi szükségszerűen a statisztikai kistérségek határait.

Környezeti alrendszer: a *területi rendszer* (területi struktúrák), környezeti tényezője, a többi alrendszer (társadalmi, gazdasági) fizikai hordozója (élővilág, földfelszín, domborzati és talajadottságok, klimatikus viszonyok, felszíni és felszín alatti vizek, művi környezet elemei).

Környezetintegráltság: olyan szempontok beépülése a fejlesztési tevékenységek körébe, melyek a térségek *környezeti alrendszerei* adottságainak messzemenő figyelembe vételét biztosítják. Mivel a fejlesztések környezeti hatásainak figyelembe vétele az alacsonyabb térségi szinteken nagyobb biztonsággal történik, ezért a *környezetintegráltság* e szinteken magasabb fokú. A *vidékfejlesztés* esetében pedig, mivel a tárgykörét jelentő *vidékes térségek területi rendszerében* a *környezeti alrendszer* szerepe meghatározó, a *környezetintegráltság* szinte teljes körű.

Közjóléti erdőhasználat: az erdészeti szakmai eredetű kifejezés az OTK-ban az egyes társadalmi igények (pl. rekreáció, egészségmegőrzés és javítás) kielégítésére irányuló erdőhasználatot jelöli.

Közösségi terek: adott település lakossága, az egyes emberek közti társas interakciók színterei, a napi/heti szabadidőigény kielégítésében szerepet játszó intézmények, helyek összessége; pl. közparkok, vendéglátóegységek, színház, mozi, sportpálya.

Kulturális táji érték: a *táj* azon eleme, amely a kultúra tekintetében jelentős mértékben meghatározó, leginkább történelmi, esztétikai, régészeti, néprajzi vagy antropológiai szempontból. A kulturális táji értékek a természeti táji adottságokkal szoros kapcsolatban állnak, gyakran belőlük táplálkoznak, s így együttesen a természeti táji értékekkel az ember által megmunkált, alakított és újrarendezett természet alkotta *kultúrtáj*ba rendeződnek.

Kultúrtáj: mező- és erdőgazdaság által művelt terület, vagy olyan összefüggő terület, ahol valamilyen tárgyi műemlék található a természeti környezet nagyobb, összefüggő részén, amely általában valamilyen vallási, népi hagyományhoz kötődik. Ezek a *térségek* nem csak pontszerűek lehetnek, hanem térben összefüggő egészet alkotnak.

LEADER+: a korábbi LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale; Akciók közötti kapcsolat a rurális térségek gazdaságfejlesztéséért) uniós *közösségi kezdeményezés*, az Unió vidékfejlesztési politikájának egyrészt egy önálló *fejlesztési tengely*ként jelenik meg, másrészt, mint módszer alkalmazása javasolt a szakpolitika többi fejlesztési tengelyének megvalósítása során. A LEADER megközelítés alapja a jól körülhatárolt vidékes területegységek fejlesztésére irányuló helyi fejlesztési stratégiák megtervezésére és megvalósítására szerveződő szektorok közötti, valamint önkormányzati, üzleti és civil partnerek együttműködésére épülő alulról szerveződő kezdeményezéseket jelöli.

Megújuló energiaforrások: olyan energiaforrások, melyek hasznosítása során nem csökken a forrás, és a későbbiekben ugyanolyan módon termelhető belőlük energia. A megújuló energiaforrások közé tartozik a napenergia, a szélenergia, a különböző formában megjelenő biomassza (pl. szalmabrikett, fa, állati eredetű trágya), a geotermikus energia és a vízenergia. A geotermikus energia kivételével a felsoroltak közvetlen vagy közvetett módon a nap energiájából származnak. A geotermikus energia a Föld mélyében zajló radioaktív folyamatokból származik.

Mikrotérség: néhány településből álló, földrajzilag összefüggő *térség*, mely a települések közötti szoros gazdasági, társadalmi, kulturális hasonlóságon és kapcsolatokon alapul. A hivatalos formában való megjelenése társulás, települési önkormányzatok szövetsége, melynek kialakulását a közös lokális érdekek és a közös feladatmegoldás felismerése motiválja.

Natura 2000 hálózat: az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölendő területeket – az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) és annak módosítása (97/49/EK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő különleges természet-megőrzési területeket – foglalja magába. A Natura 2000 területekre vonatkozó részletes magyar szabályozást a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet tartalmazza. A magyar Natura 2000 területek mintegy 1,95 millió hektárra terjednek ki. Ennek közel felét teszik ki a már védett természeti területek. A magyar Natura 2000 területek közül 55 különleges madárvédelmi terület, 62 különleges természet-megőrzési terület, valamint 406 kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület.

Natúrpark: meghatározott térségben létrejött integrált *térségfejlesztési* és természetvédelmi funkciójú szervezet. Jellemzően alulról szerveződő, a térségi aktorok (magánszemélyek, társadalmi szervezetek, az érintett önkormányzatok és a területi közigazgatási szervek) együttműködéséből kialakuló, hálózati alapon működő területi egység, rendszerint magas arányú védett természeti területtel, amelynek turisztikai potenciálja jelentős. Létesítésének célja a jellegzetes kultúr-, és természeti táj megőrzése, a természet és környezet védelme és ennek fenntartható turisztikai hasznosítása. Ennek érdekében alkalmazott intézkedések a táji értékekkel történő értéknövelő, organikus, hagyományos természetbarát gazdálkodás meghonosítása, erősítése; valamint a kézműipar támogatása, az *ökoturisztikai* és infrastrukturális fejlesztések megvalósítása, a környezeti nevelés és

tudatformálás, valamint a települések közötti kooperáció erősítése és e tevékenységek érdekében a pályázati tevékenység.

Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program: a 2253/1999. Korm. határozat rendelkezése alapján 2002-ben indult program. A program legfontosabb törekvése olyan mezőgazdasági gyakorlat kialakítása, amely a természeti erőforrások fenntartható használatán, a természeti értékek védelmén, a tájpotenciál fenntartásán, a jó minőségű és egészséges termékek előállításán alapul, olyan gazdálkodási rendszereket létrehozva, amelyek munkát és megélhetést biztosítanak az e területtel foglalkozó népességnek.

NUTS rendszer: (Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques, Területi Statisztikai Egységek Nomenklatúrája) az európai regionális társadalmi-gazdasági folyamatok elemzésére és a regionális politikájának támogatására létrehozott területi egységek statisztikai rendszere, melyet a 1059/2003 számú határozatával az Európai Parlament és a Tanács erősített meg. A korábbi öt helyett három, a népességszám szerint meghatározott szint jelenik meg a NUTS rendszerben. Magyarország NUTS 1 szinten három régió került kialakításra (Dunántúl; Közép-Magyarország; Alföld és Észak), NUTS 2 szintű a hét tervezési-statisztikai régió, NUTS 3 szintnek a megyerendszer felel meg. A NUTS 3 szint LAU (local administrative unit) egységekre bontható fel. A LAU 1 szintet nem minden tagállam alkalmazza, Magyarországon a *kistérség*nek felel meg. A települési szint LAU 2 besorolást kapta minden tagállamban.

Organikus gazdálkodás: vele azonos értelemben használatosak a *biogazdálkodás*, biológiai gazdálkodás, *ökologikus gazdálkodás* kifejezések is, de a gazdálkodási mód hivatalos megnevezése "ellenőrzött ökológiai gazdálkodás". Hivatalosan (140/1999. (IX.3.) Korm. rendelet) az ökológiai gazdálkodás a mezőgazdasági termelés 2092/1991/EGK rendelet szerinti sajátos módja, melynek jelzésére a terméken az „ökológiai” megkülönböztető jelölést kell alkalmazni; valamint ellenőrzés és tanúsítvány tartozik hozzá. Lényegében természetes anyagokra és erőforrásokra alapozott (alternatív) mezőgazdasági termelés, amely az ember és környezete közötti harmonikus kapcsolaton alapszik. Célja a környezetet szennyező anyagok kiküszöbölése, s így egészséges, mérgező anyagoktól és vegyszermaradványoktól mentes élelmiszer előállítása. Főbb ismérvei: helyi erőforrások felhasználása, szerves hulladékok hasznosítása, energiatakarékos művelés, szintetikus vegyi anyagok használatának visszaszorítása, végső célként az önfenntartó gazdaság működtetése." (Forrás: *Láng szerk. 2002. Környezet- és Természetvédelmi lexikon, Akadémia Kiadó, Budapest*)

Országos Ökológia Hálózat: az Országos Területrendezési Terv által meghatározott, a természeti, természetközeli területek, valamint védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elnevezése.

Országosan kiemelt térségek: a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény felhatalmazása alapján az Országgyűlés által kijelölt fejlesztési térségtípus. A koncentráció, a szubszidiaritás és decentralizáció, valamint az integrált fejlesztés elveit érvényesítve országosan kiemelt olyan térség lehet, amely hangsúlyos fejlesztése országos érdek, kiemelt kezelése régiókon átnyúló, illetve a régiók feladatkörét meghaladó feladat, és amelynek fejlesztése a speciális, többgyökerű megoldandó problématerületek miatt, komplex ágazatközi együttműködést igényel. Az OTK országosan kiemelt térségként kezeli a budapesti agglomerációt, a Balaton-térséget, és a Tisza-térséget.

Ökológiai gazdálkodás: ld. *organikus gazdálkodás*.

Ökoturizmus: a környezetért felelősséget vállaló utazás és látogatás a viszonylag zavartalan természeti területeken, azok természeti, valamint jelen és múltbeli kulturális értékeinek élvezete és értékelése céljából, úgy, hogy kíméli azokat a látogatás hatásainak mérséklésével, valamint a helyi népességet társadalmi, gazdasági előnyökhöz juttatja. Komplex megoldási lehetőséget kínál a védett természeti területek kezelői számára a természetvédelmi értékek fenntartásával, a turizmus és a helyi erőforrások megújításával, a vendégforgalom ellenőrzött keretek között. Főbb jellemzői a kiscsoportos jelleg, a helyi társadalomnál jelentkező haszon. Az ökoturizmus gyűjtőfogalom alá sorolható turizmustípusok a falusi~, vízi és vízparti~, aktív~ egyes válfajai, valamint a természeti turizmus. Utóbbi a természeti környezetben található flóráról/faunáról, természetes és kultúrtájáról szerezhető élmények összességét, informális tanulás lehetőségét a védett természeti és kulturális adottságok védelme mellett biztosító sajátos turisztikai programok köréként értelmezhető.

Ökoturisztikai infrastruktúra: a tágabb értelemben vett *ökoturizmus*hoz mint turizmus típus-csoporthoz kapcsolódó, a turisztikai programok és szolgáltatások igénybevételét lehetővé tevő vonalas és pontszerű infrastruktúra-rendszerek összessége, például kerékpárutak és kapcsolódó szolgáltatások, gyalogtúra útvonalak, pihenőhelyek és turistaházak, falusi turizmus szálláshelyei, stb.

Prioritás tengely: az EU vidékfejlesztési politikájának irányait jelölő kifejezés (angolul priority axes).

Prioritás: tervezési szakkifejezés, a célok elérését szolgáló programok kiemelt szándékait, a későbbi beavatkozási területeit csoportosítva tartalmazza. A területfejlesztési prioritások komplexek, átfogóan több ágazati intézkedést jelenítenek meg, kifejezetten egyes *térségekre* vagy *térségtípusokra* is irányulhatnak.

Programozás: összehangolt eszközöknek helyzetértékelés alapján meghatározott célrendszer által kijelölt rendszere. Maga a program tulajdonképpen egy terv és egy fejlesztési költségvetés együttese, mely az uniós támogatások, és a kapcsolódó nemzeti hozzájárulások felhasználását szabályozza. Lényeges eleme, hogy nem éves, hanem hosszabb távú tervezésen alapul, kapcsolódva ahhoz, hogy 1988 óta az EU költségvetését, a strukturális és (1993-tól a) kohéziós alapokból folyósított támogatásokat programozási periódusokra határozzák meg. A programozás alapvető funkciója tehát, hogy vezérfonala legyen az adott periódus EU támogatási politikájának.

Ramsari területek: a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen mint a vízmadarak tartózkodási helyéről szóló, az iráni Ramsarban, 1971. február 2-án elfogadott Egyezmény és annak módosításai alapján kihirdetett területek. Magyarország 1979-ben csatlakozott az egyezményhez, és jelenleg 23 nemzetközi jelentőségű vizes élőhellyel rendelkezik, melyek összterülete 179 958 hektár.

Régió: (1) a hétköznapi fogalomhasználatban a területegység, *térség*, vidék, övezet, *táj*, körzet szinonimája. **(2)** A területi tudományokban a régió lehatárolt térrész, a környezetétől bizonyos természeti, társadalmi, gazdasági tényezők révén elkülönülő területi egység, általában a nemzeti és a települési szint között; a térség fogalmától a konkrét határvonal, a *regionális kohézió*, valamint a regionális identitástudat és regionális intézményesülés révén lehet megkülönböztetni. **(3)** A regionális politikában az ország és a település közötti – leggyakrabban az ország alatt közvetlenül lévő – *területi szint* (regionális szint) egysége, mely lehet közigazgatási (választott vagy delegált képvisellel) vagy nem közigazgatási (statisztikai, tervezési) funkciójú egység.

Regionálisan kiemelt térségek: olyan speciális térségek – pl. nemzeti parkok, kiemelt üdülőkörzetek, környezeti szempontból veszélyeztetett térségek – amelyek egységes fejlesztési, esetleg szabályozási kezelést igényelnek, több régiót érintenek, és törvényi előírás nélkül az érintett régiók önkéntes partnerségen alapuló együttműködésével biztosítható integrált fejlesztésük.

Regionális kohézió: a régiók szintjén zajló társadalmi és gazdasági szerveződés erősödése, amely e térségekben soktényezős társadalmi-gazdasági összefonódást, s így kohéziót hoz létre. A folyamat erősítheti a *régió* politikai, társadalmi, gazdasági szervezetei és lakossága körében a régióhoz való kötődést, a regionális identitás kialakulását, erősödését. A *területfejlesztésben* fontos cél egy-egy régió belül a kohézió erősítése a *régió* minél *harmonikusabb területi rendszerének* kialakulása végett.

Részcélok: a koncepcióalkotási tervezési fázis szakkifejezése, az OTK-ban az *átfogó*, ill. a *területi célokhoz* tartozó célkitűzések, melyek megvalósítása a köztük lévő szinergiával támogatottan biztosítja az adott cél elérését. A céloknál kevésbé komplexek, csak egy vagy néhány ágazati fejlesztést ölelnek fel, vagy kifejezetten az egyes ágazati fejlesztések közötti területi koordinációra irányulnak.

Rurális térség: ld. *vidékes térség*

Rurbanizáció: a *vidékes térségek* településeinek alvóvárossá, elővárosokká válása.

Slumosodás: az angol eredetű slum szóból eredő kifejezés a fizikai és társadalmi környezet erodálódásának folyamatára utal, melynek eredményeképp leromlott fizikai állapotú lakókörnyezetben leginkább szegény rétegek telepednek le. Elsősorban városi probléma, de falvakban, *vidékes térségekben* is megjelenik.

Stratégiai környezeti vizsgálat (SKV): a projekt feletti fejlesztési tervezési szintek (politikaalkotás, koncepció, stratégia) *környezetintegráltságát* (részben környezeti hatáértékelését) biztosító tervezési módszer. Elterjedésének jelentős lendületet ad az EU SKV direktívája (2001/42/EC), mely a tervek (a használt angol plan kifejezés hazai megfelelője a koncepció szavunk is) és programok szintjére irányul, a környezetvédelmen túlmutató fenntarthatósági szemlélettel bír, és az átlátható döntéshozatal támogató módszerként is értelmezett.

Szegregáció: társadalmi folyamat, melyben a különböző társadalmi rétegek és etnikai csoportok lakóhelye térben elkülönül, az egyes társadalmi csoportok térben koncentráltan helyezkednek el.

Szuburbanizáció: a népesség és tevékenységek (ipar, szolgáltatások) városközpontból a város környéki településekre történő költözésének folyamata. Leghangsúlyosabban a népesség központból való kiáramlása jelentkezik, de a gazdasági funkciók esetében is megfigyelhető e folyamat. Magyarországon a legerőteljesebb szuburbanizációs folyamat Budapest térségében jelentkezik.

Táj (földrajzi): tudományos értelemben jellemzően a természeti környezettel foglalkozó tudományok (természetföldrajz, *tájökológia*, erdőszet, vagy akár a tájfeldrajz, regionális földrajz) által használatos térbeli alapkategória: a földfelszín azon darabja, amely a tájalkotó tényezők kölcsönhatásainak eredményeképp vizuálisan is elkülöníthető sajátos arculattal rendelkezik. A táj egyik legjellemzőbb tulajdonsága az egyediség és a határok átmenetisége. Az antropogén tevékenység által gyökeresen átformált tájakra bevezették a *kultúrtáj* fogalmát.

Tájhasznosítás: a *táj* által kínált erőforrások (talaj, ásványkincsek, energia, esztétikai érték, tevékenységek elhelyezése) helyi társadalom általi használata.

Tájökológia: a tájakat, mint területen szerveződő egyedi ökoszisztémákat, ezek anyag és energiaáramlásait területi szemlélettel vizsgáló, tervezés során felhasználható térkategóriákat képző (pl. ökológia folyosó, gát) tudomány.

Tájökológiai szempontok: a tájökológia szempontokat érvényesítő tervezésben megjelennek a tájökológia által használt térkategóriák (pl. ökológiai folyosók; ökológiai gátak; vízgyűjtők, mint az anyag és energiaáramlás és körforgás alapegységei; táji ökorendszer, mozaikos tájhasználati mozaikok, szigetek) és ezek rendszerei. A tájökológiai szemléletű tervezés figyelemmel van a tervezés tárgyát képező *területi rendszerek* által érintett táji rendszerekre: olyan megközelítéseket alkalmaz, melyekben a természeti tényezők által meghatározott táji rendszerek meghatározzák a társadalmi és gazdasági folyamatok lehetőségeit, illetve levezeti azok táji rendszerre gyakorolt hatásait. A területi *alrendszereket* tájalkotó tényezőként kezeli.

Tanya: meghatározóan alföldi *térségeinkre* jellemző külterületi szórványtelepülés, a lakófunkció mellett hagyományosan jelentős mezőgazdasági szereppel, illetve egyre erősödően turisztikai, rekreációs funkcióval.

Távmunka: *infokommunikációs* technológiákra épülő otthoni foglalkoztatási forma (e-munka). A *területfejlesztés* és a *fenntartható térségfejlődés* szempontjából fontos foglalkoztatási forma, mely nem csak bizonyos társadalmi csoportok (elsősorban az elsődleges munkaerőpiacról kiszoruló csoportok), hanem speciális térségek (*aprófalvak*) foglalkoztatási problémáinak felszámolását szolgálja.

Településcsoport: a *kistérség* kiterjedésénél kisebb, több települést érintő területi szerveződés. A településcsoportok a *kistérségi* határokon is átnyúlhatnak, sőt olykor a települési közigazgatási határoktól is függetlenek, így pl. a *tanyák* magányos településeinek részvételével kialakuló csoport benyúlhat nagy urbanizált városi központok külterületére is.

Tengely: fejlett nagyvárosok (*pólusok*), *térségek* között kialakuló, gazdaságilag dinamikusan fejlődő övezet, sáv, melynek alapja nagy forgalmú közlekedési útvonal, ahol új telephelyek nyílásával (üzemek, logisztikai központok stb.) intenzív gazdasági tevékenység bontakozik ki. A tengely társadalmi, gazdasági szempontból kiemelkedik környezetéből, települései a tengely révén kapcsolódnak a dinamikus gazdasági hálózathoz. Gyakorta az autópálya-hálózatokat tekintik a tengelyek kialakuláshoz szükséges alapnak.

Természeti tájérték: természeti környezet elemei által megjelenített, a *tájak* ökológiai rendszereinek működését biztosító vagy az egyediséget megjelenítő érték.

Térhasználat: a *területhasználat*, valamint egyéb mobil (térhasználat-szervező) elemek (a társadalmi-gazdasági térbeli mozgások, területi szabályozások) alkotják a térhasználat kategóriáját.

Térség: a földrajzi tér része, mely valamely társadalmi-gazdasági ismérv alapján lehatárolható; a különböző társadalmi térkategóriák, területi egységek (*régió*, megye, *kistérség*, *agglomeráció*, településeggyüttes stb.) összefoglaló elnevezése.

Térségfejlesztés: a *területfejlesztés* azon része, amely egy konkrét *térség* fejlesztésére irányul, vagy valamely funkcionális terület egység fejlesztésére koncentrál. Ilyen térségek lehetnek például a *régió*, megye, *kistérség*, kiemelt térség, stb.

(Térségi) fenntarthatósági keretstratégia: egy terület összes fejlesztésének alapját képező tervdokumentum, mely meghatározza az adott térség fenntarthatósága érdekében megvalósítandó vertikális célokat, valamint ágazatonként típusokba rendezett *horizontális szempontokat* a fejlesztések számára (a *területi tervezés* számára is elveket határoz meg).

Térségi örökségközpont: a nemzetiségi, etnikai és néprajzi csoportok kultúráját, hagyományait, a térség történelmét, társadalmi és gazdasági viszonyait szemléltető látogatóközpont és bemutatóhely (ún. örökségkapu). Feladata a *térségi és helyi identitás*, illetve kulturális örökség megőrzése, ápolása és a sajátos térségi-helyi nemzetiségi és folklorisztikus örökségértékek integrált szemléltető és modern – látogatómenedzsment, valamint *infokommunikációs* – eszközöket is felhasználó élményszerű feldolgozása, valamint hiteles és minőségi bemutatása. A helyi kulturális örökséghez kapcsolódó kutatási és ismeretterjesztési tevékenységén túl a helyi-térségi kultúrán alapuló önszerveződések, térségfejlesztési kezdeményezéseket segíti.

Térségtípus: hasonló adottságokkal rendelkező, vagy fejlődési esélyeiket jelentősen befolyásoló problémákkal küzdő *térségek* csoportja. Az OTK a kifejezést a *vidékes térségek* esetében használja. Az egyes térségtípusok hasonló beavatkozásokat igényelnek. E kategóriák nem kizárólagosan határozzák meg egy-egy terület jellegét, egymással fedésben lehetnek. A megjelenésük jellemző dimenziója a *kistérség* vagy a *településcsoport*.

Térszerkezet, területi struktúra: a térbeli objektumok és a közöttük lévő kapcsolatok, viszonyok alkotta, működőképes rendszer, összetett térkategória, melynek értelmezését és leírását erősen determinálja a közelítés módja, szemlélete. A regionális kutatásokban leggyakrabban a *térségek* lehatárolt térrészekre bontásával, s általában egy-egy kiemelt jellemző szerinti értékelésével, térképezésével feltáruló („regionális”) egyenlőtlenségi és rendezettségi sajátosságok összessége.

Térszervezés: a társadalmi és gazdasági tevékenységek tudatos térbeli szervezése és szabályozása, a *térhasználat* egyik formája. A térszervezés *területfejlesztési politikai* szempontból leginkább a területi szintek kialakítását, és – a dekoncentráció, decentralizáció útján – a különböző döntések, tevékenységek közöttük történő elosztását jelenti. Alapvetően felülről irányított folyamat, így – ebben az értelemben – megkülönböztethető a fogalom a társadalmi, gazdasági szereplők önkéntes döntésein alapuló, alulról jövő kezdeményezéseitől, azok térbeli szerveződéseitől, mely során szintekbe nem rendezendő térségek alakulnak ki. Megfelelő térszervezés nélkül a *területfejlesztés* sem hatékony.

Területi dimenzió, területi szempontok: A társadalom és a gazdaság jellemzően ágazati dimenziójával, tevékenységével, szemléletével szemben, vagy annak komplementereként, a különböző szférák együttes, komplex térbeli megjelenését, azoknak csak a földrajzi térben érzékelhető, leírható, elemezhető kölcsönhatásait kiemelő közelítési mód, szemlélet. A területfejlesztés a különböző területi kutatásokra alapozva e szemléletet követi és próbálja a maga eszközeivel érvényre juttatni.

Területrendszer, területi rendszer: a különböző természeti, társadalmi, gazdasági objektumok (tételemelek) különböző szervezetett rendszereinek térbeli együttes megjelenése, egy adott területen történő egymáshoz kapcsolódása, komplex rendszere. Adott térség, területegység (régió, megye, kistérség, stb.) és az ezt alkotó környezeti/társadalmi/gazdasági alrendszerek, illetve ezek kapcsolatainak összessége. A *területfejlesztés* területi rendszernek tekinti a funkcionális mikro- és *kistérségek*, *agglomerációk* társadalmi/gazdasági/politikai/környezeti elemeinek egy területegységen belüli kapcsolatrendszerét is. A területi rendszer harmonikus fejlődésének kritériuma, hogy az országos szint alatti *területi szinteken* való szerveződés minél nagyobb teret kapjon a közeljövőben (összefüggésben a regionalizmus, decentralizáció célkitűzéseivel).

Területfejlesztés: (1) átfogóan, mint szakpolitika és tevékenységi rendszer az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása; továbbá a rövid, közép- és hosszú távú *átfogó fejlesztési célok*, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben. (2) Szűkebb értelemben, mint fejlesztési tevékenység azon fejlesztési beavatkozások és kapcsolódó tevékenységeik köre, amelyek kifejezetten (elsődlegesen) területi célkitűzéseket szolgálnak, amelyekkel a közösségi szféra tudatosan hat a különböző tevékenységek, jelenségek térbeli megoszlására ill. működésére, vagy egy adott területegység (régió, megye, kistérség) több szakterületet átfogó, integrált fejlesztését valósítják meg.

Területhasználat: az OTK-ban a *térhasználat* részeként értelmezett kifejezés. Az ország területének felhasználási kategóriáit jelöli. Elsősorban a települések nem lakott területeinek használatára vonatkozik, a jellemző gazdasági ágazatok szerint tipizál. Az agrárágazaton belüli tipizálása általában kisebb felbontású, mint a *földhasznosítás* (ez alól csak bizonyos tematikus jellegű területhasználati tipizálás lehet kivétel), de szerepel benne külön szántóföldi művelési, gyep- és legelőgazdálkodási, erdőgazdálkodási, valamint bányászati, ipari, közlekedési kategória.

Területi célok: az OTK egy-egy konkrét *térségre*, vagy *térségtípusra* irányuló céljai, melyek az érintett területek fejlesztésén keresztül közvetve befolyásolják az ország *területi rendszerét*. E célok bizonyos *átfogó célok* elemeire épülnek, egyúttal azok elérését segítik közép távon.

Területi szint: a földrajzi tér (pl. ország) horizontális térfelosztásával létrejött egyenrangú területegységek rendezett halmaza. Egy térség több *területi szintre* tagolódhat (pl. kontinens országokra, régiókra, vagy egy ország *régió*kra, megyékre, *kistérsége*kre), a regionális politika körébe az országos szint alatti, közigazgatási, tervezési, statisztikai *területi szintek* a fontosak.

Területi tervezés: a területi tervezés a *tervezés*en belül helyezhető el, sajátosságaként a más szakpolitikák tervezési tevékenységéhez képest a területi (térbeli) dimenzió megjelenése emelhető ki. Részei a regionális (országos) tervezés és a településtervezés. Maga a területi tervezés a stratégiai tervezési ciklus egészének (helyzetértékelés, jövőkép-alkotás, cél- és prioritás-meghatározás, stratégiai és operatív tervezési lépések, visszacsatolás, értékelés, monitoring) a térség/település jövőbeni útjának, integrált rendszerként való továbbfejlesztésének meghatározásában való felhasználása. A tervezés során integráltan kezelendő a térség/település, mint társadalmi, gazdasági entitás; illetve ezek fizikai kerete. A területiség, mint dimenzió, a különböző szakpolitikai (ágazati) tervezésekben is megjelenik, azonban a *területi tervezés* során a térbeliség (mint a társadalom, gazdaság, környezet térségenként szerveződő rendszere) a meghatározó, az elsődleges szempont. A tervezési tevékenység során kialakítandó céloknak, feladatoknak tükrözniük kell a térségi/települési közösség akaratát; a lakosságot tájékoztatni kell a fejlesztés résztvevőinek döntéseiről, a tervezési folyamat konkrét lépéseiről.

Területfejlesztési politika fejlesztési alapelvei: a területfejlesztési politikai tervezés és a végrehajtás során érvényesítendő, elsősorban módszertani jellegű elvek. A *horizontális szempontoktól* eltérően érvényesítésük nem fogalmazható meg önálló horizontális célként.

Területfejlesztési politika: az ország fejlesztésével kapcsolatos területi aspektusokkal jellemezhető célkitűzések összefüggő legitim rendszere.

Tervezés: általánosságban a jövő tudatos alakításának eszköze, olyan jövőorientált gondolkodásmód, melynek során a tervezők tudományos és módszertani ismeretek alapján szervezik meg a cselekvéseket és a megvalósítást. A tervezés kifejezést a koncepció során olyan tevékenységek és ezek eredményeként létrejött dokumentumok esetében használjuk, amelyek egy tervezési folyamatra, több részből álló (helyzetértékelés, jövőképalpalkotás, cél- és prioritás-meghatározás, stratégiaalkotás, operatív programok kialakítása, stb.) írott dokumentum(ok) kialakítására vonatkoznak.

Tervszerződés: a Kormány és *régiók* közötti szerződéses megállapodás, mely biztosítja a regionális programok és ágazati tervek összhangjának finanszírozási oldalát, gyakorlati megvalósítását. A tervszerződés – a regionális program alapján, tekintettel az ágazati fejlesztési tervekre – több évre előre rögzíti, hogy az adott régió a költségvetésből számára milyen fejlesztési területekre, célokra, milyen tárcától származó és mekkora nagyságrendű forrásokat fordíthat. Ez által megvalósulhat a *régiók* folytonosságon alapuló fejlesztésfinanszírozása.

Urbanizáció (urbanizáltság): (1) mennyiségi ismerv: városodás (városodottság) – a városok és városlakók számának, arányának növekedésének folyamata (állapota) (2) minőségi ismerv: városiasodás (városiasodottság) – a városokra jellemző városkép, életforma, fogyasztási szokások terjedésének folyamata (elterjedtsége).

Városrehabilitáció: településrészek komplex megújítása, melyben az épített környezet felújításán és fejlesztésén túl a zöldfelületek, a társadalmi és gazdasági környezet fejlesztését is jelenti, a városrész új funkciókkal bővíthet.

Védett természeti területek: jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterületek. Típusai: nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület és ex lege (a törvény erejétől) védett természeti területek, melyek közül természeti emlékek minősülnek a források, víznyelők, kunhalmok és földvárak, míg szintén ex lege oltalom alá tartoznak a lápok és a szikes tavak.

Vidékfejlesztés: a *vidékes térségek* társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatainak értékelése alapján a helyi adottságokat érvényesítő, az adott térségben élő emberek részvételével formálódó programok és beruházások meghatározása és megvalósítása. Lényegében a helyi erőforrások azonosításán, feltárásán, mobilizálásán keresztül megvalósuló kisléptékű *térségfejlesztés*. Megközelítésében átlagon felüli szerepet kap a fejlesztések környezetintegráltsága, a környezeti alrendszernek a vidékes *területi rendszerekben* betöltött meghatározó szerepe miatt. A vidékfejlesztés a területfejlesztési politikai célok érvényesülését szolgáló egyik legfontosabb pillér, mely a vidékes térségek fejlesztésére koncentrál.

Vidékes slum: falvakban, *vidékes térségekben* jelentkező fizikai és társadalmi erőzió, melyben településrészek, sőt teljes települések válnak leromlott állapotú, szegények lakta terekké.

Vidékies (rurális) térség a jellemző vidékies adottságokkal (pl. alacsony népsűrűség és beépítettség, természeti környezet nagy aránya, kevésbé terhelt környezet) és jellemző vidékies problémákkal (pl. elvándorlás, elöregedés, funkcionális központoktól való távoli helyzet, gyenge infrastrukturális ellátottság, nehézkes elérhetőség, a mezőgazdasági foglalkoztatottak nagy aránya, alacsony termelékenység) rendelkező terület. Lehatárolásuk és fejlesztésük során figyelembe kell venni, hogy az egyes problémák és adottságok nem egyöntetűen jelentkeznek, térségenként és térségtípusonként igen változatos képet mutatnak.

Világörökség: az UNESCO 1972-ben határozott az emberiség számára kiemelt jelentőségű értékek védelméről és létrehozta a Világörökség Bizottságot, melyhez 172 ország csatlakozott. Az egyetemes jelentőségű értékek listáján 8 magyarországi látványossági helyszín szerepel (Dunapart és Budai várnegyed; Andrássy út – Hősök tere- zsinagóganegyed; Hollókő; Aggtelek: Baradla barlang; Hortobágyi NP; Pannonhalma: bencés főapátság; Pécs: ókeresztény sírkamrák; Fertő tó; Tokaji borvidék).

Vonzáskörzet: egy térelem – település (általában város) vagy intézmény, szolgáltató egység stb. – körül lehatárolt *térség*, melyben egy vagy több társadalmi, gazdasági mozgás, áramlás konkrét céllal az adott térelem felé irányul (ingázó munkaerő, vásárolni vagy éppen eladni bejárók stb.). A regionális kutatások során leggyakrabban a városok vonzáskörzetét szokták kijelölni, mely azonban többféle is lehet a különböző ismérvek alapján (munkaerő-piaci, oktatási, kulturális stb.), emiatt nehéz ma már egy város általános (több tényezős) vonzáskörzetét konkrétan lehatárolni. Az *agglomerációtól* az áramlásokban résztvevő kevesebb tényező, ezek ritkább gyakorisága és ebből eredően a vonzáskörzet akár nagyobb hatósugara különbözteti meg (pl. egy fővárosnak több szempontból az ország a vonzáskörzete). A körzet fogalmától abban különbözik, hogy itt a mozgást kiváltó racionális ok önkéntes döntésen alapul (áruház vonzáskörzete, szemben pl. a földhivatal körzete). A *területfejlesztésben* a vonzáskörzet a *térszervezés* révén kap főleg jelentőséget: a *területfejlesztési* egységek határainak meghúzásakor igyekeznek a vonzáskörzeteken alapuló térbeli szerveződések határvonalait figyelembe venni.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint a hírközlési tevékenység (frekvenciagazdálkodás, távközlés, postaügy, informatika) közleményeit, továbbá az üzleti élet híreit. Térítési díj ellenében közzé tesszük a Kincstári Vagyoni Igazgatóság vagyonértékesítési pályázatait, az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, kamarák, helyi önkormányzatok, egyházak, különböző képviseletek közleményeit. Fizetett hirdetésként – akár színes oldalakon is – helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is.

Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő pontos és rendszerezett formában való közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyéb hasznos információkat is nyújt a lap.

Az Európai Unió Hivatalos Lapja 2004. május 1-jétől az Európai Unió hivatalos nyelveként magyarul is megjelenik. A hivatalos lap L és C sorozatból áll.

Az L (Legislation) sorozatban kerülnek kiadásra az Európai Unió hatályos jogszabályai, az ún. elsődleges jogforrások (alapító szerződések, csatlakozási szerződések, társulási szerződések), továbbá az alábbi jogforrások: *rendeletek, irányelvek, határozatok*.

Az EU Hivatalos Lapjában történő közzétételt követően az évfolyam és a kötet számára, valamint a megjelenés dátumára hivatkozással, cím szerint, 2004. május 1-jétől folyamatosan tájékoztatást adunk a hivatalos lap L kiadásában megjelenő jogi aktusokról a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő **Hivatalos Értesítőben**.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címén, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357; faxszám: 318-6668.

2006. évi éves előfizetési díja: 13 356 Ft áfával.

A **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** egyes számai megvásárolhatóak a kiadó közlőnyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. telefon/fax: 267-2780) vagy a Közlöny Centrumban (1072 Budapest, Rákóczi út 30., bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán, telefon: 321-5971, fax: 321-5275).

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendelem a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** című lapot példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve:

címe (város/község, irányítószám):

utca, házszám:

Ügyintéző (telefonszám):

2006. évi előfizetési díj fél évre 6678 Ft áfával ☐

egy évre 13 356 Ft áfával ☐

Számlát kérek a befizetéshez. ☐

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Kelt.:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény rendelkezik – többek között – a Magyar Köztársaság Kormánya hivatalos lapjának, a **Határozatok Tárá**nak megjelentetéséről.

A Határozatok Tárát szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal a Szerkesztőbizottság közreműködésével, évente mintegy 60 alkalommal jelenik meg.

A Határozatok Tára a Kormánynak azokat a határozatait (kétezres) közli, amelyeknek közzétételét a Kormány elrendelte, továbbá tartalmazza a miniszterelnök határozatait, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter határozatait, valamint a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek, az önkormányzatok közleményeit, hirdetményeit, különféle tájékoztatóit, továbbá azokat a közleményeket stb., amelyeket a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter engedélyez.

A Határozatok Tára megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén (Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6.; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357) vagy a 318-6668 faxszámán.

Éves előfizetési díja 2006. évre: 20 664 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlönyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., tel./fax: 267-2780) vagy a Közlöny Centrumban (1072 Budapest, Rákóczi út 30., bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán, tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a

HATÁROZATOK TÁRA

című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

2006. évi előfizetési díj egy évre: 20 664 Ft áfával. ☐

fél évre: 10 332 Ft áfával. ☐

Csekket kérek a befizetéshez ☐

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát!

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A Miniszterelnöki Hivatal és a Belügyminisztérium közös szerkesztésében havonta megjelenő

ÖNKORMÁNYZATOK KÖZLÖNYE

az önkormányzatok számára működésük során hasznos és nélkülözhetetlen tájékoztatói forrás.

A kiadvány első három része az önkormányzatokat érintő, újonnan kihirdetett jogszabályokat (törvények, rendeletek – ideértve az önkormányzati rendeleteket is –, alkotmánybíróági és egyéb határozatok) közli. Negyedik főrésze közleményeket, pályázati felhívásokat és tájékoztatásokat (szakértői közleményei, az Állami Számvevőszék ajánlásai, az önkormányzatok által elnyerhető támogatások pályázati feltételei, az önkormányzatok éves pénzügyi beszámolóit, alapító okiratok stb.) tartalmaz.

Az **Önkormányzatok Közlönye** előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) címén (postacím: 1394 Budapest 62. Pf. 357) vagy a 318-6668 faxszámán.

2006. évi éves előfizetés díja: 5040 Ft áfával; féléves előfizetés: 2520 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlőboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., tel./fax: 267-2780) vagy a Közlöny Centrumban (1072 Budapest, Rákóczi út 30., bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán, tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az **Önkormányzatok Közlönye** című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Az

EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI KÖZLÖNY

– az egészségbiztosítási ágazat központi igazgatási szerve, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár hivatalos lapja – az előfizetői érdekeket szem előtt tartva, kedvező áron kívánja az egészségügyi ágazatban érdekelttek rendelkezésére bocsátani a jogszabályok szövegét, valamint a munkához szükséges aktuális OEP-közleményeket, -felhívásokat, -tájékoztatókat. Lapunk címzettjei elsősorban: az alapellátásban részt vevő háziorvosok; fekvőbeteg-ellátó és szakellátó intézmények; gyógyszer, gyógyászati segédeszköz gyártók, illetve forgalmazók; gyógyfürdők; oktatási intézmények; társadalombiztosítási kifizetőhelyek, foglalkoztatók; könyvelők; adótanácsadók stb.

Az Egészségbiztosítási Közlöny előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) címén (postacím: 1394 Budapest 62. Pf. 357) vagy a 318-6668 fax-számán.

2006. évi éves előfizetési díj: 19 152 Ft áfával, féléves előfizetés: 9576 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlönypoltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., tel./fax: 267-2780) vagy a Közlöny Centrumban (1072 Budapest, Rákóczi út 30., bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán, tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az **Egészségbiztosítási Közlöny** című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

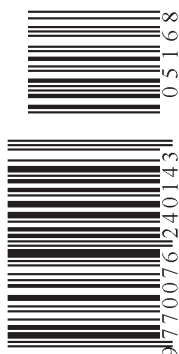
Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás



Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Pulay Gyula. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1–3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel.: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönypoltjában vagy a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275), illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2005. évi éves előfizetési díj: 89 148 Ft. Egy példány ára: 184 Ft 16 oldal terjedelemig, utána +8 oldalanként +161 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbeni emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

05.3605 – Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert vezérigazgató-helyettes.